R
1963

II 1918·6346

Napoli 7.° di Luglio 857. per 1. Piastra.

Annotationes quædam Ioannis Britannici In asinum Apuleii & Syluas Statii.

PVerat mihi in animo Dominice bonomine & Gabriel Cimine multa quæ apud uarios autores in primiſcq; aſinū Apuleii: Sermones & epiſtolas Oratii Syluas Statii: & Plauti comœdias uel mēdoſa: uel paꝛ curioſe a cōmētatoribus explicata legebanē colligeꝛ ac publicare: ut una cū cōmētariis Iuuenalis ad cōmunē ſtudioſoꝛ utilitatē imprimerenē: Verum inſtantibus impreſſoribus: quorum ſtudiū non minus plærunq; ad ſuū q̄ ad aliorum cōmodum feſtinat coactus ſum impſentia maiori huius laboris parte ſupſedere: Nec aliud mihi licuit q̄ paucula quæda apud Apuleium & Papiniū annotare: q̄ litteratis omnino placitura cōfidimus. Reliq̄ alias quū plus occii dabiē proſequemur. Principiū igiē ſumemus ab exordio Apuleii de aſino aureo: ubi q̄ri a multis ſolet Epigramma ne ſit: Et legendū At ego an ut ego. Quare ut utrunq; diſcutiamus: nemini uel mediocriter eruditō dubiū eſt principiū factū eſſe de Epigrāmate ex Iambico trimetro qd̄ octo conſtat carminibus: ſic.

Vt ego tibi ſermone iſto mileſio
Varias fabellas conſeram atq; aures tuas
Beniuolas lepidulo ſuſurro permulceam:
Modo ſi papyrum ægyptiam tu argutia
Nilotici calami inſcriptam non ſpreueris
Inſpicere figuras hominum in alias imagines
Conuerſas: & in ſe rurſum nexu mutuo
Refectas: ut mireris hoc exordior. Legēdūq; eē ut ego: nō At ego: Vt ſit ſenſus & ordo: Exordior figuras hominū cōuerſas in alias imagines: ut Apuleius cōuerſus fuit in aſinū: & rurſum in ſe rafectas mutuo nexu. Nā & in ſe ipſū ex aſino reformatus eſt & refectus: mutuo nexu hoc eſt alterna ligatiōe: ut mō in aliā trāſeāt imaginē: mō in pſtinā redeāt: ut mireris. i. ita cōuerſas in alias imagines & rurſum in ſe refectas ut mireris ut poſſis mirari: quaſi dicat mirum tibi uideri poſſit ita cōuerti & rurſum in ſe reformari. Exordior āt hæc ut ego tibi ſermone iſto mileſio uarias fabellas cōſeram: ſicq; rationē affert quare exordiat has figuras mutatas ut. ſ. opus cōponat ex uariis fabellis & proinde eū delectet: ut oīno legendū ſit ut: nō at. Modo ſi papyrum: hoc eſt ſi modo papyrum ægyptiā nō ſpreueris inſpicere: illud addo fortunaſq; ſupfluū eſſe atq; ideo tollēdū: nā nec uerſus dictionem patiē: nec fortunæ hominū in alias mutanē imagines ſed tātū figuræ. Illud pterea legitur in primo Modico ſecuriūs in quo duo emēdāda eē cōtēdimus: fallunē. n. q̄ legunt mordico ſecurius quū oīo modico ſecurius legēdū ſit: ut ſit aduerbiū. i. paulo icautius & ſprudētius tāq; nihil timerē: q. n. nihil timēr i mandendis cibis ſecure comedūt: ut ſit ſenſus & ordo. Ego minimo minus iterii dū geſtio cōtruncare modico ſecurius offulam grādioꝛ polentæ caſeatæ i cōuiuas æmulos: emendate etiā legendū eſt inter conuiuas non in conuiuas. In eodē q̄ri ſolet an legi debeat cōuectore illo tuo: quū reuera conuector is appelleē q eodē uel uehiculo uel naui uehat: & hic ſocrates quē conuectorē appellat nō naui uectus ſit: ſed pedibus iter cū eo fecerit: q̄re illic īdubitato legendū eſt cōuentore a cōueniēdo hoc eſt ſimul ueniēdo ſicut aduentorē alibi appellat q aduenit: quē etiā uernaculo ſermone Auentorem appellamus quaſi qui crebro ad officinas nr̄as aduenīat. Apud eundem in primo legiē: Plane quod eſt mihi ſumme principium: ego diligenter pēſitatis uerbis arbitror legendū pcipuū ut ſit ſenſus & ordo: Fotis emitto iſtis nūmulis fœnum & ordeum equo qui me ſtrenue uexit qd̄ eſt mihi ſūme pcipuū: hoc eſt quod mihi maximæ eſt curæ. Iteē in ſecūdo legiē: Quid quū frequēti ſobole ſpiritus cumulat uerticē: ubi q̄riē ſpiritus ne an aliter legendū ſit q̄re non ignorandū ab Apuleio capillum ſpiritū in capite capi pro capillo i ſpirā & reuolutionē multiplicē collecto & cumulato quē admodū uidimus in Nūmiſmate Diuæ fauſtinæ cui in capite capillus duplici ordine ī gyrum ductus cumulatur: a ſpira deducto uocabulo media pducta ſicuti a Turre turritus: a crine crinitus: Eſt autē ſpira ut expoſuimus apud Iunē collectio funis in orbē: unde & anguē dicimus collectū in ſpirā: hoc ē gyrū & reuolutionē. Et circulū illū eminentē in baſi colūnæ. In eodē in tertio legiē: Specta deniq; q̄ paruis q̄q; futilibus tanta res pcutetur herculis: ubi nos corrigimus herbulis: ut ſit ſenſus Specta q̄ paruis q̄ futilibus herbulis tāta res procuretur. ſequiē enim Anethi modicū cum lauri foliis īmiſſum. Apud eundē in tertio ſic legiē: Ain inquit uulpinaris amaſio? meq; ſpōte aſciam cruribus meis illidere cōpellis? Siginer meū ipſa lupulis conſeruo Theſſalis? ubi mendas duas eſſe tollēdas dicimus ut legaē an ingt uulpinaris non Ain. Iteē nō Signinerneq; ſagnier: ſed ſic agnū meū: ut ſit ſenſus An uulpinaris amaſio neq; cōpellis aſcia crura mea ledere ſic agnū meū cōſeruo lupulis theſſulis: hoc ē ſic amatorē meū trado meretricibus theſſalis? ut recte metaphoricos dixerit lupulis qa agnū nominauerit amatorē. Apud eundē in tertio ſic ſcribiē: Reſpicio pilæ mediæ q̄ ſtabuli trabes ſuſtinebat: In ipſo uere meditulio Hipponæ deæ ſimulacrū reſidēs ædiculæ: corrigo in ipſo fere meditullio. Apud eūdē ī q̄rto ubi de cupidine loquiē ſcriptū eſt ſic. Qui malis ſuis moribus cōtēpta diſciplina publica flāmis & ſagittis armarū p alienas domus nocte diſcurrēs: ubi q̄ri ſolet: qd tria illa uerba ſignificent c[illegible] tēpta diſciplina publica. Quare ut locus oībus ſit pſpicuus: ita nos intelligimus cupidinē nocte p domos [illegible] nas diſcurrere & adulteria multa cōmittere cōtempta diſciplina publica: ideſt cōtēptis legibus: qbus ca[illegible] ne tēpore noctis cū armis diſcurraē: neue adulteria & id genus flagitia cōmittantur. Apud eundem [illegible] to ſic legitur: Sed prius ingt ſenties moriar q̄ tuo iſto dulciſſimo connubio careā ubi nos legendū [illegible] contendimus & non ſenties ut ſit ſenſus: Ego me centies prius neci tradidero: q̄ tuo iſto [illegible] ut ſit quaſi prouerbiale dictum. Nā ſic dicere ſolemus: prius milies moriar q̄ tibi iniuria[illegible] eundem in ſexto ubi mentio fit de curru donato a Vulcano ueneri ſic legitur: Lonæ ten[illegible] conſpicuum & ipſius aur; damno pcioſum: ubi pro lunæ tenuantis limæ legendū eſſe d[illegible]

4-II B
1194
Bibliotheca universitatis Dorpatensis
1918: 6346
51928826

[…]isurus est currũ illũ duplici ratiõe in ꝑcio fuisse:& ipso artificio & materiæ abũdãtia:ait ergo currũ cõspi[…]u esse detrimẽto limæ tẽuãtis hoc ẽ detritu & politiõe pulcherrimũ:ꝓciosum ãt dãno ipsius auri:hoc est ia[…]tura magna auri:q̃si in quo multũ auri fuerit & ueluti magnũ dãnũ. Apud eundẽ in.vii.sic scriptum est. Prætereũte me orato fuerã aggressus:ubi nos ꝓ ꝑtereũte me ꝑtereũtẽ & ꝓ orato oricõ:ut dicat Hemus se aggressum fuisse ꝓcuratorẽ pricipis ꝑtereũtẽ orico:hoc ẽ ꝑtereũtẽ & trãseũtẽ iuxta oricũ.Nã oricũ ciuitas ẽ Macedoniæ q̃ totã Hemus se uastasse ꝑdicat.Et hæ uera ẽ lectio. Apud eũdẽ i.vii.legit.Sed plane cõcinatũ solutũ & solitariũ ob ĩdicinæ ꝓmiũ occupasse:ubi mẽdũ esse dicimus ut legendũ sit concitatũ & nõ cõcinnatũ. Nã deierauit se occupasse:hoc est appꝑhendisse asinũ & solutũ & solitariũ cõcitatũ ad fugã ut ꝓmiũ ĩdiciæ hoc est indicii cõsequeret. Apud eundẽ in.viii.legit in ꝓfundũ Romã cupidinis sese paulatĩ nescius ꝓcipitauit corrigo i ꝓfundã ruinã cupidinis:modica.n.litterarũ mutatione cõmissum est mendum. Apud eũdem i .viii.scriptũ est.Arreptũ seruulũ eius q causam tanti sceleris luxuriæ suæ ꝑstiterat ubi duo ita corrigimus ut tollat eius:& ꝓ luxuriæ uxori legat:ut sit sensus & ordo.Dominus eoꝝ arreptũ seruũ q cãm tãti sceleris ꝑstiterat uxori suæ ut se suspẽderet in puteũq; se cũ ĩfantulo demitteret alligauit arbori ficulneæ. Apud eũdẽ in.viii.scriptũ est:& ilico me tumida parte deligatum tradidit philebo:ubi nos corrigimus & ilico metonice sparteo deligatũ tradidit:ostẽdit.n.asinus se statim nouo domino traditũ fuisse deligatum capistro sparteo. Nã Tomex restem & funiculum significat Victruuius in.vii.ait asseres tomice religandos: ab eodẽ tomices ex sparto hispãico cõmendant:qđ uocabulũ deduci uidet a græco απο τισ τομιγγοσ.i.a sparto. Apud eũdẽ in.ix.legit:Asellus iners & nihilominus morbo detestabili caducus:ubi aliq alioqn litterati falso exponunt morbũ comitialem dici & morbũ caducũ:q̃re putaui illud sciẽdũ morbũ illum quo nõ modo hoĩes & uaria animãtia uexãtur comitialẽ dici nõ caducũ.Quũ caducus is dicatur q cadãt:morbus.n.nõ cadit sed hõ unde dicimus & poma caduca q; cadãt & bona fortunæ caduca:sed nõ morbũ caducũ. Apud eundẽ in.ix. legit magnas & postremas domino illi fundorũ clades annuncians:corrigimus sic magnas & postremas domino illi filiorum clades annũcians.Nam tres liberi eius occisi fuerant. Apud eundẽ in.x.legit dedi nõ uenenũ sed sõniferũ mandragoræ illũ.Quid si legat mãdragoræ succũ? Apud eũdẽ i.x.legit sed bene q; utrĩq; secus sermone ꝓplato:iactare mediũ quærit corrigimus:Sed bene:q; utrinq; secus sermone ꝓplato:facto remedit q̃rit. Apud eũdẽ i.x.legit.atq; hæc oĩa ꝑfacile obediebã nos corrigimus obibã:ut sit sensus:hæc oĩa facile faciebã exeq̃bar. Apud eundẽ i eodẽ:legit citato & ĩtorto genere:gesticulatiõe alacri demonstrabat: lego ego citato & ĩtorto itinere & nõ genere. Apud eũdẽ in.xi.sic scriptũ est.Sopor circũfusus oppressit:necdũ satis consperã.Quid si legatur consopiueram.i.nondum cœperam dormire. Apud papinium ĩ prima sylua legitur:Nec ferro aut ære laborat sub genio:lego sed genio:ut sit cõmendatio ipsius Domitiani qui ut deus magno esset oneri ipsi terræ:ut sit sensus:Humus nõ ferri aut æris pondere tãtũ ꝑmebat: quãtũ põdere genii hoc est ipsius Domitiani. Apud eundẽ in Epithalamio Stellæ legitur & de pieriis uocalẽ fontibus undã:Qui locus qa siccis ut aiunt pedibus ꝑterit a cõmẽtatoribus:uisum est lectorẽ monẽdũ:poetã intelligere ab ipsis musis nõ solũ ignẽ:sed & aquam in nuptiis adhibitã:hocq; ex ueteri ritu quo illud custodiebat ut ignis & aq̃ adhiberent:qa hæ duæ res humanã uitã maxime cõtinent:unde Valerius flaccus in ulti.li. Ignem pollux undãq; iugalẽ ꝑtulit. Apud eũdẽ i Tiburtino Vopisci legit:an emissas ꝑcũcta cubilia nymphas nos corrigimus Lymphas ut ĩtelligamus describi lymphas calidas quæ per parietes cubiculorũ mittebant ad calefacienda cubilia:De qua re ita Seneca ad lucilium.Quid loquar suspẽsuras balneorũ & imꝑssos parietibus tubos ꝑ quos circunfunderet calor:quo ima simul & sũma fouentur æqualiter. ¶ Apud eundẽ in Soteriis Rutulii gallici:legunt hæc carmina.Tũc deus:alpini q iuxta culmina dorsi:signat appollineos sancto cognomine lucos Respicit(heu tanti pridem securus alumni:progressusq; morans)hinc mecum epidaurea proles. Hinc alti gaudẽs dat aggredienda facultas Ingentẽ recreare uirũ tentemus adorti.Quorũ sensus quũ aliquãtulũ obscuritatis habeat uisus est mihi ad cõem studiosorum utilitatem illustrandus. Sensus est ergo talis. Apollo qui iuxta uercellas ad radices alpiũ colebat:unde uercellæ apollineæ sunt nominatæ a Martiale: sentiens rutiliũ gallicũ ægrotare ad eũ uenit uocato secum filio suo æsculapio:quẽ ad ꝑstandã ei ualitudinẽ mira hortat arte.Est aũt ordo.Tunc deus q signat lucos apollineos sancto cognomine iuxta culmina alpini dorsi respicit:subaudi Gallicũ ægrotãrẽ:aut qđ magis placet æsculapiũ & ait hĩc mecũ epidaurea ꝓles hinc inq̃ subaudi ueni alti gaudẽs corrigo altis gaudẽs:ut eũ sic laudãdo ad officiũ excitet:q̃si dicat q reb⁹ tantũ magnis gaudes nec nisi uiris primariis aut qđ nõ displicet grauibus morbis opitularis Datur aggredienda facultas: offertur inqt res capiẽda & digna uiribus tuis quũ sit Rutilius uir magnæ auctoritatis Tentemus inqt adorti recreare ingentẽ uirũ reliq̃ illa.Heu tanti pridẽ:dicunt per parenthesim a poeta quasi qui doleat Apollinẽ tanti alumni fuisse tam immemorẽ.Totaq; hæc oratio est Apollinis usq; ad illud carmen dixerat ĩueniũt positos &c.Securus negligens & parum curans alumnũ suum rutiliũ : progressusq; morans hoc est tradans ꝓgressus ad medendũ. Apud eũdem in eisdem soteriis legitur hũc igitur(si digna loquor)rapiamus iniquo nate Ioui: ubi per iouem iniquum ĩtelligimus plutonẽ:qui iniquus ẽ quũ tales studeat habere animas. Iouẽ autem appellari Plutonẽ docet Ausonius sic:aut Iouiis Elisii q catamitus eris.Sic etiam iunonem dicimus ꝓserpinam.Papinius in secundo lib.de glaucia.Iam complexa manu crinem tenet infera Iuno. Apud eundem in eodem legitur:Neu filis flamma caminos ureret:corrigo uilis flamma. Apud eundem De pietate […]tii in priscillam leguntur carmina decimotertio illic.Sera quidem tanto quorum sensus quum a cõ[…]bus silentio ꝑtereatur & aliqua tamen egeat interpretatiõe uisus est mihi explicãdus.Sensus est : er[…]dem tardã esse meã cõsolationem:quum annus iam preteriuerit ex quo abascatius amisit uxorem. […]quit in recenti dolore solamẽ erat flere miserias amici & cũ eo dolere. Qđ si uoluissem ĩ ipo primo […]ũ amisit uxorem consolari cũ nullo quidẽ modo potuissem:imo inquit ne cãtus qdẽ Orphei uel

musarum ualerent mulcere tãtũ dolorẽ:Sicq; pietatẽ abascãtii cõmendat. Item eodẽ legitur:Sic plena maligno afflant iumẽta noto:sic alta senescit imbre seges nimio:lego uineta & non iumenta. Apud eundẽ in epicedio in patrẽ legit:Tuus ut mihi uultibus ignis irrubuit : Cuius loci sensus ẽ tres ĩqt mẽses ꝑteriere post q̃ uultus me⁹ rogo tuo calefactus rubuit.i.ex quo mortuus es & cinerẽ uidi tuũ oculis meis humẽtibus qui interea nihil ꝑdolore potui scribere. Apud eundẽ in eodẽ legunt:quiq; illa carmina Cur magis incessat superos:quoꝝ sensũ ita explicamus.Poeta oñdit nõ miore se affici dolore amisso patre q̃ aut mater q̃ amisit filiũ:aut uxor quæ iuuenẽ maritũ:leguntur q; cũ ĩterrogatiõe Cur magis incessat superos.i. de diis conq̃ratur & cõuitio afficiat:q̃ ego?Liceat.i.si.liceat:si nõ retineat. In eodem sic legitur:Et phrygium silicẽ:In quo interpretes aiunt poetã intelligere de Hecuba q̃ cõuersa fuerit in lapidẽ:sed quũ hoc nullis auctoritatib⁹ possit sustẽtari arbitror ĩtelligendũ de Niobe q̃ ut notũ est cõuersa fuit ĩ lapidẽ sipylũ:fuit.n.ex sipylo urbe Meõia quæ phrigiæ cõtermina ẽ. In eodẽ legit:Saltusq; ingressa uiriles nõ formidata temeraria calcidæ sappho lego leucade nõ calcide referturq; ad historiã.Nã ad tẽplũ acciacũ qđ in sinu ambratio est petra ꝑrupta esse ferebat:unde q se dimitterent in mare:amoris flamma leuarent:id egisse Sappho scribit Strabo ex menandri auctoritate:ideo temeraria q; se ex leucade deiecerit. Apud eundẽ in epicedo in filiũ legit: Mens flumine tãto inferior:cuius loci sensus est:Mens inqt mea ĩferior tanto flumine.i.quæ tanto infringitur fletu & superatur ac per hoc inferior:nihil repperit dignũ qđ cantet. In eodẽ sic legitur:infantem lingua Simiũ salibusq; proteruũ:corrigo nimium. Apud eundem in epicedio in glauciã melioris legit:Quum tibi quas uestes q nõ gestamina mitis festinabat herus.Ego uero corrigo Quas tibi non uestes quẽ non gestamina mitis Festinabat herus? Iam in eodẽ legit:Hunc quãquam hectoreos cineres troiamq; perosus Turribus e phrygiis esset missurus ulysses corrigo flesset. Itẽ in eodẽ legit.desertas exutus opes:placet magis ut legatur desertas exosus opes. Apud eundẽ in epicedio pileti ursi legitur.Qualis bellis iam cassidæ uisa Parthenopeus erat:corrigo missa:ut sit qualis erat Parthenopeus ĩ bellis casside missa ꝑ demissa:hoc est deposita. Apud eundem de lachrymis etrusci scriptum est:Et inferna regimen timet æacon urna lego rigidum pro regimẽ. Apud eundem de coma Earini legit.Haud ullo cõcussum uulnere torpẽs de sexu transire iubet corrigo. Haud ullo cõcussum uulnere corpus. Apud eundẽ ad claudiã uxorẽ legit:cui mite solũ trans æquora uectæ Ipse dioneæ mõstrauit apollo colũbæ:lego dionea colũba nõ dioneæ colũbæ:ut sit augurio colũbæ. Cõstat enim parthenopẽ secutã eẽ auguriũ colũbæ cũ ex calcide delata est in italiã:unde.n.iiii.li.ad Iulium Menecratẽ Tu ductor populi longe migrãtis apollo:Cuius adhuc uolucrẽ leua ceruice sedẽtẽ Respiciẽs blãde fœlix eumelis adorat. Apud eũdẽ i cõsulatu Domitiani.Mecũ altera sæcula condes.Et tibi longæui reuocabit ara parẽtis:corrigo Ara terẽti:ut dicat ipsum Domitianũ uicturum tamdiu:ut uisurus sit alteros ludos sæculares qui cẽtesimo & decimo quoq; anno celebrabantur in campo martio:in eo loco qui terẽtus dictus ẽ ubi ara fuit diti & proserpinæ consecrata:de quibus Valerius lib.ii.& festus Pompeius. Apud eundem in epulo Domitiani legitur.Non centũ insigne colũnis sed quãtæ superos cælũq; atlante remisso:Sustentare q̃ant:super hoc uicina tonantis regia:ubi duo corrigimus:ut legamus Quantæ superos nõ quam te.Et stupet ubi scriptũ est super. Apud Plautũ in captiuis legitur.Nã hoc pene iniquũ e comico coragio Conari subitontos agere tragœdiã:ubi cõmẽtatores male locũ intelligẽtes alii exponũt desubitõtes unã esse dictionẽ eãq; ueterẽ:alii alia multa deliramenta astruunt:nos uero corrigimus Conari desubito nos ut duæ sint dictiones desubito aduerbium:& nos pronomen:ut sit sensus.Hoc pene iniquũ est nos conari desubito agere tragœdiã e comico coragio hoc est statim ex stilo comico trãsire ad tragicũ:desubito ergo legendum est & nos: ut fiat distictio dempta littera:t.Nec mirũ aut una tãtũ litteræ ĩterpositione:aut ĩmutatione: aut ademptione ꝑclara hominũ ingenia plærũq; defatigari.Quã multi.n.transuersi ferunt apud Amphytrionẽ in fine cõediæ illic. Hæc sola sarcã gestat mearũ familiarium:ubi nos in cõmentariis Iuuenalis sup eo Sarcophago cõtentus erit docuimus legẽdũ eẽ.Hæc sola sana mihi restat mearũ familiariũ.Occurrebãt ꝑterea multa alia apud ipsum auctorẽ q̃ ut mendosa castigaturus fuerã.Verũ quũ Pylades noster quẽ græce latineq; apprime doctũ agnoscimus id oneris susceperit:ut oẽs eius comœdias solertissima diligẽtia recẽseat oẽsq; uersus ad pristinã pedũ legẽ reducat ac ueluti totũ autorẽ in aliã iam imaginẽ conuersum reformet multisq; adhibitis tũ nouis:tum ueteribus exemplaribus iam plusq̃ tria milia mendorũ ex eo sustulerit:cum noua etiam & mirabili cõmentatione:omnia mihi silentio prætereunda duxi:quum ipse omnibus cumulatissime sit satisfacturus.

Ad Lectorem.

¶Lector quũ forte in manus absolutos cõmẽtarios sumpsissemus:eosq; trãscursim legeremus offendimus nõnullos ab imꝑssorib⁹ cõmissos errores:sed minutos tamẽ:Inter quos illi sunt. ¶In primo cõmẽtario ubi mẽtio fit de uictoria ut colit pax atq; fides uictoria uirtus scriptũ ẽ mutilato sensu.Eã.n.filia.Tu uero scribe. Eã.n.filiam fabulantur arcades fuisse pallantis qui fuit lycaonis. ¶Et super eo pensilibus plumis. Nec illud obstandũ:corrige obstabit. ¶In secundo ubi de mollicie sacerdotũ Mineruæ:scriptũ est: Malũ & delicatorũ corrige Molliũ. ¶In tertio scriptũ est:Hæc tibi quæ torta uenerũt cõditamẽta:Tu distingue & corrige cõdita meta:ubi metã tortã uasculũ intelligit quo cõdita coctana mittebant. ¶In sexto ubi de serpẽte argẽtea fit mẽtio:scriptũ ẽ mutilatio & abscisso sensu.Dextra parte caput canis exorit mãsueta specie blãdiẽtis:pars uero leua ceruicis.Tu adde:Rapacis lupi capite finit:easq; formas aĩaliũ draco cõnectit uolumine suo capite redeũte ad dei dexterã:q̃ cõspicit monstrũ:de quo dracone nũc poeta uidet intelligere:eundẽ ẽt serpẽtẽ in imagine Isidis extitisse docet Valerius flaccus lib.iiii.argonauticon.Aspide cincta comas & ouantipersona sistro. ¶In .xi.scriptum est:Sonet enim arce potentiorum aduersus rapinas:Tu corrige solent. ¶In.xiii.illic:Sed censes te nunc delitias ponendum extra conuiuia corrige communia. ¶Item alibi pannum inuenies positum pro pannus. ¶Item in.xi.scriptum est tirynthis oppidum:tu corrige Tiryns.

A & ab 4
Abortiui 13
Abortus 13
Abdomen 15 34
Abolla 24 108
Abacus 27
Abdera 86
Abila 118
Aconitum 11 60
85
Actium 17
Acta 18 82 70
Acerſe comes 75
Acheſis 21
Achaia 22
Actio 23
Actuarius 75 82
Aediles 87
Adamas 45
Adytum 110
Aedes martis 117
Aedes caſtorũ 117
59
Aethiopia 13 89
Aes 30
Aegyptus 120
Aetas 41
Aemylius põs 42
Aenigma 72
Ahenum 73
Aegeũ mare uũ 111
Agatyrſi 123
Agere 23
Agmen 26
Ager falernus 45
Agrippa 46
Agrippiæ duæ 40
Aiaces duo 87
Aius 98
Alicariæ 4
Alabanda 22
Aliptes 22
Alnus 29
Altercatio 29
Alga 32
Alba 33 103
aluæ 36
alueolus 38 64
alcinous 40
alauda auis 44
alloe 46
aliptes 53
alteres 53
alumnus 3 59
aluta 69 118
allobroges 69
75
alcmæonii 72
allegare 83
amidon 22
amicitia 24
ambitio 36
amomum 75
ambroſia 43
amphion 46
amethyſina 66
anaxiridæ 78
anabathra 63
annales 16
ancile 18
andros 22
antei fabula 23
anteambulones 29
anchon 32
anchus martius 38
androgynus 50
anticato 51
anticyra 107
antiquarius 53
antidotum 117
annales 17
annua 55
anima 57
animus 57
anubis 57
antidoti compoſitio 61
antiphates 112
antigone 78
ancilla 79
annona 83
ancæſa 84
annibalis mors 89
anceps 96
anulorũ uſus 99
antrum uulcani 2
antiſthenes 107
aonia 63
a pedibus 57
apellæ 114
apicius 31
apodyterium 10
apollo cyrrheus 63
apluſtria 89
aqua breuis 28
aquarius 51
aquariolus 51
aquila 86
aquilifer 86
aquila iouis armiger 113
aquila 116
louis armiger 7
arrhaxata 19
arcus ueteres 20
aretalogus 120
aries 30
armillati 32
armillum 32
arthemiſiũ 34
argilla 35
arx 35 102
artopta 38
armeniæ unde 57
argus 62
arbiter 73
arbuſtare 115
arbitrarium 73
arbuſtum 115
argumentum 81
areopagus 83
archigenes 48
archimagirus 83
aruilius 96
aſylum 80
aſſyria 17
aſtrea 42
aſſeres 28
aſylus 35 49
aſparagus uũ 38 97
aſſecla 81
aſciſcebat 40
attellãæ fabulæ 43
attella 43
athleta 52
attreus 64
atria 75
atrabatica ueſtis 56
athos 90
athlas 96 106
attegiæ 116
augur 22
auentinus 23
autumnus 32
auſter 32
aulicus 33
aula 33
autonoæ 43
auguſtæ 44
auctio 49 61
auctarium 49
aulea 85
auſpex 94
aura 103
aurũ in zonis 118
B
Balſamum 14
Balena 84
Baptæ 16
Baie 20
Bacca 23
Barba pria alicui nu
mi dedicabat 26
Baſilica 42
Batyllus 43 108
Batylli 43 113
Baccanalia 51
Balteus 49 126
83
Battaui 79
Babylon 90
Baſcaudæ 101
Bardiacus 124
Bardocucullus 124
Bardi 124
Bebriacus uicus 16
Betarmones 36
Berilli 37
Bellorophon 94
Bellona iſis 56
Bethis 102
Bidens 28
Bidental 59
Bithynia 62
Biga 86
bigati nũmi 118
bonæ deæ ſacra 15
bombices 49
bonorum tria gene
ra 71
bombicina 74
boues lucæ 104
bucca 29 61
buccina 29
buccinator 17
29 21 69
buſtum 21
buſtirapus 25
buccina 63
bucella 29 56
bulla 111 41 105
buccea 56
bucellatum 56
bucula 56 89
bullare 105
bubaſtis 120
britannia 19
britones 123
braccæ 19
bruma 45
bromius 52
bragmane 59
brigantes 116
bracteatii 109
brutus 112
bruti 79
C
Canopus 44
Cales 6
Caulis 10
Carpobalſamũ 14
Caieta 113
Caluiſius 96
Calathus 14
Cæruleus 16
Capitoliũ 101
Camillus 83
Capena 79
Camœnæ 90
Carica 101
Cachinari 124
Cachinones 124
Cantharus 27
Caliga 29 30
Caligares 29
Cãdelabrum 30
Cadmus 117
Carcer 30
Carceres 30
Calceus militaris 125
Caligati milites 30
125
Calpæ 118
Calliope 32
Catti 35
Cã belli ſocialis 36
Cardiacus 37
Calendæ martiæ 81
Calda 38
Cammarus 38
Catillones 39
Cacus 40
Capitolinꝰ mõs 42
Capilli nigri 44
Canuſium 45
Carthaginis 50
Canterius 30
Canuſinatus 45
Carpophorus 47
Cauſa 48
Catinus 51
Cacozelus 54
Cadurci 57
Chaldæi 57 58
Caupo 59 83
Caupona 59
Caligo 60
Capadocia 62
Cacoethes 63
Camerini 64
Catana 71
Cacabus 73
Cadauer 79
Calculus 81 99
Caducus 83
Cantabri 122
Carpere 83 90
Caminatus 86
Capitolium 101
Capreæ 86
Capſarius 88
Caro uictimæ 97
Charybdis 120
Calculoſi 99
Cathaſtæ 99
Caſtor 102
carpathus 118
calidus 102
caſtellum 116
cauea 127
cæditius 110
ceuere 12 51
cenſor 17
cæroma 22

cœnacula 86 27
ceres eluina 30
ceres eluſina 30
cereris ſacra 123
cæruleus 16
cerdo 35
cephalica 42
centones 46
centumuiri 65
centauri 2
cercopithecus 120
cecropidæ 72
cerdones 76
cerealia 118
ceſpes 101
cicuta 110
cinædus 12
cilium 12
cibeleia ſacra 17
cibelis noia 26
cinici unde 108
chiron 27
circus maximus un
de 28
circei 35
cyniphii 39
cygnus 46
cymba 32
cincinus 55
ciceronis genus 79
ciceronis iteritus 88
circũſcribo 91
chryſippus 12 119
chion 25
chironomon 39
chironomia 43
coraules 43
chlamys 74
chirographum 109
cliens 10
cleantes 12
cleopatra 17
clauus 31
clauata 29
claudius 40
clementia 2
claſſis 67
comœdiarum gene
ra quattuor 1
comes 4
cohors 5 87
corrumpere 6
compendium 7
cœna adiicialis 10
coptus 121
cõmittere 11
conchis 30 114
cotytto 16
cornicen 17
contus 19 85
confundo 20
cophinus 20 57
coctana 23
cognatio 23
corybantes 36
color 26
columbæ 27
combos 121
conuitium 28
conchis 30
conſto 111
compago 30
confiſcare 32
corybantiare 36
couinus 35
coronati in cõuiuiis 37
cœna feralis 38
corcyra 40 121
corſica 38
cõuentus 42 75
cœtus 42
conopeum 43
collina 50
collactea 50
collis uaticanus 51
cometæ 53
comœdus 52
comicus 52
congius 53
conuallis 125
collyria 58
concolor 59
conchylium 23
cõmodatum 62
cothurnus 64
coturnix 103
cœnatio 74
coloſſus 78
coloſſenſes 78
coclites 80
cõmiſſuræ 119
concordia 9
conuenit 124
concipere 84
cœnacula 85
coſſus 91
cornicis ætas 84
condire 96
corruda 97
cornicines 111
cucurbita 112
curio 8
cures 18
curius 19
cumæ 20 7
curetes 36
cucullus 26 44
culcitra 75
culina 36
culmus 41
culmina 41
cuneus 43
cunæ 44
cunina dea 44
cuculio 44
curruca 49
curiæ duæ 73
currus p eqs 117
culeus 78
cudum 10
crumenæ 36
crepido 45
criſtallum 51
criſſari 80
cruſta 80
cruſtum 92
croeſi mors 118
creta 120
crocodilus 32
cymba 38
cyrnus 42
cyrrheus apollo 43
cynthia 50
cyclades 50
cybele 56
cyrrha 107
cyrrheus 107
cyclopes 111
cyaneæ 120
cyanæ 120
cymbri 123
D
Daci 47
Daulias 61
Debilis 91
Decreta 108
Deucalionis & pyr
rhæ fabula 7
Demones 19
Delitiæ 93
Delubrum 20
Detrulare 24
Delphica 27
Deſtinare 35
Decocta 37
Declamatio 67
Denarius 40
Denumero filiorum
niobes 46
Delator 47
Delphi 58 107
Decolor 59
Decolorari 59
Diſcolor 59
De deciis 117
Decii 79
De filiis bruti 79
De imperio 79
De ferre 86
Demoſthenis interi
tus 88
Demoſthenes alius 88
Debilis 115
Depoſitũ 110 120
Diana taurica 105
Diana unde 120
Diſpenſator 7
Diſpendium 7
Diphilus 24
diuinare 35
diuerticulũ 122
dictata 39 47
Dictare 40 47
dica 48
dido 53
diplois 92
diurnum 118
dionyſius 120
dictator 32
dictet 38
diadema 63
dicacitas 41
dimenſum 49
democritus 56
diuerſorium 107
digitus medius 107
donaria 111
dogmata 120
doris 120
doryphorus 123
dolabra
dolor
dolia
druidæ 47
ducere 61
E
Economus 33
Echinus 35
Echineis 35
Ecce 38
Efferri 46
Eluuies 21
Electrum 37 119
Elementa 95 114
Eliſa 53
Elenchus 54
Emeritus 55
Endromys 48 23
Enos 34
Enthei 35
Enthymema 53
Endimion 94
Eolis 106
Erumna 103
Eques 87
Erimantus 24
Ergaſtularium 45
Ergaſterium 45
Ergaſtulum 45
Erictidæ 72
Eruca 84 106
Erugo 106
Et 42
Exaphoꝛe 6 67
exemplum 105 17
112
exquiliæ 22 38
exodium 26
exquilina regio 38
exodia 43
exſgere 91
exorbitate 111
F
Falciſer 106
Farrago 7
Fabii 19
Fabritius 19
Factiões aurigarum
quatuor 28
Fabæ 64
Fabrateria 28
Fabraternus 28
Faber tignarius 28
Fatum 12
Fæmur 58
Facetus 80
Fabula iouis 57
Furgur 59
Fas 86
Fera mors 38
Fercula 7
Ferula 2
Fides 8
Fiſcus 32 117
Fiſcinæ 32
Fiſcellæ 32
Fidenæ 42
Ficedula 111
Fibula 43
Fidicina 51
Ficus ruminalis 98
Follis 106
Folliculus 106
Forum 14 31 96
Foricæ 21
Foria 21
Fora 29
fori 27
fortunæ ædes 113
fœmina 53 57
fœmina 53 58
framea 107
fuſcina 18
fuſcinula 18

funerepus 22 118
fuligo 70 37
fulcra 42
furie tres 106 63 42
fulgur 59
Fulmen 59
Fulgurum tria genera 59
Fulerum 98
Flámeũ 17 94 48
Flauus color 51
Flagrum 41
Flagellum 41
Flamearii 48
Floralia 117 48
Friuola 27
Friare 27
Fritillus 111
Fragor 100
Fonteius 105
Furiæ 106
Funábulus 118

G

Gabii 26 42
Gaudium 7
Galla 9
Galbanum 16
Gallicus 109
Gelasinus 85
Galerus 44
Galerita auis 44
Galli 56
Gallinaria sylua 30
Gadares 74
Gaurus 73 82
Galli unde 76
Gallia braccata 78
Gades 100 91
Ganges 85
Ganeum 97
Gemma 3
Genii 19
Gentilis 22
Geometres 22
Genuini 38
Genius 19
Genethliaci 58
Geneſis 58
Geſtatio 68
Gætuli 89
Geſſa 87
Genæ 91 45
Gobio 96
Gorgones 101
Gigantes 34
Gibbus 93
Gibba 93
Gibber 93
Gymnoſophiſta 57
Glaucus 110
Glaphyrus 43
Gloria 89
Grãmaticus 22
Graſſari 33
Graſſari 115
Græcia mẽdax 90
Græci perfidi 42
Græcus 31
Gutturoſi i alpibus 109

H

Helpenor 121
Hecatombe 104
Haruſpicinæ reperto/res 106
Haruſpex 17 52
57
Hiacythus puer 48
Haruga 52 57
Habitus 71
Hedymeles 52
Hernia 51
Heliodorus 52
Hermes 72
Hernici 116
Heraclytus 85
Herceus 92
Hiſtoria 46 16
Hiſcere 40
Hippomanes 45
60
Hiſtoria carthaginis uictæ 50
Hippona 75
Hircoſus 116
Hippolyti interitus 94
Hecubæ ꝙuerſio 100
Hymetus 110
Hylæ fabula 11
hyperborei 54
horti 6
homulus 40
homuntio 40
homunculus 40
horti heſpidũ 44
hoſtia 101
hedimeles 56

I

Ibis 120
Iaſpis 37
Ianua 62
Iecur anſeris 39
Icterus 58
Ilia 40
Inauris 8
Inteſtatus 10 29
Iuuerna 19
Infantes non cremã/tur 123
Ingenuus 20
Ingenium 123
Inguem 24
Inceſtus 31
Indigenæ 105
Inceſtum 31
Imponere 34
Impune 1
Impoſtura 34
inueſtigare 41
incunabula 44
indi 98 51
inſtitor 69
idume 76
inſignia 78
inſulæ æoliæ 2
iſidis tẽplũ 81
index 86
infector 102
iſæus 22
iſis 107 72
iſter 76
iſthmia 78
ira 7
irus 91
improbus 82
imperium merũ & mixtum 87
ius ciuile 14
ius publicum 14
iumentum 30
iuguli 34
iugula 34
iuratus 36
iurgare 36
iurgium 49
libuit ꝙ libitũ ẽ 25
libum 26
licinus 119
ligones 30
liburnus 33 50
lingula 36
ligula 36
libellus 48
lis 49
libraria 55
liuor 124
librarius 55
lituus 116
lino 82
lipara 106
locus uergilii 32
loculi 7 109
locus ualerii declara/tus 125
lotos 33
locus petronii 28
locus plinii 38 89
locus ouidii 107
lodices 47
loci 48
Laniena 39
Latinus 42
Lana canuſina 45
Latona 46
Lappa 64
Lamus rex 52
Lacus ſpurci 59
Læna 64
Laureolus 76
Lares 103
Latrones 85
Lauticia 95
Lardum 97
Lararium 103
Leno 5 25
Lex 14
Lemures 19
Lenociniũ facere 25
Lecticæ cũ feneſtris 31
Leda 43
Lectiſternia 45
Legitimus 47
Lenones 47
Leue 52
Leucas 79
Legatum 83
Legare 83
Legator 83
Legatarius 83
Lectus genialis 94
Libitina 104
Labido 12
Loripes 13
Lacerna 3
Lar 19 41
Lares 111 84
Larua 19 84
Lacheſis 21
Lacertus 114
Laniſtæ 47 25 95
Lanii 25 39
Laniones 25
Lanuti 75
Lacus albani 32
Ladas 107
Lagena 36
euangelio 54
lorica 85 89
loripedes 13
loca plauti emẽdata 90
locus apulei 108
lymphatus 17
lymphaticus 17
lythaci 99
lycisca 48
lycia unde 99
lugdunum 4
lupercalia 18
luperci 18
lupa 22
ludi circẽſes 28
ludi magni & roma/ni. 28
lucus martis 2
ludicræ artes 34
lupus 39
ludii 96 44
ludiones 96 44
ludiæ 96 44
lucanus diues 64
lucilius 3
lunati calcei 68
lucifer 71
lucani 76
lupercales 87
luto pro luteo 88
luſcus 91
lucretia 93

M

Mamma 3
Margarita 3
Mariſca 12
Marſus uulnẽratus 108
Manes 19
Magus 23
Manipulus 125
Mauritania 23 51
Mandra 28
Maialis 30
Marra 30
Manticæ 32
Marſupia 32
Matutinum 34
Mappa 36 100
Macellũ 39 42 95
Macellarii 39
Maxillares 41
Manicæ 49
Mænades 51
Magi 57
Mathematicus 58 117
Magiſter equitũ 70
Mamercorum fami/lia 77
Marius 79
Marſiæ fabula 80
mangones 99
mangonizare 99
mangonium 99
megaleſia 43
meotis 33
meritoria 28
merces 28
meretrices 4
meritorii pueri 28
metæ duæ in circo 58
metallum 105
metreta 28
meditari 34
media uena 42
metopoſcopus 59
medea 60
mentor 74
menæceus 117
medi 90
memnonis ſtatua 120
meſſalina 94
meleagrides 99
metæ duæ in circo 117
mirmillones 25 77
miſerabilis 26
mimus 108 41
mimographi 41
miluius pons 42
milciades 89
minutal 114
mitridaticum 61
miron 74
miſſenum 82
milo crotoniẽſis 84
mitridatis mors 92
minturnæ 92
miſſionũ gña 116
miſcellanea 96
mytra 22
moloſſi 104
morbi & uicii diffe/rentia 12
mõſtrũ 116 18 61
modus 30
monumenta 37
molares 41
molaris 110
morbus regius 58
mos priſcus ſalutan/di 76
moeſia 84
martis adulteriũ 93
mollis 103
multicia 15
municipia 21
murex 23
mulio 30
mullus 31
mullei 31
murus 35
Murena 39
muſtacia 47
mutuo datum 62
murrina 66
mutius 80
mugilis 93

N

Naſſa 104
Natio 23
Natales 51
Natura quid 107
Nauſea 53
Naulum 74
Nabathei 99
Natalis dies 101
Oreſtes 1 118
Orexis 53 99
Oraculũ iouis in li/bya 57
Nemea 78
Nymbus 7 38
Niceteria 22
Nidor 41
Nili inundatio 123
Niphates 53
Niſa 65
Nouicius 29
Nomen 65
Nortia 87
Notus 32
Nomina in nis 100
Noualia 115

O

Olinthus 102
Onix 67 52
Opiſtographum 1
Opobalſamum 14
Opici popul. 27
Opica mulier 27
Oppidum 116
Orator 4 22
Orgia 16
Orcades 19
Orontes 22
Orbus 24
Orbitas 24
Orbita 112
Orbare 24
Organum 52
Orni 2
Oreſtes 1 118
Orexis 53 99
Oraculũ iouis in li/bya 57
Orcheſtra 26 63
Orix 99
Oritygometra 103
Oſci 27
Oſtentum 106
Oſtia 32
oſtrea 35 50
oſtracum 112
oſcheon 51
oſiris 72
ouile 57

P

Parrhaſius 74
Paſſum 118
Patronus 10
Paraſitus 10 40
Paris pãtomim⁹ 64
Palatium 17
Pauli duo 19
Paludamentum 53
Palliolum 23
Paroſis 25
Paganus 125
Patella 29
Papyrus 70 31
Pappas 60
Pappus 60
pægma 35
Paries 35
Panis ex ſiligine 38
Pæan 46
Patres conſcripti 3
Patres 3
Patricii 3
Parricidarum ſuppli/cium 78 109
Parſimonia 114
Pater patriæ 79
Pacis tẽplũ 81
Pagina 65
Parthenope uſi 84
Palmata 93
Pannoſus 88
Palpo 4
Pannutius 88
Parcæ 92
Pardus 98
Pauimentum 112
Peierare 107
Pecten 52
Perduelles 11
Perfricaſ frontẽ 76
111
Perfrigere 69
Pexa 16
Perſona 23 26 43
pegaſus 24
peculium 26
pierides 63
pernocto 112
pernox 71
penula 38
penis 51
penulæ reptores 38
pellex 49
peluis 53
penſio 82
pella 90
petoſiris 58
petauriſtæ 118
peſinus 56
penſilia 11 98
petaurus 118
pergula 99
pera 116
penſa 103
pieria 63
piſianactia 108
pittacus 12
pinacotheca 12
plectrum 52
pinirapus 25
piſo 33
pygmæus 56
pythia 78
pyrrhus 115
priſtinum 85
pila 87
porta 22 62
portæ 76
porrigo 15
podium 19
popularis 21
popæanum 54
porthmeus 29
portitor 3
portorium 29
porrum capitatum 30
portum ſectile 30
portentum 106
ponticus poeta 64
pontifex unde 31
pontina palus 30
poplites 49
pomerium 81
poliphemi fabula 82
poteſtas 87
polycletus 74
pompa 93
pompeius 93
pollio 96
popinones 75
popina 97
popino 97
popanum 57
ponere calculũ 99
portus hoſtiæ 103
poſides 113
pudor 13 22 17
puluinaria 45
purpura 23
puluinus 25
pumex 71
puluinar 45 25
pullus 27
pullare 27
pullulare 52
puſus puſa puſio 42
puſillus 42
pulmẽtaria obſonia 68
puls 97
proculeius 65
proſtare 4
proſtituere 4
proſtibulum 4 45
prouincia 5 32
prætorium 6
præputium 48 114
prætexta 7 87
præcepta 108
preco 61 8 23
præneſte 26 113
prætor 8
prætoria 8
præguſtator 60
præſens 10
præcordia 11
prophanum 15
prochita 20
protogenes 24
prænestę 25
proœmium 30
profundum 106
prophetæ 57
proſeucha 30
pruina 32
prodigium 33 106
prometheus 35 122
protopum 36
propinare 40

TABVLA

priuignus 49
priapus 52
pragmatici 48 65
præpucium 48
pro iperio 79
proſto 81
præfecti annonæ 83
prætoriani 87
prætorem 77
præceps 88
præfica 92
prodigere 93
pſaltria 51
pſalmus 51
pſalterium 51
pluuia 7
pluteus 12
plutei 12
placenta 97
pleuritis 110
phrenetis 115
phalanx 14
phalaris 56
pharetra 17
phanaticus 17
phaſma 76
phecaſii ſacerdotes 27
phecaſia 27
phanatici 35
phæacus 40
phæaces 121
pharos 103
philoſophi 57
philippicæ 88
phalera 98 126
philtrum 0
phaſiani 93
phenicopterus 99
phrygia unde 99
pholus 102
pharus 103
phthiriaſis 10
phthiſis 107
pyreneus 89
pigargus 99
pygmæi 110
pythia unde 99 110
pyrgus 111
pythagoras 135

Q

Quatenus 104
Quadriuia 6
Quatinus 113
Quirinus 18
Quirites 18 22
Quiris 18
Quiritare 22
Quotus 109 22
Quadra 36
Quadrans 61
Qu. Catulus 79
Quadriga 86
Quadrigati nummi 118
Quinquatria 88

R

Rauci 1
Raſa 16
Ramex 91
Rex 10
Repono 1
Referre 1
Reticulum 16 102
Reſupinare 24
Recutiti 48 114
Recidiuus 52
Rediuiuus 52
Rheda 73
Reſina 74
Retiarius 77
Relino 82
Rectum 110
Riuales 44 104
Rixa 29
Rictus 91
Rhetor 4 22 58
Rhombus 32
Rhodos 50
Rhinoceros 66
Rhenus 83
Robur 41
Rroſtra 88
Rubeta 6
Rupes tarpeia 42
Rudentes 44
Rudis 68 44
Rutuli 60
Ruſſati milites 65
Rudiarii 68
Ruſticitas 81
Rutillius 109
Ruffinus 121

S

Sabbatarii 113
Sauromata 12
Sacra baccanalia 12
Sacramentum 125
Sacrum 15
Sacerdotes 57
Sapiens 57
Salii 18 59
Saguntus 122
Samos 22 124
Sanctum 24
ſamothraces dii 25
Sabinia 26
Sarculum 50
Sæculum 28
Saci 32
Sacculi 32
Sacelli 32
Sagino 33
Sagina 33
Satelles 34
Sabbatum 46
Sabbatarius 46
Sanna 50
Saturnia 106
Sardonix 52
Saturnalia 106
Sacrarium 55
Serapis 57
Sagum 59
Sagarius 59
Sanũ conſiliũ 63
Sarracum 29
Sarranus 64
Saleius baſſus 64
Santones 75
Sandapila 76
Sales 80
Sariſſe 87
Sarcophagus 90
Salamis 90
Sabinæ caſtæ 93
Schænobates 122
Sardanapallus 95
Scobs 113
Scobina 113
Semiramis 17
Segmenta 44 17
Sæculum 30
Seſtertius 31
Semeſtris 64
Setinum uinũ 37
Semodius 113
Sentina 44
Seres 53
Sextarius 53
Sex uerba in eo prie cõiugationis 53
Synciput 107
Siſyphi fabula 106
Siſtrum 107
Sirenes 84 112
Sicion 22
Silurus 32
Sibaris 50
Sylius 94
ſiphones 50
ſiphunculi 50
ſimultas 121
ſimpuuium 51
ſimplegades 120
ſiligo 55
ſibylla 20
ſyluanus 54
ſydus ſaturni 58
ſyrma 78
ſyrenes 84
ſyene 98
ſycalis 111
ſcatinia lex 14
ſcabies 15
ſchœnobates 118
ſcurra 32
ſcilicet 38
ſcylla 120
ſcaphium 49
ſcrinium 49
ſcrotum 51
ſcriblita 54
ſcindere 68
ſcipio numantinus 71
ſcæuola 81
ſcapulæ 81
ſcropha 103
ſupercilium 12 45
ſub haſta 21
ſutor 30
ſumen 99 34
ſudes 35
ſuccida lana 36
ſubligar 43
ſubligaculum 43
ſulmo 46
ſubſanare 50
ſuccinum 64 89
ſuppoſiti 59
ſuflamen 15
ſecta 114
ſeges 115
ſella 67
ſententia 74
ſeruius tullius 79
ſeruus 80
ſeneca 84
ſetia 84
ſerui publici 86
ſeianus 86
ſella curulis 87
ſordes 10
ſordere 10
ſordidus 10
ſora 28
ſoſtitium 34 67
ſolium 38
ſolœciſmus 54
ſolyma 57
ſolymi 57
ſors 59
ſolea 60
ſophiſta 67
ſoſtratus 90
ſolon 92
ſocrates 110
spadones unde 3
ſportæ 32
ſportulæ 32
ſportellæ 32
ſparta 32
ſponſa 42
ſpecularia 31
ſponſus 42
ſponſalia 42
ſpitamæus 56
ſpira 77
ſponſio 101
ſpiculum 107
ſquila 56
ſquallor 123
ſtoici unde 108
ſtructor 39 99
ſtemma 70
ſtemata 46
ſtatio 49 95
ſtatius toloſanus 122
ſtationarii 49
ſtribiligo 54
ſtabulum 59
ſtatuarum erigenda rum origo 62
ſtatius neapolitanus 64
ſtatius toloſanus 64
ſtipendium 7
ſtipulari 67
ſtipulatio 67
ſtabularius 69
ſtentator 108
ſtigma 90
ſtruma ſtupeę 93
ſurdus 63
ſubſellia 64 85 125
ſemeſtris 64
ſufflamen 75
ſupparium 76
ſubſipere 85
ſuccidia 97

T

Taberna 14
Tabulæ 17 31 47
Tabularium 17
Tabularius 17
Talentum 118
Tagus 22
Tauroſcitæ 123
Tarpeius 42
Tabellæ 47
Tarpeius mons 101
Thebæ 120
Theſmophoria 72
Theſmophora 72
Tectorium 54
Templum iſidis 55
Templũ iouis hammonis 57
Tentiritæ 121
Tentira 121
Teredo 62
Terpſicore 62
Templum muſarũ 62
Teſſera 68
Temo unde 89
Temetum 121
Teſtudo 98
Thelephus 1
Thalaſicus 16
Theatrum 26
Theſta 29
Thraſillus 64 95
Thule 122
Thymele 4
Thermæ 70 95
Theſmophora 42
Therſites 80
Thales 110
Themiſtocles 96
Tigillinus 5
Timor 7
Tibur 27
tibice dificis 27
tigni 28
tigris 43
tinea 62
tiara 92
titii 106
tyar 92 56
tyrſus 63
tyrus quæ olim ſarra 94
tyrinthius 97
tyrinthis 97
tyro 124
tybur 97
tybicen 27
tyrones 99
tyreſias 111
toga 8 85
torax 40
tollere 42
tomacula 94
toga 26
tribunus 8
tribunalia 125
trallis 22
thraces 23
trua 24
trulla 24
trulleum 24
truliſſare 24
triens 29
tribades 50
tragœdus 52
tragicus 52
trutina 53
traducere 62
traduco 71 96
troica neronis 78
trabea 79 85
tripholinus 82
triga 86
tabraca 91
tropæum 83
trogloditæ 98
tubicen 17
tubicines 116
tunica 18
rubera 39
tuber 111
turtur 42
tucia 43
tuſcus 50
tutor 73 87
tulius 79
tunicha iouis 85

V

Vaccat 3
Vaco 3
Vallis 125
Vaſcones 122
Vatienus 122
Vadimonium 27
Value 33 83
Vanus 71
Vaſa ſaguntina 102
Venuſia 5
Veſtibulum 10
Venetus 16
Ventus 11
Veſtis coccina 30
Veruex 30
Verres 30
Velaria 35
Venafranum oleum 38
Venafrum oppidũ 38
Veſtigia 41
Veſtini 115
Veſtis phrygia 55
Veſtis attalica 55
Ventidius 69
Vẽtorũ natura 2
Ventus 2
Vexilla unde 79
Verna 80
Vertere ſolum 96
Verriculum 112
Venaliciarii 99 168
Venalicium 99
Verpi 114
Verpa 114
Villa 7
Victoria 8
Via latina 11
Vicus 12
Vincus 121
Viminalis 22
Viuaria 31
Vitta 30
Viuarium 31
Vidua 45
Viatores 65
Viena 69
Virtus 71
Vindicta 80
Vienna 69
Vinũ maroneũ 82
Villicus 27 33 97
Victima 101
Victoriati numi 118
Vmbo 14
Vmbella 81
Vulcaniæ 2
Volumen 1 51
Votum 7
Voluptas 7
uopiſcus 13
uolſinii 26
Voleſi 76
Volſci 79
Votiuæ tabellæ 102
Vocalis 105
uomica 107
unguentum ſpicatũ 54
uultur 113
uulua 97 13
urbanitas 81
uterus 13

X

Xylobalſamũ 14
xerápeliæ ueſtes 56
xerampelinus color 56
xerxes 90

Z

Zelotypus 37 49
Zelotypia 49
Zeno 108
zenomii 108

FINIS.

Satyra carmen est: ut Diomedi placet: apud romanos maledicum: ad hominum uitia carpēda: comœdiæ priscæ charactere compositum: a qua in hoc tātum differt: ꝙ illa iābicis & eiusmodi uersibus cōstat: & personis introductis nouæ fere comœdiæ par est: & uitia hominū cū denominatione cōtinet psonarū. Hæc āt. i. Satyra in hexametros assurgit: libertate simplex: Neq; enim psonas apte nominat. Priscæ comœdiæ princeps & inuentor fuit Susarion megarēsis Tripodiscius Philini filius qui quum prauæ mulieri coniunctus esset: abeunte muliere in pompa Dionysiorum theatrum ingressus quatuor cecinit carmina iambica: quæ sola ex omnibus eius scriptis extāt. Audite populus Susarino hæc dicit filius Philini Megarensis tripodiscius: malum sunt mulieres: sed tamen o populares non adest inuenire domū sine malo. Sic enim prima comœdia scoma habebat apertum. Licuit itaq; aperte sic uituperare usq; ad tempora Eupolidis: unde Oratius Eupolis atq; cratin⁹ aristophanesq; portæ: Atq; alii quorum comœdia prisca uirorum: Siquis erat dignus describi ꝙ malus aut fur: Quod mœchus foret: aut sicarius: aut alioquin Famosus multa cum libertate notabant: Sed quum poetæ abuti licentius stilo: & passim lædere ex libidine cœpissent plures bonos: ne quisquam in alterum crimen infamiæ poneret lata lege per Alcibiadem siluerunt: Ex prisca igitur comœdia quæ maiore lasciuit licētia Satyra: quæ auctore Quintiliano tota nostra est manauit: In qua primus insignem adeptus laudem est Lucilius: qui quosdam ut scribit Fabius ita deditos sibi amatores: habuit: ut eum omnibus poetis præferre non dubitaret: quamuis Oratius (non sine tamen suspitione æmulationis) eum in sermonibus suis lutulentum fluere diceret: & aliquid esse quod tollere possis. Secundus post hunc Oratius qui etiam Lucilio multo tersior ac purus magis habetur: & ad notandos mores magis præcipuus. Tertius Persius annumeratur qui iudice Fabio multum & ueræ gloriæ quamuis uno libro meruit. Quartus uero Iuuenalis habetur qui & uēustatæ carminis & satyræ dignitate seruata ita commēdatur ut si aliis omnino præponendus nō sit certe uel eis par habendus. Satyram nomē accepisse a uariis causis scribunt Diomedes grammaticus Porphyrio & Acron: idest a satyra lance quæ inferta uariis multisq; primitiis in sacra inferebatur & a copia & saturitate rei satyra uocabat: Siue a lege satyra quæ uno rogatu multa simul compræhendit ꝙ scilicet & satyra multa poemata compræhendantur: cuius satyræ legis Lucilius meminit in primo per satyram ædissem factum qui legibus ulnat & Salustius in iugurtha. Deinde quasi per satyram sententiis exquisitis in deditionem accipitur. Siue a satyris ꝙ similiter in hoc carmine ridiculæ res pudendæq; dicuntur: quæ uelut a satyris diis syluestribus proferuntur & fiunt hocq; uerisimilius. Nā i comœdia prisca quæ in uitia hominum apertius ut dictum est inuehitur: salibusq; & iocis absoluitur: satyri introducti sunt dii syluestres & procaces iocularia & lasciua inter se iactantes. Hi sunt (ut auctor est pol[illegible]x) satyrus canus: satyrus impubis: satyrus adolescens. Sylenus pater: Atq; in genus persone fictæ: a satyris i[illegible]ur introductis satyra nominata est: quod nomē hæc q̄ tota ut diximus nostra est & ab illa antiquiore defluxit: accepit seruauitq;: Hoc poematis genere Iuuenalis sexdecim scripsit satyras.

VITA IVVENALIS.

Vnius iuuenalis quibus parentibus natus fuerit pro comperto non habetur. Ex aqno oppi[illegible] u[illegible] [illegible]scorum oriundum fuisse docet ipse in fine tertiæ satyræ. Et quotiens te Roma tuo refici properātem reddet aquino. Temporibus Traiani satyras suas scripsisse nemo nisi parum peritus diffitetur. Nec audiendi sunt qui eximarunt eum regnante Domitiano floruisse: quum is poeta scriberet iā defunctus fuisset: quod abunde satis ipse multis in locis indicat ut illic in secunda satyra. Qualis erat nuper tragico pollutus adulter. Nam quum ait erat nuper: planissimæ ostendit eum mortuum fuisse: præterea in tam apertam eius repræhensionem uiuentis non insurrexisset. Et alibi in eadem satyra: Quum tot abortiuis fœcundam iulia uuluam solueret & patruo similes effunderet offas: ubi intrepide demonstrat ab eo uiolatam fuisse fratris filiam: quod neutiq̄ fecisset si tunc temporis uixisset. Et alibi decessisse apertissime docet: Quum iam semianimum laceraret Flauius orbem Vltimus & toto seruiret Roma. Neroni. Et alibi sed olim Prodigio par est in nobilitate senectus. Vnde fit ut malim fraterculus esse gigantum. Quibus omnibus satis constat post mortem Domitiani poetam scripsisse qua uero ætate: quoue loco mortuus fuerit: quum certi nihil habeatur aliis inquirendum relinquimus. Nec aliis assentimur qui eum a Paride histrione & delitiolo Domitiani in exilium actum fuisse autumant & ibi mortuum: deq; eo intellexisse sydonium Apollinarē quum ait. Nec qui consimili: deinde casu. Ad uulgi tenuem strepentis auram irati fuit histrionis exul. Neque enim fieri potuit ut a paride in exilium missus fuerit: quum satyras suas (ut diximus) scripserit sub Traiano & paris gratia & autoritate tantum ualuerit apud Domitianum: unde quum sydonius nec Iuuenalem nec alium quemq̄ nominauerit: de quouis alio intelligere potuit.

SEMPER Ego auditor tantū? Tēporibus Iuuenalis magna in urbe poetaꝝ copia uigebat: qui fere quottidie aliqd recitabāt. Ad hos audiendos rogabant & noti & amici. Vnde scribit Tranqllus: Augustū recitātes benigne & paciēter audiuisse: nec tātū carmina & historias: sed & orōnes & dialogos. Ora. itē. Hic spōsum uocat: hic auditū scripta relictis. Oībus officiis. Hoc tamē multis molestū oīno erat: unde est illud Plinii. Magnū puētū poetaꝝ annus hic attulit: toto mense Aprili: nullus fere dies fuit: quo nō recitaret aliqs. Iuuat me: ꝙ uigēt studia: pferūt se īgenia hoīum & ostētāt: tāetsi ad audiēdū pigre coit: plærīq; in statiōibus sedēt: tēpusq; audiēdo fabulas cōterūt: ac subīde sibi nūciari iubent: an iā recitator ītrauerit: an dixerit pfationē: an ex magna parte euoluerit librū. Et paulo īferius. Nūc ociosissimus qsq; multo ante rogatus: & identidē admonitus: aut non uenit: aut si uenit: q̄rit se diē: qa nō pdiderit: perdidisse. Idē ēt īdicat Cor. Tacitus de claris oratoribus loquēs de poetis. Rogare ultro & ambire cogunt: ut sint q dignent audire: & ne id qdē gratis. Poeta igit uelut audiēdoꝝ diuturna carminū: alienoꝝ molestia affectus erūpit: nō tamē tā audiēdi fastidiū īdicans suū: q̄ diutinā ignauiā suā accusans: ꝙ ipse nihil adhuc scripserit: quū & ipse possit scribere. Sed quū uaria sint poematū genera: in qbus uersari possit: Satyrā ait: se uelle potius q̄ aliud genus poematis tractare: adhibita rōe: ꝙ ampla sibi ad scribēdū suggerat materia. Pricipiū igit more satyrico ex abrupto fecit: ut Persius. O curas hominū. Ora. Qui fit Mecœnas? ¶ Semp: hoc dicit: quū ex nimio audiēdi fastidio: tū ex diuturno silentio: q̄si q magnā ætatis suæ partē p inertiā absumpserit: quū nihil īterea ipse scripserit. ¶ Auditor tātū? Subaudi extrīsecus ero. s. alienoꝝ scriptoꝝ: & nunq̄ ego sicut cæteri aliqd scribā & recitabo? ¶ Reponā? non ignoro a cōmētatoribus hūc locū uariis exponi modis: ut alii dicāt reponere idē eē qđ reficere & resarcire: ut sit sensus: nōne aliqdo scribēdo resarciam hoc tps: qđ aliis audiēdis cōsumpsi: ita. n. poetæ reponere dicunt. Alii uero reponere idē eē qđ scribere: scribēdo. n. reponimus rē: de q̄ agit: unde si talia nō scripsisset: aut reposita nobis eēnt & reseruata: Alii inqunt: repono q̄ndoq; est retro appono: & q̄si acceptā cœnā restituo: ut siqs mihi hodie cōuiuiū apponat: ego cras ei reponā large ac liberaliter. Et ī hūc sensum hoc uerbo usus ē Iuuenalis: quū inqt. Semp ego auditor tātū: nūq̄ ne reponā? Ignauiæ. n. seipsum accusat: & ut mos satyrorum est: ex abrupto incipit. Semper ne eoꝝ: quæ alii apponunt ero auditor: nunq̄ ne ipse aliqd reponā. i. restituā. Quæ oīa etsi ex aliq̄ parte cōuenire uident. Ego tamē hoc sumptū eē a debitore cōtēderim: q quū pciū creditori reddit: reponere dr: unde Sene. in epist. lxxxii. ad Lucilliū. Ergo nec qđ debet creditori suo reponere qsq̄ scit alius q̄ sapiēs. Driam. n. facit īter referre & reponere. Nā referre inqt est ultro: qđ debeas afferre. Reponere āt ē creditori suo tātū reddere: q̄tū debeas. Idē lib. vi. de beneficiis. Ideo nō ē trepidādū q̄ cito reponamus. loqtur. n. de beneficio referrēdo. unde Plau. ī persa. Des mihi nūmos sexcētos: quos cōtinuo tibi reponā ī hoc triduo aut q̄triduo. Ergo inqt poeta: quū alios poetas audiuerim: eorūq; sim debitor: tanq̄ q ab eis multa acceperim: nunq̄ ne eis reponā? nunq̄ ne eis reddā: q̄tū acceperim? ac p hoc nunq̄ ne & ego scribā? Reponere rursus capit q̄si p renouare & reparare sicut exposuimus apud Persiū ī ulti. saty. Neu dicta repone paterna: sed hoc nihil ad rē. ¶ Vexatus totiēs: nā ut diximus: nō sine aliq̄ aī molestia audiebant recitātes. ¶ Theseide: recitatiōe theseidos. i. gestorū thesei: de qbus multa Plu. & Dio. in. v. & Oui. in meta. Nā Theseus herculis certaminum imitator & uirtutū: aīum adiecit ad ea certamina: q̄ laudē & gloriā sibi essent allatura. Filius fuit Aegei & Aethræ pitthei filiæ: aliq neptunū eius fuisse patrē tradūt. ¶ Codri: nomē ē poetæ sui tpis: quē in. iii. saty. paupere fuisse ostēdit. Lectus erat Codro pcula minor. ¶ Rauci: clamosi: ut referas ad fastidium poetæ: q̄si q nimio eius clamore offensus sit: nā Raucus τομεσον ē: ut & p eo: qui sit uoce magna & sonāti ponat: unde Verg. appellat cicadas raucas. i. clamosas: & ualde strepētes. Oui. in fastis. Ecce rudēs rauco sileni uector asellus. Intēpestiuos edidit ore sonos. Verg. Cygnos bene canētes raucos appellat. Dant sonitū rauci per saxa liquētia cygni. Mar. Perlegat ut tumidus rauca te uoce magister. Porphyrio exponēs illud in satyris. Rauci male: ait Sulciū

Repo/nere

Referre

Rauci

IVNII Iuuenalis Aquinatis Satyra prima.

SEMPER Ego auditor tantum?
nunquā ne reponam?
Vexatus totiens rauci Theseide
Codri?
Impune ergo mihi recitauerit illa togatas?
Hic elegos? impune diem consumpserit ingens
Telephus? aut summi plena iam margine libri
Scriptus & in tergo necdum finitus orestes?

& Caprium delatores & causidicos fuisse:& ideo raucos appellatos:ꝙ contentione iudiciorum clamaret. Et pro eo cui uox sit oblisa & contusa nimio clamore.Quin.Et raucas fauces:ac latus fatigatum deformi cantico reficere.Soli.de gruibus loquens.Volatus desidia castigat:uoceq; cogit agmen:ea ubi ob raucata est:succedit alia.⁋Impune ergo mihi:Ergo inquit alius mihi recitauerit togatas:& alius elegias:& alius alia:& ego non repanam:Sic enim uerbum reponam repetendū est usq; ad illud:Nota magis nulli domus est sua.⁋Impune:passim:& quum uoluit.Nam impune dicitur sine punitione:& quæ sine punitione fuit:passim aguntur.Vnde Ora.in ultima epistola.Sed mēte recepta.Obturem patulas ipune legentibus aures.Et in arte poetica:Ne spissæ risum tollāt impune coronæ:nam poetæ dicunt passim scribere:quū diuersi diuersa scribūt:unde illud Oratianū:Scribimus indocti:doctiq; poemata passim.⁋Ille.i.alius.⁋Togatas.s.comœdias.Erāt enī togatæ:& palliatæ:togatæ romanæ erāt ab abitu togæ:q̄ romana est:palliatæ uero græce a pallio:qđ græcoꝝ ē.Togataꝝ aūt q̄ttuor sūt genera:sūt.n.togatæ:q̄ p̄textæ dicunt:ī qbus īperatores negocia agebāt publica:& reges romani:uel duces inducunt:psonaꝝ dignitate:& sublimitate tragœdiis similes.Prætextatæ autē dicunt:qa fere regū:uel magistratuū in eiusmodi fabulis acta cōprahendunt.Scđm genus togataꝝ tabernariæ dicunt:humilitate psonaꝝ:& argumētoꝝ similitudie comœdiis pares:ī qbus nō magistratus: regesue:sed humiles hoīes:& priuatæ domus īducunt:q̄ qa olim tabulis tegerentur:cōiter tabernariæ sūt appellatæ.Tertiū genus Attellanæ ab Attella ciuitate Oscoꝝ:ī q̄ primū cœptæ:argumentis:dictisq; iocularibus similes satyricis fabulis græcis.Quartū planipediæ:q̄ græce dicunt mimi:dictæ ob humilitatē argumēti:ac uilitatē actoꝝ:q nō cothurno:aut socco utunt ī scæna:aut pulpito:sed plano pede:uel iō:ꝙ nō ea negocia cōtinēt:q̄ in psonaꝝ turribus:aut ī cenaculis habitātiū sūt:sed ī plano & humili loco.lege Diomedē grāmaticū:& Dona.in Terē.⁋Hic:alius.⁋Elegos:elegi uersus sūt īpariter iūcti:exametro.n.& pētametro cōstāt.Quis āt eoꝝ inuētor fuerit:grāmatici auctore Ora.Certāt:& adhuc sub iudice lis ē.Instituti āt prīo fuerūt deflēdo desiderio mortuoꝝ:mox ad amores traducti:sed tamē nomē retinuerūt a miserabili cātu:quo olim mortuos deplorabāt:nā ελεω idē ē ꝙ misereor:unde Sapho.Elegi flebile carmē.⁋Ingēs telephus:ingēs tragœdia de Telepho:Qui(ut auctor ē Dio.in.v.)Herculis & Auges filius fuit:Hūc Teutrātus rex mysiæ successorē regni īstituit:q̄ quū bello troiāo auidius græcos a Mysia arceret:uite īplicitus ab Achille pcussus ī fœmore sinistro: cōsulto oraculo accepit:nullo mō posse sanari:nisi ab eodē repcuteret:a quo uulnus accepisset.Ad Achillē pfectus nouo genere medicīæ:& tūc primū excogitatæ:hoc ē rubigine:siue ab ærea:siue a ferrea cuspide fuerit:senatus ē.Ita.n.auctore Pli.li.xxxiiii.ca.xv.depingebat:eā decutiēs ex gladio.hīc nata ē fabula:ꝙ eadē repcussus ē cuspide:q̄ fuerat ab Achille uulneratus.Oui.Vulnus Achilleo:quæ quondā fecerat hosti.Vulneris auxilium pelias hasta tulit.Alii uero tradiderūt sanatū fuisse nō rubigine:sed herbaꝝ remedio p Achillem:unde Claudianus ad Adrianū.Sanus Achilleis remeauit Telephus herbis.Notat igit sui temporis poetas:qui lōgo uerboꝝ amfractu & Telephi & Orestis tragœdias scripsere.⁋Orestes scriptus.i.tragœdia de Oreste: cuius magnitudinem tantā fuisse satyrice ostendit:ut ne uolumine quidē ipso : quis extrema paginæ parte:& a tergo scripto contineret.Orestes.n.Agamēnonis mycenaꝝ regis filius.& Clytemnestræ:quum accepisset patrē ab expeditione iliaca reuersum:ab Aegisto adultero:& Clytemnestra interemptū:sibiq; ab eiusdē insidias tendi capta opportunitate utrunq; necauit.Cuius parricidii cōsciētia exagitatus in īsaniā & furorē uersus:uidere sibi uidebat matrē se ardētibus facibus & serpētibus atris īsequētē:unde Virg.Armatā facibus matrē & serpētibus atris.Quū fugit:ultricesq; sedent in limine diræ.Cæteꝝ quū monitu Pyladæ:ut furiis liberaret:Apollinis tēplū ingressus eēt:& inde exire uellet:ei furias occurrisse tradit Pacuuius:ad qđ respexit Verg.Vltricesq; sedēt in limine diræ.Omitto qūo in tauricā regionē:ubi iphigenia erat sacerdos:Dianæ puenerit : indeq; abrepto palladio cū sorore sua ī italiā cōfugerit.de Oreste multæ scriptæ fuerūt tragœdiæ:unde Verg.Aut Agamēnonius scænis agitatus Orestes.Orestē tragœdiā cātauit in scæna Nero:auctore tranquillo.Orestem aūt:sic dixit tragœdiā de oreste:ut alibi Atteū.i.tragœdiā de Atreo:Cuius & alueolos:& lenam pignerat Atreus.⁋Plena iam margine:plena ēt exteriore parte paginæ:q̄ solet ad ornamētū libri relinq uacua.Margo aūt capitur pro extremitate oīum reꝝ:unde dicimus in margine ripæ.Pli.loquens de testudinibus.Sed rostri margines acuti.Apule.lib.iiii.met.Ripæ fluuialis marginē dēsis arboribus septā uideo:genere aūt muliebri enunciauit uocabulū:quū & masculino inueniat Ouid.Longo margine terrarū porrexerat amphitrites.⁋Sūmi libri.i.magni.⁋Et ī tergo:Ostēdit Pli.iunior in ea epi.q̄ īcipit:pgratū ē mihi.ad Macrū.ea uolumia q̄ ēt ī tergo scripta fuissent Opistographa fuisse appellata:ab οπισθεν.i.retro & γραφω.scribo.sic enī scribit.Electoꝝ quoq; cōmentarios centū sexaginta reliquit:opistographos quidem:& minutissime scriptos.Vlpianus de bonorū possessione scđm tabulas sic ait.Carthæ appellatio:& ad nouā carthā defert:& deleticiam:proinde & si opistropho qs testatus sit:hinc peti pōt bonoꝝ possessio.Quod ergo scriptū dicit poeta in tergo : græci Opistographon appellauere.Quod ostendit: & Porphyrio apud Orat.in epistolis his uerbis . Nemo te ornabit:atq; describet:sed aut carie cōsumeris:aut fient ex te opistographæ epistolæ.Nā apud ueteres libri in uolumina cōplicabant:ita ut īteriori tātū pte scriberet dicebāturq; uolumia:ꝙ īuoluerent: unde Iuue. Quæ psalteria penem.Maiorem q̄ sint duo Cæsaris anticatones:ex quo apparet libros solitos colligi in uolumina:unde cōtra dicebant euolui:quū explicabant.Carpens ergo poeta longas poetaꝝ ambages:in scribēdis fabulis ostendit:nō solū tota uolumina interiore parte:sed etiā exteriore cōtra cōsuetudinē scribi.quū libri(ut dixi)in uolumina colligerent:nec scriberent in tergo.Quod & Martia.ostēdit alloquēs librū.Ad salariorū curras scrinia:protinus licebit inuersa pueris arande charta.In tergo igit.i.exteriore parte mēbranæ.Inde illud est Sidonii.Apollinaris ad Constantinum:iā copiosum te:ni fallor:pulsat exemplar.Iam uenitur ad marginem umbilicoꝝ.Iā tēpus est(ut satyricus ait)orestē nostrū:uel supra terga finiri.Nota magis nulli: tam multi.inquit

Impune

Comœdiarum genera q̄ttuor

elegi uersus

Telephus

Orestes

Opistographū

uolumē

temporibus nostris existunt scriptores:q̄ quotidie opa sua mihi recitēt:ut nulli magis nota sit domus sua:q̄ mihi ē lucus martis:& alia hmōi fabulamēta p eos sæpe recitata.ut hoc totū ad multitudinē recitātiū referat quos audiuerat:simulq; ostēdat:se ēt posse scribere:q̄do docti & īdocti passim scribāt.⁋Lucus martis:hoc est historia de origine urbis.Nā in luco martis sacro ad Albā īclusa Rhea ab Amulio patruo:tanq̄ p speciē honoris sacerdos electa:Romulū & Remū urbis cōditores:incertū stupro:an ex Marte cōceptos enixa est.De hoc multa Iusti.li.xiiii.Liui.prīo ab urbe cōdita.& Diony.prīo.Lucus itē fuit Martis in ponto : ubi uellus aureū seruabat.Mart.Custodē scythici fuisse luci.Qui aūt Athenis appellatus est Areopagus: nō lucus:sed Martis uilla dr.Et æoliis uicinū rupibus antrū.Multi hoc loco dubitāt:de quo antro uulcani poeta ītellexerit.Nōnulli.n.Hierā putant unā ex septē insulis Aeoliis intelligi:q̄s itali uno uocabulo uulcanias appellant.Nā existimat natura solis ignea:p occulta cōmertia aut mutuari Aetnæ īcēdia:aut subministrare.Sed quū oēs deo ignium sacratæ sint.Hieram uolūt uulcano p̄cipue sacratā:quū plurimū colle eminētissimo nocte ardeat:de hacq; poeta ītellexisse:ueꝝ hoc nō pcederet:quū.n.dicit antrū uicinū rupibus æoliis:ostēdit antrū ip̄m:īter septē īsulas non numerari:sed segregari ab eis:uicinūq; & pximū eē:ita ut de Hiera neq̄q̄ sit ītelligēdū:unde nos exponimus antrū uulcani:uicinū rupibus æoliis:Aetnā mōtē Siciliæ:q uulcano sacer ē:& ex quo īsulæ(ut diximus)aut accipiūt īcēdia:aut ei subministrāt.Estq; uicinus rupibus Aeoliis:q ēt Cyclopes tulit:nūc assiduis ignibus flagrat.Sacrū fuisse uulcano docet Soli.his uerbis.Vulcano Aetnā sacer ē.in Aetnæ uertice hiatus duo sūt crateres noīati:p quos eructatus erūpit uapor:p̄misso prius fremitu:p æstuātes cabernaꝝ latebras &c.Sic & Vale.flaccus ī scđo Argonauticō.Accipe ait bellis mediæq; ut puluere pugnæ.Sit comes Aetnei genitor:q̄ flāmea gessit.Dona dei:hoc ē Vulcani:nā nō minus Aetnæ mons dictus ē a poetis domus Vulcani:q̄ Lemnos & īsulæ Aeoliæ.unde Vale.flaccus.Lemnos chara deo:nec fama notior Aetnæ:Aut Lipares domus.Mōtē āt Aetnā uicinū eē aeoliis testat sic Stra.Imminet āt aetna Littori catanēsi:& liparitanis insulis:q̄s pleriq; aeolias uocāt:ita ut oīno de aetna ītelligēdū sit:de cuius īcēdio:rōnibusq; īcēdii multi scripserāt ante iuuenalē: sicut Virg.Cuius carmē licet multū mēdosum adhuc extat:ī quo ppetui ignis multas ostēdit rōnes:docetq; a poetis falso traditū sedē eē Vulcani:his uersibus.Principio:ne quē capiat fallacia uatum.Sedes eē dei:tumidisq; e faucibus ignē.Vulcani ruere:& clausis resonare cauernis.Poetæ.n.cecinere uulcanū ī antro aetnæ habitare:& ex faucibus suis iginē euomere:unde Iuue.aetnā appellauit antrū uulcani:ait ergo nulli domū suā magis eē notā:q̄ sibi:ē descriptio ætnæ:& eius īcendii qđ ē uicinū rupibus aeoliis:Insulæ āt æoliæ septē sūt numero in freto siculo Ephestiæ noīatæ.i.uulcāiæ.Lipare:Hiera:Strōgile:Didyme:Eriphusa:Phœnicusa: Euonymos dictæ ab æolio:q ibi tpibus iliacis regnauit.Quid agāt uēti:q̄ natura sit uētoꝝ.Hoꝝ.n.alii sūt frigidissimi:q̄les a septētrione spirāt.hi.n.& reliquos corrupescūt:& nubes abigūt:alii humidi:ut auster:aphricus:& p̄cipue auster italiæ.alii sicci:ut Corus.& Vulturnus.alii niuales:ut aqlo:& Septētrio.Grādines septētrio īportat:& Corus æstuosus auster.Tepidi Vulturnus & Fauonius.Saluberrimus aūt oīum aqlo:noxius auster:& magis siccus.Vētus āt est(ut qdā diffiniūt)auctore Sene.aer fluens in unā ptē:qa nunq̄ aer tā īmobilis ē:ut nō aliq̄ sit agitatiōe.De uētis igit multi scripserāt:ut Sene.in naturalibus.Veteres q̄ttuor tantū seruauere p totidē mundi ptes.Iō nec homerus plures noīat:mox āt posterior ætas octo addidit:rōne nimis subtili & cōscissa. Sūt ergo bini ī q̄ttuor cœli ptibus de qbus.abūde li.i.Pli.Victru.& Geli.&(ut dixius) Sene.in natu.Ordo āt talis ē:ut potius īferioribus:q̄ supioribus cōiungant.Platani Frōtonis clamant:qd agāt uenti &c.Sicq; ostēdit ī ædibus Frōtonis uaria quotidie a poetis recitari.Quas torqueat umbras Aeacus.Aliq hūc locū simpliciter accipiūt.i.q̄ de inferis scribant:apud quos æacus iudex sit cōstitutus.Cæteꝝ ad id poeta respicit : qđ scri. Plato in Gorgia suo.sic.n.īducit iouē loquentē.Cōstitui tres alios meos iudices:duos qdē ex asia Minoē.s.& Rhadamantū:unū uero ex Europa Aeacū:q mortuos iudicabūt in triuio:ex quo portāt uiæ:altera ad beatoꝝ īsulas altera ad tartaꝝ:& Asiaticos qdē Rhadamātus iudicabit.ab Europa igit q uenerint Aeacus.Minoi āt cōmittam:ut iudicet:si qd aliis occultū existat:ut sic iustissime pcedat iudiciū:rectaq; sit aīaꝝ transmissio.Ait ergo poeta sibi notū eē ex frequēti poetaꝝ recitatiōe.Aeacū iudicē eē apud īferos : qui aīas europeas iudicet tantū.⁋Torqueat:iudicet:& puniat.Oui.Noxia mile modis lacerabit umbra:tuasq; Aeacus in pœnas ingeniosus erit.Vnde alius furtiuæ deuehat auꝝ Pelliculæ.i.expeditionē argonautaꝝ:uidelicet:unde Iason aureū uellus sustulerit.Cuius rei historia nota ē ex Diodo.ī qnto .Stra.aūt li.xi.aurei uelleris fabulā sic interpretat. Apud Colchos torrētes deferre aurū:qđ barbari pforatis tabulis:pellibusq; uillosis excipiunt:unde fabulæ ortū est figmētū.De argonautis āt apud latinos scripsit Valerius flac.apud græcos uero Orpheus prius.mox Apollonius.⁋Furtiuæ:hoc ē q̄ furtim & inscio Oeta subrepta fuit.Quātas iaculet Monychus ornos:pugnā dicit:q̄ fuit inter Lapytas & Cētauros populos thessaliæ:q̄ historia ita se hēt.Quū.n.(ut diximus in Achilleida)Perithous Hippodamiā duxisset uxorē:circūuicinos populos:oēsq; deos cōuocauit ad nuptias p̄ter Martē.Quare īdignatus cētauros iā mero calefactos ad rapiendā Hippodamiā cōcitauit aduersus Lapythas:eo certamine ferūt Cētauros delectos fuisse.Sed hoc ueritas hēt Centauros (ut scribit Stra.)aut funditus a Perithoo deletos fuisse:illoꝝ agro prsus desolato:aut ipsaꝝ noīe gentiū nusq̄ amplius existente:nec tali eoꝝ conuentu perdurante:si quid tamen adhuc restat adunatum:mentione non insigniri.⁋Monychus:nomen est proprium Centauri.Ouidi.Fecerat attonitos noua res:heu dedecus ingens.Monychus exclamat.Lucanus aut te iactantem Monychon ornos : dictio est composita μονος enim solus dicitur & ονυξ unguis.equinos enim pedes Centauri habuisse feruntur.Home.autem sæpe dat hoc epitheton equis : ꝙ solidis sint ungulis & non fissis.

⁋ **Nota magis nulli domus est sua:q̄ mihi lucus**
Martis:& æoliis uicinum rupibus antrum
Vulcani.qđ agat uenti:quas torqueat umbras
Aeacus:unde alius furtiuæ deuehat aurum

Lucus martis

antrum uulcani

Vulcaniæ

Insulæ æoliæ

Vētorū natura

Ventus

Cētauri

Pelliculæ:quantas iaculetur monycus ornos.
Frontonis platani:conuulſaq; marmora clamant
Semper:& aſſiduo ruptæ lectore columnæ.
Expectes eadem a ſummo minimoq; poeta.
Et nos ergo manum ferulæ ſubduximus:& nos
Conſilium dedimus Syllæ:priuatus ut altum
Dormiret:ſtulta eſt clementia:quum tot ubiq;
Vatibus occurras:perituræ parcere chartæ.

Orni ☞Ornos:Orni arbores ſunt:quæ maximæ in montibus proueniunt.Virg.Cantando rigidas deducere mon
tibus ornos.Frontonis platani:partem poſuit pro toto.i.ædes frontonis.Hic eſt ille Fronto de quo & Mar.
Vota tui breuiter ſi uis cognoſcere marci.Clarū militiæ Fronto:togæq; decus.Frontonū cognomina a fron
te ſunt dicta:ſicut Capitonū a capite:auctor eſt Cice.in primo de natura deoꝝ.Eſt āt ſenſus.In ædibus Fron
tonis quottidie poetæ aliqd recitant:ita ut tota domus quottidie aſſiduis clamoribus reſonet:ac ꝑ hoc ſciat:
q̃ a uariis poetis tractent̃.Nā nobiles romani ædes ſuas recitātibus cōmodabāt:unde & alibi.Maculonus cō/
modat ædes.Et Cor.Tacitus de Claris Oratori/
bus loquens de poetis ſic ſcribit.Nā & domū mu
tuat̃:& auditoriū extruit:& ſubſellia cōducit:&
libellos diſpergit &c.Per platanos aūt ædiū luxū
& magnificentiā oſtēdit.Platanus.n.umbræ gra
tia ex alieno petebat̃ orbe.tam late.n.rami uaga/
bant̃ ut ēt in ſcānis patulis arboris epularent̃ qn/
decim cōuiuæ abſiſtētibus etiā miniſtris.Tātūq;
honoris poſtea increuit:ut uino infuſo enutri/
ret̃:compertū maxime id prodeſſe radicibus:qđ
primus excogitauit Hortenſius.Lege Pli.lib.xii.
ca.i.Marmora conuulſa:q̃ aſſiduo recitantiū cla/
more ex parietibus cōueli:& labefactari uidētur.
Nā potentioꝝ parietes marmoꝝ cruſtis integebant̃.Seneca ad Lucil.Vt parietes adiectis trāſmaria marmo/
ribus fulgeant:& alibi ad eundē.Quid loquar marmora:qbus templa:qbus domus fulgent.Primus aūt fuit
Mamurra Formianus præfectus fabroꝝ Cæſaris ī Gallia:qui romæ cruſtis marmoreis parietes domus ſuæ
in monte Celio operuit:auctor Pli.☞Clamāt:reſonant:reboant.☞Columnæ ruptæ:ita dictū:ut illud Virgi.
Et cantu quærulæ rumpunt arbuſta cicadæ:& illud Fregit ſubſelia uerſu.☞Aſſiduo lectore:aſſiduo lectoris
& recitatoris clamore.☞Expectes eadem:cū indignatione legendū:q; non ſolū docti ſcribant:ſed etiam indo
cti:iuxta illud oratii.Scribimus indocti:doctiq; poemata paſſim.☞Et nos ergo manū:Senſus eſt:quū docti
inquit & indocti ſcribant:poſſumus ergo & nos ſcribere:quū & grāmaticē & Rhetoricen didicerimus.Erit
aūt ordo.ergo & nos ſcribemus:manū enim ferule ſubduximus:& conſiliū dedimus Syllæ:pōt etiā alius eē
ſenſus & melior ut ſit.Ergo & nos iam grāmaticen & Rhetoricē didicimus:ut ſileamus:& nihil ſcribamus
quū oēs & docti & indocti pariter ſcribant:ut oīno ſenſus ſit nimia indignatione ītercíſus.Eſtq; legendū ea
interrogatione:qua contrariū uidemur uelle facere.q.d.nū didici grāmaticē & Rhetoricē:ut ſileam:& nihil
ſcribam ut oīno hæc extrinſecus ſubaudiamus.Et ita dictū eſt.Et nos ergo manū:ſicut illud:īpune ergo mi/
Ferula hi.☞Ferulæ ſubduximus.i.ſubtraximus:ac ꝑ hoc iā a grāmaticis eruditi receſſimus.Ferulæ:uirgæ:qua ma/
nus pueroꝝ feriunt̃:de qua Colu.Nec manibus mitis ferulas:nec cruribus æque:& infra Capparis:& triſtes
hinulæ:ferulæq; minaces.Mart.ſic ī apophoretis.Ingrate nimiū pueris:grataeq; magiſtris.Eſt aūt infirmiſ/
ſimū uirgultū fœniculo per q̃ ſimile:unde Pli.foliis fœniculo:Inani caule:natura eadem:q̃ anetho & fructu
ſimilis.De hac multa & Theophra.nulli autore Pli.fruticū leuitas maior q̃ ferulæ:ob id geſtata baculorum
uſum ſenectuti præbet.☞Conſiliū dedimus Scyllæ:Oſtendit(ut diximus)artē oratoriā ſe etiā didiciſſe:in q̃
cum uerſaret̃.ſæpe exercitationis gratia ſuaſorias declamauit.Nam in ſcholis ſuaſoriæ tractandæ propone/
bant̃ adoleſcentibus.Deliberat Agamēnon:an iphigeniā imolet:negante:Calcante nauigari poſſe.Itē delibe
rant Athenienſes:an trophæa perſica tollāt:Xerſe minitante redituꝝ ſe:niſi tollerent̃.Deliberat Cicero:an ꝓ
mittente ſalutē Antonio:orationes ſuas cōburat.Item deliberat Sylla an deponat dictaturā:promittente Se/
natu impunitatē.Ait igit̃ Iuue.talem declamando ſuaſoriam ſuaſiſſe Syllæ:ut dictaturā deponeret:nā dare
conſiliū Syllæ eſt ſuadere Quintil.Quū Ciceroni dabimus conſiliū:ut Antoniū roget.☞Priuatus ut al.dor.
Hæc erat ratio ſuaſiōis:ut depoſita dictatura:quā ſibi ipſe ad cētū & uiginti annos aſciuerat:tanq̃ grauiſſimis
ſolutus curis altius dormiret.Nā ſylla:quū imperiū eius rogatiōe Sulpitia trāſferret̃ ad Mariū:īdignatus ex
Aſia in Italiā reuerſus eſt:& ante urbē aduerſarioꝝ ſeptuaginta amplius milia ad portā collinā occidit:īgreſ/
ſus urbē q̃ttuor milia inermiū:nulla ſeruata fide:in uilla publica interfici iuſſit.Marii cineres erutos in Tybe
rim proiecit Poſt tantā hanc crudelitatē:per ſūmū animi & corporis cruciatū expirauit Puteolis:quū dictatu
Phthiriaſis ram depoſuiſſet.morbus aūt:quo cōſumptus eſt:phthiriaſis eſt appellatus.i.pedicularis απο των φθειρων
quos pedes:& pediculos uocamus:corpore.ſeipſum erodente:& ſuppliciū ſibi gignente.unde eſt illud Sere/
ni.Sylla quoq; infelix tali langore pereſus.Corruit:& miſero ſe uidit ab agmine paſci.Quam fœditatem:
ne uiſentes intelligerent:ſomno diſſimulabat.De quo Pli.ita ſcri.lib.vii.Age non exitus uitæ eius omnium
proſcriptoꝝ ab illo:calamitate crudelior fuit:erodente ſeipſo corpore:& ſupplicia ſibi gignente:quod ut diſ/
ſimulauerit:& ſupremo ſomno eius:cui mortuus quodāmodo eſt:credamus ab uno illo inuidiam gloria ui
ctam:ad quod poeta uidet̃ alludere:quū ait:ut altū dormiret:eo genere morbi oſtendit Pli.lib.vii.& Apule.
tertio Floridoꝝ pherecidem orationis proſaice autorem conſumptū eſſe.☞Priuatus:depoſito īperio.☞Dor
miret altū.i.ꝓfundo ſomno.Ora.Ter uncti trāſnando tyberim ſomno:qbus ē opus alto.☞Stulta ē clemētia:
Antipophora eſt:q̃ ſi aliqs dixerit carthā nō eē ꝑdēdā:& ipſe reſpōdeat.Stulta ē hæc clemētia.i.ſtulta & ridicu
la ē benignitas tāti facere tā modicā chartæ iacturā:& ita extenuat nō ſine ſūma aī modeſtia uires īgenii ſui q̃/
Clementia ſi ſciat paucos fore:a qbus opus ſuū legat̃.Mar.Scribere uerſiculos miſeras & ꝑdere chartas.Clemētia āt ꝓprie
ē lenitas ſupioris aduerſus īferiorē:& tēperātiā aī in ꝑtāte ulciſcēdi:auctor Sene.☞Perituræ:quā ſcio perituram
quū nemo lecturus ſit carmē meū.☞Quū tot ubiq; uatibus occurras:quū tam multi poetæ paſſim ſcribant.

Cur tamen hoc potius libeat diſcurrere campo.
Per quem magnus equos aruncæ flexit alumnus
Si uacat:& placidi rationem admittitis edam.
Quum tener uxorem ducat ſpado:neuia tuſcū
Figat aprum:& nuda teneat uenabula mamma:
Patricios omnes opibus:quum prouocet unus.
Quo tōdēte:graui iuueni:mihi barba ſonabat:
Quum pars niliacæ plebis:quum uerna canopi

☞Cur tamen hoc potius:rationē affert q̃re potius Satyrā:q̃ aliud poematis genus ſit ſcripturus:ordo aūt erit
& ſenſus.☞Edā.i.dicā & manifeſtabo.Cur tamē potius libeat mihi decurrere.☞Hoc campo:hoc genere poe
matis ſatyrici:ſūpta metaphora ab iis:q equos:& currus agūt ꝑ ſpacioſos cāpos.☞Magnus alūnus:periphra/
ſis eſt Lucilii:q ex Arunca Rutuloꝝ ciuitate natus:primus apud latinos ſcripſit ſatyrā.In eo mira fuit:ut do/ **Lucilius**
cet Quinti.eruditio & libertas:atq; inde acerbitas:& abunde ſalis:natus aūt eſt anno anteq̃ Carthago inditio
nē romanoꝝ ꝑ Scipionē redacta eſt:mortuus:quo anno Furius Bibaculus poeta natus ē Cræmonæ:& Cym
bri ſuperati ſūt a Mario.☞Alūnus:is ꝓprie dicit̃:
qui alitur.Pli.Italia alūna oīum terraꝝ:eadem &
parēs.Oui.Pax nutrit cererē:pacis alumna ceres.
Nō ignoro ab Diuo Auguſtio noīari Iouē alūnū:
q̃ſi qui oīa alat.Verum apud alios auctores tali ſi
gnificatione:aut nunq̃:aut rarenter īuenies:unde
fallunt̃:qui putant Italiam dictā Alumnā a Pli.q; **Alūnus**
alat:quū hoc dicat Italiā.ſ.tanq̃ filiā ab oibus ter/
ris alimēta accipere:eandēq; tanq̃ matrem oibus
ꝓbere:ſed quū hoc longe clarius ſit:q̃ a nobis īdi/
geat explicari:plura nō addemus.☞Flexit equos:
ꝑſtat in tranſlatione:qa dixit cāpo:equos ergo.i.
ſtilū ſuū.☞Si uacat:ſi ociū eſt ad audiendū.Dici/ **Vacat**
mus.n.mihi nō uacat:ꝑ īperſonale.i.ociū nō eſt.Et ego uaco.i.ocioſus ſum:& hēo ociū.Sene.Nō uacat mihi **Vaco**
uerba dubie cadētia cōſectari.Et paulo īferius.Nō uaco ad iſtas īeptias:īgēs negociū ī manibus ē.Vaco itē ca/
pit̃ ꝓ operādo:ut Cic.uacat diligēter ſtudiis liberalibus:itē uſurpat̃ ꝓ careo:ut ego uaco culpa.☞Quū tener
uxo.una ē ex rōnibus:q̃re potius ſatyrā q̃ aliud genus carminis ſit ſcripturus:ē.n.ſenſus & ordo.Difficile eſt
nō ſcribere ſatyrā:quū tener ſpado ducat uxorē &c.i.difficulter te cōtineas:qn ſatyrā ſcribas:ſequit̃.n.Nā qs
tā patiens:& illud facit īdignatio uerſum.Quaſi dicat ēt ſi nolis nō poſſis tibi tēperare:quominus ſatyrā ſcri
bas.☞Ducat ſpado:Indignatio ē in libidinē mulieꝝ:q̃ quū a Domiciano:autore Tranql.reuocata eēt:lex iu/
lia in adulteros:mœchis ſuis nubebāt:ne ſupplicio afficerent̃.Inter mœchos aūt erāt & ſpadones.Mar.qđ nu
bis ꝓculina cōcubino.Ne lex iulia te notare poſſit.Nō nubis ꝓculina:ſed fateris:& alibi.Cur tātū Eunuchos
hēat tua Gelia q̃ris Pāniche:uult futuri Gelia:nō parere.Alibi.At prius o mores & ſpado mœchus erat:Alibi
Cū ſene cōem uexat̃ ſpado:Didimus æglen.Simul ēt poeta ridet legē ipſam:cui iā excogitata ē fraus.Nā quū
reuocata ſit ad pudoris ſanctitatē tuendā:mulieres īpudenter ſpadonibus:nā diximus nubebāt:qbus oblecta
tæ fuerāt.Spado āt & Eunuchus dictiones ſūt græcæ:ideq; ſignificāt:dr̃ āt Spado a σπαω qđ ē auello & auſe/ **Spado**
ro:q; ab eo teſticuli auellant̃.Vlpianus ait:Spadonū noīe eos ēt contineri:q natura ſpadones ſunt.Eunuchus **unde**
āt dr̃ απο τησ ευνασ.i.cubili & εχω cuſtodio:qa id genus hoīum adhibebat̃ ſeruādis cubilibus regū & prin
cipū.☞Tener:nā ſpadones molles ſūt & effœminati.☞Neuia tuſcū:Alia indignatio in mulierū impudentiā:q̃
tpibus Domitiani ī uenationes & pugnas theatrales deſcēdebāt.unde Mar.Hæc iam fœminea uidimus acta
manu.Statius ī ſyluis Stat ſexus rudis:inſciuſq; ferri.Et pugnas capit īprobus uiriles.Credas ad Thanaim fe
rūq; Phaſim Thermodontiacas mouere turmas.Neuia āt nomē eſt īpudicæ mulieris:& ꝓ q̃cunq; īpudenti
muliere ponit̃:q̃ in uenationes & pugnas theatrales deſcenderet.☞Aprū thuſcū:emphaſim hēt:q̃ſi q cæteris
eēt ferocior.Mar.Thuſcæ glādis aper populator:& ilice multa.Iā piger:Aetholæ fama ſecunda feræ.☞Nuda
māma:habitū expſſit ꝓcumbētis in uulnera feræ.ſic.n.māmæ e ſinu exerunt̃.Illud aūt eſt fatuū qđ aliq ad ri
tū amazonū referūt:q̃ ſibi dextrā mamillā adurebāt:ſimpliciter.n.locus eſt accipiēdus.☞Māma:eadē dicit̃ & **Māma**
mamilla:& papilla:& uber:Māmam itē ueteres ꝓ matre acceperūt:ſicut Tatā pro pr̃e.Mar.Māmas atq; tatas
hēt Afra:ſed ipſa tataꝝ.Dici & māmaꝝ maxia māma pōt.☞Patricios oēs:De Cinamo tonſore ſui tpis intelli
git:q muneribus mulieris locupletatus eſt:uſq; ad cenſum equæſtrē:mox dānatus in Sicilia exulauit:de quo
ſic Mar.Qui tonſor fueras tota notiſſimus urbe.Et poſt hæc dominæ munere factus eques.Sicanias urbes:
ætneaq; regna petiſti.Cíname:quum fugeres triſtia iura fori.Qua nunc arte graues tolerabis inutilis annos?
Quid facit īfœlix & fugitiua qes?Nō rhetor:nō grāmaticus:ludiue magiſter.Nō Cynicus:nō tu ſtoicus eſſe
potes.Vēdere nec uocē ſiculis plauſumq; theatris.Qđ ſupereſt iteꝝ Ciname tōſor eris.☞Patricios:nobiliores **Patres**
denoīatos a pr̃ibus.Nā cōdita urbe Romulus cētū elegit ſenatores:qbus reipu.curā demandauit:hos pr̃es ob
uenerationē appellauit.Aucta mox ciuitate reliq reges numeꝝ ſenatoꝝ ampliauerūt eoſq; pr̃es cōſcriptos ap **Patres**
pellauere:unde hoc poſtea ſeruatū eſt:ut ſenatores pr̃es conſcripti noiarentur.Qui ergo ex iis patribus naſce **conſcri/**
bant̃:patricii ſunt appellati.☞Prouocet:poſſit opibus ꝓuocare:& ſe ſuperiorē oſtēdere.☞Grauis:moleſta:& **pti**
minime grata:q̃lis ſolet eē iuuenibus.☞Sonabat:tondēdo.☞Quū ps:indignat̃ Iuue.Criſpinū hoīem Aegy/ **Patricii**
ptiū ex ſeruili cōditiōe ad cēſum æq̃ſtrē eē ꝓuectū.Nā Domitiano fuit gratiſſimus:eiuſq; cōſilioꝝ particeps:
eū Iuue.ubiq; inſectat̃:& ꝑcipue ea ſatyra.Ecce iterū Criſpinus adeſt ediuerſo.Mar.Laudat.Sic placitū uide/
as ſp Criſpine tonātē.Nec te Roma minus q̃ tua Memphis amet.☞Pars niliacæ plebis.i.ſeruus ex plebe.q.d.
ex īfimo loco apud Aegyptios natus:hincq; ē potiſſimū īdignatio.☞Niliacæ:ægyptiæ.Nilus.n.fluuius ē Ae
gypti.☞Verna:alūnus.Inter ſeruū & Vernā hoc ītereſt:q; ſerui appellant̃:q in ꝑtātē noſtrā uenerunt:aut iure
belli:aut ære cōparati.Vernæ uero:q domi ex ancillis naſcunt̃:nā & ii in ſeruitute ſūt oīs.n.Ancillæ fœtus do
mini eſt.Dicti autore Feſto:q; tpe ueris nati ſūt:q; id tps ad feturā ſit ualde aptū.Inde dicimus uernaculū oē:
qđ intra parietes domeſticos alitur:ut gallinā uernaculā:æquū uernaculum:& linguam uernaculam.☞Ca/
nopi:Canopus ciuitas eſt Aegypti dicta autore Strabo.a Canopo gubernatore Menelai:qui ibi ſepultus eſt.

¶Ventilet:hinc pendet omnis poetæ fremitus:q homo ægyptius:& seruili conditione:ea sit mollicie:ut annuli æstiui sint etiã ei ponderosi.¶Ventilet:quasi refrigeret annulũ eximendo illũ e digito:& in aera leuiter iactando.Nã uentilare est in aere aliqd iactare.Apu.in Asino aureo:Aureos refulgentes manu mea uẽtilabã.Inde dicimus uentilare frumentũ:& Ventilabrũ instrumentũ iactandi frumenti.Ventilare etiã est uentũ facere.Tranquillus in Augusto.Atq etiã aliquo uentilante cubabat.¶Aurum æstiuum.i.annulos:quos tempore æstatis gestabãt:nam eo delitiaꝝ peruenerant Romani:ut annulos haberẽt:alios æstiuos:alios hyemales:

Crispinus tyrias humero reuocante lacernas
Ventilet æstiuum digitis sudantibus aurum.
Nec sufferre queat maioris pondera gemmæ.
Difficile est satyram nõ scribere:nã quis iniquæ
Tam patiens urbis:tam ferreus ut teneat se:
Causidici noua quum ueniat lectica mathonis
Plena ipso:& post hunc magni delator amici.

ac si dicat leuẽ bratteã:& filũ aureũ:nam qđ tẽpore æstatis per leuitatẽ gestamus:æstiuum appellamus:ut uestes æstiuas. In annulis autẽ(ut scribit Plini.lib.xxxiii.ca.i.) Alii pondera & magnitudinem auri ostentabant. Aliis plures q̃ unum gestare labor erat. Alii bratteas inserebant leuiorẽ materiam:& pp casum gemmaꝝ totã sollicitudinẽ amputabant:quibus pro annulis utebant̃:per annulũ autem aureũ ostendit poeta.Crispinũ equestris fuisse:& cẽsus & dignitatis. Nam annuli(ut scri.Pli.)distinxere alterũ ordinem a plebe:ut semel cœperãt eẽ celebres:sicut tunica ab annulis senatũ tantũ.Sed annuli plene mediũ ordinẽ:tertiũq plebi & pribus iseruere.¶Humero re.la.i.reiectis lacernis i humeros:q̃si nimis põderosis:tali habitu fuisse & Collossum Domitiani ostẽdit Statius i pria Sylua.It tergo demissa Chlamys.Homeri autore Pli.hoĩs tãtũ sunt:armi q̃drupedũ.¶Tyrias purpureas:nã Tyrus ĩsula fuit Pheniciæ:palto mari septingẽtis passibus diuisa.Nunc uero(autoribus Pli.& Quinto Curio)Alexãdri oppugnãtis operibus cõtinẽs.Oĩs eius nobilitas:Conchylio
Lacerna atq purpura cõstat.¶Lacernas:Lacernæ cõficiebant̃ ex uariis coloribus:unde apud Mar.in distichis loquunt̃ lacernæ coccinæ.Si Veneto prasinoue faues:q coccina sumis.Ne fias ista transfuga sorte uide.Itẽ Lacernæ beticæ loquunt̃ sic.Nõ est lana mihi mendax:nec mutor aheno.Sic placeãt tyriæ me mea tinxit ouis. Lacernæ aũt tũ albæ:tũ purpureæ sumebant̃ ĩ spectaculis.Mar.Spectabat mõ solus ĩter oẽs.Nigris munus.Ora lacernis.Quũ plebs & minor ordo:maximusq.Sancto cũ duce cãdidus sederet.Toto nix cecidit repente cœlo.Albis spectat.Ora lacernis.Alibi indistichis:Amphitheatrales nos cõmẽdamur ad usus.Quũ tegit albentes nr̃a lacerna togas.Idẽ in.v.Edictũ domini deniq nr̃i.Dũ laudat mõ phasis in theatro.Phasis purpureis rubet la-
Gẽma cernis:& paulo infra.Illas purpureas & arrogantes iussit surgere lectius lacernas.¶Gẽme maioris.i.pgrandẽ gẽmã:ut sit descriptio annuli leuioris bratteæ:cui lapis pgrãdis sit ĩcertus.Appellatiõe gẽmæ ĩtelligimus oẽs lapillos pciosos.Sabinus tamẽ ad Vitelliũ ait.Gẽmas esse plucidæ materiæ:uelut Smaragdos:Chrysolitos:
Margarita Ametyssos:Lapyllos aũt cõtrariæ superioribus naturæ:ut Obsianos:Vedubientanos:Margaritas aũt nec gẽmis nec lapillis contineri.¶Nã quis tam pa.quis eni inquit possit pati tantã urbis iniquitatẽ:ut non moueat̃ ad scribendũ.Est aũt ratio quare sit difficile non scribere:quũ ẽt alia sint notatu grauiora.¶Vt teneat se:tẽperet sibi:ne scribat.¶Causidici noua:Hinc maxime mouetur poeta ad scribendam saty.q sub domitiano frequens:& pene publice accusandi rabies existeret:quæ oĩ bello ciuili grauius togatã ciuitatẽ cõficeret:adeo aures Imperator delationibus patefaciebat:ut nihil ppemodũ tutũ esse:ita ut delator delatorẽ timere.Vnde sic conquerit̃ Pli.in panegyrico de Domitiano.Vidimus delatorũ iudiciũ:quasi grassatoꝝ:quasi latronũ:nõ solitudinem illi nouerant:sed templũ:sed forũ insederant:nulla iam testamenta secura:nullus status certus:nõ orbitas:non liberi proderant.Multi igit̃:inter quos & Causidici:quũ in ea re questũ & principis gratiam esse cognoscerent:relictis actionibus forensibus:ad delationes se conferebãt:ut Matho & Põpeius Falco:qui iisdẽ temporibus accusabat ut alibi notatur a Iuuenale.Sæuior illo Pompeius tenui iugulos aperire susurro.Causidicum fuisse Pompeium ostendit Pli.epistola:quæ incipit.Consulis an existimẽ te in tribunatu causas agere decere. Notat igit̃ oẽs delatores sub psona Mathonis:quẽ ex paupere diuitem factum esse uideri uult questu delationũ.Pauperem fuisse ostendit alibi Iuue.Matho deficit Martialis.Parua rogas magnos:sed nõ dant hæc quoq magni.Vt leuius pudeat iã matho parua roga.¶Lectica:nõ tantũ ea dicebat̃ lectica:qua nocturno tempore quiescerent:sed qua ẽt gestarent̃:non tam primores uiri:q̃ matronæ.Instar cubiculi erat:& Lecticarii dicebantur serui:qui lecticã gestabãt humeris:græcæ exhaphoꝝ dixere lecticã:quæ a sex seruis:Octophorum uero:quæ ab octo gestaret̃.In ea erant & fenestræ.unde alibi.clausa lectica fenestra.Tranqllus in Augusto.A cœna in lecticulã se lucubratoriam recipiebat.Alibi Iuue.Latis specularibus antrũ:nam antrũ appellat lecticam:cui specularia adhibebant̃.Quẽadmodũ & nostra ætate uidimus fœminã quandã primariam gallicam gestari lectica ex corio cocto cum fenestris:adhibitis specularibus uitreis:ea autẽ gestabat̃ nõ a seruis:sed a duobus equis mediã lecticam intercipientibus.Lecticã aũt uelis auleisue circũseptã fuisse docent & Plutarchus in Eumene sic.Quo accepto Eumenes incitatis lecticariis cursu delatus:ex utraq lecticæ parte summouit auleum:magna lætitia manũ protendens.Et Mar.lib.ii.Quæ grex togatus sequit̃ & capillatus.Recensq sella linteisq loris:nã pro lectica sellã poni manifestũ est.¶Noua:nuper cõparata delationibus:quũ ante eẽt pauper.¶Plena ipso:q̃si qui cõmodius gestaret̃ solus:ut delicatus:& luxuriosus.¶Delator:de Marco Regulo intelligit qui(ut scri.Pli.in epistolis) omnium bipedum fuit nequissimus. Multoꝝ enim nobiliũ sub Domitiano cædes molitus fuerat.Cassios enim & Camerinos accusauit qui sub Nerone interempti sũt.Et hũc(ut ipse refert)tam Bebius Massa:q̃ Metius Carus ualde timebant.Nam Regulo intemperãter laceranti Herẽniũ Senetionẽ:respõdit Carus.Quid tibi cũ mortuis?Nũgd ego Cassio:aut Canerio molestus sum? quos ille sub Nerone accusauerat.¶Delator:occultus accusator:nã deferre ẽ occulte accusare.Mar.Ecce reũ Carus

te detulit adsit agellus.¶Magni amici.i.imperatorii:hoc est imperatoris amici & familiaris:nam magna amicitia appellatur imperatoris:ut alibi poeta.In quoꝝ facie miseræ magnæq sedebat.Pallor amicitiæ:ut ostendat ne amicos quidem imperatoris tutos fuisse a delationibus.¶Rapturus:absumpturus:nã partem bonoꝝ delationibus consequebant̃:nobilibus ipsis aut in exiliũ electis:aut trucidatis ab imperatore.¶Nobilitate comesa:nobilibus absumptis:& laceratis ab imperatore.Nã(autore Tranql.)nihil pensi habuit:qn prædaretur omni modo bona uiroꝝ ac mortuoꝝ:usq quaq & accusatore & crimine corripiebatur.Satis erat obiici qualecunq factũ:dictũ aduersus maiestatẽ principis.

Et cito rapturus de nobilitate comesa
Q uod superest:quẽ massa timet:quẽ munere palpat
Carus:& a trepido thymele summissa latino.
Q uũ te summoueant:qui testamenta merentur
Noctibus:in cælum:quos euehit optima summi
Nunc uia processus uetulæ uessica beatæ.
Vnciolam proculeius habet:sed gillo deuncem.
Partes quisq suas ad mensuram inguinis hæres

Hinc est:ut alibi cõquerat̃ poeta.Vnde fit ut malim fraterculus eẽ gigantũ.Eius crudelitatẽ in panegyrico Traiani sic taxat Pli.Quũ nup ĩmanissima bellua uelut quodã specu inclusa:nũc ppinquoꝝ sanguinem lamberet:nunc se ad clarissimorũ ciuiũ strages:cædesq proferret &c.¶Quod superest:qđ adhuc ab imperatore nõ est corrosum & correptum.¶Massa:Bebiũ Massam intelligit:& ipsum delatorẽ.Sensus est ãt.Bebius ipse Massa:qui delator erat:delatorẽ timebat:apud principem:q tãtope delatores fouebat.De Bebio Massa sic Pli.in epist.ad Macrinũ.Legati rursus inductũ:iterũ me iam presentẽ aduocatũ postulauerunt:implorantes fidẽ meã:quã erant contra Bebiũ Massam experti.¶Carus:delator & ipse fuit:de quo ut ante diximus:Mar.Ecce reum Carus te detulit:adsit agellus.Pli.lib.i.ad Voconiũ(ut paulo ante dictũ est)eius sic meminit.Agnoscis eloquentiã Reguli:lacerat Herenniũ Senetionẽ:tam intemperanter quidẽ ut dixerit ei Metius Carus:Quid tibi cũ mortuis?Nunqd aut Crasso:aut Camerino molestus sum.¶Palpat:cui munere blandit̃.Nam palpare:siue palpari idem est qđ blandiri.Ora. Palpo
Cui male si palpere recalcitrat:undiq tutus.Lucilius:Hic ubi me uidet sublandit̃:palpatur:caput scabit:Inde Thymele
dicuntur palpones adulatores.Persi.Ius habet ille sui palpo.¶Trepido latino:Latinus mimus fuit:cuius iocis & uxoris Thymeles mimæ plurimũ delectatus est Domitianus:unde Mar.Qua Thymelẽ spectas derisorẽq latinum:Illa fronte precor carmina nostra legas.¶Submissa:utrũ ad coitũ an ad placandũ.Ostendit autẽ poeta:ne personã qdem gratam imperatori fuisse tutam a delationibus.Nã latinus timens delatorẽ:ei clanculo submittebat uxorem ad placandũ.Non ignoro a nõnullis:q ætate nr̃a in liberalibus studiis postremas partes non ferunt:longa uerborũ cõtentione disputatũ.Thymelem mimã fuisse:quæ itidem:ut latinus a Domitiano populoq fauorabiliter spectaretur.Sed non uxorem latini:quæ oĩa:quũ friuolis fulciant̃ argumentis:nihil uideo:cur adhuc potius uxorem latini nõ credam:q̃ aliam mulierem.Quũ præsertim Iuuena.ostendat Zelotypum fuisse Thymeles. Credibilius enim ẽ latinum Zelotypum fuisse uxoris:q̃ alterius:quæ corpus uulgaret.Sed quum res non magni sit momenti unicuiq sua sit existimatio.Illud tamen constat:mulieri nomen inditum ab arte Scænica.θυμέλη enim pulpitum:siue scænam significat:& θυμελικοσ histrionem:nã & ipsa placuit theatris.Vnde Apule.in Apologia appellat.Choragium thymelicum.i.scænicum apparatum & instrumentum his uerbis.Quid enim si Choragiũ thymelicum possiderem?num ex eo argumentarere:ẽt uti me consueuisse Gragidii symathæ histrionis:ubi Choragiũ accipit̃:pro apparatu:siue ĩstrumento scænarum:non me fugit a Fulgentio:Choragium falso interprætari funus uirginale.¶Quũ te submoueant:Alia est scribendæ satyræ indignatio:q.s.multi uetularum consuetudine locupletarentur. Nam quum uetulis prurientibus officium suum præstitissent:ab eis postea:defraudatis liberis:heredes scribebantur.Mart. Insectaris anus:o quantum cogit egestas:quibus uerbis innuit:talia adulteria licet iocunda non fuissent:fructuosa tamen extitisse.¶Submoueant:a bonis tuis paternis.¶Noctibus:nocturno concubitu.¶Merentur te.i.bona:quæ per testamentũ assequuntur.¶Quos euehit:Ordo est quas uessica uetulæ beatæ:appositiue optima nunc uia summi processus euehit ĩ cœlum.¶Vessica:pruritus & libido.¶Vetulæ beatæ:diuitis & opulentæ Papinius in syluis:Iam se(quisqs is est)inops. Beatus conuiuã ducis esse gloriosum.Proper.Noli nobilibus:noli conferre beatis.¶Vehit in cœlum.i.ad excelsissimos opulentiæ gradus perducit & pinde tanq̃ dii habẽtur.¶Optima nunc uia:adiuuandũ gestu:ut sit per irrisionem dictum.¶Sũmi processus:summi progressus ad diuitias.¶Vnciolã pculeius:Antiq ut recitauimus apud Persi.Patrimoniũ in duodecim partes diuiserunt ita ut noĩe assis totũ cõtineret̃.unde dr̃ hæredẽ te reliqt ex asse.i.ex toto:as autem in duodecim partes diuiditur:sextantem:quæ sexta est pars assis.Quadrantem:quæ quarta.Trientem:quæ tertia.Quincunx a numero est unciaꝝ.Semis dimidiũ assis. Septunx a septẽ & uncia:Bes:dẽpto triẽte.Dodrans q̃drãte.Dextãs:sextãte dẽpto.Deunx:dẽpta una uncia.Vncia ãt erat minima ps & duodecia assis.Est ergo sensus.Adulteros p mẽbri sui q̃litate & laboribus accipe pmia.Proculeius:ergo tãq̃ male mẽtulatus unã tãtũ accipit unciã p̃imonii ex testõ.Gilo ãt ĩpense.Draucus reliquũ p̃imonii accipit.i.deuncẽ:qđ ẽ totũ:dẽpta una uncia:q̃ iã debet̃ pculeio:p pculeiũ ãt ĩtelligit uiꝝ bonũ:& paꝝ mẽtulatũ:p Gilionẽ ãt bene metulatũ.¶Quisq hæ. legẽdũ est irrisiõe Satyrica & adiuuãdũ gestu:æquũ inqt est:ut unusqsq pro q̃litate mẽbri:laboribusq suis accipiat ptes patrimonii.¶Mercedẽ:appositio est.¶Sanguinis:nã semẽ hoĩs(ut tradũt phisici)nihil aliud est q̃ sanguis cõctus:& iõ mutat colorẽ.¶Inguinis:Inguẽ ab auctoribus accipit̃ pro pte genitali tã in mare q̃ in fœmina:unde Mar.Accẽsi quotiẽs ad opus:mixtisq mouemur inguinibus.Tranqllus in Nerone.Viroruq ad fœminarũ ad stipitẽ delicatoꝝ inguina iuaderet.Cor.Celsus li.vii.dicit testiculos dependere ab iguinibus p singulos neruos.Oui.in fa.Et tumidũ cornudurius inguẽ erat.Idẽ in eodẽ. Quiq rubro pauidas inguine terret aues.

¶ Palleat:adulteri enim exhausti sanguine intẽperato coitu pallent nõ minus q̃ qui pedibus anguẽ calcauere. ¶ Vt nudis. Ordo est & sic paleat:ut pallet ille:q pressit anguẽ calcibus nudis:aut ut pallet Rhetor dicturus. ¶ Ad arã lugdunensem:hoc aũt ẽ ex historia. Nã Caligula edidit in gallia lugduni miscellos ludos:& hoc certamẽ quoq; græcæ:latinæq; facũdiæ:quo certamine ferunt uictoribus p̃mia uictos cõtulisse: eorũdem & laudes cõponere coactos. Eos ãt q maxime displicuissent:scripta sua spõgia linguaue delere iussos:nisi ferulis obiurgari:aut flumine ꝓximo mergi maluissent. Qui ergo in hoc certamẽ descendebãt:incerti euẽtus rei pallebant. Lugdunũ ãt ciuitas est Galliæ:quã nũc uulgo Leonũ appellãt quo ter & q̃ter ex Italia & Gallia mercatores singulis annis cõueniũt:mutua tractãtes mercimonia. Eã cõdidit Numatius Plãcus (ut tradit Euse.) ubi Arar Rhodano cõmiscetur. ¶ Rhetor:ꝓ oratore posuit. Nã rhetor appellat̃:q Rhetoricã docet. Orator uero:q scd̃m artis præcepta loquit̃. ¶ Quid referã quanta:alia indignationis cã in spoliatores eni cum pupillorum: tum prouinciarũ inuehitur. ¶ Quid referã?qd dicã: quantũ mihi æstuent p̃cordia:quũ uideam quẽdã:qui spoliis pupilli locupletatus:eo deliciarum peruenit: ut lectica magno grege comitũ seq̃nte ꝑ urbes gestet̃.

Lugdunum | Rhetor | Orator

Accipiat sane mercedem sanguinis:& sic
Palleat:ut nudis pressit:qui calcibus anguem.
Aut lugdunensem rhetor dicturus ad aram.
Q uid referam?quanta siccum iecur ardeat ira.
Q uũ populũ gregibus comitũ p̃mat hic spolia
Pupilli prostantis:at hic damnatus inani (tor
Iudicio:quid enim saluis infamia nummis?

Quẽ ãt poeta designet:nulla extat certa historia. Illudq; falsum ẽ:qd̃ de Cecilio Classico aliq tradiderũt in oẽs spoliatores nullo mõ dici posse uidet̃:quũ dicat hic spoliator:q̃ si q tpibus suis oĩbus esset notissimus. ¶ Prostantis:Dr̃ia est inter ꝓstare & ꝓstituere. Nam prostare uerbũ est neutrũ absolutũ:& significat turpitudine corporis quæstũ facere. Prostituere aũt est actiuũ:significatq;:qd̃ propriũ est Lenonis:marẽ uel fœminã publicæ libidini gr̃a q̃stus exponere:unde & scortũ ipsum appellamus ꝓstibulũ:uel q; p̃stet:uel q; ante stabula hæ sedebãt:quæ dicunt̃ cõi uocabulo prostibula: sicuti ante Alicariæ meretrices appellabant̃ in campania:solitæ ante pistrina Alicariorum uersari:quæstus gratia. ¶ Premat populũ:hinc maxime indignat̃ poeta:q; rapinis pupilli locupletatus:tãto ꝑ urbẽ fastu & pompa incedat:p̃mat ergo calcet:& urgeat populũ quũ gestat̃ lectica:unde & Alibi. Et igẽti curret sup ora liburno. ¶ Gregibus:comitũ:uel clientũ uel seruorum:nã comitẽ accipe debemus:inq̃t Vlpianus:de iniuriis:eũ q comitet̃ & seq̃tur. Et (ut ait Lebeo) siue liberorum:siue seruũ:siue masculũ:siue fœminã. Et ita cõitẽ diffinit:qui frequentãdi cuiuscũq; cã:ut seq̃ret̃ destinatus est. Inter comites utiq; & pædagogi erãt. ¶ At hic dã. indignatio in auariciã sui tpis:cũ publicã:tũ priuatã. Cõqueriturq; iudicia uana eẽ & iniqua. Hocq; maxime pp Marium priscũ hoiem Beticũ. Hic.n. quũ Aphricã ꝓuinciã:cui ꝓconsul p̃fuerat spoliasset:nã ob innocẽtes condẽnandos:interficiendos ẽt pecunias acceperat:accusantibus Aphris Cornutus Tertullus:septingẽta milia:quæ acceperat Marius:ærario inferenda censuit. Mario urbe Italiaq; interdicendũ. Notat igit̃ poeta iniquitatẽ sui tẽporis: detestans maxime auariciã (ut dixi) & priuatã pariter & publicã:quũ id:qd̃ prouincialibus restituendũ fuit in ærarium sit delatũ. ¶ At hic:Marius adiuuandũ gestu:& eo risu:quo solemus rem nefandã ĩprobare:ut sit sensus. Tantum abest:ut hic Marius:q condẽnatus est:sollicitudine angatur:ut ẽt hilare & splendide uiuat:q̃si:q talẽ condẽnationẽ paruifaciat. Sicq; innuit ex bonis ꝓuincialiũ apud eũ magnã partẽ esse relictã. Ordo autẽ est. At hic Marius dãnatus inani iudicio:ab octaua hora bibit exul:reliq̃ dicunt̃ per parẽthesim. At hic Marius ita dictũ a poeta:q̃si uiueret p̃sensq; eẽt. ¶ Inani iudicio:Inane iudiciũ appellat:qd̃ prouincialibus nihil ꝓfuerit:quum eis pecunia nõ sit restituta:sed in ærariũ delata. ¶ Quid.i. saluis ĩfamia nũmis. Antipophora est: quasi aliquis dixerit. Inane iudiciũ non est appellandũ o poeta:quãdo graui ĩfamia sit aspersus:& proinde respõdeat. Quid nocet ĩfamia saluis nũmis?Ironice ãt enũciandũ & uultuose:ut ostẽdat hoiem improbũ infamia a uitiis non abstereri. ¶ Exul:nã (ut dictũ ẽ) urbe & Italia ei interdictũ ẽ in bienniũ. ¶ Ab octaua.i. statim post octauã horam cõmedisse ante nonã horã:mensæ destinatã:hoĩs erat dissoluti & luxuriosi:post nonã igit̃ cõmedebant. Mar. Imperat extructos frangere nona toros.i. lectos discubitorios. ¶ Ab. A. &. Ab. plærũq; pro post ponunt̃ Pli. A cõceptu decimo die dolores capitis. A. itẽ eleganter usurpat̃:quũ inter partes dissidẽtes uolumus significare alterutrius ꝓpugnatores:& amicos:ut qui a Sylla erant:in Mariũ arma sumpserunt:& q a me nõ erunt ego cõtra illos ero. In alia ẽt significatione accipit̃:quũ in seruis munus:operamq; discernit. Nam quũ Romani ex seruis suis: aliis uterent̃ ad iter:ut mitterent eos:quo liberet:eos appellauere a pedibus ut ita dicerẽt:uoca a pedibus:trade hoc a pedibus. ¶ A pedibus uenerũt ita:ut semper extrinsecus intelligant̃ serui:ut sit:Serui a pedibus uenerunt:& uoca seruos.s. a pedibus & sic reliqua. Mar. Cur nõ mensa tibi ponitur a pedibus.i. cur a te mensa non ponit̃ a pedibus.i. seruis a pedibus:ut sit datiuus casus: Eosdẽ circũpedes appellat Ci. tertia actione in Verrem. Circũpedes autem homines formosos & litteratos suos esse docebat. Verres inquit Ci. quum dicebat suos eẽ circumpedes Maleoli fuisse negabat:unde & poeta in. vi. saty. Admotum a pedibus.i. seruis a pedibus. Aliis autem ad litteras exscribendas:quum dictarent̃:qui libellos a supplicibus datos exciperent:curamq; haberent:illos a manu:hos a libellis dixere. Sueto. in Cæsare:Philomonẽ a manu seruum: qui necem suam:per uenenũ inimicis promiserat:nõ grauius q̃ simplici morte punit:idẽ in Augusto. Gallo a manu q; pro epistola prodita denarios quingentos accepisset crura effregit. Amanuenses etiã eosdẽ appellauit in Nerone idẽ in Domitiano. Epaphroditũ a libellis capitali pœna cõdẽnauit. Idẽ ĩ Claudio. Suspexit Polybiũ a studiis:q sæpe ĩter duos cõsules ambulabat:sed ante oẽs Narcissum ab epistolis:& Pallantẽ a rõnibus: hoc est qbus uteret̃ ad studia sua:hoc ẽ qui legerẽt & ꝑcurrerent:quũ studiis uacaret:græci eos Anagnostas appellãt. ἀναγνώσκω enim idẽ est q; lego. & q scriberent epistolas:qq; oium regum rõnes colligerẽt:ut accepti & expẽsi.

Prostare | Prostituere | Prostibulum | alicariæ | Meretrices | Comes | A. & ab

¶ Fruitur diis iratis:ille dicitur frui diis iratis:qui licet eos infensos sibi ob scelera habeat:nullam tamẽ ab iis sentit punitionem:sed interim per oĩa uitã hilarẽ agit. Marius ergo licet deos haberet iratos ob flagitia summa hilaritate uiuebat:nullũ ab iis sentiens incõmodũ:idẽ dictum est a Iunone apud Sene. cõquerente:Herculem abuti ira sua. Superat inq̃t & crescit malis:iraq; nr̃a fruit̃:in latides suas mea uertit odia. q. d. licet ei irata sim:nullum tamen ex hoc sentit incõmodũ. ¶ Prouincia uictrix:quæ obstinuisti:ut Marius dãnaret̃. Prouincia dicit̃ quasi procul uicta ab italia. Nam italia prouincia nõ appellat̃:sed quæ extra italiã sunt:unde Plini. Iunior. Italicus ne es:an prouincialis. Pli. li. iii. de naturali historia scribens de Gallia narbonensi. Italia inq̃t uerius est:q̃ ꝓuincia:apud Colu. titulus ẽ de natura ꝓuincialiũ uinearum:ubi intelligit oẽs uineas p̃ter italicas. ¶ Ploras:pecunia nõ restituta tibi. Cõquerit̃ ẽt Sal. in Iugur. ꝓuinciales sæpe spoliari his uerbis. Nõ peculiatus ærarii factus ẽ:neq; ꝑ uim sociis ereptæ pecuniæ:quæ q̃q̃ grauia sunt:tamẽ ꝑ cõsuetudine iã pro nihilo habent̃. ¶ Hæc ego nõ credam:Sensus est:ego nõ credã hmõi sæ-

Exul ab octaua marius bibit:& fruitur diis
Iratis:at tu uictrix prouincia ploras.
V Hæc ego non credam uenusina digna lucerna?
Hæc ego nõ agitem?sed quid magis heracleas?
Aut diomedeas:aut mugitum labyrinthi:
Et mare percussum puero:fabruq; uolantem?

culi nostri scelera digna carmine satyrico quale Ora. multa lucubratione scripsit? ¶ Venusina lucerna.i. carmine satyrico:quo maxime Ora. uitia tpis sui est insectatus. Venusia ãt Ciuitas ẽ in confinio Apuliæ & Lucaniæ Patria Oratii:qd̃ ipse ostendit in sermonibus. Sequor hunc Luca. An Appulus anceps. Nã Venusinus arat finẽ sub utroq; colonus:ea sita est in uia Appia. ¶ Lucerna:carmine lucubrato. ¶ Agitem: insequar:notẽ. ¶ Sed qd magis:tacitam obiectionem diluit. Respondet eni iis q possent dicere:longe satius esse:si scribantur fabulæ. ¶ Quid magis:subaudi scribã & secter carmine. ¶ Heracleas.i. ærũnas & fabulas:de Hercule confictas. De qbus multa Diodo. in. v. Heracleas aũt legendũ est nõ autẽ Herculeas. ἡρακλεο enĩ græcæ dicit̃ Hercules latine & possessiuũ. Heracleus penultima ꝑducta:hac rõne:q; apud græ. Heracleus scribit̃ per diphthon. ει. sicut Aene. & Spondeus:& Medea:quæ diphthongus cõuertit̃ in e longa apud latinos. Heracles ãt iterprætat̃ Iunonis gloria. ἥρα.n. græcæ Iuno latinæ & κλεος gloria:q̃si Iunone ꝑsequẽte magnã sit gloriã adeptus. Aut Diome. fabulas:& q̃ de Diom. & sociis eis narrant̃:nã Diomedes Tidei & Deiphiles filius Aetoliæ rex:quum bello troiano Venerẽ transfixa manu uulnerasse conantẽ Aeneæ filio suo auxiliũ ferre:id passus est incõmodi ut Venus inultionẽ sui furorẽ libidinis Aegiale uxori eius ĩmiserit. Quæ correpta amore Stheneli cuiusdã calamistrati:quẽ Diom. doni tanq̃ bonorum suorum gubernatorẽ reliq̃rat:cũ eo cõcubuit:& ab eo adiuta maritũ e bello troiano redeuntẽ:nõ admisit:ille uero seu ab uxore fugatus:siue pudore uxoris adulteratæ in italiam nauigauit ad Daunum regem Appuliæ:ubi Arpos & Beneuentũ cõdidit. Mox eũ ferunt in ĩsulas cõtra italiã nauigasse:ibiq; nunq̃ uisum:socios in fluctibus submersos:in aues esse a pallade cõuersos:quæ Diomedeæ dicuntur. De qbus Pli. Oui. & Soli. ¶ Aut mugitũ laby.i. fabulã uulgatã de Theseo:de quo multa Diodo. in. v. & Plutar. in eius uita. Quæ fabula ita se habet. Androgeus Minois filius:quum Athenas cõsensu oium Atheniensiũ concessisset:regnante Aegeo:superaretq; Athletas oẽs:in amicitiam uenit filiorum Pallantis. At Aegeus ueritus:ne aliquãdo a Pallantis filiis pp amicitiam Androgei:auxilio Minois:pelleretur regno: Androgeum positis ĩsidiis proficiscentẽ Thebas obtruncat:minos:accepta iniuria:bellũ Atheniẽsibus indixit. Supatis ĩpetrauit:ut septẽ pueros totidẽq; uirgines singulis annis Minotauro quoad uiueret:uorãdos mitterẽt: ĩter hos quũ Theseus mitteret̃:p̃cepit Aegeus gubernatori:si Minotaurum superaret filius:ut albis uelis domũ rediret:nigris si perisset. Theseũ in Cretã delatũ Ariadne Minois filia eius:pulchritudine capta:occidendi Minotauri rõnẽ:Labyrinthiq; egressum docuit. Mugitũ igit̃ intellige Minotauri:q in labyrintho Cretensi custodiebat̃:quiq; a Theseo fuit interfectus:erat enim biformi specie. ¶ Labyrinthi:Labyrinthus ædificii genus fuit:quod itinerũ ambages:occursusq;:ac recursus inexplicabiles continebat:crebris iditis foribus: ad fallendos occursus:redeundũq; in errores eosdem. Labyrinthos quattuor docet fuisse Pli. Primũ in Aegypto. Hincq; tradũt Dedalum sumpsisse exemplar eius Labyrinthi:quem fecit ĩ Creta. Sed centesimã tantum portionẽ eius imitatum. Secundus hic fuit ab Aegyptio Labyrinthus. Tertius in Lẽno. Quartus in Italia oẽs lapide polito fornicibus tecti. ¶ Et mare percussum puero:hoc est fabulam conficta de Icaro & Dedalo eius patre. Dedalus. n. Atheniensis fuit (ut scri. Diodo.) Mitionis filius:præclarus architectus:qui a patria fugit:dãnatus ab Aeropagitis ab huiusmodi cædem. Talus enim sororis filius:quum ab eo erudiretur:ingenii acumine rotam primũ figularem adinuenit. Mox cum serpentis maxillam inuenisset:secuissetq; modicum ligni:imitatus serpẽtis dentium spissitudinem:serram ferream excogitauit. Inuenit præterea tornum. Quum igitur pluribus in rebus hoibus ꝓfuisset:& proinde celebris eius esset apud oẽs fama:ab Dædalo:inuidia urgente:interemptus est:quasi ei turpe esset gloria uinci ab adolescẽte. Dãnationẽ igitur fugiens in Cretam uenit. Minoi ob artem fuit gratus. Labyrinthũ eni autore Plinio ei (ut diximus) extruxit. Sed quum Pasiphae Minois uxor tauri pulcherrimi amore deperiret:ei Dædali arte supposita in boue lignea ĩclusa:decantatum fabulis Minotaurũ genuit. Fertur Minos iratus:quum eum ad supplicium quæreret:nec is ĩueniretur:præmia ĩueniẽtibus proposuisse. Dædalus desperata nauigatione:alas sibi a pasiphae abscõditus fabricauit:& Icaro filio suo. Sed quum Icarus altius iter:ut adolescens peteret:liquefacta calore solis cæra:laxatisq; alarum compagibus ĩ mare decidit. Pater uero in Siciliã ad regem Crocalum delatus est. Percussum igitur mare puero subaudi Icaro: a quo postea Icarium mare denoĩatum constat. ¶ Fabrũq; uo. Dædalũ. Sed hæc oĩa fabulosa sũt. Historia aũt hoc hẽt. Vela Icarũ:& malũ:antẽnãq; Dædalũ inuenisse & ꝑinde flictũ eos uolasse supra mare. Dædalus item autore. Pli. dicitur ĩuenisse fabricam materiariã:& in ea serrã. Asciã. Perpendiculũ. Terebrã. Glutinũ. Ichthiocollam.

Prouincia | Venusia

Prima salutantes atq; altera conterit hora
Exercet raucos tertia causidicos
In quintam varios extendit Roma labores
Sexta quies lassis septima finis erit
Sufficit in nonam nitidis octava palestris

Imperat extructos frangi nona thoros
Mart.

Quum leno accipiat: Foedá sui tpis auaricia notat: quo multi mariti pecuniae cupiditate ducti: uxores suas ab aliis tractari pmittebát: idé edocti dissimulare turpitudinis cóscientiá: suspiciédo. s. lacunaria: aut stertédo quú moechus ingrediebat. idé et ab Oratio notat. Sed iussa corá nó sine cóscio. Surgit marito: seu uocat institor: seu nauis hispaniae magister. Dedecorū pciosus emptor. i. q magno praecio emit adulteria. Sensus est. Ergo haec ego magis fabulaméta secter: quú mihi ad rephendendú tam multa obscoena occurrant: ut maritus uxoris suae pudicitiá uendat. Leno accipiat: Domitianus (autore Tranqllo) probrosis foeminis lecticarum usum ademit: iusq capiédi legata hereditatesq:

Quum leno accipiat moechi bona: si capiendi
Ius nullum uxori: doctus spectare lacunar.
Doctus & ad calicem uigilanti stertere naso.
Quum fas esse putet: curam sperare cohortis:
Qui bona donauit praesepibus: & caret omni
Maiorum censu: dum peruolat axe citato
Flaminiam puer automedon: nam lora tenebat
Ipse lacernatae quum se iactaret amicae.

ná multi adulteri plaerunq: pteritis liberis: bona sua relinqbát moechis suis. Sed quú postea p legé Domitiani moechae adulterorú suorú bona cape nó possent: ea bona maritis: q tanq uxorū suarū lenones erát: relinquebant. Ait ergo Iuue. inuentae legi inuentá fraudé. Leno. i. ipse maritus: q dissimulato uxoris adulterio eá tractari ab adulterio pmittit. Ná leno autore Vlpiano is dr: qui mulieres qstuarias pstituit: & is q alterius negociationis noíe hoc genus uitae exercet: utputa: si qs cauponá exercés: in ea corpora qstuaria héat: ut multi solét sub ptextu istruméti cauponii prostitutas mulieres hére. Si capiédi. i. qa ius capiédi legata & hrditates sublatú é uxoribus lege Domitiani. Lacunar: Appellatióe lacunaris & laqaris (ná utrúq accipimus in eadé significatióe) itelligimus tabulata pensilia coenationú: reliquorúq aedificiorū. Sene. li. xiiii. epi. Nec i húc usum pinus aut abies deferebat lógo uehiculorū ordine: uicis irremétibus: ut ex illa lacunaria auro grauia penderét. Idé in eadé. Hodie utrú tádé sapientioré putas: q uersatilia coenationú laquearia ita coagmentát: ut subíde alia facies: atq alia succedat: & totiés tecta: quotiens fercula mutent. Stertere: Dria est iter stertere & dormire: ut qcunq stertit dormiat: sed nó oís: q dormit stertat: est. n. stertere dormiendo strepitú per nares emittere. Naso uigiláti: qa reuera non dormiat: sed somnú simulet. Quú fas esse putet: Corneliú Fuscú designare uidet: q puer aurigae officiú pstiterit Neroni. Ná id in gratiá eius: qui eodé aurigádi studio tenebat: multi ex nobilibus faciebant. Putabat eni Nero pudore aurigatióis suae tolli posse: caeterorū nobiliú multitudine aurigantiú: téporibus postea Domitiani cohortú ptorianarū pfectus: bellú gessit aduersus Dacos: ubi occubuit. Vnde alibi. Et qui uulturibus seruabat uiscera Dacis. Fuscus marmorea meditatus plia uilla. Nobilé fuisse Fuscú ostendit tacitus his uerbis. Procurator aderat Cornelius Fuscus ingés aetate: clarus natalibus: post Neronis tpa: senatorio ordine deposito: se in ociú qetis cupiditate cótulit. Sicq poeta Fuscú notat nó sine súma indignatione: q quú foedá egerit adolescentiá: audeat: postea dignitatibus & honoribus se dignú putare: q si poeta innuat: hoies tantú uitiosos ad honores puehi & sublimari. Ná (ut dixius) Fuscus pfecturá cohortú ptorianarū adeptus est: quú indignus uideri posset iá foedata adolescentia aurigatione. Alii ét sút cómentatores: q nó de Fusco: sed de Tigillino intelligendú putent q Neroni gratissimus fuit: & pfectus cohortis ptorianae: is aetaté suam impudice & libidinosam aegit. De quo sic scri. tacitus. Ophonius Tigillinus: obscuris parentibus: foeda pueritia: ipudica senecta: pfecturá uigilú & ptorii: & alia pmia uirtutú: quae uel ocius erat uitiis adeptus: crudelitaté mox: deinde auaritiá: & uirilia scelera exercuit: corrupto ad oé facinus Nerone: qdá ignaro ausus postremo eiusdé desertor & pditor. Idé paulo inferius sic ait: Tigillinus accepto apud Sinuessanas aquas supraemae necessitatis nuncio: inter stupra cócubinarū & oscula: sectis faucibus cócidit. Idem alibi. Ne dum ille scaenicus Tigillino. s. cú pellicibus suis comitante arma contra cieret. Hinc ergo apparet Tigillinú gratissimú fuisse neroni & bona sua concubinis & pellicibus condonasse. potuit etiá in gratiá principis aurigare. Sed quú in ambiguo sit: de quo poeta potissimú itelligat. Vnusquisq si neutrú horū probabile uisum fuerit: aliqd per qd ad loci explanationem faciat: excogitet. Satis est hunc locú ex iis esse apud poetá: de qbus adhuc quaeredú sit. Cohortis: Cohors pars decima est legionis. Ná in legione decé cohortes esse debere tradunt: q de re militari scripsere. Cóstabatq equitibus & peditibus sed maiore semp peditú numero: lege Vegetiú & modestú. Praesepibus. i. eqs alédis: si ad aurigationé referras: si auté ad stupra concubinarū: psepibus expone Lupanaribus: & pellicibus ipsis. Cice. in Pisonem. Vtrú audis in psepibus: audis in stupris: audis in cibo: & uino: melius auté est raferas ad aurigationé: q bona impenderit alendis equis. Ná sequit dú puolat axe citato. Flaminiá puer Autumedon. Dú puolat: consumpsit inquit bona maiorú dum in gratiá Neronis aurigat: & aurigae officiú pstat ipsi Neroni. Qui (autore Tráquillo) Sporú suú augustarú ornamentis excultú: lecticaq uectú: & circa conuentus mercatusq graeciae: mox romae circa sigillaria comitatus est identidé exosculans. Et licet Tranqllus lectica uectú scribat: potuit tamen & curru gestari. Flaminiam. i. uiá: quá Caius Flaminius lepidi collega: deuictis liguribus ab Roma Ariminú usq strauit. Puer aut. i. ipe Fuscus auriga: siue Tigillinus: ut Autumedoné posuerit pro auriga: qui Diorei fuit filius: & auriga Achillis: unde a poetis usurpari solet p auriga. Oui. Tiphis & Autumedon dicar amoris ego. Ipse te. i. Fuscus seu Tigillinus. Quú se iactaret: hoc est cú ipse Nero p multa lasciuiae bládimenta cómittaret. Sporū: & saepe oscularet. Ná iactare se alicui: é seipsum illi dare: gerere: insinuare. Amicae lacer. i. Sporo qué ió appellat amicá lacernatá: qa quú pdite eú amaret: conatus est exectis testibus: ét in muliebré naturá trásfigurare: cú ét cú dote & flámeo p soléni: nuptiarū celeberrimo officio deductú: p uxore habuit: ergo amicá lacernatam genere foeminino poeta per cauillationem appellauit: ac si diceret amicae masculae: hoc est amicae: quae uir omnino erat. Nam lacerna uestis est uirilis: de qua antea. Tyrias humero reuocante lacernas.

Leno

Tigillinus

Cohors

Nonne libet me. cae. imple. ca. Aliam affer indignationis cám ad scribendá satyrá. Nóne inquit etiá in quadriuio: & p patulo libeat nihil scribere: q si loco minime scriptoribus cóuenienti: quú poetae secreta & secessus soleant qrere. Quú iá Regulus: q p falsa testamenta est locupletatus táto fastu uehat p urbé: ut petulátius nihil sit. Sicq poeta conquerit in pcio & honore dútaxat illos esse: q per scelera ad eximias opes peruenere: qlis fuit ipse Marcus Regulus: de quo supra diximus illic. Magni delator amici. De eo sic Plini. Iunior: Aspice Regulú: q ex paupere & tenui ad tantas opes p flagitia pcessit: ut ipse mihi dixerit: quú cósuleret: q cito sex

Nonne libet medio caeras implere capaces
Quadriuio: quum iam sexta ceruice feratur
Hinc atq inde patens: ac nuda pene cathedra.
Et multum referens de mecoenate supino
Signator falso: qui se lautum: atq beatum
Exiguis tabulis: & gemma fecerat uda.
Occurrit matrona potens: quae molle calenum
Porrectura uiro miscet sitiente rubetam.

centies sestertiú ipleturus esset: inuenisse exta duplicata: qbus portédi milies & sexcéties habiturū: & habebit: si mó: ut caepit: aliena testamenta (qd é improbissimú genus) falsis his: quorū sunt illa: dictauerit. Húc laudat Mar. Assentando: quú diues & potens esset: ut ét Plini. docet: eundem ét testamentorū captatoré ostédit oíumq bipedú neqssimú appellat. Nóne libet: nóne ipetus est: Sic alibi. Vltra Sauromatas fugere hinc libet. Caeras ca. tabellas caeratas: in qbus antiq scribere solebant. Capaces: amplas: & q multa capiant: quú & materia ampla sit. Quadriuio: Quadriuia dicunt spacia: unde quattuor uiae deflectant: sicut triuia unde tres. Quú se. hinc est oís indignatio. Sexta cer. i. Exaphoro: hoc est lectica gestata a sex seruis: qui lecticarii (ut diximus) appellabant. Hinc atq inde pa. i. cuius latus neutra ex parte sit stipatú: quú solus sit in lectica. Ná delicati erant & luxuriosi solú gestari: ut supra de Mathone causidico: aut reuera patens. i. q ab utraq parte pateret: & conspici posset. Cathedra. i. lectica: quá ét sellá appellant. Mar. lib. iiii. in Afrum salutanté. Nec ulla cathedra est. Cui nó mane feras irrequietus aue. Pene nu. pene uacua: quú in ea nemo eét pter eum. Nam & littus nudú in quo nulli sint habitatores appellamus. Papinius in syluis. Nec lra paup. Nuda tenes. i. uacua & sine aedificio. Alii át (qd oíno placet) intelligunt nudá. i. detracto uelamento: ut conspiat: nam lecticae ita se habebant: ut ab utroq latere possent aperiri. Multú re. multú deliciis mecoenaté reddés: ac si dicat mollis & delicatus: qlis fuit Mecoenas: eum eni delicatú fuisse ostédit Seneca. his uerbis. Qúo Mecoenas uixerit notius est: q ut narrari núc debeat: qúo ambulauerit: quomodo delicatus fuerit. Non Oratio eius aeq solutá est: q ipse discinctus. Item non statim haec quú legeris: hoc tibi occurret: hunc esse: qui solutis tunicis in urbe semper incesserit. Nam etiá quú absentis partibus Caesaris fungeretur: signú a discincto petebatur. Alibi. Iuue. Vestem purpuream teneris quoq mecoenatibus aptá. ab Oratio Malthinus appellat μαλθακὸσ eni mollem significat & delicatú. Demissis. Maltinus tunicis obambulat. Supino: molli & delicato. Mar. nusq delitiae superiores. i. molliores. Supinus item pro superbo & erecto ponit. Persius. Italo q honore supinus. Fregerit héinas areti aedilis iniquas: supinú etiá dicimus quú qs uersa facie ad caelú cubet. Signator: Signatores ait pedianus eos esse: q aut testamétis: aut causis se subsignabát: hi aút testes erant quos septem esse oportebat: qui testamentis signacula iponebant atq se subscribebát neq fraus fieri posset: possunt aút oés testes: ut tradit Iustinianus iperator: uno annulo signare testamétú. Falso: aduerbiú est. i. falso signator: ut sit falsarius signator. Lautú: delicatú: & diuité: ná Lauti appellant: qui in uictu delicatiora & electa sectátur: politioriq cultu domestico uiuunt. Exiguis tabulis: modicis testamétis. i. quae modico uerborum amfractu condita essent: & oía bona uni relinquerent: non adhibita multa scriptione: iuxta qd dictú est illud in Satyra. xii. Atq omnia soli. Forsan pacuuio breuiter dabit: idest paucis uerbis: quum eum relinquat haeredem ex asse. Gemma uda: idest annulo signatorio: qui saliua humectatus imprimitur cerae. Nam multi signauere gemma annulo inserta: multi & auro tantum: ut Claudii Caesaris principatu repertum. Occurrit matrona potens: Ita dictum quasi ei ambulanti occurrat matrona uenefica: uel occurrit in mentem mihi uenit: ut sit adest etiam matrona uenefica: quae reprehendenda est mihi. Et per hanc: quancunq ueneficam nónulli intelligi uolunt: quae temporibus poetae ueneficia misceret. Alii uero specialiter de Agrippina claudii uxore in qua opinione & nos sumus intelligi uolunt: quae (ut scribit Tranquillus) Claudium maritum medicato sustulit boleto post adoptatum Neronem. Nam poeta ita plaerunque de mortuis loquitur: ac si uiuerent: praesentesque essent: ut de Crispino: Mario: Prisco: Mathone causidico. Potens: utpote Claudii imperatoris uxor & mater Neronis. Nam matrona semper dicitur de nobilioribus: Suetonius in Vespasiano sic ait. Agrippinam timens potentem adhuc apud filium. Aut potens: q ut autor est Cornelius Tacitus: summam rerum ex arbitrio diu moderata fuerit. Porrectura molle calenum: idest uenenum uino inditum. Nam uenenum uino misceri temporibus Iuuenalis maxime in usu erat. Martialis. Diceris hac coelebs factus quater esset lagoena: idest ueneno lagoenae infuso. Molle: leue: & suaue. Virgilius. Tunc & mollissima uina. Calenum: uinum campanum a calibus ciuitate campaniae: de qua Virgilius libro septimo. Quique cales linquunt Tota enim campania (autore Plinio) optimi uini est feracissima. Rubetam: ueneficium ex rubeta. Raneae enim rubete (ut scribit Plinius libro octauo.) Et in terra & in humore uiuunt: plurimis refertae medicaminibus: quae deponere quottidie: & resumere pastu dicuntur: uenena tantum sibi reseruantes. Idem in undecimo. Et aqua & uinum interimit Salamandra ibi mortua: uel si omnino biberit unde potes. Item rana: quam uocant Rubetam: tantum insidiarum est uitae: dictae aút rubetae a rubis: in quibus maxime uersantur. Viro sitiente pro sitienti: ut sit casus p casu. sic Ouid. Et fas omne facit fratre marita soror: pro fratri. Et Virg. Haeret pede pes. i. pedi & alibi. Nec sospite dirum. Obtabis nato funus: pro sospiti nato.

Quadriuia

Exaphorum

Cales

rubeta

adoptato nerone agrippina medicato boleto claudium interfecit
Locusta pstantem venenum composuit quo gustato
Britannicus messaline et claudii filius statim cócidit

¶ Locusta.i.ipsa matrona tanq̃ locusta magistra.(Est.n.casus noiatiui.)Nam locusta mulier fuit ueneficii peritissima:quæ imperante Nerone uelocissimũ & præsentaneũ uenenum coxit:qđ Britannico cœnanti dedit quo gustato statim concidit. ¶ Melior:peritior cæteris. ¶ Instituit:docet. ¶ Rudes ꝓpinquas:rudes alias matronas uicinas. Alludit aũt ad historiam:Nam & Nero locustæ pro nauata opera impunitatem:prædiaq; ampla:sed & discipulos dedit. ¶ Efferre:uerbum est funebre. Terẽtius:Effertur:imus:ad sepulchrum uenimus. ¶ Nigros:propter uenenum. ¶ Per famá & populũ:Endiadis est.i.per famá populi:nã uarius solet eé populi rumor:orta ueneficii suspitione. ¶ Aude aliquid:

Instituitq; rudes melior locusta propinquas
Per famam : & populum nigros efferre maritos.
Aude aliquid breuibus gyaris:& carcere dignũ
Si uis esse aliquid:probitas laudatur: & alget.
Criminibus debent hortos:prætoria: mensas:
Argentum uetus:& stantem extra pocula caprũ.
Quem patitur dormire nurus corruptor auaræ.
Quem sponsæ turpes:& prætextatus adulter.

mira excandescentia hoc dictũ: adiuuandũq; est gestu:ut & rei indignitas:& indignatio dicẽtis exprimatur:non est inquit mirũ:si tam multa flagitia fiunt in urbe:quũ iam nullus sit in precio: nisi qui sit impẽse sceleratus:ut sit sensus. Si uis in urbe Roma in aliquo eé precio:aude aliquid dignũ carcere:aut exilio:unde Plinius iunior ad hác sententiá sic ait. In ea ciuitate:in qua iampridem non minora præmia:imo maiora nequitia & ĩprobitas:q̃ pudor & uirtus habent. sicq; poeta improbos temporis sui mores notat. ¶ Breuibus gyaris:hoc est paruis insulis:qualis é Gyarus : una ex Sporadibus : nam damnati in insulas modicas relegabantur tanquá ad pœnam grauioris exilii : unde illud in Satyra decima. Vt gyari clausus scopulis paruaque serypho. Titus (autore Tranquillo) delatores assidue in foro flagellis ac fustibus cæsos:ac nouissime traductos per amphiteatri harenam:partim subiici in seruos:ac uenire imperauit:partim in asperrima insularum aduehi. ¶ Criminibus debent hortos : dupliciter hic locus exponi potest:ut sit sensus Romani inquit debere uidentur.(ut recitauimus ex sententia Plinii)ingentia præmia improbis:& sceleratis:ut ex eo pendeat. Aude aliqd breuibus gyaris:uel sic:qđ magis placet:si inquit improbus & nefarius fueris:opes & dignitates adipisceris:nam alii scelerati:q hortos delicatos : magnifica p̃toria:& alia huiusmodi bona possident:debent ea omnia criminibus:quia adepti sunt illa per crimina & flagitia. Estq; translatio a debitore:qui creditori debet pecuniam mutuo acceptá. Sic enĩ dicimus industriæ magistri oẽm doctriná tuam debes. Et patriæ cõseruatio Ciceroni debeť. Vnde est etiá illud Plinianũ.i.vii. Versum heroicum pythio oraculo debemus:ut sit sensus. Agnoscimus beneficio oraculi pythii uersum heroicũ nos habere:& illud in octauo. Corporũ tutela pecori debeť:erit ergo sensus. Scelerati homines agnoscunt bona:quæ possidẽt:beneficio scelerũ se esse adeptos. ¶ Hortos:q ad amœnitaté tantũ & uoluptaté parantur

Horti Prætorium

uariis cõsiti arboribus:& numero tantũ pluratiuo. Hortos magnificẽtissimos habuit Mecenas in Exquiliis. Itẽ Lucullus:in qbus Messalina uxor claudii occisa fuit. Prætoria hoc loco magnifica in agris edificia ĩtelligit:unde tranqllus in Caligula:in extructione prætorioꝝ atq; uillaꝝ idem in Tito. Cuncta prætorioꝝ suoꝝ ornaméta:operibus:ac templis destinauit. Mar. Ad lapidem torquatus habet prætoria quartũ. Prætoriũ etiam appellamus imperatoris tabernaculũ in castris:unde p̃fectus p̃torii:& Cohors p̃toriana q̃ circa p̃toriũ uigilaret:atq; assideret. ¶ Mensas: citreas intelligit:quæ tantæ erant taxationis:ut tanto auro rependerenť. Marti. Accipe fœlices athlantica munera syluas. Aurea q dederit dona minora dabit: ex athlante enĩ monte mauritaniæ mittebantur:harum sumptus fœminæ:ut docet Pli. lib. xiii. uiris exprobrabant:quũ ipsis luxus margaritarũ exprobaretur a uiris:eæ præcipuo erant in præcio:quæ caudas pauonũ undatim imitarentur : unde Sene. de Tranquillitate placet mensa non uarietate macularũ conspicua. ¶ Argentum uetus.i.pocula argentea antiqs (ut ait Sene.)nominibus artificum nobilia:ea & Archetypa dicebantur αρχεοσ enim antiquum significat & τυπος formá. Plinius item scri. Subito aras celandi argenti exoleuit:sola iam uetustate censetur usq; attritis celaturis:ut ne figura quidem discerni possit. ¶ Et stantem extra pocula caprum:Nam uariæ in poculis figuræ excidebantur:maximeq; caper:quod animal sit infensum Baccho. Mar. in. xiii. Stat caper in phiala thebani uellera phrixi. Cultus ab hoc mallet uecta fuisse soror. ¶ Stantem extra.i.extantem & cælatura eminẽtem. Ouid. in meta. Sed altius extantem signis:multæq; in pondere massæ. Ingentem manibus tollit cratera duabus. ¶ Quem patitur:alia indignatio scribendæ satyræ:turpitudinem sui tẽporis notat. Duo enim repræhẽdit:& q soceri:ut libidinentur nurus suas:præcio corrumpant:& q nurus lucri cupiditate soceris suis nefando concubitu obsequantur. Alii uero(quod non placet)exponunt:q repræhẽdat soceros qui pecunia nurus corrumperent:ut pueris sui facerent copiam:quibus postea depræhensis ipsi soceri abuterẽtur. ¶ Corruptor:stuprator:nam corrumpere plerunq; accipitur pro adulterare & stuprare. Tranquillus in Cæsare. Constans opinio est plurimas & illustres fœminas corrupisse. idem in Domitiano Fratris filiam adhuc uirginem non multo post alii collocatam ultro corrupit. idem in eodem. Nec defuerunt: qui affirmarent corruptum Do-

Corrũpere

mitianum:& a Nerua successore mox suo:idest stupratum. Corrumpere item capitur: quũ aliquem præcio inducimus ad aliquid inhonestum faciendum. unde dicimus corruptum esse iudicem:corrumpere etiá dicimus:quũ aliqué a uirtute in uitia deflectimus:unde appellamus mores urbis esse corruptos.i.deprauatos:& a prioribus uestigiis obliquatos. ¶ Auaræ:q̃ magis lucro q̃ pudicitiæ cõsulat. ¶ Qué.s.poetaꝝ. ¶ Patiť dormire:silere & nõ moueri ad Satyrá scribendá. ¶ Qué sponsæ turpes:qué.s.poeta patiunť dormire: & nõ excitari ad satyrá:aliud.n.obscœnissimũ uitiũ sui tpis notat:hoc est uiros uiris nubentes:ná multi reperiebantur:qui solemni nuptiarum ritu nuberent:quod & a Nerone factũ fuisse scribit Tráquil. qui ita Doryphoro liberto:ut ipsi Sporus denupsit:uoces quoq; & eiulatus uim patientiũ uirginum imitatus. Alibi Iuue. Quadringéta

dedit Gracchus sestertia doté:& paulo infra. Quæ cá officii:qd quæris:nubit amicus: sponsas igitur turpes:intellige uiros:qui uiris nuberent. Adulter prætextatus illud etiá cõqueriť poeta:q pueri in ea ætate quæ ab oĩ turpitudine maxíe resilire debet:iam adulteria nouerint:qđ & ætate nr̃a nõ sine quadá naturæ iniuria fieri uidemus. ¶ Prætextatus.i.puer adhuc. Ná p̃texta uestis erat q̃ pueri:usq; ad q̃rtũ decimũ ætatis suæ annũ utebanť : dicta (autore Macro.) q ei purpura p̃texereť:amicitiá puerilé p̃textatá appellat Mar. Tu mihi simplicibus Manni dilectus ab annis. Et p̃textata cultus:amicitia:ut aũt prætexta utereť ætas puerilis ĩstitutum

Prætexta

Si natura negat:facit indignatio uersum
Qualemcumq; potest:quales ego:uel cluuienus.
Ex quo deucalion nymbis tollentibus æquor
Nauigio montem ascendit: sortesq; poposcit.
Paulatimq; anima caluerunt mollia saxa.
Et maribus nudas ostendit pyrrha puellas.
Quicqd agũt hoies:uotũ:timor:ira:uoluptas
Gaudia:discursus:nostri:est farrago libelli.

fuit Targnii Pris. qui deuictis Sabinis triumphũ egit:filiũq; suũ annos q̃tuordecim natũ : q hosté interfecisset:bulla aurea:& p̃texta donauit : unde hæc ingenuoꝝ pueroꝝ insigna eé cœperũt. Quũ antea instituto Tulli Hostilii tertii romanoꝝ regis p̃texta esset magistratuũ. Bulla uero gestamẽ triumphantiũ:sumpto usu ab ethruscis supatis:sed de hoc supra latius dictũ é ex auctoritate Macrobii. ¶ Si natura negat:Tá multis inqt : táq; uariis cõtaminata é ciuitas uitiis: ut si a natura negatũ sit:carmé ad ea exagitanda:ipsa tamen aĩ indignatio carminis faciendi rõnem subministret: bene aũt ait si natura negat. Ná ex sententia Democriti poetica natura magis q̃ arte cõstant:in q p̃suasione est & Cice. pro Archia:ubi ait:cæteraꝝ reꝝ studia : & doctrina & p̃ceptis:& arte cõstare:poetá natura ipsa ualere:& mẽtis uiribus excitari:& q̃si diuino quodá spiritu iflamari. Est aũt snia generalis:quá tamen sibi accõmodat:ut dicat ipsam indignationem posse uel facile unicuiq; ẽt rudi uersum subministrare. ¶ Qualẽcũq; põt.s.facere ẽt:si non sit decora elegantia. ¶ Quales ego uel cluuienus. Sensus est & ordo. ídignatio facit uersum q̃lẽcumq; põt:& talé qualé ego facio:uel Cluuienus facit. Satyrice auté meritũ suum se noiando extenuat:ut licẽtius Cluuienũ notet:ut malũ poetá sui temporis. Solẽt.n.poete breuiter & urbaniter per transitũ hoíes notare:ut alibi Lauseiá:ut mulieré bibacé & ebriosam notat. Quantũ Lauseia bibebat. Ora. Da mali. Nõ multi. Da malis meri. Bassum threicia uincat amysthide. ¶ Ex quo:Deu. Sẽsus est & ordo: Quæcũq; uitioꝝ genera ualuerũt inter mortales:ex quo genus humanũ restauratũ est a tpe Deucalionis:uotũ.s.ira. Timor & cæteri affectus sũt farrago & materia nr̃i libelli. Pollicetur se de oĩ generæ uitioꝝ esse dictuꝝ:q̃ inter mortales uiguerũt:usq; a tpibus Deucalionis. ¶ Deucalion:ascẽdit

Deucalionis & Pyrrhæ fabula

mõtes:nota est fabula carmine. Ouidi. tpibus.n. Deucalionis & pyrrhæ eius uxoris diluuiũ fuit:quo uniuersus orbis submersus est. Deucalion uero solus cũ Pyrrha in cacumẽ montis parnasi fugiens:illic tamdiu fuit:quo ad æquor descẽdit. Mox cessante diluuio in planũ descẽdentes oraculũ Themidis:de restauratiõe humani generis cõsuluerũt:acceperũtq; ossa mr̃is post terga iacẽda:sic.n.posse genus humanũ recupari. Quũ igiť diu anxii fuissent:ubi ná possent ossa mr̃is inuenire. Demũ intellexit. Deucalion:terrá matrẽ eé oium reꝝ:lapides uero ossa terræ dici. Itaq; quũ ab utrisq; lapides iacti essent post terga:q a uiro iacti sunt in uiros: qui a muliere in fœminas cõuersi sũt. Sicq; hũanũ genus é repatũ:ueritas uero alia est. Ná(ut scri. Iusti. lib. xi.) Amphit heonis athenaꝝ regis tpibus aquaꝝ illuuíes maiorem græciæ parté assumpsit:superfuere:quos refugia montiũ cœperunt:aut ad regé Thessaliæ Deucaliõé ratibus euecti sunt:a quo ꝓpterea genus humanũ cõditũ dr̃. ¶ Monté:Parna. ¶ Nymbis tol. hymbribus æquor augétibus. Nymbi sunt ꝓprie hymbres repentini:p̃cipites:& ĩprouisi:Pluuiæ uero sũt iuges. Sortes oracula Themidis. ¶ Caluerũt aĩa:scđm eos locutus est:qui igneá aíam esse dixerunt. ¶ Quicqd agunt hoíes:oẽs inquit aĩ effectus:qbus hoĩum mentes p̃turbãtur:& sic a rõne discedunt:sunt farrago & argumentũ operis nostri. ¶ Votũ:desideriũ & appetitio alicuius boni Poeta alibi. Quid tam dextro pede cõcipis ut te. Conatus nõ pœniteat:uotiq; peracti. ¶ Timor:opinio magni mali impendentis. ¶ Ira:ex philosophis qdá(ut scribit Sene. in.i.de ira)dixerunt:iram breuem insaniam esse:unde Ora. Ira breuis furor est. Alii uero(ut scri. Cice. in Tuscu.)Iram libidinem esse ulciscendi eius:q uideať læsisse iniuriá. Sene. lib. ii. de ira ita diffinit. Ira est cõcitatio animi ad ultionem uoluntatis iudicio pergentis. ¶ Voluptas:duplicẽ scimus esse uoluptaté:& honestá:& inhonestam. Honestam:quũ illam ponimus ad demonstrádam animi hilaré affectionem:ut si dicamus:ex lectione Plinii non solum fructum:sed & mirificá cœpi uoluptatem:ĩhonestam:quũ ex turpi aliqua re dicimus. nos uoluptaté sũmá cœpisse. ¶ Gaudia:scri. Sene. ad Luci. Gaudiũ nisi sapienti non contingere:est enim ut inquit animi elatio suis bonis : uiribusq; fidentis : uulgo tamen sic loquimur:ut dicamus magnum gaudiũ nos ex illius consulatu:aut ex nuptiis:aut ex partu uxoris p̃cepisse:quæ adeo non sunt gaudia:ut sæpe initia futuræ tristitiæ sint:gaudio auté iunctũ est non desinere:nec in contrariũ uerti. itaq; quũ dicit. Virg. & mala mentis gaudia:diserte qdem dicit:sed parũ proprie. Nullum enim malũ gaudiũ est uoluptatibus hoc nomen imposuit:& quod uoluit expræssit. ¶ Discursus : animi nostri uagationes:qbus ad uarias rapimur cupiditates. Nam hominũ mentes rationis oblitæ transuersæ feruntur:eaq; cupiũt & appetũt:quæ plærũq; magis nocent q̃ prosũt:potest etiam in rebus honestis:discursus existere. Discursus ergo ad animũ:non ad corpus referas:ut sit:ipsi affectus:& perturbationes animi:qbus quasi qbusdam furiis mens hois nũc huc:nũc illuc agitať:potest etiam referri ad labores matutinos salutandi potétiores:per urbé.n.discurrẽdo salutandi officiũ peragebant. Mar. lib. vii. Discursus uarios:uagũq; mane:& fastus & aue potẽtioꝝ. idé alibi. Et matutinũ portat ineptus aue:sed prior snia magis placet. ¶ Farrago:materia & argumentũ methaphoricos aũt dictũ. Ná Farrago ꝓprie est id qđ ex pluribus satis pabuli cá datur iumẽtis dicta scđm Varro. q primum in farracea segete seri cœpta:aut q ferro cæsa sit. ¶ Libelli nostri:operis nostri.

Nymbis · Pluuia · Votum · Timor · Ira · Voluptas · Gaudiũ · farrago

℣ Et quando uberior? subaudi fuit: q̃ nunc & ætate uestra? ac si dicat: nunq̃ fuere plura uitia ad reprehendendum. ℣ Vitiorũ. i. animi prauitatum. ℣ Maior sinus: methaphora sumpta a nauigantibus: quorum uela quanto maiorẽ explicãt sinũ: tanto maiorẽ uim uentorũ excipiũt. ℣ Alea quãdo: subaudi magis uexauit: uel habuit uel aliquid tale in alea sunt talus: Tessera: alueolus: & oĩa id genus: quæ in uarietatæ fortunæ cõsistant. Est. n. alea ipse casus siue euentus ludi. Plau. in Curculione. Talos poscit sibi in manũ, puocat me in aleã: ut ego ludã Ouid. de nuce. Quattuor in nucibus nõ amplius alea tota est. Mar. alea parua nuces: & nõ dánosa uf. unde & alea aliquãdo p fortuna & euẽtu ponit. Liui. Nec tã celebrẽ aleã uniuersi certaminis timens: sic etiã illud Pli. de Cic. extra oẽm aleã ingenii positus. i. extra oẽm sortẽ & euentũ ĩgenii: ut nõ possit euenire: ut qs̃q̃ sit Cicerone p̃stantior: ut sit methapho ra ab alea. i. ludis: qui oẽs sunt in fortuna & casu. Apule. i. iiii. meta. Ancipitis machinæ subiit aleã. i. fortunã & dubiũ euentũ. ℣ Neq;. n. loculis: tanta ingt studio aleæ tenent: ut in ludũ descendant nõ cũ modica pecunia: sed tota arca. Loculi. n. capsulæ sunt: & receptacula nũmoꝝ: & annuloꝝ: & id genus pciosaꝝ reꝝ. alibi. Gẽmaq; princeps Sardonycus: loculis q̃ custodit eburis. Ora. i sermonibus: ut hæres iam circum loculos & claues lætus q; ouansq; curreret. Apuleius in. iiii. me. Iubet decẽ aureos (ut ipse hẽbat) ex loculis annumerari. Fiebãt ex ebore & ligno. Mar. Hos nisi de flaua loculos ĩplere moneta. Nõ decet: argentũ uilia ligna ferãt. Ia aũt: ut modici in arca cõtinebant. ℣ Loculis: etiã alia seruari legimus: ut illud apud Pli. in. vii. Pollicẽ Pyrrhi in dextro pede: cũ reliquo corpore cremari nõ potuisse tradũt. Cõditũq; loculo in tẽplo. Loculo etiã efferri mortuos docet diuus Lucas in euangelio. Noli flere & accessit: & tetigit loculũ. i. ipsum pheretrũ. ℣ Casum tabulæ: ad dubiũ ludi euẽtũ: nam huiusmodi ludi fortunæ & casui (ut dixi mus) sunt subiecti. Casum autem a cadendo dicimus: q; in tabula iacti tali casu efficiant: aut uenerem: aut caniculam: aut aliud punctum: sicq; cadere dicitur punctum quod fortuito: non industria uenit: unde Terẽ. in Adel. Quasi quum ludas tesseris: si illud maxime: quod est opus: iactu non cadit: illud quod cadit forte: id arte: ut corrigas. i. quod euenit. Cicero lib. i. de diuinatione. Quattuor tali iacti: casu uenerem efficiunt: nõ etiã centum ueneres: si quadraginta talos ieceris casu futuros putas? Idem alibi. Dixi multa de casu: ut uenereum est. ℣ Tabulæ: lusoriæ. s. in qua iaciuntur tali fritillo: alio uocabulo ipsam tabulã alueolũ appellamus. ℣ Prælia quanta: an rixas & altercationes: quæ sæpe inter collusores oriuntur. Vnde est illud apud Tranquillum in Augusto. Nos mi Tiberi qnquatriis satis iucũde egimus. Lusimus. n. p oẽs dies: forũq; aleatoriũ calefecimus: frater tuus magnis clamoribus rẽ gessit. An assiduũ ludentiũ certamẽ: quẽadmodũ Verg. nocturnos cõcubitus p̃lia uocauit. ℣ Dispensatore armigero: existente illic armigero: hoc est seruo armigero: q officiũ p̃stat dispẽsatoris domino ludẽti. Nã armigeri serui erãt: q dominũ suũ sequẽtes scutũ: reliq̃ q; arma gerebãt. Plautus in Casina. potius q̃ illic seruo des armigero nihil atq; ĩprobo. Et paulopost eundẽ scutigerulum appellat sic. Qui (malũ) hoĩ scutigerulo dari iubet. Tranqllus in Augusto. Germanoꝝ manũ usq; ad cladẽ uatianã inter armigeros circa se habuerat. Ait nũc poeta: eum fungi officio dispẽsatoris: utpote q; ludenti domino nũmos subministret. Nã dispensator seruus erat: q æs dispensabat: curãq; habebat uniuersæ rei domesticæ: de quo illic sensit luue. Et q dispensat frãgit sibi: eũ græci Oeconomon appellant: unde ab ære dispendẽdo dictus est. Nã pecunia pendebat. unde & Stipendiũ æs: qđ dabat militibus dictũ: q; stipẽ pendebant: & sic dispendium: q; in dispendendo solet minus fieri dãnũ significat: cõtra Cõpendiũ est lucrũ: unde Dispendiosus dãnosum. Cõpendiosus lucrosum. ℣ Simplex ne furor? an nõ ingt ille censendus est: significat extra oẽs rõnis terminos qui centũ sustinet sestertia ludo aleæ pdere: & seruũ frigentẽ negligit: nec uestit? ℣ Sestertia: Sestertiũ primũ fuit q̃rta ps denarii: quo tpe qndeci decusses is ualebat: hoc é decẽ asses: fit ãt a semis & tertiũ: eo q; cõtineat ĩ se asses duos & dimidiũ tertii: dicius ẽt genere masculio sestertios. ℣ Horrẽti: frigẽti: Persi. Scis comitẽ horridum cõtẽti uilla plures extruebãt: marmoribusq; adornabãt. Villa, pprie ẽ ædificiũ erectũ ruri. Pli. Neq; fũdus uilla q̃rat: neq; uilla fũdũ. ℣ Quis fercula septẽ: ĩ luxũ ciboꝝ & lauticiã priuatã ĩsurgit. Sic Sene. Deide ad cœnas lauticias trãsferẽ: & illic cõmẽdatio ex nouitate: & sola ordinis cõmutatiõe captatur. Est ergo sensus & ordo. Quis auus fuit. i. antiquus tã luxuriosus: uel ĩ cibis: uel ædificiis: ut nũc pene oẽs sũt? ex frugalitate igit & simplicitate antiquoꝝ dãnat luxuriã: & ciboꝝ: & ædificioꝝ sui tporis. Nã frugalitas ãtiqs fuit (auctore Valerio) q̃ ris usu auersa. ℣ Cœnauit secreto? nõ conq̃rit q; ĩ ppatulo nõ cœnẽt qđ ab antiqs factitatũ ẽ: q; mos tpibus lucreto ergo in domo priuata. ℣ Septẽ fercula: uaria & diuersa ciboꝝ genera: numeꝝ posuit finitũ pro infinito. Cena cœna. Seneca detestans luxum sui temporis. Hodie utrũ tandẽ sapientiorẽ putas: qui uersatilia cœnationum laquearia ita coagmentant: ut subinde alia facies: atq; alia succedat: & totiens tecta: quotiens fercula mutentur: hoc est epulæ. Fercula ẽt appellant quæcunq; ferũtur in pompa triumphoꝝ: ludis: & sacris: unde Cic. in officiis. Cauendũ est: ne tarditatibus utamur ingressu mollioribus: ut similes pomparum ferculis esse uideamur. Tranqllus in Cæsare. põtico triũpho inter pompæ fercula triũ uerboꝝ ptulit titulũ: ueni: uidi: uici.

Et quando huberior uitiorum copia? quando
Maior auaritiæ patuit sinus? alea quando
Hos aĩos? neq; enim loculis comitantibus itur
Ad casum tabulæ: posita sed luditur arca.
Prælia quanta illic dispensatore uidebis
Armigero. simplex ne furor? sestertia centum
Perdere: & horrenti tunicam non reddere seruo?
Quis totidem erexit uillas? quis fercula septem

Loculi

Armiger

Dispensator

Stipendium

Dispendium

Cõpendium

Villa

Fercula

℣ Nunc sportula primo: Consueuerant diuites Romani: ut liberalitatẽ & munificentiam suam ostenderent: ad rectam cœnam admittere pauperes clientes: a quibus comitati fuissent. Rectam aũt cœnã intelligo: q; apud diuitem splendide & laute cœnarent. Sequit enim. Votaq; deponunt q̃q̃ longissima cœnæ: nã cũ dominis cœnare consueuerunt: unde Tranqllus in Nerone ait, publicæ cœnæ ad sportulas sunt redactæ. Sed quũ ea cõsuetudo forte fastidiosa uideretur: rectam cœnam reuocauit Nero ad sportulã. Postea uero Domitianus sportulã ad cœnam rectã: unde Mar. lib. viii. Promissa est nobis sportula: recta data est: uez; apparet: id non seruatũ mortuo Domitiano: quũ poeta hæc scripsit. Dabãtur igit obsonia plærunq; & pecuniæ ex sportula: unde Tranqllus in Domitiano ita scribit. Atq; inter spectacula muneris largissimũ epulũ septimõtiali sacroꝝ quidẽ die: senatui: equitiq; panariis: plebei sportellis: cũ obsonio: distributis. Mar. Dat Baiana mihi quadrantes sportula centũ. Cæteꝝ sportula non dabatur tantũ ex priuato: quantũ etiam ex publico uectigali clientibus & pauperibus: dabaturq; ẽt in nuptiis. Apuleius in fecunda Apologia. Quippe ita placuerat ĩ suburbana uilla potius: ut iungeremur: ne ciues denuo ad sportulas conuolarent. Quũ igitur hanc tantũ pauperes captarẽt: cõqueritur Iuue. nunc tantã esse Romanoꝝ auariciam: ut & nobiles: diuites: & magistratus: eã quoq; captare nõ pudeat: sportæ aũt: & sportellæ: & sportulæ nũmoꝝ (auctore Pediano) erãt receptacula: denominatæ a sparto herba hiberica: ex qua cõficiebant. Plautus ĩ Menechmis. Sportulã cape: atq; argentũ: eccos tris nũmos habes? Vez; sportula non tantũ pro receptaculo nũmoꝝ: quantũ etiam pro muneribus: quæ clientibus (ut diximus) darent: ponitur: ut sit cõtinens pro cõtento. ℣ Nunc: hoc tpe: hac ætate nostra auarissima. ℣ Parua: cõqueritur ĩminutam esse prioris sportulæ libertatẽ. ℣ Primo limine: Primo ædium ĩgressu. ℣ Turbæ togatæ. iquã uilliores & pauperes clientes deberent capere. Nam (ut scribit Asconius) Toga cõis habitus fuit: & marium & fœminarũ: iuxta qđ appellauit Verg. romanos gentẽ togatã. Sed postea p̃texta honestoꝝ tantũ fuit: toga uiliorum: unde pauperes clientes: ut uiles quũ ibant salutatũ: sumebãt togam. Mar. Mane uel a media nocte togatus ero. Eiusdem distichon est in Apophoretis: cui inscriptio est toga. Si matutinos facile est tibi rũpere somnos. Mẽtita ueniet sportula multa toga. ℣ Ille tamẽ: q sportulã dispartit. ℣ Faciẽ prius inspicit: Hinc apparet sportulã non oĩbus pauperibus: sed tantũ iis cõsueuisse dari: q in officio fuissent circa diuitẽ: faciẽ etiã intuetur: an ex clientibus sit: qui cũ domino salutauerit. ℣ Suppositus: subditicius: & loco alterius positus. ℣ Falso noĩe: expositio ẽ subditicii. ℣ Agnitus: ex clientibus domini. ℣ Iubet a p̃cone uocari: hinc est oĩs poetæ ĩdignatio: q; sportula nũc nobilioribus eroget: q antea dũtaxat dabat: ut diximus: pauperibus. ℣ A p̃cone: Præco is dr: q iubente magistratu: clara & elata uoce aliqd ad populũ enunciat a p̃cinendo: idẽ ẽt dicebat Curio. Mar. in epi. ii. lib. Epigrãmata curiõe nõ egẽt: ut sit epigrãmata nõ egẽt uoce aliena: quũ p seipsa se aperiãt & manifestẽt. Apul. i primo limine hoc eodẽ uocabulo utit. Nõ qdẽ curio sum: sed q ueli scire: uel cũcta: uel certe plurima: ut sit sensus. Nõ sum q; dẽ p̃co: q ueli: q; audiueri uulgare: quo more (ut dixi) clara uoce enũciat: iubẽte magistratu ad populũ. Ipsos troiugenas: satyrica ĩdignatiõe dixit ipsos: q̃si quos rei pudere deberet. ℣ Troiugenas: nobiliores: q̃si quoꝝ origo sit a troiãis: irõicos ãt dictũ. ℣ Vexãt: celebrãt & freq̃ntãt. ℣ Et ipi. q. d. & ipi: quos pudor rei absterrere deberet. ℣ Nobiscũ. s. cliẽtibus. ℣ Da p̃tori: uerba sũt dispẽsatoris. Veteres oẽm magistratũ: cui pareret exercitus p̃torẽ appellauerũt: q; p̃iret exercitui: teste Var. a quo & ĩ castris tabernaculũ ducis p̃toriũ ẽ appellatũ: & porta p̃toria in castris: q; exercitus in p̃liũ educit: qa initio p̃tores erãt: q nũc cõsules: & ii bella administrabãt. Eũ ẽt (ut tradit Liui. li. v.) p̃torẽ dixerunt: q ex p̃ibus creatus ius in urbe diceret: penes quẽ magistratũ oĩs publici: priuatiq; iuris p̃tas: ut & nouũ ius cõdere: & uetera abrogare facultas eẽt. Idq; ob magistratus honorẽ ius honorariũ ẽ uocatum: Quũ tamẽ regia illi essent ĩsignia: ut apparatu cõsulibus par uideret: lictores nõ amplius sex habuit: de quo Põpeius de origine iuris sic scribit. Prætor creatus ẽ: quũ cõsules auocarent bellis finitimis: neq; eẽt: q; iurbe ius redderet. Isq; urbanus ẽ dictus: q; in urbe ius diceret. Post aliquot deide annos: nõ sufficiente eo p̃tore: q; multa turba ẽt peregrinoꝝ ĩ ciuitatẽ ueniret: creatus ẽ & alius p̃tor: q peregrinus appellatus ẽ. Capta deide Sardinia: mox Sicilia & Hispania: deide Narbonẽsi, puincia: totidẽ p̃tores: quot, puinciæ in ditionẽ uenerãt: creati sũt. Cic. in. ii. de legibus iuris disceptator: q priuata iudicet: iudicariue iubeat: p̃tor esto: iuris ciuilis custos esto: huic p̃ãti parẽto. ℣ Tribuno: Tribunoꝝ duo extitere genera tribuni. s. plebis: & tribuni militũ. Tribuni militũ dicti sũt: q; terni ex tribus tribubus: Ramniũ: Luceꝝ: Ticiensum oli ad exercitũ mittebant. Tribunoꝝ ãt militũ officiũ ẽ: milites ĩ castris cõtinere: ad exercitationẽ, pducere: claues portaꝝ suscipe: uigilias interdũ circuire: frumẽtatiõibus cõmilitonũ itereẽse: frumẽtũ, pbare: mẽsuraꝝ fraudẽ coercere: delicta castigare: pricipiis frequẽter itereẽse: q̃relas cõmilitonũ audire: ualitudinarios ispicere: ex his ẽt erãt Tribuni: q dicebant ærarii: ab eo (ut scribit Var.) q; attributa illis erat pecunia: quã militibus redderẽt. Idq; qđ attributũ erat: dicebat æs militare. De tribunis ærariis sic Tranqllus ĩ Cæsare. Tribunos ærarios: qđ erat tertiũ. s. gẽus iudiciũ sustulit. Tribũi plebis ĩ mõte sacro a plebe creati sũt: q eã defenderẽt: quũ plebs a pribꝰ secessisset: ãno fere. xvii. post reges exactos. De tribũis multa leges apd iuris cõsultos: Liuiũ: Vegetiũ: Appianũ: Modestũ: Varro: Festũ: Geliũ: & Plu. ℣ Sed lib. pri. ẽ: uerba sũt luue. libertinũ more satyrico ridẽtis: q magistratui nõ solũ se æquet: sed ẽt p̃ponat: adiuuandũ ãt est, pnunciatiõe: libertinus ãt generaliter ẽ accipiẽdũ. i. ipsi libertini. ℣ Prior ẽ: se potiorẽ magistratu facit: seqẽ. n. prior ego adsum. Libertini dicunt (auctore Caio de statu hoium) q ex iusta seruitute manumissi sunt.

Secreto cœnauit auus? nunc sportulã primo
Limine parua sedet: turbæ rapienda togatæ.
Ille tamen faciem prius inspicit: & trepidat ne
Suppositus uenias: & falso nomine poscas.
Agnitus accipies: iubet a præcone uocari.
Ipsos troiugenas: nam uexant limen: & ipsi
Nobiscum: da prætori: da deinde tribuno.
Sed libertinus prior est: prior inquit ego adsum.

Præco

Curio

Prætor

Prætorium

Prætoria

Porta

Tribunus

Euphrates

Inauris

Cur timeam: dubitem ue locum defendere: quis
Natus ad euphrate: molles qđ in aure fenestræ
Arguerint: licet ipse negem: sed quinq; tabernæ
Quadringenta parant: qđ cofert purpura maius
Optandum: si laurenti custodit in agro
Conductas coruinus oues: ego possideo plus
Pallante: & licinis: expectent ergo tribuni.
Vincant diuitiæ: sacro nec cedat honori

℣ Defendere locum: tueri locum meum: sicq; poeta moraliter ostẽdit homines per diuitias efferri in superbiã. ℣ Natus: subaudi sim. ℣ Ad euphraten: in armenia. i. ex seruili sim conditione. Nam Euphrates fluuius est (auctore Stra.) qui ex Niphate monte armeniæ defluit in mare rubrum: prius tamen Babyloniam per mediũ diuidit: & Tygri cõiunctus Mesopotamiã facit: illinc serui multi mittebant. ℣ Molles quod in aure fenestræ. Arguerint. i. quã rẽ. sme natũ esse in Armenia: siue Cappadocia: quæ sunt cõterminæ: arguerint molles fenestræ. i. ostenderint & probauerint. i. mollia aurium foramina. Nã in oriente (ut scribit Pli. lib. xi. ca. xxxvii.) uiris aurum gestare ĩ auribus decus existimabatur. Idem in ꝓhœmio lib. xii. sic ait loquens de unionibus. Ad hoc excogitata sunt aurium uulnera: quæ aũt ad ornamenta aurium gestabantur inaures appellatæ fũt. Pli. lib. ix. cap. lv. Antonia Drusi murenæ: quã diligebat inaures addidit. Plautus ĩ pœnulo. Quia incedũt cũ annulatis auribus. Vnde & in pẽtateucho Mosæ sic scriptũ é. Dixitq; ad eos Aarõ Tollite inaures aureas de uxore: filiorũq; : & filiarũ uestrarum auribus: & afferte ad me. ℣ Licet ipe negem: ẽt si uelim ipse negare. me ex seruili cõditione esse & armenũ. ℣ Sed qnq; taberne: hinc stultam hois elationem ostendit: qui diuitiis & bonis tantum fortunæ gloriatur. Quinq; ĩquit sunt mihi tabernæ: quæ parant mihi quadrigẽta. i. quæ ex uectigali & prouentu reddunt mihi quadringenta. s. sestertia: quæ summa era cẽsus equestris: qui enim eam summam habebant inter equites romanos numerabantur Tiberii edicto: ut scribit Plinius lib. xxxiii. cap. ii. Qui constituit: ne cuius gestandi annuli aurei esset: nisi cui ingenuo: ipsi patri auoq; paterno sestertia quadringenta census fuissent: & lege Iulia theatrali i. xiiii. ordinibus sedẽdi. Romæ autem quædam ædificia quinq; tabernæ appellantur iuxta forum: eædem septem dictæ sunt. Liuius ab urbe condita lib. xxvi. Pluribus simul locis circa forum incendium ortum. Eodẽ tẽpore septem tabernæ: quæ postea quinq; & argentariæ: quæ nunc nouẽ appellantur arsere. ℣ Quid confert purpura maius? Sẽsus est. Nobilis ipse: qui ꝓ prætextam designatur. (Nã ut diximus: ex auctoritate Pediani: ꝓtexta erat honestoꝝ. i. nobiliũ: toga uilioꝝ. Et ut ostẽdit Pli. pro maiestate pueritiæ erat ꝓtexta: & curiã. i. senatores distinguebat ab eqte.) ℣ Quid cõfert? qđ affert? qđ iuenit? qđ maius optet? q qđ ego possideo: si ipse nobilis: qui per Coruinũ designat: ad paupertatẽ redigatur? ideſt qđ iuenit ipse nobilis & senator: si pauper sit: qđ maius possit sibi optare: q quod ego possideo: q si ostendat non solum se censum equestrẽ: sed ẽt senatoriũ suis opibus superare: nã quũ census equester esset: quadringentoꝝ miliũ: ut diximus: senatorius erat: auctore Tranquillo in Augusto: octingentoꝝ: quã tum summã quũ Augustus ampliasset: duo decies centies sestertiũ taxauit. Videturq; poeta alludere ad. M. Valeriũ Coruinũ: q ad centesimũ annũ uitam produxit: exactaq; iam ætate in agris: eos coluit. ℣ Purpura. i. ꝓtexta: quæ ideo ꝓtexta dicebat: q; purpura: auctore Macrobio: ꝓtexeretur. Purpura ãt piscis est ex genere concaꝝ: ex cuius faucibus liquor: ut scribit Pli. elicitur: aptus ad tingendas uestes. Murex item eiusdem generis est: & conchylium: ostrũ ẽt in eadẽ significatione accipimus. Vir. Tirioq; ardebat murice lena. Idẽ. Vt gẽma bibat: & Sarrano dormiat ostro. Iuue. Horum ego nõ fugiam conchylia: ideſt uestes purpura tinctas. ℣ Si custodit oues: si in paupertatẽ prolapsus est. Vt pascendæ sint sibi oues alienæ. ℣ In agro laurenti. Laurentum oppidum fuit prope lauinium in antiquo latio. ℣ Coruinus: nobilis: qualis fuit familia Coruinorum: quæ cognomen sumpsit a Valerio coruino: qui Consule Camillo Furii Camilli filio singulari dimicans certamine aduersus præferocem gallum eum confecit: adiuuante coruo: qui galeæ Valerii insidens: unguibus & rostro in gallũ insiliebat: ita ut parta uictoria Valerius Coruinus sit cognominatus. ℣ Pallante: pallas ex arcadia fuit: auctore Tacito: libertinæ cõditionis: quem unum & Narcissum aliũ libertum adeo dilexit Claudius: auctore Tranquillo: ut decreto quoq; senatus non præmiis modo ingentibus sed & quæstoriis: prætoriisq; ornamentis ornari libenter passus sit: tantũ præterea acquirere & rapere: ut quererente eo quondam defisci exiguitate: non absurde sit dictum: abundaturum: si a duobus libertis in consortiũ reciperetur: eum postea Nero ueneno sustulisse creditus est: q; immẽsam pecuniam longa senecta teneret. ℣ Et licinis. Licinum diuitem fuisse ostendit Persius illic. Nunc licini in campos: nunc Crassi mittit in ædes: Iuuenalis alibi. Dispositis ꝓdiues armis uigilare cohortem. Seruorũ noctu Licinus iubet atonitus. Pro electro: significq; suis: phrygiaq; columna. Eiusdem sic meminit Seneca in epistolis: ubi notat eos: qui assidue suum statum uariant. Licinum diuitiis. Apicium cœnis. Mœcenatem diuitiis prouocat. Eum unum: ut diximus apud Persiũ fuisse ex augusti Libertis principis indulgẽtia prædiuitem placet intelligere. Scribit enim Tranquillus sic. Multos libertorum in honore & usu maxime habuit: ut Licinũ: Enceladum: alioscq; Non ignoro Crassum: auctoribus Valerio & Plinio: cognomento diuitem primum omnium romanorum diuitẽ fuisse. Sed nunc de diuitibus: qui pauloante fuissent loquitur. ℣ Expectent ergo Tribuni: uerba sunt Iuuenalis indignantis. Impudentẽ & petulantem superbiam in homine seruili. ℣ Vincant diuitiæ: adiuuandum pronunciatiõe & irrisione. Nimirum inquit diuitiæ præferri debent. ℣ Honori sacro: ideſt tribuno. Nã ueteres lata lege sanxerũt: ut tribuni inuiolabiles: sacrosanctiq; haberentur: statuendo: ut qui tribunum lesisset: eius caput Ioui sacrum esset: familia ad ædem Cereris uenum iret: eum autem hominem sacrum appellauere: quem populus iudicauit ob maleficium: & qui eum occidit parricidii non damnatur. Nam lege tribunitia cauetur: si quis eum: qui sacer sit: occiderit: parricida ne sit. Si qs ergo tribunũ: ut sacrosanctum uiolasset: morte pœnas pendebat. Sacrosanctum dicebatur: auctore Festo: quod iureiurando interposito erat institutum: ut si qs uiolasset morte pœnas penderet.

Nuper: in hãc urbẽ pedibus: qui uenerat albis.
Quandoquidẽ inter nos sanctissima diuitiarũ
Maiestas: & si funesta pecunia templo
Nõdum habitas: nullas numerũ ereximus aras.
Vt collitur pax: atq; fides: uictoria: uirtus:

℣ Nuper. i. quĩ non diu uenit in urbem. Nã Nuper dicitur de longiori tempore: ut illud Liuianum in epistola. Nuper diuitiæ auariciã: & abundantis opes: desiderium per luxum atq; libidinẽ: pereundi: perdendiq; oĩa inuexere. Hoc. n. potuit esse supra cẽtum annos: ex quo luxus & libido urbẽ inuasere. De breuiore etiã tempore dicimus: ut de anno: uel mẽse: uel diebus paucis: ut si dicã Cremonæ: quæ nuper in ditionẽ Venetoꝝ uenit studia uirtutũ maxime coluẽ. Pli. M. perpẽna & nuper. L. Volusius Saturnius oĩum: quos in consulatu sua rogauerãt supstites fuerũt. Itẽ Cic. in rethoricis ad Herẽnium: & quoniã nupime dictũ facile memoriæ mãdaẽ. ℣ Pedibus albis: pedibus gypsatis & cretatis. Nã ut scribit Pli. libro. xxxv. cap. xvi. Est quoddã genus cretæ: quæ argẽtaria appellatur: nitorẽ argenteũ reddens est: & uilissima: & qua pedes uenaliũ seruoꝝ transmare aduectoꝝ denotare instituerunt maiores. Vnde Tibullus Barbara gypsatos ferre cataſta pedes. Oui. in amoribus. Nec tu si quis erit capitis mercede retentus. Despice gypsati nomẽ inane pedis. ℣ Quãdoqdem: adiuuadũ ꝓnũciatione. i. quãdoquidẽ diuites ꝓ diis ipsis habent. ℣ Maiestas sanctissima: subaudi est. i. colit: & in maxima est ueneratiõe. ℣ Maiestas: appellat secũdum Valeriũ honor sine honore magna. n. erat Catonis maiestas: etiã sine honore. i. sine dignitate aliqua. Ergo maiestas honor est: siue amplitudo: & dignitas q̃dam: per quam hoĩem ipsum in ueneratione habemus. ℣ Pecunia: uocatiuus est casus dicta a pecude: q; nota pecudis ferret: autor est Plinius. ℣ Funesta: exitiosa. Nã multis exitio est: dũ aut parat ꝑ pericula: aut custodit domi. Vnde poeta alibi. Sed plures nimia cogesta pecunia cura. Strãgulat. Vnde & Plinius ait: augẽ ad pernicie uitæ repertũ. ℣ Vt colit pax: paci tẽplum erexit magnificentissimũ Vespesianus & Titus filius. Autor est Plin. & Trãquillus: Domitianus auxit: Papinius in Syluis. Et pacẽ ꝓpria domo reponit: In eo uasa tẽpli hierosolymitani: & uniuersa donaria cõstituere. ℣ Atq; fides: Numa Põpilius fidei solẽne instituit ad id sacrarium flamines bigis: curru arcuato uehi iussit: manuq; usq; ad digitos iuoluta rẽ diuinã facere: ad quod Virg. respexisse uidet. Illic Cana fides. significãtes fidem tutandã: sedẽq; eius: etiã in dextris sacratã esse. Fides: ut scribit Cicero in partitionibus: est firma opinio. Vnde dicimus fidẽ christianam. i. firmã opinionẽ de xpo: fides itẽ est fida mãdatorum executio: fidẽ etiam dicimus: quũ corde ea credimus: quæ oculis nõ cernimus. dicta ut idẽ Cic. est autor in officiis a fio: quod id fieri debeat: q̃ ꝓmissum est. Tẽplũ fidei fuisse in capitolio ostẽdit Cic. in. iii. officioꝝ his uerbis. Qui igit iusiurandũ uiolat: is fidem uiolat: quã in capitolio uicinã Iouis optimi maximi: ut in Catonis oratione est: maiores nri esse uoluerũt. ℣ Victoria: Tẽplum in honore uictoriæ extructũ fuisse ab Arcadibus in colle auẽtino docet Dionysius in primo lib. a qbus & sacrificia eidẽ sunt cõstituta. Eã. n. filiam. ℣ Virtus: uirtuti & honori. M. Marcellus tẽplum cõdidit: autor est Plutarchus: Valerius: & Liui. ℣ Cõcordia. Nonnulli in hac ꝑsuasione fuerũt. Cõcordiã sub imagine Ciconiæ coli: Inter quos fuit Georgius Merula præceptor meus uir erudẽtissimus: q; in Cõmentariis suis sic scriptũ reliqt. Ciconia auis est: quæ ut Diuus Ambrosius scribit Romano usu pia uocat: ob hãc uidelicet causam: q; ciconiaꝝ pulli parẽtibus iã senio cõfectis: & lõga ætate invalidis: & opem & alimẽta ministrant in mutuã recõpensationem. Nam & græci antipelargosin retributionem appellãt deducto uocabulo a ciconia: quã illi pelargõ dicũt. Prouerbiũ græcum est: antipelargin ꝓ referre gratiã. Vnde in regũ scæptris superne ciconiã figurabant: inferne uero hippopotamũ: quippe significantes uim iustitiæ parere: quando hippopotamus animal sit uiolentissimũ: Ciconiã aũt esse auem piã his uerbis indicat petronius Satyricus. Ciconia etiã grata: peregrina: hospita: pietatis cultrix: quod & Solinus cõfirmat his uerbis. Eximia illis inest pietas. Etenim quantũ temporis ipenderit fœtibus educandis: tantũ & ipsæ a pullis suis inuicẽ alunt. Angelus uero Politianus in miscelãcis suis scribit: Cornicem eã esse: qua concordiæ effigies repræsentaret: cuius uerba hæc sunt Cornices inqt Helianus græcus scriptor: q libro de aĩalibus tertio de hac aue scribit inter se fidissime sunt: & quũ societatem inierit: maximo se opere diligũt. Neq; id genus aĩalia uideat quisquã licenter miseri: & temere: qn hoc quoq; dictitant: q res istiusmodi callent: altera extincta cõparẽ uiduam degere. Cæteꝝ id quoq; audio ueteres in nuptiis: post hymeneũ cornicẽ inuocare: signumq; id concordiæ dari iis consuesse: qui liberoꝝ quærendoꝝ gratia cõuenissent: tum qui sedes auiũ: & uolatus obseruant: inauspicatũ esse captantibus auguria: dicũt unius tantũ cornicis obsequm. Sic ille: additq; sed in numismatis aureis duobus Faustinæ augustæ manifestã prorsus imagũculam nup mihi Laurẽtius medices ostẽdit cũ titulo ipso cõcordiæ: non possem huic opinioni nõ suffragari: nisi id obstaret: q; cornix rostro nõ crepitat qđ facit ciconia. Nam ut scribit Plinius fuere: qui ciconiis liguas nõ esse cõfirmarent. Vnde rostro tantũ crepitãt. Solinus Pliniũ secutus sic scribit: Aues istas ferũt ligũas non habere: sonũ aũt quo crepitant: oris potius q uocis esse. Vnde Ouidius in metamor. Ipsa sibi plaudat crepitãte ciconia rostro: qd de hac istoria sentiendũ sit alii diiudicẽt. ego adhuc quærendũ censeo. Cõcordiæ aũt ædem a diuersis Romanoꝝ extructã fuisse constat: eam. n. uouit Camillus: ut scribit Plutarchus in uita eius: his uerbis. Postridie aũt cõgregati decreta tulere: ut cõcordiæ: quẽadmodũ Camillus nouerat: in foro & in cõcione ingẽs: pro rebus bene gestis tẽplum moliret. De quo Oui. prio fastoꝝ. Cãdida te niueo posuit lux ꝓxima tẽplo. Qua fert sublimes alta moneta gradus. & paulo ifra. Furius antiquũ populi supator etrusci. Vouerat & uoti fecerat ille fidẽ. Postea uero Gn. ille Flauius scriba Appii Cæci Annio libertino patre genitus: q dies fastos publicauit: æreã facit in græco stasi: q tũc supra comitiũ erat. Inciditq; in tabula ærea eã ædẽ. ccciiii. ãnis post capitoliã dedicatã. Hæc Pli. li. xxxiii. ex qua apparet ædẽ illam concordiæ capitoliã fuisse eam: quã iuxta templũ Iunonis monete: ut dictũ est: testimonio Ouidii Camillus uouerat. Tertium templum concordie Tiberius dedicauit: autor est Tranquillus.

¶ Salutato nido: quũ ad nidum uolat: strepit enim rostro: uideturq; aduenientes pullos salutare. ¶ Sed quũ summus honor: Auariciã sui tẽporis taxat. Sensus enim est. Si diuites inquit & magistratus: qui sportulam capta uere: finito anno: cõputãt quãtũ lucri sibi attulerit sportulæ ratio: qd facient comites. q. d. in hoc comites magis occupati esse debebunt: utpote: quibus tota uita inde pẽdeat. ¶ Súmus honor: prætor tribunus: pp illud: da prætori: da deinde tribuno. ¶ Computet: dinumeret: & subducat. ¶ Quid referat: quid emolumenti afferat. ¶ Comites: clientes & togati. Nã ut diximus comites ii dicuntur secundũ Labeonẽ: q frequentandi cuiuscũq; causa: ut sequerentur destinati sunt. ¶ Hinc: ex ratione sportulæ. ¶ Toga est & calceus: ex sportula enim omnia sibi coemebant: quæ & ad uictum: & cultum pertinerent. Vnde Marti. lib. iii. Sportula nulla datur: gratis cõuiua recumbis. Dic mihi quid romæ Gargilianæ facis? Vnde tibi toga est? & fuscæ pensio cellæ: Vnde datur quadrans: unde uir es chiones. ¶ Fumusq; domi: satyrice fumũ dixit ligna uiridia: ex quibus magna uis exit fumi: nam talia pauperi emenda sunt. ¶ Densissima lectica: nouam captandæ sportulæ notat arte multi enim mariti collocatas in lecticis uxores suas: aut languidas: aut prægnantes circunducebãt multi etiam lecticas uacuas simulantes in iis esse coniuges ægrotas: eoq; modo sportulam captabant. ¶ Densissima: idest frequens lectica: ut ostẽdat id fieri a multis: non ãt multis stipata. ¶ Centum quadrantes. i. sportulam ipsam ex qua: ut diximus: dabãtur iterdum nummi. Martialis Dat Baiana mihi quadrantes sportula centum. Interdum obsonia: ut diximus ex testimonio tranqlli.

Quæq; salutato crepitat concordia nido.
Sed quum summus honor finito computet anno
Sportula qd referat: quantũ rationibus addat.
Quid faciẽt comites: qbus hic toga: calceus hic ẽ.
Et panis: fumusq; domi: densissima centum
Quadrantes lectica petit: sequiturq; maritum
Languida: uel prægnans: & circunducitur uxor.
Hic petit absenti nota iam callidus arte.
Ostendens uacuam: & clausam p cõiuge sellam.
Galla mea est inquit: citius dimitte: moraris.
Proser galla caput: noli uexare: quiescit.
Ipse dies pulchro distinguitur ordine rerum.
Sportula: deinde forum: iurisq; peritus apollo.
Atq; triumphales: inter quas ausus habere

¶ Sequiturq; maritum. s. existens in lectica. ¶ Maritum: pedibus præcedentem. ¶ Hic: alius. ¶ Absenti: uxori. ¶ Arte nota: fraude iam omnibus manifesta. ¶ Sellam: lecticam Tranquillus in Nerone. Interdiu quoq; clam gestatoria sella delatus in theatrum. Idem in othone. Tũc abditus propere muliebri sella in castra contendit: ac deficientibus lecticariis laxato calceo restitit. Nam instar: ut diximus: cubiculi erat: ut alibi. Nãq; facit somnum clausa lectica fenestra. Trãquillus in Augusto A cœna in lecticulam se lucubratoriam recipiebat. ¶ Inqt: scilicet maritus. ¶ Galla mea est: scilicet uxor. Galla item est arbor glandifera. Galla etiam instrumentũ est sutorium: cuius ita meminit sutor quidam apud Macrobium: quum interrogaretur: quo artificio se tueretur: urbane respondit. Gallam subigo. Galla item nominatus est pater Masinissæ regis Massiliorum. ¶ Citius dimitte: uerba mariti: ut cito dimittatur erogata sportula. ¶ Moraris: idest si moraris ad dandam sportulam: ait citius dimitte nos: uel moraris: cum interrogatione: & leni increpatione: ut sit maritus: qui leniter increpet dispensatorem q; nimis cunctetur ad dandam sportulam. ¶ Profer Galla caput: uerba dispensatoris uolentis uidere an sit intus galla. ¶ Noli uexare: dicit maritus: noli uexare: noli inquietare: dormit enim lassa. ¶ Ipse dies: ignauiam pariter & auariciam diuitum romanorum carpit: qui hoc modo diem consumerent: ut clientibus semper comitantibus primo sportulam captarent: mox in forum: ut ociosi trãsirent. Vbi statua fuit apollinis eborea: unde sequitur: iurisq; peritus Apollo. Et statue omnium triumphales: quæ per multum ocium uiserentur: ut per Apollinem & statuas triumphales solum forũ intelligas Augusti: in quo omnia hæc erant. Sicque per summam indignationem diuitum: ut diximus: notat auariciam: qui circumductis per uaria urbis loca clientibus: tam ingrati sint: ut ne quidem eos in cœnam: quã sumimis uotis: sperauerant: inuitent: sed eos omni spe cœne destitutos a se mittant. ¶ Distinguitur: diuiditur. ¶ Pulchro ordine: ironicos. ¶ Sportula: scilicet petitur. ¶ Deinde forum: scilicet Augusti: quod is inter publica & plurima opera extruxit cum æde martis ultoris. Fori extruendi causa fuit homini & iudiciorum multitudo: quæ uidebatur non sufficientibus duobus: etiam tertio indigere. Itaque festinantius necdum perfecta. Martis æde publicatum est: cautumq; ut separatim in eo publica iudicia: & sortiones iudicum fierent. Hæc Suetonius. ¶ Iurisque peritus Apollo: forum ipsum Augusti: ut dixi: intelligit. Nam ibi statua apollinis eborea fuit: ut docet Plinius libro septimo capitulo. liii. Vnde facete poeta peritum iuris Apollinem nominauit: quasi qui assidue lites audiendo: iuris factus esset peritus. Non placet ut intelligas de templo Apollinis: quod extructum fuit autore Tranquillo in ea parte paratii: quæ a fulmine disiecta fuerat. Vbi colossus erat Apollinis æreus quinquaginta pedum in bibliotheca templi: se de foro: ut diximus: Augusti: ibi enim: & non in templo Apollinis iura reddebantur. Et illic erat statua: ut dictum est: Apollinis eburnea: ita ut uideretur potuisse iura ciuilia discere. Ad quod etiam respexit Oratius loquens de Bolano garrulo tracto in ius. Sic me seruauit Apollo: idest iudices sedentes in foro Augusti. ¶ Atque triumphales: scilicet imagines petuntur: ac per hoc ipsum forum Augusti. Nam ibi autore Tranquillo statuas omnium triumphali effigie: in utraq; fori sui porticu dedicauit. Legimus tamẽ & in aliis foris ante Augustum statuas poni solitas: unde Scipio Nasica: autore Plinio: statuas: quas sibi quisq; per ambitionem in foro ponebat: sustulit. ¶ Inter quas: indignatur poeta: q; inter statuas triumphales: quæ non solum in foro: sed etiam passim per totam urbem erectæ erant Crispinus ægyptius: & conditionis libertinæ statuã triũphalẽ habuerit. Nã de Crispino intelligere oino uidet: quũ sequat ægyptius atq; arabarches.

¶ Nescio quis: satis contumeliose dictum nescio quis: quasi uilis & ignobilis. ¶ Aegyptius aut arabarches: bene aũt dixit ægyptius: aut arabarches. Nã ægyptus & arabia conterminæ sunt: ita ut poeta uideatur nescire recte discernere patriã eius: dictũq; est cũ conteptu patriæ. q. d. undecũq; fuerit patria ei fuit barbara: & ipse uir barbarus. ¶ Arabarches: arabũ princeps: risorie dictũ: aut princeps arabũ: hoc ẽ seruoꝝ: q esſent romæ ex arabia. ¶ Titulos: imagines cũ titulis: & iscriptionibus suis. ¶ Nõ tantũ meiere fas ẽ: hinc maxie apparet poetæ indignatio: est. n. sensus Adeo inqt statua illa crispini cõtẽnẽda est: ut nõ solũ urina respergẽda sit: sed ẽt spurcori re. Tali. n. nota affici solẽt: quæ maxime contemnuntur. unde Tarentini alteꝝ ex legatis romanorũ urina resperserũt. Nero itẽ: autore Tranqllo: in ludibriũ religionis: Deã Syriam urina: cõtaminauit. ¶ Meiere: dicimus & meiere & mingere. Persi. extra meite. Discedo: Iuuenalis: & fusco iam micturiẽte a mingo Orati. ueniant mictũ atq; cacatũ. ¶ Vestibulis: a domo diuitis recedunt: quos comitati sunt p multos labores: hincq; est oĩs poetæ indignatio. Vestibulũ aũt quid fuerit docet sic Gellius in noctibus atticis. Qui domos amplas antiqtus faciebant: locum ante ianuam relinquebant: q inter fores domus & uiã medius esset. In eo loco: q dominũ eius domus salutatum uenerant priusq; admitterentur: consistebant: & neq; in uia stabant: neq; intra ædes erant. Ab illa grandis loci consistione: & quasi quãdam stabulatione uestibula appellata sũt spatia grãdia ante fores ædiũ relicta: in qbus starent: q uenissent: priusq; in domũ intromitterent: ut ne i cõpositiõe ualde significet. Vt illud Ora. Ve pallida lecto desilit: at mulier. Et apud Varronẽ in re rustica. Qd quæ postea concipiunt fiũt uegrãdes: atq; ibecillæ Persi. Vt ramale uetus uegrãdi subere coctũ: alii uero a uestiendo dictũ putant uestibulũ: q primas partes ædiũ uestiat uel a uesta dea: cui oĩs ædiũ itroitus sit consecratus: de uestibulis ẽt sic meminit Vitruuius in. vi. Cõia aũt sunt qbus ẽt inuocati suo iure de populo possũt uenire Vir. Vestibulum ante ipm: primoq; in limine pyrrhus. ¶ Lassi: lõga erratione dũ cõmittant diuitem. ¶ Clientes: dicũtur q̃si collentes: q patricios colant: a qbus defenduntur: patroni aũt dicti q̃si patres. Clientelas & patrocinia istituit Romulus. ¶ Veteres: hinc conquerit maxime Iuue. q; in ueteri clientẽ: & familiarẽ sint tam ingrati. ¶ Deponunt: abiiciunt. ¶ Cœnæ. s. rectæ. ¶ Quãq; longissima. i. quæ sibi in aĩo diu aluerunt. ¶ Spes hoĩum: Acclamatio poetæ in miseriã clientũ: q diu sperauerãt: se apud diuitẽ cœnaturos. ¶ Caules: caulẽ accipimus sæpenumero p Brassica: sed generale ẽ uocabulũ: significat. n. scapũ ipm in herbis & leguminibus: dicimus. n. caulẽ cicoris: caulẽ fabæ: & caulẽ betæ. i. scapũ ciceris: fabæ: & betæ. ¶ Interea: dũ pauperes clientes infœliciter cœnãt domi suæ. ¶ Optima syl. i sordidã gulã romanoꝝ ifurgit: qui opiparas sibi solis cœnas pararẽt: nullo prorsus adhibito: nec cliente: nec parasito. ¶ Vorabit: in dignatiõe satyrica dictũ: q̃si magnus: Helluo. ¶ Rex horum: rex alias regnatorẽ: alias diuitẽ significat: alias nomen habet: ut hoc loco ad aliqd dictum: ad significandos clientes q æque ac parasiti dominũ sequunt: ut cœnent. Nã sicut parasitus est regis: & libertus patroni: ita rex est parasiti: & patronus liberti. Vnde Teren. Nemo pro merito gratiã regi refert. Parasitus apud Plautum in captiuis ita loqtur. Nam posteã meus est rex potitus hostium appellat eni parasitus philopolemũ regem suum: apud quem sæpe cœnabat Teren. alibi: regem pro diuite posuit. Regem me esse oportuit. i. diuitem. ¶ Vacuis thoris: lectis discubitoriis. Nam ãtiq tribus stratis lectis epulabãtur. Ora. Sæpe tribus uideas lectis cœnare quaternos. Teren. Dedit lectulos pedibus iligneis faciendos: ubi poteris uos. Mar. Imperat extructos frãgere noua thoros. ¶ Vacuis: qa solus cœnat: ut sordidus. ¶ Nam de tot pulchris: hoc dictum est ĩ profundam gulam: & luxuriam ciborũ: est eni sensus tã laute: tantoq; ipendio epulant diuites romani: ut una cœna absumãt patrimonia. Vnde Sene. ideteſtationẽ gulæ sic clamat. Nunc cõiuioꝝ uigebit furor & fœdissimũ patrimoniorum exitiũ culina. ¶ Vna mẽsa: una cœna. ¶ Orbibus latis: mensis citreis orbiculatis: de qbus supra illic. Prætoria mensas. ¶ Antiqs. i. quæ fuissent multorum per successionem dominoꝝ. unde Sene. Placet mẽsa nõ uarietate masculaꝝ conspicua: nec p multas elegantiũ dominoꝝ succesiões ciuitati nota. ¶ Nullus iã parasitus erit: Ita inqt diuitum auaritia doleuit: ut soli tantũ cœnẽt: & laute & delicate: neq; ullo adhibito parasito: q sæpe iocũ causa a diuitibus ĩ cœnã admittebat: fit aũt parasitus ἀπαρὰ quod est iuxta & σῖτον cibus est. n. is qui nobiles: & potẽtes sectat gratia gulæ: paratusq; ad oĩa assentari: unde apud Terẽ. de gnatone parasito. Quicqd dicunt laudo. Si negãt nego: aiunt aio. Inde est parasitor uerbũ. Plau. in Amphytrione. Amãti parasitor hortor: asto: admoneo: gaudeo. Et ante supparasitabor pri. ¶ Sed qs ferat istas? Nõ cessat conqueri poeta: diuites romanos auaros pariter eẽ: & luxuriosos: auari inqt sunt pauperibus clientibus: qbus nihil dant: luxuriosi uero sibi: q tam delicatis: tanq; pciosis epulis saginant: monet aũt poeta nihil magis eẽ uitandũ q̃ istã luxuriæ: & sordiũ turpẽ societatẽ. ¶ Sordes: auariciã: quũ nihil dant clientibus. Sordidi appellant auari. Sũpta metaphora a sordibus uestiũ: q nõ minus hoĩum uita auaritiæ morbo cõmaculetur q̃ uestimẽta maculis & sordibus. Nã sordes, pprie opponunt mundiciis: & lauticiæ. unde Teren. Harũ uidere in gluuiẽ: sordes: & inopiã: salus est adolescentulis: unde ẽt sordere apud ueteres usurpatũ est: p sordidũ eẽ. Actius in ægystho. Cuius manus materno sordet sanguĩe sparso. Sordere ẽt capit, p eo: qd ẽ putere: & male olere: ut illud Virg. Sordẽt tibi munera nostra. i. tibi putent: & sordida uident. i. fœda & imũda: poni aũt sordidos p auaris docet sic Cice. ad Aciliũ.

Crudū incocti cibus crudus et homo crudus q̄ nō concoxit
unde cruditas uentris

Propter: quosdā sordidos hoīes: qui beneficia Cæsaris uendunt. Ora. Sordidus a tenui distabit uictus osella. & Alibi. Sordidus ac diues populi contēnere uoces. Luxuriæ: tantæ lauticiæ & tanti apparatus: quū uentrem suū præciosis: & multiiugis cibis optimet. Quāta est gula: acclamatio in derisionē gulæ: q̄si diues nō possit sibi uentre īplere: quū oīno modicæ rei sit capax: nisi integrū aprum sibi apponat. Seruilius Rullus: ut scri. Pli. lib. viii. pr̄ eius Rulli: q in Cice. cōsulatu legē agrariā ꝓmulgauit primus Romanoꝝ solidū aprū epulis apposuit. Totos īegros: Tiberius tamen: autore Tranqllo: ut ꝑsimoniā publicā exemplo quoqꝫ iuuaret: dimidiatū aprum apposuit. Aīal ꝓ. con. na. ueluti acclamatio ī detestationē gulæ: quo uno uitio nihil putat hoī turpius: & iō multo carmine id īsectaē: q̄si inqt aper ob nullā aliā sit natus rē: q̄ ut delicata de se præbeat pulpamenta. Videē ad id respexisse: quod scribit Varro. in. ii. de rustica. Suillum pecus donatum a natura dicunt ad epulandum. Natum: quasi ad hoc spāliter genitum & inuentū Orati. Natis in usum leticiæ scyphis: pugnare thracū est. Pœna tamen ꝑsens: quasi punitionē desideret poeta tātæ gulæ: sed pœna inqt ab eis non abest: nā ex nimia repletione cōtrahunt morbos: qbus ēt moriunē. Tale ēt est dictū apud Pli. loquentē de ebrietate. Hic pallor & genæ pēdulæ: oculoꝝ ulcera: tremulæ manus effundentes plena uasa. Et q̄ sit pœna ꝑsens: furiales somni: & inqes nocturna Sene. ad Luciliū Multos morbos multa fercula fecerunt.

Ponit apros: animal propter conuiuia natum.
Pena tamen presens: cum tu deponis amictum
Turgidus: & crudum pauone ī balnea portas.
Hinc subitæ mortes: atqꝫ intestata senectus.
It noua: nec tristis per cunctas fabula cœnas
Ducitur iratis plaudendum funus amicis.
Nil erit ulterius: quod nostris moribus addat
Posteritas: eadem cupient: facientqꝫ minores.
Omne in præcipiti uitium stetit: utere uelis.

Præsens Præsens: subita & ꝑsentanea: q̄ nō diu sit expectanda. Vnde ꝑsentissimū piculū: ꝑsentissimū uenenū. i. subitū & ꝑsentaneū: qđ statim. s. occidat: ꝑsens ēt significat non mō: qđ est huius tpis: sed ēt alterius. Quinti. loquens de Cice. iam mortuo ait. Postea uero q̄ triūuirali proscriptione cōsumptus est: passim q oderāt: q iuidebāt: q emulabanē: adulatores ēt ꝑsentis potētiæ nō respōsuꝝ īuaserūt: ergo ꝑsentis potentiæ: q̄ tunc erat ꝑsens: ut ꝑteritū respiciat. Quū tu depo. ami. quū in balnea descendis. Nā tūc ex nimia repletione: & cibo crudo: in balneis uis morbi īopinata obrepit: iuxta autē balnea locus erat: q græcæ **Apodyterium** Apodyteriū: latinæ uero spoliatoriū uocabaē ἀπολύω. n. idē est qđ exuo: ubi: q balnea īgressuri erant: uestes deponebant apud Capsariū: q ut scribit Vulpianus. Mercede seruanda in balneis uestimenta suscipiebat. **Crudū** Turgidus: nimia repletione. Aemulatio est persiana. Turgidus hic epulis atqꝫ albo uentre lauatur. Crudum pauonē. i. inconcoctum: nō perfectū in stomacho. Nā crudū dicimus qđ ad maturitatē non puenerit: ut poma cruda. Et qđ coctum nō sit: ut Caro cruda. Mar. Accusans rumpisqꝫ coquū: tanq̄ oīa cruda attulerit. Crudū itē hoīem: qui cibū non conficiat. Ora. in sermonibus. Nāqꝫ pila lippis inimicū: & ludere crudis. Crudū ēt cibū: q non conficiatur in stomacho: in qua significatione hoc loco accipit poeta. Cic. lib. ix. ad petū. Satius est: hic cruditate: q̄ istic fame. s. perire. Columella in primo limine. Mox deinde ut apti ueniamus ad ganeas: quotidianā cruditatē laconicis excoquimus. Cice. ad Cassiū Ferunt. P. Syllā alii a latronibus interfectū: alii cruditate. i. crapula: & cibo non concocto. Cruditates aūt scribit Macrobius euenire: aut qualitate succi: in quem cibus uertitur si non sit aptus humori: qui corpus obtinuit: aut ipsius cibi multitudine: non sufficiente natura: ad oīa quæ congesta sunt: conquoquenda. Crudum ergo pauonem appellat: quem ob nimiā epularum īgurgitationem concoquere non potuit. Pauonē: Primus Hortensius augur: ut scribit Plinius li. x. cap. xx. posuit Pauonem **Cœna adiicialis** Cœna adiiciali. Nam ita appellabaē cœna pontificū: autore Festo. De qua Macro. & Varro de re rustica lib. iii. Primus inquit Hortēsius Pauones augurali: adiiciali cœna posuisse dicitē. Eādē ēt adipalē appellauere. In balnea. Nam romani ante cœnā: autore Celso: exercebanē: post eam exercitationē balnea īgrediebantur. Appianus mentionē faciens de Catone sic ait. Circa uesperam e balneo ad cœnā transit. Apuleius in. x. lib. de Asino aureo. Qui quū se refecturi: clausa cellula: balneas petiissent. Et idē in. viii. Disposita cœnula: balneas obeunt. De hac consuetudine plura diximus apud Persi. illic. Turgidus hic epulis. Hinc subitæ mortes: subaudi sūt ex nimia epulaꝝ īgurgitatione. Hinc monet poeta: frugalitate nihil esse: nec laudabilius: nec utilius: multosqꝫ ex nimia cibi & crapulæ ītemperantia mortuos. **Intestatus** Intestata: non facto testamento: quia morte repentina intereunt. Intestatus autem uidetur dici non tantū is: qui testamentum non fecit: sed etiam is: q testamento liberis suis tutores non dederit: quantū enim ad tutelam pertinet: ītestatus est. Autor Paulus de legitimis tutoribus. It noua fabula. i. recens & subitus rumor dissipatur per oīa conuiuia. Nam in conuiuiis de uariis & nouis rebus solet esse sermo. Ora. Fabula quāta fui conuiuioꝝ. Nec tristis: sine aliqua doloris significatiōe: nemo. n. est: qui de eo aliq̄ præ se ferat tristitiā: qa nihil per testamentū legauerit: sicqꝫ poeta miserā humanæ fragilitatis conditionē ostēdit. **Ducere** Duciē: uerbū ēst funebre. i. ad bustū fertur. Virg. Et tristia funera ducunt. Persi. Nerio iam tertiā duciē uxor. Plaudēdū: In quo magis lætitiæ q̄ doloris ostendiē significatio: quum nihil sit relictū: unde possint tristitia simulare. Iratis amicis: qa nihil relictū sit. Ora. ī sermōibus. Adde iratū patruū uicinos: irascunē. n. quū oīa p luxū sint assūpta. Persi. Sed cœnā funeris heres. Negliget iratus: qꝫ rē curtaueris. Nil erit ulte. adeo inqt inter mortales emersere uitia: ut putē nihil addi posse ulterius a posteris. Eadē snīa est & Claudiani in Eutropiū. Nil adeo fœdum est: qđ nō exacta uetustas Ediderit: lōgiqꝫ labor cōmiserit æui. Moribus: uitiis: est enim uocabulum mediū: dicimus enim bonos mores: & malos mores. Minores: numero pluratiuo: & genere masculino posteri dicuntur. In præcipiti: in sublimi: quasi omne uitiū emerserit eximo in altū. Vtere uelis: hortaē seipm poeta ad scribēdū: sumpta metaphora a nauigātibus: q nacti ꝓsꝑꝫ uentū pādūt ueloꝝ sinus. q. d. explica librum tuum: & utere stilo tuo ad scribendū nactus huberē materiam.

Dicas hic forsitan. i. possis fortasse dicere: unde sit mihi ingenium par materiæ. q. d. materiā esse huberiorē q̄ ingenio suo possit explicari. Simplicitas: monitorem ītroducit antiquā illā scribendi libertatē nō esse poetis: q olī fuit & Lucilio & Ora. nā ante libertatē occupatā ab īperatoribus Lucil. mira carminis acerbitate noīatim ēt hoīum uitia carpsit. de quo sic Ora. At q primores populi arripuit: populūqꝫ tributim. Persi. Secuit Lucilius urbē. Te lupe: te muti: & genuinū fregit in illis. Oē uafer uitiū ridēti flaccus amico. Tangit: & admissus circū ꝑcordia ludit. Simplicitas: libertas scribēdi: qa simpliciter amoto oī uelamēto carpebanē uitia delinquentiū nā simpliciter ille dicit: q libere & apte dicit qđ sentit. Priorū. s. poetarū. Cuius. s. simplicitatis. i. libertatis. Nō audeo dice. no. Ita inqt libertas scribēdi periit: ut nō audeā eā noīare: quasi nefas sit. Nam ea nō audemus noīare: q̄ fœda abominandaqꝫ sint: sicqꝫ infœlicem suoꝝ tempoꝝ notat conditionē: quū oīno sublata libertate oīa nutu īperatoꝝ gererētur. Quid refert: Adeo inqt tutū fuit Lucillio libere loq: & scribere: ut paruipēderit irasceretur ne Mutius Scæuola an non: qꝫ scriptis suis libere eēt notatus. libere. n. loq poterat: q a libertas nōdū opꝑssa erat ab īpatoribus. Quid re. qd inqt ꝓdest. Ignoscat dii: scriptis & carminibus: quibus ꝓscissus erat. Mutius: nā Mutiū Sæuolā īsectatus est Lucilius: & quēdā lupū: ut dixius Secuit Lucilius urbē: Te lupi: te muti. Pone Tigil. Potuit inqt libere & īpune Lucillius notare uitia: qa libertas a tyrānis adhuc occupata nō erat: ueꝝ mō: si uolueris hoīem potētem & gratū īperatori notare: q̄lis fuit Tigillinus Neroni:

Totos pande sinus: dicas hic forsitan unde
Ingenium par materiæ: unde illa priorum
Scribendi quodcunqꝫ animo flagrante liberet
Simplicitas: cuius non audeo dicere nomen.
Quid refert dictis: ignoscat mutius: an non.
Pone tigillinum: teda lucebis in illa.
Qua stantes ardent: qui fixo gutture fumāt.
Et latum media sulcum deducit arena.
Qui dedit ergo tribus patruis aconita: uehet
Pensilibus plumis: atqꝫ illinc despiciat nos.
Quū ueniat contra: digito cōpesce labellum.
Accusator erit: qui uerum dixerit: hic est
Securus: licet æneam: rutulumqꝫ ferocem

nō erit tibi tutū qa afficieris supplicio. Pone: scribe: & nota. Tigillinū. i. hoīem potētē & gratū īperatori: q̄lis: ut dixi: fuit ipse Tigillinus Neroni. De Tigillino dictū ē supra illic. Quū fas eē putet curā sperare cohortis. **Teda** Teda lu. ī illa. i. ardebis qdē uiuus: quēadmodū multi īperāte Nerone arserunt. Existimo id genus supplicii designari: de quo Sene. ad Lucilliū his uerbis. Cogita hoc loco illā tunicā alimentis igniū & illitā & ītextā: qcqd aliud ꝑter hæc cōmēta ē sæuitia. Qui. n. afficiebanē īduti tunicā illā ītextā & illitā fomētis igniū alligati palo adurebanē. Talē tunicā appellat Iuuena. molestā illic: tunica punire molesta: aliud genus non absimile supplicii notaē a Vulcatio Gallicano ī uita Auidii īperatoris his uerbis primus ēt id supplicii genus īuenit: ut stipitē grādē poneret pedū octogīta & cētū: & a sūmo usqꝫ ad imū dānatos ligaret & ab īmo focū apponeret: īcēsisqꝫ aliis alios fumi cruciatu timore ēt necaret. Teda illo igne: Nā teda arbor ē resinam desudās: & iō apta ad cōburēdū. Oui. ī heroidibus Ardet ut ad magnos picea teda deos. De ea lege Pli. Qua stā. ardēt: aut qa alligabāē stipiti circūiecto igne: aut qa: ut scri. Sene. stipes p mediū hoīem adiūgebaē: ut p oēs artus emergeret. Et latū media: ordo ē. Lucebis ī illa teda: q̄ ardēt stātes: q fumāt fixo gutture. Et q̄ ardet ille: q deducit sulcū latū ī media harena. Nā multi ī media harena theatri cremabāē. Tranqllus ī Caligula: Attelanæ poetā ob ambigui loci uersiculū: media amphitheatri harena igni cremauit. Deducit sul. aut qa forte unco trahebāē: aut qꝫ dānati: & ī media harena alligati stipiti pedibus sulcū faciebāt circū se uolētes terrore ignis admoti. Aliq legunt: deducis ut sit sensus. Si tigillinū notare uolueris afficieris eo supplicio: quo ardēt stātes. Et frustra laboras: ac si dicat notatio & repħēsio tua nihil oīno ꝓficit. aras. n. sterilē harenā: ut illđ. Et littus sterili uersamus aratro ut ad ꝓuerbiū illud græcū alludat: qđ de iis dici solet: q ī difficili re laborāt ἄμμον μετρεῖς hoc ē harenā metiris. Alii uero legūt: & latū media sulcū: q ducit harena: ut sic exponas. Ardebis ī illa teda: q̄ stātes ardent: & q̄ ardet ille: q ducit sulcū media harena: ut cōueniat prio sensui. Qui de. er. tri. Cū īdignatiōe legendū: & adiuuādū gestu. Est. n. sensus & ordo. Ergo: q tres patruos suos ueneno sustulit uehaē pensilibus plumis: ut sit q̄si cōcessio. i. ī delitiis securus uiuat: & poetas cōtēnat: q̄do qdē nulla eis cōcessa ē libertas notādi uiuētiū flagitia. de Tigillino āt ītelligit: ut sit respōsum ad illud pone Tigillinū. Nā his hō oīum neqssimus tres patruos ueneno: ut scri. Probus necauit: ut eoꝝ hr̄ditatibus potireē: subtractisqꝫ annulis: & falso tabulis signatis hr̄ditates sūmo scelere cōsecutus ē. Nec illud obstādū qꝫ iā Tigillinus sub Othone mortuus eēt. Nam poeta nō secus de mortuis loqē: q̄ si uiuerēt: & ꝑsentes eēnt: ut p taxationē sceleꝝ ꝑteritoꝝ moneat recte uiuēdū eē. **Aconitum** Aconita: uenena. Nā aconitū ē herba: q̄ ī saxis nasciē: & ut sensit Oui. spuma cerberi respsa fuit: quū ad supos tractus est ab Hercule. dictū ἀπὸ τῆς ἀκόνης. i. a caute. unde Ouid. Quæ qa nascunē dura uiuacia caute. Mortales aconita uocāt. Pli. itē ait dictū qꝫ ī nudis cautibus: q̄s aconas uocāt: nascaē. Solinus uero ab acone portu Heracleæ. **Pensilia** Pensilibus plūmis: Lectica: in q̄ erāt lecti plumei: pēsilia appellaē oīa: q̄ in aere pendēt: aut colūnis: aut alia re supposita: & sustentāte: ergo & lectica pensilis: qꝫ seruoꝝ humeris sustenteē. Vas pēsiles dicimus: q̄ suspēdanē & hortos pensiles: qui in sublimi sint. Seruius tamē ait plumas pēsiles dici molles. Et cōtra molles pēsiles: ut illud Virgilii. Pilētis matres ī mollibus. Digito cōpesce labellū: uerba sūt monitoris suadētis poetæ tacēdū eē: affore accusatorē illi: q dixerit ueꝝ: ut sit sensus. O Iuuenalis silentiū tibi fac indicas: nā ꝓfecto non deerit tibi accusator: si ueꝝ seq uolueris tuis carminibus: qui dicet hic est o īperator. i. hic est ille q hoīum uitia notat. Qui ueꝝ: tacite occurrit respōsioni: potuisset. n. dicere accusabiē tantū: q mēdatio usus fuerit: & falso aliquē notauerit. Immo inqt accusabiē ēt: q uera dixerit: ut legēdū sit ueꝝ & nō uerbū. Securus licet æneā. Sēsus ē potes inquit sine aliquo periculo tuo historias scribere: q̄les cōmemorāt de Aenea & Turno Rutuloꝝ duce.

¶ Committas: uel carmini tuo: & operi mandes: uel quod magis placet scribendo cõmittas: ideſt componas: & in certamen deducas. Nam cõmittere eſt aliquem cum aliquo in certamen deducere Suetonius in Augusto Spectauit autem studioſiſſime pugiles: & maxime latinos non legitimos: atq; ordinarios modo: quos etiã cõmittere cum græcis ſolebat. Mar. Cum Iuuenale meo: quæ me cõmittere tentas. In qua ſignificatione uide tur accepiſſe alibi Iuuenalis quum ait. Cõmittit uates: quaſi dicat in certamen poetas deducit: quaſi alter cum altero de uirtute carminis certare poſſit. Cõmittere item accipitur pro tradere: ut illud Cõmitto me tuæ fidei ideſt trado. Et illud Terentianum. Quem lupo com

Cõmittere

miſiſti. Cõmittere etiam pro cõfligere & certare lib. ii. Machabeorum. Rex cõmiſit cum iuda: & ſuperatus. Qui ergo huiuſmodi hiſtorias: & bella ſcribunt cõmittunt: & in certamen deducunt imperatores cũ imperatoribus quum deſcribunt eos ſimul pugnantes. ¶ Nulli grauis eſt percuſſus Achilles: nemo inqt offenditur: ſi de Achille uulnerato: & huiuſmodi hiſtoriis ſcripſeris. Achilles autem percuſſus fuit a paride in templo Apollinis tymbrei: quum illic amatam Polyxenam uxorem accepturus eſſet: inſidiis. n. paridis poſt ſimulachrum Apollinis latentis occiſus eſt: fingitur id factum Apolline arcum tenẽte: unde Virgil. Dardana q paridis direxit tela manuſq;. Corpus in æacidæ. ¶ Aut multum quæſitus hylas: ſubaudi a ſuperioribus grauis eſt. Nemo inquit offenditur: ſi talia a poetis deſcribuntur. Hylas Thiodamãtis regis Diopum fuit filius: quem Hercules cum argonautis navigans rapuit: patre eius prius occiſo: & poſcenti ſibi cibum denegaſſet. Sed quum Hercules hylam ad Aſcanium flumen miſiſſet ad hauriendam aquam: a tribus nymphis ob pulchritudinem in fontem raptus eſt. Eum diu: multumq; quæſitum: quum Hercules non inueniſſet: ſacra inſtituit: ubi hylas ſolemniter clamaretur: ad quod illud dictum eſt a Virgilio. Hinc adiungit hylam nautæ: quo fonte relictum. Clamaſſent: ut littus hyla hyla omne ſonaret: fictum autem eſt nomen a uerbo υλαω q̃ eſt reſono: & latro. Diodorus uero & Strabo Secuti magis hiſtoriam ſcribũt: hylam herculis comitem unum fuiſſe ex argonautis: qui in bithynia iuxta pruſiadem urbem perierit: ubi in memoriam eius facta quædam celebrabantur: in quibus per montes uagi ac ſaltantes hylam uocabant. Valerius uero flaccus lib. iii. argonauticon narrat ab Iunone Herculi infenſa: quum is in ſylua una cum hyla remum ſibi quæreret. Dryopem unam nympharum conuentam: monitamq; ut hylam puerum formoſiſſimum: qui per ſaltus & fontem eius uagaretur: ad ſe raperet. Idq; ut facilius fieret: ceruum ſuſcitauit: quem ilico conſpectum hylas inſequitur hortãte Hercule: ceruus fugiens puerum protraxit ad fontem: & intactas leuis ipe ſuperfugit undas: puer amiſſo ceruo: curſuq; defatigatus ad fontem ſtetit: bibentem nympha ad ſe ſub aquas traxit: amiſſum q̃rebat Hercules rurſus hylã. & rurſus hylã per lõga reclamãs auia. ¶ Quæſitus. ſ. ab Hercu. ¶ Enſe uelut ſtricto: Diſſuaſio eſt: ne ſcribat a terrore piculi imminentis. Solet inquit auditor: quem ſcelerum conſcientia exagitat: quotiens a poeta notatur: affici rubore: q; uitia ſua detegantur: proinde in repræhenſorem incenditur ira: quod idẽtidem etiam accidit temporibus Lucilii: quotiens ifremuit in uitia hominum. Lucilius qui primus apud latinos: ut diximus: hoc genus ſatyræ ſcripſit. Et tanta carminis acerbitate multos etiam nominatim eſt inſectatus: ut ueluti gladio ſecuiſſe uitia dicatur a Perſio. Secuit Lucil. urbem. Te lupe: te muti: & genuinum fregit in illis. ¶ Rubet auditor: ſceleris conſcientia afficitur rubore: ac proinde ad uindictam inflammatur. ¶ Mens frigida criminibus: quaſi deficiens & pene mortua criminum conſcientia: ut ſolet corpus frigere: cum mortuum eſt. ¶ Præcordia: dicũtur proprie membranæ illæ: quas græci phrenas appellant: quibus exta homini ab inferiore uiſcerum parte ſeparantur: dicta præcordia quia cordi prætenſa ſunt. Hæc ex Ariſtotele de animalibus libro & Pli. eadem: uerum largo modo ab autoribus plærunq; accipiũtur pro corde: & iis: quæ cordi ſunt proxima. ¶ Inde & lachrymæ: ſubaudi ſunt ex repræhenſione ſcelerum ſuorum: & hæc eſt item diſſuaſio a terrore periculi conſequentis. Sic p. Vide ſis: ne maiorum tibi forte limina frigeſcant ſonat hic de nare canina littera. Qui enim notantur: ex indignatione iram concipiunt: prorumpuntq; in lachrymas Ora. Qui me commouit melius nõ tangere clamo. Flebit & inſignis tota cantabitur urbe: fiebit enim quia ſentiet ſe notari. ¶ Tecum prius: conſilium eſt: qd ſit ei agendum. ¶ Voluta: cogita: & cõſidera. ¶ Hæc: aut quæ tibi propoſui pericula: aut quæ ſequuntur. Animãte tuba. ¶ Animante tuba: proponit exemplum alieni incõmodi: ne idem patiatur: & ſibi caueat. Eſt enim ſenſus: militem inquit: qui ſe: ſtimulante tuba: in aciem immiſit: conſilii ſui pœnitet: ſed ſero: quia aut uulneratur: aut interficitur: ſicq; apte ſimilitudinem accommodat poetæ: ne idem patiatur. ¶ Sero pœnitet: ſera pœnitentia parum prodeſt. ¶ Duelli: ideſt belli: unde & perduelles apud ueteres dicebantur hoſtes. Ex duello factum eſt bellum: ut ſcribit Fabius libro primo. ¶ Experiar: uerba poetæ ad monitorem. Suiuos inquit notare ſine periculo non potero: experiar quid mihi liceat in mortuos. Et ita pollicetur ſe tãtum de mortuis dicturum. Vnde illud ſciendum a poeta nullum potentem uirum: niſi nomine mutato: fictoq; nominari. ¶ Flaminia & latina: plæræq; uiæ: fuerunt celebres: quæ ab urbe procul ducerent: ut Latina: Appia: Valeria: Aemilia: Flaminia. In duabus autem ex his: ſcilicet in latina & flaminia ſepeliebantur mortui extructis ſepulchris ab utroq; latere uiarum unde extant multa epigrammata ad uiatores. Et iuuenalis alibi. Cliuoſæ ueheris dũ per monumenta latinæ Via latina media erat inter Valeriam & Appiam. Ad Caſinum oppidum coniungitur Appiæ: ab Capua decem & nouem diſtans ſtadiis. Hæc Stra. in quinto.

Præcordia

Perduelles

Via latina

Committas: nulli grauis eſt percuſſus achilles.
Aut multum quæſitus hylas: urnamq; ſecutus
Enſe uelut ſtricto: quotiens lucilius ardens:
Infremuit: rubet auditor: cui frigida mens eſt
Criminibus: tacita ſudant præcordia culpa.
Inde iræ: & lachrymæ: tecũ prius ergo uoluta
Hæc: animante tuba: galeatum ſero duelli
Pœnitet: experiar quid concedatur in illos
Quorum flaminia tegitur cinis: atq; latina.

Hylæ fabula

VLtra Sauromatas: Hæc Satyra eos inſectatur: qui quum obſceniſſime uiuant: diſſimulata morum prauitate alios caſtigant: & quandam præ ſe ferũt bonitatem: qđ hoium genus eſt improbiſſimũ. Verũ eos imprimis tangit qui per ſummã naturæ iniuriam more mulierũ nupſerunt. Ait igitur poeta: quũ talia hoium monſtra ferre non poſſit: in aio ſibi eſſe extremas orbis partes petere. ¶ Libet ipetus eſt. ¶ Sauromatas: quos latini Sauromatas: græci autore Plinio: Sarmatas appellant: populi ſunt inhabitãtes loca circa meotidẽ paludum: ſpatio quindecim dieꝝ: oceanũ uerſus: regio arboribus uacua eſt: originem ducũt ex Amazonibus & ſcytohis. De iis Herodotus li. iiii. Dionyſius halicarnaſeus: Plinius: Lutius Florus: Strabo: Ouidius in ponto ſuo: & triſtibus. ¶ Glacialem oceanum: ideſt ſeptentrionalem: quaſi ubi nulla ſint mortaliũ domicilia. ¶ Oceanus autem appellatur oẽ mare: quod ambit terrã. ¶ Audẽt de moribus: ſubaudi loqui: diſerere: aut aliquid tale: tanq̃ uiri boni. ¶ Qui curios ſimulãt: qui ſimulant: ſe ea eſſe continentia: & bonitate: q̃ fuit Curius Dentatus: qui Terna agri iugera uiritim populo diuidens: ſibi deinde totidẽ conſtituit: dicens neminẽ eſſe debere: cui non tantũ ſufficeret. Legatis. Samnitum aurũ offerentibus: quum ipſe in foco rapa torreret: malo inquit hic in fictilibus meis eſſe: & aurũ habentibus imperare. Quũ interuerſæ pecuniæ argueretur cadũ ligneũ: quo uti ad ſacrificia conſueuerat: in mediũ protulit: iurauitq; ſe nihil amplius de præda hoſtili in domum ſuam cõuertiſſe. ¶ Bacchanalia uiuũt: pro Bacchanaliter: nomẽ pro aduerbio: ideſt more uerſantium in Bacchanalibus: quæ ſacra noctu in urbe: & clanculo celebrabantur a maribus: & mulieribus: ibi ſtupra promiſcua igenuorũ: & fœminarũ erant plura: quæ erant uirorũ: quã fœminarũ: de iis Liuius lib. ix. de bello macedonico ſic. Bacchanalia ſacrũ græcum: & quidem nocturnum: ſcelerum omnium maximũ ſemiquinariũ. Ibi enĩ horrenda dictu fiebant. ¶ Indocti primum: quũ ſint inquit indocti: neq; ullam operam præſtẽt uirtuti: uolunt tamen uideri magna eruditione: & ſapiẽtia: habent enim domũ uariis philoſophoꝝ imaginibus refertam: ut uirtutis uideantur cultores. ¶ Docti enim: ornantes bibliothecas: ſuas operã dabant: ut clariſſimorũ uirorum imagines haberent. Vnde Cicero in ſeptimo lib. epiſtolarum ad Fabium Gallum ſcribit: ut ſigna ſibi emat ad ornãdam bibliothecam. Martialis item ſic ſcribit initio noui libri ad Toranium. Aue mi. Torani frater chariſſime: Epigramma quod extra ordinem paginarum eſt ad Stertinium clariſſimũ uirum ſcripſimus: qui imaginem meam ponere in Bibliotheca ſua uoluit. Plinius iunior in epiſtola ad Iulium Seuerũ ſic ſcribit: Herennius Seuerus uir doctiſſimus magni æſtimat in Bibliotheca ſua ponere imagines municipum tuorũ Corneli nepotis & Titiarii: petit quæ ſi ſunt iſtic: ut eſſe credibile eſt: exſcribendas pingendaſq; delegem. ¶ Gypſo chryſippi: ideſt ſtatuis chryſippi ex gypſo: nam ex gypſo figuræ dicuntur. Eſt autem calci non abſimile: de quo Plinius libro. xxxvi. ¶ Cryſippi: chryſippus Solenſis: ſeu: ut alii dicunt: Tarſenſis Appollonii filius Zenonis: ſiue cleantis fuit diſcipulus: ut Valerius uero ſcribit: Cleantis præceptor ingenioſus quidem: & acutiſſimus in oĩ genere orationis: & ſubtilitate diſputandi adeo acer: ut illud iactatũ ſit: deos: ſi dialectica uti uellent: non alia uſuros: q̃ chryſippea: De eo multa Lactius & Valerius maximus. Et nos plura recitauimus apud Perſiũ illic. Iuuẽtus chryſippe tuũ finitor acerui. ¶ Nã perfectiſſimus horũ: ſubaudi eſt. Eſt aũt ironia: ut ſit ſenſus. Exiſtimat ſe perfectiſſimũ oĩum: modo ſibi emerit ſtatuã: aut Ariſtotelis aut alterius philoſophi ad bibliothecæ ſuæ: exornationẽ. ¶ Ariſtotelẽ: ariſtoteles Platonis fuit diſcipulus peripatheticæ factæ princeps. Alexan. magni p̃ceptor. Dicimus Ariſtotelẽ per e ante l non Ariſtotilẽ: qđ docet deriuatio Ariſtotelicus: & non Ariſtotilicus. ¶ Ariſtotelẽ ſimilem. i. ſtatuam ſimilẽ ipſius Ariſtotelis: hoc eſt: quæ Ariſtotelẽ reddat. ¶ Pittacon hic unus fuit ex ſeptẽ ſapiẽtibus mityleneus qui a mitylenis ſumptus dux aduerſus atheniẽſes ſingulari certamĩe: phrinonẽ ducẽ: rete obuolutũ iteremit. ¶ Archetypos: cleantas. i. antiquas cleantis imagines. Opera. n. antiquis noĩbus artificũ nobilia archetypa ſũt appellata: q̃ſi quæ principali eſſent forma: & figura. αρχος. n. principẽ ſignificat & τυπος formã: ſiue figurã Ea. n. in præcio fuiſſe oſtendit (ut diximus in priore ſatyra) Pli. hic uerbis. Subito ars cælandi argẽti exoleuit: ſola iã uetuſtate cẽſeſ uſq; attritis celaturis: ne figura diſcerni poſſit. ¶ Cleantas: accuſatiuus eſt græcus. Cleantes philoſophus fuit ſtoicus: q Zenonis ſcholæ ſucceſſit: quã poſtea chryſippo reliqt: inopia urgente: noctu: ex puteis ad irrigãdos hortos athenienſiũ aquã hauſit: qua mercede interdiu ſtudiis liberalibus uacabat: unde a græcis phreantles eſt appellatus. i. hauriens puteos. Nam phrear græce: puteum ſignificat latine & antlao haurio. De hoc Seneca ad Luciliũ: Patricius Socrates non fuit Cleantes aq̃ traxit: & rigando horto locauit manus.

Iulii Iuuenalis Aquinatis Satyra Secunda.

VLtra ſauromatas fugere hinc libet: & glacialem
Oceanum: quotiẽs aliquid de moribus audent
Qui curios ſimulant: & bacchanalia uiuunt
Indocti primum: quãquã plena omnia gypſo
Chryſippi iuenias. nam perfectiſſimus horum
Si quis ariſtotelem ſimilem: uel pittacon emit.

Sauromatæ

Oceanꝰ

Chriſippus

Pittacas

Cleãtes

Et iubet archetypos pluteum seruare cleãtas.
Fronti nulla fides: quis enim nõ uicus abundat
Tristibus obscenis: castigas turpia: quum sis
Inter socraticos notissima fossa cinædos.
Hispida membra quidẽ: & dura p brachia setæ
Promittunt atrocem animum: sed podice leui
Ceduntur tumidæ: medico ridente: mariscæ.
Rarus sermo illis: & magna libido tacendi.
Atq; supercilio breuior coma: uerius ergo
Et magis ingenue peribonius: hunc ego fatis
Imputo qui uultu morbum: incestuq; fatetur.
Horum simplicitas miserabilis: his furor ipse

Pluteus
Plutei
Pinaco theca

¶ Pluteum: posuit pro bibliotheca. Sic Persius. Nec pluteũ: cedit nec demorosos sapit ungues: q̃ significatiõe
uẽ accepisse Sydonius: quũ ait. Hic libri affati ĩ prõptu uidere te crederes: aut grãmaticales pluteos: aut Athe-
nei coneos aut armaria extructa bibliopolaꝝ & bibliothecaꝝ. Festus Pom. scri. pluteos numero pluratiuo fu
isse crates corio crudo ĩtectas: q̃ solerẽt oppõi militibus opus faciẽtibꝰ: q̃s militares appellarẽt. Nũc ẽt tabulas
significare: qbus aliqd p̃sepiẽ: possumus ergo ĩtelligere: aut bibliothecas: aut pinacothecã. i. repositoriũ tabu-
laꝝ pictaꝝ. Nã p totã domũ ostẽtabãt tales imagines tanq̃ bonaꝝ artiũ cultores. unde dixit: q̃q̃ plena oĩa gy-
pso. Victruuius tñ in Architectura sua lib. v. ostẽdit
pluteũ id eẽ: qđ ĩter supiores & ĩferiores colũnas ẽ.
¶ Frõti nulla fides: subaudi habẽda ẽ. Sic Mar. Noli-
to fronti credere: nupsit heri. Talis ẽ snĩa Luciani in
Timore ουκε τι πι ςευτεα τωνυυν ουδε νιπαυ τεσ
αχαριο τοι και πονηροι nõ amplius credẽdũ cuiq̃
p̃stẽtiũ oẽs ĩgrati & scelesti. Est. n. sensus. Multi seue-
ritate supcilii: sũmã p̃ se ferũt bonitatẽ: quũ turpissi-
mis oĩno sint moribus: & iõ inqt frõti fides nulla ha
bẽda ẽ. ¶ Quis. n. qs inqt ĩ urbe locus ẽ: q nõ abũdet
hoĩbus seueris: eisdẽq; obscœnis. i. iis: q tristi supci-
lio graues & cẽsorii uideri uolũt: quũ sint obscœnis-
simi: & fœdissimis morbus. ¶ Vicus: uici ĩ urbe fue-
rũt supra mille: dictiq; sũt a uia: ut scrib. Varro: q ab
utraq; pte uiæ sũt ædificia: a uico fit uicinus & uici-
na: uicos ẽt appellamus ipas uillas: hoc ẽ pagos. ¶ Ca
stigas turpia: hic oĩs est poetæ ĩdignatio: q quũ ipse
sit fidissimus: aliena castiget uitia: ut ostendat id: qđ
ait Cic. in Salustiũ: oportere hoiem oĩ carere uitio: q in alteꝝ paratus est dicere. ¶ Notissima fossa: notissimus
paticus: q draucis abutaris: a qbus fodiaris. ¶ Socraticos cinædos: inter eos: q quũ sint patici & uiciosissimi de
moribus disserũt more Socraticoꝝ: uolũtq; uideri philosophi Socratici. Nã socrates primus: ut recitauimus
apud Persiũ autore Cic. ĩ Tuscu. fuit: q e cœlo: philosophiã deuorauit: & ĩ urbibus collocauit: & ĩ domos ẽt in
troduxit: coegitq; de uita & moribus bonis & malis q̃rere: quũ antea philosophi ĩ reꝝ natura p̃scrutãda eẽnt
occupati: quũ igiẽ hi de moribus loq̃renẽ. Socratici uidebãẽ. ¶ Cinædos: paticos ακηνεω qđ ẽ moueo και αι-
δοια pudẽda. ¶ Hispida mẽ. occurrit illis: q possent dicere eos ex cultu corpis uideri & bonos & seueros. Veꝝ
inqt ẽ mẽbra hirsuta & pilosa pmittere seueritatẽ ĩ illis: sed reuera cinædi sũt: & turpissimi. ¶ Podice: podex
capiẽ p circulo ani. Ora. in odis. Hiatq; turpis ĩter aridas nates: podex uelut crudæ bouis: & Ausonius. Sed q
& eliso plãtaria podice uellis. ¶ Leui depilato. Nã leue appellaẽ: quũ hẽt primã lõgã: qđ sine pilis ẽ. Mac. Leue
ãt ẽ mulieꝝ corpus q̃si naturali frigore denseẽ. ¶ Mariscæ tumidæ: metaphoricos ulcera ĩnata ex turpi attri-
tu mariscas appellat. Nec sine rõne. Nã ut autor ẽ Cel. In sede ulcus nasciẽ simile fungo: & iõ medici fungũ ap
pellauere. Iuniores uero ficũ: ex genere ãt ficoꝝ ẽ Marisca. Colu. & ex eo Pli. ficos mariscas ĩ loco cretoso seri-
to. Mar. Infanti meli mella dato: fatuasq; mariscas. ¶ Ridẽte: qa turpitudinis cãm nouit. ¶ Rarus sermo: illis
subaudi ẽ. i. raro loquũẽ: quo seueriores uideãẽ: multiloquũ. n. hoiem leuitatis arguit. ¶ Libido: cupiditas &
magnũ tacẽdi desideriũ. Nã libido p̃ter tritã illã & notã significationẽ: hoc ẽ ueneris pruritũ: capiẽ p cupidita
te: & ueluti apetitu: siue uolũtate: ut hoc loco. Et apud Ter. ĩ ecyra. Neq; libidini tuæ aduersabor. itẽ ĩfra poti-
usq̃ aduersum aĩ tui libidinẽ eẽt cũ illo nupta. Et apud Pli. ĩ. vii. Quis hũc iure felicẽ dixerit piclitatũ ad libidi
nẽ inimici: hoc ẽ ad arbitriũ uolũtatẽ: & nutũ inimici. Ci. ĩ Tusc. li. iii. ita diffinit uocabulũ. Altera cupiditas:
q̃ recte uel libido dici põt: q ẽ ĩmoderata appetitio opinati magni boni: rõni nõ obtẽperans: uel cupiditas recte
dici põt. unde ĩ Retho. ad Herẽniũ p cupiditate Modestiæ ptibus utemur: si nimias libidies honoris pecũiæ
similiũq; reꝝ uitupabimus. ¶ Atq; su. bre. co. ĩcedũt inqt breui capillo: ut ĩfamiã uitẽt: quã solẽt subire cona-
ti. Nã puerbiũ fuit apud græcos. Nullus conatus: q idẽ cinædus nõ sit. ¶ Supcilio: supciliũ dictũ est: qđ sit su-
pra ciliũ: est ãt ciliũ extremus ambitus genæ supioris. In supciliis hoĩs ps aĩ est: negamus: annuimus: hæc ma-
xime indicãt. Fastus supbia hic sedẽ hẽt. Vnde poeta in carmine obscæno. Carminis ĩcõpti lusus lecture pca
ces. Cõueniẽs latio pone supciliũ. ¶ Verius er. Minus inqt pibonius rep̃hẽdẽdus ẽ: & si pudicitiã suã uulgo p-
stituit: id. n. facit urgẽtibus sic fatis: qbus aduersari nõ põt. ¶ Verius: ergo. subaudi facit. i. aptius: & simplicius
amota oĩ simulatiõe. ¶ Imputo: ascribo. ¶ Fatis: s̃m eos loq̃ẽ: ut ẽ apđ Sene. q ait. Ducũt uolẽtẽ fata: nolẽtẽ tra
hũt. Fatũ ãt crysippus autore Gellio: ita diffinit. Fatũ ẽ inqt sempiterna q̃dã: & ĩdeclinabilis series reꝝ: & cathe
na uoluẽs: semetipam sese: & ĩplicãs p æternos cõsequẽtiæ ordiẽs: & qbus apta: cõnexaq; ẽ. ¶ Morbũ: uitiũ: &
turpitudinẽ suã. Iuriscõsulti dr̃iam faciẽtes ĩter morbũ & uitiũ tã uaria sentiũt: ut nõ facile ĩtellectu relinquãt
significatũ uocabuloꝝ. Modestius de uerboꝝ significatiõe scribit: morbũ tpalẽ eẽ corpis ĩbecillitatẽ. Vitiũ ue
ro ppetuũ corpis ĩpedimentũ: ueluti si luscus sit: nã luscus uitiosus ẽ. Sabinus uero refert: labeonẽ qd eẽt mor
bus ita diffinisse: morbus ẽ hitus cuiusq; corpis cõtra naturã: q usum eius facit deteriorẽ: sed morbũ alias ĩ to
to corpe accidere dicit: alias ĩ pte corpis. Totius corpis morbũ eẽ: ueluti ẽ phthisis: aut febris ptis ãt ueluti cæ-
citas: aut pedis debilitas: multaq; addũt alia. Demũ alii dicũt uitiũ eẽ ppetuũ morbũ cũ accessu & dissessu: sed
hoc: si ita ẽ: neq; cæcus: neq; eunuchus morbosus ẽ cõtra labeonis sñiam. ¶ Hoꝝ: taliũ: q̃lis ẽ pibonius. ¶ Mise
rabilis: digna miseratiõe. i. cuius misereamur. Nã miserabilis ẽ nõ q miseret: sed cuius nos miseremur. ¶ Ipse

Vicus · Cinædus · Marisca · Libido · Cilium · Supercilium · Fatum · Morbi & uitii dr̃ia

furor fatalis quedam insania et naturalis hebetudo et ignorantia

Dat ueniam: sed peiores: qui talia uerbis
Herculis inuadunt: & de uirtute locuti
Clunem agitant: ego te ceuentẽ sexte uerebor
In famis uarillus ait: quod deterior te?
Lori pedem rectus derideat: æthiopem albus?
Quis tulerit gracchos de seditione querentes?
Quis cœlum terris no misceat: & mare cœlo?
Si fur displiceat uerri: homicida miloni?
Clodius accuset mœchos? catilina cethegum?
In tabulam syllæ: si dicant discipuli tres?

furor: ipsa amẽtia: qua uexaẽ urgentibus fatis: ut p̃stet. ¶ Sed peiores: sensus est: Improbiores ĩnqt sũt ii: q quũ
obscœne uitã agũt: alioꝝ uitia seuerissime rep̃hendunt: & insectanẽ. ¶ Talia. s. uitia: & turpitudines. ¶ Verbis
her. i. grauibus & seueris: q̃libus Hercules usus ẽ: quũ uoluptatẽ incusando repulit a se: secutus uirtutẽ. Nam
hercules: ut ẽ autor Xenophõ ĩ eo libello: quẽ scripsit de dictis & factis Socratis: memoratu dignis: q & diuus
Basilius recitat: cũ adolescẽs eẽt: diu multũq; dubitauit: quã uiã teneret: uirtutis: an uoluptatis. Ambigẽti due
matronæ apparuere uirtus. s. & uoluptas: q̃rũ utraq; sedulo ĩstabat: ut seq̃reẽ: Audita utriusq; cohortatiõe: i-
cusata grauissimis uerbis uoluptate: uirtutẽ secutus
ẽ. Hi ergo quũ turpissimi eẽnt: de uirtute multa di-
sputabãt: magnaq; uerboꝝ grauitate uitia dãnabãt:
quẽadmodũ & Hercules uoluptatẽ dãnauerat secu-
tus uirtutẽ. ¶ Clunẽ agi. obscena patiunẽ & mulie-
bria. ¶ Ego te ce. Proponit poeta ridiculã: satis cuius
dã Sexti Cinædi castigationẽ q cũ Varillũ alteriũ ci-
nædũ: dissimulata sua ipsius turpitudine: grauiter i-
creparet: ab eo rep̃hensus ẽ: & delusus: ut deterior se
sicq; poeta philosophice ostẽdit: oportere alieni uitii
correctorẽ oĩ p̃rsus uitio carere: unde sequiẽ. Lori-
pedẽ rectus derideat. Est ergo sensus. ¶ Varillus: ĩsa
mia tpibus poetæ notissimus: quũ a Sexto cinædo
rep̃henderet: remordens dixit: ego ne te ceuentẽ ue-
rebor: quũ te nõ sim deterior. ¶ Ceuẽtẽ: uerbũ est in
obscenis: & patici motãtis clunẽ. Ad qđ allusit Persius loquẽs de adulatore: an Romule ceues. ¶ Qđ de. te. sub
audi sũ. ¶ Lori pe. re. bonus inqt malũ notet: sed nõ malus malũ. ¶ Lori pe. Pli. li. v. ca. viii. ostẽdit ĩ ĩdia eẽ lori
pedes: q anguiũ mõ ĩgrediãẽ: & serpãt. Vñ loripedẽ dicimus: q tarde ĩcedat: & claudicet. Plau. ĩ penulo. Neq̃q̃
hoc p̃ronos mihi elegi loripedes tardissimos: ubi locũ correximꝰ: nã pcos scriptũ ẽ pcos p̃ronos: erit ergo sen
sus: rectus: uideat aut trahẽtẽ corpus p humũ: aut reuera claudicãtẽ obtortis pedibus. Vidẽturq; dici a loro q
pedes hẽant loreos: hoc ẽ molles & obtortos: ueluti ẽ loꝝ molle: & obtortũ: quos græci autore Pli. Himanto
podas appellarũt: ιμασ. n. loꝝ significat: siue corigiã: πουσ pedẽ. uñ poeta ĩ satyra. x. Nec p̃texatũ rapuit nero
loripedẽ. ¶ Aethiopẽ: æthiopia: ut docet Pli. li. v. duplex ẽ: altera circa occasũ ad atlãtẽ mõtẽ mauritaniæ: alte-
ra circa ortũ. Aegypto cõtermina: æthiopũ: q uicina ægypti loca ĩcolũt: alii utrasq; nili ripas: ĩsulasq; ĩ Nilo si-
tas hĩtãt. hi Arabiæ pxĩmi sũt. Alii mediterraneas tenẽt regiões: uersus arabiã sitas. Maior ps æthiopũ nigro
colorẽ est: de qbus plurima Diodo. li. iiii. digna memoratu. Dicti aũt sũt æthiopes: autore Pli. ab æthiope Vul
cani filio. Alii uero tradũt noĩatos: q sint solis calore adusti ab αιθω qđ est uro. ¶ Quis tu. qs nõ indigneẽ: si se
ditiosus uir q̃les fuerũt Gracchi seditiosum rep̃hẽdat? Tiberius. n. & C. Gracchi f̃res Aphricani superioris ex
filia nepotes: utriq; tribuni plebis: quũ leges agrarias nõ sine nobilitatis ĩdignatione tulissent: cæsi fuerũt: Ti-
berius in Capitolio a. P. Scipione Nasica fragmẽto subsellii. Caius in põte sublicio: aut sua: aut serui Eupheri
manu. ¶ Quis cæ. terris: qs ira nõ cõfundaẽ: & clamet: ut est apud Teren. O terra o cœlũ o maria Neptuni. Sic
enĩ faciũt q ira uehemẽti ĩcendunẽ. Dipliceat. Verri. C. n. Verres. Cn. Põpeio. & M. Crasso cõsulibus ĩ Sicilia
q̃stor fuit: quã per trienniũ: nemine succedẽte: tenuit: ubi libidinose: auare: crudeliterq; uersatus est: succedente
tãdẽ Metello: reuersus Romã a Siculis repetũdaꝝ est accusatus: cãm egit Cicero: cuius actiones adhuc extant:
Verrinæq; appellanẽ. ¶ Homicida miloni: homicidã appellat Milonẽ: q occiderit. P. Clodiũ. Nã Miloni cum
Clodio sũmæ erãt inimicitiæ ex eo maxĩe q Milo Cicero. erat amicissimus. In eo reducendo enixissime operã
nauauerat. Et. P. Clodius restituto Ciceroni ĩfestissimus. In petitiõe igiẽ cõsulatus Miloni aduersatus est Clo
dius: & sepe ĩter se Milo & Clodius cũ suis armatoꝝ factiõibus Romæ depugnauerãt. Proficiscẽti p̃terea Mi-
loni Lanuuiũ: ex quo erat municipio: occurrit Clodius circa horã nonã paulo ultra bouillas: rediẽs ab Aricia
uehebaẽ Clodius equo: Milo rheda cũ uxore fausta filia. L. Syllæ dictatoris: seq̃baẽ eos magnũ seruoꝝ agmẽ:
ĩter quos gladiatores quoq; erãt: cũ seruis Clodii rixã cõmiserũt: ad quẽ tumultũ: quũ respexisset Clodius mi
nitabũdus: humeꝝ eius: Byrria unus ex gladiatoribꝰ rũphea traiecit: Clodius uulneratꝰ ĩ tabernã pximã Bo
uillis delatus ẽ. Milo ut cognouit uulneratũ Clodiũ: quũ sibi piculosius illđ ẽt: uiuo eo: futuꝝ ĩtelligeret: occi
so ãt magnũ solaciũ eẽt hiturꝰ: ẽt si subeũda eẽt pœna exturbari tabernã iussit: atq; ita Clodius latẽs extractus
multis uulneribꝰ cõficiẽ. Cadauer eius ĩ uia relictũ: qa serui Clodii: aut occisi erãt: aut grauiter saucii latebant.
Lege pedianũ: Appianũ: Ci. p Milonẽ. ¶ Clodius ac. mæ. Nã Clodius: de cuius cæde mõ dictũ est: quũ Põpeiã
uxorẽ Cæsaris pdite amaret: hĩtu muliebri ĩgressus ẽ domũ Cæsaris tũc sũmi põtificis: ubi sacra bonæ deæ: q
quotãnis ĩ domo põtificis celebrari cõsueuerãt noctu celebrabãẽ. Inter mulieres prio latuit: deĩde quũ p ædes
uagareẽ: cognitus ẽ: sublato a mulieribus clamore fugit: pollutaꝝ cerimoniaꝝ reus factus ẽ. Sed corruptis iu-
dicibus est absolutus: licet testimonio Cice. oppugnatus eẽt: q affirmauit Clodiũ cõtendẽtẽ se a die ab urbe p-
cul abfuisse: domi suæ (qđ ueꝝ fuerat) fuisse. Inde postea pestifeꝝ illud in Ci. Clodii ortũ est odiũ: nunq̃. n. de
stitit Clodius Ci. inseq: donec eũ tribunus plebis urbe expulit. ¶ Catilina ce. Nã L. Catilina uir patricius inita
cõspiratiõe: cũ pluribus rẽp. opprimere conatus ẽ. Eius cõsiliũ Ci. cõsul prudẽtia sua discussit. Inter cõiuratos
fuit cethegus uir magnæ audaciæ: Ait ergo poeta ĩtolerandũ eẽ: si Catilina cõiurator ipse: & cõiuratiõis prin-
ceps accuset cethegũ sceleris cõsciũ. ¶ In ta. syl. Sylla primus fuit: q tabula proscriptionẽ proposuit: idq; supe-
ratis partibus Marianis: quẽ postea triũuiri Augustus: Lepidus. & M. Antonius imitati unusq̃sq; aduersarios
suos: pposita tabula: p̃scripsit. Itaq; poeta eos discipulos Syllæ appellat: q̃si imitatores: q idẽ: qđ Sylla fecerũt.

Ceuere · Loripes · Aethiopia

¶ Qualis erat: Domitianū a crudelitate notat: quē triūuiris cōparat: & eis cæde hoīum non absimilem dicit.

¶ Qualis erat: Periphrasis ē ipsius Domitiani: q iuliā Titi fratris filiā iā uiro collocatā corrupit: & qdē uiuo ēt Tito: mox patre & uiro orbatā ardētissime: palāq; dilexit: ut ēt cā mortis extiterit coactæ cōceptū a se abigere. Vnde Pli. Iunior ad Cornelium sic scribit: Domitianū: ut illustraret sæculū suū exēplo aliquo seueritatis: Cornelia maximilla uestalē uirginē absentē: inauditāq; dānasse incesti: quū ipse fratris filiā iceste nō polluisset solū: uerū ēt occidisset. Nā uidua ab ortu periit. ¶ Tragico cō, nefando: qlē tragici scribere solēt: q stupra: incesta: patricidia: & id genus nefanda flagitia i suis tragœdiis tractāt. ¶ Reuocarat le. anna. Nā legē Iuliā: q erat cōtra adulteros reuocauerat. Lege itē cauerat: ne quis mas castraret. Eaq; legum meminit sic Mar. Ludus erat sacræ cōnubia falleræ tedæ. Ludus & imeritos execuisse mares. Vtraq; tu, phibes cæsar populisq; futuris. Succurris nasci: quos sine fraude iubes. Nec spado iā: nec mœchus erit te pside quirīq;. At prius o mores & spado mœchus erat. ¶ Amaras oībus: Nā deprehensi in adulterio ferro puniebant ex lege Iulia: ut docet Iustinianus in istitutiōibus. ¶ Ipsis ue. maq; si qui & ipsi in adulterio sint deprehensi. Nā Venus cū Marte concubuit: Vulcanus quū id resciuisset: accusante Sole: lectum tenuissimis & adamātinis retibus cinxit: eosq; in amplexibus iacētes & implicatos aperto cubiculo oībus diis pbuit uidēdos. ¶ Abortiuis: Abortiuos appellamus imaturos fœtus: & ante legitimū tēpus editos. Tranqllus in Augu. illos senatores: quos uulgus abortiuos uocabat: ad modū pristinum: & splendorē redegit. Pli. in. xiiii. Aegyptus & ecbolinā: habet abortiuos facientē. Abortus ēt inuenit in alia significatiōe pro ipsa. Sabortiōe. Vnde Pli. in. vii. Vopiscum unū appellabant e geminis: qui recenti utero nasceret: altero interempto abortu. Idem in eodē. Vno ab ortu: duo puerperia egesta. ¶ Iulia: titi frīs filia. ¶ Vuluā: de uulua Pli. multa scri. lib. xi. cap. xxxvii. sic. Qđ alio noīe locos appellāt: hoc in reliqs aīalibus uuluā. Hæc uiperæ & itra se pariētibus duplex. Ouaq; generātiū annexa pcordiis. Et in muliere geminos sinus sub utraq; pte lateq; hēt. Funebris quotiens uersa spiritū in clusit. Quibus uerbis ostēdit Pli. in muliere locos: & uuluā dici: idēq; esse: sed in reliqs aīalibus uuluā tantum nō locos. Est aūt uulua cōceptabulū fœtus in aluo: dicta q; fœtū inuoluat: uterus idē est: qđ uulua: idq; nō solū in mulieribus: sed ēt in reliqs aīalibus. Pli. in. viii. de aīnis loquēs. Sed ī continens uterus urinā genitalem: reddit ni cogat in cursum uerberibus a coitu. Vuluā Lautæ fuisse gulæ cōstat. Ora. in epi. Obeso. Nil melius turdo: nil uulua pulchrius ampla. Qđ aūt Virg. dixerit in æquo utrunq; armato milite cōplent: iō fecit: qa diuturus erat. Scādit fatalis machina muros fœta armis. ¶ Offas. i. frustra carnis: & fœtus in maturos. Nā offam appellamus qcqd in tumorē crescit: unde Iuue. ī ultima satyra. Et nigrā ī facie tumidis liuoribus offam: offam porcinā cū cauda offam penitā dicebāt Pli. appellat offas amygdalas cōtusas: & in unū conuolutas his uerbis. Amygdalinū oleū: qđ aliq uocant neopū: arefactis: & in offam cōtusis exprimit. Et in. xiii. cap. x. Purgatū eni pomū tundunt: seruantq; eius offas. ¶ Similes patruo: Domitiano q (ut dictū est) eā incestauerat. ¶ Nōne igit: Sensus est Merito inqt flagitiosi: & scelerati contēnunt illos: qui quū sint uitiosi: dissimulata mogē turpitudine: repsentant Scauros uiros graues & seueros: nā ubiq; a scriptoribus, p uiris seueris & grauibus ponunt. Iuue. in saty. xi. Quū tremerēt aūt Fabios durūq; catonem. Et scauros & Fabricios: rigidiq; seueros. Censoris mores ēt collega timeret. M. n. Aemyliū scauḡ sūmæ itegritatis extitisse illē declarat apud Pli. q a Vario Tribuno plebis postulatus: q̄ si socios & latiū ad arma coegisset rūdit. Scaurus negat utri potius credēdū putatis? pōt ēt hic locus referri ad historiā. Nā ut scri. Salu. Aemylius scaurus ex oībus cōiuratis nobilis hō fuit: ipiger factiosus: auidus potētiæ: honoris: diuitiaḡ: cæteḡ calidæ uitia sua occultās: ut sit nōne uitiosi hi cōtēnūt iure fictos scauros. i. ī probos & sceleratos: q uitia sua nō aliter occultāt: q̄. M. Aemilius scaurus occultauit. ¶ Vitia ul. i. hoies extremoḡ uitioḡ. ¶ Castigata: ab iis: q p se ferūt qđā moḡ scītatē. ¶ Remordēt: cōtra mordēt: sumptū a canibus: q alieno lacessīti morsu remordēt. ¶ Nō tu. Satis urbane poeta iducit mulierē: q̄ uiroḡ uitia ise ctet. ¶ Laronia: Mar. laroniā ostēdit fuisse diuitē: & uiduā. Abnegat & retinet nām laronia seruū. Respōdens orba ē dies: anus: uidua. ¶ Clamātē to, p torue. i. terribiliter nomē, p aduerbio. ¶ Lex iu. hoc n. clamabat q̄ si adulteria: &c. flagitia si bi displicerēt. Erat. n. ut dictū ē: lex iulia lata ab Iulio Cæsare: q temeratores: ut mō diximus: nuptiaḡ ferro puniebat. ¶ Dormis? q̄ nō excitaris ad coercēdos adulteros. ¶ Ad quē: itellige clamātē. ¶ Surridēs: paḡ ridēs uelut idignabūda. Nā sub incōpositiōe plerūq; paḡ significat: ut subtristis. haliquātulū tristis. Subiratus: paululū iratus: Persius. Surrisit molle puella. ¶ Surridēs: subaudi ait. ¶ Felicia tpa: ironicos dictū. ¶ Opponunt: tanq̄ qui obstes uitiis. ¶ Habeat iā roma pudorē: iā pudore inqt roma uīcat ne qd turpe faciat: quū exēplū hēat tā probatoḡ uiroḡ: estq; p ironiā, pnunciādū. Est āt pudor timor iuste rephēsiōis. ¶ Tertius e cœ. licet plures: ut pclare docet Gelius: fuerint catones duo tamē magni fuere noīs: ut grauissimi & seuerissimi: Cato cēsorius: q libros de re rustica edidit: & Cato q post morte uticēsis ē cognominatus: recte igit hūc appellat tertiū: tanq̄ grauē & seueḡ censorē: q̄ si cælitus demissum ī terras. Cēsoriū aūt Catonē ostēdit Seneca ad Lucilīū nō minus reip. fuisse utilē q̄ Scipionē alter. n. cū hostibus nīs bellū: alter cū moribḡ gessit. ¶ Sed tñ: unde hæc ī terrogatio illuc tendit ut ostēdat illū eē neqssimū: qñ more cinædoḡ & molliū unguētatus sit.

Aborti ui Aborto Vopiscus

Vulua Vterus Offa

Pudor

Qualis erat nuper tragico pollutus adulter
Concubitu: qui tunc leges reuocarat amaras
Omnibus: atq; ipsis ueneri martiq; timendas.
Quum tot abortiuis fœcundam iulia uuluā.
Soluēret: & patruo similes effunderet offas.
Nōne igitur iure: ac merito uitia ultima fictos
Contēnunt scauros: & castigata remordent.
Non tulit ex illis toruum laronia quendam
Clamantem totiēs: ubi nunc lex iulia dormis?
Ad quem subridens: fœlicia tempora: quæ te
Moribus opponit: habeat tam roma pudorē.
Tertius e cœlo cecidit cato: sed tamen unde

¶ Opobalsama: odores pciosissimos ex succo balsami: opobalsama. n. dicunt succi balsami: opes. n. succū significat. Xilobalsamū āt appellat lignū balsami. Xylō. n. græce lignū significat latīe. Carpobalsamū fructus. Carpos. n. fructū significat. Arbor ipsa balsamū dr: q̄ ut docet Pli. icīsa uitro: aut lapide: osseis ue cultellis succum emittit: q oībus odoribus pfert: & uni terraḡ iudeæ arbor cōcessa. ¶ Hirsuto: hispido: & piloso ad dissimulādū mollicē. ¶ Dominū: pharmacopolā. ¶ Tabernæ: officinæ unguētariæ: quā græci myropoliū appellāt: dicta taberna: q̄ tabulis claudat: unde & tabernacula dicta sūt: & ide cōtubernales. ¶ Ne pudeat: ironice dictū: & gestu adiuuādū. ¶ Qđ si uexant leges: Sēsus ē: si existimas inqt ut grauis cēsor leges eē citādas in adulteria: ī primis lex Scatinia ē citāda: q̄ lata fuit cōtra eos: q muliebria patiebant: nā poeta tota satyra insectat tale genus hoīum: ut spurcissimū: q lege scatinia puniebant: quā Scatinius qdā aricinus tulit: cuius ita meminit Cic. ī tertia philippica. Qđ aūt municipiū nō cōtemnit is: q ariciniū tantope despicit: uetustate antiqssimū: hinc uoconiæ: hīc Scatiliniæ leges. Eius legis sic meminit: Ausonius scribēs in mollē & effœminatū. Scatiniā metuēs nō metuit ticiam. Lege scatinia quosdā ex utroq; ordine condēnauit Domitianus autor Tranqllus. Alii cōtra pedicōes statutā falso cōtēdūt: nomēq; accepisse ab eo. C. Scatinio: q autore Valerio li. vi. uī filio Marcelli iferre ausus est: & accusante pre dānatus. Nā leges nomē accipiunt a latoribus: nō aūt a reis & sontibus. Et tota indignatio poetæ ē ī molles & patiētes muliebria: hāc pœnā statuebat lex scatinia: ut q̄ ingenuū stuprasset: sestertiū decem milia exolueret. ¶ Leges ac iu. Lex a iure ciuili hoc mō differt: ut lex sit tāq̄ iuris ciuilis mī. Nā ut scribit Papinianus ius ciuile ē: qđ ex legibus: plebiscitis: senatus cōsultis: decretis pricipiū: auctoritate prudētiū uenit. Est āt ius ciuile qđ qsq; populus ipe sibi cōstituit: q̄ si ius, pprīū ipsius ciuitatis. Iuris pcepta hæc sūt honeste uiuere: alteq; nō lædere ius suū unicuiq; tribuere. Ius autore celso ē ars boni & æq. Huius studii duæ sūt positiōes: ius publicū & priuatū. Publicū ius ē: qđ ad statū rei publicæ spectat. Priuatū qđ ad singuloḡ utilitatē. Ius nō nunq̄ pro necessitudine ēt dicimus: ueluti est ius cognitionis: uel affinitatis. De iure aūt multa in digestis ex sententia. Vlpiani: Modestini: Pauli: Cai: Martiani: Papiniani: & pcipue: Pomponii de origine iuris. Lex āt est: ut diffinit Aristoteles in rhetoricis suis: cōmunis ciuitatis cōsensus: qui scriptis pcipit: quomodo unum qđq; agendū sit. Nam ut scribit Modestinus:: Virtus legis est imperare: uetare: permittere punire. Plura digna reprehensione q̄ mulieres. ¶ Sed illos: occurrit tacitæ quæstioni: posset enim dicere: quare non puniuntur: si plura scellera cōmittuntur: respōdet illos defendi: quia multi sint: & alterum alterius uicium occultare: nam quod malo exemplo fit a multis: solet impunitum esse: & quodam modo definit esse probri loco commune maledictum: malefactum ue. ¶ Phalanges iunctæ umbone: sumpta est translatio a re militari: in qua pedites se inuicem tuentur ab hoste. Nam phalanx: ut a Seruio diffentiamus: non est: ut ipse exponit: legio lingua macedonica: licet per quandam similitudinem apud Virgil. in secundo ita accipiatur. Et iam argiua phalanx: sed proprie phalanx est: quum pedites ita se instruunt aduersus hostem: ut pares omnes connexis scutis impetum faciant in hostes. Vnde sæpe Cæsar in cōmentariis facta phalange. Sed quia hoc primum fuit a Macedonibus iuentum: ut scribit Liuius libro tertio de bello macedonico: ideo phalanx uocabulum est macedonicum: uerba sunt Liuii. Et cohortes inuicem sub signis: quæ cuneum macedonum (phalangem ipsi uocant) si possent ui perumperent: emittebat: unde & Vegetius libro quarto de re militari ostendit phalangem constructionem quandam esse militum: quā modo cuneatam modo quadratam appellat: quæ instar cunei & quadratæ formæ composita in hostem progrederetur. Quintus etiam Curtius huius rei sic meminit. Macedones phalangem uocant peditum stabile agmen: uir uiro: arma armis: conserta sunt. Plini. libro septimo ait phalanges significare fustes quibus afri prælium contra ægyptios primi fecerunt: phalangius siue phalangium (nam utrunq; dicitur) est autore Plinio genus aranei. ¶ Vmbone: hoc loco scuto. Vmbo autem proprie pro media parte scuti eminentiore capitur. ¶ Nō erit ullum: non inuenies inquit rem tam nefandam in sexu fœmineo: ut mulier mulierem ineat: quod inter uiros frequenti est in usu: carpit tamen iuuenalis alibi Laupheam & Medulinam: q̄ tribades essent inter se. Lenonum ancillas posita Lauphea corona prouocat: & tollit pendentis præmia coxæ: ipsa Medullinæ frictum crisantis adorat. Tale mōstrum libidinis dicitur Sappho excogitasse: unde mascula est appellata. Orat. in epistolis. Temperat Archilochi musam pede mascula Sappho. ¶ Tedia non lambit cluuiam: Fellatorem notat: qui & lambere & lingere alterū dicitur Mar. lingas nō mihi: nā proba & pusilla ē. Mulieres ēt id turpitudinis exercuerūt philenē. n. notat. Marundenas uorat in die puellas. ¶ Hispo subit iuuenes: nomē fictū ifamis. ¶ Subit iuuenes: utrū ad fellādū: an ut ineat a draucis. ¶ Vtroq; morbo: utraq; turpitudine nefanda: quum & fellaret: & pedicaretur. ¶ Nunquid nos agimus: adeo inquit impudentes estis: ut officia etiam muliebria usurpetis: quod nos non facimus. Nam nos causas in foro: quod uestrum est: non agimus. Id enim turpissimum habebatur in mulieribus. Vnde impudentiæ notantur Aphrania licinii buteonis uxor. Et calphurnia & amesia: q̄ causas egerint: ut scri. Valerius. Causas negocia forensia. Nā causa: ut finit Apollodorus: ē negociū oībus suis partibus spectās ad qōnē: aut cā ē negociū: cuius finis est controuersia: Isocrates cām ait esse qōnem finitā ciuilē: aut rerū controuersiā in personaḡ finitaḡ complexu.

Balsamum Opobalsamum Xilobalsamum Carpobalsamum taberna scatinia lex

Lex

Ius ciuile

Ius publicū & priuatū Lex

Phalánx

Vmbo

Nouimus:aut ullo strepitu fora u̅ra mouemus
Luctantur paucæ:comedunt coliphia paucæ.
Vos lanam thraitis:calatisq; peracta refertis
Vellera:uos tenui prægnantẽ stamine fusum
Penelope melius:leuius torquetis arachne
Horrida quale facit residens in codice pellex.
¶ Notum est cur soli tabulas impleuerit hister
Liberto:dederit uiuus cur multa puellæ.
Diues erit magno : quæ dormit tertia lecto.
Tu nube:atq; tace: donant archana cylindros.
De nobis post hæc tristis sententia fertur.

¶ Fora uestra:tria enim erant fora:ubi iura reddebant. Papinius in siluis. Nec saltem tua dicta continentem. Quæ trino iuuenis foro tonabas. Mar. Lis te bisdecime numerantẽ frigora brumæ. Conterit una tribus gargiliane foris. De qbus sic tranqllus in augusto. Fori extruendi causa fuit hoiũ & iudiciorũ multitudo: quæ uidebatur:non sufficientibus duobus:etiã tertio indigere:horũ primũ appellatũ est romanũ:uel uetus alterũ extruxit. C. Cæsar papinius in prima sylua. Cæsari stat sede fori. Tertiũ:ut dictũ est : erexit Augustus : cũ æde martis ultoris. Mar. in. viii. Foroq; triplici sparsus ante equos omnis. i. ante oẽs iudices:qui ex equestri ordine eligebant. Idem in. iii. ad sextũ. Causas inquis agam Cicerone disertius ipso. Atq; erit in triplici par mihi nemo foro. Dicta autem fora a ferendo: q eo lites ferantur. Fora itẽ appellamus loca:ubi res uenales ex/ Forum ponuntur. Vnde dicimus forũ frumentariorũ:forũ olitoriũ:foꝝ uinariũ:ubi frumẽta:olera:& uina uenduntur. ¶ Luctãtur paucæ:si forte inquit acciderit: ut mulieres luctentur paucæ tamen luctantur: neq; enim negare potuit: nam alibi a Iuuenale notantur Endromydas tyrias:aut fœmineũ ceroma:quis nescit:aut quis non uidit uulnera pali. Quem cauat assiduis sudibus scutoq; lacessit. ¶ Coliphia : idest panes luctatorum ad confirmanda membra κολον. n. membrum significat & ιφι robur: aliqui dicũt απο τυκολλικοσ forma diminutiua:est enim collix panis subcinericius. Plau. in Persa. Coliphia ne mihi in cocta detis. ¶ Vos lanam trahitis:aut carminatis:aut e colo ducitis. ¶ Vellera:lanæ dicuntur & lanicia a uellendo:& laniando:eo q ante inuentam tonsurã ex oue Calat9 laniarent:uellerenturq;. ¶ Calathis:dictio est græca:apud nos non solũ significat calicẽ uinariũ:ut illud Virg. Vina nouũ fundam calathis aruisia nectar. Et in distichis Martialis calati loquunt. Nos satyrus : nos bacchus amat:nos ebria tigris. Perfusos domini lãbere docta pedes:sed ẽt pro genere cistæ ponitur: ut hoc in loco. Et Virg. in buccolicis. Tibi lilia plenis. Ecce ferunt nymphæ calathis. Melius penelope torquetis:superatis inquit nẽdo penelopen ipsam:& arachnẽ:utraq;. n. lanificii ope laudatur. Penelope icarii & polycastæ filia uxor ulissis:sũmæ pudicitiæ exẽplo fuit sæculo suo lanificio:& telam texendo absentiã & mariti desiderium solabat: & ꝓcos frustrabatur:qbus:ut tradit Homerus in odyssea:promittebat se in matrimoniũ traditurã: quũ absoluta eẽt tela. Sed quot iterdiu texuerat:noctu retexebat:quot tetigit Oui. Nec mihi q̃rẽti spaciosam fallere noctem. Lassaret uiduas pendula tela manus. ¶ Arachne:puella fuit Lyda:quæ:ut ferũt fabulæ: in lanificio cum pallade certauit : & quũ dea forte superet:ab ea i araneã ẽ cõuersa: Hæc autore Plinio: Linũ & retia iuenisse fertur:filius uero Closter fusum. ¶ Horrida:inculta. ¶ Quale. s. stamen. ¶ Facit pellex:Nã pellices: quũ senuerĩt: ab amatoribus desertæ ad stamina:lanificiũq; sese accõmodant:uictũ q̃ritantes. Vnde Oratius ĩ odis de turpi anu. Te lane ꝓpe nubilẽ. Tonsæ luceriam non cytharæ decent. Pellex ꝓpriæ appellat illa: quæ cõsuetudinem adulterii cũ eo habet:cui sit uxor:diciturq; pellex nõ tantũ uiri:quantũ ẽt uxoris: unde Salustius in inuectiuis In Ciceronẽ. Filia matri pellex tibi iucũdior atq; obsequẽtior q̃ parenti par est. Dolobella:ut scribit Suetonius obiiciẽs Cæsari:q Nicomedi se obscæne sũmitteret eũ appellat pellicẽ reginæ. Ora. loquens de Medea sic scribit. Hoc delibutis ulta donis pellicem serpente fugit alite. Iustinus libro. i. per internuncios quærit a filia:quæ inter regias pellices erat:a pellice fit pellicatus:sicuti a concubina concubinatus. ¶ In codice. i. uili scãno. i. trunco. Nam:ut scribit Theophrastus:ea pars arboris:quæ terræ ĩhæret:radix uocatur supra radicẽ usq; ad scãnũ arboris codex:siue caudex:& trunchus dicitur:ex scamno exeunt rami : ex ramis surculi. ¶ Notũ est cur soli: Satis uerecũde Laronia eos insectat:q draucis abutebant:qualis fuit Hister Pacuuius:qui captatione testamẽtorũ locupletatus libertũ draucũ suũ reliquit heredẽ. De histro alibi poeta. Mora nulla per Histrũ. Pacuuium quin illud ebur ducat ad aras. Scimus inquit q̃re Hister pacuuius Libertũ suum reliquærit solũ heredẽ. ¶ Tabulas. s. testamenti. Nã tabulæ numero pluratiuo dicunt:quibus continentur contractus:& conuentiones:ut Tabulæ dotis:tabulæ uenditionis: tabulæ emptionis:& testamenti. A tabulis fit tabulariũ & tablinum quoꝝ utrunq; signat locũ:ubi actus publici continent. De quo est apud Virg. in geo. Insanũq; forũ:aut populi tabularia uidit. Pli. lib. xxxv. ca. ii. Tablina codicibus iplebant:& monumentis reꝝ in magistratu gestaꝝ: dicimus aũt Tablinũ:sicuti figlinũ:qđ græci pinacothecam appellat:differentia tamẽ illa est q in pinacothecis tabulæ pictæ:in Tablino reꝝ:ut diximus in magistratu gestaꝝ monumenta continebant. De extructiõæ Tablini & pinacothecæ Victruuius lib. vi. cap. iiii. ¶ Cur multa puellæ. i. uxori suæ adolescenti ut. s. turpitudinẽ taceret. Diues erit magno:illa inquit ingentia munera cõsequetur a marito:quæ tacebit:quum is a draucis inibitur. ¶ Tu nube:cum indignatione dictum : quasi puelle auditis uirorum sceleribus matrimonium aspernetur. ¶ Cylindros:lapillos esse oblongos adornatum mulierum ostendit. Pli. li. xxxvii. cap. vi. Loquens de Beryllis: qui mira longitudine placebant:& setis elephãtorum religabantur ait enim sic. Cylindros quidam ex his facere malunt q̃ gẽmas:quoniã est sũma cõmendatio in longitudine. Quidam:q angulosos putant statim nasci:& perforatos gratiores fieri medulla candoris exempta:additoq; auro repercussa:aut oino castigata:causa perspicuitatis ad crassitudinẽ. Cylindros ãt appellãt:q formati sint ad speciem cylindri. i. columnellæ: q̃ area æquari solet: Virg. in primo geor. Area tũ primũ ingenti est æquãda cylindro:nomẽ ãt accipit a uolubilitate: nã κυλινδω idẽ est qđ uoluo. ¶ Post hæc:scelera uestra quũ deberetis uos ipsi de uobis summere suppliciũ.

Dat ueniam coruis : uexat censura columbas.
Fugerunt trepidi uera ac manifesta canentem
Stoicidæ:quid enim falsi laronia: sed quid
Non facient alii: cum tu multitia sumas
Cretice: & hanc uestẽ populo mirante perores
In proculas:& pollineas: est mœcha labulla
Damnetur:si uis etiam corphinia : talem
Non sumet damnata togam: sed iulius ardet.
Aestuo:nudus agas:minus est insania turpis.
¶ En habitum:quo te leges : ac iura ferentem.
Vulneribus crudis populus mõ uictor:& illud
Montanum positis audiret uulgus aratris.
Quid non proclames in corpore iudicis:ista
Si uideas:quæro an deceant multitia testem.
Acer & indomitus:libertatisq; magister

¶ Censura:animaduersio & punitio:nam censores moribus ciuitatis præerant. ¶ Coruis:sceleratis:impuris: & spurcis:quales habentur corui:qui fœda sequuntur:& qui ore coire dicunt. Mar. Corue salutator q̃re fellator haberis. ¶ Colũbas:simplices & bonos:q̃les sunt colũbæ:ut sit sñia catholica. ¶ Stoicidæ:Impuri & flagitiosi:q præferebant stoicoꝝ integritatem:& more stoico de uirtute disputabant contendentes:uirtutem solũ bonũ esse:dicti απο τησ στοασ. i. porticu. Zeno. n. in porticu athenis primus cœpit docere:ad quẽ audiẽdũ discipuli eo cõfluentes:quũ antea Zenonii dicerentur:postea ab ipsa porticu stoici sunt appellati:de qua porticu ĩtellexit Persius noster. Quæq; docet sapiẽs braccatis illica medis. Porticus ĩsomnis:ubi pluscula de porticu diximus. ¶ Stoicidæ:scđm formã patronymicã:sicuti Priamidæ ĩ prima declinatione. ¶ Quid falsi:subaudi dixit. ¶ Sed qđ:hoc ẽt ĩ mollicie uiroꝝ dicit poeta quos:uel orantes in ĩpudicitiam mulieꝝ non pudebat uestes tenuissimas ĩduere:ut corpus ẽt transluceret. Vnde Pli. in repræhẽsionẽ tantæ molliciei sic ait. Nec puduit has uestes. s. bombicinas : ẽt uiros leuitate usurpare:propter onera æstiua: in tantum a lorica gerẽda discere mores:ut oneri sint etiã uestes. Ait ergo poeta:mulieꝝ ĩpudicitiam accusas: quum ipse tu multo magis fores condẽnandus : qui ea mollitie aliis sis futurus exẽplo. ¶ Non faciẽt alii: Argumentũ a maiori ad minus. ¶ Multitia : Vestes Multitia tenuissimas dictas a mollicie:ut qbusdam placet : ut aliis uero a mulcendo:q mulcerent & gratæ essent tenuitate sua:bombicinam autem uidetur intelligere:de quibus ex Plinii autoritate diximus. Nã Bombices telas araneaꝝ mõ texunt ad uestem luxũq; fœminaꝝ:q̃ bombicina appellant : tantæ tenuitatis ut denudet fœminã uestis bõbicina. De uestibus multitiis sic meminit Flauius uopiscus in Aureliano scribente præfecto ærarii. Dabis ad editionem Circensiũ tunicas multitias uiriles decem:lineas ægyptias uiginti. Mantelia cypria paria duo. ¶ Cretice: Aliqui legunt:sed falso:Critice:ut dicant. Tu iudex:qui in aliena uicia ĩsurgis & notas. Nam κριτησ iudicem signat Cic. in epistola ad Dolobellam:ut docet Trãquillus de claris grãmaticis. Ego tanq̃ criticus antiquos iudicaturus sum. Sed animaduertẽdum est syllabæ rõnem repugnare:ut nullo modo legi possit Criticus:est enĩ prima syllaba breuis Oratius in prima epistola secundi libri:ut critici dicunt. Illud aũt apud Martialem in septimo. Aequalis liber est cretice:qui malus est:nomen est proprium:legendũq; est Cretice non critice. Cretice igitur legendnm esta Creta:quæ primam habet syllabam longam. Vt per creticum ĩtelligat Eacũ de quo illic. Quas torqueat umbras Eacus. Vt sit sensus. Quid non facient alii:quum tu:q tanquã æacus iudex:& cognitor uiciorum sumas tales habitus uestium:posset etiam referri ad unumquemq; primarium romanorum:quem per Metellum Creticum designaret:ut sit sensus:quid non facient alii:quum tu ex primariis & principibus ciuitatis sumas tales uestes. Nam Metellus Creticus is fuit:qui Cretam ĩperio romano adiecit. ¶ Perores:oratione urgeas:nam peroratio fit in fine orationis:qua maxime aduersarius urgetur. ¶ In proculas & pollineas. i. in adulteras proculæ:& pollineæ similes. ¶ Est mœcha labulla: Sensus est. Labulla & Corphinia:quæ adulteræ sunt:si adulterii admissi conuincant in iudicio maius:tamẽ præ se ferant honestatis studium:non enim talẽ sumant togam:ut ĩdecentem habitum. Mulieres enim conuictæ adulterii cogebantur toga uirili ĩdutæ in publicum procedere. Autores sunt Porphirio & Asconius. Vnde Oratius in sermonibus. Quid ĩterest:in matrona ancilla peccesue togata. Cõtra uero stola erat matronarum. ¶ Damnetur:cõuincatur adulterii. ¶ Talem togam: tam tenuem uestem:qualia sunt multitia tua. ¶ Sed iulius ardet:Introducit creticum excusantem turpem habitum. ¶ Nudus agas:Verba poetæ:idest nudus eas:si te calor urget:quasi innuat non minus turpe esse:ut in tali corporis amictu:q̃ nudum agere. ¶ Minus est insania turpis:respondet iis:qui possent dicere:illum iudicatum iri insanum:qui nudus ambulauerit. Ait ergo poeta. Insania minore est digna repræhensione q̃ talis habitus. ¶ En habitum:Indignantis sunt uerba poetæ : & insultantis : quasi dicat:o q̃ dignus habitus : in quo te spectarent prisci romani illi:qui agricolationi intenti erant:& qui paucis annis ante uictores pro republi. cruda uulnera accepere:o q̃ riderent te: ut ostendat illũ fuisse futurum ludibrio & priscis Romanis:& qui pauloante sua tempora pro repub. multa præclara gessissent. ¶ Modo uictor:idest paucis annis ante: idest nostris fere temporibus:ac si dicat nostro sæculo:quo & Augusto Cæsare:& aliis imperantibus populus in rebus bellicis se exercuit. ¶ Vulneribus crudis. i. per cruda uulnera uictor:idest aspera & crudelia:nam a crudo fit crudelis. ¶ Illud uulgus montanum:rudis ille populus:qui priscis fuit temporibus:qui cessantibus bellis agricolationem exercebat:ut de quintio Cincinato legitur:& aliis ciuibus Romanis. ¶ In corpore iudicis: Argumentum est a minore ad maius:quasi dicat:si multitia testem non decent : multo minus iudicem decebũt. Nam quanto quis excellentior est:tanto magis eum decet honestatis esse amplexorem : & tanquam cæteris uirtutis speculum. ¶ Quero an deceant : quasi dicat non decent : si ergo non decent testem:minus conueniunt iudici. ¶ Acer & indomitus: Insultat sæpe poeta molli uiro. ¶ Libertatisq; magister:qui uideatur morum grauissimus censor : & qui in libertatem uelit asserere flagitiosos. Nam de animi libertate intelligit nõ corporis.

¶ Pelluces:transluces:compositio est a per & luceo:sed mutatur r in l est eni ex corrupto & integro.¶ Dedit hanc cōtagio labē:Sumpta est translatio a pestilenti aīali:cuius contractu & consuetudine reliqua aīalia facile cōmaculanť.Ergo uitia inqt aliena te in hanc labē deduxerunt:& plures in dies deducēt.Vnde Sene.de Tranqllitate uitæ.Serpunt.n.uicia:& in proximū quēq; transiliūt:& cōtactu nocent:unde & contagiū dictū est:& contagio:& cōtages:est aūt morbus:q contactu facile contrahiť.¶ Labē:maculam & uiciū.Labes ꝓprie dr̄ in uestimentis:sed ꝑ translationē uitia quoq; aī labes appellamus.¶ Sicut grex:ita inqt uicia serpent in unūquēq; ut porrigine unius porci:reliquus grex cōtaminať.

Cretice pelluces:dedit hanc contagio labem.
Et dabit in plures:sicut grex totus in agris
Vnius scabie cadit:& porrigine porci.
Vuaq; conspecta liuorem ducit ab uua.
Fœdius hoc aliquid quādoq; audebis amictu.
Nemo repente fuit turpissimus:accipient te
Paulatim:qui longa domi redimicula summūt
Frontibus:& toto posuere monilia collo.
Atq; bonam teneræ placant abdomine porcæ.
Et magno cratere deam.sed more sinistro
Exagitata procul non intrat fœmina limen.
Solis ara deæ maribus patet:ite prophanæ
Clamatur:nullo gemit hic tibicina cornu.

Qui paꝝ inconsiderate loquunť:dicunt gregē tantū de minoribus intelligi aīalibus.Quū constet gregem indifferenter nō solū de oī aīalium genere:sed etiam de hoībus dici.Teren.Vt me in gregem uřm recipiatis.Et alibi Iuuena.Cum grege chaldeo.Seneca ad Luciliū.Elephantoꝝ gregem excelsissimus ducit.

Scabies

¶ Scabiæ:Scabies autore Celso:ē durior cutis rubicunda:ex q̄ pustulæ oriunť quædā humidiores:q̄dam sicciores.Exit ex qbusdam sanies:fitq; ex iis cōtinuate exulceratio pruriens:serpitq; qbusdam cito:atq; in aliis qdā ex toto desinit in aliis uero certo tēpore anni reuertiť:quo asperior est quoq; prurit magis:eo difficilius tollitur.

Porrigo

¶ Porrigine: est autē porrigo morbus:quo non solum porci:sed & homines infectantur:de qua sic Cornelius Celsus: porrigo est:ubi inter pilos quædam q̄si squāmulæ surgunt:hæ quoq; a cutæ resoluunť:& interdū madent: sæpius siccæ sunt:fereq; id in capillo fit:rarius in barba: aliq̄do ēt ī supcilio.¶ Vuaq; cōspecta.Vua.n.facile corrumpiť cōtactu corrupti acini.¶ Fœdius hoc aliqd: futuꝝ inqt est:ut aliqd ēt in posteꝝ turpius facias hoc amictu:hoc est lōge ēt īdecentius cōmittas:q̄ q̄ per turpē habitum peccasti.¶ Accipiēt te paulatim:In eā & tu turpitudinē laberis:q̄ īter se sacerdotes mineruæ uiuunt.Sicq; poeta descēdit in rephensionē sacerdotū:quoꝝ collegiū (autore Tranqllo) Mineruæ in Albano Domitianus īstituerat:ex quo sorte ducti magisterio fungereť:redderētq; eximias uenatiōes:& ludos scænicos.Hoꝝ epulas:Luxū:molliciē scænicam:& reliq̄ turpia īsectať: ostendiq; eos nihil differre a mulieribus colētibus bonā deam:aut a sacerdotibus Cotycia celebrātibus:gulāq; eoꝝ maxime rephendit:q lautissime epularenť. Vnde & a Martiale Dapes Lautæ albanæ appellanť.Deniq; indignať ex sacerdotibus quēdā cornicini: cuius opa in ludis illis albanis utebanť:nupsisse.Oīs ergo poetæ fremitus ē in turpitudinē & molliciē sacerdotū albanorū. ¶ Accipiēt te.s.in cōsortiū suū.¶ Qui longa domi redimicula:ostēdit eos a mulieribus nō eē absimiles:q̄ celebraturæ sacra bonæ deæ sumunt redimicula.i.ornamēta & uincula capitis cōuenientia sexui muliebri:& monilia aptāt collo.Idē inqt faciunt isti sacerdotes in albano:ut more mulieꝝ sacrificia colāt bonæ deæ:& quod propriū est mulieꝝ sibi usurpēt.

Bonæ deæ sacra

Nā sacra bonæ deæ fiebant:ut scri.Plutar.in uita Ciceronis & Cæsaris quotannis in domo maximi pōtificis pro salute Popu.Ro.Is nemini uiro īteresse licebat:a mulieribus tantū celebrabanť.Vnde Cice.in orone in.P.Clodium sic.Hoīemq; eum qui pluuinaribus Bonæ deæ stuprū ītulerit: eaq; sacra:quæ uiri oculis:ne īprudentis qdem aspici fas est:non solum aspectu uirili:sed flagitio stuproq; uiolaret.Alii tamē ita interpretāť:non ꝙ bonam deam illi sacerdotes colant:sed ꝙ illoꝝ ritus & ludi scænici nihil pene differant a sacris bonæ deæ:quæ mulieres operanť.Deam aūt bonam etiam Maiam & Terrā dixere: eandēq; ēt Faunā:Opem:& Fatuā:Bonā:ꝙ oīum nobis ad uictū bonoꝝ causa est.Faunā ꝙ oī usui aīantium fauet.Opem ꝙ ipsius auxilio uita constet.Fatuā a fando:ꝙ infantes partu editi nō prius uocem edunt: q̄ attigerint terrā.¶ Atq; bonā:ordo est.Atq; placāt bonā deam.¶ Abdomine teneræ porcæ: Oīa inqt in sacris bonæ deæ faciūt:quæ ad eius cultū pertinent.Nā sus prægnans ei:ut scribit Macrobius mactabať:quæ hostia ꝓpria est terræ.

Abdomen

¶ Abdomine.i.sumine Pli.in.xi.cap.xxxvii.Ait antiquos uocauisse abdomē qđ nunc sumen.¶ Magno cratere:Nā in sacris eius erat uas uini:qđ mellarium appellabať:& uinū lac dicebať.¶ Sed more sinistro. Sed in iis sacris contrario se gerunt ritu.Nam quū sacra a mulieribus tantū celebrenť:ipsi contra ritū sacrorū eas excludunt:& soli īter se molles & effeminati celebrant.¶ More sinistro:more cōtrario: quū a mulieribus soleant excludi mares:ita ut ne effigies qdē maris in eo loco sit fas cōspici.Nā & picturæ mariū uelis integebātur.unde alibi:testiculi sibi conscius unde fugit mus.Varro.n.tradit: eā adeo pudicam fuisse: ut extra gynæceum nunq̄ sit egressa:nec nomen eius in publico fuerit auditum : nec uirum unq̄ uiderit:uel a uiro uisa sit: propter quod nec uir templum eius ingreditur.¶ Ite prophanæ clamatur:Iubēt inqt magno clamore mulieres abesse.¶ Prophanæ:Sacer & prophanus uocabula sunt contraria.Sacrū.n.est (ut Trebatius li.i.de religionibus refert) quicquid est quod deoꝝ habetur:unde Virg.huius diffinitionis memor:ubi sacrū noīauit: admonitionē deoꝝ pene semper adiecit.Sacra dioneæ matri:diuisq; ferebā.Itē sacra Ioui stygio quærite incepta paraui.Prophanū omnes pene consentiūt id esse:quod extra fanaticam causam sit: quasi porro a fano:& religione secretum.Vnde Cice.ad Herenniū.Locus quæritur celebris:an desertus. Sacer an ꝓphanus: publicus an priuatus:ubi liqdo ostēdit uocabula eē opposita.

Prophanum Sacrū

Porphirio exponēs illud Oratii.Odi ꝓphanū uulgus ait: ꝓphanos eos dici:q sacris initiati nō sūt:q fanū ītrare nō poterāt.¶ Gemit hic tibicina:Nā in eius sacris adhibebanť modulatiōes:& tibicinæ canētes cornibus.Sed hic inqt nō sūt Tibicinæ:nō sūt mulieres:sed uiri tātū.

¶ Talia orgia:Ostendit poeta eorundē sacerdotū molliciē nihil differre a sacerdotibus deæ Cotyttus: ē enim sensus.Non dissimilia inquit sunt sacrificia:quæ sacerdotes instituti a Domitiano Mineruæ in albano colūt ab iis:quæ feruntur ab Atheniensibus culta:quæ Cotyttia appellata sūt.Nam athenienses instituerāt Cotyttia sacrificia peregrina sumpta a Thracibus:quæ nocturnis peruigilationibus celebrarentur:in quibus impudica:turpiaq; multa fiebant.De quibus uidetur intellexisse Ora.in epodis.Inultus ut tu riseris cotyttia uulgata sacrum liberi cupidinis? Canidia.n.saga minať Oratio:qa talia sacrificia ei cōmissa ridens diuulgauerit.Cotyttia aūt ut scribit Porphirio sacrū cupidinis esse dicit:qa maleficia hæc:quæ per inferna sacra fiūt: ad amorem pertineant:unde apparet & hos sacerdotes talia sacrificia ut impudica & ad amorem ꝑtinentia tractare.His tribus peruigiliisq; deā Cotytto præesse uoluerūt:& ꝓinde Cotyttia noīata sūt.Vnde Strabo sic inqt.Atheniēses āt sicuti reliqs ī rebus hospitū & externoꝝ studiosi ꝑstiterūt: sic & in deis:externa.n.multa suscepere sacra: ita ut in comœdiis cōplura:& thracia: & phrygia decantata sint.

Talia secreta coluerunt orgia tæda
Cecropiam soliti baptæ lassare cotytton.
Ille supercilium madida fuligine tinctum
Obliqua producit acu: pingitq; trementes
Attollens oculos: uitreo bibit ille priapo.
Reticulumq; comis auratum ingentibus implet

Cotytto

Eam tamē deā alii Cotytto.alii uero Cotyn appellauere.Vnde Stra.lib.x.Similia inquit sūt:quæ apud Thraces celebrantur:quæ Cotyttia & Bendidia:apud quos & Orphica initiū habuerūt.Ipsam sane Cotyn:quæ apud Edonios colituť:& eius instrumenta memorat Aeschylus.Sic & Synesius appellat his uerbis θαρρον ασοφαι νου τον ανδραλιι συνον αυτοχ ρημα και ει ασω την της:κοτυος.Confidens demōstra uirū semimarē statim:sodaleq; Cotys:quē locū exponens Suidas Cotyn deam coli ait turpiū presidem.Alibi tamē idem Synesius Cotytto appellat:ubi ait ερμη μεν και ηρακλει της παλαι στρας εφοροις ουδε κατα μικρον πρεπει κοτυττοι δε και τοις αλλοις αττικοις κονιασα λοις νεωκορει.Mercurio quidem & Herculi palæstræ præfectis neutiq̄ cōgruit.Cotyttoni autē:& aliis apud atticos despicatissimis administrat: qbus uerbis declarauit eum:de quo agit in epistola fœdissimis esse moribus:q Cotyttoni inseruiat. Contra igitur hæc nocturna Cotyttia Eupolis poeta comicus:ut referunt qdam cōmentatores Aristophanis scripsit comœdiam:quā Baptas appellauit:de qua sic Plato meminit:ubi dr̄ comœdiarū differentiis agit: ισ μεν γουν τον ευπολιν τω ανδ... ασαι τουσ βαπτασ αποπνιγεντα εισ την θαλλαταν εισ ουσ καθηκε τουσ βαπτασ.Scimus inqt Eupolim:quum Baptas fabulā docuerit ab iis ipsis in mare submersum:contra quos Baptas emiserat.Lucianus quoq; in eā orationē:quæ inscribiť ad ineruditū multos emptitantē libros in hac ferme sñiam. Dic mihi inqt ēt ne Aeschinis orationē aduersus Timarchū legis:an uero oīa illa scis:& nosti singula? Aristophanē uero & Eupolim subisti: Baptas integrā fabulā perlegisti:unde ēt Probus sic scribit.

Baptæ

Baptæ comœdia inqt fuit:in qua Eupolis īducit uiros athenienses ad imitationē fœminaꝝ saltantes lassare psaltriā Cotytto. Cotytto apud Atheniēses psaltria:quā effœminati colūt noctu illā adeuntes.De Bapris & Cotytto Angelus politianus ī miscelaneis suis elegātissime disseruit.

Orgia

¶ Orgia:proprie dicunť sacrificia bacchi οργιαζω.n. orgia celebro.Vnde Stra.lib.x.scribit sic.Plurimi igiť græcoꝝ totū cerimoniale negociū:qđ orgia uocantur: Bacchanaleq;:& choricū:& sacroꝝ mysteria libero patri attribuerunt.Cæteꝝ tamen orgia pro oībus cerimoniis capiunť:unde idē Strabo Cybelē præcipuo ueneranť honore:eius orgia frequētates.¶ Secreta tæda.i.mistica face:nā noctu talia sacrificia peragebanť.¶ Baptæ:sacerdotes molles & effœminati:a qbus forte eupolis denominauit comœdiā suā a βαπτω qđ significat tingo & lauo:ꝙ qui sacris initiabanť lauarenť aqua calida primū. Aristophanes primū ex ritu ueteri me lauerūt.¶ Lassare.Nā in sacris saltātes fictā fortasse ꝑsonā Cotyttus lassabant.Probus:ut diximus:ait fuisse psaltriā:quā effœminati Athenienses noctu colunt eā adeūtes.¶ Cotytto:accusatiuus est græcus.¶ Cecropiā:atticā a Cecrope rege:q primus Atheniensiū rex regnauit in attica ante Deucalionis tpa:quē oīs antiqtas fabulata est:biformē fuisse:qa primus marē fœminæ matrimonio iunxit. ¶ Ille superciliū:molliciē adhuc īsectať in iisdē sacerdotibus:q more mulierū decoris eēnt studiosi:supcilia.n. fuligine denigrabant:qđ solitū fieri ostēdit Pli.lib.xxviii.Vbi ait capilli defluuia Vrsinus adeps: misto Ladano:& lantho cōtinet:Alopeciasq; emēdat:& raritatē superciliorꝝ cum fungis Lucernaꝝ:ac fuligine: quæ ē in rostris earū.¶ Producit:extēdit:& emēdat.¶ Obliqua acu.calamistro.¶ Pingit:oculos.n.sibi tingebant. Pli. in.xi.Palpebræ in genis hoī utrinq;:mulieribus etiam infectæ quotidiano:tanta est decoris affectatio: ut tingantur oculi quoq;.Ouidius in arte amandi.Nec pudor est oculus tenui signasse fauilla.Vel prope te nato lucide Cidne croco:per oculos igitur intellige genas:quæ inficiebantur:Vnde Diuus Ciprianus in tractatu habitus uirginū de īpudicis uiris sic scibit.Illi docuerunt:& oculos circūducto nigrore fucare:& genas mendacio ruboris inficere:& mutare adulterinis coloribus crinē &c. Sic & Diuus Hieronymus ad matrē & filiā in gallia cōmorantes scribit.Oculos stibio linit.¶ Ille:alius ex sacerdotibus.¶ Vitrio priapo:nihil inqt omittūt: qđ ad molliciem:neqtiāq; ꝑtineat.Nā & poculis inqt utunť in cōuiuio effigiatis īstar īguinū:quā obscenitatē notat & Pli.lib.xiiii.Loquēs de ebrietate.Iam uero:quæ uasa adulteriis celata:tanq̄ ꝑ se parū doceat libidines temulētia:ita uina ex libidine hauriunť.Idē ēt ī prohe.li.xxxiii.his uerbis.In poculis libidines celare iuuit ac ꝑ obscenitates bibere:panibus ēt ꝑ obscænitatem sic formatis uescebanť.Martialis Si uis esse fať nostrū potes eē priapū.Ipsa licet rodas īguina tutus eris.

Reticulum

¶ Reticulūq;:tegmē ē capitis mulieris a rete dictū:a cuius similitudine est factū:q̄li & nřis tpibus matronæ utunť & aureis & sericeis.De eo sic Lāpridius Matronas autē regias cōtentas eē debere uno reticulo:atq; īauribus:& bacchato monili:genere masculino ꝓtulit Pli.lib.xii.Vbi de natura thuris:sic.n.scribit ꝑsona adiiciť capiti:desusue reticulus.Nā apđ ueteres capillos puellæ:aut humeris diffluentes:aut reticulo collectos gestare cōsueuerūt.Propertius.Nec de more comæ per leuia colla fluentes.

Cærule us Vene/ tus Thalas/ sicus Rasa Pexa

⁊ Scutulata.i.Vestes scutulis distictas:q̄s galli istituerūt:unde sic Pli.Plurimis uero litiis texere: q̄ polymita
appellāt Alexādria istituit:scutulis diuidere gallia.⁊ Cærulea:color cærule⁹iter uiridē & nigrū ē: pprieq; tha
lassicus:uñ poetæ mare reliq̄sq; aq̄s cæruleas appellāt.idē ēt dr̄ color uenetus.Vñ Vegetius li.iiii.de re milita
ri scr.nautas ueste ueneta eē iduēdos:& uela nauiū exploratoriaꝝ colore ueneto eē tigēda:hoc ē cæruleo.Nā
ut idē iq̄t Vegetius sisis ē fluctib⁹ marinis:ita ut color cæruleus:& uenet⁹ & Thalassic⁹ idē sit.i.color sisis ma
rinis fluctib⁹.Thalassan.n.uocāt græci mar̄.⁊ Rasa:uestimēta: q̄ pilocarerēt.Nā absolutū positū ē rasa & nūc
ro p̄rali apd̄ Priscos i usu fuit Toga rasa & pexa:q̄
cōtrariæ erāt.Nā rasa sine pilis erat:pexa uero uil
losa.De q̄bus sic Mart.Rasam tu mihi mitte to/
gā.Et alibi.Togā ue pexā.Pli.itē scribit.Lanā hi/
striæ liburniæq; lino ppriorē q̄ lanæ eē alienā pe
xis:& quā sola ars scutulato textu cōmēdat: ita ut
bene cōueniat togæ rasæ:quæ scutulato textu cō
ficiebat̄.i.breuibus scutis distīguebat̄.⁊ Galba/

Galba num

na:Galbanū genus ē coloris albi:ut aliq putāt: &
sub lucidi: qd̄ malū & delicatoꝝ fuisse ostendit
nō solū Iuuenalis:sed & Mart.quū hoīem mulie
briter idutū galbanatū appellat:unde ēt idē Mar.

Cærulea indutus scutulata:aut galbana rasa.
Et per:iunonem domini iurante ministro.
Ille tenet speculum patici gestamen othonis.
Actoris arunci spolium:quo se ille uidebat
Armatum:cum iam tolli uexilla iuberet.
Res memoranda nouis annalibus:atq; recenti
Historia:speculum ciuilis sarcina belli.
Nimirum summi ducis est occidere galbam.

Mores appellat galbinos.i.molles & effœmīatos.Tunicā galbinā a colore galbano appellat:sic flauius uopi/
scus i Aureliano.Inter hæc fuit tetricus chlamyde coccea:tunica galbina.Galbanū itē:ut scribit Pli.lib.xii.ar
bor ē syriæ i Amano mōte similis ferulæ resinā pducēs purā & trāslucidā.⁊ Et p Iunonē dñi.Oīa iq̄t faciūt:
q̄ mulieꝝ sūt:ut ēt nō p geniū sed p Iunonē dñi iurēt.Nā placuit q̄busdā:ut autor ē Seneca:ad Luc.lib.xix.epi
stola.cxi.Vnicuiq; nostrū pædagogū dari deū:nō qdē primariū:sed hūc iferioris notæ ex eoꝝ numero: quos
Ouid.ait de plebe deos:Stoici uero affirmarūt singulis & geniū & Iunonē dari:unde & Pli.lib.i.cap.vii.sic i/
qt.Quāobrē maior cœlitū populus ēt quā hoīum itelligi pōt:quū singuli ex semetipsis totidē deos faciāt Iu/
nones geniosq; ad optādo sibi:ex quo uidet̄ inuere mares cōsueuisse p deos masculos: fœminas uero p deas
iurare:unde mō poeta ait sacerdotes ipso more fœmineo p Iunonē iurare:sicuti iurat siue ipræcat̄.Quartilla
apud petroniū his uerbis.Iunonē meā iratā habeā:si unq̄ me memineri uirginē fuisse.Licet Socrates apd̄ Pla
tonē i Gorgia iuret p Iunonē:ita ut de hoc adhuc q̄rēdū cēseā.⁊ Ille tenet speculū.Ea sacerdotibus iq̄t alius tā
grāde hēt speculū:quo se polit q̄ grāde fuit illud.⁊ Othonis:quo se i acie uidebat.De quo ita & Sydonius Ap
pollinaris.Post speculi imanis pōpā:quo se ille uidebat.⁊ Hic turpis:qd̄ pulcher otho.Idē alibi.Galbā sternis
otho speculo:q pulcher hr̄i dū captas:sicq; p trāsitū molliciē othonis suggillat:q ut scribit Trāqllus:adeo mol
lis fuit & mūditiaꝝ muliebriū studiosus:ut uulso corpe:& gallericulo capiti pp raritatē capilloꝝ adaptato &
adnexo icederet:& nemo dignosceret:qn & faciē quotidie rasitabat:& pane madido linebat.Idq; istituit a pri
ma lanugie:ne barbatus unq̄ eēt.⁊ Gestamē:appositio ē:hoc est q̄le solebat gestare Otho studiosissimus for/
mæ.⁊ Patici Othonis.i.patiētis muliebria.Nā(ut scribit Trāqllus)Nerōi cōsuetudīe mutui stupri cōciliatus
ē.⁊ Actoris arūci spoliū.Alia appositio.Hoc āt hemistichiū uirgilianū i dedecus dicit Othonis:q nō iā igētē
hastā more Actoris uiri fortissimi portabat:sed igēs speculū:ut mollis & effœmiatus:legēdūq; ē ironicos.q.
d.nō iā spoliū ablatū hosti:q̄le fuit hasta:quā Turnus Actori abstulit.⁊ Ille.s.Otho.Quū iā tolli uexilla iube/
ret.quū iā i hostes acies dirigeret sublatis signis.⁊ Res memorāda.Acclamatio ē in derisum Othonis ut sit
nō memorāda:sed supprimēda.⁊ Nouis annalibus:atq; recēti historia.iter annales & historiā hoc iterest: q

Anna/ les Histo/ ria

Annales:q̄tū potuimus colligere ex uerbis Cicerōis & Gelii sūt libri cōtinētes res gestas pluriū annoꝝ:obser
uato cuiusq; anni ordīe:unde & nomē accepe nudi āt sūt & simplices:uelutiq; cōmētariiq;:q breuiter rē com
plectētes materiā p̄beāt uolētibus scribere historiā:neq;.n.affectus mouēt:neq; alacriores ad rēp.defendēdā:
neq; segniores ad rē pperā faciēdā ānales cōmouere pn̄t.Historia uero ē reꝝ gestaꝝ narratio:uel demōstratio
dicta ab ιςορεω qd̄ ē idē qd̄ narro:uñ Cic.i.ii.de oratore.Erat historia annaliū cōfectio: res oēs singuloꝝ an
noꝝ mādabat lr̄is pōtifex maxius:efferebatq; i albū & pponebat tabulā domi ptās ut eēt populo cognoscēdi:
hiq; annales maximi noīant̄.Vir.itaq; oīum reꝝ pitissimus iducit Aeneā tāq̄ pōtificē dicer̄.Et uacet annales
nr̄oꝝ audire laboꝝ.Quū ergo Aeneas:ut pōtifex iducat̄:merito annales appellat historiā.Historia ut scr.Ge
lius:q̄ rōne:quoue cōsilio gestæ sūt res demōstrat.Ex ānalib⁹ igr̄ tāq̄ ex breui:nudaq; mr̄ia sumebat̄ historia
q̄ rē Huberius pscribit:q̄ affectuū plena ē:ergo annales id oīno sūt:qd̄ historiæ:sʒ historiæ nō oīno id qd̄ āna
les sūt:tāq̄ alteꝝ sit spāle nomē:alteꝝ gn̄ale:sicuti qd̄ ē hō id necessario aīal ē:qd̄ ē aīal nō id necesse ē ut sit hō.
⁊ Speculū ciui.sar.belli:ueluti acclamatio i cōtēptū tātæ molliciei:q iter cætera belli machinamēta speculū

Bebria cus uicus

quoq; gestaret.⁊ Belli ci.bellū appellat ciuile:qd̄ iter Othonē & Vitelliū gestū fuit ad Bebriacū uicū iter Cre
monā & Veronā:ubi duab⁹ Otho cladibus acceptis supatus ē.De quo bello & loco Pli.meminit li.x.ca.xlix.
Venerūt i italiā Bebriacēsib⁹ bellis ciuilib⁹ trāspadū & nouæ aues.⁊ Nimiꝝ:isultatio ē i Othonē:ut effœmia
tū.q.d.rē facit mōstruosā Otho:q ipatores d̄ regno eiicit:& cutē more mulieꝝ curat:& polit q̄si cōtraria.Nā
quū ab Galba adoptari expectaret:isq; Pisonē p̄tulisset idignatus:ad uiq; cōuersus eū a suis desertū iteremit.
Galba āt septius fuit ipator:q Nerōi successit nullo gradu cōtigēs:Cæsaꝝ domū:lege Suetoniū.De cæde itē
Galbæ & Othonis & pugna Bebriaca mēinit Ioseph⁹ de bello iudai.i.v.li.sic.In medio nāq; rōanoꝝ foro Gal
ba pēpto creatus Otho ipator cū Vitello ipante pugnabat:quē germanoꝝ tūc manus elegerat.Hito āt apud
Bebriacū gallaciæ p̄lio cū ualēte & Cīna uitellii ducib⁹ prīo die Otho supauit:altero Vitellii milites:multisq;
trucidatis & aduersæ ptis audita uictoria Otho ap brixellū semet occidit.postq̄ Biduū:tresq; mēses ipiū tēuit.

⁊ Curare cutem:faciem(ut diximus)quotidie rasitare:& corpus uellere.⁊ Affectare:est aīum hēre intentū ad
aliqd habendū:ut gigantes Affectauerunt cœlū.i.aīum intentū habuerūt ad habendū cœlū:& Cæsar affectat
imperiū.i.aīum intentū hēt ad habendū imperiū.⁊ Spoliū palati:p palatii:ubi sedes erat imperatoꝝ.Nā pri
mus fuit Romulus:autore Liuio in primo:q palatium:ubi educatus ipe fuerat:muniit.Sic.n.dixit quēadmo
dum alibi purpureus magni ructaret scurra pallati.Et Petronius.Fama uolat summiq; petit iuga celsa palati.

Palatiū

Ex septem eni collibus urbis fuit palatiū:unde Ci.in officiis ait Cn.Octauiū præclarā ædificasse in palatio: &

Et curare cutem summi constantia ciuis.
Bebraici in campo spolium affectare palati.
Et pressum in faciem digitis extendere panem.
Q d nec in assyrio pharetrata semiramis orbe
Mœsta nec acciaca fecit cleopatra carina.
Hic nullus uerbis pudor:aut reuerentia mēsæ
Hic turpis cybeles:& fracta uoce loquendi
Libertas:& crine senex phanaticus albo
Sacrorū antistes:rarum ac memorabile magni
Gutturis exemplum:conducēdusq; magister.

plenā dignitatis domū:& inde domū palatinā appel
larunt domū imperatoꝝ.Dictū palatium: uel q ibi
pecus pascens ballare cōsueuerit:& q̄si ballantiū: un
de Neuius ballantiū appellat uel q pallare.i.errare
pecudes solerēt:uel q ibi Hypborei filia palanto ha
bitauerit:q ex Hercule latinū pepit : uel q ibi pallas
euādri fili⁹ sepultus fuerit:uel q ēt palatini & Abori
gines ex agro rheatino:q appellat̄ palatiū:ibi cōsede
rint:uel a pale pastorali dea: ut scribit Solinus.⁊ Et
extendere panē.s.madidū lacte asinino.Nā ut scribit
Pli.lib.xxviii.Cutē in faciem erugari:& tenescere:&
candorē custodire lacte asinino putant.Proinde pop
pea uxor Neronis quocūq; ire cōtegisset secū sexcen
tas assellas ducebat.⁊ Qd̄ nec in assyrio:Fecit inquit
Otho ea ad curandā cutē:& se molliendū i castris : q̄

Semira/ mis

nec Semiramis regina:nec cleopatra fecerūt:ut ostēdat ipm ēt fœminis molliorē extitisse.⁊ Semiramis: Nini
regia assyrioꝝ fuit uxor:magni mulier aī:quæ occiso marito non ausa tradere imperiū filio.Nino adhuc ipu
beri:nec ipsa palam tractare:mutato habitu cū filio regni moderationē suscepit.Hæc babylonē cordidit:non
contenta acquisitos a marito terminos tueri.Aetiopiā quoq; suo imperio adiecit.Indis ēt bellū intulit.Ad po
stremū:quum concubitū filii petiisset:ab eodē interfecta est:duos & triginta annos post Ninū regno potita.

Assyria Syria Phare/ tra Cleopa/ tra actium

⁊ Orbe assyrio:in ea parte assyriæ:ubi babylon est.Nam babylon & Nisibus urbes Assyriæ sunt maxīæ:quæ
autē assyria antea dicta fuit:postea dicta est syria terraꝝ maxima:& pluribus distincta noībus.De qua abun/
de Pli.lib.v.Et strabo.xvi.⁊ Pharetrata:pharetra armata:quali habitu in bellū descendebat : est eni pharetra
reconditorium sagittaꝝ.⁊ Cleopatra:ægypti fuit regina soror illius Ptolomei:qui Pōpeiū neci tradidit.Eam
primo amauit Iulius Cæsar:ex qua pueꝝ suscepit Cæsarionē:mox eā post mortē Iulii Cæsaris.Ma.Antonius
ardenter dilexit:ex qua liberos duos suscepit:quos solem & lunam appellauit.Eum postea aduersus Augustū
cum exercitu proficiscentem quattuordecim cum triremibus secuta est ad Actium promontorium:ubi com
missa pugna uincenteq; Augusto ipsa prior cū suis triremibus aufugit in ægyptū:quā fugientē Antonius: re
licto exercitu:perditus amore cōsecutus est.Sicq; Augustus potitus uictoria in ægyptum secutus est utrūq;.
M.Anto.gladio suo seipsum interemit:Cleopatra ne uiua ab Augusto in triumphū duceret̄:admotis corpo
ri serpentibus:mortē sibi consciuit:lege Plutarchū:Florū:Strabonē:& Suetoniū.⁊ Mœsta:quia uicta irā Cæ
saris Augusti timebat.⁊ Carina acciaca:q̄ pugnauit apud Actiū pmontoriū epiri.⁊ Hic nullus uerbis pudor:

Pudor

Reddit poeta ad sacerdotes:de q̄bus cœperat:ait ergo iter ipsos oīa turpia fieri:Nec ullum existere pudorem
quominus & uerbis & factis utantur obscænis.Nam pudor est ueluti obstaculū ne qd turpe faciamus : unde
philosophi sic diffiniūt:autore Gellio.Pudor est iuste uitupatiōis siue rep̄hensiōis timor.⁊ Turpis cybeles.i.

Cybe/ leia sa/ cra

oīa obscæna fiūt hic.i.inter ipsos sacerdotes:qualia fieri solent in sacris cybeleis:ubi turpissima quæq; fiebant
& præcipue solēni die lauationis eius in Almone fluuio.Nam ut scri.Augustinus lib.ii.cap.iii.de ciuitate dei
ante deæ lecticam talia per publicū cantitabant̄ a neq̄ssimis scænicis:qualia non deceret matrē ipsorum scæni
coꝝ audire:unde Augustinus subdit illā pinde turpitudinē obscænoꝝ dictoꝝ atq; factoꝝ scenicos ipsos do
mi suæ pludēdi cā corā matribus suis agere puderet:quā per publicū agebāt corā deoꝝ matre spectante:& au
diente utriusq; sexus frequētissima multitudine.⁊ Fracta uoce:aut molli & effœminata:aut i oēm effusa tur/
pitudinē sūpta trāslatiōe ab eq̄s:q fracto & soluto freno toto ipetu ferūt̄.Apuleius li.viii.de sacerdotibus deæ

Phanati cus

syriæ.Fracta:rauca:& effœminata uoce clamores absonos itollūt.⁊ Phanaticus senex.i.sacerdos nō absimilis
gallo sacerdoti cybelio.Nā phanaticus epitheton ē galli.i.afflatus numine:nā spiritu quodā uidebant̄ agi diui
no:& futura p̄dicere:unde Ora.i saty.Hūc circū tonuit gaudēs bellona cruētis:& in Odis.Nō dindimene nō
adytis q̄tit.Mentē sacerdotū icola pythius.Nec liber æq̄.Quū igit̄ quodā furore diuina agant̄:caput iactāt ro
tātq; crines.Luca.i.i.Crinēq; rotātes sanguineū populis cecinerūt tristia galli.uñ Liui.lib.xxxvi.scribit.L.Sci
piōis legatus classem in europā ad Sextio.oppugnādā traiecit.Iāq; subeuntibus muros:phanatici galli primū

Lym/ phatus Lym/ phatyc⁹

quū solēni hitu ante portā occurrerūt.Lymphatus ēt & lymphaticus uocat̄ isaniēs & laruatus.i.demoniaco
spiritu afflatus Pli.de helleboro.Medet̄ ita comitialibus morbis:uertigini:melācolicis:isaniētibus:lymphati
cis:elephātiæ albæ.Idē i.viii.ca.liiii.Loquēs de api boue.Hi græges repēte lymphati futura p̄cinūt:unde lym
phare:qd̄ ē uesanū facere Vale.flac.li.iii.Deus ancipitē lymphauerat urbē.⁊ Sacroꝝ an.dñs & magister taliū
sacroꝝ.⁊ Raꝝ ac memo.ma.Ironicos dictū.q.d.raro iuenias tā boni exēpli magistrū conducēdū mercede ad
uoluptatē gulæ.Nā exemplū id est:qd̄ nobis ppositū monet:qd nobis fugiendū imitādū ue sit.Est.n.ut dif.

Exem/ plum

finit Cic.ad herenniū:alicuius facti aut dicti p̄teriti cū certi autoris noīe ppositio.Exēplū itē dicimus id:quo
demōstrat̄ in rebus uenalibus:cuiusmodi sit ea res uenalis.unde Cice.ad Herēniū.Si merces ipsi:q uēdidant
aliunde exēplū quæritāt mercis:aut si aceruos dicāt se tritici hr̄e:& eoꝝ exēplū pugno nō habēt qd̄ ostēdant.

Quid tamē expectāt phrygio:quos tps erat iā
More superuacuā cultris abrumpere carnem.
Quadringenta dedit gracchus sestertia : dotē
Cornicini:siue hic recto cantauerit ære.
Signatæ tabulæ:dictum feliciter: ingens
Cœna sedet:gremio iacuit noua nupta mariti.
O proceres cēsore opus est: an aruspice nobis.
Scilicet horreres:maioraq; monstra putares.
Si mulier uitulum:uel si bos ederet agnum.
Segmenta:& longos habitus:& flamea sumit
Arcano qui sacra ferens nutantia loro

☞Quid tamen expectant:Ex quo inqt uitam agunt obscænā & muliebrem: nec magis idigent genitalibus q̄ galli:q castrati erāt:q̄do q̄dē nubūt:qd ergo expectāt cur nō castrent:& per oīa similes sint cybeleis sacerdotibus **Galli sacerdotes** quos in reliqs imitant.☞More phrygio:more gallorum sacerdotū cybeles:q testa famia:autore Pli.uirilitatem sibi amputabant:ad imitationē atys pueri:quē Cybele impudice dilexit:q cū castitatē suā deæ pmisisset:eāq; cōmisso stupro cū nympha sagaritide nō seruasset & dea irata suppliciū de nympha sumpsisset:correptus furore & putans domos ruere solitudinem petiit: & per summa Dindimi montis phrygiæ discurrens arrepto lapideo cultro seipsum castrauit.Vnde Oui.Ha pereant partes quæ nocuere mihi.Ha pereant dicebat ad hac:onus iguinis aufert.Nullaq; sūt subito signa relicta uiri.Catul.tamen aliter scri.puerū quū ex aqua galli fluminis phrygiæ bibisset:i furorē ex aquæ natura cōpulsum.s.se castrasse.Tandē e monte in uallē pcipitatus i arborē pinū cōuersus est.☞Phrygio:nā phryges troesq; ppe.Idē habitantes autore Strabone deā pcipuo uenerant honore:eius orgia frequentātes.☞Carnē supuacuā:supfluā & minime necessariā q̄do oīa muliebriter agāt & nubāt:sicq; p irrisionē a poeta dicunt.☞Cultris:non ferreis sed lapideis.Nā scilice:ut diximus:uirilia sibi amputabāt.☞Quadrīgenta dedit:Notat poeta mares sui tpis:quo multi fronte in uerecūda nubebāt.unde Mar. Barbatus rigido nupsit calistratus aphro.Hac q̄ lege solet nubere uirgo uiro.Nupsit & Nero Doryphoro liberto:& Neroni Sporus autor Tranqllus:ostēdit ergo ex sacerdotibus Gracchū nobilē & potentē uirorum nupsisse oīaq; fecisse:q̄ in nuptiis ēt uirginalibus fieri solēt: ut dotē ēt dederit marito.☞Quadringēta sestertia:ac si dicat tantā dotē:quæ capiat ēt summā æquitis ro.Neq;.n.quisq̄ haberi poterat inter equites romanos:qui summā quadringentorum sestertium non habuisset.☞Gracchus: unus ex sacerdotibus nobilis & potens quales fuerunt Gracchi.Nam Gracchorum familia nobilitate præstabat & potentia.☞Sestertia:Sestertiū primū fuit:ut diximus in superiore satyra:quarta pars denarii:quo tempore quindecim decusses is ualebat:hoc est decē asses:fit autē a semis & tertiū:eo q; contineat in se asses duos: & dimidium tertii.Declinat etiā genere masculino Sestertius.☞Cornicini siue hic recto cantauerit ære : hoc **Tubicē Cornicen Buccinator** in infamiā & dedecus est nubētis.Nam ille inquit cui nupsit:fuit aut Cornicē aut Tubicen:ut ostēdat partem omnino ex ea re trahi infamiā.Nam in castris legio habet tubicines:cornices:buccinatores.Tubicines ad bellū uocant milites:& rursum receptui canentes reuocant.Cornicines & buccinatores erant ornamentū totius legionis in ingressu conflictus:& eius reditu.Quotiēs ad aliquod opus exituri sunt milites soli tubicines canunt & soli milites ad signa eorum obtemperant:quotiens mouenda sunt signa cornicines canunt: quotiēs pugnatur:& tubicines & cornicines pariter canunt.Vnde illud est Ouid.in metamorphosi.Non tuba directi nō æris cornua flexi.☞Signatæ tabulæ:subaudi sunt.Nam matrimonium non fiebat sine publica scriptura:un- **Tabulæ Tabularium Tabularius** de alibi poeta.Si tibi legitimis pactam iunctamq; tabellis.Non es amaturus.Tabulæ autem numero tantum plurali dicuntur uenditionum:emptionum:dotium:& id genus cōtractuum:unde tabularium locus ubi reponuntur ipse tabulæ:& tabularius ipse tabularum scriptor & notator:quem uulgo notarium appellamus. ☞Dictum fœliciter:subaudi est:ut sit fœliciter cedant nuptiæ:ita enim dici solebat in nuptiarum celebratione.Tranquillus in Domitiano.In reducenda post diuortium uxore acclamari audiit libenter domino & do- **Censor** minæ fœliciter.☞Sedet:ponitur.☞Cēsore opus est:Turpitudinem rei ab ambigua percunctatione aggrauat: quasi dicat flagitium esse nihilomagis dignum castigatione q̄ expiatione.☞Censore : qui mores corrigat.Nā censor præerat moribus ciuitatis.De quo ita Plutarchus in uita Pauli æmilii.Censura maxime omnium magistratuum reuerētiæ est:plurimæq; potestatis:cum in aliis rebus tum maxime ad morum emendationem. Nam e senatu remouere potest:equitibus auferre equos notare infamia:censum agere:lustrum cōdere.Asconius pedianus.Regendis moribus ciuitatis censores quinto quoq; anno creari solebāt:hi prorsus ciues sic notabant:ut qui senator esset eiiceretur senatu:qui equos Ro.equum publicum perderet:qui plebeius in Ceritum tabulas referretur:& ærarius fieret:ac per hoc non esset in albo centuriæ suæ.☞Haruspice:qui sacrificiis **Haruspex** expiet tantum naturæ portentum.Haruspex enim is dicebatur:qui īspectis extis uictimæ futura prædicebat portentaq; sacrificio expiabat:denominaturq; ab haruga.i.uictima:& haruga ab hara.i.stabulo.☞Silicet horreres:cū ea interrogatione legendū est:qua increpamus male intelligētes.q.d.hoīem nubere multo mōstruo- **Segmēta** sius est q̄ si bos agnū pareret:& mulier uitulū.☞Segmēta:ornamenta esse muliebria declarat Vale.maximus lib.v.ca.de gratis.Permisit quoq; his purpurea ueste:& aureis uti segmentis.Iuxta qđ dixit Ser.segmentum esse monile:& ornamentū gutturis.Qđ etiā Sydonius cōprobare uidetur his uerbis.Et illā arranis ebriā succis inter crepitantia segmenta palmatā conuenustauit: quibus uerbis ostendit ornamenta esse:quæ cōstarent aut argento & auro:aut margaritis:aut pciosis lapillis crepitantibus.Iuue.& segmentatis dormisset paruula cunis.Pli.li.vii.ostēdit Segmenta significare circulos his uerbis:plura aūt sūt segmenta mūdi : quæ nři circulos appellauere:græci paralelos:uocabulū aūt deductū est a secando:sicut & segmina.☞Longos : muliebres. **Flameū** ☞Flamea:flameū ueli genus erat:coloris luthei:quo caput nouæ nuptæ uelabat.☞Sacra ferens:nobilē eē ostēdit sacerdotē:qui nupsit.Nam Salii sacerdotes mariti ex nobilioribus tantū creabantur:sicq; ostendit poeta eum:qui in mōte albano sacerdos sacra mineruæ ministrabat: & nupserat antea matris sacerdotem extitisse.

Sudauit clypeis ancilibus:o pater urbis
Vnde nefas tantum latiis pastoribus: unde
Hæc tetigit gradiue tuos urtica nepotes.
Tradit ecce uiro clarus genere:atq; opibus uir.
Nec galeam quassas:nec terrā cuspide pulsas
Nec quæreris patri:uade ergo & cede seueri
Iugeribus campi: quem negligis officium cras
Primo sole mihi peragendum in ualle quirini.
Quæ causa officii:qd quæris: nubit amicus.
Nec multos adhibet : liceat modo uiuere fient
Fient ista palam:cupient & in acta referri.
Interea tormentum ingens nubentibus hæret.
Quod nequeūt parere:& partu retinere maritos.
Sed melius:quod nil animis in corpora iuris
Natura indulget:steriles moriuntur: & illis

☞Qui sudauit clypeis ancilibus:hoc est clypeis:quæ ancilia sunt appellata:de quibus talis extat historia.Regnante Numa Pompilio e cœlo in terram decidit breue scutum:ex ære:dictū ancille:q; undiq; esset recisum: unde Ouid.in fastis.Atq; ancille uocat:quod ab omni parte recisum est.Quaq; oculis spectes angulus omnis **Ancille** abest.Et una uox edita omnium potentissimam fore ciuitatem quādiu id in ea seruaretur.Rex igitur:ne furto locus eēt:adhibito fabro Mamurra iussit ad illius similitudinem undecim alia scuta fieri:simulq; misceri: ne cæleste internosci posset:adhibitiq; sunt sacerdotes Salii duodecim:qui Ancilia ferrēt : ac per urbem irent **Salii** canentes carmina cum tripudiis solēniq; saltatu: unde & nomen accepere:ii autem Mar.erant consecrati:eorum primus præsul uocabatur:autore Pli.Ancilia autem nomen est tertiæ declinationis : legitur tamen & ancilium & anciliorum : sed illud ratione annologiæ : hoc autem autoritate defenditur:sic ēt uectigalium & uectigaliorum:Saturnalium & saturnaliorum:multaq; id genus.☞Arcano loro:q; nulli alii liceret ferre & pertractare q̄ Salio.☞O pr̄ urbis:exclamatio est:q̄ & rei idignitas:& idignatio poetæ exprimit.☞Pater urbis.s.mars:ex quo & Ilia rhea Numitoris filia nati sunt Romulus & Remus urbis conditores.☞Vnde nefas tātū:subaudi est.i.tāta morum prauitas:ut uir uiro nubat.☞Latiis pastoribus: Romanis q a pastoribus originē traxerūt : & q oīum antea uoluptatū ignari fuerunt:ut rudes & agrestes pastores.De qbus scribit sic:Varro : Romanorum uero populū a pastoribus esse ortū qs nō dicit:qs faustulum nescit pastorē fuisse nutriciū:q Romulū & Remum educauit:nō ipos fuisse pastores obtiebit:Sicq; poeta fœdā sui tpis molliciem notat.☞Hæc urtica:hic libidinis pruritus:ut ēt uiri nubāt.☞Gradiue : mars: uel qa gradatim:& p ordines eatur i bellū:uel in uerbo græco γραιλαινιν qđ est uibrare:q; in bello hastæ uibrent.☞Nepotes:posteros.☞Quæreris patri.i.nec quæreris apud iouē patrē tuum de luxuria & mollicie romanorum.☞Vade ergo:acri indignatione dictū.☞Campi seueri:campi martii:in quo comitia fiebant:& magistratus creabantur:militesq; noui exercebantur:ut dicemus illic : aut uulnera pali.☞Quē negligis: quē minime curare uideris.☞Officium: Ad irrisionem:contemptumq; temporum suorum hoc dicit:quibus multi ab- **Officiū** iecta uerecundia nubebant.Introducta est persona:quæ ostendat operam sibi dandā esse uiro nubenti.☞Officium:Nemini dubiū est officium dictū esse ab efficiendo:ut id sit q; unusquisq; teneatur efficere:unde Cic. librum suū de officiis īscripsit:q; ibi doceat:qd in omni rerū actione sit efficiendū.Est ergo sensus : quoddam mihi negociū(quasi debitū & quod teneatur efficere)est mihi peragendū.Tranqllus in Caligula Liuiam horestillam.C.Pisoni nubente:quū ad officium & ipse uenisset ad se deduci imperauit.☞Primo sole: primo ortu solis.☞In ualle quirini:utrum ad templum Quirini:de quo meminit Pli.lib.xv.cap.xxix.Inter antiquissima namq; delubra habentur Quirini:hoc est ipsius Romuli:an ad porticum Quirini.i.Romuli: quo multi conueniebant Mar.lib.xi.Vicinam pete porticum Quirini:Turbam non habet ociosiore Pompeii uel Agenoris puella.Quirinus autē dictus ē Romulus:siue ab hasta:quæ quiris a Sabinis dicebat : qua semper arma- **Quirinus** tus incedebat:siue a Curibus ciuitate Sabinorum:quos percusso fœdere in urbem recepit:populumq; a curibus Quirites uocauit:ipsi q; post mortē eum pro deo coluerunt:Quirinūq; appellauerūt:unde Ouid.in fa.lib.ii. **Quirites** Proxima lux uacua est:at tertia dicta qrino.Qui tenet hoc nomē Romulus ante fuit.Siue q; hasta qris priscis est dicta Sabinis.Bellicus a telo uenit in astra deus.Siue suo regi nomē posuere qrites.Seu qa romanis uinxe- **Quires** rat ille cures.☞Fiēt fient:q̄si cū suspirio dictū.☞In acta referri:In libros:qbus discribebant tā priuata q̄ publi- **Cures** ca negocia:hoc est:q̄ ad rēp.ptinebāt unde Tranqllus in Tyberio:Interim:quū in actis senatus legisset: dimis- **Acta** sos ac ne auditos qdē quosdā reos.Idē in Cæsare.Fuerat aīus cōiuratis corpus occisi in tyberim trahere : bona publicare:acta rescindere.i.libros:qbus gesta Cæsaris continerent.De hoc Huberius in.ix.saty.dicemus illic. Et libris actorum spargere gaudes.Argumenta uiri.☞Interea tormentū ingens:Dum sunt inqt mřimonio coniuncti:nullā tamē ex matrimonio capiunt uoluptatē: sed ingentē dolorē:& aī cruciatū:qa quū nuptiæ institutæ sint:gr̄a prolis:& liberi sint pignus amoris inter uirū & uxorē nequeūt parere:& partu mariti amorē retinere.☞Sed melius:Ironicos:q̄si poeta eorum incōmodis gaudeat.☞Qđ nil aīus:Sensus est.In aīo qdem habēti cupiunt concipere:sed natura uetat.Ordo est natura nil iuris:nil potentiæ idulget aīs.i.uolūtatibus & aī desideriis.Nam eorum aīus est:& uoluntas ut cōcipiant.☞In corpora.s.gignenda in utero.☞Steriles:fine liberis dicuntur a στερω quod est priuo.☞Turgida lyde: Aliq hoc ad araneā referri existimarunt.Alii uero ad mulierē unguentariā:ut legat sic uersus.Turgida non prodest condita pyxide lydæ.i.lyde mulier unguentaria turgida uentricosa non prodest subaudi sterili pyxide cōdita.i.unguentis plena:ut sit a cōdio q̄rtæ coniugationis. Qui aūt ad araneā referunt ita exponūt Lyde turgida.i.aranea tumēs in uētre cōdita in pyxide.i.iclusa in pyxide nō pdest sterili.Scribit.n.Pli.li.xi.ex araneis:q phalāgia dicunt tricenos uermiculos parere:unde existimat gestare araneā inclusam pyxide:q̄si fœcūditatis exemplo pdesse sterilibus:& fieri fœcūdas.Sed quia hoc adhuc non est compertū apud idoneos autores:liceat unicuiq; pro captu ingenii sui diiudicare qđ sit melius.

Lyde: si de aranea intelligis. Arachne puella fuit lydia: quæ cū palade in lanificio ausa cōcertare: a dea in aranea̅m multis cōcisa uerberibus est cōuersa. Vnde nūc poeta Lyde posuit p aranea. Pria āt ut scri. Pli. li. vii. reperit linū & retia. Et eius filius Closter fusos i lanificio. Pyxide: dictio ē græca: capit̄ āt p uase: ut scri. Quin. li. viii. cuiuscūq; materiæ: quo uase unguēta uenena: aliaq; id genus medicamēta recundunt. Agili lupco: lupercalia ludi erant: in q̄bus lupci per lasciuiā discurrētes pelibus se inuicē cedebāt. De origine lupercaliū uaria ab autoribus tradunt. Sed qđ sensit Ouid. in fastis seq̄mur. Romani inq̄t beneficii memores: qđ lupa nutriendis ifantibus Romulo & Remo præstitit: templū illi ad ficū ruminalē extruxerūt: qđ lupercal ē appellatū. Venit ad expositos mirū lupa freta gemellos. Illa loco nomē fecit: locus ipse lupcal. Magna dati nutrix p̄mia lactis hēt. Eius tēpli sacerdotes: autore Varrone: luperci dicebant̄: rem diuinā nudi agebāt: nec in tēplo solū: sed per uicos urbis ac cōpita discurrētes: sed p̄ter sacerdotes licebat oībus tam uiris q̄ mulieribus ludos celebrare: unde scri. Plutar. M. Antonium nudum in lupercalibus curru per urbem fuisse uectum a matronis & uirginibus omnia mēbra nudatis. Erat mox: ut luperci discurrentes pellibus obuias quasq; fœminas uerberarent: existimātes talibus uerberibus fœcundas fieri. Vnde & Crepi sunt dicti: autore Festo: a crepitu pelliculārum quem faciebant uerberātes. De his autem Liuius in primo. Plutarchus in Romulo. In. M. Antonio. In problematis Varro: Diuus Augu. Valeri. lib. ii. Vbi de institutis antiquis scribit sic tradit. Lupercalium mos a Romulo & Remo inchoatus est: tunc quum lætitia exultantes: q̄ iis auus Numitor rex Albanorum eo loco: ubi educati erāt: urbem condere permiserat sub mōte palatio: hortatu Faustuli educatoris sui: quē Euāder Argeis cōsecrauerat: facto sacrificio: cæsisq; capris epulas hilaritate: ac uino largiore p̄uecti: diuisa pastorali turba concti ouinis pellibus īmolatarū hostiarū iocātes gestierūt. Aliq uero putarūt dicta lupcalia a lupis arcēdis: q̄ tali sacrificio: qđ in honorē panos dei archadici celebrabāt: lupi a pecoribus arcerent. Præbere palmas uerberādas: ut fiant fœcūdæ. Nā id putabāt maxie ad fœcūditatē p̄tinere. Vnde Ouid. Nupta qđ expectas: nō tu pallētibus herbis. Nec p̄ce nec magico carmie mī eris. Excipe fœcūdæ patiēter uerbera dextræ. Iā socer optatū nomē hēbit aui. Vicit & hoc. m. Hactenus de sacerdotibus: nūc uero de polluta nobilitate ludis gladiatoriis: & opa scænica. Nā tpibus poetæ: quū Domitianus edidit pugnas uiroꝝ & mulierū: multi nobiles illic p̄stiterūt operā: unde poeta i satyr. viii. in eosdē. Quāti sua funera uēdāt. Quid refert: uēdūt nullo cogēte Nerōe. Nā nero: ut scri. Tranql. & Eusebius exhibuit ad ferrū q̄dringētos senatores: sexcētos eqtes ro. Domitiani uero tpe nobiles nō coacti: sed iā antea sub Nerone educati iter ludos scænicos spōte i theatrū ueniebāt: qđ luue. cōquerit̄ ēt alibi. Cytharœdo principe natus. Nobilis hæc ultra qđ heri nisi ludus? p Gracchū āt: ut supra dixius. Quadrigēta dedit Gracchus sestertia dotē. Nobilē ubiq;: & potētē itelligit Alibi cū Graccho iussus pugnare secutor. Nā Gracchoꝝ domus nobilitate p̄stabat: & potētia populari seditiōe cōparata. Dicēdo āt poeta: uicit & hoc mōstrū: ostēdit turpius qđ eē uir̄ ad artē scænicā descendere & digladiari q̄ nubere: neq; n. qcq̄ existimabāt flagitiosius q̄ ludis scænicis artibus: & harenæ solita est teneri. Tranql. in Tiberio. Ex iuuētute utriusq; ordinis, p̄fligatissimus quisq; quominus in opera scenæ arenæq; edenda senatusc̄ōsul. tenerentur famosam iudicii notā sponte subibāt. unde Cornelius Tacitus. Cautū seuere: ne eqtes ro. ludo & harena polluerent. Vicit: superauit rei turpitudine. Hoc mō strū: q̄ uir nuberet uiro. Mōstrū appellat̄: quicqđ est præter naturā: a monstrando q̄ aliqđ futurū mōstret terrificū. Fuscina: telū erat Retiarii. Nā gladiatoꝝ alter dicebat̄ Retiarius: alter Mirmilo: siue secutor: Retiarius fuscinā & rete gestabat: quo mirmilonē īplicitū caperet: unde inferius. Cuius nūc munere retia misit. Nā in sūmitate galeæ Mirmilonis: q̄ aduersus retiariū pugnabat: piscis erat effigiatus: i quē Retiarius rete īmitēs dicebat: piscē peto: nō te peto: fuscina item instr̄m est ferreum instar tridentis ad capiendos pisces: a fuscina p diminutionē fit fiscinula: qđ in ueteri testō numerat̄ inter receptacula igniū sic: fuscinulas tridentes uncini & batylla. Et in lib. i. regum sic. Habebat fuscinulā tridentē in manu: & mittebat eā in lebetem: & qđ leuabat fuscinula sibi tollebat. Tunicati: tunica uestis erat: autore Marcel. sine manicis: ea utebantur gladiatores retiarii: ut fortasse ad dimicādum essent expeditiores. Tranquil. in Calligu. Retiarii tunicati. v. numero gregatim dimicantes sine certamine ullo totidem secutoribus succubuerant: quū occidi iuberentur: unus: resumpta fuscina: oēs uictores interemit. Generosior capitolinis: Nā capitolinoꝝ familia nobilissima fuit ducta origine ab. M. illo manilio: qui capitoliū a gallis obsessum seruauit. Nā quadā nocte clāgore anseris excitatus: gallos ascendentes deiecit: patronus a ciuibus appellatus: ueꝝ postea: quū affectati īperii reus factus esset: de saxo tarpeio præcipitatus est. Marcellis: Marcelloꝝ familia duobus maxime Marcellis claruit: altero quintum consule. Altero: qui Hannibalē uicit: de quibus Plutar. Catulis: nam & catuloꝝ familia fuit antiquissima: principiūq; mobilitatis accepit a Qu. Catullo Luctatio: q̄ primo bello punico trecētis nauibus aduersus carthaginenses, p̄fectus: inter siciliam & aphricā ad egates insulas: sexcentas eoꝝ naues comeatibus: & aliis oneribus īpeditas: Duce Himilcone deuicit: finemq; bello īposuit. Fuit itē. Qu. Catullus Luctatius tēporibus Syllæ & Marij: q̄ triūphante Mario ex Teutonis: ex cimbris ipse triūphū gessit: de quo in. viti. satyra plæraq; dicemus hic ille fuit a quo (ut testat̄ Cic. in oīone de signis) Capitoliū nō solū dedicatū: sed ēt magnificentius restitutū q̄ antea fuit: quū incendio absumptū fuisse quadringentis &. xv. annis post dedicationē eius facta ab Orat. pulcro uillo consule. Vnde est illud Mar. in. v. Et laudant Catuli iulia rempla senes. De quo ēt sic Tranql. in Cæsare. primo præturæ die. Q. Catulum de refectione Capitolii ad disq̄sitionē populi uocauit: rogatione, p̄mulgata.

Luper/calia

Luperci

Mōstrū Fuscina

Fuscinula

Tunica

Capitolini

Turgida nō prodest in pyxide condita lyde.
Nec p̄dest agili palmas præbere luperco.
Vicit & hoc mōstrū tunicati fuscina gracchi:
Lustrauitq; fuga mediam gladiator harenam.
Et capitolinis generosior: & marcellis:

Pauliscq; minoribus: pauli nobilitatē acceperūt ab eo Paulo æmylio: quē pythagoræ (autore Plutar.) discipulū fuisse arbitrāt. ille. n. prius dict9 æmilio9 απο τησ ομιλιασ. i. a collogo & cōuersatiōe: cuius lepore grauissimus erat. Duo āt fuere pauli: q maxie familiā illustrauerūt: quoꝝ alter inito p̄lio apd cānas: Duce Varrōe: maluit mori ex uulnere q̄ fugere quū liceret. Alter uero eius filius p̄sam rege Macedoniæ deuicit: duxitq; i triūphū cū uxore & liberis. Huius filius a Scipiōe filio aphricani supioris adoptatus chartaginē deleuit. Hos igit posteriores minores itelligimus: nō iā uirtute: sed tpe quēadmodū dicius Scipionē maiorē: & Scipionē minorē. Pauli Duo

Et catulis: pauliscq; minoribus: & fabiis: &
Oibus ad podiū spectantibus: his licet ipsum
Admoneas: cuius tunc munera retia misit
Esse aliquos manes: & subterranea regna.
Et contum: & stigio ranas in gurgite nigras.
Atq; una transire uadum tot milia cymba.
Nec pueri credūt: nisi qui nōdum ære lauant.
Sed tu uera puta: curius quid senserit: & ambo
Scipiadæ: quid fabritius: manesq; camilli:
Q uid cremera legio: & cānis colupta iuuetus.
Tot bellor animæ: quotiens hinc talis ad illos
Vmbra uenit: cuperent lustrari: si qua darent.

Fabii

Podiū

Manes Lemures Lar Larua Genii Demones Contus

Curius

Fabritios Camillus

Nolo

d iii

ignis sulphuris & aquæ. Oui. Oĩa purgat edax ignis: uitiũq; metallis. Excoquit: iccirco cũ duce purgat oues. Alibi. Terq; senẽ flãma: ter aq̃: ter sulphure lustrat. ℣ Tædis: purificationẽ itelligit: q̃ fit p ignẽ. Nã tæda arbor est resinã ferẽs: q̃ facile ardet. ℣ Humida la. Plinli. xv. scri. honorẽ lauris hĩtũ in triũphis: qa suffimẽtũ sit cædis hostiũ & purgatio (ut tradit Massurius.) Oui. Nuda fit hĩc laurus: lauro spargũt abũda. Oĩa q̃ domios sũt hĩ/tura nouos. ℣ Illuc he. mi. Hoc pẽdet ex illo uersu. Esse aliquos manes & subterranea regna: ut sit sensus. Do/mitianũ: oẽsq; nobiles: q tá obscœne uiuũt: meminisse debere iferos oĩno eẽ: & oẽs illuc traduci: ubi p delictis puniũt. ℣ Arma qd ul. Ex stomacho nobilitatis po/lutæ ludis scænicis: & gladiatoriis: nimiaq; mollicie fluentis. Quid inqt pdest armis & uirtute nr̃a extre/mas orbis ptes eẽ subactas: quũ in urbe nr̃a iã negle/cta oĩ honestate ea cõmittũt uitia: q̃ i ipsis puinciis: q̃s uicimus: nõ cõmittũt. quis tũ qdã externus flagi/tiose uiuat: sed hoc inqt ẽ ex cõmertio nr̃o. ℣ Iuuer/næ: iuuerna ĩsula ẽ oceani británici: de qua Põponi. Mella. ℣ Orcadas: orcades ĩter ĩsulas oceani británici ẽnumerãt: dieq; (ut scri. Soli.) septé: totidẽq; noctiũ cursu numero tres. Ab orcadibus usq; tylẽ. v. dierũ & totidẽ noctiũ ẽ nauigatio. ℣ Mõ ca. ex historia est. Nã (ut scri. Hieron. i Cronicis Eusebii) Claudius im/perator de Británis triũphauit: & orcadas ĩsulas ipe/rio Ro. adiecit. ℣ Britãnos: Británia ĩsula ultra oras gallici littoris: octingẽtis: & amplius milibus passuũ lõga porrigit: ut nomẽ pene alterius orbis mereret: a q̃ oceanus noĩat británicus. Vir. Et penitus toto di uisos orbe britános. ℣ Cõtẽtos mi. no. Cæsar i cõmẽ/tariis ostẽdit: Britános breuiores hére noctes. Illudq; prĩus falsum est: qd alii sensere: nullá illic esse noctẽ æsti uo solstitio. ℣ Sed quæ nũc: Sensus est. Ea uitia: q̃ nos cõmittimus in urbe nr̃a: ipsi populi: quos uicimus: non cõmittunt domi suæ: sicq; mores sui tpis notat. ℣ Populi ui. s. romani. ℣ Quos uicimus. q. d. ipsi puinciales. Nã puincia (ut diximus) dicta est: q̃ si pcul uicta. ℣ Et ta. unus Ar. Zala. Astute poeta ostendit mirũ nõ eẽ: si & in puinciis alia cõmittant flagitiosa. Nã ex seminario inqt romano sceleq; radices ad reliquos ppagatæ sunt populos: p Zalatẽ ãt armeniũ itelligit & reliq̃s gẽtes externas & lõginq̃s: cõtagione ro. eẽ corruptas. ℣ Arme/nius Za. obses armenias. Est. n. nomẽ ppriũ obsidis. Nã obsides ex armenia traditos fuisse Ro. scri. Cor. Taci tus. Tradebant ẽt aliũde: & pcipue ex natiõibus lõginq̃s. Tranql. in Augusto. Quodã ãt numeris die: parthoq; obsides tũc primũ missos p harenã mediã: ac spectaculũ iduxit. Idẽ in Caligu. p se ferẽs Dareũ pueq; ex partho rũ obsidibus. Quosdã caligula: ut scribit. Idẽ Tranql. obsides dilexisse ferẽ cõmertio mutui stupri. ℣ Mollior: effœmination. ℣ Ephebis: nã ἔφηβος puber dr̃. ἐφήβεω pubesco ἐφηβία ætas ẽ pria adolescẽtiæ. ℣ Indulsisse: exibuisse in turpe obsequiũ. ℣ Ardẽti tri. ĩpatiẽter amãti. ℣ Aspice qd fa. ueluti exclamatio poetæ tãgẽtis mo/res sui sæculi. ℣ Obses: is ẽ: quĩ a pria pricipibus dari solet cũ honore custodiẽdus: de fide seruãda: unde Festus Põpeius ait: obsidẽ dictũ q̃ si obsidẽ. i. pp fidẽ: qa ob fidẽ priæ pstãdã dat. ℣ Hic fi. ho. ironicos. i. hic fiũt hoĩes sce lerati. ℣ Nã si mo. lõ. Sẽsus ẽ si forte pueri externi diutiꝰ rõæ mãserit: statĩ aderũt: q eos amẽt: mittãtq; mũera: qbus soleãt delectari ẽt domi suæ. Talibꝰ. n. rebꝰ facilĩꝰ q̃ pecũia uidẽt capi posse. Aliq ita exponũt. ℣ Mittent br. c. p omittẽt: & relinq̃nt uestimẽta: qbus ĩ pria utebant: & studia exercẽdoq; equoq;: & uirilis disciplina de discẽt: reportabũtq; ĩ priam mores romanos pditissimos: placet magis itelligas ab amatore adolescẽtulis ob sidibus mitti talia mũnera: qbus ĩ pria sua delectant: sicq; muneribus corruptos in oẽm turpitudinẽ romanã labi: domũq; & in patriã tales mores romanos reportare. ℣ Braccæ: braccas scri. Diod. eẽ uestes: q̃s galli ad ter rorẽ ĩtonsas: & uarii coloris ferũt. Easdẽq; græcos anaxiridas uocare. Cor. itẽ Tacitus a Diodo. nõ dissentiens ait sic. At Cecinna uelut relicta post alpes sæuitia: ac licẽtia modesta agmine p italiã icessit. Ornatũ ipsius mu/nicipia: & coloniæ in supbiã trahebãt: q; uersicolori sagulo braccas barbaq; tegmẽ ĩdutus togatos alloquereꝰ Braccas itẽ Docet Sueto. in Cæsare uestes esse: quũ ait. Gallos cæsar in triũphũ ducit. Idẽ in curia galli braccas deposuerũt: latũ clauũ sumpserũt. Flaui. uopiscus iaureliano. Inter hæc fuit Tetricus braccis gallicis ornatus. ℣ Flagellũ: quo eq excitant ad cursum: diminutiuũ est a flagro. ℣ Sic: p cõmertia romanoq;: & lõga morã ma/nendi in urbe. ℣ Mores p. aut mores roma. i. q̃libus instructi sũt nobiles Ro. quũ ptexta habitus fuerit roma norũ: & ut testat Asconius: honestoq; & toga uiliorũ. Vnde Sene. ad Lucilium. Parem autẽ deo pecunia non faciet: deus nihil habet: prætexta non faciet: deus nudus est: prætextã itẽ diximus uestem fuisse: qua puerilis ætas uteretur usq; ad. xiiii. an. Erat etiã magistratuũ: sed non tribunorũ: unde apparet tribunũ non fuisse ma gistratum. Aut mores prætextatos. i. sordidos: & obscenos: unde Sueto. in Vespasi. Erat enim dicacitatis plu rimæ: & sic scurrilis: ac sordidæ: ut ne prætextatis qdem uerbis abstineret. Nã ptextatũ sermonẽ ueteres dixe runt obscenũ: ab eo dictũ: q; ptextatis nefas sit obscæno uerbo uti: alii dici existimãt: q; quũ ĩ nuptiis a spõso & spõsa ptextæ deponerent: a multitudĩe pueroq; obscæna clamarẽt. Macro. itẽ i. ii. saturnaliũ ptextata uerba obscæna eẽ ostẽdit his uerbis. Hæc nobis sit lrata lætitia: & docta cauillatio. Vicẽ planipedis: & Subulonis ipu dica: & ptextata uerba iacẽtis. ℣ Artaxata. i. ĩ puincias suas. Artaxata ãt numero tm̃ plurali urbs ẽ maioris ar/meniæ: sita iuxta araxem fluuiũ caput gentis: eo imperante Nerone: Corbulo quũ bellũ aduersus Tiridatẽ re gem Armeniæ gereret: deleuit: eq̃uitq; solo: qa teneri nõ poterãt sine ualido psideo ob magnitudinẽ mœniũ.

Sulphura cũ tædis: & si foret humida laurus
Illuc heu miseri traducimur: arma quid ultra
Littora iuuernæ promouimus: & modo captas
Orcadas: ac minima cõtentos nocte britannos
Sed quæ nunc populi fiunt uictoris in urbe,
Non faciunt illi: quos uicimus: & tamen unus
Armenius Zalates cunctis narratur ephebis
Mollior ardenti sese indulsisse tribuno.
Aspice quid faciant cõmertia: uenerat obses.
Hic fiunt homines: nam si mora lõgior: urbem
Indulsit pueris: non unq̃ deerit amator.
Mittentur braccæ: cultelli: frena: flagellum.
Sic prætextatos referunt artaxata mores.

Iuuerna Orcades Britannia

Obses

Braccæ

Artaxata

Vamuis digressu: reprehensurus poeta hac satyra uaria urbis uitia: illud imprimis conqueritur: nullũ eẽ in urbe locũ uiris bonis: sed tantũ peregrinis: maximeq; græcis seruilibus assentatoribus: introducitq; umbricium haruspicem sui tpis amicũ suũ parantẽ ob prauitatẽ morũ ab urbe disce/dere: cui ad notãda uitia dat ptes suas. Ait ergo poeta. Quãuis nõ possim nõ cõmoueri: q; amicus meus umbricius ab urbe discedat: tamen habita discessus rõne laudo eius consilium: q; relicta urbe Roma sta tuat migrare cumas. ℣ Confusus: subaudi extrinsecus sim: ut sit: q̃uis sim totus pturbatus & cõmotus. Nam confundi est contristari & cõmoueri Vale. lib. iii. Alcibiades ĩterrogauit. Periclem auunculum quid ita tantam in uultu cõfusionẽ gereret. ℣ Amici: umbri cii. haruspicem fuisse docet Plinlib. x. cap. iiii. ℣ Desti net: statuat: paret. Alias mittere significat: ut alibi. Destinat hoc monstrũ cymbæ: liniq; magister. Pon/tifice sũmo. Destinare item attribuere: ut Marmora destinata sunt tẽplo dianæ. i. attributa. ℣ Cumis: Cumæ in cãpania ciuitas est: quæ antiqtate cũctas & ita liæ & siciliæ urbes antecellit: quã Hippocles cumæ/us & megasthenes calcidensis condiderũt: qua ex re Cumæ nuncupant a Cumeis: q ex Euboia uenerãt. Nõnulli Cumas ob κυμάτων fluctus nomẽ duxis/se memorant: littus. n. proximũ frequẽtibus abun/dat tergoribus: qbus illisæ fremunt undæ. Hæc Stra bo li. v. ibi. Sacellũ autore Solino: fuit Sibyllæ: quæ Cumæa est cognominata. ℣ Vacuis: non tam plenis hoĩsum: q̃ est Roma: ut sit honesta ratio illic habitandi. ℣ Sibyllæ: Nam illic: ut dixi: Sacellum habebat Sibylla. Nomen est aũt officii nõ propriũ. Nã antiqui Sibyllas appellauere oẽs puellas: q numine afflatæ: deoq; consilia enunciarent σιοσ. n. deũ significat & βουλη consiliũ q̃si σιουσ βουλη. ℣ Ianua ba. i. Cumæ ciuitas est ianua Baiaq; ut euntibus Baias ab urbe Roma necesse sit transire Cumis: & ita est tanquã quædã ianua: quæ excipiat & emittat proficiscentes ad oppidum Baias. Eo multi Ro. tẽpore estaris animi causa migrabãt: ibi. n. erãt calidæ aquæ: & ad uoluptatem & sanandos morbos accõmodatissimæ. Orati. Nullus in urbe locus Baiis prælucet amœnis: Baias inquit Sene. ad Lucilliũ sapiens uir nunquã eliget: quæ diuersoriũ uitiorũ esse cœperunt: illic sibi plurimũ luxuria permittit. Baiæ aũt ciuitas est campaniæ a socio Vlyssis Baio illic sepulto: denominatæ. Silius Italicus. Primores adsunt capuæ docet ille. Tepentes. Vnde ferant nomen Baiæ cõmittemq; dedisse. Dulichiæ puppis stagno sua noĩa monstrat. ℣ Et gratũ littus. i. totus ille tractus littoralis: q est inter Baias & Cumas amenissimus est. Nam de Cumæo littore intelligit: quũ dicat Cumas esse lanuam baiarũ: & littus amœnum. Illud deniq; constat oĩum si quidẽ non mõ italiæ tantũ: sed pene toto orbe terraq; pulcherrimã campaniæ plagam esse: nihil hospitalius mari. Hic illi nobiles portus Caieta. Misenus: tepetentes fontibus Baiæ: Lucrinus & Auernus quædã maris ostia. Hic amici uitibus montes. ℣ Ego uel prochytam præpono suburræ: Antipophora est quasi aliqs dixerit: Cumes locũ esse desertũ: & parum frequentatũ: & ipse respondeat. Ego etiã prochytã. q. d. uilissimũ quemq; locum præpono Suburræ regioni urbis Ro. frequentissimæ. Nam prochyta insula est in littore campano: de qua ita Pli. Inarimes mons fuit: q terræ motũ passus alteram fudit insulã: quæ prochyta ab effusione dicta est. Nam procheo effundo significat. Ouid. Inarimẽ: prochytamq; legit. Strabo in sexto sic scribit. Prochyta & pithecusæ auulsæ de terra partes sunt: eodẽ modo & Capreæ. ℣ Suburræ: ac si dicat amœniori etiam loco urbis. Nam regio erat: ut diximus: celebratissima in urbe. ℣ Nam qd tam miserũ: ratio quare pluris faciat hæc loca tam deserta: q̃ romã: nam qd inqt tam solitarũ uidimus: ut non sit longe melius illic eẽ q̃ romæ: ubi quotidie multa uarii generis pericula: & incõmoda oĩbus iminent: præcipueq; pauperibus. ℣ Tam solũ: tam solitariũ: & desertum. ℣ Horrere incendia: quæ crebra in urbe uidebant non sine multoq; calamitate: nam ĩperante Nerone centũ triginta duæ domus. Insulæ quattuor: sex diebus: ut scribit Sene. arsere. ℣ Lapsus assiduos: assiduas edificioq; ruinas. ℣ Sæuæ urbis: magnæ: aut sæuæ: ubi quotidie sæua multa acciderent. ℣ Et augusto recitantes mense poetas: subaudi extrinsecus audire: nam & hoc inter alia urbis incõmoda connumerat: refertur enim ad fasti dium audiendi poetas passim recitantes: ut dicat nihil quidem tam solitariũ est: tamq; desertũ: quo nõ putes esse deterius perpeti urbis incõmoda: ubi horremus incendia: deniq; cogimur audire poetas recitantes etiam mense Augusto: qui nobis occurrentes uelint audiri. Mense aũt Aug. dixit ex stomacho. q. d. eo tempore: quo Ro. migrant: ut sit sensus: ciuitas nunq̃ est adeo ciuibus exhausta: qn semp habeas poetas: quæ mẽse Augusto quũ oẽs fere migrarunt: recitatione sua te uexent: nam ut diximus: initio operis: nõ sine molestia audiebant.

Iunii Iuuenalis Aquinatis Satyra Tertia.

Vamuis digressu ueteris confusus amici
Laudo tamen uacuis: quod sedem figere cumis
Destinet: atq; unum ciuem donare sibyllæ.
Ianua baiarum est: & gratum littus amœni
Secessus: ego uel prochytam præpono suburræ.
Nam quid tam miserũ: tã solũ uidimus: ut non
Deterius credas horrere incendia: lapsus
Tectorum assiduos: ac mille pericula sæuæ
Vrbis: & augusto recitantes mense poetas.

Cõfundo

Cumæ

Sibylla

Baiæ

Prochyta

petoritū

Arcus ueteres

Capena porta

Cophinus

Delubrum

cādelabrū

Camœnæ

tophus Ingenuus

¶ Tota domus:tota ſuppellex domeſtica umbricii.¶ Rheda genus eſt uehiculi:uocabulū eſt autore Quinti. in prīo gallicū:ſicut & petoritū:quoꝝ altero:hoc ē Rheda uſus eſt Ci.altero Ora.i ſatyris. Atq; cabali paſcēdi ducēda petorita. Eſt át & petoritū genus uehiculi:qđ uulgo carrū dr:autore Porphirio.¶ Subſtitit:reſtitit ex pectás rhedá.¶ Ad ue.ar. Aliq ítelligūt arcus:quos Romulus cōſtruxerat Latericios:quos poſtea romani flo rētes opibus in marmoreos mutauerūt:ne cōditoris ſui memoria piret:poſſemus ēt ítelligere arcus terge mi noꝝ Oſorū:q ad portá capenā erát:ubi & cāpus eoꝝ erat. Mar. Capena grádi porta:q̄ pluit gutta: phrygiæq; miris almo:q̄ lauat ferrū:Oratioꝝ q̄ nitet facere cam pus:hocq; melius:ná ait Vmbritiū ſubſtitiſſe ad por tá capenā:iuxta quá erat cāpus tergeminoꝝ cū arcu bus. Locū ēt fuiſſe Romæ: q diceret ſub ueteribus docet. Pli. li. xxxv. ſic. Hinc Marci Craſſi oratoris il le lepos agēris ſub ueteribus:quū teſtis cōpellatis in ſtaret eiuſdē meminit & Plau. í Curculione. Sub ue teribus ibi ſūt q dát:qnq; accipiūt.¶ Madidáq; ca. capena porta erat:q̄ ēt Appia:ut autor eſt Frōtinus de aq̄ ductibus dicta ē:p quá itur capuá. Prop. Armaq; quū tulero portæ uotiua capenæ.¶ Madidā. iō qa: ut ſcri. Probus:ſup eá erat aq̄ ductus. Qđ & Mar. cō probare uidet carmine antedicto. Capena grádi por ta:q̄ pluit gutta.¶ Hic:p illic ſubſtitit. Vbi noctur næ Numa cōſti. amicæ. Numa Pompilius ſcās poſt Romulū rex Romanoꝝ quo efficaciſſimū deorum metū rudi & íperitæ multitudini incuteret: ſimula uit ſe cōgreſſus nocturnos:cōnubiūq; hēre cū Ege ria dea:eius monitu nō mō rēp. admíſtrare: ſed ēt q acceptiſſima diis eēnt ſacra íſtituere:ſacerdoteſq; ſuos cuiq; deoꝝ p̄ficere. Erat át lucus extra portā capenam: quē medium ex opaco ſpecu fons penni rigabat aq̄:ubi nymphá habitare ferebaſ:eo Numa ſe p̄cepe ſine arbi tris:uelut ad cōgreſſum deæ íferebat:camenis eū lucū ſacrauit:q; eaꝝ ſibi cōcilia cū cōiuge ſua egeria eēnt: & ſoli fidei ſoléne íſtituit. Ait nūc poeta lucū illū:& delubra muſis ſacrata:iudeis médicis locari. Ēt ſic auariciā ſui tp̄is flagellat:q̄ æs ēt ex tāta ſopia exigeret:& pauptatē oſtédit iudeoꝝ:q euerſis hieroſolymis a ueſpaſiano p orbē ,pfugi médicare cogebāt:& edicto Domitiani pulſis urbe neceſſe fuit colere ſyluas.¶ Amicæ no. Ná noctu cōgreſſum cū ea ſimulabat.¶ Quoꝝ co. ſubaudi ē adeo inqt paupes ſūt iudei:ut nihil aliud habeant q̄ cophinū & fœnū:ná fœni faſciculū geſtabát:& cophinū. unde í ſatyra. vi. Cophino fœnoq; relicto. Cophinus át uocabulū ē græcū:apud nos:autore Priſci. corbē ſignificat. Sydonius de eo ita meminit. Ordinis res eſt: ut ægyptius Pharao īcedat cū diademate:iſraelita cū cophino.¶ Sacri ſon. ne. Ná fons ex opaco ſpecu mediū:ut dixíus:lucū rigabat:penni aq̄. Sacrū át fonté appellat:aut qa oēs pariter fontes ſacri habēt:unde Ora. Nūc ad aq̄ lene caput ſacræ:aut qa Numæ autore Plutar. nō ſolū camœnis lucū & prata:q̄ circū erát: ſacrauerat ſed & fonté ipm:q ſacris ueſtalibus uirginibus erat cōſtitutus.¶ Delubra:camenis antea ab Numa conſecrata Delu brū Var. li. viii. reꝝ diuinaꝝ:ut recitat Mac. li. i. ſatur. Ait alios exiſtimare:in quo p̄ter ædē ſit area aſſumpta deū cá:ut ē in circo flaminio iouis ſtatoris. Alios in quo loco dei ſimulachrū dedicatū ſit:& adiecit ſicut locū: in quo fingerēt cádelá cádelabrū appellatū:ita in quo deū ponerēt noíatū delubrū:de quo ita accepit Virg. in ii. At gemini lapſu delubra ad ſūma dracones. Effugiūt:& ut mox ſimulachrū noíaret ſubtextuit Sæuæq; pe tūt Tritonidis arcē. Sub pedibuſq; deæ:clypeiq; ſub orbe tegunt. Feſtus uero ſic ait. Delubrū dicebant fuſtē delibratū hoc ē decorticatū:quē uenerabant ,p deo Aſco. ité Pedia. ſic ſcri. Sūt ēt q delubra ligna delibrata. i. decoriata ,p ſimulachris deoꝝ more ueteꝝ poſita exiſtimēt:ſed male. Illud tamē cōſtat Delubra poni genera liter ,p tēplis:unde Pli. li. xxxvi. Durat Cyzici delubrū:quo filū aureū cōmiſſuris oíbus:politi lapidis ſubiecit artifex.¶ Oís ar. iu. ē pē. mer. hīc exit ſūma ídignatio poetæ:q; ēt ob auariciā. Loca ſacra romani ,pphanarent: locádo ea iudeis.¶ Pédere me. ſoluere:ná péſo ære: & nō numerato debitū ſoluebant.¶ Populo. ſ. Romano.

¶ Oís ſy. i. oēs iudei hítátes í ſylua.¶ Eiectis ca. qbus lucus erat ſacratus. Camœnæ át dicūt muſæ:q̄ſi canene a canēdo.¶ In ual. ege. i. í lucū:de quo dixíus:camœnis cōſecratū:& in quo ſimulabat colloquiū hēre Numa cū egeria.¶ Et in ſpe. í ſpecū:de quo dictū é.¶ Diſſimiles ue. naturalibus nō ſimiſes. Ná q̄ ex topho antea erát aucta romanoꝝ luxuria:& ambitiōe marmoribus ſūt adornata.¶ Numē aq̄. fontis.¶ Quáto p̄. eſ. i. excellen tius:& pinde p̄ſentius:ſi in natura ſua máſiſſet:& nō marmore ícruſtatū eēt:ut oſtédat deos rebus humanis nō capi:ſed bona ſyncera q; hoíum uolūtate gaudere:unde ait Sene. ad Luci. Cogita deos:quū ,ppitii eſſent:fi ctiles fuiſſe.¶ Clauderet un. ueſtiret.¶ Violaré to. ná uis íferri uī topho q ex loco ſuo detrudié:appoſitis mar moribus.¶ Tophū:Tophus lapis eſt leuis & cauernoſus.¶ Ingenuū:ibi natū:unde & Lucre. ingenuos appel lat fontes ibi natos:nec aliūde ductos:unde mare:ígenui fontes:extremaq; lōge flumina ſuppeditāt: trāſlatio ē ab iis:q liberi nati ſūt. Nā ígenuus dī:q ut ſtatim natus ē:liber ē:ſiue ex duobus ígenuis mrimonio conſtáte editus ē:ſiue ex libertinis duobus:ſiue ex altero libertino & altero ígenuo lege iuſtinia.¶ Hic:p illic.¶ Tunc um. ſubaudi dixit.¶ Quádo ar. Sēſus é:ex quo nullus iá locus é uiris bonis in urbe:nec iá ullus fructus ſequiē labores:& oía iam in deterius labunt:ſtatui migrare Cumas. Sic & Mar. li. iii. oſtédit:uiro bono nullū eē lo cū in urbe. Quid faciá ſuade:ná certū eſt uiuere Romæ. Si bonus es:caſu uiuere ſexte potes.¶ Viris honeſtis: Viris honeſtas artes exercentibus.¶ Nulla emolumenta:Nulla utilitas:nullus fructus laborū noſtrorum eſt.

Suppellex domeſtica
in uno utriculo
Sed quum tota domus rheda componit una.
Subſtitit ad ueteres arcus: madidāq; capena
Hic ubi nocturnæ numa conſtituebat amicæ.
Nunc ſacri fontis nemus:& delubra locantur
Iudeis:quorum cophinus:fœnūq; ſuppellex.
Omnis enī populo mercedē pendere iuſſa eſt
Arbor:& eiectis mendicat ſylua camœnis.
In uallem egeriæ deſcendimus:& ſpeluncas
Diſſimiles ueris: quanto præſtantius eſſet
Numē aquæ:uiridi li margie clauderet undas
Herba:nec ingenuū uiolaret marmora tophū.
Hic tūc umbricius:q̄dō artibus inqt honeſtis
Nullus in urbe locus:nulla emoluméta laboꝝ.

¶ Res hodie minor eſt:uidenē. n. oía per ,pceſſum tpm indeterius labī. Vnde Ora. Damnoſa qđ non īminuit dies?¶ Here: ,p heri. Quint. oſtēdit magis dicēdū here q̄ heri. Inqt. n. here nūc ē lſa terminamus. At ueteꝝ co micorū adhuc libris ſuenio heri ad me uenit:qđ idē in epi. Auguſti:q̄s ſua manu ſcripſit:atq; emendauit dep hendē.¶ Deteret:diminuet ex cōſequēti:qa quæ deteruntē cōminuunt.¶ Dædalus exuit alas: Cumas intelli git:ubi Dædalus fugiēs Minoē cōdidit tēplū apollini. Vir. Dædalus:ut fama eſt:fugiēs minoia regna. Præpe tibus pēnis auſus ſe credere cœlo. Inſuetū p iter gelidas enauit ad arctos. Calcidicaq; leuis tādē ſupaſtitit arce.

Res hodie minor ē here quā ſuit:atq; eadē cras
Deteret exiguis aliquid proponimus illuc
Ire:fatigatas:ubi dædalus exuit alas.
Dū noua canicies:dū prima & recta ſenectus.
Dū ſupeſt lacheſi:qđ torqueat:& pedibus me
Porto meis:nullo dextram ſubeunte bacillo.
Cedamus patria:uiuant arturius iſtic
Et catulus:maneant:qui nigrū in cādida uertūt
Quis facile eſt ædē coducere:flumina:portus.
Siccādā eluuiem:portandū ad buſta cadauer.
Et præbere caput domina uenale ſub haſta.
Quōdā hi cornicines:& municipalis harenæ
Perpetuī comites:notæq; per oppida buccæ.
Munera nunc edunt:& uerſo pollice uulgi.

Redditus his primū terris tibi phœbe ſacrauit. Re migiū alaꝝ:poſuitq; īmania tēpla.¶ Dū no. ca. ſub audi ē. Canicies hoí tantū eſt & equo. Autor Pli. Or do eſt. Cedamus p̄ria dū noua canicies.¶ Recta: nō curua.¶ Dū ſu. Dū adhuc aliq̄d uitæ mihi ſupereſt. Ná lacheſis una eſt ex tribus parcis:quæ uitā huma nam ſumma diſponere concordia dicuntur:una eni earū dicitur nere uitā hominis. Altera filum ipſum uitæ colligere. Tertia abrūpere. Vnde bene poeta di xit:qđ torqueat. i. neat. De lacheſi ſic Mar. Nil adii cit pēſo lacheſis:ſuſoſq; ſoroꝝ. Explicat: & ſemp de tribus una necat.¶ Bacillo:paruo baculo. Eſt aūt di minutiuū:& generis neutri. Cic. de finibus bonorū & maloꝝ:ut bacillū aliud eſt inflexū: & incuruatū: aliud ita natum. Apuleius in primo limine primi li bri metamor. Qua bacillū inuerſi teli ad occipitū p inguem ſubit.¶ Cedamus patria: mira indignatiōe dictum.¶ Viuat Arturius: Catulus & arturius noía ſūt uiliſſimorū hoíum:q ex humili fortuna ad ſum mas puenerant opes. Vmbricius nunc conqueritu

Lache ſis

in urbe:tales hoíes fauorabiliores eſſe q̄ honeſtos.¶ Maneāt:acri bile dictū:íprobos aūt & uerſutos hoíes deſi gnat:qui uirtuté in uitium:& uitiū in uirtuté uertunt. Ná per nigrum malū accipere debemus. Ora. Hic ni ger eſt:hunc tu romanæ caueto. Album uero pro bono Perſius. Per me equidē ſint oía protinus alba. Vnde ē illud Ouidii. Candida de nigris:& de candentibus atra. Sicq; poeta oſtēdit tale genus hoíum gratius eſſe. Vn de & Teren. in phormione. Hic præciū nunc eſt:qui recta praua faciunt.¶ Quis facile eſt ædem cōducere:de ſignat cū publicanos tū alios uiliſſimaꝝ reꝝ redēptores:qui habentē infames ob uile lucrū:qđ ſectantur. Non enī eos pudet cōducere ædes reficiendas:flumina purganda:& uectigalia portus.¶ Quis:pro qbus.¶ Eluuiē: Sordes:quæ per cloacas:aut flumina labuntur:& reſidere ſolent:ab eluendo dictæ. Nam reſidentes aluuntur aqua dilabente.¶ Conducere portus. i. portoria redimere:quæ in portu exigūtur. Vnde & portitores ſunt no minati:qui uectigalia exigunt ad portus:qua ſignificatione ita accipitur illud Virgilianum. Portitor ille cha ron:de huberius dicemus infra. Quem porrigat ore trientem.¶ Portandum ad buſta cadauer. Libitinarios deſignat:qui cadauera ſepelienda conducebant. Nam in templo libitinæ:ea uendi ſolebant:quæ ad ſepelien dum mortuum fuiſſent neceſſaria. Funera enim locabantur. Vnde Plini. xxi. libro loquens de Scipione ſua rio. Aſſes ergo contulit populus:ac funus elocauit: ſiq; qui uendebant libitinarii dicebantur: polinctores ue ro qui ſepeliebant. Vnde Vulpianus de inſtitoria actione. Si libitinarius ſeruum polinctorem habuerit:ſiq; mortuum ſpoliauerit dandam in eum quaſi inſtitoriam actionem. Quumq; ex hac re lucrum ſectarentur: mortem multorum optabant: unde Seneca de beneficiis. An tu Aruntium:& Ateium:& cæteros:qui captá dorum teſtamentorum artem profeſſi ſunt non putes eadem habere: quæ deſignatores & libitinarii uota?

Eluuieſ Libiti narios

¶ Ad buſta:Buſtum proprie dicebatur locus:in quo mortuus erat combuſtus:& buſtum dicitur quaſi bene uſtum. Nunc uero buſta dicuntur ſepulchra Feſtus.¶ Et præbere caput:Multi enim patiebantur ſe uendi:qđ Martianus in digeſtis de ſtatu hoíum:ſic oſtendit. Serui in dominū nr̄m redigunt:aut iure ciuili:aut iure gē tium. Iure ciuili ſi quis maior. xx. annis ſe ad præcium participandum uenire paſſus eſt. Iure gētium ſerui no ſtri ſunt: qui ab hoſtibus capiuntur aut qui ex ancillis noſtris naſcuntur. Plautus in curculione. In Tuſcho ui co: ibi ſunt homines:qui ipſi ſe ſe uenditant apud germanos:ut ſcribit Tacitus in lib. de ſitu germaniæ: hæc conſuetudo ſeruatur:ut quum in alea omnia amiſerint:extremo ac nouiſſimo iactu de libertate & corpore contendant:uictus uoluntariam ſeruitutem adeat.¶ Sub haſta:Nam publica auctione in foro ponebatur ha ſta:quæ præcipuum erat ſignum auctionis:eiq; ſubiiciebantur omnia:quo publicæ uenderetur. Vnde Vale. lib. ii. Cæterum:autore Pli. Scipione naſica omnem apparatum operis ſcænicorum ſubiectum haſtæ uenire placuit. Tranquillus in Cæſare. Et bello ciuili ſuper alias donatiōes ampliſſima prædia ex auctionibus haſtæ minimo adduxit.¶ Domina:q̄ſi cuius poteſtati & íperio oía eſſent ſubiecta in uenditione.¶ Quondā hic cor nicines:Conqueritur Iuuena. eos qui cornicines:& tubicines non modo Romæ:ſed etiā in municipiis fuerūt eo diuitiarum peruenīſſe tēporibus ſuis:ut tanq̄ magnifici & potentes uiri ludos gladiatorios edant in urbe: cædantq; quos uelint. Ná facile erat huiuſmōi hoíes principium liberalitate locupletari. Vnde Menecrate cy tharedū & Spectillū mirmillonē ſcri. Tranqllus a Nerone triūphaliū uiroꝝ patrimoniis: ædibuſq; donatos fuiſſe. Mar. Artes uult diſcere pecunioſas. Fac diſcat cytharœdos:aut choraulas.¶ Hic cornicines: legēdū ē hic & nō hi ut ſit. Qui hic cornicines quōdā fuerūt. i. romæ:& cōites ppetui harenæ municipalis:hoc ē & í muni cipiis.¶ Munera nūc. e. i. ludos gladiatorios:ut potētiſſimi uiri.¶ Perpetui:aſſidui. Comites: harenæ munici

Buſtū

Sub haſta

palis. Nam tubicines nō solū theatris romanis: sed ét municipalibus buccas suas locabant: ludis. n. canentes tu
Municipia ba seruiebát. Municipia: ut Gelius diffinit: dicta sunt q; quū olim suis iuribus & legibus uiuerent: munera cū
Po. Ro. habeát. i. tanq̄ romani hébant. Sicq; idé fuisse uident cū fœdere í ciuitaté accepti: unde Ci. in orone p
Aulo cluétio sic dicit. Equité romanū í municipio suo nobilé. Festus Pōpe. sic scri. Municipes erát: q ex aliis
ciuitatibus romā uenissent: qbus nō licebat Magístratū cape: sed tantū muneris partē: ut fuerūt Cumani. Acer
rani. Arcellái: q & ciues romani erát: & legiōe merebát: sed dignitates nō capiebát. Vulpia. Iuriscōsultus, pprie
ingt municipales appellát muneris ptícipes recepti
in ciuitaté: ut munera nobiscū facerét. Sed nūc abusi
ue municipes dicíus suæ cuiusq; ciuitatis ciues: ut si
Brixianus sis: alios ciues brixianos municipes tuos
appelles. Harená ergo municipalé itelligit: q̄ in mu
Buccinator nicipiis eét q̄ munera cū Po. Ro. caperét. ☞ Notæ. b.
.i. ipi tubicines: q ét buccinatores dicunt a buccis: q̄s
canétes inflát: est. n. bucca ea ps oris ífra malá: q̄ iflat
unde Ora. Quin Iuppiter ambas. Iratus buccas iflet.
☞ Munera: ludos gladiatorios: ná multi ex ífima cō
ditiōe ad súma opes, puecti munera gladiatoria ede
bát. Mar. li. iii. Das gladiatores futoꝝ regule credo.
Qd̄q; tibi tribuit subula: sica rapit. Idé alibi. Succen
sus ab uilibus ede munera clamat. Sutor credo dedit
tibi culta Bonobia munus. Fullo dedit mutinæ nūc
tibi copo dabit. ☞ Et uer. po. uu. de eisdé tibicinibus
intelligit: q quū arte & q̄stu suo locupletati sint: non
mō munera edát gladiatoria suis ípēsis: sed ét cōcilia
diligitur to sibi fauore populi occidát qué uelint: q̄les multi í
seditiōibus interépti fuerūt a potētioribus. ☞ Popu
lariter: populo fauēte. q. d. oibus applaudétibus. Ná
popularis is appellat: q gratus est populo. Pupularis
Popularis ét ciuis hoc ē: p ex eodē é populo. Vnde Terétianus
ille Samio Obsecro populares ferte miséro: atq; ínocenti auxiliū: popularis ét q̄ nobilis nō é: sed ex plebe. Plau
tus pstat diuité esse: ac popularé: q̄ nobilé & médicū. ☞ Verso pol. u. i. uerso ad se: & cōciliato fauore uulgi: seqē
ni popularíter. i. fauéte: ut dixi populo: hocq; ex puerbio tractū ostédit Pli. lib. xxviii. in magicis pollices ingt
quū fauemus: pmere ét puerbio iubemur: unde ét illud é Oratii in epi. ad Loliū. Fautor utroq; tuū laudabit
pollice ludū: ubi Porphirio ait: p utrūq; pollicé intelligi utranq; manū a pte totū: aut qa q laudat uehemétius
manus iungés iungit pollicé cū, pxime. ☞ Inde re. ſ. a ludis gladiatoriis: & cædibus hoíum. ☞ Conducūt fo. ad
Foricæ res uiles descendūt. i. foricas purgádas: foricæ. n. sút latrinæ: in q̄s uétris excremēta deiícimus. Foria. n. autore
Foria Nonio: ueteres dixerūt stercora liqdiora: unde Diomedes laberius in paniceis: foriolus eé uideris: in coleos ca
cas. ☞ Et cur nō oía? subaudi faciút sordidissima. ☞ Quū sint qua. ex hu. Quādoqdé sūt ex numero eoꝝ: quos
fortuna solet p ludū ex humili loco ad altiora, puehere. ☞ Quid ro. faciant? uerba sút Vmbritii. ☞ Mentiri ne.
Antipophora. i. nec simulare: nec dissímulare noui: sicq; conditionē seculi sui taxat: q̄si aliter agi uita nō q̄at.
☞ Librū si ma. est assentari se dicit nescire: qd̄ multi in grām diuitū & nobiliū faciebát: q laudibus alienis dele
ctari laudatores cōducebant: & cœnis: & muneribus unde Persi. Calidū scis ponere sumē. Et comité horridu
lum trita donare lacerna. Et ueꝝ inqs amo: & uerū mihi dicito. De me qs populi sermo? Ora. Laudato carmi
na uecors. ☞ Et po, p adulationē trāscribédū: tanq̄ q mirabiliter placeat. ☞ Motus ast. igno. ut possim futura p
dicere: hoc át dicit: ut ostédat magos: & caldeos: q futuri cognitionē, pfitebant: & id genus hoíum romæ gra
& auctoritate apud oés ualere: ac p hoc dites fieri: uulgo. n. cōsulebant: unde poeta in. vi. saty. Chaldeis sed ma
ior erit fiducia: qcqd. Dixerit astrologus credet a fonte relatū. Hamonis Ora. in odis. Nec babylonios tentaris
numeros. ☞ Funus, pmittere prís. Iniqtaté ostēdit filioꝝ sui tpis: q mortē parentū multis plærūq; optabát uo
tis: ingrebantq; a diuinatoribus: unde Ouid. Filius ante diē prios ingrit in annos. ☞ Ranaꝝ uisce. nunq̄ inspe.
ut ex iis aliqd̄ parare ueneficiū: sicq; ostēdit tale hoíum genus in urbe esse & gratū: & fauorabile. Nā ex uisceri
bus ranæ hoc ē liene: iecinore: corde: lingua & ossículo multa ueneficia fieri posse tradit. Pli. li. xxxii. Ná inter
alia docet ex ossículo: qd̄ sit in sinístro latere: amoré cōcitari & iurgia: addito í potionē: uenerē alligatū stimu
lare. ☞ Ferre ad nu. Alii ingt internūcii sint ad cōcilianda adulteria: ego uero hoc nō fecero. Nemo. merit adul
ter me ministro. i. seq̄stro: & medio. ☞ Mittit: munera itellige & lías. ☞ Mādat: hoc est uerba & mādata. ☞ Me
mi. me autore: & iternuncio. Ci. in Lelio: ut aut libidinis ministri: aut auditores eént ad iniurias. ☞ Fur erit. i.
adulter. Ná & furtū adulteriū appellat. Prop. Nolim furta pudica tori. ☞ Atq; iō nul. co. ex eo: Sēsus é: & qa ta
les ingt artes mihi nō placent: discedo ab urbe nulli comes. i. sine comite ac p hoc solus: q̄si qui a cunctis repu
dier: tanq̄ mancus & tanq̄ corpus inutile extincta dextra. i. tanq̄ hō iners nullius pcii: nulliusq; igenii: utpote
q nouas uiuēdi artes: ut cæteri nō caleā: & ita qd̄ aī est transtulit ad corpus. Extincta ergo dextra. i. extinctis in
genii uiribus: legēdūq; é: extincta dextra: nō extinctæ dextræ. ☞ Mancus. dī: quasi manu carens. ☞ Nisi cōsciusꝝ
nisi q secreta diuitis scelera nouit. ☞ Feruens: cōtunge feruens occultis & tacēdis. ☞ Aestuat: agitat: taceat ne: an
proferat uspiá. ☞ Nil tibi se debere putat: Non eris ingt gratus: neq; acceptus illis: quoꝝ secreta honesta noue
ris: sed tantūmodo iis: quorum scelera tibi nota erunt: afficieris enim muneribus: ne secreta eorum reueles.

☞ Verri: Sensus est: ille erit carus uiro scelerato & furi: qualis fuit uerres: qui pōt furti eum accusare. Nam uer
res: ut dictū est supiore satyra: quæstor siciliá per trienniū tenuit: ubi libidiné: auariciá: crudelitatēq; exercuit:
succedēte tandé Metello: repetūdaꝝ postulatus est a siculis. Eá cām egit Ci. pro siculis. Adhuc extant actiōes:
quæ uerrinæ appellant. ☞ Tanti tibi non sit oppaci: Et si ingt cōscii sceleꝝ diuitis afficiunt muneribus: ut ta
ceát: tamé tu noli quærere: ut diuitis secreta scias: ne semp solicitus sis: & nequeas dormire: ueritus ne aliqdo
tibi obiiciat: q̄ ea patefeceris: quoꝝ eras cōscius. ☞ Tagi: Tagus hispaniæ est fluuius auriferas habens harenas. Tagus

☞ Carus erit uerri: qui uerrem tempore quo uult
Acculare potest: tanti tibi non sit opaci
Ois arena tagi: quodq; in mare uoluitur aurū
Vt somno careas: ponendaq; præmia sumas
Tristis: & a magno semper timearis amico.
Quæ nūc diuitibus gens acceptissima nostris.
Et quos præcipue fugiam properabo fateri.
Nec pudor obstabit: non possum ferre quirites
Græcam urbē: quis quota portio fecis achææ.
Iampridem in tyberim syrus defluxit orontes.
Et linguam: & mores: & cum tibicine chordas
Obliquas: necnon gentilia tympana secum
Vexit: & ad circum iussas prostare puellas.
☞ Ite quibus grata est picta supa: barbara mytra.

☞ Opaci: umbrosi pp arboꝝ densitaté in ripis. Mar. Aestus serenos aureo frangens tago. Obscuris um
bris arboꝝ. ☞ In mare uoluiť: defertur ex fluminū p fluuio. ☞ Vt somno careas: Ná dormire nequit soli
citus: ne aliquo afficiat ícōmodo a diuite. ☞ Præmia ponēda: quæ postea cogaris ei reddere. ☞ Amico ma
gno: diuite: & potēte. Alibi ante. Magni delator ami
ci. ☞ Quæ nunc diuitibus: Ostendit poeta in urbe ui
ros bonos nō eé gratos: sed tantūmō uersutos: assen
tatores sceleꝝ ministros: & id genus hoíum: sed si q̄
ras: q maxime grati sint: sút ingt græci. Ii. n. acceptis
simi sunt diuitibus: & tota ciuitas græcis referta est.
☞ Quos fugiá: Diuité habeá odio. ☞ Nec pudor ob Pudor
stabit: pudor ingt nō me ípediet: quominus apte di
cá: quæ sentiá de græcis. Est. n. ita dictū: q̄si aliqs mo
nuerit non te pudebit: tā insolenter græcos ísectari.
Pudor aút est metus iustæ reprehensiōis. ☞ Quirites: Quiri
Romani. Ná qui oratioué habebant ad populū: Ro tes
manos grites appellabant: a Curibus ciuitate sabino
rū sunt dicti grites: ex qua acciti Titus Tatius: & Nu
ma Pōpilius Romæ q̄doq; regnantes. A qritibus fit
Quiritare: quod idem est: quod clamare: quo usus est Apuleius & Plautus. ☞ Græcá urbé: mores græcorum: Quiri
quibus tota ciuitas corrupta est. ☞ Quáuis quota portio: quis sit minima pars gentis græcæ: ac si dicat græco tare
rum uitia adeo sunt magna: ut uel pauca multitudo eoꝝ possit etiá urbē corrúpere. ☞ Quota minima: Pli. in Quotꝰ
.iii. ubi de Italia & Roma mentioné facit: ipsi de ea iudicauere græci genus in gloriam sui effusissimū: quotā
partem: ex ea appellando græciá magná. Alibi luue. Hæc quota pars sceleꝝ. Mar. lib. viii. Pars quota parrha
siæ labor est mareoticus aluæ. Quotus itē nomē est: quod numerū refert: sicut quot. Ora. Tu quotus esse ue
lis rescribere. Pli. lib. xi. cap. xxxvii. Muriū iescusculis fibræ ad numerū lunæ dierū in mense congruere dicun
tur: totidemq; & inueniri: quorū eius lumen sit. Mar. li. ix. Scis quota de libyco littore puppis erat. i. quot na
ues erant. ☞ Fecis: in contemptum est græcoꝝ: quasi dicat sordidæ: & uilissime gētis. ☞ Achææ: scdm græcam
declinationē dixit. Nam & achiuum dicimus æ diphthongo in i productam conuersa & u digama interposi
tio. Est autem dictio deducta ab Achaia: quæ pars est Peloponensi incipiens ab Isthmo: antea ægialos uocaba Achaia
tur propter urbes in littore per ordinem dispositas αιγιαλοσ enī littus significat. ☞ Iampridem in tyberim:
Non solum ingt græci in urbē uenere: qui diuitibus sunt acceptissimi: sed ét aliæ gentes barbaræ ex syria in
urbē nouos gentis suæ mores inuexerunt: sicq; umbritius índignatur peregrinos gratiores esse: q nō uirtute:
sed nouis delitiis & artibus placeant: simulq; ostendit Romanos: ex quo ad summū diuitiarū culmen perue
nere: in omnē ita luxū prorupisse: ut ex peregrinis oía ét uoluptatū blándimenta pdiscerēt: unde í sequētibus.
Prima peregrinos obscæna pecunia mores. Intulit: & turpi fregerunt sæcula luxu. ☞ Orontes: hoc est ipsi: Sy Orōtes
rii q ad Orontē habitant. Est enī fluuius: q Syriá ab Antiochia diuidit: dictus ab Oronte: q primus eū ponte
iunxit. Legendūq; est Syrius nō Syrus: prima enī corripiť. Tibullus. Alba palestino sancta colūba syro. Et an
te luue. Quod nec in assyrio pharetrata Semiramis orbe. Syrius uero: quū pro sydere ponit: primā habet lō
gam. Virg. Tum steriles exurere Syrius agros. ☞ Tyberim: Romá. s. ☞ Linguā: sermoné Syriū: quem discant
Romani. ☞ Et mores. s. patrios. ☞ Et quū tibicine chordas obliquas: & instrumenta musica: quibus placeant.
Nā per chordas obliquas intelligimus cytharam: cui cordæ intenduntur obliquæ. i. obtortæ: aut obliquæ, p
forma cytharæ: ut ostendat nō solū tybiæ: sed & cytharæ cantū a barbaris ítroductum. Cytharedi. n. apud ro
manos extiterit: qui lyras septicordes eburneas: & quæ barbita dicuntur ítendebant Dionysius. ☞ Timpana
gentilia: qbus domi suæ utuntur. Nam gentilis dicit eiusdem gentis: ut hoc in loco: gētiles item dicuntur: au Gētilis
tore Cicero. in topicis: qui iter se eodé sunt noíe ab ingenuis oriundi quorum maiorū nemo seruitutem ser
uiuit: & qui capite diminuti sunt. ☞ Iussas, pstare puellas: pter alia ingt turpia in urbé etiam inuexerunt puel
las quæstuarias: quæ, pstant ad circum maximū: ubi ædificiū erat ad id accōmodatum. Propertius ii. .ii. lib.
Et quas Euphrates: & quas mihi misit Orontes Me capiant: nolim furta pudica tori. Prostare autem dī mu
lier: quæ turpitudine corporis quæstū facit. ☞ Ite: cū indignatione legendū. Ite uos ad libidinādū: quibus gra
tæ sunt meretrices istæ barbaræ: uel ite uos ad spectādas puellas meretricias saltantes: qui delectamini ludis.
☞ Lupa: Meretrix: quasi quæ ad rē non minus sit auida q̄ lupa ad cibū. ☞ Barbara: non græca: sed syria. ☞ My Lupa
tra picta: ornamentū erat capitis nō mō lydioꝝ & phrygū: sed & assyrioꝝ Hero. loquēs de assyriis. Assyrii ca Mytra
pita crinita habētes mytris redimūt. Vir. de phrygibus. Et nūc ille paris cū semiuiro comitatu. Meonia mētū
mytra crineq; madéte. Subnixus rapto potiť. Ait Seruius pileū fuisse curuū: de quo pēderet buccaꝝ tegmē.

¶Rusticus ille tuus.s.Romanus:q̄ superioribus sæculis sūma frugalitate uiuebat:& agricolationi intentus erat:
ducta origie ut diximus a pastoribus:sumit trechedimna.i.i gymnasiis uersat & palæstra:ubi sumit trechedina
.i.uestes pegrias post exercitationē:quū desudabit:sicq̄ idignat cōtagiōe græcoꝝ:syriorūq̄ romanā iuuētu/
tē corrūpi.i gymnasiisq̄ exerceri:ubi autore Pli.li.xxxv.ca.xii.aioꝝ uires pderēt:ita.n.scribit de mollicie pa/
lestræ.Plura de hac pte nō sum dicturus:nō hercules magis q̄ de terræ usu in ceromatis:qbus exercēdo iuuen
tus nr̄a corpa uiresq̄ aioꝝ pdidit.¶Trechedimna:uestis ē:de q̄ mētionē facit Atheneus li.vi.dignosophistō:
quū de parasitis loqt.Plutar.itē mētionē facit i sym
posiacis.¶Quirine: Romule : de quo supra in ualle
Cerona quirini.¶Et cæro.i.uncto cæromate: ē.n.unguētū
athletaꝝ:fit ex oleo & terra in spēm luti : qđ ostēdit
Sene.ad Luciliū loquēs de uia lutosa. Tātū luti tota
uia fuit:ut possim uideri nihilominus nauigasse.To/
tū athletaꝝ fatū in illo die ppetiēdū fuit A ceromate
nos haphe accipit in crypta neapolitana A ceromate
igit a luto p similitudinē.Mar.li.v.Et castigatū liby
cæ ceroma palestræ.i.ipse palæstrita. Antæus cero/
mate punctus castigatus ē ab Hercule.De ceromate
itellexit Pli.li.xiiii.Loquēs de ebrietate uitanda. Ad
hæc ptinēt pegrinæ exercitatiōes:& uolutatio in ce/
no:ac pectorosa ceruicis reparandæ ostentatio:qbus
uerbis athletaꝝ certamen designauit:nā athletæ:ut
diximus:luto.i.terra oleo mixta ungebāt quorū mos
erat ceruicē dilatare:pectus exporrigere : unde illđ ē

Rusticus ille tuus sumit trechedimna quirine.
Et cæromatico fert niceteria collo.
Hic alta sicyone:ast hic amidone relicta:
Hic andro:ille samo:hic trallibus: aut alabādis
Aesquilias:dictumq̄ petunt a uimine collem.
Viscera magnarū domuum: dominiq̄ futuri.
Ingenium uelox:audacia perdita : sermo
Promptus:& isæo torrentior:ede quid illum
Esse putes:quemuis hoiem secū attulit ad nos.
Grāmaticus:rhetor:geometres:pictor: aliptes:
Augur:schœnobates:medicᵘ:magᵘ: oia nouit

Niceteria qđ seqt.Et lōgū iualidi collū ceruicibus æq̄t.Herculis Anteū pcul a tellure tenētē.¶Niceteria: isignia uicto/
riæ pugilū:q i gymnasio alios uicissent νικη enī uictoriā significat.¶Hic alta.Rediit ad græcos: quos ait ex di
uersis græciæ locis i urbē uenire:iserētes se domibus diuitū:ubi assentatiōe:aliisq̄ artibus se gratos reddunt.
Sicyon ¶Sicyone: sicyon urbs ē Achaiæ:itē urbs i Laconia:unde Laconia dicta ē Sicyonia:isula ē ēt i mari ægeo cōtra
Amidō epidauꝝ:quā altā eē & eminētē docet Pli.¶Amidone:amidō isula ē i sporadas & ciuitas Peoniæ.¶Andro:an
Andros dros isula ē ex cycladibus cū oppido eiusdē noīs:dicta postea cauros:deide antādros.¶Samo:Samos insula in
Samos mari icario:ubi iuno maxie colebat.¶Trallibus:trallis oppidū phrigiæ:a qbus fit possessiuū Trallianus.Cic.i
Trallis orone p Flacco. Vidi ego in quodā iudicio nup philodotū testē trallianū.¶Alabādis:alabāda oppidū ioniæ:
Alabanda quā Apollonius molon cistā iuersam appellauit scorpionū plenā.Nā eoꝝ illic ē copia:hoīes sūt molles: & psal
teriæ multæ:ut scri.Stra.ab Alabādis possessiuū fit Alabādēsis.Cic.in epi.ad Thermū.Quare peto a te: ut &
eos:& Alabādēses iubeas ecdicos Romā mittere:fit ēt Alabādicus:ut ē apud Pli.li.xxxvii.ca.vii. De carbuncu
lis.Alabādicos i orthosia caute nascētes.Victru.uero li.vii.Alabādos uocitat.Exqlias.i.collē exqlinū.Nā in ur
bē septē fuere colles:de qbus sic Tibullus Carpite nūc tauri de septē mōtibus herbas.Exqliæ dictæ sunt scđm
Var.aut ab excubiis regiis:aut q̄ excultæ sint a rege Tullo:unde Ouid.i fa. Adde q̄ excubias:ubi rex romanus
Exqliæ agebat.Qui nūc exqlias noīa collis hēt.¶Collē a ui.i.Viminalē denoīatū a Ioue Vimineo q̄ ibi aræ sint:& ibi
Vimialis nata Vimina fuerint.Festus Pōpe.ait portā uiminalē & collē appellari:q̄ ibi uiminū fuisse sylua uideat.¶Vi/
scera ma.do.appositio ē:hoc est q artibus suis in diuitū familiaritatē se isinuant:eorūq̄ secreta cōdiscūt.¶Do
Isæo miniq̄ fu.tā calidi inqt sūt ut a diuite in amicitiā & familiaritatē recepti:q̄si domini oīa i domo moderētur.
¶Ingeniū ue.ad oīa solers & pmptū.¶Torrētior isæo:Huberior:copiosior:sumptū a torrente:q magna fert
aquaꝝ hubertate.Nā isæus orator fuit:de quo Pli.in epi.ad nepotē.ii.li.Magna isæū fama pcesserat:maior in
uētus est:sūma est facultas:copia:hubertas:dicit sp ex tpe & c.fuit itē isæus alter pceptor Demosthenis.¶Ede
qđ illū:hoc q̄si argumēti loco positū ad pbādū q̄ uersuti sint græci ad oīa.Ait ergo.Dic qđ censes.s.esse græcū
hoīem.q.d.tam astutus:tamq̄ uafer est:ut nulla sit prsus ars:quā ipse non pfiteat:secū.n.attulit oēm hoīem
.i.oīa profitet:q̄ hō possit facere & scire. Erit.n.grāmaticus:rhetor:unde est illud apud Senecā in scđo contro
uersiaꝝ.Hoc āt uitiū aiebat Scaurus a græcis declamatoribus tractū:q nihil & non pmiserint sibi:& penetra
Grāmaticus uerit.¶Grāmaticus:subaudi ē grāmaticus āt circa curā sermōis:ut scri.Sene.uersat:& si latius euagari uult cir
ca historias:iā ut lōgissime fines suos pferat circa carmīa.¶Rhetor:q rhetoricā docet: & q pcepta artis tradit.
Rhetor Orator uero q scđm pcepta agit.¶Geometres:priæ ē declinatiōis.Estq̄ is:q numeros mēsurasq̄ pseqt:& sup
Orator putat q̄ rōne cōstēt cælestia:q illis sit uis q̄ue natura:uñ Ora.de Archita tarētino geometriæ pito.Te maris &
Geometres terræ:numeroq̄ carētis harenæ.Mēsorē cohibēt Archita.¶Aliptes:is erat:q descēdētes i balnea: qq̄ palestri/
tas i gymnasio ungebat ab αλειφω qđ ē ungo:uellebatq̄ alas.unde Sene.ad luciliū.Aliptū cogita tenuē & stri
Aliptes dulā uocē:quo sit notabilior subīde exprimētē nec unq̄ tacētē:nisi dū uellit alas:& aliū p se clamar cogit.¶Au
Augur gur:q futura pnoscit ex auiū obseruatiōe.Vnde aliq ab auiū garritu ductū putāt:alii uero ab augēdo.Ouid.Sā
cta uocāt augusta pres:augusta uocāt.Tēpla sacerdotū rite dicata manu.Huius & auguriū depēdet origie uer
Schœnobates bi.Et qđcūq̄ sua iuppiter auget ope.¶Schœnobates:ille dr̄:q p funes ambulat σχοινοσ.n.funē significat:&
βαινω:ascēdo:& uado.Latini uero funabulū dixere:q̄ dictiōe usus ē Terē.i Ecy.Funabuli expectatio accessit.
Et popu.i funabulo aiu; occupat:prius messala usus ē:& iā & p latia recepta p funābulo dixit Apul.funerepū
uñ ubiq̄ apđ ipm p funepeᵘ siue funecreplᵘ:correxius funerepᵘ:ut dictio sit đducta a fune & repo:qđ ita scri
Funerepus bēdū sit inuit Apul.i.i.floridoꝝ:ubi scriptū ē.Funereplus p funerepus:ut oīno funerepos appellemus:& nō
funepeos:quū a fune & repo deducat:sicut dicimus funambulū a fune & ambulo:& pinnirapū a pinna & ra/

pio.Bustirapū a busto & rapio:quo usus Plau.in pseudulo.Fœdifragū a fœdere & frango.Legirupā a lege &
rūpo:quo idē Plau.usus est in pseudulo.¶Magus:lingua psaꝝ magus est : q nr̄a sacerdos:q rite sciat & calleat Magus
leges cerimoniaꝝ:fas sacroꝝ:ius religionū.Siquidē Magiā Plato interprætat artē esse diis imortalibus acce/
ptā:colēdi eos ac uenerādi pgnarā piā.s.& diuini scientē iā inde a Zoroastre & Ormace autoribus suis nobilē.
Cælitū antistitā:qppe iter prima regalia docet:nec ulli temere iter psas cōcessum est:magū eē:aut magis q̄ re/
gnare.More uero uulgari is proprie magus extimat:q cōione loquēdi quū diis imortalibus ad oīa:quæ ue/

Græculus esuriens:in cœlum iusseris ibit.
Ad sū nō maurᵘ erat:neq̄ sarmata:nec thrax:
Qui sumpsit penas:mediis sed natus athenis.
Hoꝝ ego nō fugiā cōchylia: me prior ille
Signabit:fultusq̄ thoro meliore recumbet
Aduectus romā:quo pruna & coctana uento?
Vsq̄ adeo nihil est:qđ nostra infantia cœlum
Hausit auentini bacca nutrita sabina.
Quid qđ adulādi gens prudētissima/laudat
Sermonē indocti:faciem deformis amici.
Et longū inualidi collū:ceruicibus æquat

lit icredibilia q̄dā ui cantaminū polleat.Hæc ex pria
Apuleii Apologia.¶Græculus esuriēs:Græculus in
qt pmente reꝝ egestate oīum reꝝ snīa profitebitur.
¶In cœlū iusseris ibit:Affirmabit ēt si (iubeas) se in
cœlū uolatuꝝ:hocq̄ dicit respiciēs ad Dædalū Athe
niēsem:q̄ ut diximus pria saty.uolauit p aera:sibi &
filio Icaro fabricatis alis.¶Ad sūmā : ad collectionē:
ad cōclusionē.Sic Cice.in epi.Sūma huius epistolæ
hæc ē.Pli.ad Septiniū claꝝ.Potes cœnare apparatius
apud multos:nusq̄ hilarius:simplicius:incautius:in
summa experire.¶Non maurus erat: uultu proba/
re exemplo Dædali:facile esse græco uolare in cœlū.
¶Maurus: Mauritania posita est in extrema parte Mauritania
aphricæ: occidentem uersus:ubi mons est Athlas.
¶Sarmata : latini Sarmatas appellant : quos græci
Sauromatas:populi sunt scythiæ:loca iuxta tanaim
& meotidem paludem incolentes:de quibus ante.¶Thrax:Thraces populi sunt septentrionales:quorum ple Thraces
riq̄ trans amnem:Strimonem usq̄ ad ponticum ostium:atq̄ Hæmum montem habitāt.Quidā ēt in ppon/
tide siti:plærīq̄ uero ad hellespontū:de qbus abunde Stra.lib.vii.¶Qui sumpsit pennas.i.Dædalus.De quo
supra.Et mare pcussum puero:fabrūq̄ uolantē.¶Hoꝝ ego nō fugiā conchylia.Inter alias cās sui ab urbe di
scessus unā hāc pcipuā esse ostēdit:q̄ nequit ferre græculos:q nuper ex græcia aduecti ita suis artibus locuple/
tati sūt:ut nūc iter primores urbis habeant.Nā purpurati icedūt:priores ēt testā signāt:honoratiore loco di/
scūbunt.¶Cōchylia:hoc est uestes cōchyliatas:qbus iduti i publicū pcedūt tanq̄ nobiles Romani. Nā cōchy Cōchylium
liū piscis ē:ex gñe cōchaꝝ sicut purpura & murex:ex is āt piscibus eliciebat liquor ille tā pciosus ad tigēdas ue
stas.Iulius Cæsar:ut scri.Tranqllus cōchyliatæ uestis usum ademit:nisi certis psonis & ætatibus Pli.li.ix.Cō Purpura
chylia & purpuras oīs ora atterit:qbus eadē mater luxuria paria pene ēt margaritis pcia fecit & ifra.Conchaꝝ
ad purpuras & conchylia eadē quidē est materia. Alibi in qnto Mentionē faciens de Tyro. Nunc oīs eius no/ Murex
bilitas conchylio atq̄ purpura cōstat.Conchyliū etiā capimus pro oī pisce concha contecto Sene.li.xiiii.epi.i.
Quantulū ex tot conchyliis tā longe aduectis per istū stomachū inexplebilē labitur.Ergo per cōchylia uestes
intellige conchyliatas & purpureas.¶Me prior ille:sūma indignatione pnunciandū.¶Signabit.s.testamēta.
¶Fultusq̄:sustentatus.¶Meliore Thoro:meliore & honoratiore parte triclinii.Nā posita mēsa cōuiuæ duo
bus:aut tribus lectis discūbētes epulabat.Vnde nō solū lectos ipsos:sed & locū & Bicliniū & tricliniū appella
uere:ubi comedebāt:a numero lectuloꝝ κλινη.n.lectū significat.Aduectus romā:cās undiq̄ colligit idigna/
tionis:q.s.romā nō euenerint honesto aliquo negocio:aut nauigio:sed ut reꝝ uiliū mercatores:& illiberalis
lucri sectatores:uenerunt.n.inqt romā eo uēto.i.ea naue:qua pruna & coctana aduecta sunt:ac si dicat onera/
ria & plena uilis mercis:uenerūt inqt ex Syria:unde pruna damascena:& coctana uehunt:nō aūt nati Romæ
Sic Papinius in syluis li.ii.de Glaucia puero loquit.Nec mistus phariis uenalis mercibus ifans.¶Pruna:itelli
ge damascena:q̄ ex Damasco urbe Syriæ sicca uehebant.De qbus sic Pli.li.xiii. Syria peculiares hēt arbores.
In ficoꝝ aūt genere caricas:& minores eius generis:q̄ coctana uocant.Itē pruna in Damasco mōte nata. Mar. Carica
de coctanis.Hæc tibi q̄ tota uenerūt cōdita menta.Si maiora forent coctana:ficus erāt.¶Vsq̄ adeo nihil ē: An Coctana
tipophora:quasi aliquis dixerit:nō ne prodest uos esse natos romæ:& ipse respōdeat:usq̄ adeo nihil est.i.mi/
nime qdē pdest.i.in tātū nihil est.¶Hausit cæ.auē.nutrita sit romæ:ubi collis ē auētinus ptē posuit p toto:ē Auentinus
āt:auētinus dictus scđm Varro.aut ab auibus:q̄ eo se a Tyberi ferrēt:aut a rege auētino albano:q ibi sepultus
fuit:aut ab aduētu hoīum:q̄ cōe ibi latinoꝝ tēplū fuerit:aut ab aduectu.Nā oli paludibus mons erat ab reliqs
disclusus.¶Bacca sabina:cibis italicis at per hoc romanis:ut sit species pro genere. Sic Oratius . Quod mare Bacca
dauniæ non decolorauere cædes.i.cædes Italicæ:ac per hoc romanæ:per baccam autem intellige oēm fructū
omneq̄ esculentum.Nam appellatione baccæ intelligimus fructus:qui in arboribus dispersius & rarius na/
scuntur:ut sunt fructus lauri:fructus oleæ:corni:loti:myrti:lentisci:similiumq̄.¶Sabina:nam Sabini & Ro
mani commune habuere imperium.Vnde romani quirites sunt appellati:de quibus supra.¶Quid:subaudi
dices:si aliud de græcis grauius addidero:q̄ scilicet artificio adulatiōis : quo nihil ē turpius omnes excipiunt.
¶Et longum inualidi collum:hoc sumptum est ex athletis: quibus mos erat in gymnasiis collum dilatare.
Vnde Seneca libro secundo epistolarum ad Lucilium.Stulta est enim mi lucili:& minime conueniens littera
to uiro occupatio exercendi lacertos : & dilatandi ceruicem:ac latera firmandi.Plinius libro.xiiii.cap.ultimo
loquens de ebrietate uitanda sic scribit:ut ante diximus.Ad hæc pertinent peregrinæ exercitationes:& uolu/
tatio in cœno:ac pectorosa ceruicis repandæ ostentatio.¶Aequat:græcus inquit adulando:collum etiam in/
ualidi amici æquat:& comparat herculi:qui collum dilatabat:quum Antæum:lacertis apprahensum subli/
men teneret:ut dicat per adulationem uirum etiam imbecillum per omnia Herculi fortissimo simillimum.

Antæi fabula · Agere · Actio · Doris · Palliolũ · Persona · Natio · Cognatio · Cachinari · Cachinones · Endromys

¶ Antæum: Nam Hercules scd'm laborẽ consumans Antæũ filiũ terræ in libya hospites palestra superantem occidit. Nam iis: quũ ab Hercule in palæstra superaret̃ simulato cãu terram matrem suã manibus cõtingebat a q̃ uires ei suggerebant̃. Hoc cognito Hercules amplexibus hoĩem ita reuinxit: ut nec manibus: nec pedibus terrã contingeret: sicq; coactus eit aĩam reddere. ¶ Mirat̃: plus est q̃ si dixisset laudat: sic.n. aliena facta: q assentant̃: mirant̃ tanq̃ pclara quædã & noua. Sic Terẽtianus ille Gnato. Et eorũ ingenia admiror. ¶ Vocẽ angustã: exilem: nõ clarã: ueluti suffocatã. ¶ Qua deterius: Nã talis uox maxie dãnabatur: de qua ita scribit Quin. li. xi.

Herculis: antæum procul a tellure tenentis.
Miratur uocem angustam: qua deterius nec
Ille sonat: quo mordetur gallina marito.
Hæc eadem licet & nobis laudare: sed illis
Credit̃: an melior cum thaida sustinet: an cum
Vxorem comœdus agit: uel dorida nullo
Cultam palliolo: mulier nempe ipsa uidetur
Non persona loqui: uacua & plana oia dicas
Infra uentriculum: & tenui distantia rima.
Nec tamen antiochus: nec erit mirabilis illic
Aut stratocles: aut cũ molli demetrius hæmo.
Natio comœda est: rides: maiore cachinno
Concutitur: flet: si lachrymas conspexit amici.
Nec dolet: igniculũ brumæ si tempore poscas.
Accipit endromydem: si dixeris æstuo: sudat.

Vox aũt ultra uires urgenda non est. Nã & suffocat̃ sæpe: & maiore nixu minus clara est: & interim elisa in illũ sonum erũpit: cui græci nomen ab ĩmaturo gallorũ cantu dederunt qđ aũt nomen dederint græci: adhuc q̃rendũ est: licet non defuerint: q interptati fuerint βραγχον. i. raucitatẽ: qđ quũ auctoritate careat: satisq; insipidũ sit nullo mõ pbandũ ducimus. ¶ Ille. s. gallus. ¶ Quo marito: nã gallinarũ est maritus. ¶ Hæc eadẽ: antipophora possumus inqt & nos hæc facere: q̃ faciunt græci p assentationẽ: sed nobis non tã credit̃ q̃ illis: ac p hoc inqt non tã apti sumus ad assentandũ. ¶ An melior: cũ interrogatione legẽdũ qua ostẽdit ad oĩa esse aptissimũ mimũ: siue meretricis psona: siue matronæ: siue deæ sit sustinenda in actione fabularũ. ¶ Thaida: psonã meretricis: q̃lis est: apud Terentiũ. ¶ Agit: nã agi pprie dicunt̃ fabulæ: q; quũ in scænis repsentant̃: nõ sine & mentis & corporis agitatu pnunciant̃: unde actor q gestũ uultus & corporis agit: unde tũ ipsa pnunciatio: tũ oratio: q̃ habet̃: tũ oratio scripta actio appellat̃. Ci. actionem alias q̃si sermonẽ: alias eloquentiã q̃dam corporis dicit. Idẽ tamẽ duas eius partes facit: q̃ sũt eædẽ pnunciationis uocẽ: atq; motũ Quinti. lib. xi. Pronunciatio a plerisq; actio dr̃: sed prius nomen a uoce sequẽs a gestu uidet̃ accipe. ¶ Comœdus: is est: q fabulas agit: Comicus q scribit: sic Tragedus; & tragicus. ¶ Dorida: psonã doridis deæ marinæ. Nã doris oceani & Tethyos maioris fuit filia: uxor aũt Nerei: ex quo peperit Thetidẽ minorẽ Achillis matrẽ: oĩum ẽt nympharũ mater dr̃. ¶ Nullo palliolo: cultã: ornatã nullo uelamento. Nã deæ marinæ: unde fingebant̃ palliolũ aũt cõis est uestis tã uirorũ q̃ mulierũ. Mar. Hanc uolo q̃ facilis: q̃ palliolata uagat̃. Idẽ alibi. Succida palliolo uellera qnq; petit. Sueto. in claudio. Palliolatus nouo more psedit: unde palliolatim aduerbiũ: quo usus ẽ Plautus. Caper grãmaticus ostẽdit uelũ fuisse capitis: quũ ait. Vir ducit: mulier nubit: q a pallio obnubit caput suũ genasq;. Lãpridius scri. Matronas regias cõtentas esse debere unico pallio: auro sparso. Flauius Vopiscus in Aureliano. His accedit: q; ex palliolo purpureo: qđ soli sui tpis imperator obtulerat sacerdos mulier crepundia filio fecisse perhibet̃. ¶ Mulier nẽpe ipsa uidet̃: Adeo bene inquit mulieres reddit græcus: ut putes mulierẽ ipsam esse: quæ loquatur non personatũ mimũ. Nam mimi: quo liberius oĩa peragerent: psonas induebant. Tranqllus in Nerone: Tragœdias quoq; cantauit psonatus heroum deorũq;: item heroidũ: ac dearũ psonis effectis ad similitudinẽ oris sui. Est aũt psona uelamentũ oris dicta a personãdo: q; facit uocẽ clarescere & resonare. Vox. n. non uaga: neq; diffusa in unũ tantũmõ exitũ collecta: coactaq; magis canoros: clarosq; sonitus facit. Lege Geliũ. Aeschylus eã primus inuenit. Ora. Post hũc psonæ pallæq; repertor honestæ Aeschylus & modicus instrauit pulpita tignis. ¶ Vacua & plana: tam bene inqt psonã mulieris sustinet: ut nõ solũ uoce: sed etiã toto corporis habitu uideat̃ mulier. Nam ueretillam ita habet depressam & planam: ut uiri formã habere non censeatur. ¶ Infra uentriculũ: infra ipsum uentrẽ: ubi pubes est. ¶ Distantia: quæ tantũmõ distant a sexu fœmineo paruula rima. q. d. genitalia uiri per oĩa similia sũt genitalibus muliebribus: nisi q; ĩ mulieribus tenuis est rima. ¶ Nec tamẽ Antiochus: licet inqt hi oẽs fabularũ actores feliciter oĩa repsentẽt: tamẽ illic nõ sũt mirabiles adeo oĩbus notũ ẽ: eos eẽ agẽdi pitissimos. Nã Antiochus: Stratocles: & Demetrius: & Oemus noĩa sũt comœdorũ: de Demetrio & Stratocle Quint. lib. xi. sic. Maxios actores comœdiarũ Demetriũ & Stratoclẽ placere diuersis uirtutibus uidimus. Sed illđ minus mirũ: q; alter deos & iuuenes: & bonos: pr̃es: seruosq;: & mr̃onas: & graues anus optĩe: alter acres senes: calidos seruos: parasitos: lenones: & oĩa agitatoria melius: sũt. n. natura diuersa. Nã uox quoq; Demetrii iucũdior: illius acrior erat. De Oemo alibi Iuue. Mollius Oemo q̃q̃ & carpophoro. ¶ Natio: ista græca: natio ãt dr̃ græcus: an barbarus: pr̃ia atheniẽsis: an lacedemonibus. Cognatio: qbus maioribus: qbus cõsanguineis Ci. autore li. i. rhet. ueterũ. ¶ Comœda ẽ: ita inqt ad fabulas agẽdas ẽ apta: ut id a natura hẽre uideat̃. ¶ Rides: q̃ piti sint græci ad aduladũ ostẽdit multis modis. Est ergo sensus. Si rides: ipe statĩ tibi applaudẽdo. ¶ Cachio: solutiori risu ẽ. n. Cachius risus ĩmoderatus: a quo ẽ cachinor uerbũ. Et Cachino nomẽ tertiæ declinatiõis. ¶ Nec do. q̃uis inqt: fleat: nõ tamẽ dolet: sũt. n. oĩa ĩ eo ficta. ¶ Endromydẽ: uestis ẽ gallica: q̃uis nomẽ sortita sit græcũ: ad arcendũ frigus sumebat̃. Mar. Hãc tibi sequanicæ pinguẽ textricis alũnam. Quæ lacedemoniũ barbara nomen habet. Aspera sed gelido non aspernenda decembri. Dona peregrinã mittimus endromyda. Ea utebantur in gymnasio & theatro post ludorum exercitationem: ne lusores calefacti refrigescerent. Vnde Martia. Ne madidos intret penetrabile frigus in artus. Neue grauis subita te premat iris aqua. Ridebis uentos: hoc munere tectus & imbres.

Trua · Trulla · Truleũ · Detrullare · Trulissare · Sanctũ · Inguen · Resupinare · Abolla

¶ Non sumus ergo pares: Ergo inqt quũ gens græca adulandi sit peritissima: idq; mihi minime placeat: non sumus pares. i. ego longe sum dissimilis a natura græcorũ. ¶ Alienũ sumere uultũ: sed ille inqt primũ ĩ adulatione obtinet locũ q uultu suo scit: alienos exprimere affectus: ut aliq̃do in grãm diuitũ tristiciã gerat: aliq̃do leticiã. Tales. n. sũt uersutissimi: unde Terẽ. Vultus quoq; hoĩum fingit scelus. ¶ A facie iactare manus: solent enĩ adulatores utraq; manu faciẽ amici adulãdo demulcere. Videturq; ad id alludere: qđ antiqs græciæ: ut autor est Pli. li. xi. in supplicando mẽtũ attingere mos erat.

Non sumus ergo pares: melior q̃ semp & omni
Nocte dieq; potest alienum sumere uultum.
A facie iactare manus: laudare paratus
Si bene ructauit: si rectum minxit: amicus.
Si trulla inuerso crepitum dedit aurea fundo.
Præterea sanctum nihil est: & ab inguine tutũ.
Non matrona laris: non filia uirgo: neq; ipse
Sponsus leuis adhuc: non filius ante pudicus.
Horum si nihil est: aulam resupinat amici.
Scire uolunt secreta domus: atq; inde timeri.
Et quoniam cœpit græcorum mentio: transi
Gymnasia: atq; audi facinus maioris abollæ.

¶ Laudare paratus: sensus ẽ. Græcus ad oĩa uersutus: si amicus ructauerit: aut recte minxerit: aut crepitũ uẽtris emiserit: paratus ẽ hæc oĩa tanq̃ salutaria laudare. ¶ Rectũ: p recte. ¶ Si trulla: trua uas ẽ secundũ Varronẽ: quo aqua e culina ĩ lauacrinã fundebãt: dicta a traiiciendo: q; p eã aqua traiiciat̃: a qua Trulla p diminutionẽ dicta a similitudine truæ q̃ q; magna & hæc pusilla: inde ẽt Trulleũ aliud uas aq̃riũ: a quo uocabulo deflexit. A picius uerbũ Detrullare qđ est de trulla in trullã diffundere. Trullã itẽ capi per uase potorio ita docet Seuola iuriscõsultus de auro & argento legato. Poculũ aureũ Seiæ dulcissimæ: qđ elegerit fidei heredũ cõmitto: ut dent: q̃ro quũ in hereditate nõ sint nisi Trullæ: Scyphi: modioli: phialæ: an Seia de his spẽbus eligere possit: respõdi quũ oĩa potui parata pocula dicunt̃: posse eam ex iis eligere. Pli. li. xxxvii. ca. ii. Titus petronius cõsularis moriturus ĩuidia Neronis principis: ut mẽsam eius exheredaret: trullã murrinã. ccc. sestertiis emptam fregit. Orati. in saty. Qui ueientanũ festis potare diebus. Cãpana solitus trulla: uappamq; psestis. De trulla alio genere uasis crebra fit mentio a Catone in re rustica. Trulla itẽ appellat̃ instr̃m illud: quo fabri parietarii utunt̃ ad extruẽdos parietes: tectoriaq; leuigãda & cõplanãda: unde uerbũ trulissare apud Victruuiũ. Quũ ergo Trulla p duplici genere uasis accipiat̃: hinc fit diuersis ẽt sensibus locus exponat̃. Aliq. n. dicũt græcũ laudare: quum crepitus fit sordibus alui decidẽtibus in trullã: q̃ inuerso fundo exciperẽt̃. Aliq laudare: quũ crepitus fit bibendo ĩuerso fundo trullæ. Ego uero neutrã secutus sn̄iam ita ĩterpræto: ut ex cõsuetudine uetere: & q̃si puerbio dicat̃: græcus paratus est laudare: siue recte mingat: siue pedat. Nã metaphoricos oĩa sunt accipienda. i. si trulla aurea. i. uẽter diuites dedit crepitũ: hoc est pepẽdit. Inuerso fundo. Nã tũc uas dr̃ hẽre fundũ inuersum: quũ os ima spectat se ad fundũ sublima. Vẽtris ergo os. i. anus ima spectat: fundũ uero supiora. Nã pprie crepitũ uẽtris appellamus sonitũ illũ: q exaudit̃ non emissis tamẽ sordibus: ubi uero sonitus nullus exaudit̃: appellamus flatũ uẽtris. Sueto. ĩ Claudio. Dr̃ ẽt meditatus edictũ: quo ueniã daret: & flatũ: crepitũq; uẽtris in cõuiuio emittẽdi: quũ piclitatũ quẽdã p pudore ex continẽtia repisset. ¶ Præterea san. nulla inqt illic tuta ẽ castitas: ubi græcus uersat̃. ¶ Sanctũ: dr̃ autore Martiano de re diuina: qđ ab iniuria hoĩum defensum atq; munitũ ẽ: ut hoc loco. i. nihil ẽ: qđ sit munitũ & defensum ab iniuria græcorũ. Macro. ẽt ait. Sanctũ dici sacrũ: & religiosum: & oĩ obseruatiõe ĩuiolatũ. ¶ Ab igui. libidine græcorũ. Inguẽ p parte genitali tã ĩ mare q̃ in fœmina accipit̃: de quo diximus ĩ pr̃ia saty. ¶ Spõsus le. ad. i. adhuc sine pube: q adhuc ĩferiora pube nõ uestiuerit: leuis enĩ pr̃ia pducta signat sine pilis. ¶ Aulã re. a. si nihil inqt ẽ horũ qđ agat: resupinat aulã. i. oĩa: q̃ ĩ domo sũt euoluit: & euertit: scrutãs secreta domini: sequit̃. n. scire uolũt secreta domus. Sta. in. vii. Theb. Aut cyrrhã tauris Anemoriãq; supinat. i. arat & uoluit. unde Actius ĩ Antigona: ut tradit Marcel. Quid agis p turbas rẽ oẽm: ac resupinas sororis. Sta. ita. i. ix. Theb. Te quoq; sublimi trãĩnãtẽ flumĩa curru. Dũ socios pharsale petis resupinat adẽptis. Dorica cuspis eqs. i. euertit: pperti. Nec mora quũ tota resupinat cynthia ualuas. i. puertit & psternit. Resupiare itẽ accipit̃ p erigere & eleuare. Sene. Qui p pnũ eũt: resupinãt corpa: q ĩ arduũ ĩcũbũt. Pli. loquẽs de gruibus ait eas resupinato collo bibere ueluti p fistulã ĩfũdẽtes aq̃. Et alibi de colũbis & turturibus ita scribit. Propriũ gñis eius & turturũ: quũ bibãt colla nõ resupinare: large bibere iumẽtorũ mõ. ¶ Inde ti. a do. ne secreta reuelẽt: ac p hoc cõseq eorũ grãm & munera: tales. n. ditabãt̃. Mar. Vis fieri diues Bithynice cõscius esto. ¶ Et q̃. c. q̃doqdẽ inqt de græcis facta ẽ mẽtio uolo gymnasia. i. certamĩa gymnica ptereamus: q̃ si q̃ leuiora & tolerabiliora sint p aliis: q̃ ab iis fiũt: sicq; poeta: p trãsitũ ostendit exercitatiões gymnicas dãnãdas eẽ q̃rũ usus a græcis in urbẽ ĩuectus ĩuuẽtutẽ rõanã eneruauit. Nã ut scri. Pli. Iuuenes se exercẽdo: & ungẽdo aĩ uires pdiderũt. ¶ Maioris. a. abolla uestis fuit: q̃ & phi uterent̃ de q̃ Mar. loquẽs de Cynico pho. Cærea quẽ nudi tegit uxor abolla grabatis. Serui. exponẽs illđ Virgi. duplicẽ ex humeris reiecit amictũ: ait duplicẽ: amictũ esse abolla: q̃ phi & milites uterẽt̃. de q̃ ẽt Ora. ĩtellexisse ur̃ quũ ait loquẽs de diogene. Cõtra quẽ duplici pãno patiẽtia uelat Nonius Mar. ait uestẽ eẽ militarẽ. Iuue. alibi oñdit eẽ senatoriã. Rapta ppabat abolla. Pega. Ergo maioris abollæ. i. nõ militaris: sed phicæ: & iõ maioris grauioris autoritatis: ut sit audi q̃ fecerint græcus phs uir magnæ autoritatis. ¶ Stoic⁹. o. b. excãdescit poeta ĩ pfidiẽ græcorũ: oñdes & eos q studia sapiæ pfitẽt̃ pecunia corrũpi ad pniciẽ uel amicorũ & familiarũ: notatq;. P. Aegnatiũ q falso testio pecũia corrupt⁹ Bareã Soranũ amicũ circõuenit. Nã quũ Torius Seuinus eqs romãus Bareã Soranũ accusasset p calũnias Neroni: q; detecta cõiuratiõe pisoniana: nihil pcõsul ĩ asia minore ex cõi utilitate fecisset. Immo seditiões in puincia aluisset. Nero ĩ eũ cõmotus ẽ. Itaq; cognitiõe senatui mãdata: accitaq; Seruilia filia: q̃ & ipa facta ẽ rea: q; pecuniã dilargita eẽt ad deuotiões & ueneficia p salute pr̃is. Adducti testes sũt quorũ unus. p. Aegnati⁹ empt⁹ ad opprimẽ-

Stoicus occidit baream delator amicum:
Discipulumq senex: ripa nutritus in illa
Ad quam gorgonei delapsa est penna caballi.
Non est romano cuiquã locus hic: ubi regnat
Protogenes aliquis: uel diphilus: aut erimãtus.
Qui gentis uitio nunq̃ partitur amicum.
Solus habet: nam quum facile stillauit in aurẽ
Exiguum de naturæ: patriæq ueneno.
Limine summoueor: perierunt tempora longi
Seruitii: nusquam minor est iactura clientis.
Qd porro officium: ne nobis blandiar: aut qd
Pauperis hic meritum: si currit nocte: togatus
Currere: cum prætor lictorem impellat: & ire
Præcipitem iubeat: dudũ uigilantibus orbis.
Ne prior albinam: & modiam collega salutet.
Diuitis hic serui claudit latus ingenuorum
Filius: alter enim quãtum in legione tribuni

dum amicum Baream Soranum falso testimonio oppugnauit. Sorano igit̃ & Seruiliæ filiæ datũ est mortis
arbitrium: fuerat autem. P. Aegnatius cliens Sorani: Lege Cornelium tacitũ in Nerone. ¶ Stoicus. i. p. Aegna/
tius stoicæ philosophiæ ꝓfessor. Nã ut scribit Cornelius autoritatẽ stoicæ sectæ ꝑferebat habitu & ore ad ex/
primendã imaginẽ honesti exercitii. Stoici denoĩati απο τησ σοασ. i. porticu: ĩ qua: ut diximus: ante cõmo/
rantes disputabãt. ¶ Occidit Bareã: falso testimonio. s. Discipulũ senex: hinc maxime indignat̃ poeta: q magi/
ster discipulũ oppresserit. ¶ Nutritus in illa: natus in boetia ad heliconẽ montẽ: ubi æquus pegasus Neptuni
& Medusæ gorgonis: autore higino: filius: ut alii ue
ro tradũt ex Medusæ sanguine & ceruice a ꝑseo rese
cta ꝓcreatus ad heliconẽ montẽ deuolauit: ubi ungu
la saxũ feriẽs aperuit fontẽ: q caballinus latinæ: græ/
Pegasus — ce uero hippocrene ẽ dictus. ¶ Pẽna caballi. i. pegasus
equus alatus: hic ãt est: quẽ Bellerephõ: autore Stra/
bone: dep̃hendit potantẽ ad pirenẽ fontẽ in acroco/
rintho quoq usus ẽ ad interficiendã chimerã ĩ lycia.
Pli. ait equos pẽnatos & cornibus armatos pegasos
uocari: de qbus ẽt uŕ itellexisse Ci. ĩ oratiõe ꝓ Quin
tio. O hoiem fortunatũ: q eiusmodi nũcios seu pega
sos hẽat. ¶ Nõ est romano: in ea inqt domo ubi aliqs
habitat: & cõuersat̃ græcus: nullus romanus habita
re põt. Nã ĩde falsis græci criminatiõibus eliminat̃.
Protegenes — ¶ Protogenes: aliqs græcus: species ꝓ genere: noĩa ꝓ
pria: & cõuenientia græcis. Protogenes ãt interp̃tat̃
quasi primus genitus. Protogenis pictoris meminit
Diphilus — Pli. li. vii. ¶ Diphilus: ĩterprætat̃ amicus iouis. απο
του διοσ. i. ioue & φιλου amore. ¶ Erimantus: di/
Erimantus — ci põt: q lites disseminãdo diuinat. ἐρισ. n. lis dicit̃ &
μαντισ diuinus uates: hoc est: q suis diuinationibus
Limen pro amicitia — lites disseminat. ¶ Facilem stillauit in aurẽ: imitatio
Oratiana. Præceptũ auriculis hoc ĩstillare memẽto.
¶ Limine sũmoueor: a familiaritate & amicitia diui
tis: reiicior. Nã a poetis limen ꝓ amicitia poni docet
Seruius illic apud Virg. de Turno. Se limine pelli. ¶ Seruitii: seruitutis meæ: q̃ tanq̃ seruus in obsequiis: & ne/
gociis sui diuitis. ¶ Nusq̃ minor ẽ iactura clientis: adeo inqt parua habet̃ amissio clientis romæ: ut nusq̃ sit mi
nor. ¶ Qd porro officiũ: sed ne forte inquit nobis uidear nimis blandiri: & rões nr̃as nimiũ tueri: q nihil no
bis sit: qd agamus in grãm diuitũ & potẽtũ. Id tamẽ nobis paupibus relictũ ẽ negocii: ut diuitibus officiũ sa/
lutãdi occupatis simus comites nõ sine multo labore & aĩ anxietate. Sicq ostẽdit paupis cliẽtis ĩ urbe difficilẽ
eẽ uitæ rõnẽ: q̃do eius labores maximi sint: & ĩanes: estq legẽdũ cũ ĩterrogatiõe. ¶ Qd me. pau. qd beneficiũ ẽ
qd possit paup diuiti p̃stare: ut inde aliqd utilitatis cõsequat̃. ¶ Si currit nocte: subaudi diues ut salutet. ¶ To/
gatus currere. i. hoc ẽ officiũ paupis currere togatus. i. ut sumpta toga diuitẽ comitet̃. Nã diuites ante se habe
Anteambulones — bãt: ut diximus: cliẽtes togatos: q appellabant̃ anteambulones. Hẽbãt ẽt q pone seq̃bant̃: dicebant̃ ãt clientes
togati: qa toga erat uiliorꝝ: quã in offõ salutãdi sumebat mane: unde Mar. li. iii. ad cãdidũ. Exigis a nobis ope/
rã sine fine togatã. Nõ eo: libertũ sed tibi mitto meũ. Et alibi. Mane uel a media nocte togatus ero. Obseruan
dũ ẽ ãt genus locutiõis: ut dicat currere togatus nõ aũt togatũ. Sic ẽt apud Virg. i. xi. de camilla. Et æneadũ ꝓ/
mitto occurrere turmæ. Solaq tyrrenos eqtes ire obuia cõtra nisi forte: ut alii codices habẽt: togatũ legas: ut
sit officiũ paupis ẽ currere togatũ: si diues nocte curret. ¶ Quũ p̃. li. im. nã & magistratus nõ pudebat: ut hr̃di/
tates captarẽt salutare potissimũ uiduas: diuites: & orbos. Sex ãt lictores p̃torẽ: Duodeci ãt cõsulẽ p̃cedebãt cũ
fascibus uirgarꝝ: & securi colligata. Plutar. rõnẽ q̃rẽs: q̃re fasces uirgarꝝ cũ securibus ligatæ p̃ferẽt̃ ait: signũ fu/
isse nõ oporteret magr̃atus iracũdiã ꝓmptã: ac dissolutã eẽ: aut qa uirgarꝝ dissolutio mora & tarditate irã frã/
git: & ĩpetũ moderat̃. Sed malitiã qm̃ p̃tĩ medicabilis ẽ: p̃tĩ curari nõ põt: uirgæ: qd mutari p̃t: corrigũt. Secu/
Lictor unde — res ãt: qd emẽdari nõ põt: abscidũt. ¶ Lictorẽ: scribit Valg. Ruf. appellatũ a ligãdo: q quũ magr̃at⁹ Po. ro. quẽ
piã uerberari iussisset: crura ei⁹ & mãus ligari uiciriq a uiatore solita sint. Itaq q ex collegio uiatorꝝ offm̃ ligã
di hẽret: lictor sit appellatus. Ci. ĩ orone ꝓ. C. Rabirio. Lictor inqt collega mãus. Festus uero ait a ligãdo: q fa/
sces uirgarꝝ ligatos ĩperãtib⁹ magr̃atib⁹ gerit. Tirõi uero Ci. liberto a lino: uel licio deriuari placuit. ¶ Orbis:
Orbus — orbus dr̃ ꝓprie: q & oculis: & liberis priuatus ẽ. Et fili⁹ ẽt q parẽtib⁹ sit priuat⁹. Terẽ. Orbæ q ꝓximi sũt: iis nu
bãt. Persi. Quis potior iudex: puerisue qs aptior orbis. Inde ẽ orbitas & orbare uerbũ: qd ẽ aliq̃ re chara priua/
Orbitas — re. Orbis ãt aut uiris: aut uiduis uigilãtibus iã luce appropĩquãte. ¶ Ne. ꝓ. a. imitatio ẽ oratii ĩ sermõib⁹. Ne po
Orbare — tior offõ qsq̃ rñdeat urge. Siue aqlo radit terras: seu bruma niualẽ. Interiore diẽ gyro trahit: ire necesse ẽ. ¶ Al
binam & modiã: anus: diuites: & orbas. ¶ Diuitis. h. s. cõquærit̃ poeta iniq̃ tporꝝ cõditionẽ incidisse: ut igenui
sint togati & comites hoĩum diuitũ libertinæ conditionis. ¶ Claudit latus: comitẽ se p̃bet. Nam illi dicuntur
claudere: siue tegere latus: q exterius aliquẽ comitant̃: ut sit honoratior. Ora. in ser. Ne tegam spurco dame la
tus? Ordo autẽ ẽ. Filius ĩgenuorꝝ claudit latus serui. i. illius: q nup seruus fuerat: nũc ãt libertinus: hipbolicos
ãt dicit diuitis serui ex nimio stomacho: q̃si q adhuc oleat seruitutẽ. ¶ Hic. s. romæ. ¶ Alter. n. ex libertinis in/
quit: sũt aliq adeo diuites: ut donẽt caluinæ uel cacienæ mœchis quãtũ tribuni militares accipiũt ex stipendio.

Accipiunt: donat: caluinæ uel catienæ.
Vt semel atq iterum super illã palpiter: at tu
Cum tibi uestiti facies scorti placet hæres
Et dubitas alta chionem deducere sella.
Da testem romæ tam sanctum: q̃ fuit hospes
Numinis idæi: procedat uel numa: uel qui
Seruauit trepidã flagranti ex æde mineruam.
Protinus ad censum: de moribus ultima fiet
Quæstio: quot pascit seruos: quot possidet agri
Iugera: q multa magnaq paropside cœnat.
Quantũ quisq sua nũmorum seruat in archa:
Tantũ habet & fidei: iures licet & samothracũ
Et nostrorum aras: contẽnere fulmina pauper
Creditur: atq deos diis ignoscentibus ipsis.
Quid qd materiam præbet: causasq iocorum
Omnibus hic idem: si fæda & scissa lacerna.
Si toga sordidula: est & rupta: calceus alter.
Pelle patet: uel si consu to uulnere crassum
Atq recens linum ostendit non una cicatrix.
Nihil habet infelix paupertas durius in se.
Quã quod ridiculos hoĩes facit: exeat inquit

¶ At tu. s. O Iuuena. per quẽ oẽm intelligit romanũ pauperẽ. ¶ Scorti uestiti: uestibus ornati: ut pulchrius ap/
pareat: ut sic ostẽdat: uix licere paupi cõducere turpẽ meretricẽ. ¶ Chionẽ: nomẽ meretricis. Chion ãt græcæ — Chion
niuẽ significat: ĩ cuius nomẽ: hoc disticho iocatus ẽ Mar. Digna tuo cursis: ĩdignaq noĩe dicã. Frigida es: & ni
gra es: & es chiõe. Idẽ ĩ tertio de chione. Vnde dat̃ q̃drãs: unde uires chiões. ¶ Da te. ro. cõquærit̃ Romæ fidẽ
nõ hẽri paupibus: licet uiri boni sint: sed diuitibus tantũ licet sceleratis. Est ergo sensus. Si testẽ ꝓduxeris tam
sanctũ taq iustũ q̃ fuit Scipio nasica: & Numa Põpilius: nulla ei fides hẽbit̃: nisi diues sit: nã stati p̃cũctant̃ quo
censu sit: de moribus ãt (qd primũ eẽt ingrẽdũ) nul/
la fit mentio. ¶ Hospes nu. idei. i. Scipio Nasica q ho
spitio cybelen excepit: quã & Rheã: & matrẽ deorũ:
& uestã: & deã phrygiã magnã: a locis ãt Ideã: & din/
dymenã: & philenã: & pessinuntiã noĩauerũt. Græ/
ci ministros eius nuncupant uno uocabulo Curetes
eosdẽ & corybãtes uocãt lege Strabonẽ. De cuius hi/
storia ita Liui. li. xxviii. Oratores ro. p̃gamũ ad regẽ
uenerũt: is legatos comiter acceptos pessinũtẽ ĩ phry
giã deduxit: sacrũq is lapidẽ: quẽ matrẽ deũ eẽ ĩcole
dicebãt: tradidit: & deportare romã iussit: quẽ tybe/
ri ad uectũ Scipio nasica optimus uir a senatu iudica
tus p portã capenã duxit in urbẽ: eãq hospicio exce/
pit: qm̃ ita respõsum hẽbat̃: ut numẽ id ab optĩo ui/
ro recipet̃: cõsecrareturq: & quũ. Nasica tẽplũ ei uo
uisset. Metellus ĩcepit: Augu. ꝑfecit. Vnde Ouid. Illa
sedẽs plaustro porta ẽ ĩuecta capena. Spargunt̃ iũctæ
flore recẽte boues. Nasica excepit tẽpli nõ extitit au/
tor. Augustus nũc ẽ: ante metellus erat. De simula/
chro cybeles qd cælius demissum cõstat multa scri.
Herodia. li. i. ¶ Vel: ẽt q̃si Numa lõge fuerit sanctior
Scipione: numa. n. põt põpilius ob ĩclytã eius religio
nem ex curibus ciuitate Sabinorꝝ accitus ẽ romã: &
creatus rex secũdus post romulũ sacra plurima ĩsti/
tuit: ædẽ uestæ confecit. Virgines uestales elegit: Fla
mines tres Dialẽ: Martia. Quirinalẽ: Salios martis
sacerdotes: põtificẽ maximũ creauit. ¶ Seruauit tre.
. L. Metellũ ĩtelligit: qui orbã luminibus exegit sene
ctã amissis ĩcẽdio: quũ ex æde uestæ ardẽti pontifex
palladiũ rapet memorabili cã: sed euẽtu misero. Tri
buit ei: autore Pli. Po. Ro. qd nunq̃ ulli alii ab cõdito æuo: ut quotiẽs ĩ senatũ iret: curru ueheret̃ ad curiã ma
gnũ & sublime sed ꝓ oculis datũ. ¶ Ex æde fla. s. ueste. ¶ Mineruã: palladiũ. i. ipsius deæ simulachrũ. Nã palla
dẽ & mineruã eãdẽ eẽ dixere ueteres. ¶ Protinus ad cẽ. subaudi deuenit̃: ut interrogent quãtas possideat opes.
¶ Quot pa. ser. hoc ãt ẽ ex luxu romanorꝝ: q ut scri. Pli. tantã seruorꝝ multitudinẽ hẽbat: ut iustũ exercitus nu
merũ diceres: Pudẽtilla uxor Appulei: ut ipse docet ĩ secũda Apologia: seruos haud minus q̃drĩgẽtos donauit
filiis suis. ¶ Quã. m. q̃ magno ciborꝝ luxu cœnet. Paropsis. n. hoc loco ꝓ uase escario positũ ẽ: ut apud autores
tã græcos q̃ latinos sæpe usurpant̃ παρα και οψον. i. ad cibũ. Licet ꝓprie paropsis genus sit iuris: autoribus
polluce & Eustachio. Vnde Plau. ĩ Pseudulo. Terestres pecudes: aut cecimãdro cõdio: aut paropside: ubi liqdo — Paropsis
ostẽdit Pla. genus eẽ iuris & cõdimẽti. ¶ Iures li. & sa. licet inqt paup p deos iuret pegrinos: & romanos: existi
mat̃ oĩno uti mẽdatio: ac p hoc eẽ piurus p deos samothraces: deos penates ĩtelligit: quos ex Samothracia ĩsu
la maris ægei in phrygiã Dardanus: & ex phrygia Aeneas in italiã puexit. Dionysius aliter scri. in prĩo li. deos
penates duos fuisse adolescẽtes ligneos sedẽtes: ac pilã tenẽtes ueteris artis opa: multaq subdit de Samothra/
cia ex snĩa Callistrati & Satyri. De diis ipsis ĩtellexit Virg. in. ii. Hos cape fatorꝝ cõites: his mœnia q̃re. Plæraq
ẽt de ipsis tradit Macro. ¶ Et no. a. p iouẽ: iunonẽ: & Palladẽ: Nã ii p̃cipue ab romanis colebant̃. ¶ Contẽnere
fu. credit̃ inqt paup nõ timere deos: ac p hoc securus eẽ ad piuria. ¶ Quid q ma. ꝓponit poeta aliã pauperꝝ mi
seriã: q oĩbus sint deridiculo. ¶ Hic id. s. paup. ¶ Exeat inqt: q̃ ĩfelix sit paup ab exẽplo ẽt theatri ostẽdit. Con/
querit̃. n. q quũ antea ĩ theatro oẽs ꝓmiscue sederẽt: theatralẽ nũc illã spectãdi ꝓmiscuã licẽtiã ĩ cõtẽptũ pau/
perũ eẽ sublatã. Lucius. n. Roscius otho tribunus plebis legẽ tulit: ut ĩ theatro q̃ttuordecim ordĩes spectandi
grã eqtibus tantũ romanis darent̃: ii ãt ĩ ordinẽ eqstrẽ trãsibãt: quorꝝ cẽsus q̃dringẽtorꝝ fuisset sestertiũ: multi
ergo uiri boni & nobiles: q aut ad illũ cẽsum nõ puenissent: aut forte aliquo casu decidissent: iubebãt̃ magno
dedecore oĩbus fere spectaculis surgere ab iis: q p̃erant. Tota ĩdignatio ẽ ĩ Domitianũ q legẽ othonis tporꝝ ue/
tustate pene abolitã restituit: qd Tranqllus ostẽdit his uerbis. Snĩam theatralẽ ꝓmiscuã iniqtate spectãdi inhi
buit. ¶ De pul. e. i. ex q̃ttuordecim gradibus theatri q̃ & eqstria dicebãt̃ Sene. i. vii. de beneficiis. Eqstria oĩum
eqtũ romanorꝝ sũt. Et itẽ. Sed quũ ĩ theatrũ uenisi plena sũt eqstria: & iure hẽo locũ illic: qa mihi sedere licet. — Puluinus
Tranqllus in Caligula. Vt eqstria ab ĩfimo quoq occuparent̃: popularia dicebãt̃: ubi plebs sedebat. Tranqllus
in Domitiano. Et qa ps maior ĩtra popularia deciderat. Puluinũ ãt eqstrẽ appellat sedilia ipsa theatri ad simili — Puluinatus
tudinẽ fortasse Puluini plumei: q nõ aliter ĩ sedilibus reqescimus toto corpore sedẽtes q̃ in puluinis reposito

capite. Nā puluinus dicit quasi pluminus: eo q plumis refertus sit p diminutionē dicimus puluillū: puluinū
ēt appellamus in hortis ptē eminentiorē. Colu. i. xii. Spicæ alii liratim seri dicūt: ut in puluinis positæ minus
īfestent: unde fit puluinatus. Pli. li. xiii. Præterea cæsum adorso puluinato. i. eminentiore: dici nautis puluinū
itē scri. Ser. dorsum hoc ē arenā duriorē q̄ erātibus & remeātibus fluctibus densat ī modū saxi. A puluino ui/
dēt deduci puluinaria: q̄ plerūq p tēplis ponūt: quū pprie dicāt lectuli: q sterni ī tēplis cōsueuerūt. Ci. i orone
de aurispicū respōsis sic. Hoiemq eū: q puluinaribus bonæ deæ stuprū ītulerit: puluinar aūt capi p eo: qd dor

Si pudor est: & de puluino surgat æquestri.
Cuius res legi non sufficit: & sedeant hic
Lenonum pueri: quocunq in fornice nati.
Hic plaudat nitidi præconis filius: inter
Pinnirapi cultos iuuenes: iuuenesq lanistæ.
Sic libitum uano: qui nos distinxit othoni.
Quis gener hic placuit cēsu mior: atq puellæ
Sarcinulis impar: quis paup scribitur hæres:
Quādo in cōsilio est ædilibus: agmine facto
Debuerant olim tenues migrasse quirites.

mietibus supponit: ostēdit poeta alibi. Fœda lupana
ris tulit ad puluinar odorē. ⁋ Surgat: Mar. q̄drigēta
tibi nō sūt cherestrate: surge. Lectius ecce uenit. Nā
Lectius & Oceanus tpibus Domitiani p̄fecti fuerūt
seruādo ordini. ⁋ Cuius res. i. ille surgat cuius cēsus.
⁋ Nō su. le. nō tātus ē q̄tū iubet lex Roscii Othonis.
⁋ Et se. hic: hoc dictū ex sūma idignatione poetæ: se
deat inqt hic ī q̄ttuordecī gradibus turpissimus qs/
q mō diues sit. ⁋ Lenonū pu. uilissimi qq uel cinæ/
di: q lenonibus seruiuerūt. Multi. n. ex seruili condi
tione: & ad opes sūmas & dignitatē & eq̄strē puene/
rāt: oībus delitiis affluētes. Vnde legimus apud. ph.
lib. xiii. ca. iii. q̄ndā ex seruis Neronis solitū unguēto
Leno lauari imitatū. C. pricipē: q idē fecerat. Lenones dr̄
autore Vlpiano q q̄stuaria mācipia hñt: sed & q in li/
beris q̄stū hūc exercēt i eadē cā sunt: siue āt hoc pricipaliter negociū gerūt: siue alterius negociatiōis accessione
utrūt: utputa: si caupo fuerit: uel stabularius: & mācipia talia habuit ministrātia: & occasiōe ministerii q̄stū fa
Lenociniū facere ciētia: Lenociniū facere nō minus ē q̄ corpe q̄stū exercere. ⁋ Fornice: lupanari: & loco fornicato: q̄lia domicilia
solēt īhītare scorta. Alibi. Nudū olido stās fornice mācipiū. ⁋ Nitidi: lauti: & splēdidi opibus. ⁋ Plaudat: nā spe
ctatores ī theatro plausu uictoribus fauebāt: excipiebātq ī theatrū pricipes: de qbus bene sentiebāt: de qbus āt
male sibilo. unde Ora. loquēs de Auaro. Po. me sibilat: at mihi plaudo ipe domi: simul ac nūmos cōtēplor in
Præco arca. ⁋ Præcōis: p̄co a p̄cinēdo ē dictus. Est. n. is: q clara uoce edicta magr̄atuū: qq p̄cia rex ī publicis uēditiōi
bus pnūciat. ⁋ Inter pi. ordo duplex eē pōt: ut sit unus. Filius nitidi p̄conis plaudat īter iuuenes cultos pīnira
pi: & iuuenes lanistæ. i. iter eos: q ex gladiatoribus ad magnas opes puecti sūt: & nūc sedēt: ut nobiles ī q̄tuor/
decī. Alter uero sic. Filius p̄conis hic plaudat: & iuuenes pīnirapi: & iuuenes lanistæ plaudāt īter cultos. i. iter
Pinnirapus cōptos & nitidos: ac p hoc diuites romanos: & eq̄stris ordinis: pīnirapus āt dictio ē cōposita ex duobus corru/
ptis ex pīna & rapio: sicut apd̄ Plau. ī pseudo. Bustirapus: signatq retiariū altex ex gladiatoribus: q pīnā & su/
bustiarius mitatē galeæ Mirmilonis: īmisso rete: capiebat: quū cātare: piscē peto: nō te peto: qd me fugis galle: nā mirmi/
lonicū genus armaturæ gallicū ē: ipsiq mirmilones ante gali uocabāt: ī quox galeis piscis effigies ierat: qd ge
Mirmilones nus pugnæ īstitutū fert a pittaco uno ex septē sapiētibus: q aduersus phrinonē dimicaturus pp cōtrouersias fi
niū: q̄ erāt īter atticos & mityleneos: rete occultato: īpediuit phrinonē. ⁋ Lanistæ: gtūs ē casus. lanistæ: lani: la/
Laniste niones denoīati sūt a laniādo: sed ita īter se differūt: ut lanii: siue laniones dicāt: q carnes uēditēt populo: easq
Lanii concidāt & laniēt: unde Apul. lanienā formauit uocabulū: qd p cruciatu: & ueluti q̄dā laniatiōe sæpe posuit.
Laniones Plau. uero ī Epidico: lanienā appellat locū: ubi pecudes mactāt a laniis his uerbis. Defessus sum q̄rere p medi/
cinas: tōstrinas ī gymnasio: atq ī foro: p myropolia & lanienas. Lanistæ uero erāt: q gladiatox familias hēbāt
uenales: easq digladiari docebāt: unde Trāq. ī Cæsare. Tyrones neq ī ludo: neq p lanistas: sed ī domibus p eq
tes ro. ac ēt seruatores armox pitos erudiebat: ii ergo laniste: q p̄ssent hoībus laniādis. ⁋ Sic li. subaudi ē. cū i/
dignatiōe dictū. q. d. nulla fuit huius distictiōis honesta rō: sed sic libuit. Sicq poeta ostēdit cōtumeliosam di
Libuit pro libitum est uitū aduersus paupes supbia. Est āt libet unū ex uerbis: qd̄ apd̄ ueteres geminauit p̄teritū: ut libuit: libitū ē: li/
cuit licitū ē: placuit placitū ē: puduit puditū ē: nupsit & nupta ē: prādit & prāsus ē: cœnauit & cœnatus ē. Et di
cimus libet & libēt ī forma tm̄ tertiæ psonæ ī singulari & plurali: sic ēt licet & licēt. ⁋ Vano: stulto & modicæ
prudētiæ: quū id p nimiā ambitionē fecerit. Virg. Vane ligur: frustraq aīs elate supbis. ⁋ Quis ge. Alia ē q̄rela
pauptatē ubiq cōtēni. Nā si ducēda inqt uxor ē: repudiat gener: nisi opibus par sit puellæ: sicq ostēdit hoīum
furtunā nō uirtutē q̄ri. ⁋ Cēsu. m. q diuitiis nō sit par puellæ: qū ī cōsilio ē ædilibus: cōq̄rit poeta paup ab oī
reip. admīstratiōe & cura: tāq nulli rei aptū arceri a magr̄atib9: qū inqt ē ī cōsilio ædilibus. q. d. ædiles: q mini
mi sūt magr̄atus: qq res mīmas ī urbe curāt: si qd cōsilio publico facturi sūt: pauperē in cōsiliū nō admittūt.
Nā ædiles p̄erāt mēsuris: ut ī seq̄ntib9. Et de mēsura ius dicere uasa: mīora frāgere. Et minimi erāt magr̄atus
adolescētes pria cōmēdatiōe creabāt. Ci. legū scdo. Sūtoq ædiles curatores urbis annonæ: ludorūq soleniū:
ollisq ad honores amplioris gradū prius accessus esto. Erit ergo argumētū a mīore ad maius: ut fit sensus. Si
a mīore magr̄atu paup cōtēnit: multo magis a maiore. Per qd̄ poeta seculū suū īsitiæ dānat: qd̄ hoīes tm̄ ex cē
su cōsiderādos putet. Hicq ē illud Pli. ī phe. xiiii. li. Postq̄ senator cēsu legi cœptus: iudex fieri cēsu: magr̄atū:
ducēq nil magis exornare q̄ cēsus: pessum iere uitæ p̄cia: oēsq a maxio bōno liberales dictæ artes ī cōtrariū ce
cidere. ⁋ Agmīe. f. dānat ex nimia īdignatiōe cōsiliū priscox paupex: q quū p seditionē ī mōte sacrū secessis/
sent. In urbē tm̄ hortatu agrippæ redierūt: quū debuisset oīno migrare. Plebs. n. quū tributū & militiā tollera
re nō posset: a prib9 secessit ī mōte: q postea ob id sacerē dictus. Et quū īde reuocari negret Menenius agrippa
legatus recitata fabula æsopi: q̄ ostēdūt artus humani a uētre discordasse: moxq quū oīa ob discordiā defice/
rēt ī grām rediisse: sic populū cū senatu recōciliauit, creatis tm̄ tribunis plebis: q libertatē suā aduersus supbiā

nobilitatis defenderēt. ⁋ Migrasse: ita abiuisse: ut nunq̄ redirēt in urbē: ubi tāto sūt cōtēptui. ⁋ Oli: supioribus
tpibus. ⁋ Facto. a. oī collecta multitudīe: uel scō īpetu. Nā agmē sermo ē polysemus: significāt. n. īpetū: ut illud **Agmē**
Virg. Illi agmīe certo. Laocoōta petūt. Et multitudinē: ut Vocat agmīa sæua forox: ēt exercitū īcedētē agmen
uoca mus. ⁋ Haud fa. e. snīa ē gnālis q̄ ostēdit: quū ubiq tū maxīe romæ difficile eē paupi emergere e miseriis
ē āt trāslatio a naufragis: qbus difficile ē ex pfūdo emergeī ī aq̄rū supficiē. ⁋ Res. a. d. tenuis facultas rei dome
sticæ. ⁋ Virtutib9 obstat: īpedimēto ē: licet optimis artibus sint īstructi. ⁋ Illis. s. paupib9. ⁋ Durior: difficilior.

Haud facile emergunt: quox uirtutibus obstat
Res angusta domi: sed Romæ durior illis
Conatus: magno hospitiū miserabile: magno
Seruorum uentres: & frugi cœnula magno.
Fictilibus cœnare pudet: quod turpe negauit
Translatus subito ad marsos mēsamq sabellā
Contentusq illic ueneto: duroq cucullo.
Pars magna italiæ ē: si uex admittimus: in qua
Nemo togam sumit: nisi mortuus: ipsa dierum
Festorum herboso colitur: si quando theatro
Maiestas: tandemq redit ad pulpita notum
Exodium: cum personæ pallentis hiatum
In gremio matris formidat rusticus infans.
Aequales habitus illic: similemq uidebis
Orchestram: & populū clari uelamen honoris

⁋ Magno. h. rō ē q̄re ad felicitatē durior si conatus ro
mæ. ⁋ Magno: subaudi: cōstat. dicius. n. magno puo:
plurimo: & minimo absolute: quū uerbis significāti/
bus p̄ciū sūt adiūcta: sed nō tāto & q̄to: uex tāti & q̄ti
pluris & mīoris. Liui. li. ii. priæ deca. Magno illi ea cū/
ctatio stetit. Vale. ma. ubiq uirtus æstimat. Hospitiū
dom9 cōductitia. ⁋ Miserabile: qd̄ te ēt possit ad mise **Miserabilis**
ricordiā moueī. Nā mis̄abilis ille ē: q sua miseria: nos
ut sui misereamur mouet. Vū Ouid. monet amātē ut
se miserabilē puellæ ostētet. i. ita plenū erūnax: ut pu
ella eius miserescat. Vt uoto potiare tuo miserabilis
esto. ⁋ Fictilibus. c. p. cōquerit ita auctū eē. p diuitias
oīum rex luxū: ut paupes ēt pudeat cœnare ī fictilib9
ne sint ludibrio. ⁋ Qd̄. t. n. curius inqt dētatus exēplo
cœnæ suæ ostēdit turpe nō eē ēt ī fictilibus cœnare. nā
quū is forte bellū gereret aduersus Sānites ab eox le/
gatis iuētus ē: quū ī igne rapa uersaret: cœnaretq ī fi/
ctilibus: p qd̄ docuit frugalitatē maximi tenēdā: uitā/
q simplicē & sine ambitiōe ueteribus romanox fuis
se. Nā ut scri. Ora. priuatus illis census erat breuis: cōe
magnū. ⁋ Trāslatus su. a. m. h. d. qa Curius Dentatus
cōsul missus celeri expeditiōe aduersus Sānites: de iis
pfligatis triūphauit. Itē de Sabinis: q rebellauerāt: uictis & ī deditionē acceptis ī eodē magr̄atu triūphū retulit
unde bene ait poeta Ad marsos mēsamq Sabellā. Nā Sabellæ: ut scri. Sēpronius & cato de originibus ples sunt
sabinox: ut nomē ē argumīto. Sabinia āt regio ē: ut docet Stra. i. v. q̄ iter latios & umbros iacet extenditurq ad **Sabinia**
Sānitū mōtes ppiquior a pēnino ad Vestios Pelignos: & Marsos: unde site poeta marsos noiauit & sabellos: qū
uicini: cōtigniq sint aduersus quos Curius bellū gerēs uisus ē ī fictilib9 cœnare. Nec mirū si eodē anno: iisdēq
ppiqs regiōibus pari Curi9 uixit frugalitate: ut nō magis apd̄ Sānites: q̄ apd̄ Sabios & marsos fictilib9 cœnaue
rit. Marsi. n. nō lōge sūt a Sānitib9 & Sabinis: ut dixius: de qb9 sic ēt Dioy. de situ orbis. At Sānites deīde positi
ītra magis cōtinētē atq Marsi. q uelocitate pedū plurimū ad cursū p̄stāt. ita ut de curio dētato ītelligēdū sit: ut
qdā alioqn lr̄ati pax prudēter locū gr̄alr̄ acceperūt. ⁋ Cucullo: gēus ē uestis uillosæ ad arcēdas pluuias & frigo
ra. Col. l. i. ca. viii. cultā uestitāq familia magis utiliter q̄ delicate hēat munitā diligēter a uēto frigore: pluuiaq: **cucullus**
q cūcta phibēt pellib9 māicatis: cētōib9 cōfectis: uel sagis cucullis. Sidōius ei9 ita meminit: p quos nocturnalē
cucullū: quo mēbra cōfecta ieiuniis īterrogādū cubadūq dignāter tegare trāsmisi: quāq nō oportūe spēs uillo/
sa mittat. hyeme finita: iāq tpib9 æstatis appropīq̄tib9. Iul. capitolius ī uita Veri. Vagabat nocte p tabernas: &
lupanaria: obtecto capite cuculiōe uulgari uiatorio. Cucullus itē gēus ē auis: de q̄ Ora. ī sat. Magna cōpellas uo/
ce cucullū. ⁋ Veneto: coloris ueneti. ē. n. marinis fluctib9 sīlis. Vegeti9 ī re militari. Ne tū exploratoriæ naues cā **Color uenet9**
dore pdāt colore ueneto: q marinis fluctib9 ē sīlis uela tigūt: nautæq: uel p noctē: sed ēt p diē facili9 lateā explo
ratores eū colorē aliq putāt illū eē: quē blauū dicius: quo uestes uiliores tigūt. Mar. Si ueneto prasinoq faues:
q coccīa sumis. ⁋ Duro: crassiore lana. ⁋ Pars. m. ita ostēdit poeta lōge miori īpēsa alibi uiui q̄ rōæ. ⁋ Nemo. s. t.
ista nō uiuit ābitiōe: ut cliētes rogati adsint diuitib9 salutātib9: ut fit rōæ. Nā ut dixius supra toga erat uiliox: q̄ **Toga**
sumebat a cliētib9 quū ibāt ad salutādū: supra. Si currere nocte: togat9 curere. ⁋ Nisi. m. nā toga ornabāt m or
tui. Mar. Aut pallēs toga mortui tribulis. ⁋ Ipa. d. f. ordo ē & sensus. Tu uidebis īqt hīt9 æq̄les: & orchestrā si
milē: & ppl̄m. s. sil̄em ī mūicipiis: si qū maiestas diex festox colit theatro herboso &c. i. nullā uidebis dr̄iā in
ter senatores & plebeios: ut ēt rōæ. Vt oia referas ad parē. hitū uestiū: ut nulla iter eos sit p uestes distictio: sed
nobiles & plebei sint similes: p orchestrā āt designat senatores: & nobiles. Nā orchestra locus erat ī scæna: ubi se **Orchestra**
natores sedebāt de q̄ Victru. His uerbis: ī orchestra āt senatox āt sedibus loca designata & eius pulpiti altitudo
sit: ne plus pedū qnq uti: q orchestra sederit: spectare possint oium agētiū gestus. Nā scænici artifices suas p or/
chestrā p̄stāt actiōes: sicuti scri. Victr. i. v. de architectura ορχεω μαι apd̄ græcos idē ē: qd̄ salto. ⁋ Aeq̄les il. h. æq̄
lia oībus uestimēta: ita ut senatores a plebeis hītu uestiū nō distiguāt ut fit romæ: uū ορχηστης. i. saltator & op
χηστρια saltatrix & ορχηστρα. i. orchestra. Nā purpura: ut scri. Pli. li. ix. distiguit ab eqte curiā. Est. n. ptexta
senatox. Ea ēt fuit magr̄atuū. Et pueritiæ: de q̄ alibi huberius. ⁋ Theatro. h. nā ī mūicipiis theatra in pratis ex **Theatrum**
cespite plærūq extruebāt. uñ Prop. Curia p̄texto: q̄ nūc niret alta senatu. Pellitos habuit rustica corda p̄res. buc
cina cogebat priscos ad uerba q̄rites. Cētū illi ī prato sæpe senatus erat. Nec sinuosa cauo pēdebāt uela theatro. **Theatrum**
Pulpita solēnis nō oluere crocos. Theatrū āt græcū ē a θεορουμαι qd̄ ē īspicio: latīe spectaculū dr̄. ⁋ Ad. p. nā in
theatris extruebāt scænæ & pulpita ad cōmodū spectātiū: lege Victr. ⁋ Notū. e. sæpius recātatū. Nā ut scr. Liui.
li. vii. ab urbe cōdita: exodia ridicula fuere ītexta uersibus: q iuuētus iter se moræ antiquo iactare cœpit: eaq cō **Exodium**

ſerta ſūt fabulis potiſſimū attellanicis:qđ genus ludoꝝ aboſcis acceptū tenuit iuuētus. Alibi poeta. Vrbicus exo
dio riſū mouet attellane dictū exodiū ab ἐξω & ὠδη q̄ſi extra cātilenā īſtitutā:& numeꝝ alioꝝ uerſuū. ¶ Quū
ruſti.i.pueri.n.q una cū mr̄ibus ſpectabāt ludiōes pſonatos expaueſcebāt:pueros āt ſolitos ferri ſpectatū docet
Plau.ī pēnulo. Nutricis pueros īfantis anniculos domi:ut ꝓcurēt:neuqꝫ ſpectatū aſſerāt. Ne & ipe ſit āt & pueri
Perſo/ peāt tamē. Neue eſuriētes hic q̄ſi hedi obuagiāt. ¶ Hiatū:os ipm. ¶ Perſonæ:pſona īdumtū ē oris dcm̄ a pſonā/
na do:qꝫ uocē ī unū coactā collectāqꝫ emittēs:ſonitus clariores magiſqꝫ ſonoros faciat. Eā hiſtriōes ſumebāt in agē
dis fabulis. Aeſchilus prius tragœdis cothurnos. Sy/

Sufficiunt tunicæ ſummis ædilibus albæ.
Hic ultra uires habitus nitor:hic aliquid plus
Q uam ſatis eſt: interdū aliena ſumitur arca.
Cōmune id uitium eſt:hic uiuimus ambitioſa
Paupertate oēs: quid te moror? omnia romæ
Cū precio:qd das:ut coſſum aliquādo ſalutes?
Vt te reſpiciat clauſo ueiento labello.
Ille metit barbam:crinem hic deponit amati.
Plena domus libis uenalibus:accipe:& illud
Fermentū tibi habe: præſtant tributa clientes.
Cogimur & cultus augere peculia ſeruis.
Q uis timet:aut timuit gelida præneſte ruinā?
Aut poſitis nemoroſa inter iuga uolſiniis:aut
Simplicibus gabiis:aut proni tyburis arce?

rina & pſonā dedit. De qbus ſic Orat.in poetica. Poſt
hūc pſonæ:pallæqꝫ reptor honeſtæ. Aeſchilus & mo
dicis īſtrauit pulpita tignis. Edocuit magnūqꝫ loq:ni
tidiqꝫ cothurno. Pallētis terrificæ. ¶ Sufficiūt tu.ſen/
ſus ē ī municipiis nō oēs uiuūt ea ambitiōe:q̄ in urbe
ut oēs hēant in theatro tunicas albas:ſed tm̄ ædiles:q
ludis pſūt. Romæ āt oēs ſpectātes lacernas hn̄t albas.
Mar. Et plebs & mior ordo maxiuſqꝫ. Scō cū duce cā
didus ſederet. Idē ī diſtichis de lacernis. Amphiteatra
les nos cōmēdamur ad uſus. ¶ Clari.u.h.appoſitio ē
.ſ.albæ tunicæ quæ ſūt uelamen clari honoris:hoc ē:
qua lacernæ dātur ædilibus:q ludis pſunt. Nā ædiles
fuiſſe ī municipiis pauloāte oñdimus. ¶ Hic.u.u.tāta
inqt ī urbe uiuiť ambitiōe:ut unuſqſqꝫ ēt ſupra uires
ſtudeat ornatui. ¶ Nitor:ſplēdor ſubaudi ē. ¶ Hīt⁹ue
ſtitus. ¶ Hic.ſ.rōæ. ¶ Aliqd ē.p.q̄ ē ſatis tātus ē reꝝ lu
xus:ut plus ēt faciāt:q̄ oporteat. Interdū aliena ſumiť
arca:alibi:ut ſpectet ludos cōducit. O culia ueſtē: ꝯdu
Ambi cit cōites:ſellā ceruical amicas. ¶ Ambitioſa pa.ut cū
tio ſimus paupes:uelimus uideri diuites: & alicuius pcii
Eſt.n.ambitio:honoris cupiditas. ¶ Oīa.c.p.deeſt ſiūt. ¶ Quid.d.cōqriť tātā eē diuitū ſupbiā:ut paupes ī ami/
citiā ſuā nō admittāt:niſi p multa mūera:p Coſſū āt:& ueiētonē ītelligit nobiliſſimū queqꝫ. Nā coſſoꝝ familia
nobilis fuit de ueiētōe fabricio āt alibi Iuue. Et cū mortifero prudēs ueiēto catullo. Alibi. Accepta rude cœpiſ/
ſet ueiēto uideri. Fabricii ueiētōis meminit. Pli.i.iiii.epi. Vixit ſub Domitiāo & Ne. Salutes:admittaris:ut uiſi/
tes:& ſalutes. ¶ Clauſo.l.ſupbiā oñdit potētis:q ne ſalutātē qdē reſalutet. ¶ Ille.m.b.eo miſerie uētū ē inqt:ut ſi
Barba forte puer diuitis:aut barbā:aut capillū depōat:ſtati paup ī grām diuitis mittit munera: ut.i.diē feſtū celebret.
prima Nā q barbā:aut capillū deponebāt:ſolēni quodā mō alicui numini dedicabāt. Suet. de Nerōe:iter Buchyſiæ ap
alicui paratū barbā primā poſuit:cōditā ī aureā pyxidē:& pcioſiſſimis margaritis adornatā:capitolio ꝯſecrauit. Mar.
numi Hos tibi phœbe uouet totos a uertice cries. Eucolp⁹ dn̄i Cēturiōis amor. Idē loqns de Eario liberto domitiāi
ni de/ q Aeſculapio cries ſuos ī pyxide aurea recōditos miſit ſic ſcri. Accipe laudatos iuuenis phœbeie cries. Quos tibi
dica/ cæſare⁹ dōat hēre puer. Et alibi cōſiliū formæ ſpeculū:dulciſqꝫ capillos. Pergameo poſuit dōa ſacrata deo. ¶ Ille
batur .i.ali⁹ diues metit barbā amati.ſ.pueri. ¶ Amati:quē hēt ī deliciis. ¶ Hic.alius. ¶ Plena.d.l.i.ſtāt ipaupes:ut gra
tiā dn̄i ieāt:donāt liba:& alia:q̄ puer deide uēdat:& peculiū ſibi cōparet:& augeat:ſeqť.n.cogimur augere pecu
Libū lia ſeruis. ¶ Libis:libū genus erat placētæ:qđ offerebať diis:dcm̄ a libādo. Oui. Noīe ab autoris dn̄t libamia no
mē. Libaqꝫ qđ ſcīs ps dať īde focis. Mittebāť igiť liba q̄ſi:q̄ die feſto diis offerreť. Cato ī re ruſti. docet cōfecturā
ei⁹ ſic. Libū hoc mō facito caſei pōdo.ii.ī mortario bū diſterat:ubi bū diſtreuerit farinæ ſigilineæ librā: aut ſi
uoles teneri⁹ eē ſelibrā ſimilaginis ſolū eodē īditio pmiſcetoqꝫ cū caſeo bū:ouū unū addito:& una bū pmiſceto
īde panē facito:folia ſubdito:ī foco calido ſub teſta coqto leuiter. ¶ Accipe & il.accipe iqt & illđ malū:uū tibi ſit
īdignādū:& iraſcēdū ſūpta trāſlatiōe a fermto:qđ ītumeſcit. ¶ Illđ fe.illā īdignationē. ¶ Præſtāt.t.c.& hæc ē īdi
gnatio:qꝫ ēt cliētes & familiares dn̄i cogūť ī grām ei⁹ dare munera ꝑuis:q grati ſint ei. Qđ & Ora.ī ſaty. ſic me/
minit. Difficiles adit⁹ prīos hēt:haud mihi deero. Munerib⁹ ſeruos corrūpā:nō hodie ſi excluſus fuero deſiſtā
Pecu/ tpa q̄rā. ¶ Peculia:peculiū ait Vlpia. dictū q̄ſi puſillā pecuniā:ſiue pr̄imoniū puſillū:qđ ſeru⁹ dn̄i pmiſſu ſepatū
lium a rōnib⁹ dn̄icis hēt:deducto īde ſiqd dn̄o debeť. Cæteꝝ apđ autores peculiū ꝑ oī pr̄imonio idētidē capi manife
ſtū eſt. Pli.li.xxxiii. Rōæ ſimulachꝝ ex ære factū cereris primū repio ex peculio. Sp. Caſſii:quē regnū affectātē:
pr̄ ipſi⁹ īteremerat. ¶ Seruis.c.dilectis a dn̄o. ¶ Quis.r.a ꝯtrario p cōparationē oñdit cōmodi⁹ hītare.pauperē
Præ/ foris:q̄ ī urbe. ¶ Præneſte.g.ita dixit:ut Vir. Aciē pneſte ſub ipa. Straui:ut gn̄e fœ.ꝑtulerit referas adiectiuū ad
neſte urbē:nō ad nomē uerbis:qđ gn̄is ē neutri:oppidū ē:ut ſcri. Stra.ī.v. In cōſpectu rōæ litū ī colle:nomē āt accepit
autore Solino:a pneſte Vlyſſis nepote latini filio:uel ut placet feſto:qꝫ pſtet mōtibus is locus:quo cōditū ē:geli/
Volſi/ dā āt appellat:qa ī mōte ſita ē. ¶ Volſiniis:oppidū hetruriæ. Stra. Cæteꝝ in mediterranea pter iā dictas urbes ex
nii tāt. Arretiū:puſia. Volſinii:Sutriū. ¶ Gabiis:gabii autore Stra. extāt ī uia pneſtia ſiti:ubi latoniæ ſūt. ¶ Simplici
Gabii bus:ex hiſtoria ſimplices appellat:qꝫ Trangl. ſupbus:quū uirtute ſupare gabios nō poſſet:dolis aggreſſus ē:quū
.n.uelut poſito bello fūdamētis tēpli faciēdis:aliiſqꝫ urbāis opibus ītētū ſe eē ſimularet. Sextus filius eius:q mi
nimus erat trāſfugit ex cōpoſito gabios:pr̄is ī ſe ſæuitiā ītolerabilē cōqrens:iā ab alieis ī ſuos uertiſſe ſupbiā:ſe
qdē īter tela & gladios pr̄is elapſū:nihil uſqꝫ ſibi tutū:niſi apđ hoſtes tarqnii credidiſſe. Et ne erraret imiere iis
bellū:qđ poſitū ſimulať:& p occaſionē eū īcautos īuaſuꝝ. Benigne itaqꝫ a Gabinis excipiť: duxqꝫ cōſtituiť ad/
uerſus patrē:q mox monēte pr̄e primoribus urbis pti īterfectis:pti ī exiliū actis gabios ī manū pr̄is tradidit:er/
go ſimplicitate ſua capti ſūt. ¶ Proni ti. oppidū eſt nō lōge ab urbe roma ſitū ī mōte:qđ cōditū fuit a trib⁹ fr̄ib⁹

Tiburto:Catillo:& Cora:quos Virg.argiuos fuiſſe oſtēdit. Catilluſqꝫ acerqꝫ coras argiua iuuētus. Ora. Itē ty/
bur argeo poſitū colono de Tybure ita Stra.li.v. In rōne uero cōſpectu ſūt Tybur:pneſte: & Tuſculū: Tybur **Tybur**
qdē Herculeū ē. ¶ Proni:pēduli:ueluti ī ſuſcipiētes ruituri. ¶ Nos.ſ.paupes. ¶ Vrbē.i.domos urbis fultā:ſuſtē
tatā:ac p hoc ueterē:& iā caſus minātē. ¶ Tybicine:ſuſtētaculo. Nā Tybicines:autore Fe.ī edificiis dici extimāť **Tybicē**
a ſiſitudie tybiis canētiū:q ut cātātes ſuſtineāt:ita illi edificia teneāt. Itaqꝫ appet Tybicinē capi ꝑ oī ſuſtētaculo:
ut apđ Oui.i.iiii.fa. Hæc mō uerſabat ſtātē tybicine telā:a grāmaticis ēt tybicines appellanť pticulæ:qbus uer

Nos urbem colimus tenui tybicine fultam
Magna parte ſui:nam ſic labentibus obſtat
Villicus: & ueteris rimæ contexit hiatum.
Securus pendente iubet dormire ruina.
Viuendum eſt illic:ubi nulla incendia: nulli
Nocte metus:iā poſcit aquā:iā friuola trāſfert
Vcalegon:tabulata tibi iam tertia fumant.
Tu neſcis:nā ſi gradibus trepidatur ab imis
Vltimus ardebit: quem tegula ſola tuetur
A pluuia:moles ubi reddunt oua columbæ.
Lectus erat codro procula minor:urceoli ſex.
Ornamentum abaci:necnon & paruulus infra
Cātharus:& recubās ſub eodē marmore chiro.
Iamqꝫ uetus græcos ſeruabat ciſta libellos.
Et diuina opici rodebant carmina mures

ſus repleť. Sic obſtat ꝑ ſuſtētacula. ¶ Labētibus.ſ.te
ctis:q̄ ī eo ſūt:ut labi uideāť. ¶ Villicus:ſeruus ille: q **Villicus**
ruris curā hēbat uillicus appellatus ē. ¶ Pēdēte: ꝑ ī/
pēdēte & īminēte. ¶ Vbi nulla incē. elegāter oſtēdit ī
urbe crebra & horrēda incēdia oriri: non ſine ſūmo
paupeꝝ dāno. Nā plærūqꝫ inqt iā cœpio incēdio di/
ues:q īferiores ædiū ptes tenet:bona ſua ab igne trāſ
fert:quū interea pauperē ignis abſumit ignaꝝ: utpo
te:q domus ſupiora īcolat. Nā inqlinis & paupibus
ſupiora domus locabanť. Mar. Et tribus hīto ſcalis:
ſed altis. ¶ Vcalegon.i.dn̄s domicilii tui: q ſubter te
hītat ī primis tabulatis:alludit āt ad carmē illđ Vir.
iā ꝓximus ardet ucalegō. ¶ Friuola:ēt uiliſſima q̄qꝫ: **Friuola**
& fragilia a frio uerbo:qđ ſignificat aliqt attrectādo **Friare**
in puluerē:& ptes minutas cōuertere:quo uerbo ſe/
pe utiť. Pli. ut ē illud ī.xiii.ubi loqť de palmis. In ipa
qdē æthiopia friať hæc:tanta ē ſiccitas:& farinæ mō
ſpiſſať ī panē. Idē ī.xii. Friatū amomū appellat.i.cō/
tritū. Idē in eodē loquēs de ladano. Id quoqꝫ tetrenū
ē friabile. ¶ Ab im.gra.ab imis ſcalis:& primis tabu
latis. ¶ Tegula ſo.tu.i.q hītat in ſupma pte ædiū ſub
tegulis:deſignat aūt cœnacula:q̄ ſupiores partes do/ **Cœna/cula**
mus dn̄r:q̄ inqlinis locari cōſueuerāt. Vnde alibi. Rarus uenit ī cœnacula miles. ¶ Colūbæ:nā ī culminibus:
ſolēt colūbæ hītare:& a culminibus ſūt denoīatæ. ¶ Lectus er.c.oñdit umbricius pauperē:ubiqꝫ īfelicē eē exē/ **Colum bæ un/de**
plo codri. Nā ſi paup inqt bona ſua:aut īcendio:aut alia calamitate amiſerit:neminē īuenit:a quo iuueť. At ſi
diues ardeat ſtati pſto ſūt:q ſubueniāt. ¶ Lectus:ſubaudi diſcubitorius. Nā & uaſa cōmemorat ptinētia ad Tri
cliniū. ¶ Codro:paup fuit poeta tragicus:de quo initio opis. Rauci theſeide Codri. ¶ Procula mi.tā modicus
ut uix capet ꝑculā uxorē diſcūbētē. ¶ Vrceoli ſex:uaſa ſex potoria:q̄ ī abaco ſena tm̄ reponi oſtēdit poeta.unde
Pli.li.xxxvii.ca.ii. De Pōpeii triūpho. Vaſa ex auro & gēmis abacoꝝ nouē. Ci.i.v.tuſ. Abacoſqꝫ q̄ plures orna/
uit argēto auroqꝫ celato:qbus uerbis colligiť:abacū mēſam eē ubi:uaſa eſcaria potoriaue reponereť.unde Pli. **Abacus**
eodē li.& ca. Abacis ēt eſcariiſqꝫ uaſis īde expetitis. Et Paulo īfra eodē capite. Murina humorē putāt ſub terra
colore dēſari:amplitudīe nuſq̄ puos excedūt abacos Auſonius. Fama eſt fictilibus cœnaſſe Agathoclea regē.
Atqꝫ abacū ſamio ſæpe oneraſſe luto. Abacus itē appellať planicies ſupior q̄drata capitelli ī colūna:cui ad ſin/
gulos ſubſūt ſuæ uolutæ. De quo ſic Victru. Tanta ſit altitudo capituli cū abaco:abaci:latitudo ita hēat rōnē:
ut q̄ta fuerit altitudo tāta duo ſint diagonia ab angulo ad angelū. Dictio aūt ēt deducta a genitiuo græco aba
cos. Capiť itē ꝑ tabula ī q̄ calculatores & geometræ numeros & figuras deſignāt. Perſi. Nec q abaco numeros
Eaqꝫ ēt fiebat ex marmore appellabať delphica:ſeqť.n.ſub eodē marmore chirō.i.ſub delphica:ita.n.exponit
Porphi.apđ illđ Oratianū. Et lapis albus. Pocula cū cyatho duo ſuſtinet. ¶ Cātharus:græcū eſt uocabulū:eſtqꝫ **Delphi ca**
genus uaſis potorii anſati:de quo ſæpe apud Plau.fit mētio ut illic ī pſeudū. Dať cātharus hibi.qđ Virg.auto
re Macro.ꝓpriū liberi pr̄is poculū aſſignat Sileno. Et grauis attrita pēdebat cātharus anſa:poniť ēt eodē auto **Cantha rus**
re.ꝑ gn̄e nauigii. ¶ Infra.ſ.abacū.i.ſub abaco & mēſa:marmorea erat & cāthar⁹. ¶ Chirō:aliq ītelligūt chironē
marmore ſculptū:ſuſtinētē delphicā:ſed meli⁹ ē ītelligas opus cōpoſitū de chirōe: ut plani⁹ pauptas codri oñ
dať:q ne qdē hēret cōmoda libroꝝ ſuoꝝ repoſitoria: Chirō āt cētaurus fuit Saturni ex philyra filius: nam ut
ſcri. Aratus. Saturnus:quū p thraciā filiū iouē q̄reret ī equū cōuerſus cū philyra cōcubuit:īde natus chiron: q **Chiron**
priore pte ſpēm hēbat hoīs:poſteriore uero eq: Nauigauit:teſte Orphe. cū argonautis:quoꝝ ēt fuit medicus:
& uſum multaꝝ herbaꝝ īuenit:īter q̄s & cētaureā. Achillis magr̄ fuit. Ad hūc in mōte pelio quū diuertiſſet:
Hercules:& ſagittas eius manibus mirabūdus ptractaret:e manib⁹ una ſanguīe hydræ lerneæ tincta in pedē
decidit:cuius uulnere quū angereť miſeratiōe deoꝝ ī cælū poſt nouē dies ē trāſlatus īter aſtra.unde Oui.ī fa.
Nona dies aderat:quū tu iuſtiſſime chirō. Bis ſeptē ſtellis corpe cīctus eras:de hoc ergo a poetis fabula cātata
erat:multa ēt apud Achilleida ſtatii dixius. ¶ Mures op.hocāt p luſum dicit:q̄ſi rudes & barbari:nec q latine
ſciāt:unde Sydonius. Turbida:& pceps:& opica trāſlatio:deducto uocabulo ab Opicis ppſis cāpaniæ: q eā re/
gionē priſcis tpib⁹ tenuerūt:de qbus Stra.ī.v.ſic ſcri. Antiochus ſane relinqt ſcriptū:hāc olī ab opicis regionē
hītatā fuiſſe:iſtos āt auſonios appellatos:idē ēt uocati ſūt oſci:de qbus ſic feſtus Pō. opicū quoqꝫ inuenimus ꝑ
oſco. Opicos ēt populos antiqſſimos italiæ fuiſſe docet ſic Thucidides ī.vi. Siculi āt ex italia (ibi nāqꝫ hītauer)
fugiētes:opicos ī eādē īſulā traiecerūt. De opicis itē meminit Diony.hali.ī li. Thucididē ſecut⁹. Opicos ergo: **Opici**
ſiue Oſcos rudes & īcultos fuiſſe docet Titinius poeta his uerbis. Oſce & uolſce fabulāť:nā latine neſciūt uoca **Oſci**
bulū ergo uſurpabať ad exprobrādā ueræ latinitatis ignorātiā:unde & ī.vi.ſa.appellat mulierē opicā:q̄ſi latie

Opica mulier Opicus

nescientem illic. Atq; opicæ castigat amicæ. Verba: unde extat & illud dictum Catonis in græculos. Nos spirios dicunt: & opicos cognomẽto dedecorãt: ausonius. Eunus syriscus iguinũ liguritor. Opicus magi: sic eũ docet phyllis. Alii dicũt opices appellari eos: q græce nesciãt: licet latine nõ sint idocti: ut p lusum mures poeta appellat opicos: q carmina græca rodebãt: q nec itelligebãt: i q opinione dr eẽ Geli. li. x. c. xvi. ubi sic scri. pcũctãti cuipiã: q lrarũ: & uocũ græcar expers fuit cuiusnã liber: & q de re scriptus eẽt. Et paulopost subdit. Tunc ille opicus uerbis meis ichoatis: & icõditis adductus. Opicũ ergo capit p eo: q lrar græcar eẽt ignarus. ¶ Nil ha. co. Eo inqt pauptatis redactus erat: ut nihil oĩno héret. Et tũ illud nihil totũ amiserit: nec iueneritali cũde calamitati suæ subsidiũ: adeo pauptas ifelix ẽ. At si inqt diues aliquo fortunæ ipetu de feliciore statu deiiciat: statĩ hẽt suppetias amicos paratas. ¶ Vltimus. a. e. c. sed hoc inqt ẽ oĩum miserrimũ: q ꝙrendo: petendoq nihil inuenit. ¶ Frustra ro. melius est frusta esse nomẽ: quã frustra aduerbium. ¶ Si ma. ar. hinc tota est idignatio poetæ: q hoies uel sceleratissimi mõ diuites sint magis respiciant: quã pauperes honesti. Nã supra illic Viuãt Arcturius istic. Et Catulus maneant q nigrũ in candida uertunt: ostẽdit Arcturiũ & catulũ uilissimos fuisse: & sceleratos hoies: q per scelera eẽt locupletati: per Arcturiũ igit diuitẽ quéq; & facinorosum intelligit. ¶ Horrida ma. subaudi est. i. mulieres romanæ squalidæ hũc q si cõem casum lugẽt quẽadmodũ cõstat: & publicas calamitates sæpe luxisse. ¶ Pullati: subaudi sũt. i. atrati: & uestes lugubres idulti pullũ. n. nigrũ significat. Virg. ne maculis infuscet uellera pullis. Tranqllus in Augu. Sanxit q; neq; pullatos media cauea sederet. Pullũ ẽt appellamus nouellũ. Ora. in odis. Gaudeat puella magis atq; myrto: unde ẽt dicimus arbores pullulare: quũ ramos nouellos exerũt. Pli. lib. xvi. Senescũt uelociter uires aquaticæ: sed e radicibus repullulãt. ¶ Differt ua. pre. Differt dictionẽ iuris siue spõsiones sistendi se in iudicio: ac p hoc iura ipsa. Vadimoniũ uocabulũ: quidẽ occursu, frequẽs est apud autores: sed difficile intellectu: uariis. n. modis usurpari ab scriptoribus dubiũ nõ est. Videt aliq̃do capi posse pro sponsiõe ad certũ diẽ sistẽdi se in iudicio uel p se uel p aduocatos: ut in oõne Ci. p Quitio daĩ intelligi: ubi loga est altercatio de uadimoniis altera pte dicẽte fuisse sibi uadimonia deserta: alter uero nequaq̃ a se fuisse facta: q̃ significatione uidet accepisse Tranql. in Cali. ubi sic ait. Vt litigatores plerique: q oc currere absentes ad uadimoniũ nõ possent cã caderent: q̃si ad sponsionẽ factã sistendi se in iudicio ad diẽ cõstitutũ. Aliq̃do p citatione in ius. Plau. in curcul. Vbi tu es: q me uadatus es uadimoniis uenereis. i. q me citasti in iudiciũ citationibus uenereis. Vale. li. iii. Nã quũ oppidũ badiã circũsederet Scipio tribunal suũ adeuntes in ædẽ: quæ intra mœnia hostiũ erat: uadimoniũ in posterũ diẽ facere iussit. Sene. lib. de ira. Quid si pp usuram aut millesimã ualitudinarius fenerator: distortis pedibus: & manibus ad cõparandũ nõ relictis clamat: ac p uadimonia asses suos in ipsius morbi accessiõibus uindicat: hoc est ascisci & cõsequi p citatiões: & iura foréia unde & porphy. in Ora. sic scri. Oratiũ cõsulit: an pmittat attestari iniecta manu extracturus ad ptoré: q uadimonio nõ paruerit: hoc est citatiõi. Idẽ Porphy. alibi refert se icidisse in hoiem molestũ: neq; se ab eo auellere potuisse: nisi aduersarius supuenisset: a quo uadimoniũ sibi dicendũ est. i. citatio in ius: capi ẽt uidet pro iuris dictione. Liui. li. iii. deca. Prætores quoq; iurisditio erat tribunalia ad disciplinã publicã posuerũt eo uadimonia fieri iusserunt: ibiq; eo anno ius dictũ est. Geli. li. vii. Tũ e militibus: q in iure apud eum stabãt: iterrogauit qspiã ex more: i quẽ diẽ locũ uadimoniũ pmitti iuberet: ubi ligdo apparet: uadimoniũ: ut sit quo die: quoue loco uelit me dicere poni p iurisditiõe Macro. in. i. saty. Cõperedini dies sũt: qbus uadimoniũ licet dicere. Pli. lib. vii. Bebius iudex dũ uadimoniũ differri iubet mortuus est: hoc ẽ dictionẽ iuris. Sene. lib. vii. epi. ad Lucil. Tã ridicule facio: q̃ ille qsqs uicisse se putat cũ uadimoniũ distulit. Idẽ lib. i. Nõ uideor tibi pl9 pdesse: q̃ quũ ad uadimoniũ aduocatus descẽderẽ. Apul. uero lib. x. p effectu posuisse uĩ: quũ sic scri. pmisse libidinis flagitat uadimoniũ q. d. effectũ. i. ut efficiat: qđ pmisit. Idẽ li. xi. lãq; dies aderat diuino destinatus uadimonio: hic uĩ poni uadimoniũ pro pmissiõe: q̃si deus pmisisset ei pristinæ formæ recuperationẽ. ¶ Tũc ge. s. ardẽte arcturio hoie diuite. ¶ Tũc odi. ig. Tũc inqt ignẽ detestamur tanq̃ rẽ dãnificã. ¶ Hic: subaudi ab inferioribus dabit. ¶ Signa cã. simulachra marmorea cãdida. ¶ Euphranoris: euphranor & polycletus athenienses fuere de qbus multa Pli. euphranor ãt pictor fuit egregius: polycletus uero statuarius miræ celebritatis. ¶ Vetera or. subaudi dabit ab iferioribus: ut dixi. i. q̃ antea diu fuerãt i tẽplis deos. ¶ Deos phe. i. deos: quos phecasii sacerdotes colebãt nã phecasios sacerdotes fuisse ostẽdit Apia. li. v. de bello ciuili loquẽs sic de. M. Anto. Calciamenta candida: q̃lia athenienſiũ sacerdotes & alexãdrinos: quos phecasios uocãt: deferre cõsueuerũt. A calciamentis igit: q̃ phecasia dicebãt: appet tales sacerdotes eẽ denoiatos. Calciamẽti meminit Sene. li. vii. de beneficiis. Pythagoricus qdã emerat a sutore phecasia. Item ad Lucil. Si quẽ palliatũ aut phecasiatũ cõspexeris. Diuus quoq; Hie. cõtra iouinianũ ita inqt. De phecasiãis: Bactriãis ad h ipm nutritis obiiciũt senes: q cũ alexãdri pfect9 phecasianos emẽdare uoluisset pene amisit puiciã. ¶ Et. f. armaria & repositoria libros suæ i Augusto libros sibillinos delectu hito pdidit duob9 forulis auratis sub pallatini apollinis basi fori: uero dr tabulata nautũ: ab eo qđ icessus ferãt: hæc Ser. i Vir. i. iiii. Implessemq; foros flãmis ab apu. uero li. iiii. capit p sedilib9: ubi si scri. Hi sili lauacro refoti iter foros socios sese reponũt. Tũc sorte ducti ministeriũ faciũt: esturi ac potaẽ icondite.

Pullus Pullare Vadimoniũ

Phecasii sacerdotes Phecasia

Fori

Nil habuit codrus: qs eni negat: & tamẽ illud
Perdidit infœlix totum nil: ultimus autem
Erũnæ cumulus: quod nudũ & frusta rogantẽ
Nemo cibo: nemo hospitio: tectoq; iuuabit.
Si magna arcturii cecidit domus: horrida mr:
Pullati proceres: differt uadimonia prætor.
Tũc geminus urbis casus: tunc odimus ignem.
Ardet adhuc: & iã occurrit q marmora donet.
Conferat impensas: hic nuda & candida signa.
Hic aliqd præclar euphranoris: & polycleti.
Phecasianorum uetera ornamenta deorum.

¶ Mediamq; mineruã: Mediã statuam mineruæ ad exornandã bibliothecã. ¶ Persicus or. la. Persicus: pactius gallita: & laronia p nobilibus & ditissimis orbis ponũt. ¶ Reponit: reparat: & q̃si lucrifacit: & recõdit. ¶ Si. p. a. cir. Notat populũ ro. q ludis circẽsibus ita delectabat: ut nihil illi maiori curæ eẽ uideret: unde alibi. Atq; duas tãtũ res axius optat pana: & circẽses: alibi. Totã hodie romã circus capit. Itẽ alibi. Illa mœstitia é caruisse anno circensibus uno. Nã ii ludi: q tãta oĩum spectabant delectatiõe: i Circo maxio fiebãt. Vnde & nomẽ sortiti sũt. Idẽ ẽt appellati sũt Romã & magni. Circo ãt: q maxius dr Tarq. priscus: ut docet. Liui. li. i. romæ primus locũ desygnauit i quo ludos lõge istructius: opulẽtiusq; fecit: q̃ priores reges. Circũ aũt maximũ dictũ eẽ scri. Varro q; circũspectaculis ædificatis ibi ludi fiunt: & q; ibi circũ metas ferẽt põpa & equi currũt. Maxius ãt appellatus est: q; amplitudine longe maior esset q̃ circus inti- mus: & circus flaminius. Nã ut scri. Pli. li. xxxvi. lõgitudine fuit triũ stadiorũ: latitudine unius: sed cũ ædificiis q̃ternũ iugerũ. Capiebat aute ducenta &. lx. milia hoĩum sedẽtiũ. Ludi aũt istituti fuerũt in honorẽ Cybeles magnæ deorũ mris: q uocabulo græco dicti megalenses: latino magni: ΑΓΔΟΤΗΣ ΜΕΓΑΛΙΣ ΜΗΤΡΟΣ hoc est a magna matre. Vnde ẽ illud apud Iuue. in. xi. saty. Interea Magaleſiacæ spectacula mappæ. Ideũ soléne colũt. Asconius tũ Pedianus ait. Ludos magnos esse appellatos: q; magnis ipensis sint dati: tũc primũ ludis ipensa sunt ducenta milia nũmũ: uel q; diis magnis. i. laribus urbis ro. dati sint: qbus aiunt raptas sabinas eẽ: ut uideat pp hoc dicere. Virg. Magnis circẽsibus dictis: nã & circẽses ludi fũt: iidẽ ẽt plebei sũt appellati: q; initio ueris statos: solẽniq; die celebrabãt: magno totiꝰ plebis studio & delectatiõe: uñ ait alibi. At mihi pace ĩmẽsæ: nimiæq; licet si dicer plebis. Et alibi. Atq; a plebis lõge megalesia: plebeios ãt ait Asco. appellatos: q; exactis regibꝰ p libertate plebis fecerũt aut p recõcilatiõe plebis. Ludi ẽt circẽses i honorẽ Cereris celebrabãt: uñ Cor. Tacitꝰ li. vi. de Nerõe pricipe loquẽs. Tãdẽ inqt statuere circẽsiũ ludorũ die: q Cereri celebrar: exeq destiata: qa Cæsar rarꝰ egressu domoq;: aut hortis clausus ad ludicra circi uẽtitabat. Et paulopost. Vtq; circẽsiũ cerealiũ ludicrũ pluribꝰ eqtũ cursibus celebraret. Oui. i. iiii. fa. Circꝰ erit põpa celeber numeroq; deorũ. Priaq; uẽtosis palma petet eqs. Hic cereris: ludi nõ est opus ĩdice cã. De qbꝰ ẽt Iuue. itellexit. xiiii. sat. illic. Ergo oĩa florẽ. Et cereris licet & cibeles aulæa relĩqs: illic ut de iis aliqd huberiꝰ dicat: q̃ttuor exhibebãt aurigarũ factiões: denoiatæ a q̃ttuor diuersis pãni coloribꝰ: qbꝰ ipi agitatores iduti erãt. De qbꝰ sic Sydõiꝰ Apolliaris. Micãt colores albꝰ & uenetꝰ: uirẽs: rubẽsq; ura insignia ꝓtinẽt. Mistriora & lora mãu: iubasq; totas. Cogũt flexilibꝰ latẽr nodis. Hortaturq; obiter: uiuatq; blãdis uultꝰ plausibus: & uoluptuosũ: dictãt q̃drupedãtibꝰ furorẽ: ipellũt: trepidãt trahũt: ipugnãt: ardescũt saliũt: timẽt: timẽt: nã spectatores diuerso currẽtibꝰ aurigis fauebãt studio: aliiq; aliũ hortabãt ad uictoriã: uñ ẽ illd apd Pli. ad clausiũ. Nũc fauẽt pãno: pãnũ amãt. Et si i ipo cursu ñ mediocri certamĩe: hic color illuc trãsferat: studiũ fauorq; trãsibit: & repẽte agitatores illos: equos illos: quos, pcul noscitãt: quoq; clamitãt noĩa reliq̃t: tãta gra tãta aucitas i una uilissima tunica: qbꝰ uerbis oĩdit Pli. tãto studio coloribꝰ romãos diuersis fuisse: ut ñ hoies: sed colores ipos: qbꝰ iduti erãt adamarẽt: ita ut si coloꝝ mutatio fcã eẽt i ipis agitatoribꝰ: & ab una factiõe ad alterã trãslata itidẽ & fauorẽ spectatorꝝ trãsitus. ut plãe oĩdat illos nõ psonis: sed coloribꝰ fauisse. Prasine hoc ẽ uiridi factiõi Cali. & nero ita addcĩ ẽditi q fuerũt: ut Cali. cœnaret i stabulo assidue & maneret: uicieſq; sestertiũ agitatori cythico cõtulerit. Nero uero iter discipulos q̃rerẽt quõdã tractũ Prasinũ agitatorẽ: & quũ a magro obiurgaret de Hectore tracto se loq emẽtir9 sit. Venetæ uero factõi adeo fauit uitelio: ut quosdã de plebe ob id ipẽ: q; uenetæ factõi clare maledixerãt iteremerit. Mar. idistichis de prasino & ueneto mẽtionẽ facit. Si ueneto prasino ue faues q coccina sumis. Ne fias ista trãsfuga ueste uide. Nã cocciatꝰ p trãsfuga hret: q relictis prasino & ueneto: ad purpurei pãni factionẽ abiret. Iuliꝰ capitolinꝰ i uita ueri sic scri. Circẽsiũ tãta cura hũit: ut freq̃nter puicialibꝰ lras cã eoꝝ & miserit & accepit: deniq; ẽt pũs & cũ Marco sedẽs mitas a Venetiãis passus ẽ iniurias: q; turpissime cõtra eos fauerit: nã & uolucri equo prasino aureũ sifacrũ fecerat: qđ secũ portabat: ẽ ergo sensus. Si potes inqt relinq̃re istos ludos circẽses: qbꝰ tota ciuitas tãtope delectat optie trãqlleq; hitabis i cãpania. ¶ Sore: sora. Fabrateria: & frusino oppida sũt uolsco: i cãpãia a fabrateria fit fabraternꝰ. ¶ Tenebras: locũ tenebrosũ & obscurũ. Sẽsus ẽ i aliis italiæ oppidis tãti tibi poteris pare & hortũ & puteũ q̃ti rõæ cõducis domiciliũ tenebrosũ. ¶ Hic: p illic. ¶ Putẽ. b. nõ. p fũdus: sic ẽt dicius: aq̃s breues nõ altas: nõ pfũdas. Talẽ puteũ pcipit. & Col. hñdũ. Aut fons illachrymet putei ñ sede pfũdi. ¶ Viue. b. a. Satiꝰ iqt ẽ agricolatiõi uacare: q̃ hitare itra urbẽ iter tot uiuẽdi difficultates & molestias. Ergo amãs bibẽtis, i. rei rusticæ & iprimis cultꝰ hortorũ. ¶ Bidẽtis: bidẽs gẽus é farculi. ¶ Pythagoræis: pythagoras quũ carnibꝰ abstinẽdũ doceret: legumĩe oleribusq; uescebat: ut mortales ad faciliorẽ assuefaceret uictũ: & cibos sp pabiles: qđ istitutũ discipuli suaueꝝ. De quo psa illic dicemꝰ Vẽtri idulsit nõ oẽ legumẽ. ¶ Est. a. uenusta suasio: opæ pciũ iqt ẽ alicuius rei: uel uilissimæ dõm se facer: ut oĩo oĩdat lõge melius eẽ i loco deserto hitare q̃ i urbe. ¶ Vnius. l. unius (ut dici solet) uermicli: hocq; melius q̃ ut ad mẽsurã: referas terræ. ¶ Plurius. h. æ. Aliꝰ icõmodũ affer paupeꝝ. Plurimi iqt moriũt cõtracta egritudie ex noctibꝰ isomnibꝰ. Nã paupes i ea iqt pte ædiũ diuitis hitãt: q̃ publicis é ꝓxia uiis: ut dormire nõ q̃ant nimio & iumẽtoꝝ & plaustroꝝ strepitu: sicq; iter

Circꝰ maximus unde

Ludi circenses

Ludi magni & romãi

In circẽsibꝰ Factiones aurigarũ q̃tuor

Sora Fabrateria Fabraternus Aqua breuis Bidẽs

Liburnū genus est nauigij uelocissimū a liburnis pmo inuentū or: tus Liburnus ad cuius similitudinē uehiculū quoq̧ costructū fuit quo romani principes uehi solebat Iuu:

rupto sæpe somno ī ægritudīes lætiferas īcidūt. Hocēt cōqrit Mar. Numerare pigri dāna q̄s pōt somni ītē alibi. Ocia me sōnusq̧ iuuāt: q̄ magna negauit. Rōa mihi. ⁊ Cib⁹. i. nō cōcoctus ī stomaco: q cāē lāgoris. ⁊ Quæ. m. loca meritoria dīr: q̄ mercede locāt̄ iqlinis a merēdo: uñ & tabernæ meritoriæ ipa stabula dīr: hoc ē cauponæ. (Meritoria) Nā mereri ē cā q̄stus aliqd opari: uñ & meretrices sūt appellatæ: q turpitudīe corpis es merent̄. Mercesq̧ pmiū (Merces) appellat̄: qd dat̄ p laborib⁹ susceptis a merēdo: īde ēt dīr pueri meritorii: q aut spōte sua: aut iubēte dno pstār: turpiq̧ q̄stu es merēt̄. ⁊ Magnis. o. i. diuites & potētes dormiūt: q sibi de loco remoto pspiciūt. ⁊ Inde. c. m. sub audi ēst: q. s. nō dormiūt. ⁊ Rhedarū. t. rō sōni īterrupti. (Meritorii pueri) Nā trāsitus inqt rhedarū in arcto uiarū īflexu adimūt sōnū. ⁊ Arcto. i. u. Vici adeo cōiūcti obliq̧ erāt: ut difficilē trāsitū uehiculis darēt. Tacitus arctis itineribus: hucq̧ & illuc & enormibus uicis: q̄lis uetus roma fuit uñ Nero: autore Trāqllo. Offensus angustiis & flexuris uicorū īcēdit urbē: q āt uici obliq eēnt: docet. Liui. ī fine qnti li. i. dca. his uerbis: Festinatio curā exemit uicos dirigēdi dū omisso sui alieīq̧ discrimīe ī uacuo ædificāt: ea ē cā: ut ueteres cloacæ prio p publicū ductæ nūc priuata passim subeāt tecta: formaq̧ urbis sit occupatæ magis q̄ diuisæ sīlis. ⁊ Cōuicia. st. m. hoc ē cōuicia q̄ fiūt mādræ stāti & remoranti: nā gtūs mādræ stat passiue: gtī. n. ponunt̄ & actiue & passiue: ut si dicā uerbera magrī psūt pueris. i. uerbera q̄ infligit magr̄: & qa magr̄ agit actiue ponit̄ gtūs: passiue uero uerbera puerorū. i. q̄ pueri patiūt̄. Cōuicia ergo mādræ. i. q̄ mulio facit ī mādrā: solēt. n. muliones multis (Conuicium) cōuiciis & minis ager̄ iumēta. Cōuiciū dr̄ autor̄ Vulp. uel a cōcitatiōe: uel a cōuētu: hoc ē collatiōe uocū: quū. n. plures uoces ī unū cōferūt̄ cōuiciū appellat̄: q̄ si cōuociū: fecisse cōuiciū dr̄ nō tā is q uociferat⁹ ē uerū is quoq̧ q cōcitauit ad uociferationē alios: uel q submisit: ut uociferet̄: nō tñ oē maledictū cōuiciū ē: sed id solū: qd cū uociferatiōe dictū ē: & siue unus siue plures dixerit: cōuiciū ē: qd ī cœtu dictū ē: qd at nec in cœtu: nec uociferatiōe (madra) dr̄: cōuiciū nō pprie dr̄: sed īfamādi cā dictū. ⁊ Mādræ: grægis iumētorū stātis: significat. n. mādra multitudinē iumētorū. Mar. li. v. Vixq̧ dat̄ lōgas multorū uīcere mādras. ⁊ Eripiūt. s. u. oēs quos adhuc uidi codices legunt Druso: sic cōmētatores Drusum exponūt p hoīe sōniculoso. Ego uero urso legēdū cōtēderī: hac maxie romæ: q quū dicat sōnū eripi uitulis marinis recte pcedat: ut de aliis beluis: q̄ alte dormiunt loq̄t̄ q̄ de hoīe: nā ursi ut scri. Pli. li. viii. c. xxxvi. primis die bus bis septenis tā graui sōno pmūt̄: ut ne uulneribus qdē exercitari quæant. ⁊ Vitulisq̧ ma. q̄ phocæ dnr̄: quo aīal nullū grauiore autore Pli. pmit̄ sōno. Vir. Sternūt se sōno deserto ī littore phocæ. ⁊ Si. u. o. alid ēt īcōmodū pponit pauperū. Nā si forte aliquo eūdū sit: ita offō postulāte: diues sup ora pauperū lectica feret̄ sine aliquo eius īcōmodo: sed cū magna pauperū pnicie: q a seruis lecticariis: cæteraq̧ seruorū turba psternūt̄ cōculcāturq̧ pedibus ī luto. ⁊ Curret. s. o. i. sublimis ī lectica uehet̄ supra capita hoīum. uñ Sene. ad Lucil. loquēs de diuite sic ait. Quos supra capita hoīum: supraq̧ turbā delicatos lectica suspēdit. Pli. In panegyricis. Traiani luxū & supbiā sui tpis dānās sic scri. Añ te prīcipes fastidio nrī & quodā æqualitatis metu usum pedū amiserāt: illos ergo humeri ceruicesq̧ seruorū sup ora nrā uehūt: sic. n. diues nec solū ī urbe: sed etiā foris gestabat̄. Sene. itē ad Luci. Nō turba seruorū lecticā tuā p itinera urbana ac pegrina portātiū. Ci. i. ii. philippica. At iste opta lectica lata ē p oppidū ut mortuus. ⁊ Ingēti li. igēti. & pcero lecticario. Alibi Tarde uenisse liburnus dr̄. Nā ex liburnia: q̄ dalmatiæ ē cōtermīa: magnæ staturæ mittebāt̄ serui: uñ alibi. Primus clamātæ liburno. Currite. ⁊ Atq̧. o. hīc ē īdignatio umbritii: q quū ipsi paupes ī itinere luto puoluāt̄: diues tāto ocio gestet̄: ut ēt ī lectica legat: & dormiat. ⁊ Obiter. i. simul & una: ut sit sensus. Curret inqt sup ora: & simul leget: aut (obiter) scribet sic ēt alibi. Verberat: atq̧ obiter faciē linit & audit amicas: eodē significatu ubiq̧ accipit̄. Pli. li. xxxvii. Libet obiter uanitatē magicā hic quoq̧ coarguere. Idē ī eodē. Nec uero id solū agenus: sed ad maiorē utilitatē uitæ: obiter coarguet̄ magorū īfanda uanitas. Idē li. xxxiii. Illud quoq̧ obiter īdicari cōuenit: hoc ē simul & una. ⁊ Intus: nā ut dixīus lectica erat īstar cubiculi. uñ Pli. li. ul. nat. histo. cubiculū uiatoriū appellat qd alibi Iuue. satyrice appellauit ātrū. ⁊ Añ. t. u. licet īqt legat: aut scribat: aut dormiat cū multo ocio: tñ nos ēt pcedet. ⁊ Vndæ: multitudo: q̄ undā maris imitat̄ ī tumultu. Vir. i. ii. g. Māe salutātū totis uomit ædib⁹ undā. ⁊ Assere. d. asseres ligna dīr oblōga: utputa pali: pticæ. Vñ Cæsar ī. iii. li. de bel. ci. ait. Asseres. n. pedū duodeci cuspidib⁹ pfixi. Hir (Asseres) cius li. iiii. de bel. alexā. Asseres remorū usū obtīebāt. Sue. in cali. Ad primū tumultū lecticarii cū asserib⁹ accurrerūt Cato in re ru. Duob⁹ asserculis appositis pieti: qbus galliæ ī nidū possint irrepe. Victru. i. vii. Asseres dire (Asseres) cti disponāt̄ īter se: ne plus spaciū hñtes pedes binos & ī maxie cupsseos: q abigeni a carie & uetustate celeritate uitiāt̄. Idē li. v. Deīde īsup sub tegulas asseres ita pminētes uti pietes piecturis eorū tegāt̄: dci asseres: q assideāt (Tignū) pietib⁹: trabibusq̧: ut fest⁹ scri. ⁊ Tignū: scri. Vlpi. appellatiōe tigni ɔtieri oēm materiā: ex q̄ ædificiū cōstet: ui (Faber tignarius) neæq̧ necīa: uñ qdā aiūt tegulā quoq̧: & lapidē: & cemēta: cæteraq̧: si q̄ in ædificiis sūt utilia. Tigna. n. a tegēdo dcā sūt: hoc āpli⁹ & calcē: & arenā tignorū appellatiōe cōtieri: sed ī uineis ēt tigni appellatiōe oia uīeis necīa cōtinēt: utputa pticæ: pedamīta: uñ ēt fabri tignarii appellāt̄: q ædificia extruūt. ⁊ Metretā: uas certæ cuiusdā mēsu (Metreta) ræ. M. Plurius hispanas misit tibi nauta metretas. cato ī re ru. Aenū unū hēat: qd capiat metretas. xxx. ⁊ Magna . p. i. pedib⁹ magnorū militū pculcor & pauior. Nā & alibi appellat grādes suras milites ipos magnos & pceros.

Languorē peperit cibus imperfectus: & hærēs
Ardenti stomacho: nā quæ meritoria somnum
Admittunt: magnis opibus dormitur in urbe.
Inde caput morbi: rhedarum trāsitus arcto
Vicorum inflexu: & stantis conuitia mandræ.
Eripiut somnos urso: uitulisq̧ marinis.
Si uocat officium: turba cedente uehetur
Diues: & ingenti curret super ora liburno.
Atq̧ obiter leget: uel scribet uel dormiet intus.
Namq̧ facit somnum clausa lectica fenestra.
Ante tamen ueniet: nobis properatibus obstat
Vnda prior: magno popul⁹ pmit agmie lūbos
Q ui sequit̄: ferit hic cubito: ferit assere duro
Alter: at hic tignum capiti incutit: ille metretā.

⁊ Pinguia cru. lu. subaudi extrīsecus sūt. ⁊ Clauus mi. milites caligas gestabāt multis clauis subfixas: unde alibi Iuue. Quū duo crura hēas offendere tot caligatos Milia clauorū. Claui āt: qbus caligæ suffigebāt̄ caligares dci sūt. Pli. li. ix. Pisces exīstūt squamis cōspicui crebris: atq̧ pacutis clauorū caligariū effigie. Cuius calciamēti ita meminit Iosephus ī. vii. de bel. iudai. loquēs de cæde Iuliani hecatōtarchi. Calceos nāq̧ hñs creberrimis atq̧ acutis (ut cæteri solēt milites) fixos: dū strato saxeis crustis solo occurreret: labit̄ magnoq̧ cū armorū sono deiectus ī tergū fugiētes reduxit. Vale. li. ix. loquēs de luxuria exercit⁹ regis. Antiochi sic scri. Magna ex pte aureos clauos crepidis subiectos hñit. Festus ait clauata dīr aut uestimēta clauis ītexta aut calciamēta clauis īfixa. Quo calciamīti gñe nrīs ēt tpib⁹ turci gētes barbaræ: græciq̧ stratiotæ utunt̄: calceos. n. multis clauis habēt suffixos. ⁊ Hæret: figit̄. ⁊ In di. s. pedis: dū calcat̄. ⁊ Nōne ui. cōfirmatio ē paupes nimia multitudīe ī itinere ɔculcari. ⁊ Quāto su. nōne inqt uides q̄ta sit multitudo petētiū sportulā: ut demōstret mirū nō eē: si paup in itinere elidat̄. Nam obsonia: q̄ distribuebant̄ ex sportula miro hoīum cōcursu & studio petebāt̄: utq̧ ea calida cōseruarēt̄: cū foco domū ferebant̄ a seruis. Sene. ad Lucil. Tumultus coquorū ipos cū obsoniis focos trāsferētiū: hoc. n. iam luxuria cōmēta ē: ne q̄s ītepescat cibus: neq̄d palato iā calloso parū fieret: cœnā culina pseqt̄: hīc igit̄ ait poeta. Seqtur sua quēq̧ culia. ⁊ Cētū cō. subaudi adsūt: q sportulā celebrēt. ⁊ Corbulo. i. uir fortis & ualidus: q̄lis fuit Corbulo: is. n. tpib⁹ Neronis reb⁹ ī armenia gestis claruit: de cui⁹ uiribus Cor. Tacitus sic. Ne si ad capiēdas copias syriā ītrauisset. Corbulo oīum ora ī se uerteret. Corpe īgēs erat: & supra experiētiā: sapiētiāq̧ ēt ualidus. Ordo ē & sensus. Corbulo uir fortis & ualidus uix ferret tot uasa īgentia: & tot res īpositas capiti suo: quot portat seruulus īfelix recto uertice legēdū āt ē quot: & nō q̄s. ⁊ Seruulus īf. pathos a miserabili labore. ⁊ Vētilat: hæc ē cursu facit uentū igni. ⁊ Scindūt̄: hoc totū refert̄ ad īcōmodū paupis: q̄ nimia hoīum turba ubiq̧ cōculcat̄. ⁊ Tunicæ sa. mō. i. paulo añ domi cōsultæ & refectæ. ⁊ Abies: spēm posuit p gñe. i. lignū maximū: sic Sene. detestās luxuriā urbis li. xiiii. epi. ii. Nec ī hūc usū pinus: aut abies deferebat̄ lōgo uehiclorū ordīe uicis ītremētib⁹: ut ex illa lacunaria auro grauia pēderēt. ⁊ Corruscat: nutat: & tremit. ⁊ Sarraco: gēus ē uehiculi īfra ī. v. sat. Frigida circū agūt pigri sarraca bootæ. Sidōius. Mille graues sarciæ ad p̄diū ex oppido ductæ: nulla sarraca: nulla eēda subuehēdis onerib⁹ attrahebāt̄. ⁊ Nutāt. a. s. plaustra uehētia pinū. i. tremūt: deductū ab iis: q capite nutāt. Apu. loqns de asino. Et occipio nutāti capite claudicare. ⁊ Pplo: q si paupib⁹. ⁊ Nā si p. sensus ē: si forte inqt plaustrū: quo magnæ lapidū moles uehūt̄ pcubuerit sup paupes: ita eorū corpa atterūt̄: ut nulla qdē īueniāt̄ mēbra. ⁊ Axis: ptē posuit p toto. i. plaustrū ipm. ⁊ Saxa li. i. marmora lunēsia: q̄ ī liguria excidebāt̄ tātæ magnitudinis & pōderis: ut fortuito casu hoīes obtererēt̄. Aemulatio ē oratiana. Torq̄t nūc lapidē: nūc īgēs machīa tignū. Tristia robustis luctāt̄ funera plaustris. ⁊ Mōtē: hypbole est. i. īgēs saxū. ⁊ Quid su. de. c. q. d. nihil cū īterrogatiōe legēdū. ⁊ More. a. ita corp⁹ paupis obterit̄: ut de eo ñ plus cōspicias q̄ de aīa: q̄ nusq̄ appet. ⁊ Interea: dū expectat̄: aut (qd magis placet) naturæ ɔcessit. ⁊ Domus: familia. ⁊ Secura: nihil de dño timēs: s; sine aliq̄ cura: quū eū īcolumē putet. ⁊ Iā. l. p. ad rē diuinā faciēdā: nā patella uas erat fictile sacrificiis faciēdis aptū: post. n. rē diuinā lauabāt̄: añq̄ cœnarēt: patella ēt accipit̄ p quocūq̧ uase escario. Persi. Quæ tibi sūma bōi? uncta uixisse patella. Ora. Nec modica cœnar̄ times hol⁹ oē patella: patella āt & patina dcā sūt a patulo: sūt. n. pprie uasa: q̄ patula sūt. ⁊ Bucca: ea ps oris īfra malā: q̄ īflat̄ bucca appellat̄. unde Ora. Qui iuppiter ambas. Irat⁹ buccas īflet: Inde fit buccīa. i. tuba & bucciator. i. tubicē & bucella siue buccea. i. q̄tū cibi ore capias. ⁊ Vnctis. st. de strigilib⁹ multa dixīus apd psiū. Illic puer & strigiles crispini ad balnea defer. īstrā. n. erāt ferea: qb⁹ ī balneis utebāt̄ ad detergēdū sudorē a strīgēdo. i. radēdo dcā: uñ Pli. Dū distrīgit̄: tergiturq̧ audiebat aliqd: aut dictabat. scri. Suet. Augustū læsisse cutē nimio strigilū usu. Apu. i. i. limīe. ii. li. floridorū. Strigilē: & ampullā: cæteraq̧ balnei utēsilia nundinis mercari nō īficias eo. Illd obseruādū ē a Iuue. primā pduci: quā Persi. corripuit illic. Nec mirū q̄ ēt alia uidem⁹ autorib⁹ diuersis poni modis. Nā Persi. primā syllabā pduxit ī hoc uerbo rudere: quū dixit pecuaria rudere credas: quā Oui. corripuit: ut Rudit a scabra turpis asella mola. ⁊ Vndis. s. oleo: quo minus cutē lederēt. ⁊ Cōponit: pat. ⁊ Litea: qb⁹ corp⁹ madidū ex balneis siccabāt. ⁊ Gutto: guttus uas ex cornu erat denoīatū a gutta: nā guttatī oleū fūdebat lauātib⁹ se ī balneis: id ēt pria æstimatiōe fiebat ex cornu rhinocerotis: īde idē dr̄ rhioceros. De hoc Mar. Gestauit frōte mō me iuuēc⁹. Verū rhinocerota me putabis. Gutt⁹ itē uas erat ligneū: quo ī sacris utebāt̄: uinū guttatī fūdēs: de quo ita Var. In sacris remāsit guttus & simpuuiū: iter pueros. i. filios more græco quos παιδας uocāt. ⁊ In ri. sty. quā dīt aīas trāsire uectas cymba a charōte portitore. Vir. Corpora uiua nefas stygia uectare carīa. ⁊ Nouici⁹: nouici⁹ appellat̄ ī oī arte rudis & nouus: & qd nuprie īuētū sit nouiciū dr̄: uñ Pli. li. xiii. appellauit mensas citreas nouicias his uerbis. Hōc de mēsis tñ tacuit: & aīs nullus añ Cicerōianā uetustior mēoria ē: ex quo nouiciæ apparēt.

(Caliga) (Clauus) (Caligares) (Clauata) (Sarracū) (Patella) (Bucca) (Buccia) (Buccinator) (Buccella) (Guttus) (Nouicius)

Pinguia crura luto: planta mox undiq̧ magna
Calcor: & in digito clauus mihi militis hæret.
Nonne uides quanto celebret sportula fumo?
Centum conuiuæ: sequit̄ sua quenq̧ culina.
Corbulo uix ferret tot uasa ingentia: tot res
Impositas capiti: quot recto uertice portat
Seruulus infœlix: & cursu uentilat ignem.
Scindunt̄ tunicæ sartæ modo: longa corruscat
Sarraco ueniente abies: atq̧ altera pinum
Plaustra uehunt: nutāt alte populoq̧ minant̄.
Nam si procubuit: qui saxa ligustica portat
Axis: & euersum fudit super agmina montem.
Q uid supest de corpibus? q̄s mēbra? q̄s ossa
Inuenit? obtritum uulgi perit oē cadauer
More animæ: domus interea secura patellas
Iā lauat: & bucca foculū excitat: & sonat unctis
Strigilibus: pleno componit lintea gutto.
Hæc inter pueros uariæ properantur: at ille
Iam sedet in ripa: tetruq̧ nouicius horret

Porthmea **Porthmeus**

⁊Porth mea.i.charontem:qui portitor apud inferos est.Virg.Portitor ille charon:porthmos.n.significat fretū.Ex porthmis porthmidis nauiculā.Et porthmeus trāsfetratorē:hoc ē q hoīes nauigio traducit petronius arbiter satyricus.Vix nauita porthmeus sufficiet simulachra uirū traducere cymba:ubi locus ē emēdādus:nā scriptū ē ptheus p porthineus.⁊Nec spe.ce.nō sperat inqt:q ita mortuus ē posse a charōte traiici:hoc iō:qa dicunt aīas eoꝝ:q insepulti iacuerint ultra stygiā paludē nō trāsuehi.Sed illis errādū cētū annos circa ripas:eoq; tpe cōpleto q̄si ultio cursu uitæ humanæ traduci a charōte:unde Vir.Portitor ille charō:hi quos uehit unda sepl̄ti.Nec ripas dat horrēdas:nec rauca fluēta.Trāsportare prius q̄ sedib9 ossa qerūt.Cētū errāt annos uolitātq; hæc littora circū.Tūc dmū admissi stagna exoptata reuisūt.

Alnum ⁊Alnū:cymbā:q̄ fit ex alno arbore Cenosi gurgitis.i.stygiæ paludis.Virgili.Turbidus hic cœno:uastaq; uoragine gurges.Aestuat.⁊Porrigat.o.t.Fixerūt græci autor Diod.aīas mortuoꝝ ad iferos trāsire:ultraq; stygiā:ut dixius paludē:trāsuehi:uñ egypti id repn̄tantes corpa mortuoꝝ p fluuiū & acherusiā paludē ad sepulchrū mittebāt.Nauis q̄ uectabāt uariis appellabat hæc apd græcos epibatra Obolū dabāt mortuo dādū portitori:cui nomē iditū est ab icolis charō:huius supstitiosæ opiniōis meminit:& Apu.li.vi.de asino aureo his uerbis.Apud iferos charō ē:expetēs portoriū:sic ad ripā ulteriorē sutili cymba deducit cōmeātes & iter mortuos auaritia uiuit.Ex quo manifestissime appet:portitores pprie dici:q portoria & uectigalia exigūt:q̄ significa

Portitor **Portitorium** tiōe ita accepit Vir.i.vi.quū charōtē portitorē appellauit:q̄si qab oīb9 trāseūtib9 obolū exigat:deflexūq; ē uocabulū a portu:q ibi portitores cōsidāt exigētes uectigalia:q̄ ab ipo portu portoria ēt sunt appellata.Ter.i phor.Sed epistolā audiui delatā eē ad portitores:ubi Donatus docet:portitores eē magros tributoꝝ:q i portu iferēdaꝝ reꝝ:& efferēdaꝝ uectigal exigebāt.Plau.i asinaria.Iā ego hūc portitorē priuabo portorio Ci.i.ii.epi.ad Atticū.Illa cā publicanoꝝ q̄tā acerbitatē afferat sociis itelleximus ex ciuibus:q nup in portoriis Italiæ tollēdis nō tā de portorio:q de nōnullis iniuriis portitoꝝ q̄rebāt.Portitorē ēt dicius ipm gerulū a

Triens portādo.Col.de cultu hor.Mox ubi nubigenæ phryxi nec portitor helles.⁊Triētē:obolū capitēt triēs p uase portorio.Mar.Quū potes amethysinos triētes:& nigro madeas opimiāo.Persi.Calidūq; triētē.Excutit e manib9.⁊Respice.n.a.monet q̄ multa imineāt picula ambulāti p urbē nocturno tpe:ut sit suasio deserēdū eē urbē igruētibus tot icōmodis.⁊Qd sp.subaudi sit.i.iteruallū a tectis sublimibus ad terrā.Nā ut scri.Victru.cū arcæ cōplanatæ recipe nō possent tātā multitudinē ad hitādū i urbe ad auxiliū coacti sūt romāi ad altitudinē ædificioꝝ deuenire.Sene.i declamatiōibus cū idignatiōe sic scri.Quid i imēsa erecti altitudinē pietes lucē nō ipediūt?Ergo umbritius ait ex altitudie ædificioꝝ formidāda eē picula:ne ex iactu testaꝝ feriat paup noctur

Testa nus.⁊Testa:appellatiōe testæ itelligimus oīa fragm̄ta uasoꝝ fictiliū utpote:seriæ:urceoli:urnæ:tegulæ:& id gēus:ipaq; ēt uasa itegra:ut illd.Pictæq; icūbere testæ:testas ēt dicius cōchas pisciū:unde Pli.Solertia ē inaniū ostreaꝝ:testis se cōdere.⁊Curta:aliq̄ ex pte mutilata.⁊Ignauus:paꝝ prudēs.⁊Ad.c.i.si forte apd amicū eas

Intestatus cœnatū.⁊Intestatus:non tm̄ is(ut dicius supra)q testm̄ nō fecit dr̄ itestatus:sed ēt:autor paulo de legitimis tutoribus:is q testō liberis suis tutores nō dederit q̄tū.n.ad tutelā ptinet itestatus ē.⁊Tot.s.tot mortes.⁊Ergo .o.quū tāta tibi imineāt picula:possis ergo optar ut e fenestris tm̄ i caput tuū sūdāt sordes:q̄ matulis excipiūt: mō a rliqs piculis sis tut9.⁊Cōtētæ:subaudi fenestræ.⁊Pelues:uasa pprie sūt ad lauādos pedes:ut docet Var. Veꝝ hic ponit p quocūq; uase.⁊Ebrius ac pe.iuuētus inqt romana lasciua & temulēta tpe nocturno p urbē uagat:obuiosq; paupes uario uexatiōis gn̄e afficit:ita ut si forte ea nocte aliquē n̄ ceciderit:p dolor neq̄at dormire.Sicq; petulātia:nimiāq; iuuētutis lasciuiā notat:pictaq; & icōmoda:q i urbe patiūt paupes oñdit.Legit apd Sue.Othonē solitū uagari noctibus atq; iualidū quēq; obuioꝝ:uel potulētū corripe:ac distēto sago iposi tū i sublime iactar.Nero quoq; post crepusculū:accepto pileo:popias inibat:circūq; uicos uagabat ludibūdus a cœna redeūtes uerberare:ac repugnātes uulnerare:cloacisq; demerger assueuerat.⁊Patit.n.ordo ē:patit noctē pallidæ lugētis amicū.i.eo afficit dolore:q nullū uerberauerit:quo afficiebat Achilles ob cædē Patrocli: quē Hector:ut scri.Hom.ulti.li.iliados iteremerat:uersus ē talis de achille lugēte Patroclū.Nūc lateri icūbēs iacuit:mox deīde supinus.Nūc cubat in faciē nūc recto pectore surgēs.Versat mēbra Thoro.⁊Pellidæ:Achillis filii pellei & thetidis.⁊Amicū:Patroclū.⁊Quibusdā som.ri.fa.letant eni scelere ppetrato:sicq; quiete dormiūt.

Rixa **Altercatio** ⁊Rixa:inter rixā & altercationē hoc interest:altercatio.n.est cōtentio uerborū:unde illud apud Tranquillū in Cæsare.Triduoq; per irritas altercationes absumpto in prouinciā abiit.i.per irritas uerborū contentiones.Rixa uero ipsa pugna & concertatio.Vnde Iuuenalis infra.Si rixa est:ubi tu pulsas:ego uapulo tantū. Hæc tamen ab autoribus plerunq; cōfundunt.⁊Sed q̄uis iprobus:Sensus est.Licet inqt iuuenis sit:& mero calefactus:cauet tamen:si cui occurrat potenti & diuiti:quasi ostendat:non esse tamē tanta petulantia:ut oēs pariter feriat:sed tantū miseros & inopes:sicq; poeta moraliter docet;solam paupertatē ubiq; esse ludibrio.

Porthmea:nec sperat cænosi gurgitis alnum
Infelix:nec habet quem porrigat ore triente.
Respice nunc alia:ac diuersa pericula noctis.
Q d spaciū tectis sublimibus:unde cerebrum
Testa ferit:quotiens rimosa & curta fenestris
Vasa cadunt:quanto pcussum pondere signet
Et lædant sillicem:possisq; ignauus haberi.
Et subiti casus improuidus:ad cœnam si
Intestatus eas:adeo tot fata:quot illa
Nocte patent uigiles te prætereunte fenestræ.
Ergo optes:uotumq; feras miserabile tecum
Vt sint contentæ patulas effundere pelues.
Ebrius ac petulans:qui nullum forte cecidit
Dat pœnas:noctem patitur lugentis amicum
Pellidæ:cubat in faciem:mox deinde supinus.
Ergo non aliter poterit dormire:quibusdam
Somnū rixa facit:sed quāuis improbus annis

Vestis coccia ⁊Cauet:uitat:intactūq; relinqt.⁊Quē coccina læna.i.hoīem coccinatū:ac p hoc diuitē.Nā uestes:coccinæ i magno erāt.pcio & nobilioꝝ κοκκος.n.græce granū latine significat & κοκκινος rubrū:q ex grano ificit.Pli.lib. xxii.ca.ii.ostēdit:coccū tanq̄ herbā dicatū iperatoriis paludamētis.⁊Ordo co.hinc hoiem potētē & diuitē designat:q multis stipatus cliētibus ambulet.⁊Atq; æn.lā.i.cādelabrū corinthiū:qd pciosissimū erat:iōq; tm̄ ditiorib9 dabat.Vn̄ illud ē apud Pli.li.xxxiiii.de cādelabris.Nec pudet tribunū militū ea salariis emere:quū ipm nomē a cādelaꝝ noīe ipositū appeat:ubi Pli.apte docet:tribunū pudere debuisse:q cādelabrū corithiū talēto mercatus fuerit:q̄tū erat:autore Stra.lib.xi.Tribuni militaris stipēdiū.i.sestertii qnq̄ginta:q cētū uiginti qnq; libras ualeret:qbus uidelicet talētū cōstat.

Aes corīthiū Aes āt corithiū dicebat:qd æq̄li portiōe auro & argēto miscebatur.Lege Pli.li.ix.ca.xl.& li.xxxiii.ca.ii.Eius aūt misturæ iueniēdæ cā fuit icēdiū ipsi9 ciuitatis Corithi. Nā quū ciuitas a.L.Munio cōsule ex senatusc.diruta fuisset:qa ibi legati romanoꝝ uiolati fuerāt:ifinitū aurū argētū:æs:& ferꝝ i cōflagratiōe icēdi cōfusum ē:& cōmistū:uñ fluxit nouū genus metalli:ad cuius similitudinē mistura eiusmōi ab eo tpe æs corinthiū uel uasa corinthia dr̄r.De cādelabro corinthio ita Mart. Noīa cādelæ nobis antiq̄ dederūt.nō norat parcos uncta lucerna pr̄es.

Cādelabrū M.Varro inqt.Cādelabra a cādela in iis.n.funiculi ardētes figebāt.⁊Filū:funiculū ipm cæra obuolutū.Bn̄ āt exp̄ssit ridiculā paupis idustriā in parsimonia reꝝ:solēt.n.paupes digitis extēdere cādelā:q̄si nō plus sit arsuꝝ:q̄ ipsi digitis extēderit.⁊Contēnit:ordo est.Ille iprobus cōtēnit me:quē luna solet deducere &c.⁊Cognosce p̄.corrigēdus ē locus:legendū.n.ē pœmia:nō pmia:ut & metri rō stet:& sensus recte pcedat.Nā opæ pciū inqt ē cognoscere:q̄le sit pugnæ pricipiū.Neq;.n.ichoata ē pugna:seqt.n.stat cōtra:stariq; iubet.

Procœmium ⁊Procœmia:initia & pricipia.Nā qd pricipiū latine:uel exordiū dr̄:maiore q̄dā rōne græci uident pœmiū noiasse:deducto uocabulo a citharædis:q pauca illa:q̄ anteq̄ legitimū certamē ichoēt:emerēdi fauoris gr̄a canūt:pœmiū cognomiarūt:πρo.n. ante & οι μι cātū significat:uñ & oratores ea:q̄ priusq̄ cām exordiāt ad cōciliādos sibi iudicū aīos ploquūt: eadē appellatiōe signarūt.

Conchis ⁊Cuius cō.t.isultat paupi:q̄si q uilibus ubiq; cibis pascat:apd quē inqt uētrē tuū faba ipleuisti:cōtumeliose supbeq; enūciādū ē:cōchis āt ea ē:quā fabatiā uiridē appellat.Apitius.Ea cōdiebat liq̄mie:oleo:coriādro uiridi:cumio:& porro cōciso:igrati ē saporis:nisi bn̄ cōdita fuerit:uñ Mar.i male cœnātē.Et bn̄ si cœnas cōchis iūcta tibi ē.alibi.Si spumet rubra cōchis tibi pallida testa.

Porrū sectile **Porrū capitatum** Inter fabatias.Apitius ait baianas elixas minutatī cōcidēdas ruta:apio uiridi:porro:aceto:oleo:liq̄mine:careno:uel passo modico uñ fit ut putē fabā uiridē appellari apud nos corrupto uocabulo bazianā.Aliq dicūt conchē simpliciter dici fabā:q ueluti cōcha cortice tegit:cū ea coquit qd non fit in fresca.⁊Sectile porrū:Nā antiq ita porri:naturā distinxerūt:ut alteꝝ sectile:alteꝝ capitatū appellarent.Legito Pliniū.

Sutor ⁊Sutor:Sutorē noīauit:ut uilem & pauperē.Nā sutor quū absolute enunciat illū signat:q calceos fuit:possumus & eū appellare q uestes:& alia fuit:si sic coniungamus:sutor uestiarius:Sutor pelliciarius:Sutor uitrearius.

Veruex **Aries** **Verrē** **Maialem** **Canterios** ⁊Veruecis.Differentia est inter ueruecē & arietem:nā aries appellat:qui oues init:ueruex uero qui castratus est:quasi qui natura sit uersa.Sic in porcis uerrem dicimus:qui scrophas init.Maialem uero:cui testes sint exempti.Itē in equis appellamus canterios qui castrati sint.Licet Apuleius lib.iiii.&.viii.de asino aureo etiā asinum canterium appellet:quo uocabulo etiā dicimus tigna in ædificiis.Victruuius & canterii perminētes ad extremā subgrundationem:supra canterios tēpla.Caput autē ueruecinū in apophoretis inter cætera munera mittebat pauperibus.Mar.Mollia phrixei secuisti colla mariti.Ebrius igit cōsuetudinis memor iterrogat pauperē per ludibriū apud quē caput ueruecinū comederit.⁊Elixi:aqua & liquore coacti:uel a lixa:ut sentit Nonius Mar.i.aq̄ quā sic ueteres appellauere:uel ut placuit Varroni:a liquore.⁊Aut accipe calcē:intellige ipm pauperē ab ebrio: quū hæc diceret percussum fuisse.

Proseucha ⁊Proseucha:locus est:ubi solēt mendicātes sedere stipitē petentes απροσευχεσθαι qd est orare:est uocabulū:qd forte nusq̄ alibi inuenias apud latinos autores.Angelus politianus scribit se legisse:apud Cleomedē in secūdo lib.circularis inspectiōis aduersus epicurū differentē hoc mō.Ex iis nōnulla e lupanaribus ascita:q̄dā similima his:q̄ i cerialibus a fœminis dictitāt:alia uero ex media pseucha:atq; ab iis ipsis:q illic mēdicant desumpta.⁊Pariter feriūt:siue respōdeas:siue taceas.⁊Vadimonia faciūt:nō satis inqt ē: q eos grauiter ceciderint:sed ultro ēt tanq̄ grauiter læsi:uadimonia faciunt:hoc est eos citāt:ut cōstituto die adsint in iudicio.De uadimoniis abūde dictū ē paulo ante.⁊Libertas pauperis:ironicos:imo mera seruitus:q tot malis sit obnoxius.⁊Pulsatus:ordo ē:pulsatus & pugnis ꝯcisus rogat & adorat ut sibi liceat ide reuerti domū.

Compago ⁊Cōpago:cōpaginē dicius:& cōpagē a cōpigēdo.i.cōiūgēdo.Oui.Cōpagine cæræ.Iuue.Monili cōpage soluta.

Atq; mero feruens cauet hūc:quē coccina læna
Vitari iubet:& comitum longissimus ordo.
Multum præterea flammarū:atq; ænea lapas.
Me quem luna solet deducere:uel breue lumen
Candelæ:cuius dispenso & tempero filum.
Contēnit:miseræ cognosce procœmia rixæ:
Si rixa est:ubi tu pulsas:ego uapulo tantum.
Stat contra:stariq; iubet:parere necesse est.
Nam quid agas?cum te furiosus cogat:& idē
Fortior:unde uenis exclamat?cuius aceto?
Cuius conche tumes?quis tecū sectile porrum
Sutor:& elixi ueruecis labra comedit?
Nil mihi respondes?aut dic:aut accipe calcem.
Ede ubi cōsistas:in qua te quæro proseucha.
Dicere si tentes aliquid:tacitus ue recedas
Tantundē est:feriunt pariter:uadimonia deide
Irati faciunt:libertas pauperis hæc est.
Pulsatus rogat:& pugnis concisus adorat.
Vt liceat paucis cum dentibus inde reuerti
Nec tamen hæc tantū metuas:nā qui spoliet te
Nō deerit:clausis domibus:postq̄ omnis ubiq;
Fixa cathenatæ siluit compago tabernæ.

Crassator seu grassator q impedit quempiam more latronis

Crassari / Põtia palus / Gallinaria sylua

℣ Crassior:crassari dr̃ supra modũ sæuire:unde crassari latrones dicunt̃ uias obsidẽtes.℣ Agit rẽ:cõficit.i.latrociniũ exercet:& hoĩes ferro cædit.℣ Põtina pa.paludẽ põtinã Stra.scri.fuisse ĩ cãpania:quã destinauerat:autore Sue.Iulius Cæ.siccare:ibi erãt loca oportuna latrociniis.℣ Gallinaria pi.i.sylua gallinaria q̃ autore Stra.erat in sinu Cumano.Eiusdẽ noĩs ẽ ĩsula:de q̃ ita Var.i.iii.de re ru.loquẽs de gallinis feris.Ab his gallinis dr̃ ĩsula gallinaria:q̃ ẽ ĩ mari tusco ſm Italiã cõtra mõtes ligusticos.Est ãt ordo & sensus Crassatores quotiẽs sylua gallinaria & põtina palus armato ꝑsidio tenẽt:ad arcẽda latrocinia:ueniũt Romã:ubi ferro hoĩes aggrediũt:& spoliant.℣ Sic:quũ sibi ꝑ custodias ñ liceat latrocinia ĩ syluis exercere.℣ Huc.s.romã.℣ Ad ui.ad paratã escã.

Interdum & ferro subitus crassator agit rem.
Armato quotiens tutæ custode tenentur
Et pontina palus:& gallinaria pinus
Sic inde huc oẽs tanquã ad uiuaria currunt.
Q ua fornace graues:qua nõ incude cathenæ?
Maximus in uinclis ferri modus : ut timeas:ne
Vomer deficiat:ne marræ:& sarcula desint.
Fœlices proauorum atauos: fœlicia dicas
Sæcula:quæ quondã sub regibus atq; tribunis
Viderunt uno contentam carcere Romam.
His alias poteram:& plures subnectere causas
Sed iumenta uocãt:& sol inclinat:eundem est.
Nam mihi comota iãdudum mulio uirga
Innuit:ergo uale nostri memor:& quotiens te
Roma tuo refici properantem reddet aquino
Me quoq; ad eluinã cererẽ: uestramq; dianam
Cõuelle a cumis:satyrarũ ego(ni pudet illas)
Adiutor gelidos ueniam caligatus in agros.

Viuaria

Nã uiuaria dñr loca:ubi aĩalia hñr ad saginã.℣ Qua fo.tãta ẽ latronũ multitudo:ut nulla sit fornax:ĩ q̃ nõ fabricẽt uicula ad eos uĩciẽdos.℣ Qua.s.i.ĩ q̃ nõ fiũt graues cathenæ.℣ Maxius.m.s.i.maxia copia:& maximus numerus ferri.Nã modus ponit̃ aliqñ: ut hoc in loco ꝑ copia & mẽsura. Vale.ĩ capite de senectute.Masinissa rex numidiæ hũc modũ excessit.s.annorũ Tranql.in Cæ.Frumẽtũ quotiẽs copia eẽt:ẽt sine mõ mẽsuraq; ꝓbuit.Plau.ĩ Aul.Agri reliqt ei nõ magnũ modũ.Sene.ad Luci.Modus certa mẽsura est.

Modus / Marra

℣ Marræ: gẽus ẽ ligõis Col.de cultu hortoꝝ.Cõtũdat marra:uel fracti dẽte ligõis:poeta ĩ penul.saty.Marris & uomere lassi.Nesciẽrũt primi gladios extẽdere fabri.

Legiones / sarculum

℣ Sarcula:ligões a sarũdo.i.fodiẽdo.Nec tu putes eẽ diminutiuũ:nã multa sũt:q̃ diminutiua uidet̃: & nõ sũt ut cubiculũ.Sarculũ:cœnaculũ: creptaculũ: stragulũ.℣ Fœlices.p.ꝑ cõpationẽ prioꝝ tpoꝝ: qbus reges iperabãt ostẽdit tpa sua eẽ ĩfœlicia:qbus cõtingat tã multa scelera fieri ĩ urbe:ut plures nõ sufficiãt carceres ad punitionẽ reoꝝ:quũ unus tm̃ olĩ sufficeret.Nã ut scri.Liui.Ancus rex quũ res Romana aucta foret:& facinora clãdestina fierẽt:ad terrorẽ increscẽtis audatiæ media urbe:ĩminẽtẽ foro carcerẽ ædificauit.℣ Regibus:q prius ĩperiũ tenuerãt:septẽ ãt fuere.Romulus.Numa Põ.Tul.Hostilius.Ancus Marti9.L.Tarq.Pri.Ser.Tul.Tarq.supbus.℣ Tribunis:hoc ẽ eo tpe:quo primũ creati fuerũt tribũi ple.q puo tpe post exactos reges creati sũt ĩ mõte sacro:ut libertatẽ suã aduersũ supbiã nobilitatis defenderẽt:secesserat.n.plebs(ut dcm̃ ẽ ãte)a pr̃ibus in mõtẽ sacrũ:quũ tributa & militiã tollerare nõ possent:sed ꝑ Meneniũ agrippã missũ a senatu recõciliata ẽ cũ nobilitate:& reducta ĩ urbẽ.

Seculum / carcer / Carceres / iumentum

℣ Secula:apellat̃ sæculũ spaciũ cẽtũ ãnoꝝ:deducta origĩe a seq̃ndo se:eo ꝙ seq̃t̃ atq; ĩ se reuoluat̃:autor ẽ Var.℣ Carcere:carcer dictus q̃si coercer a coercẽdo.Carceres uero numero plu.dñr loca:uñ curr9 emittũt ad cursũ possumus tñ & carceres dicer̃ nũero plu.ꝑ locis:ĩ qbus rei coercẽt̃:si plures sũt:sicuti ẽt dicius ædes multas.i.tẽpla multa licet ædes nũero plura.domũ significẽt.℣ Sed.i.u.iumẽta inqt onusta sũt:ut iã me uocẽt hic: iumẽtoꝝ appellatiõe existio ĩtelligi aĩalia:q̃ hoĩem iuuẽt dorso suo:ut equũ mulũ asinũ:unde autor̃ Vulpi.iumẽtoꝝ appellatiõe boues nõ cõtinẽt̃:sed pecoris appellatiõe cõtinebũt̃:idẽ sensit Mar.de legatis.iii.Iumẽtis legatis boues nõ cõtinent̃.Cui astipulari ur̃ & Pli.li.xvi.ubi ait.Folia fraxini iumẽtis mortifera cæteris ruminãtiũ inocua ubi docet iumẽta separi a ruminãtib9.Au.Ge.ait iumẽta denoĩata a iũgẽdo.Col.a iuuãdo ꝙ nr̃m laborẽ:uel onera subuectãdo:uel arãdo iuuẽt.

Mulio

℣ Mulio:is appellat̃:q multos clitellarios:siue q̃drigarios agit Pli.de uiris il.Mulionẽ euitãtẽ sup ĩpm corpus carpẽtũ ager̃ ꝑcepit.Mar.i.ix.Nec pigri rota q̃ssa mulionis.℣ Te.r.figuratã attẽde locutionẽ:uerbũ.n.pro ꝑticipio positũ est.i.reficiẽdũ:imitatio ẽ Oratiana.Me quotiẽs reficit gelidus degẽtia riuus.℣ Aqno:oppidũ ẽ Volscoꝝ ĩ uia latĩa iuxta ꝙ labit̃ Melphis fluuius:ut scri.Stra.li.v.℣ Tuo.i.pr̃iæ tuæ.℣ Properãtẽ:festinãtẽ tãq̃ urbis ĩcõmoda fugiẽtẽ.

Ceres eluina / Ceres eleusina

℣ Cererẽ.e.opio ẽ ĩ agro aqnati fontẽ fuisse aluinũ denoĩatũ:adhuc.n.ĩcolæ eluinũ fontẽ appellãt iuxta quẽ adhuc q̃dã tẽploꝝ uestigia cõspiciũt̃.Aliq uero legũt.Me quoq; Eelusinã cererẽ:ut sit epithetõ.Cæteris cuius tẽplũ fuit ĩ Eleusine ciuitate sita ĩter fines soli attici &megarici:uñ eleusina appellata ẽ Cæres:de q̃ sic Apu.li.u1.me.Rega cœli:siue tu ceres alma frugũ parẽs origĩalis:q̃ reptu lætata filiæ uetustæ glãdis:ferio remoto pabulo:mitti cõmostrato cibo nũc eleusinã glebã ꝑcolis.Ei9 sacrificia nõ mõ illic celebrabãt̃:sed & ĩ italia diuersis locis.Neapoli culta fuisse docet papius ĩ syluis.Hei mihi ꝙ tãtũ pr̃ias ego uertice frõdes.Solaq; chalcidicæ cerealia dona coronæ.Te sub teste tuli.℣ Vr̃amq;.d.q̃.s.illic colitis.℣ Ni.p.i.s.metalẽ eẽ auditorẽ q̃si nõ idoneũ:utpote:q rebus militaribus ꝑ hĩtũ q̃ poeticis aptior eẽ uidear:sicq; modestiã suã cõmẽdat.

caligæ / calligati milites

℣ Caligatus:caliga genus fuit calciamẽti militaris:uñ caligula ĩpator germãici filius cognomẽtũ accepit a calliga:qa ĩ castris natus ẽ:uñ ẽ illd̃ apd̃ Ausoniũ.Caius cognomẽ caligæ:cui castra dederũt : a caliga dcĩ sũt milites caligati:alibi poeta ĩ ult.sat.Offender̃ tot caligatos.Milia clauoꝝ: nã caligæ clauis ferreis:ut ante dixius suffigebãt̃:uñ claui calligares appellabãt̃.iustius li.xxxviii.loq̃ns de luxuria antiochi sic scri.Argẽti certe auriq; tantũ: ut etiã gregarii milites caligas auro figerẽt:ꝓculcarentq; materiam:cuius amore populi ferro dimicant.Hãc ẽt consuetudinẽ tpibus nr̃is:ut ante diximus:seruant & gre.& turci milites:ut calceos multis suffixos clauis gestent.Vmb.ergo habitu militari ostendit se uenturũ ad Iuue.in agrum aquinatẽ ut proinde mirũ uideri non debeat ipsis satyris:si nõ satis idoneus adiutor uisus fuerit:quũ habitu nõ poetico sed stratiotico uenerit.

Eluina cererem eluinus fons est in edito loco montis aquini ... ubi ut ... cerealis numine celebrabat

Ecce iteꝝ crispinus:adest hic ẽ ille crispinus Aegyptius:q̃(ut dixius in.i.saty.)ex seruili cõditiõe ad eq̃stre dignitatẽ Domitia.ĩdulgẽtia ꝓuect9 est:eũ poeta ut flagitiosum spurcissimũq; hoĩem ubiq; lacerat:cõtra Mar.sp adulãdo laudat:sic placitũ uideas sp crispie tonãtẽ.Nec te rõa mius q̃ tua mẽphis amet.Eũ igit̃ Iuue.ĩsectat̃:& qd̃ adulter & stuprator sit notissim9:& ꝙ gulæ ĩdulgẽtissime obseq̃t̃:quoꝝ uitioꝝ alteꝝ ex altero pẽdet:hicq; nact9 occasionẽ poeta satyricos aculeos tũ ĩ crudelitatẽ:tũ mox ĩ gulã Domitia.distrigit:eũ irridẽs:ꝙ ĩfra ĩpatoriã dignitatẽ nimiũ cõtulerit studiũ ad piscẽ cõdiẽdũ:sup quo ẽt senatoꝝ cõsiliũ tẽtatũ fuerit.Hocq; usq; ad extremũ satyræ cũ sũma ĩdignatiõe & morsu ꝓseq̃t̃.

Iunii Iuuenalis Aquinatis Satyra quarta.

Ecce iterum crispinus : & est mihi
sæpe uocandus
Ad partes monstrum nulla uirtu
te redemptum
A uitiis: æger solaq; libidine fortis
Delitias uiduæ tantum aspernatur adulter.
Q uid refert igitur quantis iumenta fatiget
Porticibus? quanta nemorũ uectet̃ in umbra?
Iugera quot uicina foro: quas emerit ædes?
Nemo malus fœlix:minime corruptor:& idẽ
Incestus:cum quo nuper uittata iacebat

℣ Ecce it.bñ ãt iteꝝ:nã & añ(ut dixius i.i.Saty.)taxat9 ẽ:ut mollis:& delicat9.℣ Ad.p.s.opis mei:sũpta ẽ trãslatio a comœdiis:ubi dñr ꝑsõæ prĩas & se.ptes agere apd̃ Terẽ.ĩ eu.ꝑsona pmenõis prĩas ptes hẽt.Secũdæ sũt Chereæ.Tertiæ ad Phedriã spectãt &.℣ Mõstrũ:appositio ẽ.i.crispius adeo oĩbus:ĩhæsit uitiis:ut tãq̃ naturæ qd̃dã sit mõstꝝ.℣ Nulla.u.sũpta ẽ methaphora a captiuo:q ære se ab hostib9 redimit: ne ĩ eoꝝ sit mãib9.Ergo crispius nulla uirtute unq̃ potuit se redimer̃ a uitiis:qn eoꝝ eẽt ptãte tãq̃ seru9.q.d.quũ ĩ eo eẽnt plura uitia:nulla tũ fuit uirt9 q̃ facit ut leuiora uitia eẽ uideãt̃.℣ Aeger: pusillis uirib9:& aĩ & corpis.℣ Fortis:ualidus.℣ Sola li.sola ĩpudicitia.℣ Delitias.u.nullo ĩqt adulteriũ gñe abstĩet ꝑterq̃ uiduæ:ut oñdat illũ iucũdiora tm̃ sectari adulteria: nã q uiduas aut anus seq̃bãt̃.id lucri gr̃a faciebãt.Mart.nũc sectaris anus:o q̃tũ cogit egestas.℣ Quid.r.ig.si crispius ĩqt tã fœdis morib9 ẽ:qd igit̃ ꝓdest ei possidere diuitias:& in tãtis uitã suã agere deliciis:qñ qdẽ nemo malus sit fœlix:ita ãt de crispi.loq̃t̃:ac si uiueret:quũ oĩno hæc poeta scribẽte eẽt uita fũctus:neq;.n.ut dixius uiuos notat:sed mortuos.℣ Quãtis.p.q̃ magnificis gestatiõib9 aut uehat̃ mulis:aut lectica gestet̃:nã Ro.ad oẽm luxũ:oẽmq; ꝓfusi intẽperãtiã gestatiões extruebãt ĩ hortis:ubi aut lectica gestarẽt̃ aut ĩ umbra iumẽtis ueherẽt̃:& tpe pluuio.Pli.epi.iii.ad caniniũ ruffũ: q̃ illa mollis & tã gelida gestatio idẽ ad gallã.Gestatio buxo:& rore marino:ubi deficit buxus ambit.Et paulo ĩferius eadẽ epist.Adiacet gestatiõi ĩteriore circuitu uinea tenera & umbrosa.

℣ Iumẽta.m.de iumẽtis satis supiore dixius satyra.℣ Vicia.f.i.urbi:nã foꝝ sæpissime ab autoribus usurpat̃ ꝓ urbe:ut illic.Cedet̃ nãq; foro iã ĩi deteri9 q̃ Aesqlias a feruẽti migrar̃ suburra:aut re uera hortos ĩtelligit:quos ad amœnitatẽ hẽbãt potẽtiores ĩ medio ferme urbis:& uicinos foro.℣ Nẽo.m.f.snĩa ẽ gñalis:q̃ tñ crispio accomodat̃.Et.n.sensus paꝝ ꝓdest crispio ĩ rãtis fuisse delitiis:quũ nẽo malus sit fœlix:neq;.n.ulla ĩ scelere ꝑ eẽ fœlicitas:sp.n.malus ꝯsciæ stim̃is ferit̃.℣ Minime.c.i.crispius minime ẽ fœlix:q̃si sit epithetõ crispini:ut dicat̃ corruptor & ĩcest9.Nã a gñalitate ad spãlitatẽ trãsit.i.ad crispinũ.De corruptore dixius Saty.i.illic corruptor auare mir9.℣ Idẽ.i.i.& idẽ qdẽ ĩcestus ĩsœlix ẽ:ĩcestus ãt dr̃ q stupꝝ cõmittit:& ĩcesta mulier.uñ Sene.ĩ declamatiõib9:ĩcesta ẽ ẽt sine stupro:q̃ cupit stuprũ.Incestũ ãt gñe neutro:dicius ip3 stuprũ.℣ Cũ.q.appet crispinũ cũ uirgie uestali cõcubuisse q̃ moris erat uiuã:ex Numæ Põpi.ĩstituto ĩ subterraneũ specũ defodi:si ĩcesti cõuicta eẽt.Erat ãt cubiculũ illd̃ subterraneũ ad portã collinã cũ lecto strato:lucerna ardẽte:primitiis rerũ:q̃ ad uictũ spectãt:hoc ẽ pane:aq̃:& lacte:ne uirgo tãta religiõe sacra dimitti illuc uideret̃:ut fame piret:ĩpa uiua ĩposita feretro ferebat̃ ꝑ foꝝ magno silẽtio & horrore:ubi puẽtũ erat ad cubiculũ illd̃:deposito feretro:solutis uĩculis põtifex arcana q̃dã ꝑcat9 eã educebat:deĩde collocabat ĩ scalis: qbus ĩ domũ descẽdebat̃: & statĩ se auertebat:tũ hum9 iniiciebat̃.Stupratores eaꝝ ĩ comitio uirgis cædebãt̃.Illic.n.iubẽte Domitião cæsus fuit.Celer eq̃s ro.cui Cornelia maximilla obiiciebat̃:q quũ uerberaret̃ ĩ hac uoce perstitit.Quid feci?nihil feci.de iis lege Plu.ĩ Numa:& Pli.ĩ epi.ad Cor.Minucianũ.Et Diony.li.ii.Sed nõ dicit poeta uirginẽ id supplicii fuisse passam:sed tali supplicio cõsueuisse affici q̃ cõuicta fuisset:uñ seq̃t̃ subitura terrã:q̃ si si accusata:cõuictaq; fuisset adulterii.Hicq; ẽ ĩdignatio poetæ:ꝙ quũ Domitia.Cor.Maximillã uestalẽ ĩcesti accusatã absentẽ:& iauditã:& forte ĩnocẽtẽ donauerit:ĩ Crispio idẽ scelus dissimulauerit:seq̃t̃.n.alter si fecisset idẽ:caderet sub iudice moꝝ:sicq; poeta:nõ tã Crispini nefaria scelera:q̃ Domiti.iniq̃ moꝝ correctionẽ ĩsectat̃.Duplicẽ ĩ ꝓblematis cãm Plu.affert:q̃re uirgies uiuæ defoderẽt̃ aut ꝙ mortuos urũt:qd̃ illis tribuere iniustũ iudicarẽt: q̃ nõ diligẽter ac scẽ sacrũ ignẽ custodissent.Aut ꝙ corp9 maxis ac scissimis religiõib9 ꝯsecratũ ĩterficer̃:& mulieri sacræ mãus afferr̃ nefas putauerũt.Rõnẽ igr̃ inierũt:q̃ subterrãeo specu d̃fosso obrute sua spõte morerẽt̃.℣ Vittata:erat.n.uita cõe qd̃dã capitis sacerdotale ornam̃tũ.Papi.ĩ syl.eat ẽthea uittis:atq; hederis redimita cohors ea ẽt capiti uictĩæ ĩ ĩmolatiõe adhibebat̃.uñ sic loq̃t̃ si nõ ille Virgiliãus tãq̃ uictĩa destinata.Mihi sacra parari.Et salsæ fruges:& circũ tpa uittæ.Matronaꝝ gestamen ẽt fuit Oui.Esse ꝓcul uittæ tenues insigne pudoris.

Forum / Incestus / Incestũ / Vitta

Subitura terram: si cum alio q̃ cum crispino incestũ cõmisisset. Sed nũc de fa. le. hoc dictũ est: ut ostendat q̃ flagitiosus fuerit Crispinus: cuius q̃uis grauissimũ hoc fuerit scelus: tamẽ turpiora ẽt supsũt. Caderet sub iu. hic ostẽdit q̃ carus pricipi Crispi. fuerit: quẽ tãti sceleris reũ nõ punierit: quũ alios grauiter puniret: si idẽ fecissent: nã celerẽ equitẽ romanũ: ut dixius: cui stuprũ corneliæ obiiciebat in comitio uirgis cecidit: quũ i hac uoce pstaret. Quid feci? nihil feci. Sub iu. mo. cũ idignatiõe ait iudice moꝝ: q̃si q uitioꝝ iustus nõ sit uidex: hocq̃ ex historia dictũ eẽ ur. Nã suscepta moꝝ correctiõe: licentiã theatralẽ, pmiscuã: iniqtate spectãdi ihibuit icesta uirginũ uestaliũ a pr̃e suo: & fratre neglecta uarie & seuere coercuit Tanqllus: qn & Mar. adulando cẽsorẽ moꝝ appellat sic. Cẽsor maxie pricipũq̃ princeps. Moꝝ. i. uitioꝝ ẽ. n. το μεσον. Nã qđ tu. b. adeo inqt Crispi. gratus erat pricipi: ut qđ i aliis turpe: i Crispino pulchrũ priceps cẽseret. Quid agas: qđ facias nisi obiicias hoi scelesto sua scelera: quũ sit oĩum fœdissimus. Fœdior oĩ cr. p fœda: ut sit cõparatiuũ pro absoluto. i. turpis oĩ uitio: p oẽ uitiũ.

Mullus Mullũ: piscis ẽ marinus: de quo multa. Pli. li. ix. ca. xvii. dictus a colore mulleoꝝ calciamẽtoꝝ: ut tradit fenestella: autore Pli. **Mulei calcei** Mullei aũt erãt calcei regũ albanoꝝ: & post patricioꝝ: a mullãdo. i. suẽdo dicti: autor. Fe. De calceis ẽt Melleis sic in uita Aureliani meminit Vopiscus. Calceos mulleos: & cæreos: & albos: & hederatios uiris oĩbus obtulit &c. Gulã autẽ Crispini exagitat: q ex seruili cõditiõe in tm̃ diuitiarũ cumulũ sit, puectus: ut mullũ sex milibus nũmũ emere nõ dubitauerit. Aeq̃tẽ sa. ironicos. q. d. nõ ẽ miꝝ: si tot milib⁹ nũmũ piscẽ emit: q pẽdebat libras sex, p numero sestertioꝝ: quũ neget Pli. mullũ iueniri: q põdere duas excedat libras. Ora. i sa. ostẽdit triũ libraꝝ iueniri quũ ait. Laudas isane trilibrẽ. Mullũ

Sanguine adhuc uiuo terrã subitura sacerdos.
Sed nunc de factis leuioribus: & tamen alter
Si fecisset idem: caderet sub iudice morum.
Nam quod turpe bonis ticio seioq̃: decebat
Crispinum: quid agas: cũ dira & fœdior omni
Crispine psona est? mullum sex milibus emit
Aequantem sane paribus sestertia libris.
Vt perhibent: qui de magnis maiora loquunt.
Consilium laudo artificis: si munere tanto
Præcipuã in tabulis cæram senis abstulit orbi.
Est ratio ulterior magnæ si misit amicæ:
Q uæ uehit clauso latis specularibus antro
Nil tale expectes: emit sibi: multa uidemus
Q uæ miser & frugi non fecit apicius: hoc tu
Succinctus patria quondam crispine papyro.
Hoc præciũ squamæ? potuit fortasse minoris

i singula quẽ minuas pulmẽta necesse ẽ. Sene. li. xv. epi. ad Luci. docet mullũ igẽtis formæ põdo q̃tuor libraꝝ Tiberio ipatori donatũ fuisse: quẽ i macellũ quũ deferri: & uenire iussisset: ab publio. Octauio qnq̃ sestertiis emptũ: ad qđ poeta hoc loco respexisse ur Mar. tradit & mutianus (ut refert Pli.) mullũ octogita libraꝝ captũ fuisse i mari rubro. **Sestertius** Sestertius ãt mille nũmos ualebat. Nã qđ ait Pli. Asiniũ celerẽ sestertiis octo mullũ emisse Macro. tradit pciũ fuisse octo miliũ nũmũ: dictus ãt sestertius: qđ semis tertius. Var. & Pris. Vt phi. pifrasis ẽ assentatoꝝ Crispini: q eũ excusantes dicũt mullũ fuisse libraꝝ sex. Cõsiliũ la. ironia est. Est uero sensus. Si Crispi. emit mullũ: ut captaret hr̃ditatẽ: aut mitteret amicæ: eius cõsilii certe nõ ẽ rõ dãnanda: sed in gulã inqt emit suã. Artificis. i. Crispini. Præcipuã cæ. i ta. pcipuã hr̃ditatẽ: & pcipuũ legatũ testamẽti: qđ i tabulis cæratis notabat: **Tabulæ** unde adhuc dñr tabulæ testamẽti: & tabulæ dotis: oĩsq̃ cõuentiõis. Senis or. i. senis diuitis: & sine liberis. **Lecticæ cũ fenestris specularia** Est rõ. ul. ironicos. q. d. rõ est melior: si misit magnæ amicæ. i. diuiti: aut ut eam captet: aut ut ab ea amet. Antro cla. i. lectica: q̃ istar cubiculi: ut dixius ante ex testimonio Pli. fiebãt cũ fenestris: unde supius Clausa lectica fenestra. Latis spe. i q̃ lectica sũt specularia ad arcẽdos uẽtos: & lucẽ accipiẽdã. Nã specularia sũt q̃ fenestris adhibent: dicta a speculãdo: queadmodũ & speculũ: q̃ fieri cõsueuerũt: aut ex charta: aut tela: aut uitro. Sene. li. iiii. natura. Itaq̃ quis cœnationẽ uelis: ac specularib⁹ muniãt: & hyemẽ multo igne domẽt. Idẽ ad Lucil. i epi. lxxxvii. Quãtæ ãt aliqs: rusticitatis dãnat Scipiõe: qđ nõ i caldariũ suũ latis specularibus diẽ admiserat: qđ nõ i multa luce decoq̃bat. Idẽ li. xiiii. Quædã nr̃a demũ, pdisse memoria scimus: ut speculariũ usum: plucẽte testa: claꝝ trãsmittẽtiũ lumẽ. Mar. i. viii. Pallidã ne cilicũ timeãt pomaria brumã. Mordeat & tenerũ fortior aura nemus. Hibernis obiecta notis speculari puros. Admittũt soles & sine fece diẽ. Pli. li. xxxvi. scrib. ex autoritate iubæ i arabia eẽ lapidẽ uitri mõ trãslucidũ: quo utũt, p specularibus. Idẽ li. xv. de pomis seruãdis sic scri. Septẽtrionalibus fenestris serẽo die patere. Austros specularibus arcere: qđ de lapide speculari itelligas nõ placet. Aemit si. i. i gulã suã. Hicq̃ ẽ tota poetæ idignatio. Multa ui. subaudi crispinũ fecisse. Miser & .f. Api. i cõpatiõne Crispini **Apicius** Apicius: q ut scri. Pli. oĩum nepotũ fuit altissimus gurges: & maius ad oẽm luxũ i geniũ erit miser: & modestissimus. Hic ẽ ille Apicius: de quo ita Sene. ironicos ad Elbiã matrẽ. Sed minus bri uiuebat dictator nr̃: q Sãnitũ legatos audiuit: quũ uilissimũ cibũ i foco uersaret: q̃ Apicius nr̃a memoria uixit q i ea urbe: ex q̃ aliq̃do phi uelut corruptores iuuẽtutis abire iussi sũt: sciam Popinæ, pfessus: disciplina sua sæculũ ifecit: cuius exitũ noscere opere præciũ est: quũ sestertiũ milies in culinã: cõgessisset. Quũ tot: cõgiaria principũ & ingens Capitolii uectigal singulis cõmessationibus hausisset: ære alieno oppressus: rõnes suas tũc primũ coactus inspexit: superfuturũ sibi sestertiũ centies cõputauit: & uelut in ultima fame uicturus: in sestertio cẽties si uixisset: ueneno uitã finiuit. Hoc tu suc. pa. urget poeta Crispinũ hac iterrogatiõe: q̃ solemus delinquẽtes rep̃hendere. Patria pa. ægyptia papyro. Aegyptius. n. fuit Crispinus: ut dictũ est. **Papyr⁹** Nã in ægypto papyrus multa nascit: ẽ. n. palustris herba: ex q̃ texunt nauigia: & e libro uela: tegetesq̃: nec nõ uestes: stragulaq̃ conficiuntur: pparantur ẽt ex ea chartæ diuisæ acui in ptenues: sed q̃ latissimas phyliras. Hoc præciũ squa. s. emisti: idest hunc piscem tanti emisti? geminauit autẽ hoc ad maiorẽ indignationẽ. Potuit fortasse: hoc ẽ in gulæ exagerationem Crispini. Ostendit enim præcium piscis tantũ fuisse: ut piscator tantidẽ nõ uenderetur.

Prouincia tanti. i. prouincia tanti uendit agros: & lati fundia: quanti Crispinus emit piscem. Sed Apulia longe etiã maiores agros uendit: ut sit sensus. In, puinciis: hoc est extra Italiã tanti emes agros: quanti emit: piscẽ. Crispinus: sed in italia longe etiã maiores emas. **Prouincia** Nã prouincia (ut in prima Saty.) exposuimus: proprie dr̃ extra Italiã: quasi procul uicta: quæ & procuratorẽ accipiebat. Pli. de Gallia Narbonẽsi loquens Italia uerius q̃, prouincia & Pli. Iunior in epi. prouincialis es an Italicus. Quales tunc epulas: argumentũ a minori ad maius. Si Crispinus inqt Domitiani scurra ausus est tãti sibi piscẽ emere: qđ putemus factũ ab ipso imperatore in parandis cœnis: sicq̃ poeta sensim in repræhensionẽ gulæ Domitiani descẽdit. Induperatorẽ: pro iperatorẽ: sic alibi: & barbarus induperator: hocq̃ iõ fit: quia iperator stare non põt in uersu exametro: nec pentametro. Tot sester. hinc apparet sex sestertiũ fuisse summã. Partem: appositio est. i. quæ sestertia fuissent minima: pars cœnæ uel modicæ ipsius iperatoris. De margine: de extremitate: non pciosioribus obsoniis imperatoris: sed de exterioribus & uilioribus tantũ: ut ostendat: quãtus fuerit principis luxus in cœnis. **Scurra** Scurra. i. Crispinus: quẽ in cõtẽptũ scurram aulicũ appellat. Est aũt Scurra: q in gr̃am potentũ risum captat ab auditoribus: nõ seruata dignitate psonæ. Purpureus: pp id. Crispinus Tyrias humero reuocante lacernas. Palati: pro palatii: sicut ante spoliũ affectare palati: qđ ad palatiũ referas non placet: ostendit. n. Crispinũ: ut uilissimũ hoiem: officio scurræ fungi. Ructaret: inuidiose: hoc est comederet. Iã prin. equi ad censum. n. æquestrẽ indulgentia. Domitiani puenerat. Municipes: cõterraneos. i. ægyptios. De municipe dictũ est ante: & municipalis harenæ. De mer. fra. nõ integra: sed quos minutatim uenderet more uilissimæ coetarii. **Silurus** Siluros: siluri pisces in Nilo. tantũ natant: & in nilide lacu: iuxta montẽ inferioris mauritaniæ. Pli. Incipe cal. in irrisionẽ Domitiani inuocat musas: ut qui auxilio diuino egeat ad exprimẽdã piscis magnitudinẽ: quũ a poetis ex istituto Oratiano nõ sint inuocanda numina: nisi occurrente aliq̃ difficili materia. Vnde est illud Ora. Nec deus iter sit: nisi dignus uindice nodus. Inciderit. **calliope** Calliope: q̃ bona uox interpretat καλοσ. n. bonum: οπη uero uocẽ significat. Licet hic cõ. Antipophora est: possent. n. dicere musæ nolumus in hac re ficta tps atterere: & ipse respõdeat: potestis, pfecto hic sedere & imorari. Nã cãtãdũ nõ est. i. nõ est more uatũ fingendũ aliqd. Res. n. uera agit pierides: a pieria rupe thessaliæ: q̃ ẽ eis cõsecrata: uñ sic Stra. li. x. Nã pieria: & olympus: & pimplia: & libertũ quondã loca fuere thraciæ: ubi musæ excultæ fuerũt. Dixisse pu. qđ appellauerim puellas hoc mihi apud uos, psit. Nã poetæ q̃si blandiẽtes musas appellãt mõ puellas: mõ nymphas: hoc est spõsas Virg. Nymphæ noster amor libetrides νυμφη. n. spõsam significat. Quũ iã: quũ iperaret inqt Domitianus crudelissimus accidit: ut rhombus miræ magnitudinis. captus fuerit in sinu adriatico iuxta Anchonẽ: hinc planissime cõstat Iuue. Saty. suas nõ scripsisse sub domitiano q iã mortuus erat. Laceraret fla. or. ostẽdit poeta Domitianũ eo crudelitatis euectũ: ut nõ mõ urbes: sed uniuersum orbis eũ senserit. Fuit. n. ut scri. Trangl. nõ solũ magnæ: sed & callidæ iopinatæq̃ sæuitiæ. Caluo ne. i. domitiano quẽ a moꝝ similitudine appellat alterũ Neronẽ: Sic & Virg. paridẽ noĩauit, p ænea. Et nũc ille paris cũ semiuiro comitatu. Caluo: erat. n. autore Tranqllo adeo caluus ut caluitio offenderet: in cõtumeliãq̃ suã traheret: sicui alii ioco: uel iurgio obiectaret: sic & ab Ausonio appellat. Securus frater quẽ Caluũ dixit sua Roma Neronẽ. Spaciũ admirabile. i. rhõbus miræ amplitudinis. **Rhombus** Est ãt rhombus: ut docet Pli. ex genere pisciũ planoꝝ. Mar. Quãuis lata gerat patella rhombũ. Rhombus latiorẽ tamẽ patella. Rhombus. Itẽ instr̃m est incantatoriũ figura q̃drata solida: cuius lateria oĩa sũt æq̃lia: anguli uero obliq: q si in terra iactet: uoluit ad similitudinẽ fere cylindri: utebant eo maleficæ mulieres: & pcipue in Thessalia ad deducẽdã lunã. Mar. Quæ nunc Thessalico lunã deducere rhombo: idẽ Numerare qs pigri dãna possit somnii. Dicere quot æra uerberẽt manus urbis. Quũ secta colcho luna uapulat Rhõbo. Prop. Deficiũt magico toti sub carmie rhõbi. De quo rhõbo Theocritus in ecloga pharmaceutria sic meminit iducẽs mulieꝝ amatorẽ suũ ad se uertere cupiẽtẽ. χωσ δι νε ζοοσε ραμβοσο χαλ κεοσ εξα φροδιτασ ωσ κεινοσ δι νοιτο ποτ αμε τερησι θυρησι: hoc ẽ. Et ut uertit hic rhombus æneus: ita ille ex amore ad me uertat: unde liq̃do apparet rhombũ instr̃m fuisse æreũ: nõ aũt: ut qdã putauerũt: ex liciis siue filis cõfectũ. Ante do. ue. i. ante ædẽ ueneris. Ibi. n. cultã fuisse uenerẽ ostẽdit Catullus. O q̃ cæruleo creata põto. Quæ sanctũ Idaliũ uirosq̃ aptos. Quæq̃ Anchona Gnidũq̃ harundinosam colis. **Anchõ** Quã do. sustinet Anchon: Doricã appellat: q a Syracusanis cõdita fuit: q a græcis oriundi sũt. Nã quũ Diony. Tyrãnide fugerent in Italia: in ora galliæ cisalpinæ: iuxta Cymeriũ, pmõtoriũ ipsam cõdiderũt. Strabo sic inqt lib. v. Vrbes uero habet: ex qbus Anchon græca ciuitas est: a Syracusanis cõdita Dionysii Tyrannidẽ fugientibus: sita in, pmõtorio iclusum cõplectente portũ. Sinus: ipsa retia. Illis: cõiũge cum minor: ut sit sensus. Rhombus nõ erat magnitudinẽ inferior illis: sed rhombis: aut aliis piscibus: q ad meoticam paludem nutriuntur. Nam (ut scribit Plinius.) pisces in meotica palude conglatiata per hiemem fiunt pingues: qua resoluta in pontum exeunt.

Piscator quam piscis emi: prouincia tanti
Vendit agros: sed maiores apulia uendit.
Q uales tunc epulas ipsum glutisse putamus
Induperatorem? cum tot sestertia partem
Exiguã: & modicæ sumptã de margine cœnæ
Purpureus magni ructaret scurra palati.
Iam princeps equitũ: magna qui uoce solebat
Vendere municipes fracta de merce siluros?
Incipe calliope: licet hic considere: non est
Cantandum: res uera agitur: narrate puellæ
Pierides: prosit mihi uos dixisse puellas.
Cum iam semianimũ laceraret flauius orbem
Vltimus: & caluo seruiret roma neroni.
Incidit adriaci spacium admirabile rhombi
Ante domũ ueneris: quã dorica sustinet anchõ.
Impleuitq̃ sinus: neq̃ eni minor hæserat illis.

Quos operit glacies mæotica: ruptaq; tãdem
Solibus effundit torpentis ad hostia ponti
Desidia tardos: & longo frigore pingues.
Destinat hoc monstrũ cymbæ liniq; magister.
Pontifici summo: quis enim proponere talem
Aut emere auderet? cum plena & littora multo
Delatore forent: dispersi protinus algæ
Inquisitores agerent cum remige nudo.
Non dubitaturi fugitiuum dicere piscem:
Depastumq; diu uiuaria cæsaris: inde
Elapsum ueterem ad dominũ debere reuerti.
Si quid palfurio: si credimus armillato.
Quicqd cõspicuũ: pulchrũq; ex æquore toto ẽ
Res fisci est: ubicunq; natat: donabitur ergo
Ne pereat: iam lætifero cedente pruinis
Autumno: iam quartanam sperantibus ægris
Stridebat deformis hyems: prædamq; recentẽ
Seruabat: tamẽ hic pperat uelut urgeat auster.
Vtq; lacus suberant: ubi quanq̃ diruta seruat

Meotis. Ostia. Destinare. Cymba.

¶ Meotica: meotis palus est: quã efficit Tanais: ea in pontum effundiť: autores Pli. & Mela: & alii geographii. ¶ Rupta so. i. æstiuo calore resoluta. ¶ Ad. o. Ostia appellam⁹ fluminũ exitus: uñ dicius ostia: Nili: & ostia Tyberina: quũ ĩ mare irrũpũt ostia ãt põti. i. ad ostia ipsius paludis: q̃ exeunt in põtũ. ¶ Torpẽtis: frigore cõglatiati. ¶ Desidia tar. lõga mora factos segnes. ¶ Destinat: mittit: alias Destinare ẽ statuere: ut ĩperator graui supplicio affecit milites: q destinato die nõ affuissent. i. cõstituto. Tranqllus in iulio cæsare. Iã de ornãda ĩstruendaq; urbe. Itẽ de tuẽdo ampliãdoq; ĩperio plura ac maiora ĩ dies destinabat. Dicius ẽt lapides destinatos tẽplo Martis: hoc ẽ iã paratos ad tẽplũ martis. ¶ Hoc mon. hũc mõstruosum piscem. ¶ Magister. i. piscator. ¶ Cymbæ: nauicula ẽ piscatoria. ¶ Liniq;. i. retis: qđ ex lino fiat. ¶ Põtifici su. hoc ẽ domitiano quẽ ironicos põtificẽ sũmũ appellat: hocq; ex historia. Nã is: ut docet Pli. in epi. ad Cor. Munitianũ: quũ Cor. Maximillã uirginẽ uestalẽ incesti reã uiuã defodere cupet: ut seculũ suũ eiusmõi exẽplis illustraret: ĩ uillã albanã reliquos põtifices cõuocauit. Et sũmi põtificis iure eã absentẽ & ĩauditã dãnauit. Nã uirginũ uestaliũ punitores ut scri. Diony. sũt põtifices. Domitianus ergo tãq̃ põtifex eã dãnauit: põtifices dicũť a põte & facio. Nã ab iis sublicius ẽ factus primũ: & restitutus sæpe. Proponere: uerũ expõere. ¶ Quũ ple. rõ ẽ q̃re nemo auderet nec uendere nec emere: qa ubiq; sint delatores. ¶ Et lit. i. ẽt littora nedũ alia urbis loca. ¶ Inqsitores: alii maris: ĩ cuius littorib⁹ multa alga passim eiecta ẽ: alga. n. ẽ herba marina: q̃ ex pfũdo eiiciť. ¶ Agerẽt: accusarẽt piscatorẽ: q; piscẽ eẽt expiscatus: q elapsus eẽt ex uiuarii cæsaris. ¶ Viuaria. s. ut dixius supra ubi cõtinenť: uel aues: uel pisces: uel feræ: q̃ dũtaxat ad uictũ spectant. Nã romani hẽbãt: ubi pisces inclusos pascebãt. Pli. de manu pascũť pisces ĩ pluribus quidẽ cæsaris uillis. lege & Mac. apud quẽ multa de uiuariis: & signandis piscibus referunť. ¶ Cæsaris: domitiani. ¶ Si qd pal. sensus ẽ & ordo: qcqd ex mari ẽ pulchrũ & pciosum: id oẽ ẽ fisci publici. i. ĩperatoris: si credim⁹ palphurio & armillato: q ĩ grãm ĩpatoris p calũnias & sacrilegas ĩterptatiões multa fisco uindicabãt. Fuit ãt palphurius sura: ut autor ẽ Probus: cõsularis uiri filius: sub Nerone luctatus ẽ cũ uirgine lacædemonia in agone: postea a Vespasiano sũmotus e Senatu trãsit ad Stoicã sectã: ĩ q̃ cũ eloquẽtia pcelleret. Domitiano familiaritate cõiunctus: delationẽ acerbissime exercuit. De quo ita meminit Tranql. ĩ Domitiano Sed ei capitolino ẽt ĩ cũctos ĩgẽti cõsensu pcãtes ut palphuriũ surã restitueret pulsum olĩ senatu: ac tũc de oratoribus coronatũ: nullo respõso dignatus: tacere tm̃ mõ iussit uoce pconis. ¶ Armillatus: de hoc Tranqllus sic: Armillatus pcessit in publicũ: & eandẽ sñiam habuit. Armillati ãt dicũť: q armillis ornati sũt. Prop. metaphoricos canes millũ gestantes armillatos appellat. Atq; armillatos cola molossa canes. Est. n. armilla torqs argẽte⁹ siue aureus: q̃ circa brachiũ gestabať. Armillũ uero ẽ autore Fe. uas uinariũ ĩ sacris: dictũ q; armo. i. humero deporteť. ¶ Fisci. i. ĩperatoris. Nã ut dixius: fiscus receptaculũ erat nũmoꝝ: capiturq; p ĩpo ærario: ut hoc loco. Pli. li. xii. de balsamo sic scri. Serit nũc eã fiscus. s. romanus. Idẽ ĩ eodẽ. Quippe milibus denarioꝝ sextarii empti uendẽte fisco. i. publico ærario. A noĩe fit uerbũ cõfiscare. i. ad ærariũ deferre. Nũmoꝝ ãt receptacula erãt sportæ sportulæ: sportellæ: sacci: sacculi: sacelli. Et crumenæ: mãticæ: marsupia: ita fisci: fiscinæ: fiscellæ. Spartea sũt utẽsilia ad maioris sũmæ pecunias capiendas: autor Pedia. ¶ Donabiť er. uerba poetæ subsanãtis talẽ legũ ĩterptationẽ. ¶ Ne pe. s. piscator. ¶ Iã læ. sensus ẽ: etsi iã tps erat hyemale: ut facile piscis frigore cõseruari posset: tñ piscator ueluti urgẽte austro: quo spirãte facile corrũpũť obsõia ad ĩpatorẽ festĩat cũ pisce. ¶ Cedẽte. p. i. hieme quo tpe maxiæ cadũt pruiæ: dcẽ ãt pruiæ q̃si puriæ ab urẽdo: q; ĩ agris oĩa urãt: atq; absumãt. ¶ Autũno: Varro putat autũnũ dictum ab augẽdo: q; eo tpe pcipue hoĩum res augeãť: coactis agroꝝ fructib⁹. ¶ Letifero: mortalibus pnicioso. solet. n. Autũnus pp tpoꝝ mutatiões eẽ grauis: & pestilẽs: tũc. n. uẽtus auster flat: quo maxime morbi generanť: unde ẽ illud Oratii. Frustra p autũnos nocẽtẽ Corpori metuemus: austrũ. Idẽ alibi. Pomifero graue tps anno. ¶ Iã q̃. fine. n. autũni solẽt febres tertianæ ĩ q̃rtanas mutari. ¶ Sperãtibus: declamatio p cõtrariũ. i. timẽtibus. Vir. Hũc ego si potui tm̃ sperare dolorẽ. ¶ Deformis: appellať a poetis hyẽs deformis: q; oĩa frigore & niuib⁹ deformia uideãť. ¶ Auster: nã ut dixius: eo flãte: ut docet Pli. obsonia corrũpũť. Ora. At uos pñtes austri coqte hoꝝ obsonia: ẽ ãt uẽtus: q a meridie flat: q græce notus dr̃ απο τησ νοτιδοσ. i. ab hũiditate. ¶ Vtq;. l. s. hypallage ẽ. i. postq̃ piscator lacubus suberat: q Albani uocanť. Nã alba: autore Diony. ĩter montẽ excelsum: atq; lacũ magnũ: & pfundũ extructa est: æque distãs ab utriq;: hiq; erãt tanq̃ muri uix expugnabilẽ eã reddentes. De lacu sic Ci. ĩ primo de diuinatione. Quid q; ĩ annalibus hẽmus uerẽti bello: quũ lacus albanus præter modũ creuisset: quẽdã ad nos hominẽ nobilẽ profugisse. Eius etiã meminit. Vale. ĩ primo. Subito lacus albanus solitũ stangni modũ excessit. De lacubus albanis sic ẽt meminit Ora. Albanos pp te lacus ponet marmoreã sub trabe cypria. Vnde fit: ut

Põtifex unde. Alga. Viuariũ. Armillati. Armillum. Fiscus. Confiscare. Sportæ. Sportulæ. Sportellæ. Sacci. Sacculi. Sacelli. crũenæ. Mãticæ. Marsupia. fisci. Fiscinæ. Fiscelle. Sparta. Pruina. Autumnus. Auster. Notus. Lacus albani. Lacus Virg. Ignis troiãus.

putem apud Virg. in. vii. mendum esse: ubi ostendit Nisum & Eurialum peracta multoꝝ cæde in castris Rutuloꝝ peruenisse ad locos: qui albani sunt dicti: ita ut ad lacus albanos non locos legendũ cõtenderim. ¶ Ignẽ troianũ. i. colit ritus uestæ: in cuius tẽplo ppetuus ignis adseruabatur a sacris uirginibus. ¶ Troianũ: Nã id institutũ seruandi ignis initiũ habuit a troianis: quũ in Italiã Aeneas penates uexisset: & ignẽ æternũ uestæ: unde Virg. Sacra suosq; tibi cõmendat Troia penates. Hos cape fatoꝝ comites: Idẽ alibi: Vestãq; potentẽ. Aeternũq; aditis effert penetralibus ignẽ. Papinius. An tacita uigilet face troicus ignis. Põtifex maxĩus: custos erat

Ignem troianum: ac uestã colit alba minorem.
Obstitit intranti miratrix turba parumper.
Et cæssit: facili patuerunt cardine ualuæ.
Exclusi expectant admissa obsonia patres.
Itur ad atridem: tunc picens accipe dixit
Priuatis maiora focis: genialis agatur
Iste dies: propera stomachum laxare saginis.
Et tua seruatum cõsume in sæcula rhombum.
Ipse capi uoluit: quid apertius? & tamen illi
Surgebant cristæ: nihil est: q; credere de se
Nõ possit: quum laudatur diis æqua potestas.
Sed deerat piscis patinæ mensura: uocantur
Ergo in consilium proceres: quos oderat ille.
In quorum facie miseræ: magnæq; sedebat
Pallor amicitiæ: primus clamante liburno
Currite iam sedit: rapta properabat abolla
Pegasus: attonitæ positus modo uillicus urbi.

uirginũ uestaliũ: q̃ custodiũt ignẽ perpetuũ: ut scri. Plu. Vnde & Papinius loquẽs de patre docẽte neapoli: sic inqt. Sub te Dardanius facis explorator optæ. Nã fax siue ignis cinere opertus seruabať. Quæ uero deã colebant uirgines q̃ttuor a principio erãt eligentibus eas regibus ad ea: q̃ constituerat Numa legitima: posterius aũt pp multitudinẽ sacroꝝ ministerioꝝ: q̃ perficiũt sex factæ sũt apud deam uitã agẽtes. Vnde scri. Tranql. testamentũ augusti apud sex uirgines uestales depositũ fuisse. Triginta annos necesse est eas manere ĩnuptas: & castas sacrificia pagentes ex lege: quo in tpe opus ẽ eas decẽ annis discere: decem sacra pficere decẽ ulterius alias edocere. Lege Diony. li. Lotos antiqssima arbor fuit in urbæ: q̃ capillata dicebať: ad qua uirginũ uestaliũ capillus deferebať. Pli. li. xvi. ca. ulti. ¶ Vestã minorẽ: ad differẽtiã tẽpli: qđ Romæ ab Numa Põpi. extructũ fuerat nouum: & rotũdũ & maius: ut scri. Plu. ĩ uita Numæ. ¶ Alba di. nã post suppliciũ sũptũ de Metio Suffetio Albanoꝝ duce: alba ĩperante Tullo Hostilio diruta ẽ. Tẽplis tamen deũ: ut scri. Liui. ita. n. edictũ ab rege fuerat tẽperatũ ẽ albanis in urbẽ romã admissis modis Celius inhabitãdus traditus ẽ: sicq; Albæ ruinis duplicatus ẽ numerus ciuiũ. Albã autore Diony. cõdidit Ascanius filius Aeneæ. Annos durauit postq̃ cõdita est qngentos minus tredecĩ. ¶ Alba: describit ãt locũ: ubi domitiani quottannis in Albano qnq̃tria Mineruæ celebrabat: cui collegiũ ĩstituerat sacerdotũ. ¶ Valuæ. i. postes a uoluẽdo: q; in cardinibus uoluanť. Prop. de tẽplo Apollinis palatini. Et ualuæ lybici nobile dẽtis opus. ¶ Patres. i. senatores: q in albano erant cũ ĩperatore. ¶ Ad atri. ad domitianũ: nã ut Agamẽnon oĩum græcoꝝ ducũ uoluit ĩperator appellari: ita Domici. nõ solũ dux ducũ & prĩceps prĩcipũ: sed ẽt deus: aut appellauit atridẽ a crudelitate: ut q̃do Neronẽ ẽt dixerit: ostẽdat ĩ oĩbus Neroni similẽ fuisse: ut sit itur ad atridẽ. i. ad Neronẽ alteꝝ: q matrẽ suã ĩteremit agrippinã: sicut Orestes atrei nepos & Agamẽnonis filius matrẽ suam clytẽnestrã. ¶ Tũc pi. i. piscator de piceno agro: q rhombũ cæpat: aut reuera nomẽ est pprĩũ sicut apud Mart. scri. in aduersa picẽs epigrãmata charta. ¶ Maiora. i. pciosiora q̃ priuato cõueniãt hoĩ. q. d. digna tantũ prĩcipibus. ¶ Iste dies ag. ge. hic dies celebreť sũma cũ uoluptate. Nã tũc genio operã dare dicimur quũ aĩ relaxationẽ seqmur Persi. ĩdulge genio: carpamus dulcia: nr̃m est. Qđ uiuimus. ¶ Laxare sto. hoc dictũ est p irrisionẽ a poeta in exprobrationẽ gallæ: ut sit stomachũ tuũ extẽde atq; ĩple: nã q̃ ĩmplenť: laxanť: & extẽdunť. ¶ Saginis. i. pisces saginato: nã sagino idẽ est: qđ pinguefacio: unde Sagina pro pinguitudine accipiť. ¶ Seruatũ in tua sæ. apta & manifesta adulatio: q̃ oĩbus fere grata esse cõsueuit. Vnde Sene. ad Lucil. Quicqd ĩ nos adulatio sine pudore cõgessit: tanq̃ debitũ phendimus: optimos nos eẽ sapiẽtissimos affirmãtibus assentimur: quũ sciamus illos multa mẽtiri: adeo quoq; ĩdulgemus nobis: ut laudari uelimus in id: cui cõtraria tã maxĩe facimus. Mitissimũ ille se ipsis ĩ suppliciis audit: ĩ rapinis liberalissimũ: ĩ ebrietatibus ac libidinibus tẽperatissimũ. Seqť itaq;: ut iõ mutari nolimus: qa nos optĩos eẽ credimus. ¶ Quid ap. s. ista adulatiõe. ¶ Surgebãt cri. trãslatio a gallis sũpta: qbus cristæ erigũť. i. Domitianus mira afficiebať lætitia: talia audiẽdo. ¶ Nihil ẽ: ualde. n. aures prĩcipũ adulatiõibus delectãť. unde Alexãder Mace. pdicãtibus se iouis eẽ filiũ aliqñ credidit ita: ut quũ in India uulnus accepisset: magnũq; sentiret dolorẽ. Oẽs ĩnqt iurãt: me eẽ ipsius filiũ: sed uulnus hoc hoĩem eẽ me clamat. ¶ Quũ lau. diis æqua po. ex historia ẽ. Nã tãtæ fuit stoliditatis & arrogãtiæ: ut quũ audiuisset se noĩari deũ p libellũ: stati edixerit: ne alia pfatiõe appellareť. unde Mar. in. v. Edictũ dñi deiq; nr̃i. Et ipse Domitianus: quũ pcuratoꝝ suoꝝ noĩe formalẽ dictaret epistola sic cœpit. Dñs & deus nr̃ sic fieri iubet. Vnde ĩstitutũ post hac: ut ne scripto qdẽ: ac sermone cuiusq̃ appellareť aliter. ¶ Sed de. in irrisionẽ principis hoc fingit poeta eius luxũ & gulã notans. ¶ Deerat. i. tãtus erat piscis: ut nulla extaret patina: q̃ eũ coquendũ integrũ caperet. ¶ Pallor. i. timor ab eo: qđ pcedit id quod sequiť. Nã timorẽ pallor sequiť Amicitiæ ma. i. ĩperatoriæ. Vnde prima saty. Magni delator amici. i. imperatoris. ¶ Pegasus: iurisconsultus fuit celeberrimus tẽporibus Vespasiani: a quo & urbi pfectus fuit: ut Põpo. in origĩe iuris ẽ autor: unde & uillicũ ĩproprie appellat. i. pfectũ & custodẽ. Nã uillicus proprie appellať uillæ gubernator: unde a uilla uillicus nomen accepit: οικονομοσ autem tam pecuniæ q̃ frugum & oĩum: quæ dominus possidet dispensator est. ¶ Abolla: de abolla dictum in Saty. ¶ Liburno i. seruo Nomenclatore: qui in senatũ patres uocaret: nam ut diximus ante ex liburnia serui proceræ staturæ mittebanť: & proinde dominis grati superius. Et igẽti curret sup ora liburno. ¶ Iã se. s. imperator.

Lotos. Alba. Valuæ. Sagino. Sagina. Villicus. Economus. Liburnus.

¶ An ne ali. tũc p. i. q tũc pfecti esset subaudi rogãt: an aliqd esset noui. ¶ Quoꝝ: scilicet præfectorum. ¶ Optimus: scilicet erat. ¶ Interpres le. i. ipsæ pegasus legũ peritus & iuris. ¶ Tractanda iner. iu. & si inqt sanctissimis erat moribus. tamẽ sæuitiam imperatoris ueritus putabat non omnia sibi agenda: ut iusticia postulabat: sed ad nutũ & uolũtatẽ principis oĩa esse moderanda: sicq; moraliter docet principes essentatoribus delectari: assentatoresq; eis semper præsto esse: qui ex stultis fatuos reddunt homines. ¶ Venit & crispi: hic est ille Vibius Crispus: qui: ut scribit Tranquillus: cuidam interroganti: esset ne quis intus cum Cæsa. Domitiano non absurde respondit. Ne musca qdem: unde poeta iucundã senectutem appellat: quod facetus esset: cõsueuerat. n. Domitianus Initio pricipatus sui quottidie sibi horariũ sumere: nec qcq; amplius q̃ muscas capta re: ac stilo pacuto cõfigere. ¶ Maria ac ter. sensus ẽ. Crispus moribus principis se optime accõmodabat: ut per oĩa assentaret. Sed nemo unq; utilior comes imperatori fuisset totũ orbẽ regenti: si ei licuisset p sæuitiam principis oĩa libere loqui. legendumq; est cum interrogatione. ¶ Illa cla. & pe. hoc est Domitiano: qui cõmunis erat quædam omniũ pernicies. ¶ Damnare sæ. i. scelera hoĩum; aut quod magis placet libere accusare Sæuitiam principis qui more sæuissimi tyráni uerum audire nolebat: unde sequitur sed quid uiolentius aure tyráni? ¶ Cum quo de pluui. sensus est. Imminebat mortis periculũ amico: si forte aliquid locuturus de rebus incertis aliquid dixisset: quod eius uoluntati suisset aduersum. ¶ Fatũ mores pen. in ambiguo erat: ueluti sunt res pendulæ in ambiguo: ne cadãt. ¶ Ille: crispus. ¶ Cõtra tor. metaphoricos: nam torrens magno impetu ferri cõsueuit: hoc est nunquam imperatoris uoluntati refragatus est. ¶ Nec ci. er. efferatam Domitiani crudelitatem ostendit: quum nemo esset: qui libere loq; auderet. ¶ Sic. i. per hanc ingenii comitatẽ. ¶ Octogesima sol. i. octoginta annos: quibus in aula principum est uersatus. Nã & etsi in anno duplex est Solsticium brumalæ & æstiuum: quum tamen absolute ponitur: pro æstiuo tãtũ intelligimus: ergo quod solsticia dicimus: totidem annos intelligimus. Vnde Vir. Humida Solsticia: atq; hyemes optate serenas. Agricolæ: hic. n. itelligimus de solsticio æstiuo. Sic etiã apud Ouid. de põto. Noxaq; Tardior hiberna solsticialis erit: Est eni sensus Ouid. Nox solsticialis: hoc est æstiua: erit tardior: hoc est longior hiberna: ita ut sp solsticiũ absolute positũ estiuũ itelligat. Cõtra uero brumale solsticiũ nõ dicimus absolute: sed sp solsticiũ brumale. Est aũt solsticiũ estiuũ kalẽ. viii. Iulii die: quo tẽpore remeare ad iferiores sol icipit circulos: Hyemale uero. viii. kalẽ. Ianua. die: quo tpe sol altiores icipit circulos petere dictũ aũt: Solsticiũ: q̃si solis statio. Tũc eni sol stare uidet. ¶ His ar. sensus hic ẽ & ordo. Acilius eiusdẽ æui apperabat. pximus. i. secũdus post Crispinũ tutus ĩ illa aula his armis: idest pari arte: & paribus moribus: & assentatiõibus. Hic ẽ ille Acilius glabrio: quẽ postea: ut scri. Tranqllus: supplicio affecit una cũ saluidieno & orfito q̃si molitores nouarũ rerũ: fuit & iisdem tẽporibus Acilius Ruffus uir cõsularis: de quo Plin. i epi. ad Vrsum. Censuit Acilius Ruffus cõsularis designatus iqsitionẽ bithynis dãdã. ¶ Illa aula: tã sæui pricipis: ẽ ât Aula sede & Domiciliũ iperatoris & tyráni: Vnde fit aulicus: qĩ aula uersat: & tyráni ẽ cõtubernalis. ¶ Cũ iu. indi. aliq de Eluidio filio eluidii: quẽ Domitianus iteremit: putant itelligendũ q. q̃si scænico exodio sub psona paridis & Oenones diuorriũ suũ cũ uxore tractasset: sed quũ plurios iteremerit: nulla extat historia qs fuerit iuuenis: q cũ Acilio ꝓperabat. ¶ Festinata: i iuuenibus mortẽ acerbã & festinatã appellare solemus: q̃si q̃ ante tẽpus festinet: Vnde festinata legẽdũ ẽ nõ aũt destinata: uersus. n. nõ staret: l. n. breuis ẽ ĩ destinata: recte aũt poeta mortẽ: ut dixi festinatã appellat: quæ iuuenẽ opprimat: q̃si q̃ celerius festinet q̃ cõueniat. ¶ Gladius dñi: Domitiani. ¶ Sed olim. i. superioribus tẽporibus: qbus Domitianus iperabat. Hincq; apparet iuue. Saty. suas nõ scripsisse sub Domitiano sensus ẽ. Tã multos inqt Domitianus efferata q̃dã crudelitate ciues interemit: ut in ꝓdigio haberet: si qué in urbe offenderes senẽ nobilẽ & Patriciũ. Prodigiũ aũt dicit: autore festo: uelut pdiciũ quod pdicat. Vnde & Cic. li. ii. de natura deoꝝ ait: ostenta: mõstra: portẽta: & pdigia dicta: q. ostẽdãt: mõstrẽt: portẽdant: pdicant. ¶ Vnde fit ut ma. quũ igit inqt iperator in nobilitatẽ tã atrociter sæuiret (nã ut scri. Eusebius: multos in exiliũ ex nobilibus misit & occidit) maluerim fraterculus eẽ gigãtũ: q terræ filii fuerũt. ignobilis & obscurus q̃ Patricius & nobilis. Nã q obscuro gñe eẽnt orti: q̃si quoꝝ parẽtes ignorarẽt filii terræ appellari cõsueuerũt: q̃re Lactã. Firmianus li. i. diuinarũ institutionũ sic iqt. Minutius fœlix i eo. li. q Octauius iscribit sic est argumẽtatus: Saturnũ quũ fugatus eẽt a filio: in italiãq; uenisset: cœli filiũ dictũ: q. soleamus eos: quorũ uirtutes miremur: aut eos: q repẽtine aduenerint: de cœlo cecidisse dicere: terræ ãt eos eẽ filios: q ignotis parẽtibus sint nati. Vnde & Tertul. in Apologetico de Saturno loquẽs sic scri. Dictus aũt terræ & cœli filius: quia

Clade Tyranni

Marsus

Solsticium

Aula Aulicus

Prodigium

An ne aliud tunc præfecti? quoꝝ optimus atq;
Interpres legum sanctissimus: omnia quãquã
Temporibus diris tractanda putabat inermi
Iusticia: uenit & crispi iucunda senectus:
Cuius erat mores: qualis facundia: mite
Ingenium: maria ac terras: populosq; regenti
Quis comes utilior? si clade & peste subilla
Sæuitiam damnare: & honestu afferre liceret
Consiliũ: sed quid uolentius aure tyranni?
Cum quo de pluuiis: aut æstibus: aut nimboso
Vere locuturi fatum pendebat amici?
Ille igitur nunquam direxit brachia contra
Torrentem: nec ciuis erat: qui libera posset
Verba animi proferre: & uitam ipendere uero.
Sic multas hyemes: atq; octogesima uidit
Solsticia: his armis illa quoq; turus in aula.
Proximus eiusdem properabat acilius æui
Cũ iuuene idigno: quẽ mors tã sæua maneret
Et domini gladiis iam festinata: sed olim
Prodigio par est in nobilitate senectus.
Vnde fit ut malim fraterculus esse gigantum

ignoti: uel inopinato apparentes de cœlo supueniſſe dicunt: ut terræ filios uulgus uocat: quoꝝ genus incertum est. Ciad Atticũ primo lib. Sed hæc ad te scribam alias subtilius. Nã neq; adhuc satis mihi nota sunt: & huic terræ filio nescio cui cõmittere epistolã tantis de rebus nõ audeo. ¶ Fraterculus: satis lepide se fraterculũ & nõ fratrẽ dicit: utpote q sentiat tãtæ molli gigantææ se parẽ nõ esse. ¶ Gigantũ: gigantes ut fabulosa pdidit antiqtas ex imis terræ uisceribus nati sũt imanissimo corpore: q quũ conati eẽnt e sede cælesti deos deturbare tã acriter ut inde pugnatũ est: ut dũ in ægyptũ usq; fugati sint: q demũ parta uictoria gigãtes pdiderunt. Berosus uero Babylonicus historiã pseqẽs scri. in Syria circa lybanũ fuisse Enos urbẽ maximã gigantũ: qui uniuerso orbi dominabant ab occasu solis ad ortũ. Hi uastitate corporis ac robore cõfisi inuẽtis armis oẽs opprimebãt: libidiniq; seruientes inuenerũt papiliones: & instrumẽta musica: & oẽs delitias. Mancipia ducabãt hoies & pcurabãt aborsus: in ediliũq; præparabant: & cõmiscebant matribus: filiabus: sororibus: masculis: & brutis: & nihil erat sceleris: qd̃ non admitterent contẽptores religiõis & deoꝝ. unde & Macro. li. i. Satur. gentẽ quãdã impiã uocat: deos negãtes: & iõ existimatã deos pellere de cælesti sede uoluisse: hoꝝ pedes in draconũ uolumina desinebant: qd̃ significat nihil eos rectũ: nihil superũ cogitasse: totius uitæ eoꝝ gressu: atq; processu in inferna mergente. ¶ Profuit ergo: putabat inqt se per studiũ uenationis theatralis: quo & ipse iperator maxie delectabat: posse seuitiã eius effugere: ac pinde feras in harena cõficiebat ut placeret: sed nihil inqt ei hoc pfuit: qa tales artes iã nouerat iperator. ¶ In alba. ha. nã & in albano: ubi quotãnis qnquatria Mineruæ celebrabat: feras cõficiedas exhibuit. Ipseq; centenas uarii generis cõfecit: autor Tranqllus. ¶ Numidas: lybicos. Nã numidia ps ẽ afrĩcæ iperio Masiniſſæ clara: dicta numidia a pascuoꝝ fertilitate: nã νομοσ pascua: siue pabulũ significat: igit cõuersa o in: u: fit numidia: inde ursi feroces mittebant. Pli. li. viii. sic inqt. Annalibus notatũ est Domitiũ Aenobardũ ædilẽ currulẽ ursos numidicos centũ & totidẽ uenatores Aethiopas ĩ circo exhibuisse. Miror adiectũ Numidicos fuisse: quũ in Africa ursos nõ gigni cõstet. Et miror. Pli. negare ursos gigni in Aphrica: quũ cæteri scriptores nasci affirmẽt. Soli Numidici ursi forma cæteris pstant Mar. Et freno lybici domant ursi. Virgi. li. v. Horridus in iaculis & pelle lybissidis ursæ: idẽ li. viii. Effultũ spoliis & pellæ lybissidis ursæ. ¶ Nudus: de positis uestibus: ut eẽt expeditior: & q̃si per q̃dã stultitiã. ¶ Quis iã: nõ est inqt opus his artibus principẽ seducẽ: q simulatã nobiliũ noscit stultitiã. ¶ Brute: Brutus ut auunculi sui Targ. superbi sæuitiã uitaret: quũ ab eo oẽm nobilitatis indolẽ excerpi: iterq; cæteros ẽt fratrẽ suũ: qui uegetioris ingenii erat interfectũ aiaduerteret obtusi se cordis esse simulauit eaq; fallacia: maximas uirtutes suas texit. Ait ergo poeta: Rudi illa ætate facile potuisti brute principes decipere. Sed nũc inqt nemo esset: qui artes illas tuas nõ nosceret. ¶ Acumen pri. hoc est prudentiã & sagacitatẽ illã priscam. i. qua priscis usus fuisti tpibus. ¶ Imponere: seducere. Nã ípono: quum datiuo tantũ iungit: efficiturq; neutrũ idẽ est: qd̃ seduco: & decipio. Sene. ad Luci. Oculis nostris imponimus. i. oculos nostros decipimus. Pli. epist. ad Proculũ. Si modo mihi non imposuit recitatio tua: leges. n. suauissimæ & peritissimæ: inde fit ẽt impostura. i. deceptio. ¶ Regi. Targ. superbo. ¶ Barbato: Nã romani q̃dringentis & quadraginta quattuor annis intonsi fuerunt: quũ tonsores nõ haberent: eos postea Ticinius Mena ex Sicilia in urbẽ adduxit. Olim Tonsores non fuisse significat antiquoꝝ statuæ: q pleraq; habebãt capillũ & barbam magnã: autor Var. lib. ii. de re ru. ¶ Nec me: nec lætior: sed pari tristitia. ¶ Quãuis igno. hic ostendit nimiã Domitiani crudelitatẽ: qui in oẽs pariter sæuiret tam nobiles q̃ plebeios. ¶ Rubrius. Hic rubrius tpibus fuit Domitiani: ut ipse ostẽdit poeta: sed historia minime est nota: qũo reus fuerit offensæ ueteris: & tacẽdæ: itaq; de hoc adhuc quærendũ censeo: quæ auté ab aliis afferunt ex testimonio Taciti de Rubrio Gallo: alioq; Rubrio: qui in coniuratiõe pisoniana depræhensus est: non placent: quũ ad rem poetæ minime sint accomodata. ¶ Et tamen improbior: licet inquit Rubrius ignobilis esset & humili loco: tamen íprobior fuit Nerone ipso: qui satyrã scripsit in Quintianũ: appellauitq; eũ mollem & effeminatũ: quũ ipse esset cinædus. Nam nupsit Doryphoro seruo: ut scri. Tranquillus: sicut ipsi sporus. Tacitus eum appellat Pythagorã: quẽ Tranquillus Doryphorũ: ea forte rõnea Tranqllo Doryphorus appellatur: quem proprie nosse dicit Tacitus: q̃ satelles fuerit Domitiani: ná græci dicunt doryphoꝝ satellitẽ ab hasta ferenda: quæ dory græco uocabulo noĩat. Qd̃ aũt Nero in Quintianũ scripserit sic pdidit Tacitus. Quintianus molli corpore ifamis: & a Nerone probroso carmine diffamatus: contumelias ultum ibat. Ergo cynædo scribente satyrã. i. nerone: qui carmen probrosum scripsit in Quintianum: quũ & ipse esset cynædus: carmen ẽt Eligiacũ scripsit Mar. lib. ix. Ipse tuas ét ueritus nero dñ aures. Lasciuũ iuuenis quũ tibi iussit opus. Scripsit ẽt iliada: autores Tranqllus: Tacitus: & Euse. ¶ Montani quoq; uen. de Decurtio montano itelligit: de quo multa apud Tacitũ legunt dictũ autẽ Satyrice quoq; uenter adest: ut ostendat hoiem corpulẽtũ fuisse: & epulis itentũ: unde eũ in sequẽtibus ostẽdit magnã edendi habuisse peritiã: quũ ait nulli maior fuit usus edẽdi. ¶ Abdomine: Pli. li. xi. ca. xxxvii. ut diximus in. ii. saty. docet abdomẽ ab antiqs uocatũ: qd̃ nũc sumen. ¶ Et crispinus. s. adest. ¶ Sudans amo. ma. idest unguẽto perfusus matutino. Est aũt Amomũ genus fruticis prouenientis in Syria: cuius uua in usu est frutice uenoso: palmi altitudine: carpiturq; cũ radice. Ex eo fit unguentũ præciosissimũ. Vnde Pli. Oĩa aũt acutiora fiunt cosito amomo: quæ maxime nares feriunt. Vnguento etiã: quod dicebat regale: iter alia adhibebat ẽt amomũ.

Impone re

Impostura

Doryphorus

Abdomen Sumen

Matutinum Matutino.nõ placet ut expõnas orientali:sed quo mane ungeret. Matutinũ aũt:dicimus a matuta dea.i. aurora. Quãtũ uix re.Inuidiose hoc dicit in Crispinũ:quẽ ubiq; ut luxuriosum:& mollẽ lacerat. Duo cor.nã mortuo℞ corpora perungebant.Pli.Vnguento℞ quoq; honos ad mortuos ptinere cœpit.Persi.noster.Ossa inodora dabit. Pompeius:subaudi a superioribus adest.Tẽporibus Domitiani. multi: ut diximus quæstus causa ad delationẽ se cõtulerãt.Inter quos & Pompe.Sed quũ tẽporibus Domitiani plures extiterint eiusdem nominis De Pompeio Ruffo possumus intelligere:de quo ita Pli.in episto.ad Corne.Minutia.Quinetiã duo

Quantum uix redolẽt duo funera: sæuior illo
Pompeius:tenui iugulos aperire susurro.
Et qui uulturibus seruabat uiscera dacis
Fuscus marmorea meditatus prælia uilla.
Et cum mortifero prudens ueiento catullo.
Qui nunq uisæ flagrabat amore puellæ.
Grandæ & cõspicuũ nostro quoq; tpe mõstrũ.
Cæcus:adulator:dirusq; a ponte satelles.
Dignus aricinos qui mendicaret ad axes,
Blandaq; deuexæ iactaret basia rhedæ.
Nemo magis rhombũ stupuit: nã pluria dixit
In læuam conuersus:at illi dextra iacebat
Bellua:sic pugnas cilicis laudabat : & ictus.
Et pægma:& pueros inde ad uelaria raptos.

cõsulares Pompe.Ruffus & libo frugi leserũt norbanũ testimonio:tanq apud iudicẽ sub Domitiano Saluii liberalis accusatoribus affuisset.Damnatus & in insulã relegatus est: Licet ẽt(ut diximus in prima saty.)ĩtellige de Pompeio Falcone:de quo idẽ Pli.Cõsulis an existimẽ te ĩ tribunatu: causas agere decere? **Juguli Iugula** Aperire iugulos:Figurata locutio.i.ad aperiendos iugulo:iuguli:autẽ siue iugula:utrũq;.n.legit apud probatissimos autores sũt illa duo ossa quæ ab utroq; humero transuersa extenduntur supra sumitatẽ pectoris: ubi desinit collũ:& ubi cõiũgunt:ueluti lacunã quãdã efficiũt:quæ quo maior ẽ :eo excellẽtius in hoĩe ingeniũ indicat. Vnde Zophyrus physognomon:q se profitebat hoĩum mores:naturasq; ex corpore:oculis:uultu:fronte: pnoscere stupidũ esse Socra.dixit:& bardũ.q; iugula cõcaua non haberet: obstructas eas ptes & obturatas esse dicebat: Ibi locus ẽ maxie cædi obnoxius.Lucanus.Iugulũq; senilẽ.Cõfodiã:hinc fit uerbũ Iugulo:qđ nõ mõ gladio: sed & morbo occidere significat.Celsus li.iii.Nã quartana neminẽ iugulat.De iugulo ita scri.Celsus lib.viii.Iugulũ uero:si transuersum fractũ est:nõnunq per se rursus rectæ coit:& nisi mouet sanari sine iunctura põt.Nõnunq uero maximeq;:ubi motũ est elabitur:fereq; id qđ a pectore sub id:qđ ab humero est: in posteriorẽ partẽ inclinat.Et paulo infra A dextro uero iugulo:si id fractũ est:ad aliã sinistrã:a sinistro ad dextrã.Iugula uero genere fœminio signũ cæleste esse docet Var.in lingua latiali:de quo meminit Plau.in Amphi.Neq; iugula: neq; uesperugo. **Meditatus** Mediatus pre.uil.hoc est:qui in animo suo p̃lia ptractauerat in uilla sua. Aut q exercuerat p̃lia in uilla tẽtãs qd posset efficere aduersus hostẽ. Nã meditari accipit pro cogitare:& mente ptractare ut illud Oratii.Nescio qd meditãs nugarũ.Terẽ.Meditata sunt mihi oĩa mea incõmoda.Itẽ p exercere ut illud Quinti.Declamatio ẽ forẽsiũ actionũ meditatio.i.exercitatio. Et fu.subaudi adest Est.n.Corne.ille Fuscus:q tpibus Domitiani p̃torianæ cohortis p̃fectus beilũ gessit aduersus Dacos: a qbus in prelio est occisus. Lege Taci. Mart.de eo ita scri.li.vi.Ille sacri lateris custos martisq; togati:Credita cui summi castra fuere ducis.Hic situs est fuscus licet hoc fortuna fateri.Non timet hostiles iã lapis iste minas. Grande iugũ domita dacus ceruice recepit.Et famulũ uictrix possidet umbra nemus. Vulturibus.Bene aũt uulturibus:cadauera.n.adeo auide sequunt:ut triduo ante aut biduo uolare eo:ubi cadauera futura sunt:tradant Pli.lib.x.Prudẽs ue. Vegentonis & catulli Messallini cæci mẽtionẽ facit Pli.epi.ad Sẽpro.Ruffum.Sic cœnabat.Nerua cũ paucis: Veiento recũbebat pximus:atq; ẽt in sinu.dixi oĩa.Quum hoiem noĩaui incidit sermo de catul. Messallino : q luminibus orbatus ingegnio suo mala cæcitatis addiderat nõ uerebat:nõ erubescebat : nõ miserebat Sæpius a domitiano nõ secus ac tela: q̃ & ipsa cæca & improuida ferunt in optimũ quẽq; cõtorquebat de huius neqtia sanguinariisq; sentẽtiis in cõe oẽs sup cœnã loqbant.Hinc ergo poeta mortiferũ catul.appellat:ut delatorẽ & nocentissimũ hoĩem Veiẽtonẽ aũt appellat honorifice prudẽtẽ:neq;.n.usq apparet eũ fuisse malũ:sed doctũ & familiarẽ Neruæ:est aũt Fabricius ille ueiẽto uir senatorius:de quo in.vi.saty.intellexit poeta:ubi ostẽdit. Hippiã uxorẽ eius:relicto marito p ĩpudicitiã gladiatorẽ abeũte:ab urbe ĩ ægyptũ usq; fuisse secutã. Nusq ui.ordo ẽ q flagrabat amor puellæ nũq uisæ:erat.n.ut dictũ ẽ:luminib9 orbatus. Grãde:appositio ẽ. Satelles di.hoc ẽ dignus:q ad põtes mẽdicaret:ĩ qbus solẽt cõsidẽtes paupes stipẽ a trãseũtibus petere. Sene. In suppliciũ põtẽ **Satelles** me trãsser:& iter Egenos abige:nõ iõ tamẽ me despiciã : q; illo℞ in nũero cõsidero:q manũ ad stipẽ porrigũt. Iuue.ĩ sequẽtibus.Nulla crepido uacat nusq pons. Satelles:ironice Satellitẽ q̃si põtis custodẽ appellauit : nã **Arthemisium** Satelles pprie is appellat:q ad custodiã principis assistit:unde Cecil.cipria.ĩ epi.ad donatũ.Exigit pœnas piter de potẽtiore sublimitas sit licet Satellitũ mãu septus & clausũ ac ppe tectũ latus nũeroso stipatore tutet. Aricinos.i.q stipẽ peteret ab iis:q Ariciã uehunt.Nã Ariciæ:q̃ sita ẽ: ĩ cliuo ĩ Appia uia post albanũ mõtẽ lucus fuit dianæ:qđ Arthemisiũ appellauere:quo magna populo℞ multitudo cõfluebat:pp qđ mendici in eo cliuo sedentes mẽdicabãt. Rhedæ de. est.cliuus iuxta ariciã.Martia.Debet Aricino cõuiua recũbere cliuo. Magis stu.q̃ ipse Catu.Messalinus. Sic pu.ci.Cilix nomẽ fuit gladiatoris:cuius pugnas simili adulatione laudabat. **Pægma** Et Pæ.Pægmata Machinamẽta erãt lignea.q̃ in triũpho℞ põpa ferebantur eo artificio cõpacta:ut p se surgerẽt:ueluti rãos exerẽtia.Sene.ad Luci.de artibus liberalibus **Ludicræ Artes** Ludicræ sunt artes:q̃ ad uoluptatẽ auriũ:atq; oculo℞ tendũt:his annumeres licet machinatores:q pægmata p se surgẽtia excogitẽt:& tabulata tacite ĩ sublime crescẽtia.Mar.Et crescũt media pægmata cælsa uia.Iosephus itẽ:li.vii.de triũpho Vespasiãi & Titi loquẽs sic scri.Maxie ãt erat stupor machina℞:q̃ portabãt:siue pægmatũ fabricatio: p quo℞ magnitudie timẽdũ uiri

bus portantiũ occurrẽtes timebãt:multa.n.in tertiũ nidũ q̃rtũq; surgebãt:& magnificẽtia fabricæ cũ admiratiõe delectabãt.De qbus sic Clau.de ɔsulatu Mãlii Theodosii.Vel q more auiũ se se iaculãt ĩ auras.Corporaq; ædificãt cæleri crescẽtia nexu.Quo℞ cõpositã puer augmẽtatus ĩ arte.Emicet: & uinctus plãtæ uel cruribus hærẽs.Pẽdula librato fugat uestigia saltu.Mobile põderib9 descẽdat pægma reductis:pægma ãt dictio ẽ græca:q̃ ludũ significat. Et pue.s.laudabat residẽtes ĩ pægmate. Inde ra.i.ex pægmate finitis ludis ablatos:aut raptos:mox stupratos.De qbus uĩ ĩtellexisse Diuus Aug.li.ii.sic dicẽs.Veniebamus nos ẽt aliqñ adolescentes

Non cædit ueiento:sed ut phanaticus oestro
Percussus bellona tuo diuinat:& ingens
Omen habes inqt magni clariq; triumphi.
Regem aliquẽ capies: aut de themone britãno
Excidet aruiragus:peregrina est bellua:cernis
Erectas in terga sudes:hoc defuit unum
Fabricio :patriã ut rhombi memoraret:& ãnos
Quid nã igitur censes? cociditur? absit ab illo
Dedecus hoc mõtanus ait:testa alta paretur
Quæ tenui muro spaciosum colligat orbem.
Debet magnus patinæ:subitusq; pmetheus.
Argillam:atq; rota citius properate:sed ex hoc
Tempore iam cæsar figuli tua castra sequãtur
Vicit digna uiro sententia:nouerat ille

ad spectacula : ludibriaq; sacrilegiorũ : spectabamus arreptitios:audiebamus symphoniacos : ludos turpissimos:q̃ diis:deabusq; exhibebantur:ubi uĩ ut diximus per arreptitios ĩtellexisse pueros arreptos ad stupra. **Velaria** Ad uelaria:Velaria loca erãt:ubi uela reponebant q̃ ad ornandũ theatrũ tenebant:nõ sum nescius & uelaria põni ẽt p ipsis uelis : nisi mẽdũ ẽ apđ Papiniũ in Syluis li.i.iã uelaria lintea pluebãt.Nã illic in plærisq; codicibus legit Bellaria adorea pluebãt. Nõ cæ.ue.i.ĩ adulatiõe & piscis laudatiõe nõ cædit. Messalio:ac si dicat lõge uehemẽtius adulat. **Phanatici** Vt pha.Phanatici pprio epitheto dicebãt sacerdotes cybeles:siue bellonæ:q ueluti deæ numine afflati:caput & comas rotabãt iactabãtq;:futuraq; p̃dicebãt.Luca.i.i.Crinẽq; rotãtes.Sanguineũ populis cecinerũt tristia galli.Quinti.li.ix.iactare caput: & comas rotare phanaticũ ẽ.Lampridius ĩ Heliogabalo. Iactauit aũt caput ĩter p̃cisos phanaticos:& genitalia sibi deuinxit.Porphi.ita scri.in Ora. Affirmat ãt nõ magis mr̃is magnæ:aut Apollinis numine ĩstinctos furere q̃ eos:q iracũdia sũt ĩcitati.Ora.ĩ poetica.Aut phanaticus error:& iracũda Diana.Idẽ **Enthei** Enthei ẽt dicebãt q̃si diuini:& deo pleni.Papi.ĩ Syluis.Eat enthea uittis.Atq; hederis redimita cohors.Mar.Spadone quũ sis euiratior fluxo.Et cõcubino molior cæleneo.Quẽ sectus ululat mr̃is entheæ gallus:nã sacerdotes Cybeles furore correpti in sacris ululatu reqrebãt athin : quẽ oli Cybele amauerat.De sacerdotibus Bellonæ sic.& Lactã.li.i.de ĩstitutione diuina. Percussus tuo oe.o bello .i.tuo furore correptus.Oestrũ græci:ut autor est Festus:appellãt furorẽ οιςρεω.n.idem est qđ insanio.Vnde Oestrũ etiã accipere græci pro eo:quẽ latini Asylũ dixere.i.Tabanũ:est.n.genus uiolẽtæ muscæ:quæ in furorem armẽta agit.Virg.in.iii.geor.Est lucus silari circa illicibusq; uirentẽ.Plurimus Alburnũ uolitans:cui nomen Asylo Romanũ ẽ.Oestrũ graii uertere uocantes.Semp acerba sonans:quo tota exterrita syluis.Diffugiunt armẽta:hic ergo Oestrũ p furore poeta posuit.Sta.li.i.Thebaidos.Tẽpus erit quũ laurigeno tua fortiter oestro.Facta canam.Idẽ in Syluis de Genethliaco Luca.Docto pectore concitauit oestro.Pli.lib.xi.ca.xvi.Nascuntur aliquãdo in extremis fauis apes grandiores:q̃ cæteras fugãt.Oestrus uocat hoc malũ.Et idẽ ca.xxviii. **Oestrus Asylus** eiusdẽ lib.Quibusdã aculeus in ore:ut asylo:siue tabanũ dici placet.Sene.ad Luci.Hunc quẽ græci oestron uocant pecora pagentẽ & totis saltibus dissipantẽ:asylũ nr̃i uocabant:qbus uerbis ostendit uocabulũ Asylũ interiisse:& oestro ĩ usu remansisse. Bellona:dea ẽ belli:Sẽsit Apu.ĩ metamor.sua. Cybelẽ Bellonã & Isidẽ easdẽ eẽ deas:eosdẽq; sacerdotes:q suo cruore ĩ ea℞ sacris rẽ diuinã faciebãt.Nã gladiis humeros sibi & lacertos ferientes & capitis agitatiõe discurrebãt:& ueluti numine deæ afflati agebant:p̃dicebãtq; futura.Et bellona:uocatiuus est casus:ut sit ordo.Veiẽto ut phanaticus pcussus tuo oestro o bellona diuinat. Diuinat:p̃dicit.ẽ.n. **Diuinare** diuinare qđ futurũ sit p̃dicere. Regẽ ali.ca.hinc argumentat:diuinatq;:eũ captu℞ aliquẽ regẽ Barbarum & peregrinũ qa piscis sit pegrinus & spinis armatus:ut reges casside cristata armant. Excidet:de temone britãno.i.capiet in bello:& de curru deiicietur.Nam britanni curribus utunt in bello:ut autor est Cæsar in cõmẽ **Couin9** tariis:quos couinos:autore Põponio Mela:uocabãt.Lucanus.Et docilis rector mostrati belga Couini: qđ britãni curribus:ĩ bello uterẽt ĩdicat:& Proper.sic. Hiberniq; getæ:pictoq; Britãnia curru. Aruiragus:rex britanniæ. **Sudes** Sudes:metaphoricos appellat pinas:quũ sudes dicant pali. Hoc de.unũ fa.ita inqt reliq p assentationẽ p̃dixit:ut aliud nihil restaret q̃ ut cõmemoraret patriã piscis:& qđ annos eẽt natus: sicq; tãtã assentationẽ apphensorẽq; eius subsannat. Quidnã igni.cẽ.uerba sũt Iuue.qd putas inqt decretũ fuisse de pisce coquẽdo? Cõcidit:uerba psonæ introductæ respondentis. Absit ab illo:uerba poetæ recitantis sententiã montani. Dedecus hoc.s.ut cõcidatur. Testa : patella fictilis:in q̃ integer coquat. Tenui mu.q̃ sũmæ sit tenuitatis:laus ẽ figuli in cõficiendis:uasis ea ducere tenuia.Hypbolicos murũ appellauit:quũ **Murus** Murus pprie sit:q publica ambiat:ut ciuitatẽ:**Paries** Paries uero priuata:ut domos. Orbẽ spa.i.q̃ spaciosa sit:& apprime capax. Debet **Prometheus** pro.inueniẽdus ẽ inqt optimus & prudẽs figulus:q fingat patinã:q̃lis fuit pmetheus: q ex limo hoiem finxit inaĩatũ:& insensibilẽ:sed beneficio mineruæ in cœlũ assumptus ignẽ ex radiis solis furatus est:eũq; pectusculo hoĩs applicãs aĩatũ reddidit.Higi.Ouid.& Fulgen.dictũ autẽ uoluere pmetheum q̃si προμηθειαν:qđ nos latine puidentiã dicimus. **Argilla** Argillam atq; ro.Argilla genus est terræ : unde fingunt uasa. Rotã.s.figularẽ. Eam inuenit Anacharsis scythes:siue Chorebus Atheniẽsis:ut Pli ĩ.vii.& Laertius Diog.tradũt.Quãuis scribat Seneca ad Luci.figuli rotã:apud Home.inueniri.snĩa.s.Montani. Digna uiro:ac si dicat:talis fuit sentẽtia:q̃lis uir:q̃si qui cibis optime cõditis delectaret.Corpulentũ.n.fuisse & magni uẽtris superius ostẽdimus.

Pe Mercenario conuiu pt iniqua probosaq officiorum copensation

Luxuriam imperii ueterem: noctesq; neronis
Iam medias: aliāq; famem cum pulmo falerno
Arderet: nulli maior fuit usus edendi
Tempestate mea: circeis nata forent: an
Lucrinum ad saxum: rutupinoue edita fundo
Ostrea callebat primo deprændere morsu.
Et semel aspecti littus dicebat echini.
Surgitur: & misso proceres exire iubentur
Consilio: quos albanam dux magnus in arcem
Traxerat attonitos: & festinare coactos.
Tanquā de cattis aliquid: toruisq; sicambris
Dicturus: tanquam diuersis partibus orbis
Anxia præcipiti uenisset epistola penna.
Atq; utinam his potius nugis tota illa dedisset
Tempora sæuitiæ: claras quibus abstulit urbi
Illustresq; animas impune: & uindice nullo
Sed periit: postq̄ cerdonibus esse timendus
Ceperat: hoc nocuit lamiarum cæde madenti.

¶ Noctesq; ne. nō ē īqt mirꝝ si tā grauē tulit sñiam de coquēdo pisce: q̄a calebat q̄d īpatores supiores & p̄serti Domiti⁹ nero facere cōsueuerit ī paradis obsoniis: Nā Nero. (ut autor ē Trāqll⁹) epistolas e medio die ad mediā noctē ꝑtrahebat: refotus sæpe callidis piscinis ac tpe æstiuo niuatis. ¶ Aliāq; fa. i. quō nouā aliā famē posset sibi excitare: quū ex nimia repletiōe cibi & potus stomachus arderet: ac si dicat nouerat delicatis pulmētariis lautioreq; appatū ciboꝝ stomachū refocillādū. ¶ Quū. p. a. i. nimia crapula ferueret. ¶ Falerno: uio cāpāo austero. ¶ Maior. u. e. maior pitia ī ciboꝝ delectu q̄ ipsi Mōtāo: q primo morsu callebat: ex quo littore mitterenť educataq; fuisset ostrea. ¶ Circeis. i. ī cāpāia iux
Circei ta circeos eēt nata: Circei. n. oppidū est cāpāiæ: Ora. Ostrea: circeis Miseni oriunť echini. ordo āt ē mōtanus. callebat dep̄hendere prīo morsu: an ostrea nata forēt Circeis: an ad saxū lucrinū: an edita eēnt fundo rutupino. ¶ Ad saxū lucrinū: hoc ē ī lacu lucrino: nā illic pria fuit ostreoꝝ cōmēdatio: primusq; Sergius Orata: ut scri. Pli. li. ix. optimū saporē lucurinis adiudicauit: alibi capta ī lucrinū aduehebanť: ut illic saginarenť. Idem. Pli. autor Martialis. Ostrea Tu sumis stagno saturata lucrino. Lacus āt Lucrius ī Cāpāia ē. ¶ Saxū. i. rupes lucrias. ¶ Rutupio. s. i. ex mari britānico: nā ostrea britānica īuēta fuere post lucrina. Pli. li. ix. Nōdum Britānica seruiebāt littora: quū Orata Lucrina nobilitabat. Ex extremis. n. maris tractib⁹ q̄rebanť pisces. Vnde Vitelius ī dedicatōe patiæ suæ a Carpathio usq; freto hispāiæ p nauarchos ac Triremes pisces cōqsiuit. Sene. nō ē necesse pscrutari p fūdū: nec strage aīaliū uētrē onerare: nec Cōchylia ultimi maris ex ignoto littore eruere. ¶ Rutupio. Rutupinū āt britānicū significat ab oppido littorali: q̄d docet. Ptolo. li. ii. ubi scri. Catnicoꝝ urbē eē rutupias. Luca. At uaga quū thetis rutupinaue littora feruent. Vnda Caledonios nescit turbata britannos.
Ostrea ¶ Ostrea: pisces sūt cōcha iclusi. Oui. li. v. fast. Ostreaq;. ī cōchis tuta fuere suis. ¶ Echini sūt. Echini ex ge
Echin⁹ nere cācroꝝ ī qbus spinæ ꝑ pedibus. Ingredi his ē ī orbē uolui. Echinus ēt capiť ꝑ theca illa spinosa castanea
Echineis rū. Echineis uero piscis ē paruus: q̄ remorā latini dixerūt. Naues uelis plenis eūtes retinere dr̄: si carinis hæserit autor Pli. li. ix. Luca. Nō puppi retinēs euro tōdētes. In mediis echineis aqs. ¶ Semel aspecti: quē semel aspexisset. ¶ Misso: ꝑ dimisso. ¶ Cōcilio: sēatorib⁹. ¶ Arcē. a. bñāt arcē appellauit. nā: ut autor ē Asco. Arx ex dr̄ uel se
Arx des tyrāni uel editus ī ciuitate & mūitior ad salutē ciuiū locus. Vñ Vir. Quo res sūma loco pāthu: q̄ p̄hēdim⁹ arcē? ¶ Traxerat: hoc uerbo ostēdit eos īuitos seq īpatorē ob eius sæuitiā. ¶ Attōitos: anxios: & q sibi timerēt ob eius crudelitatē. ¶ Tāq̄. de ca. legēdū ē de Cattis nō getis ad historiā. n. respicit. Nam de Cattis: Dacisq; post uaria p̄lia duplicē triūphū egit. Trāqllus & Euse. autores. Sta. lib. i. Syluaꝝ Das Cattis Dacisq; fidem. Eutropius: de expeditiōib⁹. Domitiāi sic scri. Expeditiōes q̄ttuor habuit: unā aduersus Sarmatas: alterā aduersus Cattos: duas aduersus Dacos. Sūt āt Catti populi germaniæ Sycābris finitimi: q īdigētia laborāt: autor ē Stra. lib.
Catti vii. Eos īchoaŕ ab Hericinos saltu scri. Taci. Sycābri germāiæ sť populi īter rhenū & albin flumē: siti ad oceanū: de qbus multa Cæ. ī cōmētariis: & Tacitus ī li. de situ germaniæ. ¶ Toruis: terribilibus a terrēdo: q̄si terui. ¶ Epistola an. hoc ē q̄ res afferat tristes: & calamitosas. ¶ Pēna. p. hoc ē: q̄ p auē eēt allata. Nā quū celeriter aliqd nūciādū eē: didicere antiq auibus litteras alligare: q̄s uolātes pferebāt. Pli. de Colūbis sic scri. li. x. Quin īternūciæ ī magnis rebus fuere: & epistolas annexas eaꝝ pedibus obsidione mutinēsi ī castra ptulere. D. Bruto mittēte: qd uallū & uigilū obsidio: atq; ēt retia amne p̄tēta ꝑfuere Antro p cœlū eūte nūcio. ¶ Atq. u. h. p. utinā ī qt tēpora īperii sui potius cōsumpsisset ī his nugis: nec abstulisset nobiles & illustres ciues. ¶ Hic. n. his deliberatiōibus: q̄les fuerūt de coquēdo pisce. ¶ Quibus. s. tpibus. ¶ Abstulit: necādo. s. ¶ Illustres. a. nobiles & illustres ciues: Cōplures. n. senatores: ī iis: aliquot cōsulares īteremit: ex qb⁹ ciuicā cerealē ī ipō asiæ ꝑcōsulatu: Saluidienū: Orfitū: Aciliū: Clabrionē: quos prius exilio īsulari mulctatos īteremit: q̄si nouaꝝ reꝝ molitores: ceteros leuissima quēq; de cā: Aeliū: Lamiā: Saluiū: Coccianū: Metiū: Pōposianū: Salu. Lucullū: Iuniū rusti. & multos alios. Lege Trāql. de eius sæuitia. & Euse. ¶ Impūe: nullo existēte: q tātā crudelitatē ulcisceret. ¶ Sed periit: postq̄ sensus ē. Dū sæuit ī nobilitatē hūc & illū necādo: nēo īuētus ē: q eū īterimeret: sed post q̄ cœpit sanguine plebeio manus suas cōtaminare: statī īuētus ē īterēptor. Nā a Stephano Domicillæ flauiæ ꝑcuratore: parthenioq; cubiculario cæteris cōspiratis cūctātibus ē occisus ī cubiculo. De parthenio tāq̄ cubiculario domitiāi sic meminit Mar. Musæ ptheniū rogate ur̄m. Admittat timidā breuēq; chartā. Intra limina sanctioris aulæ. Nr̄i tpa tu iouis sereni: lege Tranqllū. ¶ Cerdōib⁹: hoc ē plebis & uilissimis hoib⁹: nā cerdo. is appellaŕ: q artificio
Credo & lucro uictū q̄rit κερδοσ. n. lucrū significat κερδαινω lucror. ¶ Hoc no. s. sæuiuisse ī cerdones: & hoies tenuis fortūæ. ¶ Madēti cæ. lamia. hoc ē cæde nobiliū. Nā. Lamias posuit ꝑ oībus nobilib⁹ respexitq; ad historiā. Aeliū. n. Lamiā īteremit ob suspiciosos: & ueteres: & īnoxios iocos: Autor Trāqll⁹. Lamiæ gēus duxerūt ab lamo: q ut tradit Home. ī odyssea caietæ regnauit. Sili⁹. Et regnata lamo caietæ. Ora. Aeli uetusto nobilis ab Lamo.

SI te propositi: multi tēporibus Poetæ amicitias nobilium & diuitum sequebantur: & uilissimis quibusq; officiis cœnas captabant: in quo uitæ instituto uersantem Trebium amicum suum poeta monet: deterretq;: ne tale genus uitæ sectetur: ostendens superbe cōtumelioseq; a diuitibus accipi pauperes. Sicq; notat auariciā sui tēporis. ¶ Si te ꝑpositi nondū pudet: & ordo est sensus: O trebi ego nihil noui frugalius uentre: quasi dicat modicis potes esse contentus. Sed tamē putemus hoc ipsum modicum quod potest sufficere inani aluo defecisse tibi: nonne potes mendicare? hoc autem dico. Si te non pu

det propositi tui: ut uelis sequi mensas nobilium: & si potes pati: quæ nec Sarmētus: nec galba scurra tulissent: quamuis tibi testi iurato: q; scilicet non te pudeat: & possis fere tot contumelias non audeam credere: sicq; ostendit tollerabilius esse mendicare: q̄ cōtumeliosas sequi mensas nobilium: ubi tanto excipiuntur ludibrio. ¶ Nondum pu. ut uelis mensas nobilium sequi. ¶ Aliena: qua aliena mensa. & repositorio alieno: nam quadra repositoriū appellatur a forma quadratum: ubi incisa reponūtur obsonia: quod ostendit Vir. in æne. Patulis nec parcere quadris. Fatalis crusti: ac si dicat repositoriis. Capitur & q̄dra pro frusto: ueluti q̄drato: ut est apud Mar. Quū mittis turdūq; mihi q̄dramq; placētæ. Bucellas misisse tuas te pontia dicit: quadram ergo idest frustū placētæ quadratum. Ora. in epist. Et mihi diuiduo findetur munere quadra. Sene. de beneficiis. Quis beneficium dixit quadram panis aut stipem æris abiecti: aut ignis accendendi factam potestatem. Mart. li. xii. in uacerram. Nec quadra deerat casei tolosani. ¶ Nec sar. ini. Sarmentus eques fuit romanus scurrilitate notissimus p hoc augusto Ce. gratissimus: de quo meminit sic Ora. in saty. nunc mihi paucis Sarmenti scurræ pugnas messiq; cicerri. Musa uelim referas. Eius etiam meminit Plutar. ī Antoniū. ¶ Galba: item scurra. Mart. Ille suo felix cesare galba uetus alibi. qui galbam salibus tuis: & ipsum posses uincere testium caballum. ¶ Tibi iurato: hoc est: qui iuraueris ī actiua ē significatiōe. Est. n. ex his uerbis neutris: quæ antiquitas duplici inflexit præterito: ut prādi pransus: cœnaui cœnatus: placui placitus: nupsi nuptus: iuraui iuratus. Cic. in offi. Quum uero iurato sententia dicenda est. Ora. in episto. Per sanctum iuratus dicat osyrim. Credite. ¶ Testi: illud minime est admittēdum ut Testi sit uocatiuus: q; testius Caballus scurra fuerit: de quo dictū: nō enī ad Testium scribit: sed ad Trebiū: p̄terea illd̄ apud Mar. nō testiū sed tectiū. Caballū legendū est. ¶ Nulla crepido: nullū saxū nullus locus eminēs ubi solēt mēdici cōsidere: Nā crepido capiť ꝑ loco excelso & sumitate excelsi loci unde Sene. ad Luciliū. Itaq; caligabit: si uastā altitudinē ī crepidine eius cōstitutus despexerit. ¶ Tāti

Quadra — Iuratus — Crepido

Iunii Iuuenalis Aquinatis Satyra Quinta.

SI te propositi nondum pudet: atq; eadem est mens
Vt boa summa putes aliena uiuer q̄dra
Si potes illa pati: quæ nec sarmentus iniquas
Cæsaris ad mensas: nec uilis galba tulisset.
Quāuis iurato metuam tibi credere testi
Ventre nihil noui frugalius: hoc tamē ipsum
Defecisse puta: quod inani sufficit aluo.
Nulla crepido uacat? nusq̄ pōs? & tegetis pars
Dimidia breuior? tanti ne iniuria cœnæ?
Tam ieiuna fames? cum possis honestius illic
Et tremere: & sordes farris mordere canini?
Primo fige loco: quod tu discumbere iussus
Mercedem solidam ueterum capis officioꝝ.
¶ Fructus amicitiæ magne cibus: iputat hūc rex
Et quāuis rarū tamen imputat: ergo duos post
Si libuit menses neglectum adhibere cliētem.
Tertia ne uacuo cessaret culcitra lecto.

ne in. cœ. est ne tanti facienda cœna illa iniuriaꝝ plena: ut debeas pati tot cōtumelias. ¶ Fames ie. hoc est cœna illa: ubi tibi famē sedare non licet. ¶ Illi: in locis mēdicantiū. ¶ Sordes far. cani. i. panē sordidū caninū. hoc est q daŕ canibus. Var. in re ru. panē ordeaciū canibus dandū putat. ¶ Prīo. fi. lo. ꝑponit incōmoda & cōtumelias qbus afficiť in cœnis diuitū: putat inqt diues amplissimā tibi laboꝝ mercedem rependisse: si tibi unā dedit cœnam. ¶ Fige: pone: & statue iam hoc. ¶ Primo lo. s. contumeliaꝝ. ¶ Fructus ani. ordo est: cibus est fructus magnæ amicitiæ: magnā amicitiā appellat diuitis: sicut post hūc. Magni delator amici: & alibi. In quoꝝ facie miseræ magnæ sedebat Pallor amicitiæ. i. iperatoriæ: & potentis hominis. ¶ Rex: diues: de quo prima saty. diximus. Rex hoꝝ. ¶ Imputat: obiectat. Sene. de beneficiis. Ministeriū ē serui: quē conditio sua eo loco posuit ut nihil eoꝝ quæ præstat imputet superiori. ¶ Et quāuis rarum. s. cibum: licet īquit te raro uocet ad cœnam: id tamen tibi imputat & obiicit. ¶ Ergo duo: ordo ē. Ergo diues ait simus una. ¶ Tertia cul. tertio lecto. ternis enim lectis cœnabant antiqui: unde ut alibi ante diximus triclinium græce appellatur: non solum ipsi tres lecti: sed & locus ipse ubi cœnabant. Oratius. Sepe tribus uideas lectis cœnare quaternos. ¶ Culcitra: autem appellatur: q; aut plumis: aut tomento repleatur & inculcetur. Cicero in. iii. Tuscula. Eripiamus huic ægritudinem: quomodo collocemus in culcitra plumea. Lampridius in Antonino heliogabalo. Nec cubuit in accubitis facile nisi his quæ pilum leporinum haberent: aut plumas perdicum subhalares sæpe culcitras mutans. Culcitra

☞Votorũ sum.exclamatio poetæ:quũ in uanos cliẽtũ labores:tũ in sui tp̃is auariciã:hæc ẽ iq̃t sũma uotorũ.i. uotorũ & desideriorũ tuorũ:merces & retribuitio.☞Quid ul.q̃ris : hæc ĩ derisum ipsius cliẽtis nõ ne hoc magnũ ẽ p̃miũ:qd ultra ẽ q̃rẽdũ quũ hoc sit satis.☞Hẽt tre.Ironicos legũtur:quũ capiat inq̃t tãtã mercedẽ Trebius hẽt sane qd debeat rũpere somnũ:& sequi diuitẽ in officio salutandi.☞Ligulas di.so. Nã q̃ pperabant ad salutãdũ:nõ poterãt se colore:unde Mar.li.iii.Horridus ut primo sp te mane salutẽ.Per mediũq; trahat me tua sella lutũ.☞Ligulas.Festus Põ.ligulã scri.eẽ p̃tẽ quãdã in calceo ad similitudinẽ linguæ exertæ: hãc pperantes

Ligula

demittebãt:erat ẽt genus gladii Lingula.Geli.Ligulã itẽ accipimus p genere mensuræ: & coclearis p diminutionẽ a ligua eiusdẽ significatiõis Pli.li.xx.ca.xxiii.Sũt q comitialibus morbis dãdũ putãt linguæ mẽsura: est.n.istrm ad sĩitudinẽ coclearis.nisi qa coclear cõcauũ ẽ: lingua uero plana ẽ & oblõga ĩ spẽm linguæ:Mar.ĩ distichis de ligula diminutiuo. Quãuis me ligulã dicãt æqtesq; patresq;.Dicor ab ĩdoctis lingula grãmaticis.☞Peregerit or.officiũ salutãdi pfecerit.☞Sideribus du.ut adhuc non facile cognosceret an dies:& lux uicina foret.☞Aut il.tpe.i.iã appropinquãte die:quo tpe plaustrũ pegit cursũ suũ in septẽtrionẽ:Prop. Quũ iã.Eiectãt Icarii sidera tarda boues.☞Frigida sar.i.Plaustra septẽtriona ia.☞Bootæ.i.bubulci.Nã q de astrologia scripserunt: tradũt septẽ stellas eẽ ĩ cœlo:ex qbus duæ:q̃ pariles : & maxie ĩ uno loco uident p bobus haberent.Reliq̃ uero qnq; figurã plaustri simularẽt:&qd pximũ ẽ:his signũ bootẽ appellari uolũt.☞Pigri : hoc est ex rõne speræ dictũ:nã quũ modico flectat gyro circa polũ septen

Vna simus ait:uotorum summa:quid ultra
Q uæris? habet trebius pp qd rũpere somnũ
Debeat:& ligulas dimittere solicitus:ne
Tota salutatrix iam turba peregerit orbem
Syderibus dubiis:aut illo tempore: quo se
Frigida circumagunt pigri sarraca bootæ
Q ualis cœna tamẽ? uinum qd succida nollet
Lana pati:de conuiua corybanta uidebis
Iurgia proludũt:sed mox & pocula torques
Sautius:& rubra deterges uulnera mappa.
Inter uos quotiens:libertorumq; cohortem
Pugna saguntina feruet commissa lagena.
Ipse capilato diffusum consule potat.
Calcatamq; tenet bellis socialibus uuam

trionalẽ:nec lõge discedat:ideo piger uocat.☞Vinũ qd suc.nol.la.pa.Conqrit no ide uinu apponi conuiuis: seqt.n.Ipse capillato diffusum cõsule potat. Eadẽ ẽt ẽ q̃rela apud Pli.ĩ.xiiii.loquẽtẽ de Catone redeũte cũ triũpho ex hispania:nõ aliud inqt uinũ bibi: q̃ remiges:ĩ tãtũ dissimilis istis:q ẽt cõuiuis: alia q̃ sibimetipis ministrãt:aut pcedẽte mẽsa piiciũt.☞Succida:ea dr lana succida:q̃ succisa ex oue nõdũ ẽ lota:dicta a sudor.De quo

Succida lana

ita Var.ĩ re rust.li.ii. Tõsuræ tp̃s ĩter æqnoctiũ uernũ & solsticiũ quũ sudare ĩcepint oues:a quo sudore recens lana tõsa succida ẽ appellata.☞Corybãta ui.iã inqt putabis de cõuiua ĩportũa ministrãtiũ uexatiõe eẽ ĩsanũ & furẽtẽ:q̃les erãt corybãtes:q ita sũt appellati:q; ĩter saltãdũ capita iactarẽt:qd coryptim dr: quos Betarmonas uocat.Home. Euge age pheacũ Betarmones egregii ad sunt.Hinc q capita saltãdo iactãt:& numine aspirant:

Corybãtes

Betarmones

& furiis agitant corybãtiare dicimus:ii ãt existimant iidẽ fuisse:q & curetes:Iouis in Creta educatores : q quia alẽdi Iouis curã gesserũt Curetes nominati sũt.Nã dicũtur ĩ ida mõte:quũ iuppiter ĩfans nutriret:ne uox ei⁹ uagiẽtis audiret a Saturno:tympana & cymbala pulsasse.De qbus multa Stra.i.x.Alii uero tradũt Corybantes dictos eẽ a pupillis oculorũ siue gẽis: q̃s græci κοραϲ uocãt: q; ipsi quũ custodes eẽnt Iouis nõ mõ excubare:sed ẽt aptis oculis dormire cogebant:huic natũ uicio ex fabula uocabulũ: ut q leporũ mõ somnũ caperent oculis patẽtibus ita noiarent.Ser.li.iiii.☞Iurgia: uerborũ cõtẽtiones ĩde ẽ iurgare & obiurgare nõ sine differẽtia:ut iurgare sit uerbis cõtẽdere:& ueluti altercari.Obiurgare uero rep̃hẽdere:unde ẽ illud apud Apul.ĩ prima apologia.Rhetori iurgãti:an philosopho obiurgãti.Rhetor.n.ĩ actione causarũ uerbis cõtẽdit:ac pstrepit philosophus uero hoium delicta obiurgat.☞Proludũt:pcedũt tanq̃ futuræ pugnæ pludiũ.☞Torques in ministros:a qbus pulsatus fuisti.☞Mappa: genus est mãtilis ad usum mẽsarũ.Ora.in epistolis loquẽs de cõuiuiis sic.Varius mappa compescere risum.Vix poterat.Idẽ in epistolis.Ne turpe toral:ne sordida mappa.Corruget nares:& ut alibi in sequẽtibus dicemus:quũ publice ostẽdebat:erat signũ futurorũ ludorũ circẽsiũ:iterea megalesiacæ spectacula mappæ.☞Rubra:quæ ex uulnere facta ẽ rubra.☞Lagena: uas tam uinariũ q̃ aquarium.

Corybãtiare

curetes

Iurgare

Obiurgare

mappa

Lagena

☞Sagũtina:hoc est fictili a Sagunto ciuitate hispaniæ:unde uasa fictilia pulcherrima mittebant.Mart.Ficta saguntino Cymbia malo luto. Ea q̃ fictilia erãt:& tanq̃ modici præcii apponebant pauperibus cõuiuiis. Mart. Quæ nõ sollicitus teneat:seruetq; minister. Sume.Sagũtino pocula facta luto.☞Ipse.s.diues.☞Diffusum : expressum:qd postea ĩ uasa diffundi solet in usum totius anni.Vnde Pli.li.xiiii.Protopũ appellat a qbusdã mustũ spõte defluẽs:anteq̃ calcent uuæ:hoc ptinus diffusum lagenis suis deferuere passi. Et alibi ut stati dicem⁹ uina:q̃ eo anno diffusa sunt ĩ ducẽtessimũ annũ seruata fuerũt:idẽ alii diffusa:ita decimo die obterãt. Apulei⁹ lib.ix.de asino aureo.Concurrit unus a cella uinaria nuncians oẽ uinũ:qd olim diffusum fuerat in omnibus doliis feruẽti calore rebulire.☞Consule capilla.uinũ opimianũ intelligit. Nã Lucilio opimio cõsule quo tẽpore Ga.Gracchus Tribunus plebis agrariæ legis pmulgator intereptus est:cœli tẽperies fulsit: quã cocturã uocant solis opere:tanta uini fertilitate & præstãtia:ut q̃ eo anno diffusa sunt in ducentesimum annũ seruata fuerint:redacta in speciem mellis asperi ita ut non sit mirũ ad tempora usq; Iuuena.perdurasse: autor est Plinius libro.xiiii.cap.iiii.☞Capillato:antiquo:nam antiqui intonsi incedebant & capillati. ☞Calcatam.i.uinum qd exit ex uuis calcatis & præssis.Ora.Et prælo domitam Caleno tu bibes uuam.☞Bellis so.i.quo tempore fuit bellum sociale:quod ob hanc causam excitatum est. Nam quum senatus autore Liui.lib.lxx.&.lxxi.impotentiam equæstris ordinis in officiis exercendis ferre nollet:omni ui niti cœpit: ut ad se iudicia transferentur M.Liuius Drusus Tribunus Ple.causam senatus suscepit.Itaq; ut maioribus uiribus eam tueretur : socios &

Protopum

Cã belli socialis

italicos populos spe ciuitatis romanæ solicitauit.Iisq; adiuuãtibus p uim legibus agrariis frumentariisq; latis legẽ quoq; iudicialẽ tulit:ut æq̃ parte iudicia penes senatũ:& æquestrẽ ordinẽ eẽnt:quũ deinde pmissa sociis ciuitas p̃stari nõ posset.Irati italici defectionẽ agitare cœperũt:pp qd.M.Liuius Drusus ẽt senatui inuisus factus uelut socialis belli autor ĩcertũ:a quo domi occisus ẽ.Cõtra ãt matrẽ & parẽtẽ suã urbẽ:oẽ latiũ:atq; picenũ. Aetruria oĩs atq; cãpania postremo italia ɔsurrexerũt.Eo bello nihil unq̃ fuit calamitosius.☞Amico cardiaco.i.laborãti dolore cordis καρδια.n.cor significat:cardiacis ãt uino optimo maxime succurrit.id ãt mor

Cardiacus

Cardiaco nunq̃ cyatum missurus amico
Cras bibet albanis aliquid de montibus: aut de
Setinis:cuius patriam:titulumq; senectus
Deleuit multa ueteris fuligine testæ.
Q uale coronati thrasea heluidiusq; bibebant.
Brutorum & cassii natalibus : ipse capaces

bi gẽus nihil aliud ẽ q̃ nimia ĩbecillitas corpis: q; stomacho lãguẽte ĩmodico sudore digerit.Hæc celsus li.iii.Sene.ad Lucil.Bibere & sudare uita cardiaci est Pli.ait.Cor eius cremari nõ posse q tali morbo pierit.☞De mõti.al.uinũ albanũ ĩtelligit prædulce.Albanæ.n.uuæ:ubi uicinæ p̃dulces sũt:ut scri.Pli.lib.xiiii.ca.vi.☞De se.diuus Aug.setinũ p̃tulit cunctis: dictũ a Setia ciuitate cãpaniæ.Mar.Pedula pontinos q̃ spectat Setia cãpos.Exigua uetulos misit ab urbe cados.☞Titulum:ĩscriptionẽ:q̃ uasis adhiberi solet.

Setinũ uinum

☞Multa fu.multa nigricie.Nã fuligo dr nigricies oĩs:q̃ ex fumo puenit q̃si fumigo.Apul.in prĩa apologia.Parietes fuligine deformatos ait.i.fumigatos.☞Veteris te.uasis Ora.Quo semel ĩbuta est recẽs seruabit odorẽ. Testa diu.Nã apud ueteres uina uasis fictilibus cõdebant : obturabantq; gypso:lege Pli.li.xiiii.unde sæpe est apud poetas uasa lini:ut illud Terẽ.Vasa oĩa releui.i.apui:remoto gypso:ẽ.n.releui p̃teritũ a relino.Appellatiõe ãt testæ ĩtelligimus & uasa ĩtegra:& uasorũ fragmẽta.☞Trasea he.bi.adeo uterq; libertatis studiosus fuit ut natalẽ diẽ brutorũ & Cassii:q patriã a tyrãnis liberauerãt:sũma poculorũ hilaritate celebraret.Petus Trasea patauinus fuit:cui Nero:ut Tacitus scri.ĩfensus ualde factus ẽ:q.s.senatu egressus eẽt:quũ de Agrippina referret:& q Iuuenaliũ ludicro parũ expectabilẽ operã p̃buisset.ea.n.offensio altius penetrabat:qa idẽ Trasea Patauii:unde ortus erat:ludis cæsticis a Troiano anthenore ĩstitutis:habitu tragico cecinerat.Die quoq; quo p̃tor Antistius Sosianus ob factita ĩ Neronẽ pbrosa carmĩa exilio mulctatus ẽ:mitiora cẽsuit:obtinuitq; & quũ diuini honores poppeæ decernerent:spõte absens funeri nõ ĩterfuit.Nec poppeã deã credidit:ob q̃ Nero:stimulãte:Capitone:Cossutiano: Traseæ inimico eũ ad necẽ cõpulit:uenis.n.utriusq; brachii excisis:uitã cũ sanguine amisit talibus uerbis usum capitonẽ Cossutianũ tradit Tacitus contra traseã.Frustra Nero Cassiũ amouisti:si gliscere & uigere Brutorũ æmulos passurus es: Trasea ãt fuit socer Heluidii:de quo ita Tacitus.☞Heluidius:priscus regiõe Italiæ:Terracine municipio:eluuio p̃re:q ordinẽ primipili duxisset:ĩgeniũ illustre:altioribus studiis iuuenis admodũ dedit:nõ ut pleriq;:ut noĩe magnifico:segne ociũ uelaret:sed quo firmior aduersus fortuita rẽp.capesseret:doctores sapiẽtiæ secutus ẽ:q sola bona:q̃ honesta:mala tm̃ q̃ turpia nobilitatẽ cæteraq; extra aĩum:neq; bonis:neq; malis annumerabat.Quæstorius ad hũc a peto Trasea gener delectus a morib⁹ soceri nihil æq; ac libertatẽ hausit:ruina soceri ĩ exiliũ pulsus a Nerone Apolloniã cõcessit:ut Galbæ principatu rediit:Marcellũ Ebriũ delatorẽ Traseæ accusare aggredit:hic postea Vespasianũ ĩ studio libertatis offẽdit:ut putaret id optante auũculo Claudio pristinũ libertatis statũ posse reuocari:quo noĩe reus:ac p̃ter spem absolutus ẽ.Hi ergo duo Trasea & Heluidius:Brutorũ æmuli fuerũt ĩstuẽda libertate.Hæc ãt historia inserta est a poeta:nõ tã ut bonũ uinũ designaret:q̃ ĩ ĩuidiã Domitiãi:q ut tradit Suetõius Iuniũ rusticũ necari iussit: qm̃ peti Traseæ:& Heluidii laudes ediderat:appellaueratq; eos sãctissimos:p̃terea eadẽ de causa philosophos oẽs ab urbe expulit:& Heluidiũ Heluidii filiũ sustulit.☞Coronati:nã in solẽnibus cõuiuiis romani epulabãt coronati:sũpta cõsuetudine a Ionibus populis asiæ:q unguẽti coronarũq; in cõuiuio dandarũ:& secũdæ mensæ ponẽdæ cõsuetudinẽ haud parua luxuriæ instrã:ut tradit Valerius:reperierunt:Verũ eũ morẽ hoĩes prius accepisse uident a pmetheo:q quũ ab Ioue uinculis liberatus fuisset:in mõte caucaso coronã habuisse fert : ut se uictorẽ ĩpune pecasse diceret.Itaq; hoĩes in maxima lætitia uictoriaq; coronas hẽre cõstituerũt.Idẽq; maxime in exercitationibus cõuiuiisq; est custoditũ.Lege Higinũ.☞Brutorũ:& iunii.s.Tarquiniũ superbũ eiecit post stuprũ Lucretiæ.Et Decii:qui una cũ reliqs coniuratoribus Iuliũ Cæsarẽ in senatu confodit.☞Cassii:nã & Cassius unus fuit ex ĩterfectoribus Cæsaris studio libertatis.☞Ipse capa.Ordo ẽ ipse uirro tenet phialas:appositiue capaces crustas heliadũ:& inæquales berillos.Sicq; designat Electrũ:ex quo uasa potoria magni p̃cii fiebant:id aũt erat aurũ:ubi qnta argenti portio inerat.Nam quũ oĩ auro insit argentũ uario põdere:alibi dena:alibi nona:alibi octaua parte.Vbicũq; argẽti qnta portio inest:electrũ uocatur:ut scri.Pli.lib.xxxiii.ca.iiii. Ex electro in lindo ĩsula rhodiorũ Helena sacrauit calicẽ Mineruæ mãmæ suæ mensura.Electri natura est ad lucernarũ lumina clarius argẽto splẽdere.Id poeta prosequit:qd græci mendaciorũ affectatores finxerunt:qd nr̃i postea imitati sunt.Phaetontis fulmine icti:sorores fletu munitas in arbores populos lachrymis electrũ oĩbus annis fundere iuxta Eridanũ amnẽ:quẽ padũ uocamus:& electrũ appellatũ:quoniã sol uocitatus sit electros.Qd esset falsum italiæ testimonio patet:neq; enĩ in Italia ex arboribus fluere electrũ constat:licet Ouid. græcos imitatus dixerit.Deq; ramis electra fluunt:quæ lucidus amnis.Excipit:& nuribus mittit gestanda latinis.Vnde & Mar.lib.iiii.græcos secutus ita dicit.Flentibus heliadũ ramis dũ uipera serpit.Fluxit in obstantem succina gemma feram.Quæ dum miratur pingui se rore teneri.Concreto riguit tecta repẽte gelu.Nam succino siue electro illo ex arboribus destilante: animalia plerunq; corripiebantur : quæ ita inclusa perpetuo uiuere uidebantur.Marti.in eodem lib.Et latet & lucet phaetontida condita gutta.Vt uideatur apis nectare clausa suo.Heliadum igitur sororum phaetontis:quæ in arbores populos fletu nimio mutatæ sunt : ex quibus electrum fluat:& inde calices fiãt.Helios.n.sol appellat.De electro & succino multa.Pli.lib.xxxvii.cap.ii.

Fuligo

Testa

Coronati in cõuiuiis

Electrũ

Berilli ¶ Inequalesq; berillos: Nam berilli: aliiq; lapides præcioſi poculis aureis inſerebantur. Berilli autē coloris ſūt chryſtalli: ſed craſſioris: de hoc Mar. Et fœlis niueum puſtula uincit ebur. Inæquales dixit: quia ut teſtat. Pli. lib. xxxii. ſex angulari forma poliebantur: ut color repercuſſu angulorum excitaretur. Hos autem mittit idia. ¶ Tibi non cōmittitur aurum: hinc apparet electrū eſſe ex genere auri. ¶ Virro: nomen fictum diuitis. ¶ Qui numeret gēmas: Gēmatos calices intelligit. Nam poculis aureis gēmæ inſerebant: & præcipue ſmaragdi: qui ſcythici dicuntur. Pli. phocēmio lib. xxxiii. Nec hoc fuit ſatis: turba gemmaꝝ potamus: & ſmaragdis teximus calices: ac temulētiæ cā tenere indiā iuuat. Mar. Gēmarū ſcythicis ut luceat ignibus aurū. Aſpice quot digitos exuit iſte calix. ¶ Gēmas: iſertas. ſ. calici. ¶ Da ueniā: ironicos: non eſt inquit mirum ſi tam acurate cuſtodiunt pocula: nam illic ſunt iaſpides præcioſi: q merent cuſtodiri: ficq; īmoderatā ſui temporis luxuriam taxat: & nimias delicias. ¶ Iaſpis. Lapis ē qui uiret: & ſæpe tranſlucet: plurimæ ferūt eā gentes: & in agro nſo Brixiano maxīa eſt uarii generis copia: ſed quū diuerſoꝝ ſit coloꝝ: optima eſt illa: quæ purpuraæ quicq hēt. Secunda q roſæ. Tertia q ſmaragdi. ¶ Nam multi: tanta inqt eſt Lautitiæ affectatio apd Romanos: ut multi lapidibus pcioſis: qui in digitis geſtandi ſunt: Calices ornent. ¶ Quas in uaginæ: ſolebat inqt Aeneas Troianus talibus lapillis nō pocula ſed uaginā gladii adornare: ut per Aeneam intelligas oēm antiqtatē: quā oſtēdit a deliciis penitus fuiſſe abhorrentē: ut ſic mollicie ſui ſæculi dānet: elegāter ät Aeneā noīauit: utpote a quo Romani originē traxerunt: ac ſi dicat eos a ueſtigiis maioꝝ multū declināſſe. ¶ In fronte uaginæ: in ſupficie & parte exteriore uaginæ: alluſit aūt ad illud Virg. Stelatus iaſpi de fulua Enſis erat. Iuuenis: Aeneas. ſ. ¶ Prælatq; hiquē Diodo. Hiarbæ regi Libyæ in amore ppoſuit. Spto. n. Hiarba nupſit Aeneæ. ¶ Zelotypo: Aemulo

Zelotypus Zelotypus. n. dici pōt æmulator formæ. Nā ζηλοσ æmulatio eſt τυποσ forma: qui ergo ita amat: ut timeat: ne qs amore ſuo fruat Zelotypus eſt. Zelotypia diffinit a Chryſippo: ægritudo aī ex eo proueniens: qđ timeas: ne adſit alteri: qđ cū nemine uelis hēre cōmuno. ¶ Tu beneuentani ſutoris: Tu quū uoles bibere: calices nō habebis aureos: ſed uitreos & deformes. Nam uatinius qdā beneuentanus ſutor uitrearius fuit: cuius calices uitrei & deformes erāt. Mar. Vilia ſutoris calicē monumenta uatini. Accipe: ſed naſus longior ille fuit. De uatinio ita ſcribit Cornelius Tacitus loquēns de Nerone: Apud Beneuentum interim conſedit: ubi gladiatoriū munus a uatinio celebre edebatur. Vatinius īter ſoꝛdiſſima eius aulæ oſtenta fuit ſutrinæ alūnus: corpore detorto: facetis ſcurrilibus: primo inter cōtumelias aſſumptus: dehinc optimi cuiuſq; criminatione eo uſq; ualuit: ut gratia: pecunia: ui nocendi iter maximos emineret. Poeta autem in contemptū uatinii fœdiſſimi hoīs: calices eius nominat magis q alterius opificis. ¶ Nomen ſutoris: nam calices uatiniani appellabantur a noīe ipſius uatinii. ¶ Naſoꝝ quattuor: quattuor roſtroꝝ: ut ſi deſcriptio uaſis. Nā ita protenſis q̄ttuor roſtris inſtar naſoꝝ fingebantur: unde eſt illud Mar. in diſtichis. Vilia ſutoris calices monumenta uatini. Accipe: ſed naſus longior ille fuit. ¶ Poſcentem ſulphura: Nam uitrū ruptum ſulphuratis pmutabatur. Mar. Qui pallētia ſulphurata fractis. Permutat uitris. Statius in ſyluis li. ii.

decocta Quiq cōminutis pmutat uitreis gregale ſulphur. ¶ Decocta: aqua cocta abſolute dicit decocta. Scribit Plini. lib. xxxi. cap. iii. Neronis principis iuuentū eē decoquere aquā: uitroq; demiſſam in niues refrigerare: ita uoluptas frigoris cōtingit ſine uitiis niuis. Vnde Mar. Non potare niuē: ſed aquā potare rigentē. De niue cōmenta eſt ingenioſa ſitis. Sene. lib. xv. ad Luciliū. Quid tu illā æſtiuā niuē nō putas callū īterioribus obducere: appellat ät niuē æſtiuā: q̄ decocta retrigerabat. Didicerunt. n. luxuria monſtrāte romani: ut docet Sene. ad Luciliū: niues tpe æſtatis: locis ſubterraneis cuſtodire. ¶ Pruinis geticis: hoc eſt ſcythicis: ac p hoc frigidiſſimis: ubi ꝑpetua ſūt frigora. Nā getæ populi ſūt ſcythiæ. ¶ Nō eadē: ordo eſt: ego mō q̄rebar uina pomi uobis nō eadē: q̄ ponebant dño ſed eādē aquā cū diuite nō potatis. ¶ Vos aliā poaq; frequēs eſt cōqueſtio apud Martialē: cliētes paribus cū dño nō excipi dapibus: ut illā in. iiii. li. ī pōticū. Quū uocor ad cœnā nō tā uenalis ut ante. Cur mihi nō eadē q̄ tibi cœna daſ? ¶ Curſor: nō delicatus picerna: ſed q iter ſeruos ē curſor: & q officiū hēt eūdi quocūq;

A pedibus missus fuerit a dño: ii ēt a pedibus dicebāt Mar. Curſoꝝ ſexta tibi ruffe remiſimus hora. Carmina quē madidū nſa tuliſſe reor. Idē in. iiii. Sed tuta fœno curſor oua portabat: nā mira erāt pedū ꝓnicitate Spartianus ī uita cōmodi ſcribit: eū curſoribus ſuis exēplo cupidinū alias frequēter appoſuiſſe: eoſq; uentoꝝ noībus ſæpe uocitaſſe. Boreā aliū: aliū notū: & itē aquilonē: aut circiū: cæteriſq; noībus appellans. Et ideſeſſe atq; inhumaniter faciēs curſitare. ¶ Getulus: ex getula africæ regione. ¶ Manus oſſea. i. æthiops ipe oſſeus: nā æthiopi manus & reliqua corpis mēbra ſūt exilia & ſine pulpa. ¶ Nolis occurrere: uerreris. n. ne manes eēnt alicuius: q ex buſtis

Monumenta exiſſent. ¶ Monumēta: ſepulchra dicta a monēdo: q̄ moneant nos mortuoꝝ & maioꝝ nſoꝝ: unde & monumēta dicimus q̄cūq; nobis memoriā alicuius rei relinquūt. ¶ Latinæ: de uia latina dictū in calce priæ Satyræ.

Heliadum cruſtas: & inequales berillos
Virro tenet phialas: tibi non cōmittitur aurū
Vel ſi quando datur cuſtos affixus ibidem
Q̄ui numeret gēmas: unguesq; obſeruet acu-
Da ueniam: præclara illic laudatur iaſpis. (tos.
Nā uirro: ut multi: gēmas ad pocula tranſfert
A digitis: quas in uagine fronte ſolebat
Ponere zelotypo iuuenis prælatus hyarbæ
Tu bene uentani ſutoris nomen habentem
Sicabis calicem naſorum quattuor: ac iam
Q̄uaſſatū: & rupto poſcente ſulphura uitro.
Si ſtomachus domini fuerit uinoq; ciboq;
Frigidior geticis petitur decocta pruinis.
Non eadem uobis poni modo uina quærebar
Vos aliam potatis aquā: tibi pocula curſor
Getulus dabit: aut nigri manus oſſea mauri.
Et cui per mediam nollis occurrere noctem.
Cliuolæ ueheris dum per monumenta latinæ

¶ Flos aſiæ. i. formoſiſſimus pocillator exaſia. Inde. n. pulcherrimi habebantur ſerui. ¶ Quā fuit cenſus. Nec mirum tanti ſeruum emi: quū ſcribat Pli. lib. vii. cap. xii. M. Antoniū duos pueros eximios forma mercatum fuiſſe ducentis ſeſtertiis. ¶ Cenſus Tulli pugnacis: pluris inquit ſeruos mercanē q̄ fuerint opes Tulli tertii romanoꝝ regis: qui Romulo etiā ferocior fuit: unde pugnacē appellauit de eo ſic Virg. in ſexto. Cui deīde ſubibit. Otia qui rumpet patriæ: reſideſq; mouebit: Tullus in arma uiros: & iā deſueta triumphis. Agmina quem iuxta ſequitur iactantior Ancus. Nam ancus martius quartus fuit rex a romulo: nepos Numæ pompilii ex fi Ancus martiꝰ lia æquitate & religione auo ſimilis. Hi aūt pauperes fuere reges. ¶ Et ne te teneam: ne longo uerboꝝ amfractu te remorer. ¶ Omnia friuola regū romanoꝝ: tantum inquit ſpendunt in emendis ſeruis: ut oēs regum romanoꝝ facultates talibus pciis ſint inferiores. ¶ Omnia ſunt friuola. i. nullius fere præcii in comparationem eoꝝ: quæ impenduntur in cōparandis ſeruis. Nam friuola: autore feſto: ſūt proprie Vaſa fictilia q̄ſſa: unde dicta uerba friuola: quæ minus ſūt fide ſubnixa. De quo uocabulo plura dixīus in. iii. ſaty. illic. Friuola tranſfert Vcalegon. ¶ Quod quū ita ſit: ut ſerui ſtanti emantur. ¶ Tu getulum ganymedem reſpice: ac ſi dicat non eſt q̄ credas tibi a talibus pocula miniſtrari: ſed reſpice ganymedem getulū. i. pincernam deformē & nigrum: utpote ſole uſtulatum: quē ſupra curſorem dixit. Ganymedē aūt Ironicos dixit. Nam is puer fuit delicatiſſimus Troos regis & Caliores filius: quem iuppiter uenantem conuerſus in aquilā tulit in cœlū: menſæq; ſuæ remota hebe: filia adhibuit pocillatorem. ¶ Sed forma: ſed ætas digna ſupercilio. Nō eſt inqt mirandū: ſi pauperibus abnuit miniſtrare: habet enī formam & ætatem dignā faſtu & grauitate: nā in ſupercilio: ut autor eſt Pli. faſtus & ſuperbia ſedem habet: licet in corde naſcatur. Quādo ad te puenit ille. q. d. nūq; ad te puenit. ¶ Caldæ gelidæq; miniſter. Nā romani habebāt miniſtratores: q domino calidā & gelidā aquā miſcebant urceis: quos miniſtratorios appellabant: de q̄bus Mar. in ulti. Frigida non deeri: non deerit calda petēti. Sed tu moroſa ludere parce ſiti.

Calda Calda aūt ꝓ calida ueteres ſunt uſi. Vnde Quīti. li. ita ſcri. Augu. quoq; in epi. ad. C. Cæſarē ſcriptis emēdatius calidū dicere q̄ caldū mauult: non qa id nō ſit latinū: ſed qa ſit odioſum. ¶ Ecce: particula eſt: q̄ rem aliq̄ nouā & recentē oſtendimus. ¶ Alius: ſubaudi ſeruus & Ecce miniſter. ¶ Mucida: mucore corrupta. ¶ Agitēt: labefaciant. ¶ Genuinū: genuini dētes ſūt hoī nouiſſimi: q citer uigeſimū annū gignunt multis & lxxx. autor eſt Pli. dicti: q̄ agenis: ut ſcri. Feſtus: pendeāt. ¶ Moli ſiligine: Delicatiſſimus panis conficiebat ex ſiligine: de quo Sene. ſic in epiſt. de abſtinentia & tēperantia eſus. Malum panē inqs: expecta: bonus fiet: etiā illū tenerū tibi & ſiligineū fames reddet. Idē de parſimonia uictus: utq; hic panis ſit plebeius an ſiligineus ad naturā nihil ptinet. Pli. lib. xviii. Siliginē dixerim ꝑprie tritici delicias: Panis candor eſt: & ſine uirtute & ſine pudore. Colu. lib. ii. Nec nos tanq̄ optabilis agricolis fallat ſiligo. Nā hoc tritici uitiū eſt: & q̄uis cādore ꝑſtet: pōdere tamē uincit. ¶ Artocopi: hoc eſt panis ſiliginei multo labore cōfecti ut docet cōpoſitio αρτοσ enim panem ſignificat & κοποσ laboꝝ: & licet Pli. multa genera panum noīet: ut oſtrearios: artolaganos: ſpſeuficos: furnaceos: prichos: multoſq; alios: nō tamē Artocopus nomē eſt ꝑprium panis: ſed ipm itelligit ſiligineū q multo labore cōfectus ſit. Græci tamē αρτοκοπον & αρτοκοποιον piſtorē appellāt: artoptā uidet Plau. in Aulula. ꝑ meſa panaria accipere quū ait. Ego hinc artoptā ex proximo utendā artopta peto a Congrione: alii uero putant accipi pro teſta: ubi panis coqueret: facta cōpoſitiōe απτον αρτου quod eſt panis & απτω aſſo: artoptæ meminit & Pli. lib. xviii. ca. xi. ubi locus eſt corrigendus: nam pro artopta ar Locus plinii topteſia ſcriptum eſt. ¶ Salua ſit reuerentia: ſalua dicitur reuerentia: quum non uiolatur: fac inquit in pane illo reuerentiam non amittas: ut ſit non tangas: quaſi cui reuerentia ſit habenda. Verba ſunt poetæ ridentis tā ſuperbas & cōtumelioſas cœnas diuitū. ¶ Finge tamen: hoc eſt ſi te finxeris aliquantulū audacē: ut apprehendas panē: ſtatim adeſt: qui te inclamet: cogatq; deponere eū. ¶ Improbulū: audaculū. ¶ Vis tu conſuetis: uerba ſunt ſerui increpātis: uis ne pané tuū conſuetū cognoſcere: eoq; impleri? legendūq; eſt cū obiurgatoria īterrogatione. Et uis legendum eſt a uolo & non uix. Eſt enī uerisimile: ut quem cogat panem deponere: eum etiā acerbe reprehendat. ¶ Scilicet hoc fuerat: uerba ſunt Clientis conquerentis ꝑ laboribus ſuis æquā mercedem ſi Scilicet bi nō rependi. ¶ Scilicet hoc fuerat: certe inquit hæc tam benigna in cænis tractatio fuerat cauſa: ut tot incōmoda ſuſtinerē. Legendūq; eſt cum Ironia. Nam hæc particula ſcilicet: fere ſemp ironicos ꝑfertur. Vt Perſius Scilicet hoc populo Pexuſq; togaq; recenti. Teren. Id populus curat ſcilicet. ¶ Sæpe relicta coniuge: oſtendit ſe ſæpe ante Lucano tempore relicta coniuge ex lecto ſurrexiſſe: ut diuitem comitaretur euntem ſalutatum.

Flos aſiæ ante ipſum præcio maiore paratus.
Q̄uam fuit & Tulli cenſus pugnacis: & Anci.
Et ne te teneam romanorum omnia regum
Friuola: quod cum ita ſit getulū ganymedem
Reſpice: cum ſities: neſcit tot milibus emptus
Pauperibus miſcere puer: ſed forma: ſed ætas
Digna ſupercilio: quando ad te peruenit ille.
Q̄uādo uocatus adeſt caldæ: gelidæq; miſter:
Q̄uippe indignatur ueteri parere clienti.
Q̄uodq; aliquid poſcas: & qđ ſe ſtāte recūbas.
Maxima quæq; domus ſeruis eſt plena ſuperbis.
Ecce alius quāto porrexit murmure panem
Vix fractum: ſolidæ iam mucida fruſta farinæ
Q̄uæ genuinū agitet nō admittētia morſum.
Sed tener: & niueus. molliq; ſiligine factus
Seruat domino: dextram cohibere memento.
Salua ſit artocopi reuerentia: finge tamen te
Imbrobulum: ſupereſt illic: qui ponere cogat.
Vis tu conſuetis audax conuiua caniſtris
Impleri? paniſq; tui nouiſſe colorem?
Scilicet hoc fuerat: propter quod ſæpe relicta
Coniuge ꝑ montē aduerſum: gelidaſq; cucurri

[Exquliæ] [Exqlia regio] ¶ Exquilias: unus est ex septē collibus urbis: dicte exquiliæ ab excubiis regis: uel ab eo: q excultæ essent a rege Tullo: unde regio exqlina secunda urbis. Lege Varro. ¶ Fremeret. hinc maxime emergit quærela. ¶ Iuppiter uernus. i. aer. Nam iuppiter: autore Varro. aer dicit & cœlum. [Nymbus] ¶ Nymbo. Nymbus proprie appellatur: autore Seneca: pluuia repentina maximo cum impetu. [Penula] ¶ Penula: tempore pluuio sumebatur penula. Aelius Spartianus in primo operis sui limine sic scribit de Hadriano. Tribunus plebis factus est: in quo magistratu ad perpetuam tribunitiam potestam omē sibi factū asserit: q penulas amiserit: quibus uti tribuni pleb. tēpore pluuiæ solebant: Imperatores autem nunq: unde hodie quoq imperatores sine penulis a togatis uidentur: hinc est iocus ille apud Quītilianum. Quum Galla roganti penulam amico respondit: non pluit: non opus est tibi: si pluet: ipse utar. Vulpianus iuriscōsul. scribit: penulam cōmunē esse habitum tam uirorum q mulierum. Tradit Lampridius Alexandrum cōstituisse: ut senatores penulis intra urbem frigoris causa uterentur: quum id uestimenti genus semper itinerarium: aut pluuiæ fuisset. Matronas ītra urbem uti uetuit penulis. Varro ī Virgula diuina scribit: ut est autor Marcellus. Non quærenda est penula hoī: qui habet uirtutem. [Penulæ repertores] Penulæ autem repertores Lacedæmonios fuisse scribit Tertulianus in Apologetico. ¶ Aspice: alium luxū ostendit diuitis: cū maxima cliētis cōtumelia: sunt enī uerba poetæ. Aspice inqt q grandis Squilla paretur domino: tibi autē cammarus tantum. Squilla autē genus est piscis ex genere concharū: de qua sic Cicero ī libro de natura deorū. Pinna uero: sic: enī græce dicitur duabus grandibus patula cōchis cum parua squilla quasi societatē coit comparandi cibi. Oratius satyra octaua. Affertur squillas inter murena natantes. In patina porrecta.

Aesquilias: fremeret sæua quū grādine uernus
Iuppiter: & multo stillaret penula nymbo
Aspice quam longo distendat pectore lancem
Q uæ fert domino sqlla: & qbus undiq septa
Asparagis: qua despiciat conuiuia cauda.
Cum uenit excelsi manibus sublata ministri.
Sed tibi dimidio constrictus cammarus ouo.
Ponitur exigua feralis cœna patella.
Ipse uenafrano piscem pfundit: at hic: qui
Pallidus offertur misero tibi caulis: olebit
Laternam: illud. n. uestris datur alueolis: quod
Canna mycipsarum prora subuexit acuta.
Propter qd romæ cū boccare nemo lauatur.
Q uod tutos etiam facit a serpentibus atris.
Mullus erit domino: quē misit corsica: uel quē

[Asparagus] ¶ Distendat: impleat. ¶ Asparagis: asparagi dicti sunt: q ex asperis uirgultis leguntur: & ipsi scapi asperi sint: non leues: nisi dictio sit græca nam ασπαραγοσ dicitur: hæc Varro. ¶ Qua caudi: quasi quē maxime expetitur. Nam ī squilla & locusta cauda optimi habebatur saporis. Fuisse autem lautæ gulæ docet Suidas: qui scribit Apicium eo cibi genere bona consumpsisse: & eius auiditate in africā nauigasse. ¶ Despiciat: deorsum aspiciat: quum sublimis a ministro feratur: sequitur enim Excelsis manibus sublata ministri. [Cámarus] ¶ Cámarus: est ex genere piscium conchiliatorum: cuius meminit & Mart. Concolor in rubra cámare lance rubes. De eo sic & Lampridius in Heliogabalo. Primus fecit Isitia de piscibus: primus de ostreis & lichostreis: & hmōi marinis conchis: & locustis: & Cámaris: & Scyllis. ¶ Constrictus ouo. Cámari enim immixti ouis coqbant. [Cœna feralis] ¶ Cœna feralis: appositio ē. i. cœna qlis mortuis dabat. Vnde Apule. ī. iiii. Floridorum. Exclamauit uiuere hoiem: procul ignes amoliret: rogū demoliret: cœnā feralē a tumulo ad mēsam referret. [Fera Mors] Ferā. n. ueteres mortē appellauere. [Venafranū oleum] ¶ Venafrano: subaudi oleo. Totus. n. ager uenafranus bonitate olei cōmēdat. Vnde illud Plinianū & uulgo prīcipatū ī hoc quoq bono obtinuit Italia toto orbe: maxīe agro uenafrano. ē āt Venafrū oppidū cāpaniæ. [Venafrum oppidū] De oleo uenafrano Mart. Hoc tibi campani suadauit bachea uenafri. Vnguentū quoties sumis & istud olet. ¶ Pallidus caulis. Nam Brassicæ pallescentes fastidium mouebant. Vnde ut uiriditatem custodirent cum nitro coquebantur Mart. Ne pallentes moueant fastidia caules. Nitrata uiridis brassica fiet aqua. ¶ Olebit laternam. i. oleum: quale laternis solet indi: Nam in usum lucernarum pessimum parat laternam autem posuit p lucerna. ¶ Vestris alueolis: satyrice appellauit patinas pauperis alueolos. Nam alueoli dicunt uasa proprie ex ligno excauata: sic etiam in sequentibus alueolos appellauit. Cuius & alueolos & lenam pignerat atreus: ubi locus est corrigendus: nam pro alueolis albiolos legitur. Ergo uestris alueolis. i. uestris patinis uilibus & ligneis [Alueolus] Alueolus item capitur pro tabula lusoria. Varro. Quales sunt tesseræ: quibus in alueolo luditur. Vocabulum autem deductun uidetur per diminutionem ab alueo: licet illud diuersa significatione accipiatur: nam pro uase ligneo ponitur: quod alio nomine [Solium] solium appellamus: eo utebantur in balneis: unde Ci. in. iiii. Rheto. ad Herem. Deinde ubi uisum est: ut in alueum descenderet. Alueus item capitur pro concauitate fluminis: unde dicimus Alueum Tiberis: Alueum padi. ¶ Canna mycip. i. q ex Numida romam uehitur. Nam Mycispa Masinissæ filius Numidarum. fuit rex: qui mortuus regnum tribus filiis reliquit Adherbali: Hyempsali: & Iugurthæ fratris filio: quem in filium adoptauerat. ¶ Canna acuta prora. i. nauis. Hoc autem dicit: quia ut scribit Pli. lib. vii. cap. lvi. naues fiunt utiles in Nylo ex papyro: & scripo: & harundine: simulq ad id respexit: q in India harundines sunt tantæ proceritatis: ut ex singulis internodiis nauiculæ fiant: quæ alueo nauigabili ternos interdum homines ferant. Autores sunt Pli. lib. vii. cap. ii. Soli. Diodo. Mela. ¶ Cum boccare: tantus inquit est fœtor: olei ut nemo romæ lauetur cum boccare: hoc est cum Numida aliquo. Boccar autem: ut scribit Liui. lib. xxix. ab urbe condita: rex fuit maurorum: fuitque temporibus Masinissæ regis numidiæ: pro quo nunc poeta intelligit omnes Numidas & mauros. ¶ Tutos a serpen. tanta inquit est uis tetri odoris olei: ut serpentes ipsi fugentur. ¶ Mullus erit: piscis est marinus: de quo in superiore satyra. ¶ Corsica: insula est in mari ligustico: alio nomine appellata Cirnus unde. Virgilius in Bucolico. Sic tua Cirneas fugiant examina taxos.

¶ Rupes Taurominitanæ: hoc est Sicilia ipsa. Nam Taurominium oppidum est Siciliæ non longe a Messana olim: naxus uocitatum: autore Solino. ¶ Quando omne: ratio est: q re tam ex longinquo petantur pisces: quoniam inquit iam mare nostrum piscibus est exhaustum: dum gulæ tantopere inseruimus. Vnde & Seneca detestans gulam sic scribit ad Lucilium. Vide quantum rerum per unam gulam trāsituram permiserit luxuria: terrarumq: marisq uastatrix. ¶ Macello scrutante: hoc est piscatore maria quæq uicina explorante. Macellū enim posuit pro piscatore. Est autem Macellum locus ubi obsonia ueduntur dictum: ut sensit Dona. in Terentium a mactādis pecoribus: [Macellum] ut alii uero trudunt a Macello quodam: qui exercebat ī urbe latrociniū: [Macellarii] quo dānato censores Aemylius & Furius statuerūt: ut in domo eius obsonia uenderentur: a quo Macellarii dicti sunt: qui obsonia uenderent: non autem q pecora mactarent: [Lanii] ii enim Lanii & laniones sunt appellati: [Laniena] & laniena locus: ubi mactaretur: de quo plura ante. ¶ Nec patitur. s. gula. ¶ Tyrrhenum: tuscum & romanum. ¶ Instruit ergo focū: quū mare inquit nr̄m piscibus sit exinanitū: ergo ex prouinciis & lōginquis locis petunt: sicq poeta gulā sui tpis notat. Quæ ét a Seneca his uerbis taxatur. Qd dissolutus delitiis stomachus: uix admittat: ab ultimo petatur Oceano. uomūt ut edāt: edūt ut uomant. ¶ Instruit focū: in cā est: ut pisces habeant ad coquédū. ¶ Illinc: ex puincia. ¶ Lenas: pro auaro captatore ponitur: ut Aurelia pro orba diuite cui multa mitterent munera: uterq āt fuit tpibus Iuuena. ut Gallita & Pactius. ¶ Captator: hoc ē q muneribus alienas opes captat. ¶ Aurelia uédat: nam lucri cupiditate munera uédebat. ¶ Virroni: ipsi diuiti. [Murena] ¶ Murena: Anguillæ similis est: in freto siculo capiunt. Macro. li. iii. Accrescebantur inquit murenæ ad piscinas nr̄æ urbis abusq

Taurominitanæ rupes: quando oē peractū est.
Et iā defecit nostrum mare. dum gula sæuit
Retibus assiduis: penitus scrutante macello:
Proxima: nec patitur tyrrhenū crescere piscē.
Instruit ergo focum prouincia: sumitur illinc
Q uod captator emat lenas: aurelia uendat.
Virroni murena datur: quæ maxima uenit
Gurgite de siculo: nam dum se continet auster.
Dum sedet: & siccat madidas in carcere pennas.
Contemnunt mediā temeraria lina carybdim.
Vos anguilla manet longæ cognata colubræ.
Aut glacie aspersus maculis tiberinus: & ipse
Vernula riparum pinguis torrente cloaca.
Et solitus mediæ criptam penetrare suburræ.
Ipsi pauca uelim: facilem si præbeat aurem.
Nemo petit: modicis quæ mittebantur amicis

freto siculo. Lautæ habebant gulæ adeo: ut Licinii Crassi Murenæ sint cognominati: q hoc pisce effusissime sint delectati. Lege Pli. lib. ix. Colu. & Macrobiū lib. iii. Nā dum se continet: nō uerētur inquit piscatores: qescentibus uētis in mari siculo: licet periculoso piscari: ut ostēdat nihil ītactum relinq ad īdomitā gulam explēdam. ¶ Auster: austrum posuit pro oibus uentis. ¶ In carcere: fabulam miscet. Nā uenti ī Eoliis īsulis: in qbus tpibus iliacis Eolus regnabat: ī carcere ab eo coerceri dicebātur. Virg. Eoliā uenit: hic uasto rex Eolus antro. Luctātes uētos tempestatesq sonoras. Imperio pmit: ac uīclis & carcere frenat. ¶ Lina temeraria: hoc est temerarii piscatores utentes retibus. ¶ Charybdim: in freto: quod est īter Italiam & Siciliam scopulus ē Scylla itē charybdis: mare uorticosum: ambo clara sæuicia: Carybdis aūt peloro pmōtorio adiūcta est. De Scylla & charybdi plura referemus in. xv. saty. ¶ Cognata colubræ: q si eiusdē generis: scri. Pli. lib. ix. capite. xxiii. Murenas in terrā elapsas serpētibus cōmisceri: sed de anguilla hoc nō legitur apud Pliniū: uerum poeta sequit opinionem uulgarem: qui credit serpētes & angues coire cū anguillis. ¶ Aut Tyberinū: lupum piscem ītelligit: q in tyberi stercore pasceret: & īmūda esca īter cloacas urbis. Et licet hoc loco Iuue. Tyberinū piscē: ut uilē pauperi apponi dicat. Varro tamē ut tradit Macro. pisci tyberino palmā tribuit his uerbis in libro rerum humanarum. xi. Ad uictū optima fert ager cāpanus frumentū: Falernus uinū: Cassinas oleū: Tusculanus ficū: Mel Tarentinus: Piscē Tyberis. Nam oēs ex hoc amne pisces maximū honorē tenuerūt apud prodigos: imprimisq lupus: qui inter duos pontes captus esset: q etiam Oratius īdicare uidet in satyra quæ īcipit. Quæ uirtus. Lupus hic tyberinus an alto. Captus hiet pontē īter iactatus: an amnis. Ostia sub tusci. Columella lib. ix. cap. xvi. Loquens de piscinis sic scri. Doctaq & erudita palata fastidire docuit fluuialē lupum: nisi quē tyberis aduerso torrēte defatigasset: qbus uerbis docet: lupū tyberinū in pcio fuisse. Verum forte tpibus Iuuena. talis piscis in præcio non erat: temporum longinqtate mores: ut fit: mutante sicut & ætate nr̄a anguillæ: quæ tpibus poetæ ī minima erāt taxatione mēsis nostris sūt gratissimæ: lupos etiā marinos laudat Pli. lib. ix. his uerbis: Luporum laudatissimi: q appellātur lanati cādore molliciaq carnis. [Lupus] ¶ Aspersus maculis: Nam lupi pisces maculis uariegati īueniebātur iiq minoris æstimatiōis: unde Colu. li. ix. ca. xvii. Vbi de positiōe piscinæ mentionē facit. Tum etiam sine macula (nā sunt & uarii) lupos īcludamus. Eos nos esse putamus: quos uulgo appellāt Lucios dictos lupos ab eorum uoracitate: nam reliquos pisces īsectantur: unde Colu. eodē lib. lupos rapaces appellat. ¶ Glacie: per hyemem: uidentur enim maculis frigore aspergi. ¶ Vernula: alumnus. ¶ Cloaca: nam tota urbs pensilis erat cloacis corriuatis septem amnibus a. M. agrippa sordes urbis in tyberim deferentibus: lege Liuium. ¶ Cryptam: cauernam: & loca riparum excauata: quæ piscis depascens perscrutatur. Vnde Lucilius acer & uiolentus poeta eum quasi liguritorem catilonē appellat: scilicet qui proxime ripas & stercus insectaretur. [Catillones] Proprie autē Catillones dicebantur qui ad polluctū Herculis ultimi: quū uenirent: Catillos liguriebāt. Crypta autem dicta est a κρυπτω qd est oculto. ¶ Suburræ: regio erat urbis celebratissima: de qua alibi ante: eo aūt ait pisces stercus sectātes peruenire. ¶ Ipsi pauca uelim: uelim inqt ipm uirronem paucis alloqui: si me uelit auscultare. ¶ Nemo petit: sensus ē. Nemo inqt petit a te uirro: ut in pauperes cliētes tā munificus sis: q fuerūt Seneca: Piso & Cotta ī amicos suos: quos multis donis psequebant: sed ut cœnes ciuiliter: & cōibus epulis cum eis: & non discretis.

Cpiſo. ¶ A Seneca: Senecā diuitē fuiſſe & liberalem in amicos ſcribit Taci. apud quem lege de uita & nece eius. ¶ Piſo bonus: multi extitere piſones: uerū de. C. Piſone illo intelligit: q amicus & familiaris fuit Sene. quicq autor fuit cōiurationis in Neronē: a quo dicta ē cōiuratio illa piſoniana. De eo ita ſcri. Taci. Nāq facundiā tuendis ciuibus exercebat: largitionē aduerſus amicos: & ignotos quoq comi ſermone & congreſſu. Vnde a poeta & liberalis & bonus appellat. ¶ Cotta: hic eſt ille Cotta: de quo i ſatyra. Et ſpes & ratio. Quis tibi Mœcenas: qs nūc erit aut proculeius. Aut Fabius. Quis Cotta iterū: quis Létulus alter. ¶ Namq & titulis: ideo iquit libera

A Seneca: quæ piſo bonus: quæ cotta ſolebat
Largiri: nanque & titulis: & faſcibus olim
Maior habebatur donandi gloria: ſolum
Poſcimus: ut cœnes ciuiliter: hoc face: & eſto.
Eſto (ut nunc multi) diues tibi: pauper amicis.
Anſeris ante ipſum magni iecur: anſeribus par
Altilis: & flaui dignus ferro meleagri
Fumat aper: poſt hunc raduntur tubera: ſi uer
Tunc erit: & facient optata tonitrua cœnas
Maiores: tibi habe frumentum aledius inquit.
O lybie: diſiunge boues: dum tubera mittas.
Structorem interea (ne qua indignatio deſit)
Saltante ſpectas: & chironomonta uolanti
Cultello: donec peragat dictata magiſtri

les & munifici erant in amicos: q ueteres glorioſius eſſe in hoſe putarūt: liberalitatē exercere q̄ dignitates adipiſci. Vnde Saluſt. in Cati. cōmendans mores ueterū Romanorū: ſic ſcribit. Magiſq dādis: q̄ accipiēdis beneficiis amicitias parabāt. ¶ Titulis honoribus: q p titulos & inſcriptiones oſtēdebantur. Vnde Pli. li. vii. loquēs de Pōpeio: poſtea ad tota maria: & deinde ſolis ortus miſſus hos retulit patrie titulos. Prop. ulti. elegi. Et dom⁹ ē titulis utraq fulta ſui. i. honoribus & laudationibus. ¶ Faſcibus: cōſulatu & prætura: q̄ dignitates inter alias p̄cipue habebantur: ut p has dignitates oēs ītelligas. Conſulem & ptorē lictores p̄cedebant faſcibus uirgarū Cōſulē duodecī ſex uero ptorē. ¶ Cœnes ciuiliter. i. ut bonū ciuē decet cōmunibus. ſ. epulis & indiſcretis: eadē ē ēt expoſtulatio Martialis aduerſus ponticū. Cur ſine te cæno: quū tæcū pontice cænem? ¶ Hoc face & eſto: cū indignatione ꝓnunciandū: facæ hoc inqt: & tibi cōceſſero: ut uiuas diues tibi: & parcus amicis ut multi faciunt: ſicq ſui tp̄is hoſes ſordidos taxat. ¶ Iecur anſeris: ꝓdigi: & lautæ gulæ homines iter delicata obſonia iecur anſeris ſtatuerūt. Vnde Pli. lib. x. ca. xxii. Iecur fartilibus in magnā amplitudinē creſcit. Exemptū q̄ lacte mulſo augeſ. Nec ſine cauſa in q̄ſtione eſt quis primus tantum bonū inuenerit Scipio an Marcel. uir cōſularis: an. M. Seſſius eadē ætate eques romanus. Mart. lib. xiii. Aſpice q̄ tumeat magno iecur anſere maius. Docuit Apicius ſaginare anſeres: fico: carica: & ſacie extinguere. ¶ Altilis: Gallinā ītelligit: q̄ alebaſ ad ſaginā. Deliaci cœpere gallinas ſaginare unde peſtis exorta opimas aues & ſuopte corpore unctas deuorandi. Quod poſtea lege fania ꝓhibitū eſt: q̄ cautū ē: ne qd uolucrū ꝓponereſ p̄ter unā gallinā: q̄ nō eēt altilis. Pli. ¶ Par: craſitudine. Dignus ferro meleagri. i. tā ꝓdigioſa magnitudine q̄ fuit is: qué Meleager calidonius ſteremit: nota eſt fabula. ¶ Flaui. Flaus color: ut ſcri. Geli. ē ex albo: ruffo: & uiridi cōcretus: unde flauā appellamus cereré: al-

Iecur anſeris

ludētes ad frumēta: q̄ i agris flaueſcere dicunt: quū matureſcūt: uerū hoc loco flauū ītelligimus pulchrū & formoſū: ſicuti poetæ ſæpe in hac ſignificatiōe uſurpāt: ut ante. Et flauā cui det mādata puellā. ¶ Poſt hūc. ſ. aprū. ¶ Tubera: ī genere fungorū numerant. Mart. Rūpimus altricē ſumo de uertice terrā. Tuberra bolletis pōa ſecūda ſumus. Ea undiq terra circūdata naſcūtur: nulliſq fibris nixi: aut ſaltē capillamētis: neq terræ choreā cortice ēt icludunt ut plane: nec terrā eē poſſimus dicere: neq aliud q̄ terre callū. Laudatiſſima q̄ africæ creſcūt: quū fuerīt ibres autūnales & tonitrua crebra tūc naſci dicunt: & maxime e tonitribus: nec ultra annū durare: tenerima āt uerno tēpore eē. ¶ Radunt: utrū purgant abraſo cortice: quū apponunt: an radunt. i. euellūtur ex terra ſarculis. ¶ Si uer tūc erit: Ordo ē & ſenſus Aledius inqt o lybiæ habe tibi frumētum: ac ſi dicat frumētū ego nō curo: mō mihi mittas tubera: hoc inq̄ dicit: ſi uer tūc erit. ſ. quū tubera apponunt: & ſi tonitrua optata faciēt maiores cœnas: Nā tūc: ut dixīus: autore Pli. dicunt naſci ſi ibres fuerīt autūnales: & tōitrua crebra: tenería ſunt tēpore uerno. Vnde poeta dixit ſi uer erit. ¶ Aledius inqt: Alediū aliq dicūt equitē romanum fuiſſe luxurioſum: qué pro homine guloſo hic accipit. ¶ Diſiunge boues: per me inquit frumentum nō ſeres. Nā ex lybia frumēta mittebātur. Vnde Sidonius Arma calybs: frumēta lybes: campanus lacū. Ouidius in pōto. Cyniphiæ ſegetis citius numerabis ariſtas. Cyniphii. n. populi ſunt africæ Pli. lib. xy. oſtēdit africā frugum fertilem eē his uerbis. Oleū ac uinū inuidit tantū africæ: fatiſq gloriæ in meſſibus fecit. ¶ Structoré interrea: aliam ꝓponit contumeliam: ut undiq inquit habeas q̄ doleas: Structorem peritiſſimū icidendoq obſonioq ſpectas: q mira manuū: reliqq corporis agilitate miniſtret domino: Sicq conuiuioq luxuriā lauticāq ſui tp̄is flagellat. Qd facit & Seneca his uerbis ī lib. de breuitate uitæ. Cōuiuia me hercule nō poſueri iter uacantia tēpora: quū uideā q̄ ſoliciti argētū ordinent: q̄ diligenter exoletoq ſuoq tunicas ſuccingant: q̄ ſuſpēſi ſint: quomodo aper a coquo cæſus exeat: quāta celeritate ſigno dato gladii ad miniſteria decurrāt: quāta arte ſcindantur aues in fruſta nō enormia: q̄ curioſe ifelices pueruli ebriorū ſputa detergāt. Structor aūt is dicit q curā hēt ſtruēdæ mēſæ: unde illud é Vir. Cura penū ſtruere. ¶ Saltātē: ut optime agilē. ¶ Chironomata. Chironomō dictio é greca χειρ enim manū ſignificat: & νοπος legem: is. n. dicit qui quadam manuū agilitate & ueluti lege obſonia incidit: declinatur aūt ſicut Creon creōtis & leon leontis: formaturq ab accuſatiuo χειρονομον: ſicuti createra ab accuſatiuo κρατῆρα. ¶ Donec pagat dictata magiſtri: donec oīa icidēdo exequat: q̄ didicerit a magiſtro: ita ut nihil prætermittat quod ad decoros incidēdi geſtus ptineat. Nā in urbe erant qui artem incidendorū rite obſonioq docerent p uaria animalia formata ex ligno: ut latius ī ſatyra undecía. Et tota ſonat ulmea cœna ſuburra. ¶ Dictata: dicuntur numero pluratiuo quæcunq in omni: genere ſcientiæ tam

Flauus color

Tubera

Cyniphii

Structor Chironomon

Dictata

liberalis q̄ ludicræ traduntur diſcentibus. Hora. ad Lolium. Sic iterat uoces: & uerba cadentia tollit. Vt puer q̄ ſæuo credas dictata magro. Reddere. Perſi. Ten cirraroq centū dictata fuiſſe. Pro nihilo pēdas? Tranql. in Cæſare Tyrones per ſenatores armoq peritos erudiebat p̄cibus enitens: ut diſciplinā ſingulo q ſuſciperent: ipſiq dictata exercentibus daret Deductū eſt uocabulū a dictare: qđ eſt aliqd (ut dixi) in oī genere ſcientiæ diſcendū tradere. ¶ Nec minimo ſane diſcrimine refert: magnā inqt putāt eſſe differentiā quo geſtu ſingula obſonia incidantur: decoro ne an ruſtico more. Vnde illud eſt Pli. loquētis de gallinis. Poſtea culinaq artes inuenerunt: ut clune ſpectentur: ut diuidātur in tergora: ut a pe-

Dictare

Omnia: nec minimo ſane diſcrimine refert
Quo geſtu lepores: & quo gallina ſecetur.
Duceris planta: uelut ictus ab hercule cacus.
Et ponere foris: ſi quid tentaueris unquam
Hiſcere: tanq habeas tria noia: q̄do propinat
Virro tibi: ſumitq tuis contacta labellis
Pocula: quis ueſtrum temerarius uſq adeo: qs
Perditus: ut dicat regi bibe: plurima ſunt: quæ
Non audent homines: pertuſa dicere lena.
Quadraginta tibi ſi quis deus: aut ſimilis dis
Et melior fatis donaret homuncio: quantus
Ex nihilo fieres: quantus uirronis amicus.
Da trebio: pone ad trebium uis frater ab illis
Ilibus? o nummi uobis hūc præſtat honorem.
Vos eſtis fratres: dominus tamē: & domini rex
Si uis tu fieri: nullus tibi paruulus aula
Luſerit æneas: nec filia dulcior illo.

de uno dilatatæ repoſitoria occupent. Sic Seneca ad Lucil. Alius p̄cioſas aues ſcindit: & per pectus & clunes certis ductibus circūferens eruditā manū in fruſta excutit. Et alibi Sene. de breuitate uitæ: quū uideā q̄ ſuſpēſi ſint: qūo aper a coquo cæſus exeat: quāta celeritate ſigno dato gladii ad miniſteria decurrant: quāta arte ſcindant aues in fruſta nō enormia. ¶ Duceris plāta: alia diſſuaſio fugiēdas eſſe tales cœnas: nā illud ēt inqt tibi adeſt periculū: ut ſi forte uelis aliqd inter cenandū loqui tanq & tu ſis nobilis: iico foras aripiaris p pedes. ¶ Cacus: nota eſt hiſtoria apud Liui. Diony. Eutropiū Cacū fuiſſe paſtorē ferocē uiribus: qui captus pulchrytudine boū: q̄s Hercules ex hiſpania: Gerione interēpto: romā abegerat furripuit eas: cumq auertere eam prædā uellet: ueritus: ne ueſtigia quærentē dominū ad ſpelunca ducerent: auerſas boues caudis in ſpelunca traxit. Herculeſ tali furto eluſus: quū inde diſcenderet: cum reliquo armento boues quædā ad deſideriū (ut fit) relictarum mugiſſent: reddita incluſarum ex ſpelunca boum uox Herculem conuertit. Cacum in ſpelunca latitantem magna ui correptū pedibus extraxit. Virg. Abſtractæq boues adiuratæq rapinæ Cælo oſtenduntē: pedibuſq informe cadauer. Protrahit. ¶ Hiſcere: loqui & os aperire ad loquendum: q̄ quū ſit ab hio: as debuit facere hiaſco. ¶ Tanq habes tria noīa: tanq & tu ſis nobilis. Nā nobiles & ciues romani oſtendebantur noībus noīe: prænoīe: & cognomine: ut. M. Tul. Cice. C. Iulius cæſar. Idq multis fuit frequēs. Vnde Auſonius de Ternario numero. Tris equitū turmæ: tria noīa nobilioq: qđ alii exponūt tria noia. i. ſis fur: nō placet: nā nō tria ſunt noīa: ſed tres tantū litteræ: unde bene Plau. in Aulu. appellat ſurem hoīem triū litteraq. Quæ ītē a Polita. ſup hoc loco narrantur argutius ſunt excogitata: q̄ ut huic loco conueniant. De noīe: p̄noīe: & cognomine: ex autoritate Eutropii apud Perſiū nōnulla cōmemorauimus: ubi oſtēdimus Sabinis a Romanis ad confirmandā coniunctioné noīa illorū ſuis p̄ponere cōſueiſſe. Et inuicē ſabinos romanoq: ita ut p tria noīa ītelligendus oīno ſit nobilis romanus: qui p̄ter p̄nomen & nomen aſciſcebat & cognomen aut a maioribus partum: aut ab aliquo accidēte acquiſitum. ¶ Quando propinat: diues inquit tam ſuperbus eſt: ut nunq̄ tibi poculum ſuum porrigat ad bībendum neq tuum accipiat ſi porigas. Nam propinare eſt proprie poculum porrigere: & prebere ad bibendū. Marti. Qui nulli calicē tuum propinas. Humane facis Herme non ſuperbe. Tranquillus in Tyberio ignotiſſimū quæſturæ candidatū nobiliſſimus antepoſuit ob epotam in conuiuio ꝓpinante ſe uīni amphorā. Hoc eſt porrigente: & p̄bente. Nec ſolū propinare ad potioné refertur: ſed etiā ad alia: unde Iulius capitolinus in. M. Antonio: ut parte culcri ueneno lita uuluā inciderit: uenenatā partē fratri edendā propinans. Vnde & Terē. metaphoricos dixit in Eunucho. Hunc ego uobis comedendum & deridendum propino: hoc eſt trado & præbeo: ſicuti pocula præbentur bibenda πινω enim idem eſt quod bibo. ¶ Plurima ſunt: ſententia probatiſſima: per quā oſtēdit q̄ infœlix ſit ubiq pauper. Homines inquit habentur enim fatui. ¶ Quadringenta: uenuſte mores humani generis explanat: apud quod homines non pro meritis uirtutum: ſed fortunæ tantū ſint fauorabiles. Vt ſit ſenſus. Si tu qui nūc ob paupertatem diuiti es ludibrio: ſorte aut deorum: aut alicuius hoīs beneficio diuitias magnas ſortireris: ſtatim diuiti eſſes acceptiſſimus: te ſtatim ille ſumma beniuolentia cōplecteretur. ¶ Quadringenta: ſcilicet ſeſtertia: quæ ſumma erat equeſtris ordinis. Martia. Quadringenta tibi non ſunt chereſtrate. Surge: Lectius ecce uenit. ¶ Aut ſimilis: ordo eſt aut homuncio ſimilis diis: ſcilicet liberalitate. ¶ Homuncio: ab homine ſunt quattuor diminutiua homulus: homululus: homuncio: & homunculus. ¶ Et melior fatis: qui melior uideretur & tibi magis propitius ſi tibi id diuitiarum largiretur q̄ ipſa fata hoc eſt ipſi dii qui te pauperem feciſſent. ¶ Da Trebio: uerba ſunt diuitis ad miniſtrum quem poeta introducit ita locuturum ſi cliens ſuus ditaretur. ¶ Vis frater: attende q̄ beniuola ſit inuitatio. ¶ Ilibus: Ilia autore celſo dicuntur pulpamenta quæ inter coxam & uentrem poſita ſunt. ¶ O nummi: acclamatio poetæ ſubſannantis prauos ſui temporis mores Blanditur inquit nummis: non homini. ¶ Dominus: licet. Hic inquit diues tam ſuperbus ſit in te: facile tamen in omne tibi obſequium flectes: eriſq ei dominus & res nam te ut cliens colet ſi tibi nulli erunt liberi. ¶ Paruulus æneas: ideſt paruulus filius: alluſio eſt ad illud Virgilius in. iiii. æneī. Siqs mihi paruulus aula luderet æneas. ¶ Filia dulcior illo. ſ. filio. Nā parētibus filiæ ſexus ibecillitate ſūt magis cordi.

Hiſcere

Aſciſcebar

Propinare

Homulus

Homulus

Homūcio

Homūculus

Ilia

¶ Vxor sterilis: uxor inquit: quæ liberos nullos parit: facit tibi diuitem amicum. ¶ Sed tua nunc Mychale: Sed quáuis inquit Mychale uxor tua pariat nunc. s. quum sis locupletatus: nõ te penitus aspernabitur: sed tecum una gaudebit tuis liberis: munuscula iubebit afferri. ¶ Nunc: dũ factus es diues. Ná dum pauper est: cliẽs: nullam sentit diuitis in se humanitatẽ: nec in filios. ¶ Et pueros tres. i. tergemĩos potest. n. mulier uno partu tres parere: supra ꝓdigiosum est. Pli. lib. vii. Tergeminos nasci certũ est Oratioꝝ. Curiatiorũq; exẽplo: supra inter ostenta adducit. ¶ Loquaci nido: loqcibus puerulis: ut sunt auiculæ garrulæ in nido: est. n. sumptũ ab auibus.

Thorax — Thoraca: thorax græca est dictio: signatq; pectus. Pli. Thoracẽ inqt purgãt: bilẽ detrahũt: & plærunq; capit pro ueste: q forte pectus tantũ muniat: ut hoc loco poeta accipit. Sueto. in August. Thorace laneo: & fœminalibus: & tibialibus muniebatur. ¶ Minimasq; nuces. i. auellanas. ¶ Assemq; rogatũ: asses uariati fuerunt: ná liberales antea fuerant: postea Hanibale urgente. Q. Fabio maxi. dictatore unciales facti sũt. (denarius) In militari stipendio semp denarius pro decẽ (parasitus) assibus datus est. Pli. ¶ Infans parasitus: similis parasito: q libẽter mensas sectet. Ná parasiti hi dicuntur: qui mẽsas nobiliũ sectantur cá gulæ. ¶ Fungi ancipites: periculosi: sunt. n. inuenti plærũq; lætales: ut docet Pli. Sene. ad Lucil. Quid tu illos boletos: uoluptarium uenenũ: nihil occulti operis: facere iudicas: etiá si præsentanei non fuerũt. ¶ Vilibus amicis. i. ĩfimis: & pauperibus. ¶ Boletus: ex genere fungorum est: olim romano palato grauissimus: eo quũ Claudius maxĩe delectaret: ab Agrippia eius uxore p hác occasioné dato ueneno necatus est. Vnde seqt. Sed qualẽ Claudius edit. De hoc multa tacitus & Suet. ¶ Clau(claudius)dius: qntus fuit romanoꝝ imperator pr Britannici.

Iucundum & carum sterilis facit uxor amicũ.
Sed tua nũc michale pariat licet: & pueros tres
In gremium patris fundat: simul ipse loquaci
Gaudebit nido: uiridem thoracha iubebit
Afferri: minimasq; nuces: assemq; rogatum
Ad mensam: quotiens parasitus uenerit infans
Vilibus ancipites fungi ponentur amicis.
Boletus domino: sed qualem claudius edit.
Ante illum uxoris: post quem nil amplius edit.
Virro sibi: & reliquis uirronibus illa iubebit
Poma dari: quorum solo pascaris odore
Q ualia perpetuus phæacum autũnus hẽbat.
Credere quæ possis surrepta sororibus afris.
Tu scabie fruere mali: quod in aggere rodit
Q ui tegitur parma: & galea: metuẽsq; flagelli

agrippinæ duæ — ¶ Vxoris: Agrippinæ: Agrippinas duas extitisse pspicuũ ẽ. Ex quaꝝ altera. C. Caligula: ex altera Nero prĩceps nati sũt: uterq; hũano generi pniciosissimus. Germáicus ex Agrippina filia Agrippæ suscepit filiã Agrippinã: ex q̃ & Domitio Nerone: natus est Nero princeps: quẽ Claudius ducta in mrĩmoniũ Agrippina sibi filiũ adoptauit: qui mox sublato opera matris Claudio: boleto medicato: imperiũ occupauit: Veritusq; Britannicũ ne quádoq; apud hoĩum gratiã paterna memoria præualeret: ueneno sustulit. ¶ Qualia perpetuus: ná antiqtas (Alcinous) autore Pli. lib. xix. ca. iiii. Nihil prius mirata est: q̃ & hesperidũ hortos: ac regum adonis & Alcinoi. Alcinous enim rex fuit phæacum: qui hortos habuit perpetuis fructibus uirentes: autor est Home. in. vii. Odyssææ. Ná ut ille scribit: pirum piro succedebat: & malum malo: & ficus fico. Vnde est illud Papinii. Vos quoq; qui nũq̃ uacui prodistis ad æthera rami. ¶ Autumnus perpetuus: perpetuũ dicit autumnũ: quia perpetuis: ut diximus fructibus uirerent: sicuti cæteræ arbores autumno poma sua ferunt. ¶ Phæacum: Corcyrensium. Nam antea (Corcyra) insula appellata est Corcyra a uirgine Corcyra rapta a Neptuno. Ex his natus est phæacus: a quo phæaces sunt denoĩati. Ex phæaco Alcinous: qui Vlyssem in ithacam deduxit. ¶ Sororibus aphris: In insula mauritaniæ fin(Pheacus)xerunt poetæ hortos esse Hesperidũ: mala aurea ferẽtes: quos custodirẽt Aegle: Heretusa: Hesptusa: & Draco (Pheaces) puigil: Hesperi autem illæ dicũtur filiæ fuisse: qui Athlantis frater fuit: & Iapeti filius: Ea poma Hercules fer(horti hesperidũ)tur: occiso Dracone: abstulisse. ¶ Fabulosum id totum ostendit: Pli. li. v. ca. i. His uerbis. Nec præter oleastros aliud extat ex narrato illo nemore Minus ꝑfecto mirentur portentosa græciæ mendacia de iis prodita &c. ¶ Tu scabie fruere mali: pomũ inquit tibi datur scabiosum: quale comedit miles in aggere: uidet autem poeta pomũ illum intelligere: quod milites in aggere castrorum ferebant. De quo ita Pli. lib. xv. ca. xiiii. Peregrinæ sunt Zinziphia & Tuberes: quæ & ipa non pridem uenere in Italiam: hæc ex aphrica: illa ex Syria. Sextus Papinius: quem consulem uidimus primus utraq; attulit Diui Augusti nouissimis temporibus in castrorũ aggeribus sata: baccis similiora q̃ malis: sed aggeribus præcipuæ decora: quoniam & in tecta iam syluæ scandunt. Aut reuera omne aliud pomum modici saporis intelligit: quod milites plærunq;: deficiente copia commeatus: coguntur comedere. Vnde & Gelius lib. viii. ad Cicero. Quid nunc tibi nostri milites: qui durissimis & frigidissimis locis: deterrima hyeme: bellum ambulando confecerunt: malis orbiculatis esse pasti uident. Ait enim ipsum militem rodere pomum in aggere: non autem pomum illic natum. ¶ Qui tegitur parma: periphrasis est: peditis: cuius arma sunt parma & galea. ¶ Ab hirsuta capella: hunc locum uariis exponi modis a cõmentatoribus non ignoro: ut alii dicant ab hirsuta capella. i. ab Amento caprino: quod hastæ uibrandæ alligatur. Alii a sago cilicio: quod ex pilis hircinis texebatur: cuius usus esset & in nauibus & castris pharetra: quæ pelle caprina solet integri: ex qua iacula promũntur. Ego uero expono. ¶ Ab hirsuta capella. i. ab hirsuto centurione: quem ideo capellam appellat: q Centuriones: ut homines robusti toto fere corpore hirsuti sint: fructificantibusq; pilis sub halis: odorem hircinum oleant: quod ex sudore: nimiisq; laboribus prouenire solet: tales autẽ ad militiã idonei putabant: unde & Persi. Hic aliqs de gente hircosa centurionũ. Iuue. Sed caput intactũ buxo: naresq; pilosas Adnotet & grádes miret Lelius alas. Hocq; maxime placet: ut referas illud discit ad magistrũ ipm. Ná centuriões nouos milites erudiebát: neq;. n. cõuenit militẽ discere ab amẽto: quasi amẽtũ dictata tradát: ut duplici rõne capellã appellet cẽturionẽ: & q odorẽ hircinũ oleat: & hirsutus sit: ut capella.

¶ Iaculum torquære: nam tyrones in castris uariis exercebantur modis. Cicero. in secundo officio. loqués de filio sic ait. Magnam laudem ab exercitu consequebare equitando: iaculando: omnia militari labore tolerando. ¶ Forsitan impensæ uirronem: inquit tam contumeliose te non tractat: q impensæ parcat: sed ut te urat: nam maximam capit uoluptatem ex dolore tuo. ¶ Nam quæ comædia. Comædiæ eni & mimi iocis suis plurimum delectant: sed ex iis inquit tantam nõ capit uoluptatem: quantam capit ex merore tuo: quo ex gula afficeris. ¶ Mimus: genus ẽ fabulæ parum a comædia distans: unde mimographi appellãtur mimorum scripto(Minus)res. Eorum argumenta maiore ex parte stuprorum (Mimographi) continent actus. Laberius æques roma. mimos scripsit: Donatus a Cæsare quingentis sestertiis: & anulo aureo sessu in. xiiii. ¶ Presso molari: nam ex nimia indignatione dentibus frendimus: molares autem ultimi sunt dentium: qui contruncatos prioribus cibos atq; confractos subigunt & molunt: unde & molares uocati sunt: idem & maxillares: Mola(Molares)res etiam appellamus lapides: quibus frumenta moluntur in pistrinis. ¶ Bilem: colerã: cuius motu ostẽ(Maxillares)ditur animi ĩdignatio. ¶ Tu tibi liber homo: per sententiam alienam urbane ostendit hominem aliquo uitio laborantem ex dogmate stoico seruũ esse: quũ in potestate sit uitii & non sua. Tu inquit per modicam prudentiam putas te liberum esse & cõuiuam regis: sed ille te seruũ gulæ agnoscit. ¶ Nidore: odore. Nam nidor idem est: q odor ex quacunq; re prouenies. Virgi. Galbaneoq; agitare grues nidore chelydros. Idem. Illi ingens barba reluxit. Nidoremq; (Nidor) ambusta dedit. Cicero in pisoné: paulisper stetimus in illo ganearum tuarũ nidore atq; fumo. ¶ Culiæ: coquinæ. Nam culina dicta est a colendo quasi coli(Culina)lina: q ibi ueteres colerẽt ignem locupletiorem domus: autor est Nonius. ¶ Quis: enĩ tam nudus: sensus est. Quis inquit est aut natus liber: aut libertinæ conditionis tam pauper: qui possit ferre tantam huius mensæ superbiam & cõtumelias: quasi dicat nemo ferat: nisi idem seruus sit. ¶ Ferat bis illum: ut

Discit ab hirsuta iaculum torquære capella.
Forsitan impensæ uirronem parcere credas.
Hoc agit ut doleas: nã quæ comædia? mimus
Q uis melior plorante gula? ergo omnia fiunt
Si nescis: ut per lachrymas effundere bilem
Cogaris: pressoq; diu stridere molari
Tu tibi liber homo: & regis conuiua uideris.
Captum te nidore suæ putat ille culinæ.
Nec male coniectat: quis. n. tam nudus: ut illũ
Bis ferat hetruscum puero: si contingit aurum?
Vel nodus tantum: & signũ de paupere loro?
Spes bene cœnandi uos decipit: ecce dabit iam
Semesum leporem: atq; aliqd de clunibus apri
Ad nos iam ueniet minor altilis: inde parato
Intactoq; omnes & stricto pane tacetis.
Ille sapit: qui te sic utitur: omnia ferre
Si potes: & debes: pulsandum uertice raso
Præbebis quandoq; caput: nec dura timebis
Flagra pati: his epulis: & tali dignus amico.

quum semel expertus sit: iterum uelit experiri. ¶ Si contingit aurum hetruscum: idest si natus sit liber & ingenuus. Nam Bulla aurea: quod insigne erat in speciem cordis dependens a collo: gestabatur a pueris usq; ad (Bulla) quartum decimum ætatis annum. Hetruscum autem appellat: q Tullius Hostien. tertius rex romanorum: debellatis hetruscis: sellam curulem: lictoresq;: & togam pictam: atq; prætextam: quæ insignia magistratuum hetruscorum erant primus: ut Romæ haberentur: instituit. Sed prætextam illo sæculo puerilis non usurpabat ætas: erant enim ut cætera: quæ enumeraui: honoris habitus. Sed postea Tarqui. priscus de sabinis triumphum egit: quo bello filium suum annos. xiiii. natum: q hostem manu percusserat: & pro contione laudauit: & bulla aurea: prætextaq; donauit: insigniens puerum ultra annos fortem præmiis uirilitatis & honoris. Nam sicut prætexta erat magistratuum: ita Bulla erat gestamen triumphantium: quá in triumpho præ se gerebant: inclusis intra eam remediis: quæ crederent aduersus inuidiam ualentissima: Hic deductus mos: ut prætexta & bulla in usum puerorum nobilium usurparentur ad omen & uota conciliandæ uirtutis: ei similis: cui primis in annis munera ista cesserunt. Sed bulla aurea cum prætexta ingenuis tantum concessa est pueris: libertinorum uero filiis lorum tantum: & prætexta: quæ duo hoc loco poeta tetigit: de bulla & prætexta legito. Macro. in primo Satur. & Asconium Pedia. ¶ Altilis: gallina saginata: ut dictum est supra. ¶ Minor: imminuta a uirrone: qui partẽ eius comedit. ¶ Inde: ob eam rẽ: q speretis aliquid ex iis habituros. ¶ Ille sapit: reuera inquit uirro sapiens est: nec possum non laudare: qui te ita tractat: si potes: idest quando potes ferre tot contumelias: & debes scilicet ferre: dictumq; est non sine stomacho: & indignatione a poeta. Pulsandum uertice raso. Eo inquit propter gulam paulatim perueniens: ut passurus sis: etiam more parasitorum uerbera. Nam parasiti domini mensas nobilium sectabantur: multis uerberibus aliisq; cõtumeliis afficiebantur. Vnde parasitus ille apud Teren. in Eunucho. At ego infœlix neq; ridiculus esse. Neq; plagas pati possum. ¶ Vertice raso. quem tibi in ludibrium abraserint. ¶ Flagra: plagas illatas tibi per flagrum. idem enim est flagrum quod flagellum: sed hoc per diminutionem: illud uero principale. Tranqllus in Othone. A prima ado(Flagrũ)lescentia prodigus ac procax: adeo ut sæpe flagris obiurgaretur a patre. ¶ Dignus: totum cum indignatione ꝓ(Flagellum)nunciandũ: dignus quidẽ es talibus contumeliis & tali amico: a quo ita tracteris: q̃do aĩo sis tam seruili.

Credo pudicitiam. Dissuasurus hac Satyra poeta amico suo Vrsidio:ne ducat uxoré: ingenti utit arte:oia.n.uitia:qbus genus fœmineũ laborat:cõmemorat:nihil omittés:qd ad partes dissuasiõis ptineat. Deniq; monet eũ oém uitæ potius sorté:quá cõnubiũ apphendendá. Talé igit nactus occasioné adulteria sui tpis acerbitate satyrica isectat:irridensq; legem Domitiani:q̃ adulteria phibuerat:tantũ esse mulieꝶ ipudicitiá dicit:ut ostendat reuoluta sæculoꝶ origine:ab ætate usq; argentea:mortales adulteriis flagrasse. Hoc át unũ monédũ putaui:ut iterptaturus hác satyrá sũma utat reuerétia:ne adolescétuli quoꝶ mẽtes facile ad uitia inclinant:turpia audiédo aliquo se flagitio ɔtaminét. ¶ Pudicitiá mo.i terris.i.mortales diu iter se bene:pudiceq; uixisse. ¶ Saturno re.i.sæculo aureo:quo tpe Saturnus regno ab ioue filio pulsus:Latio cũ Iano iperauit:tunc.n.ætas aurea fuisse dr:quũ hoies post diluuium cacumina mõtiũ tenerét:i spelũcisq; uictitarét:pomis:cæterisq; fructibus agrestibus cõtéti. Vnde é illud Lucretii. Sed nemora atq; cauos montes syluasq; colebát. Et frutices iter cõdebát squalida mébra. ¶ Larẽq;: unusquisq; deũ domi suæ colebat:qué laré familiaré appellabát:eũq; psidé uocabát:cui canis assistit:& ipse deꝰ pellibus caninis uestit:cuius rei rõné reddit Plutar. in pblematibus:& Apul.i li.de Demonio Socratis: plæraq; dicit:& nos apud Persiũ illic. Bullaq; succinctis laribus donata pepédit:ut át lares domi colerét: ide ortũ docet Serui.qa apud Antiquos mortui i domibus suis sepeliebant:quos ut deos domesticos colere cœperũt:& uenerari. Laresq; appellarunt. ¶ Culmo:culmus pprie appellat ipsa palea:unde culmina domuũ sũt appellata:ꝙ prius culmis:hoc é paleis integerét. ¶ Pellibus uicinaꝶ feraꝶ. Ná rudes illi antiqssimi ex feraꝶ pellibus nõ mõ lectos sternebát: sed & uestes sibi cõficiebát. Vnde Lucre. Pellibus & spoliis corpus uestire feraꝶ. Prop. Atq; hynuli pellis totos operibat amátes. Altaq; natiuo cruerat herba toro. ¶ Nõ si.ti.nõ ea molliciæ nec iis delitiis:ná & luxu uestiũ:& margaritaꝶ oblectabat:ut sæpe cõquerit. Prop. Quid iuuat ornato pcedere uitta capillo. Et alibi. Matrona icedit census induta nepotũ: sicq; poeta ueteres laudádo:uitupat mores sui temporis. Cynthia:Proptii fuit amica. Vñ illd cecinit. Cynthia pria suis miseꝶ me cœpit ocellis. Alibi. Cynthia prima fuit:Cynthia finis erit:ea hostia dicebat:sed Proptius mutato noie cynthiá uocauit:ut autor é Apu. in pria apo. ¶ Nec ti.s.o Lesbia amica Catulli: q̃ passerculũ qué in delitiis hébat: quũ amisisset: multũ fleuit:adeo mollis & delicata erat. Vnde Catul. Passer mortuus é meæ puellæ. Qué plus illa oculis suis amabat. Et infra. Tua nunc opera meæ puellæ flendo:turgiduli rubent ocelli. Ea proprie dicebat Clodia:ut autor est idem Apuleius in eadem apologia.

Aetas aurea · **Lar** · **Culmus Culmina** · **cynthia**

Iunii Iuuenalis Aquinatis Satyra Sexta.

Credo pudicitiam saturno rege moratam
In terris: uisamque diu: cum frigida paruas
Præberet spelunca domos: ignemq;: laremq;.
Et pecus: & domios cõmuni clauderet umbra.
Siluestrem montana thorum cũ sterneret uxor
Frondibus: & culmo: uicinarumq; ferarum
Pellibus: haud similis tibi cynthia: nec tibi: cui,
Turbauit nitidos extinctus passer ocellos.
Sed potanda ferens infantibus ubera magnis.
Et sæpe horridior glandem ructante marito.
Quippe aliter tunc orbe nouo: cœloq; recenti
Viuebant homines: qui rupto robore nati
Compositiq; luto nullos habuere parentes.
¶ Multa pudicitiæ ueteris uestigia forsan
Aut aliqua extiterát: & sub ioue: sed ioue nõdũ

¶ Sed ferens:sed quæ ferret. ¶ Horridior:incultior:minusq; mollis marito suo. ¶ Ructante glandé:qui glande pascebatur. Nam ut diximus:rudi illa ætate:mortales ante usum tritici agrestibus pomis uescebant. ¶ Orbe nouo:ætate illa aurea:quũ hoies essent noui & recens nati. ¶ Rupto robore. Quũ prima illa ætate hoies in speluncis syluisq;:more feraꝶ habitarét:quũq; ex arboribus uetustate cauatis:tanq̃ ex domicilio exirent putabant ex arboribus eé nati. Qd uirg. sic prosequit. Hæc nemora indigenæ Fauni nymphæq; tenebant. Gensq; uirũ truncis & duro robore nata. Quis neq; mos neq; cultus erat:nec iungere tauros. Aut cõponere opes norant aut parcere parto. ¶ Robore. Robur arbor é glãdifera:ueꝶ a poetis sæpe capit pro oi ligno:ut é illud. Cape robora pastor. Robur ité ponit p fortitudie. Vnde robustũ appellamus corpus.i.forte & ualidũ. ¶ Cõpositiq; luto. Allusio est ad id:ꝙ ex luto pmetheus hominem finxerit. quasi dicat. Ex quo homines cœperunt nõ ex arboribus nasci. neq; ex luto formari:sed ex parentibus procreari:& connubia sunt instituta:adulteria cœperunt committi. ¶ Multa pudicitiæ:Primis inquit tpibus ætatis argenteæ:quũ iuppiter regnaret:hoies sancte & pudice uixerunt:existente adhuc ioue impubere. Sed iá barbá producére cœperunt paulatim adulteria cõmitti. ¶ Vestigia pudicitiæ:hoc dictũ est ex snia eorum:qui crediderũt pudicitiam deam fuisse honestatis: quæ quũ iter mortales uersaret:uideretq; se conténi:stupraq; ubiq; cõmitti:aufugisse fertur cũ iusticia in cœlũ. Vestigia eni dicunt simulachra pedum:unde est uerbum inuestigare: quasi per uestigia aliquid quærere.

Robur · **Vestigia** · **Inuestigare**

¶ Græcis nõdum paratis iurare.i.quũ adhuc homines magna uiuerent synceritate: nec adhuc essent aliq̃ periuria:quoꝶ primi uident fuisse græci inuẽtores:ná semp perfidos fuisse & habitos idicat Plau.in asinaria. Cætera q̃ uolumus uti:græca mercamur fide.i.statim enumerato pcio:qa aliter græcis nõ credit. Tul. ité in orõne p flacco:loqués de græcis sic ait. Testimonioꝶ religioné & fidé nunq̃ ista natio coluit. ¶ Per caput alterius: sic.n.iurare cõsueuerũt:unde & Asca. sic iurat apud Virgil. Per caput hoc iuro:p qd pater ante solebat. ¶ Apto horto.i.quũ unusquisq; uiueret horto aperto nõ clauso neq;.n.fures timebant:ueꝶ postea:ut scrib. Pli. Sæua

Barbato: nondum græcis iurare paratis
Per caput alterius: cum furem nemo timeret
Caulibus: aut pomis: & aperto uiueret horto.
Paulatim deinde ad superos astrea recessit
Hac comite: atq; duæ pariter fugere sorores.
Antiquum & uetus est alienũ posthume lectũ
Concutere: atq; sacri genium contẽnere fulcri.
Omne aliud crimen mox ferrea protulit ætas.
Viderunt primos argentea sæcula mœchos.
Conuentũ tamen: & pactũ: & sponsalia nostra
Tempestate paras: iamq; a tonsore magistro
Pecteris: & digito pignus fortasse dedisti.
Certe sanus eras. uxorem posthume ducis?
Dic qua tisiphone? quibus exagitare colubris?
Ferre potes dominam: saluis tot restibus: ullá?
Cum pateant altæ: caligantesq; fenestræ?
Cum tibi uicinum se præbeat æmilius pons?
Aut si de multis nullus placet exitus: illud
Nõ ne putas melius: quod tecũ pusio dormit?
Pusio qui noctu non litigat? exigit a te
Nulla iacens illic munuscula: nec quærit: qd
Et lateri parcas: nec quantum iussit anheles.

latrocinatio cœpit præfigere aspectus hortorum. ¶ Astrea:satis urbane:ostédit poeta:iusticiá tanq̃ hominũ sceleribus offensam una cũ pudicitia in cœlũ euolasse:de ea sic & Vale. flaccus. Terrisq; relictis. Inuocet assiduo saturnia sydera q̃stu. Astrea aũt dicta é iusticia:ꝙ Astræi gigãtis ex aurora filia fuit. ¶ Hac co.i.pudicitia:hoc aũt est ex uersu Hesiodi:q scri. pudoré & iusticiá ætate ænea in cælũ ascédisse. ¶ Duæ sorores:iusticia.n.& pudicitia sorores fuerũt. ¶ Antiquũ & uetus est:Aperte ostendit ursidio ducendá nõ esse uxoré:q̃do iam antiquũ sit adulteria cõmitti:sicq; utit dissuasione a uituperatiõe rei. ¶ Geniũ sacrificii fulcri.i.religioné mrimonii. Ná geniũ deũ appellabát:q uim obtinere reꝶ oium gignédaꝶ. Aufustius. Genius inqt deoꝶ est filius:& parés hoium: ex quo hoies gignunt: ppterea genius meus noiat: qa me genuit. In honoré genii lectus nuptialis sternebat: qui genialis noiabat. Laberius uero ait. Geniũ deũ esse generis neutri parenté:unde illud est:idulge genio:& genialis agat iste dies. Alii dixerunt Geniũ esse uniuscuiusq; loci deũ. Apule. uero ait in lib. de deo. Socratis aium humanũ dum in corpore nro situs est:demoné nuncupari:que lingua nostra geniũ uocare possumus:quoniá is deus: qui est aius sui cuiusq;: q̃q̃ sit imortalis:tamé quodámõ cũ hoie gignitur. De Genio plura diximus ex snia Censorini:apud Persi. illic. Funde meꝶ genio. ¶ Fulcri.i.lecti: Ná fulcra dicunt ipsa ligna:quæ lectum:fulciant & sustineant. Vnde & Sydonius: Sellaꝶ equestrium ligna fulcra appellat his uerbis. Alii sellaꝶ equestriũ madefacta sudoribus fulcra resupinát. ¶ Sacri: uenerandi. ¶ Conuentũ:hoium multitudiné & cœtũ:a cõueniendo:sicut cœtus a coeundo. ¶ Sponsalia : nuptiarũ contractũ q fit per stipulationé & sponsioné: Nam qui uxoré ducturus erat ab eo:unde ducenda erat stipulabatur eá in matrimoniũ ductũ iri. Qui daturus erat itidé spondebat datuꝶ:is contractus stipulationũ & spõsionum sponsalia dicebant. Tũ quæ pmissa erat:sponsa appellabat:q spopõderat ducturũ sponsus. ¶ Iá pecteris: iá poliris & comeris:ut eas cultior ad spõsam. ¶ Pignus:annulũ:qué spõsus puellæ digitũ induit. De quo more ita scri. Tertul. Aurũ nulla norat pterq̃ unico digito:qué spõsus oppignerasset pnubo annulo. Pli. tamé lib. xxxiii. scr. tpibus suis solitũ annulũ mitti ferreũ sponsæ:eũq; sine géma. ¶ Certe sanus eras:ac si dicat: nũc sine cõtrouersia desipis:q de uxore ducéda cogites. ¶ Vxoré post. du. ea interrogatiõe legendũ:qua ne aliqd fiat in hibemus. ¶ Qua Ti. quo furore:q̃ uesania agitaris? Ná per Tisiphoné oés furias isernales itelligit:q̃ tres a poetis fingunt ad torméta scæleste mentis:& insaniá mouendá destinatæ. Vnde & Orestes:furiis isernalibus fingit agitatus. ¶ Quibus colubris? idé dixit:ná furiis isernalibus dant serpentes p crinibus. ¶ Ferre potes? potes ne inqt cogitare de ducéda uxore:quũ ad morté multæ sint tibi uiæ:ac si dicat:longe satius esset tradere se morti q̃ cõnubiũ appetere. ¶ Vllá dominá:facete át uxoré dominá appellat:q̃si quæ marito imperet. ¶ Saluis tot re. quũ possis uitá tuá laq̃o finire. ¶ Quũ pateát altæ fe.unde te possis præcipitare. ¶ Caligátes:q̃ nimia altitudine sua caliginé oculis obiiciant. ¶ Aemilius pons:unde te des pcipité. Ná pons æmilius est in uia flaminia distás ab urbe ultra primũ lapidé:idé miluius é dictus:qué Scaurus Aemilius:ut autor é Pli. de uiris illu. in cẽsura fecit. ¶ Aut si de mul. Sed si inqt tibi nullo mõ placet oppetere morté:nõ ne putes melius pueꝶ hére:q te cũ dormit. q.d. illd uitæ istitutũ tibi magis é tenédũ:q̃ ducere uxoré. ¶ Pusio. d. illd attédédũ é:ꝙ dormit dixit nõ dormiat. Innuit.n. ursidiũ turpiter pueros adamasse:nõ possũ hoc loco turpe poetæ cõsiliũ:nõ detestari:q eo exci atis puenerit:ut ea pbet:q̃ ab oi hõestate sint penitꝰ soluta. Quare illd maxie iterpratibꝰ poetá seruádũ eé céseo:ut quũ i talia iciderit:aut illa i totũ ptereát:aut si qd dicédũ rati fuerit:talia modeste legát:ut adiutor a tali turpitudie penitꝰ se auertat. ¶ Pusio:pusũ:ut autor é Var. pueꝶ dixerũt & pusá puellá:uñ pusio pusillus pueri.i.adolescétulus:uñq; uocabulũ turpitudiné sæpe:& i cinedos ɔuenit:uñ Apul. sic scri. li. ix. At uero adulter bellissimꝰ ille pusio iclinatá dolio pná uxoré fabrii sup icuruatꝰ secure dedolabat. ¶ Lateri. p. q; nõ coeas: latera. n. nimio libidis usu offédũt. uñ Mar. Rũpis basse latꝰ s3 i cõmatis uxoris tibi dote quos pasti. Apu. li. viii. me. Sed diu uiuas:& dñis placeas:& meis dfectis laterib ɔsulas. ¶ Quátũ ius. nec tá assiduꝰ sis icoitu q̃ iussit.

Græci perfidi · **Astrea** · **Genius** · **Fulcra** · **Conuẽtus** · **Cœtus** · **Sponsalia** · **Sponsa sponsus** · **Furiæ tres** · **Aemilius pons miluius pons** · **Pusus Pusa Pusio Pusilus**

¶ Sed placet ursidio:lex iulia:hæc Ironicos legéda sũt.Nõ est inqt miræ:si ursidius cogitat de ducẽda uxore:nã nõ uult adulterii dánari:lex.n.iulia lata erat cõtra adulteros:q̃ cautũ erat:quo pacto adulteri dephensi punien

Tollere

di eẽnt.¶ Tollere:hoc loco educere Teré.Quicqd peperisset decreuerũt tollere.Vale.li.viii.loqués de.G.Licinio Hoplomacho.quoniá hereditaté absumere q̃ heredé maluit tollere.¶ Heredé dulcé:dulcé filiũ.Vir.Nec dulcis natos ueneris nec p̃mia noris.¶ Carıturus:qa captatores habẽtibus liberos munera nõ mittunt:sed orbis tantũ diuitibus.¶ Turture:hoc loco de aue magis ĩtelligendũ est q̃ de pisce:ná turturé lautæ gulæ indicat

Turtur

fuisse Mar.Quũ pinguis mihi turtur erit lactuca ualebit.Et cocleas tibi habe pderenolo famẽ ité alibi. Aureus ĩmodicis turtur te clunibus ĩplet.Idẽ alibi. Et ꝯcubino turtuꝝ nates donat:ná qué græci trigona appellát.i.turturẽ latini pastinacá dicũt marinã:ĩ cuius cauda p̃sentissimi ueneni radius extat.Magno pigui:& amplo.¶ Mullorũq; iu.i.mullis iubatis & barbatis:ná ut scri.Pli.gemina barba ĩsigniũt labro ĩferiori.Sũt.n.pisces marini:de qbus ante dictũ est. ¶ Et ca.ma.i.oibus obsoniis:q̃ ĩ macello ueneũt:ná

Macellum

Macellũ appellarũt locũ:in quo oía q̃ ad uictũ ptinebát:uẽdebant:de quo pluscula supius.¶ Captatore: p qd hereditates captát:ná hmõi muneribus captát diuites orbi.¶ Quid si.nõ po.q.d.ursidius uxorem ducit:putauero oía uel p̃ter naturá fieri posse:iuxta illud Virg.Mopsonisa dat:qd nõ speremus amátes. Iungent iá gryphes eqs:æuoq; sequéti.Cũ canibus timidi ueniét ad pocula damæ.¶ Mœchoꝝ no.q̃si cui ciuitatis adulteria sint manifesta.¶ Ora stu.i.ipe stultus:figura é synecdoche.¶ Totiés te.qui sæpe in adulteriis dephésus.¶ Cista.Ná adulteri:supueniéte marito:sic solét occultari:unde Orati.An turpi clausus ĩ arca.Quo te dimisit peccáti cõscia herilis.Con

Latinus

tractũ genibus tágas caput.¶ Latini.Latinus:ut diximus in pria saty.mimus fuit tpibus Domitiani:qui quũ timeret delatores:ne falsis criminatiõibus apd principé accusaret:iis uxoré suã Thymelé submitte

Sed placet ursidio lex iulia:tollere dulcem
Cogitat hæredem cariturus turture magno
Mullorumq; iubis & captatore macello.
Quid fieri nõ posse putes si iungitur ulla
Vrsidio: si mœchorum notissimus olim
Stulta maritali iam porrigit ora capistro:
Quem totiens texit perituri cista latini:
¶ Quid: quod & antiquis uxor de moribus illi
Quæritur: o medici: mediã pertũdite uenam.
Delicias hominis:tarpeium limen adora
Pronus:& auratam iunoni cæde iuuencam
Si tibi contingerit capitis matrona pudici.
Paucæ adeo cæreris uittas contingere dignæ.
Quaru non timeat pater oscula:necte coronã
Postibus:& densos per limina tende corimbos
Vnus iberinæ uir sufficit:ocius illud
Extorquebis:ut hæc oculo contenta sit uno.
Magna tamẽ fama est cuiusdam rure paterno
Viuentis:uiuat gabiis:ut uixit in agro.

bat:unde supra.Et a trepido Thymele submissa latino:iõ poeta ait pituri:qa sp uerebat:ne delationibus periret:ut sit epitheton ppetuũ latini.¶ Quid:qd & antiquis:hoc risu:& gestu iuuandũ est.¶ Mediá uená:hoc est

Media uena / Basilica / Cephalica

hauritæ sanguiné ex uena media:quæ feriri solet in delirio.Physici.n.tradũt in brachiis tres esse uenas descédentes ab epate:quaꝝ una basilica:altera cephalica appellatur:tertia quæ in medio harũ est media dicitur siue nigra:siue cõmunis quæ in furore & delirio feriri solet.¶ Delicias hoís.Acclamatio ĩderisũm ursidii: qui postulet & quærat mulieré antiqua illa bonitate:quũ non inueniatur.¶ Delicias hoís:ac si dicat delicatũ hoiem qui putet se extra cõem fortunam ponendá:ut habeat quæ alii hére nõ possũnt:ut alibi de Caluino. Te nunc

Capitolinus mons / Tarpeius / Rupes tarpeia

delitias extra cõia censes ponendũ.Tarpeium limen adora.Sensus est:supplex inquit fac ad aras iouis & Iunonis accedas:quasi gratias acturus:si mulieré inueneris pudicá.¶ Tarpeium.Capitolinũ.Nam mons capitolinus ubi ædes erat iouis:mons ante Tarpeius dictus est a uirgĩe uestali.Tarpeia:quæ ibi a sabinis necata armis & sepulta:eius noís reliquit monumentũ:inde ét appellata est rupes & saxum tarpeiũ:unde noxii p̃cipitabantur hunc antea monté Saturnium appellatũ pdiderunt:& ab eo late Saturniá terrá.¶ Aurata:ná uictimæ maiores ut Pli.scri.cornibus auratis dũtaxat ĩmolabant:bene át iunoni ait Iuuencá mactandá:iuno.n.nubétibus præesse dr.Virg.Iunoni ante oés:cui uicla iugalia curæ:& alibi.Pronuba iuno.Colebat item iuno iugis in uico iugario:ut est apud Liuiũ libro ab urbe condita quod scribit Festus ita appellatũ:q nubentes coniungeret. ¶ Capitis:parté posuit pro toto.i.corporis pudici.¶ Paucæ adeo cæ.Tanta inqt libidine mulieres flagrant:ut paucæ ĩueniant matronæ pudicæ:quæ dignæ sint sacra cereris administrare:per matronas enim castas Thes

Thesmophoria / Thesmophora

mophoria.i.sacra cæreris legiferæ celebrabantur.unde ita scribit.Diony.in.i.Et sacrificia faciebant per fœminas:& Nephalios:hoc est sobrios:ut lex est græcis.Ceres aũt thesmophora appellatur:quasi legifera.θεσμος enim legem significat:prima enim ut tradunt autores:inter quos Pli.in.vii.& Diodo.in.vi.leges inuenit.De cuius sacris ita Liui.lib.Sacrum anniuersalium cereris intermissum est:quia nec lugentibus facere id fas est: nec ulla illa tépestate matrona luctus expers fuerat.Diodo.quoq; tradit cereris mysteria antiquitate castimoniaq; apud omnes homines uulgata fuisse.¶ Pater oscula:Nam ex ueteri instituto affines occurrentes osculo excipiebant:unde Pli.lib.xiiii.sic scri.Cato ideo ppinquos fœminis osculũ dare:ut scirent:an temetũ olerent: de hoc more:ité Plutar.in pblematibus disputat.¶ Timeat oscula:ut ĩpudica.¶ Vnus iberinæ:ita loquit poeta:q̃si ursidius respõdeat iberiná uno uiro contentá pnunciatiue legendũ.¶ Extorq̃bis:difficulter obtinebis.

Gabii / Fidenæ / Et

¶ Magna ta.fa.é.Iterũ ĩtroducit ursidiũ ostédenté in agris q̃dá ĩueniri:q̃ honeste uiuat.¶ Viuat fidenis: uerba Iuue.ad ursidiũ:qbus colligit nõ tá facile ĩ urbibus q̃ in agris pudicitiæ locũ eé.Sed tñ & in locis agrestibus & mõtanis multa p libidiné flagitia cõmitti:legát át pnũciatiue uiuat gabiis:ut uixit ĩ agro:ac si dicat:nõ ita uiuat ĩ urbe:ut uixit ruri.¶ Gabiis:ciuitas Latii:ubi ut scri.Dioy.Rõu.& Rem9 eruditi sũt.¶ Fidéis:urbs latii.

¶ Et agello cedo paterno:& particula indignationẽ sæpe exprimit:ut illud Virg.& q̃sq̃ numé iunonis adoret: q̃si ĩuitus assentiat in agris caste degi:ut sit cõcedo qdé ita esse ut dicis:q̃ in agro q̃dá bene uiuat. Sed q̃s tamé affirmet in agris nihil ĩpudicũ agi:¶ Adeo:in tantũ:ita ne.¶ Senuerũt iup.& mars:p ioué & Marté oés mecos intelligit.Ná iuppiter & mars:ut ex poetaꝝ monumétis colligit:& mulieꝝ maximi fuere stupratores.¶ Porticibus ne tibi:pcurrit poeta locos:quo frequẽtes mulieres cõueniebát:uti erat porticus Liuiæ:porticus pompeia:Theatrũ.Vnde Ouid.in.i.de arte amandi.Tu mõ põpeia lentus spaciare sub umbra.Quũ sol herculei terga leonis adit.Nec tibi uitetur q̃ priscis sparsa tabellis.Porticus:autoris Liuia nomen hét.Est ergo sensus:inuenies ne in his locis tátopere celebratis a mulieribus aliq̃:q̃ honesta sit:& digna uoto tuo.¶ Spectacula:Theatra:ná & mulieres ad spectandos ludos in theatra confluebant.unde Ouid.in eodé.Sic ruit ad celebres cultissima fœmina ludos.Spectatũ ueniunt:ueniunt spectentur ut ipsæ.¶ Cuneis:Sedilibus theatri.Ná Cunei dicunt sedes Theatri.Virg.Nuncius anchisæ ad tumulũ:cuneosq; theatri.Incésas pfert naues.Eumelus.Tranql.in Aug.Prætextatis cuneũ suũ:& pximũ pedagogis assignauit. Cuneus ét

Cune

dr:quo scindunt ligna:& ordo in exercitu.¶ Chironomon.ita inqt mulieres sæculi nr̃i in libidiné sunt pfusæ:ut uel lasciuæ saltatiõis spectatiõe pruriát & corrumpant.Vnde Ouid.de remedio amo.Corrũpunt aíos cytharæ:cantusq; lyræq;.Et uox & numeris brachia meta suis.¶ Chironomon ledá.Leda nomen est mollis saltatiõis q̃ chironomia repsentabat

Chironomia / Leda / Tucia

Viuat fidenis:& agello cedo paterno.
Quis tamẽ affirmat:nil actu ĩ motibus:aut in
Speluncis:adeo senuerent iuppiter & mars:
¶ Porticibus ne tibi monstratur fœmina uoto
Digna tuo:cuneis an habent spectacula totis
Quod securus ames:qdq; inde excerpere possis:
Chironomon ledam molli saltante batyllo
Tuccia uescicæ non imperat:appula gannit
Sicut in amplexu:subitũ:& miserabile:logum
Attendit thymele:thymele tum rustica discit.
Ast aliæ quotiens aulæa recondita cessant:
Et uacuo:clausoq; sonant fora sola theatro
Atq; a plæbeis longe megalesia:tristes

i.manuũ gesticulatione a χειρ qd est manus & νομος lex:qbusdá.n.ueluti p̃scriptis mõtibus & nutibus taciti saltabát quoꝝ alii appellabant subiti:alii lõgi:miserabiles alii.De qbus illic sensit Claudianus. Qui lætis risum salibus mouisse facetus.Qui nutu manibusq; loquax.¶ Tucia uesi.nõ im.i.Tucia mulier pudica: qualis fuit Tucia uirgo uestalis:q̃ cribro sumpta aqua ex tiberi uirginitaté suá probauit:nõ téperat.i.nõ cõpescit titillatũ libidinis spectádo ludos:ac p hoc docet:mores non mõ turpia audiẽdo:sed ét uidédo facile corrũpi.Vnde Massiliéses debita laude fraudádi nõ sunt:q in scæná nullũ aditũ mimis dederunt:q eoꝝ argumenta maiore ex pte stuproꝝ cõtinent actus:ne talia spectádi cõsuetudo ét imitádi licentiá sumeret:unde & Diuus Cypria. in epi.suis sic scri.Adulteriũ discit dum uñ:& q̃ pudica fortasse ad spectaculũ matrõa pcesserat:de spectaculo reuertit ĩpudica.¶ Batyllo mimo sa.l.chi.i.dũ spectat Batyllũ mimmũ saltanté mollé illá saltationé ledá.Ná

Batyllus / Batylli

Batyllus:ut diximus in cõmentariis Persi.mimus fuit de quo & psius.Tris tamẽ ad numeros satyri moueare batylli.Batyllus ité puer fuit dilectus ab Anacreonte poeta:ut ostendit Apule.in floridis:& Orat.Nõ aliter samio dicunt arsisse batyllo Anacreonta teium.Batylli ité populi septẽtrionales:autore Ptolo.Batyllus item instrm est ferreum:quo utimur ad usum ignis.Ora.Prætextá:& latum clauũ:prunæq; batyllũ.¶ Apulla gá. Si.in amp.Appula nomen est mulieris:q̃ inquit ad pruritũ moueť:& uocis murmure libidiné exprimit:ac si esset in amplexu hoís:dũ spectat talé saltationé.¶ Subitũ:ordo est.Thymele attẽdit subitum & miserabile & longũ:noía.n.sũt:ut diximus:gestuũ:q motu manuũ fiebát in saltatiõe.¶ Thymele:mulier : quæ saltatiõibus oblectabat θυμελι pprie dr pulpitũ scœna θυμελικος histrio.De Thymele auté in prima saty.huberius diximus.¶ Rustica:rudis & iperita:an uere rustica:& pagana:ut ostédat non mõ mulieres urbanas:sed & rusticas spectaculis lasciuis corrumpi.¶ Attendit diligéter obseruat:ut discat.¶ Ast aliæ quotiés.Sésus est.¶ Quotiens:inquit ludi theatrales cessant:& ludi circenses sunt longe a plæbeis hoiesq; negociis foresibus sunt occupati:mulieres p multũ ociũ ornamenta histrionica cõtrectant.Est át ordo.Aliæ tristes tenét psoná & thyrsũ: & subligar accii:quotiés aulea recõdita cessant:& quotiés fora sola sonát clauso theatro & quotiés megalesia sũt lõge a plæbeis.¶ Aulæa.r.i.uela & ornamẽta scænæ:ac p hoc ipi ludi scænici:ĩ quoꝝ appatu sũt ipa aulea:& uela:quũ ad ornatũ:tũ ad solé arcédũ.uñ Ora.ĩ epi.Quattuor aut plures aulea p̃mũt ĩ horas.¶ Cessát:submota sũt.¶ Sola.f.i.iudiciaria:ná tria erát fora rõæ:ut docet Tráql.ĩ Aug.q quũ duo nõ sufficerẽt:tertiũ extruxit. ¶ Clauso.t.finitis ludis:clauso igit theatro q̃tũ ad ludoꝝ celebrationé:nõ q mulieres nõ ĩgrederet:& ĩstra il

Megalesia

la scænica ptractarét:ociosæ:taliũq; reꝝ ualde studiosæ.¶ Megalesia:ludi erát circéses:q ĩ honoré magnæ matris celebrabant:dicati a Iunio Bruto:qd docet Liui.his uerbis.Marcus iunius bru.ædẽ magnæ mr̃s deũ in palatio dedicauit:& ludos ob eandé dedicationé factos megalesia appellauit:μεγαλι eni magna dr μεγαλειοσ magnus.Tales ergo ludi magna cum uoluptate totius populi celebrabant.De qbus Iuuena.infra.interea megalesiacæ spectacula mappæ.Ideũ solẽne colunt:similisq; triumpho prædo caballoꝝ prætor sedet:ac mihi pace:ĩmensæ nimiæq; licet si dicere plæbis. Totam hodie romá circus capit.¶ Longe a plæbeis:subaudi sũt.i. idest quotiens ludi circenses:qui in gratiam plæbis maxime exhibebantur sunt longe a plæbeis.idest perfecti sunt:& plæbei a ludis discesserunt:nam ut diximus:initio ueris stato : solemniq; die celebrabantur : magno totius plæbis studio & delectatione:unde ait.Ac mihi pace immensæ nimiæq; licet si dicere plæbis. Et alibi. Nam qui dabat olim imperium fasces:legiones:omnia nunc se:continet atq; duas tantũ res anxius optat:pannum & circenses.Eos plæbeios appellauere secundum Asconiũ Pedia.q exactis regibus pro libertate plæbeis fecerunt:aut pro reconciliatione plæbis.¶ Tristes:qa priuatæ sint ea ludoꝝ uoluptate.¶ Tenent:pertractant.

Persona · Subligar · Subligaculū · Fibula · Exodia · Attellanæ fabulæ · Attella · Autonoe · Glaphyrus · choraules · Ambrosia · Conopeum

Personam:thyrsumq; tenent:& subligar acci.
Vrbicus exodio risum mouet attellanæ
Gestibus autonoes:hunc diligit Aelia pauper.
Soluitur his magno comœdi fibula: sunt:quæ
Chrysogonum cantare uetēt:hispulla tragædo
Gaudet:an expectas ut quintilianus ametur?
Accipis uxorem:de qua cytharedus echion
Aut glaphyrus fiat pr̄:ambrosiusq; choraules.
Longa per angustos figamus pulpita uicos.
Ornentur postes:& grandi ianua lauro.
Vt testudineo tibi lentule conopeo.
Nobilis curialū:mirmilonē exprimat infans.

Personam:indumentū faciei:psona autē dicta est a personando:quoniā tegmen illud oris & capitis una tantum uocis emittendæ uia: peruium & magis claros:canorosq; sonitus facit. Hæc ex Gelio. Thyrsum:hastā inuolutā pāpino:quali utebant̄ bacchæ in sacrificiis liberi pr̄is. Talia.n.oīa in theatro cōseruabantur. Subligar:indumentū:quo histriones ad uelandas partes corporis inferiores utebant̄. Idem subligaculum dicebat̄. Cicero in officiis suis. Scænicorꝫ quidem mos tantam habet uetere disciplina uerecundiam : ut in scæna sine subligaculo prodeat nemo. Nam ut scribit Dionysius:certatores scænici in ludis uersabantur:reliq̄ parte corporis unda:circum pudenda uelati. Acci:nomē est histrionis. Vrbicus. Aliū uitiū notat ī mulierib⁹. Capiunt̄ inquit amore scenicorū cantātiū. Sed quū ii fibulati uocē suā uendant in recitatiōe fabularum coguntur accepto præcio soluere fibulas suas:ut coeant cum eis. Nam cantores scænici:ut gratiorem cōseruarent uocem infibulabantur. Sed quum duplex sit fibulæ genus. Indumentum.s.quo non solū utebantur ad īguina tegenda:sed ut etiam a coitu comprimerentur:unde est illud Mart. Menopili penem tam grandis fibula uestit. Vt sit comœdis omnibus una satis. Hunc ego credideram (nam sæpe lauamur in uno). Sollicitum uoci parcere flacce suæ. Dum ludit media populo spectante palæstra. Delapsa est misero fibula:uerpus erat. Et tenuissimū filum : siue æneū:siue argenteū:qđ ꝓputio ab utroq; latere sup glandem perforato addebatur:id aūt fiebat tum uocis cōseruandæ:tum ualitudinis gratia:quod docet. Cor.Cel.lib.vii. Colu.loquens de bobus sic ait. Aenea fibula pars auriculæ latissima circūscribitur:ita ut manente sanguine tanquā:o litteræ ductus appareat. Placeat magis intelligamus de hoc genere fibulæ:q̄ de indumento:hoc enī modo uox magis seruari pōt q̄ per indumentū:quod facile:& solui:& deponi pōt. Vrbicus: nomen scænici. Exodio. Exodia:ut docet. Liui.lib.vii.ab urbe condita:ridicula q̄dā erant intexta uersibus: quæ in scæna cantabant̄. Verba. Liuii hæc sunt. Iuuentus histrionibus fabellarꝫ actu relicto:ipsa inter se more antiquo ridicula intexta uersibus iactitare cœpit:unde exodia:q̄ exodia postea appellata:consertaq; fabellis potissimū attellanis sunt. Ergo exodio attellanæ.i.ridiculo īserto fabellæ attellanæ. Nā Attellanæ fabulæ dictæ sunt a ciuitate oscorꝫ attella. Vbi primū cœptæ argumentis:dictisq; iocularibus similes satyricis fabulis græcis. De iis diomedes:& Donatus in Teren. Gestibus autonoes:dū personā autonoes sustinet in agenda eius fabula. Nā autonoe filia fuit Cadmi thebarꝫ regis:& mater Actæonis conuersi in ceruū:& a canibus discerpti. De Autonoe ergo scripta erat fabula. Hunc diligit.hinc est indignatio poetæ:ꝗ delectata cā tu uiri scænici: statim in amorē eius inciderit. Aelia pauper.i.mulier nobilis:& pauper:ut ostēdat nō minus pauperes mulieres q̄ diuites libidinis æstu flagrare. Nam familia Aeliorꝫ fuit pauperrima. Eodē.n.tpe sexdecim fuere Aelii Tuberones in unius ædibus:qbus unus tantū fuit fundus in agro Veiente:& in circo maximo:& flaminio spectandi locus:q̄ qdem loca ob uirtutem publice donata possidebāt:hæc ex Vale.li.iiii.cap.de pauptate. Fibula comœdi:q̄ utitur comœdus:ut dictū est. Soluit̄ ab iis.i.ab aliis mulieribus ad coitū. Chrysogonum: nomen cytharedi. Cantare uetent:sunt aliæ īnqt in cā:ne chrysogonus cantet:factus.n.est raucus nimia libidinis cōtinuatione. Tragœdo.uiro scænico:ut ostendat mulieres libēter sequi coitus uirorꝫ inhonestorꝫ:unde sequit̄. An expectes ut Quintilianus amet̄.q.d.mulieres uiros sapientes & doctos nō amāt:utpote:qa tali turpitudine abhorreant. Quinti.aūt posuit pro oī uiro sapiente & docto. Accipis uxorem.i.uxorē ducis: de qua liberos suscipient uiri cytharœdi:nā Echion & glaphyrus noīa sunt cytharœdorꝫ. Mar. Plaudere nec cano plaudere nec glaphyro. Glaphyrus aūt interprætat̄ festinus:iucūdus:astutus:ornatus:politus. Fiat pr̄: suscipiat liberos. Choraules:tibericen:q ī choro fistula canit:nā χοροσ dr̄ tripudiū:cœtus:chorus. αυλοσ tibia fistula & αυλεω tibia cano. Ambrosius interp̄tat̄ diuinus & īmortalis. Lōga p angustos:hæc oīa p ironiā legenda sunt. Simus inqt læti:& īsignū læticiæ nuptialis ornemus ædes. Lauro:ut tibi īsantē pariat uxor tua ex gladiatore. Figamus pul.nuptiarꝫ.n.celebratiōe talia fieri solebāt p urbē:ut res ludicras agerent. Ianua lauro:nā totā domus in nuptiis ornabat̄: Ap.in asino aureo lib.iii. Domus tota lauris obsita: tedis lucida cōstrepebat hymeneū. Sta.in nuptiis Stellæ. Frōde uirent postes:& feruēt cōpita flāmis. Infans nobilis.i.q fili⁹ tuus putabit̄:& nobilis:quū tn̄ ex gladiatore nat⁹ erit. Exprimat re.referat sīītudīe:& oībus oris liniamētis gladiatorē. Eurialū:nomē ē retiarii alteri⁹ ex gladiatorib⁹:alter.n.mirmilo appellabat̄:de qb⁹ plura dixīus ī.ii.saty.illic:Vicit & hoc mōstrū tunicati fuscina gracchi. Tibi lē.tibi o ursidi posthume:q lanista uideri poteris:quū dom⁹ tua repleta erit filiis gladiatorib⁹. Nā lētulus bardiacus lanista fuit:autore Plu.nobilissimus. Conopeo:lecto tuo. Nā conopeū uelū ꝓprie appellat̄:quo maxīe Alexādrini utūt̄ ad arcēdos culices. Extēdi.n.circa lectū q̄q̄ uersū cōsueuit:qa ibi ex Nido culices abūdāt. κωνωψ:απωσ culex dr̄:de quo ita Ora. Interq; signa turpe militaria.sol aspicit conopeū. Testudīeo: nā lecti testitudīe:citro:& ebore ornabāt̄. Nupta se.exēplo hippiæ:ostēdit primarias mulieres intēperātiæ crimine nō carere. Nā hippia uxor fabricii ueiētonis uiri senatorii tpibus Domitiani:de quo Pli.meminit in epi.ad Sempro.Ruffum: relicto marito secuta est gladiatorē abeuntem ex urbe in ægyptum. De hoc ueientone ītellexit ante in saty. Ecce iterum crispinus. Et cum mortifero prudens uciento catullo. Vir enim fuit:ut diximus : senatorius : Neruæ familiarissimus.

Pharos · Canopus · Cunæ · Incunabula · Cunina dea · Segmēta · Sentina · Rudentes · Ludii · Ludiones · Ludiæ

Nupta senatori:comitata est hippia ludum
Ad pharon:& nilum:famosaq; mœnia lagi.
Prodigia:& mores urbis:damnante canopo.
Immemor illa domus:& coniugis : atq; sororis
Nil patriæ idulsit:plorantesq; improba natos.
Vtq; magis stupeas:ludos paridemq; reliquit.
Sed q̄q̄ in magnis opibus:plumaq; paterna
Et segmentatis dormisset paruula cunis.
Contempsit pelagus:famā contēpserat olim.
Cuius apđ molles minima ē iactura cathedras
Tyrrhenos igitur fluctus:lateq; sonantem
Pertulit ionium constanti pectore:quāuis
Mutandum toties esset mare:iusta pericli
Si ratio est:& honesta:timet : pauidoq; gelant
Pectore:nec tremulis possunt insistere plantis.
Forte aīum p̄stant rebus:quas turpiter audet.
Si iubeat coniunx:durum est cōscendere nauem
Tunc sentina grauis:tūc summus uertitur aer.
Quæ mœchū seqt̄:stomacho ualet:illa maritū
Conuomit.hæc iter nautas:& pādet:& errat (tū
Per puppim:& duros gaudet tractare rudētes.
Qua tamē exarsit forma? q̄ capta iuuenta est
Hippia? quid uidit:propter quod ludia dici

Ludum:pro ludium posuit. Nam Ludii & ludiones dicuntur histriones & uiri scænici:a ludo nominati:sic etiam ludiæ dictæ sunt mulieres pari modo se in scænis exercentes. Ad pharon:pharos insula est opposita Alexandriæ:eiq; ponte iuncta:de qua egregie scribit. Cæ.in cōmentariis:seu oppius pro eo. Eiusdē noīs in ea est in ea ét turris:ex qua faces exerunt̄ tpe noctis:indicantes ibi portum esse nauigantibus. Famosaq; me.lagi.i.Alexandriā:quæ in ægypto est:ubi & pharos:& Nilus:sunt:ut illud ostendat mulierē ad ægyptioras nauigasse. Mœnia aūt lagi:Alexandriā ītelligit. Nā Ptolo.q Alexā.successit lagi fuit filius:unde & Lagidarꝫ īperium cœpit:quod post multos annos morte cleopatræ euersum fuit. Famosa:infamia:aut quia: ut testatur Strabo:Omnes post tertium Ptolo.male uixerunt delitiis corrupti:omniū uero pessime quartus & septimus & ultimus Auletes:aut quia ibi Pompeius perfide occisus sit a Ptolo.aut quia in ꝓpinquo canopi sit fossa nocte dieq; cymbarū plena : in qbus mulieres & uiri īpudēter canunt & lasciuiūt. Sic.n. & Cæsar apđ Luca.i.vii.appellat regna famosa: ignaua & imbellia:quum hortatur milites aduersus Pōpeia. Ite per ignauas gentes:famosaq; regna. Famosum itē in bonā partem plærunq; est legere apud autores Apule.in.xi.meta. At ille uir alioqn grauis & sobriæ religionis:obseruatione famosus. Canopo dānante prodigia.i.canopo lasciua non probāte mores urbis:ut sit sensus:licet canopitani lasciue & turpiter uiuerent:dānabant tamē inquit mores romanos:& tantā impudicitiā ueluti prodigiosam: quasi qui tantū flagitiū ipsi non cōmitterent:canopus aūt nomen accepit:autore Strabo.a canopo Menelai gubernatore:qui ibi sepultus fuit:distat autē ab Alexādria centū & uiginti studiis:de quo etiā in prima satyra. Nil patriæ idulsit:nihil pensi habuit: quominus patriæ suæ dedecori eēt:nullum habuit patriæ respectu:quominus id ageret:debuit enim ratione patriæ tanto scelere abstinere. Plorantes:ordo est. Improba reliqt natos plorātes. Vt magis stupeas: magis mireris publicam autē romanorꝫ(quod sæpe facit)desidiam taxat:qui tanto tempore ludis scænicis:circensibusq; delectarentur:quasi dicat illud maxime est mirandum:quomodo etiam si filios relinquæret:ludos circenses relinquere potuerit:ex quibus tantam uniuersi caperēt uoluptatem. Paridem:hoc est ludos scænicos:paris enim pantomimus fuit tēporibus:ut ante diximus:Domitiani ei acceptissimus. Ludos.s.scænicos & circenses:quibus tota ciuitas tenebatur:alibi. Si potes auelli circensibus. Sed q̄q̄ in magnis:licet inquit molliter in domo paterna esset educata:contempsitq; tamen labores:& maritima tedia. Cunis. Cunæ & incunabula dicuntur lectuli puerorū: unde & cuninam deam ueteres colebant : ꝗ præesset cunis & infantulis. Segmentatis: quæ multis ornatæ fuisset segmentis. Nam segmenta ornamenta sunt muliebria:ut docet. Vale.lib.v.ca.de gratis:ergo cunæ talibus ornatæ erant segmentis:aut reuera circulis & zonis quibusdam distinctæ & pictæ. Nam Pli.lib.vi.cap. xxxiiii.ostendit segmenta significare circulos his uerbis. Plura sunt autem hæc segmenta mundi:quæ nostri circulos appellauere:græci paralellos:nomen autem deductum uidetur a secando:idest diuidendo & distinguendo de segmentis plura diximus ante in secunda saty. Cōtempsit pelagus:neglexit duros labores:& pericula maris. Famam contempserat olim:non mirū inqt eam mare contēpsisse quæ iam famā floccifecerit: ut ostēdat eas mulieres:quæ pudicitiā suā īminuere ad omnia esse audaciores q̄ honestas:nihilq; expauescere: quod bonis esset formidabile. Cuius.s.famæ. Minima est iactura: idest cuius minimā putant esse iacturā: & minimum damnum:quū eum amiserint. Molles cathedras.i.apud fœminas:quæ molliter & ociosæ sedēt in cathedris:nihil operis faciētes. Tyrrhenos fluctus:mare inferum dictum:ꝗ littus thyrrhenum radat. Nā mare a locis q̄ alluit nomē accipit:ut siculum quia sicilia. Rhodiū qa rhodiū:ionium qa ioniā radit. Ioniū.s. fluctū a superiore. Constanti:forte & minime trepido. Iusta pericli:si forte inquit nauigandū sit aliq̄ iusta & utili cā:mulieres statim timent: nequæūtq; ferre nauigationē. Durū est : durū ipse putāt & laboriosum. Tunc:quū maritus iubet:& honesta est cā nauigationis. Sentina:nauis fundū:quo tota decurrit aq̄:a sentiēdo dicta:ꝗ maxīe putēt & sentiat̄. Vale.li.ii.ca.de disciplīa militari uī accepisse ꝓ ipa aq̄ q̄ ī fūdo nauis corrupta teterrimi ē odoris ut facile nauigātib⁹ nauseā moueat:sic.n.scr. Hac turpi & erubescēda sentīa uacue factus exercitus nr̄. Vertit̄ aer:aeris q̄dā uertigo oculis oborit̄. Illa: subaudi q̄ maritū seqt̄ nauseat & uomit. Hæc.i.q̄ seqt̄ mœchū. Rudētes:funes nauiū dicūt̄ rudētes:ꝗ flātibus uētis rudere uident̄. Qua tamen exar.fo.hac īterrogatione aerius lacerat hippiā:ꝗ nō forma:q̄ nulla erat ī hoīe:sed qa arma tractaret secuta sit gladiatorē. Ludia:nā ut dixīus:ut ludii & ludiones dicebāt̄ uiri scænici:ita & mulieres ludiæ appellabant̄.

⁋Nam sergiolus: ratio quare in homine nihil esset: ꝙ amaretur: nam omnem inquit formam exuerat: barbā enim totum guttur uestientē radebat: ut ostēdat illū grandioris fuisse ætatis: sed qa gladiator erat: placebat ad modū: nā tales putāt hiacyntos: hoc est formosos & gratiosos: qualis fuit hiacyntus puer dilectus ab apolline: quē cōstat ludentē disco a Borea irato: ꝙ magis apollinē amaret: interemptū mutatūq̧ ab apolline in florem nois sui. Sergiolus āt nomen fuit gladiatoris forma diminutiua per contemptū. ⁋Requiē. i. missionē: q̃ gladiatoribus dabat: quū aliquo fuissent debili mēbro. Mar. Nuper quū myrino peteret missio læsso: donabāt eni rude. Vnde sequit hic Sergius idem Accepta rude cœpisset ueiēto uideri. ⁋Sicut attritus galea. i. cōtusus multo attritu galeæ & deformatus: ita ut mi⁊ uideri possit: ꝙ ab hippia sit dilectus. ⁋Gibbus: eminentia & tumor: nam gibbus nascitur in q̃cunq̧ parte corporis. ⁋Sed gladiator erat: adiuuādum gestu. ⁋Hoc: ꝙ sint gladiatores. ⁋Hoc pueris: pr̄iæq̧: pluris inqt: fecit gladiatorē q̃ filios: q̃ patriā: q̃ sororem: q̃ maritū: quos oēs præ gladiatore cōtēpsit: atq̧ reliqt. ⁋Ferrū est qđ amant: amant inqt eos: ꝙ arma ptractent: ut uiros ad coitū ualidos. ⁋Cœpisset ueiento uiderit: si forte inqt Sergius gladiator rudē accepisset. i. missionē ipetrasset: statim ab Hippia derelictus esset: sicut & ueiēto maritus: nā illum alte⁊ ueientonem existimasset: ut ostēdat illū tantū placuisse: quia arma tractaret. ⁋Accepta rude. Rudis uirga erat: qua gladiatores ipetrata missione donabantur: erat. n. signū missionis artis gladiatoriæ. Vnde Ora. metaphoricos ait. Spectatū satis & donatū iam rude q̃ris. Mecœnas ite⁊ antiquo me includere ludo. Ci. in. ii. philippica. Tam bonus gladiator rudē: tam cito accepisti. ⁋Respice riuales: uult poeta ostēdere nō mō priuatas mulieres: sed & primarias: principūq̧

Hiacyntus puer

Rudis

Sustinuit: nam sergiolus iam raddere guttur
Cœperat: & secto requiem sperare lacerto.
Præterea multa in facie deformia: sicut
Attritus galea: mediisq̧ in naribus ingens
Gibbus: & acre malum semper stillantis ocelli
Sed gladiator erat: facit hoc illos hiacynthos.
Hoc pueris: patriæq̧: hoc prætulit illa sorori.
Atq̧ uiro: ferrum est: qđ amant: hic sergius idem
Accepta rude cœpisset ueiento uideri.
Quid priuata domꝰ: qd fecerit hippia curas?
Respice riuales diuorum: claudius audi.
Quæ tulerit: dormire uirū quū senserat uxor.
Ausa palatino tegetem præferre cubili.
Sumere nocturnos meretrix augusta cucullos
Linquebat comite ancilla nō amplius una.
Et nigrum flauo crinem abscondente galero.

uxores intēperantes: ipudicasq̧ esse: hocq̧ probat exemplo Messalinæ uxoris Claudii Cæsaris: de qua ita scri. Pli. lib. vii. Cæteris facietas in coitu: hoi prope nulla. Messalina Claudii cæsaris cōiunx regalem existimās palmā: certam elegit nobilissimā ex prostitutis ancillā mercenariæ stipis: eamq̧ die ac nocte superauit quinto & uicesimo cōcubitu. Et Tacitus. Iam Messalina facilitate adulterio⁊ in fastidium uersa ad icognitas libidines profluebat. ⁋Riuales diuo⁊: cæsares itelligit: qui re⁊ domini æmuli quodāmodo deo⁊ habebant. Vnde extat illud. Diuisum imperiū cum ioue Cæsar hēt. Riuales autē dicunt proprie autore Vlpiano: qui per eūdem riuū aquā ducunt metaphoricos aūt illos dicimus riuales: qui pari aio⁊ affectu ad aliqd habendū studiū suū conferūt. ⁋Claudius: qntus fuit a Iulio Cæsare imperator. Britannicū ex messalina suscepit ab Agrippina boleto medicato sublatus est. ⁋Quæ tulerit: quanta opprobria passus sit ex adulteriis Messalinæ uxoris suæ ipudicissimæ. ⁋Dormire: uirū ordo est. ⁋Meretrix augusta linquæbat. s. ui⁊: quū senserat eum dormire. ⁋Meretrix augusta: cæsarea: nam Cæsarū uxores dicebant augustæ. ⁋Linquæbat: subaudi maritū domi: & in cubili. ⁋Tegentē: lupanar. ⁋Cubili palatino iperatorio: nā iperato⁊ sedes & domiciliū erat in palatio. ⁋Cucullos. Cucullus genus est uestis uillosæ: de quo abunde diximus in. iii. saty. illic Veneto duroq̧ cucullo: idem ēt cucullio dicebat. ⁋Comite an. quū ad fornicē meretriciū descenderet: nā unā tantū nobilissimā ut diximus: ex prostitutis elegerat: quā quinto & uicesimo concubitu die & nocte superauit. ⁋Crinē nigrū. Nā matronis capillus flauus non concedebat: sed niger tantū: cōtra flaua coma dabat meretricibus: iō Virg. uolēs ostēdere Didonē impudicā ait. Nondū illi flauū proserpina uertice crinē. Abstulerat: ergo Messalina: ne agnosceret galero uicium texit. ⁋Galero. Galerū siue galerus genus est pilei. Virg. Et temperat astra galero. Idē. Nec archadii bene protegit umbra galeri: eo peculiariter utebantur pontifices: unde Apuleius in prima apologia. Verūtamen hæc Diogeni & Antistheni pera & baculus: quod regibus diadema: quod imperatoribus paludamentum: quod pontificibus galerum: quod lituum auguribus. Vnde & Gelius de flamine Diali. Is solum galerū habet album. Galero post crepusculum arrepto solitus est. Nero popinas inire circumq̧ uicos uagari. Autor Tranquillus: a galero fit per diminutionem galericulus pro paruo pileo: sed accipitur etiam pro coma ex alienis capillis compacta instar galeri: qua non nulli utuntur ad dissimulandam capillorum raritatem: quod fecit otho: de quo ita Tranquillus. Vulso corpore galericulo capiti propter raritatem capillorum adaptato & annexo: ut nemo dignosceret. Eundem etiam capillamentum appellauit Tranquillus in Caligul. his uerbis. Ganeas atque adulteria capillamento celatus: & ueste longa noctibus obiret. Licet capillamentum alias pro capillo accipiatur: ut illud apud Apule. in secundo de asino aureo. Tanta est denique capillamenti dignitas ut quamuis aureo: ueste: gemmis: omniq̧ cætero mundo exornata mulier incedat: tamen nisi capillum distinxerit: ornata non possit uidere. Et per similitudinem Plinius reliquiq̧ autores in fœniculo. Anetho: & ferula capillamenta appellant: ipsa folia: ꝙ instar capillorum sint. A galero etiam denominatur auis galerita gallico uocabulo: etiā legioni nomen dedit alauda: ut scribit Pli. libro. xi. capite. xxxvii. Varro eum appellat galericum: ꝙ in capite habeat apicē. ⁋Lupanar: fornicē meretriciū: a lupis dictū: meretrices enim dictæ sunt lupæ: ꝙ non minus ad quæstum sūt auidæ: q̃ lupi ad cibum. ⁋Calidum: nimia frequentia celebratum.

Riuales · Augustæ · Cucullus · Cucullio · Capilli nigri · Galerꝰ · Galerita auis · Alauda auis

⁋Veteri centone. i. cum centone ueteri: quo cellā sterneret. Nā centones ex pānis laneis diuersorū colorū: aut lanis in unū condensatis: atq̧ cōsutis cōficiebant in usum ēt castrorū erant: sicut & cilicia: & cētonarii dicebantur: q centones conficerēt: unde & in saxis legimus collegiū centonariorū. Stra. li. vii. de cētonibus sic facit mētionē. Nomades etenim tentoriis utunt: centonū instar pilo cōtextis in plaustris uitā degētes. Cæ. in cōmentariis: ubi de expugnatione Massiliæ loquit sic ait. Centonesq̧ iniecerūt: ne aut tela tormētis missa tabulationē pfringerēt: aut saxa ex catapultis latericiū discuterēt. De cētonibus sic meminit Cato in re rustica. Quotienscunq̧ tunicā: aut sagā dabis: prius ueterē accipito unde cētones fiūt. Cētones ēt dicunt carmina: q̃ ex diuersis locis sensibusq̧ cōtinuant: q̃les sunt centones pbæ falconiæ quos ex uariis uersibus Vir. cōposuit. Et Ausonius epigramaton nō icelebris scriptor de uersibus Virgilii centonē nuptialē cōposuit: diffiniuitq̧ qd sit huiusmodi Cēto ad Paulū. Et si pateris ut doceā docēdus ipse cento qd sit absoluā. Variis de locis sensibusq̧ diuersis quædā carminis structura solidat in unū uersum: ut coeāt: aut cæsi duo: aut unus: & sequēs cū medio. Nā duos inuictim locare ineptū est. ⁋Atq̧ suā: quā sibi elegit: ubi: prostaret. ⁋Papillis māmis: nā dicimus papillas mamas: māmillas: uerba pro eodē. ⁋Auratis: pulchris: uel auro exornatis. ⁋Mētita titulū. Nā cellis meretriciis adhibent inscriptiones: & noia sua Martia. Intrasti quoties iscriptæ limina cellæ. Sene. in Secūda cōtrouersia. Deducta es in lupanar: accepisti locū: præciū est cōstitutū. Titulus inscriptus est. ⁋Lyciscæ: nomen ē propriū meretricis. Mart. Facere in liciscā paule me iubes uersus. Britānicæ: Nā ut diximus Britānicus ex Messallina: & claudio natus ē: quē primo germa-

Intrauit calidum ueteri centone lupanar.
Et cellam uacuam: atq̧ suam: tūc nuda papillis
Constitit auratis: titulum mentita lyciscæ.
Ostenditq̧ tuum generose britanice uentrem.
Excepit blanda intrantes: atq̧ æra poposcit.
Mox lenone suas iam dimittente puellas
Tristis abit: sed quod potuit: tatū ultima cellā
Clausit: adhuc ardens rigidæ tentigine uuluæ.
Et lassata uiris nondum saciata recessit
Obscurisq̧ genis turpis: fumoq̧ lucernæ
Fœda lupanaris tulit ad puluinar odorem.
Hippomāes: carmēq̧ loquar: coctūq̧ uenenū.
Priuignoq̧ datum: faciunt grauiora coactæ
Imperio sexus: minimumq̧ libidine peccant.
Optima sed quare cæsonia teste marito?

Lycisca

nicū mox Britānicū cognominauit: eū uicesimo imperii die inq̧ secūdo cōsulatu natū: sibi paruulū etiā tum & militibus p cōtione manibus suis gestās: & plæbi p spectacula gremio: aut ante se retinēs assidue cōmēdabat: hūc postea Nero ab Agrippina matre edoctus ueneno p locustā tēperato sustulit i cœna: hæc Trāquillus. ⁋Ventrē tuū: ubi conceptus fuisti: & editus. ⁋Aera: stipē. Ser. rex primus fuit: q æs signauit: quū antea rudi romæ uterent. Signatū est āt nota pecudis: unde dicta pecūia. Hæc ex Plinio. ⁋Tristis abit: non expleta libidine sua. ⁋Quod potuit. i. qđ sibi p lenonē licuit: nā ut eēt: oium ultima ad egrediendū nō est a lenone denegatū. ⁋Adhuc ardēs: adhuc libidine estuās. ⁋Tētigine: tēdore & pruritu libidinis ab extendēdo: quū uirilia extēdūtur. Vnde in carmine obsceno. Turpe qdē dictu: sed ne tentigine rūpar. ⁋Vuluæ: hoc loco abusiue posuit uuluā p parte genitali. De uulua aūt diximus abūde in. ii. satyra. ⁋Rigidæ: extētæ & erecte. Virg. in buc. Tum rigidas motare cacumina q̃rcus. ⁋Nōdū faciata: nā libido nunq̃ faciat & extīcta reaccēdit: usu crescit: & ut diximus ex autoritate Plinii. Cæteris facietas in coitu: hoi nulla. ⁋Genis malis: hoc loco. Nā genæ pprie dicūtur palpebræ superiores & inferiores: q̃ oculos tegūt & tutant. Extremū ambitū genæ supioris antiq ciliū uocauere: unde & supcilia. Infra oculos malæ homini tātū sunt: quas prisci genas uocabant. Hæc ex Plinio: & Cicerone de natura deo. ⁋Obscuris: & fumo lucernæ: & crebris osculis. ⁋Ad puluinar: ad lectū mariti. Puluinaria proprie sunt lectuli: q ut scri. Seruius: in tēplis sterni cōsueuerunt in honorē deorū: unde lectisternia nuncupātur. in illis simulacra deo⁊ recumbentia collocabantur: dicta aūt Puluinaria: quasi pluminaria: plumis enim: aut tomento replebant: abusiue ergo hoc in loco puluinar posuit pro lecto. ⁋Odorē lupanaris: non exponas prostibuli: sed fornicis meretricii. Nā prostibulum nō pro loco accipimus: sed pro ipso scorto. ⁋Hippomāes carmēq̧ loqr. Narabo iquit nūc ueneficia: q̃ ab ipsis mulieribus pertractant: quæ etiā ipsis adulteriis sunt grauiora: legēdaq̧ sunt pronūciatiue. ⁋Hippomanes: carūcula est: q̃ magnitudine carice nascitur in fronte pulli equini: colore nigro: qđ statim edito partu fœta deuorat: aliquin partū ad ubera nō admittit: siquis preptū habeat: hoc aūt est amoris ueneficiū. Hippomanes itē ostēdit Virg. in. iii. georgicorū esse uirus: ꝙ ab inguine eq̃ defluit: quū amoris agitat furore. Hic Hippomanes uero: ꝙ noie dicūt. Hippomanes: ꝙ sæpe male legere nouercæ. Ex hoc aūt parabant multa ueneficia: dictumq̧ uidet ab hippos: ꝙ est equus: & mania furia & isania q̃dam: nā tunc legitur: quū equæ furore agitantur: & amores appetunt. ⁋Carmē: incantationes: & uerba malefica: quæ ueneficiis addi solēt: ut de Virgi. Hippomanes ꝙ sæpe malæ legere nouercæ. Miscuerūtq̧ herbas & non innoxia uerba. ⁋Coctūq̧ uenenū: coquitur enim quum paratur ad necem hominis: Vnde Nero coegit (ut scribit Tranquillus) locustā coram se in cubiculo uenenū: quo sustulit Britānicum: coquere: ꝙ iterū ac sæpius recoctū porcello obiecit. ⁋Priuigno: dictus est priuignus: ꝙ anteq̃ nouerca nubat: & in nouā familiā eat progenitus sit: pri enim antiq autore Festo: ponebant pro præ. ⁋Faciūt grauiora: q̃ sint adulteria. ⁋Imperio sexus: hoc est infirmitate sexus fœminei: quo ad oē flagitium facile impellunt. ⁋Minimūq̧ libidine peccant: si reliqua inquit scelera uolueris considerare: minimum est: quod peccant libidine: & re uenerea. ⁋Optima sed quare. ⁋Cæsonia? Affirmas inqt Vrsidius o Iuue. omnes mulieres esse impudicas. At ego audio Cæsoniā ut bonam: & honestam laudari a marito. Sed eā inquit laudat: non quia sit bona: sed ꝙ grādem attulerit dotem: Sicq̧ ostendit poeta notans auariciam sui temporis mulieres censeri non ex moribus: sed ex dote & diuitiis.

Genæ · Supercilium · Puluinar · lectisternia · Puluinaria · Prostibulum · Hippomanes · Priuignꝰ

¶ Bis quingenta: mille uel sestertia: uel talēta. ¶ Tāti uocat ille pudicā: ob illā inqt dotē: uxorē suā ꝓbat: & ho-
nestā pudicāq; uocat. ¶ Nec pharetris ueneris macer ē: si uxorē inqt suā diligit: amor ille non ꝓuenit ex aliquo
libidinis ardore: sed a dote: q̄ tulit. ¶ Pharetris. u. i. sagittis cupidinis: q filius ē Veneris: & pharetratus pigit: ei
dē ēt danf faces: qbus amātes īcēdunf. ¶ Inde: ab mille sestertiis. Libertas emit: Iuxta illud Plautinū ī Asinaria
Argētū accepi: dote imperiū uēdidi: dotē accepi: libertatē uēdidi. Nā marit⁹: q grādē accepit dotē: ē ueluti uxo
ris seruus. ¶ Corā: pōt inqt uxor diues pn̄te marito amatoribus suis: & īnuere: & scribere: neq; .n. is qcq̄ audet
Vidua — mutire. ¶ Vidua est locuples: mulier inqt: quæ grā-
dem tulit dotem ex arbitrio omnia in domo mariti
agit: ac si maritum non haberet. Vidua dicta est: q̄ a
uiro sit diuisa & separata. Nam iduare hetrusca lin
gua: autore Macro. est diuidere: unde Vidua quasi
ualde idua: idest ualde diuisa: aut uidua quasi uiro
idua. i. diuisa. ¶ Cur desiderio: ostēdit etiā mulieres
diligi non pp pudicitiā: sed pp formam. ¶ Si ueꝝ ex
cutias: si uerū pscruteris. ¶ Facies. i. forma ipa: & pul
chritudo. ¶ Tres rugæ subeāt. i. si in senectutē decli
net: & iā rugosa fiat. ¶ Cutis arida q̄ exhausto succo
laxior fit: & flaccida. ¶ Et sepe emūgeris: q solet esse
molestū. ¶ Interea: dū apud maritū ē. ¶ Calet: nō fri
get inqt in domo: sed ꝓmpta & calens ad oia tractā
da: unde sequif regnat. i. ex arbitrio oia administrat
& imperat Oué canusinā: appulā. Nā lanā appulā pci
puæ fuisse nobilitatis īdicat Pli. his uerbis Lana aūt
laudatissima appula: & q̄ ī italia græci pecoris appel
Canusium — laf: alibi italica. Canusiū āt oppidū ē Dauniorꝝ in ap
pulia. De lana aūt canusina ita Pli. Hispania nigri uel
Lana Canusina — leris pcipuas hēt: Pollētia iuxta alpes: Canusiū rutil
li: q̄s erythras uocāt ερυθρον. n. rubrū significat: hic
est canusinatus canusinā īdutus uestē. Mart. Canusi
Canusinatus — natus nr̄o syrus assere sudet. Et Trāqllus ī: Nerone.
Canusinatos muliones appellat. ¶ Vlmos falernas. i.
Ager falernus — uineta cāpana. Nā ager falernus in cāpania est dict⁹
ut scri. Silius Italic⁹: a falerno agricola: q prius eas ui
tes coluisse dicif. Secūdā nobilitatē falerno uino de
dit August⁹: quū Setinū uinū cūctis ptulisset. Mart.

Bis quingenta dedit: tanti uocat ille pudicam.
Nec ueneris pharetris macer: aut lampade fer-
Inde faces ardent: ueniunt a dote sagittæ. (uet.
Libertas emitur: coram licet innuat: atque
Rescribat: uidua ē locuples: quæ nupsit auaro
Cur desiderio bibulæ sertorius ardet:
Si uerum excutias: facies: non uxor amatur.
Tres rugæ subeant: & se cutis arida laxet.
Fiant obscuri dentes: oculique minores.
Collige sarcinulas dicet libertus: & exi
Iam grauis es nobis: & sæpe emungeris: exi
Ocyus: & propera: sicco uenit altera naso.
Interea calet: & regnat: poscitque maritum
Pastores: & ouem canusinam: ulmosq; falernas
Quantulum in hoc: pueros oēs: ergastula tota
Quodq; domi non est: & habet uicinus emat.
Mense quidem brumæ: cum iā mercator Iason
Clausus: & armatis obstat casa candida nautis
Grandia tolluntur crystallina: maxima rursus
Myrrhia: deide adamas notissim⁹: & beronices

Scelus est iugulare falernum. Et dare campano toxica sæua mæro. Nigri coloris fuisse īdicat Martia. Cādida
nigrescāt uetulo cristalla falerno: austerū fuisse docet Persi. Indomitū qđ despumare falernū. Sufficiat. ¶ Quā
tulū in hoc: poscit inqt minimū in hoc. i. in pdictis: ac si dicat hoc minimū ē paliis: q̄ petet. ¶ Omnes pue. ma
gnū seruoꝝ gregē. s. poscit: qđ plus est q̄ prædicta. ¶ Ergastula tota. s. poscit. i. seruos oēs ad opus faciēdū desti
natos in cōpedibus: uincti. n. tenebanf: unde alibi. Squalidus in magna fastidit cōpede fossor. De qbus sic. L.
florus. Seruitia (proh nefas) & ergastula armanf. Plini. Colirura ergastulis pessimū est: ut qcqd agif a desperā
tibus. Apule. in prima apologia: Quindecim homines liberi populus est: totidē serui familia: totidē uincti er
Ergastulum — gastulū. Ergastulū ēt capif pro loco: ī quo serui tenenf ī uinculis: unde illud apud Pli. Mox Marius Cinana do
minatione reuocatus: ruptis ergastulis exercitū fecit. Columel. in primo de re rusti. sic Optime solutis seruis
cellæ meridiē æqnoctialē spectātes fiēt: uinctis q̄ saluberrimū subterraneū ergastulū: plurimis sitq; id angustis
Ergastulari⁹ — illustratū fenestris: atq; a terra sic editis: ut ne manu cōtingi possint. Ab ergastulo fit: Ergastularius: diciturq;
is: q ergastulis pest: de quo ita Colu. in primo: ut ergastulariis magis obnoxii. Ergastulū aūt dictū est uel απο
Ergasterium — του εργου. i. ab ope & στελλω mitto: q ad opus faciēdū mitterenf: uel ab εργαζο παι: quod significat operor.
Vnde & Ergastoriū: qđ significat officinā: Et ergastes operariū: uel ab ειργω qđ ē: ꝓhibeo: claudo: īpedio: de
tineo. ¶ Et hēt uicinus: īportunitatē: inuidiāq; mulieris attēde: q̄ doleat: se nō hr̄e qđ hēt uicinus. ¶ Mēse qdē
bru. nauigabit inqt maritus īperante uxore ēt tpe hiemali: quo tpe īgētia nauigantibus picula īminēt: & frigo
Bruma — ra obstāt. ¶ Brumæ: ps est ea hiemis: in q̄ dies sūnt breuiores. ¶ Mercato. Iason: Iasonē posuit ꝓ oi mercatore: al
ludens ad Iasonem Thessalum: qui nauigauit colchos ad uellus aureum rapiendum. ¶ Clausus: subaudi est. i.
domi se continet clausum propter frigora: & uentos sæuientes. ¶ Casa candida: niuibus candicans: quod indi
cat hiemē sæuire. ¶ Armatis ad nauigandum paratis: & instructis. ¶ Crystallina: scilicet uasa: quæ in magno
erant præcio. Crystallum fit: autore Plinius: gelu uehementiore cōcreto: nec aliubi certe q̄ ubi maxime hiber
næ niues rigent: glaciemq; esse certum est: unde nomen græci dedere: nam κρυος gelu significat στελλω cō
Chrystallum — traho: unde crystallum gelu contractū. ¶ Maxima myrrhina: idest maxima uasa ex mirrha. Luca. Non erigit
egros. Nobilis ignoto diffusus consule bachus. Non auro myrrhaq; bibunt. Mart. Sic calidum potas ardenti
myrrha falerno. Conuenit & melior fit sapor īde mero. Oriēs ut tradit Plinius myrrhina mittit: humore sub
Adamas — terra putant calore condensari. ¶ Adamas notissimus. Adamas maximum in rebus humanis habet præcium
inter gemmas diu nō nisi regibus: & iis ad modū paucis cognitus: & quo carior teneanf: adamāti Magi putāt
nomen īpositū ab eo: q īpetus hoīum & iracūdias domet. Hæc Pli. q multa de Adamantæ scribit lib. xxxvii.

¶ In digito Berōices. i. q factus ē not⁹ gestatiōe Berōices sororis agrippæ. Agrippa rex iudeoꝝ: q regnum post — agrippa
mortē tiberii adeptus: ē moriēs filiū reliqt Arippā noīe septēdecī ānoꝝ: & filias tres: Drusillā: Mariā: & Berōi
cē: q Herodii patruo iūcta fuit mr̄imōio. Hæc post mortē Herodis multo tpe uidua fama discurrēte: q cū fra
tre coiret suasit polēoni regi Lycie: ut circūcisus eā hr̄et uxorē. Sic. n. iudicabat falsas oblocutiōes posse mōstra
ri. Hæc ex ultio li. Iosephi antiqtatis Iudaicæ. Ait ergo poeta hūc agrippā barbaꝝ dedisse adamāta sorori suæ
īcestæ: ut una tm̄ ītelligas nō duas Berōices: ut sit ordo. Agrippa barbarus dedit hunc sorori incestæ: nec illud

In digito factus præciosior: hunc dedit olim
Barbarus incestæ: dedit hunc agrippa sorori.
Obseruant ubi festa mero pede sabbata reges.
Et uetus indulget senibus clementia porcis
Nulla ne de tantis gregibus tibi digna uidet?
Sit formosa: decens: diues: fœcunda: uetustos
Porticibus disponat auos: intactior omni
Crinibus effusis bellum dirimente sabina.
(Rara auis in terris: nigroq; simillima cigno)
Quis feret uxorem: cui constant omnia: malo
Malo uenusinam q̄ te cornelia mater
Gracchorum: si cum magnis uirtutibus affers
Grande supciliū: & numeras cū dote triūphos.

moueat: q bis repetaf dedit. Nā hoc sæpe fit apud
poetas. ¶ Dedit hu. i. hoc genus lapilli. i. adamanta.
¶ Obseruāt ubi. i. ī terra iudeorū: ē. n. piphrasis ter
Iudaicæ: ut sit dedit hunc adamanta sorori suæ illic
ubi reges obseruāt festa sabbata peđ nudo. i. ī iudea.
¶ Sabbata: Sabbatū ligua Iudeoꝝ requiē significat. — Sabbatum
Nā Moses Damascena pr̄ia antiq̄ repetita: mōtē Sy
nai occupauit: quo septē dieꝝ ieiunio p deserta Ara
biæ cū populo suo fatigatus: quū tādē uenisset septi
mū diē more gētis sabbatū. i. diē qetis appellatū i oē
æuū ieiunio seruauit: qm̄ illa dies famē eis: erroréq;
finierat. De mose aūt meminit Strabo: Corn. Taci.
Trogus: ergo obseruāt festa sabbata. i. celebrāt & ie
iunio: & oium opeꝝ ītermissione: qescūt. n. & ieiu
nāt. De ieiunio Trāqllus in Augusto. Et rursus ne Iu
deus qdē mi Tiberi tā diligēter sabbatis ieiuniū ser
uat: q̄ hodie ego seruaui: unde iudei dicti sunt Sab — Sabbatarius
batarii. ¶ Mero. p. i. nudo Nā iudei pedib⁹ nudis sa
cra sua pagūt: q a Tertuliano & Hieronymo nudipe — Nudipedalia sacra

dalia dicunf: unde iosephus in. ii. li. belli Iudaici sic scri. Beronice regina: ut deo uota solueret: ꝓ salute: hiero
solymā uenit: & ꝓ more patrio hostiis cesis capillisq; derasis: nudipes ante tribunal stetit. Egisippus uero in se
cūdo belli iudaici li. tradit Beronicē sororē Agrippæ regis ad tēplū religionis cā uēisse: atq; Festū pside Syriæ
obsecrasse: acerbissima cæde in populū desæuiret: astabat. n. nudis pedibus religioni īseruiens. ¶ Senibus por
cis: senescūt ex lege Mosis porci apud iudeos: ut scri. Tacitus: qa iudei carne porcina abstinēt. Vnde Augustus
Cæsar: quū audiuisset inter pueros: quos in syria Herodes rex iudeorū intra bimatū iussit īterfici: filiū quoq;
eius occisum: mira urbanitate ferf dixisse. Melius ē Herodis porcū eē q̄ filiū. ¶ Vetus clementia: uetus iudeo
rū benignitas: q ex ueteri mosis instituto carnē suillā nō comedūt. Clemētiā aūt appellat q quū possint dētib⁹ — clementia
suis in porcos seruire: nō sæuiāt. Est. n. clemētia: ut dixius: in pria saty. ex diffinitiōe: Senecæ Tēperātia aī in po
testate ulciscēdi. Et leuitas supioris aduersus īferiorē. ¶ Nulla ne de tātis. Alia interrogatio ad. Iuue. q̄ oino re
spōdēs Iuue. cōcludit: nullā extare mulierē: q ab oi pte sit pfecta. Nā licet iqt oia adsint mulieri: q̄ maxie ī mu
liere pfecta eē debēt: ut si formosa decēs: diues: fœcunda: nobili gn̄e: pudica: uno uitio laborabit: qđ oibus his
bonis ppōderabit: erit. n. supba. ¶ Fœcūda q̄ pariat: cōtra dr̄ Sterilis q̄ nō parit. ¶ Porticibus. i. sit nobilis & ge
nerosa. Nā ī atriis Stemata locabāf. i. īagines ceræ maioꝝ ordie digestæ ī singulis armariis: đ qb⁹ multa illic. — stemata
Stemata qd faciūt. ¶ Intactior: ꝯtinētior q̄ fuerit Sabīæ mulieres: q āteq a rōanis īperāte Romulo raptæ sint ī
iura maritoꝝ: pudicissimæ sūt habitæ. Atq; ēt ea ꝓbitate ut quū ex rōanis liberos suscepissent: oborto bello
ex iniuria raptaꝝ īter Romulū & tatiū ducē Sabinoꝝ: īpe īter pr̄es & maritos mediæ ītercedētes utrisq; pacis
cōficiēdæ cām attulerit: ii. n. postea regnū cōsociarūt: unāq; ciuitatē ex duabus fecerūt. De his Liui. prio lib. ab
urbe cōdita. Oui. in. iii. fast. Quū raptæ ueniūt īter pr̄esq; uirosq;. Inq; sinu natos pignora chara tenēt. Vt me
diū cāpi scissis tenuere capillis. In terrā posito ꝓcubuer genu. ¶ Dirimēte: diuidēte: nā īteruētu eaꝝ oia sedata
sūt. ¶ Rara. au. ī te. hoc carmē p parēthesim ē dictū: estq; ueluti ꝓuerbiū. Vn̄ & Per. qn̄ hæc rara auis ē: siqd ta
mē aptius exit: laudari metuā. q. d. rarā īuenias: q̄ his ornata sit bōis. ¶ Cygno nigro: qa cygni: q̄ aues sūt mari — Cygn⁹
næ cādidissimi sūt. ¶ Quis ferat uxorē cui cōstāt oia? q̄si dicat eā ex tātis bōis īsoletē: supbāq; fieri. ¶ Quis fe.
qs possit ferre & sustinere mores ei⁹: q̄ postea ita supbiat. ¶ Cui cōstāt: cui suppetūt: & adsūt. Vir. postq̄ cūcta ui
det cœlo cōstare sereno. ¶ Oia: q̄lia pdixius. ¶ Malo. u. ostēdit poeta mores mediocris mulieris plærūq; eē faci
liores: q̄ potētis: & nobilis matronæ. Malo. n. iqt uxorē mulierē appulā: q̄ rōanā generosam: q̄lis fuit Cornelia
Aphricāi supioris filia: q ex Tiberio graccho duos suscepit Grachos. C. & Tiberiū: q eloquētia iuxta: & popula
ritate freti leges agrarias reip. pniciosas ꝓmulgarūt. Hāc āt poeta ī exēplū supbiæ matronaꝝ noīat: q frequē
ter: ut scri. Plutar. Gauderet: facta Scipiōis primis cōmemorare: & iactare. ¶ Malo. s. uxorē. ¶ Si affers supciliū:
hoc ē: si te supbā pstas ī tātis uirtutib⁹: & bōis tuis. Nā ī supcilio hoīs grauitas cōsistit: & sedē hēt: uñ poeta ille
carmē obscenū scripturus arcet a se lectorē grauē & seueꝝ. Carminis īcōpti lusus lecture ꝓcaces. Cōueniēs la
tio pone supciliū. Supcilia āt appellam⁹: q̄ supra oculos pilis uestiā sūt: q̄ nā hoī dedisse ur: ut sudorē a capite & — Supercilium
frōte defluētē repellāt: ī q̄ opiniōe ē Ci. ī li. de natura deoꝝ. ¶ Cū magnus uirtutibus. Nā īsignis fuisse ꝓbitatis
declarat Vale. q matronæ cāpanæ: q̄ ad eā diuerterat: ornamēta sua pulcherrima ostētāti dixerit: quū filios su
os a schola redeūtes uidisset: & hæc sūnt inqt ornamēta mea. Eā ēt magnæ fuisse: eruditionis Quintilia. ostē
dit his uerbis. Nā Gracchoꝝ eloquētiæ multū cōtulisse accepim⁹ Corneliā matrē: Cui⁹ doctissim⁹ sermo in
posteros quoq; ē epistolis tradit⁹. ¶ Triūphos: & paternos & maioꝝ tuoꝝ. Scipio. n. pater eius deuicta cartha
gie: q̄ tributariā fecit āplissimū: nobilissimūq; egit triūphū: qué Qu. Terētius culeo senator pileatus secutus ē.

Tolle tuū pcor hānibalē. Aufer iqt istas de maioribus tuis iactatiões de uictoria hānibalis & Siphacis. Nā hānibal: quē Carthaginēses multis Scipiōis uictoriis ī desperationē acti: ī auxiliū publicæ salutis ex Italia reuocauerāt. Isq ex italia sextodecio āno discedēs: quū pacē p colloqū cū Scipiōe cōpōere tētasset: nec de cōditionibus pacis cōueīsset: a Scipiōe acie uictus ē: a quo & Syphax Numidiæ rex: q se Afris cōiūxerat captus ē: & cū nobilissimis numidis: & īfinitis spoliis romā missus fuit. Cū toto carthagie. Discede iqt cū ista tua iactatiōe carthaginis uictæ a pr̄e tuo. Cui9 historiæ series ita se hēt. Carthaginēses primū magnā ptē maris tenuerūt Inde Siciliā: Sardiniā: Corsicā: aliasq īsulas impio occuparūt Septīgētis deide annis Romāi: ex quo urbē romam cōdiderūt Siciliā carthaginēsibus abstulerūt: īde Sardiniā: Secūdo āt pūico bello hiberiā omnē pœni: Italiā oēm duce hānibale depopulati sūt Romāi contra Scipiōe supiore duce carthaginē ceperunt: reddiderūtq tributariā. post facta sūt fœdera: q̄ ad qnqgita usq annos pdurauerūt: Post tertiū īchoatū bellū Scipiōe īferiore duce: carthago subuersa ē. Parce præcor pæā. Niobe Tātali filia uxor Amphionis thebāi .xiiii. filiis fœcūda mulieres cœpit thebanas īcrepare sacrificātes latonæ: sibi nō Latonæ faciēda eē sacrificia seq ei sobolis nūero & claritate eē ante ponendā. Apollo & Diana materna cōtumelia indignati filios Niobes āte portā urbis ludētes ad unū sagittis cōfixerūt: mr̄ āt ī sypilū saxū cōuersa ē: autor Oui. ī met. De ea sic & Ci. in. iii. Tuscu. Niobe fingit lapidea pp æternū credo ī luctu silētium: Amphiō āt pr̄ motus pietate quū filios cerneret sagittis configi: clara uoce clamauit: pce pcor pæan filiis: q nihil ī te cōmeriti sīt ipam āt matrē: q̄ uos iniuria affecit occidite. De nūero: filiorū Niobes mira ppemodū atq adeo ridicula autore Gelio tradita sūt a græcis. Nā home. pueros puellasq ei9 bis senos fuisse tradidit. Euripides bis septenos. Sapho bis nouēos. Bacchilides & Pīdar9 bis deno: qdā alii tres solos fuisse tradiderūt: quorū oīum diuersas snīas ne uni magis q̄ alii sese addiceret: appellatiōe gregis cōplexus ē Iuue. hācq Niobes fabulā cōmemorat: ut mulierū supbiā notet: q̄ multorū sæpe malorū cā fuit. Ordo āt ē. Amphiō clamat o Pæā pce pcor. Pæā. Bñ āt pæana appellauit. Nā quū solis: quo maximi effect9 sint: alter quo calor tpato mortaliū uitā iuuat: alter quo iactu radiorū nōnūq pestiferū īmittit uirus: duo eadēq cognomia circa singulos effectus ppriis enūciatiōibus signāt appellātes deū ιηι ου atq παι αγα: q̄ cognomia utriq effectui sit apta ut sit ιηι οσ απο του ιαδαι. i. a sanādo & pæan απο του παιειν. i. a feriēdo: sagittis. n. ferire dr̄ tāq de9 sagittarius: qd̄ iō fictū ē qa ut scri. Macro. iactu radiorū nōnūq pestiferū īmittit uirus. Iō āt simulacra Appollinis arcu & sagittis decorāt: ut p sagittas itelligat uis emissa radiorū. Nil. p. f. græca consuetudie pueros p filiis posuit. Ora. Dicā & Alcidē: puerosq ledæ. Cōtrahit: tēdit. Arcus. n. cornua cōtrahunt: quū sagitta extēso neruo mittit. Extulit: occidit. Nā efferri pprie dr̄ mortui: quū ad busta ferūt. Ipsūq pē. āphionē: Hūc tradūt fabulæ Io. ex ātiopa filiū fuisse: quē Pli. li. vii. scri. cytharā īueīsse: primūq cythara cū: uoce cecinisse: uñ fictū ē dulcedie cātus ad muros thebāos extruendos saxa traxisse. Ora. Dictus. & Amphiō thebāæ cōditor urbis. Saxa mouere sono testudinis & pce blanda. Ducer quo uellet. Dū si. ordo ē. Dū Niobe ur sibi nobilior. Gēte. i. Apollie & diana: q fili fuerūt Io. & Latonæ: uel gēte latōæ. i. gñe & maiorib9 Latōæ: q̄ filia fuit Cæi ex gētæ Titanū Oui. ī. vi. me. gēitā tytanida Cæo. Alba sc. Ad scrophā Aeneæ respexit: q̄ lauinii uno ptu: ut scri. Var. trigita edidit porcellos albos: qd̄ portēdebat futurū: ut Lauiniēses post trigita ānos oppidū Albā cōderēt: q̄ ab Ascāio ædificata Alba latina līgua: græca leuca: discretiōis āt cā distīxit eā ab urbe altera eiusdē nois: figura urbis noī adiūgēs: & ē uelut cōpositū iā nomē ex ābob9. Alba lōga. i. leuca macra. Hæc Dioy. hui9 suis & porcorū simulacra ab ænea ī publico posita fuerūt & corp9 mr̄is a sacerdotib9: qd̄ ī salsura fuerat demōstrabat. Quæ. t. g. Mōet poeta hoiē: nulla mulieris grauitate. nec forma adduci debet: ut ducat uxorē: a q̄ quotidie iurgiis cōtumeliisq onerandus sit: sicq oñdit nullā mulierē iuxta dictū Terētianū īueīri: q̄ uitio careat. Quæ. g. ē. t. t. i. tāti: ne facies grauitatē: aut formā ī mulier: ut uelis quotidianis Iurgiis: cōtumeliisq eē obnoxius. Imputet. s. t. ut sp tibi īsultet. Huius. n. r. b. licet iqt mulierē īuenias grauē & formosam: qd̄ bonū rarū ē & magnū: tñ īde tibi nulla erit uoluptas: qa plena erit iurgii: & cōtētionū: q nūq te sinat eē qetū. Hæc āt p parēthesim legūt: ut sit ordo & sensus. Quæ grauitas & forma ē tibi tāti: ut īputet se tibi: quotiēs corrupta aīo supbo hēt plus aloes q̄ mellis. Huius. b. q sit grauis pudica & formosa. Rari: qd̄ raro īuenias: ut ī muliere sit forma pariter & pudicitia. Iuue. Rara ē adeo cōcordia formæ. Atq pudicitiæ. Sūmi: neq. n. quicq pt eē maius ī muliere q̄ ut formā pudicitia & hōestate uenustet. Nulla uo. subaudi est. Corrupta: turgens. Plus. a. plus amaritudinis. Nā Aloe gustu amara: & graui odores est. In India nascit. Pli. li. xxvi. Quis tā deditus: quis tam addictus est uxori suæ. Vt non horreat: ut nō hēat odio. Septēnis horis: plus ēt q̄ dimidia pte diei adeo īportuna ē & q̄rula mulier sp uiro aduersatrix. Quædā parua quidē. s. cōmemorabo: referā: uel qd tale. Attētionē captat: quū dicat se rem paruā eē dicturū. Sed nō tolerāda maritis. Rephēdit mores mulierū sui tpis: q̄ ut uiderentur baldæ æmulatione laydis meretricis uerba græca usurpabāt: qbus ēt turpia īserebāt. Nō tolerāda maritis: q̄ mariti ut turpia pati nō debēt.

Historia Carthaginis uictæ

De nūero filiorū niobes

Pæan

Efferri

Amphion

Latona

Alba

Aloe

Tolle tuum præcor hānibalē: uictūq siphacē
In castris: & cum tota carthagine migra.
Parce præcor pæan: & tu depone sagittas.
Nil pueri faciunt: ipsam configite matrem
Amphion clamat: sed pæan contrahit arcum.
Extulit ergo gregem natorum: ipsumq parētē
Dum sibi nobilior latonæ gente uidetur.
Atq eadem scropha niobe fœcundior alba.
Quæ tanti grauitas? q forma: ut se tibi semp
Imputet? (huius enim rari summiq uoluptas
Nulla boni) quotiens animo corrupta supbo
Plus aloes: q̄ mellis hēt: quis deditus autem
Vsqueadeo est: ut non illam q̄ laudibus effert.
Horreat? inque dies septenis oderit horis?
Quædā parua quidē: sed nō tolerāda maritis.

rancidius putridius et fastidiosus rancidū dr̄ mali odoris et saporis

Quid rācidius? qd̄ putidius? De tusca. De rōana muliere & latina: cōtermini. n. sūt rōani & tusci. Gæcula: ironicos p diminutionē dixit. De sulmonēsi: de italica. Nā sulmo oppidū ē ī pelignis: patria Ouidii a Solemo æneæ socio dictū. Oui. ī. iiii. fast. Serus ab iliacis & post antenorū flāmis. Attulit æneas ī loca nr̄a deos. Huius erat Solemus phrygia comes unus ab Ida. A quo Sulmōis mœnia nomē habēt. Et Silius Italic9. Noīe rheteo Solemus iā dardana origo. Et phrygio genus a pauo q sceptra secutus. Aeneæ clarā muris fundauerat urbē. Et sese dictā Sulmō celebrata colonis. Mox italis: paulatī attrito noīe Sulmo. Mera: pura. Cecropis: atheniēsis a Cecrope: q ī attica regnauit de quo in secūda satyra illic. Cecropiā soliti baptæ lassar cotytto. Et q a græcorū qnq sūt līgue: Ionica: dorica: colica: cōmunis: & attica: quarū oīum attica elegantissima hētur. Ideo merā atheniēsē satyrice appellauit: deridēs ēt iane mulierū studiū: q̄ ēt ī oibus negociis affectent sermonē græcū. Oia græce: subaudi loquunt: ironicos āt hæc dicunt ostēditq turpe eē tātope līguā pegrinā affectari. Hoc ser. s. græco. Pauent: affectus oēs exprimūt. Quid ultra? subaudi dicā. Cōcūbūt græce: nō mō græcos sermōes: sed & turpi cōcubitu æmulant. Dones tamē ista puellis: sensus est: pōt qdē hoc tolerati si puellæ faciūt: uerum ī uetula muliere turpissimū ē: hīc āt ē: oīs poetæ indignatio: ostēdit. n. eā anū itra pudicitiæ terminos nō cōtineri: q sermone græco obsceno utat: & dōi & foris. Nā oratio uniuscuiusq īterioris sēsus īdiciū est. Tune ēt: acri rephēsiōe hæc dicunt a poeta. Est. n. sensus. Tune ēt octogenaria græce loqris? nec te pudet? ordo ē. Tune ēt adhuc græce subaudi loqris: nō exponas cōcubitis: nā de sermōe græco cōgrit seqtur. n. nō ē hic sermo pudicus. Illud lasciuū. s. qd̄ sequit græcū. Ζωη και ψυχη. i. uita & aīa: sunt. n. uerba blāda & meretricia: qbus īpudice mulieres utunt in coitu. Vnde & Mart. li. x. rephēdit Leliam q græcis uerbis uteret ī uenere ζωη και ψυχη congeris usq. Modo relictis sub lodice: indignat poeta: q anus nō mō in cōcubitu domi: sed ēt foris astante multitudine utat uerbis græcis lasciuis. Relictis mō sub lodice: hoc est uteris ī ppatulo præsente turba uerbis relictis mō sub lodice. i. qbus paulo ante usus fuisti in cubili. Nā lodices opertoria ostēdit eē lecti Mart. in distichis. Nudo stragula ne toro paterēt: iūcte nos tibi uenimus sorores: cōiūcte. n. uident totū lectū operiri. Quod. n. nō excitat inguen Vox blanda: & ne hæc oīa cōiuncti legant: ostēdit poeta huiusmodi uerbis obscœnis prurituū maxīe excitari: unde ē illud apud Persiū. Quū carmina lūbū ītrāt. Et tremulo scalpunt: ubi ītima uersu. Et nequā: lasciua. A nequā: autore Gelio: neqtia fit. Antiq. n. nequā appellabāt hoiem nihili: neq rei: neq frugis bonæ: ut pdigū: libidinosū: īutilē: improbū: scelestū. Est. n. neqtia: ut scri. Donatus pprie libidinosa inertia dicta q nihil qat: nulliq rei apta sit. Vnde & nugæ: q nihil agāt: uel a nō agēdo: unde ē illud Terētianū: si illū pōt: q alicuius rei ē: ēt eū ad nequitiā abducere. Digitos hēt: hoc āt disiūcti a supioribus legēdū ē. Est āt cōfirmatio dicti pcedētis. q. d. qd opus ē uerbis: uox īpa lasciua hēt digitos. i. nō minus īguina obscēis uerbis & lasciuis excitant q̄ digitorū & manuū palpacione. Vt tñ oēs subsidāt pēnæ. licet inqt īguia qescāt: & iaceāt: tñ ueluti digitis ptractata erigunt. Estāt metahpora sūpta ab auibus: q̄ cōpositis alis & pēnis sedēt. Dicas hæc mollius hæmo. Sēsus ē: licet inqt tu uetula hæc uerba dicas lasciuius ēt q̄ Hæmus: & carpophorus comœdi ī scœnis res lasciuias pnūciāt: tamē nūq iuuenili uideberis ætate. Nā facies tua te uetulā eē ostēdit. Mollius Hæmo. Mimi ī scœnis lasciua & mollia plerūq pnūciāt: qbus facile spectatores mouētur. Vnde Massiliēses: autore Valerio: nullū aditū in scœnā fabulis: q̄ mimi dicunt dederūt: q eorū argumēta maiore ex pte stuprorū cōtinent actus ne talia spectādi cōsuetudo ēt imitādi licētiā sumeret. Hæmus & carpophorus: noīa sūt comœdorū. Carpophorus iterptat fructū ferens. Si tibi legitimis. Dissuasurus poeta Vrsidio: ne ducat uxorē argumento utit bipartito: quo eū ita uincit & ligat: ut facile possit intelligere uxorē nō eē ducendā. Ait. n. aut uxorē amaturus es aut nō. Si nō amaturus es: q̄ re uis frustra cōsumere nuptias: & sūptū facere cū tuo maxīo dispēdio. Si amaturus es multa patieris īcōmoda: erisq ueluti seruus. Tabelis le. dotalibus. Nā tabulæ siuæ tabellæ numero tātū pluratiuo dr̄: q̄ oēs uēditionū: ēptionū: Dotiū: testamētorū: & id genus cōtractus cōtineāt. Legitim9. Nā matrimōiū ē nō mō p leges diuinas: sed & hūanas cōstitutū: legitim9. n. deducit a lege & tueor: sicut finitim9 a fine. Aeditimus siuæ æditus ab æde & tueor: lege Geliū. Cœnā: nuptialē. s. q̄ nō sine magno plærūq sumptu parat. Et mustacia. Iuuēalis ī genere neutro appellauit mustacea: q̄ Cato ī re rustica ī genere ptulit masculio his uerbis. Mustaceos sic facito farinæ siligineæ modiū unū musto cōspergito anisū: cyminū: adipis pōdo duo: casei librā: & de uirga lauri deradito: eodē addito: & ubi denixeris lauri folia subtus addito dū cōcoqs. Et Pli. li. xv. scri. gen9 eē lauri: q̄ Lene9 grāmatic9 mustacē appellat: q mustaceis subiiceret: ad q̄ alludēs dixit Ci. ad Atticū: d bibulo. In eodē amāo cœpit laureolā ī mustaceo qrer: Palladi9 itē oñdit gēus eē pāis: quū ait panes ex eo breuissimos ad modū facies mustaceorū: cap grāmatic9 ait mustacea & mustaceos dici gēusq eē pāis.

Sulmo

Lodices

Neqtia

Nequā

Nugæ

Carpophorus

Tabulæ tabellæ

Legitimus

Mustacia

Nam quid rancidius? q̄ quod se non putat ulla
Formosam: nisi q de thusca: græcula facta est?
De sulmonensi mera cecropis: omnia græce.
Quum sit turpe magis nostris nescire latine.
Hoc sermone pauent: hoc iram: gaudia: curas:
Hoc cuncta effundunt animi secreta: qd ultra?
Concumbunt græce: dones tamē ista puellis.
Tu ne etiam qua sextus & octogesimus annus
Pulsat: adhuc græce: nō est hic sermo pudicus
In uetula: quotiens lasciuum interuenit illud
Ζωη και ψυχη modo sub lodice relictis
Vteris in turba: quod enim non excitet inguen
Vox blanda: & neq? digitos habet: ut tamē oes
Subsidāt pennæ dicas hæc mollius hæmo.
Quāq & carpophoro facies tua coputat anos
Si tibi legitimis pactam: iunctamq tabellis
Non es amaturus: ducendi nulla uidetur
Causa? nec est quare cœnam: & mustacia pdas

⁊ Donáda crudis:uidenť mustacea iuuare stomachũ:iõ ait donáda crudis:hoc ẽ q nõ facile cõcoquũt : ordo ẽ: donáda crudis:labẽte officio.⁊ Labẽte officio.s.nuptiarũ:ná in fine nuptiarũ & cœnæ nuptialis donabanť mustacea cõuiuis adhuc discũbentibus.Ná ad officiũ ille dr̃ uenire:q uenit ad nuptiarũ celebrationẽ.Vnde Tranquillus in Caligula.Liuiá horestillá.C.Pisoni nubentẽ:quũ ad officiũ & ipse uenisset: ad se deduci imperauit: Vnde Iuuenalis in secũda Satyra loquẽs de nuptiis ait.Officiũ cras:primo sole mihi pagendũ in ualle Quirini quæ causa officii?qd q̃ris?nubit amicus.⁊ Nec illud.i.nec est q̃re pdas illud.⁊ Quod dať ,p pria nocte.i. munera q̃ dabanť Spõsæ a marito ,p pria nocte nuptiali:ueluti depositæ uirginitatis p̃mia.⁊ Quũ láce beata:quũ hoc loco aduerbiũ ẽ tpis:ut si q̃ dať: quũ Dacicus & germanicus radiat in lance beata:& auro scripto.Hoc ẽ ĩ láce diuite:ápla:& aurea:& celata.Ná in poculis ĩ ago impatorũ effigiebať.⁊ Dacicus:Domitian⁹ a dacis:quos deuicit.Duce Rutilio gallico.Statius in Syluis ĩ Epitalamio Stellæ.Dacas q̃ est gloria maior.Exuuias laurosq̃ dabit celebrare recẽtes. Et alibi Depositá Dacis pereũtibus urbẽ pandere.Daci populi sunt:q supra histrũ habitát germáiæ oppositi. ⁊ Germanicus:idẽ Domitianus : q germanos deuicit:autor Tráqllus.Frõtinus ĩ prĩo strategematõ.Impator Cæs.Domitianus Augustus Germanicus : eo bello:quo uictis hostibus cognomẽ Germáici meruit.⁊ Si tibi simplicitas uxoria:alterea ẽ ps argum̃ti.Si uxorius es inqt : & simplicitas illa uxoria.i.stolidũ illud obsequiũ uxoriũ est tibi.i.si tá simplex es: ut uelis ĩ oĩbus obseq uxori tuæ:submitte caput : ut sit ordo:submitte caput:si est tibi simplicitas uxoria .i.si tibi ẽ illa mulierositas.i.cupiditas fœmineæ uoluptatis:q̃ græci:ut autor ẽ Cice.in Tuscu.φιλογυνεια appellát.⁊ Deditus uni ẽ animus.i. si animus tuus ẽ deditus uni.i.soli uxori.⁊ Submitte caput : ĩclina caput.i.seruiẽdũ tibi ẽ sũpta translatiõe ab Armẽtis q̃ iugũ ceruicibus excipiũt.⁊ Ferre iugũ:ferre seruitutẽ.⁊ Amáti.s.uiro hoc ẽ:qui eam uehemẽter amet:q̃si dicat:q̃to magis a marito amať:táto magis ei aduersať:& molesta ẽ:& hoc dicit:q a p̃cessit. Si tibi simplicitas uxoria.i. si uoles eẽ uxorius.⁊ Ardeat ipsa licet:hoc cũ ĩferioribus rectius cõiũgiť:ut sit ordo:uxor gaudet tormẽtis:& spoliis amátis mariti:licet ipa ardeat.i.licet & ipa ipatiẽter amet maritũ:tamẽ gaudet eius tormẽtis:ná ei ĩ oĩbus ẽ molesta:& grauis:& inimica ratiõibus:neq̃.n.parcit spoliis.⁊ Tormẽtis amátis:ac si dicat oĩbus mariti ĩcõmodis.⁊ Igiť lõge minus utilis:sensus est.Vxor q̃to humáiorẽ habebit maritũ: táto ei dánosior erit & magis ĩportuna.Ordo ẽ.Vxor erit minus utilis illi.s.marito:qsqs erit bonus:& optandus maritus.⁊ Hæc dabit affectus.Faciet inqt:ut maritus sit ita affectus.i.ita dispositus:ut ipsa uolet hoc ẽ:ut p̃ se ferat letitiam:aliquádo tristiciá: Interdũ metũ:nõnũq̃ spẽ.Ná oportet maritũ ĩperio eius obtẽperare. Affectus.n.sunt ipsæ aĩ cõmotiones.⁊ Cuius barbá.i.quẽ domus tua uidit:cognouitq̃ a tenera usq̃ ætate: quo: tpe cœpit barbá emittere.⁊ Testandi quũ sit:aliud incõmodũ ,pponit Vrsidio:ut detereat eũ ne ducat uxorẽ. Lenonibus inqt & Idistis : gladiatoribusq̃.q.d.uiris criminosis & sordidissimis libertas ẽ licetq̃ ex arbitrio suo testamẽtũ cõdere:qd' tibi nõ licebit:qa uxor uolet eos tm̃ testamento scribi:quos uoluerit: & p̃cipue riuales tuos:hoc ẽ amatores suos.⁊ Lenonibus:lenones dicunť nõ solũ:q q̃stuaria mácipia habuerit: sed & q ĩ liberis q̃stũ hũc exercẽt in eadẽ cá sunt. Accipimus & illũ Lenonẽ:q alterius nomine hoc uitæ genus exercet : si qs cauponá exercẽs ĩ ea corpora q̃stuaria habeat:ut multi assolent sub p̃textu ĩstrumẽti caupõii ,pstitutas mulieres habere:dicẽdũ ẽ hũc quoq̃ lenonis appellatione contineri.Hæc Vlpianus.⁊ Lanistis:lanistæ ii dicebanť:q familias hẽbát gladiatorũ quos optĩe ad digladiádũ ĩstitutos priuatis publicisq̃ psonis uendebát:dicti q̃ uiris laniádis p̃essent.⁊ Harenæ.i.ipsis gladiatoribus:q ĩ harena digladiabanť.⁊ Nõ unus:sed multi heredes dictabunť ab uxore.Ná dictare ẽ quũ unus dicit:& alter scri.unde sunt dicta numero tm̃ plurali oĩa:q̃ ĩ q̃cunq̃ arte alicui mõstranť:ut discat.⁊ Riualis amator:ut diximus pauloáte.⁊ Pone crucẽ seruo:ostẽdit poeta supbá uxoris importũitatẽ:q̃ odiosũ ĩperet occidi seruũ uel ĩnocẽtẽ.Sũt.n.uerba uxoris ad maritũ.⁊ Meruit quo crimine seruus:uerba mariti:qd inqt seruus cõmeruit:ut cruci affigať?⁊ Quis detulit?qs accusauit? Vnde Delatores accusatores dicimus occultos.⁊ Audi.n.u.nunq̃ inqt maritus mors hoĩs accelerãda est.⁊ Nulla cun. nulla mora:nulla dilatio ẽ lõga de morte hoĩs.Lẽto.n.gradu ad hoĩs necẽ gradiẽdũ ẽ.Est aũt sñia catholica.⁊ O de. uerba uxoris appellátis maritũ fatuũ:q putet s̃uũ eẽ hoĩe3 ĩterrogatio ẽ cũ rep̃hẽsiõe:ac si dicat putas ne tu s̃uũ hoĩe3?⁊ Ita:h mõ:ut tu reris:ná illũ appellauit hoĩe3 quũ dixit đ morte hoĩs.⁊ Nil.s.attẽde supbiá mulieris: q̃ ẽt ĩmerẽtẽ postulet occidi.⁊ Sed.m.h.r.r.Aliđ recitat mulieris uitiũ.qđ aptũ ẽ ad dissuadẽdũ:ne ducat uxorẽ. Nihil ĩqt p̃esi hẽt relicto prĩo marito:aliis m̃tis nubeř.⁊ Reliqt.r.dõicilia mariti ubi ueluti domĩa regnauit.

Labente officio:crudis donanda:nec illud.
Quod prima pro nocte datur:quũ lãce beata
Dacicus:& scripto radiat germanicus auro.
Si tibi simplicitas uxoria:deditus uni
Est animus:submitte caput:ceruice parata
Ferre iugũ:nullá inuenies:quæ parcat amanti.
Ardeat ipsa licet:tormentis gaudet amantis.
Et spoliis:igitur longe minus utilis illi
Vxor:quisquis erit bonus:optãdusq̃ maritus.
Nil unquam inuita donabis coniuge:uendes
Hac obstante nihil:nihil hæc:si nollit : emetur.
Hæc dabit affectus:ille excludetur amicus
Iam senior:cuius barbam tua ianua uidit
⁊ Testandi cum sit lenonibus:atq̃ lanistis
Libertas:& iuris idem contingat harenæ.
Non unus tibi riualis dictabitur hæres.
Pone crucẽ seruo:meruit quo crimine seruus
Supplicium? quis testis adest? qs detulit? audi
Nulla unquam de morte hois cũctatio lõga ẽ.
O demens:ita seruus homo est? nil fecerit esto.
Hoc uolo:sic iubeo:sit pro ratione uoluntas.
Imperat ergo uiro: sed mox hæc regna relinqt

Daci
Lenones
Laniste
Dictare
Dictata
Delator

⁊ Flámea cõterit:crebro nubit.Nam flámeũ genus erat ueli coloris lutei:quo nouæ nuptæ caput coopiebanť. De quo Pli.sic li.xxi.ca.viii.Lutei uideo honorẽ antiq̃ssimũ ĩ nuptialibus flámeis totũ fœminis concessum.A flámeo flámearii dicunť a Plauto ĩ Aulula.q flámea cõficiũt.⁊ Inde auolat.i.a nouo marito discẽdit:& ad priorẽ reuertiť.⁊ Ornatas.s.lauro:ut supra ornenť postes:& grádi Ianua lauro.⁊ Vela:aulea:p̃istromata.⁊ Adhuc uirides.i.q adhuc nõ aruerũt:adeo cito ab eo marito auolauit.⁊ Sic:crebris matrimoniis.⁊ Crescit numerus .s.maritorũ.⁊ Sic fiũt octo mariti:sic puenit ad numerũ octo maritorũ cõcessum.Ná ad octauũ usq̃ maritũ licebat nubere:supra aũt adulteriũ putabať. Vñ Mar. tanq̃ adulterá notat lib.vi.Thelesiná: q̃ decies nupserat.Aut minus:aut certe nõ plus tricessima lux est. Et nubit decio iá Thelesina uiro. Quæ nubit totiẽs nõ nubit adultera legẽ ẽ.⁊ Quiq̃ p autũnos:p qnq̃ annos.⁊ Titulo res digna sepulchri.Ironicos: & pronũciatione adiuuádũ.⁊ Titulo sepulchri.i.inscriptione.Ná in sepulchris inscribi solebat:q̃ maritos uxor habuerit.Mar.ĩscripsit tumulo septẽ celebrata uirorũ:Se fecisse cloe. Quid pote simplicius?⁊ Desperáda tibi:alia dissuasio: nullá fore cõcordiá ĩ ea domo ubi sit socius: sed sp lites : & iurgia. ⁊ Salua so.salua matre uxoris:quæ docet eam spoliare maritũ.⁊ Nudi mariti:qui ad paupertatẽ redigitur nequitia uxoris edoctæ a socru.⁊ Rescribere: ad amatores. ⁊ Nil rude:nil rusticũ:sed politum: & limatum.⁊ Nil simplex:nil stolidum:sed callidũ: & artis plenũ.⁊ Decipit illa:ambiguũ utrũ socrus: an uxor decipit custodes.Ná mariti sepæ uxoribus suis adhibebát custodes:quos aut simulato lágore aliaue ratiõe decipiebát:aut pecũia corrũpebát. Vidẽturq̃ magis oĩa rectius socru cõueñr:q̃si q̃ p eá ægritudinẽ filiá ad se ratiõabili cá possit accĩr:quũ iterea ĩbi adulter lateat expectás filiá.⁊ Aere do.p̃mĩo corrũpit. ⁊ Corpore sano:quũ sit sane:simulata ægritudine uocat Archigenẽ.i. medicũ.Archigenẽ posuit ,p oĩ medico.Ná Archigenes medic⁹ fuit græc⁹ celeberrimus cõtra quẽ Galienus sepissime ĩ libris suis ĩuect⁹ ẽ.⁊ Onerosaq̃ pal. ia.ĩduiť ĩnqt socrus uestes onerosas q̃les ĩduunt ægroti:eaq̃ uestiũ ostẽtatiõe ægritudinẽ simulat:ut filiá ad se spẽ officii traductá adulter ibi abdit⁹ ĩeat.⁊ Iactat ergo.i.oñdit dũ ĩnqt ea.Ora.Iliæ dũ se nimiũ q̃rẽti iactat ultorẽ.⁊ Interea:dũ medicũ aduocat.⁊ Præpucia:p̃puciũ appellať ipsa pellis:q̃ gládẽ tegit ĩ mẽbro gẽitali:q̃ iudæi circũcidũt:uñ appelláť appellæ ab Ora.Credat iude⁹ appella.i.sine pelle:idẽ ẽt recutiti dicunť a cute restituta post circũcisionẽ.⁊ Scilicet expe.monet poeta illũ uehemẽter errare: q speret ex ĩpudica matre nasci posse filiá bene moratá.⁊ Vtile porro.Matri inqt ĩhonestæ utile est obscœnis alere filiam moribus.⁊ Nulla fere causa est:alia dissuasio.Mulierẽ non pudere agere causas forẽses:qd': ut diximus:in.ii.saty. ignominiosum erat.Cá ãt ẽ:ut finit Apollodorus:autore Quin.negociũ oĩbus suis ptibus spectás ad q̃stionẽ : aut cá ẽ negociũ cuius finis ẽ cõtrouersia.⁊ In q̃ fœmina nõ mouerit litẽ:ĩ q̃ aliqd nõ ĩueniat:de quo possit litigari:ac pide cám suscipiat agẽdá.⁊ Máilia:máiliá posuit ,p q̃cũq̃ muliere litigiosa respiciẽs ad eá:Máiliá meretricẽ:quæ Hostiliũ mácinũ ædilẽ curulẽ lapide noctu pcussit:q̃ de re Hostilius ei diẽ ad populũ dixit:uulnusq̃ ex eo lapide ostẽtabat.Máilia uero ad tribunos plebis ,puocauit apud eos dixit mácinũ quũ ui irrũperet ĩ edes suas lapidib⁹ depulsũ hæc ex gelio.⁊ Accusat:si rea nõ:ẽ scim⁹ ĩ iudicio accusatorẽ eẽ:& reũ:& utriq̃ litẽ cõtestari. At ergo poeta:si máilia nõ ẽ rea.i.si ab aliis nõ ẽ ĩ iudiciũ uocata ipa alios uocat:sicq̃ ĩpudẽtiá oñdit mulieris:cui necesse ẽ:si ab aliis ĩ iudicio ñ ĩfestať:alios ĩfestař.Hic ẽ uer⁹ sẽsus.⁊ Libellos:qb⁹ aliqd:aut petũt:aut negát:quos græci dicas appellát.Vñ Terẽ.Grádẽ tibi impigá dicá.i.cám & libellũ.⁊ Per se:nullo adhibito pragmatico.Ná pragmatici sũt illi:q litigátibus libellos dictát.De qbus plura in septia satyra illic ĩ fœdera pragmaticorũ.⁊ Pricipiũ:exordiũ:uel ĩsinuationẽ.⁊ Atq̃ loco:loci dicunť:ex qbus argumẽta eruũť:ut scri.Ci.li.ii.de oratore.Et ĩ topicis ait:q̃ quũ puestigare argumentũ aliqđ uolumus locos nosse debeamus.Ná quũ oĩs q̃stio duas habeat partes affirmatiõis uná:alterá negatiõis:ex utraq̃ parte sp ẽ defensio hic.n.ptes affirmátis:ille uero negátis defendit:uterq̃ arguméta ad ptes suas tuẽdas pq̃rit:q̃ arguméta petunť:ex locis:& sedibus suis.Sũt.n.locis sedes ipsorũ argumẽtorũ.Argumẽtũ át:autoř Quĩti.li.v.ẽ rõ p̃stás ,pbationẽ:q̃ colligiť aliđ p aliud:& q̃ qđ ẽ dubiũ p id qđ dubiũ nõ ẽ cõfirmat.⁊ Paratæ di. celso.q.d.optiæ oratrices:q̃ ẽt possint ipsi Cor.Celso acutissimo rhetori dare documẽta.Ná dictare est tradere qđ' ali⁹ aut scribẽdo:aut alio mõ se exercẽdo excipiat. Vñ apud Pli. li.vii.illud ẽ.Cæsar uero epistolas tátarũ regũ q̃ternas pariter librariis dictare.Tráqllus ĩ Nerone:ut facile apperet nõ tráslatos:aut dictáte alio exceptos.Dictař ẽt dñt magr̃i:quũ discipulis legũt. Ora.i.sa. An tua demẽs uilib⁹ ĩ ludis dictari carmĩa malis uñ dicta dĩr nũero tm̃ plurali:q̃ tradũť ĩ oĩ arte imitáda & discẽda.Ora.Vt puerũ sæuo credas dictata magr̃o.Redderẽ.Pers.Tẽ ciratorũ cẽtũ dictata fuisse ,p nihilo pẽdas.Cels⁹.n.tpib⁹ Au

Permutatq̃ domos: & flammea conterit : inde
Auolat:& spreti repetit uestigia lecti.
Ornatas paulo ante fores pendentia linquit
Vela domus:& adhuc uirides in limine ramos.
Sic crescit numerus : sic fiunt octo mariti.
Quinq̃ p autũnos:titulo res digna sepulchri.
Desperanda tibi salua concordia socru.
Illa docet spoliis nudi gaudere mariti.
Illa docet missis a corruptore tabellis
Nil rude:nil simplex rescribere: decipit illa
Custodes:aut ære domat : tunc corpore sano
Aduocat archiginem:onerosaq̃ pallia iactat.
Abditus interea latet:& secretus adulter
Impatiensq̃ more pauet:& præpucia ducit.
⁊ Scilicet expectas:ut tradat mater honestos
Aut alios mores:q̃ quos habet? utile porro
Filiolam turpi uetulæ producere turpem.
Nulla fere causa est:in qua non fœmina litem
Mouerit:accusat manilia:si rea non est,
Componunt ipsæ per se:formantq̃ libellos.
Principium atq̃ locos celso dictare paratæ.

Flámeũ
Flámearii
Archigenes
Præpucium
Recutiti
Causa
Dica
Libell⁹
Pragmatici
Loci
Dictare
Dictata

gusti floruit: scripsitq; de re militari: re rustica: medicina rõe dicẽdi: cuius rhetoricẽ multis ĩ locis dãnat. Qui Et li. xii. scri. eũ fuisse mediocri ĩgenio: & tamẽ dignũ ꝓposito tuo ex oĩbus eius scriptis nihil aliud q̃ de medicina nobis relictũ ẽ: iniuria. n. tpoꝝ reliq̃ periere. ℣ Endromydas tyrias: alia ité dissuasio ducẽdã nõ eẽ uxorẽ: notat. n. ĩpudẽtiã mulieꝝ: q̃ oĩ ꝑrsus deposita uerecũdia æmulatæ uiros ĩ ludis gymnicis exercẽt. Soli. n. uiri: iiq; ẽt mollissimi ĩ gymnasia descẽdebãt: mulieres uero ĩpudẽtissimæ eas artes exercebãt sũpto more a lacædemõiis apd quos mulieres nudæ exercebãt cũ uiris: & nudatio illa uirginũ apd lacedæmõios nihil hẽbat turpe: uerecũdia. n. aderat: petulãtia aberat: sed simplicem quãdã cõsuetudinẽ: & robustitatis studiũ efficiebat. Hæc Plutar. ĩ lycurgo: cuius exercitatiõis mẽtiñ & Oui. ĩ Heroidib9. More tue gẽtis nitida dũ nuda palestra. Ludis & es nudis fœmia mista uiris. ℣ Endromydas: Endromys uestis erat peregrina: crassiore lana: lõgioreq; pilo: q̃ ex gallia mittebat: licet nomẽ hẽret græcũ: ea ãtiq ad arcẽdũ frigus pluuiasq; utebãt. unde poeta ante. Igniculũ brũe si tpe poscas. Accipite endromydẽ. Eã ẽt post certamina athletæ ĩduere solebãt: ne refrigescerẽt. Mar. loq̃ns de ẽdromyde. Hãc tibi seq̃nicæ pingnẽ textricis alũnã. Quæ lacedæmoniũ barbara nomẽ hẽt. Sordida sed gelido nõ aspnãda decẽbri. Dona pegrinã mittimus endromyden. Seu lẽtũ cæroma teris: trepidũ ue origona. Siue harpasta manu puluerulẽta rapis. Plumea seu laxi partiris pondera follis. Siue leuẽ cursu uincere q̃ris athã. Ne madidos intret penetrabile frigus ĩ artus. Neue grauis subita te ꝑmat iris aq̃. Ridebis uẽtos hoc munere tectus & ĩbres. Nec sic ĩ tyria syndõe tutus eris. ℣ Tyrias purpureas: molles: & nõ crassas: q̃les ab aliis sumebant: sicq; sui tpis luxũ notat. ℣ Fœmineũ. c. qs nescit. i. qs nescit mulieres ĩ gymnasiis exerceri: ubi cæromate pungunt. Nã Cæroma: ut ante in. iii. fat. diximus: gẽus erat unguẽti ex oleo & terra ĩ spẽm luti: quo ungebant in ludis gymnicis. ℣ Aut qs nõ ui. notat aliã in mulieribus ĩpudẽtiã: q̃ more tyronũ in cãpo martio se exercerent ad palũ ibi defixũ. Nã ut scribit Vegetius de re militari. Tyrões nõ tantũ mane: sed ẽ post meridiẽ exercebant ad palos: quos singulos singuli defigebãt ĩ terrã: ita ut nutare non possent: & fex pedibus eminerent. Cõtra illũ palũ tãq cõtra aduersariũ tyro: nec nõ & gladiator crate & claua ueluti gladio se exercebat & scuto: ut nũc q̃si caput: aut faciẽ peteret: nunc ab lateribus minaretur interdũ cõtenderet poplites: & crura succidere: recederet: ĩsultaret: ĩsiliret: & q̃si ꝑsentem aduersariũ sic palum oĩ ĩpetu: oĩ bellandi arte tẽtaret. ℣ Sudibus. i. clauis: ueluti gladio. ℣ Scuto. crate: q̃ loco scuti utebãtur: nã ex uimine scuta texebãt. ℣ Implet oẽs nu. i. oĩa ad plenũ pagit: q̃ talis exercitatio posceret: sic. n. dicimus quũ aliqd pfecte factũ uolumus ostendere. Seneca de beneficiis. Magnus luctator: nõ q oẽs nũeros: nexusq; pdidicit. ℣ Dignissima ꝑrsus: hoc dictũ ẽ ĩgẽti stomacho a poeta: ut sit sensus. Hæc inq̃t mulier: q̃ hoc est dignissima ẽ q̃ inter impudicas mulieres numerẽ: quãdo tã ĩpudẽter sese hẽt. Nã meretrices ĩ ludis floralibus: q adhibito sonitu tubæ & magno populi cõcursu celebrabant: corpa sua nudabãt: flora. n. ut diximus ex autoritate Lactã. apd Persiũ nr̃a: ut floralia possint Aprici meminisse senes: meretrix fuit: q̃ cũ igẽtes opes arte meretricia cõpasset: populũ ro. moriẽs heredẽ reliqt cum magna pecũia: ex cuius annuo fœnore suus natalis dies celebrarẽt. edi/tione ludoꝝ: quos appellãt floralia. Sed quũ senatui flagitiosum uideret ab ipso noĩe argumẽtũ sumi: placuit: ut pudendæ rei q̃dã dignitas adderet: deamq; sinxerunt eẽ: q̃ floribus præsit: eamq; oportere placari: ut fruges cũ arboribus: aut uitibus bene prosperẽq; florescerent. Eum colorẽ secutus in fastis Oui. nõ ignobilẽ nymphã fuisse tradidit: q̃ cloris sit uocitata: eamq; zephyro nuptã q̃si dotis loco id accepisse muneris a marito: ut haberet oĩum floꝝ ptãtẽ celebrabant: ergo illi ludi cũ oĩ lasciuia cõueniẽtes memoriæ meretricis. nã ꝑter uerborũ licẽtiam: quibus obscœnitas omnis effunditur: exuuntur etiam: ut diximus: uestibus: populo flagitante: meretrices. Hæc Lactãtius in primo diuinarum institutionum. ℣ Tuba: nam adhibita tuba: ludi: ut diximus: celebrabantur a meretricibus. ℣ Nisi siquid in illo: hoc ironicos est pronunciandum: adiuuandumq; gestu. Est inquit digna quæ inter meretrices habeatur: nisi forte se præparet ad uerum certamen & gladiaturam: nam ut reciauimus ex sententia Vegetii non modo Tyrones: sed etiam gladiatores ad palum se exercebant: ut per simulatam pugnam: ueram dimicandi disciplinã condiscerent. ℣ Veræ harenæ: ueræ gladiaturæ: quæ in harena exhibebatur. ℣ Quem præstare potest: colligit poeta illam mulierem: quæ quasi contempto sexu fœmineo uirilia sibi usurpat officia: pudicam esse non posse: legendumque est quadam cum exclamatione. ℣ Quæ fugit a sexu: incerta distinctio: utrum superioribus iungatur: ut sic dicas: mulier galeata: quæ fugit a sexu: quem pudorem potest præstare? idest quam honestatem potest exhibere? An sic legendũ sit. ℣ Quæ fugit a sexu: uires amat: idest quæ muliebria officia reliquit: & uirilia sectat: uidetur appetere uires: & fortitudinẽ uiri hoc est ut sit fortitudine uirili. ut sit sensus: uellet quidem uiro similis eẽ uiribus & fortitudine: sed tamẽ nollet in sexũ uirilẽ trãsire: quũ lõge maioré intelligat esse uoluptatẽ suã q̃ uirilẽ. ℣ Fugit a sexu: abhorret a sexu fœmineo. i. repudiat: q̃ mulieꝝ sũt: & q̃ mulieribus cõueniũt. ℣ Quãtula: minima. ℣ Quale de. re. idignatio ẽ ĩ mulierẽ arma ptractãtẽ & ĩ cõtẽptũ maritũ: ac si dicat q̃ pulchꝝ: q̃q decoꝝ apparatũ uideas reꝝ: si forte instra stratiotica uxoris publica auctiõe uenũdant: uel si acciderit tibi: ut cũ aliquo tibi sit pugnãdũ: tũc enĩ eris fœlix puella: hoc est uxore tua uendente ocreas: ac per hoc arma sua poteris enim iis cõparatis armari.

Endromys

floralia

Endromydas tyrias: & fœmineum cæroma.
Quis nescit: aut quis non uidit uulnera pali:
Quem cauat assiduis ludibus: scutoq; lacessit.
Atq; omnes implet numeros dignissima ꝑrsus
Florali matrona tuba: nisi siquid in illo
Pectore plus agitat: ueræque paratur harenæ.
Quẽ præstare potest mulier galeata pudorẽ
Quæ fugit a sexu: uires amat: hæc tamen ipsa
Vir nolet fieri: nam quãtula nostra uoluptas:
Quale decus rerum: si coniugis auctio fiat
Balteus: & manicæ: & crista: cruriscq; sinistri
Dimidium tegmẽ: uel si diuersa mouebit

℣ Ocreas: posuit ocreas pro oĩbus armis: sunt aũt ocreæ cruriũ armaturæ: dictæq; ocreæ: q̃si ob crus. Titus Li. in. i. decade loquẽs de Seruio Tullio. Nec de armis q̃q̃ mutatũ: ocreæ tñ ademptæ: legendumq; ẽ Ironicos: & gestu adiuuãdũ: q̃le inqt ornamẽtũ reꝝ uideas: si auctio cõiugis fiat. i. si publica auctione Balteus & manicæ reliquaq; arma uxoris uendant. Nã auctio appellat uẽditio: q̃ publice fit ab auctu ꝑcii: q fit a circũstãtibus: unde & Auctariũ appellat additamẽtũ ꝑcii. Plau. ĩ mercatore. Auctariũ adiicito: uel mille nũmũ pluſq̃ poscet. ℣ Balteus: cingulũ militare ex corio: a quo arma depẽdebãt pugnatoria: dictũ ait Varro a bullis: qbus erat distinctũ. ℣ Manicæ: q̃ ad manũ cõseruationẽ gestant aduersus pugnãtes manicæ sũt dictæ: eas etiã manicas appellamus: qbus manus aduersus uim frigoris muniunt: unde Plin. ad Macrũ: ad latus notarius cũli. & pugillaribus cuius manus hieme manicis muniebant: mãicas itẽ dicimus uincula: q̃ mãibus iniiciunt. Vir. Mãicas atq; arcta leuari uincla iubet Priamus. ℣ Cristæ: q̃ gestari solẽt ĩ uertice galeæ. ℣ Dimidiũ te. hoc autẽ dictũ ex more Etholorũ: qui autore Macro. in bellũ uno tãtũ mõ pede calciatos descẽdebãt: q̃d institutũ Virg. imitatus ait lib. vii. de hernicis. Vestigia nuda sinistri: instituere pedis: crudus tegit altera pero. Dimidiũ autẽ dixit: qa a pede usq; ad gẽnu crus tãtũ integebat: reliq̃ uero pars nuda erat scuto eã tegẽte. ℣ Sinistri cru. Bene aũt sinistrum ait armari. Nã in pugna crus semp sinistrũ protendit: ideoq; munitur. ℣ Hæ sunt q̃ te. risu satyrico subsãnat mulieres: q̃s ait in turpi facinore nullũ prorsus sentire laborẽ: in ope honesto sudare. Quas inqt uides tã fortiter arma ptractare: illæ sũt: q̃ uel leuiũ gestamĩe uestiũ sudãt: ac si dicat: hic ẽ ille sexus mollis & delicatus: cui ẽt leues tunicæ fũt onerosæ: & tñ arma ut leuia sine ullo labore ptractat. ℣ Cyclade: uestis ẽ muliebris tenuissima: & rotũda unde nomẽ: cyclos. n. græce circulũ significat latine: de cyclade Prop. Quæ mõ p uiles ĩspecta ẽ publica noctes. Hæc nũc aurata cyclade signat humũ: Lãpridius in Alexãdro sic scri. Matronas regias cõtẽtas eẽ debere cyclade: q̃ sex unciis auri plus nõ haberet. Cyclades ẽt ĩsulæ sunt in mari ægeo dictæ q̃ in orbẽ & circulũ iaceant. ℣ Pãniculus bom. Pannus & uestimẽtũ cõfectũ ex bõbyce coa. Nã Bõbyces uermes sunt in assyria: qui telas araneorũ mõ texũt: ad uestẽ luxũq; fœminaꝝ: q̃ bõbycina appellant: eas telas mulieres retorqẽre: rursusq; texere didicere: tãta materiæ tenuitate: ut denudet fœminas uestis bõbycina: unde Mar. Fœmineũ lucet sic ꝑ bõbycina corpus. ℣ Aspice quo fre. hoc ẽt risu satyrico ꝓnũciãdũ. Aspice inqt q̃ strẽnue ex disciplina tractãdoꝝ armoꝝ feriat aduersariũ. ℣ Quõ fre. q̃ uociferatiõe. Nã ut scri. Ci. in. ii. tusc. In stadio cursores exclamãt q̃ maxie possũt ut se itẽdãt ad firmitatẽ faciũt: idẽ quũ exercent athletæ. Pugiles uero ẽt quũ: feriũt aduersariũ iectis cæstibus ĩgemiscũt: nõ ꝙ doleãt aĩoue succũbant: sed qa in ꝑfundenda uoce oẽ corpus intendit: uẽitq; plaga uehemẽtior: hinc igit. Iuue. ait eã inferiẽdo fremere: hoc ẽ uoce intonare. ℣ Perferat. i. ferat in aduersariũ. ℣ Ictus mõstratos: dictatos a magistro. ℣ Quãto põdere. cur. ac si dicat nõ est mirũ: si ualde incuruat: qa onerosa ẽ galea. ℣ Quãta. q. d. q̃ fortis & ualida. ℣ Sedeat poplis. exꝑssio ferẽtis ictũ: q̃ gẽibus nitit incuruatis nã poplites proprie dicunt gẽuũ cõcauitates. ℣ Quã dẽso fascia li. i. aspice q̃ denso li. i. dẽso uolumine uestiũ fascia adsit ipsi mulieri: nã facia succinctæ mulieres ludebãt. Mart. Harpasto quoq; subligata ludit. ℣ Et ride hoc: ita superioribus cõiũgitur: ut sit sensus. Aspice & ride q̃si q̃ diuersa faciant. ridiculũ. n. ẽ eas arma tractare: & mox depositis: armis in scaphiũ mĩgere. Est. n. scaphiũ: ut Iulius pollux tradit: uas fœminaꝝ: in qd mĩgerẽt. Vlpianus de auro & argẽto lega. scaphii sic meminit. Scaphia habita uẽtris cã nõ puto argẽto legato cõtineri: qa argẽti nũero nõ habent: dictio ãt ẽ a græco deducta: nã σκαφὴ uas cõcauũ: & peluim significat. Victruuius tamẽ li. viii. ostẽdit scaphiũ nõ solũ ẽẽ uas ad usũ uẽtris: sed ẽt ad alios usus aptũ his uerbis. Scaphiũ æreũ: aut plũbeũ aut peluis ex his: qd̃ erit paratũ: ld̃q ĩtrinsecus oleo ungat &c. ℣ Et ride: sic. n. poetæ ridẽdo notat uicia. Ora. ĩ. i. epistola. Quid puer: ride: mutat cœnacula: lectos. ℣ Dicite uos neptes le. Hi tres: lepidus: metellus: & Fabius gurges fuere uiri grauissimi: horũ poeta citat neptes: ut mulieres seueras: & ex parẽtibus seueris natas: rogatq; nunqd tpibus suis talia mulierũ extiterint mõstra: ut deposito oĩ pudoꝝ ĩ publico ad palũ exercerent. Sicq; suis tpis uicia flagellat: oñdẽs oĩa ĩ deteriq labi. ℣ Lepidi: de. M. æmilio lepido ĩtelligit: q̃ priceps sẽatꝰ a cẽsoribus lectꝰ: ãteq̃ expiraret: ꝑcepit filiis lecto se strato sine liteis: sine purpura efferẽt ĩ reliquũ funꝰ: ne pluſq̃ æris ãnos ꝓsumerẽt: iaginũ specie: nõ sũptibus nobilitati maxioꝝ uiroꝝ funera solere: is bis cõsul fuit põtifex maxius: & cẽsor collega Fului flacci: q quũ aduersus eũ graues inimicitias exercuisset: eas ut simul cẽsores enũtiati sĩt: ĩ cãpo deposuit. ℣ Cæciue metelli. Metellũ illũ ĩtelligit: q orbã lumibꝰ exegit senectã amissis incẽdio: quũ ex ædes uestæ ardẽti põtifex palladiũ rapet memorabili cã: sed euẽtu misero. ℣ Tribuit. n. autoꝛ Pli. populꝰ ro. ꝙ nũq̃ ulli alii ab cõdito æuo: ut quotiẽs ĩ senatũ iret: curru ueheret ad curiã: magnũ & sublime: sed pro oculis datũ. De hoc dixius: & ĩ. iii. fa. ℣ Gurgitis. f. Hic ẽ ille Fabius gurges: q aliquot matrõas ad populũ stupri dãnatas pecũia mulctauit: ex quo mulctaticio ære ueneris ædẽ: q̃ ꝑpe circũ ẽ: faciẽdã curauit: filius autẽ fuit illius. Q. Fabii cẽsoris: a quo ĩ q̃ttuor tribus redacta ẽ turba forẽsis: uñ nomẽ fuit Fabio Ma. datũ: iuꝛ ergo citat neptes. Fabii Curgitis: utpote ex eo natas q uitia mulieꝝ exorsus fuerit dũueritq;. ℣ Quæ. i. minima fecerit id ꝑ tãtã ĩpudẽtiã: q̃ sit a matrõis nr̃i sæculi. ℣ Hos hĩ. i. tales hĩtus athleticos: & gladiatorios. s. ℣ Quãdo ad pa. ge. uxor asyli? q. d. maiore uerecũdia uiuit minima: & uxor gladiatoris: q̃ matronæ nr̃i tpis. Neq; n. ludia ad palũ exercẽb: sicuti matronæ. Asylus gladiatoris nomẽ est. Bene ãt gemit: qa ut diximus: pugiles quũ feriunt aduersa-

Ocreæ

Auctio

Auctarium

Balteꝰ

Mãicæ

Popli/tes

Scaphium

cyclade

cyclade

Bõbyce

Asylus

riũ:ingimiſcunt:non q̃ doleant:animoue ſuccũbant:ſed quia ꝓ fundenda uoce oẽ corpus:ut dixi:intenditur. ¶ Semper habet lites. Alia diſſuaſio. Semp inq̃t lites & iurgia marito ſunt ſentienda:ut nullus ſit:ne in lecto q dem locus quietis:lis ꝓprie appellatur inimicoꝝ concertatio:Iurgium autem beniuolorum & propinquoꝝ. Cice. in li. de rep. iurgare ergo lex putat inter ſe uicinos non litigare. ¶ Minimũ dormit. i. modicũ & parum dormitur. ¶ Tũc grauis illa uiro. Aliã notat exquiſitã in muliere maliciã: quæ cũ amatore ſuo:quũ fuerit: uerita ne maritus male de ſe ſentiat:aut ſuſpicet:ipſa ultro maritũ p fictas lachrymas accuſat totaq; ẽ ĩ ſuſpitio & gemitu:ut diſſimulata prauitate eũ decipiat credẽtẽ ex uehemẽti in ſe amore id fieri. ¶ Tunc grauis: ordo eſt illa tũc eſt grauis & moleſta uiro: accuſans eũ & peior tigride orba:quũ conſcia facti occulti: ideſt adulterii ſui admiſſi ſimulat genitus: ideſt ſimulat ſuſpiria:ac perinde ſe mariti Zelotypã probat. ¶ Orba tigride. Tigris animal ẽ:quod ĩdi & hircani ferũt uelocitatis tremẽdæ:& tũ maxie ablatis fœtibus ſæuit p̃cipua feritate in littore:quum raptor ĩ nauibus ſe cõtulerit:a celeritate nomẽ accepit:nã tigris lĩgua perſica ſagittã ſignificat. ¶ Aut odit pueros: cõſuetudine ægra pueros ꝓ ſeruis:ideſt inſectatur ſeruos:ut adulterii miniſtros:oſtẽdit quomodo grauis ſit uiro. Nam quo irata ei uideat:omnia in domo perturbat:ut grauiter offenſa. ¶ Aut ficta pellice plorat aut fingit ſe plorare pp pellicẽ ſuã. Nã pellex ea appellat quæ cũ eo cubat: cui uxor ſit:de q̃ plura illic dixius. Reſidẽs in codice pellex. ¶ In ſtatiõe ſua: hoc ẽ ĩ ſede ſua. Nã Statio appellat oĩs deſtinatus ad ſtãdũ:excubãdũq; locus:ſæpe ẽt Statio ponit ꝓ ipſis cuſtodib⁹ ut illud apud Trãqllũ in Nerone:ſed adiuuãte uulgi p̃ces ẽt ſtatiõe militũ:q̃ tũc excubabat: repſentaturũ ſe pollicitus ẽ:inde ẽt dñr milites ſtatiõarii. Statio itẽ pro ipſo officio ſtãdi:ut illud apud Valeriũ. Volũtaria ſtatiõe & corpora & aĩos corroborabãt. Alibi antea ſenatus aſſiduam ſtationem eo loci peragebat de quo uocabulo pluſcula dicemus in. xi. ſaty. illic. Stationes:omne theatrũ. ¶ Expectantibus illã. ſ. mulierem: & dominã ſuã. ¶ Quo iubeat manare: oſtẽdit poeta q̃ facile ſit mulieri lachrymas emittere:q̃ ubi libuit:eas fundit:nec minus in re ficta q̃ ĩ uera:unde illud eſt Ouidii. Credidimus lachrymis:an hæ ſimulare docentur. Hæ quoq; habent artes:quaq; iubent eũt. Terẽ. Hæc uerba una me hercle falſa lachrymula extingue. ¶ Tu. c. amo. ĩſultat ĩſcitiæ mariti nimis creduli:credis inq̃t hoc fieri:q a te amet. ¶ Curruca pla. ignominioſe currucã appellat maritũ q̃ſi q alienos educet liberos pro ſuis:uxorẽq; ſuã ab aliis poſſeſſam amplectat. Nã curruca: ut ſcribit Ari. li. vi. de natura animaliũ: auis ẽ:ĩ cuius nido cucullus parit oua:q̃ Curruca:ut ſua fouet: excludit: & educat. Parit itẽ interdũ in nidis minorũ auiũ:& oua q̃ aliena repit edit:maxie uero nidos palũbiũ petit: q̃rũ oua eſu abſumẽs ſua reliq̃t. ¶ Quæ ſcri. q̃lia ſcripta:ac ſi dicat ĩpudica:& amatoria:adiuuãdũq; ẽ geſtu. ¶ Scrinia. Scriniũ ꝓprie appellat:ubi & ſcripta:& unguẽta reponunt. Pli. li. xiii. Caſtris Darii regis expugnatis ĩ reliquo eius apparatu Alexãder cœpit ſcriniũ unguẽtoꝝ. Ora. ĩ epi. Calamum:& chartas:& ſcrinia poſco:a ſcrinio dñr ſcriniarii:q ſcriniis p̃ſunt. ¶ Mœchæ. i. uxoris tuæ:q̃ mœcha ẽ. ¶ Zelotypæ:q̃ ſe zelotypã ſimulat: nã zelotyp⁹ ꝓprie appellari p̃t æmulator & amator formæ ζῆλος. n. æmulatio ẽ:& amor. τύπος forma:q igit ita amat: ut ſolicitus ſit:neq; amor ſuo pſruat:zelotypus ẽ. Et zelotypia diffinit a Chryſippo ægritudo aĩ ex eo ꝓueniẽs: q̃ timeas:ne adſit alteri:qđ cũ nemine uelis hr̃e cõe. ¶ Sed ia. ĩ ſer. cõ. Oſtẽſurus ẽ mulierẽ non mõ ad oĩa uicia eẽ ꝓnã:ſed ĩ flagitio dep̃heſã mira ſe ẽt audacia defẽdere. Si inq̃t forte accidat:ut eã ĩuenias ĩ cõplexibus:aut ſerui:aut eq̃tis:ita ut ne ſũmus qdẽ orator eloquẽtia ſua q̃at rẽ tueri ip̃a iq̃t facile:& ſe ſtatĩ tuebit. ¶ Dic qn. Quĩtilianũ poſuit poeta ꝓ ſũmo oratore:q tp̃ibus Domitiãi floruit:ſcripſit libros de ĩſtitutiõe oratoria: q ad nos puenerũt:urbis fuit magiſter prius:q mercedẽ publicã accipite fiſco:ut ſcri. Euſe. Docuit ẽt nepotes Domitiãi. Mar. Quĩtiliãe uagæ moderator ſũme iuuẽtæ. Gloria romanæ qntiliãe togæ. ¶ Aliquẽ co. i. dic facti rõnẽ. Nã græci choran appellãt:qđ nos colorẽ. i. rõnẽ:q̃ factũ excuſat. Seneca ĩ tertio Declamationũ. Mãifeſtus ẽ adoleſcentis color:ut dicat ſe autoritate p̃ris opp̃ſſũ. idẽ ĩ. vi. ꝯtrouerſia. ii. libri. colore hoc uſus ẽ latro ꝓ p̃re puellæ nõ miſericordia motã:ſed libidine:& iõ nõ eẽ beneficiũ. Idẽ ĩ ſeq̃nti cõtrouerſia Alio colore uſus ẽ: dixit. n. nõ irã illã p̃ris fuiſſe: ſed caliditatẽ. Quæſtio q̃ ſine colore ẽ cõſiſtere neq̃t:hoc mõ. C. Vatienus ſiniſtræ mãus digitos:ne bello Italico militaret:abſcidit:reus:ẽ læſe reip. Hic qm̃ color facti nõ ĩuenit:cã neq̃t cõſiſtere: ſicq; defenſio ſubuertit. Vñ iucũde poeta ĩterrogat Quĩtilia. tãq̃ optimũ rhetorẽ:ut cãm hãc defendat & facti rõnẽ afferat. ¶ Hærem⁹:uerba qntiliãi. Certe ĩq̃t hærem⁹. i. ãbigim⁹:quo pacto rẽ tã euidẽtẽ poſſim⁹ d̃fẽder. ¶ Dic. i. uerba qntiliãi. q. d. quũ nos id neſciam⁹:dic tu ip̃a o mulier. Illud obſeruãdũ ẽ hoc ꝓnom ip̃e iũgi priæ pſonæ ſcdæ & tertiæ:ut ip̃e feci:ip̃e feciſti:ip̃e fecit. ¶ Oli. c. arguta defẽſio mulieris. ¶ Mar. c. ſolẽt. n. ira pciti ita clamãdo elemẽta cier:ut illud Terẽtia. O cœlũ o terra o Maria neptũni. ¶ Hõ ſũ:crimẽ a ſe remouet ĩ ſexus ĩbecillitatẽ trãſſerẽs:ut ſit hõ ſũ. i. mulier ſũ:& ꝓide nec mirꝝ:ſi aliq̃n a recto tramitte declio:q̃n cuiuſq; ſit hois errar.

Lis · Iurgiũ · Tigris · Pellex · Statio · Stationarii · Curruca · Scriniũ · Zelotypus · Zelotypia

Semper habet lites:alternaq; iurgia lectus.
In quo nupta iacet:minimum dormitur in illo.
Tunc grauis illa uiro:tunc orba tygride peior.
Quum ſimulat gemitus occulti conſcia facti
Aut odit pueros:aut ficta pellice plorat
Vberibus ſemp lachrymis:ſemperq; paratis
In ſtatione ſua:atq; ipſis expectantibus illam.
Quo iubeat manare modo:tu credis amorẽ.
Tu tibi tunc curruca places:fletumq; labellis
Exorbes:quæ ſcripta:& quot lecture tabellas.
Si tibi zelotypæ retegantur ſcrinia mœchæ.
Sed iacet in ſerui complexibus:aut equitis:dic.
Dic aliquem ſodes:dic quintiliane colorem.
Hæremus:dic ipſa:olim conuenerat inquit.
Vt faceres tu quod uelles: nec non ego poſſem
Indulgere mihi:clames licet:& mare cœlo
Confundas:homo ſum nihil eſt audacius illis
Deprenſis:iram atq; animos a crimine ſumũt.

¶ Vnde hæc mõſtra tñ:forte ĩq̃t req̃ris:uñ hæc tãta mulierũ ſcelera ꝓueniãt:ex nimio ĩq̃t ocio nimioq; reꝝ luxu hæc ſunt:qđ p ſeq̃ẽtia ĩdicat. Nã quũ rõani pauptate & bellis ĩq̃t p̃mebãt:ſũma ĩ urbe uigebat pudicitia & ꝓbitas:unde ẽ illud Saluſtii ĩ Iug. Metus hoſtilis ĩ bõis artib⁹ ciuitatẽ retinebat:q̃re elegãter ſeq̃tur p̃ſtabat caſtas &c. Veꝝ iis oĩbus amoris ĩcõmodis luxuria ĩualuit:mores totius ciuitatis corrupti ſũt. Sic poeta mõet: in delitiis p̃clitari hõeſtatẽ. Vnde illud ẽ Ouidii. Quærit ægiſtus q̃re ſit factus adulter. In promptu cã ẽ: deſidioſus erat. ¶ Labor:nã dũ uariis ĩtẽti laboribus paupertatẽ tuebãt:uitiis carebãt:unde ſapiẽter dixit. Ouidi⁹. Ocia ſi tollas periere cupidinis artes. ¶ Vellere tuſco. i. Lanificio. ¶ Tuſco:aut qa ĩ uico tuſco lanificiũ exercebat. Tuſcus ãt uic⁹ fuit ĩ urbe:quo itẽ ad uelabꝝ ubi cõſiſtebãt:unguẽtarii & lenones:uñ ẽ illud Oratii ĩ ſaty. Vnguẽtarius ac tuſci turbe ĩpia uici: aut reuera:qa ex ætruria urbi uicina lãificiũ habebat. ¶ Ac pro. ur. hã. i. bella:q̃lia hãnibal geſſit aduerſus romanos. Hãnibal ãt poſt canẽſem cladẽ ad Anienẽ fluuium tria milia paſſuũ ab urbe caſtrametatus eſt:quo tp̃e ploratus:autore Liuio:mulieꝝ nõ ex priuatis ſolũ dõibus exaudiebat: ſed undiq; matrõæ ĩ publicũ effuſæ circa deũ delubra diſcurrebãt crinibus ſparſis arã uerẽtes:nixæ genibus ſupinas manus ad cœlũ ad deos tẽdẽtes orãteſq;:ut urbẽ romã e mãibus hoſtiũ eriperẽt:matreſq; romanas:& liberos paruos ĩuiolatos ſeruarẽt. ¶ Stãtes ĩ turre collina. Nã ſenatus cẽſuit:ut Hãnibale ꝓxio urbi:cõſules põerẽt caſtra inter portã collinã & exq̃linã. Cõſules ſenatuſq; ĩ caſtra uenerũt ibi de ſũma reip. cõſulatũ Collinã ãt dictã ſcri. Var. a uarietate colliũ:q̃ q̃rinalis hũit collis ea. n. porta ad Quirinalẽ ducebat. Nũc patimur ex nimio ĩq̃t ocio multa nũc mala patimur. Luxuria. n. urbẽ ĩuaſit:q̃ graui⁹ qdẽ q̃ bellũ oẽm hõeſtatẽ expugnauit. Victũq; ulciſcit orbẽ:ſumit ĩq̃t uĩdictã:& ſuppliciũ de romanis:q totũ orbẽ uicerũt. q. d. ſatius fuiſſet:ſi totũ orbẽ non ſupaſſent:ne luxuria urbẽ occuparet. ¶ Nullũ crimẽ abeſt. Ex quo ĩq̃t ciuitas ĩpio & opib⁹ aucta oẽ ẽ gẽus ſceleris exerceri cœpit. Vñ & Titus Li. ſic ſcri. ĩ ꝓlogo ſuo. Quãto reꝝ minus:tãto minus cupiditatis erat: nup diuitiæ auaritiã:& abũdãtes uoluptates deſideriũ p luxũ atq; libidinẽ pereũdi pdẽdiq; oĩa ĩuexere. ¶ Hinc nõ ſolũ ĩq̃t mores urbis p luxũ corrupti ſunt:ſed & aliæ ciuitates urbis exẽplo luxuriãt. ¶ Hĩc. i. ex roma. ¶ Fluxit. ſ. luxuria. ¶ Ad hiſtros. Hiſtri ex littore illyrico ĩ italia uenĩẽti occurrũt:ab iis ait Feſtus Põ. appellatos eẽ hiſtriones:& primũ illĩc uenerĩt:ut ĩde appareat eos molliter uixiſſe. Li. tñ ĩ ſeptio priæ decadis:& Tacitus & Vale. li. ii. de ãtiq̃s ĩſtitutis ludiũ q tuſco uerbo hiſtrio appellatus ẽ:ex ætruria romã primũ accitũ cõtẽdũt. ¶ Sybaris: oppidũ ẽ nõ lõge a Cratone cõditũ ab Achiuis ĩter duos amnes cratidẽ & Sybaridem:a quo cognomẽ habuit autor Strabo li. vi. Bene ãt ait luxuriã ad Sybaritas defluxiſſe. Nã cõſtat eos luxu:delitiiſq; notabiles fuiſſe. Vñ Philõ hæbre⁹ ĩ uita Moſæ. Comedias ĩq̃t & Sybariticas neq̃tias cõponẽtes. Stra. eodẽ li. ſcri. Sybaritus adeo luxuria delitiis ĩtẽperãtes defluxiſſe:ut oĩ illa felicitatẽ ĩfra ſeptuagita dies a crotoniatis exuti fuerĩt & debellati. ¶ Hĩc rhodos atq; miletos:caſus ſũt noĩati. i. luxuria rhodia:& mileſia:hĩc ẽ. i. ex urbe roma nata ẽ. Et exẽplo urbis rhodii & mileſii luxuriare didicerũt. Rhodos ãt ĩſula ẽ maris lycii cognomĩata a rhodo Neptuni filia ex ſorore Telchinũ. Bñ ãt Rhodon & Mileton noĩauit. Nã oẽs fere populi oriẽtales:maxieq; aſiatici oĩ reꝝ luxu affluxerũt. Vñ ẽ illud Vale. ĩ. ii. Spartana ciuitas ſeueriſſimis Lycurgi legibus obtẽperãs aliquãdiu ciuiũ ſuoꝝ oculos a cõtẽplãda aſia retraxit:ne illecebras eius capti ad delicatius uitæ genus ꝓlaberẽtur:audierãt. n. lauticiam ĩde:& ĩ modicos ſũptus:& oĩa nõ neceſſaria uoluptatis genera fluxiſſe:qđ & Liui. affirmat lib. ix. de bello macedonico. ¶ Miletos:ciuitas ẽ Ioniæ p̃ria Thaletis philoſophi ĩ Aſia minore. ¶ Tarẽtum: ciuitas Calabriæ. ¶ Coronatũ & ma. hoc iõ dicit:qa ĩbi cõuiuia luxurioſa agitabant:ĩ q̃bus ſumebant coronæ. Cõſuetudinẽ aũt cœnãdi cũ coronis:iones primi repiſſet tradũt:autor Vale. ĩ. ii. De mollitiæ tarẽtinoꝝ ſic finẽ ꝓfecto fruẽdaꝝ opũ:q̃bus ad ĩuidiã diu abũdaueras Tarẽtina ciuitas q̃ſiuiſti. Sydonius ip̃aq;:q̃ piit trepidauerat uncta tarẽtus. Ora. ĩ epi. Sed uacuũ tybur placet:aut molle tarẽtũ. i. luxuriæ uacãs fuerũt. n. opulẽtiſſimi Tarẽtini:unde Val. li. ii. ſic ſcri. ¶ Petulãs:ad id reſpexit:q̃ nõ mõ p ſupbiã res romanorũ ĩ portu ſuo captus reddere noluerũt: ſed alterum ex legatis:qui a ſenatu miſſi fuerant ad eas repetendas urina reſperſerint. ¶ Prima peregrinos. Oſtendit nimia diuitiarum abundantia urbis mores corruptos eſſe: ciuitas enim iam omni orbe ſubacto in omnem prorupit luxum:eſt ergo ſenſus: Pecunia ipſa: ideſt ampla patrimonia & diuitiæ multæ fuere cauſa ut mores peregrini & luxus in urbem inueherentur:ut ſi quid apud nationes peregrinas ad luxum eſſet id omne romani uſurparent: unde illud in tertia ſatyra: Iam pridem in tyberim ſyrus defluxit orontes. Et linguam & mores & cũ tibicine chordas:Obliquas:nec non gẽtilia timpana ſecũ. Vexit & ad circũ iuſſas ꝓſtare puellas. Ex aſia enim:ut docet Liuius libro. ix. de bello macedonico. Luxuriæ peregrinæ origo ab exercitu aſiatico inuecta in urbem eſt inde primum lectos æratos: ueſtem ſtragulam præcioſam plagulas: & alia extilia: & quæ tum magnificæ ſuppellectilis habebantur: monopodia: & abacos romam adduxerunt. Tunc pſaltriæ: ſambuciſtriæq;:& conuiualia ludionũ oblectamenta addita epulis: epulæ quoq; ipſæ: & cura & ſumptu maiore apparari cœptæ. Tunc coquus uiliſſimum antiquis mancipium & æſtimatione: & uſu in præcio eſſe.

Tuſcus · Collina · Sybaris · rhodos

Vnđ hæc mõſtra tamẽ:uel de quo fõte req̃ris?
Præſtabat caſtas humilis fortuna latinas
Quondam:nec uitiis contingi parua ſinebat
Tecta labor:ſomniq; breues:& uellere tuſco
Vexatæ duræq; manus:ac proximus urbi
Hannibal:& ſtantes collina in turre mariti.
Nunc patimur longæ pacis mala:ſæuior armis
Luxuria incubuit:uictumq; ulciſcitur orbem.
Nullũ crimẽ abeſt:facinuſq; libidinis:ex quo
Paupertas romana perit:hinc fluxit ad hiſtros.
Et ſybaris colles:hinc rhodos atq; miletos.
At coronatum petulãs:madidumq; tarentum.
Prima peregrinos obſcœna pecunia mores
Intulit:& turpi fregerunt ſæcula luxu

Diuitiæ molles:quid enim uenus ebria curat?
Inguinis & capitis quæ sint discrimina nescit.
Grãdia q mediis:iã noctibus ostrea mordet.
Q uũ perfusa mero spumãt unguẽta falerno.
Q uũ bibitur concha:quum iã uertigine tectũ
Ambulat:& geminis exurgit mensa lucernis.
I nunc:& dubita qua sorbeat aera sanna
Tullia:quid dicat notæ collactea mauræ.
Maura pudicitiæ ueterem quum præterit arã.
Noctibus hic ponunt lecticas:micturiunt hic.
Effigiemq; deæ longis syphonibus implent.
Inq; uices equitant:ac luna teste mouentur.
Inde domos abeunt:tu calcas luce reuersa
Coniugis urinam magnos uisurus amicos
Nota bonæ secreta deæ:cum tibia lumbos

Quid.n.uenus ebria curat. Sẽtẽtia ẽ generalis ,plata:tamẽ nũc ,ppter luxũ itẽperãtiãq; mulierũ: ut sit sensus. Nemo inqt locuplex:diuitiisq; abũdãs hõestatis rõnẽ hẽt:oĩa.n.p sũmũ luxũ itẽperãtiãq; agit:ut p uenerẽ ebriam itelligas effusum in omnẽ luxũ ociũ hoĩs ebrii.i.diuitiis repleti:q plenis itẽperãtiæ uelis ad oẽs & aĩ & corporis deferẽ uoluptates. Inguinis & capitis. Mulier inqt:q delicatis repleẽ cibis:uinoq; multo iebriaẽ:unguẽtis delibuta pciosis nõ discernit tãto rerũ luxu rõnẽ ipediẽte:qd itersit iter fellationẽ & coitũ: hoc ẽ turpiusne sit crimẽ fellatiõis an coitus:sicq; multiplicẽ mulierũ sui tẽporis ipudicitiã flagellat:ac si dicat oĩa hæc idifferẽter agũt nulla turpitudine abstinẽt. Vnde & Ora. carmine lyrico ostẽdit p uiolẽtiã licitã & illicitã libidinẽ exerceri. Mõet sithoniis nõ leuis cuius. Quũ fas atq; nefas exiguo fine libidinũ discernunt auidi. Ordo ãt ẽ mulier q mediis noctibus ostrea mordet:nescit q̃ sint discrimina iguinis & capitis.i. iter iguẽ & caput:ut p iguen itelligas naturalẽ coitũ:p caput fellationẽ. Quũ unguẽta pfusa mero falerno spumãt. Mordet:cõedit. Ostrea: pisces sũt cõcha itecti:uenerẽ si cõedanẽ excitãt. Vnguẽta pf.i.imixta uino & epota:nã in tm̃ unguẽtoꝝ luxuria adoleuerat: ut nõ solũ iis linerenẽ:sed ẽt biberent:unde Pli.li.xxxi. ita scri. At hercules iã qdã ẽt i potu addũt:tãtiq; amaritudo ẽ:ut odore ,pdigo fruanẽ:ex utraq; parte corporis exteriore.s.& iteriore. Quũ bibiẽ cõcha: hypbolicos.i.grãdi poculo. Quũ iã uertigine tectũ. Videnẽ.n.oĩa ebrio i uertiginẽ agi:cõgeminariq; lucernæ. Orat. ut semel icto. Accessit furor capiti: numerusq; lucernis Sene. ad Luciliũ loquẽs de ebrio. Adiice illũ ignorãtẽ sui dubia:& iexplanata uerba: incertos oculos:gradũ errãtẽ:uertiginẽ capitis: tecta ipsa mobilia: uelut aliquo turbie circũagẽte totã domũ. I nũc & dubita. Honesta ẽ ihibitio p cõcessionẽ:ut ostẽdat minime dubitãdũ eẽ. Sic & Mart. in octauo. I nũc & dubita uates an diligat ipsos. Iuuenalis alibi. I nunc:& uentis animam committe. Quũ hæc inquit mulieribus uitia eẽ cognoscas:dubitabis quo cõtemptu:quaq; irrisione habeãt aram pudicitiæ. Quum iuxta illam p̃tereũt? Est ergo cum indignatione legendũ. I nunc posthume ursidi & dubita qua sanna.i.qua oris distorsione tullia rideat aram pudicitiæ. Quasi dicat non debes dubitare pudicitiam a mulieribus miris modis contẽni q̃ præcipua ueneratione colere deberent. Est enim. Sanna irriso:quæ fit quadam oris:& nasi distorsione. Vnde subsannare.i.irridere:& notare. Persius. Posticæ occurrite sanne.i.irrisiõi:q̃ fieri solet post terga. Sorbeat aera.i.ore distorto & hianti respiret in cõtẽptũ deæ. Collactea:hoc loco nomẽ ẽ propriũ. Alias collactea illa est:autore Capro:quæ eodẽ lacte nutrita est. Quid dicat:q̃ multa ignominiosa in ipsam pudicitiã effutiat. Quũ p̃terit:hoc aũt dicit:qa Quũ deberet ex uetere istituto arã p̃tereundo uenerari subsannat:& irridet. Nã apud antiquos hic mos custodiebaẽ:ut nõ sine summa ueneratione tẽpla præterirenẽ. Vnde ẽ illud apud Apuleiũ in prima apologia. Si fanũ aliquod prætereat:nefas habet adorandi gratia manum labris admouere. Noctibus hic:ponunt.s.ad aram pudicitiæ. Implẽt effigiẽ deæ:mingentes deã lotio respergunt quã contẽnũt ut impudicæ & honestatis aduersatrices:sicq; cũ superioribus conueniũt:magis quã intelligas de fellatione dici:ut ostẽdat poeta mulieres tantũ ab omni honestate resilire:ut ipsam quoq; pudicitiam q̃ præcipue colere deberẽt:miris modis contemnant:& sacra quoq; bonæ deæ impudice celebrent. Lõgis siphonibus. Siphones ,pprie dicunẽ fistulæ:& tubi:& cãnæ ex quacunq; materia:unde liqda fluere possunt. Corne. Cel. prodest etiã aduersus tardã cõcoctionẽ uinũ frigidũ bibere:& post cibũ magnã potionẽ:sed ut supra dixi p siphonẽ. Quibus uerbis declarat fistulã:& siphonẽ idẽ signare:nã pauloante dixerat:duos cyathos p tenuẽ fistulã bibãt. Pli. li. ii. de aq̃ i sũma iuga erũpẽte. Quo spũ acta:& terræ põdere p̃ssa siphonũ mõ emicat. Per siphones igitur lõgos uesicæ meatus itelligit:ex qbus urina exit:inde p diminutionẽ Siphunculi dicunẽ. Pli. ad Apollinarẽ:in hoc fonte crater circa:siphunculi plures miscent iucũdissimũ murmur. Et paulo infra. E stibadio aq̃ uelut expssa cubantiũ põdere siphũculis effluit:cauato lapide suscipiẽ. Inq; uices eqtant. Hinc apparet deã haberi cõtemptui:in cuius conspectu turpissima quæq; pagãt:expresiit autẽ tribades mulieres:hoc est fricatrices a τριβω qđ est frico:siue tero:q̃lis fuit sapho ut ipsa fareẽ & Porphirio docet: qđ genus sceleris primo instituisse dicunẽ lesbiæ mulieres:unde apud Aristotelẽ λεσβιζειν id agere est. In uices:ut altera alterã ineat. Pli. li. vii. Androgynos cõstat utriusq; eẽ naturæ inter se uicibus coeuntes. Alibi. Iuuena. Ne faciãt uicibus. Coniugis urinam: quam emisit ante effigiẽ pudicitiæ. Magnos uisurus amicos.i.ex cõsuetudine Romana amicos salutaturus matutino. Nota bonæ secreta deæ: ita inferunẽ a poeta:q̃si dicat mirũ ẽ:quã sint ẽt obscæna quæ in sacris bonæ deæ fiũt a mulierib9:estq; adiuuãdũ gestu. De bona dea dictũ ẽ in. ii. satyra. Atq; bonam teneræ placãt abdomine porcæ. Secreta bone deæ. Secreta autem dicit:quia ut autores sunt Macro. & Plutar. in Cæsare & Cicerone: horum sacrorũ ritus arcani fuerunt:quumq; celebrarenẽ:uiris interesse nõ licebat: ea tãtũ i domo sũmi pontificis noctua mulieribus celebrabanẽ. Quũ tibia lũbos:sic illud persii. Quũ carmina lũbũ intrãt. Nã lasciuo cantu & sono libido maxime excitaẽ. In iis enim sacris ad Tibiam: ut ait Plutarchus: saltabant mulieres multa Bacchanalibus similia peragentes: unde supra. Nullo gemit hic tibicina cornu.

Ostrea
Sanna
Subsannare
Collactea
Siphones
Siphunculi
Tribades
Androgynos

Incitat:& cornu pariter:uinoq; feruntur
Attonitæ:crinemq; rotant ululante priapo
Mænades:o quantus tunc illis mẽtibus ardor.
Concubitus:quæ uox saltante libidine:quãtus
Ille meri ueteris per crura madentia torrens
Lenonum ancillas posita laufeia corona
Prouocat:& tolit pendentis præmia coxæ.
Ipsa medullinæ frictum crissantis adorat.
Palmam iter dominas uirtus natalibus æquat.
Nil ibi per ludum simulabitur:omnia fient
Ad uerum:quibus incendi iam frigidus æuo
Laumedontiades:& nestoris hernia possit.
Tũc prurigo moræ ipatiẽs:tũc fœmia simplex.
Et toto pariter repetitus clamor ab antro.
Iam fas est:admitte uiros:dormitat adulter
Illa iubet sumpto iuuenem properare cucullo.
Si nihil est:seruis incurritur:abstuleris spem
Seruorum:ueniet conductus aquarius:hic si
Q uæritur:& desunt hoies mora nulla p ipsa
Q uominus imposito clunẽ summitat asello.

Vinoq; ferunẽ:licet in iis sacris uino uterenẽ:tamẽ lactis noĩe nũcupaẽ:& uas mellariũ:autor ẽ Macro. Ordo ẽ ãt:o qtus ardor cõcubitus est illis mẽtibus:quũ tibia icitat:lũbos & mænade: attonitæ cornu & uino ferũtur.i.agitanẽ & rapiunẽ. Crinẽq; rotãt:caput agitãt. Vlulãte priapo:uult oĩno ostẽdere poeta i sacris bonæ deæ oĩa fere fieri a mulieribus:q̃ fieri cõsueuerãt i Bacchanalibus:i qbus:ut dixim9 i.ii.saty. Autore Liuio Viri & mulieres nõ gratia sacroꝝ:sed cõcubitus cõueniebãt:nã ibi stupra erãt ,pmiscua igenuoꝝ & fœminaꝝ:tũ inter se:tũ cũ maribus ibi aderãt sacerdotes & Priapi:& Cybeles:multiq; ululatus cymbaloꝝ:& tympãorũ:& id genus istruẽdoꝝ musicoꝝ:p qđ ait poeta ululante priapo.i.sacerdote Priapi edẽte sonos: & ululatus musicis:instrumẽtis:hoc autẽ faciebant:ne q̃ritantis uox p uim stuprũ pacientis exaudireẽ. De qbus bacchanalibus sic meminit Diuus Augustinus li.xviii. de ciuitate dei. Et tamẽ eius uelut dei noĩe per imũdos dæmões bacchanalia sacra:uel potius sacrilegia sunt istituta:de quoꝝ rabiosa turpitudine post tam multos annos sic senatus erubuit:ut in urbe romana eẽ ,phiberet. Mænades: eas mænades appellat: q multa bacchanalibus similia pagerẽt. Nã mænades dicuntur Bacchæ a μαινομαι quod idem est: quod furo. Cõcubitus:genitiuus est casus. Quæ uox:quam impudica. Saltãte libidie:Titillãte pruritu: & uredine. Quantus torrens. Hyperbolæ ẽ: idest q̃uis discursus spermatis collecti ex nimio haustu uini. Lenonum ancillas. Carpit mulieres tribades sui tẽporis: conquæriturq; quod in iisdem sacris bonæ deæ. Quum corona seruantibus uirginitatem daretur:nunc proponaẽ tribadibus. Laufeia:nomẽ mulieris ipudicæ:& ebriosæ: de qua alibi. Quantũ Laufeia bibebat. Ancillas lenonũ:puellas Lenonũ ,pstitutas. Prouocat:q̃si melius libidiatura. Coxæ pẽdẽtis:nã q̃ succũbit:sublimi coxa excipit tribadẽ icũbẽtẽ. Ipsa.s.Laufeia. Adorat frictũ: hoc ãt dicit:qa genibus icuruaẽ ad frictũ. Medullinæ crissantis:mouẽtis se ad turpitudinẽ. Nã crissari mulieꝝ est:sicuti Ceuere uiroꝝ. Palmã iter dominas:uirtus natalibus æquat. Quũ inter mulieres inquit cæteris i rebus:honestisq; officiis nobilitatis rõ habeaẽ:ita ut semp nobiliores p̃ponanẽ. In hoc tamẽ obscœno libidinis flagitio uictoria & corona tã ignobili quã nobili idifferẽter daẽ: ,put quæq; melius libidinata fuerit:nulla prorsus illic habita rõne nobilitatis. Ergo inqt nullũ illic habeẽ discrimẽ inter mulieres: sed uirtus.s.libidinandi & coeũdi iter dominas.i.q̃ exerceẽ inter ipsas mulieres æquat palmã.i.facit:ut ipsa:q̃ uictrix fit:æq̃tur natalibus.i.nobilitati:nã per natales numero pluratiuo nobilitatẽ intelligimus. Vnde Corne. Taci. loquens de Cornelio fusco ait. Cornelius fuscus ingens ætate:Clarus natalibus. Seneca ad Lucillium. Conditor ille iuris humani non natalibus nos:nec nominum claritate distinxit. Laumedontiades: idest Priamus Laumedontis filius. Per Priamum autem & Nestora omnes extremæ senectutis intelligit: speciemquæ pro genere posuit. Hernia:græci Enterocelen & epiplocelen uocant:autore Celso:quod nos Herniam:est enim quum intestinum:aut omentum in sinum Testiculorum:quem græci oscheon:Latini scrotum appellant descendit:quo uitio senes maxime laborant. Nestoris. Nestor nelei regis pyli fuit filius: qui ut tradit Homerus:tertiam hominum ætatem uixit. Vnde Ouidius in metamorphoseos. Vixi Annos biscẽtum:nunc tertia uiuitur ætas. Tunc:quum omnia aperte peraguntur:omni amota simulatione. Prurigo: libidinis excitatio:omnisq; uredo. Tunc fœmina simplex: Tunc inquit simpliciter omnia agit mulier: neq; turpitudinem aliquo pudoris uelamento tegit. Repetitus clamor:a fœmina expetente adulterum. A toto antro: ab loco sacrorum occultiore. Iam fas est:uerba mulierum libidinis impatientium:uocantiumq; uiros itra ædes sacrorum. Dormitat adulter:idest si adulter dormit:nec uenit illa iubet iuuenem ad se alium accersi. Cucullo:cucullus genus ẽ uestis:de quo abunde dictum est in tertia satyra. Veneto:duroq; cucullo. Si nihil est: subaudi amantium. Seruis incurritur:idest ad seruos recurrunt: ut cum eis libidinentur. Aquarius. Alii tradunt aquarium illum dici:qui aquã coquo ministrat:quod hominis est uilissimus. Aquarium etiam accipi ,p eo:qui publice aquã uendit:ut Romæ & Venetiis nostris temporibus fit:unde Celius ad Ciceronem:nisi ego cum tabernariis:& aquariis pugnarem ciuitatem ueternus occupasset:unde & aquarium appellamus signum in zodiaco humectum & hymbricum. Nam sole in eo existente pluuiæ cadũt in terras. Iulius uero Frõtinus de aquæ ductibus ostendit illum dici aquarium:qui curam haberet aquarum deducendarum per urbẽ: sit enim scribit. Cuius rei fraus aquariorum est:quos aquas ex publicis ductibus in priuatorum usum deriuare depræhẽdimus. Alibi Nouus autẽ anio uiciabat cæteras aq̃s:nã quũ editissimus ueniat:& in primis abũdãs defectiõi aliaꝝ succurrit ipitia aq̃rioꝝ deducẽtiũ i alienos cũ specus. Aq̃rioli ãt dicebanẽ mulierũ impudicaꝝ sordidi asseclæ. Apuleius in.ii. apologia hisce auditis exacerbatus:aquariolus iste uxoris suæ ita ira extumuit.

Bacchanalia
Mænades
Crissari
Ceuere
Natales
Hernia
Oscheõ
Scrotũ
Nestor
Cucullus
Aq̃rius

Ex bibl. univ. Dorp.

¶ Atq; utinā ritus. Dolet poeta ī mulieribus tātā eē libidinis uredinē ut deorū ēt tēpla ꝓfanēt. Pudicitiā cōtē/
nāt: ī sacris bōæ deæ nulla turpitudine abstineāt. ¶ Ritus ueteres. Solénia uetera sacroꝝ nō uiolarētur. ¶ Pu/
blica sacra: q̄ ꝓ salute populi Ro. celebrabant. Plutar. ¶ Mauri: Mauritāia ī extrema est pte aphricæ ad occidē/
tē ad montē atlantē. ¶ Indi: populi sunt ad orientē siti ꝓpe oceani refluxus: & solis exortus: est. n. sensus: orien
tales pariter & occidentales natiōes nouerūt: q̄ psaltria tulerit penē maiorem quā sint duo anticatones. ¶ Cæ/
saris illuc. i. ubi sacra bonæ deæ celebrant. ¶ Psaltria: q̄ optimæ canit a psallo. i. cano: unde psalmus. i. cātus: &

Mauritania / Indi / Psaltria / Psalm⁹ / Psalterium / fidicina / Penis / Offa penita

Atq; utinam ritus ueteres: & publica saltem
His intacta malis agerentur sacra: sed omnes
Nouerunt mauri: atq; indi: quæ psaltria penē
Maiorem: quā sint duo cæsaris anticatones
Illuc: testiculi sibi conscius: unde fugit mus
Intulerit: ubi uelari pictura iubetur.
Q uæcuq; alterius sexus imitata figuram est.
Et qs tunc hoium contemptor numinis: aut qs
Sympuuium ridere numæ: nigrumq; catinū:
Et uaticano fragiles de monte patellas:
Ausus erat: sed nunc ad q̄s nō Claudius aras:
Audio quid ueteres olim moneatis amici.
Pone seram: cohibe: sed quis custodiet ipsos
Custodes: cauta est: & ab illis incipit uxor.
Iamq; eadē summis pariter: minimisq; libido
Nec melior pedibus: silicem quæ coterit atrū.
Q uam quæ longorum uehitur ceruice syroꝝ.
Vt spectet ludos: conducit oculina uestem.
Conducit comites: sellam/ceruical: amicas.
Nutricem: & flauam: cui det mandata: puellā

psalteriū instrumentū musitū. Quas psaltrias græci
dixerūt: latini fidicinas appellarunt. ¶ Penē: ueretrū:
penis dicit a pēdēdo: nā penē: autore Festo caudā uo/
cabant: unde offam porcinam cū cauda offam peni/
tā dicebāt: nūc uero penis capit ꝓ mēbro uirili sicu/
ti ēt cauda salax. ¶ Duo Cæsa. anticatones. Cice. libel
lū in laudē catonis uticēsis scripserat. Contra Cæsar
indignatus duos libros scripsit quos appellauit anti/
catones. De qbus ita Suetonius in Cæsare Reliqt: &
de Analogia duos libros & Anticatones totidē. In q/
bus cōplexus est crimina quāplurima in Catonē: de
anticatonibus ēt Cice. intellexit quadā epistola. Ad
Atticū sic scribēs. Qualis futura sit Cæsaris uitupe/
ratio cōtra laudationē meā pspexi ex eo libro quem
Hirtius ad me misit: ī quo colligit uitia Catōis: Vo/
cabulū est autē cōpositū ex græco & latino. Nam di
ctones: autore Quint. in primo ex peregrino & nro
cōponunt: ut Epitogiū & Anticato: Epitogiū est āt
genus uestis: qd' togæ superinduebat ἐπὶ ꝓpositio
ne græca & togā formatū ē. Anticato uero ab ἀντὶ
qd' est cōtra & cato: sic aūt duo libri in uolumē unū
cōplicati erant: & conuoluti specie tereti. Vnde & uo
lumina sunt denominata: ut diximus latius ī prima
satyra Cui uolumini modo penē illū cōparat poeta.
¶ Vnde fugitimus: tantæ pudicitiæ ferunt bonā deā
fuisse autor Macro. Vt extra gynæceū nūq̄ sit egres/
sa: nec nomen eius in publico fuerit auditū: nec uirū
unq̄ uiderit: uel a uiro uisa sit. Propter qd' nec uir tē/
plū eius ingredit. Vnde Tibullus: Sacra deæ marib⁹

Epitogium / Anticato / uolum̄

nō adeūda deæ. Et Propertius: fœmineæ loca clausa deæ fontisq; piandos. Impune & nullis sacra retecta uiris:
& ut testat Seneca: ita mares ab eius sacris arcebant: ut picturæ quoq; animaliū masculoꝝ cōtegerēt. Ostēdit
igit poeta ī Brutis maiorē eē pudorē quā in mulieribus: q̄s nō pudeat ueretrā in sacris bonæ deæ inferre. Vn/
de fugiāt ipsi mures tanq̄ qui sciant ea sacra oī amota uirili figura celebrari cōsueuisse. ¶ Et qs tūc hominū. Vt
sit sensus. Priscis tēporibus tāta ueneratione colebant dii: ut nemo unquā ausus sit eoꝝ ritū contemnere. Nūc
aūt ita ludibrio habētur: ut ī oībus tēplis: obscœnissima quæq; fiant. ¶ Numine: q secundus post Romulum
rex Romanorū sacra plurima īstituit: ædē ueste cōfecit: uirgines uestales elegit: Flamines tres Dialē: Martialē:
Quirinalē: Salios martis Sacerdotes: ī sacris fictilibus usus ē. ¶ Simpuuiū: uas cuius usus erat ī sacris: dictū a su
mēdo: ut scribit Varro. ¶ Catinū: uas a capiēdo dictū. ¶ Patellas. f. i. fictiles a frāgēdo. Nā & patella uas erat: quo
etiā utebantur in sacris: unde scri. Valerius. C. Fabritiū Patellam deorū & Salinum habuisse: Aemiliū quoq;
Pappum addit: quum hereditatis nomine ea accepisset religionis causa a se ab alienanda non putasse. ¶ Vatica/
no. Collis Vaticanus est appellatus: quod eo potitus sit populus romanus: uatum responso expulsis ætruscis.
¶ Sed nunc ad quas non Claudius aras: subaudi accedit: per Claudium intelligit omnem adulterum nam Clo
dius: ut diximus ex autoritate Plutarchi in uita Cæsaris: & ciceronis in secunda satyra. captus amore Pompeæ
uxoris Cæsaris: sumpto habitu muliebri: domum Cæsaris summi pontificis ingressus est: ubi sacra bone deæ
celebrabantur: sicq; ausus est: nulla habita sacrorum reuerentia: ea polluere. ¶ Sed nunc. i. temporibus nostris.
¶ Audio quid ueteres: intelligo inquit o amici ueteres quid nunc moneatis me. s. mulieres custodia in castita/
te posse contineri. ¶ Olim: Tria tempora complectitur: Præsens ut hoc in loco: & Præteritum: ut illud Oratii:
Olim truncus eram ficulnus inutile lignum: Futurum ut illud Virg. Forsan & hæc olim meminisse iuuabit:
olim item pro interdum & nōnunq̄ ponit: ut illud Oratianum: Vt olim dāt crustula blādi Doctores. ¶ Quis
custodiet ipsos custodes: Monet poeta nec mulierem tutam esse a custodibus: quando ab iis ipsa īcipiat: Mar.
Sed positis custodibus ingens. Turba fututorum est ingeniosus homo es. ¶ Eadem libido: omnes inquit mu
lieres paupes iuxta & diuites in libidinē ruūt. ¶ Pedibus q̄. c. i. q̄ lectica nō gestat sed pedib⁹ suis ambulat: ac p
hoc paup. ¶ Nec m. subaudi ē q̄ diues mulier. ¶ Atrū: hoc loco aspū aliis nigrū. ¶ Vehit. c. i. gestat lectica a ser/
uis syriis. ¶ Lōgoꝝ: procerorū: nā lecticarii q̄rebant magni & proceri. ¶ Vt spectet ludos: Aliud uitiū notat in
mulieribus q. s. ambitiosæ sint q̄ uis pauperes uolūt. n. diuites & nobiles uideri. ¶ Nutricem: nā inter ancillas
Romani diuites & nobiles habebāt nutrices liberorū suoꝝ. ¶ Flauā puellā: Pulchrā nā: ut diximus ante: Poe/
tæ flauū Pulchꝝ appellat: un̄ Ora. Phillidis flauæ decoret parētes. Alibi si flaua excutit Cloe: hoc est pulchra.

Simpuuium / Catinū / Patella / Collis uaticanus / Olim / Flauus

¶ Hæc tamē argēti: licet igt mulier modicas possideat diuitias: tamē qd'cūq; argēti paterni supest. i. quodcūq;
relictū est ex cēsu maioꝝ suoꝝ: donat athletis. ¶ Athletis: pugilibus nā ἄθλος certamē significat ἀθλεῖ uero
certo. ¶ Leuibus: poliris: & sine pilis: ac p hoc iuuenibus: nā leue dicimus qd' ē sine pilis. Mar. Leue āt est mu/
lierū corpus: q̄si frigore naturali densēt. ¶ Nouissima uasa: q̄ ei extrema fuerunt ex censu maiorū. ¶ Multis res
angusta dōi: subaudi ē: licet igt mulieres multe sint paupes: nullo tamē pauptatis pudore retinēt: quo minus
sint ꝓdigæ: modūq; fortunarū suaꝝ excedāt: nā ille dr̄ pudorē pauptatis nō habere: q nō timet: ne rephendat

athletæ / Leue

Hæc tamen argenti superest quodcūq; paterni
Leuibus athletis: ac uasa nouissima donat.
Multis res angusta domi: sed nulla pudorem
Paupertatis habet: nec se metitur ad illum
Q uē dedit hæc: posuitq; modū: tamē utile qd
Prospiciunt aliquādo uiri: frigusq;: fameq;. (Sit
Formica tandem quidam expauere magistra.
Prodiga nō sentit pereuntem fœmina censum.
Ac uelut exhausta recidiuus pullulet arca
Numus: & pleno semper tollatur aceruo,
Nō nūquam reputant quanti ia gaudia cōstet.
Sunt quas eunuchi imbelles: ac mollia semper
Oscula delectent: & desperatio barbæ.
Et quod abortiuo non est opus: illa uoluptas
Summa tamē: quod iā calida & matura iuuēta
Inguina traduntur medicis: iam pectine nigro.
Ergo expectatos: ac iussos crescere primum
Testiculos: postquam cœperunt esse bilibres.
Tonsoris damno tantum rapit heliodorus.
Conspicuus longe: cunctisq; notabilis intrat
Balnea: nec dubie custodem uitis: & horti
Prouocat a domina factus spado: dormiat ille
Cum domina: sed tu iam durū posthume: iāq;
Tondendum eunucho bromiū cōmittere noli.
Si gaudet cantu: nullius fibula durat

pauptatis: si qd ultra modū facultatū fecerit: nā pu/
dor ē timor iustæ rephēsionis. ¶ Ad illū: modū ad il
lam mēsurā rerū: quā dedit ei pauptas: nō uiuit ꝓ q̄/
litate facultatū. ¶ Prospiciūt uiri. s. prodigi. ¶ Reci/
diuus. Recidiua pgama appellat Vir. q̄ post casum
sint restituta: sic nūmus recidiuus: q̄si q renascatur:
postq̄ iā perierit. In uetustis codicibus legit rediuus:
q ex uetusto renouatū significare ostēdit festus ergo
nūmus rediuiu⁹ q̄si q remouet & reuiuiscat. ¶ Ex/
hausta: exinanita. ¶ Pullulet: sumpta metaphora a sa/
tis: q̄ quū e terra siue arbore exeūt. Pullulare dicunt
deducto uocabulo a pullo. i. nouello Orati. pullā ap/
pellat myrtū: q̄ nouella sit. ¶ Nō reputāt: nō cōside/
rāt: quā magno cōstēt uoluptates: q̄s capiunt ex libi/
dine sua. ¶ Sūt q̄s: aliā mulierū impudicitiam notat:
quod Eunuchis delectentur: ea. s. ratiōe: ut uolupta/
tes sentiant: & nō cōcipiāt: unde illud ē Mar. Cur tm̄
Eunuchos habeat tua Gelia q̄ris: Panicæ: uult futui
gelia nō parere. ¶ Imbelles: sunt. n. ueluti mulieres.
¶ Mollia: quasi muliebria quū Eunuchi sint. ¶ De/
speratio barbæ. Barbā. n. Eunuchi nō ꝓducūt: q fie
ri scri. Macro. in opia caloris. Calor. n. est: q pilos cre
at: unde Eunuchis desunt. Quorū naturā nullus ne/
gauerit frigidiorē eē q̄ uiri. ¶ Et qd' abortiuo: alia ra
tio qd' spadonibus delectent: qa nō ꝯcipiāt: ac p hoc
abortiuos nō faciat. De abortiuo dictū est in secūda
satyra. ¶ Illa uoluptas. Sūma tamē. Est ueluti Anti/
pophora q̄si aliqs dixerit: quā uoluptatē possunt ca/
pere ex huiusmodi Eunuchis: quū sint male mētula
ti. sed sūma inqt ē uoluptas: qa nō utunt Eunuchis
nisi q castrati fuerūt ī ætate adultiore: ut matura ha
buerint genitalia. ¶ Inguina. Ordo est inguina ma/
tura. i. quæ creuerunt ad legitimā mēsurā. Tradun/
tur medicis: ut inde testes excidant. ¶ Pectine nigro
. i. pubescēte. ¶ Ergo expectatos: mulieres īqt spado/

Pudor / Recidiuus / Rediuiuus / Pullulare

nibus delectant: sed eos nō iubēt prius castrari: q̄ ad ætatē maturā puenerit. Domitianus tamē mares castrari
uetuit: & spadonū: q residui erant apud māgones: Prætia moderatus est. ¶ Rapit Heliodorus: nomē medici:
Interptat donū solis. ¶ Tōsoris dāno: qa nō lucrabitur: nā eū nō tondebit: quū barbam (ut diximus) nō ꝓdu/
cat. ¶ Conspicuus: penis magnitudine: nā in Balneis bene mētulati a cynedis obseruabant. Ordo aūt est: & sen
sus. Spado factus a domina. i. q castratus fuit imperante domina lōge cōspicuus: & notabilis cunctis. i. quē oēs
ut pcipuū spadonē notent: & obseruent. Intrat balnea & prouocat pœnis magnitudine ipsum priappū. i. potest
certare cū priappo de magnitudine mēbri. ¶ Custodē uitis & horti. i. priappū: q (ut scri. Diodo. ī qnto) nō solū
in urbiū tēplis: sed in agrestibus quoq; locis tanq̄ uinearū: atq; hortorū custos colitur: fructuū fures castigans
cui deo sacra cū risu & ludo fiūt: sicuti ēt Diony. patri. Nā antiq fabulant: eū filiū fuisse Diony. & ueneris: ea ra
tione: quod q uino īdulgeāt sint natura ad uenerē promptiores. Asserunt nōnulli priscos illos: quū uellēt ho/
minum pudenda occultius nominare: priappū dixisse: Omitto multa alia quæ a Diodo. diffusius per scribun/
tur. ¶ Bromiū: puerū tuū formosum q̄lis fuit Bacchus q Bromius est appellatus. ἀπὸ τοῦ βρόμου. i. a crepitu
& sonitu q ei p tōitru cōtigit: quū natus est. ¶ Si gaudet cātu. Varia mulierū studia pcurrit poeta: earū semper
flagellans impudicitiā: si mulier ingt cytharedis: & cātoribus delectat nullus est: q durare possit: ita defatigan
tur cōtinuo cātu. ¶ Nullius fibula durat. i. nullus adolescens infibulatus pōt tā diutinū canēdi laborem perfer/
re. Infibulabant enim adolescentuli (ut diximus pauloante) interdū ualitudinis: interdū uocis cōseruādæ gra/
tia: frequens. n. coitus facit: ut adolescens raucescat. Eius infibulationis rationē hanc scri. esse Celsus in cutis: q̄
supra glandē est extendatur: noteturq; utrinq; lateribus atramēto: q̄ pforatur: si glans a notis libera ē. Is locus
idoneus fibulæ est: tum q̄ notæ sunt cutis acu filū ducēte trāsuit: eiusq; fili capita inter se deligant: quottidieq;
id mouet: donec circa foramina cicatriculæ fiant: ubi hæ confirmatæ sunt exempto filo fibula additur: q̄ quo
melior: eo leuior est. Erat. n. annulus tenuissimus argēteus siue aureus: siue æneus. Alii interptantur q mulie
res pcio corrumpant cytharedos: & cātores ad coitū: & sic fibulā soluere cogātur: qd' falsum est: nam nō amat

Heliodorus / Priappus / Bromius

eos mulier:ut coeat:sed ut uoluptatem capiat ex cantu:nam in sequentibus ait:Sed cantet potius: quam totã peruolet urbem. Supra uero taxauit alias mulieres:quæ cytharedos amarent ad coitum, Soluitur is magno comœdi fibula. Sunt quæ Chrysogonum cantare uetent. Ergo poeta notat hic mulierem: quæ studio Cytharedorum canentium teneretur. ⁊ Vocem uendentis prætoribus. Prætores enim qui ludis præerant adolescẽtes emebant:qui cantica peragerent. ⁊ Organa. Instrumẽtum est musicum habens autore Festo cordas. ⁊ Dẽsi sardonices. Tota inquit Cithara lapidibus præciosis adornata est. Onix gemma est: cui nomen est coniunctum cum Sarda alio lapide. Nam ut sudines ait (autore Pli.) Onyci candor est unguis humani similitudine. Item. Chrysoliti & Iaspidis & Sardæ: unde nominis societas oritur. Sardonicem Ptolomeus a Sardonice monte indiæ deriuari scribit:ea usus est primus superior aphricanus: Autor est Plini. de quo diximus latius apud Persium: Illic. Et natalicia tandẽ cum sardonicæ albꝰ. ⁊ Testudine: idest cithara: quã Mercuriꝰ primus. Teste Eratosthene ex Testudine fecit: quamq; postea Orphoe: siue ut alii uolũt Apollini tradidit: quũ ab eo contra dono Caduceum accepisset. ⁊ Numerantur: percutiuntur: nam numerari uidentur: quum feriuntur plectro. ⁊ Pectine. Pecten latine: idest quod græce dicitur plectrum: quo corde feriuntur. Virgi. atq; eadem digitis: mox pectine pulsat eburno. Plectrum aũt dictũ est a σπλητ τω qđ est percutio: q corde eo percutiantur. ⁊ Quo .s. pectine. ⁊ Hedymeles: nomen fictum Cytharedi: nam ηδυ significat dulce: & μελοσ cantũ. ⁊ Operã dedit: scilicet cantui. ⁊ Hunc tenet. s. pectinem: ut sit pars pro toto. i. Cytharam. ⁊ Quædam de numero lamiarum: idest nobilium: & potẽtiorum: Qualis fuit familia lamia: quæ nobilissima fuit deducta origine ab Lamo: qui formiaꝝ rex fuit in Cãpania. De quo Oratius Heli: uetusto nobilis ab Lamo. Quando & priores hinc lamias ferũt. Denominatos & nepotum. Per memores genus omne fastos & cætera.

Organum — Onix — Sardonix — Pecten — Plectrũ — Hedymeles — Lamus rex

Vocem uendentis prætoribus: organa semper
In manibus: densi radiant testudine tota
Sardonices: crispo numerant pectine cordæ
Quo tenet hedymeles opã ddit: hũc tenet: hoc
Solatur: gratoq; indulget basia plectro. (Se
Quædã de numero lamiarũ: ac nominis alti
Cum farre: & uino ianum: uestamq; rogabat.
An capitolinam deberet pollio quærcum
Sperare: & fidibus promittere: qd faceret plus
Aegrotante uiro: medicis quid tristibus erga
Filiolum: stetit ante aram: nec turpe putauit
Pro cithara uelare caput: dictataq; uerba
Protulit (ut mos est) & aperta palluit agna.
Dic mihi nunc quæso: dic antiquissime diuũ.
Respondes his iane pater: magna ocia cæli.
Non est (ut uideo) nõ est qd agatur apud uos.
Hæc de comœdiis te consulit: illa tragœdum
Commendare uolet: uaricosus fiet aruspex.

⁊ Quũ farre & uino. Docet Cato in re rustica cap. cxxxiii. quo Iano sacrificaret: his uerbis. Iano struẽ commoueto sic. Iane pater te hac strue commouenda Bonas p̃ces te p̃cor: uti sies uolens ꝑpitius mihi: liberisq; meis: Domo familiæq; meæ: Mactꝰ hoc ferto: Postea uinũ Iano dato sic. Iane pater uti te strue commouenda bonas præces bene precatus sum: eiusdem rei ergo macte uino inferiori esto. Oui. in primo fast. Ara mihi posita est paruo coniuncta sacello. Hæc adolet flammis cum strue farra suis. ⁊ Vestãq; rogabat. De uesta abũde dictum est superioribus satyris. ⁊ An capitolinam: rogabat inqt mulier quædam de nobilioribus Ianum & uestam facto sacrificio: an pollio cytharædus: cuius amore flagrabat: futurus esset uictor ĩ certamine capitolino. ⁊ Quercũ capitolinã. i. coronã quærnã: quæ dabatur uictori ĩ certamine capitolino. Martia. O cui tarpeias licuit contingere quærcus & alibi. Quid pro tarpeiæ frondis honore potest. Nam Domitianus: autore Tranquil. instituit quinquennale certamen Capitolino Ioui Triplex: musicum: equestre: Gymnicum: & aliquanto plurium quam nũc est coronatorũ: Certabatur etiam & prosa oratione græce: latineq;: ac p̃ter cytharædos: Corocytharistæ quoq;: & Psallocytharistæ. ⁊ Fidibus. i. ipsi cytharædo: scilicet ipsam coronam. Quid faceret. Non plus inquit anxia esset pro salute mariti ægrotãtis: aut filii: q̃ ẽ pro cythara: hoc est pro ipso cytharædo. ⁊ Velare caput: nam qui rem diuinam faciebant ex ueteri instituto caput uelabant: unde apud Virg. Helenus uates p̃cipit sic æneæ. Purpureo uelare comas adopertus amictu. Nequa inter sancto ignes in honore deorũ. Hostilis facies occurrat & omnia turbet. Hunc socii morem sacrorum hunc ipse teneto. Hac cãsti maneant in religione nepotes. De hoc ritu sacrificandi multa scri. Plutar. ĩ Problematis. ⁊ Dictataq; uerba. Ab haruspice. s. q uouẽti uerba dictabat. ⁊ Vt mos est. s. haruspex dictet uerba quæ postea proferat: qui uotum facit. ⁊ Aperta agna: ex cuius extis haruspices futura cognoscebãt. ⁊ Dic mihi nunc quæso: hac interrogatione ostendit tales præces indignas esse: quæ exaudiantur. ⁊ Antiquissime diuum: nam habitus est antiquissimus deorum: unde illud est Ouidii i. i. fasto. Me chaos antiqui: nam sum res prisca uocabant. ⁊ Iane pater: hoc uerbum est ex ritu nam in sacris Ianum geminum: Ianum patrem: Ianum Iunonium inuocabant: Patrem autem quasi deorum deum: lege Macro. lib. i. Saturna. ⁊ Magna ocia cæli: subaudi sunt. ⁊ Hæc de comœdis. Comœdi & tragœdi dicuntur qui comœdias: & Tragœdias agũt: Comici & Tragici qui scribunt. ⁊ Consulit te. s. o Iane. ⁊ Varicosus: in homine: ut in Persium diximus. Vene tumescentes in uarices conuertunt: nec in cruribus solum: sed in toto corpore conspiciuntur. Vnde Celsus ita scrib. Præter hoc euenit in quorundam uentribus uarices sunt: quarum qa nulla alia curatio est: quã q̃ in cruribus eẽ cõsueuit & Varices autem dicuntur ex nimia mora standi prouenire. Inde illud est Vatinii in Ciceronem uaricosum gloriantẽ se humoris italiæ ab exilio reportatum: unde ergo tibi uarices? Haruspex igit: quũ extra consulit diu stãdo fit uaricosus. Haruspex dicebat: q extra pecudũ inspiceret: ex quibus futura prænoscebat: ab haruga denominatus: nã haruga dr̃ hostia ab ara: in qua cõcludit & seruatur. Hara autẽ est: in q̃ pecora ĩcludunt.

Comœdus — Tragœdus — Cõicus — Tragicus — Haruspex — haruga

⁊ Sed cantet potius. Hinc ostendit poeta mulieres cantoribus: cytharedisq; delectari: ut diximus: non ut cum eis coeant: sed ut ex cantu uoluptatem capiant. Cantet inquit potius: & cum cantoribus uersetur: quã per urbem uagetur. sicq; notat mulieres ambulatrices: quæ semper impudicæ habitæ sũt. Vnde est illud præceptũ Catonis in re rustica. Mulier ne sit ambulatrix. ⁊ Ferre cætus uirorum: uersari magna audacia cũ uiris. Cũq; paludatis. Paludamentum uestis militaris imperatoria. Apule. in prima apologia. Verumtamen hæc Diogeni: & antistheni pera & baculus. Quod regibus diadæma: quod imperatoribus paludamẽtum: quod pontificibus Galerum: quod lituum auguribus. Tranquillus in Cæsare. Paludamentum mordicus trahẽs: ne spolio potiretur hostis. ⁊ Strictisq; mamillis: ita coarctatis: ut in summo natent sinu. ⁊ Quid seres: populi scythiæ primi hominum: qui noscãtur: lanitio syluarum nobiles: perfusam aqua depectentes frondium caniciem. Cœtum reliquorum mortalium fugiunt: quũ cõmertia expectant. Plini. lib. vi. ⁊ Quid traces: populi septentrionales. ⁊ Regi armenio: parthoq;: utpote imperii romani hostibus. ⁊ Cometẽ instantem: exitium minantem: nam cometas græci uocant: quas nos crinitas stellas appellamus horrentes crine sanguineo: & comaꝝ modo ĩ uertice hispida. Pli. ⁊ Facit niphatem isse. i. ita rem narrando disponit: ut faciat niphatem isse ĩ quosdam populos. Niphate fluuius est armeniæ. Luc. Armeniusq; tenens uoluẽtem saxa niphatem: est etiam mons eiusdem nominis ut scribit Stra. ⁊ Teneri diluuio: idest inundari: & aquis obrui. ⁊ Nutare urbes: terræmotu quati. ⁊ Subsidere: introrsum ire. Ouid. subsidũt ualles. ⁊ Nec tamen id uitium: nec illud uicium: uagandi per urbem: & perscrutandi res nouas grauius est: quã q iracundiæ & seuitiæ uitio laborat. ⁊ Rapere: trahere ui. ⁊ Vicinos humiles: hoc ẽ paupes: si forte interruptus fuerit ei somnus p canes eoꝝ. ⁊ Exorata: ẽt exorata. ⁊ Solet cõcidere: uerberare. ⁊ Illis. s. fustibus. ⁊ Dominũ: scilicet canis. ⁊ Grauis: terrifica. ⁊ Balnea nocte subit: nam ante cœnam lauabantur. ⁊ Conchas: uasa qbus utebantur in balneis. ⁊ Et castra: quasi casta: idest multam suppellectilem: quã secum ferat. ⁊ Gaudet sudare: gaudet inquit in balneis lauari strepitu magno & ambitioso: unde titulus epistolæ Senecæ in. viii. talis est: nota tumultuosam balneorum luxuriam. ⁊ Graui massa: graui alterum pondere: nam qui balnea ingrediebantur quo facilius sudorem elicerent: antequã lauarent se exercebant nunc grauiora onera manibus ferendo: nunc alteres rotando: quã rẽ Sene. ad Lucili. optime ostendit lib. viii. ubi notat tumultuosam luxuriã balneorum sic dicens.

Paludamentũ — Seres — Cometæ — Niphates

Sed cantet potius: quam totam peruolet urbẽ
Audax: & cœtus possit quam ferre uirorum
Cumq; paludatis ducibus præsente marito
Ipsa loqui recta facie: strictisq; mamillis.
Hæc eadem nouit: quid toto fiat in orbe:
Quid seres: qd traces agant secreta nouercæ.
Et pueri: quis amet: quis decipiatur adulter.
Dicet quis uiduam prægnantem fecerit: & quo
Mense: qbus uerbis cõcubat: quæq;: modis quot
Instantem regi armenio: parthoq; cometem
Prima uidet: famã: rumoresq; illa recentes
Excipit ad portas: quosdam facit isse niphatẽ
In populos: magnoq; illic cuncta arua teneri
Diluuio: nutare urbes: subsidere terras
Quocunq; in triuio: cuicũq; est obuia narrat.
Nec tamen id uitium magis intolerabile: q̃: qđ
Vicinos humiles rapere: & concidere loris
Exorata solet: nam si latratibus alti
Rumpuntur somni: fustes huc ocius inquit
Afferte: atq; illis dominum iubet ante feriri.
Deide canem: grauis occursu: teterrima uultu.
Balnea nocte subit: conchas: & castra moueri
Nocte iubet: magno gaudet sudare tumultu.
Cum lassata graui ceciderunt brachia massa.
Callidus: & cristæ digitos impræssit aliptes.
Ac summũ dominæ fœmur exclamare coegit.
⁊ Conuiuæ miseri interea: somnoq;: famæq;
Vrgent: tandẽ illa uenit rubicundula: totum

Quum fortiores exercentur: & manus plumbo graues iactant: quum aut laborant: aut laborantem imitantur: gemitus audio: quotiens retentum spiritum remiserunt sibilos: & acerbissimas respiratiões. Idem alibi ad Lucilium loquens de exercitationibus. Cursus: & cum aliquo pondere manus motæ: ergo graui massa: idest graui altere: qui aliud nihil est quam massa plumbea. Dictus autem alteres ab αλλομαι quod est salio nam saltantes susceptis alteribus exercebantur. Martia. Alterem facili rotat lacerto. ⁊ Aliptes: unctor ab αληφω quod est ungo: ungebant enim qui uolebãt lauari. ⁊ Callidus: astutus: nam dum ungit mulierem genitalia manibus maxime palpat: & percutit. Seneca libro octauo: loquens de strepitu balneorum. Quum in aliquem inertem ac plæbeia unctione contentum incidi: audio crepitum illisæ manus humeris: quæ ut plana prouenerit: aut concaua: ita sonum mutat. Idem in eadem epistola. Aliptum cogita tenuem & stridulam uocem: quo sit notabilior exprimentem: nec unquã tacentem: nisi dum uellit alas: & alium pro se clamare cogit. ⁊ Cristæ: genitalibus. ⁊ Exclamare: strepitum facere ex percussu manus. Summum fœmur: summam partem fœmoris: nam fœmur totam coxam appellamus: hoc est partem exteriorem: & ĩteriorem uno uocabulo. Apule. lib. ix. metamor. Nã quidã colonus partẽ uenationis ĩmanis cerui pinguissimũ fœmur domino illi suo muneri miserat. Fœmina uero tantũ partes interiores. Vnde Apule. eodẽ lib. Nam si faciẽ tuã mediis eius fœminibus emiseris facile percunctaberis: quã grandem tibi demonstret patientiam: loquebatur autem de Asino. Plini. autem lib. xxiii. Fœmina atteri: aduriq; equitatu notũ est. Apuleius in. x. Illam ticione candenti inter media fœmina detruso crudelissime necauit. ⁊ Conuiuæ miseri: hoc est qui illam domi expectant cum ea cœnaturi: ut sit tota ipsa familia. ⁊ Interea: dum lauatur. ⁊ Tandem: post lõgam expectationem.

Alteres — Aliptes — Fœmur — Fœmina

Oenophorũ Oenophorum:uas ad ferenda uina οινοσ enim uinum significat & φερω porto. Sitiens: magna cum siti bibens. Quod tenditur:quod plenum est; unde & ubera distenta dicimus; quae plaena sunt. Admotum a pedibus:idest appositum seruis ut pessimum:nam pessimum erat uinum:qui enim uomere uolebant uinũ pessimum bibebant:quale dabatur seruis:quod appellabant τροπιν quod significat uersionem: quae scilicet stomachum perturbabat. Id uerbum est apud Martia. bibit ergo tropin:ut uomat. De apedibus autem diximus in prima satyra illic. Ab octaua Marius bibit. **Sextarius** Sextarius alter:idest duo sextarii. Est autem Sextarius sexta pars congii. **Cõgi9** Congius enim sex capit sextarios: autor est Priscia. Ducitur:bibit. Oratius. Ducere nectarius succos. Ante cibum:idest ieiũo stomacho: cõtra uinum optimum uomitum coercet. Oratius. uel quod fluentem nauseam coerceat. Metire nobis cecubum. Rabidam orexim:idest rabidum appetitum: **Orexis** orexis enim dictio est graeca:quae appetitum significat:ορεγομαι enim graece appeto latine: p uomitu etiam ponitur Plini. ad Priscum de fania aegrotante pro uomitu sic scribit. Hoc discrimine implicita est insidens febris tussis. Orexis: summa macies: summa defectio. Iuuena. alibi in sequentibus. Hinc surgit orexis. Hinc stomacho bilis: nã uinum illud pessimum bibebant: ut uomerent:sicque euacuato per uomitum stomacho maior esset edendi appetentia. Vnde Sene. Vomunt:ut edant; edunt ut uomãt. Idem Seneca ad Lucilium loquens de intemperantia mulierum. Non minus inquit potant & oleo & mero uiros prouocant. Aeque inuitis ingesta uisceribus per os reddũt:& uinum omne uomitu remittunt. Dum redit. Sensus est:& ordo. Sextarius alter ducitur:idest hauritur:& bibitur ante cibum facturus rabidam orexim:idest rabidam appetentiam dum redit scilicet ex stomacho:idest dũ remittitur: & uomitur:nam sic per uomitum exinanito stomacho appetitus edendi magnus exercitatur.

Oenophorum sitiens:plena quod tendit urna
Admotum pedibus:de quo sextarius alter
Ducitur ante cibum rabidã facturus orexim.
Dum redit:& terram luto ferit intestino.
Marmoribus riui properant aut lata falerno
Peluis olet:nam sic tanq̃ alta in dolia longus
Deciderit serpẽs:bibit:& uomit:ergo maritus
Nauseat:atq oculis bilem substringit opertis.
Illa tamen grauior:quae:quũ discũbere coepit.
Laudat Virgilium:periturae ignoscit elisae.
Committit uates:& comparat inde maronem
Atq alia parte in trutina suspẽdit Homerum.
Cedunt grãmatici:uincuntur rhetores:omnis
Turba tacet:nec causidicus:nec praeco loquat.
Altera nec mulier:uerborum tanta cadit uis.
Tot pariter pelues:& tintinabula dicas
Pulsari:iam nemo tubas:atq aera fatiget.

Luto intestino.i.uino luteo:qd in intestina hauserat: luto.n.positũ est pro luteo:sic Virg. Croceo mutabit uellera luto:& in sequentibus Iuuen. Incude & luto uulcano ad rhetora misit. Quẽ locũ aiaduerti sic legendũ & nõ luteo:primã.n.habet longã. Persi. Surgit tibi lutea pellis. Carmen exametrũ luteo nõ admittit duabus extremis longis & media correpta:ergo luto p luteo. Riui. Hypbolicos q̃si riui. Marmoribus:per sola & pauimenta marmorea. Aut lata falernũ peluis olet: est.n. sensus **Oleo** uomitus uini:aut in terrã cadit:aut pelui excipit. Olet falerno:oleo & accusatiuo iungit. Ora. Pastillos rufillus olet:& ablatiuo. Ouid. Non arabo noster rore capillus olet. Bibit & uomit. Marti. Nec coenat prius: aut recumbit:q̃ septem uomuit deunces. Maritus nauseat:idest marito stomachus subuertitur:& aduomitum **Nausea** mouetur. Nam nausea propriae appellatur ipsa stomachi subuersio sine tamen uomitu. Sene. lib. vii. Nausea enĩ me segnis haec sine exitu torquaebat:quae bilẽ mouet:nec effundit. Nauseo aũt unum est ex sex uerbis de- **Sex uerba in eo primae cõiugationis** sinentibus in eo:quae primae sunt cõiugationis:quae sũt haec: Beo:creo:meo:nauseo:screo:laqueo:cũ cõpositis. Reliqua uero in eo desinentia secundae sunt cõiugationis:pter eo & queo cum compositis: quae q̃rtae sũt. Bilem substringit. Sed cholaram inquit compescit conniuendo. Illa tamen grauior. Ridẽdo ait poeta eã maioris esse grauitatis:quae ẽt in coenis disputet de poetis. Sic Persi. Ecce iter pocula quaerunt. Romulidae saturi qd dia poemata narrent. Periturae ignoscit Elissae:ita bene historiam ait scriptam a Virg. de nece Didonis:ut non irascatur ei:q ipsa sibi mortẽ attulerit:sed ignoscat:laudetq ut ab ea recte factũ:ut totum sit in laudem Virg. q causas necis optime descripserit. Solemus.n. irasci:& nullo modo ignoscere:cũ quis se interemerit nulla existente causa honesta. **Elissa** Elissae.i. didoni:nã Elissa nomen fuit propriũ. **Dido** Dido uero poenorũ lingua uiraginem significat:q in ignem se imiserit. **Cõmittere** Cõmittit uates:q̃si psentes in certamen deducit:ut alter cum altero concertare possit:nec alter altero sit inferior. Est enim cõmittere idem quod comparare:& in contentionẽ adducere. Propertius. Et sua quum antiquae cõmittit scripta puellae. De cuius significatione huberius illic dicimus in prima saty. Rutulumq ferocem. Cõmittas. **trutina** Trutina:idest stathera: Idem enim significat Victruuius lib. xi. Id autem ex trutinis:quae stratherae dicuntur licet cõsiderare:a Trutina fit uerbum Trutinor. Persius. Atq ex porrecto trutinantur uerba labello. Cedunt grammatici. Et si inquit grammatici; & rhetores clamosi sunt:tamen superantur a muliere strepitu uocis. **Rhetor Orator** Rhetores. Differt rhetor ab Oratore:qd ille praecepta artis tradit & docet:hic uero scdm pcepta artis loquit. Nec causidicus. Hoc uult itelligi tãtũ eẽ mulieris clamorẽ:ut oporteat oẽs silere:dum loquitur etiã qui soleant esse clamosi:ut causidici: pcones; & reliquae mulieres:ac si dicat:si causidici & praecones loquerentur ea dicente non exaudirent:tantus est strepitus uocis muliebris:omnes inquit tacebunt:quando in cassum loquerentur:si ea loquetur:quia non audirent. Tanta uis: tanta copia uerborum. Cadit:exit ex ore. Tot pariter:tu dicas uocẽ illam tã sonorã tot pelues eẽ:& tot **Peluis** tintinabula. Peluis:uas aquariũ:in quo uaria perluunt:unde & nomen. Nemo fatiget tubas. Nemo iquit ad succurrẽdum lunae utatur tubis: neq alio strepitu quãdoquidem mulier uoce sua omnes uincat strepitus.

Lunae laboranti. Nam ut scri. Pli. lib. ii. cap. xii. Viri ingentes:inter quos fuit Stesichorus & Pindarus crediderunt:Lunã eclypsim:& q̃si mortẽ pati excãtationibus:unde ne id luna pateret dissono crepitu succurrebãt. Titus Liui. lib. vii. tertiae decadis. praeliũ non solito mõ:clamore:ac tumultu est:sed ad aliorũ uirorũ equorũ: armorũ p sonum disposita in muris campanorũ imbellis multitudo tãtum cum aeris crepitu:q̃lis in defectu lunae silenti nocte fieri solet:edidit clamorẽ:ait ergo poeta tã clamosam esse mulierẽ:ut sine tubis:aliisq crepitaculis sola facile possit sua uoce lunae excãtationibus laborãti auxiliari:ne excãtationes audiat. Imponit finẽ:non solũ inqt mulier de poetis iudicat:sed ẽt more phi praecepta dat de rõne recte uiuendi:ergo & pẽt imponit finẽ rebus honestis.i.ẽt praeter iudiciũ: qd habet de poetis:pcipit finẽ & modum rebus honestis.i.docet ipsa sapiens:quid sit honestũ: quã utile:quã pulchrum:pronunciandum est risu satyrico. Nam si docta:ex quo inquit sibi usurpat officium uirorum:ut more philosophi de uirtute & honesto disputet:iudicetq de poetis debet:etiã habitũ sumere uiris sapientibus congruũ:& oĩa facere:quae faciunt philosophi & uiri lr̃ati:si cupit uideri docta & facunda:ut quẽadmodũ doctrina uiris perarẽ se facit:ita & habitu sit similis:estq legendũ cũ risu: ut manifesta sit sciolae mulieris irrisio. Crure tenus medio. Talẽ etiã habitũ Oratoris fuisse ostẽdit Quinti. li. xi. Tunice prioribus oris infra genua paulũ:posterioribus ad medios poplites usq pueniant: nã infra mulierũ est:supra cẽturionũ. Caedere syluano porcum:debet inqt oĩa facere:q̃ fieri solent a poetis:& uiris lr̃atis:qui cũ loca solitaria q̃rant:& nemora:ubi sine strepitu cõmodius possint scribere Syluano Syl-

Vna laboranti poterit succurrere lunae.
Imponit finem sapiens & rebus honestis.
Nam quae docta nimis cupit & facũda uideri.
Crure tenus medio tunicas succingere debet.
Caedere siluano porcum:quadrante lauari.
Nõ habeat matrona:tibi quae iuncta recubit:
Dicendi genus:aut curtum sermone rotato
Torqueat enthymema:nec hystorias sciat oẽs.
Sed quaedam ex libris & non intelligit: odi
Hanc ego:q repetit:uoluitq palaemonis artem
Seruata semper lege:& ratione loquendi.
Ignotosq mihi tenet antiquaria uersus.
Nec curanda uiris opicae castigat amicae
Verba:soloecismum liceat fecisse marito.

uarũ deo sacrificant:mactantes porcũ:uideturq poeta ad id respexisse:quũ dixit porcum mactandũ Syluano: qm̃:ut docet Cato in re rusti. Marti syluano in sylua interdius in capita singula boum uotũ faciebãt. Nã martem syluanũ appellarunt:cui porcũ imolabant. Mulieri ad eã rẽ diuinã adesse non licebat:neq uidere qũo fieret permittebat. Vnde nunc poeta ur̃ per ironiã hortari mulierẽ etiã ad sacrificia:q̃ a uiris dũtaxat peragunt. **Syluanus** Ora. in epi. Syluanũ placari lacte sic docet ab agricolis. Tellurẽ porco Syluanũ lacte piabant. De hoc tamẽ aliquid certius q̃rendũ est. Quadrante lauari:exigua mercede:qualẽ psoluunt pauperes phi. unde Orati. in. iii. saty. irridens cynicũ:ut miserũ & pauperẽ ait. Quadrantẽ balneatori daturũ. Dum tu quadrante lauatũ. Rex ibis. Nõ habeat dicẽdi genus:nõ sit ea eruditione:ut ex arte possit dicere:cognoscatq genera dicendi: q̃ tria sunt grande:mediocre:& humile. Sic & Marti. Optat esse uxorẽ suã. Sit mihi uerna satur sit non doctissima coniunx. Torqueat enthymema. Rhetores enthymemata appellant snĩas cõclusas ex contrariis:non qd oĩs sententia enthymema non proprio nomine dicatur:sed ut Homer. propter excellentiam cõmune poetarum nomen efficit apud graecos suum (nam graeci quum uelint ostendere aliquid dictum ab Homero dicũt poeta ita dixit). Sic quum omnis sententia dicatur enthymema:quia uidetur:quae ex contrariis conficiatur acutissima:sola proprie nomen cõmune possedit:eius generis haec sunt. Hunc metuere:alterum in metu nõ ponere. Eam quã nihil accusas:damnas. Bene quã meritam autumas:male mereri iudicas. Id qd scis prodest: nihil id qd nescis obest. Tales igitur sniae:quae concluduntur ex repugnãtibus a rhetoribus enthymemata nuncupant. Alii Enthymema:ut scri. Quintil. Rhetoricum syllogismum. Alii imperfectũ syllogismũ uocauere:qa nec distinctis:nec totidem partibus concluderet. **Enthymema** Enthymema intellectũ unũ habet:quo oĩa mente concepta:significat:ενθυμημα.n. idẽ est q cogitatio: siue cõmentũ:& cõmẽtatio. Torq̃at:iaculet in aduersarium. Curtũ breue:nã paucis absoluit uerbis. Rotato sermo.i. celeri:& breuibus cõpraehẽso. Palaemonis: tãtae ut testat Suet. de claris grãmaticis arrogãtiae fuit Rhemius hic Palaemõ Vincẽtinus ut de se diuinasse diceret Virg. quũ dixit. Tãtũ uicine palaemõ:ut uidelicet poetarũ aliq̃do arbiter foret. Varro. porcũ lr̃arũ appellabat: lr̃as dicebat secũ eẽ natas:& secũ morituras. Antiq̃ria:q uerba ab usu remota:& pene exauctorata scrutant: **Antiq̃rius** q̃si inde eruditiõis famã aucupãtes antiq̃rii appellant. Quinti. eos irridet sic famã eruditiõis affectabant:ut q̃dam soli scire uiderent. Cacozelos ãt & antiq̃rios ut diuerso genere uiciosos pari studio spreuit autore Tranql. Augu. **Cacozelus** Nã Cacozeli latine dici posse uident mali affectatores aemulatoresq. Quinti. lib. viii. ait Cacozelon malã esse affectationẽ per oẽ dicendi genus peccãtẽ. Nã tumida:& exilia:& pdulcia:& abundãtia; & accersita: & exultãti sub idẽ nomẽ cadũt. Nec curãda uiris:illã etiã inquit odi:quae exq̃sitae est diligentiae circa studia: ut etiã amicae barbarismos (rem sane minimã) castiget:quod uiris etiam negligendũ sit; cũ ab amicis tale qd committatur. Opicae barbarae:& ueluti incultae latinitatis. De opico dictũ est in. iii. saty. Et diuina opici rodebant carmĩa mures. Soloecismũ. Soloecismus est:ut docet Ci. ad Herẽ. quũ uerbis pluribus cõsequẽs uerbũ superiori non accõmodat. **Soloecismus** Asinius capito in lr̃is:q̃s ad clodiũ tuscũ dedit hisce uerbis definit. Soloecismus ẽ inquit ĩpar & inconuenies cõpositura partiũ orationis:quũ graecum aũt uocabulũ sit soloecismus:an attici homĩnes:qui elegantius locuti sũt:usi eo sint q̃ri solet. Sed nos inqt Aulus Ge. neq soloecismũ neq barbarismũ apud graecorũ idoneos adhuc iuenimus. Nã sicut barbaron ita Soleocon dixerũt. Nr̃i quoq antiq̃res soloecon facile soloecismum haud scio an unquã dixerint:quod si ita est:neq in graeca:neq in latina ligua soloecis-

Stribiligo scriblita

mus probe dicitur a uetustioribus autem latinis Stribiligo dicebatur:a uersura uidelicet & prauitate tortuosæ orationis:tanquã strebiligo quædam.Nam στρεβλῶ apud græcos torqueo:ac deprauo significat:unde & Scriblita appellata est:quod in circuitu ad restis modum torqueretur:unde a nostris torta appellata est. Martialis.Circumlata diu mensis scriblita secundis.Vrebat nimio sæua calore manus.¶ Liceat fecisse marito. Nõ sit inquit tam docta:ut intelligat:quum maritus incõgrue loquit̃.Sic & Martialis:ut diximus:optat esse uxorem suam.Sit mihi uerna satur:sit non doctissima coniunx.¶ Nil non permittit sibi:mira inquit est mulierꝝ

Nil non permittit mulier sibi:turpe putat nil
Cum uirides gemmas collo circũdedit: & cum
Auribus extensis magnos commisit elenchos
Intolerabilius nihil est:q̃ fœmina diues.
Interrea fœda aspectu:ridendaq̃ multo
Pane tumet facies : aut pinguia poppeana
Spirat:& hinc miseri uiscantur labra mariti.
Ad mœchum ueniet lota cute:quando uideri
Vult formosa domi? mœchis foliata parãtur.
Emitur his quicqd graciles huc mittitis indi.
Tandem aperit uultũ : & tectoria pria reponit
Incipit agnosci:atq̃ illo lacte fouetur.
Propter quod secum comites educit asellas:
Exul hyperboreum si dimittatur ad axem.

impudicitia:quæ omnia sibi licere putant:quandoque dem nec eas pudet circa collum gemmas gestare: & auribus uniones suspẽdere.¶ Virides gẽmas. Smaragdos ĩtelligit:quibus ait Plini.nihil comparatum omnino uiridius uirere.¶ Commisit auribus : idest suspẽdit. Vnde Sene.in.vii.de beneficiis:uideo uniones non singulos singulis comparatos:iam enim exercitatæ aures oneri ferendo sunt.¶ Elenchos.Plin.lib.ix.cap.xxxv.Vniones fastigiata longitudine elenchos appellat:hos inquit digitis suspẽdere:& binos: ac ternos auribus fœminarũ gloria est.¶ Interea fœda aspectu:insurgit poeta in mulieres cutem curantes:& faciem expolientes:ut adulteriis placeant.¶ Interea:idest mulier dum sibi omnia permittit: indulgetq̃:totam faciem domi linit medicamẽtis & operit:ut tenera & cãdida cutis fiat:atq̃ ita a marito amplexu & osculis interea fouetur:quum uero ad mœchum proficiscitur deponit linteola:& medicamenta:exeritq̃ curatam faciem.Ordo autem est. Interea facies fœda aspectu : & ridenda tumet multo pane: hoc est pane madido lacte asinino . Nam eo lacte cutem in facie erugari:& tenerescere:candoremq̃ custodiri putant:autor est Plini.quod fieri solitum ab othone sic scribit Tranquillus:q pane madido faciem linere consueuerit:ubi intelligendum panem fuisse lacte asinino maceratum:sicut diximus illic.Et præssum in facie digitis extendere panem.¶ Pinguia poppeana Spirat.

Poppeanum

Alii poppeana medicamenta esse intelligunt.i.offas panis madidi lacte asinino:ut sit idem bis repetitum:multo pane tumet facies & pinguia poppeana spirat.Ego uero unguenta fuisse interprætor his rõnibus:& q pinguia dixit & spirat.Nam unguenti est esse pingue & suauis odoris ex pane autem macerato lacte asinino:neq̃ odor ullus habetur:neq̃ pingue:unguentum igitur expone præciosissimũ:quod ipsa poppea Neronis uxor adinuenerit:usaq̃ sit.Nam & unguentorum usus fuit apud mulieres:ut placerent:sequitur enim Mœchis foliata parantur:ut ita appellata sint poppeana a poppea:quẽadmodũ Cosmiana a Cosmo:& Niceroniana a Nicerote cõfectoribus:& magr̃is.¶ Spirat:fragrat:& olet.¶ Et hinc miseri uiscant̃:hinc maxie ĩdignat̃ poeta:q mulier se poliat:nõ ut marito placeat:sed amatori tñ.Nã medicamenta illa e facie nõ lauat domi:parꝝ curans an placeat marito:unde inqt labra mariti uiscant̃:quũ eã osculatur.¶ Lota cute:e lutis e uultu medicamentis. ¶ Quãdo uideri uult for.do.cũ ĩterrogatiõe legendũ est:ut sit nunq̃ curat uideri formosa apud maritũ.¶ Foliata:unguẽta nardina:nã ea pciosissima habebant̃:q̃ ex foliis & spicis nardi fiebãt.Vnde Pli.de folio nardi plura dicere par ẽ:ut principali in unguẽtis:ĩde addit.Cacumina nardi in aristas se spargũt:iõ gemina dote nardi spicas:ac folia celebrãt.Idẽ alibi ait unguẽtũ regale appellatũ:qd̃ parthorꝝ regibus ita tẽperant̃.Cõstat myrobalano: costoamomo:cinamomo:comaco:cardamomo:nardi:spica:maro:myrrha &c.Vnde spicatũ unguẽtũ dicebat̃:q ex spicis fieret.De quo Diuus Marcus in euãgelio mentionẽ fecit.Et attulit alabastrum unguẽti spicati:ubi loco deprauato legit̃ pistaci:q oĩno culpa librariorꝝ factũ est:q parũ curiosi pistaci pspicati trãsmutatis lr̃is scripsere:totidẽ.n.ex dẽq̃ lr̃e sunt in dictiõe pistaci:q̃ in spicati:itaq̃ locus est emẽdandus quũ unguentũ dicat̃ spicatũ ab ipsis spicis nardi:& nõ pistacũ.¶ Parant̃ mœchis:ac si dicat non iã marito:uult inqt p unguenta placere:& grata esse amatoribus suis:bene aũt ait parant̃:unguenta.n.inuenta sunt ad alienã uoluptatem:&.n.qui odorẽ gerit:ipse nõ sentit.¶ Emitur his.i.ab his mulieribus.¶ Indi mittitis : ex india eni multi ex hmõi odoribus habent̃:unde sic Plini.de Costo & Nardo loquens.Radix & foliũ indis ex maxio præcio. ¶ Graciles tenues corpore:& nõ pulposi:sic etiã appellauit mauros.Et nigri manus ossea mauri:qui ossa tantũ hẽre uident̃:quã sint exili & macilẽto corpore:hocq̃ rõne nimii æstus:q macilẽtiæ cã est:sicut humor pinguedinis.¶ Aperit uultũ:amotis liteolis:& medicamẽtis.¶ Tectoria.Ironicos ĩteguméta illa medicamẽtorꝝ: sũpta metaphora a parietibus:q tectoriis cooperiunt̃:ut sint pulchriores:nã tectoriũ appellat̃ ĩcrustatio illa ex calce:q̃ parietẽ reddit leuigatiorẽ:de quo plæraq̃ dixius apud Persiũ illic.¶ Tectoria:linguæ.¶ Illo lacte:ad illud respicit:qd̃ ait Pli.ut ante diximus:cutẽ in facie erugari:& tenerescere:& candorẽ custodiri lacte asinino: notũq̃ q̃sdã quotidie septingẽtas custodito numero fouere poppea hoc uxor Neronis prĩcipis ĩstituit balneorũ quoq̃ sic solito tẽperato asinarꝝ gregibus ob hoc eã comitãtibus.¶ Exul:tanta inqt est decoris affectatio:ut quocũq̃ ẽt migrandũ fuerit in erũnis ẽt uoluptatibus indulgeat.¶ Axem hyperboreũ.i.septẽtrionales regiones.Soli.scri.Hyperboreos incolere ultra aqlonẽ:apud quos mundi cardines eẽ credunt.Domus sũt nemora in diem arbores uictum subministrãt.Dicti hyperborei:idest super aquilonares:uetustas enim hyperboreos uocauit incolas locorum:quæ super scythiam sunt:quasi originem boreæ introrsum recedendo transissent.

Elẽch9 — Vnuentum spicatũ — Locus deprauatus in euangelio — Tectorium — Hyperborei

¶ Sed quæ mutatis.Ordo est:sed facies:quæ inducit̃:& fouetur tot medicaminibus mutatis : & accipit offas siliginis coctæ & madidæ:dicet̃ ne facies:an ulcus:Legendũ cũ ĩterrogatiõe.q.d.ulcus potius dicendũ est quã facies:nã & ulcera eodẽ mõ emplastris & medicamẽtis foueri solẽt.¶ Offas coctæ siliginis.i.frusta panis cocti & macerati lacte asinino:nã appellatione offæ intelligimus frusta panis:carnis:casei:& hmõi rerꝝ: unde dicius offam porcinã.i.frustũ carnis porcinæ:unde Iuue.ĩ saty.ii.Et patruo similes effunderet offas.Persius itẽ appellauit globum carminũ offas illic.Carminis offas.Ingeris:itẽ Pli.inqt amygdalas cõtusas:& in offam redactas.

Offa

Sed quæ mutatis inducitur:atq̃ fouetur
Tot medicaminibus:coctæq̃ siliginis offas
Accipit:& madidæ:facies dicetur:an ulcus?
Est öpere præcium penitus cognoscere toto
Quid faciant agitentq̃ die:si nocte maritus
Auersus iacuit:periit libraria:ponunt
Cosmetæ tunicas:tarde uenisse liburnus
Dicitur:& pœnas alieni pendere somni
Cogit̃:hic frangit ferulas:rubet ille flagellis:
Hic scutica:sunt quæ tortoribus annua pstent.
Verberat:atq̃ obiter faciẽ linit:audit amicas.
Aut latum pictæ uestis considerat aurum.
Et cædens longi relegit transuersa diurni
Et cædit:donec lassis cædentibus:exi
Intonat horrendum iam cognitione peracta.
Profectura domo sicula non mitior aula.
Nam si constituit:solitoq̃ decentius optat
Ornari:& pperat:iamq̃ expectatur in hortis.

¶ Siliginis:genus tritici : ex quo fit panis delicatissimus:de quo plura ante.¶ Auersus:ab uxore:si forte inqt maritus nocte cũ ea nõ cõcubuerit: ĩdignata sæuitiã in seruos exercet.¶ Periit lib.quũ.n.in maritũ aĩaduertere nõ possit in familiã sæuit.Libraria ãt dicta est a libris:quos dñæ exscriberet . Sicut librarius dño exscribebat:unde Pli.lib.vii.loquẽs de cæsare. Epistolas uero tantarꝝ rerꝝ q̃ternas pariter librariis dictare:aut si nihil aliud ageret septenas.Ciẽt Cice. filius ad tyronẽ ita scri.Peto a te:ut q̃ celerrime mihi librarius mittat̃:maxime qdẽ græcus:multũ.n.mihi eripit̃ opæ in exscribẽdis hypomnematis:nisi forte uocabulũ deducat̃ a libra:ut libraria ancilla diceret̃:q̃ dispartiendis pẽsis pesset.Librariã ẽt eleganter dicius:quã græco uocabulo bibliothecã appellamus Gelius in noctibus atticis lib.v.ca.iiii.In libraria ego & paulus cõsederamus.¶ Ponũt tu.i.deponũt:ut flagellent̃.Plau.in Persa.Vbi captũ est flagrũ : dũ tunicas ponit:q̃ta afficit̃ miseria.¶ Cosmetæ : ancillæ q̃ dñam ornãt.Nã κοσμέω idẽ ẽ qd̃ orno:& κοσμῶ ornamẽtũ.¶ Tarde uenisse:ĩcrepat̃ q tarde uenerit. ¶ Liburnus:seruus:nã ex liburnia mittebãt̃ serui robusto & pcero corpore:ut dixius illic.Et ingẽti curret sup ora liburno.¶ Pœnas alieni somni.i.mariti: q dormiuit.nec uxorẽ ea nocte attigit.¶ Hic frangit ferulas:i dorso suo ita dictum:sicut alibi de Mario.

Siligo — libraria — librari9 — liburn9

Nodosam frãgebat uertice uitẽ:uitẽ enĩ frangebat uertice suo:dũ uerberabat̃.¶ Flagellis:nam tortores in seruos flagellis aĩaduertebãt.Sene.ad Lucil. Audio inqt circa horã tertiã noctis flagellorꝝ sonum:q̃ro quid faciat dicit̃ rõnes accipe.Romæ flagella uendebant̃ in suburra.Mar.Tontrix suburræ faucibus sedet primis.Cruẽta pendẽt q̃ flagella tortorꝝ.¶ Tortoribus:lorariis:quos inter seruos hẽbant & mercede ẽt conducebãt.¶ Annua pstant:annua absolute salaria appellamus:siue alimẽta unius anni.Vnde Tranql.in Tyberio.Sed & peculio cõcesso a patre:pbitisq̃ annuis fraudauit per spẽm publici iuris.Idẽ in opusculo declaris grãmaticis:& rhetoribus loquens de palæmone uincentino.Quanq̃ ex schola q̃dringenta annua caperet:sic ẽt accipimus diurnum p uictu:siue mercede unius diei.Sene.in.ii.controuersiarꝝ.Consors mõ oĩs fortunæ diurnũ petam.Idẽ diurnũ accipit:incentuculo dormit.Diurnum item accipitur pro libro in quo singulorꝝ dierum rationes notantur ut infra.Et cedens longi relegit transacta diurni.Sueto.in Claudio.Extat talis scriptura in plærisq̃ libris:ac diurnis:titulisq̃ operũ.¶ Obiter.i.simul ut sit sensus.Verberat & simul faciem linit : & audit amicas: de quo plura alibi in tertia saty.Atq̃ obiter leget aut scribet.Plini.lib.xii.Vt obiter quæq̃ genera odorum dicantur:idest simul dicantur.¶ Audit amicas:cum amicis confabulatur.¶ Considerat:contemplatur.¶ Vestis pictæ:uestem phrygiã forte intelligit:quã:ut est autor Plini.acu facere ĩuenere phryges: unde & phrygiones appellati sunt qui acu uestes pingunt.Possumus etiã ĩtelligere uestẽ attalicam.Nam attalus rex asiæ uestibus aurũ intexere inuenit:unde Attalicis nomẽ.Hæc Pli.¶ Et cædens:uerberãs:hoc est dum uerberat.¶ Relegit: iterꝝ:& sæpius legit:& inspicit.¶ Transuersa:consueuisse romanos rõnem q̃rere ex seruis suis ostendit ut diximus paulo ante:Sene.ad Lucil. Audio inquit circa horã tertiã noctis flagellorꝝ sonum:quæro quid faciat: dr̃ rationes accipere.Mulier igit̃ furibunda:& irata recognoscens:& diligenter trutinans errata lõgi diurni uerberat seruũ.¶ Diurni.i.libri:in quo:ut diximus:singulorꝝ dierum rationes notant̃.¶ Transuersa:ego intelligo errata:& delicta cõmissa:quũ perperã rõnes notauerit:unde dicimus fertur transuersus:quũ non recte qspiam incedat:& a recta uia declinet.¶ Horrendũ:pro horrende:nomen p aduerbio.¶ Intonat:clamat inquit horrende.¶ Exi:profectura domo.i.quũ iam domo sit profectura:peracta iam cognitiõe tum demũ intonat. Exi iam fessis cædentibus.¶ Sicula nõ mitior aula.i.Phalaride Agrigentinorꝝ tyranno:cuius crudelitatẽ tantam fuisse constat:ut præmia nouorũ inuentoribus tormentorꝝ proponeret:cui ut placeret perillus optimus artifex æneũ taurum conflauit ut inclusus reus subiecto igne torquæret̃:& uox hoĩs exclamantis mugitũ bouis imitaret̃.Cæterũ phalaris perillum nouo instrumento inclusum supplicio mortis affecit.Vnde Ouid.Vt munus munere penses.Da præcor ingenio munera digna meo.Dixerat & phalaris pœnæ mirãdæ repertor. Ipse tuum præsens imbue dixit opus.¶ Iam cognitiõe peracta.Iam omnibus rationibus diligenter recognitis & excussis.¶ Nam si constituit.Ordo est.Psecas infœlix componit crinẽ:si cõstituit:domina.s.cũ adultero: & si optat ornari decẽtius solito.Et si pperat:& si iam expectatur in hortis:aut potius apud sacraria lenæ Isiacæ.

Annua — diurnũ — Obiter — Vestis phrygia — phrygio uestis attalica — Phalaris

Aut apud isiacæ potius sacraria lenæ.
Componit crinem laceratis ipsa capillis
Nuda hũeros psecas isfœlix: nudisq; mamillis.
Altior hic quare cincinus: taurea punit
Continuo flexi crimen: facinusq; capilli.
Quid psecas admisit: q̃ nã ẽ hic culpa puellæ.
Si tibi displicuit nasus tuus: altera læuum
Extendit: pectitq; comas: & uoluit in orbem.
Est in consilio matrona: admotaq; lanis
Emerita quæ cessat acu: sententia prima
Huius erit: post hac ætate: atq; arte minores
Censebunt: tanq̃ famæ discrimen agatur.
Aut animæ: tanti est quærendi cura decoris.
Tot pmit ordinibus: tot adhuc copagibus altũ
Aedificat caput: andromachen a frõte uidebis
Post minor est: aliã credas: cedo: si breue parui
Sortita est lateris spatium: breuiorq; uidetur

Sacrarium

¶ Sacraria: dicuntur loca: ubi sacra reponuntur: quæ etiam in ædificio priuato esse possunt & solent: qui liberare ea loca religiosa uolunt: sacra ide euocare. Locus autem sacer dicitur sacratus. Hæc Vlpianus titulo de rerum diuisione. ¶ Lenæ isiacæ. Isis ægyptiorum fuit dea: cuius sacrificia romam trãslata fuere: in eius templo maxima dabatur adulteriorum occasio. Ouidi. ad amantem ait. Nec fuge niliacæ memphitica templa iuuencæ. Multas illa facit: quod fuit ipsa ioui. Scribit Iosephus libro. viii. antiquitatum: Iuuenem quendam nomine Mundum: quum impatienter paulinam quandam generosam & pudicam alioquin matronam amaret: sacerdotes Isidis pecunia corrupisse: qui nouo religionis commento mulierem in templum uocarent: ii igitur: quũ fingerent se per noctem cũ Osiride collocutos persuasere eam a deo desiderari. Eam itaq; quum in templum uenisset Iuuenis tanquã Osiris compræssit: mox quum petulantius stuprum ei exprobasset: mulier marito rem detulit: maritus Tiberio: Qui indignatus sacerdotes cum liberta mundi: quæ totius facinoris fuerat conciliatrix crucibus affixit: templum isidis euertit. Simulachrum eius in tyberim præcipitauit. Iuuenem trasmare relegauit grauiore supplicio dignum nõ iudicans: q; amoris impatientia: & furore deliquisset. ¶ Lenæ isiacæ: idest lenæ: quæ in templo isidis mulierem expectat.

Téplũ isidis

Templum autem isidis proximum fuisse cãpo martio: & tyberi ostendit Iuuena. A meroe portabit aq̃s ut spargat in ædem isidis: antiquo quæ proxima surgit ouili. ¶ Componit crinem: notat superbiam mulierum uecordiam: quæ quum ab ancillis ornarentur essentq; deformes: offensæ ea deformitate: dum in speculo se inspicerent: ancillas ipsas pulsarẽt: idem etiam notatur a Martia. in primo. Vnus de toto peccauerat orbe comarum. Annulus incerta non bene fixus acu. Hoc facinus lalage speculo quod uiderat ulta ẽ. Et cecidit sectis icta præclusa comis. ¶ Psecas: nomen fictum ancillæ. ψεκαζω enim idem est: quod irroro: nam dominam se componentem irrorat: sumpsit autem ex metamorphosi Ouidii: ubi eiusdem nominis est ministra Dianæ. ¶ Laceratis capillis: a domina: scilicet. ¶ Nuda humeros: idest habens humeros nudos: & mamillas discissã ueste a domina: a qua ceditur. ¶ Altior hic quare: uerba dominæ increpantis ancillam. Quod & Sene. notat in lib. de breuitate uitæ his uerbis. Quomodo excandescunt: si quid extra ordinem iacuit: nisi omnia sua in annulos suos reciderunt. ¶ Cincinus: hoc est capillus annullatus: ut dixi modo testimonio. Martia. Annulus incerta non bene fixus acu. ¶ Taurea: nomen matronæ fictum a feritate tauri: sicuti lalage apud Martia. quæ significat uocem: ac per hoc mulierem clamosam: & loquacem. ¶ Punit crimen: idest quod ipsa putat: & uocat crimẽ. ¶ Quid psecas: uerba poetæ subsanantis furentem dominam. ¶ Hic: in hac re: idest quum tu tibi displiceas: indignatur enim & irascitur ancillis: q; deformis sit altera læuum. Sensus est: altera mulier est quæ quum se comit: & capillum circa caput digerit: alias de ornatu consulit. ¶ Altera læuum: utrum extendit læuum capillũ: an extendit & pectit comas: & uoluit in læuum orbem. ¶ Voluit in orbem: circum caput multimodis reuolutiõibus disponit. ¶ Est in consilio matrona: hoc est: quod dicit: quum altera extẽdit: pectitq; comas: statim adhibetur matrona in cõsilio: nam matronam & ancillam anum quasi per ætatem peritiorem consulit de capitis ornatu: est autem ordo: matrona: & ea quæ emerita acu cessat admota lanis est in consilio. ¶ Emerita acu. i. iã finito munere suendi ppter ætatem: emeriti. n. illi dicunt: qui functi sunt munere suo: & uacationẽ habent. Trangl. in Caligula. Cæterorum increpita cupiditate: cõmoda emeritæ militiæ ad sexcentorum miliũ sũmã rescidit. Papinius in syluis. Cæsar ab emerito iubeat discedere bello. Mulier. n. uetula omisso munere suẽdi uitio ætatis carpẽdis lanis admouet. Vnde Ora. De anu. Te lanæ ppe nobilẽ tõsæ lucæriã nõ cytharæ decẽt. ¶ Snĩa pri. huius. s. ancillæ uetulæ: ut peritioris. ¶ Minores arte. i. peritia ornãdi. ¶ Discrimẽ fa. periculũ existimatiõis & uitæ. ¶ Tãti ẽ q̃rendi. i. tãti faciunt studiũ ornandi se. ¶ Aedificat: amplificatio est p irrisionẽ: q̃si triũ altam extruat. ¶ Andromachen a fronte: pcero corpore fuisse andromachen Hectoris uxorẽ ostẽdit Oui. Parua uehat æquo: qd erat lõgissima nunq̃. Thebais hectoreo iuncta resedit æquo. ¶ A frõte. Incessum mulierum designat: q̃ ore elato icedũt ita ut a fronte uideant pceræ: & a tergo minores. Vnde est illud Papinii in epithalamio uiolãtillæ. Celsæ pcul aspice frontis honores. Suggestũq; comæ. Est ergo sensus: si a fronte inqt & parte anteriore mulierẽ spectaueris: altissimã dices: & alterã andromachen: ita est capillorum ordo in capite fastigiatus: a tergo uero: si uideris cognosces breuẽ esse: ita ut aliã credas. ¶ Cedo si breue parui: iocat poeta in breuiculã mulierem: cedo inqt. i. dic mihi qũo facit tam breui statura: quum maritum uult osculari: erigit se inquit in plãtas: erit ergo ordo cedo: idest dic subaudi extrinsecus: qũo facit quũ uult osculari maritum: si sortita est breue spatium lateris parui: & si uidetur breuior uirgine pygmæa adiuta nullis cothurnis: & si leuis est: idest minime ponderosa: quũ sit pusilla: cõsurgit inqt ad oscula planta erecta: hoc est ipsa erecta in plãtas: sicq; poeta cauillat mulieres breuiculas. ¶ Adiuta: subleuata. ¶ Cothurnis: calciamentis. Qualia fiunt ex cortice suberis in usum mulierum: ut docet Pli.

Virgine pygmæa nullis adiuta cothurnis.
Et leuis: erecta consurgit ad oscula planta.
Nulla uiri interea cura: nec mentio fiet
Damnorum: uiuit tanquam uicina marito.
Hoc solo propior: quod amicos coniugis odit:
Et seruos: grauis est rationibus: ecce furentis
Bellonæ: matrisq; deum chorus intrat: & igens
Semiuir obscœno facies reuerenda minori.
Mollia qui rupta secuit genitalia testa
Iampride cui rauca cohors: cui tympana cedũt
Plæbeia: & phrygia uestitur bucca tyara.

Pygmeus Spithameus

¶ Virgine pygmæa: idest breuis staturæ: quales sunt pygmæi: q & spithamæi dicunt: eo qd ternas spithamas longitudine hoc est ternos dodrantes non excedant: ad extremos indiæ fines habitant: salubri cœlo sempq; uernanti: montibus ab aqlone oppositis: quos a gruibus infestari Home. quoq; pdidit. Fama est isidẽtes arietũ: caprarũq; dorsis armatos sagittis ueris tpe uniuerso agmine ad mare descendere: & oua pullosq; earũ alitũ cõsumere: aliter futuris gregibus nõ resisti. Pli. ¶ Nulla uiri cura interea: dũ hæc inquit curat: qũo se ornet & comat: nullã rerum domesticarum curam hẽt: q̃si ad eã nihil pertinẽtiũ. ¶ Nulla cura: subaudi erit. Hoc solo ppior Satyrice dictũ: hac una re ur rerum mariti curã hẽre: q. s. odit amicos eius: & seruos: quũ in cæteris rebus: q̃si ad se non spectãtibus sit negligentissima. ¶ Grauis rõnibus: domesticis. s. quũ plus ipendat quã rõ familiaris tollerat. ¶ Ecce furentis bellonæ: matrisq; deũ. Stultã superstitionem mulierum multis carminibus insectat: qd nimis credulæ timeant: q̃ a sacerdotibus cybeleis: & Isiacis horribiliter pnuncient.

Cybele Bellona isis

Cybele aũt ex snĩa Apulei Bellona & Isis eædem fuere deæ: Ideq; sacerdotes triũ dearum sacra peragebant: unde nũc recte eundẽ cybeles: Bellonæ: & Isidis chorũ iducit. ¶ Chorus: cœtus. ¶ Bellonæ furentis. i. sacerdotũ Bellonæ furẽtium: nã in eius sacris sacerdotes suo cruore sacrificabant: gladios. n. districtos utraq; manu tenentes: sectis pariter humeris: & lacertis: & capitis rotatiõe discurrebãt: & ueluti numie deæ afflari agebãt: unde superius. Sed ut fanaticus oestro. Percussus Bellona tuo diuinat. Tibul. Hæc ubi Bellonæ motu est agitata: eam turbã Mar. Entheã appellat. i. fanaticã: & numine afflatã. De sacerdotibus Bellonæ sic scri. Lampri. Bellonæ seruiẽtes uere execare brachiũ pcepit studio crudelitatis. ¶ Matrisq; deũ: cybeles. De qua Liui. li. xxix. Oratores romani pergamũ ad regẽ uenerũt. Is legatos comiter acceptos pessinuntẽ in phrygiã deduxit: sacrũq; his lapidẽ quẽ matrẽ deum eẽ icolæ dicebãt: tradidit: & deportare romam iussit: hinc sacerdotes galli seruiebãt eunuchi: q apud deam se iactantes faciebãt cymbalorum: ferramentorũq; iactatorum: ac manuũ sonitũ.

Galli

Galli aũt sunt cognominati sacerdotes deæ: a gallo fluuio phrygiæ: apud quẽ orgia colebãt: simulachrũ aũt illud deæ facile romanis cõcessum fuit: consanguineos se dictantibus: atq; oriundos ab ænea phryge. Ipsum simulachrum cælitus: ut aiunt demissum: neq; qua sit materia: neq; a quo fabricatum artifice: ut scribit. Herodianus satis constat: neq; plane hominum manibus creditur factum hoc igitur decidisse cælitus ferunt in quendam phrygiæ agrum: cui nomen pessinunti a casu eius simulachri factum putant: nam πιπτω cado significat: cuius aoristus est επεσον: Vnde pesinus nomen tractum est.

Pesin9

¶ Ingens semiuir: idest antistes sacrorum: & præfectus gallorum: ordo est: ingens semiuir appositio facies reuerenda minori grande sonat. ¶ Semiuir: quia eunuchus. ¶ Facies reuerenda: quem cæteri sacerdotes minores uenerantur. ¶ Minori obscœno: idest gallo fœdo fœmineo. Nam Diuus Augustinus scribit: Gallos molles contra omnem uirorum: mulierumq; uerecundiam consecratos: madidis unguẽto capillis: facie dealbata: fluentibus membris: incessu fœmineo per plateas: uicosq; a populis: unde uiuerent: turpiter quæsitasse. ¶ Secuit genitalia: uirilitatem enim sibi: ut scribit. Plini. testa samia amputabant in monumẽtum atys ab dea dilecti: unde Ouid. uenit in exemplum furor hic: mollesq; ministri. Cedunt iactatis uilia mẽbra comis. Ad quam consuetudinem alludit Martia. Abscissa est quare samia tibi mentula testa. Si tibi tã gratus betice cunus erat. ¶ Mollia: proprium est epitheton eunuchorum: molles enim sũt ueluti fœminæ: unde superius. Sunt quas eunuchi imbelles ac mollia semp. Oscula: delectẽt: & desperatio barbæ. ¶ Rauca cohors: idest uocis acutæ exilis & muliebris: nam eunuchi: autore Macrobio: ita acutæ sunt uocis: ut sæpe mulier: an eunuchus loquatur: nisi uideas ignores. Id facere superflui humoris abundantiam tradit: qui arteriã: per quã sonus uocis ascendit: efficiens crassiorem: angustat uocis meatum: & ideo: uel fœminis: uel eunuchis uox acuta est: uiris grauis: quibus uocis transitus habet liberum: & ex integro patentem meatum. Quintilia. lib. xi. ostendit uocẽ exilem esse eunuchis: his uerbis. Ne ad spadonũ: & mulierum: & ægrorum exilitatẽ uox nr̃a tenuet. ¶ Cui: antistiti. ¶ Tympana plæbeia. i. sacerdotes minores: & plæbei. Nã ministri cybẽles: qui eã comitantur tympana: aliaq; instrũ pulsabant. Ouid. in. iiii. fa. Aera deæ comites: raucaq; terga mouẽt. Cymbala p galeis: p scutis tympana pulsant. Tybia dat phrygios ut dedit ante modos. ¶ Cedũt: uenerantur. ¶ Et cui. s. antistiti. ¶ Vestit buc. i. os uestit: nã redimicula a pileo depẽdebãt: qbus maxillæ: & mẽtũ uestiebant.

Bucca

Nã bucca: p buccis dixit: & pprie bucca: ut alibi dixius: appellat ea pars oris: q̃ infra malas iflari solet. Vnde Orat. Quin iuppiter ambas iratus buccas iflet.

Buccea

A bucca fit Buccea: hoc ẽ frustulũ alicuius rei esui aptæ: q̃tũ. s. bucca cõmode capit Augu. in epi. ad Tyberiũ: Autore Trangl. sic scrib. in Balneo demũ post horã primam noctis duas bucceas manducaui priusquã ungi iciperem.

Bucella

Inde ẽt fit bucella in eodẽ significatu: ut est apud Diuũ Ioan. in sacra scriptura sic. Et quũ intinxisset panẽ dedit Iudæ Simonis scariothis. Et post bucellã introiuit in eũ sathanas:

Bucellatum

ide etiã est Bucellatũ genus cibi castrẽsis: & frumẽtacei: quo Pessenius niger iubebat cõtentos esse debere milites oẽs: ut scri. Spartia. De Bucellato itẽ meminit Volcatius gallicanus in uita Auidii iperatoris his uerbis. Et pter laridũ: ac bucellatũ: atq; acetũ militẽ in expeditione portare phibuit. Ammianus ẽt marcellinus sic. Bucellatum: ut uulgo appellant: humeris imposuit libentium militum.

Buccula

A bucca etiam fit buccula: quæ pars est cassidis: quæ prominens buccas ipsas tegit: de qua alibi poeta. Et fracta de casside buccula pendens.

Tyara

¶ Tyara ge-

Grande sonat:metuiq; iubet septẽbris:& austri
Aduentum:nisi se centum lustrauerit ouis:
Et xerampelinas uestes donauerit ipsi.
Vt quicquid subiti:& magni discriminis istat.
In tunicas eat:& totum semel expiet annum.
Hybernum fracta glacie descendet in amnem.
Ter matutino tyberi mergetur:& ipsis
Vorticibus timidum caput abluet:inde superbi
Totũ regis agrũ:nuda ac tremebunda cruentis
Erepet genibus:si candida iusserit io.
Ibit ad ægypti finem calidasq; petitas
A meroe portabit aquas:ut spargat in ædem

nus pilei:quo peculiariter persæ utebantur:de quo Herodo.lib.vii.Sic.Ex quibus:qui militabant:si erãt per/
sæ:hunc in modum ornati circa capita gestabant pilea:quos uocant tyaras impenetrabilia.Lunatæ formæ in
dicat fuisse Sidonius in panegyrico.Flectit a chemenius lunatum persa tyaram.Seruius quoq; declarãs illud
Virgilia.Sacerq; tyaras.Dicit pileum fuisse phrygium:quo ipsi sacerdotes uterentur:q in phrygia prius sunt
instituti ipsi matri deum:unde nunc dixit.Et phrygia uestitur bucca tyara.De tyata ita scribit Diuus Hiero/
nymus ab fabiolam. Quartum genus est uestimenti rotundum pileolum:q̃si sphæra media sit diuisa:& pars
una ponatur in capite hoc græci & nostri tyarã:nõ
nulli galerum uocant:non habet acumẽ in summo:
nec totum usq; ad comas caput tegit:sed tertiã par/
tem a fronte inopertam relinquit:atq; ita in occipi/
tio uitta constrictus est:ut non facile labatur ex capi/
te:est aũt bissinũ:& sic fabre operatũ linteolo:ut nul
la acus uestigia forinsecus pateant.¶ Grande sonat:
miranda prædicit:& grandia:ut non ad uocem cla/
rã referas:sed ad faciem rei horrẽdã:nam galli:sacer
dotesq; ægyptii per urbes cũ insignibus suis uatici/
nãtes:fanatico carmine talia populis uẽtura minabã
tur:q̃lia Sene.in lib.de beata uita sic irridet.Quum
sistrũ aliquis cõcutiens ex imperio mentit̃:quũ ali/
quis secando lacertos suos artifex brachia atq; hume
ros suspensa manu cruentat:quũ aliqua genibus per
uiam repẽs ululat:laurũq; linteatus senex & medio
lucernam die præferens conclamat iratum aliquem
deorum:concurritis & auditis:ac diuinum esse eum
inuicem mutuum alentes stuporem affirmatis.¶ Lustrauerit:expiauerit.¶ Centum ouis:admittebantur enĩ
oua ad expiationes.Ouidius.Et ueniat quæ lustret anus:lectumq; locũq;.Præferat:& tremula sulphur & oua
manu:Apule.lib.xi.de Asino aureo loquens de naui expiata sic scribit.Summus sacerdos tæda lucida:& ouo
Xerampelinæ Vestes
& sulphure solemnissimas præces de casto præfatus ore q̃ purissime purificatam deæ nuncupauit.¶ Et xe/
rampelinas:ad usum matronarum scribit fuisse Probus uestes ampelini coloris:qui inter occinum & muri/
ceum medius est.ξηρος enim siccum significat αμπελος uitem:itaq; xerampelinus color is esse existimatur
Xerampelinus color
quem nũc rosam siccam nominamus.Georgius Merula præceptor meus in commentariis suis ita scriptum
reliquit.Has uestes atrabaticas inuenio latine appellatas his uerbis apud Suidam.Diebus festis:& in uictoria
aut astantibus legatis induebãtur tunicas:& Clamydes auro ac purpura uariatas : aut alio quouis modo præ
Atrabatica uestis
ciosas:in quotidianis uero conuentibus xerampelinas sic a colore dictas : quas uocabãt atrabaticas a colore ui/
delicet:atrum enim nigrum significat:unde coniicimus xerampelinas nigras fuisse.Hæc illæ . Aut reuera in/
telligit uestes lineas:quales solent gestare sacerdotes ægyptii:nam de sacerdotibus & Cybeleis & Isiacis intel/
ligit:uestes autem conficiebantur ex genere lini quod xylon appellarunt:de quo ita Plini.lib.xix.capi.i.Supe
rior pars ægypti in arabia uergens gignit fruticem : quem aliqui gossiopion uocant:plures xylon: & ideo li/
na inde facta xylina paruulus est:similemq; barbatæ nucis defert fructum:cuius in exteriore bombice lanugo
netur.Nec ulla sunt eis in candore : molliciaue præferenda.Vestes inde sacerdotibus ægypti gratissimæ : ut
intelligas uestes lineas coloris ampelini:& legas xylampelinas:nisi forte ratio metri reclamet:nam xylon pri
mam syllabam habet correptam:quæ tamen ratio plærunq; a poetis confunditur:sensus tamen prius magis
placet.¶ Donauerit ipsi:idest sibiipsi scilicet sacerdoti.¶ Vt quid:quid subiti:ut si quid mali immineat:id to/
tum eat in tunicas.¶ Magni discriminis:idest periculi.¶ Semel:sola hac lustratione.¶ Descendet:scilicet mu/
lier ita sacerdote iubente.Putabant enim se tyberis aqua profundentes expiari . Persius . Hæc sancte ut poscas
tyberino in gurgite mergis Mane caput:bis terq; & noctem flumine purgas.¶ Timidum caput : idest ipsa ti/
mida.¶ Totum agrum regis superbi.i.campum martium: qui eiecto Tarquinio superbo datus est populo &
marti consecratus.¶ Io candida : idest si sacerdos ex Isidis imperio iusserit:non enim ipsa dea iubet:sequitur
enim.Credit enim ipsius domine se uoce moneri.¶ Candida:aut pulchra:aut uerius est : respexit ad id:quod
uestibus lineis uterentur Isiaci sacerdotes : ut statim dicemus.¶ Io : inachi argiuorum regis filia a phœnici/
bus rapta est : ut scribit Herodotus libro primo . Et abducta in ægyptum . Osiris eam duxit uxorem:quo
mortuo regnum tenuit : dictaque Isis : post mortem habita pro dea . Eius sacra romam translata sunt.Tem
plum iuxta campum martium extructum fuit : sacerdotes uestibus lineis induti per urbem lugentes uaga/
bantur:mox ad læticiam conuersi : sacra perficiebant : Id erat monumentum Isidis:quæ quum ossa osiridis
a fratre typhone(ut ferunt occisi) diu quæsita non inuenisset : in maximos prorupit luctus . Vnde commoti
ægyptii tam diu ea multo luctu quæsiuerunt : quoad iuxta Syenem inuenerunt quibus inuentis lachrymas
in læticiam uerterunt . Ea illic ab Iside mandata sunt sepulturæ . De quo plura illic recitabuntur in.viii.saty/
ra.Populus quod clamat Osiri inuento : mulieres hæc sacra frequentabant : nephasq; iis erat:illis diebus con
iungi cũ uiro.Proper.Tristia iã redeunt iteꝝ solẽnia nobis.Cynthia iam noctes est opata nouem.¶ A meroe:
multas magnasq; insulas ambit nilus:quarum nobilissima est meroe.¶ Aquas calidas.Pars.n.illa ægypti zo
ne proxima est torridæ.¶ Portabit.Hyperbolicos dixit.idest etiam ex parte extrema orbis.¶ Vt spargat: hoc
est ex instituto sacri Isiaci:nam in templo Isidis aqua sparsa de nilo dicebatur:q̃uis simulata forent.Nã q̃ exhi
beri non poterant simulabant̃ & habebantur ꝓ ueris. Vnde Virgi.Sparserat & latices simulati fontis auerni.

Isidis:antiquo quæ proxima surgit ouili.
Credit enim ipsius dominæ se uoce moneri.
En aiam:& mentem:cũ q̃ dii nocte loquuntur.
Ergo hic præcipuũ:summũq; meret̃ honorem
Q ui grege linigero circũdatus: & grege caluo
Plangentis populi currit derisor anubis.
Ille petit ueniam:quoties non abstinet uxor
Concubitu:sacris obseruandisq; diebus.
Magnaq; debetur uiolato pœna cadurco
Et mouisse caput uisa est argentea serpens
Illius lachrymis:meditataq; murmura ꝓstãt.
Vt ueniam culpæ non abnuat ansere magno

¶ Proxima antiquo ouili.i.loco ita cognominato in campo martio:nam Ouile ideo appellatus est locus in cã/ Ouile
po martio:q ibi greges ouium a Tarqniis haberent̃:fuit.n.eorum ager. Hocq; magis placet q̃ ut intelligas de
septis:hoc est tabulatis:in qbus clauderet̃ populus tẽpore comitiorũ:ait.n.antiquo ouili:hoc est illi loco : q in
campo martio antea & priscis tẽporibus appellatus ẽ ouile:ubi.s.greges:& ouilia habuere.Tarquinii:qbus po
stea:ut diximus:expulsis:cãpus populo datus est:& marti cõsecratus:inde postea septa illa fabricata fuere:qui/
bus populus claudebat̃ ad danda suffragia:De qbus sic Spartianus in Hadriano.Romæ instaurauit pantheũ:
septa basilicã Neptuni.Pli.li.xvi.loquẽs de magnitu
dine arborũ.Fuit inqt & memoria nr̃a in porticibꝰ
septoꝝ a.M.Agryppa relicta De ouili antiquo in cã
po martio intellexit:& Luca.in.i.Et miseræ macula
uit ouilia romæ.i.ipsum cãpũ martiũ:q ãtea habue/
rat ouilia tarquinioꝝ:lege Liuiꝰ.in.i. Decade. Stra.
quoq; mẽtionẽ facit in.v.his uerbis Sylla alios: q ar
ma ꝓiecerant:ad milia tria:uel ut alii q̃tuor in cãpo
martio ad ouilia coactos ĩmissis militibus triduo iu
gulauit.¶ Credit.n.ipsius dñæ se uoce moneri : cre/
dit iqt q̃ a sacerdotibus dicunt̃:a dea ipsa dici : ita ab
eis ꝑsuasa.¶ Voce dominæ:isidis.¶ En animã & mẽ Anima
tẽ:ironia est in sacerdotẽ:o quã sanctus inqt est sacer
dos: quãq; dignus cũ quo loquat̃ nocte dea. Aia ẽ q̃
uiuimus: Animus uero quo sapimus:nã autore Lu/ animus
cretio:ea est mens:q & aius.Est.n.aius : autore bea/
to Augu.substantia quædã rõnis participes regẽdo
corpori accomodata: uñ ẽ illud:salustianũ. Sed dux
atq; iperator uitæ mortaliũ est animus &c.¶ Ergo hoc præcipuũ.Ordo est & sensus . Ergo hic Anubis deri/
sor.i.sacerdos isidis:qui ut antistes grege linigero circundatus currit.i.discurrit & uagat̃ per urbem:meretur
præcipuũ honorẽ apud mulieres:nam superstitioso quodam metu mulieres sacerdotes ipsos isidis colebant.
¶ Ergo.Quum mulieres:inquit credãt sacerdotes colloquia cum iside habere:ergo eos præcipue colũt.¶ Gre
ge linigero.i.reliquis sacerdotibus indutis uestes:ut diximus:lineas.De qbus ita Ouidius . Nunc dea linigera
colitur celeberrima turba.Marti.Linigeri fugiunt calui sistrataq; turba.Suetonius in Orthone.Sacra etiam isi
dis sæpe in linea religiosaq; ueste pro palam celebrauit.Apule.in ulti.meta. Loquens de cerimoniis isiacis sic
scribit.Tunc influunt turbæ sacris diuinis initiatæ uiri fœminæq; omnis dignitatis:& omnis ætatis linteæ ue
stis candore puro luminosi.¶ Grege caluo:hoc dicit quia caput deradebant . Vnde Lampridius de Commo/
do imperatore sic scribit.Sacra isidis coluit:ut & caput deraderet:& Annubin portaret.Apule.in ultimo me/
tamor.ille lympido tegmine crines madidos obuolutæ:hi capillum derasi funditus uerticẽ prenitẽtes: & cæ/
tera.¶ Plangentis populi.i.reliquorum sacerdotum:qui lugentes:& lintea ueste amicti uagabantur per urbẽ:
ut diximus in memoriam Isidis.¶ Currit:discurrit:uagatur.¶ Derisor:quasi qui nimis credulum populum
derideat.¶ Anubis:hoc loco Anubin appellat sacerdotem.Isidis:quando nuncius sit inter mulieres:& isidem
nam Anubin ægyptii colunt ut nuncium intersuperos:& inferos.De quo sic Apule.li.ulti.meta. Illæ superũ
commeator:& inferum:nunc atra:nunc aurea facie sublimis attollens canis ceruices arduas Anubis leua cadu
ceum gerens.De eo sic & Diodorus lib.secundo.Deum qui apud ægyptios Anubis uocatur capitæ fingunt
canino:significantes custodem corporis Osiridis:& isidis fuisse.Vnde a Virg.appellator latrator Anubis . Sic Anubis
& a Propertio.Ausa ioui nostro latrantem opponere anubin:filium docet Diodorus fuisse Osiridis. ¶ Ille pe/
tit:scilicet sacerdos:qui se cum iside colloquium habere simulat.¶ Veniam : scilicet mulier & uxori ab iside.
¶ Concubitu:mariti sui.¶ Violato cadurco:cadurco legendum est:non caduceo:nam & syllaba repugnat : &
sensus non procedit.Caduceus enim primam producit Ouid.Tartara iussus adit sumptis caduci feralis. ergo
uiolato cadurco.i.non seruata castitate lecti matrimonialis per eos dies:quibus sacra Isidis peragebãtur.Nam
nephas erat:ut diximus:coniungi marito:id autẽ nouem diebus fiebat.Proper. Tristia iam redeunt iterũ so/
lemnia nobis:Cynthia iam noctes est operata nouẽ:nã cadurcũ posuit ꝓ lecto.Cadurci enim populi sunt gal/ Cadurci
liæ:apud quos lini præstantia obtinet palmam in culcitris:ob præcipuũ candorem:quod docet Pli.li.xx.quũ
ait.Nullum est candidius linum lanæue similius:sic culcitris præcipuam gloriam cadurci obtinent . Galliarũ
hoc ad tomenta pariter inuentum.Vnde poeta in sequẽti Saty.Institor hybernæ tegetis:niueiq; cadurci:idest
culcitræ candidæ.Ergo uiolato cadurco:uiolato lecto matrimoniali per eos dies:quibus sacra Isidis celebra/
bantur:& castitas seruanda erat.¶ Magnaq; debetur:pœna:ordo est a superiore sic.ille petit ueniam quotiens
magna pœna debetur:uiolato cadurco.Et mouisse caput:hæc Ironicos legenda sunt:& ꝓfecto inquit ipse Osi
ris præcibus sacerdotis anuit.Nam uisa est serpẽs argentea mouisse caput.i.sensisse. ¶ Serpẽs argẽtea.In simu
lacro enim Sarapis:quẽ Osiridẽ appellant:ut scribit Diodo.in.i.lib.signũ erat:ut tradit Macrobius primo Sa Sarapis
turnalium.Tricipitis animantis:quod exprimit medio eodemq; maximo capite leonis effigiem.Dextera par
te caput canis exoritur:mãsueta specie blandientis.Vnde etiam in pompa Isica gestabatur serpens in imagine
Osiridis:de qua meminit Ouidius.Pigraquæ labatur circum donaria serpens . Et comes in pompa corniger
apis erat.¶ Illius lachrymis:scilicet sacerdotis.¶ Meditataq; murmura præstant:cum ironia legenda sunt.Or
do ẽ:murmura scilicet sacerdotis meditata ꝓstant:ut Osiris scilicet corruptus ansere:& popano nõ abnuat ue
niã culpæ.¶ Ansere magno.Nã sacerdotes carne bubula:& anserina maxĩe uescebant̃:autor Herodotus li.ii.

Popanum

Cophinus

Iudæi cum cophino

Solyma Solymi pisidiæ

Armeniæ duæ

Haruspex haruga chaldei

Magi philosophi prophetæ

Sacerdotes gymnosophistæ

Sapiẽs Druidæ

Oraculum Iouis in lybia

Tẽplũ Iouis hãmonis

⁊ Corruptus: quasi more mortalium muneribus corruptus sententiam mutet: ut illud apud Persium. Quæ nisi seductis nequeas cõmittere diuis. ⁊ Tenui popano: tenui placenta. Nã: ut tradit Domitius in cõmentariis suis ex auctoritate Suidæ: popanũ est placenta lata tenuis & rotunda. Et autore Polluce utebantur in sacrificiis. ⁊ Non abnuat: nõ deneget: nõ recuset. ⁊ Culpæ. crimini mulieres: quæ cum uiro concubuit. ⁊ Quum dedit ille locũ. Sensus est: ubi inquit isidis & cybeles sacerdotes abiere: præsto sunt iudæi: quorum superstitiosis monitionibus credunt mulieres. Nã iudæa médicat í aurem. ⁊ Arcaná. i. arcanis susurris: quos auribus mulierũ instillat: & ueluti legũ interpres iudaicarum quæ rit sibi unde uiuat. ⁊ Cophino fœnoq; relicto. i. í sylua relicta supellectile in urbẽ uenit. Sic iudæorũ pauperiẽ ostendit: qui roma a Domitiano expulsi nemus urbi uicinũ incolebant: ut diximus in tertia Satyra illíc nunc sacri fontis nemus: & delubra locant. Iudæis quorũ cophinus fœnumq; suppellex: ubi nõ nulla de cophino & fœno diximus: illud adiicimus cophinũ genus fuisse: ut diximus tamẽ in tertia satyra cistæ: qd' apertissime docet. Mar. in. v. Dũ te posse negas nisi lato gelia clauo. Nubere: nupsisti gelia cristifero: hoc est iudæo: ná & in septimo scribit ad eandẽ geliam nec recutitorũ fugis inguina iudæog; Iosephus in. ii. li. de bello iudaico canistrum appellat his uerbis. Et canistrum circũferétes stipem eius nomine postulabant. Cophinog; ét p canistris: siue cistis fit mentio in sacra scriptura apud Diuũ ioannẽ. Collegerũt ergo & impleuerũt duodecim cophinos fragmetoq; iudæi ergo ut mendici & pauperes cophinũ gestabãt: quo stipé: reliquas q̃ erogata excipérent: eodẽ mõ & fœnũ: ubi cubitarent: ea enim erat suppellex eorũ. ⁊ Tremens: aut more pauperum tremens: aut ueluti anxia futuri. ⁊ Interpres: subaudi quasi. ⁊ Legũ solymarum. i. legũ iudaicarũ: qs iudæi a Moyse acceperũt in monte Sinai: hoc est testamentũ uetus. Solymas autẽ appellauit: quia q̃ hierosolyma dicitur antea solyma uocabaẽ. Ciuitas enim fuit iudæorũ uetustate: diuitiis: multaq; religionis obseruatiõe celebratissima: quã Titus secundo anno principatus Vespasiani: septẽbris: mẽsis octauo die funditus sustulit: lege Iosephũ lib. ulti. de bello iudaico. Solymi itẽ populi sunt: ut docet Plinius. v. proximi ciliciæ: q̃ post appellati sunt pisidiæ: quorũ colonia cesarea: eadẽ antiochia. ⁊ Magna sacerdos arboris. i. syluæ & nemoris: de quo supra. Ois. n. populo mercedẽ pendere. Iussa Arbor: & electis mendicat silua camœnis: alludit tamen ad sacerdotes dodoneos: de quibus Herodo. li. iii. ⁊ Implet & illa manũ: aut iudæa implet sibi manum prædicẽdo futura aut illa. s. mulier romana implet manũ iudææ. ⁊ Aere minuto: utputa triẽtibus: & id genus numismatis. ⁊ Qualiacunq; uoles. Hinc iudæorũ fallacias ostendit: q pro mercedis qualitate prænunciant futura oĩa. n. ad cõsulentis uotum cõfingunt: quod ét docet Apuleius in secũda apologia: loquẽs de chaldæis. ⁊ Somnia uẽdũt: ut modo bona: mõ mala: q̃ p nocté fingunt se habuisse: illud autẽ nõ placet: q̃d' ad somnia referas: quæ captarétur pro se: uel ,p aliis in tẽplo serapidis in canopo. Neq; n. nũc res agíẽ in ægypto: nec nũc loquiẽ de isíde: q̃ a iudæis haud quaquá colebaẽ: sed de iudæis: q per noctem fingebant se somniare futura pro se: & pro aliis. ⁊ Spondet: fidé ét íquit habẽt haruspicis syriis: & armeniis: sed maiorem Chaldæis. i. astrologis. Ordo autẽ est. Haruspex armenius: uel cõmagenus spondet amatorem. ⁊ Spõdet: quasi in eius potestate sit ex uera diuinæ mẽtis cognitione. ⁊ Ingẽs testamentũ: ingenté hereditatẽ. ⁊ Calidæ colũbæ. i. recens occisæ. ⁊ Armenius. Duæ sunt armeniæ maior: & minor: de qbus multa. Pli. li. vi. &. Stra. li. xi. dictã autẽ armeniã testatur Strabo ab armenio quodã ex armenia Thessaliæ urbe: quæ inter pheras & larissam iacet: qui cũ Iasone in armenia militauit. Minorem autẽ Armeniam: maioréq; & cõmagenam cappadocia leuo suo latere tran sit. ⁊ Cõmagenus: cõmagena pars est Syriæ ínter monté taurum: & Euphratem sita. ⁊ Haruspex: dictus est: ut supradiximus ab Haruga & inspicio. Harugam. n. hoc est uictimam autore Donato in Terẽ. appellauerũt ab hara. i. stabulo. ⁊ Rimat: scrutatur. ⁊ Faciet quod deferat ipse. i. pueros non uerebitur ad talia inuestiganda occidere: quod alius: si faciat ipse accuset: nam deferre ẽ: ut diximus alibi: occulte accusare. ⁊ Chaldæis maior erit fiducia: credũt ingt haruspicibus armeniis: sed magis chaldæis: babyloníi: & syrii Chaldæos appellauere: quos magnos psæ: Philosophos græci: Prophetas iudæi: Aegyptii sacerdotes: Indi gymnosophistas: Nos sapientes uocamus: galli druidas. autor Laer. Astrologiæ peritissimi habebantur multi diuinatione quadam futura prædicebant mala augurriis: sacrisq; & aliis q̃busdã incantationibus auertebant: somnia & prodigia interprætabantur. Vnde Tyberius Thrasyllum chaldæum de futuris maxime consulebat. ⁊ A fonte relatum hammonis: ex oraculo Iouis hãmonis acceptũ. Duplici íqt ratione mulier credit qcqd ab astrologo dicitur ab oraculo Hãmonis proficisci. Tum quia appollinea oracula cessauere: tum ét: qa humanũ genus p seipsum futura noscere nõ potest: iure ergo tribuit iouiq; prædicuntur ab astrologo: quãdo aliunde futuri rationé haberi posse non credit. Oraculum Iouis erat in lybia cyrenaica frequẽtissimũ. Quũ. n. bacchus per lybiã exercitum ductaret: isq; penuria aquarũ ,ppemodũ siti periret: rogauit Iouẽ patrẽ: ut sibi & exercitui subueniret: itaq; aries quidam fortuitu ad milites eius errans peruenit: quos quum uidisset in fugam cõuersus est: milites autẽ qui eum conspicati fuerant: & si puluere & æstu pfi uix progrediebantur: arietem tamen seq; cœperũt usq; ad eũ locũ: q̃ Iouis hãmonis postea tẽplo ædificato est

Scilicet: & tenui popano corruptus osyris.
Cum dedit ille locum cophino fœnoq; relicto
Arcanam iudæa tremens mendicat in aurem
Interpres legum solymarũ: & magna sacerdos
Arboris: ac summi fida internuncia cœli.
Implet & illa manum: sed parcius ære minuto
Qualiacunq; uoles iudæi somnia uendunt.
Spondet amatorem tenerum: uel diuitis orbi
Testamentum ingens: calidæ pulmõe colũbæ
Tractato: armenius: uel cõmagenus aruspex
Pectora pullorum rimatur: & exta catelli.
Interdum & pueri: faciet quod deferat ipse.
Chaldæis sed maior erit fiducia: quicquid
Dixerit astrologus: credet a fonte relatum

Hammonis: quoniam delphis oracula cessant.
Et genus humanum damnat caligo futuri.
Præcipuus tamẽ horũ est: qui sæpius exul
Cuius amicitia: conducendaq; tabella
Magnus cuius obit: & formidatus othoni.
Inde fides arti: sonuit si dextera ferro
Læuaq; si longo castrorum in carcere mansit
Nemo mathematicus geniũ idenatus habebit.
Sed qui pene perit: cui uix in cyclada mitti
Contigit: & parua tandem caruisse serypho.
Consulit ictericæ lento de funere matris:

appellatus: quo quũ pertiensent arietẽ: quẽ cõsecuti fuerant nusq; inuenire potuerũt. Sed qđ magis his fuerat optandum aquæ magnã copiã in eo loco nacti sunt: corporibusq; recupatis libero statí nũciauerunt: q gauisus exercitũ ad eos fines duxit: & iouis hãmonis tẽplũ cũ arietinis cornibus simulacro facto cõstituit í eo tẽplo cẽtũ fuisse aras ostendit. Vir. Tẽpla iouis cẽtũ latis imania regnis: cẽtũ aras posuit. De quo tẽplo uideẽ itellexisse Mar. Illic. Dissimuletq; deũ cornibus ara frequẽs: ut sit frequens cornibus: hoc est tẽplũ qđ' frequẽtes. incẽtũ habet aras cũ simulacris facie arietina dissimulet deũ. i. taceat: & nullã de eo mẽtionẽ faciat: illic igiẽ erat iuppiter specie arietis: illicq; dabanẽ responsa. Vnde Lysander lacedemoniorũ dux eo ,pfectus est: ut tẽpli sacerdotes corrúperet: de oraculo lege Probũ: Aemilium: Hegyliũ: Diodo. Herodo. Straboné. ⁊ Delphis oracula cessant. Scri. Cice. in lib. de diuinatiõe: ideo delphicũ oraculum eueníse: qđ' exhausta sit celestis cuiusdam spiritus uis. Strabo itẽ li. nono sic scribit. Hodie ,pfecto summa in mẽdicitate delphicũ oraculũ. Lucanus. Sed siluit postquã reges timuere futura. Et superos uetuere loq. De oraculis deficiẽtibus sic recitat Porphirius. Ablata est pythii uox haud reuocabilis ulli. Tẽporibus longis etenim iã cessit apollo. Clauibus occlusus silet: ergo rite pactis. Discedas patria & redeas ad limina sacris. Adiciã & illa q̃ Plutarchus de deficientibus conscriplit oraculis. Quũ igiẽ ait hãmonius tacuisset: tũc ego ad cleombrotũ dixi: Narra nobis o amice: si placet de oraculis. de q̃ bus apud uos præclara dicebanẽ. Nunc autem omnia extincta esse uidenẽ: & cætera: lege Eusebiũ de ꝓparatione euangelica. ⁊ Delphis. Delphi oppidum est phocidis regionis: propter templũ Appollinis pythii: & oraculũ uetustate insigne. ⁊ Et genus humanũ: quoniã inquit mortalitas hac una re damnatur: qđ' futura noscere non possit. ⁊ Caligo: cæcitas & ignoratio. ⁊ Præcipuus tamẽ: quãto inquit sceleſtior fuerit astrologus: tãto maior eí habebitur fides a muliere. ⁊ Qui sæpius exul: subaudi fuit. i. qui sceleratíssimus: ac per hoc sæpe missus in exilium. Seleucum Astrologũ signat: cuius consilio mors Galbæ: ut scri. Tranqllus: dilata fuit ab Othone: qui eũ aggredi cœnantẽ in palatio statuerat. Sed seleuci cõsilio res dilata est in aliud tẽpus: apparet artẽ eum ex uerbis poetæ sepæ exulasse. ⁊ Cuius amicitia: ná othonis fuit familiaris. ⁊ Cõducenda tabella. Ironicos ait tabella cõducẽda: q̃si q̃ dãnáda sit: sic supra gutturis exẽplũ cõducenduſq; magister: in tabellis autẽ & mẽbranis quæ ex syderũ ratione colligũt: notanẽ. Ergo cuius tabella. i. cuius astrologia: q̃ in tabella notaẽ. ⁊ Magnus cuius obit. i. Galba imperator. ⁊ Obit: iam iugulatus est ad lacũ curtii in urbe. ⁊ Formidatus othoni. i. quẽ Otho formidauit: ut sit Othoni ,p ab Othone. Hæc fuit cã: ut Otho Galbã occideret. Sperauerat. n. fore: ut a Galba adoptaretẽ: idq; í dies expectabat: sed postq̃ pisone frugi prælato spe decidit ad uim cõuersus est. ⁊ Inde fides: ex illa re. s. quæ sequitur. i. si in uinculis sæpe fuerit. ⁊ Arti: sciẽtiæ & astrologiæ. ⁊ Si dextera & læua sonuit ferri manicis ferreis uinctæ fuere. ⁊ Lõgo carcere: diutino. ⁊ Castrorum: si in castris ab imperatore detẽtus ẽ: in carcere aut diu fuit in cathenis: quæ castrorũ sunt carcen. ⁊ Nemo mathe. Sensus est: nullius scientiæ existimatur astrologus: nisi sceleratus extiterit & sæpe dãnatus. ⁊ Mathematicus: dici põt latine disciplinabilis: q̃ ad disciplinã maxime spectant mathematicæ: q̃ sunt geometria: arithmetica: musica: & astrologia. Hæ autem mathemata proprie dicunẽ: hoc est disciplinæ: qa certiores aliis sunt. Mathematicos uulgus: ut scri. Gelius appellat: qui & Chaldæi nominantur: iídẽ etiã genethliaci: sunt. n. syderalis scientiæ peritissimi: de qbus alibi huberius. ⁊ Non habebit genium. i. nõ existimabiẽ altæ esse cognitionis: & sciẽtiæ: ná ut dictũ est superius ex autoritate Apulei. Genius dicitur in corpore humano animus uirtute pfectus. i. demõ bõus: quoniã is deus: q ẽ animus sui cuiusq; quãq; sit ímortalis: tamẽ quodámõ cũ hoíe gignitur. Ergo nõ habebit genium. i. nõ putabitur esse pfectæ uirtutis: & sciẽtiæ. ⁊ Sed qui pene perit: sed ille inquit habebitur uerus & magnus astrologus: q tot flagitia cõmiserit: ut uix capitis supplicium euaserit. Sed qui pene dánatus: occisusq; est. ⁊ Cui uix in cyclada mitti cõtigit: hoc est q uix impetrauit: ut relegareẽ potiusq̃ occideréẽ. Dánatorũ autem multi in cyclades: aliasq; ínsulas relegabãtur: alibi. Aude aliqd breuibus gyaris & carcere dignũ. Cycades. n. Insulæ sunt duodecim in mari ægeo: ita dictæ: q̃ in circulũ sint positæ: ná κυκλοσ circulũ signat. ⁊ Caruisse parua serypho. i. cui tandẽ cõtigit ab exilio reuocari: quũ in seryphũ Insulam esset relegatus: qđ' sane grauissimũ erat exiliũ: tum angusto íinsulæ spacio: tum quod petrosa est & sterilis multũ: ut illi obiiciatur hoc fuisse passũm: qđ' illic pseus educatq̃ incolas ostẽso capite medusæ in lapides cõuerterit indignatus: & q̃ his adiutoribus polydectes rex Persei matrẽ ad nuptias cogere uoluerit. Hæc ex Strabone. Est autẽ una ex cycladibus. ⁊ Consulit de lento funere. Mulierum scelera sui tpis insectatur: quæ nõ modo in mortẽ maritorum: sed etiã parentum & cognatorum inquirerent. Ordo est: tua tanaquil consulit. ⁊ De lento funere: & quãdo moritura sit mater: cuius finis uideaẽ nimiũ differri. ⁊ Ictericæ: Icterus morbus est: quum per totũ corpus bilis suffundiẽ: q̃ interdũ nigra: interdũ flaua est. Pli. lib. xxvi. cap. xxxi. morbum regium appellat: morbum inquit regium in oculis ꝓcipue mirari est tenuitatem densitatemque tunicularum felle subeunte: arquatũ etiam appellant a colore arcus cælestis. Regium autem ait Celsus libro appellari: quod regio cubiculi apparatu curetur. Varro autem: q̃ multo præcio, sissimo remedio curetur. Est autem ab ictero aue denominatus. Nam auis inquit Plinius icterus uocatur a colore: quæ si ꝓspectetur sanari morbũ regiũ traduntauem uero mori: ea esse putatur quæ latinæ galbula dicit.

Delphi

Mathematici

Chaldæi Genethliaci

Genius

Cycla des

Icterus Morbus regius

¶De te.i.de morte tua.¶ Tua Tanaquil.Ironicos uxor tua mulier sane bona & pudica: qualis fertur fuisse Ta
naquil uxor Tarquinii prisci:quæ summæ fuit probitatis.Scribit.n.Varro lanam cum colo & fuso Tanaqui
lis:quæ eadé caia Cecilia uocata est in téplo Anci Marci durasse usq; ad tempora sua:factamq; ab ea togam re
giá uirgulatá in æde fortunæ:qua Seruius Tullius fuerat usus.Inde factű est:ut nubentes uirgines comitaret
colus compta & fusus cum stamine:prima ét texuit rectam tunicá quasi simul cű toga pura tyrones íduunt:
nouæq; nuptæ.Tanaquilem igitur pro exéplo pudicæ mulieris & prudentis posuit.¶ Quádo sororé efferat:

Ante tamen de te tanaquil tua:quando sororé
Efferat & patruos:an sit uicturus adulter
Post ipsam:qd.n.dare maius numia possunt:
Hæc tamen ignorat quid sydus triste minetur
Saturni:quo læta uenus se proferat astro.
Q ui mensis damno: quæ détur tépora lucro.
Illius occursus etiam uitare memento.
In cuius manibus:ceu pinguia succina tritas
Cernis ephemeridas:quæ nullum cősulit: & iá
Consulitur:quæ castra uiro:patriamq; petéte
Non ibit pariter numeris reuocata thrasylli.
Ad primum lapidem uectari cum placet:hora
Sumitur ex libro:si prurit frictus ocelli
Angulus inspecta genesi collyria poscit.
Aegra licet iaceat:capiendo nulla uidetur
Aptior hora cibo:nisi quam dederit petosiris.
Si mediocris erit:spacium lustrabit utrumq;

Efferri quádo moritura sit soror.Ná efferri ꝓprie est mor
tuorű.Teren.Effertur imus ad sepulchű uenimus.
Quid.n.maius dare numina possunt : quá ut adul
ter ei sit superstes.¶ Hæc tamé ignorat:insultat poe
ta mulieri:q̃ talia tanto scrutet studio nece pniciosa
sint suis:nec curet q̃ magis in ré suá sint: qd ualét sy
dera: aut eminét: aut benigne ꝓmittát.¶ Sydus tri
Sydus saturni ste saturni: sydus saturni gelidæ & rigentis est natu
ræ:& qbus í ortu affulserit maleficű & ífœlicitatem
portédens.Prop.Et graue Saturni sydus í omne ca
put.& Ouidius in Ibin. Te fera nequicq̃ placidum
spődétia martis.Sydera præsserűt: falciferiq; senis:
hoc é saturni:qui cum falce figuratur.¶ Quo astro:
qua benignitate:ná Veneris sydus:ut docet Cicero í
primo de diuinatione cőiűctű cű luna salutare é pue
ris in ortu:eos etiá dicűt gratiosos esse:qbus in ortu
affulserit.¶ Meméto:sensus é posthume ursidi:me
méto ét fugere illá:quæ astrologis adeo dedita é : ut
iam tanq̃ talis sciétiæ perita cősulat aliis : nihilq; ípsa
peragat:nisi ex syderű cőputatione.¶ Pinguia succi
na:ná succina manibus tractabant matronæ:ut bene
olerent.Iuue.in.ix.saty.En cui tu uiridé umbellá &
succina mittas.Succinű aut humor est:qui ex arbori
bus effluens densat rigore uel tépore : unde a succo
Succinum succinű est noiatum:de quo plura dicemus in nona
satyra.¶ Ephemeridas:sempronius asellio autore Gelio li.v.ait Ephemeridas esse diaria.i.libellos:in qbus sin
Ephemeris gulorum dierum facta cőtinent ná ἐφημερισ diariű dicit:ἐφημεροσ quotidianus.Sed hoc loco poeta accepit ꝓ sup
putatione numerorű in astris quid quoq; die ímineat:quá libello descriptá habet matrona tanq̃ astrorű peri
tissima Pli.Crinas massiliensis arte geminata:ut cautior religiosiorq; ad syderű motus ex ephemeride mathe
matica cibo dádo horasq; obseruando eű auctoritate præcessit.Oui.in amoribus ostédit ephemeridas diaria
proprie esse.i.libros:in quibus:ut diximus singulorum dierum acta cőtineantur his uersibus Inter ephemeri
das melius:tabulasq; iacerét:In quibus absumptas fleret:auarus opes:ná hæc cősuetudo fuit: ut unusqsq; do
mesticá rationé sibi totius uitæ suæ p dies singulos scriberet:in quo appareret qd unusqsq; de redditibus suis:
quid de arte:fœnore:lucroue seposuisset:& qué ité sumptű:damnűq; fecisset : talé igitur librum ephemerida
appellabant.i.diarium:siue diurnű:ut pauloante diximus:illic.Relegit transuersa diurni.¶ Non ibit : siue in
quit maritus castra:siue patriá petierit:eű uxor nő sequetur admőita Trasylli astrologia:q̃si ei periculű ímine
Trasyllus at:si eat.¶ Trasylli:hic enim est thrasyllus ille mathematicus celeberrimus:qué ut sapiétiæ ꝓfessoré cőtuberi
nő suo admouit tyberius:autor Tráquillus est.¶ Numeris:supputatiőibus:& calculationibus:q̃ diligétissime
adhibentur ab astrologis ad habendá perfectá futurorű cognitioné. ¶ Ad primű lapidem : etiá si breuissimű
iter sit faciendű : ná romani miliaria per numerű lapidum in uiis defixorű colligebant:ut ad primű:ad qntű:
ad nonű lapidé dicerent.i.ad primű:ad qntű:ad nonű miliariű.¶ Vectari:aut uehiculo : aut lectica. ¶ Ex libro:
ex astrologia.¶ Frictus ocel. ordo é. Angulus ocelli frictus.i.frictu exasperatus.q.d.de minima re cősulit ma
Collyria thematicű.¶ Collyria:uariis modis.Cor.cel.docet fieri collyria.i.medicaméta propria oculoꝝ Ora.oculis col
lyria lippis.Columel.tamé ait collyria aluo bouis cruditate laborátis ímittéda.¶ Genesi.i.hora:q̃ géita sit. Ná
Genesis genesis genitura significat:q̃ maxime mathematici colligűt ex astrologia.¶ Aegra li.ia.licet inqt aduersa uali
tudine laboret:nullű prorsus putat capiédű esse cibű:nisi præfinita prius hora ab astrologo. ¶ Nisi quá dede
Petosiris rit petosiris.i.ratio syderű tradita a petosiri:q autore Pli.li.vii.insignis fuit astrologus:rationem aűt dádi cibi
ægrotis:& obseruádi horas maxime instituit:ut pauloante diximus:Crinas massiliésis ad syderű motus.¶ Si
mediocris erit mulier inqt si mediocris sit conditionis in circű descendit ad sortilegos cősulendos : q minoris
sunt autoritatis q̃ astrologi:& proinde minori mercede futura prædicűt.¶ Spaciű metarum: in circo.n.metas
Metæ duæ in circo duas fuisse in sublime erectas ostédit Tranqllus in Cæsare his uerbis:ná quo laxius dimicaret:sublatæ metæ:
inq; earű locum:bina castra ex aduerso constituta erant.Idem ét in Claudio Circo uero maximo marmoreis
carceribus:auratisq; metis: quæ utraq; & tophina & lignea fuerát exculta:circű quas pőpa:ut inquit Varro cir
censis ferebat:& equi septies currebát:qui primi cursum peregerát:præmiű accipiebát:unde Propertius. Aut
prius infecto deposcit præmia cursu.Septima q̃ metá triuerit arte rota.Illic dabant respősa diuinatores. Vnde
in sequentibus plebeium in circo positű est:& in agere fatű.Ná in circo maximo circa metas solebát : ut tradit
& Acron sortilegi cősidere:qui sortes dabant uulgaribus.Ná alioris dignitatis homines erubescebát fere in iis

uulgi circulis uersari:unde Cice.in li.de diuinatiőe.Quis.n.magistratus:aut qs illustrior utit sortibus? Ora.
in satyris ostédit:se ut humili loco natű nő erubuisse diuinis assistere.Fallacé circű uesptinumq; pererro.Sæpe
forű:assisto diuinis:cű aűt fallacé appellat:q; illic sortilatores:diuiniq; hoíes starent:q suis sortibus:falsisq; diui
nationibus cősultores deciperét.¶ Sortes ducet:respősa sumet ex sortibus.Ná sors capit pro fortuito cuiusq; Sors
rei euétu:ut quű ex urna alioue uase:aut máibus cőpræssis educunt:aut scripta:aut lapilli: aut festucæ:aut alia
id genus:qd ꝓbe docet Plau.in casina.ubi ait. Situlá huc tecű efferto:& sortis:ná in situlá plená aquæ sortes li

Metarum:& sortes ducet:frontemq; manumq;
Præbebit uati crebrum poppisma roganti.
Diuitibus responsa dabit phryx augur: & idus
Conductus dabit astrorum: mundiq; peritus.
Atq; aliquis senior:qui publica fulgura codit.
Plebeium in circo positum est:& in agere fatű.
Q uæ nudis longum ostédit ceruicibus aurű
Consulit ante phalas:delphinorumq; colűnas.

gneas pares cőiiciebát:isq; uictor dicebat:cuius sors
ad ima descéderat.Plaut⁹.Nű ista:aut populna sors:
aut abiegna é tua.Quid tu curas:qa.n.metuo? ne in
aq̃ sűma natet.Inde é sortior qd est idé : qd ducere
sorté.Plautus.Coniiciá sortis in sitellá:& sortiar tibi
& chalino.Pli.li.ii.Sorté ꝓ fortuna pőit sic. Adeoq;
obnoxiæ sumus sortis:ut sors ipsa ꝓ deo sit : q̃ deus
ꝓbat ícertus:sors ét patrimoniű significat:& dei re
spősum.Sorté ité accipimus pro statu: & ut sic loqr
cőditione.Ora.in epistolis.Ille cubans gaudet muta
ta forte.Et í prima saty.Qui fit mecœnas : ut nemo
quá sibi sortem.Seu rő dederit seu sors obiecerit il
la.Contentus uiuat. ¶ Fronte manuq; : idest adibit
etiam metoposcopos:q frőte íspecta futura ꝑdicűt:& chironomőtas:q ex manuű incisuris uaticinantur.¶ Cre Metoposcopos
brum poppisma:crebram ꝓtractationé:ná ποππυζειν est manu ꝓtractare adhibito sibilo ad másuefaciendű:ut
solemus equos idomitos ꝓtractare:ut significet chironomőta diu suspésam tenere mulieré:ut diu illá máibus
ꝓtractet.¶ Diuitibus:mulieribus.¶ Phryx augur:ná phryges cilices:& arabes:ut scribit Cice. in primo de di Chironomonta
uinatione auiű significationibus plurimű obtéperauerűt:quod idé factitatű in umbria se accepisse inquit . Et
indos Bragmanas significat:q autore Apuleio.ii.floridorű sapiétes uiri sunt:indiæ gens est quos Stra.lib.xv.
scri.physiologiá:& astronomiá exercere.Eorű priceps fuit larcas tpe:quo appollonius Thyaneus discendi ui Bragmanæ
scendiq; studio ad illos se cőtulerat.¶ Atq; aliqs senior:subaudi a supioribus dabit respősa.¶ Atq; aliqs senior
.i.aliquis sacerdos:ná quem nos senioré:græci præsbyterum appellant.¶ Publica fulgura: nam priuata & pu
blica fulgura extitisse credidit antiqtas Pli.Cæterű existimát nő ultra decé annos portédere priuata: præterq̃ í
matrimonio primo facta:aut natali die.Publica nő ultra trigesimű annű:præter q̃ in deductione oppidi. Ful Fulgur
gur aűt differt a fulmen : q; fulgur est ignis late explicitus.Fulmen uero coactus ignis terrifico impetu iactus. Fulmé
¶ Fulgura condit.Seneca li.ii.naturaliű q̃stionű scribit:priscos romanos:quű crederét:nisi fato fulmina nő de
cidere:cæsis hostiis:extructisq; aris:adibito sacerdote:uelut in procurationé malorű illa cődere.Cődi enim di
cebát:quű sacerdos dispersos ignes í unű redigeret:& quadá tacita ꝑcæ terræ cőderet:& cősecraret. Vnde Lu.
Aruns dispersos fulminis ignes.Colligit & terræ tacito cű murmure cődit.Eű locű Bidétal appellarűt:q; cæ Bidétal
sis bidentibus expiatus esset:De quo Persius. Triste iaces lucis euitandűq; bidétal.Scribit festus Pőpe.triű ge Fulgura triű generű
nerű esse fulgura:postularia:pestifera:peréptalia.Postularia uotorű:aut sacrificioꝝ spretam religionem desi
derat.Pestifera morté:aut exiliű denűciant.Peréptalia superiorű fulgurű protétorűq; significationé periműt:
uel abolét.¶ Plebeiű fatum:hoc refert ad illud.Spacium metarum.Ná ait respősa:q̃ dátur plebeis de fato.i.de
iis quæ imminent haberi ex diuinatoribus:qui in circo uersant.Nam fatű:autores Seneca í naturalibus:é ne
cessitas rerű omniű actionűq; quá nulla uis rűpat.¶ Et in aggere:de aggere Targnii supbi intelligit: de quo ita
Pli.í descriptione urbis romæ.Claudit ab oriéte Aggere targnii supbi inter ipsa opa mirabili: náq; eű muris
æquit:q̃ maxime patebat aditu plano.¶ Quæ nudis longű:uisis mulier: & ífime conditionis cui nullus fere
rubor eé cősueuit supra uires ornari.¶ Cősulit.i.cősiliű capit a diuinatorib⁹:an fatis sibi datű sit:ut relicto cau
pőe nubat uedéri saga.i.sagario:sagű.n.uestis é militaris:Vir.uirgatis lucét sagulis.Cice.í philippicis scri.saga Sagum
sumi solere í bello tumultuq; Tráqllus í cæsare.Cőuiuatű assidue p ꝓuícias duobus tricliniis:uno quo sagati: Sagari⁹
palliatiue:altero quo togati cű illustrioribus ꝓuíciaꝝ discűberét.Idé í augusto.Corne.céturio reiecto sagulo
ońdés gladii capulű.A sago dicűtur sagarii:q saga cőficiűt.Sago hoíes í sublime iactari docet.Mart.Ibis ab ex
cusso missus í astra sago.Suet.í Nerone.Solitus íualidű quéq; obuiuű:uel potulentű corripe:ac distéto sago í
positű in sublime iactare.Alii uero sic exponunt:ut sit periphrasis mulieris prostantis:quæ cősulit.i.cősilium
dat plebeiæ interroganti an nubat Sagario:quod autem mulieres prostitutæ darent responsa locus ille ídicat
Plinii de Nerone libro.xxx.utináq; inferos potius:& quoscűq; de suspitionibus suis deos consuluisset:quá lu
panaribus:atq; prostitutis mandasset íquisitiones eas.¶ Ante phalas:phalæ ut scri.Nonius turres sunt igneæ. Phalæ
Enni.li.xv.Malos diffindunt fiuntq; tabulata phalæq;:eæ etiam in circo apud ueteres pp spectatores & lignis
erigebantur.Festus autem ait phalas dictas ab altitudine a phalando:quod apud æthruscos significat cælum.
¶ Delphinorumq; columnas.Georgius Merula præceptor meus uir litteratissimus credidit ex uerbis Ioan
his Casciodori delphinum columnas intelligi Obeliscos:circa quos luderent Delphini:ait.n.sic:in circo euri
pus in gyrű agebatur:reddebatq; imaginé uitrei maris:in qué Delphini æquorei influebant:ubi ité erát Obe
lisci:& in primis ille magnus:qué diuus Augustus in circo maximo cőstituit.Quidam uero tradunt: Delphi
nos duos fuisse fratres nobilissimos:sub quorű titulo colűnæ arectæ fuerunt: uerum illud mihi placet ut ítel
ligamus delubrű Cn.Domitii:ubi in marmore erát nereides supra delphinos in circo flaminio:í circis.n.uer
sabant diuinatores:ut dictű é.Pli.li.xxxvi.cap.v.sic scri.Sed in maxima dignatione Cn.Domitii delubro í cir
co flaminio Neptunus ipse:& Thetis:atq; Achilles Nereides supra delphios & cete:& hippocápos sedétes sűt.

Caupo caupōa stabulū

¶ An nubat.i.cōsulit:an fatis sibi datū sit:ut relicto caupone nubat Sagario.¶ Caupone:is est:qui meritoriam tabernā exercet:q̄ & caupona appellat:& stabulum.Caupona etiā dī mulier:q̄ præest tabernæ.¶ Hæ tamē & partus:inuehitur aūt in matronas mulieresq̄ diuites:q̄ medicamētis abortus faciūt.Est.n.sensus: licet igt hæ plebeæ mulieres anxiæ sint futurorū:& de nubendo diuinatores cōsulāt:tamē cōcipiūt:& pariūt:fœtusq̄ educāt:matronæ uero & potentiores fœminæ: aut nō cōcipiūt:aut eiiciūt cōceptū partū medicamentis in utero extinctum.¶ Partus discrimen:nā q̄ pariūt in sūmo uersantur periculo.¶ Fortuna urgēte:rei familiaris angustia cogēte:q̄si q̄ ob inopiā liberos nutricibus alendos tradere nō possunt.¶ Vix iacet:mulier inqt:q̄ dues:& potens est:uix unquā iacet i lecto:qa aut nō cōcipit:aut si cōcipit abortiuum facit.¶ Lecto aurato: hoc est:q̄ in magnis sit opibus:& delitiis.¶ Tantum artes huius:nō est inqt mirū:si mulier diues: aut nō cōcipiat:aut abortus faciat.¶ Nā mira sunt:q̄ possūt artes mulieris ueneficæ:q̄ steriles facit matrōas:atq̄ cōducit pueros necādos in utero matris:pmiū.n.posci a matrona:ut in uentre necet partū:sicq̄ cōducit .i.mercede sumit id operæ ad necādos partus. Alibi cōducūt foricas.i.mercede sumūt id laboris.¶ Quæ steriles.i.q̄ suis medicamētis:aut mulierē reddit sterilē:aut abortiuum cogit facere.¶ Gaude infœlix.s. marite:q̄ abortū faciat.¶ Porrige.s.uxori qcqd erit .s.datū ab alia uenefica.¶ Nā si distēdet uellet.i.si ad legitimū tēpus uellet ferī fœtū i utero:re uera æthiopē pareret:pindeq̄ esses pater æthiopis.¶ Aethiopis.Dupex ē æthiopia oriētalis & hesperia: de q̄ alibi plura.¶ Decolor hæres.Decolor appellat:q̄ sit colore uiciato:& q̄ declinat a priore colore:unde ēt decolorari dī id: cuius color uiciat:& ficit.Ora.i odis.Qd mare dauniæ.Nō decoloratuere cædes?Seneca in naturalibus:Fulmē:aut colorat:aut ēcolorat.Discolor uero dicit diuersi coloris. Concolor eiusdē coloris. Mart. Cōcolor i rubra gāmare lance rubes.¶ Tabulas.s.testamēti.¶ Nunq̄ tibi mane uidēdus.i. cui nolles mane occurrere:ut mali hois.Alibi.Et cui p mediā olles occurrere nocte.¶ Transeo suppositos: occupatio ē:notat mulieres:q̄ aliūde petitos partū maritis supponūt.Sēsus ē:ptereo igt referre nothos:quos mulieres diuites emētito partu p naturalibus:& legitimis alūt.¶ Suppositos:subditicios.Suppositi illi dicuntur: q̄ ex uxore nati nō sunt:sed p filiis ficto partu marito supponunt.¶ Gaudia.i.filios ipsos nothos:quos miro gaudio marit⁹:ut suos alit.¶ Vota.i.filios:quos multis uotis & sūmo desiderio cōcupiuit marit⁹ hē:Vale.maximus filios sic uocat his uerbis.Venite igit in manus nostras prospera parentum uota.¶ Decepta:desumpta ab uxoribus decipientibus maritos simulato partu.Decepta ergo expōe desumpta:& inde capta.¶ Sæpe. Ostendit id frequēter a mulieribus factitatū.¶ Ad spurcos lacus.Locū ē ostēdit poeta in urbe:ubi pueri incertis nati parētibus exponerent.Vbi autem fuerint:& quare spurci lacus appellarent nusquā meminimus nos legisse.¶ Pōtifices salios.i.spurios:q̄ in nobilissima translati familias pōtifices salii creantur.Salii enim sacerdotes fuere martis:qui in comitiis & sacris ancilia gerentes:eadēq̄ gladiolis pcutientes circūsiliebant.Itaq̄ ex nobilioribus creabant.De qbus plura in.ii.saty.rettulimus.¶ Scaurorū:specie p genere posuit.i.nobiliū romanorū:q̄ les fuere scauri:de qbus in secūda dictū est abunde.¶ Laturos nomina:nā putabant filii eoz nobilium:a qbus educabunt.¶ Fortuna improba:dicimus improbū non solū nota significatione malū:sed nimis auidum: nec modico cōtētū:ut illud Virgilianū.Lauit improba teter.Ora cruor.Et alibi.Improbū anserē appellat cibi auidū & insatiabilem:hoc uero loco fortunā improbā dicit.i.iniquam:& indignorum fautricem : unde Pli.li.ii. loquēs de fortuna.Sola laudatur:sola arguitur:& cū cōuitiis colitur.Volubilisq̄:a pleriscq̄ uero & cæca etiam existimata:Vaga:Inconstans:Incerta:Varia indignorumq̄ Fautrix.Ergo improba: hoc est: quæ non ex merito: sed libidine hominē amplectit.¶ Stat:adest.¶ Noctu.Talia.n.noctu fere peragi solent.¶ Arridēs:aspirans:& blandiens.¶ Altis domibus.i.nobilibus familiis.¶ Secretū mimum:oblectamentū quoddā:nā mimi non solū publice in scæna:sed & in domibus priuatis gesticulationibus suis oblectabāt.Vnde Liui.li.ixde bello macedonico.Tunc psaltriæ: sambucistriæq̄: & conuiualia ludionū oblectamenta addita epulis.¶ His se ingerit: infundit:inserit:implicat.¶ His.s.nothis.¶ Vtq̄ suos:solent.n.uulgo fortunæ dici filii.¶ Alumnos:significat eū qui alit:& aliquādo eū q̄ alit.¶ Hic magicos affert cantus:nūc inuehit in amatoria:& excātationes magicas mulier:q̄ uiros ēt i furorē cōpellāt.¶ Cātus:carmina:& excātatiōes.¶ Magicos:hoc est qbus ipsa magorū uanitas gloriat:oia posse efficihomines in bestias posse mutari.Vnde illud Virg. Carminibus circe socios mutauit Vlissis.Et messes i alios agros traduci: ut illud. Atq̄ satas alio uidi traducere messes. Quin etiā eleméta quoq̄ cōcuti:turbariq̄ hominū métes:& sæpe sine ullo ueneni hastu hoies iterimi.Luna ē cælo dduci. Carmina uel cælo possūt deducī luna.Frigidus in pratis cātādo rūpit anguis.De mago dixius abūde in.iii. Satyra.

Aethiopia duplex

Decolor

Deculorari discolor

Cōcolor

Suppositi

Lacus

Spurci

Salii

Improbus

Alūnus

An saga uendenti nubat caupone relicto.
Hæ tamen & partus lubeunt discrimen: & oēs
Nutricis tolerant fortuna urgente labores
Sed iacet aurato uix ulla puerpera lecto.
Tantū artes huius tantū medicamina possunt.
Quæ steriles facit:atq̄ hoies i uētre necādos
Conducit:gaude infœlix:atq̄ ipse bibendum
Porrige quicquid erit:nam si distēdere uellet.
Et uexare uterum pueris salientibus:esses
Aethiopis fortasse pater:mox decolor hæres
Impleret tabulas:nunq̄ tibi mane uidendus.
Transeo suppositos:& gaudia:uotaq̄ læpe
Ad spurcos decepta lacus:atq̄ inde petitos
Pontifices salios:scaurorum nomina falso
Corpore laturos:stat fortuna improba noctu
Arridēs nudis infantibus:hos louet omnes
Inuoluitq̄ sinu:domibus tunc porriget altis
Secretuq̄ sibi mimum parat:hos amat:his se
Ingerit:atq̄ suos ridens producit alumnos.
Hic magicos affert cantus:hic thessala uendit

Philtrū

Solea

Caligo

Hippomanes

¶ Philtra:græce:latine amatoria dicunt φιλτρον amor dicit.Est.n.amatorū qcqd ad amatorē cōciliādū dat: quāuis & furorē sæpe moueat.Vnde Ouī.Philtra mouēt aīos:uimq̄ furoris habēt.¶ Thessala:nā in Thessalia: ut prope docet Apule.in Asino aureo.Veneficia plurima exercebant.Nā & Apule.ipse i Thessalia i asinū reformatus est.uñ & Plau.i Amphitriōe.Ego pol hodie ulciscar illū thessalū ueneficū:q̄ puerse uertit familiæ mētē meæ.¶ Solea:qcqd pedi subiicit solea dī.Cui rhe.Et soleæ lignea pedib⁹ idutæ fūt.Trāql.i Nerōe.Soleis mulas argēteis calciauit.Est ēt piscis plan⁹.Et solea capit p eo ligno:sup quo extruit paries craticius.¶ Pulsare nates.Persius.Solea puer obiurgabere rubra. Teréti⁹. Vtinā tibi cōmitigari caput sandalio uidea.¶ Inde ē: ex amatoriis.¶ Desipis:a communi sensu declinas.¶ Aī caligo:offuscatio:&cæcitas mētis:ac p hoc ignorātia.Sic & Sene.O quāta illos caligo mētiū: quanta ignorātia ueritatis exercet.Est aūt caligo nebula dēsissima ima offusās.Vñ Trāql.in Nerone.Deide tāta coorta caligo ē:ut despicere non posset.¶ Tamen hoc tolerabile:si tātū sensum & lumē rationis amittas.¶ Si nō & furere incipias.i.si nō incipias & tu uexari eo furore:quo uexatus est caligula iperator:q a Cæsonia uxore amatorio medicamēto potionatus i furorē uersus ē:potioni infuso hippomane.¶ Frōte tremuli eq̄.i.carunculā illā:q̄ carice magnitudine: ut dictū ē:in frōte pulli eqni in hæret:qd hippomanes appellat:ueneficiis aptū.¶ Quæ nō faciet.Sensus est. Quæ mulier nō faciet:qd uxor pricipis fecit:q̄si dicat reliq̄ mulieres digniores exēplo cōmotæ idē facere nō uerebunt.¶ Ardebāt cūcta.Caligula.n. autore Trāqllo:oē sæuitiæ genus:uel minima offensa exercuit.¶ Fracta ppage.i.oīa seuissime a caligula fiebāt: sūpta trāslatione a lapsu tectorū:dicimus cōpagē: & cōpaginē a cōpingēdo.i.cōiūgendo. uñ & cōpactā fistulā dixit Virg.¶ Nō aliter.Sēsus ē:nō aliter inquit totus orbis cōcussus ē furēte Caligula:q eū regebat: quā si Iupiter uersus esset in furorē:cuius nutu oīa regunt:sicq̄ ostēdit quāta ex ueneficiis mulierū mala eueniāt.¶ Boletus agrippinæ.Nā agrippina maritū suū Claudiū Boleto medicato:quo genere cibi plurimū delectabāt:sustulit:fuit.n.Agrippina Neronis mater & Caligulæ:ut diximus:soror.¶ Minus nocēs:grauiora inqt fuere:& pernitiosa magis urbi:q̄ Caligula p furorē fecit:quā q̄ Claudius:nā stati mortuus est: post acceptū boletū:nec illa uenena cuiq̄ fuere pniciosa:sicut illa:q̄ data sunt Caligulæ:q̄ in cā fuere:ut in oēs sæuiret.¶ Vnius senis:nō.n.fuit cā Boletus:ut diximus:ut multi p furorē Claudii imperatoris periret:sed solus Claudius iā senex periit:nā ad sexagesimū & quartū annū puenerat.¶ Tremulūq̄ caput:hoc aūt ē ex hystoria:capite.n.Claudius fuit tremulo.Trāql.& remisse qd:uel serio agente multa dehonestabāt risus idecēs:ira turpior : spumāte rictu:humētibus naribus: plectra linguę titubātia:caputq̄ tū semp:tamē in quātulocūq̄ actu:uel maxime tremulū.¶ Descēdere i cælū:declamauit p cōtrariū:sic ēt locutus est:Sene.postea quā Claudius in cœlū descēdit. Sic & Stati.i syluis.Nondū stelligerū senior demissus in axem ita.n.poetæ plerunq̄ p cōtrariū declamant: ut alibi luue.lā qrtanā sperātibus ægris.i.timētibus:sic & Virg.Hūc ego si potui tātū sperare dolorē.¶ Labra mānātia : ifundētia : & emittētia.¶ Lōgā saliuā:qa ut dixi spumāte rictu erat:& humētibus naribus.¶ Hæc poscit ferrū.i.hoies in furorē p potionē uersi arma & ignes ad hominū pniciē poscunt:& exercēt:hoc aūt dicit specialiter pp caligulā:q autore Tranquil.equestrī ordine:& senatoriū furēs lacerauit:q̄ factū fuisse uideri uult poeta p potionē amatoriā:ut a superiore depēdeat:ut dicat Boletum Agrippinæ tātū nocuisse Claudio : potionē uero Caligulæ pernicioſam toti ciuitati fuisse:ergo hæc potio poscit ferrum : idest hæc potio quam cæsonia dedit Caligulæ marito:est in causa:ut ferrum poscat:& exerceat in cædem hominum.¶ Hæc potio torquet: idest hæc potio est in causa ut homines uariis cruciatibus afficiantur:& torqueantur a Caligula.¶ Tāti partus equæ:hunc locum hucusque omnes:quos mihi uidisse contigit codices ita legerunt:tanti partus equæ : quāti una uenefica constat:ita ut nullus prorsus eliceretur sensus.Ego uero attentiore examine carmen & mentē poetæ trutinatus animaduerti locum esse deprauatum:& utrobiq̄ legendum tanti : ut summa poetæ indignatio ostendatur : ut idem sit bis repetitum per diuersa uerba:ut illud.Tantum artes huius tantum medicamina possunt.Idem enim est bis repetitum per diuersa uerba:sic etiam illud. Tantum admirari : tantum laudare disertos:ac si dicat:ex his ueneficiis & sceleribus mulieris: multa mala proueniunt : & hæc uenefica magno constant:quando incendia:& cædes hominum miscent:hocq̄ totum dictum est propter cæsoniā.¶ Vna uenefica: una cæsonia.¶ Partus æque:idest hippomanes:quod ex fronte pulli equini auellitur ad uenefica:de quo supra dictū est:q̄ cæsonia potioni infundit:unde furore:ut diximus:correptus est Caligula.¶ Oderūt natos de pellice:non indignatur poeta:q̄ oderint natos ex pellice:neq̄ enim mirandum est:id posse accidere:sed quod priuignos:quod grauius est:necent:est ergo sensus quasi monitor dixerit:odio habent natos ex pellice: & ipse ueluti assentiens dicat:fateor:oderunt:ut nemo inquit uetet:quin oderint nothos: uerum illud grauius est:quod priuignos interimunt.¶ De pellice: dictum est illic : quid sit pellex. Residens in codice pellex.

Philtra:quibus ualeat mentem uexare mariti.
Et solea pulsare nates:quod desipis:inde est.
Inde animi caligo:& magna obliuio rerum.
Quas modo gessisti:tū hoc tolerabile:si non
Et furere incipias:ut auunculus ille neronis.
Cui totam tremuli frontem cæsonia pulli
Infudit:quæ non faciet:quod principis uxor:
Ardebant cuncta:& tracta compage ruebant.
Non aliter:quam si fecisset iuno maritum
Insanum:minus ergo nocens erit agrippinæ
Boletus:si quidem unius præcordia præsit
Ille senis:tremulumq̄ caput descendere iussit
In cælum:& longam manantia labra saliuam.
Hæc poscit ferrū:atq̄ ignes:hæc potio torqt.
Hæc lacerat mixtos equū cum sanguine patres.
Tauri partus equæ:tanti una uenefica constat.
Oderunt natos de pellice:nemo repugnet.

¶ Iamiam:non est inquit mirandum:immo neq; obstandum:ꝙ natos ex concubina uiri oderint:sed illud gra
uius est:quod iam priuignos quasi licitum necant.¶ Iamiam est fas:iam putat nullum esse nefas occidere pri
uignũ:sicq; ẽ ironia.¶ Vos ego pupilli moneo:ostendit matres etiam tãtæ impietatis ĩueniri: ut propriis filiis
nõ parcant:sed eos nefarie occidant:ut nubant adulteris:qđ fecit põtia:quæ filios duos ueneno sustulit: ut nu
beret adultero.¶ Amplior res:ampla patrimonia.¶ Adipata:pĩguia edulia:& succulenta: q̃si adipe condita:un
de Cice.de oratore per trãslationẽ adipatæ dictionis genus appellat.i.pinguis:& succi multi. Hæc sunt uerba

Nemo uetet:iamiã priuignũ occidere fas est.
Vos ego pupilli moneo : qbus amplior est res.
Custodite animas:& nulli credite mensæ:
Liuida materno seruent adipata ueneno.
Mordeat ante aliquis quicquid porrexerit illa.
Quæ pepit:timidus ꝑgustet pocula:pappas.
Fingimus hæc:altum satyra sumẽte cothurnũ.
Scilicet egressi finem:legemq; priorum.
Grande sophocleo carmen bacchamur hiatu.
Montibus ignotum rutulis:cæloq; latino.
Nos utinam uani:sed clamat pontia:feci.
Confiteor:puerisq; meis aconita paraui.
Quæ dephẽsa patẽt:facinus tamẽ ipa peregi.
Tu ne duos una sæuissima uipera cœna?
Tu ne duos? septem:si septem forte fuissent.
Credamus tragicis quicquid de colchide torua

Cice. Adsciuerũt suis artibus optimũ quoddam:&
tanq̃ adipatæ dictionis genus.¶ Liuida pallida.i.pal
lorẽ facientia:unde & Ouidi.Lurida aconita dixit ab
effectu:& Virg.mortẽ pallidã.i.quæ pallorem facit.
Prægustator ¶ Quæ peperit:ipsa mater.¶ Prægustet: aut gustet:
unde prægustatorem.appellamus ministrum q pri
mitias ciborum antequã dominus gustat: quo sine
suspitione ueneni dominus securius epulis fruatur.
¶ Aliquis senior:bene autem inqt senior q̃si in quo
minor sit futura iactura:si senex pareat:q̃ iuuenis p̃
Pappas gustator.¶ Pappas:significat aliquẽ natu grãdiorem
Pappus q dignus sit hac honorifica appellatione:qua filii ad
parẽtes usi sunt.Nam pappas uenerationis nomẽ ẽ:
& patrem significat:unde fortasse & sũmũ pontificẽ
pappã appellamus:ut patrẽ:nã & pappos auum etiã
significat & pappazo inuoco auũ:ut infantes faciunt
uerum hoc mihi magis placet:ut exponas sic. Aliqs
senior timidus prægustet pocula & pappas : ut duo
dicat & potionem & cibum:nam ut diximus etiam
in Persium illic :pappare minutum . Pappa & bua
pro cibo & potu usurpata sunt a pueris : unde Cato
de liberis educandis cum cibum ac potionem buas
atq; pappas docent:& matrem mammam : & patrẽ
Tatham: unde & Plau.in epidico hoc uerbo pappa
re usus est sic.Nouo liberto opus est:ꝙ pappet : idest comedat . Bene autem usus est uocabulo pueris accom
modato:pupillos enim & pueros alloquitur. Vos ego pupilli moneo . ¶ Fingimus hæc : erunt inqt fortasse:
qui putabunt nos hæc fingere:& tanq̃ tragica fabulamẽta ꝓsequi:quæ de huiusmodi cædibus loquuntur &
tractant.Sed nos inquit uera agimus:& utinam non eẽnt:quæ de matribus dicamus: uera.¶ Satyra sumente:
uidemur enim tragici officium usurpare : qui talia scelerum figmenta scribere consueuerunt : ut de Medea:
quæ filios spectante patre Iasone ĩteremit.Et Progne:quæ itin filium occisum apposuit marito Thereo.¶ Co
thurnum:calciamentum tragici:sed a poetis usurpatur sæpe pro sublimi stilo:ut hoc in loco.Virgilius in Bu
co.Sophocleo tua carmina digna cothurno.Mart.Grãde cothurnati pone maronis opus.¶ Altum.i.materiã
tragicam:res.n.grandes:& altas tractant tragœdiæ.¶ Finem & legem priorẽ.i.satyricorũ: q ante me scribẽtes
hũc finem:& hunc terminũ tenuere:ut stilũ suũ nõ ultra tenderẽt:q̃ ad res ueras: minimeq; fabulosas : quales
tragici scribere consueuerũt.¶ Bacchamur:furore poetico scribimus:q sine furore quodã scribere nequeunt.
¶ Hiatu sophocleo:eo stilo & sublimitate qua usus est sophocles in scribendis tragœdiis.q.d.scribimus res: q̃
specialiter tractantur a tragicis:qualis fuit sophocles:quũ de cæde filiorũ tractamus facta a matribus.¶ Monti
bus rutulis ignotũ:idest ꝙ quidẽ carmen:nemo nunq̃ in latio ante me cecinit ĩ Satyris suis:idest nunq̃ fuit au
ditum in his regionibus tale scelus perpetratũ fuisse: qđ a poetis celebrareẽ:ut mater filios ꝓprios necauerit.
¶ Rutulis:populi sunt latii:quibus Turnus imperauit.¶ Cæloq; latino:idem fere dixit.Nã Latinus rex regnũ
Rutuli habuit finitimũ cũ Rutulis. Vnde Dyonisius libro primo sic scri.Latino autẽ:qui tunc rex erat cũ finitima q̃
dam gente bellum gerenti:qui rutili uocantur:nunciantur &c.¶ Nos utinam uani:subaudi simus. ¶ Sed cla
mat pontia feci:cuperem inquit hæc omnia:esse uana:sed pontia fateẽ uera esse: Sequi duos filios ueneno ne
casse:duos enim filios ueneno sustulit:ut adultero nuberet: de qua Marti.li.ii.in Gallam sic ait . O mater qua
aconitũ nec pontia deterior.¶ Aconita:uenena:est enim herba nascens ĩ saxis cuius succum uim habet ueneni efficacis
simi:de quo diximus ĩ prima Saty. Qui dedit ergo tribus patruis aconita.¶ Tu ne duos ? insultatio est poetæ
in impiã matrẽ.¶ Septẽ:sensus est. Adeo ĩpia fuisti:ut nõ solũ crediderim te duos filios potuisse occidere : sed
etiã septẽ : si septẽ tibi fuissent.¶ Septẽ:subaudi occidisses.¶ Credamus tragicis. Sensus est:fabulosa omnino
sunt: q̃ a tragicis scribunẽ de matribus:quæ necauerint filios:ut de Medea & Progne. sed putemus esse uera:
tamen in eiusmodi fabulis nulla mater fingitur : quæ filios aliquo corrupta præmio interemerit:sed aut pro
Medea pter iram:aut aliquem dumtaxat dolorem.¶ De colchide:Quicquid de Medea dicitur a poetis tragicis. Eam
enim ferunt Iasonem aureum uellus ope sua auferentem ex colchis decepto patre suo Oeta rege secutam fuis
se usq; in Thessaliam:copulatãq; matrimonio cum eo decem uixisse annos : susceptis ex eo quattuor liberis:
quæ postea cum accepisset Iasonem se spreta Glaucam:siue creusam filiam Creontis regis corinthiorum du
xisse uxorem ira percita regiam Creõtis cremauit : quo incendio Creon cum glauca absumpti sunt : filios
præterea suos omnes uno qui aufugit excepto Thessalo in ultionem Iasonis patris iugulauit : Iason uxore &
filiis orbatus:tante impatiens cladis necem gladio sibi consciuit . Colchide:forma est patronymica Colchi.n.

¶ Progne:pandionis regis athenarum filia uxor Terei Daulia(ut scrib.Thucidides in.ii.historiaꝝ) quæ nunc
terræ phocidis uocatur incoluit:tunc a thracibus habitam.Ea Ityn filium suum interemit:apposuitq; epulã
dum Thereo patri:hocq; in ultionem Philomenæ sororis a Tereo uicinatæ:unde a multis poetarum in cõme
moranda Philomena:Luscinia auis daulias celebratur.Ouid.in Sapho.Cõcinit Ismariũ daulias ales Itym.Idẽ
in carmine ad Liuiam.Deflet threicium daulias ales itym.¶ Nil contra conor:nolo inquit negare:id esse ueꝝ Daulias
quod dicitur de Medea & Progne.Nam etiam illæ ausæ sunt ĩmania facinora.¶ Grandia monstra.i.indigna

Dicitur:& progne:nil contra conor:& illæ
Grandia monstra suis audebant tẽporibus:sed
Non ꝓpter nũmos:minor admiratio summis
Debetur monstris:quotiens facit ira nocentem
Hunc sexum:rabie iecur incendente feruntur
Præcipites:ut saxa iugis abrupta:quibus mons
Subtrahitur:cliuoq; latus pendente recedit.
Illã ego nõ tulerim:quæ cõputat:& scelus igẽs
Sana facit:spectant subeuntem fata mariti
Alcestim:& similis si permutatio detur
Morte uiri:cupiant animam seruare catellæ.
Occurrent tibi multæ belides: atq; eriphilæ.
Mane clytemnestrã nullus non uicus habebit.
Hoc tantum refert:quod tindaris illa bipennẽ
Insulsam:& fatuam læua: dextraq; tenebat.
At nunc res agitur tenui pulmone rubetæ.
Sed tamen & ferro:si prægustaret atrides
Pontica ter uicti cautus medicamina regis.

scelera:nam monstrum appellamus quicquid est p̃ Mõstrũ
ter naturam:quid enim magis contra naturã q̃ filiũ
a matre necari:¶ Non ꝓpter nummos : ut ostendat
lõge intolerabilius esse facinus:ꝙ lucri cupiditate sit
q̃ ira & dolore.¶ Minor admiratio.Sensus est : illud
nobis minus mirandũ uideri debet: etiã si sit nefan
dum:ꝙ cõmittitur per dolorẽ & iracundiã a mulie
re:sicq; cũ sequentibus est coniungendũ.¶ Ira : quæ
ab iniuria descẽdit.¶ Hũc sexũ.s.muliebrẽ.¶ Ferun
tur præcipites:sumpta est translatio ab iis:qui a sub
limi decidunt loco.i.ad omne facinus stimulãte ira
cundia conuertunẽ.¶ Vt saxa.s.ferũtur in præceps.
¶ Abrupta:auulsa.¶ Quibus.s.saxis.¶ Mons subtra
hitur:uidetur enim parte montis labente:reliq̃ pars
retro fugere.¶ Latus recedit.i.retro cedit:nã ut dixi
latus montis aliqua parte auulsa uidetur retrocede
re.¶ Pendente cliuo.i.prono saxo:& iam casuro.¶ Il
lam ego non tulerim:illa inqt superbissima est habẽ
da:quæ animo minime perturbato mẽte cogitat &
retractat prius scelus q̃ aggreditur.Sicq; ostẽdit: sce
lera illa grauiora esse:quæ certa animi deliberatiõe:
q̃ quæ aliqua mentis perturbatione peragunẽ.¶ Sa
na:non aliqua animi ꝑturbatione uexata.¶ Spectãt:
quottidie inquit spectãt in theatris:dum tragœdiæ
aguntur queadmodũ alceste in maritũ pia fuerit : q̃
ẽt ꝓ marito mortẽ subire nõ dubitauerit.Sed tñ nul
la ẽ:q̃ alcesten imiteẽ:hoc ẽ:q̃ maritũ suũ seruet morte sua:sed poti⁹ aĩam catellæ seruaret.Nã alceste: quũ uir
suus Admet⁹ thessaliæ rex graui & cõclamata ualitudĩe laboraret:rñsumq; eẽt eũ mori oportere:nisi ali⁹ ꝓ se
moreref:ipa sola:cæteris ꝓpinqs:& amicis id recusantib⁹ ꝓ marito mori sustiuit.De q̃ Sta.ĩ syluis:ergo thes
salici cõiunx pẽsare mariti.Funus.Hãc fabulã aliter tñ narrat Fulgẽti⁹.¶ Spectãt:subaudi mulieres romãæ:nõ
ãt mariti spectãt : cõiũge ergo fata mariti.i.mortẽ mariti.¶ Sifis si p.i.si possint fatũ suũ fato mariti ꝑmutare
potius seruẽt aĩam catellæ:q̃ si minimi cuiusq; aĩalis.¶ Multæ be.i.multæ mulieres:q̃ maritos suos: ut Belli
des:& clytẽnestra occiderũt.¶ Belides:qnq̃gita beli neptes fuerũt:q̃ una nocte totidẽ maritos:eosdẽq; patrue
les occiderũt.¶ Bellus.n.ægypti rex duos habuit filios Danaũ & ægyptũ:quoꝝ Danaus qnq̃ginta habuit fili
as:& ægyptus totidẽ filios.Coactus ẽ danaus oẽs filias dare ĩ mr̃imoniũ filiis ægypti : sed quũ urereẽ:ne a ge
neris suis regno eiiceret:mãdauit filiab⁹ ut primitiali nocte maritos suos singulæ necarẽt:ꝙ qdẽ oẽs fecere:p̃
ter Hypmestrã:q̃ lyno siue lynceo pepcit.¶ Eriphyle:uxor fuit amphiarai:q̃ capta amore monilis olĩ a uulcão
elaborati:ut illđ ab argia polynicis cõiuge hẽret:uiꝝ suũ:ne ĩ bellũ Thebanũ ꝓdiret latẽtẽ:ĩdicauit:q postea in
bello thebão hiatu terræ cũ curru absũptus ẽ Mane clytẽnestrã.Sẽsus ẽ:nullus erit uicus urbis:ĩ quo nõ offen
das mulieres occidentes maritos:sicuti fecit Clytẽnestra Tyndari & Lœdæ filia:q̃ Agamẽnonẽ maritũ suũ ex
bello troiano reuersum:adiuuãte Aegisto adultero ĩteremit:nota ẽ historia.¶ Hoc.t.r.hoc tm̃ inqt ĩterest:qđ
Clitẽnestra securi maritũ suũ pemit.Sed mulieres romanæ maritos suos tollũt ueneno:sicq; poeta mores sui
tpis ĩsectaẽ.¶ Insulsam &.f.hypallage ẽ:hocẽ ipa ĩsulsa & fatua:q̃si q̃ minime apta eẽt ad tractãda arma.¶ Te
nui pul.ru.hoc ẽ ueneficiis:q̃lia paranẽ ex rubeta rana:de q̃ in.i.saty.abũde illic.Miscet sitiẽte rubetã.¶ Agiẽ:
pagiẽ:ꝑficiẽ.¶ Res.i.ipa maritoꝝ cœdes.¶ Sed tñ & fe.exiſtũt ĩqt ẽt:q̃ maritos ferro necẽt:si forte illi cõtra ue
nena aliqđ sumpserint Antidotũ.¶ Atrides.i.ipse maritus q̃lis fuit Agamẽnon atrei filius.¶ Si ꝑgustaret: põ Antidoti cõpositio
tica medicamina.i.antidota:q̃lia Mithridates rex ponti sumebat aduersus uenena:de quoꝝ cõpositione Pli.
lib.xxiii.cap.ix.sic in arcanis Mithridatis maximi regis deuicti Cn.Põpeius ĩuenit in peculiari cõmẽtario ĩpi
us manu cõpositionẽ antidoti e duabus nucibus siccis:itẽ ficis totidẽ:& rutæ foliis uiginti simul tritis:addito
salis grano:& qui hoc ieiunus sumat:nullũ uenenũ nociturũ.Cæteꝝ leneus Põpeius scribit:autore Gelio:mi
thridatẽ regẽ ponti:sanguine anatis põticæ ĩmixto qbusdã medicamentis remediũ aduersus uenenũ solitum
sumere:adeo ut quũ nõnunq̃ sumeret uenenũ inter epulas:nulla ex parte lederet.Immo & eiusdẽ generis re
medio nomẽ dedit:ut appelleẽ mithridaticũ.¶ Ter uicti.Nã primo superatus est a Sylla:mox a Lucullo:dein mithridaticũ
de a Põpeio:nocturno ꝑlio lucẽte luna a tergo hostibus:a facie Romanis:q̃ extrema clade accepta : coactus est
in regnũ confugere:ubi per seditionẽ populariũ:a pharnace filio in turre obsessus:uenenũ sumpsit:quod quũ
parum proficeret ad mortem:quia ut diximus:aduersum uenena multis ante medicaminibus corpus firma
uerat:a milite gallo nomine Bithocco:a quo:ut adiuuaret petierat: interfectus est.

De auaritia nobilium et erga bonas artes inuerecunda ingratitudine. Titulus vii satir.

ET spes & rō studiorum. Hac satyra Telesinū poetā sui tpis alloquit̄: cōqueriturq̄ poetarum: cæterorūq̄ scriptorum labores ianes eē: qñqdē p uigiliis suis a ciuibus romanis nihil prsus cōsequātur: sicq̄ sui tpis auaritiā exagitat: solā āt spē ī Traiano pricipe ostēdit: quē hoc pricipio astute laudat: & extollit: ut subtiliter eū icēdat i oium scriptorum fauorē: liberalis. n. ut scri. Eutropius in cūctos fuit publicæ priuatiq̄ ditās oēs & honoribus augēs ob suā ī oēs bonitatē p orbē terrarum deo pximus nihil nō uenerationis meruit: & uiuus: & mortuus. De quo Pli. ī panegyrico sic ait. Quid uitā? qd mores: iuuētutis: q̄ principaſr formā? quē honorē dicēdi magris? quā dignitatē sapiētiæ doctoribus hēs? ut sub te spūm & sanguinē & patriā receperint studia: q̄ priorum tporum īmanitas exiliis puniebat: quū sibi uiciorum oīum cōscius princeps inimicas uiciis artes nō odio magisq̄ reuerentia relegaret. At tu easdē artes ī cōplexu oculis auribus hēs: pstas. n. q̄cūq̄ pcipiūt: tm̄q̄ eas diligis: q̄tū ab illis pbaris. Vñ illi nullo mō sūt audiēdi: q de Domitiano intelligūt. Qūo. n. ulla erat spes poetis hēnda ī Domitiano: quū is Iuue. Saty. suas scribēte extictus eēt: ut ī pricipio opis docuimus? Eēt q̄ bonorum artiū: ut taxauit Pli. inimicus: q̄s ēt nō odio magisq̄ reuerentia relegaret? ¶ Spes stu. i. quā poetæ hēnt cōsequendæ mercedis ex studiis suis: ē. n. spes bonarum rerum expectatio. ¶ Rō. i. ois rō: q̄ mouēt ad scribēdū in solo cæsare Traiano est posita: eo. n. cōsilio & aī rōne scribūt: ut a ciuibus aliqd mercedis & pmii cōsequāt: sed fallunt̄ inqt: nā solus iperator poetas respicit. ¶ Respexit quū iam: iperator solus inqt nr̄is tpibus respexit poetas & reliquos scriptores a cæteris ciuibus neglectos: quū iā ob egestatē cogitarēt: & in urbe & extra urbē uilissima quæq̄ subire ministeria ad uitā suā substinendā. ¶ Respexit. i. fauit: nā eos respicere dicimur: qbus fauemus Terē. Respice me ī secūdis reb? tuis. q. d. & mihi faue & adiuua. Idē: nā Hercle alius nemo respicit nos. ¶ Balneolū: uñ uictū conseqrent̄. ¶ Gabiis: oppidū ē ī uia pnestina cētū stadiis distans ab urbe: autor Stra. ¶ Furnos: ut panē alienū cōquerēt: eoq̄ mō q̄stū facerēt. ¶ Tētarēt: iā ꝯsiliū caperēt.

Præco

¶ Præcones: pconē appellamus nō mō: q clara uoce ad pplm edicta magratuū pnūciat: ut Trangl. in Nerone pegrinatiōe qdē græciæ eleusinis sacris: quorū initiatiōe ipii ac scelerati uoce pconis sūmouerēt: iteresse nō ausus ē: sed ēt q rerum pcia ī publicis uēditionibus pnūciat. Apu. lib. viii. ad mercatū pducimur: magnaq̄ uoce pconis pcia singulis nunciātes eq: atq̄ alii Asini opulētis emptoribus pstināt̄: & Mar. li. i. Vēderet excultos colles: quū pco facetus. ¶ Quū mi. Ordo ē respexit: quū clio esuriēs migraret ī atria. i. quū iā poetæ ob ægestatē: relictis ppemodū musis: ī ædes nobiliū migrarēt: q̄si illis famulaturi. unde ī seqntibus. Quē colis & musarum & Apollinis æde relicta. Mar. iisdē pene uerbis ī miseriā poetarum sui tpis sic inqt li. iii. Atria magna colā uix tres aut q̄ttuor ista. Res aluit: pallet cætera turba fame. ¶ Clio esu. i. ipse poeta extrema fame laborans: & mēdicus. Clio una ex musis: nouē fuisse ostēdit Diodo. q̄ bacchū seqbant̄. ¶ Desertis ual. i. relictis musis: & carminibus suis: q̄ dicunt̄ pāgere in solitudinib?: & musis ꝯsecratis. ¶ Aganippes: fons ē ī Boetia. Ouid. ī me. Hiantea Aganippe. ¶ Nā si pi. sensus ē. Si ex studiis & carminib? eius nullā mercedē cōseqris suadeo tibi fias pco: q̄lis fuit machæra: ut accipias hoc loco machærā nō p ense: sed pro pprio noīe pconis. Seqntia. n. de pcone dicūt̄.

Quadrans

¶ Quadrās: dr̄ q̄rta ps assis. i. unciæ tres: de quo in pria saty. pluscula dixius illic: sed gillo deuncē. Quadrās itē genus fuit nūmi modici pcii: ut hoc loco. Ora. dū tu q̄drāte lauatū. Rex ibis. Mar. Inuitas cētū q̄drātibus: & bene cœnas. ¶ In ar. pi. ī musis & carminibus tuis: nā pierides musæ dicunt̄ a pieria rupe macedoniæ: de qbus sic Stra. ī. ix. Eos q Helicona: & pieriā: & Libethrū: & pimphan eiusdē musis cōsecrarūt Thraces extitisse: pieres āt uocabant̄: qbus extinctis loca hæc macedones nūc possidēt. ¶ Cōmissa qd au. pōt sic exponi uēdas potius cōmissa. i. tradita ad uēdēdū: & qd auctio uēdit: ut subaudias extrinsecus ut aut sic: & uendas potius: qd auctio cōmissa. s. pcomi uēdit stātib?. s. Oenophorum: &c. auctio. n. rerum pconi cōmittit̄. Ille āt dr̄ auctionē facere: q res aut suas: aut alienas publice uēdit. Plau. ī Sticho: hūc auctionē facere decretū est mihi foras necesse ē qcqd habeo uēdere: aut qd. i. quā rē. i. q̄ cōmissa uēdit auctio.

Auctio

Dicit̄ aūt auctio ipsa uēditio: q̄ publicitus sit ab augēdo: q rerum pcia augeant̄ ab emptoribus: seu uēditoribus. ¶ Oenophorum: uas uinariū. οἶνος uinū φέρω porto. ¶ Armaria: utrū librorum repositoria. i. bibliothecas. Vlpianus de legatis: Bibliotheca legata: utrū armariū solum: uel armaria cōtinebant̄: an uero libri quoq̄ cōtineant̄ q̄rit̄: an pmptuaria armaria. ¶ Tripodes: mēsas hoc loco quæ tribus pedibus sustētantur: alias tripodes capiūtur pro uasis Aeneis: ad aquas calefacien-

Iunii Iuuenalis Aquinatis Satyra Septima.

ET spes & ratio studiorum in Cæsare tantum.
Solus enim tristes hac tempestate camœnas
Respexit: quum iam celebres: notiq; poetæ
Balneolum gabiis: romæ conducere furnos
Tentarent: nec fœdum alii: nec turpe putarent
Præcones fieri: quum desertis aganippes
Vallibus esuriens migraret in atria clio.
Nam si pieria quadrans tibi nullus in arca
Ostendatur: ames nomē: uictumq; machæræ.
Et uendas potius: commissa quod auctio uēdit
Stantibus œnophorum: tripodes: armaria: cistas.

das. De qbus Home. lib. viii. Iliados sic scri. Recensebo primū septē tripodas nouos nunq̄ igni admotos: cū uiginti lebetibus: & ipis nouis: ac rutilo fulgore radiātibus. Tripodibus uiri fortes apud græcos donari solebāt. Vnde Hora. Donarē tripodas pmia fortiū græcorum. Vnde & Agamēnon Achilli dono misit: & septē tripodas pōdere & arte pares. Vbi expones septē uasa Aenea aquaria ad calefaciendā aquā. ¶ Alcynoen bacchi. i. tragœdiā scriptā de Alcynoe a Baccho poeta tragico: q̄ una ex pleiadibus ex neptunno peperit Ireū patrē Orionis: ut scri. Higinus: a quo Irea oppidū agri Thebā: alii Alcyonē legunt. i. tragœdiā de alcyone: quæ quū Ceicis mari-

Alcynoen: bacchi thebas: & terea fausti.
Hoc satius: quam si dicas sub iudice uidi.
Quod non uidisti: faciant equites asiani
Quanq̄ & cappadoces faciāt: eqtesq; bithyni
Altera: quos nudo traducit gallia talo.
Nemo tamen studiis indignum ferre laborem
Cogetur post hac: nectit quicunq; canoris
Eloquium uocale modis: laurumq; momordit.
Hoc agite o iuuenes: circumspicit: & stimulat
Materiamq; sibi ducis indulgentia qrit.
Si qua aliunde putas rerum expectāda tuarū
Præsidia: atq; ideo croceæ membrana tabellæ
Impletur: lignorum aliqd posce ocius: & quæ
Componis: dona ueneris thelesine marito.
Aut claude: & positos tinea pertunde libellos.
Frange miser calamos: uigilataq; prælia dele.
Qui facis in parua sublimia carmina cælla.

ti sui cadauer ad littus: eiectū uidisset: in mare se deiecit: q ab Amphytrite in aues cōuersi in mari p eos dies: ut Pli. & Oui. scribūt: placido fœtificant: faciūt aūt septē ante Brumā diebus nidos: & totidē sequētibus pariunt: q dies uocant̄ Alcyonides. Ea auis alio noīe appellat̄ Alcedo: de q̄ sic Plau. in pœnu. Iā hercle tu peristi: nisi illā mihi tā tranquillā facis: q̄ mare est olim: quū ibi Alcedo pullos educit suos. Thebas & therea fausti. i. fabulas de thebis & laio: quē ut scribunt Diodo. & Papinius filius Oedipus interemit mox ducta uxore matre iocasta: gnarus & conscius flagitii ppetrati: seipsum oculis priuauit: nati ex eo etheocles & polynices per sūmā discordiā mutuis se uulneribus ꝯfoderūt. De his fabula scripta erat: siue tragœdia a poetis: pcipue a fausto poeta sui tēporis. ¶ Terea. i. tragœdiā de Tereo marito pgnes: cui ipsa pgne ithim filiū epulandū apposuit in uindictā philomelæ sororis stupratæ: nota est fabula. ¶ Fausti. satyricæ aūt ostendit Bacchū & faustū uiles fuisse poetas: utpote quorum opa publica auctioni uenderentur tanq̄ uilia. ¶ Hoc satius: melius inqt est illiberali hoc q̄stu uitā sustētare: quā testimonii religionē cōtēnere: qd Asiani faciunt. Nā Ci. in orone p Flacco populis Asiæ fidē nō adhibēdā clamat: ut ostendat laudabilius esse uili ministerio uitā degere: quā p inhonestas & malas artes diuitias sibi cōparare. Ordo est: hoc satius est: q̄ si dicas sub iudice. i. in iudicio: & ante iudicē uidi: qd nō uidisti. ¶ Eqtes asi. i. asiani: q ciuitate donati ad eqstrē cēsum p malas artes peruenerūt in urbe. ¶ Traducit: pbet ridēdos: quū nudo pede ambulēt. Mar. Desine si pudor ē miserā traducere caluā. In eadē significatiōe ē & illud Iuue. in quo se traducebat. i. pbebat se ridēdū. Et illud: squallētes traducit auos. Prop. Nec si p totā infamis traduceret urbē. Papinius ī syluis. Nēpe ego sum q traducor: & Mar. li. vi. Rideris: multoq; magis traduceris afer. Quā nudus medio si spaciere foro. ¶ Nudo ta. nudus pedibus aut ob pauptatē: aut qa mos sit patrius nudis pedibus icedere: sed postea romani traductis: ut dixi fiūt malis artibus locupletes.

Traducere

¶ Cappadoces: Cappadocia finitima ē Armenæ orientē uersus ad austrū uero terminat̄ cilicio: q dr̄ taurus. ¶ Bithynii. Bithyniā ab oriēte paphlagones & Mariādini & Epiteti ps termināt. A septentriōe mare pōticū: ab occidēte pontis: ad austrum Mysia: & phrygia. ¶ Alterā gal. i. gallograecia: alterā aūt appellat pp galliā: quæ in occidēte est hispaniæ & germaniæ cōtermina. Gallogræcia aūt & galatia dicta est paphlagonibus cōtermina: eā tenuere galatæ: quorum gētes tres: sūt duæ Tragina & Tolistobogi a ducibus noīatæ. Tertia a gēte: q in celtica est tectosagies. Trāsitus in asiā dux fuisse uidet̄ Leonorius. Stra. autor lib. xii.

Cappadocia
Bithynia

¶ Laborē indi. stu. Sensus est: & si poetæ inqt iā destinauerant ad ministeria: obseqaq; seruilia descēdere oī destituti cōsequēdæ mercedis spe ex laboribus & studiis suis tm̄ cōfidāt: & bono sint aīo: nā oēs studiis suis dignā mercedē cōsequent̄: q mercedē studiis suis dignā nō cōsequit̄: is laborē indignū sustinet. ¶ Eloquiū uo. carmē grāde: & sonorum. ¶ Modis: modulatiōibus. ¶ Laurūq; mo. Imitatio ē Oratiana & Persii. Sæpe caput scaberet: & uiuos roderet ungues. Persi. Nec demorsos sapit ungues. Sæpe. n. poetæ ī faciēdo carmīe: talia solēt facere: laurum āt iō dicit corrodi: q & lauro coronāt̄: & ī cella plurimā habēt: utpote Apollini cōsecratā: in cuius tutela sūt ipsi poetæ: ea & triūphātes coronabāt̄. Oui. i. met. Arbor eris certe dixit mea sp hēbunt. Te coma: te cytharæ: te nr̄æ laure pharetræ. Tu ducibus lætis aderis quū læta triūphū. Vox canet: & lōgas uisent capitolia pōpas &c. ¶ Hoc agi. s. ut aliqd scribatis: nā tanta pricipis liberalitas qd aliud sibi q̄rit: quā ut materiā aliq ad scribendū capiatis. ¶ Quærit. q. d. puocat uos: & inuitat: ut materiā ad scribendū capiatis. ¶ Aliunde: īmensam sui tpis auaritiā taxat: totaq; hic est poetæ īdignatio. Est. n. sensus: potes ocius tua carmina cōburere si aliūde tibi q̄ ad Traiano aliqd sperandū putaueris. ¶ Tuarū rerum: tuorum studiorum. ¶ Membrana: paginæ ipsæ. ¶ Tabellæ cro. hoc est q̄ tabellis: cedrinis coarctat̄. Nā tabellæ ex cedro libris adhibebant̄: qd cœdrus: autoribus Theophrasto: Victruuio: & Pli. æternū duret. Itaq; & simulachra deorum ex ea factitauerūt. Ora. Speramus carmīa fingi. Posse linēda cedro: & leui puāda cupsso. & Mar. li. v. Nūq̄ grādia nec molesta poscit. Quæ cedro decorata purpuraq;. Nigris pagia creuit umbilicis. ¶ Marito. u. i. uulcāo: q. p igne accipit̄. ¶ Telesine: ad thelesinū: ut dixius: satyrā scri.

Tinea

¶ Tinea: uermis ē: q uestes & chartas corrodis maxie. Pli. li. xi. ca. xxxiiii. ait in lanis & ueste puluerē creare tineas. Easdē ēt docet li. xvi. ca. xvi. rodere & ligna: terrestresq; tm̄ eē.

Teredo

Teredīes uero grauissimo ad portōe; capite rodere dētib? sentiriq; tm̄ ī mari: nec aliā teredinē pprie dici. ¶ Pertūde: smo ī cōpēdiū red actus. i. sine libros sic recōditos tinea potius pforari: & absumi: q̄ ut mittas ad aliquē: uñ nulla sit tibi spe.

aliqd lignorum quibus lignis coburas carmina

¶ Hæderis:hædera poetæ coronabantur.Virg.Pastores hædera crescentem ornate poetã. De hoc lege & Pli.
¶ Imagine macra.Nam non solũ poetis:sed & fere omnibus:qui aliquod egregium facinus edidissent: statuæ
ab antiquis erigebant.Hocq; a carthaginẽsibus manauit:qui primi omnium Harmodio:& Aristogitoni ty-
rannicidis publice posuerunt statuas:eo anno:quo Tarquinius expulsus fuit regno.Excepta deinde est res:au
tore Plinio.ab toto orbe terrarum humanissima ambitione:unde & poetis imagines nõ solum publicitus:sed
Statuarum erigẽdarũ origo & priuatim a studiosis ponebantur.Vnde & Martia,ad Auitum statuam sibi ponentem edit carmen subscri-
bendum.Hoc tibi sub nostra breue carmẽ imagine
uiuat.Quã nõ obscuris iungis auite uiris.L. Actius
poeta in æde camœnarũ:ut scribit Pli.lib.xxxiii.ma
xima forma statuã sibi posuit:quũ is breuiculus eẽt.
Statuam item Carthaginenses Apuleio:ut ipse testa
tur in.iii.floridoꝝ:posuerunt.Macro.i.pallente: nã
poetæ ex nimio:& assiduo pallore cõficiunt.¶ Auẽ
Argus iunonis:periphrasis est pauonis. Nam quum argus
Iunonis pastor:quẽ centum oculos habuisse. Ouid.
refert a mercurio iterfectus fuisset:abscisso capite:ar
gi oculos in cauda pauonis Iuno collocauit:eaq; auẽ
in suã tutelã esse uoluit.¶ Sed defluit ætas.i.iuuẽtus
ipsa:quæ laboribus & bellicis:& maritimis:agrico-
lationiq; sufficere potuit.¶ Senectus facũda.i.ipse se-
nex facundus:& pauper.¶ Suam terpsichoren.i.car
Terpsi-chore mina sua.Nam Terpsichore una est musarum dicta
qđ choros oblectet:τερψις enim ioꝰ delectationẽ si
gnificat.¶ Tunc se odit:poeta inquit quum ad sene-
ctutem peruenit:omni ætate in componẽdis carmi
nibus iam attrita seipsum odit: & studia dãnat sua.
¶ Accipe nunc artes:accipe inquit nunc astutias diui
tis romani:quem ut cliens quottidie relicta æde: &
musaꝝ & Apollinis sequeris & colis:nõ sine spe mer
cedis cõsequẽdæ ex carmine tuo: reliqs.n.comertiũ
musaꝝ & poetaꝝ:qui in ædem musaꝝ:autore Por-
phyrione:cõueniebant:ut disputarẽt recitarẽtq; sua carmina:unde Orati.in saty.Hæc ego ludo. Quæ neq; in
æde sonẽt certantia iudice Tarpa:& huic soli carmine tuo studes placere:sed neqd tibi conferat.i.nequid tibi
præmii det:ipse faciat uersus.i.se quoq; poetã esse ostendit præstantissimũ:hoc aũt astute facit:q̃si non conue
niat poete poetã largiri.Nã multi carmina pro carminibus:& libellos pro libellis mittebãt:unde Papinius in
hendecasyllabo ad Grippũ cauillando ipsum sic inquit.Est sane iocus iste:quod libellum misisti mihi Grip-
pe pro libello.¶ Quẽ colis.Nam poetæ primarios colebant:seq; eorũ comites præbebant.Orati.Brutum co-
luit adolescens:sub quo tribunus militũ ciuili bello militauit.Ouid.in ponto ad maximũ scribẽs ostendit:eũ
cultum fuisse a Celso.Nam tua non alia coluit penetralia ritu.Terrarum dominos q̃ colis ipse deos.¶ Musaꝝ
Tẽplũ musaꝝ & Apollinis æde relicta.Templum appollinis palatini excitauit Augustus:ĩ cuius aditu porticus erat cum bi-
bliotheca librorum tam latinorum quã græcorum:autor Tranquil.in Augusto.¶ Musarum:templũ musa-
rum romæ extruxit:autore Tranquil.in Augusto:Martius Philippus ubi:ut diximus ex sentẽtia Porphyrio
nis poetæ opera sua recitabant.¶ Atq; uni cædit homero:hoc dictũ ex persona ipsius diuitis:qui homero tan
tum se putat cedere:nec cuiquã alii.¶ Propter mille annos:ratio quare cedat homero: pp uetustatem inquit.
Nam multi:qđ extreme est dementiæ:in libris tantũ uetustatẽ:& nõ meritũ cõsiderare cõsueuerũt : unde ab
Oratio dãnant sic. Si ueteres ita mirãt laudatq; poetas.Vt nihil anteferat:nihil illis cõparet: errat.¶ Maculo
nus cõmodat ædes:si forte ingt motus dulcedie gloriæ:aut famæ aliquid cupias recitare:hoc tantũ beneficio
te prosequiẽ diues:ut tibi domũ suã cõmodet ubi recites:aliud aũt nihil dat:nam nobiliores ædes suas poetis
opera sua recitaturis cõmodabãt:ut in pria saty.diximus illic.Frõtonis Platani.Inter cõmodatũ ãt: & mutuo
Cõmodatum Mutuo datũ datũ nõ nihil distare docet Agræcius sic.Cõmodamus amico pro tẽpore quũ : seruũ uestẽ hanc ipsam rẽ:quã
dedimus recepturi.Mutuo damus pecuniã triticũ uinũ:& his similia:q̃ mutuo data recipere necesse non est.
¶ Longe ferrata.i.ualde ferrata:hinc romanoꝝ potentiã pariter:& superbiã ostẽdit poeta:q; ianuas hærent fer
ratas ĩstar portaꝝ urbis:qbus uenientes nõ minore cura excipiebant:q̃ solent excipi intra portas urbis tpe bel
li Prisci.ut scri.Pli.lib.xxxiiii.limina & ualuas in tẽplis ex ære factitauere.Vnde illud est apud Virg.in primo
æneidos. Aerea cui gradibus surgebant limina:nexæq; ære trabes foribus cardo stridebat ahenis.Veꝝ ẽt pri-
uata opulẽtia eo mõ usurpata é.Camillo.m.crimini:obiecit Sp.Caruilius q̃stor:q; ærata hostia hẽret ĩ domo.
Ianua porta ¶ Ianua:iter portã & ianuã hoc interest:qđ ianua,prie ẽ priuatoꝝ:porta uero publica:ut urbis plerũq; tamen
cõfundunt.¶ Scit dare libertos:q; recitanti applaudãt.¶ Sedẽtes in extrema parte.s.theatri.Nã ex arte in thea
tro collocabant:q; applauderẽt:ut Nero autore Trangl.plures ex alexãdria euocauit & adolescentulos eõstris
ordinis:& qnq; amplius milia e plebæ robustissimæ iuuẽtutis undiq; elegit:q diuisi plausum genera cõdisce-
rẽt.¶ Ordinis:subselliorum.¶ Nemo dabit regũ.Ordo est & sensus:nemo regũ.i.diuitũ dabit tibi: quãtũ cõ
stãt subsellia:q̃ conduxisti:ut sedeãt in auditorio:cuius cõsuetudinis meminit Corne. Tacitus ĩ li.de claris ora
toribus loq̃ns de poetis sic.Nã & domũ mutuat:& auditoriũ extruit:& subsellia cõducit:& libellos dispgit.

Vt dignus uenias hæderis:& imagine macra.
Spes nulla ulterior:didicit nam diues auarus
Tantum admirari:tantum laudare diserto.
Vt pueri iunonis auem:sed defluit ætas
Et pelagi patiens:& cassidis:atq; ligonis.
Tædia tunc subeunt animos:tunc seq; suamq;
Terpsichoren odit facunda:& nuda senectus.
Accipe nunc artes:ne quid tibi conferat iste:
Quẽ colis:& musarũ:& apollinis æde relicta.
Ipse facit uersus:atq; uni cædit homero
Propter mille annos:at si dulcedine famæ
Succensus recites:maculonus comodat æde.
Ac longæ ferrata domus seruire iubetur.
In qua sollicitas imitatur ianua portas.
Scit dare libertos extrema in parte sedentes
Ordinis:& magnas comitum disponere uoces:
Nemo dabit regum:quanti subsellia constent.

¶ Et quæ conducto.Ordo est a superiore:scilicet nemo dabit quanti constent anabathra tigillo cõducto:idest
lignis conductis a te poeta scilicet.¶ Anabathra:idest gradus:uel scalæ ἀναβαίνω ascendo:nam gradus struc
bantur ad pulpita ascendenda.¶ Orchestra:sic etiam subaudi nemo dabit quanti constet orchestra:quæ posi-
ta est cathedris reportandis.Orchestra locus erat in theatro:ubi honoratiores sedebant.Vnde alibi ante.Simi
lemq; uidebis.Orchestram & populum.Tradit Victruuius libro quinto.Scænicos artifices per orchestram
suas præstare actiones ορχεῖσθαι enim significat saltare:unde & ὀρχήστης saltator ὀρχήστρια saltatrix & ὀρ-
χήστρα:idest orchestra declinatur.Tráquil.in Cæ-
sare.Decius Laberius eques romanus mimum suũ
egit.Donatusq; est quingẽtis sestertiis:& annulo au
reo:sessum in quattuordecim ĩ scæna per orchestrã
transiit.¶ Posita est:extructa est.¶ Cathedris repor-
tandis:nam sedilia illic non erant perpetua: sicut in
theatro:sed temporaria:quæ a poeta:recitatis carmi
nibus: soluebantur : ad dominosq; reportabantur.
¶ Nos tamen hoc agimus:& si nullum ex nostris la
boribus emolumentum consequimur : tamen hoc
agimus : ut carmina scribamus : & recitemus.¶ Te-
nuiq; in puluere sulcos.Ducimus.Metaphora sum-
pta ab iis:qui sterilẽ agrũ colunt:iuxta illud Ouidii:
Quid semina mandas harenæ.Non profecturis lit-
tora bobus aras.¶ Ducimus sulcos : uersus compo-
nimus.¶ In tenui puluere:inter ciues auaros:& steri
les:qui nihil dant.¶ Versamus littus:multũ scriben
do defatigamur.¶ Aratro tenui.i.stilo:& labore no
stro tenui:& sterili:ex quo nullus est fructus laboris
nĩi.¶ Nã discedas:si uelis discedere:ne scribas:nõ po
tes:dulcedie.n.gloriæ teneris:q; te ueluti pedicis ap-
prehendit.¶ Laqueo:pedica:tractũ a feris:q; laqueo ca
piunt.¶ Cacoethes:metaphoricos inueteratã scribẽdi libidinẽ cacoethes quoddã appellat ĩsanabile.Est enim
uitium corpori obnoxiũ curatione difficile:parũ absimile a carcinomate:de quo Corne. Celsus lib.v.capide
carcinomate sic.Nãq; pessimum id genus est:ferecq; id primum fit:quod cacoethes a græcis dicitur:deinde ex
eo id carcinoma:quod sine ulcere est.Ergo cacoethes insanabile scribendi:idest inueterata illa scribẽdi libido
quæ nõ minus animũ scribentium obsidet:& angit:q̃ cacoethes corpus.¶ Tenet:uexat: præmit.¶ Insanabile:
quod ex suo animo nequeunt auellere:illa rõne:licet poeta insanabile dixerit.Celsus tamẽ curationẽ his uer-
bis accipere docet.Discedere aũt cacoethes:q; curationẽ recipit a carcinomate:quod nõ recipit:nemo scire po
test:generis est neutri:ut Hippomanes:noĩa enim græca in es correptam desinentia generis sunt neutri:& ut
uersus ratio stet:tetrasyllabum scribendum est subsequente &c.¶ Senescit: ĩueteratur.¶ Aegro:agitato cupi-
dine gloriæ.¶ Sed uatem egregium.Sensus hic est:multi carmina quidẽ cõponunt poetæq; noĩantur: & hac
scribendi consuetudine tenentur.Sed excellens & egregius poeta eẽ is non poterit:quẽ rei familiaris angustia
præmat:cuius mens non careat anxietate.Sicq; docet mentẽ poetæ oĩbus curis uacuam esse oportere.Sapho.
Proueniũt uacuæ carmina mẽtis opus. Ordo est.Sed aĩus carens anxietate facit uatem egregiũ.¶ Cui non sit
publica uena.i.ingeniũ uulgare:& rude:& cõe cum aliis.¶ Soleat deducere:scribere:tractũ a mulieribus nẽti-
bus:q̃ pensa deducere dicunt.Nã deducere est lanã in fila trahere.Pli.loquẽs de Araneo:subitq; pariter:ac fila
deducit.Ouid.& ipse sic metaphoricos.Ad mea perpetuũ deducite tpa carmen.¶ Nihil expositũ:nihil cõe:nã
quæ exponunt cõia sũt:sed qđ sublime sit:& qđ alii ob sublimitatẽ attingere nõ putauerũt.¶ Feriat:facit: me
taphora sũpta ab his:q monetã feriũt.¶ Triuiale:tenue:& uulgare:q̃le solẽt rustici in triuiis cãtare.Virg.Non
tu ĩ triuiis docte solebas.Stridẽti miseꝝ stipula disperdere carmen.¶ Moneta cõi:cõi nota:& stilo uulgatiore.
Sic ẽt locutus ẽ Apule.in pria apolo.Ea tamẽ noĩa labore meo & studio ita de græcis,puenere:ut tamen latina
moneta pcussa sint.i.nota:& latino sermone.¶ Aius ca.anxiq; pauptate non uexeẽ:ut sit sensus. Aius q oĩbus
curis uacuus est talẽ pstat poetã:qualẽ nescio mõstrare:& sentio tantũ.q.d.oĩbus numeris perfectũ:& cõsuma
tum.¶ Hunc.i.talẽ.¶ Impatiens oĩs acerbi:qui nullã acerbitatẽ patiaẽ.¶ Cupidus ſyluaꝝ:nam potæ solitudi-
nem amãt:& secessus:ut ab oĩ strepitu:& reꝝ actione semoti cõmodius scribant.Ora.Bona pars non ungues
ponere curat.Nõ barbã secreta petit loca:balnea uitat.Alibi.Scriptoꝝ chorus oĩs amat nemus:& fugit urbẽ.
Apruſq; bibẽdis fontibus.i.q; a natura ferat ad carmen:nã poeticæ:ut sensit Democritus natura magis q̃ arte
cõstat:unde Ora.in arte poetica.Ingeniũ misera qã fortunatius arte.Credit.¶ Aonidũ musaꝝ:nã Aonia dicta
est Boetia ab Aonibus gẽtibus barbaris:q̃ loca illa prius ĩhabitauere:ubi plurima antra loca: & fontes musis
sũt cõsecrati:autor Stra.¶ Neq;.n.cãtare sub antro:neq;.n.ingt poeta põt:urgente paupertate:licet doctus sit:
cãtare carmina:hocq; mõ ostẽdit:oportere poetã reliquoſq; scriptores oĩum curaꝝ esse expertes.¶ Sub antro
pierio:pieria ãt rupes est in macedonia(ut dixius)musis cõsecrata:unde ipsæ musæ dicunt pierides.¶ Thyr-
sum cõtingere:furorẽ bacchicũ concipere:nã eos solos esse ueros poetas sensit idẽ Democritus : q ĩsaniunt:in
qua persuasione est Plato:in tutela enim bacchi sunt poetæ:nec sine afflatu quodam diuino cõsistere possunt.
Ora.Et excludit sanos helicone poetas.Democritus:unde & Papinius in Lucani Genethliaco.Docto pectora
cõcitatus oestro:& infra.Et docti furor arduus Lucreti.Ad quod & Virgi.allusit.Insanire libet qm. Thyrsus

Anabathra Orchestra

Aonia

Pieria Pierides

Thyrsus

autem hasta erat pampinis: hæderaq; inuoluta: quam in sacris bacchades in sublime iactabant: summis uociferationibus: & capitis agitatione: hocque ad imitationem Bacchi: qui thyrsum gestabat: unde illud notissimum. Et tibi thyrsus erat gemmis ornatus & auro. ☞ Sana paupertas: idest pauper poeta: quamuis sane mẽtis sit: idest sapiens: nec contrarium est: quod ait Democritus oportere poetam esse insanum. Nam illic intelligit oportere agi quodam mentis calore ad carmen faciendum: hic autem intelligit poetam pauperem esse & sapientem. Nam sanum dicimus consilium quod sapientiam præ se fert: ergo sanus poeta qui sapiens est

sanum consiliũ

& eruditus. Talis est fere sentẽtia apud Dionẽ Chrisostomum prusiensem his uerbis de Homero scribentem. Eos autem: qui nunc in paupertate positi sunt: nihil sani dicere aiunt. ☞ Satur est: quasi responsio tacitæ obiectioni. Ais o Iuuenalis: poetam pauperem carmina non posse facere sublimia. Atqui Oratius quodam Bacchico furore fertur: & carmẽ optimum facit. Sed satur inquit est: & factus diues indulgentia mecœnatis: a quo multis muneribus est donatus. ☞ Dicit ohe: uox est facietatem designãtis: ut testatur Donatus: estque peculiaris Oratii: ut illud. Importunus amat laudari: donec ohe iam Ad cœlum manibus sublatis dixerit urge. Idem. Trecẽtos inseris ohe iam satis est. Martialis. ☞ Ohe. iam satis: ohe libelle. Iam peruenimus usque ad umbilicum: ubi apparet semper facietatem designare. Plautus in Sticho. Ohe iam satis est. Idem in Aulularia. Abscede hinc etiam nunc: etiam nunc: etiam ohe: quasi dicat satis est.

Ohe

Paupertas: atq; æris inops: quo nocte dieq;
Corpus eget: satur est: quũ dicit horatius ohe:
Q uis locus ingenio? nisi cum se carmine solo
Vexant: & dominis cyrrhæ: nysæq; feruntur
Pectora nostra duas non admittentia curas.
Magnæ mentis opus: nec de lodice paranda
Attonitæ: currus: & equos: faciesq; deorum
Aspicere: & qualis rutulum cõfundat erinnys.
Nam si Vergilio puer: & tolerabile desit
Hospitium: caderent oẽs a crinibus hydri. (sit
Surda nihil gemeret graue buccina: poscimus: ut

☞ Quis locus igenio: scilicet est? ut se proferat: & exerceat? ut sit sensus. Potest inquit poeta ingenium suum facile probare: quum nulli alii negocio intentus est: q̃ musis ipsis. ☞ Vexant: exercẽt se. ☞ Solo carmine: nullo alio negocio. ☞ Et dominis cyrrhæ nysæq; feruntur: ducũtur calore quodam Apollineo: & furore bacchico: ĩ tutela enim sunt poetæ Apollinis & bacchi. Cyrrha autem oppidum est phocidis regionis ad mare locatum: non longe a delphis ubi Apollo dabat responsa: ob eam rem a loci uicinitate dicitur Apollo cyrrheus. ☞ Nysæq;. In Arabia nysa antrum est inter pheniciam: nilumq;: ubi autore Diodo. a nymphis bacchus est educatus: quum ab Ioue illuc per mercurium missus fuisset: unde ab Ioue Nysaq; Dionysium dixerunt. Nysam etiam uicum esse Helyconis scribit Strabo libro. ix. Est & nysa urbium indiæ clarissima: & montium Meros ioui sacer: & famam hinc præcipuam habent liberũ in illla gentium: in huius specu nutritum autor Mela. ☞ Duas curas: nam uno eodemq; tempore mens hominis intenta esse non potest uariis studiis. ☞ Magnæ mentis opus. Sensus est: oportet inquit illũ: qui carmine scripturus est bella: quæ intercedentibus curribus: & equis: deorumq; personis tractari solẽt: carere omni animi sollicitudine. Res enim poscit mentem magnam: & tranquillam. Respicitq; ad opus Virgilianum: quod ipse poeta haud quaquã fœliciter scribere potuisset: si his incommodis laborasset: nec a Mecœnate esset multis muneribus donatus. Ordo est. Aspicere currus: & equos: faciesque deorum: & qualis erynnis confundat rutulum est opus magnæ mentis: nec attonitæ de lodice paranda. ☞ Magnæ mentis opus: quod magnã mentem exposcat. ☞ De lodice: dictum est in præcedenti Satyra de lodice illic: modo sub lodice relictis. Vteris in turba. ☞ Nec attonitæ: anxiæ: & sollicitæ de rebus domesticis. ☞ Currus & equos: quales describuntur a Virg. in bello: quod inter se gesserunt æneas & Turnus. Vt illic in duodecimo æneido. Poscit equos: atque arma simul saltuq; superbus. Emicat in currum: & manibus molitur habenas. ☞ Faciesq; deorum. Nam in toto opere uaria numina describuntur. ☞ Aspicere: ingenio suo repræsentare. ☞ Qualis erynnis: q̃ horrenda: & terribilis. Nam Alecto: quæ una est furiarum infernalium excitata per iunonem ab inferis ad ferendam discordiam inter troianos & latinos Turnum hortatur in somnis: ut arma capiat aduersus æneam: ne sibi præripiat coniugium lauiniæ filiæ latini regis. Cuius suasionem quum Turnus contẽneret: indignata Alecto: horrorem ei imisit: tantumq; perterrefecit: ut solutus somno arma cœperit: hortatusq; sit iuuentutem latinam aduersus troianos: unde est illud Virg. Ergo iter ad regem polluta pace latinum. Inducit primis iuuenum: & iubet arma parari. Tutari italiam: detrudere finibus hostem. Erynnis autem furiam significat. Tres autem dicunt furiæ infernales: quæ tricerbero deseruire feruntur. A lecto Thisiphone: & Megera. ☞ Confundat: rutulum: p̃turbet: & terrore repleat turnũ: quũ in eum facẽ coniecerit. Vnde Virg. Sic affata facẽ iuueni coniecit: & atro Lumine fumantis fixit sub pectore tædas. ☞ Caderent hydri. non potuisset inquit Virg. canere bellũ: qd inter Aeneã & Turnũ gestũ est: ubi Alecto furia infernalis: ut diximus: ab iunone excita ab inferis: pastores latinos ad arma suscitat contra Troianos: si cõmoda domestica defuissent ei. ☞ Puer: seruus q ministrabat. ☞ Caderent hydri. i. nõ describeret: ut hydri in capite Alectus erigant: alludens ad id. Et geminos erexit crinibus angues: sed oẽs caderent: quia de iis nihil scriberet. ☞ Nil gemeret: non potuisset scribere: quõ alecto sua buccina agricolas latinos ad arma excitauerit cõtra troianos. ☞ Surda: quia nihil cecinisset: nec sonũ ullũ edidisset: sed surda extitisset. Nã surdũ non solũ dicimus: qui non audit: sed ẽt qui non audit: unde Iuue. alibi. Et cædit uerbere surdo. ☞ Buccina: alludit ad carmen. Virg. Tũ uero ad uocẽ celeres q̃ buccina signũ. Dira dedit: raptis cõcurrũt undiq; telis. Indomiti agricolæ. ☞ Buccina. i. tuba: a bucca: q̃ inflat: unde & buccinator ipse tubicen. ☞ Poscimus ut sit: exigimus inqt: ut poetæ nr̃i tpis nõ sint iferiores carminis dignitate priscis poetis: sed nõ cõsideramus id: haud q̃q̃ fieri posse: quũ egestate laborent: & anxii sint de cõmodis domesticis: & rebus necessariis.

Cyrrha
Apollo Cyrrheus
Nysæ
Dionysius
Furiæ tres
surdus
Buccina
Buccinator

☞ Rubrenus lappa: per rubrenum intelligit unũquẽq; poetam pauperẽ: nã & is fuit tpibus Iuue. pauperimus poeta tragicus. ☞ Cothurno: antiquo: stilo: & carminis grauitate antiquoꝝ tragicoꝝ: nã cothurnus calciamẽtum fuit tragicoꝝ: ut antea diximus. ☞ Alueolos: dictũ miseratiõe quadã satyrica: legendũ est aũt alueolos nõ albiolos: ut alibi: illud. n. uñis datur Alueolis: qd Canna Micipsaꝝ: ut ostendat uilẽ ẽt suppellectilẽ pignerari a Rubreno. i. ẽt uasa escaria: ea aũt fieri ex ligno docet Colu. in. ix. Sed totum ouoꝝ numeꝝ in alueolũ ligneum cõferant: ut intelligas ipsas scutellas ligneas: de quo uocabulo pluscula illic diximus in qnta. Qd uestris datur

Lappa
cothurnus
alueolus

Nõ minor antiquo rubrenus lappa cothurno.
Cuius & alueolos: & lænam pignerat atreus.
Nõ habet infœlix numitor: qd mittat amico.
Q uintillæ quod donet habet: nec defuit illi
Vnde emeret multa pascendum carne leonem
Iam domitum: constat leuiori belua sumptu
Nimirum: & capiunt plus intestina poetæ.
Contentus fama iaceat lucanus in hortis
Marmoreis: at sarano: tenuiq; saleio.
Gloria quantalibet: qd erit: si gloria tantu est?
Curritur ad uocem iocundam: & carmẽ amicæ
Thebaidos: lætam fecit: quum statius urbem

alueolis. ☞ Læna: uestimẽti genus hitus duplicis: qd appellatã existimãt tusce: qd græce clamyda: Autor est Festus: Nonius uero ait uestimentũ esse militare qd sup oĩa uestimenta sumit. Virg. Tyrioq; ardebat murice læna. Diony. lib. vi. loquẽs de Castore & polluce sic scri. Adolescẽtes dicunt duo bellicas iduti lænas in foro romano apparuisse. Varro a lana dictam putat. Alii uero αποτισ κλαινησ detractione primæ lrãe: nã κλαινα græce uestimẽtũ est. ☞ Pignerat atreus: qui hunc locũ hactenus exposuere oẽs uno ore affirmarunt Atreũ nomẽ esse fœneratoris: q res poetæ pigneraret: q̃ si pignerare sit pignori accipere: & non dare: ita ut nec sensus: nec latinitas ulla cõstet. Est. n. pignerare pignori opponere. Teren. Num potuit filia mea oppignerare? Tranql. in Vitelio. Vt ex aure matris detractũ unionẽ pignerauerit ad itineris ĩpensas. Martia. lib. ii. Oppignerauit ad mõ mensam. Vix octo nũmis annulum: unde cœnaret. Itaq;

Læna
Pignerare
Atreus

ego sic hũc locum interp̃tor: ut Atreus sit tragœdia de Atreo: ut Tereus tragœdia de Tereo: ut Orestes tragœdia de oreste: alibi. Scriptus & in tergo nec dum finitus orestes: & Thelephus tragœdia de Thelepho: Quam Atreum Tragœdiã Rubrenus lappa poeta tragicus scripsit: ut sit sensus. Rubrenus dũ Atreũ Tragœdiã scrib. eo peruenit paupertatis: ut coactus sit pignerare: & uestimenta: & uasa æscaria: ut sit ipse atreus. i. ipsa tragœdia fuit in cã: ut pigneraret reculas suas: ut si diceremus Thebais fuit in cã: ut Statius pigneraret res suas: dum eã scri. hic est uerus poetæ sensus. ☞ Lænã pignerat Atreus. Ita dictũ: sicut & illud: purpura uendit causidicũ: uendunt amethysina. i. purpura est in cã: ut causidicus conducatur præcio: eoq; modo a ueste purpurea dicit uendit. Sic etiã illud Valerianũ in primo. Sulpitio Apex prolapsus e capite sacerdotiũ abstulit. i. apex prolapsus fuit in cã: ut Sulpitio sacerdotiũ auferretur. ☞ Non habet infœlix numitor: insultat diuiti auaro per ironiam: quẽ infelicẽ appellat: q; uerã munificentiã nesciat: quũ nihil habeat: qd donet poetæ uiro honesto: multa autẽ quintillæ meretrici. ☞ Numitor: pro quocũq; nobili & diuite romano ponitur: de quo forte & infra. Et capito & numitor ruerint damnãte senatu. ☞ Leonẽ pascendũ. Nã leones alebant in delitiis: sequit enĩ iam dominum. i. mansuefactũ. Vnde tpibus Domitiani leo mansuetus magr̃m: a quo fuerat educatus lacerauit in theatro. Mar. Læserat ĩgrato leo p̃fidus ore magr̃m. Lampridius in Heliogabalo de leonibus mansuefactis sic meminit. Habuit Leones: & leopardos exarmatos ĩ delitiis: quos edoctos p mansuetarios subito ad secundam & tertiã mensam iubebat accũbere: quos psitacis: & phasianis pauit. ☞ Constat: per ironiã sunt legẽda hæc. ☞ Capiunt plus intestina: poeta inqt multo plus comedit q̃ Leo. ☞ Contẽtus fama. Tacitæ obiectiõi respõdet: posset. n. dici poetas sola cõtẽtos eẽ debere gloria & fama: nec aliud sibi q̃rendũ: ait ergo: ita si diuites sint: q̃lis fuit Luca. is. n. sola fama cõtentus põt iacere in diuitiis suis. Sed Sarrano: & Saleio Basso pauperibus poetis sit gloria quis magna: qd tamẽ illis p̃derit: si nihil aliud habeant q̃ gloriã. Luca. n. amplissimas habuisse diuitias. Docet Corne. q scri. Anneũ melam. Lucani patrem per p̃curationes administrandis principis negociis adeo locupletatũ: ut Nero eius opibus inhians passus sit eum falso crimine cõiurationis pisonianæ accusatũ condẽnari. ☞ Hortis marmoreis. luxũ romanoꝝ ostendit: qui hortos suos ẽt marmore ornarent: nam eo delitiaꝝ peruenerant: ut non solũ ædificia marmore exornarẽt: sed pedibus ẽt gẽmas in pauimẽtis calcarent. Vnde & Sene. carpens luxũ sui tpis ita scri. ad Lucil. Quid quũ ad balnea libertinoꝝ puenero? quantũ statuaꝝ: quantũ colũnaꝝ est nihil sustinentiũ? sed in ornamẽtũ positaꝝ ĩpensæ cã. ☞ Iaceat: maneat: & sit cõtentus sola fama in hortis marmoreis. i. amplissimis opibus. ☞ At sarrano. Sarranus: & Saleius: Bassus poetæ fuere pauperes tpibus Iuue. De Saleio basso his uerbis tacitus meminit. Quis saleiũ nr̃m egregiũ poetã: uel si hoc honorificẽtius est præclarissimũ uatẽ deducit: aut salutat: aut p̃sequit. De quo plura in principio ultimæ satyræ Persii diximus. ☞ Gloria quantalibet. s. sit. ☞ Curritur ad uocẽ iocundã. Totũ hoc a superiore depẽdet. Est. n. sensus. Nõ ignoro inqt ex suo carmine magnã etiã Statio gloriã exurgere: qui præcipuo oĩum studio: & plausu audit: quũ recitat suã Thebaida. Tamẽ ea gloria parũ illi prodesset: nisi thebaida Paridi pantomimo uenderet: fame. n. cõsiceretur: nam sequit. Nõ tñ inuideas uati: quẽ pulpita pascunt. Sicq; per exemplũ Statii ostẽdit: gloriã oĩno nõ satis esse pauperi poetæ: sine p̃miis. Totus ãt sensus eo fert: ut ostẽdat carmina qdẽ Statii uniuersis placere: sed nullũ extare: nisi paridẽ pantomimũ: q poetã remuneret: ita aĩum oĩum iuasit auaritia: ut in cõtemptũ nobiliũ dicat: solũ paridẽ pantomimũ p̃sonã ĩfamẽ: & scænicã inueniri: q poetis foueat. ☞ Curritur: qd oĩno gloriosum est: ut ipsum Statiũ audiant. ☞ Iocundã: poetæ recitãtis. ☞ Amicæ thebaidos: q̃ oĩbus grata est. ☞ Statius. Neapolitanus fuit: quod ipse in syluis suis testatur. At te nascentẽ gremio mea prima recepit. Parthenope: dulcisq; solo tu gloria nr̃o. Alius ẽt fuit Tholosanus: q in gallia celeberrime rhetoricam docuit: autor Eusebius.

Lucanus diues
Sarranus saleius Bassus
Statius Neapolitanus
Statius tholosanus
subsellia

Promisitq; diem:recitandi scilicet. Sed quum fregit:sed profecto inquit fame conficitur:& si magna cum laude & gloria carmen suum recitauit:nisi uendat Thebaida paridi pantomimo. Fregit:ita dictum quéadmodum & illud. Et assiduo ruptæ lectore columnæ. Subsellia:sedilia:& scamna auditorii a poeta extructa: nam ut pauloante diximus illic. Nemo dabit regum quanti subsellia constent. Et in prima satyra. Frontonis platani:auditoria a poetis apparabantur:extructis sedilibus. Versu:recitatione uersuum. Agauem:utrum tragœdiam de Agaue filia cadmi thebarum conditoris:& matre penthei:quæ bacchabunda eum in celebratione sacrorum liberi patris iteremit; rata eum esse aprum. Vnde Ouid. Ille mihi feriendus aper:quum ab eo talia sacrificia contemneretur. De ea igitur potuit scribi fabula: quæ Agaue inscriberetur. per tragœdias igitur ostendit poetas:præfecturas:& tribunatus ꝓmeruisse. Præfectos pelopea facit:philomela tribunos:an quod magis placet ipsum opus. Thebanum:in quo de pentheo & Agaue:meminit:ut referatur ad illud. Curritur ad uocem iocundã:& carmen amicæ. Thebaidos. Intactam: expone quam adhuc non recitauerat:non autem ab aliis non scriptam: nam ponticus poeta clarus carmine heroico scripsit Thebanum bellum: de quo ita Propertius. Quum tibi cadmeæ dicuntur pontice Thebe. Armaq; fraternæ tristia militiæ: eiusdem pontici meminit & Ouidius in tristibus. Ponticus heroo. Battus quoq; clarus iambis. Scripserunt ergo & ponticus: & Statius bellum Thebanum:quod inter Etheoclem & polynicem fratres gestum fuit tanto odio: ut mutuis uulneribus sese confoderint. Vnde Statius in undecimo Thebaidos. Ite truces animæ:funestaq; tartara letho Polluite & cunctas herebi consumite pœnas. Paridi:hic est ille Paris pantomimus:de quo apud Martia. extat epitaphium. Quisquis flaminiam teris uiator. Noli nobile præterire marmor. Vrbis deliciæ salesq; nili. Ars & gratia lusus & uoluptas. Romani decus & dolor theatri. Atq; omnes ueneres cupidinesq;. Hoc sunt cõdita:quo paris sepulchro. Eiusdem sic meminit Tranquillus in Domitiano. Deide Domitianus uxorem suã Domitiam ex qua in secundo consulatu filium tulerat:alteroq; anno consultauerat:ut augustam eandem Paridis histrionis amore deperditam repudiauit. De eo & poeta in præcedẽti satyra:paridem: ludosq; reliquit. Fuit autem non modo Domitiano:sed toti ciuitati gratissimus: a quo ostendit poeta Statium salario fuisse sustentatum quum in eius gratiam uideretur scribere:nec a diuitibus quicq̃ haberet:quod speraret:hocq; totum in inuidiam tam principis:q̃ ciuium diuitum:quum principi chariores essent histriones q̃ poetæ: diuitesq; tanta tenerentur auaricia:ut non inueniretur:qui præmiis afficeret scriptores. Illud tamen obseruandũ aliũ fuisse paridem pantomimũ occisum a Nerone:q̃si graué aduersariũ. Ille & militiæ: q̃si aliquis dixerit: nunqd paris potest tantũ poetis præstare. Immo etiã inquit potest honores largiri militares:sicq; imperatoré suggillat qui pro meritis poetas non ornaret:sed pluris histrionem q̃ poetã faceret. Semestri auro:hoc dicit multos etiam uates ad æquestrem dignitatem prouehi per paridé. Semestre aũt aurum intelligimus ipsum annulum:quo equites aureo uterentur:ut sit periphrasis annuli:hoc est formæ rotundæ. Nam semestris nõ solum sex mensium dicitur:sed medii etiam mensis:unde lunã Semestré dicimus:quũ ad medium peruenit mensem & rotunda est. Sic sensus est manifestus poetæ. Apule. in ultimo de Asino aureo sic. Stellarumq; media semestris luna flãmeos spirabat ignes. Luna ergo semestris:hoc est rotunda:qua similitudine poeta appellauit aurum semestre:hoc est rotũdum:ac per hoc annulum ipsum:quasi qui ferat similitudinem lunæ semestris:in qua opinione est & Probus. Alii per aurum semestre exponunt tribunitiam dignitatem:q̃ tribuni annulum gestarent:ut ostendit Pli. lib. xxxiii. & Plini. eius nepos in epistolis pro caluisio sic. Nunc rogo semestri tribunatu splendidioré:& sibi auunculo suo facias. Quod nõ dant proceres. Histrio inqt dabit poetis qđ diuites per auariciã:nõ dant:sicq; auariciã sui téporis sugillat:docetq; diuites:ut Camerinos:& Bareas non esse colẽdos:q̃do ab eis nihil sit sperandũ:nã multi poetæ:ut dictũ est ante:nobiles sequebanť ut ab eis præmium aliqđ acciperent ex carminibus suis. Accipe nũc artes:neqd tibi conferat iste. Qué colis & musaꝝ & apollinis æde relicta. Tu camerinos. Per camerinos:& Bareas ĩtelligit nobiles & potẽtes. Tu inqt sequeris:& colis nobiles:sed falleris:nihil enim tibi dãt:solus paris histrio ob opera tua ei dicata te præfectum:& tribunum facit. Non tamen dicit hoc:quia Statius unq̃ scripserit tragœdias:sed ut ostendat poetas per fabulas suas aliquando ad dignitates prouehi:sed tamen illis non esse inuidendum:quorum uita ex arte musica tantũ pendeat. Pelopea:idest tragœdia de Pelopea filia Thiestæ:cum qua ipse pater concubuerat:ex qua natus est Aegysthus: q agaménona:& Atreum ĩteremit. Philomela:tragœdia de Philomela:& Progne sororibus:quæ itim Tereo patri epulandum apposuerunt:nota est fabula. Haud tamé inuideas:licet inquit ex carmine suo poetæ præmia accipiant ex publico:tamen inuidendum non est illis:quum aliunde nihil consequantur:nec peculiare habeant patrimonium. Quem pulpita pascunt:quem pascunt opera recitata in scænis: ex publico enim p̃mia accipiebant:quũ placebant populo:quibus alebantur. Vnde Teren. ex eunucho sua quũ esset rursus uẽdita:& ageretur iterum pro noua:præciũ accepit octo miliũ sestertiũ:ut innuat poetã miseꝝ esse:uitam scriptoꝝ pendere ex incerto euentu scænæ. Camerini auté originem habuerunt a Cæmerino Sulpitio:qui missus fuit una cũ spurio posthumo albo. Aulo Manlio athenas:ut inde inclytas leges Solonis acciperent:& aliaꝝ ciuitatum instituta: & iura:moresq; noscerẽt. De Barea sarano dictum est in tertia Satyra illic: stoicus occidit Baream.

Pôticus poeta

Paris Pantomimus

Semestris

Camerini

Promisitq; diem:tanta dulcedine captos
Afficit ille animos:tantaq; libidine uulgi
Auditur:sed cum fregit subsellia uersu.
Esurit:intactam paridi:nisi uendat agauem.
Ille & militiæ multis largitur honorem.
Semestri uatum digitos circunligat auro.
Qd nõ dãt pceres:dabit hystrio: tu camerios.
Et bareas:tu nobilium magna atria curas.
Præfectos pelopea facit:philomela tribunos.
Haud tamẽ inuideas uati:quẽ pulpita pascũt.

Quis tibi mecœnas:qs nũc erit:aut ꝓculeius:
Aut fabius: qs cotta iterum: qs lentulus alter:
Tunc par ingenio præcium: tunc utile multis
Pallere:& uinum toto nescire decembri.
Vester porro labor fœcundior historiarum
Scriptores:petit hic plus tẽporis:atq; olei plus.
Namq; oblita modi millesima pagina surgit
Omnibus:& crescit multa damnosa papyro.
Sic ingens reꝝ numerus iubet:atq; operꝝ lex.
Quæ tamẽ inde seges:terræ qs fructus apertæ:
Quis dabit historico: qtũ daret acta legẽti:
Sed genus ignauũ:qđ tecto gaudet:& umbra.
Dic igitur quid causidicis ciuilia præstent
Officia: & magno comites in fasce libelli:
Ipsi magna sonant:sed tũc cum creditor audit
Præcipue:uel si tetigit latus acrior illo
Qui uenit ad dubiũ grandi cũ codice nomen.

Quis tibi Mecœnas: poetaꝝ studiosissimũ fuisse Mecœnaté:notius q̃dem ẽ q̃ ut hoc loco oporteat ĩdicari. Ora. O & p̃sidiũ & dulce dec⁹ meũ. Martia. Ocia da nobis:sed q̃lia fecerat olim Mecœnas: Flacco: Vergilioq; suo:ergo inqt Iu. qué ĩuenies:quũ aliqd scripseris Mecœnaté. i. tã mũificũ ĩ poetas q̃ fuit Mecœnas? Proculeius:eqs fuit Romanus:ut scri. Porphy. Augusti apprime familiaris:ĩ fratres suos Scipioné & Murenã adeo liberalis:ut bona sua cũ iis æqs partibus diuiserit:quũ bello ciuili spoliati fuissent. Ora. Viuet extẽto ꝓculeius æuo. Notus ĩ fratres aĩ paterni. De proculeio meminit & Plutar. ĩ Antonio. Fabius:forte ĩtelligit de Fabio illo:ad qué Oui. exulãs scri. q̃ttuor Epistolas in libro de põto:tanq̃ ad eũ:q scriptoꝝ eẽt amic⁹ & liberalis: unde ẽ illud ipsius Oui. Dignus es argẽto fuluo quoque dignior auro. Sed te quũ donas ista iuuare solẽt. Hocq; magis placet q̃ ut intelligas de Fabio maximo:q uendito fundo suo:ab Hãnibale captiuos Romanos redemit. Cotta: cottã bonũ uirũ fuisse ostẽdit superi⁹. Quæ piso bõus q̃ cotta solebat: Largiri: Ad cottã scribit Oui. ĩ põto ter:qué amicũ sibi eẽ oñdit sic. Quũq; labẽt alii:iactataq; uela reliquãt. Tu laceræ rẽanes anchora sola rati. Grata tua ẽ igiť pietas: ignoscimus illis. Qui cũ fortuna terga dedere fugæ. Tũc par:tẽpore mecœnatis:& ꝓculei: & cæteroꝝ: q iisdẽ fere fuere tẽporibus mũifici & liberales: merces dabať æq̃ ĩgeniis scribentiũ. Nescire uinũ to. decẽbri:hoc dicit pp saturnalia:q̃ mẽse decẽbri celebrabanť. Papinius. Et multo grauid⁹ mero decẽber. Sẽsus igiť ẽ:multis fuisse utile uino abstinuisse: quo tẽpore maxime:alii uino ĩdulgebãt. i. toto decẽbri: ac ꝑ hoc totis saturnalibus q̃ ꝑ quinq;: ut cõmunior ẽ opinio dies celebrabanť. Martia. Oĩa misisti mihi saturnalibus umber. Munera cõtulerãt q̃ tibi quinq; dies. De saturnalib⁹ lege Macrobiũ prĩo Saturnaliũ & Geliũ. Vester porro labor:sensus est uos ãt:q historias scribitis plus ẽt tẽporis consumitis q̃ poetæ: plus ẽt laboris sustinetis ẽt cũ ĩpensa olei:& iactura papyri. Sed q̃ tũ inde ẽ merces. q. d. nulla. Ordo autem ẽ. O scriptores historiaꝝ. Fœcũdior: huberior:& maior. Plus olei:maioré lucubrationé:alludit ad ꝓuerbiũ illud: qđ apud ueteres erat frequens in eos:q lõgo ꝑuigilio aliquid frustra lucubrassent. Cuius Cicero libro .vii. epistolaꝝ sic memini. Põpeius se ꝓfiteť & oleũ & operã ꝑdidisse. Plau. ĩ penulo. Tũ pol ego & oleum & operã perdidi. Pagina: in libris diciť a pangendo. i. fingendo: qđ in ea uersus pãganť. unde & plante dicuntur pãgi. Suetonius in Galba. Pangi malum placuisset. Plinius libro decimosexto capitulo uigesimoseptimo. Nascenti & de pacto surculo natura incuriosius semen dedit. Millesima:numerosa. Oblita modi: quasi finem nõ inueniens:quale est opus Titi Liuii:qđ centum & quadraginta uoluminibus absoluitur. Operum lex:ut nihil:scilicet de historia omittatur: neq; enim oportet historicum: quemadmodũ faciunt poetæ uno aut altero uerbo rem tetigisse:sed plene omnia narrasse. Papyro:hoc est charta. Nam ex Papyro:quæ herba nascitur in palustribus ægypti:aut q̃escentibus nili aquis: ꝑparanť chartæ diuisæ acu ĩ p̃tenues: sed quã latissimas philyras:ex ea etiam nauigia texũt:& e libro uela:tegetesq; necnõ:& uesté:& stragula: ac funes. Quæ tamen inde seges:quæ utilitas tibi? est metaphora est ab agris. Inde:ex laboribus scribendarum historiarũ. Terræ apertæ:historiæ diligenter explicatæ. Quis dabit historico:ut sit sensus:historicus non tantũ emolumenti ex laboribus suis consequitur:quantum scribæ & actuario legendi acta publica datur. Legẽti acta: idest scribe: siue actuario:qui uerba:siue legis: siue actorum senatus præconi subiiceret:ut ab eo clare enunciarentur. Ergo actuarii uidentur dici:qui acta:actionesq; describerẽt. Eaq; descripta recitarẽt. De quibus sic tranquillus in Cæsare. Orationem non immerito Augustus existimabat magis ab auctariis exceptam male subsequentibus uerba dicentis:q̃ ab ipso editam. Ergo qui acta:siue priuata:siue publica describerent:actuarii sunt dicti. Acta: dicuntur quæcunq; publicis monumentis mandantur. Vnde in secunda Satyra. Cupient & in acta referri:ubi de uocabulo multa diximus:pluraq; dicemus in nona saty. illic. Et libris actorum spargere gaudes. Sed genus ignauũ:obiectio est nõ esse mirũ:si historicis nullũ sit emolumẽtũ:quum in umbra semper uersentur:qđ est ociosoꝝ:& mollium. Vnde Ora. Poscimur si quid uacui sub umbra Lusimus tecum. Et idé in epistolis. Somno gaudentis:& umbra. Dic igitur. Ostẽdit hac interrogatione neq; causidicos:q se lõge aliter in forensius actionibus exercent:multũ lucrari. Officia ciuilia:actiones causarũ ciuilium. Præstẽt: quid lucri afferant. Libelli comites:quos secũ in forũ deferũt. Ipsi. s. causidici. Magna sonãt:magno agũt strepitu & clamore:ut uideanť clientum suorum acerrimi defensores. Sed tunc quum creditor audit. Sẽsus est:causidicus tunc inquit magna sonat:quum creditor eum agentem audit:& præcipue inquit magna sonat: si debitor latus eius tetigit:tãq̃ qui eũ magis urgeat ad dicẽdũ:utpote q neget credita:sic q̃ ostẽdit poeta dictis magis ab debitoribus q̃ creditoribus: causidicũ urgeri. Acrior illo. s. creditore. Qui. s. debitor. Venit ad nomen dubium:idest ad ambiguum debitum refellendũ quod incertũ est & dubium: quũ ipse neget. Nam nomen pro debitore ponitur:& sæpe pro debito. Cicero in Oratione pro Roscio. Non refert parua nomina ĩ

Proculeius

Pagina

Papyr⁹

Actuarius

Acta

creditor creditorũ appellatiõ inqt Iurisconsultus de uer. sig: nõ tantũ accipiuntur q pecuniã crediderunt sed omnia cui ex aliq̃ causa debet

caui folles pectora uana per rudia et uana uacua ut folles sunt

Nomẽ codices.Immo omnis summas.Idem in epistola ad Atticum.Perfeci inquit ut salaminii totum nomen persoluerent:idest debitum.Plau.in cistella.Nunc quod reliquum restat:uolo persoluere:ut expungatur nomen:ne quid debeam:idest ut debitum deleatur pro debitore:sic Oratius.Nomina sectatur:modo sumpta ueste uirili.Sub patribus duris tyronum fœnerator Alphius.¶ Cum codice:utrum legum:an accepti:& expensi. Tunc inquam caui folles spirant mendacia:quum creditor audit:ut a superiore dependeat:sicq; causidicos taxat:qui lucri cupiditate falsas agunt causas:in quibus effundunt magnas offas mendaciorum.¶ Folles metaphoricos: idest ora ipsorum causidicorum.¶ Conspuiturq; sinus:sputo nimio cõspergitur.¶ Veram messem:uerum laboris emolumentum.Sensus est. Si uoles tamen causidicorũ etiam:qui negociũ agunt: lucrũ & diuitias:cõsiderare inuenies solũ patrimoniũ Russati lacertæ:plus ualere:quã patrimonia centum causidicorum:sicq; ostendit longe maius esse lucrũ in militia uersantium:quã litteratorũ: & hoc quidem culpa temporum: quibus auaricia cunctis in rebus dãnatur:ut bene cõueniat solũ patrimonium:& nõ so/

Tunc immensa caui spirant mendacia folles.
Conspuiturq; sinus:ueram deprendere messem
Si libet:hinc centum patrimonia causidicorũ.
Parte alia solum russati pone lacertæ.
Consedere duces:surgis tu pallidus aiax
Dicturus dubia pro libertate:bubulco

lum rus:pcessit enim centũ patrimonia:& nõ centum rura:cõparat enim patrimonium patrimonio:ut nullo modo legẽdũ sit rus sati:ut capias satum pro proprio nomine:sed Russati unica dictione.¶ Solũ.s.patrimõiũ & unicũ.¶ Russati lacertæ:lacerta nomen militis fictũ a poeta.Nã milites romani usi sunt in prælio uestibus russatis:quos græci phœniceas:nos uero coccinas appellamus:sumpta a lacedæmoniis cõsuetudine: q autore Vale.tali genere uestium usi sunt:ut coloris similitudine uulnerum suorum cruorẽ occultarent: ne hostibus aliquid fiduciæ afferrent:si fuissent uulnerati.De colore russato meminit Serui.libro.viii.ubi exponit piléta. Erant inqt tunc ueneti coloris non ut nunc russati:qbus nisi caste utebantur.Romæ etiam & præneste ut scri. hermolaus in.vii.li.annotationum Pli.lapidum monumenta comprobant:in qbus sæpe est iueniri russatos. Purpureis etiam uestibus usos esse in prælio ostendit Plutar.in Eumene sic. Instructa igitur acie incedẽtibus: ut primum auratis in armis ad solem splendor enituit:ac beluæ cũ turribus:& purpureæ uestes ĩspectæ sunt. (Is enim uadentibus in prælium ornatus est)primi iter cum clamore sistũt.Treuellius item polio in uita diui claudii.Russas uestes sic meminit.De nostro ærario priuato dabis huic salarium.Tunicas russas militares annuas.Sago clamydes annuas duas.Flauius uopiscus item sic scri. de ueste russa in Aureliano. Cape igit tibi p rebus gestis tunicas ducales russas quatuor.¶ Consedere duces:sumptum ex est li.xiii.met.Oui.Cõsedere duces:& uulgi stante corona: igitur ostendit poeta causidicorum labores omnino graues esse: quos nõ sine magna anxietate exanclant in agendis causis:sed eorũ præmia perexigua.¶ Consedere duces: idest iudicibus sedẽtibus pro tribunali:tu oras & causam alienam dicis.¶ Aiax pallidus.i.tu causidice non minus palles:quum ad alienam causam tuendã surgis q̃ palluit. Aiax in causa sua agenda:ubi sedentibus græcorum ducibus tanquã iudicibus:aiax causam suam agit:petẽs arma patruelis Achillis aduersum Vlyssem.Dicturus pro dubia libertate:oraturus pro eo:cuius libertas in ambiguo est:quum quæritur:sit ne liber?Nam Romæ in iudiciis plærunq; quæsitum est:an is appellandus esset liber:qui natus esset ex matre libera:licet ancilla cõcepisset.Et ecõtrario si libera concepisset.Deinde ancilla facta peperisset:placuit:eum qui nascitur:liberum nasci . Et an is diceretur liber:qui non iustis nuptiis:sed uulgo conceptus esset:placuit etiam eum nasci liberum:quia nõ debet calamitas matris ei nocere:qui ĩ utero est.Ex hoc quæsitum est:si ancilla prægnans manumissa sit:deinde ancilla postea facta:aut expulsa ciuitate peperit liberum an seruum pariat:& tamẽ rectius probatum est liberum nasci & sufficere ei:qui in uentre est:liberã matrem uel medio tempore habuisse.Emergebant igitur sepæ romæ tales causæ ubi de libertate agebatur:quas tanq̃ magnũ aliquid causidici non sine animi & corporis labore tuendas suscipiebant:quã multi:qui se liberos dicerent in seruitutem uendicarẽtur.¶ Bubulco iudice:hoc est rustico:siue barbaro:ac per hoc legum imperito.Nam multi indulgentia imperatorum asciti fuerãt ĩ decurias iudicum externi:rudes:& barbari.Vnde Iulio Cæsari obiectum est:q; ex gallis multos in numerum senatorum introduxisset:illa enim in eum uulgo cantabantur.Gallos Cæsar in triumphum ducit: idem in curia galli brachas deposuerunt:latum clauum sumpserunt:quam senatorum indignitatem ab Augusto Cæsare sublatam sic scribit Sueto.Senatorum affluentem numerum deformi & incondita turba(erant enim supra mille & quidam ĩdignissimi:& post necem Cæsaris per gratiam & præmium allecti: quos abortiuos uulgus uocabat)ad modum pristinum & splendorem redegit. Vnde nunc iudicem bubulcum nominat : non exponas ciuem Romanum bubulcum:q; agricolationi intentus esset:non enim temporibus poetæ Romani omnibus affluens delitiis:omniq; luxu corrupti agriculturæ uacabant.Licet id priscis temporibus factitatum fuisset.Nam ex agris subinde:ut scribit Pli.senatus duces accerscebantur:hincq;:qui eos uocabant:appellati sunt uiatores:indito nomine a frequenti uia:sed ut dixi hominem rudem:siue rusticum:& barbarum: qui principũ indulgentia inter iudices electus fuisset.Non ignoro tribus fuisse apud romanos rusticas: & urbanas:de quibus sic Pli.li.xviii.Rusticæ tribus laudatissimæ eorum:qui rura haberent.Vrbanæ uero : in quas transire rei ignominia eẽt desidiæ Probro.Et Asconius in.ii.uerrinarum.Tribus urbanæ:rusticæq; omnes triginta quique numerantur:ex quarum singulis terni eligebantur ad iudicandum:hiq; centumuiri dicebantur:licet centum & quinq; essent.Potuit etiam poeta posuisse bubulcum pro omni ciue romano graui & seuero:sicut etiã alibi Creticum posuit uiro nobili cretice pelluces.Nam.C.Attilius bubulcus consul fuit una cum Tito Manlio Torquato:quo tẽpore Sardinia insula rebellauit:autoribus penis.Vnde mox sardi subacti:& oppressi: fuit item Iunius rusticus:quẽ Domitianus iteremit:q; Peti Traseæ:& Heluidii prisci laudes edidisset;appellaretq;

Russati Milites (margin)

Cẽtum uiri (margin)

Lacertæ nomen proprium agitatoris in ludis circensibus a factione russata

Libertate condicionis Cic. in de orator quid de libertate his qua nihil grauius est

tensum dilatatum diffusum

eos sanctissimos uiros:ut sit sensus.Surgis tu pallidus aiax:dicturus pro dubia libertate: bubulco iudice: hoc est graui:& magno uiro iudice:qualis fuit Attilius:siue bubulcus: siue iunius . Huic tamen opinioni non ita me addico:ut nolim etiam posse:quum libeat citra repræhensionem:discedere.¶ Rumpe : insultatio poetæ in uanum causidici laborem.¶ Palmæ uirides figantur:ut consequaris uictoriam in iudicio & damnes reum ad scalas gemonias.Nam scalæ gemoniæ locus erat in urbe:in quem rei unco trahebantur. Trãquillus nemo punitorum non in gemonias abiectus;uncoq; tractus;dictæ autem sunt gemoniæ a gemendo:q; non sine gemitu:& lachrymis in eas traherentur. Vnde Plinius libro octauo mentionem faciẽs de canibus appellat gradus gemitorios his uerbis.Testatum est canem: nec a corpore recessisse abiecto in gradibus gemitoriis mœstos edentem ululatus : magna ergo gloria erat causidico damnasse reum ad scalas gemonias. Inde plurima palma fores eius ornabantur. Mar.in libro septimo ad fuscum causidicum.Sic fora mirẽtur:sic te pallatia laudent.Excolat & geminas plurima parua fores.¶ Petasunculus:diminutiuum a petasone:est autem perna salita:quæ:si uetula est: ĩgrati est saporis.Mart.libro decimotertio Musteus est propera:caros nec differ amicos.Nam mihi cum uetulo sit petasone nihil.¶ Siccus:aut quia in fumo suspenditur:aut quia uetulus est : & succo exhaustus. ¶ Pelamydum:piscis est:qui quum minimus est: & fœtas redeuntes in mare autumno comitatur cordilla appellatur.Quum e mari uerno tempore pon

Iudice:rumpe miser tensum iecur:ut tibi lasso
Figantur uirides scalarum gloria palmæ.
Quod uocis pciũ? siccus petasunculus:& uas
Pelamydũ:aut ueteres afrorũ epimenida bulbi.
Aut uinũ thyberi deuectum quinq; lagœnæ.
Si quater egisti:si contigit aureus unus.
Inde cadunt partes in fœdere pragmaticorum.
Aemilio dabitur:quantum petet:& melius nos
Egimus:huius enim stat currus haeneus:alti
Quadriiuges in uestibulis:atq; ipse feroci
Bellatore sedens curuatum hastile minatur
Eminus:& statua meditatur prælia lusca.

tũ intrat:limosa aut e luto pelamys incipit uocari απο του πηλου:idest a luto:qd eruit. Festus sic inqt : pelamys genus piscis dictum:quod in luto moretur:quod græce πηλος dicitur.Quum autem tempus annuum excessit thinnus.Cybium uero concisa pelamys dicitur.De hoc pisce Plinius libro nono & trigesimosecundo multa scribit:de quo & nos ex autoritate eius in commentariis Persii.¶ Veteres bulbi : idest non recentes : & proinde minus sapidi.Nam:ut scribit Plinius Vetustiores improbantur:& parui : & longi : est enim Bulbus genus oleris:de quo multa Plinius libro nono capitulo quarto & quinto . Bulbos Cato imprimis serendos præcipit:celebrans megaricos a megara ciuitate.Vnde Columella.Iam megaris uenient genitalia semina bulbi.Bulbos.item scribit Columella libro tertio esse oculos harundinum.¶ Epimenida:appositio est. Nam ex genere bulborum sunt scylla:& duo genera medicæ:masculus albis foliis:fœmina nigris: & tertium genus ẽ cibis gratum Epimenidum uocatur.Afrorum autem dicit bulbos:quia qui in africa nascuntur maxime : ut scribit Plinius laudantur.¶ Vinum tyberi deuectum:quasi dicat transmarinum non romanum : aut campanum:quod optimum erat.¶ Quinq; lagœnæ:cum distinctione legendum:quasi dicat non iam multum uinum dabitur:sed quinq; dum taxat lagœnæ.Est autem lagœna tam aquarium quam uinarium uas. Martialis.Et nigra syra defruti lagœna.Talis est etiam locutio apud Plautum in pseudulo.Nisi argentum mihi redditur:uiginti minæ.Sic etiam locutus est Plinius libro decimoquarto capitulo decimoquarto.Censores edixerunt nequis uinum græcum amineumq; octonis æris singula quadrantalia uenderet.¶ Si quater egisti: si contigit aureus unus.Laborem causidici magnum esse ostendit : cum modico emolumento . Sensus enim est.Si forte causam.quater egisti:& si ex ea re aureum unum accepisti eius mercedis pars tibi danda est pragmaticis:a quibus adiutus fuisti.Nam pragmatici dicũtur: qui causidicis & oratoribus uerba Iuris subministrant:de quibus sic Cicero libro primo de Oratore . Itaq; non : ut apud græcos infimi homines mercedula adducti : ministros se præbent in iuduciis oratoribus : ii qui apud illos pragmatici uocant : πραγμα enim negocium significat.Plautus in Casina Enimuero prãgmata : mox Parechis : hoc est negocium mihi exhibes:nam παρέχειν est exhibere : πραγματευτης negociator . ¶ Inde : ex eo aureo. ¶ In fœdera:quia ita pacti sunt.¶ Aemilio dabitur : illud etiam incommodum est causidicis:ut inter illos præmia ii tantum capiant : qui diuites habentur : & nobiles : per Aemilium autem intelligimus diuitem : & nobilem. ¶ Huius enim : hæc particula semper rei præcedentis signat causam.¶ Stat currus haeneus: statuas habet in quadrigis : & nobilis habetur. Nam apud romanos : quum antiquitus statuæ maiorum togata effigie ponerentur. deinde etiam hastas tenentes equestres quoq; statuæ celebratæ sunt : postea uero in bigis & quadrigis: unde & triumphales natæ.Plinius hæc libro uigesimoquarto ponebantur etiam & causidicis equestres statuæ . Martialis libro nono.Tam graue percussis incudibus æra resultant . Causidicum medio quum faber aptat equo . Alti quadriiuges : quaterni equi iuncti currui quadriiuges dicuntur & quadriiugi : & biuges: & biugi si bini tantum.¶ In uestibulis:in prima ædium parte : de quo plura illic. Vestibulis abeũt ueteres lassique clientes.¶ Ipse: Aemilius.¶ Bellatore equo haeneo:qui uidetur pugnas minari.¶ Minatur : ĩtentat quasi in hostem:sic Papinius de equo domitiani:cursumq; minatur. ¶ Meditatur prælia : præparare : & exercere uidetur.¶ Lusca:quia ita se habebat statua:ut unus tantum oculos uideretur in alteram partẽ obliquato capite:aut : (quod magis placet) quia unum claudebat oculum : quo certiorem inferret ictum : nam naturale est : ut uno tantum oculo clauso : aliquid rectius longe mittatur : quia plures motus : ut scribit . Aristoteles duobus quam uno excitantur oculo . Et quia radii utriusque oculi non sine perturbatione in idem cõcidunt.

Prag/matici (margin)

palme signum uictoria Scalas gradus pulpiti siue concionis

Egimus oratione usca clausa altero oculo

in fœdera prag Pragmatici dicuntur qui in foro ac iudiciis uersantes leges diriment

Plau: Pragmata Parechis .i. negotium mihi exhibes

¶ Sic pedo conturbat. Sensus est. Pedo causas agit:tractat:miscet sic:idest per exiguam mercedẽ:& modica munera:ut reliqui de quibus supra. ¶ Sed Matho:etiam infelicius:qui deficit:& propemodum omni ope destituitur:quem exitum sentit:& Tonigillus:idest Tongillus eundem exitum & finem experitur:quia nihil lucrat: licet uariis modis diuitem se ostentet ut conducatur:quasi inuat hoc accidere iniuria temporum:quibus auaritia bonos mores oppressit. Et tamen inquit hæc falsa opum ostentatio fuit utilis multis: hominum enim ingenia ex cultu maxime censentur. Sicq; poeta per hos tres causidicos ostendit:aut nullum: aut sane modicum esse in actionibus.causarum emolumentum. De mathone causidico diximus in prima satyra. De quo & Martialis. Parua rogas magnos: sed non dant hæc quoq; magni. Vt leuius pudeat iam matho magna roga. ¶ Exitus hic est tongilli: idest talis est: & finis Tongilli:ut deficiat:modicamq; capiat mercedem: qui ut se per opes commendet in balneis lauatur rhinocerote comitatus magna hominum multitudine & per forum gestatur lectica purpura amictus: tanq̃ q empturus sit seruos:aliaq; multa præciosa. ¶ Exitus finis alibi. Quis enim te deficiente crumena. Et crescente gula manet exitus. Alibi. Sæuus & illũ exitus eripuit. De Tongillo meminit Martia. Vri Tongillus male dicitur hemytriteo. Noui hominis mores esuritatq; sitit. ¶ Rhinocerote:hoc est uase ex cor-

Sic pedo conturbat:matho deficit:exitus hic ẽ
Tongilli:magno cum rhinocerote lauari
Qui solet:& uexat lutulenta balnea turba.
Per quæ forũ iuuenes longo p̃mit assere medos
Empturus pueros:argentum: murrina:uillas.
Spondet enim tyrio stlataria purpura filo.
Et tamen hoc ipsis est utile:purpura uendit
Causidicum:uendũt amethysina. couenit illis
Et strepitu:& facie maioris uiuere census.
Sed fine impensæ non seruat prodiga Roma:

Rhinoceros nu rhinocerotis:quo potentiores in balneis utebantur cum oleo:pauperioribus autem in usu erat Guttus ex cornu tauri:unde supra:pleno componit lintea gutto. Rhinoceros est animal:de quo meminerunt Plinius libro octauo Diodo.& Solinus unum i fronte cornu habet, ριυ.n.nasus dicitur:κερασ cornu:hostis est Elephãto:cornuq; ad saxa elimato se pugnæ præparat: in dimicatione aluum maxime petens:quam scit esse molliorem:uulgo nunc appellamus alicornum. ¶ Turba lutulenta:idest multitudine comitum:qui eum per lutum sunt comitati. ¶ Præmit Iuuenes:idest oneri est iuuenibus medis:hoc est seruis medis:dum lectica per forum gestatur. ¶ Medos:populi sunt contermini Persis. Illinc mittebantur serui robusto:& ualido corpore. ¶ Assere:idest ligno: quo lecticarii serui utebantur ad sustinendam lecticam. Vnde Tranquillus in Caligula. Ad primum tumultum lecticarii cum asseribus in auxilium accurrerunt. Mar. Vt canusinatus nostro syrus assere sudet. Iuuenalis alibi. Ferit hic cubito ferit assere duro Alter. De hoc autem plura dicimus in tertia satyra. ¶ Empturus pueros:ut diues uideatur:ostentat se uelle emere multa præciosa. ¶ Argenteum:uasa argentea. ¶ Murrina. Oriens autore Plinius libro trigesimoseptimo Murrina mittit. Inueniuntur enim ibi in pluribus locis: **Murrina** nec insignibus parthici regni. Vocabulum autem deductum est a murra:quem humorem putãt sub terra calore densari:de qua Lucanus. Non auro murraq; bibunt. Martialis. Si calidum petas ardenti murra falernum Conuenit & melior fit sapor inde mero. ¶ Spondet:idest promittit:ostenditq; hominem esse diuitẽ: qui possit talia:emere. ¶ Stlataria:idest ampla:& lata:nam autore Festo antiqui Stlatum pro latum dixerunt: Stlitem pro litem:unde & stlatam genus nauigii appellarunt latum magisquam altum. Latum clauum uidetur designare. ¶ Filo tyrio:idest purpureo. Nam ut scribit Plinius libro nono purpuræ usum Romæ semper fuisse cõstat:sed Romulo i Trabea. Nam toga prætexta:& latiore clauo Tullium hostilium e regibus primum usum manifestum est:ut liquido appareat de lato clauo:hoc loco intelligere. ¶ Et tamen hoc ipsis est utile. Sensus ẽ: licet hoc sit ambitiosum hæc ostentare:tamen ipsis aliquam affert utilitatem:quod a clientibus facilius cõducuntur. ¶ Purpura:idest uestis ipsa purpurea in causa est:ut causidicus conducatur:ita dictum sicut illud. Et lenam pignerat Atreus:idest Atreus fabula in causa est:ut poeta pigneret uestimenta: ita præmitur paupertate: **Amethysina** dum scribit. ¶ Amethysina. Vestiméta coloris uiolacei: nam amethysus lapis est præciosus : de quo Plinius libro trigesimoseptimo capitulo nono. Cuius fulgor ille emicans uiolaceus est:a cuius similitudine dicuntur uestes amethysinæ Amethysi indicæ principatum tenent illud obseruandum amethysum legendum esse:nõ amethystum:quod uocabuli origo maxime docet:est enim facta compositio nominis ab a: quæ particula est priuatiua:& μετισοσ ebrius. Vnde sic scribit Plinius eodem libro. Causam nominis afferũt:q; usq; ad uini colorem accedẽs priusquam eum degustet:in uiolam desinit:fulgorq; quidam in illa purpuræ nõ ex toto igneus:sed in uini colorem deficiens:quibus uerbis ostendit dici amethysumq;:q; non penitus colore uini inebrietur. Et Paulo infra hæc subdit. Magorum uanitas resistere ebrietati amethysos promittit:& inde appellatas: ita ut manifesto constet amethysum non amethystum dicendum. Et sic amethysina:& nõ amethystina: sicut dicimus byssina a bysso. ¶ Conuenit illis:non est inquit mirum:si talia per ostentationem faciunt:nam cõuenit illis uiuere(si conduci uolunt)facie maioris census. ¶ Strepitur:referri potest ad seruorum multitudinem. ¶ Facie:ostentatione:& apparentia:licet proprie sit ipsa oris species:qua nobis hominis qualitas ostenditur ad alia tamen metaphoricos refertur:ut dicamus:faciem huius rei:idest apparẽtiam huius rei. Salustius in Iugurtha. Cæterum facies totius negocii uaria erat:idest species:& apparentia. ¶ Maioris census : maiorum opum. ¶ Sed finem impensæ:ut igitur diuites uiderentur:& sic conducerẽtur ultra modum circa corporis ornatum impendebant:ita moribus urbis exigentibus. Vnde Seneca ad Lucil. Nõ ego ambitiosus sum : sed nemo aliter potest uiuere:non ego sumptuosus sum:sed urbs ipsa magnas impensas exigit. ¶ Prodiga:profusa ad sumptũ prodigere enim apud Festum est pro consumere.

¶ Vt redeat ueteres:temporis sui stultitiam notat:quum i causidicis diuitiæ tantum:& non uirtutes considerentur. Est enim sensus. Si inquit detur:ut ueteres oratores reuiuiscant: qualis fuit Cicero nemo ei ducentos dabit nummos:nisi in illius manibus inspecti fuerint annuli præciosi:quasi soli diuites sint sapientes:& diserti:ut ostendat homines non de uestibus:sed de uirtutibus esse censendos. ¶ Octo serui:qui lecticam ferãt:unde octophorum:& exaphorum:quæ ab octo & sex seruis fertur appellatur. Martialis libro sexto. Laxior exaphoris tua sit lectica licebit. Idem libro quarto. Quum tibi non essent sex milia cecilianæ. Ingenti late uectus ex exaphoro:de Octophoro Tranqul.i Caligula : eũ enim adeo delicate icessisse scribit:ut octophoro ueheretur. **Octophorũ exaphorũ** ¶ Decem comites:post te:idest clientes:qui te prosequantur. ¶ An sit sella:utrum ubi sedeat: an lectica qua gestetur. Nam sella accipi pro lectica manifestum est. Iuue. in prima saty. Ostendens uacuam & clausam pro coniuge sellam. **Sella** ¶ Togati ante pedes: idest anteambulões togati:qui per ambitionem diuitem præcedebant. Martia. libro tertio Cẽtum miselli iam ualere quadrantes. Anteambulonis congiarium lassi. Idem. Sum comes ipsæ tuus: tumidiq; anteabulo regis. ¶ Ideo:qa animaduerteret istius ostentationes opum eẽ utiles. ¶ Agebat : causam dicebat. **Onyx** Sardoniche. Onycem scribit Plinius gemmam esse: cui cum sarda nomen sit cõiunctum(est enim alius lapis)scribit etiam Porphyrio Onycem marmoreã ampullam significare. Onyci enim cãdor est unguis humani similitudine. Item Chrysoliti:& iaspidis:& Sardæ:unde nominis societas oritur: Sardonichem Ptolemæus a Sardonice monte indie deriuari tradit ergo Sardonyche:idest annulo sardonyche ornato. ¶ Conducta:nam uestes: & comites conducebãtur. ¶ Pluris:maiore emolumento cõducitur. ¶ Basilus & Cossus:nomina pauperum causidicorum. ¶ Ra-

Vt redeant ueteres:Ciceroni nemo ducentos
Nunc dederit nũmos:nisi fulserit anulus igẽs.
Respicit hoc primum:qui litigat:an tibi serui
Octo:decem comites:post te:an sit sella:togati
Ante pedes:ideo conducta paulus agebat
Sardoniche:atq; ideo pluris q̃ cossus agebat.
Quam basilus:rara in tenui facundia panno.
Quãdo licet flente basilo deducere matrem:
Quis benedicentem basilum ferat: accipiat te
Gallia:uel potius nutricula causidicorum
Aphrica:si placuit mercedem impõere linguæ.
Declamare doces:o ferrea pectora uectii.
Cum perimit sæuos classis numerosa tyrãnos.
Nã quæcũq; sedens mõ legerat: hæc eadẽ stãs
Proferet:atq; eadem cantabit uersibus iisdem.
Occidit miseros crambe repetita magistros.
Quis color:& qđ sit cãæ genus: atq; ubi suma

ra in tenui facundia panno:non mirum est inquit:si cossus:& Basilus raro conducuntur ad agẽdas causas. Putat enim uulgus sub sordido amictu facundiam nõ habitare:hoc igitur modo poeta hominum stultitiam taxat:quum homines de uestibus(ut diximus)non sint censendi. ¶ Quando licet basilo:uult ostendere grauiores causas non committi causidicis pauperibus:licet sint diserti. Est enim sensus. Quando licet basilo deducere matrem:idest agere causam difficilem:ubi maxime sit iudicum miseratio captanda per multas matris lachrymas:idest mulieris uiduæ:cuius filii circumueniantur. ¶ Quis ferat : licet inquit sic causidicus disertissimus:tamen quia pauper est:non auditur a iudicibus:non conducitur a litigantibus. ¶ Accipiat te. Sensus est: si uis inquit agendo causas lucrari:fac petas galliam:aut aphricam : ubi magnis patroni præmiis afficiuntur. ¶ Declamare doces:miseretur rhetorum:qui adolescentulos per declamationes exerceant summo cum labore:& modico emolumento. Est enim declamatio(ut inquit Quinti. libro decimo)forensium actionum meditatio. **Declamatio** Nam in scholis ponebantur certa quædam discipulis:quæ themata dicimus : quibus sic exercebantur ut domestica illa exercitatione ad ueras litium causas instructiores descenderent. Declamationes ante Ciceronem (ut scribit Seneca) uocabant thesis:deinde controuersias nominarunt:& declamationes. Est enim ordo. Tu doces uecti:appositiue pectora ferrea:idest patientissima declamare:est autem interposita acclamatio in nimiam patientiam retoris:q quotidie tot adolescentes:& doceat:& audiat. ¶ Nam q̃cunq; sedens:ratio q̃re sit patientissimus. ¶ Sedens legerat:scilicet classis puerorum. ¶ Classis numerosa:scilicet puerorum declamantium ordo. Classis autem dicebatur:ut ostendit Quinti. libro primo discipulorum multitudo:quibus in ordinem distributis præceptores secundum ingenii uires ordinem dicendi dabant: & ita superiore loco quisq; declamabat:ut præcedere profectu uidebatur illic ingens palmæ contentio:ducere uero classem multo pulcherrimum. **Classis** Nec de hoc semel decretum erat tricesimus dies reddebat uicto certaminis potestatem. ¶ Quum perimit. Tunc inquit sunt ferrea:& patientissima pectora:quum classis numerosa perimit sæuos tyrannos: idest quum audis discipulos se declamationibus exercentes : quibus tyrannorum cædes continentur. ¶ Crambe repetita. Angelus politianus uir ætate nostra sine cõtrouersia graphice eruditus contendit. Crãbe legendũ eẽ: expressumq; esse a Iuue. adagium illud græcum Διϲ κρα ὐβη φα ματοσ quo significatur bis positã crãbem mortẽ eẽ:est enim crãbe(ut ostendit Pli.)genus brassicæ:ut fastidiũ:uidelicet sæpius repetitæ cõtrouersiæ denotaret:quũ uulgo quoq; recalefacta brassica iã in puerbiũ fastidii cõcesserit:erit ergo dictũ p prouerbiũ. Declamatio sæpe repetita fastidio p̃ceptores cõficit. ¶ Quis color:ordo est:oẽs uolunt noscere:quis color: & qđ sit genus causæ &c. ¶ Quis color:uolũt iqt discipuli noscere oĩa q̃ pertineãt ad declamationũ exercitationẽ : & qs sit color:q in declamationibus q̃ritur:de quo supius disseruimus. Dic qntiliane colorẽ:hoc ẽ: q̃ sit ratio excusans factũ. Nã color:ut diximus:ante est ratio quæ factũ excusat:ut Orestes:quũ fatetur se occidisse matrẽ nisi attulerit facti rationẽ:peruertit defensionẽ:ergo affer rationẽ:quæ nisi itercedere: ne causa quidẽ esset. Illa.n. inquit patrem meum occiderat:ergo ratio ea est:quæ continet defensionem : sine qua causa non consisteret.

Inuenta ratione: firmamentum quærendum est: ideſt quod accuſationem continet: & quod affertur cõtra ra/
tionem defenſionis hoc modo. Quum uſus fuerit Oreſtes ratione: hoc pacto: iure occidi: Illa enim patrem
meum occiderat: utetur firmamento accuſator hoc modo: ſed non abs te occidi: neq; indemnatam penas pẽ/
dere oportuit. Ex ratione defenſionis & ex firmamento accuſationis iudicii quæſtio naſcatur oportet: quam
iudicationem appellamus. Quum ergo poeta ait Quis color intelligit: quæ ratio ſit rei. Quum ait quæ ueni
ant diuerſa parte ſagittæ: firmamentum intelligit: quod affertur contra rationem defenſionis: qd' ideo appel
lat ſagittas: q; eo q̃ſi acutis ſagittis reus urgeat'. ☞ Ge
nus cauſæ: an demonſtratiuum: an deliberatiuum:
an iudiciale: aut cauſæ genus honeſtum: turpe dubi/
um: humile: admirabile. Cauſa aũt eſt: ut finit Apol
lodorus: negocium omnibus ſuis partibus ſpectans
ad quæſtionem: aut cauſa eſt negocium: cuius finis
eſt controuerſia. ☞ Summa quæſtio: in cauſa plures
poſſunt eſſe quæſtiones: ſed ſumma illa appellatur:
unde ſummis naſcitur ſtatus: & in qua res maxime
uertitur: quam aliqui: autore Fabio: generalem quæ
ſtionem: uel caput generale appellauerunt. ☞ Quæ
ſagittæ: ſumptum a ſagittariis: ideſt quod ſit firma/
mentum: quod ab accuſatore affertur: ut diximus:
ad euertendam rationẽ defenſionis: aut reuerra ſtelli
git firmiſſima argumẽta: grauiſſimaſq; accuſatiões:
ut illud. Nũc ét audes inhoc conſpectũ uenire pdi/
tor patriæ: pditor inq̃ patriæ uenire audes in hoc
conſpectum. Vehementer enim aduerſarium urget
feritque quaſi aliquod telum ſæpius peruenĩat in eandem partem corporis. ☞ Mercedem appellas: uerba
ſunt poetæ ad rhetorem: ideſt ſi laboris tui mercedem petis: diſcipulus reſpondet: quid ſcio? ☞ Culpa docẽtis:
ſcilicet ſtatim inquit accuſatur magiſter: quum ad diſcendum tardus ſit diſcipulus: ideo ironicos pronuncia/
tur. ☞ In læua parte: ubi ſedes eſt cordis: unde omnis eſt intellectus: nam ut auror eſt Plinius libro undecimo.
Cor homini eſt tantum infra leuam papillam: quum in cæteris animalibus in medio pectore ſit. ☞ Nil ſalit.
Nihil ſapientiæ ſit. Nam nonnulli philoſophorum in corde: ut ſcribit Fulgentius: ſapiẽtiam eſſe dixerũt. Sed
hoc uerbo ſaltat ad id reſpexit: q; cordi præcipuus eſt calor: & palpitatio. ☞ Arcadico iuueni: ideſt tardo: & aſi/
nino. Nam in arcadia optimi progenerantur: ut apud Perſi. docuimus illic. Vt arcadiæ pecuaria rudere credas
quod alii ſentiant iuueni arcadico: ideſt nobili: q; romani ab Euandro rege arcadiæ originem duxerint: proin
deq; in teſtimonium originis antiquæ in calceis lunam geſtarent: ut docet Plutar. non Probo: hinc enim exit
indignatio: q; inique præceptor accuſetur: quum aſinus doceri nequeat: quaſi in poteſtate præceptoris ſit etiã
tardo & aſino uirtutis cognitionem ingerere. Sicq; poeta oſtẽdit: ſterilia nullo labore uinci. ☞ Sexta quaq; die
dirus Hannibal implet caput miſerum. Ordo eſt. Cuius Hannibal dirus implet mihi caput ſexta quaque die.
☞ Quicquid: ideſt de quo deliberat: ut ſit ſenſus. Cuius ſuaſoria de hannibale ſexta quaq; die mihi nõ ſine ma
gna animi moleſtia & faſtidio audienda eſt. Nam in ſcholis rhetorum præter declamationes & controuerſias:
ſuaſoriæ quoq; proponebantur diſcipulis: in quibus ſe exercerent. Talis ergo ſuaſoria erat de Hannibale. Deli
berat Hannibal: an poſt uictoriam canenſem ducat exercitum ad urbem Maherbale præfecto equitum ſua/
dente: pollicenteq; ei cœnam in capitolio die quinto. Et an relicta urbe: quam armis præmebat: reducat copi/
as in Apuliam: repulſus bis ab imbre: quum eſſet ad tertium lapidem. ☞ Circumagat: ide reducat. Sillius cun/
ctantem: & uana minantem circumagit: caſtiſq; ducem ſuccedere cogit. ☞ A tempeſtate. Nam duplici tempe/
ſtate quum iam ad tertium lapidem exercitum duxiſſet: repulſus eſt: ut ſcribit Liuius. Quantum uis ſtipula
re: uerba ſunt diſpenſatoris diſcipulum prætori tradentis: ideſt pete: & roga. Colu. Fœnoris tui ſyluine: quod
ſtipulant ſpoponderam tibi: reliquam penſiunculam percipe: unde & ſtipulatio eſt uerborum conceptio: q/
bus is: qui interrogatur: daturum facturumue id quod interrogatus eſt reſpõdet: ut das ne capram ſanam? do
Protinus accipe quod: ideſt tantum cape: quantum tecum paciſcor: & quantum teneor dare ex cõuentione no
ſtra. ☞ Vt totiens illum: accedebant enim patres ad magiſtros: quum filii in ſcholis declamarent. Perſius. Atq;
oculos memini tingebam paruus oliuo. Grandia ſi nollem morituri uerba catonis. Diſcere: ab inſano multũ
laudanda magiſtro. Quæ pater adductis ſudans audiret amicis. Audiebantur autem certis diebus: ut modo
dixit poeta. Quaq; die ſexta: unde ita Quintilianus in decimo. Obſtat huic frequens turba diſcipulorum &
conſuetudo claſſium certis diebus audiendarum: non nihil etiam perſuaſio patrum numerantium potius de
clamationes quam æſtimantium. ☞ Aſt alii ſex & plures: hæc a poeta: cum indignatione: & miſeratione qua/
dam proferuntur: ut ſit ſenſus. Grauis profecto labor eſt: exigua autem merces docẽtium declamare: & mul
ti tamen id muneris obeunt: uerum multi alii ex iis intelligentes in huiuſmodi munere docendi tenuem eſſe
quæſtum relictis declamationibus: quæ in ſcholis: & locis priuatis exercebantur: in forum deſcendunt ubi
agant ueras cauſas: ſed melius inquit poeta ſibi conſulerent: ſi alium uiuendi tramitem ingrederentur. ☞ Alii
ſex: & plures: ideſt multi. ☞ Sophiſtæ: ſophiſtæ idem fuere apud antiquos qui rhetores dicuntur: uerum po/
ſtea cœpti ſunt dici qui artem deceptoriam: quæ ſophiſtice dicitur exercent: unde & Boetius interprætatur
Sophiſticen cauillatoriã. ☞ Vno ore: uno modo: quũ oẽs idẽ agunt: ut conferant ſe ad agendas ueras cauſas.

Causa

Stipulari

Stipulatio

Sophiſta

Q uæſtio: quæ ueniant diuerſa parte ſagittæ.
Scire uolunt omnes: mercedem ſoluere nemo.
Mercedẽ appellas? qd enim ſcio? culpa docẽtis
Scilicet arguitur: quod læua in parte mamillæ
Nil ſalit arcadico iuueni: cuius mihi ſexta
Q uaq; die miſerũ dirus caput hãnibal iplet.
Q uicqd ideſt: de quo deliberat: an petat urbẽ
A cannis: an poſt nymbos: & fulmina cautus
Circumagat maddidas a tempeſtate cohortes.
Q uãtũ uis ſtipulare: & ptinus accipe: qd' do.
Vt totiens illum pater audeat: aſt alii ſex.
Et plures uno conclamant ore ſophiſtæ.

☞ Raptore relicto: ideſt declamatione obmiſſa de raptore: ideſt ſtupratore. Nam in ſcholis talis proponebatur
declamatio. Rapta raptoris: aut nuptias indotatas: aut mortem optet: una nocte quidã duas rapuit: altera mor
tem optat: altera nuptias. Hanc tractat Seneca in primo Declamationum. Item alia eſt declamatio. Rapta Ra/
ptoris mortem: aut idotatas nuptias optet. Rapta producta nuptias oprauit. Iuuenis raptorem ſe negauit. Cõ
uictus eſt: illa mortem petiit: Raptor contradicit. ☞ Fuſa uenena ſilent: ideſt declamatio omittitur: ubi actio ẽ
ueneficii: qualis ſeptima eſt declamatio apud Sene. libro tertio de ueneno dato filio furenti: quæ ſic incipit. Fi/
lio furenti: & ſua membra lanianti pater uenenũ de/
dit. Accuſatur ab uxore malæ tractationis: unde ſeq/
tur malus: ingratuſq; maritus poteſt etiam ingratus
maritus ita exponi: ut intelligamus aliam declama/
tionem: quæ eſt huiuſmodi. Torta a tyranno uxor:
nunquid de uiri tyrannicidio ſciret: perſeuerauit ne
gare: poſtea eius maritus tyrannum occidit. Intra qn
quennium non parientem nomine ſterilitatis dimi
ſit: agit illa ingrati. ☞ Et mortaria: ſubaudi a ſuperio
re ſilent: ideſt declamatio omittitur filii conterentis
in mortario medica: mẽta ad ſanãdos cæci patris ocu
los: quæ nouerca uenena eſſe dixit: & pater credidit:
teſtamentum q; mutauit. Ait ergo poeta: tales decla/
matiões a Sophiſtis reliqui: & ueras cauſas agi. ☞ Da
bit ſibi rudem: imponet ſibi finem agendi cauſas in
foro: eſt autem rudis: qua donabantur gladiatores:
quum miſſionem artis impetrabant: autor Priſcia/
nus. Oratius ſpectatum ſatis & donatum iam rude quæris. Mecœnas iterum antiquo me includere ludo. Et
ſupra. Accepta rude cœpiſſet ueiẽto uideri. Ouidius. Et me donari iam rude tempus erat. Eiuſdem ſit mentio
apud Ciceronem in ſecundo antonianarum. Tam bonus gladiator rudem: tam cito cœpiſti. Inde Rudiarii: q
miſſionem artis gladiatoriæ impetrarunt: quo uocabulo utitur Tranquillus in Tyberio. ☞ Diuerſum: contra
rium a ſuperiore. ☞ Ab umbra rhetorica: a declamationibus: quæ in ſcholis aguntur. ☞ Ad pugnam. Ad uerũ
certamen: ideſt ad ueras lites: & cauſas forenſes. ☞ Summula ne pereat: hæc uidetur eſſe ratio: quare in forũ de
ſcendat ad agendas ueras cauſas: ne ſummã: ſcilicet & cenſus decreſcat: propter quem teſſeram habuit frumen
tariam: apparet teſſeram dari conſueuiſſe pro qualitate cẽſus: dabatur autem populo per teſſeram frumentũ.
Tranquillus in Auguſto. Ac ne plæbs frumentationum cauſa frequentius a negociis auocaretur: ter in anno q
ternorum menſium teſſeras dare deſtinauit. Dabantur & pecuniæ per teſſeras. Tranquil. in eodem. Frumen/
tumq; in annonæ difficultatibus ſæpe leuiſſimo interdum nullo præcio uiritim admẽſus eſt: teſſeraſque nu/
maris duplicauit. Teſſera etiam erat præceptum ducis: quo uel ad aliquod opus: uel ad bellum mouebatur.
Vegetius autor libro ſexto capitulo ſeptimo Virgilius. It bello teſſera ſignum. ☞ Quippæ hæc merces lautiſſi/
ma. Ironice: ideſt hæc eſt merces ampliſſima: quæ datur romæ. ☞ Tenta Chryſogonus quanti doceat. Inquire
inquit: & inueſtiga quanti cytharedi filios nobilium doceant fidibus: ut oſtendat longe huberius eſſe cythare
dorum lucrum: q; ſophiſtarum: & cauſidicorum. Sic igitur poeta ſui temporis cæcitatem: & ſtulticiam notat
quum ſtudia litterarum arti muſicæ poſtponantur: paruoq; in præcio habeantur: quod & Martialis notat li/
bro quinto. Artes diſcere uult pecunioſas. Fac diſcat cytharedos: aut choraulas. ☞ Chryſogonus: de hoc & ſa/
tyra ſexta. Chryſogonum cantare uetent: fuit enim cytharedus. ☞ Pollio: de eo illic diximus. An capitolinam
deberet pollio quercum: eſt autem nomen cytharedi: oſtendit igitur cytharedos: maiorem ex laboribus ſuis
mercedem conſequi: q̃ rhetores: tẽta igitur ait: ideſt ſi tentare uolueris: inuenies eorum mercedẽ eſſe maiorẽ.
☞ Pueros lautorum: filios diuitum: & primorum. ☞ Scindens: lacerans: & derides: nam pollio inquit deridet
artem rhetoricam: quum plus ipſe lucretur in arte ſua. Scindere enim eſt contumelia uerborum lacerare. Trã
quillus in Auguſto. Antonio honorifice ſalutato: Auguſtum ſæuiſſimo conuicio coram proſciderũt. ☞ Theo
dori: hic eſt de quo Quitilia. ſic libro tertio. Theodorus Gadareus: qui ſe dici maluit Rhodium: quem ſtudio
ſe: quum in eam inſulam ſeceſſiſſet: dicitur Tyberius audiuiſſe: de hoc meminit & Tranquil. in Tyberio. Do/
cuit autẽ Rhodii præcepta rhetorices per id tempus: quo Tyberius Rhodum ſeceſſit: ubi circa ſcholas & au/
ditoria profeſſorum aſſiduus fuit: & imprimis Theodorum audiuit. Gadareus autem dictus eſt a Gadaribus
ciuitate Syriæ: quam iudæi ſibi uendicarũt. Vnde & Stra. quum de Gadaribus loqueretur ait: hinc fuit Theo
dorus orator: qui ætate noſtra uiguit. Strabo autem ſcribit ſe temporibus tyberii floruiſſe. Theodori etiã cu/
iuſdam Gadarei meminit & Ioſephus libro primo belli iudaici: incertum autem an hunc intelligat. ☞ Balnea
ſexcentis. Senſus eſt non cunctabuntur diuites romani: & balnea & alia ædificia ſummis impenſis erigere: cir
ca autem filiorum eruditionem erunt parciſſimi. ☞ Balnea ſexcentis: ſcilicet ſeſtertiis: ſcilicet extruũtur a diui/
tibus: nec eiuſmodi parcunt impenſis. Vnde Seneca ad Lucili. At nunc quis eſt: qui ſic lauari ſuſtineat: pauper
ſibi uidetur & ſobrius: niſi parietes magnis: & præcioſis orbibus refulſerunt: niſi Alexandrina marmora nu/
midicis cruſtis diſtincta ſunt: niſi illis undiq; operoſa & in picturæ modum uariata circumlitio prætexitur ni
ſi uitro abſcondit' camera: niſi thaſius lapis quondam rarũ in aliquo ſpectaculũ templo piſcinas noſtras circũ
dedit: in q̃s multa ſudatione corpora exanimata demittimus: niſi aquam argentea epitonia fuderint: & adhuc
plæbeias fiſtulas loquor. Quid quũ ad balnea libertinorum peruenero? quãtum ſtatuarum? quantũ colũnar
eſt? nihil ſuſtinentium: ſed in ornamẽtũ poſitarũ impenſæ cauſa? quãtũ aquarũ per gradus cũ frigore labẽtiũ.

Rudis

Rudiarii

Teſſera

Scidere

Gestetur dominus quotiens pluit: an ne serenũ
Expectet? spargatq; luto iumenta recenti?
Hic potius: naq; hic mũdæ nitet ungula mulæ.
Parte alia longis numidarum fulta columnis
Surgat. & algentem rapiat cœnatio solem.
Quanticunq; domus: ueniet qui fercula docte
Componit: ueniet qui pulmentaria condit.
Hos inter sumptus sestertia quintiliano
Vt multum duo sufficient res: nulla minoris
Constabit patri: quam filius: unde igitur tot
Quintilianus habet saltus? exempla nouorũ
Fatorum transi: fœlix: & pulcher: & acer
Fœlix: & sapiens: & nobilis: & generosus

¶ In qua gestetur dominus: tãta erat urbis luxuria: ut porticus haberent: & loca: quas gestationes appellauere: in qbus æstiuo: pluuioq; tempore ad amœnitatem: uel gestarentur a seruis: uel ueherentur iumentis: de qbus sic Pli. iunior ad Caninium Ruffum. Quid agit Eurippus uiridis & gemmeus? quid subiectus & seruiens lacus? Quid illa mollis: & tam frigida gestatio? Idem ad Appollinarem. Ambit hunc ambitio præssis uarieq; tõsis uiridibus: inclusa ab iis gestatio in modum circi: quæ buxum multiformem huiusmodi: & recentes manu arbusculas circuit. Sydonius de gestatiõe sic meminit. Prædiorum iis iura cõtermina domicilia uicina: qbus interiecta gestatio lassat peditẽ: nec sufficit equitaturo. Gestatio item alia significatione accipit̃ pro portatione. s. Seneca ĩ. ii. li. epistolarum. Gestatio & corpus concutit: & studio non officit: possis legere: possis dictare: possis loqui: possis audire: quorum nihil nec ambulatio uetat fieri &c. ¶ An ne serenum expectet: luxuriæ romanæ per ironiam insultat: debet ne inqt spectare donec serenat: quo minus gestet̃. ¶ Hic potius. s. gestetur in porticu. ¶ Parte alia: magnificentiã pariter: & luxuriã urbis ostẽdit: ubi porticus colũnis marmoreis: & iis numidicis exædificabãtur. M. Lepidus Catuli in consulatu collega primus omniũ: ut scribit Plini. lib. xxxvi. Limina ex numidico marmore in domo posuit magna reprehensione: id autẽ erat uariatũ maculis purpureis: unde statius ĩ syluis. Sola nitet flauis nomadũ decisa metallis. Purpura. ¶ Surgat: fugere uideas. ¶ Cœnatio: locus ubi cœnabant: quod triclinium græci appellãt. Pli. Iunior. Iũctaq; ei quotidiana: amicorumq; cœnatio: hoc est locus ubi cœnabant. Idem etiam cœnaculum dicebatur: sed postq̃ (ut scribit Varro) in superiore parte domus cœnitare cœperunt: superioris domus uniuersa cœnacula sunt appellata: unde in sequentibus. Rarus uenit in cœnacula miles. ¶ Solem algentem: hoc est: ut habeat lumen ab sole hiberno: ita ut possit eam hiberni solis totus propemodum cursus hilarare. Nam antiqui pro temporum & regionum qualitate ædificia: ut docent & Victruuius: Palladius: & Columel. erigebant: ut fenestræ æstiuo tempore ad septentrionem uergerent: soleq; auersarentur: hiberno uero solem raperent: unde Plinius iunior ita scribit de domo sua nouocomensi. Incipit porticus ante medium diem hiberna ĩclinato die æstiua: hac adeuntur diætæ duæ: quarum in altera cubicula quatuor: altera tria: ut circuit sol: aut sole utuntur: aut umbra. De positione ædificii sic Columella in. i. Vrbana rursus in hibernacula: & æstiua sic digeratur: ut spectent hiemalis temporis cubicula brumalem oriẽtem: cœnationes æquinoctialem occidentem. Rursus æstiua cubilia spectent meridiem æquinoctialem: sed cœnationes eiusdem temporis prospectent hibernum orientem. ¶ Quanticunq; domus: subaudi cõstabit: hoc est magno: quasi dicat in ædificiis extruendis: parandisq; coquis: & epulis grandem pecuniæ summam non uerebuntur impendere: sed magistris qualis fuit Quintilianus exiguam sane mercedem dabunt. Nam (ut scribit Plinius lib. ix.) coqui triumphorum præciis parabantur: & coquorum pisces: nullusque prope iam mortalis æstimabatur pluris q̃ qui peritissime censum domini mergeret: coquos autem in seruitiis habebant: quum antea eos ex macello: ut docet Plini. conducere consueuissent. Liuius de bello macedo. Tum coquus uilissimũ antiquus mancipium: & æstimatione: & usu in p̃cio esse cœpit: & quod ministerium fuerat: ars haberi cœpta. ¶ Pulmẽtaria: græci uocant obsonia: q̃ nos plumentaria a pulte (ut scrib. Pli.) denominata: q̃ uice panis multis annis usi fuere romani. ¶ Hos iter sumptus. i. inter tales sumptus. ¶ Vt multũ: ut magnũ præcium. Vnde igit̃ tot uerba poetã interrogantis. Si romani inquit tam parci sunt erga præceptores: unde igitur Quinti. est tam locupletatus. Nam romæ. xxiii. annis rhetoricem professus est: ut ipse tradidit: primusq; mercedem publicã meruit. Ex hispania a Galba autore Eusebio ductus est: a Mart. Laudatur hoc epigrammate. Quintiliane uagæ moderator summe iuuentæ. Gloria romanæ Quintiliane togæ &c. ¶ Saltus: tantum soli: unde Saltuarii: quos nunc camparios uocant. ¶ Exempla transi: uerba sunt poetæ respondentis Quintilia. esse prætereundũ: tanq̃ unicum fœlicitatis exemplũ: ac si dicat nullum alium inuentum: qui ex liberalibus studiis sit locupletatus. ¶ Nouorum fatorum: nouæ fœlicitatis quã ipsa fata tribuere Quintiliano: ut esset diues. ¶ Fœlix: beneficio inquit fortunæ factum est: ut in Quintiliano omnia agnoscerentur: quæ in fortunato homine conueniũt esse. ¶ Fœlix: quasi cui fortuna aspirauerit: quod ter est repetitum: ut latẽter innuat tantam fœlicitatem nõ tã doctrinæ q̃ fortunæ beneficio esse assequutum: unde sequitur. Si fortuna uolet. ¶ Pulcher: iocundus aspectu. ¶ Acer: ad dicendum. ¶ Sapiens: erudione multa. ¶ Generosus: est qui magni & longi est generis. ¶ Subtexit lunam: nobiles romani lunatis calceis utebantur. Martia. li. ii. Lunata nusq̃ pellis & nusq̃ toga. Statius in syluis ad Crispinum. Primaq; patricia clausit uestigia luna. Cuius rationem Plutar. in problematis longa disputatione ostẽdit. Quid est qd' qui nobilitate p̃stare uident̃ lunulas in calceis ferũt: an ut dicit castor signum ẽ eius q̃ in luna esse dicitur habitationis: & q; post mortem animæ rursus lunam sub pedibus habebant: an q; arcades qui cum Euandro in italiam: uenerunt proselenes appellati: hoc est antelunares eo calcei genere uterentur: omitto reliqua quæ apud Plutarchus legi possunt: alii tradunt romanos calceis lunatis esse usos: instituente id numa Põpilio: q calceis senatorũ. c. litterã q̃ centũ significat ĩscribi iussit: ut p eã sese e numero centũ patrum admonerent̃: hanc postea a figuræ similitudine lunæ effigiem esse dixere: & ob id lunatos calceos appellatos.

Cœnatio

Pulmẽtaria obsonia

Lunati calcei

Appositam nigræ lunã subtexit alutæ
Fœlix: orator quoq; maximus: & iaculator.
Et si perfrixit: cantat bene: distat enim quæ
Sydera te excipiant modo primos incipiẽtem
Edere uagitus: & adhuc a matre rubentem.
Si fortuna uolet: fies de rhetore consul.
Si uolet hæc eadem: fies de consule rhetor.
Ventidius qd enim? quid tullius? an ne aliud q̃
Sydus: & occulti miranda potentia fati?
Seruis regna dabunt: captiuis fata triumphos
Fœlix ille tamẽ: coruo quoq; rarior albo.
Pœnituit multos uanæ: sterilisq; cathedræ:
Sicut thrasymachi probat exitus: atq; secundi
Carinatis: & hunc inopem uidistis athenæ.

¶ Nigræ alutæ: nigros fuisse calceos ex eo carmine Oratii datur intelligi in satyris. Nam ut quisq; insanus nigris medium impedit crus pellibus. ¶ Alutæ. i. calceo: appellatione alutæ intelligimus omnem pellem tenuẽ & mollem. ¶ Orator: dicendi peritus. ¶ Iaculator: qui argumentis suis tanq̃ telis aduersariũ urgeat. ¶ Et si p̃frixit: cãtat bene. Adeo inquit fortuna Quintiliano aspirauit: ut etsi raucus esset nimio frigore: tamẽ bene canere diceretur. ¶ Perfrixit: præteritum est a perfrigio: illum autem diximus perfrixisse: qui nimio frigore sit factus raucus. Martia. libro. iii. Perfrixisse tuas quæsta est præfatio fauces. ¶ Distat: differt. ¶ Quæ sydera te excipiant. i. qui syderum aspectus in ortu tibi affulserit. Creditum enim est ex astrorum motu futura cognosci: & nascentibus hominibus maliciam: uel bonitatem: fœlicitatem: uel infœlicitatem portendi: unde Mathematici horam partus. i. horoscopũ maxime obseruant. Suetonius in Augusto. Vulgata res est. P. Nigidium comparata moræ causa: ut horam quoq; partus acceperit affirmasse dominũ terrarum orbi natum. Iouis autem & ueneris sydera benigna sunt nascentibus & salutaria. Ouidius. Natus es infœlix (ita dii uoluere) nec ulla. Commoda nascenti stella leuis ue fuit. Non uenus affulsit: non ulla Iuppiter hora. Contra stella Saturni malefica est: quibus in ortu irradiauerit: alibi Iuue. Hæc tamen ignorat quid sydus triste minetur. Saturni. Proper. Et graue saturni sydus ĩ omne caput. ¶ Primos uagitus: primos ploratus: est enim uagitus p̃prie puerorum infantium. Ouid. in epistola Canaces ad Machareum. Vagitus dedit ille miser sensisse putares. ¶ Rubentem: ob partũ recentẽ. ¶ Si fortuna uolet. Quintilianum (ut diximus) latenter innuit fortunæ magis q̃ doctrinæ beneficio eo diuitiarum peruenisse. Est ergo sensus: beneficio fortunæ fieri posse: ut ex infima conditione aliquis ad supræmos honores prouehatur: unde est illud Tranquilli de rhetoribus. Magna inquit professorum: atq; doctorum p̃fluxit copia: adeoq; floruit: ut nonnulli ex infima fortuna in ordinem senatorium: atq; ad summos honores processerint: uideturq; hoc dixisse propter Quintilia. quem Ausonius ad consulatum prouectum fuisse ostendit his uerbis. Quintilia. consularia per clementem ornamenta sortitus. ¶ De cõsule rhetor. Id accidit Valerio Liciniano: de quo Plinius in epistola ad Corneliũ Minutianum ita scribit. Audistine Valerium Licianum in sicila profiteri? nondum te puto audiuisse. Est. n. recens nuncius. Prætorius hic modo inter eloquentissimos causarum actores habebatur: nunc eo decidit: ut exul de senatore. Rhetor de oratore fieret: itaq; ipse in præfatione dixit dolenter & grauiter. Quos tibi fortuna ludos facis. Facis enim ex professoribus senatores: ex senatoribus professores. ¶ Ventidius: quid enim probat exemplo uentidii Bassi: & Seruii tullii fortunam magnam habere potestatem in homines. Est autem ordo: & sensus. Ventidius quid fuit aliud q̃ sydus. i. qua alia re prouectus est ad consulatum q̃ syderum beneficio? Nam Ventidius picens fuit genere: & loco humili: quem puerum cum matre captum Pompeius Strabo Magni Pompeii pater Asculo subacto inter cæteros ante curum suum triumphans sinu matris iacentem uexit: postea quum adoleuisset: uictum sibi quæsiuit comparandis mulis & uehiculis: quæ magistratibus p̃beret: qui sortiti prouincias forent: unde in amicitiam Cæsaris peruenit: mox tribunus plæbis: ac deinde p̃tor creatus: atq; in eo tempore iudicatus est a senatu hostis cum. M. Antonio post uero coniunctis partibus: non pristinam tantum dignitatem recuperauit: sed pontificatum: ac deinde consulatum quoq; adeptus est. Quam rem adeo intoleranter tulit populus Roma. ut uulgo per uias urbis uersiculi perscriberentur. Concurrite omnes augures: aruspices portentum inusitatum conflatum est recens. Nam mulos qui fricabat consul factus est. Idem autore Plutarcho in uita. M. Antonii orientalibus prouinciis præpositus a. M. Antonio parthos in syriam rumpentes tribus præliis fudit: primusq; de parthis triumphauit: & morte obita publico funere sepultus est. ¶ Tullius: nõ de Cicerone: sed de Seruio Tullio intelligit: qui ex serua natus in domo Tarquinii Prisci Tanaquilis astutia regnum post interfectum Tarquinium obtinuit. ¶ Seruis: ut seruio Tullio. ¶ Captiuis: ut uenditio. ¶ Fati occulti: non intellecti a nobis. ¶ Fœlix ille tamen: cui hoc acciderit: ut ex seruo fiat rex: & ex captiuo consul: & triumphator. ¶ Pœnituit: exemplo Trasymachi: & secundi Carinatis rethorum ostendit infœlicia esse litteratorum studia: quando eorum laboribus iusta prœmia non reddantur: uterq; enim coactus est: quum fructum ex studiis non caperent relinquere artem docendi. Trasymachus autem fuit Carthaginensis inter Sophistas numeratus a Philostrato: qui quum rhetoticen cœpisset profiteri: destitit ob exiguam mercedem. Conqueritur: & Martia. studia liberalia penitus negligi. At circum pulpita nostra. Et steriles cathedras basia sola crepant. ¶ Et hunc: scilicet Secundum sicuti uisus fuit: & Trasymachus Carthaginensis inops. De Secundo Carinate Tacitus libro. xv. scribit sic. Secundum Carinatem græca doctrina oretenus exercitium quodq; animum non bonis artibus imbuerat. Dion uero scribit Caligulam adeo inuidum: & suspitiosum ad omnia: ut secundum Carinatem rhetora in exilium egerit: q; aliquãdo orationem quandam per exercitationem in tyrannos dixisset.

Aluta

Perfrigere

Ventidius

¶Nil præter cicutas gelidas. Damnat athenienses auaritiæ pariter: & insipientiæ: qui debitis non afficerent præmiis: & honoribus uiros bonos: & litteratos: innuens ab eis Socratem etiam tantum philosophum: qui omni honore honestandus erat: sublatum ueneno circutæ. Est autem cicuta: ut docet Pli. publica atheniensium pœna inuisa. Semini & foliis refrigeratoria uis: ut epota statim perimat hominem. ¶Dii maiorum umbris: optat manibus maiorum perpetuam tranquillitatem: qui præceptores non minus quam parentes coluerint. ¶Dii: scilicet date. ¶Tenuem terram. Sic Martia. Sit tibi terra leuis: mollique tegaris harena. Tibullus contra. O tu qui uenerem docuisti uendere primus. Quisquis es infœlix urgeat ossa lapis. ¶Et in urna perpetuum uer: perpetuos: flores: nam intra herbas odoratas condebantur. ¶Loco parentis: qui summa pietate præceptores uenerati sunt. Seneca ad Lucili. Quam uenerationem præceptoribus meis debeo: eandem præceptoribus humani generis: a quibus tanti boni initia fluxerūt. ¶Metuens uirgæ. Exemplo: Achillis ostendit præceptores esse miro honore colendos: qui quum in pelio monte thessaliæ educaretur sub disciplina Chironicis centauri sūmo in honore eum semper habuit: & timuit. Vnde Ouidius in arte amandi. Creditur annosum pertimuisse senem. Quas hector sensurus erat poscente magistro. Verberibus iussas præbuit ille manus: a quo & medendi: & canendi artē didicit. De hoc plūra ante. Recubās sub eodem marmore Chirō. ¶Cātabat: scilicet Achilles laudes magistri. ¶Montibus patriis. i. thessalicis: unde fuit Peleus Achilis pater. Et cui non tunc erat inquit Chiron eiusmodi: ut facile de se risum spectantibus posset mouere: tanquā caudatus magister. ¶Cytharedi. Chironis: qui ut dixi docuit Achillem & musicē: & medicinam: de eo nōnulla Higinus. Hic herbam inuenit: quæ Chironeum appellatur: sed & aliam: quæ Centaurion omnium morborum remedium promittentem: de hoc plura in cōmentariis Achilleidos. ¶Sed ruffum: nunc aūt inquit tam lōge abest: ut pceptores colantur: ut multi etiā a discipulis uerberent. ¶Ruffum: qui totiens: habet Emphasim. q. d. qui contemnendus non erat: utpote rhetor optimus: qui etiā Ciceronē eloquentiæ cuiusdā gallicæ diceret. Nam & alii extitere: qui Ciceronem: ut superfluum notauerint. Brutus (ut autor est Tacitus in libro de claris oratoribus) eum elumbem & fractum nominauit. Rursus idem autor est Ciceronem a Caluo male audiuisse: tanquam solutum & eneruem: unde sic scribit Seneca in declamationibus. Caluus: qui diu cum Cicerone iniquissimam litem de eloquentiæ principatu habuit &c. ¶Allobroga. i. gallum & barbarum: nam Allobroges populi sunt galliæ: quorum Vienna ciuitas est metropolis: autor est Stra. lib. iiii. ¶Doctique palæmonis: hic est ille Rhemnius Palæmon uincentinus grāmaticus: qui ut scribit Tranquillus de claris grāmaticis: tanta fuit superbia: ut diceret litteras secum natas: & secū morituras. Marcum Varro. porcum lrarum appellabat: iactabatque nomen suum in Buccolicis nō temere positum præsagiente Virgilio: fore quandoque omnium poetarum ac poematum iudicem: qui quandoque interrogatus quid inter Stillam & guttam interesset: gutta inquit stat & stilla cadit: autor est Eusebius. Eius meminit & Pli. li. xxiiii. ca. iiii. ¶Et tamē ex hoc: licet inqt id modicū sit: quod dat grāmatico tamē ex eo ipse pædagogus aliquid sibi itercipiat: & est ordo: & tn̄ acœnitus ipse custos discipuli pmordet ex hoc quodcūque est: reliqua p parenthesim legunt. ¶Acœnitus nomē: uidet eē fictū: q ppria nimiū spectet utilitatē ab α qd' est sine & κοινοτης cōitas. ¶Custos: discipuli pædagogus. ¶Frāget sibi: ex solida mercede magistri aliqd sibi pcidet. ¶Cædæ palæmō: uerba sunt Iuue. quadā cū miseratiōe subsanātis defraudantiū auaritiā: ut sit cede palæmō de iure tuo: & patere æquo aio siqd tibi itercipit. Nō aliter: q patit sibi detrahi institor uilis supellectilis: ut accipias tegetis pro tegumēto lecti ad arcendum frigus hibernū: nā istitor autore Vlpiano appellatur ex eo: q negocio gerendo instat nec multum facit tabernæ sit præpositus: an cuilibet alii negociationi: nam quicunque ad emendum uendendūue pponitur istitor appellatur: eos etiam dicendos placuit institores: quibus uestiarii: uel liteatri dant uestem circunferēdam: & distrahendā: quos uulgo circitores appellamus: stabularii quoque institorum loco habendi sunt: sed & si tabernarius seruum suum peregre mitteret ad merces comparandas & sibi mittendas loco institoris habendum scri. Labeo hinc institoriæ operæ dicunt. Tranquil. in Nerone: parabantur insignes ganeæ: & matronarum institorias operas imitantium. Ouidius. Institor ad dominam ueniat discinctus emacem. ¶Cadurci: utrum stragulo: an tegumento lecti. Solent enim lecti supne ueluti tētoriis coopiri uelis eiusmodi candidis: supra. Violato pœna cadurco. i. lecto: q aut stragulo niueo sternit: aut supne: ut dixi: uelis cādidis itegit. ¶Dūmō ne peat: uerba Iuue. deridentis tam extremam hominum auariciam. i. dūmodo non pereat labor tuus docēdi post mediam noctē: quo tpe multæ tibi olfaciendæ sunt lucernæ: quod pro maximo fastidio intelligit. ¶Ab hora: post horā. Pli. in. vii. A conceptu decimo die dolores capitis. i. post cōceptū: de qua pticula plura disseruimus i. i. sa. illic Exul ab octaua Mari⁹ bibit.

Allobroges

Vienna

Institor

stabularius

Nil præter gelidas ausæ conferre cicutas.
Dii maiorum umbris: tenuē & sine podere terrā.
Spirantesque crocos: & in urna perpetuum uer.
Qui præceptorem sancti uoluere parentis
Esse loco: metuens uirgæ iam grandis achilles
Cantabat patriis in montibus: & cui non tunc
Eliceret risum citharedi cauda magistri.
Sed ruffum: atque alios cædit sua quæque iuuentus
Ruffum qui toties ciceronē allobroga dixit.
Quis gremio enceladi: doctique palæmonis affert.
Quantum gramaticus meruit labor: & tamen ex hoc
Quodcunque est (minus est aut q rhetoris æra)
Discipuli custos præmordet acœnitus ipse.
Et qui dispensat: frangit sibi: cœde palæmon.
Et patere inde aliquid decrescere: nō aliter: quā
Institor hibernæ tegetis: niueique cadurci.

nō pepat q2 quū pr nō soluit pluri coguntur magistri proclamar ad tribunos

¶Mediæ noctis: eo. n. tempore pueri ludum lrarium petebant. Ma. li. ix. Quod tibi nobiscū est ludi scelerate magister. Infœlix pueris uirginibusque caput. Nōdum cristati rupere silentia galli. Murmure quū seuo uerberibusque tonas. Flaccus Ora. bene aūt Ora. & Virgi. noiauit: nā grāmaticorum ppriū est poetas interptari. ¶Decolor: q nimia attrectatione & fumo lucernarum colorē amittit. ¶Fuligo: nigricies ea dr̄ qua puenit ex fumo: dcā fuligo qsi fumigo: lucernarum fuligo a Pli. dr̄. ¶Rara. t. m. licet inqt aliqua tibi merces det: eam tamē non habebis: nisi per litem & strepitū forensem. ¶Cognitiōe tribuni: iudicis: nam p tribuno unūquemque iudicē intelligit. ¶Sed. u. s. Cū indignatiōe & quadā miseratiōe hæc dicit in magros: q multis laboribus & incōmodis onerantur: ex quo inquit ipsi nō possunt his tot incōmodis deterreri: quo minus uros filios doceāt: uos eis asperas leges imponite. Regula uerborum: ut itelligat regulā oīum uerborum: quē casum unūquodque uerbū regat: qd' inter rudiméta grāmatices mimū est. ¶Dū. p. Thermas loca calida ad hoc parata: ut sudor e toto corpore eliceretur: θερμον. n. significat calidū. ¶Nutricē. a. sæpe enim eiusmodi qstiōes obscuræ exigebant a grāmaticis: unde & Tyberius (autore tranquillo) solitus est fatigare grāmaticos quærendo: quæ fuerit mater Hecubæ: qd Achilli nomē: quū inter filias lycomedis latuit habitu muliebri. ¶Nouercæ Anchemoli. De nouerca anchemoli Virgi. hæc cecinit. Hinc Stelenū petit: & rheti de gente uetustæ Anchemolum thalamos ausum incestare nouercæ. Scri. Seruius. Rhetum marubiorum regem fuisse in Italia: qui Anchemolo filio casperiam superduxit nouercā: quā priuignus stuprauit: quo cognito quum pater eum persequeretur: & ad pœnā uocaret: fugiens ille ad Turnum se contulit. Anchemoli: siue Anchemori cuiusdā ab hipsipyle educati: mox serpentis morsu necati meminit Sta. in thebaide. ¶Acestes: Crimnisii siculi fluuii filius fuit ex Segesta troiana. Vir. Troia. Crimnisio cōceptum flumie mater. Quem genuit: hic in sicilia impium tenens æneæ: multos cados uini dono dedit. Virg. Vina bonus: quæ deinde cadis onerarat acestes. ¶Pollice: tāq digito: sumptū est aūt de Persio. Et præmitur rōne animus uincique laborat. Artificemque tuo ducit sub police uultum. ¶Ne faciant uicibus: rem pudendam uerbis honestis expræssit. i. ne iter se uicibus coeant. In fine: perpetratæ ueneris: in qua oculi ad angulos torquæri solent. Virgi. Nouimus & qui te transuersa tuentibus hircis. ¶Hæc inquit curas: hæc sunt inquit pater: quæ tibi curanda sunt o magister. ¶Et quum se uerterit annus: ego hunc locum simpliciter accipiendum arbitror. i. cum annus cursum suum perfecerit: nam proprium anni est in seipsum reuerti. Papinius in syluis. Versumque domus sibi temperat annū. Tranql. in Caligula. Vicies: ac septies milies sestertium nō toto uertente anno absumpsit. Virg. Atque in se sua per uestigia uoluitur annus. Ora. Inuersum annū appellauit ppetuo (ut est autor Porphyrio) epitheto: quia in se semp uertitur. Vt sit sensus. Difficilia qdem sunt: quæ tibi o magister imponuntur a parentibus discentium. Sed finito anno pmium tuum per meritum non accipies: nisi per litem: & quod populus. i. ipse tribunus magistratus populi iusserit tibi uictori dari: ut sic referas ad illud. Rara tamē merces: quæ cognitione tribuni. Non egeat. Legendum hoc est risu satyrico in contemptum auariciæ sui temporis: uerba. n. sunt Iuue. dicentis post labores tuos finito anno accipe mercedem: quam tibi daturus nō est: nisi per litem. Non tamen ignoro tradi a Macro. lib. ii. in somnium Scipionis. Vertentem annum appellari posse: quum astra cuncta ad eandem metam redierint: unde semper profecta sunt: & paulopost inquit. Annus uero: qui mondanus uocatur: qui uere uertens est: quia conuersione plenæ uniuersitatis efficitur largissimis seculis explicatur. Et in primo Satur. annum solis uertentem nominat. Sed ut diximus simplici sensu hic locus est accipiendus.

Fuligo

therma

Dūmodo nō pereat: mediæ qd' noctis ab hora
Sedisti: qua nemo faber: qua nemo sedebat
Qui docet obliquo lanā deducere ferro.
Dūmodo nō pereat: totidē olfecisse lucernas
Quot stabant pueri: quū totus decolor esset
Flaccus: & hæreret nigro fuligo maroni.
Rara tamē merces: quæ cognitione tribuni
Non egeat: sed uos sæuas imponite leges.
Vt præceptori uerborum regula constet.
Vt legat historias: auctores nouerit omnes
Tanquam ungues: digitosque suos: ut forte rogatus
Dū petit: aut thermas: aut phœbi balnea: dicat
Nutricē anchisæ: nomen: patriamque nouercæ
Anchemoli: dicat quot acestes uixerit annos.
Quot siculus phrygibus uini doauerit urnas.
Exigite: ut mores teneros ceu pollice ducat.
Vt siquis cæra uultum facit: exigite: ut sit
Et pater ipsius cœtus: ne turpia ludant.
Ne faciant uicibus: non est leue tot puerorum
Obseruare manus: oculosque in fine trementes
Hæc inquit cures: & cum se uerterit annus
Accipe: uictori populus quod postulat aurū.

Argumẽtũ
De falsa opinione natalium et uera nobilitate

STemmata quid. Hac Saty. eos insectatur: qui aut maiorum gloria: aut falsis fortunæ bonis efferunt existimantes uerã inde hoĩs nobilitatem pendere docẽs eã hereditariam non esse: nec a parentibus testamẽto relinq: sed unũ quẽq; uirtutum meritis fieri nobilem: unde illud est Senecæ ad Luci. platonem nõ accepit nobilẽ phia: sed fecit. Hincq; nactus occasionem monet Põticum ad quẽ scri. satyram multos extitisse: q humili loco nati ad sũmam dignitatẽ consurrexerunt: seq; uirtutis splẽdore claros nobilesq; fecerũt: cõtra nõnullos: qui ex claris parẽtibus orti in aliqd' dedecus reuoluti sunt lucem: quã a maioribus suis accepant: ĩ tenebras cõuertisse: ut sic demũ ostẽdat uerã nobilitatẽ ex uirtute pẽdere.

Iunii Iuuenalis Aquinatis Satyra Octaua.

STemmata quid faciunt? qd prodest potice longo
Sanguine censeri? pictosq; ostendere uultus
Maiorum? & stantes in curribus æmilianos?
Et curios iam dimidios? nasumq; minorem
Coruini? & galbam auriculis? nasoq; carentem?
Qui fructus generis tabula iactare capaci

Stemata genealogie uel pendentia spolia ex hostibus

Stẽma Stẽmata. In atriis Romani imagines maiorum cæreas habebãt singulis armariis dispositas: ut eẽnt imagines q cõitarẽtur gẽtilicia funera: sẽpq; defũcto aliquo totus aderat familiæ ei⁹: q unq̃ fuerat populus. Stẽmata igit (ut scri. Pli.) lineis discurrebat ad imagĩes pictas: talẽ igit imaginũ ordinẽ antiqui Stẽma noĩauerunt. Trãql. in Nerone: obiectũ ẽ Cassio lõgino: q ĩ uetere gẽtili stẽmate. C. Cassii pcussoris cæsaris imagĩes retinuisset. Idẽ in galba. Impator uero ẽt Stẽma in atrio pposuerit: quo paternã originẽ ad iouẽ: maternã ad pasiphẽ miois uxorẽ referret. Mar. Atria pisonũ stabãt cũ stẽmate toto. Et docti Senecæ ter ueneranda domus. Spartianus in uita Cõmodi. Is. n. liber debet oĩa: q ad Stẽmata generis cõtinere. Lãpridius in Alexãdro Seuero. Et stẽma generis depinxerat quo: ostẽdebat genus eius a Metellis descẽdere. Sene. in tertio de beneficiis. Qui imagĩes in atrio exponunt: & noĩa familiæ suæ lõgo ordine: ac multis illigata flexuris in pte prima ædiũ collocant: nõ noti magis q̃ nobiles sunt: q Stẽmata p statuis accipereñt non pbo. Nã quũ Tranql. scribat in ueteri Stẽmate imagines retinuisse. Idẽ esset: ac si diceret: statuã in statua retinuisse (Sed ut dixi) p ordine illo nobilitatis: q designabat p eas statuas in atriis dispositas in armariis: & illigatas multis lineis. De qbus & paulus iuriscõsultus de gradibus sic scri. Stẽmata cognitionũ directo limite ĩ duas lineas separant: quarum altera supior: altera iferior. Ex supiore autẽ uero & secũdo gradu trãsuersæ lineæ pẽdent. Stẽmata itẽ a scriptoribus frequẽtissime p generositate usurpat. Mar. Argẽti furiosa sui quũ stẽmata narrat. Papi. ĩ syluis. Expectat equus: cuius de stẽmate lõgo. Fœlix demeritos habet admissura parẽtes. Persius. Stẽmate q tusco ramum millesime ducis. Ait ergo poeta: stẽmata nõ ea eẽ: q nobilitatẽ hoĩ parẽt. Longo san. longo maiorum genere: ut ostẽdat ex genere maiorum ueram nobilitatẽ non pẽdere. Ouid. Nam genus: & pauos: & q nõ fecimus ipsi. Vix ea nr̃a puto. Pictos uultus. Nam imagines pictæ erãt: ut dictum est. Stẽmata discurrebãt lineis ad imagines pictas. Aemilianos stantes in curribus. i. statuas triũphales Aemilianorum. Nam paulus Aemilius filius eius: q apd cãnas trucidat⁹ ẽ de liguribus & Persa rege macedonũ triũphauit. Ex quo natus ẽ filius: quẽ Scipiõi filio aphricani supioris tradidit in adoptionẽ: q æmilianus ẽ cognoiatus: is fuit q carthaginẽ deleuit. Numãtiam in hispania uicit: unde & aphricani iferioris: & Numãtini cognomẽ reportauit. Et curios. M. Curiũ abstinẽtissimũ fuisse illud declarat: q quũ samnitũ legati (ut scribũt Vale. Plu. & Liuius) ad eũ in scãno sedentẽ magnũ auri põdus attulissent publice missũ: inuitaretq;: ut id accipet: rñdit: se malle locupletib⁹ impare q̃ locupletẽ fieri: & q acie uĩci nõ potuit: eũ pecunia corrũpi nõ posse. Dimidios: uetustate exesos: & mutilatos. Coruini: coruiorum familia fuit antiqssima: q a coruo ppugnatore Valerii aduersus ferocẽ Gallũ accepit cognomẽ: ex ea familia fuit Messala coruin⁹ orator: qui primus pfectus urbis sexto die magistratu se abdicauit non ciuilem potestatẽ esse cõtestans. Eum inter oratores laudat sic Quintilia. in. x. At Messala nitidus: & candidus: & quodam mõ præ se ferens in dicẽdo nobilitatem suã uiribus mĩor. Galbã: sulpitiorum familiã antiqssimam docet Trãql. in Galba. Qui aũt primus cognomen Galbe tulerit: cur: aut unde traxerit: ambigit. Familiã illustrauit Sergius Galba consularis: & eloquentissimus: quẽ tradũt Hispaniã ex ptura obtinentẽ. xxx. lusitanorum milibus pfidia trucidatis Variatini belli causam extitisse. Quis fructus generis: subaudi ẽ. i. qd pdest ad nobilitatẽ: quæ hoc mõ nõ parat. Iactare: ostẽtare. Tabula capaci: amplo armario: erãt eni (ut diximus) imagines cæreæ in armariis. Magistros fumosos. idest imagines fumosas: & ueteres suorum maiorum: q fuerint magistri equitũ: quæ dignitas in populo Romano fuit amplissima. Nã dictatoribus semp iũgebant eo mõ: quo regibus tribuni celerum. i. equitũ. nec nunq̃ dictatores: crebant: nisi ingruẽte maxima necessitate. Tũc cæteri magistratus in urbe cessabãt ab iis ius puocandi nõ erat: quibus & capitis animaduersio data est. Et quia hic magistratus maxime esset ptãtis: non erat fas ultra sex menses retineri. Quũ ergo dictator sine magistro equiũ nõ crearet: bene dixit cũ dictatore magros: dictus est a dicendo dictator: q a cõsule diceret. Tranquil. in Tyberio. Quũ dictatorẽ dicere a senatu iuberet.

in curribus / in curru triumphali / in triumphali quadriga

Dictator Magr̃ equitũ

Fumosos equitum cum dictatore magistros?
Sic coram lepidis male uiuitur? effigies quo
Tot bellatorum: si luditur alea pernox?
Ante numantinos: si dormire incipis ortu
Luciferi: quo signa duces: & castra mouebant?
Cur allobrogicis: & magna gaudeat ara
Natus in herculeo fabius lare? si cupidus: si
Vanus & euganea quãtumuis mollior agna?

Fumosos: autem legendum esse: non famosos illud me monet Ciceronis in pisonem. Obrepsisti ad honores errore hominum commendatione fumosarum imaginum: quarum simile habes nihil: præter colorẽ. Seneca ad Luciliũ non facit nobilẽ Atriũ plenũ fumosis imaginibus. Boe. in pricipio operis loquẽs de quibusdam uestibus ait. Quarum speciẽ sicut fumosas solet imagines caligo quædã obduxerat. Nam in atriis ignis fiebat: unde & Diuus Lucas in diuinis scripturis ait. Petrus uero seqbatur eũ a lõge. Accenso aũt igne in medio atrii: & circũsedentibus illis: erat Petrus in medio illorum. Non ignoro famosum capi. etiã in laudẽ: de quo illic. Famosaq; mœnia lagi. Coram lepidis. i. clarissimis imaginibus maiorum tuorum: qualis fuit Aemilius lepidus: qui bis cõsul fuit: põtifex maximus: & cẽsor: de quo plura in. vi. satyra. Effigies quo tot bellatorũ: qd necesse est inqt iactare & ostentare effigies tot bellatorum: si tota nocte in alea uersaris ante numantinos. i. ante imagĩes tuorum maiorum: qualis fuit Scipio numantinus. Nã Scipio Aemlianus Macedonici filius: ut a deleta Carthagine cognominatus ẽ Aphricanus. Sic & a Numãtia deuicta numãtinus: quæ ciuitas in hispania olim memoratissima: quãuis sine muris: & turribus populi Ro. p multos annos bella sustinuit: demũq; lõga obsidiõe: & fame uicta: seipsam ferro: ueneno: & igne subiecto absũpsit. Deletæ Numãtiæ solũ titulũ in triũphũ tulit Scipio: nullo numãtino inuẽto: q cathenatus in triũphũ duceret. Cuius cognominis meminit & Propertius. Vera numãtinos regna loquunt auos. Et Apule. in. i. limine scdæ apologiæ. At hoc ego Aemiliano: nõ huic aphro: sed illi aphricano: & Numãtino: & pterea cẽsorio uix credidissem. Et ita dictũ ante numãtinos. i. añ statuas numãtinorum: sicut & ifra. Statuãq; parẽtis: ante Triũphalẽ. Effigies quo. i. cur: ad qd. Virg. Quo molẽ hanc immanis eq statuere. Pernox alea: ita dictũ: ut illud uigiles fenæstræ: nã qd hoĩs est: rei applicuit. Pernox eni appellat: qd p noctẽ uigilat. Luciferi ortu. i. ipo autore ortu. i. si tota nocte ĩ alea uersatus: qeti tãdem te ad aurorã tradis: quo tpe maiores illi tui clarissimi impatores ĩ expeditionẽ exercitũ ducebãt. Nã & C. Sul. dictator: ut docet Liuius li. vii. primæ decadis: ubi illuxit in radicibus mõtium extẽdere aciẽ cœpit aduersus gallos. Ortu lu. Lucifer stella est: q quũ ante solẽ currit: & orit añ lucẽ: lucifer appellat: eadẽ: quũ solẽ sequat post occasũ eius apparẽs in cœlo: clarissimeq; lucẽs Vesperugo: siue uesp uocitat: lege Victru. li. ix. & Pli. li. ii. ca. viii. Cur allo. Sensus est: cur inqt Fabi⁹ maiorum gloria efferat eorũq; titulos sibi ascifcat: si auaritia & libidine flagrat: ut oñdat nobilitatẽ nõ pẽdere ex gñe: neq; ex gloria maiorum hoc dicit pp. Q. Fabiũ maximũ filiũ. Q. Fabii maximi allobrogis ciuis: & ĩpatoris clarissimi: q uitã luxu pditã egit: & maioribus ĩdignã: adeo ut Põpeius ptor urbanus pr̃nis bonis ĩterdixerit: lege Valeriũ li. iii. ca. v. Per hũc aũt ĩtelligit oẽs: q moribus neq̃ maioribus suis siles: eorum tm̃ gloria efferũt. Allobrogicis: cognomie maiorum: qd familiæ pepit. Is fabius: q apud flumẽ Isarã aduersus allobroges & Bituitũ Aruẽnorum regẽ fœliciter pugnauit. Ex bituiti exercitu cæsa milia hoium centũ uigiti. Bituitus Albe custodiẽdus datus est: quũ ad satisfaciendũ senatui romã pfectus eẽt. Allobroges ĩ deditionẽ accepti. Lege Liuiũ. Allobroges aũt populi sunt galliæ narbonẽsis: quorum metropolis ẽ Viẽna. Stra. li. iiii. Fabius na. ĩ lare herculeo: hoc dicit: qa gẽs Fabia originẽ duxit ab Hercule. Oui. ĩ fa. li. ii. Vt tũ. Herculeæ supeẽnt noĩa gẽtis. Credibile ẽ ipsos cõsuluisse deos. Idẽ in li. de põ. scribẽs ad Fabiũ maximũ sic ait. Cõueniẽs aio genus est tibi: nobile nãq;. Pectus: & herculeæ simplicitatis habes. Ferũt. n. autore Plu. ex una nympharum Fabiũ maximũ genitũ eẽ. Quidã uero herculẽ apd fluuiũ tyberĩ cũ muliere ĩdigena cõgressũ habuisse asserũt: & Fabiũ uirum optimũ: a quo Fabiorum familia romæ initiũ habuit genuisse: uiĩ ẽt tãq̃ deũ sibi ppinquũ: & familiarẽ ĩuocabãt Fabii: Plu. in eadẽ uita Fabii sic scribit. Vt aĩaduertit dissipatas romanorum copias: & undiq; ab hoste circũuentas: clamorq; fugientiũ ad aures eius puasit: pcusso femore: suspiriisq; ac gemitu oĩbus psentibus: ph Hercules inqt Citius qdem q̃ sperabam: tardius uero q̃ ipse maturabat Minutius seipsum perdidit. Fabius itẽ: ut scribit Plinius. Recepto Tarẽto ab hostibus signũ Herculis inde trãslatũ in capitolio dedicauit. Et magna gaudeat ara. Cur inqt sibi placeat Fabius: q sacra herculis ministret. Nã familia fabiorum sacra Herculis hereditaria habebat: q peculiari colebãt ueneratione originem eni: ut diximus: ducebat ab Hercule. Eã aram magnã dixit p maxiã: idq; rõne carminis: neq; enim maxima in sexto casu põt stare ĩ uersu. Eã aram Euãder Herculi dedicauit ĩ foro boario: unde Oui. ĩ fastis. Instituitq; tibi quæ maxima dicitur aram. De hac lege Liuium in prĩo limĩe primi lib. ab urbe condita. Et Ouid. ĩ primo fast. Dionysius de ea ita scribit. Est. n. foro boario pxĩa ueneratione apud ĩcolas ĩter cæteras præcipua. Solin⁹. Hercules ĩstituit aram: quæ maxima apud pontifices habetur: quum se ex Hicostrata Euandri matre: quæ a Vaticinio Carmẽtis dcã ẽ: ĩmortalẽ cõpisset. Si cu. si auarus sit: q turpissimũ hoĩ ẽ. Tale est illud Persii. Egregiũ quũ me uicinia dicat. Nõ credã? uiso si palles ĩprobe nũmo. Si facis ĩ penẽ: qcqd tibi uenit amarum. Si puteal multa caut⁹ ubice flagellas. Ne qcq̃ populo bibulas dõaueris aurex. Van⁹: stult⁹ ac si dicat modicæ prudẽtie: ut illd'. Sic libitũ uano q nos distixit Othoni aut uanũ: mẽdacẽ ĩtelligit: & neq̃: Terẽti⁹. Nõ ne pudet uanitatis: hoc ẽ mẽdacii. Verg. Necsi miserum fortũa sinonẽ. Fixit: uanũ ẽt: mẽdacẽq; ĩproba finget. Euganea: patauino ad oues aũt altinates respexit: quæ lanarum mollicie: autore Columella: cõmendabant. Mar. Velleribus primis apulia: parma secũdis. Nobilis Altinũ tertia laudat ouis. Sunt aũt Euganei Venetiæ populi. Sydonius Apollinaris mẽtionẽ faciẽs de Tito Liuio sic. Vel qcqd in æuũ. Mittũt euganeis patauina uolumina chartis. Martia. Laudãs Altini littora. li. quarto Epigrãmatũ sic inqt. Quæq; anthenoreo dryadũ pulcherrima fauno. Nupsit ad Euganeos sola puella lac⁹. Cæterum de Euganeis leges Pli. li. iii. ca. xx. & xxi. Mollior: delicatior & minime

Scipio numãtinus

Pernox

Lucifer

Allobroges

Vanus

aptus laboribus pellicis:ut ostendat corporis mollitiem haud quāq̄ uiris cōuenire.¶ Attritus lumbū. Sinecdoche. i.habens lumbum attritū:mollitiē sui temporis notat:quo multi sibi draucos appetebant cutem sibi polientes. Lumbum autem posuit pro podice: quem: ut teneri & ueluti mulieres uiderentur depilem: glabrumq; sibi reddebāt.¶ **Catana** Pumice catinensi.i.siculo.Nam catana ciuitas est siciliæ non longe a mōte ætna:qui **Pumex** perpetuo flagrās incendio:lapides pumices eructat in littus catinēse. Est aūt pumex lapis leuis : & spōgiosus: atq; aridus īcendio excoctus.De quo sic Virg.in Aetna Congeries saxi angusto e uertice surgunt.Sic ueluti in fornace lapis torret:& oīs.Exuitur penitus uenis subit altius humor.Amissis opibus leuis sine pondere pumex.Excoquit.De pumice sic.Plin.lib.xxxvi. **Traduco** Sed & his pumices:qui sunt in usu corporum leuigandorum fœminis iam qdem & uiris.¶ Traducit auos squallentes.i.dedecorat: & ridendos præbet: quū eis similis nō sit. Traducere enim est dedecorare:& ueluti infamia afficere:ut est illud Mart.Rideris multoq; magis traduceris affer.i.infamia afficieris:& dedecore aspergeris:& rideris:& ī sequētibus. In qua se traducebat Vlysses.i.dedecorabat:seq; ridēdum præbebat.Sic & illud in sacra scriptura.Ioseph autem quum esset uir bonus: & nollet eā traducere: hoc est nota:& infamia afficere:& ridendam ꝑbere.

Si tenerum attritus catinensi pumice lumbū
Squallentes traducit auos: emptorq; ueneni
Frangenda miseram funestat imagine gentē?
Tota licet ueteres exornent undiq; ceræ
Atria:nobilitas sola est:atq; unica uirtus.
Paulus:uel Cossus:uel drusus moribus esto.
Hos ante effigies maiorꝫ pone tuorum.
Præcedant ipsas illi te cōsule uirgas.
Prima mihi debes animi bona:sanctus haberi

De hoc etiam priore satyra diximus.¶ Emptorq; ueneni:& si ueneficus est.¶ Imagine frangenda:si in stemmate suorum maiorum habet statuam:quæ cæteris est dedecori:& ideo frāgenda.¶ Funestat: commaculat.¶ Miserā:dictum per cōmiserationem:quæ talem produxerit.¶ Veteres ceræ:imagines cereæ collocatæ in armariis:in atriis ut dictum est.Seneca de beneficiis. Nemo altero nobilior:nisi cui rectius ingenium:& artibus bonis aptius.Qui imagines in atriis exponūt:& nomina familiæ suæ longo ordine:ac multis stēmatum: illigata flexuris in parte prima ædium collocant:non noti magis q̄ nobiles sunt.¶ Atria. Atrium prima erat pars ædium:ubi imagines ceræ maiorum in armariis collocabant:& ubi Clientes dominum exspectantes considebant.Oratius.Etrebus omissis Atria seruantem postico falle clientem.Seneca de breuitate uitæ.Quā multi:per refertum clientibus atrium prodire uitabāt:illic ignis:ut pauloante diximus: fiebat:ideo Iuue.superius imagines fumosas appellat.Dictaq; sunt:atria:uel ab Atriatibus tuscis:q illinc exēplum sumptū sit:autor Varro:uel q a terra oriantur: quasi a terraria:uel q atra essent ex fumo.De iis sic meminit Vitruui.in.vi. Earum autem rerum nō solū erunt in urbe ædificiorum rationes:sed ēt ruri præterq̄:q ī urbe atria proxima ianuis solēt esse.¶ Nobilitas sola uirtus. Cōcludit nobilitatem nō in gloria maiorꝫ:neq; in falsis fortunæ bonis:sed in propria:ueraq; animi uirtute consistere:unde Marius apud Sal.ait:fortissimum quēq; generosum eē.Ostendit āt poeta nobilitatē hereditariā nō eē:quādoq̄dē uirtus in q̄ ipsa consistit nobilitas:neq; dono detur:neq; accipiat.Quū diuitiæ:& imagines:& alia fortūæ bona a maioribus relinq possint. **Virtus habitus** Virtus:autore Ci.ī rheto.aī habitus ē naturæ mō:atq; rōni cōsentaneus:habitus uero ē aī:corporisq; cōstās ex absoluta aliq̄ in re perfectio. ¶ Paulus moribus esto:facito sis siliis moribus paulo:& Cosso:& druso: q multis officiis de repub. benemeriti sunt: p paulū ītelligere possumus Paulū Aemiliū:q persen macedoniæ regē cū liberis eius in triūphū duxit:quiq; frugalitatis & modestiæ amator filiarꝫ maiorē.M.Cato.filio uxorē dedit minorē Helio Tuberoni pauperi:sed optimo:uirtutē.n.est admiratus:p quā erat paup.¶ Vel cossus:de cosso intelligēdum est: qui ut scri.Florus Mussulanos & Getulos accolas syrtiū:iubēte Augusto Cæsare domuit.unde cognomentū getulici assecutus ē:unde seqtur.Salue Getulice:meminit & Trangl.ī Augusto:fuit & ante:ut scri.Liui.li.iiii. Cornelius Cossus tribunus militū:q occiso Volumnio rege ueientiū:opima spolia secūda retulit.¶ Drusus: de Claudio Druso potest ītelligi:q(autore Tranquillo)hostiū duce Drauso cominus trucidato:sibi posterisq; suis cognomē inuenit.Traditur etiā ꝓpretor ex prouīcia gallia retulisse aurꝫ Senonibus olim in obsidiōe capitolii datū:nec(ut fama est)extortum a Camillo:posses etiam ītelligere de Druso Nerone: qui Asdrubalem iuxta metaurꝫ cecidit:aut Druso fratre Tyberii:Neronis:qui ab Augusto in Germaniam missus:parta illic uictoria Germanici cognomē est assecutus:hos ergo tres cōmemorat:ut de repu.optime meritos.¶ Hos.s. mores:ut sit sensus:Fac ut imagines tuorꝫ maiorꝫ uideāt uitam bene compositā in te esse. ¶ Illi.s. mores.¶ Præcedāt:si uis inqt uera nobilitate cēseri:fac dignitates:& honores:quos in rep.adeptus es:uirtutibus: & moribus ornes:& eos semp tecum præferas.¶ Ipsas uirgas:ipsas dignitates:nam cōsulibus duodecim lictores dabant cum duodecim fascibus uirgarum:totidemq; securibus colligatis: qui cōsules præcedebant: prætoribus uero sex tantū fasces cum reliquis insignibus.¶ **Bonorꝫ tria genera** Animi bona.Bonorꝫ tria sunt genera:alia sunt corporis:ut ualitudo:uelocitas:uires:dignitas.Alia fortūæ:quæ externa dicūtur: q penitus extra sint oēm hominis ptātem: & fortunæ īperio subiecta:ut genus:eductio:opes:Clientelæ:amicitiæ:affinitates:gloria maiorꝫ:quæ īcerta: infirmaq; sunt:quæq; homines ignauos plærumq; reddunt:& ab omni uirtute alienos.hinc ergo uera nobilitas nō pendet.Alia sunt animi bona:quæ consilio & cogitatiōe nostra cōstant:uidelicet:Iustitia : fortitudo: prudentia:& modestia:quæ uirtutes sunt mortales:& qbus ueluti diis similes efficimur:hinc ergo uera habetur nobilitas:inqt igit poeta:prima mihi debes animi bona:ut sit prima pro primum:nomen ꝓ aduerbio: ut sit sensus.Si uis nobilis haberi ex bonis externis & corporis:fac primū bona aī.i.uirtutem amplexus sis: q̄ maxiē æternitati hoīs memoriā consecrat:& sine ea uera nobilitas non habetur:ut ostendat & illis bonis hominem etiā posse clarescere:sed bona animi ea esse:quæ ueram hois nobilitatem tribuant.¶ Sanctus haberi.

Ordo hic est & sensus.Ergo te inquit agnosco ꝓcerem.i.nobilē:si mereris haberi:& dictis & factis sanctus:& iustitiæ tenax.Bene aūt Iuue.uirum bonum definiuit:qui & opere:& uerbo unicuiq;:si possit: ꝓdest: & nemini iniuriam facit.Sanctum (autore Macro.)dicimus sacrum.q religiosum:& omni obseruatione inuiolatum:uerꝫ etiam apud autores:ut hoc loco accipit Sanctus pro eo:qui se ab oī labe purū custodit.¶ Agnosco ꝓcerem:te habeo:& admitto nobilem: & generosum.¶ Mereris:subaudi extrinsecus:si.i.si tu mereris haberi sanctus.i.bonus factis:& dictis salue.¶ Getulice:te.n.salutabo quocūq; uis cognomine:ut nobilissimū:qualis fuit Cossus Getulicus: tāq̄ & tu getulos deuiceris. Nā a uictoriis cognomēta duces reportabāt: ut Nūidicus:Macedōicus:Creticus:Isauricus:Dacicus: Britānicus.Mar.Creta dedit magnū:Magn⁹dedit aphrica nomē.Scipio qd' uictor:quodq; Metellus hēt.Nobilius domito tribuit Germāia Rheno.Et puer hoc dignus noiē Cæsar eras:&c.¶ Seu tu syllāus: ordo ē: & sensus.Et libet mihi exclamare præ lætitia:qđ populus Aegyptius clamat īuēto Osiri.Si tu cōtigis patrie ouāti Syllanus rarus:& egregi⁹ ciuis de quocūq; alio sanguine.i.ꝑ lætitia clamabo: si tu de quocūq; sāguie:ac si dicat ēt uilissimo natus similis fueris Syllano raro:& egregio ciui:ut ꝑclara ꝓ rep.facias:sicut Syllanus.Is.n.autor Liuio li.viii.secūdi belli punici: Scipiōis legatus Magonē ducem carthaginēsium in hispania superauit : Hannonē alterꝫ impatorē uiuū cœpit.Sicq; poeta semp docet: illos nobiles eē:undecūq; nati fuerint:qui præclaris facinoribus uitā suā illustrauerit.¶ Patriæ ouāti. Nam patria læta ē:quū de rep.benemerentes hēt ciues. ¶ Osiri īuento:idest īuēto Api boue:quē ægyptii colūt ueluti Osiridem. **Osiris** Nam tradiderūt aīam osiridis in bouē trāsmigrasse: nō ē fas eum certos(ut scribit Pli.)Vitæ annos excedere.Mersum igitur in sacerdotū fonte enecāt q̄situri luctu aliū:quē substituāt:donec īueniāt : mœrent.

Iustitiæq; tenax factis:dictisq; mereris.
Agnosco ꝓcerem:salue getulice:seu tu
Sillanus quocūq; alio de sanguine rarus
Ciuis:& egregius patriæ contingis ouanti
Exclamare libet populus quod clamat osiri
Inuento:quis eni generosum dixerit hūc: qui
Indignus genere:& præclaro nomine tantum
Insignis: nanum cuiusdā atlanta uocamus.
Aethiopem cygnu:parua:extortaq; puellam
Europe:canibus pigris:scabieq; uetusta
Leuibus:& siccæ lambentibus ora lucernæ.
Nomen erit pardus:tigris:leo: siqd adhuc est.
Quod fremit in terris uiolentius:ergo cauebis.
Et metues:ne tu sis creticus:aut camerinus.
His ego:quē monui: tecū ē mihi sermo rubelli
Plance:tumes alto drusorꝫ sanguine:tanquam
Feceris ipse aliquid: ꝓpter quod nobilis esses.

Derasis etiam capitibus:nec tamen usquā diu quæritur uitulus priori persimilis : quo inuento populus luctum finit.De Api boue ita scribit Stra.li.xvii.Memphis ægyptiorum est regia:ea Apidis templum habet: q idem est:quod osiris.Hic autem est ille Osiris:quem alii Saturni ex Rhea filium fuisse tradunt.Alii iouis ex niobe.Virum magni ingenii:gloriæ cupidum:qui relictis argis patria sua:ad ægyptios transferauit: quos ditioni suæ subegit.Isidem Inachi filiam:quæ io ante uocabatur: duxit uxorem:quorum uterq; ob uarias uirtutes diuinos honores meruit.Isis enī leges statuisse ferť: uñ Thesmophora a græcis:hoc est legifera dicta ē. **Isis Thesmophora** Eam etiam frugum inuentricem dicūt.Osirim uero uarias artes ægyptios docuisse:de quibus sic cecinit.Tibullus.Primus aratra manu solerti fecit osiris.Et teneram fero solicitauit humum.Primus inexperte commisit semina terræ. Pomaq; non notis legit ab arboribus . Hic docuit teneram palis adiungere uitem. Hic uiridem dura cedere falce cōmam.Verum.Osirim ferunt a Typhone fratre per fraudem occisum fuisse:ac dilaniatum:eiusq; membra ab uxore diu quæsita:quæ quum: non inueniret in maximos fletus perrumpere solitam.Quare commotos ægyptios:tandiu eam quæsiuisse:quoad iuxta syenem inuenerunt:quæ illic Isis sepulturæ mandauit.¶ Insignis:subaudi est.Quis enim rationem affert illum nobilem:nequaq̄ censendum: in quo solum præclarum genus:& non uirtus spectatur: ut ostendat solam uirtutem dare homini nobilitatem.Sene.Quis est generosus ad uirtutem bene a natura compositus. Quinti. Qui generosissimus nonne: qui optimus:nō qui celebritate nascendi:sed qui uirtute maxime excellit.¶ Nanum:cuiusdam ostēdit illum sæpe derisui haberi:qui nobilis & generosus appellatur.Nam quemadmodum per risum & iocum appellamus nanū alicuius Atlanta:& Aethyopem Album:& Cygnū:ita etiā irronicos appellamus aliquos creticos: & Camerinos:quū tamē nō sint ueri Cretici:nec Camerini.Hoc est:quū in iis nulla maiorꝫ uirtutis ornamēta spectent.Vt sit sensus:nō si te Creticū:aut Camerinū aliqs appellat ꝑpea es Creticus:aut Camerinus.Nā id cognomē posset tibi eē īpositū in derisum sicuti ēt ꝑ iocū Atlāta nanū appellam⁹.¶ Europē:quā ob pulchritudinē iuppiter in taurꝫ cōuersus ex phenicia ī Cretā aduexit:fuit aūt filia Agenoris Pheniciæ regis.¶ Leuib⁹: sine pilis:q pp ætatē lōgā & scabiē decidūt.¶ Violētius:q̄ pardus:tygris: & leo.¶ Ergo cauebis & metues: ne te ita ꝑ derisum uocēt creticū:& Camerinū quēadmodū Nanū appellāt Atlanta:& æthyopē cygnū.Ab eo Metello:q deuicta creta.Creticus ē cognomīatus:& ab eo.P.Sulpicio Camerino uetustissimi generis:q una quū Sp.posthumio Albo.Aulo Mālio missi fuerūt athenas:iussi īclytas leges Solonis describere & aliarꝫ ciuitatū instituta:iura:moresq; noscere.¶ Tecū est mihi sermo Rubelli Plance:a pontico ad quem scri.satyrā discedit: & Rubelliū plancum alloquit:mox ad pōticum redibit:quū dicet paulopost:Hæc satis ad iuuenem. De Rubellio plāco ita scri.Tacitus in Nerone.Igit quasi iā depulso Nerone:q suā deligeret ꝑquirebant: & oīum ore Rubellius plācus celebrabat:cui nobilitas ꝑ matrē ex iulia familia: ipse placita maiorꝫ colebat habitu seuero casta & secreta domo:q̄toq; metu occultior:tāto plus famæ adeptus.¶ Tumes:in supbiā eueheris: tanq̄ aliqd egregium feceris unde nobilis sis censendus:sicq; ostendit ad ueram nobilitatē non sufficere genus maiorū.

Vt te conciperet:quæ sanguine fulget iuli,
Non quæ uentoso conducta sub aere texit.
Vos humiles inquis uulgi pars ultima nostri.
Q uorum nemo queat patriã monstrare parentis
Ast ego cecropides:uiuas:& originis huius
Gaudia longa feras:tamen ima plæbe quiritẽ
Facundũ inuenies:solet hic defendere causas
Nobilis indocti:ueniet de plæbe togata
Q ui iuris nodos:& legum ænigmata soluat.
Hic petit euphraten iuuenis:domitiq; bataui
Custodes aquilas armis industrius:at tu
Nil nisi cecropides:truncoq; simillimus hermæ.
Nullo quippe alio uincis discrimine:quã quod
Illi marmoreum:caput est:tua uiuit imago.
Dic mihi teucrorum proles:animalia muta
Q uis generosa putet nisi fortia: nepe uolucrẽ
Sic laudamus equũ:facili cui plurima palma
Feruet:& exultat rauco uictoria circo.

¶Vt te cõcipet:subaudi extrinsecus:& ut sit.Et ut te cõcipet mater ex familia iulia:nõ aũt ignobilis mulier:q̃ urgẽte pauptate texit telã cõducta mercede.¶Sub aere:sub dio:sicq; paupeꝝ mãsiões designauit.Ora.Diues ne prisco natus ab inacho:nil ĩterest:an pauper:an infima de gente sub dio moreris.¶Vos humiles inqs:subaudi estis:cũ cõtemptu ꝓferendum hoc est.¶Patriã parẽtis:unde descẽderit parens uester.¶Ast ego cecropides:subaudi sum.i.nobilis:non aũt hoc dicit:qa sit atheniensis Rubellius:sed qa quum Athenis de nobilitate esset certatio:aliiq; se diceret oriundos a Cecrope:seq; cecropidas diceret.Alii ab Alcmæone:uñ Alcmæonii:alii ab Ericheo uñ Ericthidæ:Cecropidæ generĩ ꝓstabãt.¶Viuas:nõ sine idignatiõe dcm̃ a poeta & irrisiõe uanæ nobilitatis:imitatio est Persii.Dinomaches ego sum suffla:sũ cãdidus esto.¶Tũ ima:ut ostẽdat nobilitatẽ pẽdere ex uirtute & bonis animi:nõ ãt ex bonis externis:qbus insulsi hoĩes inflantur.¶Nobilis:ironicos: q se nobilẽ putat.¶De plæbe togata.i.uili.Toga.n.ut diximus ex Asconii testimõio:erat uilioꝝ.¶Nodos: difficultates.¶Soluat: explicet & enodet.¶Aenigmata:ænigma sermo est obscurus ĩterp̃tamẽto ĩdigens ab αἰνίττω qđ est innuo:innuit enĩ quiddã:qđ postea est pluribus explicandum:uel ab αἰνίττομαι qđ est obscure loquor:ut illud.Vidi mare cõcretum in creta:ligneo in cãpo:ubi caro humana ossibus ludebat:ssignat.n.salinũ cũ sale in mensa:ubi manus humana talos iactabat.Ergo ænigmata dubios & obscuros legũ sensus:quæ græci dicunt ænigmata:hoc genus qdam e nostris ueteribus Scirpos appellãt.Gelius.¶Hic alius.Vt sit sensus.Alius ĩquit iuuenis:quẽ uos ignobilẽ appellatis:nulli ꝑrsus ꝓ repu.parcẽs labori longinquas regiões petit:mille pericula adit.At tu nihil hoꝝ facis:cecropidẽ: te tantũ uocas:hoc est nobilẽ:quũq; desidiæ cõsulas:te una hac re gloriaris:q nobilis sis:eũ aũt nõ appellat cecropidẽ:q sit atheniensis:sed qa athenis:quũ familiæ de nobilitate cõtẽderent:aliæ dicebãt se a cecrope oriũdas:unde Cecropidæ dicebãtur:aliæ ab Alcmæone:uñ Alcmæonii:aliæ ab Ericheo: uñ Ericthidæ: sed cecropidæ nobiliores habebãtur a Cecrope:qui etiã ante Deucalionis tẽpora regnauit Athenis: quẽ oĩs antiquitas fabulata est fuisse biformẽ:qa primus marem fœminæ matrimonio iũxit.¶Euphratẽ:partes oriẽtales: nam Euphrates fluuius est:quẽ fundit maior Armẽia Babylonẽ ĩterluẽs:autores Strabo li.ii.& li.xi.itẽ Solinus & Mela:hũc Assirii Regiũ flumẽ appellãt.¶Bataui domiti:de batauis meminit.Tacitus in eo opusculo:quẽ de Germanis cõposuit(Sũt.n.germaniæ populi)rhenũ ĩcolẽtes:hos Domitianus adhuc puer domuit:ut scribit.Tacitus & Sylius.At puer auricomo iã formidate batauo.¶Custodes aquilas:uexilla:nã aqla Romanoꝝ erat insigne.Iuuena.in sequẽtibus.Da nũc & uolucrẽ sceptro:quæ surgit eburno:eo loco de aquila pluscula: Vegetius primũ signũ totius legionis est aqla:quã aquilifer portat.¶Aquilas custodes domiti bataui: idest ꝓsidia posita ad tenẽdos Batauos nuper domitos a Domitião.¶Trũcoq; simillimus hermæ: idest mercurio. Hermes enĩ appellatus est mercurius:ut autor est Fulgentius ab eo:qđ ἑρμηνεὺς idẽ est:qđ ĩterp̃tor: & disfero illa uidelicet causa:aut qđ negociatori linguaꝝ sit dissertio necessaria(utraq; enĩ regna permeare dicit̃ superna atq; inferna)q modo uentis in altũ nauigans currat:modo demersus inferna tẽpestatibus appetat:uel: ut autor est Diodo.lib.i.q sermonis inuẽtor fuerit.Ora.Mercuri.facũde nepos Athlantis.Qui feros cultus hominũ recẽtum.Voce formasti cãtus:uel qa uerboꝝ interpræratiõnẽ inuenerit:unde & ipsum Hermẽ:hoc est ĩterpræte appellarunt.Latini uero Mercuriũ dici uoluere:quasi merciũ curam:negociis enĩ:ut scribit Fulgentius:præfuisse dicit̃:eũq; deum lucri putauerũt.Persius.Mercuriũq; accersis fibra: da fortunare penates. Ora.Mercarier unus.Cum lucro norã nã frequẽtia mercuriale:imposuere mihi cognomẽ compita.Herme lapidei athenis ex domestica cõsuetudine opus quadratũ plurimi erãt: tã in priuataꝝ ædium uestibulis: q̃ in sacrarum:qui ut scribit Tucydides li.vi.historiaꝝ una nocte:quum athenienses expeditionem aduersus Syracusanos pararent:ex maxima parte circa ora circuncisi fuerunt incerto autore:quæ res infœlicitatem portẽdit Atheniensibus:nã Syracusani superati:cæsiq; pene fuerunt oẽs.De mercurio etiã sic loquitur Macro.primo Satur.Plæraq; etiã simulacra Mercurii quadrato statu figurantur solo capite insignita.Hoc idẽ testatur Plutarchus in Nicia & Alcibiade sic.Adiiciebant præterea Mercurii Statuas: quarum Athenis magna copia erat ex omnibus locis ciuitatis una nocte fuisse deiectas:capitibusq; perfractis ad terram prostratas iacere:meminit & Aemilius probus in Alcibiade:bene igitur comparat poeta illum:qui se Cecropidem dixit:quũ patriæ inutilis sit statuæ truncæ mercurii.¶Nullo discrimine:nulla differentia.¶Dic mihi teucrorum proles: idest o tu Rubelli: q te iactas oriundũ ex sanguine Iuli:& troianoꝝ:nã ex familia iulia:ut dixit:ducebat originẽ.¶Nisi fortia.i.alicuius uirtutis.¶Sic laudamus equũ:qa sæpe sit uelox ĩ certamine:& uictor.¶Feruet:celebrat.¶Exultat:applaudit:& fauet.¶Rauco:sonoro pp clãorẽ fauẽtiũ & excitãtiũ currẽtes illic aurigas.Nã ut dixim⁹ initio opis.Rauci codri.Rauc⁹ uocabulũ ẽ mediũ:ut mõ sonoꝝ:mõ obtusæ uocis raucũ appellamus.

Cecropidæ
Ericthidæ
alcmæonii

Aenigma

Bataui

hermes

Nobilis hic:quocũq; uenit de gramine:cuius
Clara fuga ãte alios:& prius ĩ æquore puluis.
Sed uenale pecus corithæ:posteritas &
Hirpini:si rara iugo uictoria sedit.
Nil ibi maiorum respectus:gratia nulla
Vmbrarum:dominos prætiis mutare iubent
Exiguis:tritoq; trahunt epirhedia collo
Segnipedes:dignīq; molam uersare nepotis.
Ergo ut miremur te:nõ tua: primu aliquid da:
Q uod possim titulis incidere præter honores.
Q uos illis damus:& dedimus: qbus oia debes.
Hæc satis ad iuuene:que nobis fama superbũ
Tradit:& inflatũ:plenũq; nerone ppiquo.
Rarus enim ferme sensus communis in illa
Fortuna:sed te censeri laude tuorum
Pontice noluerim:sic ut nihil ipse futuræ
Laudis agas:miserum est aliorũ icubere famæ,
Ne collapsa ruant subductis tecta columnis.
Stratus humi palmes uiduas desiderat ulmos.
Esto bonus miles:tutor bonus:arbiter idem
Integer:ambiguæ si quando citabere testis,
Incertæq; rei:phalaris licet imperet:ut sis

¶Nobilis hic.s.est.¶Nobilis:ille inqt nobilis habere equus undecũq; ortus sit:q in certamĩe cæteros cursu superabat:ut innuat ita & illos nobiles uocãdos:q egregio aliquo facto cæteris ꝓstãt:nõ q opibus:aut maioꝝ gloria nitat̃:quũ nobilitas tota ab aĩ ꝓbitatibus pẽdeat.¶Hirpini:nomẽ eq optimi.Man.Hirpini ueteres: q bene nouit auos.¶Hirpini & Corithæ:ait poeta eoꝝ sobolẽ a dominis qbus chari eẽ deberent respectu parẽtũ:uẽditioni exponi:qa parũ cursu ualeãt.¶Si rara:ratio q̃re uẽdat̃.¶Iugo.i.si rarã cõsecutus fuerit uictoriã:dũ currum in circo trahit.¶Nil ibi maiorũ:nullo.n.maiorũ respectu mouentur:quin illos ut ĩutiles uendant.Sicq; poeta docet illos cõtẽni:q a maioribus suis degenerauere.¶Nil ibi:ordo est:nil respectus ẽ.¶Ibi.i.ĩ equo optimis parentibus progenito.¶Vmbrarũ: maiorũ mortuorũ.¶Epirhedia.Epirhediũ currũ significat: qđ uocabulũ Romani:autore Fabio:ex duobus peregrinis suũ fecerũt: ἐπὶ & Rheda dictione gallica: q uehiculũ significat.Gelius autor ẽ: quosdã sensisse uocabulũ totũ eẽ barbarum.¶Molã nepotis.Nepos nomen est ꝓprium uiri:q romæ habebat pistrinũ:de quo Mar.Bis uicine nepos.¶Segnipedes: pigri facta est cõpositio ex segnis & pes:contra sonipedes acres appellamus.¶Ergo: ut miremur.Sensus hic est.Quandoquidẽ is nobilis dũtaxat est cuius uita pendet ex uirtute:& nõ ex maiorũ gloria.Aliqd igitur primũ effice:unde te:& nõ tua.i.maioꝝ tuoꝝ genus:& facta miremur: quia ut dictũ est: ex Ouidii sentẽtia:Genus:& proauos:& quæ nõ fecimus ipsi: Vix ea nostra puto:sed qđ per uirtutẽ fecimus:id totũ nostrũ est:& facit nobiles.¶Nõ tua:genus: & gloria maiorum tuorũ.¶Aliquid da: aliquid præclarũ ede.¶Quod possim incidere titulis.i.ĩscriptiõibus. ¶Præter honores:præter famã & gloriã tuorũ maiorum:quos tanq̃ uiros probos laudauimus.¶Quibus omnia debes:ex qbus totus pẽdes: omnia enim quæ habes uidelicet gloriam & famã illis debes.i.eorum beneficio omnia habes:ita dictum:ut illud Criminibus debent hortos:idest obligati sunt criminibus:q hortos habeãt: quia eoꝝ beneficio sunt assequuti.¶Hæc satis:absoluta quã fecit digressione ad Rubellium:radit ad ponticũ.Hæc satis.s.sunt.¶Fama: aut quẽ gloria maioꝝ tradit:& reddit supbum: aut quẽ fama.i.rumor tradit eẽ superbũ:idest dicit.Nerone propinquo:hinc enim inflatur: q ex familia Iulia oriundum(ut diximus)se prædicabat:ex qua & Nero Cæsarũ ultimus originẽ ducebat.¶Rarus enim: nõ est inquit mirũ Rubelliũ ita inflari gloria:quia raro fit:ut sensus communis in magnis opibus inueniat̃: sicq; taxat Rubelliũ meræ inscitiæ:ut qui ĩde uerã nobilitatẽ pendere existimet.¶Sensus cõmunis.Intelligentia q̃dã omnium cõmunis.Dicimus enim hominẽ a cõmuni sensu remotũ:qui aliquid turpiter:& citra rationem facit:q̃si qui minime quod ab omnibus cõmuniter fieri solet faciat.Imitatio est Oratii.Cõmuni sensu plane caret inquimus.Quintilianus libro primo improbãs uitam solitariã in futuro oratore sic scribit.Sẽsum ipsum: qui cõmunis dicitur ubi discet: quum se a cõgressu:qui non hominibus solũ:sed mutis quoq; animalibus naturalis est:segregarit.¶Laude tuorum:nolim te totum ex rebus gestis maiorum pendere: sic ut nihil ipse facias:unde laudem merearis.¶Ne tecta collapsa:metaphoricos columnas uocat laudes maiorũ: idest: ne si laudes maiorum subtrahantur:quibus sustentaris:& tu corruas:quum te propria uirtute nõ fulcias: ergo ne tecta:idest ne tu ipse pereas ammotis laudibus maiorũ.¶Stratus humi palmes:alia translatione ostendit oportere hominem propria uirtute niti:ut stet:& ut palmes ulmis sustendandus est:si humi iaceat:sic & homo est propria uirtute fulciendus:exponitq;:quibus uirtutibus sit innitẽdum ad ueram nobilitatem consequendã. ¶Esto bonus miles:ostendit quemadmodũ uera nobilitas comparetur.¶Tutor:is est: qui uim & potestatẽ habet in capite libero ad tuẽdum eum:qui propter ætatẽ suã sponte se nequit defendere:itaq; tutor appellat̃: quasi tuitor:atque defensor:unde tutela ipa uis & potestas Vlpianus.¶Arbiter idem:is proprie arbiter dicit̃: qui uoluntarie assumitur causæ cognitor ab utroq; litigante:finemq; sententia sua controuersiis imponit.Cicero in oratione pro Roscio.Quum ad iudicem causam labefactari animaduertunt: ad arbitrum confugiunt Tranquillus in Othone.Cuidam etiam de parte finiũ litigãti cum uicino:adhibitus arbiter totum agrum redemit: unde Arbitrariũ dicitur:quũ adhuc res apud arbitrum geritur:& adhuc est incerta.¶Integer: qui minime corrumpatur.¶Ambiguæ:ordo est & sensus:crede esse summum nephas præferre animã pudori.i.pluris facere uitam q̃ pudorẽ & honestatẽ: hoc dico si quando cithabere testis rei ambiguæ:ut sit sensus:laudabilius eẽ mori q̃ aliquid flagitiosum propter uitam committere.¶Phalaris licet:Phalaris crudelissimus fuit tyrannus:qui primus Agrigenti in sicilia tyrãnidẽ exercuit:ad omnẽ sæuitiã natus: quã matri inauspicatũ soninũ portẽdit(Visa.n.est facem parere)nouorũ tormentorũ repertoribus præmia ꝓponebat.Ob quã rẽ Peril/

Epirhedium
Rheda

Tutor

Arbiter

Arbitrarium

Phalaris

Dictet

lus ei taurũ æneũ fabricauit: quos hoies subiecto igne inclusi torquerent: & mugitũ bouis uox hois imitaret. Cæterꝝ Phalaris ipsum opificẽ eo iclusum supplicio mortis affecit. Oui. in Ibim. Paphio clausus in ære gemas. ℣ Dictet: ostẽdat quomodo tibi iurãdũ sit. Nã dictare est aliqd docere in oĩ genere doctrinæ: qd' alius excipiat: & Dictata q̃ traduntur in oĩ genere disciplinæ. Persius. Centũ dictata fuisse. Pro nihilo pendas. ℣ Perdere causas uiuẽdi. Dupliciter dicimus hominẽ uiuere: uidelicet: quũ aĩa est coniuncta corpori: & quũ post hanc: q̃ mortẽ dicimus: hominis memoria bonorũ operũ meritis ad posteros extendit. Qui igitur pro conseruatione huius uitæ turpia & nefanda committit: amittit causas uiuendi: ideſt bonos mores: bonum nomen: honestatem: quæ omnia sunt causa: ut hominis fama imortalitatem consortiatur: bene enim agendo fit quod scribit Salu. Vt memoriam nostri q̃ maxime lõgam efficiamus. Ergo bona opera sunt causa æternæ memoriæ. Et ut hominis nomen semper uiuat. Vnde illud. Martialis. Post te uicturæ: per te quoq; uiuere chartæ. Incipient: cineri gloria sera uenit. ℣ Dignus morte perit. Sensus est. Ille oĩno perit: ideſt nomẽ & fama eius omnino extinguitur: & in obscuro est dignus morte. ide quo nulla unq̃ fiat mẽtio: tanquam de scelerato: qui relicta hõestate: uoluptatibus se immergit. Plini. Iunior. Nam quicunq; uoluptatibus dedit: quasi in diem uiuunt: uiuendi causas quotidie finiunt. Qui uero posteros cogitant: & memoriam sui operibus extendunt: his nulla mors nõ repentina est. Merito igiẽ illos periisse iudicamus: qui uitã a uirtutibus alienã duxere: unde & Pli. exprobãs nimiũ unguẽtorũ luxũ romanis sic inquit. Quis nõ merito iudicet periisse tales? ℣ Licet cœnet: lauticie i

Falsus: & admoto dictet periuria tauro.
Sũmũ crede nephas anima præferre pudori.
Et propter uitam uiuendi perdere causas.
Dignus morte perit: cœnet licet ostrea centum
Gaurana: & cosmi toto mergatur aheno.
Expectata diu tandem prouincia: quum te
Rectorem accipiet: pone iræ fræna: modumq;
Pone & auaritiæ: miserere inopum sociorum.
Ossa uides regum uacuis exhausta medullis.
Respice quid moneãt leges: quid curia mãdet.
Præmia quata bonos maneãt: q fulmine iusto
Et capito: & tutor ruerint damnante senatu
Piratæ cilicum: sed quid damnatio confert:
Quũ pansa eripiat quicqd tibi nacta reliqt:

quit istæ diuitiæ: & luxus nõ ea sunt: quæ hominis memoriam ad posteros propaget. Gaurana ostrea. i. quæ in lacu lucrino saginabantur. Est enim Gaurus mons in cãpania non longe a Baiis: proximus lucrino lacui: de quo Lucanus. Vel si conuulso uertice Gaurus. Decidat in fundũ penitus stagnantis auerni. Strabo li. v. ℣ Mergat: perfundatur: ungatur: hinc illud est Pliniarũ. Liniq; iam nõ solũ: sed & pfundi unguentis gaudent. ℣ Aheno Cosmi: unguento Cosmiano. Mart. Pastillos Cosmi luxuriosa uoras. Nã unguẽtis cognomina dedere: aliis patriæ: aliis succi: aliis arbores: aliis causæ: aliis cõfectores. ℣ Aheno: uas ẽ coquinariũ ex ære. Paulus iurisconsultus scribit inter Cacabos & ahenum: qd supra focũ pendet omnino multũ interesse: ut hoc aqua ad potandũ calefiat: in illis pulmentaria coquantur. ℣ Expectata diu. Docet ponticum in prouinciæ administratione quid sit agendum: notans auariciam præfectorum: qui ad omnes rapinas conuersi socios: & prouinciales spoliabãt. ℣ Expectata diu: quãdiu: & summo desiderio expectati. ℣ Pone fræna iræ: nequid per iram uiolentum cuiq; facias. ℣ Pone & auaritiæ: sis ab rebus alienis abstinens. ℣ Ossa uides regum: ideſt uides reges ipsos exhaustos: & exinanitos usq; ad sanguinem & medullas: unde Plutarchus in Antonio. Multi & reges ab eodem spoliati sunt: & fortunis omnibus exuti. ℣ Respice: legibus inquit fac pareas: quæ monent nihil esse faciendum: quod ab honestate sit solutum. ℣ Quid curia mandet: hoc est senatus: qui magistratibus in prouincias euntibus mãdat ut iuste rectæque omnia administrent. ℣ Curia: duorum autem generum curiæ in urbe fuerunt: & ubi curarent res diuinas sacerdotes: ut curiæ uereres: & ubi senatus humanas: ut curia Hostilia: quam primus ædificauit Hostilius rex: autor Varro. De qua sic & Titus Liuius libro primo ab urbe condita. Tullus hostilius principes albanorum in patres: ut ea quoque pars reipublica cresceret legit. Templumque ordini ab se aucto fecit curiam: quæ hostilia usque ad patrum nostrorum ætatem appellata est. ℣ Maneant: expectent. ℣ Fulmine iusto: seuera: & graui senatus condemnatione. ℣ Ruerint: ceciderint condemnati. ℣ Et capito. Hic est ille Cossucianus Capito: qui: ut scribit Tacitus in Nenore: fuit Tigillini gener: cuius præcibus ascitus in ordinem senatorum repetundarum damnatus fuit: quod Ciliciam prouinciam: cui præfuerat: spoliasset. ℣ Numitor: possumus intelligere & Numitorem a Senatu: ut prouinciæ spoliatorem damnatum fuisse: placet: ut legatur Numitor: nam & ante numitorem posuit pro nobili & diuite. Non habet infœlix numitor: quod mittat amico. Quintillæ quod donet habet: nec defuit illi. Vnde emeret multa pascendum carne leonem. Sunt etiam Codices qui legunt & Tutor. Nam fuit temporibus Vitelii Iulius Tutor: quem ripe' rheni præfecit Vitelius: lege Corne. Tacitum. ℣ Piratæ cilicum: ac si dicat spoliatores spoliatorum. Nam & Cilices pyraticam exercuerunt Tryphonis & regum: qui successerunt (ut autor est Strabo) ignauia: eos Pompeius Magnus intra quadraginta dies captis: octingentis quadraginta sex nauibus ademit: autor Plutarchus. ℣ Sed quid: damnatio confert: sed quid inquit prodest tibi: illos esse damnatos: quando Aerarium id capiat: quod ipsi præfecti tibi reliquerunt: ideſt quod tu extorsisti ex ipsis damnatis. Nam per iudicium coacti erant bona illa rapta relinquere sociis: & prouincialibus: uerum auaricia principum ea in ærarium deferebantur: quod & prima Satyra poeta ẽ conquestus illic. At tu uictrix prouincia ploras. ℣ Quum pansa eripiat quicquid tibi nacta reliquit: ideſt quum publicum ærarium tibi eripiat quicquid tibi reliquit præfectus spoliator: ut per pansam intelligas publicum ærarium: per Nactam omnem præfectum spoliatorem sociorum: legendumq; est coniunctim cum superiore: ut sic se habeant uersus. Sed quid damnatio cõfert. Quum pansa eripiat: quicqd tibi nacta reliquit.

Curiæ duæ

Ahenũ Cacabꝰ

Gaurꝰ

℣ Præconẽ chærippe: hoc legẽdum quadam cum miseratione: ut sit sensus. O chærippe o cilix circunspice p conem uendentem pannos tuos: hoc est pannos præfecti damnati: qui tui esse deberent: sed in ærarium deferent. Et iam tace noli ullo modo conqueri: nequid tibi ab imperatore grauius cõtingat: ut sit aspice: ut iniuste oĩa romæ agant: & tace: suprimẽda inqt tibi est iniuria: quũ iam mortis etiã immineat periculum: si loq & conqueri uolueris. ℣ Furor est pdere naulum. Sũma inqt insania est uelle perdere uitã post omnia fortunæ bona. Metaphora autẽ est a domino nauis sumpta: qui post iacturã factã in mari. Naulũ tamen ab his: qui in naui secũ mãsere studet exigere: ne pdat. Naulũ aũt proprie dicit ipsum præciũ: qd' gubernatori nauis persoluit: ναῦλον græci uocãt: Ergo pdere naulũ. i. uitam. ℣ Nõ idem gemitus: non erat inquit tãtus dolor olim spoliatis: quantus nunc: erant enim tunc locupletes. ℣ Vulnus damnorũ. i. dolor: q ex dãnis p ueniebat. ℣ Non erat par. i. similis: quia tanto dolore nõ afficiebant: quũ oĩno pluribus ablatis multa etiã superessent. ℣ Sociis florẽtibus. i. existentibus in maximo diuitiarũ flore & cumulo. ℣ Modo uictis: recẽter superatis: nam tunc quũ primo uicti fuerãt: erãt diuites. ℣ Plẽa domus tũc oĩs: ita ut quis spoliarent: multa tamẽ etiã relinquerẽtur. ℣ Spartana chlamys hoc est uestis purpura laconica infecta. Nã succus ille purpuræ nõ modo apud tyrios iuenit: sed & in meynge aphrycæ: & getulo littore oceani: & in lacõia eorupæ: lege Plinium lib. ix. ca. xxxvi. Chlamys aũt uestis est militaris. ℣ Conchylia: uestes conchyliatæ: hoc est purpura infectæ. Nã cõchylia sunt ex genere purpurarũ: autore Pli. li. ix. ex cuius faucibus habeẽt ros: si ue liquor aptus ad tingendas uestes. ℣ Choa: absolute dictũ. i. uestis choa tenuissima: quã Bõbicinam appellamus tãta tenuitate: ut corpus pelluceret. Pli. li. xi. in molliũ reprehẽsionẽ sic exclamat. Nec puduit has uestes etiã uiros leuitate usurpare: ppter onera æstiua: i tãtũ a lorica gerẽda discessere mores: ut oneri sint ẽt uestes. & Solinus: Hoc est illud sericũ in usum publicũ damno seueritatis admissum: & quo ostẽtare potius corpora quã uestire primo fœminis: nũc ẽt uiris persuasit luxuriæ libido. Oratius. Altera nil obstat: chois tibi pene uidere est. Vt nudã: hæ fiebãt in Cho ĩsula: qs prima texisse fert' Pãphylæ patris filia (ut scri. Pli.) & tradit Aristo. in. v. Proprius. Quid iuuat ornato ꝑcedere uitta capillo? Aut tenues Choa uestе mouere sinus? ℣ Parrhasi: hic est ille nobilissimus pictor: qui olim cum Zeuside cõtendit: eumq; lintei pictura elusit. natus ẽ. Ephesi. De eo multa memorabilia tradit Pli. li. xxxv. ca. ix. de eo & Trãquillus in Tyberio: & Quinti. lib. xii. scribunt ℣ Signis: statuis. ℣ Mironis. Egregius hic fuit Statuarius: q; ĩdicat Pli. li. xxxiiii. & Propertius sic. Atq; arã circũ Steterãt armenta mironis. Quatuor artificis riuida signa boues. ℣ Phidiacũ ebur. i. statuæ eburneæ sculptæ a Phidia tãto successu: ut uiuere uiderentur. Virgi. Credo etiã uiuos ducẽt de marmore uultus. In ebore effingẽdo (ut scri. Quinti.) lõge citra Aemulũ uiguit: de hoc scri. Stra. li. viii. & Pli. lib. vii. & xxxiiii. huius etiã Seneca: & Plutarchus meminerũt. Proper. Phidiacus signo se iuppiter ornat eburno. Ouid. in carmine obsceno. Nõ sum phidiaca manu politus. ℣ Nec non polycleti. Sycionius statuarius fuit: de quo Pli. q diligẽtia supra cæteros fuit: formamq; humanã supra uerũ expressit: sed deorũ autoritatẽ non expleuit: ergo inquit poeta ubiq; extabãt opera polycleti statuarii egregiaq; multo cũ labore ab eo fuerant pacta. ℣ Mentore: hic celeberrimus fuit poculorũ celator (ut scri. Pli. li. xxxiii. & Mart. Accipe Mẽtorea pocula facta manu.) Idẽ alibi. Solus Mẽtoreos habes labores. Proptius. Lesbia Mẽtoreo uina bibas opere. ℣ Inde Dolobella ẽ. Ob eas inqt diuitias multi ad latrocinia cõuertebant. Quales fuerũt Dolobella: Antonius: & Verres: q ꝓuinciæ ꝑfecti eas spoliauerũt. Duos Dolobellas fuisse eodẽ nomine: & tẽpore scri. Pedianus: quorũ alterũ Cæsar accusauit ex Sicilia reũ: nec damnauit: quo Absoluto Rhodũ (ut scri. Trangllus) secessit. Alterũ Dolobellã: q Asiæ ꝑfuerat ꝓcõsul accusauit Scaurus repetundarũ: dãnauitq;. ℣ Atq; hinc Antonius. Hic est ille. C. Antonius: de quo Pedianus. Hunc Antoniũ Cæsores sexẽnio q̃ hæc dicerent senatu mouerũt: causasq; subscripserũt: q; socios diripuerat: multos. n. in Achaia spoliauerat. ℣ Sacrilegus Verres (ut i. ii. Saty. diximus) Verres p triẽniũ Siciliã tenuit: atq; i ea libidinose: auare: crudeliterq; uersatus est: succedente tãdẽ Metello: repetũdarũ reus: a siculis postulatus est. Sacrilegiũ aũt ob id appellat: q; nõ solũ deos Siculis sustulit: sed & Athenis Mineruã: Deli Apollinẽ: Iunonẽ Sami: Dianã pergami. Deosq; tota Asia græciaq; uiolauit: Vnde illud est Cice. in ipsum oxymorõ. Sicubris sanctissimis sustulisset. ℣ Occulta spolia: in urbem inqt referrebãt plura: spolia ꝓuincialiũ ueluti de rebus bellicis parta: quũ omnino essent de pace sublata. ℣ Occulta. i furtiua: nã ea palã nõ referebant: ut conspicuos ia ne deos qdẽ i suis urbibus: ad quos cõfugerẽt habere: q; eorum simulachra sanctissima. C. Verres ex delubris sanctissimis sustulisset. ℣ Occulta spolia: in urbem inqt referrebãt plura: spolia ꝓuincialiũ ueluti de rebus bellicis parta: quũ omnino essent de pace sublata. ℣ Occulta. i furtiua: nã ea palã nõ referebant: ut conspicuos ia ne deos qdẽ i suis urbibus: ad quos cõfugerẽt habere: q; eorum simulachra sanctissima. C. Verres ex delubris sanctissimis sustulisset. ℣ Occulta & spolia: & plures de pace triũphos.

Naulum

Chlamys

Bombicina

Parrhasius

Myron

Phidia

Polycletus

Mentor

¶ Iuga pauca boum: subaudi ab inferioribus eripientur: indomitam enim sui temporis auariciam notat: quū etiam res uiles raperent. ¶ Capto eripietur agello. Ex quo inquit prouincialibus agelli erepti sunt nunc rapiunt pauca iuga boum: idest omnem reliquā uilem suppellectilem: unde Salu. in Cat. sic conqueritur At hi cōtra ignauissimi homines per summum scelus omnia ea sociis adimere: quae fortissimi uiri uictores hostibus reliquerāt. ¶ Ipsi deinde lares: ipsi dii domestici: quos colūt: bene aūt ipsi: quasi qui minime sunt uioládi. ¶ Si q. s. ē. ¶ Spectabile pulchrū: & spectatu dignū. ¶ Signū. Statua. ¶ Vnicus: ēt unicus. ¶ Ná sūt haec maxia. i. haec quae eis sunt relicta: q̄is minima pro summis sunt.

Nūc sociis iuga pauca boū: & grex pu⁹ eq̄ g.
Et pater armenti capto eripietur agello
Ipsi deinde lares: si quod spectabile signum.
Si quis i ædicula deus unicus: haec &. h. sunt
Pro summis: nā sunt haec maxia: despicias tu
Forsitan imbelles rhodios: unctaq̄ corinthu.
Despicias merito: quid enim resinata iuuetus
Cruraq̄ totius facient tibi leuia gentis:
Horrida uitanda est hispāia: gallicus axis.
Illiricumq̄ latus: parce & melioribus illis.
Q ui saturant urbem: circo: scænaq̄ uacate
Q uata aute inde feres ta diræ pmia culpæ:
Q uū tenues nup marius discinxerit aphros:
Curandū in primis: ne magna iniuria fiat
Fortibus: & miseris: tollas licet oe: qd usq̄ est
Auri: atq̄ argēti: scutum: gladiumq̄ relinqs.
Et iacula: & galea: spoliatis arma supersunt.
Q uod modo proposui non est sententia uestra.

Despicias tu forsitan: possis forsitā secure rhodios imbelles: & Corinthios spoliare: a quibus tibi nihil sit metuendum: quando effœminati: mollesq̄ sint: sed caue inquit hispaniae iniuriam facias: quae scelus inultum nō sinet. ¶ Imbelles rhodios: luxuria: & delitiis affluentes. ¶ Nā ex Asia: ut docet Vale. Lauticia & immodici sumptus: & omnia nō necessaria uoluptatis genera fluxerūt. Sic & Liui. li. ix. de bello macedonico: luxuriae peregrinae origo ab exercitu asiatico in urbē inuecta est. Rhodos autē ísula est maris Lycii cognominata: ut diximus i. vi. Satyra. a Rhodo Neptuni filia ex sorore Telchinū. Lycia autē pars est Asiae. ¶ Vnctaq̄ Coríthū: pīguem: & locupletissimā: ac pinde uoluptatibus: & luxuriae obsequētem. Nā pecunia: ut docet Thucydides lib. pri. Præpotēs fuit: ut etiā ab antiquis poetis demonstrāt locuples opidū cognominātibus. Eā etiā scribit Strabo libro viii. Locupletissimam fuisse: ibiq̄ emporium fuisse mercatoribus: illud undiq̄ mercimōia cōuehētibus unde Vectigalia pendi ingētia contigebat: ueneris ét réplū ade o locupletatū extitit: ut supra mille deæ pstitutas puellas caperet: quas ueneri uiri: mulieresq̄ adixerūt: ppter has igiur frequens in urbem multitudo: turbaq̄ conueniebat: unde ciuitas mirū in modum: ditabatur. Naute etiam leuiter sumptus facti/tantes absumebant: Hinc uulgatū est ueteri sermone prouerbium. Nō omnium est uirorum corinthum nauigatio. sita autē est i medio isthmi. ¶ Resinata: expilata. Arborum: ut scribit Pli. li. xiiii. ex quibus manat succus: aliae picem: aliae resinam mittunt. Resina autem pillos e corpore hominum euellebāt. Quod: ut turpissimum notat Plinius eodem libro his uerbis: pudetq̄ cōfiteri maximum iam honorem eius esse in euellendis e uirorū corporibus pilis. Ergo resinata: glabrata: cuius crura sunt depilia: & mollia. ¶ Leuia: expilata: nam leue appellamus priore producta sine pilis. Macrobius. Leue autē est mulierum corpus: quasi naturali frigore denseturIuuena. Et iam leue caput. ¶ Horrida uitāda est hispania: nulla iquit iniuria lacessenda est hispania. Nā romanos impetus sæpe sustinuit. Numantini enim multos imperatores cum exercitibus profligarūt primo. Qui Pompeium: deinde. M. Pompilium: postea Hostilium Mancinum: quod bellum uicesimum perdu tauit annū. Et postremo quum ipsi a Scipione obsessi ad extremam necessitatem eēnt redacti: ne in romanorū potestatē peruenirēt: res omnes in forum collatas cum uxoribus & liberis incēdio absumpserūt: seq̄ omnes igni superiecerūt. ¶ Horrida: inculta: & delicarū aspernatrix. ¶ Vitāda est: qa se ulciscetur. ¶ Gallicus axis: .i. gallia: quae in continuo armorum tumultu uersatur: & inqua subiuganda Cæsar decē cōsumpsit annos: & nunc imperii Romani frena recusat: nam temporibus Vitelii & Vespasiani tumultum excitauit armorū. ¶ Illyricumq̄ latus. Illyrii autore. Laflor. sub extremis Alpium radicibus agūt inter Arsiam gentem liburnorū. Titiumq̄ flumen longissime per totum adriani maris littus effusi. Pli. hb. iii. ostendit illyricum Macedoniā: pānonia: & Noricis terminari. ¶ Parce & messoribus illis: aphros intelligit unde romam frumēta multa mittebantur Pli. li. v. scri. in Aphrica regione esse. ccl. M. passuū fertilitatis eximiae cū cētesima fruge agricolis fœnus reddente terra. ¶ Circo: satyrice dictum. i. ludis circēsibus: & Scænicis: quibus tota ciuitas uacabat unde & alibi indignatur poeta. Si potes auelli circēsibus: & alibi. Atq̄ duas tātum res anxius orat. Pannū: & Circēses. ¶ Quāta āt inde feres: q̄si dicat modica: cū interrogatione legēdem. i. minima erūt aphris: quae abstuleris: quum iam a Mario prisco sint spoliati. ¶ Inde: ab aphris: nā precessit messoribus illis: sequitur deinde: quum marius discixerit aphros. ¶ Marius. i. prisCus: de quo satyra pria. Exul ab octaua marius bibit. ¶ Discinxerit: spoliauerit: tractū ab is: q uestimēta alicui ablaturi Zonā dissoluūt. ¶ Curandū i primis. Curādū inquit est: ne cuiq̄ magna fiat iniuria: sed pcipue fortibus: & pauperibus: qa tales facile ad uidictā accenduntur. ¶ Fortibus: & miseris: utrūq̄ enim ad uindictam est ualidū: nam ubi fortis se ab alio sentit iniuste opprimi. Iniuriam æquo animo ferre negt. ¶ Tollas licet oe. s. facere nō poteris: quin arma relinquant: quibus se uidicēt. Licet reliquis bonis fuerint spoliati. ¶ Quod mō. ppositū: ego dixi de puicialiū uindicta. ¶ Nō est sententia: nō est: q tātū modo ego ita sentiā: sed ē Sibyllae uaticiniū: ut ab auctoritate sit suasio: ut dicat credēdū eē ex illatis iniuriis puicialibus: & sociis: eos ab Romanos ipio defecturos. Sētētiā igt Quiti. uocauerūt: qđ aio sensissēt. Sētētiā ét dicius oratione generalē pnūciatione cōtinētē: q uel hortat: uel demōstrat: ut Inscitia ē cōtra stimulū calces.

Resina

Sētentia

¶ Folium Sibyllae. Sibylla i foliis responsa dabat scripta. Verg. Foliis tantū ne carmina manda. Hoc etiā apud priscos: ut scribit Pli. seruatum est ante usum chartarum: ut in foliis Palmarum scriberent. ¶ Sibyllae: nomē ē non pprium mulieris: sed officii σιουσ enim deos Eoles appellant: & βουλη cōsilium quasi dei consiliū: hoc est: quae mentem & cōsilium dei scire uiderent: futura. n. pdicebant: fuere aūt: autore Varrone: ut scribit Lactātius: decē. ¶ Si tibi sancta cohors: ordo est. Tūc licet a Pico numeres genus tuū: si tibi ē sancta cohors: ut sit sensus: patiar te ostētes generosū: origie deducta; uel a Pico: si nemo Acersecomes. i. nullus libertus tuus uēdit tribūal. i. iudicia & sentētias. ¶ Acersecomes: capillatū significat dictio ē graeca: ab a q̄ ē sine: & κειρω tōdeo cuius futurū secūdū Eoles est κειρσω & κομα coma inde Acersecomes i tōsus comā: quales pueros Rōani: ut scribit Seneca: in delitiis habuere. Appellatus ē ét Apollo Acersecomes q intonsus sēper esset: estq̄ peculiare Appollinis epitheton: q nunq̄ radii possūt a frōte lucis auelli. ¶ Crimē in cōiunge: subaudi ē: nā sæpe pfecti uxoribus obsequētes: iniqs sententias ferūt. ¶ Celæno. i. si auaritia tua tanq̄ altera celæno arpya nō parat ire p cōuentus (Nam Arpyae fingunt a poetis rapaces: & sordidae fuisse & tres sorores) κελαινοσ autē apud nos significat obscurum: & tenebrosū. ¶ Conuētus: q̄tuor modis itelligitur: uno modo quū quēlibet hominē ab aliquo conuentū dicimus. Alio quum significat multitudo ex cōpluribus hominū generibus in unū cōtracta locū. Tertio quū aliquē in locū frequētia hoium supplicationis: aut gratulationis cā cōgregat: quarto quū a magistratibus iudicii causa populis colligit. Hoc igit loco Iuuena. de locis: ubi a magistratibus iudicii causa populi prouinciae congregabantur. In hispania autē erant cōuētus quattuor statuit p rectores prouinciae ad iudicia facienda. Gaditanus: Cordubēsis: Actysitanus: & Hispalensis: unde Suetonius in Cæsare. Quæstori ulterior hispania obuenit: ubi cum mādato reipubli. iure dicendo cōuentus circumiret. ¶ Apico: qui primus rex aboriginū fuit: & Fauni pater: Saturni uero filius. Ver. Isq̄ parenté. Te saturne refert: tu sanguinis ultimus autor. Ergo a pico tanq̄ ab antiqua: & nobili pgenie. De pico Ouidius lib. xiiii. meta. & in fastis. Item Dionysius li. primo antiquitatū italiae meminerūt. ¶ Alta nomina: sublimia: & fortium uirorū. Sic Statius in Thebaide nomina ingētia dicit. i. nomina uirorū magnorū: & forcium. Quorumq̄ ingētia tellus. Aonis & Tyriae suspirāt nomina matres. ¶ Omnē pugnā titanida. i. ipsos titanas: q aduersus deos pugnauerūt: lege Ouid. & Higiniū. ¶ Ipsumq̄ pmethea: quasi qui antiquissimus fuerit. Deucalionis enim Thessaliae regis fuit pater: quo regnante fuit diluuiū illud cantatissimum. Hunc pmetheū antiquitas cōmēta est primū fuisse: qui ex limo hominē finexerit: quem in fuso igne cælesti ex solis rotis subrepto animauerit: unde Fulgentius prometheum dicit esse appellatum προ μηθειαq̄ quasi prouidētem uirum. Huius meminit & Higinius. ¶ Proauum: maiores tuos. Ouidius Et gēus: & pauos: & regia noīa iactas. ¶ De quocunq̄ libro. i. de omnibus iis: de quibus scriptores tradiderunt: neq̄ enim nobis scire liceret: qui egregii: fortesq̄ fuissent: nisi scriptorum monumenta extarent: ergo bene ait de quocunq̄ libro. ¶ Quod si pcipitem. Ordo est. Nobilitas ipsorū parentum incipit stare cōtra te: si ambitus rapit te pcipitem. Sensus est. Si male inqt uixeris nobilitas tuoz maiorū tibi obest: quia efficit: ut eoz splēdore ab omnibus cognoscaris: q si humili loco natus esses: non ita oībus esses notus. ¶ Ambitus: Ambitū pro ambitione posuit. Est. n. ambitio honoris cupiditas. Sallustius. Sed a quo icepto studio me ambitio mala detinuerat. ¶ Atq̄ libido. Vsus ueneris: quo nihil turpius est homini: quo. n. id ui penetrauit: iniuria ibi dominat: infamia flagrat. ¶ Frangis uirgas: si crudelis es in socios: quibus pes. Nā sex lictores pcedentes prætorem sex uirgarū fasces cum securibus colligatos gestabāt. Duodecim autē consules. Eæ autem erant Ex Betulla: unde inqt Plinius. Betulla terribilis magistratum uirgis. ¶ Incipit ipsorum contra te stare. Nobilitas inqt tua tibi nocet: facit. n. ut scelera tua omnibus nota sint uidetur aūt hoc sumptū ex Sallustio in iugurthino: q sic scri. Maioz gloria posteris lumē ē: neq̄ bona: neq̄ mala eorū i occulto patitur. ¶ Præferre clarā facem pudēdis: & scelera tua oībus nota facere: nam eorum fama: & splendore tanq̄ face præcedēte facta tua illustrantur: & nota fiunt. ¶ Omne animi uiciū. Sensus est: omne inquit hoīs uiciū tāti oībus notius est: quāto ipse: q cōmittit est illustrior: ut sit pcedētis sentētiae confirmatio. ¶ Tanto conspectius: tāto euidētius: & qđ cōspici possit. ¶ Quo mihi te solitū. Sensus est: qd opus est te iactes: & nobilem te prædices si falsa testamēta solitus es signare: quod hominis est sceleratissimi: ut doceat nobilitatē ex bonis moribus censeri. Subaudiendū igitur est iactas: ut sit. Quo ad qd te iactas: ita dictum: ut illud Ora. Quo tibi tulli sumere depositū clauū fieriq̄ tribúo: & alibi. Quo mihi fortuna: si nō cōcedit: utibis āt repetit quo ad maiorē idignationē exprimendā. ¶ Signare: obsignare annulo: unde alibi. Signator falso q se lautū atq̄ beatū. Exiguis tabulis: & gēma fecerat uda. Trāquillus i Cæ. Quū qd p iocū testādi gratia signarēt. ¶ Falsas ta. falsa testamēta. Vlpiáus de testamētis: signatas tabulas accipi oportet & si tabulae litheo: quo iuolutae sūt signa ipsa fuerit. Trāquillus i Nerōe. Tūc primū reptū: ne tabulae: nisi ptusae ac ter lino p foramia traiecto obsignarent.

Sibylla

Acersecomes

Cōuentus

¶ In templis quæ fecit auus: ibi enim sæpe signabant: ut ostenderent fidem religione maxime cõstringi. ¶ Auus: ideſt maiores tui: quasi dicat: quæ illi per uirtutem: nec sine ingenti gloria fecerunt: tu tuis flagitiis dedecoras. ¶ Statuam q parentis: ante triumphalem: ita dictum: sicut & ante. Ante Numantinos si dormire icipis ortu Luciferi quo signa duces: & castra mouebant. ¶ Si nocturnus adulter. Si tempore nocturno scortaris cõtecto capite cucullo Santonico. Est autem Cucullus genus uestimenti gallici: qui etiam cõpositio nomine a bardis gente gallica dicitur bardo cucullus: & bardiacus cucullus: de quo plura dicemus i ultima satyra illic. Bardiacus datur iudex &c. De eo Alibi poeta. Illa iubet sumpto Iuuenem properare cucullo. ¶ Santonico: gallico. Martialis. Gallia Santonico uestit te bardo cucullo. Santones enim populi sunt Aquitaniæ ad oceanum uersi: quæ est tertia pars galliæ. Strabo li. quarto. Tybullus. Et oceani littora Santonici. ¶ Præter: iuxta. ¶ Damasippus: equorum domitor interpretatur: Δαμαζω enim domito ιππος equus: per Damasippum autem quemcũq nobilem taxat. Nã temporibus Neronis multi a claris maioribus oriũdi aurigare in gratiam principis didicerunt: qui ut est apud Tranquillum: eodem studio tenebat. Hos igitur ut turpi studio fœdatos fugillat: ostendens tale haud quamq esse nobiles: nam poeta non modo sui: sed & superiorum temporum uicia insectatur: latenterq Neronem tangere uidetur. ¶ Ipse: habet emphasim. ¶ Stringit: cohibet: ne recurrat. ¶ Sufflamine: sufflamen id est: quod rotæ in descensu: uel nimio procursu opponitur: ne aut recurrat: aut nimium procurrat: pro mora posuit i ultima satyra. Nec res atteritur longo sufflamine litis: a quo uidetur: & uerbum sufflaminare formari. Nam Augustus Cæsar sufflaminandus participio usus est: ut docet Seneca sic. Acherius noster sufflaminandus est: adeo non currere: sed decurrere uidetur: uoluit enim ostendere miram illi fuisse eloquentiæ uelocitatem. ¶ Nocte quidam: uerba Damasippum excusantis: cui respondet poeta: sed luna uidet: & sydera testes oculos: intendunt. ¶ Finitum tempus honoris quum fuerit: eo inquit Damasippus impudentiæ deuenit: ut non dubitauerit finito consulatus sui tempore palam: & media luce auligare. ¶ Tempus honoris: ideſt consulatus. ¶ Flagellum: ad agitandos equos. ¶ Ac uirga prior annuet: prior amicum salutabit citra omnem pudorem: uel quod melius est: annuet prior uirga ipsis iumentis: ut cum sequentibus coniungantur. ¶ Manipulos soluet: syncope pro manipulos: ideſt fasciculos fœni: sic & Ouidius libro secundo fasto. Pertica suspensos portabat longa maniplos. Inde maniplaris nomina miles habent. ¶ Interea dũ lanatas: dum sacrificia inquit peragunturi: in quibus oues: & iuuenci mactantur ante aras iouis moræ numæ qui plurima (ut scribunt Liuius: Plutar. Diony. & Pli. de uiris illustribus) sacra instituit: iurat interea solã Hippo tanq stabulariorum deam: quæ equis præsit: & agasonibus. ¶ Lanatas: oues. ſ. lurat solã Hippo: tanto inquit studio tenetur aurigandi: agendiq iumenta: ut etiam per Hippo: quasi per numen peculiare agasonum: sibiq maxime colendum iuret: erit igitur accusatiuus græcus Hippo: triplicem enim habet iflexionem in accusatiuo: ut Hipponem: Hipponam: & Hippo dicamus: ut dicimus Didonem & Dido: Manthonem & Mantho: Saphonem & sapho: Ouidius. Miseramque relinquere Dido: nam uersus aliter nõ staret: aut reuera Hiponam tantum dicemus: nam sic in multis legitur codicibus: Hipponã: & facies olida ad præsepia pictas tolliturque illud solam. ¶ Hippo: deam: quam Stabularii colebant: ut ostendit Apuleius libro tertio metamorphoseos his uerbis. Respicio pilæ medio: quæ stabuli trabes sustinebat: in ipso meditullio Hipponæ deæ simulachrum residens ædiculæ: quod accurate corollis roseis recentibus fuerat ornatum. Qui & florentissimus Tertullianus in apologetico de eadem sic. Vos tamen non negabitis: & iumenta omnia: & cunctos canterios cũ sua Hippona coli a uobis. ¶ Et facies pictas: scilicet ipsius deæ hipponæ: ut intelligas plures imagines deæ: quæ in stabulis pingebantur: tanquam deæ iumentorum agasonumque præsidis. ¶ Sed quum peruigiles: aliud in nobilitate insectaſ flagitium: q scilicet absque ullo pudore: intermissa aurigatione: popinas frequentent. Est ergo Sensus. Quum nobilis Damasippus in popinas descendit: statim adsunt unguentarii qui eum uenientem blande excipiant: atque salutent. ¶ Placet: ipsi nobili. ¶ Instaurare: repetere: ac per hoc ostendit frequenter ab eo fieri. ¶ Peruigiles: ideſt noctu dieque patentes propter multitudinem confluentem. ¶ Popinas: loca sunt desidiæ: luxuriæque apparata: ibi enim commesabantur: cæteraque faciebant: quæ intemperantiæ sunt: qui in ea uersabantur popinones sunt appellati. ¶ Syrophœnix: unguẽtarius: fictum est nomẽ ex syria & phœnicia: nam illinc unguenta præciosa mittebantur: optimiq unguẽtorum cõpositores. ¶ Vdus: ideſt profluens undique exnimia unguentorum attrectatione. ¶ Amomo: ideſt unguento ex amomo. Est enim amomum genus fruticis proueniens in parte Armeniæ: quæ uocatur ocene: & in media: & in ponto: ex quo unguentum optimum fit: unde Plinius de unguentis scribens sic tradit. Omnia autem acutiora fiunt cõsto: amomo: quæ maxime nares feriunt.

cucullꝰ

santiones

In templis: quæ fecit auus: statuaq parentis
Ante triumphalem: quos si nocturnus adulter
Tempora santonico uelas adoperta cucullo:
Præter maiorum cineres: atq ossa uolucri
Carpento rapitur pinguis damasippus: & ipse.
Ipse rotam stringit multo sufflamine consul.
Nocte quidẽ: sed luna uidet: sed sydera testes
Intendunt oculos: finitum tempus honoris
Q uũ fuerit: clara damasippus luce flagellum
Sumet: & occursum nusquã trepidabit amici
Iam senis: ac uirga prior annuet: atq maniplos
Soluet: & infundet iumentis hordea lassis.
Interea dum lanatas: torquemq iuuencum
More numæ cedit iouis ante altaria: iurat
Solã hippo: & facies olida ad præsepia pictas.
Sed quum peruigiles placet istaurare popinas.
Obuius assiduo syrophœnix udus amomo

Sufflamen

Hippona

Popinones

Amomum

¶ Incola portæ idumeæ: hoc est: qui domi suæ incolit portas syrias. Nam Idume pars est syriæ: ut scribit Iosephus libro primo: & Strabo libro decimosexto. Plinius libro quito qui ita tradit. Qui subtilius Syriam diuidũt circum Euphratẽm Syriam phœnicem uolunt: & esse oram maritimam syriæ: cuius pars sit Idumæa: & iudææ: poeta igitur portam idumæam intelligit portam syriam. Nam in syria oppidum Rhosos est: & a tergo portæ: quæ syriæ uocantur: interuallo Rhosiorum montium & Tauri: bene ergo ait incola portæ idumeæ: quum idumæa: ut dixi: pars sit phœnices: unguentariusq sit ex syria phœnice. ¶ Hospitis affectu: ideſt salutat & appellat dominum: & regem blandiendo ex affectu ipsius hospitis: qui ita gaudet salutari: hoc autẽ ex ueteri consuetudine: ut docet Seneca libro q scri. Priscos solitos fuisse: quoties homini ignoto occurrent: eum dominum: & regem appellare: idq genus blanditi̇ quoddam erat: & honorifica appellatio Mart. libro primo. Quum te non nossem dominũ: regemq uocabam. Quum bene te noui iã mihi priscus eris. Idem libro. ii. Quod te nomine iam tuo saluto. Quem regem & dominum prius uocabam. Ne medixeris esse contumacem. Augustus: ut scri. Tranquillus: & Tertullianus: meminit se neca liberis: nec a feruis: uel ferio: uel ioco dominum passus est appellari: atq eiusmodi blanditias etiam iter ipsos prohibuit. ¶ Et cum uenali: adest inquit nõ solum unguentarius: sed & mulier: quæ uinum uẽdit quæ iisdem uenientem blanditiis nobilem excipit. Cyane autẽ est nomẽ mulieris uersantis in popinis: eiusdem nominis est. Mulier in nympham conuersa in Sicilia: & item alia Meãdri fluuii filia mater cauni & Biblidos: autor Oui. in meta. ¶ Succincta: administrandum. ¶ Venali lagœna. i. uino uenali: nam lagœna: ut diximus supra: est uas tam uinarium q aqrium: ostendit igitur poeta homines illic & ungi: & potare. ¶ Defensor culpæ: occurrit his: q possent obiici a criminis defensore: & ipsos aliquando in iisdem erroribus uersatos: ut dicat uerum quidem esse: q & ipsi in adolescentia sua peccauerint: sed erroribus suis non nimium immoratos: ut moneat: si plærũq per ætatis imbecillitatem: aut fragilitatem humanam in aliquod qs uicium prolapsus fuerit: ab eo celeriter recedendum. ¶ Fouisti errorem: ideſt tenuisti. ¶ Breue sit: attende sententiam: innuit poeta: cuius uis hominis esse ut erret: sed nullius nisi insipientis in errore perseuerare. ¶ Indulge ueniam: debes inquit pueris: & adolescentibus talia propter ætatem perpetrantibus ignoscere. ¶ Sed Damasippo ignoscendum nequaq est: qui iam est ætate prouectior: & iam grauioribus negociis aptus. ¶ Damasippus inquit: p quẽ intelligit: ut diximus: unũquẽq nobilem: non erubescit se in popinas & Thermas ad potandum demittere: ibi. n. hoies tantũ flagitiosi: uilissimiq uersabant: unde cũ emphasi ẽ pnũciãdũ ad illos calices Thermaꝝ: q si ad illas potiões: quibus fœdissimi homines inebriãtur. ¶ Inscripta lintea. i. fudaria thermaꝝ: quibus detergebantur: quũ sudassent. ita. n. a uarietate texturæ appellabantur: qua uidebantur inscripta: & picta. ¶ Maturus bello Armeniæ: ea ætate: ut aptus sit ad tractanda bella. ¶ Armeniæ: bene aũt Armeniam noiat. Nam imperante Nerone Armenia nouos excitauit Tumultus. ¶ Illuc missus Corbulo: Megistanas: qui primi defecerãt: pepulit sedibus. Castella eorũ excindit: plana: edita: ualidos ualidosq pari metu complet. Tacitus. Armenia finitima est Cappadociæ: dicta Ab armeno Iasonis comite. ¶ Syriæq tuendis amnibus: quales sunt Euphrates. Tigris & Orontes: sunt enim amnes Syriæ. ¶ Et Rheno ſ. tuendo: fluuius est Rheticarum. Alpium qui iacesso & præcipiti uertice ortus: modico flexu in occidentẽ uersus: germaniã a gallia separat: septẽtrionaliq oceano miscet. ¶ Istro: is ẽ: q & Danuibus noiatur: quẽ iccirco Papinius in Syluis: uocat binominẽ: ex uertice mõtis Arbonæ effusus plures adit populos: donec i põticũ mare sex erumpit meatibus. ¶ Mitte hostia Cæsar. Locus hic duobus modis põt explicari: ut si sensus. O Cæsar: si Damasippum ad bella gerẽda es missurus mitte hostia eius. i. noli qrere Damasippũ i sua domo: qa illic non inuenies: sed quære illum in popinis ubi quottidie uersatur: itẽ sic. O Cæsar: Damasippũ potes mittere ad hostia Istri: & Rheni: quia iam ætate est grauis: sed si uis eũ inuenire accede ad popinas: nam ibi est frequens ut sit manifesta irrisio nobilitatis. ¶ Legatum: legatus p oratore põit. Legatus itẽ dicit: qui in exercitu secundã post imperatorẽ obtinet dignitatem: ut hoc loco. ¶ Sãdapilarũ: feretrum est Sãdapila ad mortuos efferendos: in q non nobilium: sed plebiorũ tantũ: atq damnatorũ cadauera portabant: autor Fulgentius: unde Trãquillus sic de Domitiãno iterfecto. Cadauer eius populari sandapila p Vespillones exportatum. ¶ Tympana cessantia. i. iter gallos facerdotes cybeles: quia a suis per urbem bacchationibus: & discursibus cessant: & in popinis secedunt. ¶ Galli: sacerdotes cybelei. De gallis illic diximus apud Persiũ. Tũc grãdes galli. Dicti sunt Plini. Festo: & Oui. a gallo phrygiæ fluuio cuius aquam potantes reduntur insani. Martianus etiã tradit ab hoc fluuio: ministros matris deum gallos dictos. Tradunt scriptores hos spiritibus afflatos: & in armorum agitatione tumultuosa: & cum strepitu: & fragore: cymbalisque ac tympanis: & armis: item etiam tybiis uociferationibus inter sacrificãdũ stupefaciẽtes: inq ministrorũ habitu publica mõ quodã sacra factitãtes. ¶ Resupinati: ut occiosi: & ebri.

Idume

Portæ syriæ mos priscus salutãdi

Armenia unde

Rhenꝰ Ister

Sandapila

Galli

Vnde

¶ Aequa ibi libertas: indifferenter omnia illic aguntur:ut alicuius nullus sit respectus:sed omnes pari modo habeantur. ¶ Lectus:discubitorius:scilicet. ¶ Remotior:separatior in loco abstruso. ¶ Quid facias : si tale inqt nactus sis seruum:hoc est tam flagitiosum:quam est nobilis ille uitiosus:quid facias de illo:ut sit sensus:illum statim a te reiicias:mittasq ut neq hominem in ergastula. Sed uos inquit nobiles uobis ignoscitis: neq quicq̄ uobis turpe putatis:q non recte facitis:quasi dicat deberetis in uici animaduertere:taliaq delicta nō pati. ¶ In lucanos:nam frequentia erant ergastula in Lucania:& Ethruria. Martialis libro octauo. Et sonet inumera cōpede tuscus ager. ¶ Lucanos:lucāi populi sunt Italiae qui littus Thuscum attingunt : mediterraneamque plagam tenentes supra tarentinum sinum incolunt. Brutiis contermini sunt. Lege Strabonem in sexto. ¶ Ergastula. De ergastulis abunde diximus in sexto satyra. ¶ At uos troiugenae. Satyrica irrisio: idest nobiles:qui ex sanguine troiano iactatis originem uestram duci. ¶ Vobis ignoscitis:si quid īquit turpiter facitis:uobis ignoscitis:putatisq uobis id licere : qd' in Cerdone & paupere damnaretis : si admitterent. ¶ Cerdoni:ignobili:& humilimae cōditionis. Nam Cerdones dicuntur qui artificio:& lucro uictum q̄rūt. Nam κερδος significat lucrū. ¶ Volesos:& Brutos:per hos omnes nobiles intelligit : fuerunt enim Romani ciues antiquissimi Volesi originem ex:sabinis duxerūt:temporibus Romuli in urbem recepti. Nam Tacius rex Sabinorum post pactiones factas cum Romulo:ut aequa potestate:paribusq honoribus in urbe roma maneret:ipse & cum eo tres uiri ex illustribus familiis romae permanserunt Valerius uolesus : & talus cognomine tyrannus:& ultimus Metius Curtius is:qui armatus lacum nando se transmisit:& cognati & clientes gentiles numero haud pauciores centum. Quid si nusquam adeo. Sensus est. Nobilitas romana adeo est flagitiis contaminata nostris temporibus ut etiam:si foeda sunt:quae commemoraui:spurciora tamen etiam supersint:quae facit. Sicque probat per exēplum eiusdem Damasippi:per quem unum quemque nobilem intelligit:etiam turpiora fieri : q̄ quae supra ēt sint commemorata. ¶ Quid:scilicet dicas. ¶ Consumptis opibus:in eos enim inuehitur nobiles: q opibus per luxum consumptis:ad artem scaenicam descenderunt:ut pro histrionibus in scaena fabulas ageret:quod erat hominum uilissimorum:& infamium:multi etiam ad gladiaturam: quod extremae erat infamiae se conferebant:quod notat poeta in satyra. xi. illic. Nam dum ualida & iuuēilia membra sufficiunt galeae. ¶ Suppario: arti scaenicae. Nam Supparium:ut scribit Festus:mimici genus fuit ueli. De quo sic & Dona. in Terentium : pro auleis sipparia posterior aetas accepit. Est autem mimicum uelum:quod populo obsistit:dum fabularū actus commutatur. De eo sic meminit Apule. i. meta. Oro te inq̄ auleum tragicum dimoueto: & sipparium Scaenicum complicato:& item:auleo subducto & complicato:& complicitis sippariis scaena dispōitur. Seneca ad serenum de Tranquillitate uitae. Publius Tragicis comicisq uehementior ingeniis:quotiens inimicitias: ineptias & uerba ad summam caueam spectantia reliquit. Inter multa alia cothurno non tantum suppario fortiora. Cice. de prouinciis consularibus. ¶ Itaq ille alter:ut ipse est homo doctus:& a suis graecis subtilius eruditus quibuscum iam ī exedra helluatur: antea post sipparium solebat. ergo locasti uocem damasippe Suppario. i. ludis scaenicis uocem tuā mercede locauisti. ¶ Phasma:graece uisio latine nomē fuit fabulae Catulli poetae forte temporibus Iuuena. quemadmodum & Menandri : unde. Terentius. Idem Menandri phasma nunc nuper dedit. Illic namq adolescens ut scribit Do. est introductus:qui aspectu pulchrae uirginis: ueluti numinis uisu perculsus exhorruit:nomē igitur fabula sortita est ab euentu rei:q uisa fuerit puella ueluti dea: φαινεσκω enim idem est:quod appareo: Phasma item ponitur pro portento:aut saepe apud Herodotum. Tale inquit Phasma apparuit in graecia:in ea igitur fabula:aut uisio alicuius rei : aut monstra repraesentabantur : in quibus magno esset opus clamore:unde clamosum dixit poeta. ¶ Laureolum uelox etiam iquit Lentulus:uelox bene egit laureolum:estque risu satyrico adiuuandum:ut ostendat:non modo unum nobilem : sed multos ludis Scaenicis contaminari:optimeque fabulas tanquam peritos mimos agere : unde mira urbanitate ait: etiam Lentulus bene egit:idest bene se quidem in actione fabulae gessit. ¶ Lentulus : nomen proprium nobilis : qui & ipse fabulam laureolum egit in scaena. Nam Laureolus Tragoedia fuit:quam Neuius scripsit autore Gellio in carcere: dicta a laureolo : qui in ea introducebatur : sublatus ob scelus in crucem : hanc fabulam : ut alias multas Domitianus repraesentauit:ita ut qui ageret:uera non falsa cruce penderet . Martialis libro primo Nuda Caledonio sic pectora praebuit urso. Non falsa pendens in cruce Laureolus. Lentulus igitur nobilis Roma. eam egit pro Historione:ita ut non uera tamen cruce pependerit : quemadmodum debuit : ut ait Iuuenalis quando non erubuerit pro histrione in scaenam descendere. ¶ Velox : mira strenuitate. ¶ Dignus uera cruce:ex stomacho dixit poeta:dignus erat inquit qui uera cruce & non ficta penderet : quandoquidem histrionam faceret. ¶ Nec tamen ipsi ignoscas populo. Non solum inquit haec in nobilibus non sunt ferenda:quae faciunt:sed ne populo quidē ignoscendum:qui haec sine pudore spectat. ¶ Durior frōs:quia nullo afficitur pudore:in frōte enim est sedes pudoris:unde extat ,puerbiū:ut quū qs pudorē amiserit:dicat frontem perfricuisse. Quinti. pfrica frontē : & dicte digniorem:qui praetor fieres:q̄ Catonē. ¶ Huius populi: q̄si qui altiora curare deberet.

Lucani · **Cerdones** · **Volesi** · **Supparium** · **Phasma** · **Laureolus** · **Perfricare frōtem**

Aequa ubi libertas:communia pocula:lectus
Non alius cuiquam: nec mensa remotior ulli.
Quid facias talem sortitus pontice seruum?
Nempe in lucāos:aut thusca ergastula mittas.
At uos troiugenae uobis ignoscitis: & quae
Turpia cerdoni uolesos brutosq decebunt.
Quid:si nūquā adeo foedis: adeoq pudendis
Vtimur exemplis:ut non peiora supersint?
Consumptis opibus:uocem damasippe locasti
Suppario:clamosum ageres ut phasma catulli.
Laureolum uelox etiam bene lentulus egit.
Iudice me dignus uera cruce:nec tamen ipsi
Ignoscas populo:populi frons durior huius

Qui sedet:& spectat triscurria patriciorum.
Planipedes audit fabios:ridere potest qui
Mamercorum alapas:quāti sua funera uēdant
Quid refert? uendunt nullo cogente nerone.
Nec dubitant celsi praetoris uendere ludis.
Finge tamē gladios ī de:atq hinc pulpita pone.
Quid satius:mortem sic quisq exhorruit:ut sit
Zelotypus thymeles: stupidi collega corithi?
Res haud mira tamē:citharoedo pricipe natus
Nobilis:haec ultra: quid erit nisi ludus? & illud

¶ Qui sedet & spectat:qui sustinet cedere:& spectare. ¶ Triscurria:noua uocabuli compositio:per quā signat nimiam : & maximam patriciorum scurrulitatem: a tris & scurra. Nam tris & ter pro superlatiuo graeci & latini usi sunt. Plautus in rudente. Tunc trifurcifer mihi audes inclementer dicere? Idem in Bacchidibus. Vt pergraecetur tecum triuenefice. i. maxime uenifice: & maxime furcifer : unde dicimus & Trimegiston mercurium : quasi ter maximum: μεγιστος enim maximum significat. Martia. lib. vi. Hermes omnia solus & ter unus. i. trimegistus. ¶ Patriciorum:nobiliū:de uocabuli significatu diximus prima satyra. Illic patricios oēs opibus:quum prouocet unus. Fabios planipedes. i. nobiles:quales fuerunt fabii recitantes comedias Planipedias:de comediis diximus satyra prima. Illic recitauerit ille togatas. ¶ Mamercorū alapas. i. qui potest ridere:& spectare mamercos nobiles:qui in scaena alapas:& alia flagra patebant in agendis fabulis: sicuti & latinus Mimus:qui ut risum spectatoribus moueret:Paniculū alium mimū percutiebat. Mart. Hesterna factum narratur posthume coena. Os tibi praecisum quanto non ipse latinus. Vilia panniculi pcutit ora sono. Idem lib. v. O quā dignus eras alapis mariane latini. Te successurū credo ego panniculo. Mamercorum autem alapas possumus intelligere: aut quas ipsi aliis incuterent:aut quas ipi paterent. Mamercorum familia antiquissima fuit: quae nobilitatis principiū accepit:ab eo Mamerco aemilio:qui dictator fidenas:quū defecissent:debellauit:coepit. ¶ Quāti sua funera:nobiliū impudentiam insectatur:q & nō modo artibus scaenicis operā suam pstent:sed & in gladiaturā sponte sua descendāt in harena. Nā antea Nero quadringentos Senatores:sexcentosq equites Romanos:& quosdā fortunae atq existimationis integrae:ut Tranqllus & Tacitus scribunt:ad ferrum exhibuit. Ait igit' Iuuena. Nobiles cogente Nerone ad ferrū se tunc exhibuisse. Nunc autē nullo iubente ad id muneris descendere. Ordo est. Quid refert quanti uendant sua funera:est aūt tacita responsio ad defensores. Non sunt inquit excusandi quia digladiando magna pmia consequantur. Turpissimū enim est eis:quia sponte tali se offerunt muneri:q si coacti essent inquit poeta excusandi essent. ¶ Quid refert:quid pdest etiā: si multū lucrent tali arte foedari. ¶ Vendunt nullo cogente Nerone:hinc tota indignatio poetae est:quod non coacti id faciant. ¶ Vendere. s. sua funera. ¶ Ludis Celsi ptoris:nam praetores ludis perant:unde alibi. Quid? si uidisset praetorem in curribus altis. Extantem & medio sublimem in puluere circi. ¶ Celsi:celsus non est proprium hoc loco:ut quidam putauerunt:sed celsum expone sublimē:& sedentē in curru:quū ludis habitu triūphali praesit. ¶ Finge tamē gladios:duplici mō exponi posse uidet':ut sit sensus. Esto inquit mortis suppliciū tibi paratum sit:nisi in theatrum descendas ad artes scaenicis:nōne satius est mori q̄ ludis scaenicis foedari? Hincq maxime ostendit:artem illam scaenicam uilissimorum tantū hoīum fuisse:& infamū:unde & apud iurisconsultos lib. iii. digestorum legimus eos qui in scaena ob praemiū uersarent:& oēs qui operas suas locarint arti ludicrae:infames esse. Quod & in secūda satyra docet illic. Vicit & hoc monstrū tunicati fuscina gracchi: nam profligatissimus quisq ex iuuentute utriusq ordinis tenebatur senatusconsulto in opa scaenae areneq edenda:multiq & sponte sua:famosam illam iudici notam subibant:autor Tranquillus in Tyberio. Alius sensus est. Finge gladios ī de:atq hinc pone pulpita. i. ponamus:tibi ludos gladiatorios:& scaenicos proponi:quibus exercearis : utrum horū potius eligas:quasi dicat munus gladiatorium magis eligendum:ut minus turpe. Sicq ostendit quum uterq ludus sit inhonestus:turpiorem tamen esse scaenicū:unde bene ait:an quisq̄ sic mortem exhorruit : ut sit Zelotipus thymeles. i. an quisq̄ ita expauit ludos gladiatorios:ubi hoīes ceduntur:ut malit artibus scaenicis contaminari:hocq magis placet. Nam histrioniam & gladiaturam comparat:de utraq etiā fecit mentionem:ut ostendat iam nobilitatem roma:sine aliquo pudore in utroq munere uersari graui cum ignominia. ¶ Finge gladios:putat gladios esse:qui te confodiāt aut gladiaturā tibi proponi. ¶ Hinc pulpita. i. scaenā ipsam multis pulpitis extructā:in qua tibi ut histrioni sint agendae fabulae. Ac per hoc ostēdit mortē esse potius appetendā:q̄ pudorē amittendū:aut gladiaturā potius q̄ histrioniā eligendā. ¶ Mortē sic quisq̄: itane mortē quisq̄ timuit:ut oī prorsus pudore calcato malit in scaena uersari ,p histrione? ac si dicat:repetatq qd dictū est potius mortē eligendā:q̄ honestatē deserendā aut:ut diximus:itane gladiaturā quisq̄ extimuit:ubi mortis inest periculū:ut malit amplecti artē scaenicā. ¶ Vt sit Zelotypus thymeles:ut uelit in scaena uersari:ubi repsentat ,p histrione Latinū mimū Zelotypū Thymeles uxoris suae. Nā latinus mimus:de quo satyra prima:tēporibus domitiani tanq̄ Thymeles uxoris Zelotypus Panniculū alterum mimū alapis caedebat:ut risum spectatoribus moueret. ¶ Collega stupidi corinthi. i. socius corinthi alterius mimi. ¶ Stupidi:hebetis:& ignaui. ¶ Res haud mira tamē. s. est. Et ē sensus:nō ē tamē mirū:nobilē romanū haec facere:qa sub Nerone pricipe natus ē: q artibus scaenicis multū delectatus ē:nā ut scribūt Tacitus Tranql. & Euse. adeo cytharedicae arti dedit9 fuit:ut ī Achaia īstituerit ciuitates:apud q̄s musici agones edi solent:oēs cytharedorum coras ad ipm mittere. Eas adeo grate accipiebat:ut legatos:q ptulissent non mō primos admitteret:sed ēt familiaribus epulis interponeret. Cātāteo ne necessaria quidē causa excedere theatro licitum fuit:itaq enixe quaedam in spectaculis ferunt. Nūc poeta demonstrat philosophice:quantā perniciē moribus hoīum & ciuitatibus afferant corrupti mores principū eorumq:quorum uita omnibus tanq̄ speculū esse debet:unde illud ēt exit. Sed qd non faciet:q principis uxor? ¶ Natus nobilis. s. est. ¶ Haec ultra:post hac qd uidebimus ī urbe:nisi omnes nobiles scaenicis artibus uacare.

Mamercorum familia · **Praetorem**

Mirmillo Retiarius

¶ Vltra hæc.ſ.tempora.¶ Et illud dedecus.Sensus eſt:habes hoc etiam:q̄ in dedecus urbis maxime redundat gracchum pugnantem non armis mirmillonis:non clypeo:nō galea tectum:ſed habitu retiarii tunicati:erit q̄ appoſitio Gracchum pugnantē:dedecus autē appellat: tum q̄ artem gladiatoriam exerceat:quæ iſamis habetur:tum q̄ Mirmillo eſſe nō uult:qui tecta facie pugnat:ſed retiarius qui galerum tantum ſumit uultu aperto:ut cognoſcatur.Totaq̄ eſt hinc poetæ indignatio:q̄ gaudeat operam ſuam ſponte harenæ preſtare:& cognoſci:quaſi qui omnem pudoris rationem amiſerit:per Gracchum nobiliſſimum quēq̄ intelligit.Nā gracchoꝝ familia nobiliſſima fuit:& potens.¶ Mirmillonis:gladiatorum alter ſequuto & mirmillo: alter Retiarius dicebatur.Mirmillo ſcutum & falcem ſumebat & galeam:in cuius uertice erat effigies piſcis aduerſus quē Retiarius pugnans:quum eū inſequeretur:hæc cantabat.Non te peto:piſcem peto: quid me fugis galle?Retiarius aūt fuſcinam:& rete geſtabat tunicatus:ait igitur poeta nobiles eo inſolentiæ & impudentie deueniſſe:ut non modo non erubeſcant tecti armis in harena decertare more mirmillonis:qui tectus galea & ſcuto pugnat:ſed ultro oſa facie aperta peragant habitu retiarii tunicati:qui tunica tantū tectus dimicabat fuſcinam & rete geſtās: ut cognoſcatur:nā gaudent cognoſci.¶ Aut falce ſupina.Rerecta:quæ a mirmillone ſumebat.¶ Damnat:quia non pudet:īmo gaudet cognoſci.Tridentem.i.fuſcinā:quā habet: ut retiarius.¶ Erigit uultum:ut cognoſcatur.¶ Ad ſpectacula.i.ad ipſos ſpectatores theatri.¶ Nequicq̄:fruſtra:quum mirmillonē capere non potuerit.¶ Effudit:emiſit.¶ Dextra uibrata:dextra cōmota:& concuſſa iniiciendo rete.¶ Cedamus tunicæ.Cedamus inquit tunicæ.i.retiario homini tunicato:quū præſertim ſit ciuis:& nobilis Romanus:quod facile agnoſcas ex habitu diuite & magnifico.Nam funiculus ipſe:quo ſibi galerum capiti alligauit aureus eſt:qui ornatus non eſt pauperū gladiatoꝝ:hocq̄ totum ironicos pronunciandum:ut ſit ſenſus.Debemus inquit cedere:& locum dare nobili Romano fugienti tota harena:ut euadat ne.ſ.a mirmillone inſequēte feriatur:hocq̄ quaſi quadam cum miſeratione nobilitatis:habendus eſt inquit aliquis reſpectus ipſi nobili ut poſſit effugere manus mirmillonis ne cedat in harena.Sic etiā conſtat:ut tradit Herodianus: Cōmodo imperatori:qui in amphiteatro cum gladiatoribus dimicauit:habitum fuiſſe reſpectum a cæteris gladiatoribus Sic.n.ſcribit.Facile aūt dimicans ſuos cōpares ſuperabat:neq̄ tum ultra uulnera,pcedebat dāte unoquoq̄ manus:atq̄ imperatorem potius q̄ gladiatorē agnoſcente.Sicq̄ legendū eſt:cedamus & non credamus:aliter ſenſus non procedit:unde bene ſequitur.Ergo ignominiā.q.d.ipſum mirmillonem ex uictoria aduerſum nobilem potius ignominiā reportaſſe:quā laudem:aut gloriā:ut ſit ſenſus.Ergo mirmillo quū nō paſſus ſit Retiarium uirum nobilem fugere:q̄ſi cuius miſereri deberet:grauiorem adeptus eſt ignominiā:q̄ ſi graue uulnus accepiſſet:nam a ſpectatoribus deriſus eſt:q̄ſi qui peritus imperiū ſupauerit: hocq̄ totū ironicos in contēptū ipſius nobilis:tanq̄ qui fœdā in harena operā nauauerit.¶ Tunicæ:tunicato retiario.Nā rhetiarii tunicati erāt unde in.ii.ſaty.tunicati fuſcina gracchi.Tranql.in caligula.Retiarii tunicati qnq̄ numero gregatim dimicantis ſine certamine ullo:totidē ſecutoribus ſuccubuerant.¶ Aurea ſpi.i.funiculus ipe aureus:qui circa galerum diſcurrens ad ornatum porrigebat ad fauces:ut Galera ſub mento uincēret.Spira aūt propriæ appellat inuolucrum funis in orbem collecti.Et ſerpentē dicimus collectā in ſpirā: hoc eſt in gyrum & reuolutionē.Spirā ité dicimus circulū illū eminentē:q̄ baſi apponit.Victru.Sinaute ionice colūnæ fient ſcapus præter ſpira:& capitulū in octo partes:& dimidiā diuidat.Pli.lib.xxxvi.ca.xxiiii.In Epheſiæ dianæ primū colūnis ſpiræ ſubditæ:& capitella addita.Victru.Loquens de æde Dianæ ſic ſcribit. Et fecerunt primo columnæ craſſitudinem octaua parte:ut haberent ſpeciem excelſiorem:baſi ſpiram appoſuerunt pro calceo:capitulo uoluntas: uti capillamento concriſpatos cincinos perpendentes ornauerūt:truncoq̄ toto ſtrias:uti ſtolarum rugas matronali more demiſerunt.Spiras etiam dicimus in ligno:quum uenæ & nodi ſe conuoluerunt.Plini.lib.xvi.publicum omnium uiciū uocant ſpira: ubi ſeſe conuoluere uenæ:atq̄ nodi.¶ Longo galero.i.procero:& eminenti.¶ Secutor.hoc eſt mirmillo:qui retiarium poſtq̄ ab eo captus non eſt:inſequitur.¶ Iuſſus:a prætore:qui pōeſt ludis:& cui operam ſuam uēdidit.¶ Graccho.Nobili uiro retiario:de quo etiam in.ii.Satyra meminit.Tunicati fuſcina gracchi.¶ Libera ſi dentur: ſi poſſet inquit quod ſentit populus libere dicere:indubitanter Senecam q̄uis humili loco natum propter eius uirtutes Neroni pferret:qui nobilitatis ſuæ ſplendore uitiis obſcurauit:ut oſtendat in uirtute non in maiorum gloria ueram nobilitatem conſiſtere.Fuit aūt Seneca præceptor Neronis:& Lucani poetæ patruus:qui inciſione uenarum:& ueneni hauſtu periit.Tranql.Tacitus & Euſe.autores.Sed quum dicit libera ſi dentur populo ſuffragia inquā temporū ſuorū conditionē ſuſpirat: q̄bus ab imperatoribus occupata libertate oſa eorum nutu adminiſtrabantur:quū antea magiſtratus ſuffragiis populi crearentur:ut latius dicemus in ſatyra.x.¶ Quis tam perditus:q̄s adeo rationis egens.ſ.eſt.¶ Vt dubitet: ut non dicat Senecam Neroni præferendum.¶ Non una ſimia:qui parricidium commiſiſſent uirgis cæſi & culeo inſuti cū ſimia:gallinaceo:ſerpēte:& cane in mare:uel in,ppinquū flumen,pitciebant:autor eſt modeſtinus Iuriſconſultus lib.xliiii.digeſtoꝝ.Plautus iube hūc in ſui Culeo:atq̄ in altū deportari:ſi uis boná annonam.

Dededus urbis habes:nec mirmillonis i armis.
Nec clypeo gracchu pugnātē:aut falce ſupina
Damnat enim tales habitus:& damnat:& odit:
Nec galea frontē abſcondit:mouet ecce tridētē
Poſtquā uibrata pendentia retia dextra
Nequicq̄ effudit:nudum ad ſpectacula uultu
Erigit:& tota fugit agnoſcendus arena.
Cedamus tunicæ:de faucibus aurea cum ſe
Porrigat:& longo iactetur ſpira galero.
Ergo ignominiam grauiorem pertulit omni
Vulnere:cum gracchō iuſſus pugnare ſecutor
Libera ſi dentur populo ſuffragia: quis tam
Perditus ut dubitet ſenecam præferre neroni.

Parricidiarum ſuppli

¶ Non una:ſed multæ:ut qui multa cōmiſerit parricidia:ac p hoc multæ mortes.Parricidiū enī dicit cōmittere q̄cunq̄ manus cognatoꝝ ſanguine cōmaculat.Nero.n.ut Tacitus & Tranquillus ſcri.conſcius fuit necis Claudii:matrē Agrippinā & ſororē ſuā interfecit:autor Euſe.Octauā uxorē prius relegatā ſub crimine adulterii occidit Pompeiā duodecimo die poſt diuortiū Octauiæ in matrimoniū acceptā:ictu calcis grauidā itermit:& ægrā: Antoniā quoq̄ filiā Claudii recuſantē poſt mortē pōpeiæ nuptias ſuas:q̄ſi nouaꝝ regꝝ molitrix interfecit:Aulū plauciū iuuenem ſibi ppinquitate coniunctū iactans eū a matre dilectū:& ad ſpem īperii ſublatum.Item priuignum Ruphrium Criſpinum pōpeia natum impuberē adhuc: qa ferebat ducatus & impia ludere mergendū dū piſcaretur mari ſeruis ſuis demandauit.Britanicū fratrē ſuū per adoptionē ueneno ſuſtulit.¶ Culeus.Saccus eſt ex corio:quo ut diximus:iſuebant parricidæ.Ité nomē eſt menſuræ continentis amphoras uiginti.Priſcianus.Eſt & bis decies quē cōficit amphora nra.Culeus: ac nulla eſt maior menſura liquoris.Cato.Vbi delegeris i eius muſti culeū aquæ marinæ ueteris q̄tas binas: uel ſalis puri modiū:& eū in fiſcelā ſuſpendito.¶ Par agamēnonidæ:crimen ingt qđ cōmiſit Oreſtes quū matrē interemit:par fuit crimini Neronis:qui eodē mō Agrippinā matrē ſuā occidit:eſt aūt Agamēnonidæ genitiuus caſus.i.Oreſtes filii Agamēnonis.Sed cā facit rē diſſimilē.Sed cædes ingt Oreſtis:multū a cædæ:quā fecit Nero differt.Oreſtes.n.cām uī habuiſſe honeſtā necis mīnæ:quia ex Agamēnonē maritū ſuū:& patrē ipſius Oreſtis occidiſſet adiuta ab Aegiſto adultero:nā eū:ut alii tradiderūt:i cōuiuio ſecuri pcuſſit:unde ait ceſi media iter pocula:ut alii uero:quū ueſtē induereť ſine capitio.Neroni uero nulla fuit honeſta cā:cur matrē ſuā iterficeret.¶ Nūq̄ cātauit Oreſtes: qđ fecit nero:q nō mō romæ in agone cythariſtaꝝ contēdens oēs ſupauit:ſed & Olympia:Iſthmia:Pithia:Actia celebrās iter Cerycas tragœdos:& cytharistas coronatus eſt:autor Euſe.Tranql.ſcri.coronā ēt cytharæ a iudicibus ſibi allatā adorauiſſe:ferriq̄ ad auguſti ſtatuam iuſſiſſe:ſed & Neapoli:ubi ſæpius plures ēt dies cātauit:ſūpto & ad reficiēdā uocē breui rpe.Nec cōtētus harū artiū experimēta Romæ dediſſe:Achaiā ēt petiit:ubi maxie motus iſtituerat ciuitates:apud q̄s muſici agones ædi ſolēt:oēs cytharædoꝝ coronas ad ipm mittere.¶ Troica nō ſcri.nō dānat Neronē:q troica ſua ſcripſerit: q̄bus excidiū troianoꝝ cōtinebant:ſed qđ urbē incederit:cuius cōflagrationē ex turre mercenatica ,ſpectans Iætuſq̄ flāmæ(ut aiebat)pulchritudine:halo ſin.Illi cantauit in habitu ſcænico.i.captiuitatem troiæ:quā ſuis troicis cōplexus fuerat.q.d.nō ſcendit urbē Oreſtes ut nero:quē cōſtat ipſo tpe urbis flagrātis iniiſſe domeſticam ſcænā:& troianū ſcendiū ceciniſſe:pſentia mala caſibus uetuſtis aſſimulantē:urbē aūt ſcenderat:q̄ſi offenſus uetuſtate ædificioꝝ deformitate:& anguſtiis:flexuriſq̄ uicoꝝ.Tranql.tacitus: Euſebius:autores.Eutropius tradit Neronē urbē ſcendiſſe:ut ſpectaculi eius imaginē cerneret:q̄lis olī troia capta arſerat.Troica ſcripta a nerone fuiſſe Seruius docet illud exponēs.Et troiæ cynthius autor:cynthiū eē regē troiæ:quē in Troicis ſuis Nero cōmemorauit:idē illđ enarrās i.v. Aeneidos.Solus q paridē.Paris ingt ſcđm troica Neronis fortiſſimus fuit.Troica aūt appellauit Nero:quā Home.Iliada.Troica ēt ſcripſit Macer qđā affinis Ouidii:de quo ipſe: i ponto ſic meminit.Tu canis æterno qcqd reſtabat Homero:Ne careant ſūma troica bella manu.¶ Quid.n.Vergilius armis.Nero:quē iam.xiiii.annos tanq̄ imanem belluā:& terrificū monſtrū terraꝝ orbis ppeſſus fuerat: deſtitutus fuit initiū facientibus gallis:duce Iulio uindice:qui tum eam prouinciā proprætor obtinebat.Deſciuit & Galba in hiſpania cum exercitu.Ité Verginius Ruffus germanici exercitus ductor:qui quū Galbæ aſſenſurus nō foret:nec alii:niſi qué ſenatus delegiſſet ad imperiū.Iulius uindex idignatus:quū Galbæ faueret cōgreſſus eſt cū Verginio:a quo ſuperatus eſt & ad mortē cōpulſus:ceſis in eo conflictū uiginti milibus gallorū.Recuſauit tamē Verginius imperiū oblatū a militibus:cōſcius ſe ex æqueſtri familia ortum:ignoto patre: imparēq̄ ſe recepiſſet: tutū ſi recuſaſſet:unde extat apud Plinīū iunīorē tale diſtichon.Hic ſitus ē Ruffus pulſo qui uindice quondā.Imperiū aſſeruit non ſibi ſed patriæ.Demū enī ſecutus eſt partes Galbæ: qui Neroni imperium ademit.Ait ergo poeta:recte factum a Verginio uīdice & Galba:qui a Nerone deſciuerint: eius ſcelera ulciſcentes.Quid nero tam ſæua.Nero inquit in tyrannide ſua tam crudeli quid fecit?ac ſi dicat præter tam crudelia facta hoc eſt cædes ſuorum:& urbis incendium:quid aliud fecit?ſicq̄ interrogationi reſpondēdo:oſtendit illum etiam contra omnē imperatoris maieſtatem uerſatum eſſe in certaminibus cytharædorū.¶ Hæc opera:uerba reſpondentis.Hæc inquit q̄do me interrogas ſunt opera & artes Neronis.¶ Generoſi:ironice.¶ Proſtituī.Priſcia.ait proſtituī poſitum eſſe pro profiſti:ut ſita ſiſto.i.gaudētis ſtatui:& poni.¶ Ad pulpita peregrina.i.in ſcæna ubi multa pulpita ſunt extructa:ut docet Victru.hoc damnat:q̄ non ſolū romæ:ſed Neapoli in theatro cōplures cātauerit dies:idēq̄ ēt in Achaia pro cytharedo uerſatus ſit in certaminibus: ubi inſtituerat ciuitates:apud q̄s muſici agones edi ſolēt:oēs cytharedoꝝ coronas ad ipm mittere:eas adeo grate recipiebat:ut legatos:qui ptuliſſent:non mō primos admitteret:ſed ēt familiaribus epulis īterponeret Olympiæ quoq̄ pter conſuetudiné muſicū agona cōmiſit:ibiq̄ ēt pluriſariā aurigauit:ſed excuſſus curru:ac rurſus repoſitus quū pdurare non poſſet deſtitit ante decurſum:nec eo ſocius coronatus eſt.Deniq̄ certamina obiit Olympia.Quattuor āt certamia erāt celebratiſſima:q̄ ī græcia celebrabāť.Olympica i honorē iouis: donabanturq̄ Olympia

Pythia / Isthmia / Nemea

uictores corona ex oleastro.Pythia in honorẽ Apollinis:uictoribus corona dabat ex lauro.Isthmia in honorẽ
palæmonis:uictores coronã accipiebãt pineã.Nemea Archemoro dicata:uictoꝝ corona erat ex apio:unde se/
quitur.℣ Graiæq; apiũ meruisse coronæ.Ex græcia reuersus romã tanq̃ ingẽtẽ reportãs uictoriã:eo curru re
diit quo Augustus olĩ triũphauerat:& in ueste purpurea:distictaq; stellis aureis chlamyde:coronãq; capite ge
rẽs olympicã:dextra manu pythiã:seqntibus currũ ouãtiũ ritu plausoribus augustiãos militesq; se triũphi ei⁹
clamãtibus:isectat ergo ipm poeta:quẽ nõ puduerit:nõ mõ ro.& ĩ Italia:sed ẽt ĩ græcia locis pegrinis artibus
scænicis se fœdare.℣ Fœdo sal.scænica saltatiõe:ac p
hoc fœda: minimeq; hoĩe libero digna.℣ Meruisse
ap.i.coronã ex apio:q̃ ut dixĩus dabat uictoribus ĩ lu
dis nemeis:sicut docet Pli.lib.xix.his uerbis.Honos
apio in achaia coronare uictores sacri certaminis ne/
meæ:unde ĩnuit:& poeta ipm ĩ ludis nemeis concer
tasse.℣ Maioꝝ ef.i irrisionẽ neronis hæc dicit. Quũ
alii inqt hostiũ spolia:aliaq; uictoriaꝝ p̃mia soleãt an
te statuas maioꝝ suoꝝ collocare cũ ipsis reꝝ gestarũ
titulis:tu potes inqt o Nero ante effigies maioꝝ tuo
rũ collocare ornamẽta scænica:q̃ in recitatiõe tragœ
diaꝝ sũpsisti:& ĩsignia uocis tuæ.i.ornamẽta & præ
mia:q̃ ex cãtu tuo scænico cõsequutus es:ut p ĩsignia
uocis ĩtelligat p̃mia:q̃ accepit ex cãtu suo:hoc ẽ coro
nas & cytharã:quã ab iudicibus ad se allatã adorauit:

Gaudentis fœdo peregrina ad pulpita saltu
Prostitui:graiæq; apium meruisse coronæ.
Maiorum effigies habeant insignia uocis.
Ante pedes domiti longum tu pone thyestæ
Syrma:uel antigones:seu personã menalippes.
Et de marmoreo cytharam suspende colosso.
Quis catilina tuis natalibus:atq; cethegi
Inueniet quicquã sublimius:arma tamen uos
Nocturna:& flãmas domibus:templisq; para/
Vt bracchatoꝝ pueri: senonũq; minores.(stis.

Insignia

sicq; apte eius ĩpudẽtiã sugillat. Nã ĩsignia dicũt oĩa:q̃ sũt hoĩ ornamẽto:unde dicius insignia cõsulis uirgarũ
fasces cũ lictoribus:Annulũ ĩsigne ordinis eqstris:eo q; hoĩes ĩsigniat:ornet:& decoret.Ora.Tu quũ piectis ĩ/
signibus annulo eqstri.Romanoq; habitu pdis.℣ Effigies ma.i.statuæ:q̃ ĩ atriis cereæ in armariis ordine : ut
diximus:collocatæ ponebant.℣ Ante pe.do.p Domitii:aut patris tui : aut attaui.Nã uterq;: ut docet Tranq.

Syrma

Domitius est appellatus.℣ Thyestæ:de Thyestæ & Atreo:Tragœdiã scripserunt Varius & Sene.℣ Syrma:Tra
gœdoꝝ fuit uestis:quã pallã latini dixere:de q̃ Ora.ĩ poetica.Post hũc psonæ pallæq; reptor honestæ. Aeschy
lus Mar.Trãstulit ad satyros nr̃a thalia cothurnos. Aptasti lõgũ tu quoq; syrma tibi.℣ Lõgũ Syrma:pone in/
qt ornamẽta:habitusq; scænicos:qbus usus es ĩ agẽdis fabulis ante pedes patris tui: dictũ ãt ẽ Syrma a σηραο
qđ est traho:trahebat.n.p pulpita.Ora.Traxitq; uagus p pulpita uestẽ.Nero ãt recitauit tragœdias Canacem

Antigone

parturientẽ:Orestẽ matricidã:Oedipoden excæcatũ: Herculẽ insanũ.Tranq.autor.℣ Antigones : huius noĩs
fuit filia Laomedontis regis troianoꝝ:q̃ quũ ausa eẽt Iunoni se pulchritudĩe p̃ferre:ab ea ĩ Ciconiã ẽ cõuersa.
Fuit itẽ antigõe filia Oedipi:q̃ patrẽ cæcũ ductitauit:de hac frequẽs scripta fuerãt tragœdia:de ea & Stat.ĩ The
baide.℣ Menalippes:Diony.Halycarnaseus scri.Eurypidẽ comœdiã fecisse τησ σοφησ μεναλιππησ.i.de sa
piẽte Menalippe:ĩ q̃ comœdia Menalippe filios ĩ pr̃is stabulis exposuit:quã rẽ pr̃ pdigiũ eẽ existimãs delibe/
rauit adurere.Sed Menalippe dũ uellet filios seruare philosophoꝝ rõnibus nõ eẽ monstrũ ostẽdit.De hac for

Colossus

tasse ĩtellexit:& Varro in.ii.de re ru.℣ Colosso mar.respexit ad colossum:quẽ ut scri.Tranql.centũ &.xx.pedũ
æreũ erexit Nero ĩ uestibulo domus aureæ:q̃ statua eo mortuo:dicata fuit Soli mutato noĩe:eã fabricauit Ze
nodotus accitus e gallia.Pli.scri.li.xxxiiii.ca.vii.statuaꝝ moles turribus paras colossos uocitatas.Festus ait uo

Colossenses

citatũ eẽ colossum a colosso prio ĩuẽtore.Colossum ĩ portu suo Rhodii habuere tãta magnitudĩe: ut ĩter cru
ra naues extẽsis uelis trãsirẽt:is dicatus fuit Soli.septuagita.n.fuit cubitoꝝ altitudinis:quẽ fecerat chares Lyn
dios Lysippi discipulus.Hoc simulachꝝ post q̃dragesimũ sextũ annũ terræmotu pstratũ.Sed iacẽs quoq; mi
raculo fuit:pauci.n.pollicẽ eius amplectebant.Duodecim annis tradũt effectũ.ccc.talentis:a colosso colossen/
ses appellauit diuus paulus Rhodios:q; colossum illũ colerẽt:hoc ãt loco nõ de Neronis colosso ĩtelligit:q nõ
marmoreus:sed aereus (ut dixĩus) fuit:sed de statua Augusti.Tranqllus.n.ait sic de Nerone.Cytharã ãt ab iu/
dicibus ad se allatã adorauit:ferriq; ad Augusti statuã iussit:hoc nũc poeta Neroni obiicit.℣ Quis catilina tu.
Exẽplo Catilinæ & cethegi ostẽdit illos nõ appellãdos eẽ nobiles:q ex nobili orti genere:ĩpie atq; turpiter ui/
uunt.Nã catilina cũ.C.Cethego uiro Senatorio:& aliis nobilibus opprimẽdæ reip.cõsiliũ inierunt.Est ergo
sensus.Nihil genere tuo o Catilina:& Cethegi fuit nobilius:tamẽ nõ dubitastis pr̃iæ exitium machinari: quo
more fecerũt galli.℣ Tuis nata.tuo genere:& tua origine.Sene.ad Lucil.cõditor ille iuris hũani nõ natalibus
nos:nec noĩum claritate distinxit.℣ Vt braccha.pu.s.parauerũt:pueri bracchatoꝝ.i.posteri gallorum:q duce
Breno:relictis ob sterilitatẽ agris suis:Clusum Italiæ oppidũ obsederũt.Ad quos quũ misi fuissent ab Senatu
tres legati:q eos monerẽt:ut ab oppugnatiõe desisterẽt:ex iis unus cõtra ius gẽtiũ pcessit:& ducẽ senonũ ĩtere
mit.Quo facto cõcitati senones urbẽ ĩ festo exercitu petierũt:& fuso exercitu romano apđ Haliã fluuiũ uicto
res urbẽ ĩtrauerũt:ubi nobilissimos senũ cũ ĩsignibus honoꝝ quos qs gesserat ĩ uestibulis ædiũ sedẽtes occide
rũt.Reliq̃ iuuẽtus cũ mãlio ĩ capitoliũ fugit.ubi obsessa Camilli uirtute liberata est: ait ergo poeta:catilinã cũ

Gallia bracchata / Anaxiridæ

cõiuratoribus nõ aliter pr̃iæ pniciẽ q̃siuisse:q̃ gallos.Gallia ãt Bracchata appellata ẽ Narbonẽsis puincia:q̃ in
terno mari alluit.Varo flumĩe ab italia alpiũq; saluberrimis iugis discreta:a genere uestiũ:q̃s ad terrorẽ ĩton/
sas:& uarii coloris ferũt easdẽ græci:autore Diodo.anxiridas uocãt:de qbus ita meminit Cor.Ta. At cecinna
uelut relicta post alpes sæuicia ac licẽtia modesto agmĩe p Italia ĩcessit.Ornatũ ipsius municipia:& coloniæ in
superbiã trahebãt:q; uersicolori sagulo bracchas barbaꝝ tegmẽ indutus togatos alloq̃ret.De iis ẽt sic Tranql.
in Cæsare.Gallos cæsar in triũphũ ducit.Idẽ in curia Galli bracchas deposuerunt. Medos ẽt:aliasq; gẽtes bar/
baras tali genere uestiũ usas docet & Persi.Quæq; docet sapiẽs bracchatis illita medis, Porticus. Et Ouidi.de

tristibus.Pellibus hirsutis arcẽt mala frigora bracchis.Senones autẽ populi sunt galliæ Lugdunensis.℣ Ausi
.i.uos cõiuratores id facioris.℣ Quod liceat:qđ oĩbus licitũ sit.i.id facinoris cõmisistis: qđ ĩcẽdio hoc ẽ gra/
uissimo supplicio meret puniri.℣ Tunica molesta.i.igne:& supplicio ignis: de tunica autẽ molesta sic Seneca
lib.ii.ad Luciliũ.Cogita illam tunicã alimẽtis igniũ:& illitã:& ĩtextam:& qcquid aliud cõmẽta ẽ sæuitia:hoc
eni genus supplicii excogitatũ est:ut facinorosi hoĩes igne:& tunica obuoluti cremarentur uiui.℣ Sed uigilat
cõsul:uos inquit patriã q̃ritis pdere:q nobiles uos eẽ dicitis.Consul uero:quẽ ignobilẽ putatis:ipsam tuet : ac

Ausi quod liceat tunica punire molesta.
Sed uigilat consul:uexillaq; uestra coercet.
Hic nouus arpinas ignobilis:& modo romæ
Municipalis eques galeatum ponit ubiq;
Præsidium attonitis:& in omni gẽte laborat.
Tantum igitur muros intra toga contulit illi
Nominis:& tituli:quãtum nõ leucade:quãtũ
Thessaliæ campis octauius abstulit udo
Cædibus assiduis gladio:sed roma parentem
Roma patrem patriæ Ciceronẽ libera dixit
Arpinas alius uolscorum in monte solebat
Poscere mercedes alieno lassus aratro.
Nodosam:post hæc frangebat uertice uitem.
Si lentus pigra muniret castra dolabra.
Hic tamẽ & cymbros: & summa picula rerũ
Excipit:& solus trepidantem protegit urbem

seruat:sicq; poeta ostẽdit:nõ ex natalibus:sed ex recte
factis uirtuteq;:nobilitatẽ pẽdere:censendãq; eẽ.℣ Vi
gilat:opam dat:ne catilina:& reliq cõiurati rẽpu.per/

Vexilla unde

dant.℣ Vexilla uestra:conatus:& furores uestros: ue/
xilla.n.sunt signa militaria p diminutionẽ dicta a ue/
lis.℣ Coercet:reprimit.℣ Hic nouus arpinas ignobi

Cicerõis genus

lis.i.Ci.quẽ uos nouũ:& ignobilẽ p cõtemptũ appel
latis:quũ tamẽ cõstet:ut Plutar.& Euse.scribũt:eũ ex
regio uolscoꝝ genere eẽ ortũ:matre heluia: & p̃re eq
stris ordinis.Nã romãi eos:q nulla maioꝝ dignitate
claruissent:nouos soliti sunt appellare:unde Catilina
ĩ uectus in Ciceronẽ:eũ nouũ hoiem nũcupat.℣ Arpi

Volsci

nas:arpinũ oppidũ est uolscorũ patria Ciceronis: Vol
sci ãt populi sũt iũcti latinis quoꝝ oppida sunt. Aqnũ
Fabrateria: Frusino: Cora: Pometia: Antiũ:Velitræ:
& Suessa eorũ metropolis.℣ Eques mũicipalis romæ
.i.natus in municipio arpino:sed romæ in ordine eq/
stri.℣ Mõ romæ:q̃ mõ & nup in eqstri ordine dicitis
esse romæ:non uetere & nobili genere.unde Salu.ita
ignobilitatẽ obiicit.Veꝝ ut opinor splẽdor domesti/
cus tibi aĩos attollit.Et paulopost:ueꝝ:ut opinor: hõ
nouus arpinas ex.M.Crassi familia illius uirtutẽ imi/
tatur.Nam illos:ut diximus:romani:qui sine maioꝝ
splẽdore p seipsos claruissent:in cõtemptũ nouos ap/
pellabant:& inquilinos quasi:qui alienas ædes incolerent.℣ Nominis: famæ & laudis. ℣ Tituli:honorũ : qui
non sine titulo:& inscriptione notantur in fastis:statuisq; subscribunt.℣ Non leucade.i.ex bello actiaco : ubi
.M.Antonium cum Cleopatra bello nauali superauit Augustus:nam Leucas insula est ante sinum ambraciũ

Leucas

iuxta actium pmontorium epyri:ubi pugna cõmissa fuit.Eam insulam appellarunt Leucadem a petra albi/
cante:q̃ in pelagus illic ptendit.Alcmeonides uero scri.Alizeũ & Leucadũ filios fuisse Icari:& a Leucadio di
ctum esse Leucadẽ.℣ Campis Thessaliæ.i.ex uictoria pharsalica:supatis Cassio & Bruto.℣ Abstulit: reporta/
uit.℣ Sed roma:roma inquit non habuit:unde Augustũ Cæsarẽ:licet diuersa bella tractasset:appellaret patrẽ

Pater patriæ

patriæ:sed habuit unde Ciceronẽ appellaret:sic igit cõmendat quẽ romani:ut ignobilẽ uitupabant.℣ Patrẽ
patriæ:primus fuit Cicero:q tale cognomen meruit cõseruata patria in cõiuratione Catilinaria: id postea co/
gnominis ad impatores adulatiõe magis q̃ merito delatũ.℣ Arpinas alius.i.marius.Nã Arpinũ patria fuit cõ
munis Marii & Ciceronis Monet exemplo itẽ Marii nobilitatẽ ex uirtute pẽdere.℣ Lassus aratro alieno: ostẽ

Marius

dit Iuuenalis nõ solũ Mariũ aratorẽ fuisse:sed etiã agricolã mercenariũ.℣ Post hæc:post agricolationẽ rebus
stratioticis se accomodauit.Sequutus.n.est romanorũ castra:ut miles gregarius:qđ indicat: quũ ait illũ uer/
satum ĩter fabros ad dolãda ligna.Milites.n.opibus fabrilibus exercebant. Vnde Martianus iuriscõsultus ti/
tulo de re militari sic scribit.Et si scio fabrilibus operibus exerceri milites nõ esse alienũ.Fabri.n.tignarii:car/
pẽtarii:ferrarii:idq; genus artifices:ut docet.Vegetius:castra seq̃bant:nullius rei pcipes nisi opis castrorum
muniẽdoꝝ.Marius:ut scribit Plutar.obscuro genere ortus patrẽ Marium matrẽ Fulciniã pauperes hoĩes at/
q; mechanicos habuit:uitã ab Vrbanis:lautisq; uiuẽdi moribus alienã:sed modestã:& priscis uiuẽdi institutis
egit in uilla Ciuernate:q̃ erat in agro arpinati:militauit primo sub Scipione Aphricano Numantiã obsidẽte:
ubi quũ aliquãdo post cœnã de impatoribus sermo fieret:qdam ex p̃sentibus siue serio:siue ioco Scipionẽ in
terrogaret:quẽ talẽ ducẽ post illũ populus ro.habiturus eẽt.Scipio percusso leuiter Marii humero:hũc inqt.
hic p̃stanti uirtute erit.℣ Frãgebat uertice uitẽ.i.uite pulsabat a centurione in castris.Nam cẽturiones uitẽ ge
stabant ad milites in officio cõtinendos.Pli.li.xiiii.capite primo.Loquẽs de uitæ.Quid qđ insertæ castris sũ/
mam reꝝ impiumq; cõtinent.Cẽturionum in manu uitis:& optimo p̃mio tardos ordines ad lẽtas:perducit
aqlas.Liui.li.vii.ab urbe cõdita loquẽs de Scipione ĩferiore.Quẽ militẽ extra ordinẽ dephendit.si Ro.eẽt ui/
tibus:si extraneus uirgis cecidit.℣ Pigra dolabra:hoc est ipse piger.Dolabra ferramentũ est fabrorũ ad dolã/

Dolabra

da ligna:unde & nomẽ deductum.Castra.n.seq̃bant:Fabri:Cẽtonarii:& Dendrophoni.i.arborũ succisores.
℣ Hic tamẽ & Cimbros.Hic tamẽ inqt Marius:quẽ uos ignobilẽ dicitis:uicit & cĩbros.Nã eos in gallia apud
aq̃s sextias iũctis Catuli pcõsulis cũ exercitu suo copiis deleuit:ĩ quo p̃lio tradunt cæsar fuisse hoĩum cẽtũ &
.xl.milia capta.xl.℣ Et solus:nõ aũt solus hostẽ supauit sed una cũ collega catulo.Cæteꝝ hoc ex historia ẽ.Nã
ut scribit Plutarchus:famã & gloriã huius tei totam Mario pter primã uictoriã aduersus teutonas:& Am/
brones:& nomen ĩperii tribuebant:unde:autore Liuio:primores ciuitatis:qui aliquantulũ: ut nouo homini
ad tantos honores euecto ĩuiderant cõseruatã ab eo rempub.fatebant:quasi ab eo solo: & nõ etiam a collega.

¶ Atq; ideo:ob talem inqt uictoriã factum est:ut Collega nobilis Catulus Luctatius habuerit unde triũpharet:quasi dicat ex sudore hoĩs noui:& ignobilis,inuenit nobilis unde triũpharet:sicq; nobilitatẽ cauillãdo uirtutẽ extollit Marii:nã quũ duo ei triũphi:primus.s.ex teutonis:secũdus ex Cimbris offerent̃:ambos agere noluit.Nã:ut in huiusmodi secũdis rebus mãsuetum se pberet cum Catulo triũphare oĩno ĩstituit: formidabat eni milites:q in ea dimicatione cõuenerant:ut si Catulus honore excluderet̃:ipse quoq; triũpho priuaret̃.Ergo ipse in cã fuit:ut Catulus secundũ habuerit triũphum.s.Cimbricũ:quũ uterq; ei esset ab uniuerso populo oblatus.Hic aũt est ille Catulus Luctatius:de quo & in.ii.Saty.nõnulla attigimus : q capitolium igni absumptũ nõ solũ refecit:sed & magnificẽtius dedicauit. ¶ Maiora cadauera:magno.n.corpe : horrẽdisq; oculis erãt:& apud germanos pdones appellabant̃: auctor Plu.Cadauer aũt dictũ est a cadẽdo:nõ aũt:ut qdã exposuerũt:q̃si caro data uermibus:diciturq; cadauer nõ solũ hoium:sed oium animaliũ atq; etiã rerũ inanimatarũ:Vnde Seruius Sulpicius sic scri.Ciceroni.Hem nos homũculi ĩdignamur si qs nrõrũ interiit aut occisus ẽ quorũ uita breuior eẽ dẽt : quũ uno loco:tot oppidorũ cadauera piecta iaceant? Locutus .n.ẽ ante de multis ciuitatibus prostratis: & dirutis. ¶ Postq̃ corui uolebãt.i. postquã parta fuit uictoria. ¶ Stragẽ:cladẽ dictã a sternendo. ¶ Plæbeiæ deciorũ aĩe:licet inquit decii ignobiles haberent̃: quũ in domũ suã Decius pr̃ primus cõsulatũ detulerit: tamen opem patriæ tulerunt.Nã uterq; Decius pater & filius se deuouit:pater bello latino:filius bello aduersus æthruscos.Sãnites:Vmbros:& Gallos:decius pater:quũ se deuouit his uerbis:ut scri.Liui.li.viii.est usus:sicuti uerbis nũcupauit:ita p repu.quiritũ exercitu: legiõibus:auxiliis populi Ro.quiritũ legiones:auxiliaq; hostiũ mecum diis manibus deuoueo. Decius filius quũ uideret acies inclinari exemplũ patris imitatus aduocato.M.Liuio põtifice hastæ insistens: & solẽnia uerba respondẽs:se & hostes diis manibus deuouit:ĩpetuq; in hostes facto uictoriã suis reliquit legiõibus.Nã illico pugna ĩstaurata fuit:cœpitq; põtifex uociferari:uicisse Romanos defũctos consulis fato:gallos:samnitesq; telluris matris ac deorũ maniũ esse. ¶ Pro totis legionibus:pro totius exercitus Romani salute. ¶ Sufficinnt: sufficere dicimus ei:cui desideriũ implemus. ¶ Terræ parenti:in cuius uisceribus dicunt̃ ipsi esse inferi. ¶ Pluris.n.decii:exẽplo ergo Deciorum ostendit hominem sola animi uirtute nobilem (ut diximus)fieri:qd' item exemplo Serui Tullii pbat:qui in domo Tarquinii uxoris ĩdustria & cõsilio:tãta gratia apud populum Ro. uixit:ut quum interdũ iactari uoces ab Iuuene Tarquinio audiret:se iniussu populi regnare:ausus sit ferre ad populũ:uellẽt iuberẽtue:se regnare:unde tanto consensu:q̃to haud quisq̃ alius ante rex est declaratus. ¶ Ancilla:cornicularia:fuerat enim ex corniculo oppido latii.Est autem ordo:ille bonorũ regum ultimus natus ancilla meruit trabeam.Ancilla proprie dicitur mulier:quæ in seruitute est. ¶ Trabeam:uestis fuit regũ. ¶ Liuius: Seruius cũ trabea: & lictoribus prodiit.Plinius.Trabeis usos inquit accipio reges.Eam scribit Dionysius Haly.lib.ii.Circũ distinctã fuisse purpura: sub tegmine puniceo:uestẽq; fuisse gentilẽ romanis honorificã. ¶ Diadema:a Diadeo quod est circũligo:erat autem pannum:quo ueluti fascia reges caput sibi uinciebant. Seneca ad Lucillium.Vides illũ scythiæ Sarmatiæq; regem insigni capitis decore:si uis illum æstimare:totumq; scire qualis sit:fasciã solue:multũ mali sub illa latet.Valerius de pompeio sic.Cui cãdida fascia habẽti crus alligatũ Fauonius nõ inqt refert:qua ĩ parte corporis sit Diadema:exigua pãni cauillatione:regias eius uires exprobrans.idẽ alibi.Rex etiam ille subtilis iudicii:quem ferũt traditũ sibi Diadema:priusq̃ capiti ĩponeret retẽtũ diu considerasse:ac dixisse. O nobilem magis quã fœlicem pãnum. Hæc ideo copiosius dixi: ut eorũ opinio explodatur:qui Diademo coronam regiã interprætant̃. ¶ Quirini:hoc est insigne regiũ:quo Romulus: qui Quirinus dictus est:primus rex apud Romanos est usus:de Quirino illic est dictum in ualle Quirini. ¶ Fasces:de fascibus abunde superius diximus:his & reges utebant̃.Liuius:Dionysius:Plutarchus:& Macrobius autores. ¶ Vltimus bonorum regum:nã fuit sextus rex Romanorum: post quem Tarquinius superbus regnauit omnium ultimus:qui q̃to cæteris meliores fuere:tanto ĩpe fuit nequior. ¶ Iuuenes:ipsius cõsulis.Exẽplo filiorũ Bruti:& Aquilii:aliorũq; coniuratorum:qui nobili genere fuerunt:ostẽdit:ut supra exemplo Catilinæ & Cethegi:eos appellãdos non esse nobiles:qui citra uirtutem uiuunt:pulsis enim Tarquiniis regibus patricii iuuenes:inter quos fuere filii duo Iunii Bruti consulis:Marcus & Manlius Gelii uxoris Brut.fraters. .L.&.M.Aquilii memores eius licentiæ:quã sub regibus habuerant conspirarunt in domo Aquiliorũ de reducendis regibus.Coniurationem detexit uindex Cecinensis Aquiliorum seruus.Depræhensi iuuenes pœnas dederũt.Bruto filiis suis nõ parcente:nã suppliciũ eorũ constantissime iussit:& spectauit:autores Liuius: Diony.Plu.Pli.& Florus. ¶ Ipsius consulis.i.Bruti qui primus eiecto Tarquinio superbo consul est creatus. ¶ Deceret:cõueniret facere pro libertate.i.pro libertatis cõseruatione:quã pater eorum eiectis regibus patriæ tradiderat:multũ aũt ĩterest:quũ dicimus pro impio pugnat:& de ĩperio:ppugnare ẽ pro cõseruatione ĩpii: ut.s.qd' habeas cõserues.De ĩperio ãt pugnare:ẽ de impio habẽdo.s.ut qd' nõ habeas acqras:ut illud fit ĩ cõseruatiõe:hoc ĩ auctiõe. ¶ Dubia lib.hoc est:quũ libertas ĩ ambiguo ẽ:quũ alii ĩ oppugnãda:alii ĩ tuẽda laborẽt.

Q.Catulus

Cadauer

Decii

Seruius Tullius

Ancilla Trabea

Diadema

De filiis Bruti

Pro imperio

De ĩpio

Atq; ideo postq̃ ad cymbros:stragẽq; uolabãt
Qui nunq̃ attigerant maiora cadauera corui
Nobilis ornatur lauro collega secunda.
Plæbeiæ deciorũ animæ:plæbæia fuerunt
Nomina:pro totis legionibus hi tamen:& pro
Omnibus auxiliis:atq; omni plebe latina
Sufficiunt diis infernis terræq; parenti.
Pluris enim decii:quam qui seruantur ab illis.
Ancilla natus trabeam:& diadema quirini.
Et fasces meruit regum ultimus ille bonorum
Prodita laxabant portarũ claustra tyrannis
Exulibus iuuenes ipsius consulis:& quos
Magnũ aliquid dubia pro libertate deceret.

Quod miraretur quũ coclite mutius:& quæ
Imperii finẽ tyberinum uirgo natauit.
Occulta ad patres produxit crimina seruus
Matronis lugendus:at illos uerbera iustis
Afficiunt pœnis:& legũ prima securis.
Malo pater tibi sit thersites:dummodo tu sis
Aeacidæ similis:uulcaniaq; arma capessas.
Quam te thersitæ similem pducat achilles.
Et tamen ut longe repetas:longeq; reuoluas
Nomen:ab infami gentem deducis asylo.
Maiorũ primus quisquis fuit ille tuorum
Aut pastor fuit:aut illud:quod dicere nolo.

¶ Quod miraret̃:qd' posset mirari:& imitari. ¶ Mutius.s.Scæuola:q adolescẽs nobilis ĩdigne ferens ciuitatẽ romanã ab æthruscis obsideri:quorũ sæpe exercitus fudisset:abdito ĩtra uestẽ ferro in castra hostiũ uenit:quorũ dux erat Porsena:q ĩ regnũ conabat̃ Targnios restituere:ibi forte quũ stipẽdiũ militibus daret̃:& scriba cũ rege pari ornatu sederet:scribã p rege obtrũcat:captus & ante tribunal regis adductus:tũ quoq; ĩter tãtas fortunæ minas metuẽdus magisq̃ metuẽs:romanus sum inqt ciuis.C.Mutiũ uocãt:hostis hostẽ occidere uolui: necad mortẽ minus aĩ est q̃ ad cædẽ: statĩq; dextrã incẽso ad sacrificiũ foculo iniecit:quã aĩ uirtutẽ cõspectus Porsena eũ intactũ:inuiolatũq; dimisit: unde postea scæuolæ cognomẽ accepit:a clade dextræ manus:nota est historia. ¶ Quũ coclite.Ora. Cocles eodẽ bello positus forte in statiõe pontis: quũ porsena irrueret: solus hostiũ impetũ in primo põtis aditu sustinuit: donec a tergo pons ĩterrũperetur. Tunc in Tyberĩ armatus desiliit:multisq; superincidẽtibus telis ĩcolumis ad suos tranauit.Statua ei erecta fuit in comitio: agriq; q̃tum uno die arari posset datũ trãstyberĩ. Cocles aũt ob id est cognominatus: q in alio plio oculũ amiserat:scribit Pli.lib.xi.eos Coclites appellari: q altero lumine orbĩ nascerent̃:unde & Cyclopes accepĩmus appellatos in Sicilia:qd' solum oculũ in frõte harent coclites. ¶ Virgo.i.Chloelia:q̃ eodẽ bello ĩter pacis cõditiones data Porsenæ ĩter obsides dux agminis uirginum deceptis custodibus noctu castris eius egressa equũ:quẽ sors dederat:arripuit:& tyberĩ traiecit.Rex ita incẽsus Chloeliã obsidẽ petiit:accepitq;: cuius uirtutẽ admiratus eã ad suos remisit:fcã ei ptãte eligẽdi quos uellet secũ ducere ex obsidibus: q̃ pueros ĩ puberes elegisse fert̃:quorũ ætatẽ iniuriæ nõ obnoxiã eẽ sciebat:statua ei eq̃stris in foro posita. ¶ Virgo: ordo est:& qd' miraret̃ uirgo:q̃ natauit. ¶ Imperii finẽ tyberinũ:hoc est q̃ natauit tyberĩ:q tũc ĩperii Romani finis erat:nõ enĩ tũc tpis Romani ulterius impabant. ¶ Seruus.i.Vindex cecinẽsis unus ex seruis Aquiliorũ cõiurationis cõsiliũ:ut diximus:detexit:ad cõsules enĩ rem detulit:unde ille primũ dicit̃ uindicta liberatus: uindicta ab eo denoĩata.Post illũ obseruatũ est:ut q ita liberati essent:in ciuitatẽ accepti uiderent̃. ¶ Matronis lugẽ.aut quẽ matronæ lugerẽt:ut filiorũ suorũ accusatorẽ:aut quod magis placet:cuius obitũ matronæ merito lugere deberent:tãq̃ qui cõiurationẽ pdendo libertatẽ patriæ seruasset:quo more Brutũ annũ: ut scribit Liui. fleuerunt:ut acrẽ uiolatæ pudicitiæ uindicẽ. ¶ Verbera:nã nudatos nobilissimos iuuenes uirgis ceciderũt:securiq; pcusserunt. ¶ Et legũ prima securis.i.cõsulatus primus:q fuit inter leges expulsis regibus.Nã antea reges sine legibus oĩa arbitrio suo moderabant̃. Ac p hoc Brutũ intellige:q primus regibus exactis creatus cõsul suppliciũ sumpsit de filiis:reliqsq; cõiuratoribus. ¶ Malo pr̃ tibi sit.Sensus est. Malo te ex humili genere ortũ: mõ uirtutẽ amplexus sis:q̃ uerã hoĩ nobilitatẽ largit̃:q̃ ex claris maioribus:& nihil facias dignũ memoria & laude:uñ nobilitas cõparat̃. ¶ Thersites:in castris græcorũ Thersites fuit:ut in Iliade scribit Homerus:uir loquacissimus:q nihil curæ haberet q̃ recte:aut q̃ apte:sed ut q̃ primũ:& q̃ maxĩe ridicule loq̃ret̃. Idẽ fœdissimum oĩum:q ad troiã nauigauerãt:altero oculo Strabone: altero pede claudo : angustissimis humeris & ad pectus usq; cõtractis:uertice acuminato:raro capillo:& eo ĩpetigine astricto:idẽ cũ regibus cõtentionẽ agere solitus est assidue:eosq; obiurgare nõ honestatis utilitatisue grã:sed ut scurram ageret:hũc Vlysses grauiter sceptro eburneo pcussũ ĩteremit. ¶ Aeacidæ.i. Achillis nepotis Aeaci.Nã Aeacus genuit Peleũ:Peleus Achillẽ. ¶ Vulcania:nã Vulcanus Thetidis pcibus:ut scribit Homerus:arma Achilli filio fabricauit. ¶ Et tũ ut lõge:nõ sine summa ĩdignatiõe hæc a poeta dicũt̃:ut sit sensus.Licet inqt ĩtumescas lõgo genere maiorũ:illud tũ scies originẽ tuã duci ab ignobilibus:ostendẽs oẽs pariter romanos humili loco ortos eẽ:quũ aut a pastoribus genus suũ duxerit:aut ab hoĩbus sceleratissimis:q ad Asylũ Romuli cõfugerãt.Romanũ aũt populum a pastoribus duxisse originẽ ĩdicat & Varro in re rustica his uerbis.Romanorũ uero populũ a pastoribus esse ortũ quis nõ dicit? Quis Faustulũ nescit pastorẽ fuisse nutriciũ:q Romulũ & Remũ educauit:nõ ipsos fuisse pastores obtinebit:q parilibus potissimũ cõdiderũt urbẽ? ¶ Reuoluas nomẽ.i.originẽ:& nomẽ familiæ tuæ. ¶ Gentẽ.i.genus tuũ. ¶ Infami Asylo:hoc ẽ ĩfami genere hoĩum.Nã ut docet Liui.li.i.Romulus:ne uana eẽt urbis magnitudo:adiiciẽde multitudinis cã:locũ:q tũc septus erat dẽsis sentibus iter duos lucos Asylũ apuit:in honorẽ dei referẽs:sacrũ.n.eẽ uoluit & ĩuiolabilẽ eo ex finitimis populis turba oĩs sine discrimĩe liber an seruus eẽt auida nouarũ rerum pfugit:idq; primũ ad ceptã magnitudinẽ roboris fuit.Sicq; p speciẽ religionis erga deos spõsor factus est eos q illuc cõfugissent nihil detrimẽti ab inimicis accepturos:& si apud se pmanere uellẽt: ciuitatis etiã participes faciebat:tradebatq; agri portionẽ:quem bello q̃sierat:lege Dionysium. Asylũ aũt dixerunt ab a particula priuatiua & συλεω qd' est diripio:nullus enĩ illinc ui aliq̃ diripi poterat:hoc aũt nõ fuit ĩ oĩbus tẽplis:nisi qbus cõsecrationis lege cõcessum fuit:primo aũt:ut docet Seruius:apud Atheniẽses statutũ fuit ab Herculis filiis:quos insequebantur hi:qui erant a patre oppressi:sicut docet Statius in.vii.Thebaidos. Fama est defensos acie post busta paterni.Numinis herculeos sedem fundasse nepotes. Templum etiam Iunonis in urbe Troia appellatũ fuisse Asylũ ostẽdit.Virg.in.ii.Et iã porticibus uacuis Iunonis asylo. Custodes lecti phœnix & dirus Vlysses.Prædam asseruabãt. ¶ Aut pastor fuit:ut fuit Romulus & Remus eorũq; alter Faustulus. ¶ Quod dicere nolo.i.sceleratissimus:quales multi in Asylum ex finitimis locis confluxerant.

Mutius Scæuola

coclites

Vidicta

Thersites

Asylũ

Asylũ

Infami asylo .i. simili ac sordido conuenarum principio quod urbi romulus dedit aperto asilo humilis et obscura multitudo rerum nouarum cupida conueniebat Asila ea loca a grecis dicebantur in quibus preda fieri nec poterat et depopulatio

Scire uelim quare totiens. Hac satyra detestandū sui tpis flagitium insectatur. Multi enim abiecta oī honestate: quum iā barbati essent: uxorēq; haberent: draucorų cōmercio utebantur ꝓ se & uxore sua. Tale igit genus hoīum tota satyra exagitat: pari mō notans & molles cinædos: & draucos ipsos. Sed quū poeta liberiore stilo talem turpitudinē flagellet: illud oīno hanc satyram interpræ tanti obseruandū est: ut quū turpia offenderit: summā adhibeat uerborų modestiā: uiciū in cōtemptū trahat: doceat talia ut nefandissima esse fugiēda nihil esse oīpotenti deo nr̄o detestabilius. Sic.n. legēdo adolescentiū mētes a uiciis resiliūt: uirtutibus īhærēt: & praua declinātes recta sequunt. Introductū igit Neuolū: q in tali turpitudine cinædis operā pstabat: quasi p dialogū interrogat cur tristis sit: & is respōdens auaritiam sui tpis accusat: cōqueriturq; p laboribus suis pmia nō repēdi a Cinædis: nec ab iis: quorų uxorib⁹ opam pstitit. Sicq; poeta satyrico ueluti dialogo nefāda sui tpis uicia insectat. ¶ Fronte obducta: capata: & in rugas cōtracta. ¶ Marsia uictus. De Marsia phrygio ītelligit: q ut Apuleius scribit in primo limine primi libri floridorų filius fuit illius Hiagnis: q rudib⁹ adhuc musicæ sæculis solus ante alios cātus canere īstituit. Nam ante Hiagnin nihil aliud plæriq; callebāt q̄ qd Virgilianus opilio seu bubseq̄ Stridēti miserų stipula dispdere carmē. Primus Hiagnis ī canēdo manus disca pedinauit: primus duas tibias uno spiritu aīauit prim⁹ leuis & dextris foraminibus: acuto tinnitu & graui bōbo cōcentū musicū miscuit: a patre igit Marsias erudit⁹ cū Apolline certauit: a quo supatus uelut ursus bipes corio execto nudis & laceris uiscerib⁹ relictus ē. Ita marsias in pœnā cecinit & cecidit. ¶ Quid tibi cū uultu. s. tali. i. qd sibi uult talis uultus? ¶ Dephēsus: in turpi ope. ¶ Rauola: p cūnilingo sui tpis accipit. ¶ Rhodopes: nomē mulieris īfamis. ¶ Nos colaphū: legēdū ē q̄si p acclamationē poetæ: ex quo rei turpitudinē oñdit. q. d. Tā turpia fiūt p totā urbē: & sine ulla peccātis castigatiōe: uerų si seru⁹ crustula comedit: stati eū uerberamus: & acriter castigam⁹. Sicq; poeta docet mirā eē mortaliū cæcitatem: q leuiora cria notēt: & puniāt: grauiora uero īpunita relīquāt. ¶ Colaphū: dictio ē græca: latine alapa dr. Terē. Plus qngentos colaphos īfregit mihi. ¶ Crustula. Seruius drīā facit inter crustā & crustū: ut crusta sit eorų: q̄ nō comedūt: ut crusta marmoris. Virgi. Currētii flumine crustæ. Crustū uero eorų q̄ comedūt. Virg. Patulis nec parcere q̄dris. Fatalis crusti. Ora. p diminutionē in satyris. Dāt crustula blādi doctores elemēta uelit ut discere prima. ¶ Pollio crepereius: pollionē ut luxuriosū: & nepotē suggillat: q absūptis opib⁹ mutuo & ī fœnus cogebat pecuniā q̄rere: qd nō faciebat sine magno pudore: & frōtis cōtractiōe ob pristinā fortunā: a q̄ ob gulā deiectus erat. ¶ Hac facie: tua. s. o Neuole. ¶ Nō iuenit fatuos: hoc ē: q reuera fatui fuissēt: si dedissēt mutuo: qd ad se nō eēt reditus. Fatui aūt dicunt: q nullius sunt prudētiæ. Vñ uirgines illæ in sacra scriptura fatue dicunt: q̄ oleū secū nō attulerūt: cōtra prudētes: q̄ attulerāt: ita ut uocabula opposita sint: & cōtraria. Vñ: subaudi sunt. ¶ Tot rugæ: tāta uultus tristitia: q̄ per rugas ostēdit. ¶ Certe modico: occurrit tacitæ respōsiōi: posset enim dicere pauptas: mihi molesta est: & ꝓinde tristis sum: ait ergo. Certe tu cōtentus modico uitā p sūmam hilaritatē agebas: ita ut uernas ꝓrsus hilaritate uitæ referres: nā uernæ utpote in domibus potentiorų nati: & nutriti miræ dicacitatis erāt: a Verna. fit uernaliter. Ora. in sermonibus. Cōtinuatq; dapes: nec nō uernaliter ipsis. Fungit officiis prælābens oē qd affert. Differt āt uerna a seruo: q seruus is sit: q aut bello captus: aut ære paratus in ptātē nr̄am uenit. Vernæ uero: q ex ancillis nascunt domi. nā & ii in seruitute sunt. ¶ Vernā eqtē: Ita inquit hilare uiuebas: iisq; iocis: ut uerna eq̄s uidereris. Sic. n. romani uernas equites per iocum nominauere. Martia. Quirinalis fututi ancillas: domūq; & agros implet equitibus uernis. Idem alibi. Cuius non syriæue ptihiæ ue: nec de cappadocis eques cathastis. ¶ Facetus: scri. Quintilianus facetum non tm̄ circa ridicula consistere: sed etiā esse appellationem excultæ cuiusdam elegantiæ: unde Ora. Molle atq; facetum loco mordente. iocum accipimus: autore Fabio: qd est cōtrarium serio. Nam & fingere: & terrere: & promittere interī iocus est. ¶ Mordēte: p iocū mordentē intellexit dicacitatē: quæ ꝓprie significat sermonem cū risu aliquos incessentem: ideo Demosthenē urbanū fuisse dicūt: dicacē negāt. ¶ Vehemēs. Valde ꝓmptus. ¶ Salibus: ridiculis. Ci. Oē qd salsum sit ait eē atticorų: qa sunt maxie ad risum cōpositi. Et Catullus quū dicit. Nulla est corpore mica salis: hoc dicit nihil in corpore eius esse ridiculum. Salsum igitur erit qd non erit insulsum: uelut quo ddā simplex orōnis cōdimentū: qd sentit latente iudicio: & uelut palatū excitat: qd & a tedio defendit orone m.

Marsiæ fabula

Crusta
Crustū

Seruus

Verna

Facetus

Dicacitas

Sales

Iunii Iuuenalis Aquinatis Satyra Nona.

Scire uelim quare totiens mihi ne uole tristis
Occurras fronte obducta: ceu marsia uictus.
Quid tibi cū uultu? q̄lē deprensus habebat
Rauola: dū rhodopes uda terit inguia barba?
Nos colaphū icutimus lābenti crustula seruo.
Non erat hac facie miserabilior crepereius
Pollio: qui triplicē usuram præstare paratus
Circuit: & fatuos non inuenit: unde repente
Tot rugæ? certe modico contentus agebas
Verna equite: conuiua ioco mordente facetus.

Et salibus uehemens intra pomeria natis.
Oia nuc contra: uultus grauis: horrida siccæ
Sylua comæ: nullus tota nitor in cute: qualem
Præstabit calidi circumlita fascia uisci.
Sed fruticante pilo neglecta: & squalida crura
Quid macies ægri ueteris: quem tēpore lōgo
Torret quarta dies: olimq; domestica febris?
Deprendas animi tormenta latentis in ægro
Corpore: deprendas: & gaudia: sumit utrumq;
Inde habitum facies: igitur flexisse uideris
Propositum: & uitæ contrarius ire priori.
Nup. n. (ut repeto) phanū isidis: & ganymedē
Pacis: & aduectæ secreta palatia matris.
Et cerere (nā quo nō pstat fœmina templo?)
Notior aufidio mœchus celebrare solebas.
(Quod taceo) atq; ipsos etiā iclinare maritos.
Vtile & hoc multis uitæ genus: at mihi nullum
Inde operæprecium: pigues aliquādo lacernas
Munimenta togæ duri: crassiq; coloris.
Et male percussas textoris pectine galli
Accipimus: tenue argentum: uenæq; secundæ
Fata regūt homines: fatum est in partibus illis

¶ Intra pomeria: eos sales ītelligit: qui autore Fabio urbanitas dicuntur: qua ait significari sermonē pferentem in uerbis: & sono: & usu proprium quendā gustū urbis: & sumptam ex cōuersatione doctorų tacitam eruditionem: deniq; cui cōtraria sit rusticitas. ¶ Pomeria: dicuntur quasi post mœnia. Nam ut scribit Liui. spacium qd neq; habitari: neq; arari fas erat non magis: quod post murū eēt: q̄ quod murus post id: pomeriū romāi appellauere. ¶ Omnia nūc contra: subaudi sunt tibi. ¶ Sylua horrida: Cæsaries incompta. ¶ Siccæ: non unguētatæ: nam & capilli: totumq; caput unguento fouebant. Mart. Si sapis assyrio semp tibi crinis amomo. Splēdeat & cingant florea serta caput. Plau. in Casina. Vnde hic amabo unguēta olēt: oh perii. Cesso caput palio detergere. ¶ Calidi uisci: hoc dicit: quia: ut scribit Pli. lib. xxiiii. Viscum cum resina: & cæra: & pannos ī cute mitigat omnis generis: tali igitur remedio facies reddebatur nitidior. ¶ Sed fruticante: notat mollitiem: turpitudinēq; sui tēporis. Nā Cinædi: ut molliores uiderentur: crura & brachia sibi depilabāt. Est ergo sensus. Crura inqt nunc tibi sunt nelecta: & squalida pilo fruticāte. i. subnascēte īstar fruticis. ¶ Quid macies ægri ueteris? subaudi sibi uult. ¶ Aegri ueteris: ualitudinarii hominis: qui morbo diutino laborauerit. ¶ Depræhendas animi tormenta. Sensus ē. Sentio profecto te graui cura uexari. Nā facile unusquisq; depræhendat animi perturbationes ex habitu corporis: idest & curas: & gaudia. ¶ Depræhēdas: secundam personā pro tertia. i. unusquisq; facile possit depræhendere. ¶ Vtrūmq; habitum: & meroris: & gaudii. ¶ Inde: ex aīo. i. ex affectibus latentibus ī animo gaudio. s. & mœrore. ¶ Flexisse: in aliam partem uertisse: & mutasse. ¶ Vitæ priori: quā agebas multis iocis: & salibus. ¶ Nuper enim: ut repeto. Dū ostendit Neuolum fuisse mœchum & pædiconem notissimum notat adulteria: aliaq; flagitia sui tēporis: quæ intantū adoleuerant: ut tota fere ciuitas corrupta: contaminataq; foret. Est ergo ordo & sensus. O Neuole tu nuper mœchus notior: Aufidio solebas celebrare phanum Isidis: ut repeto. s. memoria. ¶ Phanum isidis. In tēplis & in primis isidis frequentia combittebantur adulteria: de quibus pluscula diximus ī. vi. Satyra: illic. Isiacæ sacraria lænæ. Erat āt templum isidis uicinum campo martio. ¶ Ganymedem pacis. Tempum pacis Vespasianus extruxit iuxta forum: in quo aut pictam imaginem: aut statuam Ganymedis fuisse ostendit poeta. Ganymedes autē filius fuit Laomedontis regis troianorum: quem dilectum iuppiter in aquilam conuersus rapuit in cœlum: remotaq; hebe filia pocillatorē suū fecit. ¶ Palatia. i. tēplū extructū in palatio: de quo ita Liui. li. xxxix. ab urbe cōdita. Et ædem magnæ matris in palatio faciendā locauerūt. ¶ Secreta q̄ tantū a sacerdotibus curent: sunt. n. oīa deorū sacra mystica. ¶ Matris aduectæ. i. cybeles aduectæ ex phrygia: de q̄ in tertia Satyra plura diximus illic. Hospes numinis idei. Lege Liuiū eodē li. ¶ Cererem: tēplū Cæreris: qd erat ad circū maximū: ut docet Pli. li. xxxv. cap. xi. ¶ Nā quo nō Prostat? hæc legunt p parēthesim: & summā indignationē: ostendit autē pudicitiā nō modo in locis prophanis: sed ne sacris quidē esse tutam: hocq; maxime dicit: quia Cererem nominauit: in cuius templo solebant esse tantum castæ matronæ: in quo nūc adulteria cōmittunt. Oui. lib. iiii. fast. Sed si tura aberūt udas accedite tædas. Parua bonæ cereri sint modo casta placent. ¶ Prostat: pstare ē corpus: ut diximus in. i. saty. i. uulgus dare: estq; uerbū neutrū. ¶ Aufidio. Aufidius taxat ut nobilis adulteriis: & matronarų corruptor. ¶ Quod taceo: color occupatio. ¶ Vtile & hoc multis: subaudi est: uerba sunt Neuoli respōdētis: sub cuius psona tota satyra exurgit. ¶ Inclinare: Incuruare ad rē turpē: ut alibi qd discipulos īclinet Amillus. ¶ Inde: ex tali turpi ope. ¶ Operepræciū. Emolumētū: sermo sumptus a mercenariis: qbus iucūdū est & utile post operā pcium accipere. ¶ Lacernas. Ordo est. Accipimus aliquādo lacernas pingues. De lacerna dictū ē in pria saty. ¶ Pingues: crassioris lanæ. ¶ Munimēta: appositio ē hoc ē: q̄ superinduunt togæ. Mart. ī distichis Amphiteatrales nos cōmēdamur ad usus. Quū tegit albentes nostra lacerna togas. Toga āt ut diximus ante: cōis fuit hītus romāorų: nulla īter eos discretiōe: unde Virg. eos appellauit Gētēq; togatā: sed postea remāsit ī paupibus & cliētibus. ¶ Male percus. male calcatas: ac p hoc rariore textura: minoreq; æstimatiōe. ¶ Pectine: pecten instrumētū ē: quo stamē calcat ī texēdis pannis: & liteis. ¶ Textoris galli. Nā galli uiliores: crassioresq; uestes conficiebant. Mart. Me piguis gallia uestit. ¶ Tenue argētū. i. tenuē laminā: aut aliqd extēui: modicoq; argēto: ut ligulā. ¶ Venæq; secūdæ: ita dictū sicut dicimus: panē secūdariū: quē alio uocabulo cibariū appellamus q bonitate: sit īferior q̄ q fit ex pria farina. ¶ Fata re. hoies: hoc dictū a neuolo cū suspirio & q̄rela: ut dicat deos q rerų oīum moderatores sīt sibi aduersos existeī: necq; quēq̄ ī ope suo optatū exitū sortiturų: cui dii ꝓpicii nō fuerīt. ¶ Fatū ē ī pil. necesse ē & illū fata sibi ꝓpicia hr̄e: q inhōestæ uoluptati īseruit: nā & res illa ex fato: & syderibus pēdet.

Vrbanitas

Rusticitas

Pomeria

Isidis templū

Pacis templū

Prosto

¶ Sinus:uestis.¶ Si ti sydera cessant.i.si in ortu tuo benignũ tibi nõ affulserit sydus.¶ Spumãti labello: q.n.ap petũt labra mouẽt titillatu pruriginis.¶ Virro: nomẽ diuitis adamantis sibi draucos:alibi ꝓ diuite tantũ po/ nit.Virrõi murena datur.¶ Te nudũ:ac ꝓ hoc ẽt bene mẽtulatũ.Nã in balneis dabat occasio ĩspiciũdi q̃lis qsq₃ eẽt.¶ Tabellæ: q̃ mittebant a cinædis.¶ ηθουσ γαρ γλακεοσ ανδρα κιναι δον.i.moris.n.dulcis uirum este cinædum:subaudi ẽ.¶ Vlterius mõstrũ.i.peius.Vnde dicimus ultima uicia.i.extrema & pessima quasi ultra: quæ non possis progredi:uerba sunt adhuc Neuoli conquerẽtis de auaricia cinædi.¶ Hæc tribui uerba Virro nis recitata a neuolo ponẽtis calculũ rationibus suis cũ Neuolo.¶ Cauet:aliq legũt: & ceuet:ut sit:Cinæ/ dus ĩ draucũ auaricia utit:& tamẽ in re turpi pseue/ rat.Nã ceuere ẽ ĩ obscœnis:de quo ante.Ego te ceuẽ tẽ sexte uerebor:q₃ si legas atq₃ cauet erit sensus cõpu tat:atq₃ cauet.s.sibi:ne ĩ cõputatiõe decipiatur.¶ Po/ natur calculus.i.subducatur ratio expensi & accepti calculus autẽ breuis est lapillus : quo ratiocinatores utuntur in rationum computatiõe:possunt esse uer ba: Neuoli indignãtis:munera quæq₃ sibi numerari & proinde prorũpentis ponatur calculus &c.De cal/ culo dicemus Huberius in satyra.xi.¶ Omnibus in rebus:ex omnibus inquit:q̃ mihi tribuisti nõ plusq̃ quinq₃ sestertia fuerunt:sed numerent labores mei: quos inuenies longe maiores q̃ munera tua.¶ Legi/ timum:conuenienti magnitudine.¶ Sed tu sane: iro nicos hoc dicit:ut ostẽdat nullam sibi fuisse uolupta tem:quum esset iam grandi ætate:& totus hirsutus. ¶ Dignum cyatho:alterum ganymedem:quum Io/ uis fuit formosissimus pocillator.¶ Vos:o diuites ci nædi. Est enim iterrogatio ad diuites cinædos:& ar mentum a minori ad maius:idest si draucis nihil da tis:qui uoluptati uestræ cum maximo suo labore in seruiunt:nihil est quod pauperes clientes a uobis spe rare possint.¶ Asseclæ:datiuus est casus : a sequendo sunt dicti assecle ii enim sunt:qui spe alicuius emolu menti diuites sequuntur.¶ Cultori: clienti.¶ Mor/ bo:hoc est prurigini uestræ:idest ipsis draucis: qui ĩ morbo uestræ libidinis succurrunt:utrum sint uer/ ba Drauci:an poetæ.¶ En cui tu uiridem umbellã: uerba possunt esse tam drauci q̃ poetæ subsannantis

Calcul⁹

Assecla

Q uas sinus abscondit: nã si tibi sidera cessant
Nil faciet longi mensura incognita nerui.
Q uamuis te nudum spumanti uirro labello
Viderit:& blande assiduæ:densæq₃ tabellæ
Sollicitent ηθοισ γαρ γλι κεοσ ανδρα κιναι δοη
Q d tamẽ ulterius mõstrũ: q̃ mollis auarus:
Hæc tribui:deinde illa dedi:mox plura tulisti.
Computat:atq₃ cauet:ponatur calculus: adsint
Cum tabula pueri:numera sestertia quinq₃
Omnibus in rebus:numerent deinde labores.
An facile:& pronũ est agere intra uiscera penẽ
Legitimũ:atq₃ illic hesternæ occurrere cœnæ:
Seruus erit minus ille miser:qui foderit agrum
Q uã dominum:sed tu sane tener: & puerũ te
Et pulchrũ:& dignũ cyatho:cœloq₃ putabas.
Vos humili asseclæ:uos indulgebitis unquam
Cultori:iam nec morbo donare parati:
En cui tu uiridem umbellã:cui succina mittas
Grandia:natalis quotiẽs redit:aut madidũ uer
Incipit:& strata positus:longaq₃ cathedra
Munera fœmineis tractat secreta calendis

per irrisionem ipsum cinædum:cui tãquam mulierculæ mittebantur munera a Draucis: quũ contra ipse ni/ mia ingratitudine nihil referret.Vt sit sensus:& dissuasio : nihil cinædo tam ingrato esse donandum.¶ Vm/ bellam:uelum erat:quo præsertim mulieres utebantur ad arcendum solem.Martialis . Accipe quæ nimios uincant umbracula soles.Sit licet : & uentus te tua tela teget .¶ Succina : electra dicuntur a succo arborum: unde desudant.Nam uanitas prodidit græcorum Phaetontis fulmine icti sorores fletu mutatas ĩ arbores po pulos:lachrymis electrum omnibus annis fundere iuxta Eridanum amnem quem padum uocamus.Et ele ctrum appellatum:quoniam sol uocitatus sit electros:quam opinionem:ut multi alii poetæ secutus Mart.sic cecinit.Quum phaetontea formica uagatur in umbra.Implicuit tenuem succina gutta feram.Diodorus hoc ut falsum improbans tradit Basileam insulam esse Scythiæ oppositam in occeano : in quam tempestas ele/ ctrum plurimum eiicit:nulla alia in parte orbis repertum:illudq₃ ab incolis ad loca usq₃ nostra trãsmitti.Suc/ cinis autem mulieres delectabantur:unde Plinius lib.xxxvii.sic scribit.Proximum locum in delitiis fœmina rũ tamẽ adhuc tãtũ succina obtinẽt:eãdẽq₃ oĩa hæc q̃ gẽmæ auctoritatẽ.¶ Natalis quotiens:nã ab amicis mit/ tebantur munera celebrãti diẽ suũ natalẽ.¶ Madidũ uer incipit.i.quotiẽs uenere kalẽdæ martiæ:quo tẽpore ĩ/ cipit uer & frequẽtes sunt pluuiæ.kalendis igitur martiis munera mulieribus mittebant ab amicis:sicuti mẽ/ se decembri quinq₃ diebus uiris:quo tẽpore saturnalia celebrabãtur.Et queadmodũ mulieres kalẽdis martiis seruos cœna excipiebant tanq̃ exhortantes eos ad insequẽtis anni operã.Sic & uiri in saturnalibus seruos ĩ cœ nã admittebãt tanq̃ eis gratias agẽtes opere toto anno nauatæ:unde Tibul ĩ primo limine tertii libri ad Neerã. Martis romani feste uenere kalẽdæ.Exoriẽs nostris hic fuit annus auis.Et uaga nũc certa discurrũt undiq₃ põ pa.Perq₃ uias urbis munera perq₃ domos.Et Mart.li.v.ad Gallã.Sis certe puto uestra iã uẽire Saturnalia mar tias kalẽdas Mulieres aũt kalẽdas martias colebãt ĩ memoriã belli cũ Sabinis cõpositi:nã tali die sabinæ muli eres bella sedarũt.Ora.Martiis celebs qd agã kalẽdis.¶ Et tractas:legẽdũ ẽ tractat:& nõ tractas:ut sit ordo & sẽ sus.En cui tu mittas umbellã quotiẽs natalis redit.Et ipe potius ĩ cathedra strata tractat munera secreta fœmi neis kalẽdis.Tractat ergo.i.manibus ptractat tanq̃ fæmella.¶ Secreta:q̃ nõ uult ab aliis uideri:ut pudẽda mulie briaq₃.Nam & ipse cinædus tanq̃ fœmina sedet expectãs dona ab amatoribus.¶ Positus:sedẽs.¶ Cathedra stra ta.i.sella tapetibus ornata:quali sede mulieres sedẽtes munera expectabãt ab amicis: & amatoribus.¶ Fœmi/ neis kalẽdis.i.martiis:q̃ ut dictũ ẽ:a mulieribus tãtũ colebãt.¶ Dic pa.ĩsultat ei⁹ molliciei pariter: & auariciæ.

Vmbel la

succinũ

kalẽdæ martiis

¶ Passer:tu mollis & salax:ut passer:q̃ in uenerẽ putris est.¶ Tot miluos.i.tot tua pascua:in qbus ambiẽdis mil ui uolando defatigant.Imitatio est.Persii.Diues aras curibus quantũ nõ miluus oberret.¶ Te tripholinus:in cãpania ẽ ager tripholinus.Pli.li.iiii.c.vi.uina trebellica appellarũt ad quartũ a Neapoli lapidẽ: & iuxta Capuã Caulina:mox tripholina.¶ Suspectũ:qd' iminet Cumis:& qd' a Cumis suspicit.De Misseno uidet itelligere nã uicinũ est Cumis.Stra.ꝓximũ est Cumis Missenũ ꝓmontoriũ.¶ Gaurus:mõs cãpaniæ nõ longe a baiis ꝓ pe lacũ auernũ:de quo Luca.Vel si cõuulso uertice gaurus.Decidat infundũ.Pli.lib.xiiii.cap.ix.Certãt massica

Tripho linus

misse/ num

Gaur⁹

Dic passer:cui tot montes: tot prædia seruas
Appulla:tot miluos intra tua pascua lassos:
Te tripholinus ager fœcundis uitibus implet.
Suspectumq₃ iugum cumis:& gaurus inanis.
Nam quis plura linit uicturo dolia musto:
Q uatum erat exhausti lumbos donare clietis
Iugeribus paucis: melius ne hic rusticus infans
Cum matre:& casulis:& cum lusore catello
Cymbala pulsantis legatus fiet amici:
Improbus es:cum poscis ait : sed pesio clamat
Posce:sed appellat puer unicus:ut polyphemi
Lata acies:per quam solers euasit Vlyxes.
Alter emẽdus erit:nãq₃ hic nõ sufficit:ambo
Pascendi:qd agam bruma spirãte: quod oro:

æqua ex mõte gaurano puteolos Baiasq₃ prospectã/ tia.¶ Inanis:concauus:ut est natura montiũ.¶ Plura linit:plura recõdit ĩ cella uinaria.Linit aũt.i. gypsat. Nã uasa uino repleta cõsueuere pice:aut gypso obtu rari:ne uina exhalerent.Vnde est illud:Persii. Serio/ læ ueteris metuens deradere limum.i.gypsum : aut picem.Colu.li.xiii.Nam oportebit post hunc nume rum dierum cõfestim uinũ emundare: & si quid fe/ cis:aut labris uasorũ:aut lateribus hesit:eradi:ac suf/ fricari: & ꝓtinus operculis impositis oblini.Orati. Vile potabis modicis sabinum.Cantharis:græca:qd' ego ipse testa Conditum leui:hoc ẽ gypsaui.Huic cõ trarium est terentianum illud.Releui dolia omnia: atq₃ omnes serias:qd' significat aperui:& quasi regy psaui:nam præteritum est a relino:non ut quidã fal/ so putauerũt a releuo ꝑ syncopen.¶ Victuro: qd' diu seruabitur.¶ Quantũ erat:q̃ magna res erat : ironi/ cos:ac si dicat:res minima erat.¶ Melius ne hic rusti cus infans.Sẽsus est.Maius profecto erit lucrum:qd' faciet puerulus:q deferat nuncios sacerdoti cybeleio q̃ ego fascio:estq₃ legendũ cum interrogatiõe.Et erit

Lino

Relino

ordo ĩfans rusticus cũ matre:& casulis:& cum catello lusore.i.qui pauperrimus est:& illud nihil habet quam matrẽ:& casulam:& catellum ne fiet.i.nõne fiet hic.i.romæ melius:idest cum maiori emolumento legatus.i. internuncius:& ueluti leno amici pulsantis cymbala.i.sacerdotis cybelei:qui sacerdotes rebus spurcis:& uene ris dediti erant:nã patiebant muliebria:ut molles:& eunuchi.Ergo melius ne.i.nonne: ut alibi in sequẽtibus iã ne igitur laudas.i.nõne:laudas:posset ẽt ꝓnũciatiue legi.Et ne pro certe:& ualde: ut ẽ sæpe apud Terentiũ. Persius.Ne mihi polydamas:& troiades labeonẽ.Prætulerint.¶ Pulsantis cymbala:de gallis gestantibus cym bala diximus ãteriore satyra.Et resupinati cessantia tympana galli.¶ Improbus a uerba Cinædi.i.ĩsaciabilis es . Verg.Improbũ anserẽ appellat insaciabilẽ.Improbũ itẽ dicimus:sicuti manifestissimum est:minime ꝓbũ. Vt illud apud Sene.Improbus homo est:qui beneficiũ scit sumere:& reddere nescit.Improbum sæuũ signifi/ cat Vir.Lauit Improba teter.Ora cruor.¶ Sed pensio clamat:uerba sunt Neuoli.Pẽsio inqt.i.æs alienũ : quod mihi pro domicilio meritorio pendendum est clamat:& urget:ut poscã a te:pensio a pẽdendo dicit : nã apud antiquos oĩs pecunia pendebat:appellat aũt pensionẽ:q̃ pro locis cõductis soluit.Marti.lib.iii.ad Gargilianũ. Vnde tibi toga est:& fuscæ pẽsio cellæ:Capit ẽt pro ipsa in omni re solutiõe:ut illud apud Liui.lib.xxxix.ab ur be condita.Decreuerum consules ut tribus pensionibus ea pecũia soluerent:hoc ẽ tribus enumerationibus:siue solutionibus.¶ Sed appellat puer unicus:puer inquit:qui ita unicus ẽ:ut fuit acies unica Polyphemi.q.d.q so/ lus mihi satis non est:sicuti acies unica nõ satis fuit polyphemo:nã si duas habuisset Vlyxes nõ euasisset:appel lat me:& urget:ut alterũ reperiã seruũ:qa solus non possit mihi dare operam.¶ Acies lata:latus oculus:acies ãt ꝓprie:ut docet Ci.in lib.de natura deorum:dicit ipsa pupilla.¶ Euasit Vlysses:nã ulysses: ut scribit.Home.li. ix.tẽpestate per nouẽ dies iactatus:quũ in patriam cum sociis esset rediturus ad Lothophagos prius in Africã delatus ẽ:unde socii lotho gustata uix abstrahi poterãt:deinde illinc discedẽs in Siciliã uenit ad Cyclopas:apud quos oĩa spõte sine cultura proueniũt:oues pascũt:Vlysses acceptis duodecim sociis e nauibus in littus descen/ dit indagaturus:quæ loca quis teneret:tulitq₃ secũ utrem plenum uini suauissimi:quod dederat Marõ Ismari accola sacerdos appolinis:& euanthis filius:unde dictũ est uinũ maroneum:cuius tãta erat uis: ut uni mẽsuræ uini uiginti aquarum adderent.Hæc ꝓdidit Home.quorum & Pli.meminit lib.xiiii.cap.iiii.Speluncã poly phemi ĩtrauerunt:q tunc ꝑ pascua agebat oues.Illic copia casei:agnorum:& hedorum:orauere socii Vlyssem: ut his rebus onusti ad naues remearẽt:Vlysses renuit cupidus uidẽdi:& experiẽdi:an polyphemus iure hospi tii aliqt donaturus esset.Caseo igit cõsidẽtes uesci cœperunt.Superuẽit custos cum ouibus ingẽs saxum ostio opponit:q sint interrogat supbe respõdent:se acihiuos esse est Agamẽnonis exercitu fluctibus illuc pulsos:sup plices aliqd petere:hospites.n.& supplices in tutela esse Iouis.Tum dii inqt nõ sunt curæ cyclopibus:& cum di cto duos ex iis arreptos more mõtani leonis integros depastus est:multo hausto lacte obdormiuit . Sequenti die gregẽ in pascua eduxit:& fores eadẽ mole clausit:uespera rediit:duas in cœna capras deuorauit:Vlysses blã dis uerbis suauissimi uini : qd' secum attulerãt:poculũ obtulit:quo gustato:ter iussit ad se deferri:exhilaratus uino petiit de noĩe eius tanq̃ ei gratias acturus.Nemo mihi nomẽ ẽ inqt Vlysses.At ille: neminẽ ultimum cõ/ medã:& somno se dedit ꝓfundissimo uino repletus:Vlysses cum sociis accepto ligno oblõgo & acuto : igniq₃ obusto:oculum:q unus illi erat in media frõte:eruerunt:palum in uulnere reliquẽtes. Cyclops dolore parci/ tus:grauiter mugit.Ad tã horrẽdã uocẽ cõcurere alii cyclopes quærẽtes:cur ipsos a somne excitaret.Tum ille.

Impro/ bus

Pensio

Vinum marõe um

Poly/ phemi fabula

Q uid dicam scapulis seruorũ mense decẽbri?
Et pedibus? durate atq; expectate cicadas?
Verum ut dissimules:ut mittas cætera: quanto
Metiris præcio:quod ni tibi deditus essem.
Deuotusq; cliens:uxor tua uirgo maneret.
Scis certe quibus ista modis:quã sæpe rogaris.
Et quæ pollicitus:fugientem sæpe puellam
Amplexu rapui:tabulas quoq; ruperat: & iam
Signabat:tota uix hæc ego nocte redemi
Te plorante foris:testis mihi lectulus:& tu
Ad quem peruenit lecti sonus:& dominæ uox
Instabile:ac dirimi cœptũ:& iam pene solutũ
Coniugiũ:in multis domibus seruauit adulter.
Q uo te circũagas? q prima:aut ultima poas?
Nullum ergo meritũ est ĩgrate:ac pfide nullũ.
Q uod tibi filiolus:uel filia nascitur ex me?
Tollis enim:& libris actorum spargere gaudes
Argumenta uiri:foribus suspende coronas.
Iã pater es:dedimus qd famæ opponere possis.
Iura parẽtis habes:propter me scriberis hæres.

Nemo inq̃t dolo me:& uiribus ĩterficit. Illi respõderunt:si nemo uim infert:certe Iouis mala euitare neq̃t Cyclops amoto saxo oues emisit:singulas mãibus ptentatas. Vlysses mira astutia socios primũ:mox se sub uẽtre arietum alligauit:& ita periculũ euasit:ad sociosq; rediit. polyphemus aut:ut tradit Home. fili⁹ fuit Neptuni & Theosse:qui obceccatus descẽdit ad littora:& patrẽ Neptunũ cõtra Vlysse ĩpræcatus est:ex quo putat illum

scapulæ

passum naufragium. ☞ Scapulis. Terẽti. Dum studeo eẽ fidelis: amisi scapulas:sunt aũt ossa humeris annexa:a quibus depẽdẽt brachia. ☞ Mẽse decẽbri:illud obseruãdum est dici mẽse decẽbri:& mẽse Ianuario:& non mẽse decẽbris:& Ianuarii:& sic de reliq̃s. Itẽ urbẽ patauium:& lacũ benacũ:& fluuium Adduã:& mõtẽ parnasum:& arborẽ fici. Licet plærũq; contra puulgatã & meram latinitatem in cõtrarium dici reperiatur. ☞ Durate:uerba sunt Neuoli:& non auari:ut qui dicat. Quid dicam scapulis & pedibus tẽpore hiemis: ut durent & æquo animo ferãt frigoris iniuriã. ☞ Verum ut dissimules. Esto ĩquit ut fingas te ignorare reliqua:quæ in te cõtuli beneficia: quãto pcio metiris:idest quãti facis:q; ego feci tibi grauidam uxorẽ. ☞ Virgo maneret:sed eam tibi impleui. ☞ Tabulas: q̃bus inter se conuenerant in coniunctione matrimonii. ☞ Signabat. i. alias tabulas iã erat signatura cum alio uiro. ☞ Quo te circũagas? quo fugias:qd respõdeas? ☞ Quæ prima:aut ultima ponas. i. quæ p̃mia poteris tu dicere esse:aut prima aut ultima. q. d. tam multa in te contuli beneficia:ut nõ possis dicere: ego uolo hoc eẽ ultimum præmium laboribus. Neuoli quũ nunq̃ possis satisfacere. ☞ Nullum ergo meritũ. Occurrit tacitæ obiectioni:posset. n. dicere Auarus: merita eius nulla esse. An nõ ĩq̃t hoc ẽ meritũ maximũ:q; quũ ipse nõ posses ex uxore suscipere liberos: ego uicẽ tuam suppleueri:& ĩde tibi nati sint liberi. ☞ Tollis. Educas tanq̃ tuos. Terẽ. Quicquid peperisset decreuerũt tollere. ☞ Argumenta uiri. Argumen

Argumẽtũ

tum autore Fabio plura significat. Nã & fabulæ ad actus scænarũ cõpositæ argumẽta dicunt: & orationũ Ciceronis uelut thema argumẽtum appellamus: unde Pedianus inq̃t argumẽtũ tale est. Ex quo apparet argumẽtũ omnẽ eẽ materiã ad scribẽdũ destinatã. Et p materia accipit Cice. inquiẽs: quoniã nullũ scribendi argumẽtũ mihi relictũ est. Argumẽtũ etiã dicimus:quod pbationẽ:indicium: fidẽ facit. Ergo argumenta uiri. i. filios: qui fidẽ faciunt:& indicium te esse uirũ dicimus enim sic:silentiũ tuum fuit mihi argumẽto:te uirum bonũ esse. i. indicio. Pli. loquens de ursis. Cibi nulla argumẽta. i. nulla indicia:deductũq; est uocabulũ ab arguo:qd' idẽ est:qd' idẽ facio:& ĩdico:ut uerba tua arguũt te improbũ esse. i. indicant:& fidem faciunt. ☞ Li

Acta

bris actorum:diximus in. ii. saty. illic. Cupient & ĩ acta referri:acta esse libros:in quibus tam publica q̃ priuata negocia perscribuntur. Vnde Cice. in. ii. philippica in publicis actis nihil est lege grauius. In priuatis firmissimũ est testamẽtũ. Tranquillus in Tyberio. Interi quũ in actis senatus legisset:dimissos:ac ne auditos quidem quosdã reos. Idẽ in Cæsare. Fuerat animus coniuratis corpus occisi in tyberim trahere:bona publicare: acta rescindere. i. libros:q̃bus gesta Cæsaris contineret. Vnde & ætate nostra dicimus: in actis tabellionũ hoc inuenit. i. in libris:q̃bus describunt acta:& gesta hominũ. Ita demũ:ut appellatione actorum intelligamus nõ solũ libros ipsos:in q̃bus ipsa negocia perscribant:sed ẽt absolute facta & gesta:ut illud apud Tranquil. in augusto. Nihil cõuenientius ducẽs:q̃ necẽ auunculi uindicare:tueriq; acta. i. q̃ ægisset. Ergo libris actorum. i. libris cõtinentibus publica ciuitatis negocia:nã & nomina liberorũ in publicis ciuitatis monumẽtis describebant. Vnde Apuleius in secũda apologia ita scribit. Pater eius natã sibi filiã more cæterorum pfessus est:tabulæ eius partim tabulario publico:partim domo asseruabant:quã cõsuetudinẽ seruãt adhuc & Veneti:possumus ẽt intelligere priuatos libros:in q̃bus parẽtes acta sua describerent:inter q̃ & noĩa liberorũ:unde Seruius in. ii. Geor. exponens illud. Populi tabularia uidit:scribit in tẽplo Saturni:ubi erat ærariũ solita fuisse reponi acta:quæ susceptis liberis faciebant parentes. Pli. ostẽdit in. x. acta esse libros:inq̃ens phœnicẽ auem in comitio propositum:qd' actis testatũ est:sed quæ falsa esse nemo dubitauerit. Idem etiã in. viii. Sed super omnia in nostro æuo actis Populi Ro. testatũ. Tranquil. in Caligula. Quibusdam absentium maritorũ nomine repudium ipse misit:iussitq; in acta

Actuarius

referri. Ab actis dicuntur Actuarii:hoc est:qui scribendo negocia:tam publica q̃ priuata in acta referunt:quasi notarii. Vnde Trãquil. in Cæsare. Orationes aliquas reliquit inter quas temere quædam fuerunt pro. Qui. Metello:quã nõ immerito Augustus existimabat magis ab actuariis exceptam male subsequẽtibus uerba dicentis q̃ ab ipso editam. ☞ Suspende coronas:in signũ letitiæ:ornabant enim fores domus coronamẽtis: frondibusq;. Alibi. Pone domi lauros. ☞ Iam pater es:iã filios habes. ☞ Dedimus qd' famæ. i. dedimus tibi filios: q̃bus potes ostẽdere te eẽ:& uirorum:& maritũ:ac p hoc detractorum famã extinguere:q te mulierẽ & cinædũ dicebãt. ☞ Scriberis hæres. Nam lege cautum fuisse:uidet:ut qui liberos non susciperet:hæreditates adire non posset.

Legatũ omne capis:nec non & dulce caducũ.
Commoda præterea iungũtur multa caducis.
Si numerum:si tres impleuero:iusta doloris
Neuole causa tui:contra tamẽ ille quid affert?
Negligit:atq; alium bipedem sibi q̃rit asellum.
Hæc soli commissa tibi celare memento.
Et tacitus nostras intra te fige quærelas.
Nam res mortifera est inimicus pumice leuis.
Q ui modo secretũ commiserat:ardet:& odit
Tanquã prodiderim quicq̃d scio:sumere ferrũ
Fuste aperire caput:cãdelam apponere ualuis
Non dubitat:nec contemnas:aut despicias: &
His opibus nunquam cara est annona ueneni
Ergo occulta teges:ut curia martis athenis.

Legatũ / Legaræ / legator / Legatarius / Allegaŕ / Caduc⁹

☞ Legatũ oẽ capis:beneficio inq̃t meo factum est:ut possis scribi hæres oĩum legatorũ:quũ antea obstantibus legibus tibi nõ liceret:q̃s tamẽ leges in corpore iuris ciuilis nõ habemus sublatas ab imperatoribus. Legatũ appellat:ut diffinit Modestus:q̃dam donatio testamẽto relicta:deducto uocabulo a lego legas:qd' est idem: qd' mãdo:& decerno testamẽto. Inde est legator:q testamentũ legat:& reliq̃t bona sua alicui. Legatarius uero is appellat:q legatum capit. A lego compositum est allego:qd' capit promitto. Plautus. Quin ea ipsa me allegauit qui istã accrescerẽ. Allego etiã pro adduco. Pli. Tũ multa allegauit:q̃ ad rem propositam pertinere nõ uidebantur. ☞ Et dulce caducum. Testamentum caducũ: ut legitur apud iurisconsultos codice de testamentis:dicitur quod sub cõditiõe fit a cadẽdo:q; ea deficiente: uel uiuo:uel mortuo testatore id cadat:perueniatq; uel ad testatorem: uel ad substitutũ eo mortuo: uel q; ab uno cadit in alterũ per hæreditatem. Capis ĩq̃t & caducũ legatum:id qd' sine liberis capere non poteras:id enim in te cadet:qd' nõ expectabas: nã a cadẽdo:ut diximus:deducitur uocabulum: quum ab uno in alterũ per hæreditatem cadit. Dulce ãt appellat quid ex insperato cõtingit. ☞ Si numerum:si tres impleuero:si tres ex uxore tua suscepero filios. Nam qui in urbe tres filios:q̃nq; in italia:septẽ in puinciis habuisset:imunitate donabat: quam pleriq; etiã sine uxore & liberis ab imperatoribus impetrauerũt. Quod & Mart. quum esset sine liberis petiit: impetrauitq; a Domitiano:ut docet carmine suo. Quod fortuna uetat fieri permitte uideri. Natorũ genitor dicat ut esse trium. Et alibi ad uxorem. Natorum mihi ius trium rogãti. Musarum præciũ dedit mea

Ius triũ um natorũ

rum. Solus qui poterat ualebis uxor. Non debet domini perire munus. Idem alibi. Præmia laudato tribuit mihi cæsar uterq;. Natorũq; dedit iura paterna triũ. Qui ergo ius triũ liberorum habuissent:multa cõsequebantur: præter cæteros commoda. unde Appianus & Tranquil. scribũt in diuisione agri cãpani Iulium Cæsarẽ iussisse agros. qui circa Capuam cæteris fuissent cultiores:& feraciores:patribus diuidendos esse:q̃bus trium liberorum ius adesset:quo facto cõcurisse ad. xx. hominũ milia:q triũ liberorũ alimẽta deposcerent. Idẽ tradit:tesserã frumẽti triplicem solitos accipere. Et in petitione magistratuum nõ habentibus filios eo numero anteponebantur. ☞ Iusta doloris causa tui: possunt eẽ uerba poetæ quasi dolentis casum Neuoli:possunt etiam referri ad ipsum Neuolum sui ipsius miserescẽtem. Dolor est motus asper in corpore a sensibus alienus. Cic. in. ii. Tusculano. ☞ Ille qd affert:diues auarus. ☞ Negli

Dolor

git. s. te Neuole:nihil tibi dat. ☞ Hæc soli:uerba Neuoli ad poetã:ut taceat:leuis:molis: & effœminatus:qui pumice cutẽ sibi polit. ☞ Qui modo secretũ. Cinædus inquit:qui secreto opera mea usus est timens: ne publicet: odio me prosequitur:& cædẽ mihi omnibus modis machinatur. ☞ Ardet:indignatione:& ira accendit. ☞ Cãdelam apponere Valuis. i. domũ accendere adhibita cãdela:hoc magis placet:q̃ ut intelligas candelam per inferiora immissam:illud enim minime lætale eẽt supplicium. Valuæ autem dicuntur ipsæ fores a uoluendo. Pli.

Valuæ

lib. xv. ualuas ex cupresso etiam quadrigentis prope annis durare. ☞ Sumere ferrum:ad occidẽdum. ☞ Aperire caput. i. scindere. Petronius. Iam non potui supplicio caput aperire. ☞ Nec contemnas:quod dico. q; :quia. ☞ An

annona

nona ueneni:idest ipsa ueneni merces & copia nunq̃ est cara huiusmodi diuitibus & cinædis:q̃a impensæ non parcunt:appellatione autem annonæ intelligimus non modo rem omnem frumentariam:sed alia quoq; cibaria. unde Cice. scribit in. ii. de diuinatione. Annonam futuram cariorẽ in macello. Sic & Tranquil. in. Tyberio. Annonã macelli senatus arbitratu quotannis temperãdam censuit:uideturq; uocabulum deductum ab anno tanq̃ sit anni alimonia. Et quũ romæ sæpe fame laborarẽt:magistratus cõstituti sunt:qui annonæ p̃essent:q p̃

Præfecti annonæ

fecti annonæ dicebantur. Vsurpat etiã in aliis q̃ in æduliis. Oratius in epistolis. Vilis amicorũ ẽ annona: bonis ubi qd deest:& locũ sic intelligas:amici uiri boni:& sapiẽtis nihil desiderãt:neq; petũt q; magni sit p̃cii:ubi aliquid eis deest. q. d. uili re cõtẽri sunt:& modica:q̃a boni sunt:& sapiẽtes. ☞ Vt curia matris athenis. s. tegit:fac ĩquit non minore silẽtio hæc tegas q̃ cõsilia sua tegit senatus atticus. ☞ Curia martis. i. areopagus:ubi teste polluce:iudicia cædis uulnerũ & ueneficiorũ p populum exerceri solita sunt. Pli. li. vii. scribit sic iudiciũ capitis in

Areopagus

Areopago primum actum ẽ:ibi enim Mars:ut docet Diuus Augustinus lib. xviii. ca. x. quũ homicidii crimine reus fieret iudicantibus duodecim diis in eo pago sex sententiis absolutus est. Iudicabãt autem noctu:& in tenebris:ne ad dicẽtes:sed ad ea:quæ dicerentur:respicerent:q; Lucanus aperte scribit in dialogo:qui inscribitur Hermotinus:hortans ipsum Hermotinum philosophum:ut in iudiciis:& rerum examinatione imitet areopagitas οι ενυυκτι και σκοτω δικαζουσι ψωρ μηεσ τουσ λεγοντοι σαλλεσ ταλεγομενα αποβλεποι εγ. hoc est qui in nocte & tenebris iudicant:ut non ad dicentes:sed ad ea q̃ dicerentur respicerent. Cuius consuetudinis meminit. & Macrobius libro ultimo Saturnalis his uerbis. Quæramus silentium ne conuiuiis an:& oportunus sermo conueniat. Nam sicut apud Atheneas Areopagitæ tacẽtes iudicãt ita inter epulas oportet semper sileri. Areopagus autem interpretatur cliuius martis: αρησ enim αρηοσ uel αρεοσ martem significat παγωσ uel locũ eminentem. De Areopago ita Valerius li. ii. Eiusdem urbis & sanctissimum consilium. Areopagus quid quisq; atheniensium ageret:aut quoniam q̃stu sustentaretur diligẽtissime inquirere solebat.

Curia martis Senatus in areopago ubi Iudices noctu audiebant causas et silentio utebantur maxime

¶ O corydon:uerba poetæ respondentis Neuolo qui petierat:ut taceret. Hemistichon est Virgi. O corydon corydon:quæ te dementia cœpit.q.d.o stulte:credisne quicquam esse turpe qđ possit latere:¶ Serui ut taceát .i.quamuis teceant serui.¶ Ad cantum secundi galli.i.ad secúdum cántum galli.¶ lúge ostia: claude.¶ Caupo: est:qui cauponam exercet:quem stabulariam etiam nominamus a stabulo:quod pro caupona:& taberna meritoria accipitur:de quo ante dictum est:per cauponem autem intelligit unumquemq; uulgaré hominé.¶ Librarius:qui libros exscribit:Tranquillus in Domitiano librariis etiam:qui eam descripserant crucifixis.¶ Archimagiri. Archimagirus magister & princeps coquorum:& coquus inter seruos erat: ἀρχωσ enim principem:& μαγειροσ coquum significat.¶ Carptores.Carpere multa significat:ut mordere: & taxare:ut poeta carpit auaritiá.Carpere frui.Persi⁹.Carpamus dultia.Carpere eligere.Teré.Vnumquodq; quod erit bellissimú carpá.Carpæ ledere.Virgi.Carpit.n.uires paulatim:uritq; uidendo.Carpere rape. Tibullus Carpit nũc tauri de septem montibus herbas.i.rapite ad comedédú.In qua significatione põt uideri dictũ hoc loco. Archimagiri carptores.i.raptores:q.semp aliqd ad comedédú raperunt:& auferunt ex epulis domini.¶ Quid enim dubitát: nõ est inquit mirum:si dominos suos accusant: quum uelint ulcisci uerbera:quæ acceperũt ab eis falsis criminatiõibus:& rumoribus:quos ubiq; dissertũt.¶ Baltheus

Caupo

Archimagir⁹

Carpere

Marmora uersus hos marmoree

Labrar pó derator

Baltheus

Pro pop uso orís bone dec tranquillus pub dasi cerimonias.t.

Idcirco uerba Neuoli

Ne trepida Iuuenalis

obrepit accedit

O corydon:corydon secretum diuitis ullum
Esse putas:serui ut taceant:iumenta loquentur.
Et cãis:& postes:& marmora: claude fenestras
Vela tegant rimas:iunge ostia:tollito lumen
E medio: clamét omnes:prope nemo recubat.
Quod tamen ad cãtum galli facit ille secúdi.
Proximus ante diem caupo sciet:audiet & quæ
Finxerunt pariter librarius: archimagiri
Carptores:qđ enim dubitant cõponere crimen
In dominos: quotiens rumoribus ulciscuntur
Balthea: nec deerit q te per compita quærat
Nolentem:& miseram uinosus inebriet aure.
Illos ergo roges quicquid pauloante petebas
A nobis:taceant illi:sed prodere malunt
Arcanum:q subrepti potare falerni.
Pro populo faciés quantum lauseia bibebat.
Viuendum recte cum pp plurima:tum his
Præcipue causis:ut linguas mancipiorum
Cotemnas:nã lingua mali pars pessima serui.
Deterior tamen hic:qui liber non erit:illis
Quorũ animas:& farre luo custodit:& æræ.
Iccirco ut possim linguam contemnere serui.
Vtile consilium mihi:sed commune dedisti.
Nunc mihi qđ suades post dãnum ipsis:& spes
Deceptas: festinat enim decurrere uelox
Flosculus angustæ;miseraq; breuissima uitæ
Portio:dũ bibimus:dum serta:unguenta:puellas
Poscimus:obrepit non intellecta senectus.
Ne trepida:nunq pathicus tibi deerit amicus
Stantibus:& saluis his collibus: undiq; ad illos
Conueniunt:& carpentis:& nauibus omnes

¶ Altera spes:nõ est inquit tibi dehinc desperandum.Immo altera tibi maior spes supereſt:scilicet cinædos tibi non defuturos.¶ Tu tantum erucis:per Erucam omne aliud ueneris excitamentum intelligit:Eruca autem est herba:quæ maxime uires in uenerem præstat.Virg.in moreto.Intybaq;& uenerem reuocans eruca morãtem.Pli.in.x.cap.lxiii. Auiditas coitus putatur ex cibis fieri:sicut uiro eruca:pecori cœpe. Oui.in.ii.de re.Nec minus erucas aptum est uitare salaces.Colu. Et quæ frugifero seritur uicina priapo. Excitet ut ueneri tardos eruca maritos.¶ Hæc exempla:uerba Neuoli:per inquit hæc exempla:& documenta excitandæ libidinis fœlicibus:quasi dicat se in tali re minime esse fortunatũ.¶ At mea clotho. Sed licet inquit in tali uitæ instituto infœlix sim: Clotho tamen mea: & lachesis: ideſt tota uita mea semper tali uitæ genere delectata est:maximeq; delectatur:per clothon autẽ & lachesin:quæ duæ sunt ex parcis quæq; uitam hominum disponere dicuntur: uitam intelligit.¶ O parui: uotum est neuoli cũ suspirio:quo diuitias more ipsipiétis sibi optat:sicq; poeta per irrisionem ostendit: eũ nescire uiuere cõtentum (quod facit sapiens) paruo: atq; ideo turpes exercere artes: quasi innuat uitiosũ hominem a sapiente in hoc differre:q; hæc multa cõ cupiscat:ille paucis cõtentus sit.¶ O parui:ex affectu dictũ: nam parui ei uidebantur.¶ Lares dii familiares: de quibus plusc̃la diximus illic apud Persi. Bullaq; succinctis laboribus donata pependit. Nam eos ut domus præsides colebant: quibus cãis assistebat: & ipsi canninis pellibus uestiebantur. De his multa Pli.i prob.& Festus Põ.Ap.putat ex lẽuribus eum:q posteriorum suorum curam fortitus: paccato & geto minime domum possidet: laré dici. Eum uero: qui propter aduersa uitæ merita nullis bonis sedibus in terra uagatione:ceu quodam exilio punitur: inane terriculamentum bonis hominibus cæterum noxiũ malis laruã dici: lẽurẽ autẽ uolebant eẽ aium quum ex corpore nostro migrasset.De laribus lege

Hec exempla Neuoli

Eruca

Lares

Lemures

Laruæ

Lares di tute

Lares

& Festũ. Hinc aũt ortã eẽ originẽ colẽdi lares in domo ostendit Seruius:qa homines apud maiores in suis dõibus sepeliebantur:quos pro diis colere:& uenerari cœperunt.¶ Aut farre:mola:quæ ex sale & farre cocto constabat.¶ Figam aliquid:reponam.¶ A tegete & bacculo: a mendicatione.¶ Viginti milia:subaudi sint mihi. Optat enim habere hæc.¶ Fœnus:appositio est.¶ Sed quæ fabricius:hæc est:quæ inuidiosa etiam sint:ut mereantur etiam a Fabricio notari. Hocq; dicit:quia Fabricius Licinius censor Cor.Ruffinum duobus consulatibus & dictatura speciosissime functum:q; decem pondo uasa argentea comparasset:perinde ac malo exemplo luxuriósum in ordine senatorio retinendũ non censuit:lege Valerium in.ii.de cẽsoria nota: & Gellium li.iiii. ¶ Et duo sortes:subaudi sint serui.¶ De grege mœsorum.i.de grege seruorum:q̃les habebant ex Mœsia. Est autem mœsia: ut Pli.docet li.iii.prouincia pannoniæ finitima:ad põtũ usq; cũ Danubio decurrens. Ex qua uenerunt qui in Asia:ut tradit Artemidorus habitant iuxta Bithyniam supraq; fontes Caici. De quibus Stra.li. xii.¶ Loca supposita ad ferendam lecticá:aut reuera qui eũ in circo succollantes ferrẽt:neq;.n.lectica a duobus tantum seruis gestari potuisset:sed a sex uel octo:unde hexaphorum:& octophorum appellata est lectica. Circo clamoso:propter populi clamorem:& plausum fauentis aurigis:unde alibi. Totam hodie romam circus capit:& fragor aurem percutit:euentum uiridis:quo colligo pani.¶ Cælator:qui mihi uasa præciosa cælet. Cælare enim insculpere:unde & cælum ferrum:quo uasa cælantur:quæ ueteres ancæsa uocabant:q; circumcedẽdo fiant.¶ Sufficient:hæc pronunciatiue legendum est: ideſt satis erit hæc mihi:si habeá.¶ Quando ego paupero?si hæc habuero?¶ Votũ miserabile: uerba Neuoli uotũ suum damnantis:estq; ueluti acclamatio:quasi qui errorem suum iam cognoscat.¶ Affigit cæras.Syre.tres fuisse filiæ Acheloi ex Calio. musa finguntur a poetis:quæ in littore campano habitantes nautas præter ea loca nauigãtes suauitate cantus insomnum & sopulos inducebant:cogebantq; facere naufragium:unde Vlysse ut scribi.Ho.lib.xii.odisseæ:quum iuxta ea littora esset nauigaturus a circe admonitus:aures sociis suis cæra obturauit:se autem malo manibus & pedibus alligari iussit opertis auribus:imperans etiam si innuerunt:ne solueretur. Nauigãtibus igitur Syrenes statim cantare suauissime cœperunt. Huc ades ô clite Vlysse magna achiuorum gloria:hæc nauem siste: ut nostram uocem audias. Nemo enim unq̃ hac iter fecit:quin nostri cãtus suauitate demulceretur. Neq; enim uos fugit: quid apud magnam troiam græci simul & troiani deorum uoluntate gesserunt:iis ergo cantus illecebris captus Vlysses:quum sociis annuens supercilijs:iuberunt se solui:non id prius imperauit: q̃ periculum euaserit. Ferunt tunc illas dolore pcitas in mare se præcipitasse:& a nomine unius parthenopes: quæ Neapoli sepulta fuit appellatam esse urbem parthenopem. Vnde Silius Italicus.Sy.dedit una suum memorabile nomen. Parthenope moriens acheloias æquore cuius. Regnauere diu cantus:quum dulce per undas. Exitium miseris caneret non prospera nautis. Earum nomina fuere parthenope:Leucosia:Ligia.

Cælare

Cælator

Cælũ ferrũ

Ancæsa

Syrenes

Parthenope

Leucosia

Ligia

Parthenope

Mnibus ĩ terris. Hac sa. Iu. ĩsectat stulta hoium uota: q mẽtis affectibus ĩseruiẽtes a diis multa petũt tanq̃ bõa: q eis maxie sũt pniciosa. Ait ergo poeta: hoies adeo ignorantiæ ꝓfundo ĩmersos: ut pauci existãt q uera bõa: malaq; cognoscãt: & ꝓinde fieri: ut ꝓ bõis mala sibi optẽt: colligitq; a diis: aut nihil oino petẽdũ: quũ ipi multo melius q̃ nos sciãt: qd nobis expediat: aut id tãtũ petẽdũ: ut mẽs sana sit ĩ corpe são. ⁋ A ga. i. ab occidẽte. Nã gades ĩsula ẽ extra col. her. ad hostiũ betis irrũpẽtis ĩ oceanũ britãnicũ. ⁋ Gãgẽ. i. oriẽtẽ: nã Gãges ĩdie fluuius ẽ: quẽ alii ĩcertis fõtibus: ut nilũ: rigãtẽq; uicia eodẽ mõ: alii in scythicis mõtibus nasci dixerũt: ĩ eũ nouẽ: & decẽ ãnes ĩfluũt. Pli. li. vi. ⁋ Pauci dignoscere possunt: pauci inqt sunt ab occidẽte usq; ĩ oriẽtẽ: q uere sciãt dignoscere uerũ bonũ a malo. ⁋ Vera bona: quia multa sunt: quæ bona uidentur: quum tamen non sint. ⁋ Diuersa: contraria: idest mala. ⁋ Illis: scilicet bonis. ⁋ Remota nebula erroris: idest remota animi nostri cæcitate: qui mala deuinctus cupiditate transuersus fertur. Vnde Valerius. Et eni densissimus inuoluta tenebris mortalium mens: inq̃ late patentem errorem cæca præcationes tuas spargis? ⁋ Timemus: ut malum. ⁋ Cupimus: ut bonum. ⁋ Dextro pede: secundo: & prospero cõatu. Nam pede dextro id dicimur facere: qđ nobis prospere cœdit: contra sinistro: unde Apule. in asino aureo sinistro pede profectum: me spes cõpendii frustrata est. ⁋ Concipis: uerbum est uotis cõueniens: dicimus enim: uota concepta: quæ mẽte cõcipimus & agitamus: quid concipis: idest animo tuo optas. ⁋ Euertere domos: ordo ẽ: dii faciles: ipsis optantibus euertere domos. ⁋ Nocitura toga nocitura petuntur. Militia. Toga & militia ablatiui sunt casus: & est sensus: adeo inquit homines longe sunt a cognitione ueri boni: ut plærunq; petant: quæ omnino eius sunt nocitura: & domi: & militiæ: alii. n. rei pu. administrationem alii rei militaris imperia expetunt: & multa id genus: quæ ipsis exitium afferunt. ⁋ Toga: nam per togam: quæ (ut scribit Prædianus) & iam sæpe diximus communis fuit habitus mariũ & fœminarum: ĩtelligimus res urbanas: unde Cice. Cedant arma togæ: & Iuue. Tantum igitur muros ĩtra toga contulit illi. Nominis & tituli. ⁋ Et torrens dicendi copia. s. petitur. ⁋ Multis: cũ sequentibus cõnectitur: ut sit sensus. Multi eloquẽtiam optant: sed multis mortifera ẽ: & perniciosa: ut fuit Demostheni & Ciceroni: de quibus inferius. ⁋ Torrens ingẽs: & abundans unde inferius de Demosthene. Torrentem & pleni moderãtem fræna theatri: & alibi. Isseo torrentior: sumpta translatione a torrẽte: hoc est fluuio: qui magno rapitur impetu. ⁋ Vitibus ille. i. aliꝰ. Ostendit enim & uires homini quandoq; esse perniciosas. Respexit autem ad Milonem crotoniensem: quẽ ferunt egisse oĩa supra q̃ homo ualet: de quo & hoc proditur: q ictu nudæ manus taurum fecit uictimam: eum solidum: ea qua mactauerat die: humeris solus gestauit: non grauatim. Exitum autem habuit uitæ miserandum: quum enim iam natu grandis artẽ athleticam delusit: iterq; solus per loca faceret siluestria: quercum uidit rami in media parte hiantem: tũc uolẽs experiri an uires sibi adhuc superessent: ĩmissis in arboris scissuram digitis: quercum deducere: ac rescindere conatus: eis dimidia: quæ deducta parte: moxq; uiribus cessantibus: & in naturam suam arborẽ redeunte: retentus & captus se feris ꝓbuit lacerrandũ: plura de hoc Gelius: Valeri. Soli. Pli. & Strab. differunt. Oui. in ibin sic. Vtq; milo robur deducere fissile tentes. Nec possis captas inde referre manus. ⁋ Sed plures nimia. Multa ĩquit exitiosa petunt: sed diuitiæ maxime: quæ inter alia petuntur plures occidunt: & quanto quis plura possidet: tãto magis exitio est obnoxius. ⁋ Census. s. strangulat: tantũ exuperans cũcta patrimõia: quãto maior est balena delphino. i. qui sit ualde extra cõmunem diuitiarum mensurã. ⁋ Balena Britãnica: bene aũt britãnicã nominauit: qa in oceano britannico: ut in nono testat Pli. tales beluæ maiores spectant: græci phalenã appellãt. Festus autem Pompeius eandem pistricem: & cetum putat. ⁋ Tẽporibus diris: ostendit poeta exemplo Cassii lõgini: & Senecæ: diuitias homini sæpe perniciosas esse nam quo tempore Nero imperabat: Cassium lõginum iussit ĩterfici: hac una ex causa: quod in uetere gẽtili stemmate Cassii: Cæssaris percussoris imaginẽ retinuisset. ⁋ Sed Iuuenalis innuit: Longinũ interfectũ qđ eius opibus Nero inhiaret: eadem etiã causa Seneca coactus ẽ mori.

Concipere

Millo crotoniensis

Balena

Iunii Iuuenalis Aquinatis Satyra. X.

Omnibus ĩ terris: quæ sunt a gadibus usq;
Auroram: & gangem: pauci dignoscere possunt
Vera bona: atq; illis multum diuersa: remota
Erroris nebula: quid. n. ratione timemus
Aut cupimus? qd tã dextro pede cocipis: ut te
Conatus non pœniteat: uotiq; peracti?
Euertere domos totas optantibus ipsis
Dii faciles: nocitura toga: nocitura petuntur
Militia: & torrens dicendi copia: multis
Et sua mortifera est facundia: uiribus ille
Confisus periit: admirandisq; lacertis.
Sed plures nimia congesta pecunia cura
Strãgulat: & cũcta exuperãs patrimõia cẽsus:
Quanto delphinis balena britannica maior.
Temporibus diris igitur: iussuq; neronis

Longinum: & magnos senecæ ꝓdiuitis hortos
Clausit: & ægregias lateranorum obsidet ædes
Tota cohors: rarus uenit in cœnacula miles.
Pauca licet portes argenti uascula puri.
Nocte iter ingressus: gladium; contuq; timebis.
Et motæ ad lunã trepidabis harũdinis umbrã.
Cantabit uacuus coram latrone uiator.
Prima fere uota: & cunctis notissima templis.
Diuitiæ: ut crescant: ut opes: ut maxima toto
Nostra sit arca foro: sed nulla aconita bibunt
Fictilibus: tunc illa time: quum pocula sumes
Gemmata: & lato setinum ardebit in auro.
Iam ne igitur laudas: quod de sapientibus alter
Ridebat: quotiens a limine mouerat unum
Protuleratq; pedem: flebat contrarius alter?
Sed facilis cuiusq; rigidi censura cachinni.
Mirandũ est unde ille oculis suffecerit humor
Perpetuo risu pulmonem agitare solebat

⁋ Senecæ prædiuitis. Nam Seneca opes uel ĩuidiosas possedit: de quibus sic Corne. Tacitus. Festus Ruffus: & Tigillinus uariis criminationibus Senecam adoriuntur: tanq̃ ingentes: & in priuatum modum euectas opes adhuc augeret: quodq; studia ciuium in se uerteret: hortorum quoq; amœnitate: & uillarum magnificentia: quasi principem subgrederetur Seneca: quoq; apud eundem Tacitum alloquens Neronem se diuitem testatur iis uerbis. At tu gratiam immensam. Innumeram pecuniam dedisti: adeo: ut plerunq; intra me ipe uoluã ego ne æquestri: & prouinciali loco ortus: proceribus ciuitatis annumeror? Vbi est animus ille modicis cõtentus? talis hortos extruit? & ꝓ hæc suburbana incendit? & tãtis agrorum spatiis tam lato fœnore exhuberat? Demum finis uitæ eius fuit: quum eni ex cãpania remeans in agro suburbano apud quartũ lapidem substitisset. illo iussu Neronis ꝓpinqua uespera Syluanus tribunus ꝓtoriæ cohortis uenit: & uillam globis militũ sepsit: intromisitq; unum ex centurionibus: qui necessitatem ultimam denũciaret: quo accepto brachia primũ ferro percussit mox crurum: & poplitum uenas abrupit: illatusq; balneo: & uapore eius exanimatus sine ullo funeris solẽni crematur. ⁋ Aedes lateranorum. Nam & Plautum lateranũ consulẽ designatum Nero adeo propere ĩterfici iussit: ut non complecti liberos: non illud breue mortis arbitriũ permitteret: manu aũt Turii tribuni trucidatus est. ⁋ In cœnacula. Raro inquit fit: ut pauperibus: & inqlinis: qui conductis cænaculis habitare consueuerunt cædes paretur. Cœnacula autẽ antiqui: & cœnationes loca appellauerũt: ubi cœnabant: sed postq̃ ut scribit Varro in lĩgua latiali in superiori parte cænitare cœperunt: superioris domus uniuersa ædificia cœnacula dicta sunt. Vetus eni uocabulũ (licet uetus consuetudo cœnandi superiore parte domus aboleuerit) remansit. Nec mirum: nã & pistrinũ ueteri uocabulo adhuc nominamus: in quo grana molis uersatilibus terũtur: quum antea tantũ ante usum molaꝶ in pilis pinserentur: unde & nomen: simili modo dicimus ueteri nomine loricã: quæ ferro modo cõstat: quũ antea loris conficeret: a qbus & nomen: unde Festus scribit cœnacula dici: ad quæ scalis ascenditur: cui astipulatur Apule. in nono metamor. Meq; per scalas cõplicitis pedibus in superius cœnaculum attracto. Plau. in Amphytrione. In superiore: qui habito cœnaculo Tranql. in Augusto. Ipse circenses ex amicorũ ferre libertorũq; cœnaculis spectabat. Liui. li. ix. de bello macedonico. Cœnaculũ super ædes datum est scalis ferentibus in publicũ obseratis. Ea autem cœnacula utpote diuitibus incõmoda inquilinis locabantur: de quibus alibi ante sensit. Vltimus ardebit quẽ tegula sola tuetur. A pluuia: molles ubi reddunt oua colũbæ. ⁋ Contũ: lignũ cuspidatũ. quo nautæ utuntur ad explorandã fluminũ altitudinẽ. Iuue. supra. Et contum: & stigyo ranas in gurgite nigras. ⁋ Cantabit uacuus. Seneca ad Luci. Nudũ latro transmittit: etiã in obsessa uia pauperi pax est. ⁋ Latrone: latrones antiqui: autore Festo: eos dicebant: qui conducti militabant: quasi λατρέυοντες. i. seruientes: nam λατρεία seruitus est: at nunc uiarum obsessores dicunt: q a latere adoriũtur: uel q insidiantur latenter. ⁋ Prima fere uota: subaudi sunt. ⁋ Sed nulla aconita: attẽde periculũ: q diuitibus ĩminet: sæpe numero. n. uenenis tollunt. ⁋ Aconita: aconitum: ut scribit Pli. li. xxvii. in nudis nascitur cautibus: quas græci aconas uocant: unde nomen aconitum aliqui dixere. Alii quoniam uis eadem in morte esset: quæ cotibus ad ferri aciem deterẽdam: statimq; admota uelocitas sentiretur. ⁋ Fictilibus. i. a pauperibus: qui fictilibus utuntur. ⁋ Gẽmata: quum in maximis eris diuitiis: ita ut poculis gemmatis utaris: aureis enim calcibus gemmas: & præcipue smaragdos inserebant. Mart. Gẽmatũ scyticis ut luceat ignibus aurum. Aspice quot digitos exuit iste calix. & Iuuena. ante. Nam uirro ut multi gemmas ad pocula transfert A digitis. ⁋ Setinum: uinum est carpanum a Setia denominatum. Mart. Pendula pontinos quæ spectat setiam campos. Exigua uetulos misit ab urbe cados. ⁋ Iam ne igitur laudas. Sensus est: quum homines ferãtur tam præcipites: & tam multis agitentur incommodis: propter stulta uota & cupiditates: nonne igitur existimabis Heraclyti & Democriti sanum fuisse iudicium: qui contrariis animi affectibus: eorum cecitatem & uitia damnauere: de quibus sic Seneca de tranquillitate uitæ & democritum potius immitemur: quam Heraclytum. Hic enim quotiens in publicum processerat: flebat: & ille ridebat. Huic omnia: quæ agimus miseriæ. Illi ineptiæ uidebantur. Horatius in epistolis de Democrito. Sic foret in terris rideret Democritus: hinc ei: ut tradit Suidas: inditum fuit nomen gelasini. Nam Gelasinus græce latinæ ridiculus interprætatur unde & Plaut. in sticho. Gelasino mihi paruo nomen pater indidit propter paupertatem: hoc adeo nomen repperi: quia inde iam a pauxillo puero ridiculus fui: eo quia paupertas fecit ridiculus forem. Gelasini etiam anteriores dentes uocantur: ut docet Polydeuces de rerum uocabulis: quos ridendo ostendimus. Gelasinus etiam autore Suida: ruga illa: siue linea dicitur: q dũ ridemus in facie efficit. Vnde in. vii. Mart. Nec grata ẽ facies: cui gelasinus abest. ⁋ Ridebat: hoium negocia tanq̃ ĩeptias. ⁋ Flebat. s. Heraclytus tanq̃ miserias. ⁋ Cẽsura: taxatio: qa cẽsores moribus urbis ꝓessent.

Seneca

Cœnacula

Pistrinum

Lorica

Contus

Latrones

aconitũ

Setia

Heraclytus

Democritus

Gelinus

Democritus:q̃q̃ non essent urbibus illis
Prætexta:& trabeæ:fasces:lectica : tribunal.
Quid si uidisset prætorem in curribus altis
Extantem:& medio sublime in puluere circi.
In tunica iouis:& pictæ:serrana ferentem
Ex humeris aulæa togæ: magnæq̨ coronæ.
Tantum orbē:quanto ceruix:non sufficit ulla:
Quippe tenet sudās hac publicus:& sibi cōsul
Ne placeat curru seruus portatur eodem.

¶ Quanq̃ non esset:ac si dicat:multo magis risisset:si tantæ nūc uanitates extitissent.Prætexta & trabeæ.i.ta/
lia magistratū insignia:qualia habent romani:prætexta enim & sellā curulē:lictoresq̨:& totā pictā: quæ insi/
gnia æthruscorū magistratuū erāt Tullus Hostilius romanorū rex tertius: debellatis ethruscis primis : ut ro/
mæ haberentur instituit:sed postea Tarquinus priscus:quū filius bello sabino annos q̃ttuordecim natus:ho/
stem manu percussisset:cum & pro concione laudauit:& bulla aurea:prætextaq̨ donauit:insigniens puerum
ulta annos fortem præmiis uirilitatis & honoris:autores sunt Macro.Liui.Diony.& Pli.Dicebatur aut præ
texta:quod purpura p̄texeretur.

Trabea

¶ Trabeæ.Trabeā
gestamen fuisse consulū : & ducum.Diony.in.v.lo
quens de triumphante sic.Nec ornatur trabea:q pe/
culiaris est consulū:ducūq̨ amictus:qđ sensit ēt Pa/
pinius in syluis in carmīe Eucaristicho.Hic quum
romuleos proceres:trabeataq̨ cæsar.Agmina mille
simul iussit discumbere mensis:sed & augurū fuis/
se iterpræte Seruio docet Virg.Ipse quirinali lituo:
paruaq̨ sedebat.Succīctus trabea:ea & reges usi sūt
autore Plini.in.viii.¶ Fasces.i.lictores præcedentes
cum fascibus uirgarum:in quibus secures erant alli
gatæ.¶ Lectica:qua gestabātur a seruis.¶ Tribunal:
in sellis currulibus & tribunalibus considebant:qui
maiora iudicia exercebant:subsellia erant Tribuno/
rum:trium uirorum:quæstorum:& huiusmodi minora officia exercētium.Asconius autor est.

Subsellia

Subsellium
enim est sedile:ut scri.Varro dictū:q̨ non plane sit sella:sicut subsipere q̨ non plane sapit.

Subsipere

¶ Quid si uidisset:de
scri.prætorē præsidentē ludis circensibus habitu triumphali:deridetq̨:nam insignia triumphalia prætori in
Circensibus ludis concedebantur:id etiam aliquando priuatis.Vnde.L.æmilio:qui persen regem macedonū
deuicit concessum fuit a populo:& a senatu:ut ludis circensibus triumphali ueste uteretur.Pli.de uiris illust.

Tunica iouis

¶ In curribus altis.i.in curru triumphali:qui auratus erat:& a q̃ttuor equis albis trahebatur.¶ In tu.io.i.ha/
bitu triumphali:de quo ita meminit Liui.li.x.ab urbe condita:q iouis optimi maximi ornatu decoratus cur
ru aurato per urbem uectus in capitolium ascenderit.Nā qui triumphabant tunicam sibi induebant sumptā
ex templo iouis:de qua sic meminit.Lampri in Alexandro Seuero.Prætextā:& pictam togam nunq̃ nisi con/
sul accepit:& eā quidē:quā de iouis tēplo sumptā alii quoq̨ accipiebant:aut prætores:aut cōsules:quod etiam
uidetur innuere iulius capitulinus in gestis.Gordianorum his uerbis.Palmatā tunicā:& togam pictā primus

Toga palmata

romanorū priuatus suā propriā habuit quū ante īperatores ēt de capitolio acciperēt:uel de palatio: itē Flauius
uopiscus in uita p̄bi īperatoris.Te manet p̄ uirtutibus tuis capitolina palmata.Ea purpurea erat & auro ītex/
ta:ut scri.Pli.li.ix.& palmata:siue palmaris:dicta:q̨ ea:ut sensit seruius:utebanť:qui palmā meruissent.Mart.
Palmatæq̨ ducem te cito redde togæ.Alii dicunt p̄textā triumphātis appellatā esse tunicā iouis:q̨ ad similitu
dinē tunicæ iouis eēt facta.Alii dicūt palmatā dictā esse:q̨ in ea pars palmæ:hoc est uictoriæ intexeretur:ut ab
Helena pictis uestibus apud Home.acu certamina inferunť:qđ & Pli.li.viii.ca.lvi.indicare uideť:quū ait: pi/
ctas uestes iam apud Homerum fuisse:unde triumphales natæ.

Aulea

¶ Aulea serrana pictæ togæ.i.togā pictam:&
purpura distinctam:ut sit periphrasis ipsius togæ triūphalis:quā ut diximus palmatā appellarunt : de qua sic
Seruius.Palmatā togam merebantur qui de hostibus palmam reportassent.Mart.Palmatæq̨ ducem te cito
redde togæ:de qua & Apule.in prima magiæ.Apologia sic:deniq̨ triumphātibus quadrigas albas:& togam
palmatam exprobrares.Palmatam autem togam purpuream fuisse īdicat Sydonius his uerbis.Et illam ser/
ranis ebriam succis inter crepitantia segmenta palmatam conuenustauit.¶ Aulea:latitudinem uestis expræs/
sit:nam Aulea proprie dicuntur uela:& ornamenta:quibus parietes & aulæ teguntur:quæ græcæ peristroma
ta:& peripetasmata appellantur.Inter quæ dicūtur & ipsa tapetia:de quibus sic Plau.in pseudu.ut ne peristro/
mata quidem equæ picta sint campanica:neq̨ alexandrina:beluata consuta tapetia:ad ornamentum etiā thea/
trorum adhibebantur:ut ante.Ast aliæ quotiens aulea recondita cessant.¶ Serrana:idest tyria purpurea:nam
ut scri.Geli.Tyros ante dicta fuit sarra:sicut & Thacia Sytho.& corinthus ephire:iuxta autem tyrum purpu/
ra piscis capiebatur:ex cuius faucibus:ut alibi diximus:liquor eliciebatur aptus ad tingendas uestes:quæ mo
do purpureæ ab ipso pisce:modo sydoniæ a sydone ciuitate tyri:modo serranæ ab ipsa insula dicebanť.Verg.
Serrano dormiat ostro.¶ Ex humeris.i.dependentia.¶ Tantum orbem coronæ.i.coronam aureā tanti pon/
deris.¶ Quippe tenet sudans.i.adiuuat eū ad coronam sustinendā.Nam a tergo triumphantis seruus erat : q̃
coronam sustentabat.Pli.li.xxxiii.ca.i.Et cum corona ex auro æthrusco sustineretur a tergo:annulus tamē in
digito ferreus erat:æqua fortuna triūphantis:& serui coronam sustinentis.¶ Hanc publicus.Ordo est:seruus
publicus sudās tenet hāc:nec mirū a poeta dictū seruum publicū.Nā non solū serui erant priuati:q dominis p̄

Serui publici

priis seruirent:sed & publici:qui ad publica ciuitatis ministeria adhibebanť.Vnde Vale.in.ii.de maiestate lo/
quens de Mario.Missus.n.ad eū occidendum priuata domo minturnis clausum seruus publicus natiōe cim
ber.Idē in tertio capite de fortitudīe loquēs de Teramene Atheniēsi.Ridēsq̨ seruo publico:qui potionē tradi
derat:critiæ inqt p̄pino.¶ Ne sibi placeat:ne nimis insolescat:nā placere sibi ē se efferre.Mart.in.v.Quum uo/
co te dn̄m:noli tibi cinna placere.Maiores.n.instituerūt:ut a tergo triūphātis adsisteret seruus:q pari fortuna
triūpharet:moneretq̨ triūphantē:ut seipm cognosceret:ne tāta gloria nimiū supbiret.un̄ Tertulia.sic scribit
Hoiem se eē ēt triūphās in illo sublimissimo curru admoueť.Suggeriť.n.a tergo.Respice post te hoiem me/
mento te ēt utiq̨ hoc magis gaudet tanta se gloria corruscare:ut illi admonitio conditionis suæ sit necessaria.

Aquila

¶ Da nunc & uolucrem:adde etiā & aliud triumphantis insigne.i.aquilā.Nam aquila romanorū insigne erat
militare.Ea ut scri.Iosephus li.iii.de bello iudaico reliq̃ signa p̄cedebat:qđ & uniuersarum auiū regnū hēat:
& sit ualidissima:itaq̨ illa & principatus insigne putāt:oēm q̨ uictoriæ qđcunq̨ bello petierint : erat & antea
prima cū:q̃ttuor aliis.Lupis:minotauris:eqs:apris:quæ singulos ordines anteibant:paucis ante annis sola in
aciē portari cœpat:reliq̃ in castris relinquebanť.Marius in totū ea abdicauit.Ex eo notatū:nō fere apud legio
nes unq̃ hibernatū eē in castris:ubi aqlarū nō sit iugū:autor ē Pli.li.viii.Qui ī acie aqlā ferebat.Aqlifer appella

Aquilifer

Da nūc & uolucrē sceptro quæ surgit eburno.
Illinc cornicines:hinc præcedentia longi
Agminis officia: & niueos ad frena quirites.
Defossa in loculis:quos sportula fecit amicos.
Tunc quoq̨ materiam risus inuenit ad omnes
Occursus hominum:cuius prudetia monstrat
Sūmos posse uiros:& magna exempla daturos
Veruecū in patria:crassoq̨ sub aere nasci.
Ridebat curas:nec non & gaudia uulgi.
Interdū & lachrymas:cum fortunæ ipē minaci
Mandaret laqueū:mediuq̨ ostēderet unguem.
Ergo superuacua:aut perniciosa petuntur
Propter quæ fas est genua incærare deorum.
Quosdā præcipitat subiecta potentia magnæ
Inuidiæ:mergit longa:atq̨ insignis honorum

bať:unde Tranql.in Augusto.Cōstat aqlifero legio
nis suæ grauiter saucio : aqlā humeris subiisse: diu
q̨ portasse.¶ Sceptro q̄ surgit eburno.Nā inter alia
triumphātis īsignia erat:& scipio eburneus habens
aquilā in sūmitate:qđ manibus triūphans gestabat.
Diony.li.iii.Illinc cornicenes:nā cornicenes seque/
banť castra:p̄cedebātq̨ triūphantis currū canentes:
iiq̨ erant & buccinatores ornamentū totius legiōis
in ingressu conflictus:& eius reditu quoties pugna
bať cornicines:& tubicines canebant.Vnde est illud
in.xiiii.saty.Aut longos castrorū ferre labores.Si pi
get:& trepido soluunt tibi cornua uentrē.Cū lituis
audita.De iis lege Vegetiū.¶ Agminis officia hoc ē
clientes:& amicos triūphantē p̄cedētes:& ministrā/
tes:nā clientes ex īstituto Romuli:ut tradit Diony.
tenebanť patronis suis ī magistratibus: & depuctio
nibus:& aliis ī reip.sumptibus īpendiorū participes
tanq̃ genere proximos adesse:tāta erat īter eos beni/
uolētia:ut clientes dignū censerent oīa patronis pro
uiribus subministrare.¶ Niueos:qrites:nā ministri
& clientes ad habenas triūphantis aderant uestibus
īduti cādidis scri.Plutar. Paulo Aemilio eunti cum
p̄tura ad hiberos:cōcessos lictores a senatu:& equo uectū albo:albaq̨ indutū trabea & ministros oēs albis ue/
stibus fuisse īdutos.Domitia.autore Tranql.generū fratris indigne ferēs albatos:& ipsum ministros hēre p̄/
clamauit.¶ Defossa:posita.¶ Sportula:q̃ dabať ut diximus in.i.saty.cliētibus.¶ In loculis:in.i.saty.diximus
de loculis illic.Loculis comitātibus itur.Ad casum tabulæ.¶ Tūc.q.suis tp̄ibus īcultis:& agrestibus.¶ Cuius
prudentia:democritus inqt exēplo est uiros prudētes ubiq̨ nasci posse hocq̨ dictū est ex stomacho in supbiā
eorū:q orti sanguine romano ceteros contēnebant:sicq̨ docet poeta iuxta illud Apulei in.i.apologia: nō ut p̄/
gnatus:sed ut moratus q̄sq̨ sit spectandū:nec q̃ regione:sed q̃ rōne uitā uiuere inierit cōsiderandū:q̄do in oī/
bus gentibus uaria īgenia p̄ueniant:q̃q̃ uideanť quædā stulticia:uel solertia īsigniores: apud socordissimos ī/
qt scythas Anacharsis sapiens natus est:apud Athenienses catos melecides fatuus:non ergo inqt mirū est: si &
in thracia:ubi aer crassissimus est:Democritus tantæ uir prudētiæ natus est.¶ Prudentiā:in bonorū & malo/

Abdera

rū delectu cōsistit.¶ In patria:ueruecū in thracia:ubi patria abderā:habuit:ut scri.Laer.Dioge.quā cōdidit so/
ror Dione & a noīe suo sic uocauit.¶ Crassoq̨.s.a.n.hoc dictū esse ur̄ ex Heraclyti.snīa:q affirmat aīam ibi eē
prudentiorē:ubi aer sit siccior:unde Thebani pingues:hebetesq̨ sūt existimati:q̄a thebis aer sit crassissimus:
cōtra Athenis sit siccus:& iō Atheniēses prudētiores habēt:traxit aūt colorem Iuue.ab illo Oratii in epistolis
Boeotum in crasso iurares aere natū.Illud nō est omittendū quod scri.Probus Aemilius in Alcybiade Boeo/
tios.s.magis corporis firmitati q̃ ingenii acumini īseruire.¶ Ridebat curas:negocia hominum:ut diximus &
diuersos animi affectus.¶ Quum fortunæ ipse minaci.Ostēdebat Democritus has res humanas:pro quibus
mortales tanto tempore anxii sunt pauci faciendas:quum ille non sint:quæ hominum mentibus tranquilli/
tatem largiri queant:fortunam q̨:quā ceteri mortales colunt tanq̃ deam cunctis in rebus dominantē ita con/
temnebat:ut ei mandaret laqueum:a qua suspenderetur:itelligens eam homini uirtutibus stipato nullo mo/
do nocere posse.¶ Medium unguem:medium digitum:quem Persi.ut diximus:in eius comentariis: infamē

Digitus medius

appellat:infami digito lustralibus ante saliuis.Experiat:nam eum digitum cæteris contractis in aliquē osten
dere contumeliosum est:est autem inter digitos tertius.unde Mart.Rideto multum:qui te sextile cinædum.

Fas

Ius

Dixerit:& digitū porrigito mediū.¶ Ergo:quū pauci cognoscant uerū bonū:& uerum malum.¶ Fas est:licet
apud deos:nā fas dr̄:qđ quū sit deus nō irasciť.Ius aūt ad hoies pertinet unde illud apud Virg.Sæpe etiā festis
quædam exercere diebus fas & iura sinunt hoc est & dii:& hoies permittunt ergo inquit dii permittunt se ro
gari:& cōcedunt:quæ nocitura sunt.¶ Quosdā p̄cipitat.Exēplo Seiani ostendit nimios honores: quos puta/

Seianus

mus uerū bonū:q̄doq̨ p̄dere hoies.Seianus eni regnante Tyberio:eo potentiæ & auctoritatis p̄uenerat:ut na
talis eius publice celebrareť:imagines aureæ passim ponerētur.In qnto cōsulatu eū subserit collegā īperator.
Veruna:quum is postea in oē genus crudelitatis erupisset.Seianū tanq̃ furem aduersus germanici liberos filii
sui:quorum ipse alterum suspecto iam:alterum oppræsso demū Seiano īteremit:datis ex capræis litteris ad
senatum interfici iussit:unde Seneca de tranquillitate uitæ sic inquit.Quo die illum senatus deduxerat:popu
lus in frusta diuisit:in quem quicqd congeri poterat:dii hoiesq̨ contulerant:& ex eo nihil superfuit:quod car
nifex traheret:nam in scalas gēmonias unco a carnifice:quicqd supfuit:tractum est.¶ Longa atq̨ insignis ho/
norum pagina.i.inuidia quam cōtraxerat ex summis honoribus:qui in libris:& actis publicis describuntur.

Biga Triga Quadriga

¶ Descendunt statuæ.i.dissiciuntur per totam urbem. Nam in gratiam Seiani statuæ passim per urbem posi tæ erant ab multis: quæ nunc in eius contemptum: gratiamq; imperatoris deiiciuntur: sic enim fieri consue uit ad odium damnati testandum. Quod & Cicero in. C. Pisonem ostendit factum his uerbis. Dyrrachini ât statuam istius persimilem: quâ stare celeberrimo in loco uoluerât: ne suauissimi hominis memoria moreret deturbant: affligunt: cominuunt: dissipant. ¶ Restemq; sequuntur: utrum dum ex sublimia uelluntur: an dũ per urbem in eius dedecus raptantur humi. ¶ Rotas bigarum. Biga appellatur currus: quum a duobus equis iunctis trahitur. Sic quadriga & Triga: quæ a quat tuor & tribus. Nec audiendi sunt: qui in plurali tan tum numero inflecti contendunt: quoꝝ falsam opi nionẽ auctoritas optimoꝝ autoꝝ redarguit: & im primis. Pli. lib. vii. Myrmecides quidam in eodẽ ge nere inclaruit: a quo q̃driga ex eadem materia: quâ musca alis integeret: fabricata est. Tranquil. in Tybe rio. Natalẽ suum plæbeis intercurrentẽ circensibus uix unius bigæ adiectione honorari passus ẽ. ¶ Ro tis bigaꝝ. Nã statuæ: ut docet Pli. uolumine. xxxiii. non modo equestres ponebantur: orto sine dubio a græcis exẽplo: qui uictores cælatas tantũ dicabant in sacris: sed & i curribus iis: qui triumphassent: sed serũ hoc fuit: nec ante Diuũ Augustũ: nec uetus fuit bigarum celebratio in iis: qui prætura functi curru uecti essent per circum. ¶ Iam stridũt ignes: quibus statuæ fundantur. ¶ Atq; caminis. i. fornacibus: κα μινοσ. n. fornacem significat a quo ẽt formanus ca minatus. Pli. li. xvii. caminata fossura ore cõpressio re sint: loquit̃. n. de scrobibus. ¶ Ardet adoratũ po pulo caput. Seianus inquit: quẽ in tanto honore to ta ciuitas habuit: ut pro deo etiam coleret: igni absu mitur. ¶ Crepat: subiecto igne. ¶ Facie secunda. i. ex seiani facie: quem totus orbis scẽm post principem Tyberiũ agnoscebat. Nã interdum per eius fortunã inter dum per Tyberii simul: atq; seiani fortunã oẽs iurabant: quippe significantes ipsum simul cum Tyberio ipe rare: ita dixit secundâ facie: sicut & Papinius. Rutiliũ gallicum appellauit proximâ ceruicem Domitiano. Stat proxima ceruix. Ponderis imensi. ¶ Sartago: uas est coquinariũ ad res frigendas cõparatũ. Persi. metapho. sic. Vnde hæc sarrago loquẽdi. Venerit in linguas. ¶ Pone domi lauros: uerba sũt populi isultantis Seiano in gra tiam principis: lætitiã inqt ostẽde: captus est seianus hostis nr̃i iperatoris: & iã unco ducit̃ in scalas gẽmonias: nã insignũ lætitiæ frondibus: & sertis fores ornabant: unde & supius. Per limina tẽde corymbos. ¶ In capito lia: ut roui capitolino mactet̃. ¶ Cretatũ: cãdidũ. Persi. cretata ambitio. i. cãdidati cõpetitores magistratuum. Mart. Cretatâ prætor cũ uellet mittere mappâ. ¶ Ducit̃ unco. Nã dãnati unco trahebãt in scalas gẽmonias: in terdũ & in Tyberim. Vnde Lápri. in uita Cõmodi sic scri. Corpus eius: ut unco traherẽt: atq; in tyberim mit terẽt senatus & populus postulauit. ¶ Quæ labra: uerba populi Seianũ mortuũ ifectãtis. ¶ Delator: occultus: ut diximus: accusator. Deferre. n. ẽ clãdestino accusare. Mart. Ecce reũ carus te detulit: adsit agellus. ¶ Indiciis: & indicibus legit̃. Nã index significat eũ: q coniurationẽ: crimẽ: aut aliã rem secretã detegit. Vnde & inditiũ. i. ipsa detectio. Index ẽt. p indicio: ut illud apud Vale. Tã memorabilis operis index est i capitolio statua bullata. Index ẽt capit̃ pro secundo digito manus: per quẽ aliquid indicamus. Celsus: per plagam digitus index erit di mittendus: capitur &. p operis titulo. Pli. lib. xxxvi. ca. i. Vicies centũ milia uersuũ a Zoroastre cõdita indicibus quoq; uoluminũ eius positis explanauit. Index itẽ pro eo lapide: quo auri: & argẽti tentatur bonitas. ¶ Nil ho rum: respondentiũ uerba. ¶ A capreis: insula est cãpaniæ: ubi frequens erat tyberius ad uacationẽ urbanaꝝ re rum. Olim a cõtinenti auulsæ fuerunt. Stra. in. vi. sic scribit: prochyta & pithecusæ auulsæ de terra partes sũt: eodem modo & Capreæ: ergo a capreis: a tyberio. Epistola uenit ad senatũ enim scripsit per neuiũ Sertorium macronem: oportere Seianum in custodia haberi: aperte autẽ interfici non imperabat: non quia id nollet: sed quia timebat: ne ex hoc tumultus oriret̃. ¶ Bene habet: inualuit praua cõsuetudo: ut dicat̃ bene se habet. Sed ,pfecto ita dicendũ est bene habet: quo genere locutionis ueteres usi sunt. Terentius: bene habet: Proper. Et be ne habet nunq̃ mater lugubria sumpsi. Orati. magnum narras uix credibile: atqui sic habet. Sic & græci locu ti sunt: καλωσ εχει. ¶ Sed quid: uerba poetæ: quid iquit turba facit. ¶ Sequitur fortunã. Nam uulgares hoses in amicitias colendis fortunam maxime sequunt̃: ut quo se illa: eodẽ quoq; se inclinent. Vnde est illud Oratii. Diffugiunt cadis cum fece siccatis amici. Sic etiam Ouidii. scribens ex ponto ad maximum. Affuit ille mihi quũ me pars magna reliquit. Maxime: fortunæ nec fuit ille comes. Idem in eodem. Et cum fortuna stataq; cadit q; fides. Idem. Diligitur nemo: nisi cui fortuna secunda est. Quæ simul ítonuit proxima quæq; fugat. Poe ta igitur ostendit turpe esse amicũ in aduersis deseri. Vnde & Oui. in ponto. Turpe sequi casum: & fortunæ ce dere amicum. Et nisi sit fœlix. esse negare suum. ¶ Vt semper. s. fecit in aliis: nam quo se fortuna: eodem & fa uor hoium inclinat: mõ. n. eum sũmo honore in senatũ deduxerunt modo lecta Tyberii epistola oẽs uno ore cõuiciati sunt ei: in carcerẽq; traxerunt. ¶ Idem populus: uulgi leuitatem ostẽdit: & taxat. Si. n. inqt accidisset: ut ei Nortia ,ppicia fuisset: & Tyberius naturæ per senectã concessisset: certe seianus imperator creatus fuisset.

Deferre Index

Capreæ

Pagina: descendunt statuæ: restemq; sequunt.
Ipsas deinde rotas bigarum impacta securis
Cædit: & imeritis frangunt: ut crura caballis,
Iam stridunt ignes: iam follibus: atq; caminis
Ardet adoratum populo caput: & crepat inges
Seianus: deinde ex facie toto orbe secunda
Fiunt urceoli: pelues: sartago: patellæ.
Pone domi lauros: duc in capitolia magnum
Cretatumq; bouem: seianus ducitur unco
Spectãdus: gaudent oes: quæ labra: quis illi
Vultus erat: nunq; si quid mihi credis: amaui
Hunc hoiem: sed quo cecidit sub crimine: q̃snã
Delator: quibus indiciis: quo teste probauit:
Nil horum: uerbosa: & grandis epistola uenit
A capreis: bene hẽt: nil plus iterrogo: sed quid
Turba tremẽs: sequit̃ fortunã: ut semp: & odit

¶ Si nortia: hoc est dea æthruscoꝝ. Nam: ut ex Tertulia didicimus: tuolsinensium dea peculiaris fuit nortia: & Sutrinoꝝ: sic enim scribit. Vnicuiq; ẽt prouinciæ & ciuitati suus deus est: & paulo infra. Crustuminiẽsiũ Deluentinus: Narniẽsiũ Viridianus: Asculanoꝝ Ancharia: Volsinienſiũ Nortia: Oriculanorum ualẽtia: Sutrinorum Nortia &c. de Nortia itẽ Liui. li. vii. sic scribit. Volsiniis quoq; clauos idices numeri annoꝝ fixos in templo Nortiæ æthruscæ deæ cõparare diligens taliũ monumentoꝝ autor Cinthius affirmat: sub eius noie sorte fortunaq; significari scri. Martianus capella in li. de nuptiis philologiæ. ¶ Tusco. i. seiano: q ex æthruria erat oriundus. ¶ Si senectus secu. prin. foret op. i. si Tyberius in senecta ꝙta morte assumptus esset: & nõ sollicita: ac si dicat: si in tranqllo reipu. statu: & ciuitatis beniuolentia mortuus esset. hoc autẽ dicit: ga nõ sine magno aĩ cruciatu oppetiit: de eo. n. sic Tranql. recitans initiũ epistolæ eius. Quid scribã patres. C. aut qũo scribã: aut qd oĩno nõ scribã: hoc tẽpore dii me deaq; perdant: quẽ quotidie perire sentio: scio. Veneno (ut aliq tradiderunt) lento: & tabifico subla tus fuit. ¶ Oppressã: a morte: non aũt a Seiano: ut q dam inepte scripserunt. ¶ Hac ipsa ho. qua. s. dãnatus est: & ductus unco. ¶ Augustũ: hoc est imperatorem: oẽs enim iperatores Augusti nomen sibi usurparunt. lampridẽ ex quo. Hic sensus est. Non fuisset inqt mirũ si forte populus romanus: mortuo Tyberio imperatorẽ Seianũ creasset. Et non potius ipse sumeret curã reip. administrandæ p libertatẽ. Is eni ex quo fuit sub iugo & iperio Cæsarum præstinæ libertatis iam est oblitus: nec nunc aliud in præcio habet q̃ ludos Circenses. erit autẽ ordo: populus iãpri dem effugit curas ex quo suffragia nulli uendimus. ¶ Suffragia nulli uendimus. Ostẽdit in creandis magistratibus: quos ad arbitriũ suum populus per suffragia creare solebat: nunc nullam ei esse creandoꝝ potestatẽ: sed oĩa tantum imperatoris nutu geri. Quod ab Sylla primum factum cõstat: quum se dictatorem dixisset. Nam ei senatusconsulto data fuit potestas necis: confiscationis: sortitionum: possessionis: populationis: auferendi regni: conferendi: cuicunq; collibuisset publicatarum uenditiões ædium: omnia enim arbitrio suo administrabat. Quod postea factitarunt imperatores: qui secuti sunt oppressa libertate. Vnde tranql. in Caligula sic. Tenauit: & comitiorum more reuocato suffragia populo reddere. ¶ Vendimus suffragia: consueuerant enim cõpetitores magistratuum in comitiis tribuum suffragia sibi coemere muneribus: & largitionibus. Quod & Plutar. eleganter in uita Coriolani his uerbis ostendit sic. Diu si quidem post emptio & uenditio sera prorupit: & inter concionis suffragia sese argentum miscuit. Seneca ad Lucilli. quã putas iucundum esse tribubus uocaris: quum candidati in templis suis pendeant: & alius nummos pronunciet: alius per sequestrem agat: alius eorum manus osculis conterat: Petronius. Nec minor in campo furor est: emptiq; quirites. Ad prædã strepitumq; lucri suffragia uertunt. Venalis populus: uenalis curia patrum. ¶ Effugit curas: populus inquit iã omisit curas pristinas gubernandæ reipubli. & eas ipsis reliquit imperatoribus: qui omnium iam rerum habenas ad nutum moderantur. ¶ Imperium: aut merum est: aut mistum. Merum est imperium habere gladii ptãtem ad aiaduertendũ in facinorosos hoes: quod etiã ptãs dicit̃. Mistum imperiũ est: quũ etiã iurisditio in est: quod in danda possessione consistit. Iurisditio est ẽt iuris dandi licentia: hæc Vlpianus de ui oĩum iudicũ. Imperiũ ergo possumus accipere: aut dictaturã: nã ut scribit Põpe. de iuris origine: prediti sunt dictatores a q bus nec prouocandi ius fuit: & quibus etiam capitis aiaduersio data est: aut simpliciter quãcunq; dignitatem. Fasces: consulatus: & prætura. Nam sex lictores cum totidem fascibus uirgarum: & securibus colligatis prætorem: duodecim uero consulem præcedebant. ¶ Legiones: exercitus: præfecturas stratioticas. ¶ Cõtinet: nũc se & hæc oĩa permittit ab imperatoribus: qui populi libertatem oppẽsse re: disponi. ¶ Pannũ & circenses: uideẽ potius legendũ eẽ: pana q̃ pannũ: duas enim res dicit populum curare: ut sit sensus. Lupercales ludos in honorem panos & circẽses curat: si enim dicas pannũ & circenses: una tantũ res erit: de lupercis supra diximus in. ii. satyra. Palmas præbere luperco. De circensibus autem illic in tertia. Si potes auelli circẽsibus. ¶ Perituros: uerba sunt populi. ¶ Magna est fornacula: magnum est incendium: hoc est res maximi excidii: & furoris mouentur. ¶ Mi: pro mihi Verg. & mi genus ab Ioue summo. ¶ Brutidius: nomen fictũ. ¶ Quam timeo: q̃ timeo ne multi imitati Aiacẽ manu sua sibi mortem conscisc̃ant: utpote: qui male defensi fuerint: qd̃ multi fecerũt Tyberii tpibus: unde Tranquil. Citati ad cãm dicendam partim se domi uulneraueruntcerti damnatiõis: sed ad uexationem ignominiamq; uitandam partim in media curia uenenũ hauserunt. ¶ Aiax. i. ciuis citatus. Nam Aiax quum in iudicio armoꝝ Achillis ab Vlysse esset superatus: dolore in insaniam uersus est: qui mortem Vlyssi minatus: quũ ad eius pascua uenisset: ratus eius cõmilitones interficere: oues & alia pecora trucidauit. In caprum quendam: quem Vlyssem esse crediderat: crudeliter sæuiuit: qui simul at cognouit: quæ per insaniam perpetrasset gladio sibi pectus transuerberauit. Aiax Thelamonis fuit filius ex hesione Laomedontis filia: fuit & alius Aiax Oilei filius in currendo pernicissimus: ut scribit Homer. in Iliade. ¶ Calcemus cæsaris hostem: pedibus inquiunt Seianum hostẽ cæsaris, pteramus. Et uideant nos serui: ne nos accusent: qd̃ cũ: ut amici nõ calcauerimus. Illudq; respexit poeta: q̃ nulli delatoꝝ autore Trangl. fides est apud Tyberium abrogata.

Nortia

Imperium merum & mistũ iurisdictio

Lupcales ludi

Aiaces duo

Damnatos: idem populus si nursia tusco
Fauisset: si oppressa foret secura senectus
Principis: ac ipsa seianum diceret hora
Augustum: iam pridem: ex quo suffragia nulli
Vendimus: effugit curas: nam qui dabat olim
Imperium: fasces: legiones: omnia: nunc se
Continet: atq; duas tantũm res anxius optat
Pana: & circenses: perituros audio multos.
Nil dubiũ: magna est fornacula: pallidulus mi
Brutidius meus ad martis fuit obuius aram.
Quam timeo: uictus ne pœnas exigat aiax.
Vt male defensus: curramus præcipites: &
Dum iacet in ripa: calcemus cæsaris hostem.
Sed uideant serui: neqs neger: & pauidũ in ius

Obtorto collo Ceruice astricta:obtorto collo.Qui.n.ui in iudiciũ:aut ad aliqđ suppliciũ ducebãtur:aut abtorto collo:aut iniecto laqueo trahebant.Plau.in penulo.Sed qd ego dubito fugere hic in malã crucẽ priusq̃ obtorto collo:ad prætorẽ trahor:Cic.in orone ꝓ Aulo Cluẽtio.Nec qcq̃ propius est factũ q̃ ut illũ ꝓsequeret: & collo obtorto ad subsellia reduceret:ut reliq̃ posset perorare.Diuus Hiero.in epi.ad matrẽ & filiã:i gallia cõmorãtes sic scri. Obtorto collo me in ius trahis:ut aut ꝓbem qđ nolo:aut multoꝝ iuidiã subeã Tranql.i Vitelio religatis post terga manibus iniecto ceruicibus laqueo ueste discissa:seminudus in foꝝ tractus ẽ.Apul.li.viii.met.Collo cõstrictũ reducũt cũ pastores molesti. Idẽ i.ix.colloq̧ cõstricto:& sacrilegos ipurosq̧ cõpellantes interdũ pugnis obuerberãt. Hi sermones:subaudi erãt: q sequunt. Vis ne salutari:uis ne eẽ ea potentia:& autoritate:q̃ Seianus extitit apud principẽ? Hẽre tantũdẽ.s.diuitiaꝝ possidere. **Sella curulis** Sellas do.cur.i.creare tuo arbitrio magistratus:nam sella curulis magistratuũ erat:& triũphantiũ.Aliq dictã putant:qđ in curru ponebat:quo i curiã soliti erãt uehi honoris grã q magistratũ gessissent:autor Gelius li.iii.ca.xviii. Liui.uero innuit dici curulẽ a curibus ciuitate sabinoꝝ uerba Liuii hæc sunt.Haud pœnitet inqt eorũ sniæ eẽ:qbus & apparitores:& hoc genus ab ethruscis finitimis.Vnde sella curulis:unde toga ꝑtexta sumpta est.Stra.li.iiii.Memoriæ ꝓditũ est:ut triũphalia ornamenta isigniaq̧:cõsulariaq̧:& simpliciter magistratuũ decora:in romanã urbẽ a Tarqniis translata sũt. **Tutor** Tutor prin.tutor is dr:qui ptãtẽ hẽt in capite libero ad eũ tuendũ:qui pp ætatẽ suã sponte se defendere neqt: quasi tuitor: & defensor:sicut æditimi q edes tuent.Seianus ãt principe capreis cõmorante oia gubernabat:tanq̃ tutor pricipis:& defensor. **Trasyllus Chaldæi** Chaldæo.h.d.pp trasyllũ mathematicũ chaldæũ quẽ de feturis maxime consulebat.Chaldæi aũt Diodo.autore Babylonoꝝ antiqssimi fuerunt:qui eũ locũ in sua rep.quẽ in ægypto sacerdotes obtinuere.Ad cultũ.n.deoꝝ destinati:per oẽm uitã philosophabant peritissimi astrologiæ habiti:multi diuinatione quadã futura ꝑdicebant:ac tũ auguriis:tũ sacris:tum aliis quibusdã incantationibus:& mala auertere ab hoibus:& bona afferre:auguria insup:somniaq̧:& prodigia iterpraetari consueuere.De his ẽt ante diximus in.vi.saty.illic.Chaldæis sed maior erit fiducia. Vis certe pila:non interrogantis est sed affirmantis.Scio inqt te uelle iperia militaria:ut.s.ꝑsis cohortibus ꝑtorianis: qbus Seianus ꝑfuit. **Pila Sarissæ Gessa** Pila:tela sunt romanoꝝ.Luca.Et pila minantia pilis.Sicut sarissæ macedonum:& Gessa galloꝝ. Egregios equites: intelligit:aut equites domesticos:quos romani stratiotas appellarũt:& sic docet quæ sint castra domestica:ut stet & particula ꝓ.i.castra.n.domestica:erant ipsi equites:qui ad iperatoris custodiã excubabãt: **Prætoriani** ẽt ꝑtoriani dicebant:eques aũt duplici mõ accipit:ut eques ille appellet:q mercede aliena cõductus equo meret.Et qui censu suo equestrẽ obtinet dignitatẽ:is a Mar.dr eques non alienus.**Eques** Quis largit opes ueteri fidoq̧ sodali:Aut quẽ prosequit non alienus eques.Idẽ in distichis.Fœlix cui comes est nõ alienus eques:hoc est:qui aliena mercede non facit stipendiũ:sed diuitiis ꝓpriis est eques:Itẽ equitẽ ꝓ equo posuit Enni. Deniq̧ ui magna quadrupes eques atq̧ elephãti ꝓiiciunt sese:quẽ locũ secutus.Virg.sic scripsit.Frœna peletronii lapythæ:gyrosq̧ dedere.Impositi dorso:atq̧ equitem docuere sub armis.Insultare solo:& gressus glomerare supbos. **Cohors** Cohortes.Cohors pars decima est legiõis.Nã in legiõe decẽ erãt cohortes:cõstabatq̧ peditibus: & eqtibus: sed maiore semp peditũ numero. Quid ni hæc cupias:nõ ẽ inqt mirũ:si tales honores cupias:nã & q uolunt occidere queq̃:uelint tamẽ posse occidere:ac ꝓinde eẽ potentes:& principes. Sed q̃ ꝑclara. Snia ẽ catholica:q̃ tamẽ Seiano accõmodat q̃ id cõtinet:qđ his uerbis scri.Apule.Nihil qcq̃ hoi tam ꝓsperũ diuinitus datũ:qn & tamẽ admistũ sit aliqd difficultatis:ut ẽt in amplissima quaq̧ læticia subsit quæpiã uel parua q̃rimonia coniuratione quadã mellis & fellis.Sed & Pli.lib.vii.sic.Quid quod bona malis paria nõ sũt ẽt pari numero.Nec leticia ullo minimo dolore pensanda.Plau.in Amphytrione.Ita diis placitũ:uoluptati ut mœror comes consequatur:quin incõmodi plus maliq̧ illico adsit:boni si obtigit qd. **Prætexta** Prætextã: prætexta triumphantiũ fuit:& magistratuũ:ut ex Macro.Lectiõe supius docuimus.Prætexta ẽt solitos gestare senatores cõstat.uñ Asconius ait:ꝑtextã nobilioꝝ eẽ:togã uero uilioꝝ:dicta ꝑtexta & purpura ꝑtexeret.unde Pli.li.ix.de purpura loquens sic inqt.Hic fasces securesq̧ romanæ uiã faciũt:ideq̧ ꝓ maiestate i puericia:distiguitq̧ ab eqte curiã.Prætextã ergo hoc loco accipe possumus uestẽ senatoriã:quã eo die iduerat:quo uẽit i senatũ:quũ occisus fuit. Sumere ma.hæc iterrogatio eo tẽdit:ut ostẽdat:lõge tutius eẽ i mediocri:hũiliq̧ fortuna uersari q̃ i sũma opulẽtia. An fid.ga.oppida:ut dixius:ante latii deserta:de qbus Ora.sic.Gabiis desertior.Atq̧ fidenis uicus. **Ptãs** Ptãs:nomẽ est officii:nã ut paulo supius diximus ex Vlpiani testimonio.Ptãs appellabat meꝝ iperiũ: q̃do qs ptãtem gladii hẽret ad aiaduertẽdũ in ciues deliqũes Tranql.in Claudio.Atq̧ ẽt per ꝓuincias ptãtibus demãdauit.Ergo ptãs gabioꝝ.i.eẽ magistratus:& hẽre imperiũ gabiis ad aiaduertẽdũ in ciues facinorosos. Vasa mi.fr.i.eẽ ædilis:q põderibus:& mẽsuris ꝑerat.Persi.Sese aliqd credẽs italo qđ honore supinus.Fregerit heminas arreti ædilis iniqs.Erãt ãt ædiles minimi magistratus adolescẽtesq̧:prima cõmẽdatiõe creabant.Ci.legũ.ii. Sũtoq̧ **Aediles** ædiles curatores urbis:annonæ:ludorumq̧ solẽniũ:ollisq̧ ad honoris amplioris gradum prius accessus esto.

Ceruice astricta dominum trahat: hi sermones
Tunc de seiano:secreta hæc murmura uulgi.
Vis ne salutari sicut seianus: habere
Tantundem: atq̧ illi sellas donare curules:
Illum exercitibus præponere: tutor haberi
Principis:angusta caprearum in rupe sedentis
Cum grege chaldæo: uis certe pila: cohortes:
Egregios equites:& castra domestica:quid ni
Hæc cupias:& qui nolunt occidere quenquã
Posse uolunt:sed quæ præclara:& ꝓspera tanti
Vt rebus lætis par sit mensura malorum:
Huius qui trahitur prætextam sumere mauis:
An fidenarum:gabiorumq̧ esse potestas:
Et de mensura ius dicere: uasa minora
Frangere pannosus uacuis ædilis ulubris:
Ergo quid optandum foret ignorasse fateris
Seianum:nam:qui nimios optabat honores:
Et nimias poscebat opes:numerosa parabat
Excelsæ turris tabulata:unde altior esset
Casus:& impulsæ præceps immane ruinæ.
Quid crassos: qd pompeios euertit: & illum
Ad sua qui domitos deduxit flagra quirites:
Summus nempe locus nulla non arte petitus.
Magnaq̧ numinibus uota exaudita malignis.
Ad generũ cæreris sine cæde: & uulnere pauci
Descendunt reges:& sicca morte tyranni.
Eloquiũ:ac famã demosthenis:aut ciceronis
Incipit optare:& totis quinquatribus optat.
Quisqs adhuc uno partã colit asse mineruam.
Que sequitur custos angustæ uernula capsæ.
Eloquio sed uterq̧ perit orator:utrunq̧
Largus:& exundans læto dedit ingenii fons

Vlubris:oppidũ est latii desertũ:unde ait uacuis:hoc est paꝝ habitatis.Nã oppida ẽt ꝑter urbẽ ipsam:ut ostẽdimus i.iiii.sa.ædiles hẽbãt. **Pannosus** Pãnosus:uestibus crassioribus:nã pãnosus & pãnucii dicũtur:q uestibus icedũt crassioribus:hoc ãt dicit:cõtra ꝑtextã:q purpurea erat:& ꝑciosa. Ergo qd op.poratio ẽ q̃ ostẽdit Seianũ ignorauisse ueꝝ bonũ:quũ illud i dignitatibus:& honoribus reponeret quũ Seianus inqt tãta mala pp nimios ho**Pannutius**nores sit passus.Ergo ignorauit qd ueꝝ bonũ eẽt:& ꝓinde qd optãdũ. Numerosa pa.seianus inqt:q sũmos sibi honores q̃rebat:ꝓcerã turrẽ struebat unde caderet.Nã q̃to qs altiore loco cadit:tanto grauiorẽ ruinã sentit hocq̧ totũ metaphoricos.Claud.i Ruffinũ. Tollũt i altũ.Vt lapsu maiore ruãt. **Præceps** Præceps imãe: posuit ꝑceps:ut substãtiuũ:q̃si ꝓ ꝑcipitio:sic & Papinius in soteriis.Retulii Gallici.Et subiti ꝑceps Iuuenile picli. Quid cr.patrẽ & filiũ quos a ꝑthis cæsos ostẽdit Plu.Nã quũ Popu.ro.a ꝑthis graue bellũ motũ ad orientẽ accepisset aduersus eos misit.L.Crassum cũ ifinitis regũ auxiliis:nã bithyniæ rex Nicomedes romanos iuuit:& mithridates põticus:cũ quo bellũ postea grauissimũ fuit:& Ariarates capadox:& Ptolæme.paphlagõ:uictus tñ ẽ Crassus: & ab hostibus captus:caput ei recisum cũ manu dextera Aristonico regi oblatũ Ludibrio fuit: & q a ꝑthico auro inhians talẽ suscepat expeditionẽ:auꝝ liqdũ i os eius ifusum fuit:ut cui⁹ aĩus arserat auri cupiditate: eius ẽt mortuũ & exãgue corp⁹ uteret:ei⁹ filius a ꝑthis cũ eos isẽqret:cũ exercitus pte isidiis iterceptus obtrũcat.Eius caput abscissum:& lãcea ꝑfixũ parthi ante Crassi castra ostentabãt. Quid põ.magnũ põpeiũ cũ duobus filiis:quoꝝ magnus:dũ primũ sibi i rep.locũ q̃rit:a Cæsare i cãpis philippis ꝓfligatus:a Ptole.rege ægypti iterficit.Filii uero.Cn.& Sextus:quũ iges bellũ i hispania pararẽt demũ apud mũdã ciuitatẽ a Cæsare sunt supati.Cneũ eo ꝑlio ꝓfugũ crure saucio deserta & auia petẽtẽ Cenonius apđ lauronẽ oppidũ cõsecutus pugnãtẽ:necdũ desperãtẽ iterficit. Sextũ fortuna i celtiberia itẽ abscõdit:aliisq̧ post cæsarẽ bellis reseruauit.Is.n.cõtractis ifœlicis belli reliqis i sicilia igẽs cõmouit bellũ cõfugiẽtibus ad eũ:q supfuerãt ex ptibus Bruti & Cassii:ueꝝ ꝑlio nauali ab agrippa & Augu.supatus amissa classe.ccc.& qnq̃gita nautũ cũ sex nauibus i Asiã ꝓfugit:ubi a titio:quẽ oli captũ seruauerat mileti iterficit:lege Apianũ. Et il.s.Iuliũ Cæsa.q postea i senatu tribus & uigiti uulneribus cõfossus fuit:Bruto & Cassio cõiuratiõis pricipibus:prioq̧ eius ꝑcussore Casca:q eũ iuxta collũ ense ꝑcussit. Ad sua fla.ad suũ iperiũ:ut sibi parerẽt. Nulla nõ ar.pe.i.oi arte q̃situs. Numinib⁹ ma.nõ ꝓpiciis:nõ amicis. Ad ge.ce.nõ est inqt miꝝ:hos oẽs tã crudeliter cæsos:pauci.n.sũt tyrãni:q ferro nõ pereãt. Ad ge.ce.i.Plutonẽ:q rapiẽdo ꝓserpinã factus ẽ cereris gener:nota ẽ fabula. Eloquiũ:cõfutat & uotũ eoꝝ:q sibi optãt eloq̃ntiã:ostẽdẽs:& illic uitæ ꝑiculũ eẽ.Id ãt exẽplo Ci.& Demosthenis ꝓbat:quoꝝ uterq̧ periit ob eloquẽtiã. Demosthenis & Ci.bene ãt hos noiauit:alter.n.apud græcos:alter uero apud latinos eloquẽtiæ pricipatũ obtinuit.Cice.appellat Pli.li.xvii.lucẽ doctrinaꝝ alterã.Quiti.li.x.utrũq̧ tãq̃ optimũ oratorẽ miris laudibus celebrat. Et to.qn.pueri inqt:q adhuc primis isistunt rudimẽtis gloriæ cupidi:quũ uenere qnq̃tria multis optant sibi uotis eloquẽtiã;idq̧ maxie faciũt:q putant se iis diebus magis exaudiri.Nã Minerua ingeniis pueroꝝ:pariter & puellaꝝ fauet.Ouid.i.iii.fast.Pallada tũc pueri teneræq̧ orate puellæ.Qui bene placuerit pallada doctus erit **Quinquatria** Quinq̃tria dicta sũt a numero qnario:de qbus sic Ouid.eodẽ li.Vna dies media ẽ:& fiũt sacra mineruæ.Noĩa q̃ iunctis qnq̧ diebus habẽt.Sanguine pria uacat:nec fas cõcurrere ferro.Cã q: est illa nata minerua die.Altera tresq̧ sup strata celebrat harena.Ensibus exptis bellica læta dea ẽ.Ego hũc locũ ita accipiendũ eẽ censeo apto:ita ut est:sensu:nõ ut alii alioqn lrati:q de Mineruali nescio qd itelligũt:est.n.ordo.Quisqs colit Mineruã partam uno asse icipit optare totis qnq̃tribus eloquẽtiã.i.quotiẽs ueniũt qnq̃tria:q dies ad ferias Mineruæ ꝑtinẽt pueri ita gloria incẽdunt:ut optẽt eẽ eloquẽtia & fama Demost.& Ci.pares. Colit mi.i.q i his studiis adhuc puer uersat ita dictũ:queadmodũ.Ille colit musas.i.carmie se exercet. Adhuc co.q adhuc primis rudimẽtis ihæret. Partã.i.q̃ rudimẽta sibi acqsiuit. Vno asse:exigua mercede:hocq̧ ex affectu poetæ subsanãtis auaritiã suoꝝ tpoꝝ:qbus exigua ꝑceptoribus ꝑmia exhibebant:queadmodũ & tpibus nr̃is:re in deterius sp labente. **Capsarius** Quẽ se.cu.ca.puerũ igenuũ ad ꝑceptorẽ euntẽ nõ solus ꝓseqbat pædagogus:sed & Capsarius:quẽ Vlpianus titulo de manumissis uindicta scri.eũ esse:qui pueri portet libros. Sueto.tradit Neronẽ dãnatoꝝ liberos quosdã cũ pædagogis & capsariis uno prãdio pariter iussisse necari:capsariũ ẽt appellat Vlpianus titulo de officiis ꝑfecti uigilũ q mercede seruãda i balneis uestimẽta suscipit. Eloqo:sed uterq̧ perit:sed ꝑ eloquẽtiã suã uterq̧ ad necẽ cõpulsus est. **Ciceronis interitus** Ci.n.ꝓsequẽte eũ.M.Antonio:iterfectus est:a põpilio lenate:quẽ parricidii oli accusatũ defenderat caputq̧ cũ manu dextera relatũ est Antonio: quæ quũ diu sũma aspexisset læticia exultans:ubi oculi saciati sunt illo spectaculo:iussit in rostris ꝑ cõtumeliã deponi:q̃si uero illũ iã mortuũ cõtumelia afficeret:ac non potius se ipsum ac fortunã suã indignã ostenderet:q ad tantã potentiã nefariũ hoiem ꝑuenisset.

Rostra

Philippicæ

Demosthenis interit⁹

Demosthenes alius

Luto p luteo

Trophæū

¶ Ingenio.i. ipsi Cice. qui magni erat ingenii. ¶ Nec unq̃ sanguine causidici: ostendit poeta grauius magno q̃ mediocri periculū iminere oratori: neq; n. inqt rostra: in qbus cōcionātes cōsidunt: respersa sunt sanguine mediocris causidici. ¶ Rostra maduerūt: hoc aūt dicit: & qa Ci. sæpe, p rostris cōcionatus est: & qa Antonius manum & caput Ciceronis iussit in rostris infigi: q̃si illū iam mortuū cōtumelia afficeret. Rostra aūt ædificiū: sue templū erat ante curiā hostiliā in foro adornatū: antea rostris nauiū antiatiū: unde & nomē sortitū: autor ē Liui. li. viii. ab urbe cōdita. & Pli. li. xxxiii. ca. v. Rostra: q erāt cōcionaturi cōscendebant. Cæsar q̃stor Iuliā amitā: uxorēq; Corneliā defunctas oīone laudauit e more, p rostris: autor Plutar. ¶ O fortunatā. Cic. Catilinæ cōiuratiōe oppræssa: hoc carmen in suā laudē cecinit: qđ carmen: q; ineptū eēt: derisum ē. ¶ Rideda poemata: hinc ostēdit illud uehemēs Antonii odiū in Cice. emersisse: qđ in eū philippicas scripsisset: in qbus miris Antonius afficit cōtumeliis. Licet illinc odii initiū traxisse uideat: qđ quū post mortē pris: Iulia mr Antonii nupta eēt. P. Lētulo: qué cū Lucio Catilina cōspirātē Ci. cōsul supplicio affecit: diceret corpus uitrici sui nō prius ad sepulturā datū: quā idm̄ supplex impetrasset a Ciceronis uxore. In qua q dem re: ut scri. Plutar. mentit: qđ nullus ex his: qui tunc supplicio fuerunt affecti: sepultura, phibitus ē. ¶ Quā te conspicuæ diuina philippica famæ: Volueris a prima quæ proxima: sæuus & illum Exitus eripuit: quem mirabantur athenæ Torrentē: & pleni moderante fræna theatri. Diis ille aduersis genitus: fatoq; ministro. Quem pater ardentis massæ fuligine lippus A carbone: & forcipibus: gladioq; parante Incude: & luto uulcano ad rhetora misit.

Ingenio manus est: & cerujx cæsa: nec unquam
Sanguine causidici maduerunt rostra pusilli.
O fortunatam natam me consule romam.
Antoni gladios potuit contemnere: si sic
Omnia dixisset: ridenda poemata malo.
Quam te conspicuæ diuina philippica famæ
Volueris a prima quæ proxima: sæuus & illum
Exitus eripuit: quem mirabantur athenæ
Torrentē: & pleni moderante fræna theatri.
Diis ille aduersis genitus: fatoq; ministro.
Quem pater ardentis massæ fuligine lippus
A carbone: & forcipibus: gladioq; parante
Incude: & luto uulcano ad rhetora misit.

¶ Quā te conspicuæ diuina philippica famæ: Volueris a prima quæ, p xima. Mallem inqt Cice. talia carmina ridicula scripsisset: quā secundā philippicam: nam & si oībus orationibus suis grauiter Antoniū accusat: secunda tamē illū acerrime insectat. Philippicas aūt orationes suas in Antoniū appellauit: ut ipse ad Atticū scribit: q; libertate dicendi & eloquentia maxime imitatus sit Demosthenē: qui in philippū multas scribēs actiones eas philippicas appellauit. ¶ Sæuus extus eripuit illū. s. demosthenē: nam Demosthenes quū nunciatū esset Antipatrū & Craterū macedones aduētare: ex urbe, pfugit in Calabriā ad templū Neptuni quo cognito Antipater Archiam tyriū illuc cū satellibus misit: q templū ingressus suadere cœpit Demosthenī: ut una secū ad Antipatrū pgeret: nihil oīno molestū ab illo ppessurus. Cui respondēs dixit: parū expecta: dū nonnulla dōmesticis scribo. Hæc fatus in interiorē templi partē cōcessit: captoq; libro: q̃si scribere uellet: calamū ori admouit: exquo inclusum uenenū sumpsit. Eratosthenes aūt ait in circulo quodā concauo: quē circa brachiū ferebat: uenenū seruasse. Fuit item alius Demosthenes athenien sis missus cū Nicia aduersus Syracusanos: de quo meminerunt Plutar. in Nicia. Thucydides lib. vii. historiar⁹: & Iustinus lib. iiii. qué tradunt alii gladio: & uolūtaria morte se uindicasse: alii interfectū inuito Gylippo duce lacedæmonioꝝ. ¶ Diis aduersis genitus: qa multis agitatus est aduersitatibus. ¶ Qué pater ardentis massæ: nō iā ad rhetora a patre est missus: nā annoꝝ septē tantū fuit: quū patrē amisit. Sed ad Iseū se contulit: q̃q̃ tunc tpis floreret Isocrates: pater aūt Demosthenis fuit (ut Theopōpus: & Plutar. tradūt) in primis honestus ac, pbus uir: macheropius ab officina gladioꝝ est cognominatus: quā athenis egregiā: multisq; artificibus seruis instructā habebat. Matre barbara muliere natū scribit: Eschines. De eo sic Sydonius Apollinaris: Fabro, pgenitus spreto cui patre polita. Eloquiis plus lingua fuit. De eo sic & Vale. Quā matrē Euripides: aut qué patrē Demosthenes habuerit: ipsoꝝ quoq; sæculo ignotū fuit. Alterius aūt matrē olera: alterius patrem cultellos uenditasse pene oīum doctorū litteræ loquunt. ¶ Lippus: is appellat: cui oculi iugiter stillāt. Vnde lippitudo morbus: quo oculi ifestant. Ora. Oculis collyria lippis. ¶ Et luto uulcano. Luto uulcano, p luteo legendū est: ut docuimus in. vi. saty. illic. Et terrā luto ferit itestino: nā pria longa est Persi. surgit tibi lutea pellis. Ouid. Lutea mane uidet pulsis aurora tenebris. Virg. Mollia luteola pingit uaccinia calta: & alibi. Et croceo mutauit uellera luto, p luteo croco: ut sit hypallage. Nā dictio: q̃ duas extremas hēt longas: & mediā breuē stare nō pōt ī uersu exametro: hac āt rōne dicimus iduperator, p iperator: q̃ a media sit breuis: & extremæ longæ. Qñ aūt est a Luto deriuatū primā hēt breuē. Ora. in sermonibus defingit rheni luteū caput. ¶ Bellorum exu. Ostēdit & uotū eoꝝ dānandū eē: q ad res bellicas optauerūt descēdere: tanq̃ reportaturi (qđ fere ab oībus expeti solet) famā & gloriā: docēs & id multis pariter iperatoribus: & priæ fuisse exitiosum: ut patebit Alexandri: & Hānibalis exēplo. Ordo āt hic est. Lorica affixa truncis trophæis: & buccula pendens de cassīde fracta: & iugū curtū de temone: & reliq̃ appositiue exuuiæ bellorū credunt eē bona maiora bonis hūanis. ¶ Trophæis. Trophæū dictio ē græca: trophe. n. græce cōuersionē latinæ significat: erat aūt monumētū hostiū deuictoꝝ: a græcis psuetudo manauit: q ubi hostes ī fugā cōuertissent: arboré trūcatis ramis erigebāt: qbus hostiū suspēdebāt exuuias. Vñ Nonius. Spolia īgt hostiū stipitibus affixa Trophæa uocāt: Trāgl. ī Caligula Trūcatisq; arboribꝰ: & ī modū trophæoꝝ adornatis: eā cōsuetudinē & Romāi usurparūt: uñ marii trophæa a Sylla disiecta sūt: q̃ a Cæsa. ut Trāgl. & Plu. scribūt: fuerūt reposita. Scri. Serui. Trophæa ī locis eminētioribꝰ collocari solita: & iō Romæ ī arcubus icidebant: ad id exedificatis. Sed ea postea nō solū in marmore: sed & in æs icidi cœpe. Vnde Plutar. conquerit imprudēter simul & aspice nimis egisse primos ex græcis: q Trophæa: aut marmore incisa: aut ære sculpta faciētes: odiū simul & bellū a cōseruata uicti ignominia Perpetuum reddidisse. De Tropæis mentionē sæpissime fieri apud Thucydidē inuenies. Illud denig; tenebis Trophæū fuisse aut saxū: aut arborē decisis ramis: aut colūnam erectā: aut arcus cum inscriptione hmōi. Athenienses hic uicerunt lacedæmonios.

Lorica

Buccula

Temo unde

Aplustria

¶ Truncis: q̃a ut dicimus ramis trūcatis spolia arbori suspendebant: unde est illud Vergilia. Vota deū prīo uictor soluebat eoo. Ingentē quercum decisis undiq; ramis. Constituit tumulo: fulgētiaq; induit arma. Mezentī ducis exuuias tibi magne trophæū Bellipotēs aptat rotātes sanguine cristas. Telaq; trūca uiri: & bis sex thoraca petitū. Perfossumq; locis. ¶ Lorica: ex corio fieri consueuit: quæ q̃uis nūc ex ferro cōficiat: nomē tamē obtinuit a loris. ¶ Buccula: ea est pars galeæ: quæ buccas tegit: eius sic meminit Iulius Capitolinus in maximinis. Fecit & galeas: gemmatas: fecit & bucculas. ¶ Curtū: aūt mutilatū: ut Mart. Et curtus chiones Antyopesue calix. & Proper. li. iiii. Lesit & obiectū tegula curta caput: aut curtū temonē. i. a temōe curtatū: & aulisī. Temōe: a tenēdo est dictus: quod plaustrū teneat: & gubernet. ¶ Aplustræ: autor est Festus aplustria esse nauiū ornamēta: quæ quia plus erant: quā essent necessaria ēt aplustria appellabant. Cice. in Arato. Nauibus assumptis fluitantia q̃rere aplustra. Sylius lib. x. Sic iamq; per undas. Et transtra & mali laceroq; aplustria uelo. Ac miseri fluitant. reuomētes æquora nautæ. ¶ Et captiuus tristis in summo arcu. Nam in arcubus lapideis icidebatur totus ordo uictoriæ. Domitianus p summā ambitionē: arcus cū q̃drigis & insignibus triumphorū per regiones urbis tātos: aut tot extruxit: ut cuidā græce inscriptū arcui sit cōsulatus. xvii. cœpit: autor Tranquil. ¶ Maiora bonis humanis: hoc est nihil esse in bonis humanis excellētius hac gloria bellica. ¶ Ad hæc se, i. ad hāc gloriam & famā cōparandā ex spoliis: & uictoriis hostiū. ¶ Imperator: p imperator pp rationē de luteo supius dictā: qa inter duas syllabas longas non potest media breuis stare in exametro carmine. Sic & Macedas, p macedonas dicunt poetæ. Vt illud apud Vale. flaccū in primo. At Iuno argolicas pariter macedūq; per urbes. ¶ Romanus: Sensus est Romani inqt imperatores Græci & Barbari erexerūt sese ad hæc: & aium suū intēderunt uidelicet ad famā & gloriā: quā dum oī studio sequunt & sibi: & patriæ peperere exitiū. Atq; hoc mō dignitates petentiū damnat stultū uorū: p romanū aūt possumus intelligere nō modo Iuliū Cæsarem: sed &. M. Antōiū multosq; alios: q dū gloriā bellicā sequūt: & sibi exitiū: & patriæ calamitates multas attulerūt. ¶ Graius: ut Themistocles: & Milciades duces athenienſiū: q dū famā: & gloriā rebus bellicis aucupant: miserabili exitu uitā finiuere. Nā milciades: qui athenas: totāq; græciā liberauerat: supato Dario duce psarū: ob eāq; rē multis affectus publice honoribus: demū, pditionis accusatus: cā cognita: capitis absolutus: pecunia mulctatus est: quā qa soluere non poterat in carcerē cōiectus est: ubi diē obiit supremū. Themistocles uero rebus licet fœlicibus aduersus Xerxē gestis: iuidia tamē ciuiū suspectus: & ipe, pditionis ciuitate eiectus: argos habitatū cōcessit: ubi quū tuū se nō uideret: corcyrā demigrauit: deinde ad Admetū molossorū regē cōfugit. Demū quū a lacædemōiis & athenienſibus ad suppliciū deposcer⁹: ad Artaxerxē cōfugit: a quo magnis muneribus donatus in Asiā reddiit: Domicilioq; sibi magnesiæ cōstituit: ubi autore Thucydide morbo assumptus est: Alii uero tradūt: eū epoto tauri sanguine: infuso ueneno: uitā finiuisse. ¶ Barbatus: ut Hānibal: qui dū romanos bellis assiduis uexat: in cā fuit: ut patria a Romanis sit euersa. Ipse ēt ad uenenū sit cōpulsus: de cuius nece mox dicemus. ¶ Erexit se. i. animū ad hæc ītēdit. ¶ Inde: ex hac gloriæ cupiditate. ¶ Habuit cās discriminis: cupiditas īqt illa gloriæ fuit cā: ut adiuerint tot pīcula: & tot labores. ¶ Tāto maior famæ sitis ē. Nō sunt īqt ad hæc pīcula & labores tā moti uirtutis q̃ gloriæ cupiditate. Neq; n. hæc: qa p se pulchra eēnt fecerūt: & qđ sola cōtēti eē uellent rei bene actæ cōsciētia: sed ut īmortalē gloriā cōsequerent: qđ oēs fere mortales faciūt: qs. n. aliqd cū uirtute faciat: nisi sibi magnā, puēturā ide sciat gloriā: q̃ bōi opis ē tanq̃ merces & pmiū: unde hoc loco poeta horū imperatorū exēplo eos dominat: q uirtutē nō aplectant: nisi famā inde cōsequuturā arbitrētur: qđ ē cōtra Ciphilosophiā: q ait: sufficere debere ad gloriā benefacti cōsciētiā. ¶ Præmia si tollas: ipsā gloriā: q̃ opis bene nauati habēt, p pmio. ¶ Si tollas: si auferas. q. d. isti iperatores hæc tā egregia nō fecissent: nisi se æternā gloriam adepturos sperassent. ¶ Patriā tamē: sensus est: dū nōnulli gloriæ: & laudis cupidi bella gerunt: ī causa fuere: ut patria subuertere⁹: sicut Carthago euersa est: dū Annibal gloria incēsus cū romanis gerit bellū. Sensusq; ita a superioribus pēdebit: ut dicas. Sūmo qdem studio multi gloriā tanq̃ summū bonū appetiuerunt: sed tamē ipsa gloria obruit patriā eoꝝ. Hoc āt uidet poeta sumpsisse ex tertio Tus. Ciceronis ita scribētis de gloria. Quæ cæcitate hoies cū quædā pclara etiā cuperēt: eaq; nescirēt: nec ubi: nec q̃lia eēnt: funditus alii euerterūt suas ciuitates: alii ipsi occiderūt. ¶ Titulioq; cupido: iscriptiōis: q̃lis solet fieri ī saxis tumulorū. ¶ Ad q̃: ad q̃ gloriā: & titulū. ¶ Discutienda: delenda: p qđ mōet poeta rebus humāis minime cōfidendū: quū oīa sint caduca & uana: iuxta illud Salomōis. Vanitas uanitatū: & oīa uānitas. ¶ Robora fici. i. caprifici: ea. n. ex muris erumpit: scinditq; sepulchra Mart. Marmora messalæ findit caprificus. ¶ Quandoqđē. Stulti inqt sunt mortales: q sempiternā se putāt adepturos gloriā ex titulis sepulchroꝝ: ac per hoc uariis se patriamq; laboribus: ac pīculis obiiciūt: ut ī sepulchrorū gestaꝝ titulos relinq̃nt: nō ītelligētes ipsos ēt titulos cū sepulchris erūpēte caprifico posse deleri. quod & Pli. in prooemio septimi libri cōplorat his uerbis. Vni hoī sepulturæ cura: atq; etiam post se defuturæ: ubi locum emendauimus. Nam ubi scriptum erat: mēdose defutura: & Hermolaus barba, corrigeret defuturo. Nos cor-

Locus Plinii

reximus defuturæ:ut sit sensus. Cura sepulturæ est homini: atq; ēt defuturæ post se.i.hō curā hēt sepulturæ
& eius rei:q̄ etiam post se defutura est:hoc est q̄ cito delebit̄:nec diu durabit:quandoquidē etiā fata data sunt
ipsis sepulchris:ut aut uetustate:aut alia calamitate Intercidāt.Sicq; uanā stultamq; hominū ambitionē:& glo
riā sugillat.Sic & Mart.Accipe nō phario nutātia pōdera saxo Quæ cineri uanus dat ruitura labor.Ausonius.
Mors ēt saxis nominibusq; uenit.hæcq; cū superioribus cōiunctim legēda sunt.⁊ Expēde Hannibalem.Exē
plo Hānibalis monet poeta opibus humanis neutiq̄ cōfidendū:cæcāq; istā gloriæ cupiditatē omnino fugiēdā:
quandoquidē per mortē oīa prorsus destruant̄:nā si
Annibalis inqt cineres uolueris expēdere: docebit te
mors hominē:cuius animus imensus erat:nihil om
nino eē proindeq; tā multa nō fuisse quærenda:quæ
cito interuētu mortis eēnt pdēda.⁊ Quot libras.q.
d.minimi pōderis iuenies eū:cuius aīus tantus erat:
ut regnū aphricæ ei satis nō eēt.Nā aphrica non con
tentus:exercitū in hispaniā:Italiamq; traiecit: ubi ro
manos per sexdecim annos assiduis:crebrisq; uicto
riis defatigauit.⁊ Quē nō capit : q̄si aphrica eius ca
pax nō esset:quū esset tanta animi magnitudine:po
steaq; minimo sepulchro cōtētus fuerit.⁊ Aphrica
perfusa mauro oceano:descriptio est situs aphricæ:
quæ quū sit tertia pars orbis:ab Asia separat̄ nilo:ab
occidente alluit̄ aceano atlantico:ubi æthiopes sunt
in lybia:ab Europa nr̄o mari.⁊ Oceano mauro.i.at
lantico ad occidentē:ibi.n.sita est mauritania.⁊ Ni
lo tepēti:hoc dicit pp intēperiē æstus:ob quē ad eius
fontes nullus unq̄ fuit aditus:ē.n.Zonæ torridæ su

Expēde hānibalem:quod libras i duce sūmo
Inuenies: hic est:quē non capit aphrica mauro
Perfusa oceano:niloq; admota tepenti.
Rursꝰ ad æthiopū populos:aliosq; elephātos.
Additur imperiis hispania:pirenæum
Transilit:opposuit natura alpemq;: niuemq;.
Diduxit scopulos:& montem rupit aceto.
Iam tenet italiam:tamē ultra pergere tendit.
Actum inquit nihil est:ni pœno milite portas
Frangimus:& media uexillum pono suburra.
O qualis facies:& quali digna tabella.
Q uum gætula ducem portaret belua luscum
Exitus ergo quis est? o gloria:uincitur idem.

biectus:de cuius ortu uaria referuntur ab autoribus.De quo sic Plini.Nilus icertis ortus fontibus : ut p deser
ta:& ardentia:& imēso longitudinis spatio am bulās &c.⁊ Rursus ad æthiopū populos.Aphrica iqt i:ē admo
Aethiopia duplex
ta ē ad alios æthiopes:ut per hoc itelligas nō solū aphricā ad æthiopes atlanticos ad occidētē:sed etiā ad æthio
pes Troglodytas ad oriētē in arabia extēdi:ē.n.duplex æthiopia(ut diximus alibi)altera in occidēte ad atlāticū
oceanū:altera uero in arabia orientē uersus:de q̄ sic Apule.lib.xi.meta.Et q nascentis dei solis inchoantibus il
lustrant̄ radiis æthiopes.Aliiq;.Statius in.x.thebaidos.Aethiopesq; alios &c.⁊ Addit̄ imperiis hispania. Nā
in hispaniā cōtra fœdus transiuit.Saguntū ciuitatē romanoꝝ octauo mense cœpit & euertit. De qbus iniuriis
missos a romāis ad Annibalē legatos:q q̄rerēt̄:noluit audire:sed armoꝝ strepitū:& tubaꝝ clāgore: nauim ne
ad littus appellerēt prohibuit:qui:ut mādatū erat:itēr ad Carthaginē uertētes:bellū de more indixerūt. ⁊ An
nibal:deinde superato pyrenæo saltu:p gallias:fusis q ei obsistere conati erāt:ad alpes uenit: & laborioso p eas
transitu:quū montanos quoq; gallos obuios aliquot p̄liis repulisset:in Italia descendit:& ad Ticinū amnē ro
manos equestri p̄lio fudit:iterūq; exercitu romano ad flumen trebiam fuso:apeninum per maximā militum
uexationē ,pter uim tempestatū transit:Campaniā uastauit:Exercitū romanum apud cannas apuliæ uicum
superauit:quo p̄lio quadraginta quinq; milia cæsa fuerunt cū Paulo cōsule:& senatoribus nonaginta:cōsulari
bus:atq; p̄toriis:aut ædilitiis trigīta:potitus capua: quæ ad eū defecerat:tertium ab urbe roma lapidem super
Anienē castra posuit:ipse uero cū duobus milibus equitū usq; ad portā capenā:ut urbis sitū exploraret obeq
tauit:& quū p triduū utrinq; in armis exercitus oīs descēdisset:certamē tēpestas diremit. Nā quū in castra re
Pyrenæus
diissent statim serenitas erat.Hæc oīa poeta pcurrit.⁊ Pyrenæū.s.montē: q galliā ab hispani diuidi.⁊ Et mon
tē rupit.Nā ut scribūt Liui.& Plu.montē facto icēdio: infusoq; insup aceto disrupit.⁊ Opposuit natura:nā Al
pes:ut scri.Pli.Italiæ pro muris aduersus ipetū barbarorū dedit:& ut idē scribit ,pdigii loco habitū ē:quū An
nibal eas superauit.Tamē ultra pergere tendit:nō cōtētus in Italiā descēdisse:quā per annos sexdecim : ut dixi
mus uastauit:uoluit & Romā ipsam caperæ.⁊ Actū iqt ē.i.nihil adhuc fecimus:nisi romā capiamus: & uexil
la nr̄a i media suburra figamus.⁊ Media suburra:fuit.n.ut ante diximus regio romæ celebratissima. ⁊ O qua
lis facies:deformitatē Annibalis notat p acclamationem.⁊ Et q̄li digna tabella : nā deformes sæpe in derisum
a pictoribus in tabellis pingebantur.⁊ Quum belua gætula.i.elephātus maurus.Nā gætuli populi sunt libyæ
Gætuli
contermini mauritaniæ:ubi elephātes iueniunt̄:sed maiores in India:hoc aūt dicit ex historia.Nā Annibale in
ethruriā descendēte Arnus uehemēter excreuerat.Quare tātū exercitū secū trahens uitare non potuit quin in
gētē hominū ac iumētoꝝ iacturā faciēs ipe quoq;:& si elephāto q unꝰ ex multis supfuerat eminēs ueheret̄ plu
riū dieꝝ ac noctiū itēperie uigiliis cōfectus alteꝝ oculoꝝ amitteret : autores Plutar. & Li.⁊ Exitus ergo qs ē?
hoc totū ē i derisiū Annibalis:q dū inanē seqtur gloriā:supatus ē a romanis.Quis inqt fuit finis Annibalis?su
pat̄ iqt:& i exiliū abiit.Nā ex Italia i Aphricā reuocatus a Sci.posteriore supatus est:q fugiēs ad Anthiocū regē
syriæ cōcessit quē romāis hostē fecit:quo uicto ad prusiā bithyniæ regē trāsiuit:unde a rōanis p Flaminiū lega
tū repetitꝰ hausto:qđ sub ānuli gēma hēbat ueneno:absūtꝰ ē.⁊ O glia.Acclamatio ē i uanā gloriæ cupiditatē:
Annibalis mors
oñdit.n.Annibalē dū gloriā q̄rit:& supatū a rōanis:& ex p̄ria fugatū i exilio uitā finiuisse. Gloriā āt scimus eē
duplicē:ut altera:dicat̄ gloria adūbrata:q̄ uerā gloriā imitet̄:multi.n.famā popularē tāq̄ uerā gloriā sequētes:
seq; & ciuitates suas pdidēr.Altera uero q̄dā solida res sit:& expssa nō adūbrata.Ea ē:ut scri.Ci.i.iii. Tus.cōsen
Gloria
tiēs laus bonoꝝ:icorrupta uox bene iudicātiū de excellēte uirtute.Qui. Laudē bonoꝝ gloriā appellat.Se.ait.
Gloriā uanū & uolatile q̄ddā eē:auraq; mobilꝰ.⁊ Vicit̄.i.Idē iqt:q rōanoꝝ uires totiēs cōq̄ssauit: supat̄ tādē.

⁊ Nempe in exiliū abiit.s.ad Anthiocū : mox ad prusiam.⁊ Sedet ad p̄toria : miseriā ostēdit Annibalis:q tanq̄
cliens prætorio assidens Prusiā regē expectaret.⁊ Prætoria.De p̄torio diximus in.i.satyra illic.Criminibus de
bēt hortos:p̄toria:mēsas.⁊ Libeat uigilare:melius est legere uigilare q̄ iugulare:ut sit sensus:ad p̄toria prusiæ
regis bithyniæ assidebat tanq̄ cliens:donec rex electo mane surgeret:ut uel eum romano ritu salutaret : aut ut
præsto eēt:siqd iperaret.⁊ Tyrāno bithynio.i.prusiæ regi bithyniæ.Illud aūt obseruādū est primā & secundā
syllabā Bithyni poni ad placitū:unde alibi.Equitesq; Bithyni.⁊ Finē animæ:ordo est:& sensus.Nō gladii : nō

Nēpe & fugit i exiliū pceps:atq; ibi magnus,
Mirandusq; cliens sedet ad prætoria regis
Donec bithynio libeat uigilare tyranno.
Finem animæ:quæ res humanas miscuit olim.
Non gladii non saxa dabunt:non tæla:sed ille
Cannarum uindex:ac tanti sanguinis ultor
Annulus:i demens:& sæuas curre per alpes.
Vt pueris placeas:& declamatio fias
Vnus pelleo iuueni non sufficit orbis
Aestuat infœlix angusto limite mundi.
Vt gyari clausus scopulis:paruaq; seripho
Q uū tamen a figulis munitā intrauerit urbē.
Sarcophago contentus erit:mors sola fatetur
Q uātula sint hoīum corpuscula: credit̄ olim

saxa dabūt finē aīæ.i.ipsi Annibal:q res humanas p
turbauit:sed uenenū:qđ sumpsit ex ānulo.Nā ubi sē
sit : se p Flaminiū reposci a romanis:hausto ut dixi
mus qđ sub annuli gēma habebat:ueneno:absūptus
est.⁊ Miscuit:cōturbauit:& tremefecit.Virg. & om
nē miscet agēs telis nemora iter frōdea turbā.⁊ An
nulus uindex cannaꝝ.i.qui sumpsit uīdictam de ro
manis trucidatis ad cānas uicū apuliæ : de qbus pau
loāte dixius.⁊ Vt pueris placeas:ut pueri habeāt ma
teriā ad declamādū:q̄ sumebat̄:ut dixius:ex histori
is.⁊ Declamatio:ē ut ante docuimus illic. Declama
re doces:forēsiū actionū meditatio.Ita.n.pueri exer
cebant̄ : ut ad ueras cās agēdas in foro eēnt istructi.
⁊ Vnꝰ orbis.Sēsus ē.Alexāder Magnus:q gloriæ stu
dio aīum adeo insaciabilē gessit:ut uno orbe cōtētus
non eēt: cognoscet i fine uitæ cupiditates suas.ianes:
uanasq; fuisse:cōtētusq; erit solo tumulo : quū aliud
secum ferre nō licebit:per qđ poeta docet hoīes per
mortē mōeri rebus humanis:ut momētaneis: & ca
ducis minime inhiandū:inanemq; gloriā oīno fugi
endā.Quod autē poeta dicat: unū orbē nō sufficere
Alexandro:hoc est ex historia.Nam ut scribunt Plu.& Curtius:quū ab Anaxarcho:ex psuasiōe audiuisset:plu
res esse mūdos:fleuisse:amicisq; pcunctātibus qdnā fleret respōdisse:at nō inqt dignū ē flere:si quū ifiniti sunt
mūdi:domini unius uix facti fuerimus.⁊ Pelleo iuuēi.Alexādro macedoni.Nā pella autore Pli.& Strabōe co Pella
lonia fuit in Macedonia ubi milites recensebant̄:& alebant̄ equi:unde & Philippū pelleū appellauit:Luca. Pel
lei proles uesana philippi.⁊ Aestuat.Exudat:ueluti æstuāt:q loco angusto iclusi sunt:unde nulla dent̄ spiracu
la.⁊ Aestuat ifœlix:infœlicē eū appellat:qui i toto terrarum orbe nō minus se arctū putat: quam si clausus sit
parua insula:unde & Seneca ad Luciliū sic ifœlicem dicit.Alexander macedonū rex discere geometriā infœlix
cœperat:sciturus quā pusilla terra eēt:ex q̄ minimū occupauerat:ita ifœlix dico ob hoc:q; intelligere debebat:
falsum se cognomē gerere.Quis.n.eē tā magnus i pusillo pōt? ⁊ Limite:angusto spacio mūdi: nā totū mūdū
putabat sibi modicum & pusillū:ac si modica clauderet̄ isula.⁊ Vt Gyari.Gyarus & Seryphus isulæ sunt exi
guæ: in q̄s relegabant̄ sontes:q̄rū Seryphus una ē ex Cycladibus.Gyarus aūt una ex Sporadibus. ⁊ Vrbē mu
nitā figulis.Babylonē itelligit:quā Semiramis uxor Nini cōdidit i assyria muris coctilibꝰ: tātæ latitudinis: ut Babylō
duo currus cōtrarii exciperent̄.De q̄ multa Diodo.Trogus:Strabo:Pli.Solinus:& alii.Illic Alexāder sublatus
fert̄ ueneno:qđ dedit Antipater per Iolā ministrū:cōscio ut nōnulli tradiderūt Aristotele.Venenū fuit aq̄ fri
gidissima:quæ manat ex nonacrina rupe arcadiæ : nec cōtineri pōt alio uase q̄ multi ungula:autores Plutar.&
Victruuius.⁊ Sarcophago contētus erit.Sarcophagū ,p sepulchro posuit.Nā Sarcophagus lapis ē : ut scri.Pli. Sarcophagus
li.i.q circa Asson Troadis nascit̄:i quo mortuoꝝ corpora recōdita cōstat cōsumi p̄ter dētes:oīaq; q̄ illata sunt
una cū cadauere fieri lapidea:απο τησ σαρκοσ qđ significat carnē & φαγω comedo. De eo lapide sic scri.Cel
sus.Lapis ēt: q carnē exedit:quē Sarcophagon græci:uocāt scri.Stra.cadauer Alexādri ereptū fuisse Perdicæ a
Ptolæmeo:alexandriāq; delatū:atq; cōditoriū illic extructū fuisse:qđ (ut scri.Trā.)iussit apetiri Augu. quum
Alexandriā uenisset:superatis Antonio:& Cleopatra.Sed quādo de Sarcophago facta ē mētio:subiit mihi mo
ner locū illū apud Plautū i Amphitriōe eē corrigēdū:ubi legit̄.Hæc sola sarcā gestat:ut scribe sic:qđ nos recte
emēdauimus.Hæc sola sana restat meoꝝ familiariū.seqt̄.n.imo oēs sani sūt ,pfecto. dicit.n. Amphitryo oēs
familiariū eē isanos:quū ab eis nō cognoscat̄ p̄terq̄ ab Bromia:q̄ solā dicit restare sanā:facile.n.fuit sarcā ,p sa
nā scribere.Sic ēt locus ille i Asinaria ē castigādus:ubi scriptū ē.Vides meā ante mergere. Nos sic correximus:
uides me amantē egere.s.uiginti minis:de qbus ante.Mors sola fatet̄.Sola inqt mors docet hominē:q tātope Loca Plauti emēdata
re itumescit:inanēq; hanc mortalē gloriā q̄rit:eē q̄ddā minimum:quādo mortuus uel paruula urna recondat̄
hocq; maxīe dictū est ob Alexādrum:cuius animus tātus erat:ut uix eū totus orbis capet:q mox exiguo captꝰ
est tumulo.⁊ Creditus olim.Damnat & Xerxē stultitiæ:q cupiditate gloriæ incēsus inenarrabili belli appara
tu græciā aggressus est:ubi tādē superatus summo cū dedecore in Asiā refugit.Cuius rei historia : ut luculen Xerxes
ter docēt Iustinus lib.ii.Herodo.li.vii.Pluta.in uita Themistoclis:& Prob.æmilius ita se hēt.Xerxes quū græ
cis bellū illaturus eēt cōparatis septingētis milibꝰ hoibus de regno:& trecētis de auxiliis:& decies ,cētū milibꝰ
nauiū numero:fabricato pōte super hellespōtū traiecit i Europā:ubi inito p̄lio:quū Persæ a græcis duce The
mistocle bello nauali superat:in fugāq; cōuersi eēnt:ipse tali clade pculsus:& dubius cōsilii: hortante Mardo
nio milites ducibus perducendos tradit:ipse cum paucis Abydon cōtedit:ubi quum solutum pontem hyber
nis tempestatibus offendisset : piscatoria scapha traiecit in Asiam trepidus:q̄ oīa hoc in loco poeta prosequit̄.

Velificatus athos: & quicquid græcia mēdax
Audet in historia: cū stratum classibus iisdem
Suppositumq; rotis solidū mare: credimus altos
Defecisse amnes: epotaq; flumina: medo
Prādente: & madidis cantat quæ sostratus alis.
Ille tamen qualis rediit salamine relicta.
In corum atq; eurum solitus sæuire flagellis
Barbarus: æolio nunq hoc in carcere passos
Ipsum compedibus qui uinxerat ennosigæū:
Mitius id sane: quod non & stigmate dignum

Athos ¶ Velificatus athos: Athos mons est altissimus macedoniæ: qui ad mare Aegeum usq; porrigitur: & in æstate umbrā extendit ad lemnon insulā maris ægei: quem ut scribit Herodotus li. vii. & Iustinus Xerxes: quū i græciam uenisset: classemq; haberet ad eleuntem Cheronesi stationē: iussit abscidi a contenti: fossa autem facta est longitudine mille & quingentorū passuū ea latitudine: ut duas naues cōtrarias exciperet: qđ quidē factum est quū ad ostentēdā potentiā: tū ad relinquendā memoriā magisq; ad ullā expeditionē necessariā. ergo uelificatus .i. per quem naues suis uelis nauigauere. Catullus. Per medium classis barbara uenit athon. ¶ Athos. In nominatiuo athon inuenitur & Athos: cuius genitiuus & datiuus est Atho more Attico. Accusatiuus athona a nominatiuo Athos. Vergilius aut Athon: aut Rhodopē: aut alta ceraunia telo. Deiecit. Athona autem à nominatiuo athon: ablatiuus atho. Oui. li. ii. de arte amandi. Quot lepores in atho: quot apes pascuntur in hybla. ¶ Et qcquid græcia mendax. Innuit Iuuēalis ea: quæ de xerxes dicunt esse fabulosa. Nā græci historici fabulas plærūq; historiis inserciunt: mendaciisq; gaudent: unde Pli. li. v. ca. i. loquēs de nemore Hesperidum sic inqt. Nec præter Oleastros aliud extat ex narrato illo nemore: Minus profecto mirē-

Græcia mēdax tur portentosa græciæ mēdacia de iis prodita. Idem i octauo. Mirum est q̄ procedat græcia credulis: nullum tam impudens mendaciū est: ut teste careat. Sic etiam a Valerio in capite de amicitia taxantur: ut mendaces. Illa gentis ad fingendum paratæ monstro similia mendicia. ¶ Constratum classibus: nam naues decies cētum milia habuisse dicitur. ¶ Suppositumq; rotis: nā: ut ex Asia in Europam traiiceret copias: pontem fecit: quo abydum sesto coniunxit. Inter quas urbes hellespōtus nō maiore est spacio quam septem stadiorum: sed quum pons tempestate: & fluctibus esset quassatus: iussit trecenta uerbera ponto infligi: & compedes iaci: & colaphos incuti. Herodo. autor est li. vii. cum his quoq; misisse: qui stigmata ponto inurerent: hac barbara & uesana execratiōne: quasi disiecti pontis pœnas īfligeret. O amara aqua. Rex cōpedes has iniicit: q; illum iniuste leseris: abs quo nihil mali passus fuisti. Etenim rex xerxes uolueris nolueris ue trāsmittet: meritoq;: tibi nemo amplius sacrificabit: ut amaro dolosoq; fluuio. Sed pōtem: occisis prioribus architectis refici iussit. Vergi. in culice sic. Nō pfossus athos: nec magno uincula ponto. Iacta: meo quærent iam sera uolumine famam. Nō hellespōtus pedibus pulsatus equorū. Græcia quū timuit uenientes undiq; persas. ¶ Rotis: hoc est curribus: qui per pontē fabricatū in Europam traducti sunt. Quod tamē minus admirabile facit: q; Caligula: autore Tranquillo: cōtabulauit mediū īteruallum Baiarū usq; puteolos triū milium: & sexcentorū fere passuū. ¶ Credimus altos defecisse amnes: tāta enim fuit: ut diximus: hominum multitudo: ut non immerito proditū sit flumina ab exercitu fuisse siccata: græciāq; oēm uix capere exer-

Medi citum eius potuisse. ¶ Medo. Medi populi sunt orientales Asiæ maioris cōtermini psis: quod Apu. in prima Apologia ostēdit: quū dicit cyrum maiorē ob locorū uicinitatē fuisse Semimedum & Semipersam. ¶ Et madidis .i. credimus & ea: quæ sostratus madidis alis cātat: fuit Sostratus qdā Augusti temporibus homo: ut scribit. Plu. in Marco Antonio omnium ætatis suæ ad dicēdum ex tempore promptissimus: sed tamē academiæ non decenter se inserens: de hoc poeta nō intellexit: sed de alio: quē poeta innuit de expeditione xerxis in græciam multa conscripsisse. Verū quū de eo alibi nos legisse non meminerimus: rem ut adhuc indagandam reli-

Sostratus quimus: eosq; miramur: qui falso tradiderunt Sostratū ex testimonio Herodoti uatem fuisse: qui de aduentu xerxis prædixerit: quū ab Herodoto non sostratus: sed Onomacritus quidam sortilegus nominetur in septimo: cuius suasu xerxes ad inferendū græciæ bellū est inductus: fuit & alius Sostratus gnidius: qui ob nauigantiū salutem turrim pharon fabricatus est: Ptolemæo permittente nomen eius in ea inscribi: autor Plini. libro xxxvi. ¶ Alis madidis: hoc est furore poetico plenis: & ebriis. Nā madidus ponitur pro ebrio. Plau. in Amphi. Faciam ut sit madidus sobrius. ¶ Ille tamē qualis redit: irridet poeta fatuū regem: cuius introitus in græciā q̄ terribilis: tam turpis: ac fœdus discessus fuit. Nāq; non solū terrestri prælio superatus est: sed demum & naualī apud Salamina profligatus a Themistocle: in Asiam fugere coactus est. Salamis autem: siue Salamin insula ē

salamis ex aduerso atticæ iusta ægynam. Eiusdem nominis est etiā ciuitas in Cypro: quā Teucer fugiens Telamonem patrem condidit. ¶ In corum atq; eurum: speciem pro genere posuit. ¶ Barbarus: ignominiose barbarum appellat: hocq; ex historia: nā græci uolentes xerxem significare Barbarū dicunt: quasi uesanū hominē. ¶ Carcere æolio: in antro æoli: qui Iouis ex acesta hippotæ troiani filius: tēporibus Iliacis: æoliis īsulis īperauit: & quū incolis uentorū flatus pdiceret: existimatus est in potestate sua uētos habere: unde Verg. Imperio pmit ac uinclis & carcere frænat: & Oui. lib. xiiii. meta. Hippotaden cohibentem carcere uentos. ¶ Ennosigæum .i. neptunum: est enim compositū ab εγγω quod ē cōcutio & γαια terra: eo quod: mare fluctibus terrā cōcutiat: unde Gelius causas terræmotus sub dubio explicans inqt: uētorū ne ui accidat specus hiatusq; terræ subeūtiū: an aq̄rū subter in terrarū cauis undātiū fluctibus: pulsibusue: ita ut uident existimasse antiqssimi græcorū: qui neptunū Ennogisæū appellauerunt: an cuius aliæ rei causa nondū ēt pro certo habitū. ¶ Mitius id sane. Ironicos: subaudi fuit: tātūmodo iniecisse uincula & qđ nō credidit dignū stigmate. q. d. adeo fatuus & uesanus fuit: ut etiā dignū stigmate existimauerit: nā ut diximus: neptunū iussit notis inuri. Est. n. stigma nota & punctū: quo quis signat a στιζω qđ est pūgo: p trāslationē aūt capitur pro suggillatione: & nota infamiæ. Tranquillus i Cæ-

Stigma sare. Perpetua stigmata imposita non dissimulauerat. Mart. lib. xii. Frons hæc stigmate non meo notanda est.

¶ Huic: tam fatuo & uesano. ¶ Quisq̄ uellet seruire deorum? quasi dicat: ne dii quidem ab iniuriis eius tuti essent: si eis cōtingeret ei ministrare: sicq; eius persequitur fatuitatē. ¶ Sed qualis rediit: hic qui tam terribili apparatu græciam inuasi. Estq; facta repetitio in irrisionem tam fatui conatus. ¶ Nempe una naue. Nam una: ut diximus: tantum scapha piscatoria aufugit in Asiam. Erat res spectaculo digna: & ad æstimationē rerum humanæ sortis uarietate mirāda: in exiguo latentem uidere nauigio: quem pauloante uix æquor omne capiebat carentem etiā omni seruorū ministerio. ¶ Has .i. tales. ¶ Exegit gloria: gloria inqt: & honorū cupiditas in causa fuit: ut multi i tales prolaberent pœnas. ¶ Exegit: sumpsit has pœnas: & hæc supplicia. Exigere aūt uariis significationibus accipit: sed hoc loco pro sumere: ut illud apud Valerium. Papirius in pœna exigenda perseuerauit. Exigere inquirere. Vir. Quærere cōstituit: sociisq; exacta referre. Exigere: eiicere: excludere. Terētius. Spectādæ: an exigendæ sint uobis prius. Apul. in. iiii. floridorū. Eas omnes pestes mōtibus exegit. Exigere: debitum repetere. Cice. i epistola ad Cassium: sed nō urgeo: lōgiores enim expectabo: uel potius exigā. Exigere: cogere. Virg. ¶ Quos improba uentris. Exegit cæcos rabies. Exigere agere. Vir. Exiger

Omnis ut tecum meritis pro talibus annos. Exigat. Exigere: definire: constituere. Vir. Decreuitq; mori tempus secum ipsa modūq;. Exigit. Exigere finire. Ouidius. Iamq; opus exegi. ¶ Da spacium: uitæ confutat & uota illorum: qui longam sibi exoptant uitā ostēdens multis argumentis: nihil homini posse melius contingere breuitate uitæ: iuxta illud Pli. Natura nihil hominibus breuitate uitæ præstitit: melius. Hebescunt sensus: mēbra torquētur: præmoritur uisus: auditus: incessus: dētes ēt: ac ciborū instrumenta nulla demū genitis q es nunq̄ est: quæ oīa icommoda a poeta commemorant. ¶ Deformē: proponit incōmoda longæ uitæ. ¶ Pro cute pellē: distiguit poeta pellem a cute: ut pellis dicat in sene cutis in iuuene licet apud autores hæc cōfundātur. Cutē & pellē dicimus indifferenter in brutis: & hominibus: cutem etiam in arboribus: & pōis corticem ipsum. ¶ Pen-

Genæ dentesq; genas. Genæ dicuntur proprie tegumenta superiora pariter & inferiora oculi: quæ etiam palpebræ appellantur. ¶ Pli. li. xi. ca. xxxvii. quæ senescentibus solent flaccessere: prisci tamē genas: autore Pli. appellauere infra oculos malas: iuxta q; possemus intelligere pelliculas pendētes ex malis. ¶ Quales umbriferos: ordo est: quales rugas simia iam mater scalpit uetula bucca: ubi tabraca pādit saltus ūbriferos.

Trabaca ¶ Trabaca: oppidum ē aphricæ: Mela & ptolemæo autoribus. Ibi magna est copia simiarum: unde Strabo libro. xvii. sic tradit. Refert possidonius: se quum ex gadibus in Italiam nauigaret in libyæ oram delatum esse: ac syluam quandam secus mare uidisse simiis plenam: quarum aliæ super arboribus: aliæ in terra sederent: non nullæ catulos haberent: & hubera dependentia: risisse itaq;: quum eas huberibus graues cerneret: nonnullas etiam caluas: nonnullas herniosas. ¶ Vna senum facies: una qualitas: una paritans. ¶ Infantia: idest more infantis semp nares stillant legitur & instantia: & melius. ¶ Gingiua: a gignendis dentibus dicta. ¶ Grauis: molestus. ¶ Cosso captatori. Cossi: ut scribit Festus dicuntur natura rugosi a similitudine uermium ligno

Cossus editorum: hic proprium est nomen captatoris auarissimi: de quo ante. ¶ Cum ramice. Ramex morbus est:

Ramex qui integris testiculorum tunicis inascitur: cyrsocoelem græci appellant: uenæ intumescunt: hæ quoq; intortæ glomerataeq; ad superiorem partem: uel ipsum scrotum implent uel mediam tunicam: uel iam interdum etiam sub ima tunica circa ipsum testiculum neruumq; eius increscunt. ¶ Suspecta libido: quid inquit dices: q; ii qui in coitu operam præstare non possunt: suspecti sunt: ne sint fellatores: ita enim facilius arriguntur: unde: Martialis. Summa petas: idest os illic mentula uiuet anus. ¶ Aspice partis: alio incommodo senex afficitur: q; auditur priuatur: nulla enim ei potest esse uoluptas aliquo canente. ¶ Sit ue seleucus: idest optimus citharœdus: qualis fuit seleucus: ut sit sensus: nulla suauitate modulationis demulcetur: licet optimus citharedus canat: & ipse seleucus: quem p optimo sui tēporis citharœdo ītelligit & licet sint illi: qbus est mos decurrere palla aurata: hoc ē tibicines: quorū cātus est multo clarior. Tibicines. n. iduti ueste lōga uagabant p theatrū canēdo. Ora. in poetica. Sic prisce motūq; & luxuriā addit arti tibicem: traxitq; uagus per pulpita uestem.

Credidit: huic quisquam uelet seruire deorū?
Sed qualis rediit? nempe una naue cruentis
Fluctibus: ac tarda per densa cadauera prora.
Has totiens optata exegit gloria pœnas.
Da spacium uitæ: multos da iuppiter annos.
Hoc recto uultu: solum hoc & pallidus optas.
Sed q̄ continuis: & quantis longa senectus
Plena malis: deformē & tetrū āte omnia uultū.
Dissimilemq; sui: deformem pro cute pellem.
Pendentesq; genas: & tales aspice rugas.
Quales umbriferos ubi pandit tabraca saltus.
In uetula scalpit iam mater simia bucca.
Plurima sunt iuuenū discrimina: pulchrior ille
Hoc: atq; ille alio: multum hic robustior illo.
Vna senum facies: cum uoce tremētia labra
Et iam leue caput: madidiq; infantia nasi.
Frangendus misero gingiua panis inermi.
Vsq; adeo grauis uxori: natisq;: sibiq;.
Vt captatori moueat fastidia cosso.
Non eadem uini: atq; cibi torpente palato
Gaudia: nam coitus iam longa obliuio: uel si
Coneris: iacet exiguus cum ramice neruus.
Et quamuis tota palpetur nocte: iacebit.
An ne aliquid sperare potest hæc inguinis ægri
Canicies? quid quod merito suspecta libido ē.
Quæ uenerē affectat sine uirib9: aspice partis
Nunc damnū alterius: nā q̄ cantate uoluptas:
Sit licet eximius cytharœdus: sit ue seleucus.
Et quibus aurata mos est decurrere palla.

¶ Quid refert: refellit eos: q̃ possent dicere senẽ nõ audire: qa a canẽtibus lõge sedeat: ut sit sensus sedeat q̃ parte uelit theatri: nõ tamẽ audiet cytharœdos: q uix exaudiat cornicines & tubicines: quoꝝ sonitus sunt acerrimi.
¶ Quot nũciet horas: ná pueri nũciabãt horas dominis. Mar. v. viiii. Horas qnq; nondũ tibi nũciat: & tamẽ. Id cõiuuia mihi ceciliane uenis. Pli. lib. vii. Cn. Bebius Pãphilius p̃fectura & ipe functus obiit: quũ a puero q̃ssset horas. ¶ Præterea minimus: aliud senectutis uitiũ oñdit: q. s. calore naturali destituat. ¶ Hippia: mulier adultera suis tẽporibus: de q̃ supra Hippia qd uidit. ¶ Themison: a Pli. & cor. Celso cõmẽdat: ut optim⁹ medicus: licet hoc loco a Iuuenale notet. ¶ Quod basilus socios. Tẽporibus Cæsaris Basilus uiguit: de quo Lucanu. Vt primũ aduersæ socios i littore terræ: & basilũ uidere duce noua furta p æquor. Exq̃sita fuge: unde hic ponit, p quocũq; puinciaꝝ spoliatore. ¶ Circũscripserit: circũuenerit: & fraudauerit: uerbũ autẽ formatũ a lõga scriptura: q̃ homines circũliganꝫ: & illaqueãt: unde circũscriptoré dicimus defraudatorẽ: & deceptorẽ. Iuuẽalis in Saty. xv. Pupillũ ad iura uocatẽ. Circũscriptorẽ. ¶ Irus: ut ẽ apud Homerus i. xviii. Odysseæ: Ita cẽsis fuit mẽdicus stultus magno corpore: sed nullis uiribus quẽ ulysses domũ reuersus sub mẽdici hitu pugnis occidit. De quo sic martia. Quũ sis tã paup: q̃ nec miserabilis irus. Ouidius. Irus egẽs binomine appellat Ouidius in ibi: nã & arneus dictus est: hic uero ficto noie a Iuuenale põitur pro paupere tutore ipoσ. n. ut scri. Gelius attici aspirãt: iterp̃taturq; paup: uocãt. n. attici ιχθυν ipov: q̃ significat piscẽ pauperẽ. ¶ Inclie: tad obscœna. ¶ Amillus: hũc et Martialis notat: ut pediconẽ lib. vii. reclusis foribus, grãdes p̃cidis amille. Et te deph̃endi quũ facis ista cupis. ¶ Quo tõdẽte: de Cinamo tõsore itel ligit: de quo in prima Satyra. ¶ Coxa debilis. Debilẽ appellamus: q̃ corpore nõ sit itegro: sed aliq̃ pte manco. Seneca. Vt magis diligas itegrũ oĩbus membris: atq; illæsũ q̃ debilẽ: aut luscũ: idẽ i cõtrouersiis. Quidã expositos debilitabat: & debilitatos mẽdicare cogebat: ac mercedem exigebat ab eis. Tranquillus in augusto in hoc ludicro. C. Nonium asprænatẽ lapsu debilitatũ aureo torq̃ donauit. ¶ Luscis: luscus appellatur: qui & hebeti est uisu: & qui altero oculo caret. Martialis. Oculo philenis semper altero plorat: quo fit istud modo q̃ris: lusca ẽ: unde & luscitiosus dicit i terdiu parum cernẽs: quos græci autore Fulgentio: myopes uocant. Plautus in mercatore: miruſt lolio uictitare re tam uili tritico: quia luscitiosus es: dicunt enim comedentibus lolium oculos obscurari. ¶ Rictum: idest os: estq; apud autores inueniri & in homine: & animali bruto. Oratius. in satyris. Ergo nõ satis est risu diducere rictũ: auditoris. Plinius libro octauo loquens de tauris quibusdam Syluestribus sic scribit. Oculis cæruleis: pilo in contrarium uerso rictu ad aures dehiscente. Martialis. Rictibus his tauros non eripuere magistri. Rictus etiam i auibus dicitur. Plinius libro decimo capitulo. ix. loquẽs de cocyce aue: sic ait. Nec alio, q̃ colore ac rictu colũbi potius. ¶ Sed omni membrorum danno: ostendit iteralia senectutis incommoda hominem etiam: q̃ omnium est grauissimum desipere. ¶ Ad phialen: mulierem fellatricem sui temporis notat: cui senex irrumator bona sua relinquit. ¶ Oris artificis: ad fellandum scilicet. ¶ Quod steterat: idest q̃ os pro ipsa steterat. ¶ In carcere fornicis: in lupanari: in quo meretrices: non aliter q̃ noxii in carcere continentur. ¶ Vt uigeant: esto inquit: quod animi sensus uigeant: multa tamen incommoda patienda sunt. ¶ Nigra uestis: idest lugubri & pulla: qualis in funeribus solet sumi. ¶ Rex pilius. Nestor nelei filius Pilon laconiæ urbem imperio tenuit. Oui. Nos Pilõ antiq nelei nestoris arua Misimus incerta est fama remissa Pilo. Hic tertiam hominum ætatem uixisse dicitur. Oui. Vixi annos bis centum nunc tertia uiuit ætas. Civin Catone maiore. Videtis ut apud Homerum sæpissime Nestor de uirtutibus prædicet. Tertiam enim iã ætatem hominum uiuebat. Ora. At nõ ter æuo functus amabilem plorauit omnes antilochum senex annos Antilochum in bello troiano amisit: quem Memnon auroræ filius: ut scri. Homerus. in. iiii. iliados iteremit.

Quid refert magni sedeat qua parte theatri.
Qui uix cornicines exaudiat: atque tubarum
Concentus: clamore opus est: ut sentiat auris.
Quem dicat uenisse puer: quot nuciet horas.
Præterea minimus gelido iam corpore languis
Febre calet sola: circunsilit agmine facto
Morbũ omne genus: quorum si nomina q̃ras.
Prõptius expediã quot amauerit hippia mœcos.
Quot thẽsilo ægros autũno occiderit uno.
Quot basilus socios: quot circulscripserit hirr?
Pupillos: quot longa uiros exorbeat uno
Maura die: quot discipulos inclinet amillus.
Percurram citius quod uillas possideat nunc.
Quo tõdẽte grauis iuuẽi mihi barba sonabat:
Ille humero: hic lumbis: hic coxa debilis: ãbos
Perdidit ille oculos: & luscis inuidet: huius
Pallida labra cibum capiunt digitis alienis
Ipse ad conspectum cœnæ diducere rictum
Suetus: hiat tãtu: ceu pullus hirudinis: ad quẽ
Ore uolat pleno mater ieiuna: sed omni
Membrorum damno maior dementia: quæ nec
Nomina seruorum: nec uultũ agnoscit amici
Cum quo præterita cœnauit nocte: nec illos
Quos genuit: quos eduxit: nam codice læuo
Heredes uetat esse suos; bona tota feruntur
Ad phialem: tãtum artificis ualet halitus oris.
Quod steterat multis i carcere fornicis annis
Vt uigeant sensus animi: ducenda tamen sunt
Funera natorum; rogus aspiciendus amatæ
Coniugis: & fratris: plãneq; sororibus urnæ.
Hæc data pœna diu uiuentibus: ut reuolutа
Semper clade domus multis in luctibus: inque
Perpetuo mœrore: & nigra ueste senescant.
Rex pylius (magno si quicq̃ credis homero)

¶ Secundæ uitæ a cornice: ideſt poſt cornicem: quæ multis ſæculis fertur uiuere Heſiodus enim: ut putat Plinius fabuloſe multa de hominum æuo referens cornici nouem ætates noſtras attribuit: unde & Virgilius ſequutus Heſiodum ſic ſcribit. Hos nouies ſuperat uiuendo garrula cornix. Ouidius in meta. Capitq; nouem cornicis ſæcula paſſæ. ¶ Felix nimirum. Ironia eſt: ac ſi dicat infeliciſſimus fuit. ¶ Dextra compurat. Conſuetudinem tangit ueterum: qui annos digitorũ geſtu computabant: cuius rei ita meminit Apule. i ſecũda Apologia. Si. xxx. annos, p decẽ dixiſſes: poſſes uideri pro cõputationis geſtu erraſſe: quos circulare debueris digitos aperuiſſe. ¶ Quũ uero q̃draginta: q̃ facilius cæteris porrecta palma ſignificantur ea quadraginta tu dimidio auges: nõ potes digitorum geſtu erraſſe: ni ſi forte triginta annoꝝ pudentillam ratus binos cuiuſq; anni cõſules numeraſti. Eiuſdẽ rei meminit & Pli. li. xxxiiii. ca. vi. Præterea Ianus geminus a Numa rege dicatus: q pacis: belliq; argumento colit: digitis ita figuratus: ut trecẽtorũ qnquaginta qnq; dieꝝ nota p ſignificationẽ ãni tẽporis: & æui ſe deũ idicaret. Diuus Hierony. i Iouinianũ ſcribẽs i exponẽda dñi parabola: q̃ de fructu agri trigeſimo: ſexageſimo atq; cẽteſimo. xxx. tradit digitorũ molli cõiũctiõe: ſexaginta uero ſuperiore digito depꝛſſo ſignari mox addit porro cẽteſimus numerus diligẽter: quæſo lector attẽde: de ſiniſtra tráſſertur ad dextram: & iiſdẽ quidẽ digitis: ſed nõ eadẽ manu: quibus in leua nuptæ ſignificantur: & uiduæ: circulũ faciens exprimit uirginitatis coronã: unde ergo Neſtor: quũ ultra cẽtũ annos uixiſſet: recte ános ſuos dextra cõputabat. ¶ Totiẽs miſſum bibit. i. qui tot annos uixit. ¶ De legibus fatorum. i. parcarũ q̃ in tã longũ tẽpus uitã ſuã produxerint. ¶ Nimio ſtamine: longa uita: quæ per filum oſtenditur. Tres enim parcæ eſſe dicunt: Clotho: Lacheſis: & Atropos: quæ ſumma concordia nẽdo uitam hominis diſpõere dicuntur: unde a poetis dicunt parcæ cõcordes. ¶ Antilochi barbã. i. filiũ ſuũ iã barbatum: & ætate iam adulta. ¶ Acris: ſtrẽnui & fortis in bello. ¶ Quærit: ſcilicet cũ multis querelis. ¶ Dignũ tã lõgo æuo: hoc loco eorũ opinionẽ probat: qui in longinquitate uitæ infœlicitatẽ eſſe putãt: unde illud Seneca in prouerbiis. Heu quã pœnitẽda incurrunt uiuẽdo diu: in breuitate aũt fœlicitatem: unde illud ẽ. Pli. li. vii. Natura uero nihil hoĩbus breuitate uitæ pſtitit melius. ¶ Tã lõgo æuo: q̃ tã diu eẽt ſibi uiuẽdũ: ut ſpectãdũ ſibi foret funus filii: cuius mortẽ idignãter tuliſſe docet & Proper. Nã quo tã dubiæ ſeruet ſpiritus oræ. Neſtoris ẽ uiſus poſt tria ſæcla cinis. Quis tam lõgeuæ minuiſſet facta ſenectæ. Gallicus Iliacis miles in aggeribus. Non ille Antilochi uidiſſet corpus humari. Diceret aut o mors cur mihi ſera uenis. Orati. At nõ ter euo functus amabilem: plorauit omnis antilochum ſex annos. Et Neſtor apud Home. in. xi. odyſſeæ. Illic iacet meus charus filius fortis & clarus antiloch⁹. ¶ Hæc eadẽ peleus. ſ. cõqueritur. Achilles Thetidis & pelei filius fuit: quẽ ad troiã pfectũ in tẽplo Apollinis tymbræi occiſum ferunt inſidiis paridis poſt ſimulacrum latentis: quũ illud acceſſiſſet: ut amatã polyxenam uxorem duceret: unde fingitur tenente apolline arcum: paridẽ tela in Achillem: direxiſſe. Virg. Dardana qui paridis direxit tela manuſq;. Corpus in æacidæ. Hunc ergo pater peleus: ut immatura morte præuentum miſerabiliter: fleuit. ¶ Atq; aliis. ſ. Laertes Vlyſſis pater: ſcilicet cõquerit. Nam exulante Vlyſſe: & per tot maria errantes Laertes pater ut ſcribit Homerus in ultimo odyſſeæ: i agro quotidie opere ruſtico ſe macerabat: ancilla uetula panem & unum ei miniſtrante: rogabatq; aſſidue Iouem: ut animam ex membris ſolueret. ¶ Cui fas: cui parẽ: & decet Ithacum: Vlyſſem pro ithacenſem ab ithaca eius patria. Eſt autem ithaca inſula ante ſinum corinthiacum non longe a Cephalena inſula. ¶ Natantem: per maria iam decem annos errantẽ. ¶ Incolumi troia: priamus inquit non uidiſſet obſidionem decemnalem patriæ ſuæ: nec mortẽ tot liberorũ: totq; propinquorum: ſi ei prius contigiſſet obire mortem q̃ paris rapuiſſet helenam. Sicq; oſtendit in lõgitudine uitæ multas exiſtere miſerias: unde Seneca in prouerbiis. Heu q̃ pœnitẽda incurrũt uiuẽdo diu. Ordo aũt eſt: priamus magnis ſolemnibus ueniſſet ad umbras Aſſaraci in columi troia hectore portante funus: & reliquis fratrũ ceruicibus. ſ. portantibus: inter lachrymas iliadum: ideſt mulierum troianorum. ¶ Aſſaraci. Tros geũit Aſſaracum & Ilionem: Ilion Laumedontem priami patrem. ¶ Hectore funus: portante. Apud antiquos a filiis funera patrum efferebant. Nam ut ſcribit Pli. li. vii. ca. xliiii. Quintus Metellus macedonicus a quattuor filiis illatus eſt rogo. ¶ Reliquis fratrum: ſubaudi a ſuperiore portantibus. Quinquagita enim autore Home. habuit filios: & filias duodecim. ¶ Vt inciperet: ita ut inciperet tanq̃ pfica. Nã in funeribus cõducabant mulieres: q̃ ad lamentandũ mortuum plangendi modũ cæteris darent: eæ dictæ ſunt præfice: quaſi quæ aliis ad id muneris præficerent. Neuius. Hæc quidem me hercle opinor præfica eſt: quæ ſic mortuum collaudat: autor eſt Feſtus. ¶ Polyxena: priami filia. ¶ Sciſſa palla: ueſtis eſt honeſtæ mulieris. Ver. Pallã ſignis: auroq; rigentem. Plau. in Menechmis Pallam a phrygionem fer confecto prandio: in luctibus autem funerum præ dolore ueſtes ſcindebantur. ¶ Diuerſo tempore: ſcilicet ab eo: quo euerſa fuit patria: ſed quo paris parabat nauigare i græciã: ut raperet helenã.

⁊ Carinas audaces.i.ipse audax:qui in græciam cum Aenea:delectaq; troiana Iuuentute nauigare non est ueritus rapturus(quod fecit) Helenã marito.Nam quum priamus ægre ferret Hesionen sororé suá ab Hercule iure belli sublatam & traditá thelamoni:misit paridem in græciá edoctū:ut hesioné repeteret:quod si nõ ipetraret:aliá rapet.Postulata hesione:nec reddita regioné uastauit:& sparta ui expugnata:helená abduxit:ob qd' a marito recipe meruit.Ali.scribūt Paridé a Menelao hospitio honorifice susceptū:pulchritudine mulieris captū:hospiti iure calcato cū oĩ regia supellectile eá abduxisse uoléte.Alii diuersa sétiūt.Diffusi⁹ hác historiá ĩ cõmētariis nr̃is ĩ Achilleida recitauimus.⁊ Longa dies

Cœperat audaces paris ædificare carinas.
Longa dies igitur quid contulit?omnia uidit
Euersa:& flammis asiam:ferroq; cadentem.
Tunc miles tremulus posita tulit arma tyara.
Et ruit ante aram summi iouis:ut uetulus bos.
Qui domini cultris tenue:& miserabile collū
Prebet ab ingrato iam fastiditus aratro.
Exitus ille utcunq; hominis:sed torua canino
Latrauit rictu:quæ post hunc uixerat uxor.
Festino ad nostros:& regem transeo ponti.
Et crœsum:quem uox iusti facunda solonis
Respicere ad longe iussit spacia ultima uitæ.
Exilium:& carcer:minturnarumq; paludes.
Et mendicatus uicta carthagine panis
Hinc causas habuere:quid illo ciue tulisset

igit̃:quū ergo ĩqt priam⁹ tá multa aduersa diu uiuēdo sit ppessus:qd ei ꝓfuit longa uita:ac si dicat:lõge melius fuisset:si ĩ uiridiore uita mortuus eēt.⁊ Longa.d.lõgū tp̃s.⁊ Euersa ꝓstrata.⁊ Asiá.Hyꝑbole:ñ.n.totá.Asiá:sed multas asiæ ciuitates una cum troia euersas.⁊ Miles tremulus.i.priamus:q ætate cõfect⁹ capta iá troia arma ĩduit:ut p̃riæ opé ferret.Ver.Arma diu senior desueta trementibus æuo.Circūdat nequicq̃ hūeris.

Tiara

⁊ Tiara:de tiara satis supi⁹ dixius ex testimõio Herodoti:& alioꝝ autoꝝ eo loco.Vestit̃ bucca tiara.Est.n.géus pilei:quo reges psaꝝ uteréẽ.Sed & tiará Stra.lib.xv.ait eé calciamentū altū:ac duplū magoꝝ ĩsulis similē.⁊ Ruit añ ará.Ci.ĩ prĩo Tuscu.sic scri.priamū tāta ꝓgéie orbatū:quū ĩ ará cõfugisset máus hostilis ĩteremit:hic si uiuis filiis incolumi regno occidisset:astáte ope barbarica:tectis cælatis:laqatis utrū tádé a bonis:an a malis discessisset?⁊ Sūmi iouis.s.hercei:de quo Luca.Herceas monstrator ait nõ respicis aras Oui.ĩ Ibin sic.Cui nihil hercei ꝑ fuit ara Iouis.

Herce⁹ Iuppiter

Herceus át Iuppiter é dictus:q ĩtra uallū coleret ná ερκιοσ septū significat.⁊ Ab ĩgrato aratro.ĩ.ab ipso agricola:ĩgrato.i.quē iá agricola ĩgratus fastiuit.⁊ Exitus ille hoĩs.i.finis uitæ priami.⁊ Vtcūq; subaudi fuit.q.d.satis miserabilis fuit.

hæcube cõuersio

⁊ Sed torua:sed uxor hecuba terribilis fuit oĩb⁹ suis latratib⁹:ná ut scri.Oui.li.xiii.meta.ea post cædé priami:euersionéq; p̃riæ:quū morté Polydori filii ulcisceret̃:excæcato polymnestore:a quo polydor⁹ ĩterēptus fuerat:furibūda abeūtes græcos latratu é ĩsectata:uñ ĩ cané ɔuersá finxerūt.De q̃ sic Plau.ĩ Menechimis.Nõ tuscis mulier Hecubá:q̃ pp cané græci eē p̃dicabát:oĩa mala ingerebat:quéq; aspexerat:itaq; adeo iure cœpta appellari canis.De ea ité sic Ci.i.iii.Tus.Hecubá át putát pp aĩ a cerbitaté quádá & rabié fingi ĩ cané eē cõuersá.⁊ Trãseo:occupatio é.

Mithridatis

⁊ Regé.p.mithridaté:q ad sexagesimū:& octauū ætatis suæ ánū p multas erūnas & clades pueit.Ter.n.a romáis ducibus superatus é:a Sylla.Lucullo:& Põpeo.Demū quū a Pharnace filio bello p̃meret̃:obsidereť q; ĩ regia morté p uenenū tētauit:uxore prius:sororibus & pellicibus ueneno necatis:sed quū id frustra hausisset:q; a teneris ánis remedia sibi aduersus uenena cõpasset:a milite gallo noĩe Bitocho ĩ cædé suá exorato ĩterfectus é:autor é Plu.

Crœsi mors Solon

⁊ Et.c.hic é ille crœsus lydoꝝ rex:qui quū oĩum hoĩum fœlicissimū se arbitraret̃.(Thesauros.n.maxĩos hēbat)accedēti ad se Solõi p̃hõ:quū ex ægypto reuerteret̃:diuitias suas oñdit:ĩterrogauitq;:an qsq̃ eēt se fœlicior.Tūc respõdit Solon neminé ex uiuētib⁹ appelládū eé fœlicé:ad qd' respexit Oui.Sed.s.ultima semp expectáda dies hoĩ:diciq; beatus Ante obitū nemo supremaq; funeraq; debet:Itaq; quū a Cyro rege psarū bello captus rogo eēt ĩ cõpedibus positus cū:q̃tuordecim lydorum clarissimis filiis:recordatus est sñiæ Solonis:nominauitq; ter.Solonem.Quo audito.Cyrus:quū:aliqué deū inuocare crederet:grauiter indoluit memor humanæ cõditionis:q̃ incertis fortunæ flatibus iactatur.Ita Crœsum ex rogo iam ardéti:sed diuino quodam imbræ cælitus demisso extincto abstractum ad se adduci iussit:de eo multa Herodotus Iustinus:& Plutarchus scribunt.⁊ Solonis.Solon:ut inquit Laertius Salaminius patria fuit:Athenis claruit:Tarquinio prisco Romæ regnáte:leges atheniensibus dedit tanto temperamento:ut parem gratiá a Séatu & plæbe cõtraheret:qbus:si atheniéses:autore Valerio:uti uoluissent:sempiternum habituri fuissent imperium.Is omniū hominū & oraculi iudicio sapientissimus est habitus.⁊ Respicere ad ultima spacia:ut nemo scilicet(ut memorauimus)citra mortem fœlix diceret̃.⁊ Exiliū & carcer:incommoda inquit:quæ plurima perpessus est.C.Marius habuere causas ex longa uita.Nam Marius superatus a Sylla minturnis latuit in palude:ubi compræhensus in carcerem est coniectus.Gallum missum qui eum interficeret:uultus maiestate perterruit.Solutis a minturnensibus uinculis:in aphricá nauicula traiecit.Sed quū Sextilius aphricæ prætor moneret per lictoré:ut inde facesseret:respondit lictori:Vade & nūcia Sextilio te uidisse.C.Mariū in ruinis Carthaginis sedenté:exulemq;:& panē mēdicātē:& cum dicto discessit:hæc breuiter tangit poeta.De quibus diffusius Plutarchus & Plinius de uiris illustribus.

Miturnæ

⁊ Minturnarū paludes:inter formias:& sinuessam Minturnæ sunt:utrinq; ad Stad.lxxx.distantes:ĩterfluit aūt lyris amnis:qué olim Clanin uocauere:qui ibi paludes efficit.De qbus Lucanus sic.Quū post theutonicos uictor libycosq; triūphos.Exul limosa marius caput abdidit ulua.Stagna auidi texere soli laxeq; paludes.⁊ Hic ca.ha.i.ex lõga uita.⁊ Quid illo ciue tulisset.i.ꝓcreasset.Ver.Dardanidæ turpi q̃ uos a stirpe parētū.P̃ria tulit.i.ꝓcreauit:& ĩ lucē ꝓduxit.Sēsus é:qd.n.ĩqt beatius ĩ terra extitisse ĩpo mario:si ei post triūphū theutõicū ɔtigisset mori.Ná scd̃o cõsulatu:q ultra ei d̃lat⁹ fuit:cymbros ĩ gallia apd̃ aq̃s Sextias:Theutõas ĩ Italia ĩ cápo sauidio uicit:de qb⁹ triūphauit.

⁊ Circūducto captiuoꝝ agmine:nam captiui manibus reuincti post terga:uel cathenis collo iniectis:imperatorem triumphanté præcedebant:usq; in capitoliū.Papinius in Syluis.Actias ausonias fugit Cleopatra cathenas.Proper.Aut regū auratis circundata colla cathenis.

Pompa

⁊ Pompa:a πεμπω qd̃ est mitto:est enim ordo rerum ꝓgredientiū.⁊ Animá opimá:allusio est ad spolia opima:quæ dux duci detraheret.⁊ Curru theutonico:quo in triumpho theutonico est uectus:sicq; colligit ex longa uita fœlicitaté minime censendam.

Pompeius

⁊ Prouida Pompeio:scri.Plu.ante ciuile bellum:quū Pompeius neapoli ægrotaret:uota publice suscepta ob eius saluté:unde

Natura in terris?quid roma beatius unquam?
Si circumducto captiuorum agmine:& omni
Bellorum pompa animam exhalasset opimã.
Quum de theutonico uellet descēdere curru?
Prouida pompeio dederat campania febres
Optandas:sed multæ urbes:& publica uota
Vicerunt:igitur fortuna ipsius:& urbis
Seruatū uicto caput abstulit:hoc cruciatu
Lentulus:hac pœna caruit:ceciditq; cethegus
Integer:& iacuit catilina cadauere toto.
Formā optat modico pueris:maiore puellis
Murmure:quū ueneris fanū uidet anxia mr̃
Vsq; ad delicias uotorum:cur tamen inquit
Corripias?pulchra gaudet latona diana.
Sed uetat optari faciem lucretia:qualem
Ipsa habuit:cuperet rutilæ uirginia gibbum

ad multa mala futura é reseruatus:uictus enim acie pharsalica:in Aegyptū fugit:ubi:iubente Ptole.annos.lx.natus obtruncatus est ab Achilla & photino caput cæsari aduentanti uelamine:opertū cū annullo oblatū est.Truncus a Seruio Codro humatus est:inscribente in sepulchro.Hic situs est pompeius magnus.Stra.scri.in monte Casio fuisse sepultum:ubi templū est & iouis Gasii.Est ergo sensus.Pompeio ĩnqt rectius consultū fuisset:si mortuus esset eo tp̃e:quo Neapoli ægrotauit:multis.n.miseriis caruisset:uĩq; Iuue.sumpsisse hoc ex Cic.in.i.Tuscu.sic scribēte.Pompeio nostro familiari:quū grauiter ægrotaret Neapoli,melius est factū Coronati Neapolitani fuerant:nimiū ét puteolani:uulgo ex oppidis publicé gratulabant̃.Ineptū sane negociū:& græculū:sed tamē fortunatū:utrum igit̃:si tamē esset extinctus a bonis reb⁹:an a malis discessisset:certe a miseris.nõ enĩ cū socero bellū gessisset:non ĩparatus arma sumpsisset:nõ domū relinqsset:nõ ex italia fugisset:non exercitu amisso nudus in seruoꝝ ferrū:& manus incidisset:non liberi defleti:nõ fortunæ oés a uictoribus possiderent.Qd̃ si morté tamen obiisset:in amplissimis fortunis occidisset.⁊ Cãpania.Ná Neapolis ciuitas est campaniæ.⁊ Optandas febres:quæ ei optandæ fuissent:ne in tanta mala recideret.⁊ Vicerunt:i/petrarūt saluté Põpeio aduersus ipsa fata:q̃ ei morbū letalē ĩmiserant.⁊ Fortuna ip.& ur.i.infœlicitatis ipsius:qa ĩterfectus é.⁊ Vrbis:qa bellū ciuile é gestū cū maxĩa totius urbis calamitate.⁊ Igit̃ qa diu ui.Caput seruatū.i.qd̃ tá multis uotis ĩcolume diu seruauerát.⁊ Victo.i.Põpeio a cæsare uicto.⁊ Lētulus.P.Lētulus in cõiuratiõe catilinaria una cū cethego cõpræhēsus a Ci.cõsule ĩ carcere strágulati fuerūt.⁊ Hoc cru.qd̃ caput ei nõ est abscissum.⁊ Ceciditq; ce.ite.sine aliq̃ mēbroꝝ diminutiõe:quū uitá tm̃ laq̃o amiserit:ut scri.Salu.⁊ Toto ca..i.toto cadauere ĩtegro:ná catilina(ut idē autor est)acriter pugnás cū hostibus cõfossus é:lõgeq; a suis ĩter hostiū cadauera reptus.Iuue.ergo colligit nihil hoĩbus breuitate uitæ posse melius p̃stari.⁊ Formá optat:confutat & eoꝝ uotū:q liberis suis optát pulchritudiné:ostédés exēplis:q̃ & forma sit res hoĩ pernitiosa.Ordo é:& sensus.⁊ Mr̃ an.i.sollicita.s.de natoꝝ formositate usq; ad delicias uotoꝝ optat formá pueris modico murmure:& puellis maiore:quū uidet fanū ueneris:q̃ si q̃ sit dea:p quá genus hūanū crescat:& ꝓgignat̃:uñ sic uenus apd̃ papiniū loqt̃.Nil ego nil fateor toto iá dulce sub urbe.Aut uidi aut genui.⁊ Maiore pu.mu.nemo.n.é parētū:q nolit filias pulchriores eē q̃ filios:multisq; id rõnibus:sed maxĩe:ut facili⁹ nubát.⁊ Vsq; ad de.i.usq; ad delicata nimis uota:q̃lia exp̃ssit Persi.Hūc optát geneꝝ rex & regia puellæ.Hūc rapiát:qcqd calcauerit hic rosa fiat.q.d.optat ut tá formosa sit:ut eá iuuenes ĩ suos amplexus optét.

Deliciæ

⁊ Delicias.Appellatiõe deliciaꝝ accipimus oĩa:q̃ loco festiuitatis hñr:deducto noĩe a delectádo.Catullū.n.passeré:colūbá:Leoné reliq̃q; id genus & seruos:q aliquo mõ nos delectét delicias appellamus:uñ Mar.Stellæ deliciū mei colūba.Catullus.Passer deliciæ meæ puellæ.Pluta.ĩ.uita.M.Antonii sic scri.Erat át Sarmētus cæsaris seruulus ex iis:q festiuitatis cá hēri solēt:quos roma.delicias appellát:iuxta qd̃ dixit Virg.Alexĩ delicias dñi.Et Sene.ad Luci.Seruū rusticolá delitiolū suū noĩat.Delicias ét alio mõ noĩamus:ut si dicamus pueꝝ nutritū ĩ sūmis deliciis:q̃si ĩ sūmis opibus:& lauticiis:uñ Sene.de breuitate uitæ.Audio quédá ex delicatis(si mõ deliciæ uocádæ sūt)uitá & ɔsuetudiné humaná dediscere.⁊ Cur tamē corripias:cur inqt o poeta damnas hoc uotū:uerba sūt defensoris.⁊ Gaudet latona:exēplo defendit uotū esse honestū:allusio est ad illud Virg.Latonæ lacitū ꝑtentant:gaudia pectus.

Lucretia

⁊ Vetat lucretia:docet te inqt Lucretia uxor Targnii collatini:q̃ fuit formosa:pulchritudiné nõ eē appetendá:quū ipsa ob eá occiderit:quū.n.a Targni superbi filio p uĩm fuisset stuprata gladio sibi pectus transuerberauit:notissima est historia ex Dionysio.Liuio:& Ouidius in fastis.⁊ Virginia.L.uerginii centurionis filia fuit uirgo plæbeia cuius stuprádæ cõsiliū:quū Appius decēuir cœpisset:eáq; corrūpere neqret:clieté subornauit:q eá ĩ seruitiū deposceret:facile uictuꝝ:quū ĩpe eēt accusator & iudex.P̃r q tūc ĩ algido militabat:re cognita:quū ĩpe iudicii die supuenisset:& filiá añ tribunal locatá:quū defendere aduersus iniquū iudicē neqret.Vltimo colloqo cū ea ĩpetrato ĩ secretū adductá:cultro de taberna lanionis abrepto occidit:hoc tamē quū adhuc uiueret dicto liberá te & honestá filia ad manes ꝓgenitoꝝ mitto.Ná uiuēti neutro hoꝝ p tyrannū tibi potiendū erat.Corpus eius hūero gerés ad exercitū ꝓfugit:& milites ad uīdicádū facinus accēdit:q creatis decē tribūis.Aduētinū occuparūt.Deceuiros abdicare se p̃cipatu coegerūt:eosq; oés:aut morte:aut exilio punierūt.Appius ĩ carcer̃ é necatus:lege Diony.li.ix.Liui.in.iii.primæ deca.& Pli.de uiris illust.

Gibbus Gibba Gibber

⁊ Gibbū:tumoré appellamus:& emi/

nentiam in quacunq; parte corporis: unde Trangl. in Othone. Excreuerat etiã in deteriore latere eius gibbus uel caro: ppendebatq; adeo: ut ægre fascia substringeretur & Iuue. Mediisq; in naribus ingens: gibbus in genere auté fœminino. Idé Trangl. in Domitia. & prima declinatiõe protulit: ipsum enim domitianũ ferunt somniasse gibbam sibi pone ceruicem auream enatam: dicitur & gibber: unde giberosi & gibbosi homines noĩantur. Apule. ii. li. floridorum. Quumq; inter scapulum crates retexisset: quod erat aucto gibbere. ⁋ Rutilæ: aut notat mulierem deformẽ temporibus suis: aut eam designat de qua Plini. in septimo: quæ uixit per nonaginta: & septem annos. ⁋ Suam: scilicet faciem. ⁋ Miseros parentes: ne corrumpatur. ⁋ Rara est concordia formæ. Rarenter inquit inuenias: ut qui formosus sit: in castitatis se terminis contineat. Ouidius. Lis é cum forma magna pudicitiæ: aut enim corrumpit: aut mœchatur. ⁋ Licet horrida. Ordo est: licet domus horrida & imitata ueteres sabinas tradiderit mores sanctos. ⁋ Horrida: inculta: & omnium deliciarum expers. ⁋ Veteres sabinas. Nam mulieres sabinæ: pro exemplo pudicitiæ habentur. Ora. Quod si pudica mulier in partem iuuet. Domum atq; dulces liberos. Sabina qualis. Martialis libro primo. Casta nec antiquis cedens leuina sabinis. ⁋ Præterea castum: hic sensus est: licet inquit benignitate naturæ fiat: ut aliquis sit castus: & uerecũdus per se nullo custode adhibito: nec cura alicuius: qui cogat eum esse pudicum: & bonum: quando ipsa natura sit optima custos: tamen non licet esse uirum cum maxime uelit: cogitur enim tanquam femina pati muliebria: & cynædus fieri: hoc autem cum eo conuenit. Rara est adeo concordia formæ. Ordo autem est: natura larga præterea tribuat ingenium castum: & uultũ modestum: feruentem sanguine: manu benigna. Nam reliqua sunt per parenthesim. ⁋ Natura larga. ad cõferendum. melius est sit hypallage: ut sit: natura benigna tribuat larga manu. Natura potentior omni custode & cura. Ostendit autem naturam difficulter superari: qui enim mores nobis per consuetudinem insederunt: quæ altera habetur natura: uix quæunt immutari. ⁋ Non licet esse uiros: quia: ut dixi stuprátur. ⁋ Prodiga: consumptrix: prodigere enim: ut inquit Festus: est consumere. ⁋ Corruptoris: quia muneribus etiam ipsos parentes expugnat: ut uendant filios ad obscœna. ⁋ Nullus ephebum: aliud periculum indicat imminere formosis.

Sabinæ castæ

Accipere: atq; suam rutilæ dare: filius autem
Corporis egregii miseros: trepidosq; parentes
Semper habet: rara est adeo concordia formæ.
Atq; pudicitiæ: sanctos licet horrida mores
Tradiderit domus: ac ueteres mitata sabinas.
Præterea castũ ingeniũ: uultumq; modestum
Sanguine feruentem tribuat natura benigna
Larga manu: qd enim puero cõferre pot plus
Custode: & cura natura potentior omni:
Non licet esse uiros: nã prodiga corruptoris
Improbitas ipsos audet tentare parentes.
Tanta in muneribus fiducia: nullus ephebum
Deformem sæua castrauit in arce tyrannus.
Nec prætextatum rapuit nero loripedem: uel
Strumosum: atq; utero pariter: gibboq; tumẽ/
Nunc ergo iuuenis specie lætare tui: quẽ (tem.
Maiora expectant discrimina: fiet adulter
Publicus: & penas metuet qualcũq; mariti
Exiguo irati: nec erit fælicior astro
Martis: ut in laqueos nunq̃ incidat: exigit aute
Interdum iste dolor plusq̃ lex ulla dolori
Concessit necat hic ferro: secat ille cruentis
Verberibus: quosdã mœchos: & mugilis intrat

Prodigere

Nam a potentioribus castrabantur: & principibus: adhibebanturq; custodiendis lectis matronarum: unde uocabulum est ductum ab ευνι: quod est cubile: & εχο quod est teneo: & habeo quasi eunechus: & per syneresim eunuchus. Domitianus tamen: autoribus Tranquillo & Martiale: edicto inhibuit mares castrari. ⁋ Ephebum: idest puerum qui iam peruenit ad pubertatem. Nam ephebi dicuntur qui ad pubertatem peruenere: ea omnino ætas est ab annis. xiiii. ad. xvii. Ephebia est prima ætas adolescentiæ: autores Censorinus libro de die natali: & Donatus. Nomen enim est græcum επι in & ηβη pubertatem significat. Ephebi ergo dicuntur existentes in pubertate. ⁋ Arce. Arx: ut diximus: autore Asconio: uel sedes tyranni dicitur: uel editus in ciuitate: & munitior ad salutem ciuium locus. Ver. Quo res summa loco panthu: quá præhendimus arcem. ⁋ Rapuit: stuprauit. ⁋ Strumosum. Struma est tumor: ut scrib. Celsus in. v. in quo subter concreta quædam ex pure: & sanguine: quasi glandulæ oriuntur: quæ uel præcipue fatigare medicos solent: nascuntur enim & in inguinibus & lateribus: sed maxime in ceruice. ⁋ Tumentem utero: qui sit utero tumenti: & inflato. ⁋ Nunc ergo lætare: ĩhibitio per permissionem: est enim sensus. Quum filius inquit tuus formosus tam multis obnoxius sit periculis: debes sane pulchrytudine eius delectari: quasi dicat nihil habes: quod læteris. ⁋ Maiora discrimina: proponit aliud incommodum & periculum formosorum: adulteri enim fiunt publici. ⁋ Exigere: sustinere. Alibi. Quam timeo uictus: ne pœnas exigat aiax. ⁋ Fœlicior astro Martis. i. ipso marte: quem cum uenere concumbentem uulcanus clam retibus adamantinis inuolutum omnibus diis uidendum præbuit. Ouid. autor. ⁋ Iste dolor: qué mariti ex muliere adulteratæ concipiunt. ⁋ Exigit: poscit: & tanquá debitum repetit: maritus inquit iratus dolore uxoris adulteratæ: grauiores sumit pœnas q̃ leges tolerant. ⁋ Necat hic ferro. Aemulatio est Oratii in secundo sermo. Hic se præcipitem tecto dedit: ille flagellis. Ad mortem cæsus: fugiens hic decidit acrem. Prædonum in turbam: dedit hic pro corpore nũmos. ⁋ Mugilis: intrat: Mugilis: uel mugil (utroq; enim modo dicitur) piscis est cuius natura: teste Plinius libro nono ridetur:: in metu capite abscondito totum se occultari credentis: per inferiora mœchis immittebatur. Catullus. Ah tum te miserum maliq; fati: quem attractis pedibus patente porta percurrent raphaniq; mugilesq;.

Struma

Mortis Adulterium

Mugilis

⁋ Sed tuus endymion. Endymion. i. filius tuus formosus qualis fuit Endymion uenator: quẽ luna ob specié dilexit dormientẽq; est osculata. Proper. Nudus & Endymion phœbi cœpisse sororé. Dr & nudæ cõcubuisse deæ. Papi. in Syluis. Cedat tibi lathmius ultro. i. endymion: qué ut scri. Ci. luna in Lathmo mõte ioniæ ob dormienté osculabat. Oui. Faueas o cádida dixi. Et subeant aio lathmio saxa tuo: hoc aũt est ex historia: ná ut scri. Pli. li. ii. Endymion primus hoĩum lunæ cursum dephendit: ob idq; amore eius captus fama traditus Endymion ergo p specioso amatore ponit: sic ét apud Apule. i. i. ubi quũ ipm autoré tertio anno interptaremur oésq; codices haberent: charus Endosmion: correximus endymion. ⁋ Fiet adulter: spõte inqt formosas turpes át cõductus pcio amabit earũq; libidini inseruiet. ⁋ Seruilia: hic ponit p uulgari muliere: & adultera: alludit át ad Seruiliá Bruti matré: catonisq; sororé: cũ q̃ cæsar libidinis cõmertiũ hũit: autor Plut. ⁋ Fiet & illi⁹. s. Seruiliæ: quá nõ amat accepto pmio. ⁋ Exuet. oém. s. mulier. i. deponet: est át rõ: q̃re matroná: quá non amat: ineat: qa illa suo ornatu se spoliat: & adulteꝝ ditat. ⁋ Quid. n. nihil inqt mulier habet: qd mechis nõ donet. ⁋ Inguinib⁹: uoluptatibus suis uenereis: de inguine dixius i. i. saty. illic. Ad mẽsurá iguinis. ⁋ Siue hip. siue inqt pdiga é: ut hippia: siue auara: ut catulla: oĩno in adulterũ est liberalis: põt ét eé alius sensus: siue inqt nobilis est: ut Hippia: siue humili loco nata: ut catulla: ac p hoc oẽs pariter mulieres: quũ ĩpudicæ sunt: in amatores suos sunt liberales. Aliter ét exponi põt: ut sic dicas: siue pauper est: siue diues in amatores suos: liberalis est: quũ est impudica. ⁋ Deterior fœmina: mulier inqt ĩpudica:

Endymionis fabula

Sed tuus endymion dilectæ fiet adulter
Matronæ: mox quum dederit seruilia nũmos.
Fiet & illius quem non amat: exuet omnem
Corporis ornatũ: quid enĩ ulla negauerit udis
Inguinibus: siue est hæc hippia: siue catulla:
Deterior totos habet illic fœmina mores.
Sed casto quid forma nocet: qd profuit olim
Hippolyto graue ppositũ: qd bellorophõtis:
Erubuit nempe hæc ceu fastidita repulsa:
Nec sthenebœa minus q̃ cressa excaduit: & se
Concussere ambæ: mulier seuissima tũc est (nã
Q uũ stimulos odio pudor admouet: elige qd
Suadendũ eẽ putes: cui nubere cæsaris uxor
Destinat: optimus hic: & formisissimus idem

q̃ aliis in rebus honestaté calcat: in adulteꝝ se benigná pbet: & liberalé: ne sibi obiici possit: q, sit rustica: & male morata: quũ amatori defatigato nihil det: ergo in ea hẽt totos mores. i. nihil omittit: ut nõ possit dici bonis eé moribus: quũ se benigná: facilé: liberaléq; pbeat. ⁋ Sed casto qd forma nocet: Antipophora é: q̃si Iuu. dixerit oém formá esse nocuá. Aduersarius cõtra neget inqens formá non nocere casto. i. q in castitate uiuere, pposuerit. Poeta ergo exemplũ subdit Hippolyti & Bellorophõtis: pbans formá eis nocuisse: qué maxime pudicitiá tueri cõstituissent. Hippolytũ. n. quũ ob egregiá formá phedra nouerca diligeret: isq; eá auersaret: dolore poita Theseo pri eum adulterii falso accusauit: ob quá rem pr iratus a neptuno petiit: uel si mauis Aegeo: ut phocas ĩmitteret: quũ iuxta littus q̃drigis ueheret: quo facto: eq cõsternati in fugá p syluas conuersi hippolytũ discerpserunt. ⁋ Graue propositũ: cõseruádæ castitatis. ⁋ Quid bellorophõtis. Bellorophon filius Glauci regis corinthioꝝ: quũ ad prœtũ Abátis filiũ argiuoꝝ regé puenisset ab Sthenobœa: uel: ut scri. Home. Ancea uxor prœti dilectus fuit ĩpatienter: ea ab eo petiit: uti sibi copiá faceret: pmittens ei cõiugis regnũ: q quũ ĩpetrare neqret: uerita ne se apud regé criminaret: occupauit eũ: asserenes Bellorophonté sibi uim inferre uoluisse. Prœtus qd eũ dilexerat: noluit de eo suppliciũ sumere. Sed eũ ad Iebaté patré Sthenobœæ missit: ut illũ Chimeræ lacerandũ obiiceret: q eo tpe lycioꝝ agros uastabat: unde belua occisa uictor, pfugiẽs: quũ ad cœlũ euolare cõtéderet: neq; iá lõge abesset: territus altitudie decidit: periitq;. Ostédit igit poeta: hæc mala ei ob nimiá pulchritudiné obtigisse. Nota é fabula apud Hyginũ de Sideribus: & apud Home. lib. vi. iliados. ⁋ Erubuit né. hæc. s. phedra: q̃ hippolytũ tétauerat: rubet. n. q in turpi facinore dephendit: ut illud. Rubet auditor: cui frigida mẽs est & Teré. erubuit: salua res est. ⁋ Nec sthenebœa: uxor prœti regis argiuoꝝ. ⁋ Quá cres. i. phedra filia Minois regis cretensiũ: quá Theseus interépto minotauro secũ abduxit. ⁋ Cressa. i. cretensis. Ouidi. Mittit amazonio cressa puella uiro. ⁋ Concussere ambæ: cõmouere se: & erexere ad uindictá. s. tractũq; est a luctatoribus q certaturi manus concutiũt. ⁋ Pudor: quo afficit: quũ ausa sit rem pudendá tẽtare. ⁋ Odio: quo fert in eũ: a quo repudiata est. ⁋ Elige qd ná: ostensurus est poeta formá obesse: ex historia: quá a Tacito pscriptá: breuiterq; a tráqllo tactá in exẽplũ affert: ná messalina Claudii ĩperatoris uxor nouo furore: inusitatoq; amore in. C. Syliũ Iuuentutis romanæ formosissimũ ita exarserat: ut Iuliá Syllaná nobilé fœminá matrimonio eius exturbaret: uacuoq; adultero potiretur: neq; Sylius flagitii aut periculi nescius erat: sed certo si abnueret exitio: & nonnulla fallendi spe: simul magnis præmiis operiri futura: & præsentibus frui pro solatio habebat illa non furtim: sed multo cõmunitatu uentitare domum: & congressibus adhærescere: largiri opes honores. Itaq; profecto Claudio hostiam nuptiarum solemnia celebrata sunt: adhibitus qui tabulas obsignaret: uerba auspicum audita: sacrificatum apud deos discubitum inter conuiuas: nox deniq; acta licentia coniugali. Cæsare cognita in præteritum. Sylio ueniam dari iubet: redderet uxore: rumperetq; tabulas: quum interea narcissus libertus a claudio hostiam accitus dixit: matrimonium Sylii uidet populus: & senatus: & miles: & ni propere agis tenet urbem maritus. Timens igitur messalina in Lucullianos hortos degressa est: tentauitq; postea marito occurrere: ut ueniá ĩpetraret. Sylius tribunali admotus non defensioné: non moras tentauit: pcatus ut mors accellera ret. Occiso igit Sylio Messalina in hortis lucullianis Narcisso instáte ictu tribuni tráffixa est. ⁋ Elige qd ná su. hac ĩterrogatiõe ostẽdit Sylii: utráq; cõditioné fuisse difficilé: siue Valeriá Messaliná uxorem duceret: siue abnueret: ait ergo poeta: eligi quid putes suadendũ Sylio: ducat ne uxoré: an abnuat. q̃si dicat utrunq; oĩno durum est: nam si duxerit periculũ necis ĩmineri a marito: si abnuerit ab ea: uerba át sũt Iuuena. ad monitorem.

Hippolyti interitus

Bellorophon

Messalina. C. Sylius

Flameum | Lectus genialis | Tyrus quæ olí Sarra | Auspex

¶ Rapitur miser: ad nuptias. s. ¶ Extinguendus: quia postea interfectus est imperãte Cæsare. ¶ Messalinæ ocu lis. i. ante oculos messalinæ adducitur Sylius: & eam sibi matrimonio coniungit. ¶ Flameolo: diminutiuũ est a Flameo: ẽ enim ut scri. Pli. genus ueli coloris lutei: quo nouæ nuptæ caput obtegebãt. ¶ Genialis lectus. Ge nialis proprie: autore festo dicit: qui nuptiis sternitur in honorẽ genii: unde & appellatur de genio multa ali bi: & pcipue apud Persiũ ex auctoritate Censorini. ¶ Tyrius: purpureus. Nam ex tyro insula purpura piscis ha betur: qui liquorem in faucibus habet: aptum ad tingendas uestes: autor Pli. unde dicimus uestes purpureas ab ipso pisce. Tyrias ab insula. Sidonias a Sidone ci uitate tyri: & Sarranas: eoq; hæc isula olim Sarra di cta fuerit: autor est Gelius: ob hanc uirtutem purpu ræ Tyrii non solum ab regibus: sed & ab romanis li bertate sunt donati: autor est Strabo (de hac eni mul ta scribit lib. sextodecimo). ¶ Cum signatoribus au spex. Nuptiis enim auspices interponebãtur. Cuius consuetudinis ita meminit Valerius lib. scđo. Apud antiquos non solum publice: sed etiam priuatim ni hil gerebat: nisi auspicio prius sumpto: quo ex mo re nuptiis etiam nunc auspices interponũtur. ¶ Hæc tu secreta: forsan inquit tu existimabis o Syli has nu ptias secreto celebratum iri. ¶ Non nisi legitime: hic furiosam Messalinæ libidinem ostẽdit: quæ omnia secure fecerit: & inter conuiuas in amplexibus Sylii steterit. ¶ Nisi legitime: nisi secundum rationes con iugales: & leges. ¶ Quid placeat dico: o Syli. ¶ Pere undum est ante lucernas: idest in medio conuiuio nocturno: quo tẽpore cœnatur ad lucernas. ¶ Si sce lus: idest si messalinæ coniungeris. ¶ Mora paruula: idest breue tempusculum. ¶ Imperio: scilicet messa linæ. Quicquid leuius utrumcunq; feceris omnino tibi erit moriendum: aut per Cæsarem: aut per mes salinam. ¶ Nil ergo optabunt homines: uerba moni toris ad Iuuenalem: ergo iquit: quum undiq;: ut de clarasti: imineant picula: homines nihil petere a diis debebunt. ¶ Si consiliũ uis: uerba Iuuenalis respon dentis monitori. ¶ Expendere quid conueniat: fines inquit: ut ipsi dii expendant: & quasi rem ponderan do id dent: quod nobis sit utile & cõmodũ. Iuxta di ctum illud Socratis: qui aiebat: a diis nihil ultra petẽ dum esse: q̃ ut tribuerent bona: quia ii demũ scirent: quod unicuiq; esset utile: nos autẽ plærũq; id uotis expetere: quod nõ impetrasse melius foret. ¶ Illis. s. diis. ¶ Nam pro iocundis. i. loco eorum: quæ nos io cũda dicimus. ¶ At illis. s. diis. ¶ Qui pueri: pro qua les pueri. ¶ Vt tamẽ & poscas: ut concedamus inquit ut ab ipsis diis etiam aliquid poscas: id tantũmodo petendum est: ut sit mens sana in sano corpore: hæc enim sunt quæ Cice. in lib. de finibus bonorũ & ma lorum prima naturæ appellat hoc est: quæ in homi

Gentis patriciæ rapitur miser extinguendus
Messalinæ oculis: dudum sedet illa parato
Flameolo: tyriusq; palam genialis in hortis
Sternitur: & ritu decies centena dabuntur
Antiquo: ueniet cum signatoribus auspex.
Hæc tu secreta: & paucis commissa putabas.
Non nisi legitime uult nubere: qđ placeat: dic.
Ni parere uelis: pereundũ est ante lucernas.
Si scelus admittas: dabit mora paruula: dũ res
Nota urbi: & populo contingat principis aures.
Dedecus ille domus sciet ultimus: interea tu
Obsequere imperio: si tanti est uita dierum
Paucorum: quicquid leuius: meliusq; putaris
Præbẽda est gladio pulchra hæc: & cadida cer
Nil ergo optabunt hoies: si consilium uis. (uix
Permittes ipsis expendere numinibus: quid
Conueniat nobis: rebusq; sit utile nostris.
Nam pro iocũdis aptissima quæq; dabũt dii:
Charior est illis homo: quã sibi: nos animorũ
Impulsu: & cæca: magnaq; cupidine ducti
Coniugiũ petimus: partũq; uxoris: at illis
Notum qui pueri: qualisq; futura sit uxor.
Vt tamen & poscas aliquid: uoueasq; sacellis
Exta: & candiduli diuina tomacula porci.
Orandum est: ut sit mens sana in corpore sano.
Fortem posce aium mortis terrore carentem.
Qui spatium uitæ extremũ iter munera ponat
Naturæ: qui ferre queat quoscunq; labores.
Nesciat irasci: cupiat nihil: & potiores

ne sunt præstantissima: sensuum uidelicet: & membrorum integritas. Vnde est illud Apulei in dogmate Pla tonis: tunc hominem esse perfectum: quum anima & corpus æqualiter copulantur: & inter se conueniunt: si biq; respondent: ut firmitas mentis præualentibus corporis uiribus non sit inferior. Idem sensit Ora. in odis. Frui paratis: & ualido mihi. Latoe dones at præter integra. Cum mente nec turpem senectam. Degere: nec cy thara canentem. Seneca ad Lucil. Roga bonam mentem: bonam ualitudinem animi: deinde tũc corporis. Nã hoc in homine est integræ felicitatis: quorum neutrum contigit Caligulæ: autore Tranquillo: dicente sic. Va litudo eius neq; corporis neq; animi constitit. ¶ Tomacula: ædulia sic dicta: quod græci τομὴν sectionem di cunt: hoc esse puto: quod Macrobi. appellat isitium: ab eo: quod insecta caro reticulo circundatur. Tonacula (Tomacula) dicuntur alio nomine: siue per syncopem Tomacla. Martia. Quod fumantia qui tomacla raucis. Circum fert tepidis coquus popinis: fiebant enim ut plurimum iecore: & pulmone porcino. Eratq; genus cibi seruilis: in luxu autem erant abdomina: testiculi: uuluæ. Sincipita: quæ censoriis legibus quandoq; fuerunt interdicta. ¶ Fortem animum: laudabile est uotum. ¶ Fortem: cõstantem. ¶ Spacium uitæ: idest finem uitæ & mortem ipsam: est enim sapientis id non timere: quod uitari non potest. ¶ Nesciat irasci: animi perturbatione non agatur: in sapientem enim ira non cadit: mortem non timet: sed eam inter munera naturæ connume rat. ¶ Et potiores Herculis erumnas: qui potius ad uirtutes quam ad uoluptates erigatur. Herodotus enim uarios sequutus labores: ut scribunt Ouidius & Diodorus immortalem sibi gloriam: & famam peperit.

Erumna | Sardanapalus

¶ Erumnas: erumna est ut scribit Ci. ægritudo quædã ai laboriosa. ¶ Sæuosq; labores: aut quos satis crudeli ter iperauit Eurystheus: aut sæuos magnos: & uix superabiles. ¶ Et uenere Sardanapali. i. q̃ sint deliciæ: & uo luptates quales sequutus est sardanapalus: qui ultimus assyrioꝝ rex. In oẽm libidinẽ ita se dimisit: ut nunc ui ri nũc mulieris uice abuteret: oĩ prorsus calcata: & sexus & pudoris cura. Stola. n. muliebri faciẽ: totumq; cor pus in modũ pellicis fuco cõponens ultra luxũ muliebrẽ lasciuiebat: uocẽ fœmineã imitatus: cibũ potũq;: qui uoluptatẽ pberent cõtinuo appetebat. Adeo uero deliciæ: turpis uoluptas: incontinentia in eo uiguere: ut suc cessoribus post obitũ suũ in sepulchro inscribi bar barica uerba mãdauerit. Hæc habeo q̃ comedi: & q̃ cũ amore & uoluptate pcepi. Arbactus eius pfectus: quũ eũ inter mulieres pensa partientẽ inuenisset idi gnatus: cõicatis cũ militibus q̃ uidisset: uniuersum exercitũ aduersus eũ accẽdit: bello Sardanapalus su peratus in regiã se recepit: ubi extructa pyra se suasq; diuitias pciosores cremauit: hoc solo uiꝝ imitatus. De Sardanapalo multa. Stra. lib. iiii. Iusti. Dio. li. iii. Ci. li. v. Tus. ¶ Mõstro qđ ip. ti. Docet poeta bene bea

Herculis erumnas credat: sæuosq; labores
Et uenere: & cœnis: & plumis sardanapali.
Monstro: qđ ipse tibi possis dare: semita certe
Tranquillæ per uirtutem patet unicam uitæ.
Nullũ numen habes si sit prudentia: sed te
Nos facimus fortuna deam: cœloq; locamus.

teq; uiuere uolẽti: oẽs ai cupiditates esse superãdas: uirtutẽq; uoluptatibus anteferendã: qđ oĩno est sapientis: unica. n. inqt uia est. s. uirtutis: q̃ ad qetã tranqllãq; uitã nos ducit: tutos uel ab oĩbus fortunæ telis: neq;. n. for tuna ullã hẽre põt ptãtẽ in illũ: q se uirtutis armatura induerit: nã fortunæ fortiter resistit: minas eius haud ti met: oẽs iperus facillime sustinet. Est igit sensus: ego mõstro: qđ possis ipse tibi dare. i. ostẽdo tibi iter: quo ti bi sit gradiẽdũ. i. iter uirtutis: nã ea ẽ: q̃ ut dixius: ducit hoiem ad qetã: tranqllãq; uitã. ¶ Ipse ti. pos. da. i. qđ tu p te ipm sine difficultate potes arripe: unicuiq;. n. licet rectũ uiuẽdi iter ĩgredi: uitãq; beatã apphẽdere. ¶ Nul lũ nu. ha. ẽ ueluti cõtra fortunã respõsio: tanq̃ ĩsidias & incõmoda minitatẽ: ut sit sensus. Nõ ẽ o fortuna q̃ hoi quẽ i sinu uirtutis residẽtẽ iuenis miniteris: nullũ. n. hẽs numẽ. i. ptãtẽ in nos: si sit prudẽtia: hoc est si cũ uirtu te oĩa agimus. Sed tñ nos ueluti cæci: & paꝝ pspicaces te facimus deã: tanq̃ q̃ res hũanas ex libidine modereris: qđ i hoie sapiẽte facere nõ potes: quũ ipse uirtutis uni bone oẽs tuos ĩpetus facile sustineat: & supet: prudentis . n. ẽ agere recta: ueraq; cũ rõne. Nã prudentia stat in delectu bonoꝝ & maloꝝ. Qui ergo ea bona sequunt: q̃ dicunt eẽ fortunæ subiecta: & externa: ut sũt diuitiæ: honores: & dignitates: q̃ hoi auferri possũt dicũt naturã humanã fortunæ esse subiecta. Sed si bona ai sequerent. i. uirtutes: quæ ab eis auferri nequeunt tunc intellige rent id: qđ est ueꝝ naturã humanã casibus nõ esse subiectã: quia ipsa sibi cunctis in rebus prospiceret.

Iunii Iuuenalis Aquinatis Satyra Vndecima.

Atticus eximie sic cœnat: lautus
habetur.
Si rutilus: demẽs: quid enim ma
iore cachino
Excipitur uulgi: quam pauper apicius: omnis

Atticus eximie. Hac satyra poeta alloqt persicũ amicũ suũ: quẽ inuitauerat in cœ nã: polliceturq; se ei frugalẽ cœnã daturꝝ. Hincq; nactus occasionẽ eos insectat: qui cœnas lautiores parant q̃ modus facultatũ ferat: ostẽ dens oĩbus in rebus luxũ fugiendũ esse: mediocrita tẽq; colendã: & unũquẽq; scđm chylonis sniam seip sum noscere debere: ne qd oĩno supra uires suas effi ciat. ¶ Atticus eximie: sensus est. Atticus quẽ pro no bili & potenti uiro ponit: si laute & splendide parat cœnas laudat ab oĩbus: & merito quia diues est: si ue ro Rutilus idẽ facit: oĩbus ẽ ludibrio: qa tenui est di uitiaꝝ censu: ut ostẽdat unicuiq; pro q̃litate diuitia rum colendã esse uitã: ad hunc Atticum scri. Marti. lib. vii. Attice: q renouas facundæ noĩa gentis: nã no men gentiliũ ducit ab illo attico Põponio eqte roma no: q Ci. fuit familiarissimus: q ab athenis cognomẽ reportauit. ¶ Eximie: excellenter: & egregie ab exi mio fit eximius: q̃si qui ex hoium numero ut excel lentior eximit. ¶ Lautus habet. i. magnificus: & splẽ didus: ac per hoc laudat. Nã lauticia est hoĩs splendi di & diuitis. Eos. n. lautos dicimus: q nitido: magni ficoq; epulaꝝ apparatu uiuunt: q̃si qui uelint oĩa de licata: & lauta: ut sit uocabulum a lauando. ¶ Si ruti lus demens. Rutilũ sui temporis hoiem mediocriũ opum notat: qui sumptuosas: huberesq; cœnas parabat: nulla habita facultatum suaꝝ ratione: ita ut oẽs senti rent: & dicerent: eum ad sũmã miseriã puenturꝝ: & absumptis oĩbus bonis ad armoꝝ tractandoꝝ meditatio nem descensuꝝ: ex quo q̃stu uiueret. ¶ Quã pauper apicius: q̃ pauper gulosus: per Apicium ãt oẽm gulosum intelligit: de quo multa diximus in. iiii. satyra illic. Quæ miser & frugi non fecit Apicius. ¶ Conuictus: Con uiuium: ac p hoc oẽs cõuiuæ. ¶ Thermæ: loca calida: ubi desudabant: qui se loturi erant in balneis qui enim in balneis lauabantur: loco prius calido: aut ad ignem aut ad solem desudabant: postea lauabantur: postremo perungebantur oleo. Apuleius libro. iiii. de asino aureo. Nudatiq; & flamme largissimæ uapore recreati: cali daq; perfusi: & oleo perũcti mensas dapibus largiter instructas accumbunt θέρμος enim calidũ significat.

lauticia | Thermæ | Statio

¶ Statiões:uocabulũ ductũ ẽ a stãdo:& multiplici capit̃ significatiõe. Nã dr̃ scd̃m Vlpia. titu. de flumine:neqd fiat:is locus:ubicũq; naues tutæ stare pñt:unde illd̃ Vir. Et statio tutissima nautis. Statio itẽ dr̃ qcũq; locus in urbe:ubi freq̃nter cõsistit̃:ueluti porticus publica:aut q̃driuia:aut officia:q̃ & nr̃is tpib⁹ statione appellamus i q̃ cõsiderẽt. Pli. i epi. Plærięq; i statiõib⁹ sedẽt:tẽpusq; audiẽdo fabulas cõterũt:statio itẽ locũ significat destinatũ ad stãdũ:ut illud apd̃ Vale. Collocatas a se i q̃dã statiõe qnq; cohortes:atq; ex ea uirib⁹ hostiũ depulsas repetere eãdẽ stationẽ euestigio iussit. In q̃ significatiõe ẽ illd̃ i. vi. saty. Lachrymisq; paratis:i statiõe sua. Liui. i. vii. priæ deca. Nec galli se statiõe tenuerũt. Statio itẽ accipit̃ p ipsis custodib⁹. Tranql. in Tyberio. Disposita statiõe p ripas Tiberis:q̃ obuiã pdeũtes sũmoueret. Statio itẽ ponit̃ p ipso offõ stãdi:ut illud apud Vale. Senatus assiduã stationẽ eo loci pagebat. ¶ De. r. sub audi loquũt̃:q̃ sequunt̃. ¶ Nã dũ ua. ac:uerba sũt uulgi puidẽtis miseriã. Rutili gulosi:ut sit sensus:profecto inqt breui futurę ẽ:ut ad sũmã iopiã redigat̃. Et recte qdẽ ad eã festiat. Nã dũ ẽ iuuenis: facili⁹ poterit arma tractare:sicq; est ironice dictũ. Ordo ẽ. Nã scriptur⁹ ẽ leges:& regia uerba lanistæ. i. ipse ad meditatiõe tractãdorę armorę descẽdet:& ab lanista discet fietq; gladiator. Nã ut recitauim⁹ i. ii. saty. illic. Vicit & hoc mõstrũ tũicati fuscina gracchi: ex sñia Trãql. in Tyberio ex iuuentute utriusq; ordinis pfligatissimus qsq; i opa scœnæ:arenæq; edẽdi senatuscõsulto tenebat̃ mĩti ẽt famosam iudicii notã spõte subibãt. Qd̃ ut turpissimũ hoc loco: sicut & i dicta satyra isectat̃ poeta. Itaq; nõ exponas ip; futurę lanistã:q alios doceat:sed futurę gladiatorẽ:descensurũq; i arenã ad digladiãdũ:quẽadmodũ multi nobiles spõte sua fecerũt tpib⁹ Domitiãi:de qb⁹ i saty. viii. Quãti sua funera uẽdãt. Quid refert:uẽdũt nullo cogẽte Nerõe:uñ & Trãq. i Cæsare scri. munere gladiatorio. Furiũ leptinũ stirpe ptoria & A. Calpenũ senatorẽ quõdã actorẽq; cãrę in foro depugnasse. ¶ Nõ co. q. faciet inqt hoc spõte:ut discat rõnẽ tractãdorę armorę:nõ ãt cogẽte Tribuno. Nã tribuni ple. quũ cõsules hẽbãt delectũ ppli ad militiã:aut cogebãt qrites dare noia:aut phibebãt ob seditionẽ: & odiũ i pr̃es. Autor Liui. uñ dies. L. Mãlio dicta fuit a. M. Põpeio tribũo plæ. pp delectũ acerbe factũ:lege Liui. i. vii. li. priæ deca. Et i tertio:ubi sic scri. At ex pte altera cõsules in cõspectu eorę:positis sellis: delectũ hẽbãt:eo decurrũt tribuni:cõcionẽq; secũ trahũt. Et paulopost. Quẽadmodũ tribuni gessissent in phibẽdo delectu:sic pr̃es i lege ipediẽda gerebãt:poeta ergo oñdere uult tale genus hoiũ:quũ a fortunis suis p luxũ deciderit:q̃si sibi pclusa oĩ hoẽstatis semita:ad armorę tractãdorę meditationẽ descẽdere solere:ut ex eo:ut dixius q̃stu: tãq̃ gladiatores uiuãt. ¶ Scripturus le. tractãdorę armorę. s. q̃s dabit ei lanista:rõnes. n. iferẽdi:& uitãdi ictus docebãt laniste nõ mõ gladiatores:sed ẽt tyrones ipsos:qd̃ docet Tranql. i Cæsare his uerbis. Tyrones neq; i ludo:neq; p lanistas:sed i domib⁹ p eqtes romanos:ac ẽt p senatores armorę pitos erudiebat. Videturq; alludere ad illũ. P. Rutilũ: a quo:ut scri. Vale. li. ii. armorę tractãdorę meditatio tradita est militibus. Is ex ludo. C. Aurelii scauri doctorib⁹ gladiatorę accersitis: uitãdi atq; iferẽdi ictus subtiliorẽ rõnẽ legib⁹ igenerauit. ¶ Verba re. la. i. dictata ipi⁹ lanistæ:q iter gladiatores ẽ tãq̃ regulus:& magr̃. ¶ Lanistæ:ii erãt:q familias hẽbãt gladiatorias:q̃s mercede locabãt edẽtib⁹ munera:dicti a laniãdo:q pessent gladiatorib⁹:q iuicẽ dimicãdo se dilaniarẽt: uñ & lanii dñr:q laniãt pecora:& carnes uẽditãt. ¶ Multos po. ui. multi inqt isup existũt ex gulosis:q pecuniã fœnore acceptã:gulæ obseq̃ntes atterũt:decipiũtq; ipsos creditores:quos sæpe eluserũt:q quũ pmiserint:se solituros:tergiuersant̃:& gulæ tñ memores debiti obliuiscũt̃. ¶ Et q. & uides multos:qbus cã uiuẽdi ẽ i solo palato. i. q nullã aliã ob cãm uident̃ uiuere:q̃ ut comedãt. Tale genus hoium taxauit Socrates:ut recitat Macro. li. ii. Sat. dicẽs:multos hoĩes ppea uelle uiuere:ut eẽnt & biberẽt:se bibere atq; eẽ:ut uiueret. ¶ Creditor. Creditor is dr̃ q aliqd alicui credit cũ solutiõis expectatiõe. ¶ Macelli. Macellũ locus fuit in urbe:ubi obsonia uẽdebant̃: dictũ:ut scri. Plu. i pblematis:a quodã Macello:q in urbe latrociniũ exercebat:quo dãnato:cẽsores Aemylius: & Fuluius statuerũt:ut domus eius publicaret̃:uẽderenturq; ibi obsonia. ¶ Solo palato. Bene ãt palato. Nã intellectus saporę:quũ cæteris sit in pria lingua hoi ẽt in palato. ¶ Egregius:aduerbiũ cõparatiuũ est hoc loco. i. magis egregie. ¶ Et cito casurus:in paupertatẽ lapsurus. ¶ Ruina plucente:pstat in metaphora:qa pcessit casurus. i. egestate iã apparẽte. ¶ Interea:dũ adhuc sunt diuites. ¶ Oĩa elemẽta:aut ad illã cõsuetudinẽ respexit:quã Antoninus Geta:ut scri. Spartianus:hẽbat:ut prãdia p singulas litteras iuberet scientibus seruis:uelut:in quo erat anser: Apruna: Anas: Itẽ pullus:pdix:pauus:porcellus:piscis:pna:& q̃ in eã lr̃am genera eduliũ caderẽt:& itẽ fasianus:farta:ficus:& talia:ut sit sensus:q̃runt gustus p singula elemẽta. i. p singulas lr̃as. Nã lr̃æ dñr elemẽta:q quẽadmodũ illa coeuntia oẽ corpus pficiunt:sic ẽt lr̃æ cõiunctæ lr̃alẽ uocẽ q̃si corpus aliqd̃ cõponũt:aut (qd̃ oĩno placet) hipbolicos dictum ẽ:neq;. n. p oĩa elemẽta:q̃ q̃ttuor sunt:sed p tria dũtaxat aerẽ:aquã:& terrã:ut dicat uolatilia:aq̃tilia:& terrestria aiantia q̃ri ad epulãdũ. Elemẽta ãt dicta sunt:ut scri. Diuus Hierony. in cõmẽtario epistolæ:q̃ pauli ad hebreos inscribit̃:q̃si eleuamẽta:eo q ex ipsis cætera originẽ sumãt initia uidelicet:& fundamenta creaturarę. ¶ Nunq̃ aio pciis obstantibus:nunq̃ inqt magnitudine pcii terrent̃: quominus lautas cœnas sibi parẽt. ¶ Interius si attẽdas:rõ q̃re sumptibus non parcant:illa. n. inqt suauiora uidentur: quæ maiore cõparant̃ pcio. ¶ Attendas interius:hoc est si rem diligentius consideres:& intrinsecus inspicias.

Lanistæ

Macellum

Elementa

Conuictus:thermæ:stationes:omne theatrum
De rutilo:nam dũ ualida:ac iuuenalia membra
Sufficiunt galeæ:dũq; ardens sanguine fertur
Non cogẽte quidẽ:sed nec prohibente tribuno
Scripturus leges:& regia uerba lanistæ.
Multos porro uides:quos sæpe elusus ad ipm
Creditor introitum solet expectare macelli.
Et quibus in solo uiuendi causa palato est.
Egregius cœnat:meliusq; miserrimus horum.
Et cito casurus iam perlucente ruina.
Interea gustus elementa per omnia quærunt.
Nunq̃ animo prætiis obstantibus interius si
Attendas:magis illa iuuat: quæ pluris emunt̃.

¶ Ergo:quũ pciosis epulis delectent̃:ut suauioribus. ¶ Haud difficile ẽ. i. facile ẽ iis gulosis. Accersere sũmã. i. euocare:& cõtrahere grãdẽ æris alieni sũmã:datis pignoribus. Apul. li. x. ueste ipa mea:quis paruula: distracta sufficientẽ corrasi sũmulã. i. collegi:& cõtraxi. ¶ Peritura:q̃ gulæ grã itereat Lãcibus oppositis. i. pignori: itellige aureis:uel argẽteis. ¶ Vel matris imagine fracta:tãta inqt gula est:ut nõ solũ lances opponant pignori: sed ẽt mediã statuã mr̃is:qd̃ maxĩe ignominiosum erat. ¶ Et q̃dringẽtis:facile inqt existũt:q cõdiant:& parẽt largas:huberes cœnas:uel q̃drigẽtis nũmis. i. itegro cẽsu eq̃stri ẽt i fictilibus. i. in mediocri ẽt rerę facultate. ¶ Cõdire: pprĩũ est ciborę:quos adhibito multo pingui dicimus bene cõditos:ide & cõdimẽtũ: ergo cõdire magno suptu:& delicato parare. ¶ Fictile gul. i. epulas lautas:& opiparas:ẽt i pauptate:q̃ fictilibus utit̃. ¶ Sic ue. ad mi. lu. Hoc mõ inqt ueniũt ludii ad miscellanea:hoc ẽ ludii fiunt absũptis p gulã opibus:& sic ad miscellanea ueniũt:hoc est ad ludos:& artes ludicras. Nã miscellanea:siue miscellos ludos appellauere:de qbus sic Sue. in caligula. Edidit & pegre spectacula:in sicilia syracusis hasticos ludos:& in gallia lugduni miscellos. Vident̃ dici a miscẽdo:q aut ibi uaria hoĩum ludẽtiũ multitudo cõmisceret̃: aut uaria ludicra pagerent̃. uñ & Apu. li. iii. de asino aureo turbã miscellaneã appellauit:q̃ cõfusanea est:atq; cõmixta ex uariarę aggregatiõe gẽtiũ. Sic & Gelius in noctibus atticis i fine opis miscellã doctrinã appellauit:q̃ uariã:multiplicẽq; rerę cognitionem cõtineat: uerba sũt Gelii:qa uariã:& miscellã:& q̃si cõfusaneã doctrinã cõquisiuerant. ¶ Ludi: p ludii:sicut peculi: p peculii:palati p palatii:ludi ãt & ludiones dicti sũt pari mõ histriones. Liui. li. vii. ab urbe cõdita. Ludiones ex: Ethruria acciti ad tibicinis modos saltantes haud idecoros motus more tusco dabãt. Oui. Ludi⁹ æquatã ter pede pulsat humũ. Vnde ludiæ ẽt fœminæ sũt appellatæ:q̃ artes ludicras exercerent. Martia. capella Ludiã q̃dã gaditanã saltantẽ uidimus semicinctã. Iuue. appellãt saty. vi. Hippiã:q̃ relicto marito:gladiatorẽ i ægyptũ secuta ẽ ludiã. Qua capta iuuẽta ẽ Hippa? qd uidi pp qd̃ ludia dici sustinuit? ¶ Refert er. quũ ergo inqt oẽs pari luxu uiuãt:multũ iterest diues ne sit: an paup q ita iuuat. Nã uirtuti dat̃ diuiti luxus:paupi uero uitio. ¶ In ru. nã luxuria ẽ. i. uiuere splẽdide:& magno appatu appellat̃ luxuria i Rutilo. i. i paupe. In uẽditio ãt. i. diuite:& potẽti uiro nõ cẽset̃ luxuria:sed honestius accipit nomẽ:q̃si q nihil supfluũ faciat:quũ diues sit. Vẽtidiũ ãt diuitẽ fuisse docet:& Persi. illic. Nostin uẽtidi pdia:cuius Diues arat curibus q̃tũ nõ miluus oberret. Fuit ãt tpib⁹ Claudii & Nerõis:quẽ Cor. Tacitus i claudio scri. Natiõi galileorę:& felicẽ frẽm pallãtis Samaritis pfuisse. ¶ Trahit fa. a cẽ. ut dicat̃ q̃dã cõueniẽs magnificẽtia. ¶ Illũ. e. iu. sensus ẽ. Ille oĩno extremæ demẽtiæ ẽ cẽsendus:q facile cognoscat:quãto Atlas sit sublimior aliis mõtibus:& nõ q̃tũ exiguũ pr̃imoniũ distet a magno:ut iuuat unicuiq; scd̃m modũ diuitiarę eẽ uiuendũ. ¶ Atlas i ly. Atlas mõs ẽ mauritaniæ iuxta fines oceani ad occidẽtẽ:citro arbore nobilitatus miræ altitudinis: ut autore Hero. eius cacumẽ neq̃at cerni:q a nubibus nũq̃ reliquat̃:neq; hieme neq; æstate. Colũnã cæli illũ eẽ idigene aiũt. ¶ Sacculus:pua crumena:ac p hoc modicæ opes. ¶ Distet:differat ab arca ferrata:ab amplis diuitiis:solẽt. n. arcæ potẽtiorę aduersus rapinas furũ armati ferro. ¶ E cœ. de. γνωθι σε αυτον. i. cognosce te ipm. Hoc de cœlo nõ descẽdit:sed a chilone Lacedæmonio i uẽtũ ostẽdit Pli. li. vii. cuius ut inqt respõsa p oraculis hẽbãt̃:ea fuere tria Cognosce te ip;. Nihil nimis. Comes æris alieni atq; litis ẽ miseria. Hæc quũ i tẽplo delphici appollinis eẽnt cõsecrata:& lr̃is aureis iscripta e cœlo descẽdisse creditũ ẽ:p qd̃ monet unicuiq; nõ iã corpis sui mẽbra:aut staturã:figurãue:ut scri. Ci. i prio Tusc. qõnũ eẽ noscẽdã:sed qd cũctis in rebus ualeamus cõsiderãdũ:neqd i tota uita agamus:qd̃ supra nr̃i sit:aut igenii:aut corpis:aut fortunæ uires: qd̃ p sequentia docet. ¶ In par. sa. se. siue studeas eẽ senator:debes. n. te ipm noscere:an tali muneri sis idoneus:quũ nihil sit reip. pniciosius iperito moderatore. ¶ Nec. n. loricã:exẽplo docet hoi nihil eẽ q̃rẽdũ:qd̃ uiribus:aut ingenii:aut corpis sui sit maius. Est. n. sensus. Thersites:q uilissimus fuit i castris græcorę quũ se ipm nosceret:nunq̃ arma Achillis poposcit:q̃si q pclaris reb⁹ minime eẽt idoneus:quũ de iis i mediũ platis a Thetide post mortẽ filii certarẽt Vlysses:& aiax thelamoni⁹. De thersite multa dixius i fine satyræ. Stẽmata qd faciũt. ¶ Se tra. pbebat se ridendũ. Nã traducere:ut dixius illic. Traducit gallia talo:ẽ pbere se ridẽdũ:& ignominia afficere:nã nõ minori erat dedecori Vlyssi gestare arma achillis:q̃ coruo pẽnas pauõis. Aut reuera traducebat. i. oñdebat se armatũ tanq̃ Achillẽ:quo significatu:ur̃ & Mar. illic accepisse. Vna ẽ i nr̃is tua fidẽtine libellis. Pagĩa:sed certa dñi signata figura. Quæ tua traducit manifesto carmĩa furto. ¶ Ancipitẽ. Dubiũ iuẽtib⁹ nũ Achilles eẽt:utpote:q reuixisset:pberetq; se uidẽdũ:ut facile posset hostes decipe:ne alter eẽt Achilles:quũ arma eius cõspicerẽt. Nã anceps dr̃ qd i ambas ptes capi posse ui:ac p hoc poeta notat ipm Vlyssem:q uirib⁹ lõge ipar Achilli:eius tñ arma sibi idueret. ¶ Seu tu ma. siue grauem inqt amici cãm es defensurus:te ipm debes metiri:& diligẽter cõsiderare:an rei tractandæ sis aptus. Vnde est illud Mar. Qui sua metitur pondera ferre põt. ¶ Qui sis: quid possis efficere.

Cõdire

Miscellanea

Ludii & ludiones. Ludiæ

Atlas

Thersites

Traduco

Anceps

Ergo haud difficile est periturã accersere sũmã
Lancibus oppositis:uel matris imagine fracta.
Et quadringentis numis condire gulosum
Fictile:sic ueniunt ad miscellanea ludi.
Refert ergo quis hæc eadẽ paret:in rutilo nam
Luxuria est:in uentidio laudabile nomen
Sumit:& a censu famam trahit:illum ego iure
Despiciam:qui scit quanto sublimior atlas
Omnibus in lybia sit montibus:hic tamẽ idem
Ignoret quantum ferrata distet:ab arca
Sacculus:e cœlo descendit γνωθι σεαυτον
Figendum:& memori tractãdum pectore:siue
Coniugium quæras:uel sacri in parte senatus
Esse uelis:nec enim loricam poscit achillis
Thersites:in qua se traducebat ulysses
Ancipitem:seu tu magno discrimine causam
Protegere affectas:te consule:dic tibi:qui sis

Orator uehemens.i.consule:& teipsum interroga:an sis orator uehemens:an quales fuere Curtius Montanus & Matho uiles causidici.De curtio illic plæraq; diximus.Montani quoq; uenter adest.De Mathone in.i.saty.illic.Causidici noua quũ ueniat lectica mathonis.Sicq; utrunq;:ut uilẽ causidicũ flagellat. Buccæ. Melius si cũ inferioribus coniungat:ut sit sensus.Vnusqsq; considerare debet eloquentiæ suæ uires tam in summis q̃ in minimis rebus:si ei sit orandũ:ut perstet in actione causaꝶ. Etiã quũ piscis emet.Nec mullũ.Quũ pauper sis diuiti hoĩ noli te æqperare:sed ad diuitiaꝶ tuaꝶ modũ fac te metiaris. Gobio.i.præciũ gobionis

Orator uehemẽs:an curtius:an matho: buccæ
Noscenda est mensura tuæ:spectandaq; rebus
In summis:minimis:etiam quum piscis emet̃.
Nec mullũ cupias quũ sit tibi gobio tantum
In loculis:quis enim te deficiente crumena
Et crescente gula manet exitus:ære paterno.
Ac rebus mersis in uentrem:fœnoris atq;
Argenti grauis:& pecorum:agrorũq; capacẽ:
Talibus a dominis post cũcta nouissimus exit
Annulus:& digito mendicat pollio nudo.
Non præmaturi cineres:nec funus acerbum
Luxuriæ:sed morte magis metuenda senectus.
Hi plærunq; gradus:conducta pecunia romæ.
Et coram dominis consumitur:inde ubi paulũ
Nescio qd supereest:& pallet fœnoris auctor.
Qui uertere solum:baias:& ad hostia currũt.
Cedere namq; foro iam non deterius: quam
Aesquilias a feruenti migrare suburra.
Ille dolor solus patriam fugientibus: illa
Mœstitia est:caruisse anno circensibus uno
Sanguinis in facie non hæret gutta: morantur
Pauci ridiculum:& fugientẽ ex urbe pudore.
Experiere hodie nunquid pulcherrima dictu
Persice non præstem uita:nec moribus & re.

Gobio piscis:q exiguo parat̃ præcio:de quo Plini.lib.ix.& Mar.in uenetis sint lauta licet cõuiuia terris.Principium cœnæ gobius eẽ solet. Duplici aũt inflexione dicimus:& gobionẽ & gobiũ. Manet exitus.q.d. magna te expectat miseria:quũ per luxũ epularum bona tua attriueris.Talibus a dominis:sensus est:ex quo per ingluuiẽ bona sua absumpserũt: coguntur annulos deponere.i.insigne æqstre:& plærunq; mẽdicare.Nã annulus aureus insigne erat æquestris dignitatis:nec eum gestare poterat:nisi cui erat q̃dringentoꝶ sestertiũ sũma:qua ĩminuta eum deponere cogebatur.Apul.in.ii.Apo.Negat posse dissoluere: annulos aureos:& oĩa insignia dignitatis abiicit: cũ creditoribus depascitur. Mart. Dum donas Macer annulos puellis:dedisti macer annulos habere.i.habere censum æquestrem. Talibus a dominis. Ironicos a luxuriosis. Exit: deponit̃:qa eum amplius gestari non licet:ĩminuto censu equestri. Pli.de annulis hæc lib.xxxiii.Annuli mediũ ordinẽ:tertiũq; plebi:& patribus inseruere. Pollio:qui æques fuerat:& diues:puto Iuue.intellexisse de Caio Aruilio **C.Aruilius Pollio** polliõe:qui ut scribit Pli.prodigi & sagacis ad luxuriæ instrumenta ingenii:primus temporibus Neronis docuit secare putamina testudinũ in lammas: & lectos discubitorios operiri:qui forte per nimiã reꝶ luxuriam bona sua absumpsit. Non p̃maturi cineres:sensus est.Nõ est homini luxurioso timendum: ne eum ante tempus occupet mors:sed ne diu uiuat & in miseriam senectutẽ perueniat. Præmaturi cineres:mors præmatura. Luxuriæ.i.homini luxurioso:est.n.datiuus casus. Hi plerũq; gradus: talẽ inquit uiuendi ordinẽ romæ uidebis:ut multi pecuniam sibi creditã consumant:deinde sine aliquo pudore fugiant ex urbe. Et corã dominis:emphasim habet hæc particula:& adiuuandum gestu. Dominis:hoc est fœneratoribus ipsis uidẽtibus. Inde ubi paulum:sensus est.Vbi paulũ sibi ex bonis suis superesse uident:& iã fœnerator maxie timet:ne perdat pecuniam creditã:patriã deserunt fugientes. **Vertere solum** Qui uertere solum:uertere solũ dicit̃:qui patriã suam deserit:& in aliena exulat.Liui.lib.iii.ab urbe cõdita.Collegæ eorũ exilii causa solũ uerterunt. Baias:& ad hostia currũt. Baias diximus in.iii.saty.urbẽ esse campaniæ non longe a Neapoli. Ad hostia.s.tyberina: ut ĩde nauigent:hostia enim dicuntur fluminum:exitus in mare:unde dicimus.Nili septem esse hostia. Cedere nãq; foro.Nõ pluris inquit faciunt deserendo ciuitatẽ:q̃ si a celebri loco ad minus celebrem migrent: **Forum** forum autem pro urbe sepe ab autoribus ponitur:ut sit pars pro toto:& hoc:qa locus est ciuitatis frequentior.Alibi ante.Et Vale.in.ii. iam hæc censura ex foro in castra transcendit:hoc est ex correctione morum urbis contulit se etiam ad notandos mores militantium. Asquilias:unum ex septem collibus urbis ostendimus in tertia satyra. Suburra feruenti:hoc est celebri.Nam suburra uicus fuit celebratissimus in urbe de quo in tertia satyra. Ille dolor: hinc notat populi romani desidiam:cui nihil magis curæ esset quã spectare ludos circenses:unde & supra. Si potes auelli circensibus:& alibi ante. Atq; duas tantum res anxius optat: pana & circẽses.De circẽsibus satis dictum est in tertia satyra. Sanguinis in facie:idest nullo prorsus afficiuntur pudore: quum fugiunt ex urbe. Gutta sanguinis.i.ruboris.Nam perfundi rubore probitatis est indicium:unde illud Terentianũ. Erubuit salua res est.Dioge.autore Laertio:quum uideret adolescentulum erubuisse:cõfide ait fili:huiusmodi est uirtutis color. Pauci morantur:pauci retinent pudorem fugientem ex urbe.i.qui propemodum nullus iam in urbe inuenitur:nec habitare potest:quum oẽs eum abiiciant.unde Apule.in secũda Apologia.Pater eius plurimis creditoribus defœneratus maluit retinere pecuniam q̃ pudorẽ. Experiere ho.hodie inquit persice intelliges nũ ego tãtũ uerbis frugalitatẽ soleã extollere:& nõ re ipsa amplecti.q.d.inueniens me & uita:& moribus id ẽt p̃stare: qđ uerbis p̃fiteor. Non præstẽ:nõ exhibeã. Pulcherrima dictu.i.frugalitatẽ & modestiã: quæ inter alias uirtutes sunt pulcherrimæ memoratu. Vita:uel moribus:& re potest enim aliquis frugalitatem uerbis mirabiliter extollere:uitaaũt aut moribus nequaq̃:multi.n.uirtutẽ laudãt & tamẽ uitia sequunt̃.

Siliqua Sed laudẽ siliqs.i.uictũ tenuẽ.Nã p siliquã legumẽ ĩtelligit:capit̃.n.siliqua pro folliculo leguminis.Ver.Siliqua q̃ssate legumẽ. Persius:Inuigilat siliqs:& grãdi pasta polẽta.Siliq̃ itẽ ẽ autore Pli.li.xiii.arbor quã Iones cerauniã uocãt trunco & ipsa fertilis:in Syria Ioniaq; nascit̃ circa gnidũ:atq; in Rhodo semp conantibus foliis flore cãdido:cũ uehemẽtia odoris. Occultus:q gulæ meæ luxũ dissimulẽ. **Ganeæ** Ganeo:gulosus: & ganeaꝶ sectator.Nã ganeæ loca erãt potationibus:& libidinibus descerui entes.Tranquillus in Tyberio.Popinas ganeasq; usq; eo inhibuit:ut ne opera qdẽ pistoria proponi uænalia sineret.Plinius lib.viii.cap.xv. mentionem faciens

Sed laudem siliquas occultus ganeo:pultes
Coram aliis dictem puero: sed ĩ aure placẽtas.
Nam quum sis cõuiuã mihi p̃missus: habebis
Euandrum:uenies tyrinthius:aut minor illo
Hospes:& ipse tamen cõtingẽs sanguine cælu.
Alter aquis:alter flammis ad sydera missus.
Fercula nunc audi nullis ornata macellis.
De tyburtino ueniet pinguissimus agro
Hædulus:& toto grege mollior:inscius herbæ.
Nec dũ ausus uirgas humilis mordere salicti.
Qui plus lactis habet:q̃ sanguinis:& montani
Asparagi:posito:quos legit uillica fuso.

de porco.Neq; ex alio animali numerosior materia ganeæ:quinquaginta prope sapores: quũ cæteris singuli in genere etiam neutro declinatur: autore Fe **Ganeũ** sto:qui scribit:Ganeum locũ esse subterranẽ & abditum:unde nominati ganeones: qui illic uersarẽtur: cum scortis:unde illud apud Terẽtium in Adelphis. Credo abductũ in ganeũ aliquo:ubi donatus ait ueteres ganeũ meretricũ tabernam dixisse: quod ipsa sit in terra:nõ ut cœnaculũ superius. **Puls** Pultes: cibos uiles:& uulgares:nã ex farina in ollas coquinarias infusa fiunt.Plinius libro.xviii. Milio cãpania gaudet præcipuæ:pultemq; cãdidam ex eo facit: fit & panis prædulcis.Martia.Imbue plæbeias clusinis pultibus ollas:Vt satur ĩ uacuis dulcia musta bibas.Pulte Romani uice panis longo tp̃e:ut scribit Plin.uixere:antequã cõficiendi panis rationẽ inuenissent: inde pulmẽtaria sunt appellata:& pulmẽta. Dictem: mãdẽt p̃cipiã. **Placẽtæ** Placẽtas: lautæ.n.gulæ sunt placẽtæ: quaꝶ ex farina.n.siliginea:& alica cõficiebãtur:addita caseo ouilio. Cato enim sic inquit.Focum:ubi coquas calefacito bene:& textum:inde facito solum tenue casei ouili.p.xiiii.ne acidũ: & bene recens: in aquam ter indito:postea ĩdito mellis boni.p.iiii.Id bene una cõmisceto cũ caseo: tunc placentam foco imponito:texto calido operito:uideto:ut bene & ociose p̃coquas:aperito dum ĩspicias bis aut ter:ubi cocta erit eximito & melle ungito:liquidã fuisse:& dulcem ostẽdit Ora.in epistolis.Ridiculus totas simul absorbere placentas.Idem alibi.Pane ego iam mellitis potiore placẽtis.Et.Mart.in.vii.Dulci placẽta sordidam linit mappã.Seneca ad Lucil.Amicos incolumes cogitare:melle ac placenta frui est:nomẽ formatũ ẽ ab accusatiuo græco placẽta uidet̃ eẽ ex genere eaꝶ:quas nos tortas appellamus. Habebis euandrũ:deliciarũ ex partem cœnã pollicet̃ persico:ut sit sensus.Ego te lautiore cõuiuio nõ sum excepturus q̃ Euãder excepit Herculẽ:& æneã troianũ:quos frugalibus epulis constat exceptos.Virgi.de ænea. Viscera tosta ferunt taurorũ:onerantq; canistris.Dona laboratæ cereris:bacchũq; ministrãt.Vescit̃ æneas simul:& troiana iuuẽtus. Perpetui tergo bouis & lustralibus extis. **Euãder** Euãdrũ: Euãder filius fuit Carmentæ:qui p̃fugus ex peloponeso autoritate magis q̃ imperio ea loca regebat:ubi nũc est Roma:is herculẽ ex hispania : interempto Gerione redeuntẽ cũ bobus mira specie:ut filium Iouis humãissime excepit:dicata ei ara:q̃ maxima est appellata:autores Liuius:Ouidius: Solinus:Dioysius:Iustinus. **Tyrinthius** Tyrinthius.i.Hercules a Tyrinthæ oppido:q; i eo gesta eius maxime claruerũt. **Tyrinthis** Tyrinthis aũt oppidũ clarissimũ fuit græciæ.Homerus.Qui tenuere argos:Tyrinthaq; mœnibus altã. Sensus ẽ aũt:uenies ingt Hercules:aut æneas.i.tã frugali excipieris a Mœcena.q̃ Hercules & æneas excepti fuerunt ab Euãdro. Hospes:æneas. Minor illo.s. Herculẽ:cui rerũ gestarũ magnitudine haud quaq̃ fuit par. Et ipse tamẽ.s. Aeneas. Sanguine:nã ex uenere natus est:ut Hercules ex Ioue. Alter aqs.i. Aeneas q ut scri. Dionysius:quũ regnasset tres annos post obitũ latini:q̃rto & ipse anno bello extictus est:quũ ĩ eũ Mezentius æthruscorũ rex cũ Rutulis omnibus impetũ fecissent.Inito igit̃ p̃lio non procul a Lauino:quũ multi utrinq; forẽt cæsi:eius corpus nusquam apparuit:unde nonnulloꝶ fuit opinio eũ statim relatũ fuisse in deos.Alii uero tradiderũt Numico submersum eẽ:quũ aduersus turnũ pugnaret:Iouẽq; indigetẽ eẽ appellatũ:ubi tẽplũ ei:ædificatũ est hac ĩscriptione:patri indigeti:qui fluuii Numici undas gubernat:unde & Tybullus. Illic sanctus eris: quũ te uenerãda Numici.Vnda deũ cælo miserit ĩdigetẽ. Alter flãmis.i.Hercules:q in mõte Oeta post traditã tunicã ab Deianira sanguine Nesei infectã igni absumptus est:& in cælũ trãslatus. Nullis ornata macellis: epulæ ĩquit meæ q̃s tibi sum appositurus:ex publico macello nõ sunt cõparatæ:sed uernaculæ sunt. Tyburtino.Tybur nõ longe ab urbe situ in colle:ubi Hercules colebat̃.Martia.Tybur in herculẽ migrauit nigra lyco **Tybur** ris.Catillus Amphiarai filius post interitũ patris : iussu Oiclei aui in Italiã uenit cũ tribus filiis Corace:uel ut alii scribũt Cora:Catillo:Tiburte:Condiditq; oppidũ Sylius.:Hinc Tybur catille tuũ Plinius.Tyburtẽ cõditorẽ fuisse scribit:quẽ tradit cœpisse auguria iuxta tres salices:q̃ sua ætate adhuc uirebant. Mollior: tenerior. Salicti.Salicta loca sunt multis salicibus cõsita:sicut ficeta multis ficis.Querceta multis quercubus.Spineta multis spinis. **Asparagus unde** Asparagi:subaudi ueniẽt a supiore.Asparagi a caulis aspitate sũt denominati:ut docet Varro. Alii uero dicũt dictionẽ eẽ græcã ασπαραγου:alii uero a chaldea uoce deduci:q̃ caulẽ significat:qa hæc herba sp crescat ĩ caulẽ:& uirgultũ. Mõtani:ad differentiã asparagoꝶ altiliũ:q sapidiores sũt:& ideo lautæ gulæ. Pli.Siluestres fecerat natura corrudas:ut qsq; demeteret passim.Ecce altiles spectant̃:asparagi.Et Rauẽna ternis libris repẽdit.Mart.Mollis ĩ æquorea q̃ creuit spina Rauẽna.Nõ erit ĩcultis gratior asparagi. **Corruda** Siluestrẽ igit̃ & mõtanũ asparagum ĩtelligit:quem aliqui corrudam:aliqui libycum uocant:attici horminiũ:autor est Plinius libro.xx.capi.x. **Villic⁹** Villica:uillici uxor.Villicus autem inter mãcipia is erat:qui totius uillæ curã habebat.

¶ Calentia.i.recentia. ¶ Torto fœno:in quo gestantur.Martia.Sed tuta fœno cursor oua portabat. ¶ Seruatæ uuæ.Duplici modo ueteres toto anno seruauere uuas:quas & ollares & pẽsiles nominauere.In ollis enim:autore Columella sine noxa seruabant:unde Oratius.Venucula conuenit ollis:aut in sublimi suspendabantur: unde Oratius.Quum pensilis una secundas.Ornabat mensas. ¶ Signinũ pirum:subaudi adest a superiore:ĩa signia patria dictum:ut scribit Plinius:Cornelius Celsus:inter pira quæ reponuntur imprimis commendat tarentina:atq; signia. ¶ Syriumq;.Colu.lib.vi.cap.viii.ostendit pirum syrium id esse:quod tarentinum: sic eni scribit.Curandum est aũt: ut q̃ generosissimis piris pomaria conseramus.Ea sunt crustumina:regia:Signina:Tarentina:quæ syria dicuntur:purpurea: supba:hordeacea:initianea:neuiana:fauoniana:lateritana:& alia multa:quorum enumeratio lõga est. ¶ De corbibus iisdem.Ordo est.Mala æmula picenis pomis:& odoris recẽtis adsunt de iisdem corbibus : ex quibus & pira. ¶ Aemula picenis : uidenẽ designari poma tyburtia:de quibus sic Oratius.Picenis cedũt pomis tyburtia succo:nã facie præstant. ¶ Nec metuenda tibi:q; musto suo tibi officiant:nã id qdẽ per frigus uentosq; hiemales exhaustũ est. ¶ Autũnũ: succũ illũ autũnalem quẽ per hiemẽ amittũt. ¶ Nec placet intelligas poma siccata:ut aliq alioqui docti senserũt.Nec olim:talis ĩqt cœna:qualẽ tibi appono apud nobiliores priscis tẽporibus luxuriosa fuisset. ¶ Curius:curius inqt dentatus nõ dedignabaẽ uesci oleribus:ac p hoc uilibus dapibus : hocq; est ex historia. Nã inuẽtus est a legatis Sãnitũ aurũ ei afferẽtibus cũ rapa in igne uersaret in fictilibusq;:uel ut alii tradũt catino ligneo cõederet.Sicq; ostẽdit tãta priscos frugalitate:& parsimonia uixisse:ut nobilissimi:uel oleribus cõtẽti essent. ¶ Fossor squallidus ĩ cõpede: hoc est seruus in ergastulis:ac p hoc ostendit gulæ luxũ tãtũ inualuisse suis tẽporibus : ut ne uilissimus qsq; delitiis abstineret.Nã serui ĩ cõpedibus tenebanẽ:uel ad metalla fodiẽda:uel agros colẽdos : uel excidẽdos

Grandia præterea:tortoque calentia fœno.
Qua adiunt ipsis cum matribus:& seruatæ
Parte anni:quales fuerant inuitibus: uuæ.
Signinũ:syriumque pirum:de corbibus iisdẽ
Aemula picenis:& odoris mala recentis.
Nec metuenda tibi:siccatum frigore : postquã
Autumnũ:& crudi posuere pericula succi.
Hæc olim nostri iam luguriosa senatus
Cœna fuit.curius paruo quæ legerat horto.
Ipse focis breuibus ponebat holuscula: q̃ nunc
Squallidus in magna fastidit cõpede fossor.
Q ui meminit calidæ sapiat qd uulua popinæ
Sicci terga suis rara pendentia crate
Moris erat quondam festis seruare diebus.
Et natalicium cognatis ponere lardum.
Accedente noua:siquam dabat hostia:carne.
Cognatorum aliquis titulo ter consulis:atque
Castrorum imperiis:& dictatoris honore
Functus:ad has epulas solito maturius ibat.

lapides:unde ẽ illud Pli.li.viii.loquẽtis de agricultura. ¶ Ad nũc eadẽ illa uincti pedes:dãnatæ manus:ĩscripti uultus exercẽt.Oui.ĩ põto ad Græci nũc loquẽs de spe sic ĩnqt.Hæc facit ut uiuat fossor quoq; cõpede uinctus. Liberaq; a ferro crura futura putet Plau.ĩ captiuis.Iubete huic crassas compedes impingier: ide extra portã ad meũ libertũ Cordalũ in lapidicinas facite deductus fiet.De ergastulis ĩ.vi.satyra diximus copiosius illic.Ergastula tota. **Vulua** ¶ Vulua.De uulua Pli. ut diximus ante in.ii.satyra multa scri.sic in.xi.cap.xxxvii. Qđ alio nomine locos appellant:hoc in reliquis animalibus uuluam.Hæc uiperæ & intra se parientibus duplex.Oua generantium annexa præcordiis.Et in muliere geminos sinus sub utraq; parte laterum habet:funebris quotiẽs uersa spiritum ĩclusit.Vulua eiecto partu melior quã edito.Eiecticia uocatur illa:hæc porcaria primiparæ suis optima.Nec nouellarum suum præterq̃ primiparum probãtur:potiusq; ueterum:nec dum effetarum:& biduo ante partum:aut post partum:aut quo eiecerint die.Grata ergo erat uulua in cibis.Martialis ĩ distichis. Te fortasse magis capiet de uirgine porca.Me materna:magis de sue uulua capit. **Popina** ¶ Popinæ:diuersoria erant gulosorum:ubi obsonia cocta parabantur:& uendebantur. **Popino** Nero:ut Tranquillus scribit: interdixit : nequid in popinis cocti præter legumina:aut olera ueniret:quũ antea nullũ non obsonii genus ꝓponeretur . Ora.Quin oĩa malit . Quæcũq; ĩmundis feruent allata popinis : a popina popinones sunt denominati:qui in iis uersabanẽ. ¶ Quid sapiat:quã boni sit saporis. ¶ Rara crate:ostendit priscos illos romanos: nullo non modo cibi:sed ne ædificii quidem luxu uixisse: qui coquinas cratibus instructas habuerunt:unde carnes salitæ penderent. ¶ Natalicium:idest die natali:qui delicatiori apparatu celebrari solebat. **Lardũ** ¶ Lardum:carnem suillam salitam : unde ita scribit Macrobius libro septimo.Satur.Sæpe apposita salita carne:quam laridum uocamus : ut opinor q̃si large aridum.Eam appellat Cicero in libro de senectute succidam his uerbis.Iam hortum ipsi agricolæ succidam alteram appellant. **Succidia** Sic etiam Varro in secundo rerum rusticarum.Et qui non audierit patres nostros dicere ignauum & sumptuosum esse:qui succidiam in carnario suspenderit.Martialis in quinto ad Toraniũ. Et pallens faba cum rubente lardo:quibus uerbis plane ostendit appellationem lardi carnem suillam salitam intelligi:succidium item in genere neutro inuenitur. ¶ Accedente noua carne:hoc cum superioribus coniungitur:ut sit sensus.Erat moris ponere lardum natalicium cognatis accedente noua carne : idest recenti . ¶ Siquam dabat hostia:si forte acciderat:ut hostiam diis mactarent:nam carnes uictimarum uendebantur:& plerũq; duplo:sicut in inferiis latinis:unde Vale.in secũdo de Institutis antiquis. **Caro uictimæ** Immo latarum a magistratibus hostiarum extra ad questores ærarii delata uænibant.Sacrificiisq; Populi Romani tum deorum immortaliũ cultus:tũ ẽt hoium cõtinẽtia inerat ĩperatoribus nostris q̃ sacras manus habere deberẽt apud ista altaria discẽtibus. ¶ Cognatoꝝ aliqs:ordo est. Aliquis cognatorũ functus ter titulo consulis.i.ter adeptus cõsulatũ. ¶ Castrorum imperiis:qui imperator fuisset;& dux exercitus. ¶ Solito maturius ibat:tanq̃ ad lautius conuiuium.

¶ Ligonẽ:sarculũ. ¶ A mõte domito:p multũ laborẽ culto.Gloriosũ.n.apud priscos romanos fuit agricolationi uacare:unde scri.Pli.multas familias studio reꝝ rusticaꝝ cognomina adinuenisse. Nã Cicerones sunt Cognominati:q; bonũ cicer sererẽt:fabii q; bonã fabã:lẽtuli q; bonã lẽtẽ.Seranus & agrũ sereret:quũ creatus ẽ dictator.Deniq;:ut scri.Cato ĩ re rustica:& Pli.meminit:quũ bonũ agricolã:bonũq; colonũ dixissent se amplissime laudasse existimabãt.Scribit ꝑterea Pli.li.xvi.In linterno agro durare suis tpibus oleas.Aphricani prioris manibus satas.Itẽ mirtũ eodem loco cõspicuæ magnitudinis. ¶ Quũ tremerẽt fabios:hic sensus est.Prisci Romãi tã lõge absuerũt ab oĩbus delitiis:quũ maxime seuerã censorũ disciplinã timerent:q ciuitatis mores corrigebãt:ut lectos suos triclinares nulla testudine ornauerint:sicq; notat luxũ sui tpis ĩ lectis discubitoriis. ¶ Caruilius.n.pollio ꝓdigi & sagacis:ut scri.Pli. ad luxuriæ ĩstrumẽta ĩgenii primis tpibus.Neronis docuit secare putamina testudinũ ĩ laminas:& ita lectos triclinares opiri.Idẽ ẽt autore codẽ lib.xxxii.ca.xi.opiri docuit argẽto:mox auro.Ordo ãt ẽ.Nẽo duxit habẽdũ iter curas:& seria qualis testudo nataret. Quũ tremerẽt fabios &c. ¶ Fabios Catonẽ: scauros: & Fabricios.Vbiq; a poeta hi oẽs noiant ut graues: & seueri ciues:sic & Apul.priscoꝝ austeritatẽ cõmẽdat ĩ pria Apologia:ueꝝ lõge:austerior:ut putat Serais:& curiis:& fabriciis. ¶ Cẽsoris.Cẽsorẽ scri.Var. de sermone latiali denominatũ a cẽsendo : q; ad eius cẽsionẽ.i.arbitriũ cẽseret populus De cẽsoribus plura alibi diximus. ¶ Etiã collega timeret:allusit poeta ad cẽsurã Claudii Nerõis & Liuii Salinatoris: q̃ se inuicẽ seueriter notauerunt.Nã quũ forte utriq; eqtũ cẽturias recognoscerẽt:ĩ q̃rũ nũero:& ĩpi cẽnt:pp robur ætatis:uentũq; cẽt ad tribũ Salinatoris: ꝑcoq; lecto noie Salinatoris hesitaret citãdũ nec ne sibi esset.

Erectum:domito referens a mõte ligonem.
Q uũ tremeret autem fabios:durũq; catonẽ.
Et scauros:& fabricios:rigidiq; seueros
Censoris mores etiam collega timeret.
Nemo inter curas : & seria duxit habendum.
Q ualis in oceani fluctu testudo nataret
Clarum troiugenis factura:ac nobile fulcrum.
Sed nudo latere:& paruis frons ærea lectis
Vile coronati caput ostendebat aselli.
Ad quod lasciui ludebant ruris alumni.
Tales ergo cibi:qualis domus:atq; supellex.
Tunc rudis:& graias mirari nescius artes.
Vrbibus euersis prædarum in parte reperta
Magnorum artificum frãgebat pocula miles.
Vt phaleris gauderet equus:cælataq; cassis
Romuleæ simulacra feræ mansuescere iussæ

Claudius collegã citari:& equũ uẽdi iussit:q; populi iudicio dãnatis fuisset . Salinatorq; censor eũ codẽ collega oẽs tribus: excepta Metia:ærarias fecit:stipẽdio priuauit eo crimine:q; aut prius se iiuste cõdẽnassent(nã eũ ex iuidia peculatus reũ cõdẽnauerãt)aut postea tãtos honores nõ recte tribuisset. ¶ Qualis.t.i. q̃ta ĩuẽireẽ.Nã testudines ĩ mari ĩdico tãtæ magnitudinis ĩuẽiunẽ:ut singulaꝝ supficie habitabiles casæ ĩtegãẽ:atq; ĩter ĩsulas rubri ꝑcipue maris:eaꝝ testis:ueluti cymbis nauigaẽ autores Pli.& Dio. **testudo** ¶ Fulcrũ:a fulciẽdo.i.sustinẽdo dcm̃: ligna.n.ĩpa:q̃ lectũ sustineãt:fulcra dñr. **Fulcrũ** Vir.Lucẽt gẽialib9 altis.Aurea fulcra thoris. ¶ Claꝝ:cõspicuũ:ut diximus:lecti nõ mõ discubitorii:sed & cubiculares testudinũ putaminib9 opiebãẽ.Apule.li.x.meta. Lectus ĩdica testudĩe plucid9:plumea cõgerie tumidus.Veste serica floridus.Mart.li.xii.ad Amœnũ Gẽmãtes pria fulgẽt testudĩe lecti:magnis ꝑciis cõparabanẽ:uñ ẽ illa Senecæ ĩdignatio ĩ lib.de bñficiis. Video elaboratã scrupulosa distĩctiõe testudinẽ:& fœdissimoꝝ:pigerrimorũq; aĩaliũ testas ĩgẽtibus ꝑciis emptas.Nã testudinũ putamina secabanẽ ĩ laminas:iisq; lectos:& repositoria uestiebãt:atq; ẽt lacunaria:lege Pli.li.ix.&.xvi.ca.lxiii. ¶ Troiugenis:nobilibus romãis:satyrice dictũ:q̃si q gloriareẽt se originẽ ducerẽ a troiãis.Sed nudo lateꝛ:oñdit poeta ĩ reꝑhẽsionẽ moꝝ sui tpis:priscos illos adeo seueros extitisse:ut ꝯtẽpto oĩ luxu sæpe ẽt ĩ limitibus agroꝝ collocatis lectis discubitoriis cœnarẽt ẽt:uñ facile uidere poterãt caput aselli nudatũ cute:suspẽsũ ĩ agro: qđ ideo fieri cõsueuit:qa putabaẽ æthrusca disciplĩa ĩcõmoda agroꝝ arceri posse:uñ Colu.de cultu hortoꝝ. Nũc caput arcadici nudũ cute ferẽ aselli.Tyrrhen9 finxisse tãges ĩ limite ruris. ¶ Nudo.i.nuda spõda:sine ullo ornatu:aut testudinũ:aut auri:aut argẽti.Sic.n.lecti ornabanẽ sũpto exẽplo ab asia:uñ sic Liui.li.ix.de bello macedo.Luxuriæ.n.ꝑegrinæ origo ab exercitu asiatico ĩ uecta ĩ urbẽ ẽ:ide primũ lectos æratos:uestẽ stragulã ꝑciosã: plagulas:& alia textilia romã adduxerũt. ¶ Frõs ærea.i.ꝑs ãterior fulcri ære tm̃ ornata.Nã ut scri. Pli.li.xxxiiii.tricliniorũ pedes fulcra:itẽ ære ornabãt:frõtẽ ãt põi ꝑ ꝑte ãterioꝛ lecti sic docet Val.loquẽs đ maiestate.Si qs cognoscat lecti illi9 frõtẽ macedõicis triũphis fuisse adornatã. ¶ Oñdebãt:hoc ẽ:q ĩ lecto discũbebãt spectare:& sibi ĩuicẽ oñdeꝛ poterãt caput aselli. ¶ Coronati:ornati sertis. ¶ Alũni:dñr q alunẽ:& q alũt:sed illud frequẽs:hoc rarissimũ. ¶ Tũc.r.ordo ẽ.Miles tũc rudis:& nesci9 mirari graias artes frãgebant pocula magnoꝝ artificũ repta ĩ pte ꝑdaꝝ euersis urbibus:& ẽ sensus.Milites illis tpib9 cõtẽpto oĩ dom9 ornatu:id tm̃ q̃rebãt:ut eq: & arma eẽnt ornamẽtis ĩsignia. ¶ Artes.g.ĩ poculis:& statuis faberrime sculptis:mira.n.græcoꝝ ad oẽs artes fueꝛ ĩgẽia. ¶ Phaleris:ornamẽta.n.equoꝝ sẽ phaleræ:de qb9 sic Apu.ĩ.i.apologia.Perã & bacculũ tu ꝑhius exprobrares? **phalere** igiẽ & eqtibus phaleras:& peditibus clypeos:& signiferis uexilla.Vale.li.ix.ca.de ira & odio. Offensi annulos aureos sibimet ĩpos:& phaleras eqs suis detractas abiecerũt.Dictæ ãt phaleræ φανερος qđ ẽ mãifesto:& illustro:q; equus iis ornamẽtis illustreẽ:græci φαλαρα dicũt:sicut τάλαντου ꝑ talẽtũ. ¶ Celataq; cassis : ordo ẽ. Miles frãgebat pocula:ut equ9 gauderet phaleris:& cassis celata ostẽderet hosti pituro simulachra feræ romuleæ iussæ mãsuescere fato ĩpii:& gemĩos qrinos sub rupe & nudã effigiẽ die fulgẽtis clypeo & hasta:pẽdẽtisq;. ¶ Simulacra feræ romuleæ.i.imaginẽ lupæ quæ Romulo & Remo mãmas ꝑbuit sub arbore fico: q̃ postea ficus ruminalis ẽ appellata:rumã.n.ueteres mãmam noiauerũt. **ficus ruminalis** ¶ Iussæ mãsuescere:q̃ ita iubẽtibus diis mãsuefacta ẽ:ut nõ mõ ĩfantes nõ læserit:sed lacte suo uice nutricis ẽt aluerit. ¶ Impii fato:ad fatũ: & fortunã impii.

℣ Geminos qrinos:Romulũ & Remũ:licet Romulus tãtũ Quirinus sit cognominatus:de quo plæraq; dixi/mus in.ii.Saty.illic.In ualle qrini.℣ Nudã effigiẽ dei fulgẽtis.i.martis:q̃ pater & autor fuit nominis Romãi:genuit.n.Romulũ & Remũ ex Rhea.Ilia:urbis Romæ cõditores.℣ Fulgẽtis.c.& hasta.i.resplẽdẽtis celatura cly

Pensilia pei & hastæ.℣ Pẽdẽtis i.a.quũ sit ĩ uertice cassidis:unde & pẽsilia appellamus ædificia ĩ aere extructa:ut hortos pẽsiles ĩ aere nõ ĩ terra positos:unde Papinius ĩ Syluis de aq̃ ducta p ædificia sublimia sic ait.Et ĩnumero pẽdẽs trãsmittiť arcu.℣ Farraca:cibaria ex farre.℣ Catino:a capiẽdo dr̃ secũdũ Varronẽ.℣ Tusco:fictili:nã ĩ æthruria

Imperii fato:& geminos sub rupe quirinos.
Ac nudam effigiem clypeo fulgentis : & hasta.
Pendentisq; dei perituro ostenderet hosti.
Argenti quod erat solis fulgebat in armis.
Ponebant igitur thusco farraca catino
Omnia tunc:quibus inuideas:si liuidulus sis.
Templorũ quoq; maiestas præsentior:& uox
Nocte fere media:mediamq; audita per urbẽ
Littore ab oceani gallis uenientibus:& diis
Officium uatis peragentibus: his monuit nos.
Hanc rebus latiis curam præstare solebat
Fictilis:& nullo uiolatus iuppiter auro.
Illa domi natas:nostraque ex arbore mensas
Tempora uiderunt:hos lignum stabat in usus.
Annosam si forte nucem deiecerat eurus.
At nunc diuitibus cœnandi nulla uoluptas
Nil rhombus:nil damna sapit:putere uident
Vnguenta:atq; rosæ:latos nisi sustinet orbes
Grande ebur:& magno sublimis pardus hiatu
Dentibus ex illis:quos mittit porta syenes.
Et mauri celeres:& mauro obscuriori indus.

aretina uasa celebrata fũt.Mart.Aretina nimis ne spnas uasa mõemus.Lautus erat thuscis porsena fictilibus.℣ Præsentior:magis ,ppicius.Vir.Nec tã pñtes alibi cognoscere diuos.Dii iqt q̃uis fictiles colereẽť: romãis tamẽ erãt magis ,ppicii q̃ nũc: unde Sene.ad Luciliũ.Cogita deos:quũ ,ppicii eẽnt : fictiles fuisse.℣ Et uox: ,pbat p exẽpla bẽigniores fuisse d̃os priscis illis tpibus ĩ Romanos.Nã quũ galli ĩ Italiã uenturi eẽnt:eodẽ ãno:ut tradit Liui.i.v.M.Ceditius de plebe nũciauit Tribunis:se ĩ noua uia ubi nũc sacellũ ẽ: supra ædẽ uestæ noctis silẽtio audisse uocẽ clariorẽ hũana:q̃ magistratibus dici iuberet:gallos aduẽtare.

Aius Cice.i.ii.de diuinatiõe appellat Aiũ deũ loquẽtẽ:cui ĩ noua uia cõsecrata fuit ara:ex eo q̃ mõuerat:ut ,puiderẽt:ne a gallis Roma caperet.De eo sic & Liuius ĩ .v.Iustũq; tẽplũ in noua uia Aio locutio fieri.℣ Vox audita:subaudi fuit.℣ Gallis uenĩẽtibus .i. quũ galli aduẽtarẽt.Nã Galli Senones duce Brẽo ĩ Italiã uenerũt:Clusiũq; obsederũt:ad quos quũ tres legati a senatu missi fuissent:q gallos monerẽt:ut ab oppugnatiõe desisterẽt:ex iis unus cõtra ius gentiũ ,pcessit:& ducẽ Senonũ ĩterfecit:quo facto ĩdignati galli urbẽ petierũt:& fuso exercitu romano apud Haliã fluuiũ urbẽ intrauerunt:ubi nobilissimos senũ ĩ uestibulis ædiũ cũ ĩsignibus honorũ sedẽtes:prio ut deos uenerati:deĩde ut hoĩes despiciati ĩterfecere : capitoliũq; quo reliq̃ iuuẽtus cõfugerat:obsederũt:qd' mox Camil.creatus dictator liberauit.℣ Et diis peragẽtibus officiũ uatis.i.oĩa p̃dicẽtib⁹ more uatũ:q mortalib⁹ uẽtura p̃dicũt.℣ His monuit nos:ordo ẽ.Iuppiter fictilis monuit nos his:absolute dictũ his:ut sit his rebus:& hoc mõ monuit nos.Iuppiter uiolatus nullo auro: nõdũ auro effigiatus:ea.n.uiolari dicũtur:qbus aliqd cõtra uolũtatẽ fit:q̃si iuppiter auro illo nõ delectareť:unde i.iii.saty.Nec ĩgenuũ uiolarẽt marmora tophũ.℣ Illa tẽpora.s.prisca.℣ Mẽsas natas domi.i.ex arborib⁹ uernaculis:nõ ãt ex lõginquo petitas:q̃les erãt mensæ citreæ.Ex mauritania.n.citrus arbor ut dixius mittebať ex atlãte mõte tãti p̃cii:ut mẽsæ pari repẽderenť auro:unde Mart.Accipe fœlices atlãtica munera syluas.Aurea q dederit dona miora dabit.℣ In.h.u.s.mẽsaꝝ.℣ At.n.di.Sẽsus ẽ.Nr̃is ãt tpib⁹ Romãi eo deliciaꝝ puenerũt ut: nulla pulmẽtaria iucũda suauiaue eẽ putẽt:nisi ad sint mẽsæ citreæ:q̃ pede eburneo fulcianť: ex ebore.n.pedes mẽsis adhibebanť.Luca.Dẽtibus hic niueis sectos atlãtide sylua.Imposuere orbes:q̃les ad Cæs.ora.Nõ capto uertere Iuba:sicq; notat luxũ mẽsarũ citreaꝝ.℣ Rhombus:piscis ex genere planoꝝ:de quo ĩ q̃rta sa.satis dictũ.℣ Vnguẽta:qbus ungebanť:quũ exibant e balneis.Atq; rosæ:coronæ ex rosis:qbus ĩ solẽni cõuiuioꝝ celebratiõe utebãť.℣ Latos orbes:mẽsas citreas:de qbus plura ĩ.i.sa.illic.℣ Prætoria:mẽsas:de qbus sæpe Mar.Tu libycos ĩdis suspẽdis dẽtib⁹ orbes.Et alibi.Et maurisiacis sustẽtẽ dẽtib⁹ orbes.℣ Grãde.e.pes eburne⁹.℣ Pard⁹

Pardus Syene s.i.pd⁹ ex ebore effigiatus:ẽ ãt pdus aĩal parũ differẽs a pãthera:qdã eũ solo cãdore ab ea discernũt.In aphrica syriaq; nasciť.Soli.& Pli.li.viii.℣ Ex.i.d.s.elephãtoꝝ.℣ Porta.s.Syene autoř Strabõe ĩsula ẽ ĩ finib⁹ æthiopiæ .c.millib⁹ passuũ ãbitu.Pli.Ditiõis ægypti eẽ:ĩcipit a fine æthiopiæ Syene.ita uocať ĩsula supra Syenẽ.xv.millib⁹ passuũ:Elephãtis ĩsula habitať nauigatiõis ægyptiæ finis:dicta ab elephãtoꝝ multitudĩe.Stra.& Herod. Elephãtinã appellãt.Pli.uero Elephãtidẽ:hinc autem mittebanť elephãti.porta autem appellauit Elephãtidẽ insulã qa ex ea p Syenẽ tanq̃ portã in ægyptũ sit transitus:ita dictum:ut illud in.iii.Saty.Ianua:baiarum est: qa necesse sit euntibus Baias trãsire p urbẽ Cumas.℣ Et mauri celeres.Designat poeta: quibus in locis elephãtes inueniant.Nã eos fert Aphrica ultra syrticas solitudines:& ĩn Mauritania. Ferunt æthiopes Troglodytæ : sed maximos india.Hæc Pli.Per mauros ergo celeres intelligit æthiopes trogloditas:q mira pedũ celeritate sunt

Troglo ditæ de qbus ita Hero.lib.iiii.Troglodytæ æthiopes:oĩum:quos fando cognouimus pnicissimis pedibus sunt : serpẽtibus:lacertisq; & aliis id geus reptilibus uescentes.Solinus Troglodytæ tãta pnicitate pollẽt:ut feras q̃s agitãt cursu pedũ:assequãtur.Mauri autẽ pro æthiopibus:& æthiopes pro mauris a poetis ĩdifferenter nominantur:nec mirum:quũ æthiopes ad occidẽtẽ uersi Mauritaniam attingant:de æthiopibus diximus ẽt ĩ.ii.satyra.℣ Indus:ĩndi populi sunt ad oriẽtẽ siti ,ppe oceani refluxus:& solis exortus:de iis lege & Apule.in primo flori

Indi dorũ.Obscurior nigrior q̃ mauri sint.Apule.in eodẽ.Indis ad nascentẽ diẽ sitis:tamẽ ĩ corpore color noctis ẽ.

℣ Deposuit.Nã elephãti:aut casu:aut senectã deciduos dẽtes deponũt:q̃ p̃grãdes sť:aut eos obsessi a uenatoribus arbori illisos frãgũt:hi ãt sunt minores.℣ Nabathæo:arabico.Nabathæi.n.populi sunt arabiæ cõtermini

Nabathæi syriæ:quorũ regio populosa:& fertilis habeť:oppidũ incolũt nomine petrã.Dicti: ut sacræ testantur litteræ:a Nabath primogenito Hismaelis.In arabia autẽ ut diximus:apud Troglodytas nascunť elephantes.℣ Hinc surgit orexis:hinc inqt maxime indignor:q̃ Romãi iã tãti cœperũt facere ebur:ut iã pes argẽteus ĩmensis sustinẽdis nõ pluris:æstimeť q̃ annulus ferreus in digito:ut ostẽdat uile cẽseri argẽtũ præ ebore.Lectos autẽ mulierũ

Et quos deposuit nabathæo bellua saltu.
Iam nimios:capitiq; graues:hinc surgit orexis.
Hinc stomacho bilis:nam pes argenteus illis.
Annulus in digito:quod ferreus:ergo superbũ
Conuiuam caueo:qui me sibi comparat:& res
Despicit exiguas:adeo nulla uncia nobis
Est eboris:nec tessellæ:nec calculus ex hac
Materia:quin ipsa manubria cultellorum
Ossea:non tamen his ulla unq̃ obsonia fiunt
Rancidula:haud ideo peior gallina secatur.
Sed nec structor erit:cui cedere debeat omnis
Pergula:discipulus tripheri doctoris: apd que
Sumine cũ magno lepus:atq; ap: & pygargus:

totos operiri argẽto:& triclinia q̃dã docet Pli. libro .xxxiii.cap.xi.qbus argentũ addidisse primus tradiť Caruilius pollio eques Ro.idẽ aureos fecit.℣ Hinc: ex tãto eboris studio:& æstimatione.℣ Orexis:nausea:& ĩdignatio.Nã:ut diximus in saty.Credo pudicitiã illic:Rabidã facturus orexim. Orexis appetitũ

Orexis ,pprie significat.ορεγομαι.n.appeto significat : tamẽ ẽ ẽt ĩuẽiri ,p uomitu:ut Pli.ad priscũ de Fãnia ægrotãte.Hoc discrimine implicita ẽ ĩsidẽs febris:,tussis: orexis : sũma macies:sũma defectio.℣ Bilis: latinũ ẽ cholera græcũ.℣ Nã pes argẽteus:ratio est ĩdignationis.Ordo ẽ.Nã pes argẽteus est id illis.s.mensis : qd̃ est annulus ferreus in digito.i.nõ pluris faciũt nunc pedes argẽteos in mẽsis:q̃ annulos ferreos in digitis: ut iã Romanis uilius sit argentũ q̃ ebur:illud aũt sciendũ pedẽ polysemũ eẽ:nam & pedẽ nostrum dicimus:& lecti:& ueli:& carminis:& mẽsæ.℣ Annulus

Annulorum usus ferreus.Nã apud Romanos uarius fuit annulorum usus:triũphantibus enim annulus in digito ferreus erat:li quoq;:q ob legationẽ acceperãt aureos:in publico tãtũ utebanť:intra domos uero ferreis:quo argumẽto etiã tẽporibus Plinii:ut ipse ẽ autor:spõsæ annulus ferreus mittebať:isq; sine gẽma : promiscuus autẽ usus cœpit secũdo bello punico:neq;.n.aliter potuissent trimodia illa annulorũ carthaginẽ ab Annibale mitti. Diuo Augusto decurias ordinãte maior pars iudicũ in ferreo annulo fuit.lege Pli.lib.xxxiii.cap.i.℣ Ergo:quum tãto luxu uiuatur.Qui me sibi cõparat:q me putat nõ minorẽ cœnã paraturũ q̃ ipse solet.℣ Res exiguas: nondũ apparatũ.℣ Nulla uncia eboris: qd' tãti faciũt ipsi.℣ Nec tessellæ.Tali & tesseræ erãt eburneæ : a Tessera fit per diminutionẽ tessella.℣ Nec calculus.Calculũ ĩtelligit:quẽ nuc dicimus scachũ:antiq latronẽ:& p diminutionẽ latrunculũ dixere.Mart.de tabula lusoria.Hic mihi bisseno numerať tessera pũcto.Calculus hic gemino discolor hoste perit.Idẽ alibi.Insidiosorũ:si ludis bella latronũ.Iste tibi gemin⁹ miles & hostis erit.De quo etiã sic leges apud Geliũ cõfutãtẽ Chaldæos.Cur tandẽ nõ de alea quoq;:ac de calculis:& alueolo audẽt dicere quisnã ibi ludẽtiũ uincat.Pli.ad Ceminiũ de calculo sic meminit.Audiui ipsam solere se:ut fœminã ĩ illo ocio sexus laxare animum lusu calculorũ.Lusum aũt calculoꝝ ĩuenit palamedes:unde Sydonius.Tanq̃ Naupliades repertor artis.Gaudebas hilarẽ ciere rixã.Calculus itẽ paruũ lapillũ significat.Mar.Calculus ĩ nitida sic nume

Calcul⁹ ratur aq̃:eũ etiã calculũ appellamus:q nasciť ĩ uesica Pli.in.xi.Sũt iis etiã calculo humano remedia p̃cipua: unde Calculosi dñr:q calculo laborãt:quos græci lithacos appellãt:calculo fit calculator & calculatrix. Et quoniã

Calculosi Lithaci in cõputatione calculi adhiberi solẽt:inde ortũ est:ut dicamus:tecũ calculũ uolo ponere.i.rationẽ computare. Pli.in Panægyricis.Assuescat impator cũ imperio calculũ ponere:sic exeat: sic redeat tanq̃ rationẽ redditurus.

Ponere calculũ ℣ Nõ tamẽ:licet inqt manubria cultellorũ sint ossea:& nõ eburnea:nõ tamẽ ob id insipidiora sunt obsonia : q̃ cõciduntť per illos.℣ Structor:,pprie is appellať:& q perite obsonia ĩcidit:ferculaq; cõponit:nã & ĩd ad gulã ptinere ostẽdit Sene.de breuitate uitæ.Quũ uideã q̃ suspẽsi sint:quomodo aper a coquo cæsus exeat:quãta cele

Structor ritate signo dato gladii ad ministeria decurrãt:quãta arte scindanť aues in frustra nõ enormia.Pli.itẽ lib.x.Postea culinarũ artes:ut clunes spectẽť:ut diuidanť ĩ tergora:ut a pede uno dilatatæ repositoria occupẽt:adeo:ut doctores eẽt:qui ludũ structoriũ aperirẽt:ut Tripherus tẽporibus poetæ:qui ludũ iuxta suburrã habebat:ubi tradẽs discẽtibus p̃cepta scindẽdi obsonia:q̃ ex ligno habebat formata:hebeti cultello:docebat quo gæstu hæc uel illa secarẽt:unde cœnã ulmeã nominat:quoniã ex ligno obsonia.℣ Essent formata.Ordo ãt est.Sed nec erit nobis structor discipulus tripheri.i.qui fuerit eruditus a triphero.℣ Cui cedere debeat oĩs pergula.i.oẽs:qui ĩ

Pergula pergulis sunt instituti.Nã pergula nõ modo diciť in uineis(ut docet Columella). In pgula autẽ inqt singulæ denas amphoras pæquẽt.Pli.li.xiiii.In pgulis uero serunť escariæ appellatæ:eduræ acinis:albæ: nigræq; : sed ẽt capi uideať ,p breui ambulacro & fornicato:q̃si a pergẽdo:ubi doctores discipulos suos erudirẽt:& opifices opera sua q̃si a trãseũtibus cõspiciẽda collocarẽt.Vopiscus ĩ uita Saturnini.Nã & ĩ aphrica rhetorice operã dederat:Romæ frequẽtauerat pgulas magistrales.Suetonius de claris grãmaticis loquẽs de Crassicio tarentino grãmatico sic scri.Deinde ĩ pergula docuit.Pli.de Apelle pictore.Idẽ perfecta opa ,pponebat in pgula. Plau.in pseudulo.Cras faciã deportare ĩ pgulã.℣ Discipulus.t.Emphasim hẽt q̃si q ĩter alios sit lõge ĩstitut⁹.℣ Sumine cũ magno.Sumẽ ut dixius apud Persiũ ĩ pria sa.Illic Calidũ scis põere sumẽ:lautæ ẽ gullæ:ex papillis lactãtis porcæ fit:idq; optimũ:ut scri.Pli.li.xi.Simõ fœtus lac nõ hauserit.Mart.Esse putes nõdũ sumẽ:sic uber lar

Sumen go.Effluit: & uiuo lacte papillat tumet.℣ Pygarg⁹ ex gñe ẽ capaꝝ.Nã ut scri:Pli.li.viii.Capæ ĩ plurias figuras trãsfigurãť.Sũt.n.cap:sũt Ibices pnicitatis mirãdæ:sũt & Origes cõtrario pilo uestiti:& ad caput uerso:sť & dãmæ:& pygargi.Pygarg⁹ itẽ ẽ ex gñe aqlaꝝ.Plini.i.xi.Secũdi gñis pygargus ĩ oppidis:& ĩ cãpis:albicãte cauda.

¶ Scythicæ uolucres.i.phasiani a phaside fluuio colcorũ denominatæ.Mart.Argoa primũ sum trãsportata carina.Ante mihi notũ nil nisi phasis erat.Inter delicias.n.ganeæ:& luxuriosas dapes cõnumerant:unde Diuus Hierony.ad saluinã sic scribit.Procul sint a cõuiuiis tuis phasides aues:crassæ turtures:attagen ionicus. ¶ Phœnicopterus auis est cuius linguam Apitius nepotũ oĩum altissimus gurges : autore Pli. pcipui saporis esse docuit:unde Mart.Dat mihi pẽna rubẽs nomẽ sed lingua gulosis.Nostra sapit.Auẽ eẽ palustrẽ docet Aristophanes in comœdia:q inscribit ορνιθεσ & rubẽtibus pẽnis:unde facta ẽ nominis cõpositio φοινικοσ.n.ruber ducit & πτερου pẽna. ¶ Orix:ex genere capræa:& diximus eẽ originẽ:q cõtrario pilo uestiat ad caput uerso:Aristote.uero i.iii.li.de partibus animaliũ: Orygẽ scri.eẽ unicorne:& bifidæ ungule.Cui Pli. astipulãs ait i.xi.Vnicorne bisulcũ Orix.Getulus: nã eum Aphrica(uti scri.Pli.)generat ppetuo sitiẽte. ¶ Lautissima:ordo ẽ Getulus orix:appositiue cœna lautissima:& ulmea cæditur ferro hebeti:& sonat tota suburra. ¶ Suburra:dictũ ẽ suburrã regionẽ fuisse urbis celeratissimã.Alibi.Ego uel pchitã ppono suburræ. ¶ Capreæ.Siluestris capræ.Mart.Pedẽtẽ summa capreã de rupe uidebis.Casurã speres:decepit illa canes. ¶ Auis:aphræ.i.gallinæ numidicæ.Orati.Non aphra auis:nõ attagen ionicus.Varro de re rustica li.iii.sic.Gallinæ aphriconæ sunt grãdes uariæ: gilberiæ:quas meleagrides appellant græci. ¶ Tyrunculus:minister meus.Nã Tyrones ppriæ appellant rudes:& noui milites . Imbutus frustis offellæ : nõ assuetus delicatis cibis:sed pastus offellis tãtũ: q omnino uulgariũ sunt. ¶ Offellas.Columella mẽtionẽ faciens defalsuta carnis suillæ ait : dein offullæ carnis spissæ cõponunt & alternis sal igerit. ¶ Plæbios calices.Mart.hos appellat audaces:qui falsa speciei imitabant crystallina:quũ essent uitrei.Nõ sumus audaces plæbia toreumta uitri.Nostra neq; ardẽti gẽma ferit aq. ¶ Porriget ministrabit:& pocillator noster erit. ¶ A frigore tutus:uilibus inuolutus uestibus. ¶ Nõ phrix: aut licius.Nõ dabo tibi inqt structorẽ elegantẽ:quales uẽditãt mangones phrygios:& lycios. Nã ex oriẽte uenusti habebant serui:sed dabo tibi rusticanũ:& incultũ. ¶ Phryx.i.troianus.Nã phrygia asiæ minoris regio ẽ a phrygia Asopi & Europe filia denominata. ¶ Lycius:lycia regio:itẽ asiæ minoris phrygiæ cõtermina : a Lycaone pãdionis filio dicta. ¶ Mãgone.Mãgones pprie uenditores dicunt hominũ.Mart.Milia p puero centũ me mango poposcit.Suetonius in Domitiano.Castrari inqt mares uetuit:spadonũ qui residui apud mãgones erãt:pcia moderatus ẽ.Et quũ mercis appellatione homines:ut sensit Mela iuriscõsultus nõ cõtineant: pptera mãgones nõ mercatores:sed uenalitiari appellandi sunt.Dicti aũt sunt a manu : & ago q mancipia mãibus agãt:& poliant:inde uerbũ est mãgonizare.i.polire:& ornare:ut emptores facilius alliciant ad emendũ: unde Seneca ad Luci.Mãgones qcqd est quod displiceat aliquo lenocinio abscõdunt.Nã ii:ut testatur Quinti.in.ii.lib.cap.xvi.in seruis uenaliciis colorẽ fuco:& uerũ robur inani sagina mentiunt:ut.s.mancipia maiore præcio uẽdãt:pterea:ut pueri teneriore uiderẽt ætate:eo; pubertatẽ medicamẽtis coercebãt:unde Pli.li.xxi.ca.xxvi. Radix hiacynthi bulbacea est mangonicis uenaliciis pulchre nota:quæ in uino dulci illita pubertatẽ coercet:& nõ patit erumpere.Metaphoricos appellamus etiam mercatores aliarum rerum mangones:unde Pli.in fine operis sui:mangones gẽmarum appellat eos:qui gẽmas expoliunt:& interpollant:ut carius uendant:agros etiã mãgonizatos dicimus:qui diligentiore cultu poliuntur:ut sint uendibiliores.Plini.li.ix.cap.liiii. Sergius orata primus pensiles inuenit balneas:ita mangonizatas uillas subinde uendendo.A mangone fit mangoniũ:quod accipitur pro artificio mangones.Pli.in.x.cap.Nec tamẽ in hoc mãgonio quicq̃ totum placet.Et quoniã mentionẽ fecimus de Venaliciis:illud sciendum est Venaliciũ capi pro loco:ubi nouitii uẽderent:unde Apuleius in.i.apologia loquẽs de gagate lapide sic scri.Cuius odore etiã in uenaliciis uulgo sanitatẽ:aut morbũ uenaliũ expiãt.Pau.iuriscõsultus.Nã qcũq; ex uẽalitio nouicio; ẽptus alicui ministerio pposit sit:stati eũ e nũero ueterato; eẽ.Familias ẽt uẽalicias dicius seruo;:q uẽales pponũt.Vẽaliciari uero dñr:ut dixi:q uẽalicia hñt mãcipia:q & mãgões dñr. ¶ Petit:empt. ¶ Et.m.subaudi nõ petit erit.s.pcio:ita dcm:ut alibi.Magno hospitiũ mirabile magno tuo; uẽtres.Aut reuera ita legi pt.Nõ a mãgõe petit.Quisqs erit magno ut sit sẽs ñ petit a magno mãgõe qsqs erit.i.qcũq; puer erit:ñ erit petit.i.accept & ẽpt a magno mãgõe.i.diuite & magnũ numerũ seruo; hñte.Seruos ãt uẽales hẽbãt i cathastis.Erãtq; cathastæ loca:i qb ptinebãt fui uẽalicii a καθισαω qđ ẽ ostituo:q illic cõstituti tenerẽt.Tib.Barbara gypsatos ferĩ cathasta pedes.Illic ãt magn erat seruo; garitu strepit.Mar.Heu q̃ ligua silet ñ illã mille cathastæ.Vicebãt. ¶ Quũ.p.Latini iqt sũ serui mei nõ exotici:ita ut quũ aliqd ab eis uelis poscer:poscas latie nõ ãt græce:aut barbaræ. ¶ Idẽ.ha. cũctis:pari sũ iqt copis hãitu & ornatu:nõ qles cæteri rõani habebãt uario corporũ cultu:unde illud ẽ a Se.dictũ cũ sũma idignatiõe ad Luciliũ.Trãseo iqt agmĩa exoleto; p natiões:coloresq; descripta:ut eadẽ oĩb lẽitas:sic eadẽ priæ mẽsura lanuginis:eadẽ species capilo;:neqs:cui rectior ẽ cõa crispulis misceat:unde pulchre seqt:tõsi:rectiq; capilli.sed ne cõtraria uideant:q ait tõsi rectiq; capilli:ita intelligim:ut capilli illi tõsi sint sursũ erecti:& nõ pectie cõplanati.

Phasiani
Phœnicopterus
Orix
Meleagrides
Tyrões
Phrygia unde Lycia unde Mágones
Mágonizare
Mágonium
Venalicium
Venaliciarii
Cathastæ

Et scythicæ uolucres:& phœnicopterus igẽs.
Et getulus orix hebeti lautissima ferro
Cæditur:& tota sonat ulmea cœna suburra.
Nec frustum capræ subducere:nec latus afræ
Nouit auis noster tyrunculus:ac rudis omni
Tempore:& exiguæ frustis imbutus ofellæ.
Plebeios calices:& paucis assibus emptos
Porriget incultus puer:atq; a frigore tutus.
Non phryx:aut lycius:non a mangone petitus
Q uisq; erit:& magno:quũ poscis:posce latine.
Idem habitus cunctis:tonsi:erectiq; capilli
Atq; hodie tantũ propter conuiuia pexi
Pastoris duri est hic filius:ille bubulci
Suspirat longo non uisam tempore matrem.
Et casulam:& notos tristis desiderat hedos.
Ingenui uultus puer:ingenuiq; pudoris.

¶ Purpura uestit.i.ptexta:nã pueri usq; ad quartũdecimũ annũ ætatis suæ ptextã gestabãt : inde egressi totam uirilẽ sumebant:lege Macro. ¶ Ardens:q̃ colore ardere uidet:ita dictũ:ut illud ante. Setium ardebat in auro. ¶ Nec pugillares.Manifeste ostendit puerũ esse simplicẽ:& purum.Nec habet inquit genitalia grãdiora: quæ assiduo libidinis usu excreuerit:testiculis in magnitudinẽ pugni prægrãdibus. ¶ Pugillares : crassitudine pugni. ¶ In balnea.Nã illic potissimũ a cinædis spectabanrur Mart.Oculis deuorãtibus draucos. ¶ Raucus : propter coitum:uox enim in adolescẽtibus post usum ueneris mutat:fiuntq; rauci.Aristoteles in libro problematũ.Homo quũ incipit coire pubescit:ac in grauẽ uocẽ permutat. Aliqui etiã legũt Draucus.i.bene mẽtulatus. ¶ Halas uellẽda.s.pilosas.i.adhuc:ea non est ætate:ut pili sub halis fructificent:qui sæpe in balneis a uulsoribus euellebant. ¶ Gutto:uasculo oleario:quo utebant in balneis.Vbi post lauacrũ oleo perungebant:de quo dictũ est in.iii.Satyra.Apule.in prio limine secũdi libri floridorũ ampullã oleariã appellat. ¶ Hic tibi uina dabit:talis iquit puer poculã tibi ministrabit. ¶ Diffusa:expsa:& in ferias suas recõdita. ¶ Forsitã expectes:neq; illud tibi est expectãdũ:ut exhibeã puellas gaditanas:q̃ te in cœna lasciua saltatiõe oblectẽt.Maiores.n.domus his nugis tãtũ delectant:quæ oĩa sunt quædã ueneris irritamenta:sicq; poeta lasciuos sui tẽporis mores dãnat:qbus tota ciuitas corrupta erat.Vnde Quinti.sic.Aut omne cõuiuium obscænis canticis strepit pudenda dictũ spectantur.T.Liuius li.ix.de bello macedonico loquẽs de luxuria urbis ab exercitu asiatico inuecta sic scri. Tunc psaltriæ:sambucistriæq;: & cõuiualia ludionũ oblectamenta addita epulis:epulæ quoq; ipsæ: & cura:& sumptu maiore apparari cœperæ. ¶ Gaditana. Nã cãtiões gaditanæ:egyptiæq; ex omnibus molissimæ habeant ad saltationes:& motus ĩpudicos puellar. Mart.li.iii.Cãtica q nili:q gaditana susurrat.alibi.Nec de gadibus improbis puellæ.Vibrabunt sine fine prurientes.Papyni.in syluis.Illic cymbala:tinnulæq; gades.i.puellæ gaditanæ peritæ saltationis ad tinnitũ æris.Gades autẽ:ut diximus ante ĩsula est hispaniæ extra columnas herculeas ad hostiũ.Betis irrũpentis ĩ oceanũ britãnicũ.Mart.Edere lasciuos ad betica crusmata gestus. ¶ Prurire:lasciuo corporis gestu moueri. ¶ Choro cœtu.Probatæ plausu:fauore discũbẽtiũ:nã sup cœnã hæc fiebant. ¶ Clune tremulo:ĩpudico corporis motu.Mart.de puella gaditana.Tã tremulũ crissat tã blãdum prurit:ut ipsum Mastrubatorem redderet hippolitum.Illud autem obseruãdum:ut docet Seruius:omnia nomina latina inanima:simplicia a uerbo nõ uenietia in nis syllaba terminata esse masculina : inanima pp canis:simplicia propter bipẽnis a uerbo nõ uenientia:pp finis:ergo poeta clunis bene dixit.Orati.male.Quod pulchræ clunes. ¶ Irritamentum:appositio ex. ¶ Vrticæ:stimuli: qui maxime pungãt:& irritent ad uenerem. ¶ Maior tamen : licet inqt uiri hisce lasciuis gestibus maxime moueant ad obscœna:mulieres tamen eæ sunt:quæ maiorẽ sentiãt uoluptatẽ:hac per hoc ostendit libidine magis mulierẽ flagare q̃ uirum. ¶ Alterius sexus .s.muliebris. ¶ Extenditur erigit:& mouetur ad turpitudinẽ. ¶ Vrina concepta.i.semẽ genitale collectum. ¶ Auribus atq; oculis:per auditum & aspectum rerum turpium:ut alterum referatur ad cantica lasciua: alterum ad indecoros:impudicosq; corporis motus. ¶ Mouetur:irritatur. ¶ Has nugas : in cõtemptum diuitum dictum:idest tales uoluptates:talemq; lasciuiam. ¶ Audiat ille:cum indignatione in hominem diuitem . Ordo est:audiat ille crepitus testarum:cum uerbis:quibus abstinet mancipia nudum stans in olido fornice : ille inquam fruatur uocibus obscœnis:qui lubricat orbem lacedæmonium pedemate:hoc loco describit saltationem illam:quam Lucianus commemorat in tractatu de saltatione:ait enim laconicos in choreis & tripudiis præcipuos omnium græcorum extitisse:utpote:qui a Castore & polluce didicissent: eos autem in orbem saltasse:ita docet και αυλη της μεσης τω μεσω καθη ται επαυλων και κτηπων τω ποδι οι δε κατα στοιχον αλληλοις επομενοι σχηματα παντοια επι δεικνυνται προσ ρυθμον αρτι μεν πολεμικα και μετολιγον δε χορευτικα α διονυσω και αφροδιτη φιλα quæ latine sic.Et tibicem quidem in medio sedet tibia canens:& pede pulsans terram:scilicet.Illi autem per ordinem se inuicem sequens figuras uarias representant modo quidem bellicas:& paulopost saltatorias:quæ Dionysius & ueneri amica sunt . Pollux quoq;:qui enumerat saltationum genera scribit πηδημα lacedæmonium hoc est saltationem laconicam.Nam lacedæmon ciuitas est laconiæ.Erit ergo sensus.Diuites:& potentio res:qui saltationem laconicam exercent: & his nugis delectantur:fruantur uocibus obscœnis:& omni arte libidinis.Lasciuiis enim multis saltatio celebrabãtur:& ideo ut dictum est:grata erat Dionysius & ueneri. ¶ Testarum crepitus:apparet apud antiquos instrumenta quædam fuisse:q̃ testa uocarẽt:q̃ pulsata amœnũ redderent sonũ.Vnde est illud apud Tranquillus in Nerone.q diuisi in factiones plausuũ genera condiscerent.Bõbus:& imbrices:& testas uocabãt:nisi forte placeat intelligere crepitus testarum: hoc est tinnitus cymbalorum. ¶ Quibus abstinet mancipiũ nudũ.i.quibus uocibus obscœnis ipsa meretrix non utitur:quasi maiore afficiatur uerecundia. ¶ Nudum:utrum per innopiam

Q uales esse decet:quos ardẽs purpura uestit.
Nec pugillares defert in balnea raucus
Testiculos:nec uellẽdas iam præbuit alas.
Crassa nec opposito pauidus tegit iguia gutto.
Hic tibi uina dabit diffusa in montibus illis.
A quibus ipse uenit:quorum sub uertice lusit.
Nãq; una ẽ:atq; eadẽ uini patria:atq; ministri.
Forsitan expectes:ut gaditana canoro
Incipiat prurire choro:plausuq; probatæ
Ad terram tremulo descẽdant clune puellæ
Iritamentum ueneris languentis:& acres
Diuitis urticæ:maior tamen ipsa uoluptas
Alterius sexus:magis ille extenditur:& mox
Auribus:atq; oculis concepta urina mouetur.
Nõ capit has nugas humilis domus:audiat ille
Testarũ crepitus cũ uerbis:nudum olido stans
Fornice mancipiũ:quibus abstinet:ille fruatur

Gades
Nomina ĩ nis

an per impudicitiam:& lasciuiam. ¶ Mancipium:idest meretrix:quæ lenoni seruit. ¶ Qui lubricat : qui pedū
celebri mobilitate exercet. ¶ Orbem lacedæmonium:idest gyros:& ambages lacedæmonias circum tibicinē
in medio sedentem:& canentem. Nam circum auletem saltantes agebantur. ¶ Pedemate:idest saltu. Nam πυ
δημα saltum significat:non ignoro ab commentatoribus hunc locum diuersis modis expositum:ut alii dixe
rint per orbem lacedæmonium designari annulum:cuius usus manauerit a lacedæmoniis: ac per hoc annula
tos senatores:& eqtes roma. intelligi:q annulū pytismate:hoc ē leui irroratiōe sputi lubricū faciāt. Alii uero le
gendum cōtenderūt pytilismate:nō pytismate : idq
eē genus exercitationis:quum quispiam summis pe
dibus ingrediens manus protendit:ocissimeq mo
uet alteram retrorsum : scilicet alterā prorsum &c.
Alii item trochum intelligi de arbore pinu fabrica
tum:q pytis dicat pinus : unde fit pytisma. Ego aūt
ex sententia Luciani cōtendo itelligi ut dixi saltatio
nem lacedæmoniam. Legendumq esse pedemate:
idest saltu: & non pytismatæ : neq pytilismatæ. De
omnibus tamen his opinetur:ut cuiq libitum erit.
Nāq ibi fortunæ: ostendit poeta non sine risu satyri
co iniq pauperibus esse comparatum:ut multa non
liceat iis facere:quæ si faciant:uideantur inhonesta:
sin a diuite fiant:laudabilia iuxta illud. Nam qđ tur
pe bonis titio seioq: dicebant cryspinum . ¶ Fortu
næ:homini diuiti: & fortunato. ¶ Veniam damus:
ignoscimus:& multa in diuite toleramus : quasi illi
turpe non sit:quum turpia facit. Sicq poeta stultitiā
hominum ridet:qui ex censu mores hominum pō
derent:ostendens non leuiore censura taxanda eē di
uitis uicia q pauperis. ¶ Illi:diuites. Alios ludos:alias
uoluptates. Teren. Nescis quos laudos hodie pbue
ris intus. ¶ Conditor iliados:idest Home. qui bellū
iliense carmine suo cecinit:sicq docet summā sem
per dicti:& facti uerecundiam super cœnam custodi
endam: resq serias ibi tractandas:quod & Persi. sen
sit quum dixit. Atq uerecundiam laxamus seria mē
sa. ¶ Dubiam lau. hoc dicit:quia quæsitum est:& sæ
pe dubitatum:utrius carmen esset elegantius Virg.
an Hom. Vnde Proper. Cedite romani scriptores ce

Vocibus obscœnis:omniq libidinis arte.
Qui lacedæmoniū pytismate lubricat orbē.
Namq ibi fortunæ ueniā damus:alea turpis.
Turpe & adulteriū mediocribus:hæc eadē illi
Omnia cum faciant:hilares : nitidiq uocant.
Nostra dabunt alios hodie conuiuia ludos.
Conditor iliados cantabitur:atq maronis
Altisoni dubiam facietia carmina palmam
Quid refert tales uersus:qua uoce legantur?
Sed nunc dilatis auerte negocia curis.
Et gratam requiem dona tibi quando licebit
Per totam cessare diem:non fœnoris ulla
Mentio:nec prima:si luce egressa reuerti
Nocte solet:tacito bilem tibi contrahat uxor
Humida suspectis referens multicia rugis.
Vexatasq comas:& uultū:auremq calentē.
Protinus ante meū:quicquid dolet: exue limē.
Pone domū:& seruos:& quicquid frāgit illis.
Aut perit:ingratos ante omnia pone sodales.
Interea megalesiacæ spectacula mappæ
Idæum solene colunt:similisq triumpho

dite:graii. Nescio qđ maius nascit iliade. ¶ Tales uersus: Homeri & Virgili. ¶ Qua uoce:quasi dicat quoquo
modo legeris grauia:& sonora uidebuntur. ¶ Sed nunc dilatis:uolo inquit nūc animo sis omnium curarum
uacuo:& tranquillo:dum cœnamus:docens illam demum uitam esse iucundam quæ animi tranquillitati ser
uit. ¶ Prima luce : adulteria sui tpis notat:ordo aūt est:uxor nō cōtrahat tibi bilē:si egressa prima luce solet re
uerti nocte. ¶ Contrahat bilē:cholerā moueat:& idignationē:q ad mœchos fuerit. ¶ Multicia:uestes de qbus
in. ii. Sa. ¶ Humida:pp coitū:unde sit suspicio adulterii. ¶ Aurēq calētē:aures. n. calētes idices sūt adulterii re
center admisi:qđ Antonius notauit in octaua: fœminā. s. cōsularē e triclinio uiri corā i cubiculū abductā:rur
Megalesia sus in cōuiuiū rubētibus auriculis:icōparatione capillo reducta. ¶ Interea:dum cœnamus. ¶ Megalesiacæ:ite
rum Po. Romani desidiā notat:q impenso studio ludos circenses spectaret unde supra. Si potes auelli circensi
bus:& alibi atq duas tantū res anxius optat pana:& circēses. Nā in circo maximo ludi celebrabant in honorē
cybeles magnæ deorū matris qui megalenses dicebant ἀπο τησ μεγαλησ μητροσ hoc est a magna matre.
Mappa ¶ Mappæ. Mappa erat signū qđ a prætore:qui ludis pērat ostendi solebat nō sine magno aurigaꝝ gaudio lu
dorū celebrationē esse futurā:de quo signo sensisse uidetur Varro in sermōe latino:quū ait:in circo primo un
de mittunt equi:nūc dicunt carceres a coercēdo:ne īde exeāt:anteq magistratus signū misit. Tranq. i Nerone.
Vniuersoꝝ se oculis in circo maximo præbuit aliquo liberto mitte Mappam Mart. Cretatā prætor quū uellet
Simulacrum magnæ matris mittere Mappā:ptori Mappā surripit hermogenes. ¶ Ideū solēne. i. quod solēne celebrāt in honorem cybeles
ideæ. i. phrygiæ:nā Ida mons est phrygiæ eiusdē ēt nominis est i creta. Ex phrygia. n. quo tempore Hannibal
Italiā uastabat adducta est:libris sibyllinis docētibus:hostē alienigenā: q terræ italiæ bellū itulisset : pelli italia
uinciq posse:si matris Ideæ pessinunte numē Romā aduectū foret legati igit pgamū missi ad Attalū regē la
pidē:quem matrē deū incolæ eē dicebāt:ab eo acceperūt: Romamq deportarūt : excepit eā. P. Scipio Nasica.
Cn. filius eius:q i hispāia pierat:uir optimus a senatu iudicat9 adolescēs nondū qstorius: quoniā ita respōsum
habebat:ut numē id ab optio uiro reciperet coercerētq. Vn Oui. i fastis. Mater abest matrū iubeo rōane req
ras. Quū uenerit:casta ē accipiēda māu. ¶ Colūt: celebrāt. ¶ Prætor se. ptores : ut āte dixius : oib9 ludis pērat.
Alibi Iu. Quid si uidisset ptorē i currib9 altis. Extātē:& medio sublimē i puluer circi: i tūica Iouis. i. i habitu
triūphātis. Vn nūc ait:similisq triūpho. i. triūphāti. ¶ Prædo. c. uel iiust9: & iiquus occupator caballoꝝ. i. or
Fragor nametoꝝ:& isigniū triūphaliū uel pdo caballoꝝ. i. fraudator:& spoliator ipsoꝝ equoꝝ merētiū pmia: nā plæ
rūq ludorū pfecti palma:& præmio defraudāt equos uictores: braujūq aliis nō recte iudicātes tradūt : qđ &

Plautus innuit in Amphytriōe his uersibus. Siue q ambissent palmam histrionibus:siue adeo ædiles perfidio
se cui dicunt. ¶ Sedet in curru. s. ut cum illo conueniat. Quid si uidisset prætorem in curribus altis. Extantē.
¶ Ac mihi pace:uenuste plebē flagellat:ostendens totum eius studium esse in spectaculis:ludorumq celebra
tione. ¶ Pace:bona uenia:ut non irascat:quia in eius contumeliam uidear hæc dicere. ¶ Fragor. i. strepitus : &
clamor fauētium in circo:fragor proprie est rerum fractarum. ¶ Percutit aurem:nam in theatris & circis ma
gni tollebantur clamores ob studium diuerse fauentium. Orat. in epistolis. Nam quæ peruincere uoces. Eua

Prædo caballorum:prætor sedet:ac mihi pace
Immensæ:nimiæq licet si dicere plebis.
Totā hodie romā circus capit:& fragor aurem
Percutit:euentum uiridis quo colligo panni.
Nam si deficeret:mœstam:attonitamq uideres
Hanc urbem:ueluti cannarū in puluere uictis
Cōsulibus:spectēt iuuenes:quos clamor:& au
Spōsio:quos cultæ decet assedisse puellæ. (dax
Nostra bibat uernū cōtracta cuticula solem.
Effugiatq togam. iam nunc in balnea salua
Fronte licet uadas:qq solida hora supersit
Ad sextam:facere hoc nō possis quinq diebus
Continuis:quia sunt talis quoq tedia uitæ
Magna:uoluptates cōmendat rarior usus.

luere sonum referunt:quem nostra theatra? Garga
num mugire putes:nemus:aut mare. tuscum. Tan
to cum strepitu ludi spectantur & arte: sic & Seneca
in prima epistola. xi. libri. Ecce circēsium obstrepit
clamor:subita aliqua:& immensa uoce feriuntur au
res meæ. ¶ Colligo:cōpræhendo:& coniicio. ¶ Euē
tum intelligo inquit futurum: [illegible] auriga panni uiri
dis. i. qui indutus est panno ui[illegible] & cui factio pan
ni uiridis. i. prasina fauet:sic uictor. De quattuor au
tem factionibus ludorum circensium diximus suffi
cienter in tertia saty. illic. Si potes auelli circensibus.
¶ Nam si deficeret. i. si is auriga uinceretur : cui factio
prasina fauet:uideres totam ciuitatem nō minus at
tonitam q olim fuit accepta clade canēsi:hincq ostē
dit:quod diximus in pcedenti saty. magnum : mul
torumq extitisse fauorē panni uiridis. Caligula enī
& Nero ita prasinæ factioni addicti fuere:ut caligu
la cœnaret in stabulo assidue & maneret. Agitatori
cyticho uicies sestertium cōtulerit. Neroni uero plu
rimus sermo quāq uetaretur de circensibus esset. Et
quondam tractum prasinum agitatorem inter con
discipulos quærens obiurgante eum magistro de Hectore tracto se loqui ementitus sit. ¶ Mœstam. Cassiodo
rus scribit urbem non minus fuisse solicitam de uictoria agitantium equos:nec aliter inter se contendere con
sueuisse q si reip. discrimen adesset. ¶ Victis consulibus:sicuti fuit:quum Paulus æmilius:& Terentius Varro
consules superati sunt apud cannas:quorum Paulus æmilius etiam occisus fuit:lege Liui. lib. xxii. ab urbe cō
dita. ¶ Sectant iuuenes. Iuuenes inquit:quos decet sedere iuxta puellas:& certare sponsionibus : spectent tales
ludos. ¶ Quos clamor decet:quibus in circo turpe non est clamare:quum applaudunt & fauent. ¶ Spōsio:di
citur contentio:& altercatio:quæ fit depositis pignoribus. Spectatores igitur inuicem contendentes sponsio Spōsio
ne. i. deposito pignore alii alium fore uictorem asseuerabant. Pli. lib. xxxiii. Ad spōsiones etiam nū annulo exi
liente:solent enim annuli in sponsionibus sæpe deponi. Idem in. vii. loquens de Asclepiade. Sed maxime spon
sione facta cum fortuna:ne medicus crederetur:si unq inualidus ullo modo fuisset. Idē in. viii. loquens de cœ
na Cleopatræ. Ergo spōsionibus factis postero die magnificam cœnam apposuit Antonio. ¶ Idem in eodem.
Ne triumphatu suo nimis superbiat Antonius pene histrioni comparatus:& quidem nulla sponsione ad hoc
productus:singulos uniones conuiuis ad sorbendum dedit. ¶ Audax:quia in discrimine res uersatur:quū rei
euentus sit incertus. ¶ Assedisse:iuxta sedisse:sic enim uiri & mulieres in theatris promiscue sedebant. Ouidi.
Proximus ad dominam nullo prohibente sedeto. ¶ Nostra bibat uernum:consueuerunt antiqui:autore Cel
so:ut recitauimus apud Persi. illic. Et assiduo curata cuticula sole:ante cibum exerceri:eam exercitationem se
quebatur modo unctio uel in sole:uel ad ignem:modo balneum. Descendebāt enim in solium:ubi lauaban
tur:tum multo oleo ungebātur: leuiterq perfricabantur Persi. alibi. At si unctus cesses:& figas in cute solem.
Secundum ergo hanc consuetudinem ait:nostra cuticula bibat solem uernum. ¶ Contracta:per ætatem rugo
sa. ¶ Effugiatq togam. i. exuat & deponat togam mansura ad solem:hoc magis placet q ut intelligas per togā
labores cōitum togatorum:nam uiliores togam sumebant:quum diuites sequebantur:qui potentiores salu
tabant matutino:eorum ergo cōites errabant per urbem:dictiq sunt togati:& anteambulones. Mart. Si ma
tutinos facile est tibi rumpere somnos. Attrita ueniet sportula sæpe toga. Nisi forte uelimus intelligere Iuue
nalem inter togatos ambulasse sequentem diuites salutantes:in quo officio ostendit se fuisse. Martia. Cur ab
sim quæret:breuiter tu multa fatere. Non poterat uanæ tædia ferre togæ:sed prior sensus magis placet. Nam
quum toga antea cōis omnium Romanorum habitus fuisset:iuxta quod Virg. appellauit Romanos Gentē
togatam ad uiliores postea tantum transiuit. ¶ Salua fronte : sine aliquo pudore : hoc autem dicit: quia hora
quinta negociis maxime districti erant. Martia. In quintam uarios extendit Roma labores. Sexta quies las
sis:septima finis erit. Salua autem fronte dicit:quia ibi omnis posita est maiestas hominis : unde dicimus iste
frontem perfricuit. idest omnem pudorem deposuit. Quint. in. ix. perfrica frontem:& dic te digniorem: qui
prætor fieres. ¶ Hoc:scilicet frequentare conuiuia:& ocio indulgere. ¶ Talis uitæ:ociosæ:scilicet & uoluptua
riæ. ¶ Voluptates commendat rarior usus. Sententia est generalis:per quā (licet poeta eam ad mediocrē usum
epularum tenendum accōmodet) monet omne nimium ex sententia chilonis cunctis in rebus esse fugiendū:
nullamq uoluptatem esse tantam:quæ non assiduitate sui fastidium pariat.

De officio fidi amici et pietate grat...

festinus cespes ara festina sci cespite i. terra herbida

cespes terra cũ herba auulsa

Natali coruine die. Ad coruinũ hãc saty. scri. q̃ ostẽdit se ꝓ salute amici sui Catulli: q facto naufragio enatauerat: uota diis eẽ ꝑ solutuꝝ. Veꝝ satyte nõ ĩmemor eos flagellat: q capiditate adducti nõ pro amico: q hẽat filios: ut catullus hẽbat: sed ꝓ orbis tãtũ: quoꝝ hereditatẽ captẽt: uota suscipiũt: noĩatim ãt ĩsectat̃ Neuiũ & Histrũ pacuuiũ: q tpibus suis testõꝝ captatiõe locupletati erãt. Est ãt ordo & sensus. O coruine hæc lux q̃ cespes festus. i. ara expectat aĩalia ꝓmissa diis: ẽ mihi dulcior natali die: subaudit̃ eni extrĩsecus ẽ. Natali die. Sũma. n. hilaritate antiq diẽ: quo nati erãt: quotãnis celebrabãt: gr̃as diis agẽtes ꝑ hac luce: ad quã uenerant. Amici uero & cliẽtes natalẽ celebrãtibus munera mittebãt. uñ multi auaricia adducti nõ solũ diẽ natalẽ semel: sed sæpius in anno: quo plura ab amicis munera acciperẽt: celebrabãt: q̃re a Mar. sic taxat̃ clytus. Vt poscas clyte munus exigasq; uno nasceris octies ĩ anno. Natalis ãt apud ueteres ꝑ se plenũ fuit: ut illic apud Verg. Meus ẽ natalis iola. Et mox adiectionem recepit: ut hoc loco natali die. Et apud Terẽ. Porro aũt alio munere feriet̃: ubi erit puero natalis dies. Cespes fe. i. ara ex cespitib9 extructa: ẽ. n. cespes herba cũ terra sit̃ effessa. Reginæ: iunoni: q̃ ob excellẽtiã regia a poetis appellat̃. uñ Verg. Ast ego: q̃ diuũ ĩcedo regia. Par ue. par agna: nã uellus sæpe ꝓ oue ponit̃ a poetis. Ouid. li. vii. me. Cultrosq; ĩ guttura uelleris atri. Cõiicit. Pugnãti: piphrasis ẽ mineruæ: q̃ scimus eãdẽ eẽ: & palladẽ: q̃ ĩ scuto caput medusæ dr̃ hẽre collocatũ: ergo pugnãti gorgone. i. mineruæ: q̃ pugnat: ægide: in q̃ est caput medusæ collocatũ. Virg. ægidaq; horriferã turbatæ palladis arma. Higinus tñ tradit caput medusæ fuisse collocatũ in pectore eius. unde & Claudianus ĩ gigãtomachia. Tritonia uirgo ꝓsilit ostendẽs rutila cũ gorgone pectus. Gorgone ma. capite meduseo in pectore: siue scuto collocato. Gorgões tres fuisse tradũt fabulæ filias phorci ex cetho cõiuge: q̃rũ prima stenno: scd̃a euriale: tertia Medusa: eas scri. Mella habitasse ĩsulas gorgades ĩ oceano atlãtico: uñ & gorgones dictas existimat̃: fingũt poetæ unũ tm̃ oculũ iis fuisse: quẽ sibi ĩuicẽ cõmodarẽt: addũt Medusam ꝑ littora uagãtẽ a Neptũo amatã: fugiẽtẽq; cõpressam fuisse in tẽplo palladis. Ob eãq; rẽ deã ĩdignatã: capillos eius ꝑ quos neptuno placuerat ĩ serpẽtes cõuertisse: fecisseq;: ut q eã aspicerẽt in lapides uerterent̃: hãc dormiẽtẽ Perseus Iouis & Danaes fili9: acceptis mercurii talaribus: eiusq; falcato ense: & scuto palladis chrystallino: ꝑ qd̃ illã ĩpune aspicere posset: iteremit abstulitq; eius caput: qd̃ ipsi scuto apposuisse dr̃ ex ceruice igit̃ recisa equus pegasus alatus fert̃ eẽ ꝓcreatus: q inde usq; ad Heliconẽ collem peruolans: & pede humũ fodiens fontẽ excitauit hippocrenẽ musis consecratum. Higinus tradit non a Perseo: sed a Minerua Medusam interemptã fuisse. Omitto autem ea quæ a Diodo. lib. iiii. referunt̃ de Gorgonibus mulieribus ualidis: & pugnacibus: aduersus quas dicit perseũ haud paruo certamine bellum gessisse. Maura: nã in insulis: ut diximus: quæ gorgades dictæ sunt in mari athlantico habitauere: est autẽ athlas mons mauritaniæ. Sed procul extensum: sed ioui inquit uitulũ parauimus: quẽ mactemus. Funem extensum: ferociã ostendit uituli: qui ducentes etiã anteiret. Nam uitulus funibus ducebat̃: humeris autẽ hominis ad aras allatus non fere litabat: sicut nec claudicans: nec aliena hostia deos placat: nec fugiens ab aris. Hostia: uictima: & hostia dicitur omnis bestia ad sacrificium tantũ parata. Tarpeio ioui. i. capitolino: cuius templũ erat in capitolio: nam quũ fundamenta ædis iouis foderentur: caput humanum dicitur inuentum. Vnde mons capitolinus dictus est: q antea Tarpeius a turpeia uirgine uestali: quæ ibi sabinorum scutis est obruta dicebatur: hunc prius Saturnium appellatum scribit Cato & Fabius pictor de originibus. Frontemq; coruscat: hoc loco coruscat posuit pro crispat: quod signum est ferocitatis. Templis maturus: nam maturi tũc dicebant̃ ad sacrificium: quum cauda articulum suffragis contingebat: breuiorẽ autẽ non litabant autor. Plini. Spargendusq; mero: nam in sacrificiis inter cornua uictimarũ merũ fundebatur. Virgil. in. iiii. Ipsa tenens dextra pateram pulcherrima dido. Candẽtis uaccæ media ĩter cornua fundit. Ducere: fugere. Si res ampla domi. Sensus ẽ: si mihi diuitiæ eẽnt q̃les opto: mactarẽ sane uictimã pinguiorẽ hispulla: sicq; se amico cõmẽdat ab ĩgenua uolũtate. Affectibus. i. desideriis meis. Hispulla: sat. mulierẽ sui tpis pinguẽ notat. Ipsa mo. ipsa crassitudie. Sãguis. i. taur9 sanguinis: & succi plenus. Clitũni: ĩ agro falisco clitũni annis aq̃ potata cãdidos boues facit. Pli. lib. ii. ca. cvi.

Natalis dies — Cespes — Gorgones — Hostia Victia — Capitolium — Tarpei9 mons

Iunii Iuuenalis Aqnatis Satyra duodecima.

Natali coruine die mihi dulcior hæc lux.
Qua festus promissa deis animalia cespes
Expectat: niueam reginæ cædimus agnam.
Par uellus dabitur pugnanti gorgone maura.
Sed pcul extensum petulãs quatit hostia funẽ
Tarpeio seruata ioui: frontemq; coruscat
Quippe ferox uitulus tẽplis maturus: & aræ.
Spargendusq; mero: quẽ iã pudet ubera matris
Ducere: qui uexat nascenti robora cornu.
Si res ampla domi: similisq; affectibus esset.
Pinguior hispulla traheretur taurus: & ipsa
Mole piger: nec finitima nutritus in herba.
Læta sed ostendens clitumni pascua sanguis

affectib(us) cupiditatib(us) meis mole pinguedine et sarcina corporis leta fertilia
clitũ fluminis in umbria Iret flueret

uret flueret horrẽ aspera casus informinia euasi ... sub ignis fulgu...
nub una continuata sortis periculi non tabo ex nota depicta et fixa

Iret: ad sacrificium. s. Grandi ministro. i. uictimario: qui ante aras uictimam cedebat. Mirantis se incolumẽ: qui tantã tempestatẽ euadere potuisset. Nam p̃ter pela. casus: præter inquit æstũ maris: & ictũ fulminis euasi tenebræ: ueluti nocturnæ obortæ sunt: sicq; atrocem tempestatẽ designat: q̃lis est illa uirgiliana. His unda dehiscens. Terrã inter fluctus aperit: furit æstus harenis. Fulguris euasi: q̃ forte euaserat: fulgur ãt posuit pro fulmine. Est enĩ fulgur ignis late explicitus: fulguratio ostendit ignẽ: fulminatio emittit. Subitus ignis: periphrasis est fulminis: est enim ignis coactus uentorũ impetu iactus: lege Sene. in naturalibus.

Iret: & a grandi ceruix ferienda ministro.
Ob reditum trepidãtis adhuc: horrẽdaq; passi
Nuper: & incolumem sese mirantis amici.
Nam præter pelagi casus: & fulguris ictum
Euasi: densæ cælum abscondere tenebræ
Nube una: subitusq; antennas impulit ignis.
Quum se quisq; illo pcussum crederet: & mox
Attonitus nullum conferri posse putaret
Naufragium uelis ardentibus: omnia fiunt
Talia: tam grauiter: si quando poetica surgit
Tempestas: genus ecce aliud discriminis: audi.
Et miserere iterum: quanq̃ sint cætera sortis
Eiusdem: pars dira qdem: sed cognita multis.
Et quam uotiua testantur phana tabella
Plurima (pictores quis nescit ab iside pasci)?
Accidit & nostro similis fortuna catullo.
Quũ plenus fluctu medius foret alueus: & iã
Alternum puppis latus euertentibus undis
Arboris incertæ: nullam prudentia cani
Rectoris conferret opem: decidere iactu
Cœpit cum uentis: imitatus castora: qui se
Eunuchũ ipse facit cupiens euadere damno
Testiculoꝝ: adeo medicatũ intelligit inguem.
Fundite quæ mea sunt dicebat cũcta catullus.
Præcipitare uolens etiam pulcherrima: uestem
Purpuream teneris quoq; mecœnatibus aptam.

Impulit antennas. i. percussit. Cõferri: comparari suo naufragio. Velis ardentibus: fulminis incendio cõflagrãtibus. Omnia fiunt talia: tales inquit solẽt esse tempestates: quæ a poetis describuntur: qualis fuit tempestas catulli. Nam poetæ: si quando describũt tempestates: eas exaggerando fingunt grauissimas: & sic ostendit tempestatẽ Catulli non cedere periculi atrocitate poeticis tempestatibus: quãtũuis grauissimis. Si quãdo poetica surgit. idest a poetis describitur: bene autem dixit surgit: nam proprie tempestas in mari surgere dicitur. Genus ecce aliud: attentum facit auditorem est enim dicturus quomodo in mare omnia præciosa proiecerit: urgente tempestate. Quanq̃ cætera: subaudi: quæ dicturus sum. Miserere iterũ: quia iam misertus est propter tenebras: & fulminis ictũ: quo uela sunt percussa. Eiusdem sortis. Eiusdem tempestatis: nam potuisset aliud discrimen narrare extra tempestatem maris. Pictores quis nescit ab iside pasci. Tibullus loquens de Iside picta docet templis multa tabella tuis. Tabella uotiua: qui ex ualitudine seruati fuissent in templo Esculapii in tabella genus morbi pictum suspendebant. Sicq; qui naufragium euaserant tabella casum pictum in templo Neptu. figebant: uerum postea recepta & superstitione egyptia in templo quoq; Isidis cuius sac. præcipua ueneratione in urbe colebantur: tabellas ponebant: tanquã: quæ mari periclitãtibus opitularetur quare non immerito ægyptus nauigium isidis colit: quia europa in tauro rapta fertur. idest in naui tauri picturam habente: autor Fulgentius. Pars dira quidem. Arduum enim est ex naui præciosam suppellectilem abiicere ĩ mare. Cognita multis: quã calamitatem multi nauigãtium sunt experti. Accidit fortuna: ordo est. Accidit & Catullo nostro similis fortuna: idest ut in mare res præciosas abiiceret: quod & multi alii fecere: ut templa docent deorum per tabellas uotiuas. Votiuas: uotiuæ tabellæ dicuntur: quæ uota hominum depicta continent: uotiuas uero præces appellamus: quibus aliquid cum uoto poscimus: uotiuam item dicimus uictimam: quæ per uotũ sacrificio est destinata: unde Orat. Pascitur in uestrum reditum uotiua iuuenca. Et Victruuius libro octauo. Hiero. rebus bene gestis: quum auream coronam uotiuam diis immortalibus quodam in fano constituissent. Quum plenus fluctu: sensus ẽ: quum forte nauis esset semiplena fluctu: undisq; incertis agitaretur: neq; gubernator sua posset arte subuenire. Catullus partem rerum suarum: quibus nauis onerabatur in pelagus proiecit: quo nauis facta leuior tempestatem superaret. Decidere iactu cœpit: idest catullus cœpit decidere: & pacisci cum uentis iactu: idest rerum suarum eiectione: quasi ita eiectis rebus suis: uentis satisfaceret: nam sequitur imitatus castora: & fundite: quæ mea sunt: illud enim absurdum est exponere decidere pro concidere nauim. Decidere enim dicuntur debitores quum aliquibus rebus datis cum creditore paciscuntur. Arboris incertæ: ordo est. Quum iam prudentia cani rectoris nullam ferrem opem arboris incertæ: idest quæ naui incertæ debebatur: & conueniebat. Tale etiam genus orationis est apud Propertium. Quærite non sani pectoris auxilium: idest quærite auxilia pectori meo non sano: idest quæ conueniant pectori meo. Arboris incertæ: idest nauis. Nam poetæ nauẽ plerũq; & arborẽ: & trabẽ appellant. Persi. Trabe rupta brutia saxa p̃hendit amicus inops. Ouid. Nondũ cæsa suis peregrinũ ut uisceret orbẽ. Mõtibus in liqdas pinus descẽderat undas. Imitatus castora: castor aĩal est põticũ terrestre: & aq̃ticũ: cauda pisciũ cætera spẽ lutræ: q morsu testiculos sibi amputat piculo urgẽte: ob hoc se peti gnarus. Castoreũ id medici uocãt. Vir. Virosaq; põtus. Castorea: de quo plura apud Persi. illic. Sapdã en aduehe ponto castoreum stuppas: de eo multa Pli. & Soli. poeta exemplo catulli monet salutẽ oĩbus rebus anteponendam. Medicatum: ad multa medicamenta aptum. Teneris mecœnatibus: idest mollibus: & delicatis: qualis fuit mecœnas. Nam eum constat (ut diximus in. i. saty. illic. De Mecœnate supino) delicatũ fuisse.

Votiuæ tabellæ — Castor

iactura abiectione bonor. Decider. i. pacisci et aliquid soluere decidere
cũ creditoribus est in aliqua pte illis satisfacere Catullus ergo satisfaciebat
uentis urgentib(us) q in oia illius bona inuadebant. i. uitã et fortunas decidere
dubiũ et illud purgare et determinare un iuris decisiones dicte

¶ Atq; alias: subaudi uestes. Hoc loco poeta describit: intelligitq; uestes coloris natiui ex lana bethica: nam in pecudibus bethicis: hoc est hispanis uellera sunt rutila: ex quibus nullo alio adhibito colore uestes texebãtur: eas ostendit poeta talé colorem habere ex pascuis: potuq; aquaq; & temperie aeris. Inde lacerna bœtica apud Mar. Sic loquitur. Non est lana mihi mendax: nec mutor aheno. Sic placeant tyriæ me mea tinxit ouis. Idem lib. ix. In tarteſiacis domus est notissima terris: qua diues placidum corduba Bethin amat: Vellera natiuo pal lent ubi flaua mẽtallo. Et linit hesperium bractea uiua pecus. idem in fine. xii. libri. Betis oliuifera crinem re/ dimite corona. Aurea qui nitidis uellera tingis aqs.

¶ Generosi graminis: ordo est quaq; uestiũ ipm pe/ cus natura generosi graminis insecit. i. tinxit. unde ifector tinctor appellatur. Ci. Dibaphũ rogitat: sed infector remoratur. ¶ Generosi graminis. i. herbæ generosæ: & nobilis. ¶ Sed & egre. fons non solũ in/ quit lanæ illæ in ouibus sũt rutilæ ex pascuis: sed et ex potu bethis amnis: & ex aeris temperie: neq; enĩ ad illud est referendũ: quod aliqui ex autoritate Pli. senserunt: qui sic lib. iii. ca. cvi. scri. in boetia amnis. Mellas nigras oues reddit. Cephisus ex eodẽ lacu. p/ fluẽs albas: rursus nigras penitus: ruffasq; iuxta iliũ Xanthus: unde & nomen animi: nam ξανθος flauũ significat: sed ad aquas tantũ bethicas: quĩ sequatur & bethicus adiuuat aer. ¶ Viribus occultis. i. non in tellectis. ¶ Aer bethicus: aer hispanus: nã bethis flu/ uius est hispaniæ ulterioris: a quo & hispania bethi/ ca noſatur. ¶ Parthenio factas: cõmendatio est ab ar tifice. Sic Virgil. diuini opus Alcimedontis. ¶ Et di/ gnum sitiente pholo. i. qui optime posset pholo sa/ tisfacere sitienti: & ei sitim explere. Nam pholus cẽ taurus fuit: a quo, ppinquus mons pholus est appel/ latus: qui quũ herculẽ hospitio suscepisset: doliũ ui/ ni antea defossum extulit: hoc tradũt cuidã centau/ ro olim a Dionysio datũ: imperatũq; ut tũc uinum pferret: quũ adesset Hercules: eo igitur facto ferunt reliquos cẽtauros uini odore: & uirtute factos ebri/ os: quũq; impetũ una oẽs in pholũ facerent: ab Her/ culæ partim cæsi, sunt: partim in fugam cõuersi. Le/ ge Diodo. lib. v. ¶ Vel coniuge fusci imulierẽ bibacẽ sui tẽporis flagellat. ¶ Bascaudas: uasa erant Britan/ nica. Martia. Barbara depictis uenit bascauda: britannis: sed me iam mauult dicere Roma suã. ¶ Escaria. sua/ sa ab esca denoĩata. ¶ Multũ cælati. s. auri. ¶ Quo biberat: designat poculũ aureũ: quod ut scrib. Pli. lib. xxxiii. ca. iiii. puluino philippus rex macedonũ subiiciebat: quũ uellet dormire. ¶ Emptor olinthi. Olinthus ciuitas est thraciæ edito in loco sita (ut lib. i. histõ. scri. Tucydides) quã: ut testat Demosthenes: contra Eschinem phi lippus Amynthæ filius Alexandri pater emit ab Laschene amico suo: quẽ pecunia corruperat: de quo intelle/ xisse Virgi. in. vi. illic. Vendidit hic auro patriam: tradit Seruius. ¶ Callidus: nã ut scrib. Iustinus blandus pari/ ter fuit: & insidiosus: ut qui plura promitteret q̃ præstaret. Callidos appellat Ci. in li. de natura deo. quoq; tan q̃ manus: sic animus usu concaluit. ¶ Sed quis nunc alius: hæc ad laudẽ dicuntur Catulli (qui quod alii nõ face rent:) pluris fecit saluteq; opes suas: ficq; sui tẽporis auariciam notat. ¶ Non propter uitam: docet poeta philo/ sophice ita hoĩ parandas esse opes: ut eas habeat tanq̃ ancillas non dominas. (Sed nisi forte nimis arrogans ui/ derer) negarem hæc duo carmina esse Iuuenalis: nullam enim poetæ sapiunt grauitatem. ¶ Cæci uicio. s. im/ mensæ cupiditatis: & auaritiæ. ¶ Iactatur. s. in mare aduersis. s. uentis: & fluctibus. ¶ Illuc decidit: eo necessita tis deuenit: ut etiam arborem nauis succideret. ¶ Explicat angustũ succisa arbore nauem: reddidit spaciosam: quæ antea angusta erat: atq; implicita. ¶ Quando: quandoquidem solemus in periculis afferre ultima: & ex/ trema præsidia: ut truncemus: scilicet arborem: quo nauis fiat leuior: legendumque cum suspirio. ¶ I nunc: honesta inhibitio est per permissionem. Sic Ouidi. I nunc & cupidi nomen amantis habe: monet enim quan/ tum nauigãtibus immineat periculum. ¶ Tæda, tabula nauis. Tædam autem posuit pro omni arbore ex qua naues fieri solent. de Tæda diximus in prima satyra illic. Tæda lucebis in illa. ¶ Mox cum reticulis: qui nauiga uit panem: & alia ad uictum necessaria secum ferunt. Persi. Iam pueris pellem succinctus & Oenophoq; aptas ait ergo poeta. Tu qui nauigaturus es memento una cum pane: & uino sumendas esse tecum secures ad nauis arborem incidendam: si tempestas urgeat: quasi dicat scito mortis periculum semper nauiganti imminere: le/ gendũq; ẽ accipe: nõ aspice: reticulũ, nẽ genus sacci aptũ ad panẽ ferendũ a rete denoĩatũ. Ora. Vt si reticulũ pa nis uenales iter onusto. Forte uehat humẽro. Reticulũ itẽ: ut dixius i. iii. saty. illic. Reticulumq; cõis auratũ in/ gẽtibus iplet: tegmẽ ẽ capitis muliebris. ¶ Vẽtre la. hoc ẽ capaci: & ampla lagœna: uas est terreũ tã aquarii q̃ ui/ nariũ Iuue. pugna saguntina feruet cõmissa lagœna. Nã ex sagunto hispaniæ ciuitate p̃cios fictilia mitteban/ tur. Martia. in apophoretis. Sume saguntino pocula ficta luto: idem: alibi. Ficta saguntino cymbia malo luto.

Atq; alias: quarum generosi graminis ipsum
Infecit natura pecus: sed & egregius fons
Viribus occultis: & bethicus adiuuat aer.
Ille nec argentum dubitabat mittere: lances
Parthenio factas: urnæ cratera capacem.
Et dignum sitiente pholo: uel coniuge fusci.
Adde & balcaudas: & mille escaria: multum
Cælati: biberat quo callidus emptor olinthi.
Sed quis nunc alius: qua mudi parte: qs audet
Argento preferre caput: rebusq; salutem?
Non propter uitam faciunt patrimonia quã.
Sed uitio cæci propter patrimonia uiuunt.
Iactatur reru utilium pars maxima: sed nec
Damna leuant: tunc aduersis urgentibus: illuc
Decidit: ut malum ferro summittere: ac le
Explicat angustum: discriminis ultima q̃do
Præsidia afferimus: nauem factura minorem.
Inunc & uentis animam committe: dolato
Confisus ligno: digitis a morte remotus
Quattuor: aut septem: si sit latissima tæda.
Mox cum reticulis: & pane: & uentre lagœnæ
Accipe sumendas in tempestate secures.

Infector
Bascaudæ
Olinthus
Callidus
Bethis
Pholus
Reticulum
Vasa sagũtina

¶ Sed postq̃ iacuit. Sensus est: & ordo: postq̃ mare factum est tranquillum: & omnis tempestas sedata est: &c. Prora miserabilis cucurrit inopi arte: hoc est uestibus extensis: & uelo suo quod unum superauerat: nam uela quæ maiora erant in medio maris fulmine fuerunt absumpta. ¶ Tempora uectoris. s. fuerunt. ¶ Fatũ: ipa deo rum benignitas. ¶ Valentius: potentius. ¶ Euro & pelago: ipsa tempestate. ¶ Parcæ hilares. i. ipa fata. ¶ Melio ra pensa: fœliciorem fortunam. Pensa numero tantum plurali dicuntur quæcunq; pendẽte loco: hoc est quæ in filum duci possunt. Ouid. Nos humiles famulæq; tuæ data pẽsa trahemus. ¶ Lanificæ: hoc est operatrices. ¶ Albi staminis. i. fœlicitatem portendentis: nã par/ cæ dicuntur fila nigra ducere: quum mortem: infœ licitatem q; minantur: contra uero fila alba: quũ fœ/ licitatem portendunt. Mart. Si mihi lanificæ ducũt nõ pulla sorores. Stamina: nec surdos uox habet ista dies. ¶ Ventus adest: subaudi &. ¶ Fortior: nam uen tus est qui uehementiori uenit impetu: unda & no/ men: aura uero leuior est. ¶ Vestibus extẽsis: appo/ siti ue inopi arte: inopi præsidio. ¶ Superauerat: super fuerat. Vir. Amissa solus palma superabat aceſtes. i. superat. Pli. de elephantis. Namq; unum qui supera uerat. ¶ Sublimis apex: idest mons albanus: ubi Asca nius condidit albam: nam post trigesimum annum ex quo Aeneas Lauinum tenuerat. Ascanius amisso patre: abundante Lauinii multitudine: florentem ita ut tum res erant: urbem Lauiniæ matri siue nouer/ cæ (nam id quoq; ambigit Liuius) reliquit nouam: ipse aliã sub albano monte condidit: quæ a situ por recto longa alba appellata est: de hoc plura diximus in. iiii. saty. ¶ Candida scropha: nam a nomine por/ cæ albæ: quæ triginta (ut scri. Varro lib. ii. de re ru.) porcellos peperit in portentum albos denominata ẽ alba. Scropha autem appellatur sus non castrata: sed quæ ad fœturam habetur. ¶ Mirabile sumen: appo/ sitio est: idest ex qua optimum haberi potuisset su/ men. De sumine diximus in secunda satyra & apud Persium illic. Calidum scis ponere sumen. ¶ Lætis phrygibus: utrum quia ea duce sedem inuenissent: an q; mirandum sumen eẽnt habituri ex porca: quæ triginta esset mamillarum. ¶ Et clara: ordo est scro/ pha clara triginta mamillis nunquã uiſis: scilicet in alia porca. ¶ Intrat moles positas: idest portum ho/ stiensem magnis molibus a Claudio extructum. De quo ita Tranquil. meminit. Item perfecit emissarium fu cini lacus: portumq; hostiensem: a Diuo Iulio sæpius destinatum: ac propter difficultatem omissum: & pau/ lo infra continuis. xxx. hominum milibus sine intermissione operantibus portum hostiæ extruxit: de eo me/ minit & Euseb. cronographus. ¶ Tyrrhenamq; pharon: idest turrim: quæ in portu hostiensis erecta erat a Claudio in æmulationem phari alexandrinæ: ut ad nocturnos ignes cursum nauigia dirigerent. Nam id sciẽ dum pharum insulam esse: quæ obiecta alexandriæ portum efficit: ubi turris est eiusdem nominis: quã Pto/ lomeus erexit: cuius usus erat nocturno nautarum cur sui ignes ostendere ad prænunciãda: uada portusq; in troitum: a cuius noie omnes relique turres: quæ cõpluribus locis flagrant noctu phari sunt appellatæ. ¶ Tyr/ rhenam: tuscã: mare. n. id tyrrheni dr: hoc ẽ ethrusci: in cuius littore sita est hostia. ¶ Non sic mirabere: quũ uideas portus structiles ea ẽẽ operis magnitudine. ¶ Brachia porrecta. i. moles ptentas in mare. ¶ Relinquũt italiã: magnitudinẽ portus ostendit: q; ita in mare extendebaẽ: ut uideret longe ab italia recedere: & lõge eam relinq̃re. ¶ Interiora: partem interiorẽ ipsius portus. ¶ Peruia: nauigabilis etiã paruæ cymbæ: qualibus in lacu lucrino utunt: qui in cãpania est iuxta Baias: ficq; ostendit nauẽ catulli ita mutilatam: & tempestatẽ confractã ut per breuia etiam ferretur. ¶ Tunc stagnante sinu: portu tranquillos habente fluctus: tempestate iam sedata. ¶ Tunc. s. ubi in portum uenere. ¶ Vertice raso: serui: qui manumittebantur in templo: ut diximus diffusius in cõmentariis Persii ex sententia Plutarchi in problematis. Feroniæ: quæ libertorum dea dicebaẽ: raso capite pileum accipiebãt: quod & Plautus in amphytrione meminit. Quod utinam ille faxit Iuppiter: ut ego hodie raso capite caluus capiam pileum. Nautæ igitur quasi in libertatem uendicati: quam per tempestatem amiſe/ rant: ad eius rei imitationem caput sibi raserant. ¶ Garrula pericula: hypallage est pro ipsi garruli. ¶ Ite igitur pueri: uerba sunt Iuuenalis imperantis seruis: ut parent: quæ ad sacrificia: & uota exoluenda pro Catullo perti neant. Nam romani prisco instituto rebus diuinis operam dabant: quum aliquid cõmendandum esset præ/ catione: quũ soluendũ gratulatione: quũ exposcendũ uoto. Vale, autor in prio limine. ¶ Linguis aiſq; fauẽtes: nã in rebus diuinis: ut scri. Cic. de diuinatione: quæ publice fierent: ut fauerent linguis imperabaẽ: qđ significa/ bat: ut taciturnitatem præstarent. Nam in ludis fauor: in sacris taciturnitas est necessaria: ut sancta rite pagi possint: nulla mala uoce obstrepente. Tibul. Quisquis ades lingua uir mulierq; faue: & alibi. Ore fauete oẽs.

Sed postq̃ iacuit planum mare: tẽpora postq̃
Prospera uectoris: fatumq; ualentius euro.
Et pelago: postq̃ parcæ meliora benigna
Pensa manu ducunt hilares: & staminis albi
Lanificæ: modica non multo fortior aura
Ventus adest: inopi miserabilis arte cucurrit
Vestibus extensis: & quod superauerat unum.
Velo prora suo: iam deficientibus austris.
Spes uitæ cum sole redit: tum gratus iulo.
Atq; nouercali sedes prælata lauino.
Conspicit sublimis apex: cui candida nomen
Scropha dedit: lætis phrygibus mirabile sumẽ
Et nunquam uiſis triginta clara mamillis.
Tandẽ intrat positas inclusa per æquora moles.
Tyrrhenaq; pharon: porrectaq; brachia rursus
Quæ pelago occurrut medio lõgeq; reliquũt
Italiam: non sic igitur miraber portus.
Quos natura dedit: sed truca puppe magister
Interiora petit baianæ peruia cymbæ.
Tunc stagnante sinu gaudent ibi uertice raso
Garrula securi narrare pericula nautæ.
Ite igitur pueri linguis: animisq; fauentes.

Pensa
Ventus
Aura
Albi
Scropha
Portus
hostiæ
Pharus

Mollis

Lares

Lararii

Opari

Cotur/nix Orty/go me/tra

¶ Sertaq; delubris: templa enim deorum frondibus: & sertis ornabãtur. Virg. Et festa uelamus fronde per urbem. ¶ Farra imponite cultris: ideſt cultros mola: quæ ex tosto farre: & sale constabat inspergite: nã mola tria inspargebantur culter: scilicet ignis: & caput uictimæ. ¶ Molles focos: molles appellauit: aut q; iis odores: & tura crementur: quæ arabes molles: mittunt. Tibullus. Vrantur pia tura focis urantur odores. Quos tenere terra diuite mittit arabs. Virg. Molles sua tura sabei: aut quod magis placet: molles focos: recentes: & nouos: ut illud apud Statium in syluis. Sertis mollibus expleatur umbra. i. nouis recentibus: unde Pli. Apollinarẽ. Prata florida & gemmea: trifolium: aliaq; herbas teneras semperq; molles: & quasi nouas alunt. Sic & Virgil.

Sertaq; delubris: & farra imponite cultris.
Ac molles ornate focos: glebamq; uirentem.

¶ Castaneæ molles: ideſt nouæ: & recentes: nam nu/perrime parati erant foci: sequitur enim glebamq; uirentem. ¶ Glebamq; uirentem: ideſt aram ex gle/bis erectam: super quam foci parabantur. ¶ Qd̃ præstat: quod melius est: & excellentius tanquã publice factum. ¶ Inde: ideſt ex publico sacrificio iã peracto. Est autem ordo: inde domum repetam: peracto rite sacro: quod præstat. ¶ Domũ repetam: ut priuatim: scilicet sacrificet laribus: qui & priuatim i domibus: & publice in compitis colebantur. Nam lares: ut re/citauimus apud persium: antiquitas præsides uoca/uit: quibus canis asistit: & ipsi pellibus caninis uesti/untur: ut inquit Macro. eius rei duplicẽ Plutarchus causam affert in problematibus. Nam quum presi/des inquit sint: qui præsunt: hos domus custodes eẽ oportet: & alienis formidolosos: ut canes uidemus. Mittes uero: ac lenes mansuetosq; domesticis: uel q; demonia quædam mala circũerrãt: quibus dii qua/si carnificibus: & scelerum ultoribus aduersus iniu/stos & ipios utantur. Sic lares furiales existimati sũt: & pœnarum: & uitæ exactores: & operationum spe/culatores. Quare fit: ut caninis pellibus induantur:

Hic nostru placabo iouẽ: laribusq; paternis
Tura dabo: atq; oes uiolæ iactabo colores.
Cuncta nitent: longos erexit ianua ramos.
Et matutinis operatur festa lucernis.

Nec suspecta tibi sint hæc coruine: catullus
Pro cuius reditu tot pono altaria: paruos
Tres hẽt heredes. libet expectare: quis ægram.
Et claudente oculos gallinã impendat amico
Tam sterili: uerũ hæc nimia est ipela: coturnix
Nulla unquã pro patre cadet: sentire calorem
Si cœpit locuples gallita: & pactius orbi.

quibus & canes ideo assistit q; ad inuestiganda scelera: & ulciscendos improbos sagaces sint. De laribus item meminit Apule. in lib. de deo socratis. A laribus fit lararii: quod capitur pro loco: ubi lares colebant. De quo sic Lampri. in Alexandro Seuero. Virgilii imaginem cum Ciceronis simulachro in secundo larario habuit: ubi & Achillis: & magnorum uirorum. Alexandrum uero magnum inter optimos: & diuos in larario maio/re consecrauit. ¶ Graciles coronas: hoc dicit: quia Romani: ut scribit Plini. lib. xxi. quum terra flores negaret: coronas ex ramento e cornibus tincto sibi conficiebant: quas hibernas appellabant: paulatimq; subrepsit ap/pellatio corollis inter initia propter gracilitatem nominatis: hinc ergo poeta graciles coronas appellauit. La/res autem coronari solitos docet Plini. sic. Et iam tunc coronæ deorum honos erant: & larium publicorum priuatorumq; & sepulchrorum: & manium: unde Plau. in aululari introducit Larem dicentem thure: uino coronis sibi quottidie sacrificatum fuisse. ¶ Hic: hoc est domi. ¶ Laribus paternis: hoc est domesticis: & maio/rum nostrorum. ¶ Nostrum iouem: aut quem peculiari cultu domi ueneramur: aut nostrum. ideſt romanũ. ¶ Iactabo: spargam. ¶ Omnes colores uiolæ: ideſt uiolas omnis generis: nam tria sunt: ut diximus apud Per/sium illic: & ianthina lena: genera uiolarum purpureæ: luteæ: albæ. ¶ Cuncta nitent: ita a poeta inferuntur: q̃ si ilico omnia a seruis & ministris essent parata ad sacrificium. ¶ Longe erexit ianua ramos: ideſt ornata est ra/mis lauri: nam in festorum solẽnitate domus lauro coronabantur. Alibi. Ornentur postes: & grandi ianua lauro. ¶ Festa: coniunge cum ianua: ut sit ianua festa: & domus festa. ¶ Operatur: rem sacram facit. Virgili. læ/tus operatus in herbis. Proper. Cynthia iam noctes est operata decem. ¶ Nec suspecta tibi: noli inquit suspica ri coruine me ideo hæc uota: tam solemniter exsoluere: quia uelim captare Catullum: non enim est orbus: sed tres habet liberos: quibus bona sua relinquat. ¶ Libet expectare: uoluptarium est inquit expectare: an aliquis appareat: qui pro amico Catullo tam sterili uel gallinam moribundam mactet. q. d. nemo erit: qui sacrificet. Nam gallinæ: (ut scribit Plini. lib. x.) ad rem diuinam luteo rostro: pedibusq; puræ: non uidebantur ad oper/tanea sacra nigræ. ¶ Tam sterili: qualis est Catullus: qui quum filios habeat: nihil daturus est captatori: sed oĩa filiis relicturus: nam sterilis amicus captatoris dicitur: unde nullus exit fructus: quum oĩa liberis relinquat: sic & agrum sterilem dicimus: qui fructum non facit: & mulierem sterilem: quæ fœtus non parit. ¶ Verum hæc nimia est impensa: ironicos. q. d. non esse mirandum: si quis non inueniatur: qui pro amico gallinam sacrifi/cet: quia nimia sit impensa. ¶ Coturnix: auis: quam uulgus uocat qualeam: græce ortyx dicitur: unde Ortygo metram ipsarum coturnicum regem uocamus. Coturnicem autem posuit pro uilissima aue: nam apud men sas Romanorum damnabatur: q; morbo comitiali laborare dr̃ Pli. autor. ¶ Pro patre: pro eo: qui pater sit. i. q filios habeat: quia inde nihil sit captaturus. ¶ Sentire colorem si cœpit: auariciam sui temporis notat: mouent inquit: spe consequẽdæ hereditatis ad facienda uota: & sacrificia pro orbo: si forte uel minima ualitudine cor ripiat: hinc exit illa Pli. li. xiiii. conq̃stio. Postq̃ cœpe orbitas in autoritate sũma: & potentia esse: captatio in q̃/stu fertilissimo: ac sola gaudia in possidẽdo pessum iere uitæ precia. ¶ Gallita & pactius: noĩa sunt diuitum or borum. quos pro oĩbus diuitibus orbis ponit. De pactio meminit Mar. sic. Munera q̃ cuperet pactius esse sua.

Hecatõbe

Quatinus

Quatenus

Boues lucæ

Molossi

¶ Legitime: ironicos: quasi iure quodam: & lege. ¶ Tota porticus: nam in porticibus templorũ suspendeban/tur tabellæ suscipientium uota. ¶ Calorem: æstum febris. ¶ Hecatombem: sacrificiũ centum bouũ: a numero uictimarũ: ἑκατόν. n. centum: βοὸς boué significat: ad qd̃ sacrificii genus respexit. Persi. illic centũ paria ob res egregie gestas induco. i. duplicem hecatombẽ. Quod genus sacrificii primũ institutũ fuisse a laconibus uidet ostendere Strabo in. viii. Laconia inquit: quum priscis annis centenis præesset urbibus. Hecatompolim uoci tatam memoriæ proditum est: inde quotannis per eos boues centenos immolari consuetum fuerat: qd̃ sacrũ hecatombas appellabãt: ut totidem numero macta/rentur boues: quot essent ciuitates. Quum ergo ta/le sacrificium perageretur: centum aræ extruebãtur ut totidem essent: quot & uictimæ: unde illud dictũ est a Statio in genethliaco lucani. Centum thespiacis odora lucis. Stent altaria: uictimæq; cẽtum. Et licet aliæ ẽt uictimæ q̃ boues immolarent: sacrificiũ tamen ueteri uocabulo appellatum ẽ hecatombe: unde ita scri. Iulius capitolinus. Hecatombe autem tale sacri ficium est: centũ aræ uno in loco cespiticiæ extruun tur: & ad eas centum sues: centum oues mactantur. Nam si imperatorium sacrificium sic centũ Leones: centum aquilæ: &c. huiusmodi animalia centena fe/riunt: quod quondam græci fuisse dicuntur: quum pestilentia laborarent &c. ¶ Quatinus hic non sunt: sensus est: quãdoquidẽ hic non sunt uenales elephan tes: nec talis in latio belua progeneratur: sed tantum modo ex locis longinquis petitur: ut imperatoribus seruiat: qui eam tantũ in uoluptatẽ alunt: nulla igit mora erit: quin per pacuuiũ & nouiũ captatores ele phanti inueniantur: quos pro orborum salute sacri/

Legitime fixis uestitur tota tabellis
Porticus: existunt qui promittunt hecatombe
Quatinus hic non sut nec uenales elephantes.
Nec latio: haud usq; sub nostro sydere talis
Belua concipitur: sed furua gente petita
Arboribus rutilis: & turni palcitur agro
Cæsaris armentum: nulli seruire paratum
Priuato: liquidem tyrio parere solebant
Hannibali: & nostris ducibus: regiq; molosso
Horum maiores: & dorso ferre cohortes
Partem aliqua belli: & euntẽ in prœlia turma.
Nulla igit mora p nouiu: mora nulla p histru
Pacuuium: quin illud epur ducatur ad aras.
Et cadat ante lares gallitæ uictima sacra

ficent. Sicq; notat attentam captatorum diligentiam: qui nulli parcentes nec impensæ: nec labori elephantes peregrinam etiam beluam inueniunt. Differunt autem inter se. Quatinus & quatenus: ut quatinus pro q̃do quidem: & quoniã ponatur Tranquillus in claudio. Confirmauitq; pro concione apud prætorianos quatinus sibi matrimonia male cederent se mansurum in celibatu. Quatenus uero pro quouisq; ut sit compositũ a qua & tenus: ut Orati. Iubeas miserũ esse libenter. Quatenus id faciat. Cice. in Lelio uideamus quatenus amor in amicitia progredi debeat. ¶ Quatinus. i. quoniã: uel quãdoquidẽ. ¶ Hic. s. romæ. ¶ Belua concipitur: scribit tamen Columel. in urbe Roma elephantes progeneratos fuisse. ¶ Furua gente: aut ab indis: quorũ in corpo/re (ut scribit Apule. in floridis) color noctis est: ut ab æthiopibus: qui sunt in extrema parte aphricæ ad mon/tem athlantem: nam utrinq; elephanti mittuntur: aut ab Troglodytis æthiopibus: qui arabiæ sunt contermini omnesq; colore fusco: apud quos etiam elephantes progenerant. ¶ Furua nigra: unde illud Mar. Nigro belua nil negat magistro. Cæsaris. Domitiani. ¶ Armentum. appositio est: ut sit belua armẽtum cæsaris: uideturq; hoc dici a poeta in segnitiem suorum temporũ ut sit sensus: elephanti: quoq; usus erat in bellis olim nunc ab imperatoribus seculi nostri ad uoluptatem: & spectacula exhibentur: pugnauere romæ in circo Claudii pul/chri ædilitate: & Cæsari dictatori tertio eius consulatu. xx. contra pedites quingentos: itidemq; totidem: tur riti cum sexagenis propugnatoribus germanici cæsaris munere gladiatorio quosdam inconditos motus edi/dere saltantiũ modo. ¶ Rutulis: populi sunt lati: quibus imperauit Turnus. ¶ Hannibali Tyrio. i. afro: & car/thaginensi. Tyrium autem appellat: q; ex tyro uenerit Dido: quæ carthaginẽ condidit in aphrica. Nam Han/nibal secundo bello punico: quũ in italiam per alpes descenderet: elephantes secum duxit: ut Liuius: Plutar. & Sylius scribunt. ¶ Regiq; molosso. i. Pyrrho epirotarũ regi. Molossi enim genus epirotarũ: sub Pyrrho neopto leo fueræ: quem achilles procreat: & sub eius successoribus theſſalici sanguinis: dicti autem molossi a Moloſ/so rege: nã pyrrhus eo bello quo tarentinos iuuit aduersus romanos: primus in italia usus est elephantis: quos boues lucas appellatos constat: q; in Lucanis primum usi sint unde Ausonius. Vt lucas boues olim resumpto. Præferoces iuuit iuuentus romulea. ¶ Horum maiores: ordo est. Siquidem maiores horum elephantorum solebant parere Hannibali tyrio: & nostris ducibus: & ferre cohortes dorso: appositiue partem aliquam belli: quasi dicat in reprehensione segniciæ suorum temporum eos nunc tantum ali ad spectacula: qui antea ad bel la dumtaxat parabantur. ¶ Euntem in prœlia: inuidiose dixit in prœlia: quasi dicat non progredientẽ (ut nũc fit) in theatra. ¶ Nostris ducibus: ideſt romanis. Nam & Scipio socer Pompeii in exercitu suo aduersus cæsa/rem habuit elephantes in aphrica: de quo ita Apia. libro secundo de bello ciuili sic scribit. Quum Scipio acto peditum legionibus instructus: equitum uiginti milibus: quorum maior pars libycorum fuit: ad hæc scuta/tis plurimis: & elephantis circa triginta aduectare diceretur. ¶ Nulla igitur mora est: quum igitur inquit gal/lita & pactius orbi uexetur uel minima ualitudinem: nulla mora est per nouium aut histrum captatores: qui elephas: qui in italia nõ pgenerat: & si qs est deseruit iperatoribus: quoquo inueniat: ducatur q; ad aras mactã dus: sicq; ostẽdit attenta captatoré diligentiã: qui nulli parcẽtes: nec impensæ: nec labori elephantes peregrinam beluã inueniãt: tãtus est amor habẽdi. ¶ Per no. nouius & hister pacuuius captatores tpibus poetæ. ¶ Illud eb. ebur posuit p elephãto: cõtra Vir. v. elephantũ p ebore. Altera cadẽti pfecta nitẽs elephãto. Dentes elephanti ꝓprie ebur sunt: penuria tamẽ factũ est: ut & ossa secarent: ac pro ebore haberentur. ¶ Victima sa. appositio ẽ.

Tantis digna deis: & captatoribus horum.
Alter enim: si concedas mactare: uouebit
De grege seruo℞ magna: & pulcherrima quæq;
Corpora uel pueris: & frontibus ancillarum
Imponet uittas: & si qua est nubilis illi
Iphigenia domi: dabit hanc altaribus: & si
Non sperat tragicæ furtiua piacula ceruæ.
Laudo meū ciuem: nec comparo testamento
Mille rates: nam si libitinam euaserit æger.
Delebit tabulas inclusus carcere nassæ
Post meritum sane mirandum: atq; oia soli
Forsan pacuuio breuiter dabit: ille superbus
Incedet uictis riualibus: ergo uides: quā
Grande operepræciū faciat iugulata mycenis.
Viuat pacuuius quæso: uel nestora totum
Possideat quantū rapuit nero: motibus aurum
Exequet: nec amet quenq̄: nec ametur ab ullo.

¶ Tantis digna deis & captatoribus horum: ironicos legēdum est: quasi dicat nec elephantem licet omnium animalium maximum uictimam satis dignam esse: quæ diis sacrificetur: nec dignam quā captatores mactēt: quando alia uictima nobilior existat: ait enim alter erit qui filiam & nubilem uouebit mactare pro salute diuitis. ¶ Tantis deis laribus: qui rogantur pro salute diuitis. ¶ Captatoribus horum .s. diuitū. ¶ Alter .s. pacuuius non deerit: qui & seruos: & filiam nubilem: si habuerit: nō dubitabit mactare: ut solus hæreditatem omnem consequatur: ut sequentia docent. ¶ Si concedas .i. si ei per leges concedatur: ut mactet seruum: uel si tu concedas orbi .i. si toleres. ¶ Imponet uittas: nam uictime caput uitta uinciebatur. Valer. Flaccus lib. i. sic. Multa pallens ferrugine taurus. Stabat adhuc: cui cærulea per cornua uittæ. Idem alibi tibi cæruleis in litore uittis. Et zephyris glaucoq; bouē thetidiq; iuuencū. Deicit Ancæus. ¶ Et si qua est iphigenia domi: & si quā filiam nubilem habebit: eam exemplo agamēnonis mactabit pro salute amici orbi: quāuis ei nulla sit spes filiæ conseruandæ: quomodo Agamēnoni seruata est filia per Dianam: quæ ei paranti puellā imolare ceruā: ablata puella: supposuit. ¶ Furtiua piacula: furtiuas expiationes: quales subiectæ sūt Agamēnoni ab ipsa Diana: quæ omne exercitū græcorum pestilentia uexabat ob ceruam ei cōsecratam in uenatione ab Agamēnone occisam: cerua enim q̄ fuit piaculū: & expiatio supposita fuit. ¶ Ceruæ tragicæ: de qua tragici scripserunt: ut sophocles: & eurypides. ¶ Laudo meum ciuem. Ironicos: quasi dicat sapiens nimirum est ciuis meus pacuuius: qui filiam pro salute amici mactare est paratus: nam plurificatio testamētum: quod captat: q̄ salutem mille nauiū: pro qua agamēnon Iphigeniam filiam suam imolauit: nam si diues cōualuerit: testamentum mutabit: & omnia quæ utriq; relinquebat: soli relinqt pacuuio: ergo laudandum est eius consilium: ac per hoc ostendit ipsum improbius facere q̄ fecit agamēnon. Is enim inolatione iphigeniæ mille naues seruauit. Pacuuius uero cæde filiæ unum tantum hominem: sed testamentum inquit ironice pluris faciendum est: q̄ mille naues: sicq; iprobam & cecam hominis cupiditatem damnat: qui etiam spe incerta testamenti paratus sit filiā mactare: nam si tunc moreretur orbus: hereditas pari modo ad utrunq; captatorem rediret. ¶ Testamēto: ad quod inhiat.

libitina

¶ Libitinā euaserit .i. mortem & funestam ualitudinem: nam libitina dea fuit: in cuius æde: quæ ad sepulturam pertinebant: uendere consueuerunt: qui libitinarii sunt appellati: autor Plutar. in problematis ¶ Tabulas: testamentum. ¶ Inclusus carcere nassæ .i. munere captatoris ligatus: & captus sumpta est metaphora a piscibus: qui nassa inclusi nequeunt exire. Est enim nassa uas uimineum ad capiendos pisces: quo quū ingressi fuerint: exire nequeunt. Sylius. Haud secus ad uitreas solers piscator ad undas. Ore leuem patulo texens de uimine nassam.

Nassa

¶ Post meritum mirandum. Ironicos: quasi dicat mirū non esse: si omnia bona relinquat pacuuio: quando ipse pro salute eius filiam etiam suā sacrificare paratus fuerit. ¶ Forsan: hinc est maxima pars indignationis: Breuiter dabit .i. illud heredem relinquet ex asse .i. ex roto: nam qui omnia uni relinquit: breuibus: & paucis uerbis condit testamentum: dicit enim pacuuium relinquo heredē ex asse .i. ex toto patrimonio: sicq; breuiter testamentum condit. Mart. in. vii. Heredem fabius labiētum ex asse reliquit. ¶ Victis riua. aliis captatoribus.

Riuales

Riuales proprie: autore Vlpiano: dicuntur ii: qui per eundem riuum aquā ducunt per trāslationem autem appellantur qui eadem cupiditate laborant: & ad eandem rem habendam intentum habent animum: quasi eodem affectus riuo concurrentes: unde riuales: qui eandem etiam mulierem amant: appellatur. Ergo uide insultatio est poetæ per risum in captatores. ¶ Quam grande operepræcium q̄ grandem & magnam utilitatem afferat inolatio filiæ: est autem translatio sumpta a mercēnariis: quibus suaue est post laborem mercedem accipere. ¶ Micenis iugulata .i. filia: qualis fuit iphigenia mycenea agamēnonis filia: nā mycenis est forma patronymica. Mycene enim fuit agamēnonis patria. ¶ Viuat pacuuius: hæc omnia cum summa indignatione dicuntur a poeta in repræhensionem auariciæ sui temporis. ¶ Nestora totum: qui trecētos annos uixisse fertur: de nestore diximus in satyra omnibus in terris. Quantum rapuit Nero: nam ad omnes rapinas conuersus fuit: ut templis etiam pluribus dona detraxerit: nulliq; delegauerit officium non adiiceret: scis quid mihi opus sit: & hoc agamus: ne quis quicq̄ habeat. ¶ Nec amet quenq̄: nec ametur ab ullo. Dira sane imprecatio est: nihil enim potest homini infœlicius accidere: quā ut neminem habeat amicum.

Iunii Iuuenalis Aquinatis Satyra. XIII.

Exemplo quodcūq; malo committitur: ipsi
Displicet autori: prima est hæc ultio: quod se
Iudice nemo nocēs absoluitur: improba quis
Gratia fallacis prætoris uicerit urnam.
Quid sentire putas omnes caluine recenti
De scelere & fidei uiolatæ crimine: sed nec
Tam tenuis census tibi contigit: ut mediocris
Iacturæ te mergat onus: nec rara uidemus
Quæ pateris: casus hic multis cognitus: ac iā
Tritus: & e medio fortunæ ductus aceruo,
Ponamus nimios gemitus: flagrantior æquo
Non debet dolor esse uiri: nec uulnere maior.
Tu quāuis leuium minimā: exiguāq; malorū
Particulam uix ferre potes spumantibus ardēs
Visceribus: sacrū tibi quod nō reddat amicus
Depositum: stupet hæc qui iā post terga reliqt
Sexaginta annos fonteio consule natus.
At nihil in melius tot rerum proficis usu:
Magna quidē: sacris quæ dat præcepta libellis

Exemplo quodcūq; malo. Hac satyra caluinū cōsolat: qui abnegata sibi pecunia uehementer cruciabat: Sed satyræ nō oblitus notat tēpora sua: qb⁹ nimio auaritiæ studicio id frequēter accidebat: prima inter alias cōsolatio ē eū: q abnegauerit: nūq̄ cruciatu carere: licet iudicia euaserit: quū eū sp cōsciētia exagitet. ¶ Malo exēplo: quodcūq; ingt turpe facinus cōmittit: stati ipsi autori displicet: ac per hoc stimulis cōsciētiæ flagellat. ¶ Exemplo: exēplū est alicuius facti: aut dicti præteriti: cū certi autoris nomine ,ppositio: quod nos monet qd faciēdū: fugiendūue sit: unde inqt Festus Pōpe. Exemplū est: qd' seqmur: aut uitemus: ē enim ipsa res: q̄ imitamur: aut si sors ita tulerit euitamus in aliquo. Exēplū itē capitur: ut docet Cice. ī rheto. ad Herē. ,p eo: ex quo ,pbatio: & experimētū habet ois rei: unde dicimus ad te mitto exēplū piperis: siue tritici: qd' tibi uēditurus sum: & in elocutione exēplū īter exornationes nominatur.

Exēplū

¶ Malo: id malo exēplo dr̄ cōmitti: qd male docet: quodq; oīno fugiēdū ē: ut malū. ¶ Prima ē hæc ultio: inter alia inqt aī tormenta hæc prima est pœna: nā ultio: & uindicta pœnā: siue suppliciū significant. Vale. li. i. Pari uindicta parētū: ac deorū uiolatio expianda est. ¶ Quod nemo nocens absoluit: cōscientiæ .n. flagello semp punit: q deliqt: unde & Vir. appellauit curas ultrices .i. cōsciētias ipsas: q̄ puniūt semper nocētes. Plautus in mustellaria. Nihil est miserius q̄ animus hois cōscius: nā ut scri. Apule. & si a cæteris silētiū ē: tātū ipse sibimet cōscius ē posse se merito increpari. ¶ Se iudice: nā seipsum dānat. ¶ Improba q̄uis genera: licet inqt p gratiā euaserit urnā ptoris .i. iudiciū & dānationē ptoris: hocq; dicit ex cōsuetudine rōana. Nā ut scri. Ser. exponēs illd Virgilii. Quæsitor minos urnā mouet: nō audiebant causæ: nisi p sorte ordinatæ: nā tpe quo causæ agebant: couenie bāt oēs unde & cōciliū iqt uocat: & ex sorte dierū ordinē accipiebāt: quo post diem trigesimā suas causas exeqrēt: unde ē urnā mouet: urnā ergo ptoris .i. iudiciū ptoris: q p fraudē: & nō recte duxit sortē ex urna unde īprobā gratiā appellat: q̄ apud īprobū iudicem ualuit. ¶ Quid sentire putas: hæc oia ad cōsolationē dicunt caluini. Est .n. sensus. Oēs qdē hoc scelus damnāt: & igēs flagitiū eē pdicāt. Sed tu tamē nō es tā tenui cēsu: ut oio hac iactura obruaris: & ī desperationē uēias. ¶ Scelere: recēti pfidia. ¶ Fidei uiol. solutæ nō seruatæ: nō pstitæ. ¶ Mediocris fortunæ: cōsolatio a q̄litate īcōmodi. ¶ Nec rara: cōsolatio a cōmuni īcōmodo. ¶ Te mergat: ī cōclamatā te īmergat miseria. ¶ Nec rara uidemus: cōsolatio a cōmuni miseria. ¶ Casus hic cognitus: ut depositū deneget. ¶ Tritus: frequentatus. ¶ E medio aceruo fortunæ .i. emedio a ceruo īcōmodo℞ qbus fortuna hoīes uexare solet. ¶ Ponamus: p depōamus apheresis ē. ¶ Flagrātior: æquo: uehemētior q̄ res poscat. Sen. de trāqllitate uitæ. In tuis quoq; malis id agere te oportet ut dolori tātū des: q̄tū poscit. ¶ Spumātibus uisceribus: feruētibus ira.

Depositum

¶ Depositū .i. q autore Vlpiano de significatione uerborū: q custodiendum alicui datum ex eo: quod ponit: nā de præpositio auget depositum: ut ostendit totū fidei eius cōmissum: qd' ad custodiā rei ptinet. ¶ Sacrū: qd debet eē tāq̄ res sacra: ac p hoc minime uiolādū.

Stupere

¶ Stupet hic: familiaris rephēsio ī caluinū: q̄ si nō īueniat eū: q iā grādi sit ætate: & q sæpe id multis accidere cognouerit admirari: nā ut ait Ci. sapiētis ē nihil quā accidere admirari: ut īopiatū: ac nouū accidisse uideat. ¶ Stupet. h. pōt hic admirari: ea īterrogatiōe: q̄ solēus: rē aliq īprobare: stupet āt is: ī quo sēsus aī n̄ uigēt: q aut metu: aut fulmīe putauit accidere. Cor. Cels. uñ Persi. Sed stupet hic uitio. Ter. Aius lasus cura cōfect⁹ stupet. Dicius ēt mēbra nimio oppssa frigore stupet.

Fontei⁹

¶ Fōteio cō. n. Fōtei mēinit sic Pli. li. vii. ca. xxi. nupq; fonteio: & Vipsano cōsulibus ānos nouē gēitū pue℞ a meridie ad uespū. lxxv. milia pas. cucurrisse: de hoc meminit & Soli. ca. iii. Ceterū caligulanatus ē pre suo: & Frōteio cōsulib⁹: autor Trāq. ¶ Nā pficis: nō discis lōgo re℞ usu hæc multis accidere. ¶ Magna qdē sacris: sapiēs īqt uir oibus fortūæ telis: & casibus resistit: īuictūq; se pbet: aī magnitudine oia uitæ īcōmoda supat: omnia se īferiora putat: sic idē caluino faciēdum latēter ostēdit.

Victris fortunæ sapientia:dicimus autem
Hos quoq; fœlices:qui ferre incomoda uitæ.
Nec iactare iugum uita didicere magistra.
Quæ tā festa dies:ut cesset prodere furem:
Perfidiam:fraudes:atq; omni ex crimine lucrū
Quæsitū:& partos gladio : uel pyxidē nūmos:
Rari qppe boni:numero uix sunt totidē: quot
Thebarum portę:uel diuitis hostia nili.
Nona ætas agitur:peioraq; sæcula ferri
Temporibus:quorum sceleri nō iuenit ipsa
Nomen:& a nullo posuit natura metallo.
Nos hominū:diuūmq; fidē clamore ciemus.
Quanto fessidiū laudat uocalis agentem
Sportula:dic senior bulla dignissime:nescis
Quas habeat ueneres aliena pecunia:nescis
Quē tua simplicitas risu uulgo moueat : quū
Exigis a quoquā ne peieret:& putet ullis
Esse aliquod numen tēplis:aræq; rubenti.

Sapiētia.i.ipsa philosophia moralis:q̄ quū area sapientia noiaret:a pythagora philosophia est appellata:cū se apud leōtē phlisiorū pricipē nō sapiētē:sed philosophū nominasset.i.sapiētiæ studiosum. Sapiētiæ: subaudi extrinsecus est:ut sit sapiētia ē uictrix fortunæ.i.ii:qui ex sapiētiæ p̄ceptis:& philosophiæ uiuūt:casibus fortunæ aduersis nō īfringunt fortunæ ludibria contēnūt. Magna p̄cepta:salubria:& ad bene beateq; uiuēdū ptinētia. Sacris libellis:q̄si q rē sacram cōtineāt:est enim philosophia:ut ait Cice.uitæ dux: uirtutis indagatrix: ex pultrixq; uitiorū. Incōmoda uitæ:res aduersas. Nec iactare iugū:nō īfringi:nō abiici urgēte fortuna:sūpta trāslatiōe a bobus:q urgēte labore iugū renuunt & excutiūt:q̄si succūbētes: ut ostēdat hoīum in aduersis aio debere esse forti & erecto:taleq; uirū fortē appellamus:cuius ,ppriū ē dolorē:morteq; cōtēnere. Vita magistra:lōga.n.uita est nobis magistra:& q̄si mōitrix multa homini īcōmoda omnino ferēda. Quæ tā festa dies:hoc dicit qa in die festo nō licebat de scelere agi:hocq; totū ē ad cōsolatiōnē caluini ex frequētibus sceleribus. Prodere:accusare:& manifestare. Gladio:cæde hoīs. Pyxide:uenenis: q̄ i pyxide seruantur. Rari quippe boni. Adeo īqt pauci boni existunt:ut uix septē reperias:sicq; alludit ad septem illos sapiētes græciæ:q uiri uidenť dici potuisse boni:fuerunt āt ii Thales:Solō:Periander:Cleobolus: Chilon: Bias:& Pithacus. Thebarū portæ: Thebæ Boetiæ septē habēt portas. Oui.ii.tristium. Cur tauci thebas:& mutua uulnera fratrū. Et septē portas cum duce quāq; suo. Hostia nili:septem nilus hostiis in mare funditur:de qbus Diodo. Strab. Pli.& Mela:Virgi.in Geor. Et diuersa ruens septem discurrit in ora. Ouid. Nilū ab septem hostis Septēfluum appellat:li.i.metamor. Diuitis:totam ægyptū diuitem:& sterilē reddētis inūdatiōe.n.nili tota ægyptus(ut autor est Diodorus)fit fertilis. Nona ætas agiť:ostendit tā multiplicata eē humani generis scelera:ut iā tēpora duplo peiora sint:q̄ fuerint ferrea:& ita peiora ut eorū sceleribus nomē nō inueniatur a Metallis:& sic est rei exaggeratio : hoc magis placet:qua ut nūeres ætates octo a Metallis:nō.n.nominať etas electri:aut stagni:aut plūbi:sicut etas auri argenti:æris:& ferri. Quoꝝ .s.seculorū.

Metallum Metallū:diciť uena:auri:argēti:ferri:eris:plūbi:marmoris:μέταλλον.n. idē est qđ scrutor: & ingro.Falia.n.p uenas terræ q̄runť. Nō inuenit:ordo est ipsa natura nō īuenit. Nos hominū.Scimus inqt humani generis scelera eē:& maxima:& īfinita. Tamē deoꝝ:& hominū fidē īploramus q̄si in rē nouā:& atrocē. Clamore:subaudi tāto. Sportula.i.cliētes: qui sportulā accipiētes a Fessidio causidico eū adulādo laudāt. Laudat:notat morem sui tēporis. Nā ambitiosi:& poetæ:& causidici cœnis & mūeribus laudatores sibi parabāt. Persius. Calidū scis ponere sumē. Scis comitē horridulū tetria donare lacerna. Et uerum inquis amo uerum mihi dicito. Oratius. Non ego uentosæ plæbis suffragia uenor. Impensis cœnarū: & tritæ munere uestis. Martialis. Quod tam grande sophos clamat tibi turba togata. Non tu Pomponii: cœna diserta tua est.

Vocalis Vocalis:clamosa a uoce:nā is dicitur uocalis:qui magnam habet uocē:unde Stentora fuisse uocalissimum dicimus:qui quinquaginta homines clamantes uoce sua superaret. Vocalis etiam opponiť muto. Pli.in.x. Attagem maxime Ionius celebrať:uocalis alias:captus uero obmutescens.

Bulla Dignissime bulla.i.q̄uis ætate sis senex:dignus tamen uideris bulla:quum sis sensu puerili:ac si dicat nimium simplex es:& parum peritus:qui exigas:ut inter mortales sit quædam uitæ synceritas nulli inter eos sint doli. Nam bulla:ut in Persium diximus:aurea erat insigne puerorum prætextatorum:quæ a pectore dependebat:ut significaretur eam ætatem alterius consilio regendam dicta βουλή quod est consilium:aut qui eam partem corporis bulla contingat:idest pectus:in quo naturale manet consilium:aut autore Asconio : quasi bullientis sinus communiens:idest pectus puerile:ea etiam utebantur triumphantes in speciem cordis:quibusdam(ut scribit Macrobius) remediis inclusis aduersus inuidiam:de ea etiam non pauca Plutarchus in prolematis. Bullā etiam appellamus illud:quod in aquis intumescit instar pilæ : & cito rumpitur. Ouidius. Intumuit:sicut fuluo perlucida cœlo. Surgere bulla solet. Eo uocabulo usus est Varro in re rustica ostendens uitam hominis fragilem esse

Bullare quum dixit. Homo bulla est. Inde etiam est uerbum bullare:quod significat bellas:& tumores facere. Cornelius Celsus loquens de urina. Si bullat:& male olet:unde Persius. Osi ebullat patrui præclarum funus : hoc est exeat:& rumpatur more bullæ in aquis. Quas habeat ueneres:quam grata sit & iucunda pecunia aliena. Nā hominibus : quos indomitus auariciæ furor agit: nihil est suauius rebus alienis : ac per hoc docet : non esse mirandum:si depositum sit ei denegatum. Quem risum moueat ; quantopere omnes rideant simplicitatem tuam : quum poscis : ut nemo deos periurio offendat : quasi dicat neminem iam fere existere : qui fallax : & periurus non sit : quum iam etiam credant deos non esse. Aræque rubenti:aut propter ignem ibi ad sacrificia accensum: aut quod magis placet:propter sanguinem uictimarum. Hoc more:hac uitæ sanctitate: ut non peierarent.

Indigene Indigene : idest inde geniti : nec aliunde uenientes ; hos græci αυτο χθονας appellant.

Quondā hoc indigenæ uiuebāt more: priusq̄
Sumeret agrestem posito diademate falcem
Saturnus fugiēs:tunc quū uirguncula iuno
Et priuatus adhuc idæis iuppiter antris.
Nulla super nubes conuiuia cælicolarum.
Nec puer iliacus:formosa nec herculis uxor
Ad cyathos:& iam siccato nectare tergens
Brachia uulcanus liparæa nigra taberna.
Prandebat sibi quisq; deus: nec turba deorum
Talis:ut est hodie:contentaq; sydera paucis
Numinibus miserum urgebant atlāta minori
Pondere: nōdum aliquis sortitus triste ,pfundi
Imperium:aut sicula toruus cū coiuge pluton.

Priusq̄ saturnus fugiens.i.ætate aurea:qua Saturnus regnauit:qui a ioue filio eiectus regno cretæ in latium uenit:a Iano in regnum benigne exceptus:q; eum ruris cultum docuisset.

Saturnia saturnalia Saturniam Italiam Ianus appellauit araq; cum sacris condidit:quæ saturnalia dixit:eo q; saturnus apparere desisset:dicitur autem ab ioue filio pulsus:quia scimus tempora senescētia ab his:quæ sunt nata depellit. Macro.Plini.& Lactan.

Falcifer falcifer etiam est appellatus:aut quia surculorum insertiones pomorumq; eductiōes:& omnes huiusmodi fertilium Saturno tribuant disciplinas:quæ omnia sine usu falcis fieri non posse uidentur:aut quia tempus omnia metat:execet: & incidat. Saturnus enim tempus interpretatur. Oui. Te fera nequicq̄ placidum spondentia martis. Sydera presserunt:falciferiq; senis. Regnante igitur Ioue: ætas appellata est argentea:quæ ætate aurea fuit deterior. Diademate:insigni regio: erat enim pānus quo caput regis uinciebatur:de quo abunde supius diximus. Tunc quū uirgūcula iuno: subaudi erat. Adhuc priuatus:quum nōdum regnū patri rapuisset:sed ī antris idæis adhuc a nymphis aleretur:capra Amalthea lac p̄bēte. Nam Rhea uxor saturni uerita:ne pater iouem infantē deuoraret:quū reliquos alios absumpsisset:nymphis sub ida furtim alēdum misit. Hoc aūt fictū est:quia reuera Saturnus: quem græci cronon uocāt:tēpus significat:quo uicibus cūcta gignunť:& absumuntur:& eo denuo renascunť: aut reuera legendū est primæuus Iuppiter:ut cōueniat cū eo:tunc quū uirguncula iuno:ut ostēdat hominū mirā fuisse simplicitatē:quum iuno adhuc eēt uirguncula:& Iuppiter primæuus:iuxta illud Claudiani. Talis ab idæis primæuus Iuppiter antris. Possessi stetit arce poli. Ida autē duplex est: altera in phrygia & altera in creta:de cretēsi nūc ītelligit. Nulla super nubes. Sensus est:tunc inqt hoīes sine aliquo flagitio uiuebant:quum dii nulla adhuc celebrarent cōuiuia in cœlo:ac p hoc pauci in cœlo morarenť: nullusq; adhuc deus eēt qui maria:aut īferna diuiso imperio teneret. Super nubes.i.in cœlo:ut ostēdat miram ī cœlo fuisse deorum paucitatē. Puer Iliacus. Ganymedes:quē Iuppiter in aquilā transfiguratus in cœlū tulit:suorūq; poculorū ministratorē fecit remota hebe cōuni ipsius iouis & iunonis filia:quā sibi Hercules in cœlum trāslatus matrimonio copulauit:ergo uxor herculis.i.hebe ΗΒΗ græce pubertas latine īterp̄tať. Ad cyathos : ad mininisteriū poculoꝝ:subaudi extrinsecus erit. Siccato nectare:epoto uino. Nā nectar ,pprie deoꝝ est potio. Brachia nigra:fuligine:& carbone.

Lipara Taberna liparea.i.officina:quā in lipara habuisse fertur:est.n.īsula una ex septem æoliis ei consecrata:unde Valerius Flaccus loquēs de uulcano sic. Lēnos cara deo:nec fama notior ætne. Aut lipares domos:de ea ēt dixius in prima satyra. Prādebat sibi:hoc est q̄sq; deus sibi ministrabat:& seruiebat:aut qđ nō minus placet:hoc dicit: qa q ad alienū accedit cōuiuiū:uideť prādere in gratiā alterius . Quisq; ergo deus prādebat sibi.i.domi suæ:& in gratiā suā:& nō alterius:uideturq; respicere ad id:qđ antiqui in granā amicorū bibebāt:& ,ppinabāt:unde est illud ante:quādo ,ppinat uirro tibi:sumitq; tuis cūctata libellis. Pocula:& ita dictū prandebat sibi:sicut illud bibit sibi apud Homerū in.ix. Quibus locis iuniores coronata gradatim pocula propinarūt:atq; ubi legati primū diis libarūt:deinde sibi:quoad uolūtas tulit:biberunt. Nec turba deoꝝ talis:subaudi erat:quæ sibi posceret tantā lautitiā:quū unusquisq; sibi ministraret:aut re uera posuit talis ,p tanta:nā sequiť cōtentaq; sydera paucis numinibus:nā Diodorus ostendit lib.i.paucos fuisse deos.

Atlas Atlanta:atlas:ut diximus in saty. Atticus eximiæ:mōs est mauritaniæ miræ altitudinis:ut eius cacumē nequeat cerni:q; nubibus nunq̄ relinquať. Columnā cœli illū indigene aiūt. Sed hoc loco ad fabulā respexit. Nā ferūt Atlantē libyæ filiū fratrē hesperi tāta magnitudine fuisse:ut humeris suis cœlū sustineret:sed eū a perseo quū ad eū occisa medusa diuertisset:cōuersum fuisse in mōtē sui nominis:quū ipe a se perseū repelleret. Sed:q; cœlū humeris sustinuisse dicať:ē ab historia:nā is:ut scri.Plini.li.vii.astrologiā īuenit . Vnde Ouidius in epistola Deianiræ. Hercule supposito sydera fulsit atlas. Sortitus:subaudi erat.i.nondū neptuno imperiū maris cōtigerat:qđ postea ei sorte euenit:quū Ioui cœlū & nubes:Plutoni uero inferna cōtigissent: nā ,pfundum absolute pro mare poniť.

Profundum Seneca nō necesse ē oē pscrutari ,pfundū. Statius in syluis. Inq; omni fœlix tua cymba ,pfundo. Valerius Flaccus libro.ii. Si sedet ægi scopulos habitare ,pfundi. De diuisiōe āt rerū inter deos ita fit mētio apud Homerū in.xv.iliados:ubi sic loquiť Neptunus. Etenim tres liberi sumus ex Saturno & Rheanati:Iuppiter:Ego:& Pluton:suā quisq; dignitatē sortiti:nā quum trifariam uniuersa diuisissemus : sorti rem cōmisimus:Mihiq; cessit mare:Plutoni Infernæ tenebræ:Ioui cœlum cum laxo æthere: & nubibus. Terra āt: & Olympus non certi dei:sed cōmunes omnium sunt Sicula cum coniuge Pluton:idest nondū erat pluto dominus inferorū constitutus:cum proserpina cereris filia:quā postea in Sicilia flores colligentem rapuit secum ad inferos:De cuius raptu eleganter cum Claudianus : tum Ouidius quinto fastorum. Nec rota : nondum erant apud inferos statuta supplicia:

ixionis fabula per rotam autem intelligit cruciatum Ixionis:qui intextus rotæ torquentur:id enim supplicii pati dicitur:q; quum Iouis:& iunonis esset secretarius: ausus est Iunonem de stupro interpellare:q̄ ei:suadente Ioue:nubem in sui formam obiecit:cū qua concubuit:grauidamq; fecit:ex qua cētauri nati sunt:qui a poetis nubigenæ uocanť. Quū postea gloriaretur: se rē cū iunone habuisse : eū iuppiter rota serpētibus circunfusa intexuit. Tibullus illic iunonē tentare ixionis ausi. Versantur celeri noxia membra rota.

Nec rota:nec furiæ:nec saxũ:aut uulturis atri
Pœna:sed infernis hilares sine regibus umbræ.
Improbitas illo fuit admirabilis æuo.
Credebant hoc grande nefas:& morte piandũ
Si iuuenis uetulo non assurrexerat:& si
Barbato cuicunq; puer:licet ipse uideret
Plura domi farra:& maiores glandis aceruos.
Tam uenerabile erat præcedere q̃ttuor annis.
Primaq; par adeo sacræ lanugo senectæ.
Nunc si depositum non inficietur amicus.
Si reddat ueterem cum tota erugine follem.
Prodigiosa fides:& tuscis digna tabellis.
Q uæque coronata lustrari debeat agna.
Egregium:sanctumq; uirum:si cerno:bimẽbri
Hoc monstrum puero:& miranti iã sub aratro
Piscibus inuentis:& fœtæ comparo mulæ
Solicitus tanquam lapides effuderit imber.
Examenq; apium longa consederit uua
Culmine delubri:tanq̃ in mare fluxerit amnis

Furiæ ¶ Nec furiæ.s.infernales: Alecto:tysiphone:& Megera:quæ filiæ dicunt fuisse noctis & Acherontis. De qbus sic Virg.dicuntur geminæ pestes cognomine diræ.Quas & tartarea nox intempesta megaram.Vno eodemq; *Sisyphi fabula* tulit paratu.¶ Nec saxum:quo sisyphus punitur:is.n.quum isthmũ latrociniis infestaret:cogebat transeuntes pedes sibi lauare:quos officio occupatos calcibus in mare pĩiciebat:a Theseo interemptus est:& hac apud inferos iugi afficitur pœna:ut grande saxum aduersum:montẽ ferat:quod quũ ad montis uerticẽ truserit lapsum *Tityi fabula* ad ima redit.Oui.Aut petis:aut urges rediture sisyphe saxũ.¶ Aut uulturis atri:pœna qua Tityus afficit. Qui quum latonæ uim:inferre uellet:ab Apolline sagittis confossus fuit:ad inferos trusus:ubi uult eius cor renascens assidue depascitur:unde Tibullus . Porrectusq; nouem tityus per iugera terræ. Assiduas atro uiscera pascit aues. Is enim filius fuit iouis ex Thiara filia Orchomẽi:quã quum iuppiter grauidã fecisset iunonisq; iram timeret:in spelũca sub terra abdidit: unde natus Tityus filius terræ est existimatus:ea corporis magnitudine fuit:ut nouæ terræ iugæra occuparet.¶ Glãdis aceruos:hoĩes.n.ætate aurea arborũ fœtibus uescebant. Tibullus. Rura cano : rurisq; deos his uita magistris.Desueuit q̃rna pellere glãde famẽ.Claudianus primo de raptu sic unde datæ fruges populis:& glãde relicta.Cesserit ĩuẽtis dodonia quærcus aristis.¶ Plura farra:licet eẽ dicior.Farra ãt nominauit:qa antiq:ut Verrius tradidit:trecẽtis annis farre uixerũt.¶ Primaq; par adeo:legẽdum ẽ par nõ autẽ pars:ut sit sensus prima lanugo: & primum barbitiũ erat par sacre senectæ.i.pueri barbatũ iuuenẽ:q ætate fuisset maior:uenerabat ut senẽ.¶ Nõ inficiet:nõ deneget.¶ Veterẽ follẽ:q̃si rẽ uilissimam.i. *Follis* marsupiũ ipsum uetus.Nã follis pro repositorio nũmorum ponit:unde Apule.li.iiii.metamor.Numularius pãnosus alioquin & sordidus aureos folles incubabat:follẽ item accipimus pro instrumẽto : quo uentus attrahit:& emitit:unde & follẽ appellamus genus pilæ:quod uẽto inflatur: de quo ita meminit Plau.Ego te follẽ pugillatoriũ faciã: & pedẽtẽ cursabo pugnis.Mart.Folle decet pueros ludere folle senes.Trã*Folliculus* quil.in augusto post bella ciuilia ad pilã primo:folliculũq; transit:folliculũ itẽ accipimus pro tegumento leguminũ:& id genus rerũ.¶ Cũ tota erugine:cũ tota moneta rubiginosa:q̃ ex lõga in arca situ rubiginẽ contraxe*Erugo* rit.Erugo.n.idem est:q; rubigo.Plinius libro.xv.loquens de amurca. Axes decocta ungi atq; æramẽta contra *Eruca* eruginem.Eruginem etiam docet Victruuius lib.vii.genus eẽ coloris:quã uocãt erucã:eamq; dicit effici: quũ doliis sarmẽta collocantes aceto suffuso supra sarmẽta collocant lamellas æreas:deinde ea operculis obturant: ne spiramentũ obturata emittant:post certum tẽpus aperientes:inueniunt ex lamellis æreis eruginẽ:quam ut dixi appellãt erucam.¶ Prodigiosa fides : loco prodigii habetur: si tãtam fidem inuenias:ut depositum nõ ne*Prodigium* get.Prodigiũ est.n.dictũ:autore Ci.in lib.de diuinatione:qđ porro dicat ostentũ:ab ostendẽdo : portentum a portendẽdo.i.significãdo:monstrũ a mõstrãdo.¶ Tuscis digna tabellis.i.quæ ex instituto ethruscæ discipli*Ostẽtũ* næ pcuretur:nã haruspicina inuenta fuit ab æthruscis.In agro.n.tarqniẽsi puer dicit diuinitus exortus nomi*Portentum* ne Tages:q disciplinã cecinerit extispicii:quã Lucunones æthruriæ potẽtes excriserũt:autor Cẽsorius : de quo sic & Oui.lib.ulti.meta.Haud aliter stupuit:q̃ quũ tirrhenus arator.Fatalẽ glebã motis aspexit in aruis.Spõte *Monstrum* sua primum:nulloq; agitante moueri.Sumere mox hoĩs terræq; amittere formã.Oraq; uẽturis aperire recẽtia fatis.Indigenæ dixere Tagẽ:q primus æthruscã Edocuit gentẽ casus aperire futuros. Nã quũ araret impsso altiore sulco:puer repẽte natus est senili prudẽtia:q dictus est Tages: quo uiso bubseq̃ obstupe factus:clamorẽ maximũ extulit:ad quẽ tota æthruria cõcurrit.Tũ puer plura oĩbus audiẽtibus locutus est : q̃ ad disciplinã *haruspicinæ repertores* pertinerẽt Aruspicinæ:q̃ excepta litteris mandata fuerunt.Myrsilus quoq; Lesbius scribit Aethruscos diuinationes repperisse.¶ Lustrari:expiari.¶ Agna coronata:aut uittis:aut corona ornata:nã ita ad sacrificiũ ducebatur uictima.¶ Egregiũ:sanctũq; uirum:iniqtatẽ tẽpoꝝ suorũ notat:qbus mira bonorum uiroꝝ paucitas erat. Est.n.sensus.Si uirum bonũ cõspexero:illum cõmparauero puero bimẽbri:ut innuat prodigiosam rem eẽ: si uir bonus iueniat.¶ Et mirãti sub aratro:ordo est:& sensus:& cõparo piscibus ĩuẽtis sub aratro mirãti: ut rei inanimatæ dederit sensum:q̃si aratrũ miret nouitate mõstri.¶ Et fœtæ mulæ:q̃ pepetit.nã mulæ nõ pariũt: licet Pli.testetur annales tradidisse mulã peperisse:sed ĩ portẽtũ scri. Apianus lib.i.Mulã ante Syllæ aduẽtũ in urbẽ peperisse.¶ Imber effuderit lapides:portẽtosum.n.ẽ lapidibus pluisse:qđ tamẽ accidisse scri. Liui.& Va. Maximus li.i.ĩ piceno lapides pluisse:Tibullus.Multus ut ĩ terras deplueritq; lapis.Cæterũ Apianus li.iii.belloꝝ ciuiliũ sic scri.Circa solem porro insolita apparuere signa:& imbres lapidei e cœlo missi : continuaq; fulmina in tẽplis:statuisq; deoꝝ deciderũt &c.¶ Examenq; apium: prodigium : ut scribit Pli.faciunt apes:si aut domibus:aut tẽplis cõsederint:in speciẽq; uuæ dependerint.Colu.Deinde quum examen glomeratum in pximo frondentis arbusculæ ramo cõsederit animaduertito:an totum examẽ in speciẽ unius uuæ dependeat.

Gurgitibus miris:& lactis uortice torrens.
Intercepta decem quereris sestertia fraude
Sacrilega:quid si bis centũ perdidit alter
Hoc arcana modo:maiorem tertius illa
Sũmã:quã patulæ uix cœperat angulus arcæ.
Tam facile:& pronũ est superos cõtẽnere testes
Si mortalis idem nemo sciat:aspice quanta
Voce neget:quæ sit ficti constantia uultus.
Per solis radios:tarpeiaq; fulmina iurat.
Et martis frameam:& cyrrhei spicula uatis.
Per calamos uenetricis:pharetramq; puellæ.
Perq; tuum pater ægei neptune tridentem.
Addit & herculeos arcus:hastamq; mineruæ
Q uicquid habent telorũ armamẽtaria cœli.
Si uero & pater est:comedam inquit flebile nati
Sinciput elixi:pharioq; madentis aceto.
Sunt qui in fortunæ iã casibus omnia ponunt.
Et nullo credunt mundum rectore moueri

¶ Miris gurgitibus:inusiatis uadis.¶ Vortice:liquore:nam uortex proprie appellatur aqua in gyrum se agens a uertendo:unde Virgilius.Et rapidus uorat æquore uortex.¶ Quid si bis centũ:cõsolatio ab aliena calamitate & grauiore.q.d.æquo animo tibi ferenda est fortuna tua:quando aliis longe grauiora acciderunt:& tamen oĩa patienter tulere.¶ Quid:subaudi dicas q̃ miserabile cẽseas.¶ Arcana.i.deposita sine ullis artibus.Hoc modo quo tu pdidisti p fraudẽ.¶ Tã facile:tã impii sunt hoĩes:ut deos ipsos:q oĩum humanarũ operationũ sunt cognitiores:facile cõtẽnant:nec metuant:ne puniant.¶ Ficti uultus:hoĩs est scelerati uultũ fingere: unde Ter. Vultus quoq; hoĩum fingit scelus:nã differẽtiã faciunt ĩter uultũ & faciẽ:ut facies sit ipsa oris species: licet ẽt capiat p tota forma:& quasi factura totius corporis:ut est illud apud Plautũ.Sed earũ nutrix : q̃ sit facie mihi expedit statura nõ magna: corpore aqlo: ipsa ẽ spẽ uẽustiore:atq; oculis pnigris:referturq; nõ solũ ad corpus hoĩs:sed etiã ad alia multa:ut si dicamus:faciẽ cognoscas:faciẽ loci:& faciẽ urbis : hoc est speciẽ:& formã loci:& urbis:uultus uero a uolendo dictus uolũctatẽ ipsam significat hoĩs:q̃ p motu aĩ ĩ facie ostendit.Et licet uultus pprie ad animũ:facies uero ad corpus referat ut mœsto uultu:inato uultu: longa facie:breui facie:ẽ tamẽ quãdo utroq; uti liceat:fœdata facie:fœdato uultu:scissa facie : scisso uultu:conuersa facie:conuerso uultu.¶ Per radios solis: perse:ut scri.Iustinus lib.i.Solẽ unũ deũ eẽ credũt:& equos eidẽ sacratos fuerũt.Herodotus ãt scribit li.i. Persas Soli:lunæq; sacrificat:& telluri:& igni: & aq̃: & uentis : qbus solis gubernantur &c.¶ Tarpeia.i.q̃ ioui assignant:cuius templũ ĩ colle tarpeio sitũ erat: qđ postea(ut diximus superiore satyra)capitolium fuit appellatũ a capite hoĩs ibi inuẽto:quũ fundamẽta iacerentur.Tarpeius aũt est dictus a Tarpeia uirgine ibi a sabinis necata:& sepulta.¶ Frameã martis.i. *Framea* gladiũ martis:licet framea etiam pro hasta accipiat. Tacitus.lib.de germaniæ situ sic inquit.Rari gladiis aut maioribus lanceis utuntur:hastas uel ipsorũ uocabulo frameas gerunt:angusto & breui ferro.Idem Paulo inferius:scutum cum framea gladioq;.De framea etiam meminit Gelius lib.x.Hic aũt a Iuuẽale pro gladio poni uidet:nã Martis est insigne:unde poeta in carmine obscœno sic ait. Nec mauros illũ:per quẽ ualet oculit ensem.Nec latet in tepido palladis hasta sinu:hasta enim est insigne palladis.Ergo sicut pila sunt tela peculiaria romanorum.Gressa gallorũ.Sarissæ macedonum:ita Frameæ sunt germanorũ.¶ Spicula:sagittas.Vergi. *Spiculũ* Nõ pudet auratas phœbũ portare sagittas.Spiculũ pprie appellatur cuspis illa : quæ sagittis præfigit.¶ Vatis *Cyrrheus* cyrrhei.Appollinis:qui delphis oracula dabat ex spelũca:apud quos uicina est cyrrha: nam ab ea ad Delphos incipit ascensio stadia fere.lxxx.hinc ergo dicebatur appollo cyrrheus.Delphi autẽ & cyrrha oppida sunt pho*Delphi* cidis regionis.¶ Per calamos sagittas:q̃ ex calamis fiebãt.Vir.Quũ daphnidis arcum.Fregisti & calamos:cala*Cyrrha* mis oriẽtis populi bella conficiunt calamis spicula addunt irreuocabili hamo noxia.Pli.¶ Puellæ uenatricis: dianæ.¶ Neptune pater ægei.Ferunt enim fabulæ Aegeum regẽ Athenarũ filiũ fuisse Neptuni patrẽ Theseia. ¶ Tuũ tridẽtẽ:fuscinã tuã:Poeta in carmine obscœno.Flumen habet mundi dominus:tenet illud aperte. Nec dat æquoreo fuscina tecta deo.¶ Herculeos arcus:legẽdũ est arcus:nõ artus:de telis.n.ĩtelligit:seqtur namq;. Quicquid habent telorũ armamẽtaria cœli.¶ Armamẽtaria:loca ubi reponunt arma.¶ Si uero pater est.i.si filios habet.¶ Comedã:hoc:si obtestat:ut sibi habeatur fides.¶ Sinciput:aliq dicũt appellatũ esse: quasi semica*Sinciput* put:prioreq; capitis partẽ esse:cui opinioni haud quaq̃ astipulor:nã occipitio opponit frons nõ sinciput. Apuleius in prima apologia loquẽs de quodã Thallo morbo comiciali laborãte sic ait.Facie ulcerosus:frõte & occipitio conquassatus aliud igitur significat sinciput:quod forte adhuc pauci intellexere.Per.Fumosum sinciput aure.Pli.Sincipitia uerrina.Macro.Sinciput aprugnũ pro toto capite poni:uidet apud Plautus ĩ Menechimis. Non est tibi sanum sinciput adolescẽs.Sic etiã apud Persium.Mihi festa luce coquat.Vrtica: & fixa fumosum sinciput aure.Licet illic dixerimus partem eẽ capitis:uideturq; factaq; compositio ex græco & latino asin : qđ est simul & caput quasi totum caput.Flauius Vopiscus in Tacito sic inqt.Cõuiuium uero unius gallinacei ita: ut sinciput adderet:& oua pro omnibus oleribus affatim ministrantibus lactucis impatiẽter illusit . ¶ Flebile: defluendũ mihi.¶ Elixi:aqua cocti aliquore secundũ Var.¶ Phario:ægyptiaco. Pharus.n.ẽ ĩsula cũ turri eiusdem nominis Alexandriæ opposita. De qua nõ pauca Cæsar in cõmentariis. Pli.Stra.Soli.&Luca.Properti. & Ptolemeæ littora capta phari. Acetum autẽ Aegyptiacũ optimũ fuisse ostẽdit.Mart.Amphora niliaci non sit tibi uilis aceti.Esset si uini uilior illa foret.¶ Sũt qui ĩ fortunæ:ĩter philosophos triplex fuit de diis opinio. Alii.n.inter quos fuit pythagoras:negauerũt deos eẽ:alii deos eẽ cẽsuerũt:sed res humanas nõ curare:iiq; fuere Epicurei:alii eẽ & curare. Ait igit Iuue.Multos existere q pythagoræ opinionẽ secuti : existiment deũ nõ eẽ qui res hũanas curet:sed tãtũmõ oĩa nutu naturæ:fortunæue agi:atq; ideo sine aliquo metu scelera pptrent. Alios uero esse qui deos eẽ putent:timeantq; eos:& tamen peierent pluris pecuniam facientes:q̃ iram eorum.

Natura uoluēte uices. Opinionē eoꝝ seq̄t̄ q naturā falso a deo separātes q̄siuere: q̄d prius fuerit natura: an deus. Si natura prior est: ergo deus natus ē. Atq deus nasci nō potuit. Rursus si deus prior ē: nata ē natura: q̄ si nasci potuit natura: icipit nō eē natura. Hinc illud pēdet. Oui. i. meta. Hāc deus & melior litē natura diremit ubi ostēdit naturā eē deo potētiorē: q̄si q̄ ante deū fuerit. Et a q̄ oīa sint orta: quā sententiā tetigit & Claudianus ī laude q̄rti cōsulatus Honorii. Talis ab idæis primeuus iuppiter antris. Possessi stetit arce poli: famulosq̄

Natura quid recepit. Natura tradēte deos. Et idē alibi. Iuppiter: ut phibēt: spaciū quū discere uellet. Naturæ: regni nescius ipse sui. Armigeros utrinq̄ duos æq̄libus alis. Misit

Locus Ouidii ab eois: occiduisq̄ plagis: uñ fallūt illi: q apud Ouidi. exponūt: & .p.i. ut stet expositiue: quum secutus sit poeta eos philosophos: q naturā separarūt: ut dixius a deo: uoluerūtq̄ eā eē potiorē deo: q̄d & Cice. secutus ē ī paradoxis his uerbis. Tu quū tibi siue deus: siue mater (ut ita dicā) rerū oīum: natura dederit animū &c. ubi apte docet deū: & naturā nō eē idē. Rerū āt naturæ patronos fuisse docet Apule. ī pria apologia anaxagorā: Leucippū: Democritū: & epicurū: nā deos abnuere existimabant: solā āt naturā dicebāt eē a q̄: ut dixius oīa nascerent. Sed: ut tradit Lactā. Firmianus melius Sene. oīum stoicoꝝ acutissimus: qui uidit: nil aliud eē naturā q̄ deū. Ergo iqt deū nō laudabimus: cui naturalis ē uirtus: nec. n. illā didicit ex ullo: īmo laudabimus: q̄uis. n. naturalis illa ei sit sibi illā dedit: q̄m deus ip̄a natura ē. Cur igit̄ iqt ortū rerū tribuis naturæ ac detrahis deo.

Natura uoluente uices: & lucis: & anni.
Atq̄ ideo intrepidi quæcunq̄ altaria tangunt.
Est alius metuens: ne crimen pœna sequatur.
Hic putat esse deos: & peierat: atq̄ ita secum.
Decernat quodcunq̄ uolet de corpore nostro
Isis: & irato feriat mea lumina sistro.
Dūmodo uel cæc⁹ teneā: quos abnego: nūmos.
Et phthisis: & uomicæ putres: & dimidiū crus
Sunt tanti? pauper locupletem optare podagrā
Ne dubitet ladas: si non eget anticyra: nec
Archigene: quid enim uelocis gloria plantæ

Voluēte uices: luces: & āni. i. cursus: & uertigines diei: & āni: ac p hoc oē tēporū curriculū. Claudianus anniq̄ meatus. Et lucis: noctisq̄ uices. Atq̄. id. i. ob eā rē ītrepidi iurāt: q a nō putāt eē deos: quos offendāt. Altaria tā. i. aras oīum deoꝝ tāgēdo iurāt. Est alius metuēs: alii īqt sūt: q oīno deos eē credūt & deoꝝ ira metuūt: ne puniant̄ oīno: quū malefecerint: famē peierāt auiditate pecuniæ obcæcati.

Peierar̄ Peierat. Is peierare dr: q datā fidē nō p̄stat. Secū: tacit⁹ ī aīo suo. Decernat: Statuat: & q̄dcūq̄ uolet suppli-

Isis ciū sumat. Sistro. i. hypallage ē .p ip̄a irata Isis Aegyptioꝝ dea cui⁹ sacrificia romæ trāslata p̄cipua ueneratiōe

Locus Ouidii colebāt: putabaturq̄ dea ferire piuros quotiēs p eā iurātes fidē nō seruassēt: uñ Oui. ī pōto. Vidi ergo linigeræ numē uiolasse fatētē. Isidis: isiacos ante sedere focos. Alter ob huic similē priuatus lumīe culpā. Clamabat

Sistrū media se meruisse uia. Vbi locus corrigēd⁹ ē: nā .p liniger scriptū ē linigenæ: de q̄ plura alibi. Sistro: īstrumē-

Phthisis tū erat tīnulū: quo Isidis sacerdotes ī sacris utebant. Apule. lib. xi. meta. æreis & argēteis: īmo uero & aureis sistris argutū tinitū cōstrepētes: & paulopost: sacerdos appropinq̄t dextra .pferēs sistrū. Oui. ī pōto. Et qs ita est

Vomica audax: ut lumine cogat abire. Iactātē pharia tīnula sistra mau? Vel. c. i. ēt cec⁹. Phthisis: dictio ē græca: q̄ corruptionē tabē: maciē significat: ē. n. morb⁹: q hominē paulatī cōsumit [illegible]: q̄d ē corrūpo. Vomicæ. p. uomicæ ulcus ē malignū latēs: & tumēs cū sanie. Intrīsecus: a uomēda sanie dicta: unāquāq̄ p̄tē corpis īfestat. Pli. li. ii. ca. xiii. docet. Ocimū syluestre uomicis uuluæ medri. Celsus ait ī tertio uomicæ finē eē: ut rūpat̄. Sūt. t. ordo ē. Et phthisis & uomicæ pures sūt tāti? Sēsus ē: sūt ne adeo mihi timēda: & æstimāda hæc mala: ut nō negē nūmus. q. d. minimi mihi sūt faciēda p̄ pecūia: dicius. n. tāti ne facis piculū. i. times: ne tātope piculū: ut tātā lucri ansā amittas: legēdūq̄ ē cū iterrogatiōe. Paup locupletē optare podagrā: ne dubitet ladas: supiorē sensū declarat p hæc sequētia: sūt āt uerba piuri. Estq̄ sensus & ordo: ladas: q miræ fuit pnicitatis paup non dubitet optare sibi podagrā diuitē. i. nō dubitet illā uelocitatis gloriā cōtēnere: & optare sibi podagrā q̄ una maxie uelocitas īpedit̄: mō ī diuitias trāseat. Itaq̄ locus ē corrigēdus: ut nō laudas: sed ladas legat̄. Is. n. ut scri. Soli. primā palmā pnicitatis ē adeptus: q ita sub canū puluerē cursitauit: ut ī harēis pēdētibus nulla īdicia relinq̄ret uestigioꝝ: eius meminit & Mart. ī scdo. Quid si p graciles uias petauri. Inuitū iubeas subir̄ ladā: p Ladā aūt oēm

Ladas ītelligit paupē expediti corpis. De lada mēinit & Catul. Nō ladas ego pēniferue p̄seus. Eiusdē meminit & Ci. sic ī retho. ad Herē. li. iiii. Quasi siqs ad olympiacū uenerit cursū & steterit ut mittat̄: īpudētesq̄ illos dicat eē: q curr̄ recœpūt: ip̄e ītra carceres stet: & narret aliis quomō Ladas: aut Bōius cū sicyoniis cursitarūt. Locuplete: ñ expōas: q̄lē patiūt̄ maxie locupletes: sed locupletē podagrā. i. morbū ipsū ī sūma opulētia: q̄d. n. .psit ladæ paupi: si ī pauptate manēdū sit: optare sibi podagrā: q̄ uexāt̄ locupletes: sic ergo exponēdū ē ladas paup mō diuitiis cumulet̄ nō dubitet optar̄: uel podagrā uelocitati suæ aduersatricē mō hēat: uñ largiter: & delicate uiuat

Anticyra sicq̄: cū supiorib⁹ optie cōiūgit̄. Si. n. e. a. uerba piuri. Ladas īqt cursor: ne dubitet si nō eget āticyra. i. si īsan⁹ nō ē: nā āticyra īsula ē: q̄ oli cyparissus noīata ē: ut scri. Pausanias: sed mutato noīe āticyra ē appellata ab āticyro herculis socio: ut uero scri. Stra. ciuitas est ad sinū iacēs maliacū: & Oetā mōtē. Ibi hellebor⁹: siue ueratrū nascebatur: quo ut scribit Plinius hominis insania & mali humores emendantur: & ad ingenium acuendum plurimum ualet: unde Carneades responsurus libris zenonis stoici helleboꝝ candidum sumpsit: de quo multa diximus apud Persi. illic. Ebria ueratro: ergo si nō eget anticyra. i. si nō eget helleboro: quo hominis insania emēdat̄: ac per hoc: si īsanus nō est. Archigene: medico: qui ueluti in delirio feriat uenā ī media frōte: sicuti āte dictū ē. O medici mediā ptūdite uenā. De archigene facta ē mētio ī. vi. saty. illic. Ast uocat archigenē. Quid. n. uelocis: qd inqt .pdest Ladæ pauperi firma corpis ualitudo: & q̄ pedū sit sūma pernicitate: ita ēt: ut in olympicis ludis sæpe palmam reportet: si in paupertate sit uiuendum. q. d. longe utilius est homini morbis: uel grauissimis uexari: dummodo sit in summa rerū opulentia: q̄ sanitatem corporis habere: & in paupertate uiuere.

Præstat: quid præbet utilitatis. Plantæ uelocis: q̄ sit mira pedum pernicitate. Ramus oliuæ: ūt sit uictor in ludis olympicis: ubi uictores oleastro coronabantur: autor Plinius libro decimoquinto. Interq̄ alia certamina cursu potissimum contendit̄: unde uelocis gloria plantæ. Piseæ: pisa: & elis ciuitates sunt peloponesi: īter quas iacet cāpus uastissimus: qui olympia nominatur: ubi ludi celebrabant̄: quia locorum propinq̄tate dicuntur: & pisei & elei: & olympici: siue olympii: non autem: ut falso qdā putauerunt: ab olympo mōte. Esuriens: q̄ sit uictor: & esuriat. i. ut sit pauper. Vt sit magna. Sensus est. Concedo inqt deos eē: & grauiter delinquētibus irasci: tamē ad puniendum lenti sunt: prætereā: si omnes puniendi sunt: lōgum erit: ut me puniant. Ordo est. Ira deorum certe lenta est: ut sit magna. i. q̄uis sit magna: ut sit cōcessio eē deos: sed lētos ad uindictā. Lenta: non festinata. Vale. Lēto. n. gradū ad uindictam sui diuina procedit ira: tarditatēq̄ supplicii grauitate compēsat. Sed & exorabile numen: talia solent sibi cōminisci: qui turpiter uixerūt. Ad me: puniendum. His: talibus delictis. Multi: uerba sunt peccantis: q̄bus occurrit his: q possent dicere sibi cauendum esse a suppliciis legum humanarum: ait: ergo non ignoro hoc quidem: sed tamen multos constat eadem committere crimina: sed diuerso fato: alii puniuntur: alii nō modo non puniuntur: sed honoribus etiam decorantur: quasi colligat: sibi etiam accidere posse: ut pro malefactis beneficia accipiat. Diuerso fato: diuerso euētu. Diadema: idest euectus est ad regiam dignitatem: nam diadema fascia erat (ut supra diximus:) qua caput regis uiciebat̄: a Διαδέω quod est circumligo. Cōfirmat animum: idest animum commasculat. Trepidum formidine diræ culpæ: idest qui formidat: & tremit conscientia diri sceleris. Præcedit: scilicet ip̄e periurus: tanquam innocentiæ suæ confidat. Te uocantem: hoc ē te: qui petis depositum. Nam creditur fiducia: confirmatio rationis: quare tātæ audaciæ sit q̄ multi inqt malicia hominū decepti: putant eum esse innocentem: qui magna cum audacia causam suam tuetur: iccirco audax est: putant enim ex recta cōscientia: & fiducia tantam audaciam proficisci. Ma-

Præstat: & esuriens piseæ ramus oliuæ?
Vt sit magna: tamen certe lenta ira deorum est
Si curant igitur cunctos punire nocentes.
Quando ad me ueniet? sed & exorabile numē
Fortasse experiar: solet his ignoscere: multi
Committūt eadem diuerso crimina fato.
Ille crucem precium sceleris tulit: hic diadema.
Sic animū diræ trepidū formidine culpæ
Confirmant: tunc te sacra ad delubra uocantē
Præcedit: trahere imo ultro: ac uexare paratus.
Nā quū magna malæ superest audacia causæ.
Creditur a multis fiducia: mimū agit ille.
Vrbani qualem fugitiuus scurra catulli.
Tu miser exclamas: ut stentora uincere possis.
Vel potius quantū gradiuus homericus: audis
Iuppiter hæc? nec labra moues: cū mittere uocē
Debueras uel marmoreus: uel aheneus? aut cur
In carbone tuo charta pia thura soluta
Ponimus: & sectum uituli iecur? albaq̄ porci
Omenta? ut uideo nullum discrimē habedū ē
Effigies inter uestras: statuamq̄ batylli

læ causæ: hoc est homini tuenti causam iniquam. Superest: idest abundat. Mimum agit ille: non minore

Mimus inquit strepitu mouetur: & clamore: q̄ si mimum agat: idest fabulam: nam mimus (ut diximus) alibi præter hominem scænicum genus est fabulæ: unde poetæ mimmographi: qualem egit scurra fugitiuus Catulli urbani: nam in fabula Catulli introductus est seruus: qui mirumimmodum clamaret. Exclamas: subaudi Iuppiter: audis hæc. Tu: scilicet ex altera parte. Stentora. Sentor in exercitu fuit græcorum uir magnanimus:

Stētor cuius tantus (ut scribit Homerus in quinto Iliados) erat uocis sonus: quantus aliorum quinquaginta. Gra-

Mars uulneratus diuus homericus: idest mars: quem Homerus libro quinto Iliados ait uulneratum a Diomede tam ingenti uociferatione præ dolore exclamasse: quanta nouem decemue milia uirorum solēt: quum pugnam ineūt: ita ut græci simul: ac troiani territi contremiscerēt. Audis hæc: quæ fiūt a periuris: & sceleratis. Nec labra moues: nec irasceris: nam ferūt Iouem: quum hominibus irascitur: prorumpere in maximos clamores: & buccas inflando mittere fulmina. Ora. Quin Iuppiter ambas iratus buccas inflet. Persius ad sese non clamet Iuppiter ip̄e. Vel marmoreus: etiam ex marmore. Thura ponimus: cur te ut deum: & omnium scelerum uindicem colimus? quasi dicat ob eam rem te colimus: ut humana negocia seuere modereris: scelera ulciscaris. Iecur?

Ometo extra uituli: nam iecur in extis principatum obtinet. Omenta: apud Persium: quū exposuimus. Tot tibi quū in flammas iunicum Omenta: liquescat diximus: autore Celso: Omentum esse intestinum: exteriore parte lene: & strictū eē: ex superiore mollius: cui adeps quoq̄ īnascit̄: q̄ sensu: sicut cerebrū quoq̄: & medulla caret Pli. Omētū mēbranā potius eē docet: quū ait: uētriculi atq̄ ītestina pigui: ac tēui omēto ītegunt̄: p̄terq̄ oua gignētibus. Vt uideo. Sēsus ē: tā negligēter inqt dii res humanas curatis: ut nullum putē eē habēdū: discrimē inter statuas uras: & batylli. Batylli: ītelligit de statua Batylli Samii: de quo Apule. ī secūdo floridoꝝ multa cōme-

Batyll⁹ morat: ait. n. in Samo: q̄ modica ē īsula in mari icario templū iunonis antiq̄tus famigeratū conspici: cuius ante arā statua erat Batylli a polycrate tyrāno dicata: q̄ nihil unquā affectius fuit: hic nō mō dilectus fuit a polycrate: sed ēt ab Anacreōte Teio: unde Apule. sic ait: q polycrati tyrāno dilectus Anacherōta teiū amicitiæ gratia cātillat. Orati. Nō aliter Samio dicūt arsisse Batyllo. Anacreōta teiū. Batyllus itē fuit (ut dixius apud Persi.) Pā-

Batylli tominus. Tris tamē ad numeros satyri moueare batylli. Iuue. alibi. Molli saltāte batyllo. Batylli itē populi sūt Septētriōales Ptole. autor. Batyllus itē īstrumētū ē ferreū ad usū ignis Ora. p̄texta & latū clauū: prunæq̄ batylli: de hæc igit̄ batylli statua ē ītelligēdū: q̄ erexit polycrates cytharœdico statu ī memoriā eius. Sūt q pythagoræ eā falso existimāt: sed phus nequaq̄ a tyrāno dilectus est: q̄ppe eo iā dominari orso .pfugit ex īsula clanculū.

Accipe q̃ contra: audi ēt: q̃ solatia tibi afferre possint: q nullis sunt instructi philosophiæ p̃ceptis: nec stoicoꝝ: nec cynicorū: nec epicurioꝝ: q oēs. s. opes cōtēpserunt: q̃si dicat: unusqsq; uel rudis potest te ī ista pecūiæ amissione optime cōsolari: per qd docet equo aīo oīa esse ferēda: q̃ amiserit: & bona fortunæ contēnenda. Cynicos. Cynicorū sectæ: ut dixius in commētariis Persii illic. Si cynico barbā petulans nonaria uellat: prīceps fuit (autore Laertio) Anthistenes atheniensis: q cū dissereret in gymnasio: qd cynosargin appellabant: non longe a ianuis: cynicū cognomē sectæ suæ dedit. Lactan. uero a canibus cognomē accepisse scri. his uerbis. Quid loq̃r de cynicis: qbus in propatulo coire cum coniugibus mos fuit: qd mirū si a canibus: quoꝝ uisam imitantur etiā uocabulū & nomē traxerūt: cynos. n. græce canis dicit: & cynicos caninus. Quod sane ita fuisse Apule. in. ii. floridorū ostēdit: ubi sic loquit de Crate cynico. Duxit cynicus puellā ī porticū: Ibidē loco celebri: corā luce clarissima accubuit: coramq; uirginem īminuisset paratā pari cōstantia: ni Zeno procinctu paliastri circunstantis coronæ obtutu magistrū in secreto defendisset: ubi mēdum correximus nam ubi legimus duxit cynicus: scriptū era dux cynicus. Aliqui uero cynicos dictos esse putant q eēnt mordaces: ut canes: nā Diogenes (ut scri. Laertius) īterrogatus: q̃re canis diceretur: respōdit: qa in eos: qui dāt blandior: in eos qui non dant oblatro: malos autem mordeo.

Antisthenes Cynici unde

Accipe quæ contra ualeat solatia ferre
Et qui nec cynicos: nec stoica dogmata legit
A cynicis tunica distantia: non epicurum
Suspicit exigui lætum plātaribus horti.
Curentur dubii medicis maioribus ægri.
Tu uenam uel discipulo committe Philippi.
Si nullum in terris tam detestabile factum
Ostendis: taceo: nec pugnis cædere pectus
Te ueto: nec plana faciem contundere palma.
Quādoqdē accepto claudēda est ianua dāno.

Ii autē: ut dixi nobilitatem: & diuitias obiiciebāt: dicētes solam uirtutē sufficere ad beatam uitam: unde Crates cynicus: omnē rem familiarē obiecit: existimans tunc demum manumissum. sola pera & baculo cōtēti cibos mēdicabant: de qbus ita Apule. in prima Apologia. Non sunt qdē ista platonicæ sectæ gestamina: sed cynicæ īsignia familiæ: uerūtamē hæc Diogeni & Antistheni pera & baculus: qd regibus diadema. Diogenes quidē cum Alexādro magno de ueritate regni certabūdus: baculo uice sceptri gloriabatur. Plautus ī persa. Cynicū: esse egentem oportet: parasitū probe. Mart. lib. iiii. Cærea quē nudi tegit uxor abolla grabati. Cui dat latratos obuia turba cibos. Esse putas cynicū deceptus imagine falsa: nō est hic cynicus Cosme: quid ergo canis. Dogmata: sentētias: & opiniones stoicoꝝ: fit aūt dogma a Δεκω qd est sentio: nam q̃ græci dogmata dicunt: latini decreta appellant: unde Sene. li. xv. epistolaꝝ ad Lucil. Nulla ars cōtēplatiua sine decretis suis est: q̃ græci uocant dogmata: nobis uel decreta licet appellare: uel sita: uel placita. Hoc aūt interest inter decreta philosophiæ: & p̃cepta: qd iter clemēta: & mēbra: hæc ex illis depēdēt: illa: & hoꝝ causæ sunt omniū: præcepta. n. pendēt ex decretis. Sūt igit dogmata sectæ uniuscuiusq; decreta: q̃: ut Cicero. est sentētia: p̃dere scelus ē nō minus q̃ patriā: unde scri. Laertius: eā minime sectam appellari: q̃ dogma nō habet. Stoica: sectæ stoicæ prīceps fuit Zeno: a quo primo Zenonii sunt appellati: mox uero stoici a stoa. i. porticu: nā athenis porticus erat: q̃ pysianactia uocabat: referta uaria & multæ sciētiæ pictura polignoti thasii: in qua quū diuersis tpibus iani mille q̃dringenti triginta ciues interfecti fuissent: uoluit zeno locū illū: stabilē atq; inuiolabilē reddere: q̃re cœpit in illa docere: ad quē eo audiēdū discipuli cōfluentes: q antea: ut dixi: zenonii dicebant: postea ab ipsa porticu stoici sunt uocati: autor Laertius: hi autem ita diuitias: & reliqua fortunæ bona abnuebāt: ut nihil præter uirtutē bonū appellarent: dicentes diuitem quicūq; cœlo tegeret. Tunica distantia: nam (ut scribit Augustinus de ciuitate dei) dogmata philosophorum sola habitu fuerunt diuersa: nam quum omnes uirtutem: siue summū: siue solū bonum: dicerent: diuitias uniuersi contēnebant: tunica igitur tātū distabāt stoici a cynicis: q cynici duplici pallio utebant: unde illud Oratii in epistola ad Seuā de cynico. Cōtra quē duplici pēno patiētia uelat. Mirabor: eā uestē duplicē: ut scri. Porphyrio: diploidē appellauere: eādē & Abollā. Mart. ut modo recitauimus li. iiii. Cærea quem nudi tegit uxor abolla grabati. Cui dat latratos obuia turba cibos. Esse putas cynicum &c. de eo sic & Laertius. Primus Antisthenes pallium duplicauit: ipsoq; solo utebantur: baculūq; sumpsit: & perā. Zeno uero stoicorum (ut dixi) princeps patiētissimus fuit: & uictus simplicissimi: crudisq; tātū cibis utebat: & tenui pallio: ita: ut de illo diceret: q eū neq; sæua hyems: nec gelidus imber: nō dura uis morbi: domuerit: neq; torridus sol. Epicurum: epicurus cōtentus fuit exiguo horto: primusq; (ut scribit Plinius li. xix.) īstituit athenis habere hortos in urbe: unde hortorū magister est appellatus: ad quod allusit Papinius lib. i. Syluarum: Delitiæ: quas ipsæ suis digressus athenis. Mallet deserto senior gargecius horto: autor est Laertius summum bonum Epicurum ad Herodotū scripsisse esse in uoluptate: scilicet nō dolere: corpore: aīoq; trāquillū eē & pturbatione uacare: aqua & cibario pane se cōtentū fuisse testatus est. Nō suspicit: nō ueneratur: ac p hoc nō legit. Lætū: contentum. Plātaribus: oleribus. Curent dubii ægri: calamitas inqt tua minima ē: & q̃ nō indiget graui cōsolatore: sed unusqsq; est aptus ad te cōsulādū & dolorē tuū leniēdū: metaphora sumpta est ab ægrotātibus: quibus pro morbi qualitate adhibentur medici. Vel etiam Discipulo Philippi qui imperitus erat sicq; ostēdit: & Philippū: & discipulū fuisse paꝝ peritos. Venā feriēdā: hoc est te ipsum trade cōsolādū: ēt hoī mediocris eruditionis: quū iactura tua sit talis: ut unusqsq; facile possit te cōsolari. Si nu. i. t. Sēsus ē ego nō p̃hibeo te: qn doleas: si potes mihi ostēdere: nullū tale fascinus perpetrari īter mortales. q. d. talia & grauiora solēt mortalibus accidere: ut sit consolatio a comuni miseria. Quandoquidē accepto: nō ueto inq̃ te dolore: quādoqdē ianua ē claudēda. i. quādoqdē nulla tibi amplius ē habēda spes illud domū rediturū: qd amisisti: uideturq; sumptū ex uulgato p̃uerbio: qd solet dici ī eos: q pecoris sui diligētes nō fuere custodes: qbus p derisum imperat: ut accepto dāno: stabulū claudant: ac per hoc sciant: sibi ereptā esse spem recuperādi: quod amiserant.

Locus Apulei

Dogmata Præcepta Decreta

Zeno Zenonii

Pysianactia

Stoici unde

Diplois Abolla

Epicurus

Et maiore domus: a superiore: non ueto in qua qn doleas: q̃doquidē nūmi plangunt maiore gemitu: & suspirio domus. In hoc casu: in amissiōe pecuniæ. Cōtentus diducere: nō. n. satis hēt diducere sūmitatē: uestis: q amisit pecuniā: sed totā scindit nō exponas diducere: neq; uexare. s. in funere: sed in amissiōe pecuniæ. Humore coacto: nō. n. lachrymis fictis plorat: unde bene sequit plorat lachrymis ueris. Sed si cū. ui. ordo ē. Sed cēses te nūc dilitias ponēdū extra cōuiuia: si uides cuncta fora plena simili q̃rela &c. ut sit sensus. Quū uideas ī iudiciis quottidie talia scelera deferri cū acerbis deceptoꝝ q̃relis: non dēs putare te: ut delicatū tælis fortunæ nō eē subiectū.

Et maiore domus gemitu: maiore tumultu
Planguntur nummi: quā funera: nemo dolorē
Fingit in occasu: uestem diducere summam
Contentus uexare oculos humore coacto.
Ploratur lachrymis amissa pecunia ueris.
Sed si cuncta uides simili fora plena quærela.
Si decies lectis diuersa in parte tabellis
Vana superuacui dicunt cirographa ligni.
Arguit ipsorum quos littera: gemaq; princeps
Sardonycus: loculis quæ custoditur eburnis.
Te nunc delitias extra communia censes
Ponendum: quia tu gallinæ filius albæ.
Nos uiles pulli nati infœlicibus ouis.
Rē pateris modicā: & mediocri bile ferendam
Si flectas oculos maiora ad crimina: confer
Conductū latronē: incendia sulphure cœpta.
Atq; dolo: primos quum ianua colligit ignes.
Confer & hos ueteris qui tollunt grandia tēpli
Pocula adorandæ rubiginis: & populorum
Dona: uel antiquo positas a rege coronas.
Hæc ibi si non sunt: minor extat sacrilegus: qui
Radat iaurati femur herculis: & faciem ipsam
Neptuni: qui bracteolam de castore ducat.
An dubitet solitus totum conflare tonantem:
Confer & artifices: mercatoremq; ueneni.
Et deducendū corio bouis in mare: cum quo
Clauditur aduersis innoxia simia fatis.

Cuncta fora: tria erāt romæ: ut diximus ī. ii. saty. fora u̅ra mouemus. Dicūt: debitores & periuri. Chirographa. Chirographū dictū est a απο του κηρος. i. manu & grapho scribo: ē. n. sceda siue tabella manu p̃pria scripta: ergo uana chirographa. i. uanos adulterios: & mēdaces pugillares ligneos: in qbus p̃pria manu scripsit. Alibi Iuue. Debitor aut sūptos pgit nō reddere nūmos. Vana supuacui dicēs chirographi ligni. Lectis ta. lectis ipsis pugillaribus. Diuersa ī par. in parte cōtraria. i. aduersus ipm debitorē. Supuacui: nihil p̃ficiētis: supuacuū eni ē in iudiciū p̃ferre tabellas: debitore oīa negāte. Arguit ip. ordo est. Illi dicūt chirographa eē uana: quos lr̃a ipsoꝝ arguit. i. quos sua ipsoꝝ scriptoꝝ: & signū reuincit: & ostēdit esse ueros debitores. Sardonicus. i. signū cælatū in sardonice: quæ ē in annulo signatorio. Sardonycus āt noīatiuus ē latinus: formatus a genitiuo græco Sardonycos. Onyx gēma ē: cui nomen est cōiunctū: cū Sarda alio lapide: nā Onyci candor est: autore Pli. unguis humani similitudine: item Chrysoliti ex Iaspidis & Sarde: unde noīs societas orit. De hoc plura superius: & illic apud Persi. Cū sardonyce albus. Gēma princeps. Appositio ē: ut sit Sardonycus: q est gēma princeps inter alios p̃ciosos lapillos. Loculis ebu. nā loculi eburnei repositoria erant: & monetæ aureæ: & annulloꝝ. Marti. Hos nisi de flaua loculos īplere moneta. Nō decet argentū uilia ligna ferant. De iis plura in. i. saty. neq;. n. loculis comitātibus itur ad casum tabulæ. Te nūc delitias. Ironicos: & appositio est. Extra cōia: extra cōem sortem: q̃si qui cōibus oīum malis non sis obnoxius. Rem pate. modicā: cōsolatio a minimo detrimento. Cōfer: cōpara tuo dāno. Conductū latronē. i. sicariū mercede conductū ad cædē alicuius. Quū ianua primos. Incēdii grauitatē ostēdit: quo primæ domus p̃tes sūt occupatæ: ut nō facile sit subuenire flagrantibus īferioribus. Pocula tēpli: q sacrilegia cōmittūt. Adorādæ ru. q̃ habēda sūt ī maxima ueneratiōe pp religiosam uetustatē. Et po. do. nā in tēplis dona missa uel a regibus: uel a pp̃lis pie: & religiose seruabant. Et ubi dona reponebāt: donaria sūt appellata. Coronas po. ab an. re. utpote a Romulo cæterisq; regibus: quoꝝ corone in eoꝝ memoriā tēplis deoꝝ affigebant. Hæc ibi: si in tēplis inqt nō sūt dona: & pocula: q̃ surripiāt nō desunt: q minutiora sequant furta: ut q breues: & leues auri bracteolas ex statuis deorū: eradāt. Femur: p̃prie coxā: licet hic poeta uideat posuisse p pectine. De femore & fœminibus dictū ē alibi ante. Bracteolā: tenuē auri laminā: nā auꝝ &c. metalla prīo īcrassiores cudēdo extēdunt laminas: mox in bracteas attenuant: qbus simulachra: & alia iaurant fures īueniebāt: q unguibus bracteas deraderēt. Mar. An magis astuti derasa ē ungue ministri Bractea de fulcro quā reor eē tuo. Tranql. scri. in Cali. Romæ in publico epulo seruū ob detractā lectis argēteā laminā carnifici p̃festī tradidisse. Artifices īducēdi bracteolas: & īaurādi īsigniter dn̄r Bractearii: & Bracteatores. An du. tā tenues bracteas deradere quū ausus sit totū ipm iouē fūdere. q. d. uerebit tā friuola furta sectari: & sacrilegia: q assueuerit grādiora cōmittere. Artifices ue. cōpara tuis icōmodis & eos: q ueneficia exercēt. Et de. i. parricidā: quē p supplicii genus descri. q. n. parētibus manū ītulisset: is uiuus culeo īsutus una cū gallo gallinaceo simia cane & uipera ī mare: aut uicinū aliquē amnē: ut andixius: p̃iiciebant: quo gn̄e supplicii primus dānatus fuit. M. Tul. duūuir: q libꝝ secreta ciuiliū sacroꝝ cōtinētē custodiæ suæ cōmissū corrupt⁹ petrōio sabīo scribēdū dedisset. Nā culeo īsut⁹ ī mare piect⁹ ē: īde gen⁹ supplicii: m̄rop⁹ pricidis lege irrogatū ē: ut pari uīdicta parētū: ac deoꝝ uiolatio expiaret. Nā. P. Maleolus mr̄e īterempta primus oīum insutus culeo in mare p̃cipitatus est: autor Liui. lib. lxviii. ab urbe cōdita. De eodē supplicio ita meminit & Cice. ad Herenniū. lex est q parentē necasse: iudicatus erit: ut is obuolutus: & obligatus corio deuehatur in fluentē. Eiusdē supplicii meminit & in oratione pro Roscio. Corio bouis. i. culeo: nam

Chirographū

Loculi

Donaria

Bractearii

Parricidarum Supplicium

Hæc quota pars scelerũ: q̃ custos gallicus urbis
Vsq; a lucifero: donec lux occidat: audit.
Humani generis mores tibi nosce uolenti
Sufficit una domus: paucos consume dies: &
Dicere te miserum: postq̃ illinc ueneris: aude.
Quis tumidũ guttur miratur ĩ alpibus? aut qs
In meroe crasso maiorem infante mamillam?
Cærula quis stupuit germani lumina? flauam
Cæsariem? & madido torquente cornua cirro?
Nempe quod hæc illis natura ẽ omnibus una.
Ad subitas thracum uolucres: nubemq; sonoram
Pygmæus paruis currit bellator in armis.
Mox impar hosti: raptusq; per aera curuis
Vnguibus a sæua fertur grue: si uideas hoc
Gentibus in nostris risu quatiere: sed illic
Quãq̃ eadẽ assidue spectentur prœlia: ridet
Nemo: ubi tota cohors pede nõ est altior uno.
Nulla ne periuri capitis: fraudisq; nefandæ
Pœna erit? abreptũ crede hũc grauiore cathæ(na
Protinus: & nr̃o (qd plus uelit ira?) necari
Arbitrio: manet illa tamen iactura: nec unquã
Depositũ tibi sospes erit: sed corpore trunco
Inuidiosa dabit minimus solatia sanguis.
At uindicta bonum uita iocundius ipsa.
Nempe hoc indocti: quorũ præcordia nullis
Interdum: aut leuibus uideas flagrantia causis.
Quantulacũq; adeo est occasio: sufficit iræ

culeus saccus erat ex corio bubulo. ⁋ Aduersis fatis: infestis numinibus: quia ipsa id supplicii innoxia patitur. ⁋ Hæc quota pars scelerum: idest hæc est minima pars scelerum eorum: quæ quotidie audit Gallicus præfectus urbis: quasi dicat multo plura cõmittuntur scelera: quæ audit quotidie gallicus q̃ quæ tibi narraui. Fuit enim Rutillius Gallicus urbis præfectus temporibus Domitiani apud quem secundas dignitatis partes obtinuit: ad eum quæ omnia urbis iura ab aliis magistratibus: deferebant̃: unde custos urbis est appellatus. Papi. in Syluis. Dubitataq; sydera cernit. Gallicus: es cœlo diis es germanice cordi. Quis neget? erubuit tãto spolia re ministro. Imperiũ fortuna tuũ: paulopost. Quippe mãet lõgũq; æuo remanẽte manebit. Quẽ penes ĩtrepidæ mitis custodia romæ. Custodẽ igit̃ ĩtellige ipm gallicũ: nõ anserẽ. Quare. n. anserẽ magis noiasset q̃ gallũ: aut aliã auẽ: q̃ audiat illa scelera: & postea qñ audiat: quũ scelera fiũt? an quũ accusant̃: si qñ fiunt possũt & nocturno fieri tpe: imo & frequentius si qñ accusant̃: nũqd adest anser ĩ iudicio? ita ut oĩno absurdũ sit: de ansere intelligi. ⁋ Custos gal. quẽ p̃fectũ urbis Tranql. ĩ Tyberio appellat. Iosephus custodẽ noiat. ⁋ Quota: minima: alibi: quota portio fecis acheæ. Sene. ad Lucil. Et nos ĩter quos freq̃nter ista nũciant̃ quota ps oĩum sumus. i. minima. Mart. Sũma tuæ meleagre fuit q̃ gloria famæ. Est quota Carpophori portio fusus aper. ⁋ Hũani ge. lõga inqt tibi non erit opus indagatiõe: si uoles hoĩum mores noscere una enim domus tibi satis erit ad id cognoscendum. Nam plærunq; una domus tot malis agitatur ut facile possis cognoscere malũ tuum præ illis minimũ esse. ⁋ Mores: uocabulũ medium: ut & bonos & malos mores dicamus. ⁋ Aude dicere te miserũ. quasi dicat non audebis te miserum dicere: quũ longe alii sint te calamitosiores. ⁋ Quis tumidum? hac interrogatiõe: & per uariarum rerum similitudinẽ ostendit: minime ei esse mirandum: si id passus sit: quod & alii patiuntur: in alpibus inquit nemo miratur guttur tumidum: quia scit id uitium esse propemodum oĩbus incolis. q. d. & tu debes non ignorare ubiq; locorum talia scelera cõmitti: ac per hoc minime mirandum: si & tu deceptus es. Guttur aũt inflari docet. Pli. lib. xi. uitio aquarum: quæ potãtur. De qua re ita scribit Victruui. Equicolis autẽ in italia: & alpibus natione Medullorũ est genus aquæ: quã qui bibunt efficiuntur turgidis gutturibus. ⁋ In meroe: insula est ægypti distans a Syene quinq; milibus stadiorum: illic fœminæ mamillas habent infantibus pares: autor Põponius Mela. ⁋ Lumĩa cerulea. Cornelius Tacitus in lib. de situ germaniæ scri. Germanis oculos esse truces & ceruleos: & comas rutilas: quod etiam quottidie uidemus. Orat. Nec fera cerulea domuit germania pube. ⁋ Torquentem. scilicet germanum: qui calamistro sibi capillos cincinatos reddit: & anulatos. Mart. Crinibus in nodum tortis uenere sicambri. ⁋ Cirro: capillo. Persi. Ten cirratorum centum dictata fuisse. ⁋ Nempe q̃ hæc illis: nemo inquit germanorum stupuit: quia a natura omnes idem habent: per quod colligit non esse mirandum Caluino: si id sibi acciderit aliis quottidie: q̃ accidit. ⁋ Pygmæus: pygmæi autore Plini. libro septimo in extrema parte montium indiæ sunt: longitudine ternas spithamas non excedũt a gruibus infestantur aduersus quas expeditionem sumentes caprarum arietumq; dorsis insident armati sagittis: tempore ueris cum agmine ad mare descendunt: oua: pullosq; earum consumunt: ternis mensibus eam conficiunt expeditionem: aliter gregibus resistere non possent. De his non pauca item Gelius & Solinus scripserunt. ⁋ Nulla ne periuri? uerba sunt Caluini: nonne aliquando periuriis punietur. ⁋ Abreptum: uerba Iuuenalis subaudi iri: ut sit abreptum iri. ⁋ Grauiore cathæna: grauioribus uinculis. ⁋ Nostro arbitrio: ut uolumus. ⁋ Quid plus uelit ira: scilicet nostra quã ut puniatur: ita ut uolumus: estq; hoc legendum per parenthesim. ⁋ Manet illa tamen: uerba omnino sunt Iuuenalis quasi respondentis. Caluino quæribundo iacturam suam: tamen manere. Manet inquam. ⁋ Sed dabit solatia minimus sanguis: sed hoc tibi erit solatio: quod necabitur. ⁋ Inuidiosa: quæ tibi inuidiam: & odium contrahent. ⁋ At uindicta: uerba Caluini. ⁋ Nempe hoc indocti: uerba Iuuenalis repræhendentis stultum affectum Caluini: idest uulgus imperitum. h. d. uindictã eẽ bonã: & ea gaudet plurimũ: qa nulla rõne mouet̃: sed solo: ut bestia: appetitu. At uir sapiens: & magnanimus: quũ inimicũ suũ in ptãte sua: ut docet Sene. uiderit: uindictã putabit uindicare potuisse. ⁋ Flagrãtia: æstuãtia. ⁋ Adeo: in tantũ. ⁋ Quantulacũq;: idest minima quæq;. ⁋ Occasio: oportunitatis temporis dr̃ casu ,pueniens.

Rutili9 Gallic9

Quot9

Guttu-rosi ĩ alpibus

Pyg-mæi

Chrysippus non dicet idem: nec mite thaletis
Ingenium: dulciq; senex uicinus hymeto.
Qui partem acceptæ sæua iter uincla cicutæ
Accusatori nollet dare: plurima fœlix
Paulatim uitia: atq; errores exuit omnes
Prima docens rectum sapiẽtia: quippe minuti
Semper: & ĩfirmi est animi: exiguiq; uoluptas
Vltio: continuo sic collige: quod uindicta
Nemo magis gaudet: q̃ fœmia: cur tamẽ hos tu
Euasisse putes: quos diri conscia facti
Mens habet attonitos: & surdo uerbere cædit
Occultum quatiente animo tortore flagellum?
Pœna autem uehemens: ac multo sæuior illis.
Quas & cæditius grauis iuenit: & rhadamãt9.
Nocte: dieq; suum gestare in pectore testem.

⁋ Chrysippus non dicet idemq;: hoc est uir sapiens non dicet uindictam bonam eẽ: nec ullo modo laudabit. Chrysippus stoicæ disciplinæ fuit philosophus: de quo supra & apud Persium. Illic inuentor chrysippe tui finitor acerui. Solensis fuit: uel ut alii dicitur Tarsensis Apollini filius: subtilitate disputãdi adeo acer: ut illud iactatum sit: deos: si dialectica uti uellent: non alia usuros q̃ chrysippea. ⁋ Mite ĩgenium thaletis: color est rhetoricus: qui dicitur circuitio: idest ipse thales mitis: ingenii & naturæ. Hic milesius fuit unus ex septem sapientibus: qui ut scribit Laertius: gratias triplici causa fortunæ se agere dicebat: primo q̃ non belua: deinde q̃ uir: non mulier. Tertio q̃ græcus natus esset: non barbarus. ⁋ Senex. i. Socrates atheniẽsis phylosophus: clarissimus filius Sophronisci marmorarii: & phanaretæ obstetricis: primus fuit: qui ut est autor Cic. in tusculanis: philosophiã e cœlo reuocauit: coegitq; de uita: & moribus: rebusq; bonis: & malis q̃rere: quũ ante illum philosophi oẽs rebus physicis perscrutando operam tantũmodo impẽderent. Sed hic quum aliquãdo Anytum atheniensem uirũ locupletem & factiosum rideret: ob eius ineptias Aristophanes comicus doctus quidem: sed homo parum probatus: accepta grandi pecunia ab Anyto contra Socratẽ comœdiã scripsit: cuius ĩscriptio est nephele. i. nebulæ qua quidẽ inter cæteras criminationes illud cõfixit: ab eo nebulas coli: & Atheniensiũ religiones obtrectari: & præter hæc iuuenũ mentes sic ĩbuere: ut parentibus manus inferre pie & officiose possent: quæ res accusantibus Anyto: lycone: & Melito (ut Plato in Apologia p Socrate scri.) quũ uniuersum populũ in Socratẽ cõcitasset: furore quodã: & ira morte dãnatus ẽ: q paterã cicutæ publicitus datã ĩtrepide hausit: tantũq; abfuit: ut ultionẽ q̃rere: ut cõtẽderet sp illum miseriorẽ eẽ: q faciat q̃ qui afficiat̃ iniuria. Laertius autor. ⁋ Hymeto dulci: patriã designat: mons ẽ terræ Atticæ: ubi optimũ ,puenit mel: unde dulcẽ appellauit: sic & Vale. Flac. li. i. Et ĩ dulcẽ reges dimittit hymetõ. ⁋ Cicutæ: ait Pli. cicutã eẽ: uenenũ publicã atheniẽsum pœnã iuisam: ẽ. n. herba semẽ hñs noxiũ: ei & foliis refrigeratoria uis ẽ: uino epota hoĩem pimit sine ullo remedio. ⁋ Inter uin. in carcere: nã illic (ut dixius) data ẽ ei cicuta. ⁋ Accusatori: ,p accusatoribus suis: nã tres: ut dixius: fuerunt: Anytus Lycon: & melitus. ⁋ Plurima fœ. sensus ẽ nõ est inqt migꝫ: si tales: phi cõsentiunt uindictã nõ esse q̃rendã: qa phia ea est: q̃ rectã uiuẽdi uiã docet: nã: ut scri. Ci. in tusculanis: uitiorꝫ oĩum est expultrix: uirtutũ ĩdagatrix. ⁋ Sapientia. i. phia moralis: q̃ quũ antea (ut dixius supius) sapiẽtia noiaret̃: a pythagora: ut scri. Ci. ĩ tusculanis: phia ẽ appellata: quũ se apud Leontẽ philisiorũ prĩcipẽ nõ sapientẽ: sed phum noiasset. i. sapiẽtiæ studiosum. ⁋ Exuit de. i. docet: ut deponant̃ uitia: & errores aĩ nã docet uitia eẽ exterminãda: rectũ aũt hoc ẽ uirtutẽ sequẽdã: nã rectũ dr̃: autore Ci. qđ cũ uirtute fit. Sene. li. xv. epi. ad Lucil. sic scri. Antiq̃ inqt sapiẽtia nihil aliud q̃ faciẽda & uitanda p̃cepit. ⁋ Ai minuti: ai pusilli. ⁋ Magni. n. est aĩ iniurias obliuisci: ordo aũt est. Vltio uoluptas aĩ minuti. ⁋ Sic col. sic conclude Persi. Mendose colligis. i. cõcludis. ⁋ Magis q̃ fœmina: nã sexus fœmineus quãto minus hẽt roboris & firmitatis tãto facilius ab affectibus superat̃. ⁋ Hos: periuros. ⁋ Euasisse. s. culpæ suppliciũ nõ ẽ inqt: q̃ putes eos nõ torq̃ri: nã sp autor sceleris flagello cõscientiæ castigat̃: unde supra: prĩa ẽ hæc ultio: q̃ se iudice: nemo nocẽs absoluit̃. Sene. ad Luci. Tuta scelera eẽ nõ possũt: qa prĩo illa & maxĩa peccãtiũ ẽ pœna peccasse. ⁋ Surdo uer. occulto nec ab aliis ĩtellecto: quũ interius a cõsciẽtia flagellat̃. ⁋ Aĩo tor. i. aĩo p̃stante officiũ tortoris: nã eũ punit cõscientia. ⁋ Pœna ãt ue. grauis ostẽdit poeta lõge grauiores eẽ aĩ q̃ corporis cruciatus: iuxta illud Ouid. Mens ẽ quæ sentiat ictus. Ordo est aũt & sensus: gestare suũ testẽ die & nocte in pectore. i. cõscientiã: quæ testis est sceleris pꝑpetrati: est pœna uehemẽs: & multo seuior illis. s. penis q̃s cæditius grauis inuenit. Cæditius. n. nomẽ est iudicis tpibus poetæ: de quo scrib. ẽt saty. ulti. Cæditio & fusco. Cæditii meminit & Tacitus. Dũ uitelius inqt resignare imperiũ uoluisset: postremo inqt fleto p̃pediente assistẽti cõsilii Cæditius simplex: erat exolutũ a latere pugionẽ: uelut ius necis: uitæq; ciuiũ reddebat. ⁋ Rhadamãthus: filius fuit iouis ex asia cõstitutus iudex a p̃re apud ĩferos: de quo plura dixius in. i. saty. illic. Quas torqueat umbras Aeacus. ⁋ Spartano cuidã: ostẽdit poeta fieri nõ posse: ut iis: q pecuniã abnegauerit: careat supplicio: quũ glaucus lacedæmonius tota cũ ,ple ĩterierit: nõ solũ: qa depositũ non reddiderit: sed q̃ cogitauerit aliq̃do de eo nõ reddẽdo: hãc historiã luculẽtissime scripsit Hero. in. vi. Fuit. n. glaucus uir lacedæmonius uitæ sanctitate satis celebratus: ad quẽ uir qdã milesius fluctuante Ionia assiduis bellis diuendita dimidia parte bonorꝫ uenit. apud eũ pecuniã deposuit: existimans fore: ut & salua esset: & sibi redderetur: quũ allatis symbolis reposceret: Glaucus accepta pecunia cõsuluit oraculũ Apollinis an orco. i. iureiurando pecuniã prædaretur: quã apud se depositã a quodã milesio filii eius reposcebant. Respõdit Pythia his uersibus. Glauce expedit ad breue tp̃s orco. i. iureiurãdo uicisse: ĩteruertisseq; nummos: atorci natus q caret noĩe: q manibus: q nullis ẽ pedibus: rapide aduẽit: rapide: ut pdat oẽm ,plẽ: & domũ. His auditis Glaucus ueniã sibi eorꝫ: q̃ dixisset deũ obsecrabat. Cui pythia inqt: idẽ pollere tentare deũ: & facere: tunc Glaucus accitis milesiis pecuniã reddidit. Cui nulla soboles: nec domus superfuit: q̃ illius censeretur: sed & sparta radicitus extincta est, Ita bonum est nihil aliud deposito cogitare: quã ut repetentibus reddatur.

Chry-sippus

Thales

Socra-tes

Hyme-tus

Cicuta

Rectũ

Cædi-tius

Glauc9

¶ Pythia uates.i. Apollinis uates:nam per puellam instinctu numinis furiosam apollo dabat responsa: unde Diuus Hierony.contra Iouinianū:Furiosas Apollinis uates legimus.Sta.lib.iii.Thebai.Dū pallida uirgo tremendas.Nunciet ambages.Nam constat:ut docet Stra.diuinū:illud domiciliū:unde oracula dabant: ꝓfundam & curuā fuisse spelunca:nō admodū lato ore patentē:unde spūs sacro effläre numine referret. Excelsum aūt ostio iminere tripodē:quē quū pythia uates inscenderit:hausto diuinationis spiritu dei respōsa referre & metro & soluta oratione.Phemonoē apollinis filiā primā diuinantē pythiā ferunt:pythia dicta est:qa ut græci fabulant:apollo pythius est noiatus a serpente pythone:quē ipse in prima infantia sagittis confecit:quum belua cunas:in qbus ipse cū diana sorore iacebat iuasisset:ipse autē python dictus est ἀπο τησ πηθοσ .ia putrefactione terræ:ná natus est post Deucalionis diluuiū:ut scri.Ouid.de hoc ēt Macro.¶ Depositū:ē qđ custodiendū alicui datū est dictū:ex eo ꝙ ponitur:ꝓpositio.n.deauget:depositū: ut ostēdat totū fidei eius cōmissum:qđ ad custodiā rei ptinet. Hæc Vlpia.¶ Nō moribus:nō bonitate naturæ.¶ Adyti: adytū græci locū tēpli secretioré:& penitioré appellarūt:quasi inaccessibile: ab a particula primatiua & δυω qđ est igredior.¶ Et quis.Ordo est:extinctus é cū ꝓpinquis deductis ex gente:quis longa.¶ Sola uoluntas peccandi:ut ostēdat nō mō deo displicere nefaria hoium opera: sed etiā turpes cogitatus.¶ Facti crimen habet:qaliqd inqt turpe meditatur nihilo secius peccat q̄ q turpiter aliqd perpetrat.¶ Cedo si comata peregit:subaudi quātū supplicii credis eē delinquenti quū turpi ope se cōmaculauit.q.d.illū esse insidiuo aī cruciatu:unde:sequitur ꝓpetua anxietas. Molares:sunt appellati dētes:q cibos molant:& cōficiant:sunt aūt a caninis introrsum recedentes.¶ Albani ueteris.Albanū uinū inter optima uina est celebratū.¶ Ostendas melius.i.si ēt melius albano:ostēdere uolueris.¶ Cogit in frontē uino.i.frons crispatur:ac si biberit falernū austerū.¶ Noctē bre.Sensus est:si forte inqt qti nocturnæ se tradidit: cōtinuo ꝓ somniū se uidere existimat:& templum ubi peierauit:& te ipum quem decepit.¶ Et qđ præcipu.ordo ē & sensus:& uidet te in somnis:quod.i.quæ res urget mentem.i.cruciat præcipuis sudoribus proueni entibus ex conscientia sceleris.¶ Tua sacra: ordo est tua imago sacra:& maior humana turbat pauidum ná existimat se uidere imaginem amici circūeunti:sacra quadā:& uenerabili spē:& maiore humana effigie:q̄lia sæpe solent uideri:unde Trangl.in Claudio sic scri.De druso eius patre.Hostē etiā frequēter cæsum:ac penitus in intimas solitudines actū nō prius destitit inseq:q̄ spēs barbaræ mulieris humana amplior uictorem tendere ultra sermone latino prohibuisset.¶ Fateri:se peccasse.¶ Exanimes.scilicet sut. ¶ Non quasi fortuitu:ordo est & sensus. Exanimes sunt:quasi ignis cadat non fortuitu: nec rabie uētorum:sed cadat iratus:ut uindicet.Dicendo autē fortuitu sequitur Epicuros:qui diuinam prouidētiam tollentes:omnia casu moueri putabant:rabie uentorum:rem phisicam perfequitur:nam fulmen ut autores sunt Plini.& Sene.ignis est coactus:ipulsu uentorum tactus.¶ Ignis.idest fulmen: quæ ut dixi: uis quædam est ignea.¶ Illa nihil nocuit:si prima iquit illa tempestas nihil nocuit:proxima maiore angore timetur:ueluti a diis dilata ī eius grauius exitium.¶ Dolorem lateris:morbum uidetur intelligere:quem græci pleuritida uocant.i.dolorem laterum:a quo pleuritis cus:πλευρα enim latus significat.¶ Non audent ꝓmittere:quasi qui sciant deos sibi iratos ob scelera sua: qui non facile placentur impiorum sacrificiis.¶ Cristā galli:scri.Pli.lib.x.de gallis sic:ex iis etiam fibræ sunt: quæ nō aliter q̄ optimæ uictimæ diis sunt gratæ.¶ Laribus.Lares dii erāt:quos unusqsq priuatim domi suæ colebat:de iis multa ī supiore Satyra:& illic apd Persi.laribus donata pepēdit.¶ Nō ē dignior uita.s.q̄ ipi nocētes.

Spartano cuidam respondit pythia uates.
Haud impunitū quodā fore:qđ dubitaret
Depositum retinere:& fraudem iure tueri
Iurando:quærebat enim quæ numinis esset
Mens:& an hoc illi facinus suaderet apollo.
Reddidit ergo metu nō moribus:& tamen oē
Vocē adyti dignā templo:ueramq; probauit.
Extinctus tota pariter cum prole:domoq;
Et quāuis longa deductis gente propinquis.
Has patitur pœnas peccandi sola uoluntas.
Nam scelus intra se tacitu qui cogitat ullum.
Facti crimen habet:cedo si conata peregit?
Perpetua anxietas:nec mensæ tempore cessat
Faucibus:ut morbo siccis:interq; molares
Difficili crescente cibo:sed uina mi∫ellus
Expuit:albani ueteris præciosa senectus
Displicet:ostendas melius: densissima ruga
Cogitur in frontem:uelut acri ducta falerno.
Nocte breuem:si forte indulsit cura soporem.
Et toto uerlata thoro iam membra quiescant.
Continuo templum:& uiolati numinis aras.
Et quod præcipuis mentem sudoribus urget.
Te uidet in somnis:tua sacra:& maior imago
Humana turbat pauidum:cogitq; fateri.
Hi sut qui trepidāt:& ad oia fulgura pallent
Q uū tonat:exaies quoq; prio murmure cœli.
Non quasi fortuitu:nec uentorum rabie: sed
Iratus cadat in terras:& uindicet ignis.
Illa nihil nocuit: cura grauiore timetur
Proxima tempestas:uelut hoc dilata sereno.
Præterea lateris uigili cum febre dolorem
Si cœpere pati:missum ad sua corpora morbū
Infesto credunt a numine:saxa deorum
Hæc:& tela putant: pecudē spondere sacello
Balantem:& laribus cristam promittere galli
Non audent:qđ enim sperare nocentibus ægris
Concessum:uel quæ non dignior hostia uita.

¶ Mobilis & uaria est.Hoc q̄ potissimū est ad consolationē.Caluini. Ait enim malos uariā & mobilē esse naturam:ut ad peccandū constantes sint:moxq; peracto scelere sua cognoscant male facta:sed tamen natura impellente ad pristina uitia se redire:ut ꝓ hoc colligat:improbū hominē totiens peccaturū:ut aliquādo deprehendatur:soluatq; penas.¶ Malos nocentiū:& sceleratos.¶ Supereſt cō.i.magna adest constātia in scelere cōmittendo.¶ Peractis crimi.cōmisso scelere incipiunt cognoscere errorē suū.¶ Natura re.i.ipsi scelerati:q̄si naturæ imperio redeunt ad mores dānatos.i.ad uitia:& scelera.¶ Fixa.s.natura.¶ Nescia mu. Ter. Vbi aſus mala se cupiditate semel deuinxit:necesse est eadē cōsilia conseq consimilia.¶ Nā quis peccādi.i.qs unq̄ cœpit peccare:ut postea sua spōte.i.desisteret.¶ Attrita frōte.i.pfricata:ná perfricare frontē est pudorē deponere. Quin.pfrica frontē:& dic te erubescere nō posse. Mar.Et si perfricuit frontē posuitq; pudorē:hoc aūt dicit poeta:ut speciem iniiciat caluino: periurū illū daturū pœnas:quia cōmittet alia scelera:in qbus depræhendet.¶ Dabit in laqueū.i.scelera cōmittet: & sic capiet laqueo:sumpta est metaphora a feris: q̄ cassibus capiunt.¶ Vncū:trahet.n.unco ī scalas gémonias:unde alibi Seianus ducit unco.¶ Aut rupē mariis:aut ī ſulas relegabit:unde supra.Aude aliqd breuibus gyaris:& carcere dignū.¶ Aegei: ægeū mare dictū est:ut qda uolūt:ab Aegeo neptuni filio:q̄ se in mare ꝓcipitauit:ut scrib.Ouid.Pli.uero tradit a scopulo præ se ferēte spēm capræ:q̄ ita a græcis appellat repēte in medio mari exiliens:αιγα.n.caprā noiant. ¶ Magnis.e.magnis ciuib9 exultātib9:notat tpa sua:qbus multi ob multa scelera relegabant.¶ Nois iuamici tui piuri.¶ Surdā:ut nō audiat piuria.¶ Thyresiā.i.cæcū q̄lis fuit Thyresias thebanus:cui oculos eruisse iunonē tradūt fabulæ:qa orta cōtentiōe iter Iouē & Iunonē:q̄ nā eēt maior uoluptas uiri: an mulieris ī coitu: electus iudex affirmauerit:mulieris eē maiorē:ob quā calamitatē iuppiter ei cōcessit:ut futura uaticinaretur.

Iunii Iuuenalis Aquinatis Satyra. XIIII.

Plurima sunt fuscine: ostēdat hac saty.nec sine sūma idignatiōe:parētes eē ī cā:ut filii existāt scelerati:& ad pluria uitia,pniqa eoꝝ exēplis:& ꝓceptis teneræ mentes ad uita facile formēt.Sed auaꝝ maximi ſectat:q ad auariciā exercēdā:& ꝓceptis:& exēplis filiū instituit. Itaq; monet poeta oportere parētes eē optimis moribus:& ſūma cū synceritate uitæ alēdos filios:ut boni habeāt:un Plut.recte scripsit illd de liberis educādis:añ oia op9 ē:ut pres nō solū nihil peccādo:uerū ēt hōeste singula pagēdo māifestū sese filiis exēplar exhibeāt:ut eoꝝ uitā q̄si qddā speculū ituētes:ab operū ſil & sermonū turpitudie se penitus auertāt.¶ Digna fa.ſi.i.turpi ſamia.i.digna:q̄ cōuiciis reprehēdāt. ¶ Maculā&.r.q afferāt turpitudinē uitæ nitidæ:trāslatio a uestibus:q̄ sordidāt.¶ Quæm.i.p.hīc ē illa. Quīti.idignatio i.ii.li.Vtinā liberoꝝ nroꝝ mores ſi ipi pderem 9ifantiā statī delīciis soluīt mollis illa educatio q̄ idulgētiā uocam9:neruos oīs mētis:& corpis fragit:qd nō adult9 cōcupiſcet:q̄ ī purpuris repit:lā coccū itelligit:iā cōchiliū poscit:gaudemus ſi qd licētius dixerit:uerba nec alexādrinis qdē pmittēda deliciis risu:& oſculo excipim9:nec migꝝ nos docuim9: ex nobis audierūt nras amicas:nros ꝓcubinos uidēt oē cōuiuiū obscenis cāticis ſtrepit:pudēda dictu spectāt fit ex iis ꝙsuetudo:deīde nā discūt hæc miseri añq̄ sciāt uitia eē:ide soluti ad fluētes ñ accipiūt ex scolis mala ista ſ3 ī scolis afferūt.¶ Mōſtrāt.ſe,male uiuāt.¶ Tradūt.ſ.ꝓceptis eos istruēdo.¶ Si.d.ſ.oñdit poeta exēplo pīno facile teneꝝ filiū ad oīa excitari:ná ſi pr̄ iqt alea delectat:eodē ſtati fili9 capiſ studio.¶ Alea.d.bū āt dāno ſa:ná grādi cū aceruo pecūiæ ad ludū descēdebat:uñ ī.i.saty.neq;n.loculis cōitatib9 itur. Ad casum tabulæ:posita sed ludiſ arca.De alea dixīus in.i.saty.illic alea:q̄n os aios. Bullat9 adhuc ī ꝑtexta:ná pueri usq; ad q̄rtūdecimū ætatis sue annū ꝑtextā & bullā gestabāt:erat enī bulla aurea insigne puerorū ꝑtextatoꝝ quæ dependebat a pectore:ut significaret eā ætatē alterius regēdā cōsilio:dicta a bulli:qđ est cōſiliū:aut qa eā partē corporis bulla cōtīgat.i.pectus:ī quo naturale māet cōſiliū:aut ut scri.Pediāus q̄si bullētis ſinus cōiens pectusq; puerile de bulla:& ꝑtexta mīta Mar.li.i.Sat.tit9 Li.li.i.deca.& nos apd Persi.illic:bullaq; ſuccīctis laris9 donata pepēdit. Bulla

¶ Eadem ar. eadé ludi instia. ¶ Fritillo: exponunt nonnulli fritillū esse alueolū: hoc est tabulā lusoriam: in qua discurrūt tessere. Porphy. uero enarrās illud apud Orat. i. ii. sermonū. Mitteret ī pyrgū talos: nō alueolū iterp tat: sed pyrgū. i. uasculū: quo cōiecti tali: agitatiq; mittūt ī alueolū, cuius effigies istar turriculæ ē: unde & nomé accipit: pyrgos. n. turrim significat. De quo sic ēt Sidonius Apollinaris. Altera expte frater meus Domitius hō grāe sūmæ: sūmi leporis tesseras cæpat: q tiebatq; quo uelut classyco ad pyrgū uocabat aleatores. Idē alibi. Hic pmēs teretes pilas trochoiq;. Hic talos crepitātibus fritillis. Est igit fritillus idē qđ pyrgus. De quo aliq; falso putāt Persi. itellexisse illic. Angustæ collo nō fallier orcæ. Nā ut ī cōmētariis nīis expositum est ludū itellexit nucū quo maxie pueri delectāt. Nā in terrā uasculū defiebāt: in qđ mediocri disiātes interuallo nuces iacebāt. uñ Ouid. in carmīe de nuce. Vas quoq; sæpe cauū spacio distāte locāt. In quo missa lenux cadit una manu. Sicq; poeta docet Persiū ut puerq; nō solū talis: sed & nucibus delectatū id etiam Mar. uidet sentire li. xiiii. Nec timet edilē moto spectare fritillo. ¶ Paruo: ætati cōgruo. Nullā inqt de se spem relinqt ppinqs. ¶ Nec de se. i. q; sit futurus me lioribus moribus q; fuit pr. ¶ Melius de se. s. q; de prēsuo. ¶ Radere: detrahere corticē ex tuberibus: cultello. n. radūt: quū ī cœna apponūt. ¶ Tubera te. Tubera ī gūe fungoꝝ numerāt. Mart. Rūpimus altricem sūmo de uertice terrā. Tubera boletis poma scda sumus. Ea undiq; terra circūdata nascūt: nulliq; fibris nixa: aut sāltē capillamētis: neq; terræ cohærēt: cortice ēt icludunt: ut plane: nec terrā ee possimus dicere neq; aliud q; ferræ callū. Pli. De iis ēt dixius i. v. saty. illic: post hūc radunt tubera terræ. ¶ Boletū: lautæ gulæ fuisse ostēdit alibi Iuuena. Boletus domino: sed qualē Claudius edit: in genere fungoꝝ est. Eius cibi aut dissimū fuisse claudiū docet Tranql. sic. Alii tradūt domestico cōiuio p ipam Agrippinā: q boletū medicatū auidissimo ciboꝝ taliū obtulerat. ¶ Ficedulas: auis est: q nomé accepit a fico. Mart. Quū me ficus alat: quū pascar dulcib⁹ uuis. Cur potius nomē nō dedit uua mihi. Optimi ē saporis Mar. Patulo ficedula lūbo. Quū tibi forte daf: si sapis adde piper. Hæc át p autūnū: autore Pli. mutat colorē: & formā: uocaturq; Melāchoriphus. ¶ Lautæ gu. iter alias aues ostēdit Gelius lib. xiiii. scri. n. fuisse q negarēt: ullā auem pter ficedulā tota comesse oportere superioré partē auiū: atq; altiliū qui edūt eos palatū non hēre dī autē Sycalis. Eodē iure eodē genere cōdimēti: quo pr mergebat. ¶ Natātes. i. iure cōditas. Nā obsonia triplici apud ueteres mō cōdiebant: ut eēnt: aut assa: aut frixa: aut elixa. i. iurulenta: unde & Celsus ait. Tū res eadē magis alit iurulenta q; assa: magis assa: q; frixa. Ergo iure natātes nō: assas nō frixas: sed iurulentas. i. iure conditas: ut in patina cū iure apponerent. Apuleius iusculentū appellat: q; dicimus iurulentū. ¶ Nebulone. i. nullius pcii. Nā nebulones: & tenebriones dicti sunt: q mendaciis & astutiis suis nebulā qdā: & tenebras obiiciunt: aut nebulones: q non pluris sunt q nebulæ. ¶ Patente: subaudi mōstrante ab iferiore. ¶ Cana gula. i. patre cano guloso. ¶ Monstrante. s. quū de se malū pbeat exēplū. ¶ Quū septimus annus: sensus est: ubi puer septimū ætatis annū transierit: a cōsuetudine paterna bene cœnādi non discedet: quū fuerit iam ea ætate instructus: licet adsint mille magistri: qui studeant salutaribus præceptis ad modestiā: & frugalitatē: reuocare. ¶ Nondū renato dente. Nam ut scri. Macro. lib. i. de somnio Scipionis post septē menses dentes incipiunt mandibulis emergere: & post annos septem dentes: qui primi emerserant: aliis aptioribus ad cibum solidū nascentibus cedunt: eodēq; anno. i. septimo plene absoluitur integritas loquendi. Pli. idem fere dicit libro septimo: eosdem decidere anno: alioq; suffici. ¶ Magistros barbatos: philosophos: qui barbati incedebant. Persius. Si cynico barbam petulans nonaria uellat. & alibi. Barbatum hoc crede magistrū: dicere. ¶ Non degenerare: non esse absimilis amoribus paternis: ut habeat culinam multiiugis: præciosisq; obsoniis instructam. ¶ Mitem animū: cum interrogatione & indignatione hæc legenda sunt: ut sit sensus. ¶ Docet ne pater filium suum: ut animo sit mitti: & benigno: & moribus æquis: modicis erroribus. i. ut sit æquus: & clemens modicis seruorum erroribus: & seruos cōstare eadem materia: qua nos: an potius docet uti crudelitate? Sicq; parentū sæuam: & truculentā doctrinam in liberos suos insectatur: qui eos potius sæuitiam docet: quā clementiā. ¶ Præcipit mitem aium. i. ut sit semp animo mitti? quasi dicat nō præcipit: nam præcipere aium mitem est præcipiendo docere: ut habeat animū mitem: sic dictum quemadmodum illud inferius. Nam quisquis magni census pcipit amorē. ¶ Mores æquos. erro. modicis: ne grauius puniat seruos q; eorum extitere errata: ergo mores æquos. i. æquales delictis: ut si tales mores habeat ad punidos seruos: ut p criminis qualitate adhibeatur castigatio: ne maior sit pœna quā culpa: ut si errata modica sūt: modica etiā sit castigatio: ut magis ad clementiam q; ad sæuitiam inclinetur. ¶ Eadem materia: plærisq; enim adeo inhumani sunt: ut putent seruos a bestiis non distare: & pinde in eos sunt crudeles: unde alibi Iuuena. Itacipio physici oēs homines ex anima & corpore cōstare dicunt. ¶ Paribusq; elemētis: paribus principiis: q; principa sūt ab elemētis. ¶ An sæuire docet Rutilus: ponit Rutilū pro quocūq; paréte crudeli: Nam quidā Rutilus fuit: ut diximus in satyra. xi. temporibus poetæ: qui absumptis per luxū diuitiis ad gladiaturā se contulit.

Fritillus
Pyrgus
Tuber
Ficedula
Sycalis
Iurulentum
iusculentum
Constō

Bullatus: paruoq; eadem mouet arma fritillo.
Nec de se melius cuiq; sperare propinquo
Concedit iuuenis: qui radere turba terræ.
Boletum condire: & eodem iure natantes
Mergere ficedulas didicit nebulone parente.
Et cana monstrante gula: quū septimus annus
Transierit puero nondum oi dente renato.
Barbatos licet admoueas mille inde magistros.
Hinc totidem: cupiet lauto cœnare parato
Semper: & a magna non degenerare culina.
Mite aium: & mores modicis erroribus æquos
Præcipit: atq; aios seruorū: & corpora: nostra
Materia constare putat: paribusq; elementis.
An sæuire docet rutilus: qui gaudet acerbo

Syren dolcedinē cantus
Cynedus ministris et lenonibus

QVARTADECIMA

¶ Plagarū: uerberū: nā plagas pro uerberibus dicimus: unde apud Plautū frequēs est: ubi sunt plagipati. i. plagas: & uerbera patientes. ¶ Antiphates. i. ipse pr sæuus: ut Antiphates fuit. Nā antiphates Lestrigonū fuit rex: q in cāpania formiis: ut scri. Pli. iuxta Caietā sedē suā habuere. Sylius. Et regnata lamo caieta: domusq; Antiphatæ cōpressā freto: carnibus uescebant humanis: unde Papinius prio Syluaꝝ. Littusq; cruēti Antiphatæ. Thucydides tamē li. vi. histoꝝ ubi de Sicilia loquit: Lestrigonas fabulosos ee arbitrat: scrib. Homerū in odissea Vlyssem pueniss domū Antiphatæ regis læstrigonū: quē uxore foco accersiuit: & unū ex sociis missis ab Vlysse ab eo fuisse absumptū: reliqs terrore diffugiētibus.

Antiphates

Plagarum strepitu: & nullam sirena flagellis
Comparat antiphates trepidi laris: ac polyphe
Tum fœlix quoties aliqs tortore uocato
Vritur ardenti duo propter lintea ferro.
Quid suadet iuueni lætus stridore cathenæ.
Quē mire afficiunt inscripta ergastula: carcer
Rusticus: expectes ut non sit adultera largæ
Filia: quæ nunq maternos dicere mœchos
Tam cito: nec tanto poterit contexere cursu.
Vt non fer dicies respiret: conscia matri
Virgo fuit: cæras nunc hac dictante puellas
Implet: & ad mœchos dat eisdē ferre cinædis.
Sic natura iubet: uelocius: & citius nos
Corrupunt uitioꝝ exepla domestica: magnis
Quorum subeant aios autoribus: unus: & alter
Forsitā hæc spernāt iuuenes: qbꝫ arte benigna.
Et meliore luto finxit præcordia titan.
Sed reliquos fugienda patrū uestigia ducunt.
Et monstrata diu ueteris trahit orbita culpæ.
Abstineas igitur damnis huiusce: & enim uel
Vna potens rō est: ne crimina nostra sequātur

¶ Plagarū. uerberū. Sensus est. Fieri ingt pōt benignitatē naturæ: ut unū: aut duos inuenias: qui a uestigiis paternis declinantes recte uiuant: sed reliqui per oīa mores sequuntur paternos. ¶ Ducunt: trahunt. ¶ Orbita monstrata. i. iter monstratū: metaphora sūpta a rota: cuius signū orbita dī ab orbe ipsius rotæ: unde elegāter formatū uocabulū ē a Tertuliano exorbitare: q; signat extra orbitā ire: & q; si a recto tramite discedere ¶ Veteris cul. i. ueteꝝ uitioꝝ. ¶ Abstineas: igit dānis huiusce. Quū uideas ingt fieri: ut filii exēplo tuo corrum pant: debes abstinere uitiis & dānis huiusce culpæ. i. per quā culpā tot dāna eueniunt: damnum enim est maximum filios malo parentem exemplo corrumpi. ¶ Et enim uel: sensus est: hac una etiam ratione debemus uitiis abstinere. s. ne filii nostro exemplo fiant deteriores. ¶ Potens est: efficax est: & nos mouere potest. ¶ Vel: ēt.

Exemplum
Orbita
Exorbitare

⁋ Quoniam: ratio est: quare honeste uiuendū sit: quia inquit oēs ad discenda turpia sumus ualde dociles: unde est illud Senecæ ad Lucil. Ad deteriora faciles sumus: qa nec dux pōt: nec comes deesse. ⁋ Et Catilina: ꝓbat ꝑ exēpla hoīes magis ad uicia q̃ ad uirtutē esse ꝓnos: nam ubiq; gentiū pessimos hoīes: q̃lis fuit Catilina: facile est īueniri: boni aūt q̃les fuerunt Brutus & Cato nusq̃ reperient: sicq; ostēdit malos uiros ubiq; q̃si spōte sua nasci: & fieri bonos āt non facile reperiri: unde ē illud Senecæ ad Luciliū. Oē tēpus clodios: nō oē Catones fert. Ergo ꝑ Catilinā quēcūq; ciuē malū ītelligit. ⁋ Sub axe: sub q̃cūq; cæli parte. Nā duo sūt axes septētrionalis: &

Brutus australis. ⁋ Brutus: hoc loco de Bruto ītelligit: q ī senatu Iuliū cæsarē interemit: ut patriā ī libertatē assereret: hic ex seruilia Catonis uticēsis sorore genitus fuit: in pharsalia: augusto: & Antonio urgētibus occubuit. ⁋ Auūculus Bruti. i. Cato uticēsis frater seruiliæ matris Bruti. ⁋ Nil dictu fœdū: attēde saluberrimū consiliū: ꝑ q̄ monet liberos usq; ab īfantia sanctissimis eē moribus alēdos. ⁋ Puellæ le. hoc ē scorta & īfames mulieres: q̄ sæpe in cōuiuia admittebant: ut gestibus: & saltatiōibus īdecoris delectarēt. ⁋ Albi. Vt gaditana canoro: īcipiat prurire choro. ⁋ Procul hic: subaudi sint. ⁋ Parasiti: nā parasiti: q cā gulæ mēsas potētiorum seq̄bāt: cāticis obscœnis: & ludibriis qbus ipsi afficiebant delectabant cōuiuas: unde conq̄rit sic. Quiti. i. i. Oē cōuiuiū obscenis cāticis strepit pudēda dictu spectant. De parasito plura dixius ī. i.

Pernocto saty. ⁋ Pernoctātis: pnoctare ē noctē extra domū suā agere. ⁋ Maxīa re. maximus respectus. Tranql. ī Caligula. Nihilominus reuerētior ī senatū. i. magnū hēbat respectū aduersus senatū. ⁋ Cōtēpseris an. pu. refellit eos: q possent dicere pueros per ætatē nō posse obscœna cognoscere. ⁋ Infans si. ēt uitiis abstinēdū ē ubi sit filius īfans. ⁋ Obsistat: sit tibi īpedimento: ne pecces: ne ei sis malo exēplo: unde legit apud Plutar. Catonē seniorē a uerborum turpitudine ꝑsente puero filio sic tēperasse: q̃si uestalibus uirginibus arbitris locuturus esset: nec cū eo nunq̃ lauit. Nā si qd dignū sensus ē. Qūo filiū tuū audeas corripe: & castigare: si qd fecerit: qđ dignū sit punitiōe: q̃doquidē is nō mō corpore: & uultu: sed & moribus sit tibi similis: & iā peccet exēplo tuo lōge ēt deterius te. Ordo āt ē. Cor

Ex nobis geniti: quoniam dociles imitandis
Turpibus: ac prauis oēs sumus: & catilinam
Quocunq; in populo uideas: quocuq; sub axe
Sed nec brutus erit: bruti nec auunculus usq.
Nil dictu fœdum: uisuq; hæc limina tangat
Intra quæ puer est: ꝓcul hinc: ꝓcul īde puellæ
Lenonum: & cantus pernoctantis parasiti.
Maxima debetur puero reuerentia: si quid
Turpe paras: nec tu pueri contempseris annos.
Sed peccaturo obsistat tibi filius infans.
Nam si quid dignum censoris fecerit ira.
Quādoquidē similē tibi se nō corpore tantū.
Nec uultu dederit: morum quoq; filius: & quū
Omnia deterius tua per uestigia peccet.
Corripies nimirum: & castigabis acerbo
Clamore: ac post hæc tabulas mutare parabis.
Vnde tibi frontem: libertatemq; parentis.
Quum facias peiora senex: uacuūq; cerebro
Iampridē caput hoc uētosa cucurbita quærat:
Hospite uenturo cessabit nemo tuorum.
Verre pauimentū: nitidas ostende columnas.
Arida cum tota descendat aranea tela.

ripies nimirū. s. filiū tuū: si quid fecerit dignū ira censoris: q̃doquidē filius dederit se tibi similē nō tātū corpore: nec tantū uultu: sed ēt morum: &c. ⁋ Corripies ni. cū ironia legendū: & ꝓnunciatiue. q. d. non corripies: nec castigabis: qa nō audebis: cōscius uitiorum tuorum. ⁋ Ira cē. Nā censores: ut dictū est sepius: in supioribus satyris: ꝑerant moribus ciuitatis. ⁋ Morum: ꝓ moribus. ⁋ Per tua ue. i. imitādo tanq̃ uestigia mores tuos. ⁋ Deterius. s. te. ⁋ Mutare ta. i. testm̄: solēt. n. pr̄es irati minitari filiis: se mutaturos testamēta: & scripturos alios heredes. ⁋ Vnde ti. fr. i. unde tibi sumes audaciā castigādi: & seueritudinē: cuius sedes ē ī supcilio & frōte. ⁋ Libertatēq; pa. i. q̄ libere parētes solēt filios corripe. q. d. nō audebis libertate pr̄na filiū castigare: quū tu longe deteriora facias iā se-

Cucurbita nex. ⁋ Cucurbita uē. & cū ea obscœna facias: q̄ te oīs rōnis exptē eē doceant: ut merito tibi e capite sanguis sit educēdus: ut fieri solet ī delirio: licet id ēt fiat ex brachiis: ut dixius illic. O medici mediā ptūdite uenam. ⁋ Cucurbita uē. uasculū ē uitreū: apđ ueteres uero ut ostēdit Cor. cel. æreū fuit: & corneū: quo sanguis educit: facta prius leni sacrificatiōe a medico: ꝑ diminutionē ēt dicius Cucurbitulā uētosam dixit: qm̄ ꝯcepto uēto ex flāma stupæ ītus accēsæ cuti adherescat: uñ Cor. cel. li. iii. c. xviii. scri. Phreneticis: neq; alienū eē: si neq; sanguis añ missus ē: neq; mēs cōstat: neq; sōnus accedit: occipitio īciso cucurbitulā admouere: q̄ qa leuat morbū: pōt ēt sōnū facere. ⁋ Vacuū ce. uiduū ea re q̄ mētis hūanæ ē gubernaculū: uñ illud ē Pli. li. xi. c. xxxvii. Cerebrū uni hoī in īfantia palpitare: nec roborari ante primū sermonis exordiū: hoc eē uiscerū excelsissimū ꝓximūq; cælo capitis hic hēre sensum arcem: huc uenarum oēm a corde uim tendere: hic culmen altissimū: hic mentis esse regimen. ⁋ Hospite uenturo. Tam inquit a recta uiuendi uia aberras: ut uenturo hospite scrupulosa diligentia istes: ut tota domus sit speciosa: illud aut non curas: ut filius illam aspiciat carentē oībus (quod primum esse debet) uiciis. Illud enī est boni patris curare: ut filius non pulchrā suppellectilem: non ornatā domū: sed ut sanctos mores tanq̃ speculū intueatur: unde ēt illud Senecæ ad Luci. Qui domū intrauerit: nos potius miretur q̃ supelle-

Verriculum ctilem nostrā. ⁋ Verre: munda: a quo uerriculū & ꝑ genere retis piscatorii: & instrō: quo domus uerrunt. Est āt ordo. Vox dñi instantis & tenētis uirgā fremit uerre pauimentū. i. magno fremitu īclamat uerre pauimen-

Ostracū Pauimētum tū: sic illud apud Plautū in Asinaria. Iussin scelește hac ianua hoc stercus hinc auferri. Iussin colūnis deiici opas araneaᵽ: ⁋ Pauimētū: solū īpius domus stratū: qđ alio uocabulo appellamus. Ostracū græci. n. ostracon testā appellat: unde pauimentū testaceū ostracū nuncupamus: fit. n. ex testis frutillatim contritis: dictū autem pauimentum: q̄ pauiatur. i. crebiter feriatur pauiculis. De pauimentis autem multa Pli. Victruuius: & Palladius.

⁋ Vasa aspera: quæ græci anaglypta: uel anaglypha uocant: idest super sculpta. Aspera ergo propter cælaturā: unde Persius: quid fas optare: quid asper: utile nummus habet: idest cælatus. Plinius loquens de poculis. Ea inquit excisa erant in asperitatem. Virg. Cymbiaq; argento perfecta: atq; aspera signis. ⁋ Tergeat: ab eo: quod est tergeo. Nam secundum tertiam: & secūdam coniugationem declinatur. Virg. Pars leuis clypeos: & spicula lucida tergent. ⁋ Virgamq; tenentis: qua & minetur: & uerberet. ⁋ Ergo: hinc tota est indignatio poetæ. ⁋ Perfusa: plita: & polluta. ⁋ Emēdat hæc: nitida hæc facit. ⁋ Semodio. Est enim semodius: q̃si semis modius. Mar. **Semodius**

Hic lauet argentum: uasa aspera tergeat alter.
Vox domini fremit instātis: uirgamq; tenetis.
Ergo miser trepidas: ne stercore fœda canino
Atria displiceant oculis uenientis amici.
Ne perfusa luto sit porticus: & tamen uno
Semodio scobis hæc emendat seruulus unus.
Illud non agitas: ut sanctam filius omni
Aspiciat sine labe domum: uitioq; carentem.
Gratū est quod patriæ ciuē: populoq; dedisti.
Si facis: ut patriæ sit idoneus: utilis agris.
Vtilis & bellorum: & pacis rebus agendis.
Plurimū. n. itererit qbus artib⁹: & qbus hūc tu
Moribus instituas: serpente ciconia pullos
Nutrit: & inuenta per deuia rura lacerta.
Illi eadem sumptis quærunt animalia pennis.
Vultur iumēto: & canibus: crucibusq; relictis
Ad fœtus properat: partemq; cadaueris affert
Hic est ergo cibus magni quoq; uulturis: & se
Pascentis propria quū iam facit arbore nidos.
Sed leporē: aut capā famulæ iouis: & generosæ
In saltu uenantur aues: tunc præda cubili
Ponitur: inde autem quū se matura leuabit
Progenies: stimulante fame festinat ad illam
Quam primum rupto prædā gustauerit ouo.
Aedificator erat centronius: & modo curuo
Littore caietæ: summa nunc tiburis arce.
Nunc prænestinis in montibus alta parabat

Hos fastus: animosq; dat. Sabello Farris semodius: fabæq; fræse. Et thuris piperisq; tres selibræ. ⁋ Scobis. Scobs id est: quod ab aliqua materia minutissimum decidit: dum aut per serram secatur: aut per terebram perforatur: nec non ex atritione laterū scobs habetur. Plini. libro. xvi. cap. lxiii. Arida enim latius q̃ uiridia ferris præter robur & buxum: quæ ꝑtinacius resistant serratumq; dentes replent æqualitate inerti: qua de causa alterna inclinatione egerunt scobem. Heliogabalus scobe auri: atq; argēti porticum strauit: ut autor est Lampridius. Inuēitur etiā Scobina: sed diuersa significatiōe: hoc ē pro genere limæ unde Victruuius li. iiii. Ad ipsumq; coronæ mensū incidat lima: q̃ scobina dicitur: unde eleganter Tertulianus in apologetico sic scribit. At in deos uestros per omnia mēbra ualidius incūbunt asciæ: & runcinæ: & Scorbinæ &c. ⁋ Aspiciat domum sine labæ: q̃ ante omnia maxime est quærendū. ⁋ Gratū est: placet inqt gignas liberos patriæ: modo cures: ut bonis instituantur artibus. ⁋ Serpente Ciconia: exemplis ostendit: quæ a teneris annis discuntur firmiter mētibus inhærere: nec inde facile auelli: unde illud est Oratii. Quo semel est imbuta recens seruabit odorē Testa diu. Pulli enim Ciconiæ: quia a matre educati sunt: & assuefacti: serpentibus eundem uiuendi morem per totum uitæ suæ cursum tenent: sicq; aperte docet tales esse liberos: quales a patribus instituunt. ⁋ Ciconia: auis est serpentibus inimica: cui ob exitiū serpentium tantum honoris apud ueteres tribuebatur: ut in Thessalia capitale fuerit: autore Plinio: occidisse ciconiam: eadem pœna: q̃ in homicidam. ⁋ Deuia: deorsum: & longe a uia. Ouid. Et cecinit mœstū deuia carmē auis. ⁋ Vultur. Vulturē triduo ante aut biduo uolare: ubi cadauera futura sunt: autor est Pli. lib. x. Ex cadaueribus sibi æscam quærit: interficit āt nihil: nec destruit animantium: uolucribus ob affinitatem etiam mortuis abstinet: lege Plutar. in uita romuli. Inde autem quum se matura leuabit ordo est:

Scobs **Scobia** **Vultur**

progenies festinat ad illam prædā: q̃ primū gustauerit rupto ouo quum leuabit se matura inde: idest ex cubili. ⁋ Ad fœtus: ad pullos suos. ⁋ Iumento: subaudi relicto ab inferioribus. Nam iumentum: & canes relinquit: & cruces: ex quibus aliquid tantū aufert nō totū. Appellatione iumenti ea cōiter intelligimus animalia: q̃ hominē iuuāt dorso: ut equū: asinū: mulū. Lactantius tamen firmianus ait: iumenta dicta eē magnarum uirium animalia a iuuando: q̄ in excolēda terra iuuarent: de iumentis superius dictum est abūde. ⁋ Magni quoq; uulturis: idest quū factus ē magnus: eodē se nutrit cibo: quo a parētibus est educatus pullus. Propria arbore atqui in arboribus nō nidificant uultures: sed in altissimis rupibus: ut scribit Plinius. ⁋ Famulæ Iouis: idest aquilæ: quæ Iouis armigeræ dicunt secundum fabulas: q̄ in bello giganteo Ioui aduersus gigātes fulmina ministrasse feruntur. Pli. uero ait: ideo Iouis appellari famulas: quia fulmine non tanguntur. ⁋ Ponitur cubili: idest pullis existentibus in cubili: idest nido: ut sit datiuus ut illud apud Martialis. Tota mihi ponatur anas. ⁋ Matura: adulta. ⁋ Gustaueri ouo rupto: idest quum nata est rupto putamine oui: qđ rostello a pullo perforatur: quū excluditur. ⁋ Aedificator: uariis exemplis ostendit: liberos uestigia paterna sequi solere. ⁋ Centronius: hic erigendo ædificia ingens patrimonium absumpsit: filius secutus uestigia patris: quodcunq; ab eo relictum fuerat ædificando totū attriuit. ⁋ Caietæ: oppidū littorale cāpaniæ. ⁋ Curuo littore: uerbi æthimologiā epitheto expressit. Nā ut Strabo inqt: Caietā nominauerūt ueteres: quoniā curua oīa caietas lacones appellauere. Virgi. tamē a nutricæ ænæe caietā nominatā eē cecinit. Tu quoq; littorib⁹ nostris æneia nutrix. Eternā moriēs famā caieta dedisti. Diodo. uero ait ab Argonautis ædificatā fuisse. ⁋ Tyburis arce: in mōtibus enim sitū est Tybur: nō longe ab urbe Roma. ⁋ Prænestinis. Præneste. n. ciuitas est non lōge ab urbe Roma quondā Stephane & polystephanos a copia coronarū appellata. Strabo in romæ uero cōspectu sunt Tybur: præneste: Thusculum.

Aquila Iouis armigera **Caieta** **Tybur** **Præneste**

¶ Græcis marmoribus: ex laconia petebatur marmor uiride: & pciosum cũctisq; hilarius: autor Pli. Papinius ĩ syluis de balneo ethrusci sic: uix locus eurotæ uiridi: intelligit enim marmor laronium. ¶ Lõgeq; . Nam & ex ægypto: Armenia: & numidia marmora petebantur. ¶ Aedem fortunæ: docet Pli. li. xxxvi. ædem fortunæ romæ preciosissimo marmore extructã fuisse: sed hoc loco poeta ĩtelligit de templo fortũæ prænestinæ: ut ædificia: quæ in agro prænestino: Tiburtinoq; erigebant a Centronio: recte cõparetur tẽplo fortunæ prænestinæ

Fortũæ ædes

& templo Herculis tiburtini. Tẽplũ illic fuisse fortunæ docet. Sylius. Sacrisq; dicatum. Fortunæ prænestæ iugis: inde etiã dari certa responsa ostendit Papinius in Syluis. Et prænestinæ poterant migrare sorores. De quibus & Propertius lib. ii. Nã quid prænestis dubias o cynthia sortes. Quid petis æaci mœnia Thelegoni? Strabo in. v. Habet prænestæ fortunæ templũ illustre: unde certa eduntur: oracula: de quibus ita scribit Trãquillus ĩ Tyberio. Vicina uero oracula diffidere conatus est: sed maiestate prænestinarũ sortiũ territus destitit. ¶ Herculis: ædẽ Herculis: & musas extruxit Martius Philip. Augusti uictricus: auctor ẽ Tranquillus in augusto. Romæ. Herculi etiã Domitianus tẽplũ erexit magno ĩpendio ubi se coli uoluit unde Martialis. Herculis in magni uultus descendere Cæsar: uerũ hoc loco: ut dixius: poeta intelligit de templo Herculis: q. Tibure fuit cũ bibliotheca uaria librorũ supellectile referta: de qua Gel. li. xviii. cap. v. unde & Tibur Herculeũ appellatum est: q. Herculi dicatũ fuit. Mart. Tibur in herculeũ migrauit nigra lycoris.

Culmina uillarum: græcis: longeq; petitis
Marmoribus: uincés fortunæ: ac herculis ædẽ.
Vt spado uincebat capitolia nostra posídes.
Dum sic ergo habitat cetronius imminuit rẽ.
Fregit opes: nec parua tamen mensura relictæ
Partis erat: totam hanc turbauit filius amens.
Dum meliore nouas attolit marmore uillas.
Quidam sortiti metuentem sabbata patrem
Nil præter nubes: & cœli numen adorant.

Posídes

Strabo in. v. Tibur inquit herculeum est. ¶ Posídes: hic claudii Cæsaris libertus fuit: de quo Tranquillus sic ĩ claudio. Libertorũ pcipue suspexit posidẽ spadonẽ: quẽ & Britãnico triũpho inter militares uiros hasta pura donauit. Hic in tãtas euectus est opes: ut luxu ĩsanas ædificiorũ extinctiones superaret: in littore baiano: ut tradit Pli. balneas extruxit: quæ posidianæ uocatæ fuerũt: accepto nomine ab eodẽ claudii Cæsaris liberto. ¶ Capitolia nostra: aut romana: aut nostri tẽporis: quæ antea incẽsa quum fuissent: magnificẽtius fuerũt restituta a Domitiano: aut reuera nostra dixit: hoc est romana: quia & Capuæ alia fuere capitolia: de quibus Sylius in. xi. Mostrãt capitolia celsa. Stellãtesq; docent cãpos. Trãquillus in Calig. Capitoliũ capuæ idibus martiis de cœlo tactũ est: fuit & capitoliũ Beneuẽti: de quo ita Sueto. de claris grãmaticis & Rhetoribus. Statua orbilii Beneuẽti ostenditur in capitolio ad sinistrum latus marmorea habitu sedẽtis ac palliati: appositis duobus scriniis.

Capitolium

¶ Dũ sic habitat: dũ ædificia tã luxuriosa sibi ædificat habitanda. ¶ Rem: patrimoniũ. ¶ Partis relictæ. ſ. opũ. ¶ Turbauit: dissipauit. ¶ Villas domicilia: in agris: de quibus in prima satyra. ¶ Quidã sortiti: alio exẽplo ostendit: qd' dictũ est: tales esse filios: quales a parentibus instituuntur. Nonnulli ingt sunt qui Romæ sacra iudæorum colũt: & illorũ seruãt ritus exẽplo parentum qui idem ante fecerunt. Sicq; poeta per transitũ religionẽ iudæorum: & euius cultores irredet: atq; subsan: at. Tria autem percurrit: in quibus iudaïcæ religionis sacramenta consistunt: quæ omnia a mose tradita sunt iudæis: sed alio sensu q̃ ipsi accepere: hæc autẽ fuere: ut. ſ. Sabbatis quiescerẽt uacui ab omni opere: circũciderentur: & carne suilla abstinerẽt. ¶ Sabbata. i. Iudæorum festa. Nã sabbatum lingua Iudæorũ quies dicitur. Moses enim Damascœna patria antiqua repetita mõtẽ Sinai occupauit quo septẽ dierum ieiunio per deserta arabiæ cum populo suo fatigatus: quum tandem uenisset: septimum diem more gentis sabbatũ. i. diem quietis appellatum in omne æuum ieiunio seruauit & quiete: quoniam illa dies famẽ eis: errorẽq; finierat. De eo ieiunio ita scribit Tranquillus in Augusto. Et rursus: ue iudæus quidem mi Tyberi tam diligenter sabbatis ieiunium seruat q̃ hodie ego seruaui: de Mose multa Iustinus libro. xxxvi. Strabo lib. xvi. Cor. Tacitus libro. xxi. Lactã. Firmianus li. iiii. ca. xvii. Qui scribit a ludæis iræ: atq; inuidiæ plenis Christũ accusari: q. legẽ dei per Mosem datã solueret. i. q. sabbatis nõ uacaret opans salutem hominũ: q. circuncisionem uacue faceret: q. abstinentiã suillæ carnis auferret: a sabbato igitur Sabbatarii sunt appellati: unde

Sabbatarii

Mart. Ieiunia sabbatariorũ. ¶ Nil præter nubes: uidẽ hoc dictũ in æmulationẽ Aristophanis: qui ĩ comœdia q̃ nepheles. i. nebulas appellauit: ĩducit Socratẽ colere nubes: ut sit manifesta irrisio iudæorũ. Nõ q. omnino nubes colant: sed ut ostendat eos longe errare a cæterorũ cultu diuino. q. d. adorant deos: quos nõ uident: aut reuera: q. maxime placet: ad id respexit: q. deus apparuit Mosæ in nebula totũ montẽ Sinai tegente p sex dies: q septimo die uocauit mosen ex medio caliginis: ingressusq; Moses mediũ nebulæ ascendit in montẽ: fuitq; ibi quadraginta diebus &. xl. noctibus. ubi a deo accepit tabulas lapideas: legẽ: & mãdata: q̃ scripsit deus: ut doceret filios israel: unde & Dauid in psalterio: Inuocabant dominum: & ipse exaudiebat eos: & in columna nubis loquebatur ad eos. Et idem alibi. Inclinauit cœlos & descendit: & caligo sub pedibus eius: & posuit tenebras latibulũ suũ in circuitu eius: tenebrosa aqua in nubibus aeris. Iudæi ergo nubes adorabant: quia deus in nubibus semper eis apparebat: unde illud Mosæ ĩ numeris. Nubes tua, ptegat illos: & in columna nubis pcedes eos per diem: & in colũna ignis per noctẽ. ¶ Numẽ cœli. Hoc dicit: q. mente sola unum dũtaxat numen (ut scribit Tacitus ultimo libro) intelligũt prophanũ: qui deũ imagines mortalibus materiis ĩ species hominũ effingãt solũ illud: & æternum neq; mutabile: neq; interiturũ: igitur nulla simulacra urbibus suis nedum templis sunt: nõ regibus hæc adulatio: nõ cæsaribus honor. Poeta igitur eos irridet: q̃si non recte sentientes: qui unum tantũ deũ agnoscant: quum Romani: cæteræq; nationes plurimos: quasi altiore consilio colant deos: unde est illud Plinii in. xiii. cap. iiii. Iudæa gens cõtumelia numinũ insignis. Nam iudæi unum tantum deum colunt: unde ẽ illud in diuinis scripturis. Vnus deus Hebræorũ: qui creauit omnia: atque terrã stabiliuit: & fundauit maria.

¶ Nec distare putant suillam carnem. Carne. n. suilla abstinent iudæi: de cuius rei institutio sic scri. Tacitus lib. xxi. Sue abstinent ludæi memoria cladis: qua ipsos scabies quondã turpauerat: cui id animal obnoxiũ: uerum ut tradit Lactãtius: quũ deus iudæos carne suilla abstinere iussit: id potissimũ uoluit intelligi: ut se a peccatis: atq; immũdiciis abstinerent. Est. n. lutulentũ hoc animal & immundũ: nec unq̃ cœlũ aspicit: sed in terra toto corpore proiectũ & ore: uentri semper & pabulo seruit: nec ullũ alium: dum uiuit: præstare usum potest: sicut cætare animantes &c. Interdixit ergo: ne porcina carne uterentur. i. ne uitã porcorũ imitarentur: qui ad solam

Nec distare putant humana carne suillam.
Q ua pater abstinuit: mox & præputia ponũt
Romanas autem soliti contemnere leges.
Iudaicum edidcunt: & seruant; ac metuunt ius.
Tradidit arcano quodcũq; uolumine moles
Non mostrare uias: eadem nisi sacra colenti.
Q uæsitum ad fontem solos deducere uerpos.
Sed pater in causa: cui septima quæq; fuit lux
Ignaua: & partem uitæ non attigit ullam.
Sponte tamen iuuenes imitantur cætera: solam
Inuiti quo q̃ auaritiam exercere iubentur.
Fallit enim uitium specie uirtutis: & umbra.

mortẽ nutriuntur: ne uentri ac uoluptatibus seruiẽtes ad faciẽdã iustitiã inutiles essent: ac morte afficerent: itẽ ne fœdis libidinibus ĩmergerent: sicut sus: quæ se cœno ĩgurgitat: uel ne terrenis seruiant simulacris: ac se luto inquinẽt. ¶ Pater abstinuit: cuius uestigia per oĩa sequit. ¶ Præputia ponũt. i. circũciduntur more iudæorũ ex Mosæ sacerdotis instituto: de quo sic Stra. A successoribus Mosæ ex superstitione institutã carniũ abstinentiã: a qbus abstinent: & circũcisiones: & excisiões: & si q̃ sunt huiusmodi alia. De quo sic etiã Tacitus. ¶ Circuncidere genitalia ĩstituere: ut diuersitate noscant. Cæterũ (ut autor est Lactãtius) figura circũcisionis erat: ut significaret: nudandum esse pectus. i. aperto: & simplici corde oportere nos uiuere: quoniã pars illa corporis: quæ circunciditur: habet quãdam similitudinẽ cordis: & est pudenda. Et ob hãc causa deus nudari eã iussit: ut hoc argumẽto nos admoneret: ne ĩuolutũ pectus haberemus

Præputium

. i. ne qd' pudẽdũ facinus intra cõscientiæ secreta uellemus. Deus ergo circõcisionẽ a carne mortali ad animam trãstulit: quæ sola mãsura est præputiũ: ut diximus illic: mox & præputia ducit: ea pellicula appellat: quæ glãdẽ in cole tegit: & reduci potest. ¶ Archano uolumine. Pentateuchũ intelligit. i. quinq; uolumina ueteris testamẽti a Mosæ cõscripta: uidelicet: Geneſim: Exodũ: Leuiticũ: Numeros: Deuterono: Dictũ aũt pentateuchum a πεντε quinq; & τευκος uolumen: in quo Deus leges dedit Mosæ: quæ seruabant in arcanis: eas Moses tradidit iudæis. ¶ Nõ monstrare uias. Voluit inquit Mosæs iudæos adeo ab omnia alia religione esse auersos: ut ne cõmerciũ quidem ullũ haberent: nisi cum eo: qui eadẽ sacra coleret: nec uiam erranti: nec aquam quærenti mõstraret: quod & si contra omnẽ sit humanitatem: putauit tamẽ Mosæs nõ indignũ uideri aduersus eos: q sacra sua non colerẽt. Hoc tamẽ est ex historia. Ná quũ scabie ægyptii: porrigineq; uexarentur. Hammonis responso moniti: Mosem cũ egris: ne pestis ad plures serpet: terminis ægypti pellũt. Edux igit' exulũ factus Mosæs: sacra ægyptiorũ furto abstulit: repetitaq; (ut pauloante diximus) Damascena patria antiqua: montẽ Sinai occupauit. Et quia metu cõtagionis pulsos se ab ægypto meminerãt: ne eadem causa inuisi apud incolas forẽt: cauerunt: ne cũ peregrinis cõunicarẽt: quod ex causa factũ paulatim in disciplinã: religionẽq; cõuertit. Et ut sibi imposterum gentẽ firmaret: nouos ritus: cõtrariosq; cæteris mortalibus indidit. Ita ut ne iudæi cõuersarent cum Samaritanis: ob eãq; rem: mulier Samaritana ut scribit Diuus Ioannes: denegauerit aquã Christo tanq̃ iudæo dicẽs sic. Quomodo tu iudæus quũ sis: bibere a me poscis: quæ sum mulier Samaritana? nõ. n. cõueniunt iudæi samaritanis. Hic ergo est quod poeta ait. Transgressos in morẽ iudæorũ seruare ius iudaicum: moresq; cõtrarios cæteris mortalibus: ut nõ mõstrent uias erranti &c. Apud Athenienses piaculũ erat nõ mõstrare uiã erráti: carmẽ erat apud ipsos: qd' ĩ publicis cãtabat sacris, pnũciabatur q̃: eos eẽ ipios: & execrabiles q uiã nõ mõstrarẽt: unde Cice. i. iii. officio. ¶ Quid. nẽ aliud errãti uiã nõ mõstrare: qd' athenis execrationibus publicis sancitũ ẽ. ¶ Verpos: hoc ẽ iudæos: q auersa pellicula: q̃ ĩ circũcisione mutilat sunt denominati: unde ẽt uerpa capit, p mẽbro uirili. Poeta ĩ priapea. Tot uerpas tibi dedicat salignas. Mart. Incipit ĩ medios meiere uerpa pedes un ẽt appellæ nominanẽ: q̃si sine pelle. Orati. Credat iudæus appella. Idẽ ẽt dicunẽ recutiti a restituta cute post circũcisionẽ: ide illud Persii. Recutitaq; sabbata palles. i. sabbata iudæorũ recutitorũ. Mart. Nec recutitos fugis ĩguina iudæorũ: a restitutione igit' nouæ cutis Mart. itẽ dixit. Nec ruptæ recutita colla mulæ. ¶ Sed pater in cã ẽ: ut filius hæc iudæorũ ĩstituta seruet. ¶ Septima lux. i. Sabbatũ ipsũ: qd adeo superstitiose iudæi seruabant: ut irruente Tito p Sabbatũ arma noluerint attingere: eũ diẽ latini Saturni diẽ nominãt: unde Frontinus in stratagemmatis. Diuus Augustus Vespasianus iudæos Saturni die: quo nefas eis ẽ quicq̃ seriæ rei agere: adortus supauit. ¶ Ignaua: feriata: & ociosa sine aliquo opere. ¶ Vllã partẽ uitæ. i. nihil fecit: quo uita humana ĩdigeat: unde ludæi Christũ dominũ nostrũ accusãbat: q. ĩ die festo cæcũ sanasset. ¶ Spõte tamẽ iuuenes: iqt p reliq̃ oĩa parẽtes sponte sua imitanẽ: auaritiã ãt: quũ per ætatẽ oderint: coguntur etiã inuiti exercere: sicq; immẽsam patrũ cupiditatẽ: & pnitiosam humano generi disciplinã notat. ¶ Cætera. i. uiuẽdi uestigia: & instituta & cæteros mores. ¶ Fallit. n. uitium specie uirtutis: filius inqt & auaritiã inscius exercet: quia pater: quæ auaritia est: parsimoniam appellat: sicq; filius fallitur: quia uiciũ nõ cognoscit: ut uiciũ: sed auaritiam exercet: putans nõ eẽ auaritiã: sed diligẽtiã quãdã: & uirtutẽ acq̃rẽdi. Ná uicia cũ uirtutibus sunt adeo finitima: ut ipsa propinqtate: plærũq; fallãt: & p uirtutibus habeanẽ: nã auaq;, p parco: , pdigũ, p liberali uocamus. Erramus iqt: & dũ conamur ueră uirtutẽ sequi in uicia uirtuti uicina incurrimus: ná auaritiã amplectimur: putãtes eã esse parsimoniã. Imitatio est Ora. Decipimur specie recti. Seneca ĩ puerbiis. Timidus cautũ se uocat. Sordidus parcũ. Specie: apparentia. ¶ Vmbra. i. imagine. Nam quũ uirtute nescio quid habere uideẽ similitudinis: q acq̃rit.

¶ Quum sit triste habitu.i.ipsum uiciū auaritiæ metaphora sūpta ab habitu exteriore.Nā habitus : & uultus hominis seuerus decipit plerūq; te:quia putas eū talē eē intrinsecus:q̄lis apparet extrinsecus.Nā & diligētia illa acquirēdi extrīsecus uidet laudabilis:sed si attendas:interaneā cupiditatē:inuēies nihil detestabilius. ¶ Auarus:licet auarus nefanda sit cupiditate:tamē qa ad acqrēdū uidet eē uigilātis: & solertissimæ īdustriæ : laudat ut hō utilis:qa p sūma uirtutē & īdustriā uidetur acqrere. Nā acquirere iuxta mortaliū concupiscentiam magnæ est uirtutis:unde illud est Ouidii.Nō minor est uirtus q̄ q̄rere parta tueri. ¶ Tanq̄ parcus. Nā parsimonia nomē hēt uirtutis.Vir.Atq; apibus quanti experientia parcis.Est.n.parsimonia sciētia uitandi sumptus superuacuos:uel ars re familiari moderate utēdi. Seneca. ¶ Certa mag.hoc a poeta dictū cū gestu ridētis tā sordidā diligētiam. ¶ Serpens hesperidū. Nā Hesperides: q̄ tres fuere.s.Aegele:Heretusa: & Hespertusa filiæ Hesperi fratris atlantis hortos habuere in oceano atlantico ferentes mala aurea:quæ a serpēte peruigili custodiebant:illuc Hercules:quū imperio Euristei peruenisset:occiso serpente:poma abstulit. ¶ Aut ponticus. Nā apud Colchos in pōto: ibi Oeta rex pater medeæ regnauit:in tēplo Martis pellis uelleris aurei suspēsa olim fuit a Phrixo:quā tauri ignē spirantes una cum dracone dicunt custodisse . Eam Iason occiso opera Medeæ dracone:sustulit. ¶ Adde q̄ hunc:de quo:hoc ēt summa cū īdignatione īfert: q̄ malus ut bonus laudetur. ¶ Verēdum: in honore habēdum: ut hominem solertissimum . ¶ Quippe his.Nec mirū inquit est si in p̄cio sunt tales:& laudātur:ut optimi artifices:nā hi qdē sunt:qui patrimōia norūt ampliare:& pinde in præcio sunt: iuxta illud Oui.In p̄cio p̄ciū nūc est:dat cēsus honores. ¶ Cēsus amicitias:paup ubiq; iacet. ¶ Quocunq;.i.p fas & nefas. ¶ Incude assidua:metaphora sumpta a fabris ferrariis:q assidue cudēdo ferrū extendūt : ergo incude labore:& solertia. ¶ Ardēte camino.i.animi cupidine flagrante. ¶ Et pater ergo. Sēsus est.Quū ergo patrimonia solertia & diligētia amplient; pater appellat:creditq; auaros fœlices:utpote diuites: & q moretur:& amplectant opes:& qui nullū pauperē iter fœlices numerēt:& pinde hortat filios: ut eandē uitæ sequant uiā:legēdū.n.est hortatur numero singulari ut sic exponas:pater hortat iuuenes : ut imitētur uestigia auari. ¶ Mirant:suspiciūt. ¶ Iuuenes:filios adolescētes. ¶ Sectæ:q̄ tenēt auari a sequēdo dicta ē secta:ea proprie est philosophorū:qui.n.Platonis dogma tenebāt:Platonicam sectā tenere dicebant:qui Socratis: Socraticā.Seneca ad Luciliū. ¶ Sunt q̄dā uitiorū elemēta.Auari inqt nō statim filios ad extremas sordes producūt.Sed q̄dā habent principia auaritiæ:quæ paulatī teneris puerorū mētibus insinuāt. ¶ Elementa:principia. Bene aūt elemēta pricipia appellamus:ex quatuor.n.elemētis oīa principiū suū habere dicuntur. ¶ Sordes: pprie dicunt maculæ in uestibus sed metaphoricos ad animū tranfert uocabulū . Vt pro auaritia ponat: q̄ non minus hominis animum polluit quam sordes uestiméta.Oratius Sordidus a tenui multum distabit. ¶ Seruorum uentres modio castigat:defraudat seruos cibaris suis.Nam seruis quaterni modii dabantur frumenti in mensem:& id dimensum dicebatur:unde Terenti.De dimenso suo sum defraudans genium:comparsit miser.Hæc donatus. ¶ Ipse quoq;:qui dominus est. ¶ Neq;:enim sustinet:tanta inquit auaritia præmit:ut ne frusta quidem mucida panis sustineat comesse:ac si dicat non magis iis abstinet:q̄ rebus delicatis. ¶ Minutal: genus condimenti est:quod ex rebus minutim concisis fiebat:ut docet Apicius uariis generibus:& nominibus: inter cætera fiebant unū minutal marino pisce:liquamine:oleo:uino:porris capitatis:coriandro.Dicebat Tarentinum:Marianum:dulce ex citreis:minutal item ex lecinoribus:& pulmonibus leporis: a uarietate rerum uariū dicitur a Martiale. ¶ Septēbri:tempore autumnali:quo obsonia maxime corrumpūtur:& hominū corpora morbis sunt obnoxia. ¶ Conchem:idest fabam uiridē:ut diximus in tertia satyra . Cuius conche tumes. De qua Mart. Si spumet rubra cōchis tibi pallida testa. Lautorū cœnis sæpe negare potes. Alii sentiunt genus eē leguminis nō absimile lēti. ¶ Signatā:custoditā imp̄sso signo aduersus fraudes seruorū. Cuius cōsuetudinis sic meminit Cice.in epistolis.Sicut olim matrē meā facere memini:q̄ lagenas etiā inanes obsignabat:ne dicerētur inanes aliq̄ fuisse:q̄ furtim eēnt excicatæ.Sic & Plau.i persa.Nā id demū lepidū est: triparchos homines uetulos auidos:aridos bene admordere:qui aliū seruo obsignant cū sale. ¶ Lacerti:piscis est ex Bethica : saxetāus dicit a patria ubi capit:paupibus cū cōche:ut utilissimus cibus appōebat.Mart.Quū saxetani ponat cauda lacerti.Et bene si cœnas cōchis iūncta tibi ē. ¶ Aestiui:quo tpe obsonia putrescūt. ¶ Siluro: piscis ē peculiaris lacus hilidis:quē efficit Nilus.Ibi.n.reperiunt Alabetæ:coracini:Siluri:trocodilus quoq; auto . Pli.libro.qnto.

Parsimonia · Secta · Elemēta · Dimensum · Minutal · Cōchis · Lacert9

Quū sit triste habitu : uultuq; & ueste seuerū.
Nec dubie tanq̄ frugi laudatur auarus.
Tanquam parcus homo:& rerum tutela suar;
Certa magis:quā si fortunas seruet easdem
Hesperidū serpēs:aut pōticus:adde qđ húc:de
Quo loquor:egregiū populus putat:atq; uerē
Artificē:qppe his crescūt primoia fabris. (dū
Sed crescunt quocunq; modo: maioraq; fiunt
Incude assidua:semperq; ardente camino
Et pater ergo animi felicis credit auaros
Qui mirantur opes:qui nulla exempla beati
Pauperis esse putāt:iuuenes hortant : ut illam
Ire uiam pergant:& eidem incumbere sectæ.
Sunt quædā uitiorū elemēta: his protinus illos
Imbuit:& cogit minimas ediscere sordes.
Mox acquirendi docet insatiabile uotum.
Seruorum uentres modio castigat iniquo
Ipse quoq; esuriens:neq; enim oia sustinet unq̄
Mucida cærulei panis consumere frusta.
Hesternum solitus medio seruare minutal
Septembri:nec non differre in tempora cœnæ
Alterius conchem æstiui cum parte lacerti
Signatam:uel dimidio:putriq; siluro.

¶ Includere:custodire inclusa. ¶ Fila numerata.i.ipsum porrū numeratū:ne furtim īminuat. Filū autē appellant:q̄ porrū sectiū tenue sit:& exile:adifferentiā capitati:quod Crassius est.De qbus multa Colu.li.xii.Pli.li.xix. ¶ Inuitatus ad hæc. Adeo inqt sordide uiuit:ut huiusmodi epulis mēdicus abstineret:si inuitaretur.Sicq; hoīs auariciā exaggerando detestat. ¶ De ponte.i.aliqs mēdicus.Nā in pontibus pauperes solent mendicare:ut diximus illic.Dirusq; a ponte satelles.Ordo autē est.Aliqs de ponte inuitatur ad hæc negabit.s.uenire. ¶ Sed quo:ostēdit extremæ illū esse dementiæ;qui nomina parsimonia cōseruare:quæ prodigi hæredes absumant. De qbus sic etiā Ora. Absume heres cecuba dignior. Seruata cētū clauibus:& mero Tingit pauimentum supbo pōtificū potiore cœnis. ¶ Sed quo diuitias.i. ad quid diuitias coactas per tot labores uis habere:si iis uti non uis: sicq; hoīs:ut dixi:stulticiam insectat: qui duriter:ac parce uiuit: ut hæredibus relinq̄t diuitias. ¶ Per hæc tot tormēta:p tot sudores: & labores. ¶ Phrenesis:morbus est quum cōtinua demētia esse īcipit:aut quū æger:q̄uis adhuc sapiat : tamē q̄sdam uanas imagines accipit:unde Phreneticus. ¶ Viuere eg.fato:egēti forte:& paupere statu : nihil pfecto est absurdius diuite auaro:qui uult in paupertate uiuere:ut moriat diues:unde est illud Ciceronis ī Catōe maiore.Auaricia uero senilis qd sibi uelit nō intelligo:potest enim esse quicquā absurdius:q̄ quo minus uiæ restat: eo plus uiatici quærere. ¶ Crescit amor.Imitatio est oratiana.Crescentē sequitur cura pecuniā. ¶ Et minus hanc optat:ostendit mortaliter poeta pauperem ad opes parādas minus anxiū esse q̄ diuitem:nec sine ratione.Nā q in opibus nutritus ē semper ueret:ne ab iis decidat:proindeq; semper cogitat:nō solum:q̄ parta sunt cōseruare:sed augere:& multiplicare:pauperi:uero qui: delitias non cognouit desideriū habēdi minus excitatur. ¶ Et meli.uidet sic Ora.de auaro:quodq; aliena capella gerat distētius uber. Tabescat.Oui. Vicinūq; pecus grādius uber hēt. ¶ Seges.Seges pprie dicit eorū fæminum: ex qbus conficit panis:accipiturq; p ipsis frugibus: dū adhuc in agris stāt.Liui.ab urbæ cōdita li.ii.Forte ibi tū seges farris dicit fuisse matura messi.Oui. Iā seges est:ubi troia.Vir.Hic segetes:illic ueniūt fœlicius uuæ. ¶ Arbusta.Arbustū non solū apud autores plærūq; capit p loco arboribus cōsito:sed maxime pro loco consito uitibus:& arboribus:unde Columella.Arbustum inter q̄dragenos pedes dispositū eē cōuenit.Sic enim & ipse arbores:& appositæ uites melius coalescent:fructūq; meliorē dabūt ab eo elegāter ēt deducit Arbustare uerbū: q̄ est agrū arboribus cōserere.Pli.Trāspadana italia populo:tilia:acere:orno:carpino:q̄rcu:arbustat agros. ¶ Canet:albicat. ¶ Quorū si p̄cio:ostendit poeta piculosum eē habentibus p̄dia iuxta potētē uirū:q̄ importunitate & subdolis artibus cogūtur ea uēdere. ¶ Si nō uincit:si nō potest induci ullo p̄cio:ut uēdat ea. ¶ Aristas huius.s.domini uicini. ¶ Lasso collo:ratio ē q̄re famelica sint:iugo.n.colla subiecta diu habuerūt:ut īde p laborē cōtracta sit fames. ¶ Domū: subaudi abeūt ab inferiore:nā abeāt legendū est sine aspiratiōe:ut noualia nominatiui sit casus. ¶ Noualia : totæ ipsæ segetes:hypbole est.Noualia aūt sunt agri:q ut docet Pli.li.xviii.alternis annis serunt. ¶ Sæuos : fame exasperatos. ¶ Sed q sermōes:īsultatio ē poetæ in auarū.Sed quū īqt tot diuitias per multas iniurias paraueris qui sermones sunt de te: ac si dicat:ubiq; male audis:ubiq; ut īprobissimus laceraris. ¶ Quid nocet hoc inqt: uerba auari respondentis.Nā infamiā auarus cōtemnit:unde de auaro ita Horatius. ¶ Sordidus:ac diues populi cōtēnere uoces.Sic solitus populus me sibilat:at mihi plaudo.Ipse domi simul:ac nūmos contēplor in arca. Et alibi.Iuuenalis in destinationē auariciæ.Quid enim saluis infamia nūmis. ¶ Tunicā mihi malo lupini.Auarus tāti facit diuitias:ut pluris æstimet rē uilissimā:q̄ laudem & bonum nomē in pauptate. Cōtra āt uir bōus pluris facit bonū nomē q̄ diuitias multas.Est ergo sensus.Ego magis mihi uolo siliquā lupini: ac si dicat rem nullius mométi pluris facio:q̄ laudari:ut uir bonus ī paupertate. ¶ Tunicā:folliculū. ¶ Laudet me : ut uirū bonū:ordo ē laudet me secātē. ¶ Paucissima farra exigui ruris:pauptatē sūmā his uerbis exp̄ssit. ¶ Pago:uilla: πηγη.n.fons dicit.Inde pagus:iuxta.n.fontes uillæ fieri solēt ob aquarū cōmoda. ¶ Scilicet & morbis. Ironicos auaro respōdet poeta.Est aūt sensus.Licet diuitias tibi multas paraueris:ita ut solus tātū possideas : quātū uniuersus Populus Roma.sub Tatio possidebat:nō tamē poteris carere aliis ī cōmodis:& calamitatibus.sicq; philosophice ostēdit:diuitias nō eē eas:q̄ hominē a corporis iuxta:& mētis ægritudine q̄ant uendicare:neq; longaora:fœlicioraq; tēpora uitæ largiri:quū diuitem maiores etiam curæ comitentur. ¶ Debilitate. Debiles appellamus:qbus aliqua membra sint:uel diminuta:uel oblisa:ut alibi.Hic coxa debilis: ambos pdidit ille oculos.

Phrenesis · Seges · Arbustum · Arbustare · Noualia · Debilis

Filaque sectiui numerata includere porri.
Inuitatus ad hæc aliquis de ponte negabit.
Sed quo diuitias hæc per tormenta coactas:
Quū furor haud dubius:cū sit māifesta phre
Vt locuples moriaris egēti uiuere fato: (nesis.
Interea pleno quum turget sacculus ore.
Crescit amor numi:quātū ipa pecunia crescit.
Et minus hanc optat:q non habet: ergo parat
Altera uilla tibi:quum rus nō sufficit unum.
Et proferre libet fines:maiorq; uidetur.
Et melior uicina seges:mercaris & hanc:&
Arbusta:& densa montem qui canet oliua.
Quorū si præcio dominus non uincitur ullo.
Nocte boues macri:lassoque famelica collo
Armenta ad uirides huius mittuntur aristas.
Nec prius inde domum;q tota noualia sæuos
In uentres abeant:ut credas falcibus actum.
Dicere uix possis:q̄ multi talia plorent.
Et quot uenales iniuria fecerit agros.
Sed qui sermones: quæ fœdæ buccina famæ:
Quid nocet hoc inqt:tuicā mihi malo lupini.
Quam si me toto laudet uicinia pago
Exigui ruris paucissima farra secantem.
Scilicet & morbis:& debilitate carebis.

fato melior Sorte benigna fato
fractis etate ueterans

Post hæc.i.post istam morbo℞:& alia℞ calamitatũ carẽtiã. Quãtũ sub Tatio:ex modestia antiquo℞ ostendit mores:& auariciam sui tpis acriter dãnãdos:sub Romulo.n.& Tito Tatio duce Sabino℞:q fœdere pcusso in urbẽ cũ Sabinis receptus fuit a Romulo:tãta re℞ modestia:& parsimonia uiuebãt:ut autore Pli.li.xviii.ca.ii.bina tũc iugera Populo.Ro.satis eẽnt:nulliq; maiorẽ modũ attribuerit. Dona ẽt putauerit amplissima imperato℞:ac fortiũ ciuiũ:quãtũ qs uno die plurimũ circumarauisset.Columel.tamen scri.i.i.limine operis sui de agricolatione.C.Fabriciũ:& Curiũ Dentatũ alterũq; pyrrho finibus Italiæ pulso:domitis alte℞ sabinis ac

Et luctum:& curam effugies: & tempora uitæ
Longa tibi post hæc fato meliore dabuntur.
Si tantum culti solus possideris agri.
Q uãtum sub tatio populus romanus arabat.
Mox etiam fractis ætate:ac punica passis
Prælia:uel pyrrhũ imane: gladiosq; molossos.
Tandem pro multis uix iugera bina dabant
Vulneribus; merces ea sanguinis:atq; laboris
Nullis uisa unquã meritis minor:aut igratæ
Curta fides patriæ:saturabat glebula talis
Patrem ipsum:turbamq; calæ:q fœta iacebat
Vxor:& infantes ludebant quattuor:unus
Vernula:tres domini:sed magnis fratrib9 ho℞
A scrobe:uel sulco redeuntibus altera cæna
Amplior:& grandes fumabant pultibus ollæ.
Nunc modus hic agri nostro nõ sufficit horto.
Inde fere scelerum causæ:nec plura uenena
Miscuit:aut ferro grassatur sæpius ullum
Humanæ mentis uitiũ:quã sæua cupido
Indomiti census:nam diues qui fieri uult.
Et cito uult fieri:sed quæ reuerentia legum:
Q uis metus:aut pudor ẽ unq pperãtis auari:
Viuite contenti:casulis:& collibus istis
O pueri marsus dicebat:& hernicus olim.
Vestinusq; senex:panem quæramus aratro.
Q ui satis est mensis:laudãt hæc numina ruris.
Q uorũ ope:& auxilio gratæ post mun9 aristæ
Effugiunt homines ueteris fastidia quercus.

cepta:q uitiũ diuidebant:captiui agri septem iugera nõ minus industrie coluisse:q fortiter armis qsierãt. Pli.uero tradit:Curiũ Dẽtatũ qterna agri iugera uiritim populo diuisisse sibi:deinde totidẽ cõstituisse: dicentẽ neminẽ esse debere:cui nõ tãtum sufficeret. Mox etiã fractis ætate:ostẽdit quãta fuerint frugalitate ueteres:qui ẽt ætate:& bello cõfecti:acceptis binis iugeribus in pmiũ cõtenti erãt tanq maximis donati diuitiis.Ordo ex.Mox uix tandẽ bina iugera dabant p multis uulneribus ẽt fractis ætate:& passis plia pũica:uel pyrrhũ imanẽ. Mox deide. Passis plia pũica qarma aduersus pœnos gessisset. Pyrrhũ. **Pyrrh9** Epirotarũ regẽ:q quũ i auxiliũ Tarẽtinorũ aduersus Romãos arma tulisset:demũ post uaria plia a Curio & Fabricio superatus:in græciã reuersus: ẽ ubi dum argos oppugnaret:ictu tegulæ interẽptus ẽ. Molossos.Epiroticos:nã molossia pars ẽ epiri(ut dixius superius.) Tãdẽ:hæc particula desiderii significationẽ hẽt:ut sit post multũ tpis:& diutinos labores: referturq; ad effectũ expectãtis.Ci.uix tandẽ legi litteras dignas Appio Clodio. Bina iugera.Nam:ut dictum est ex sentẽtia Plinii:bina tũc iugera Populo romano:satis erãt. Merces sanguinis.i.in pliis effusi. Nullis uisa minor:tãta erãt iqt aĩ moderatione:& pacis cõtẽti ea merces licet exigua:nunq uisa sit iferior meritis:q in rẽpu.cõtulissent. Aut igratæ. Curta fides patriæ:nũq putauerũt fidẽ patriæ curtã eẽ in se. Et ordo est a superioribus: aut nũq uisa sibi ẽ fides curta patriæ igratæ:ut duo dicat:neq; patriã uisam sibi ingratã:neq; eius fidẽ sibi modicã: aut qd nõ minus placet ex affectu poetæ dictũ.i.licet ĩgrata eẽt patria:q pro meritis pmiã nõ redderet:tamẽ tanta erat animi moderatione:ut nunq putarent modicã eẽ reipu.in se fidem. Saturabat:hoc dicit in detestatione delitiarum sui temporis. Talis glebula: tã modicũ solũ. Vnus uernula:subaudi erat.i. seruulus dumtaxat unus:qui omnibus ministraret. Nam uernæ dicunt serui nati domi ex ancillis. Horum: scilicet trium dominorum. Magnis: p maximis. Amplior:propter exanelatũ laborem. Et:pro.i.nam expositio est amplioris cœnæ. Ollæ grandes: cacabi grandiores. Pultibus:bene inquit pultibus:ut ostendat lauta obsonia nõ solita parari.Nam pulte trecẽtis annis ante usum panis uixerunt Romani:ut scribunt Verius:& Pli. Nostro nõ sufficit horto.i.ampliores nũc habemus hortos qãtiq habuerũt agros:unde ẽ conqstio illa Plinii : quũ bina tũc iugera Populo Ro.satis eẽnt: nec ulli maior modus attribueret:eo seruos pauloãte principis Neronis cõtẽpto:huius spacii uiridia : & piscinas habuisse:gratũq; eẽ:si nõ aliqs & culinas. Inde:ex tãta:reũ cupiditate. Causæ scelerũ : subaudi sunt . Nã hoĩes ad oĩa scelera cupitate habẽdi facile impellunt:unde illud uirgilianũ.Quid non mortalia pectora cogis. Auri sacra fames. Nec plura uenena:ordo est:& sensus.Nec ullũ uiciũ humanæ mẽtis miscuit plura uenena q ipsa auaricia:& immoderata habẽdi cupiditas. Grassat:sæuit.Est.n.grassari supra modũ sæuire:unde Trãquillus in Caligula.His diuerso uicio℞ genere grassantibus.i.ualde sæuientibus.Grassari etiã dicimus icedere.Salu.in Iugurthino.Grassat uia uirtutis. **Grassari** Et cito fieri uult:ostẽdit multa scelera illi ppetrãda esse:q modico temporis spacio magnas aggregat diuitias. Viuite cõtẽti casulis:introducit uerba Marsi senis : & hernici: uestiniq; ad filios:ut cõtẽti sint modicis rebus.Sicq; ex frugalitate ãtiquorũ uituperat sui tẽporis luxũ: & cupiditatẽ. O pueri:o filii pueros.n.græca cõsuetudie p filiis posuit.Sic Ora.Dicã & alcidẽ puerosq; ledæ. Marsus. **Hernici** Marsi populi sunt Sabinis cõtermini:de qbus abũde dixius ĩ.iii.sat.illic Trãslatus subito ad Marsos. Hernicus:Hernici lauinio & albæ uicini erãt:dicti autore Macrob.ab Hernico duce. **Vestini** Vestinus: uestini Sabinis & marsis uicini sunt. **Numia ruris** Laudãt hæc numina ruris. Agricolæ duodecim hẽbant deos:quos pcipue colebãt:Ioũe & tellurẽ Solẽ & lunã:Cererẽ & liberũ:Robigũ & florã: Mineruã & uenerẽ:Lymphã & bonũ euẽtũ.De iis Var

uentrũ turpi plebeiũ perone rustico calciamento e crudo corio
Summouet repellit

Nil uetitum fecisse uolet:quem non pudet alto
Per glaciem perone tegi:qui summouet euros
Pellibus inuersis:peregrina:ignotaq; nobis
Ad scelus:atq; nefas:qdcũq; ẽ: purpura ducit.
Hæc illi ueteres præcepta minoribus:at nunc
Post finem autumni media de nocte supinum
Clamosus iuuenem pater excitat:accipe cæras.
Scribe puer:uigila:causas age:perlege rubras
Maiorum leges:aut uitem posce libello.
Sed caput intactũ buxo:naresq; pilosas
Annotet:& grandes miretur lælius alas.
Dirue maurorũ attegias:castella brigantum.
Vt locupletem aquilã tibi sexagesimus annus
Afferat:aut longos castrorum ferre labores
Si piget:& trepido soluunt tibi cornua uentre.
Cum lituis audita:pares:quod uendere possis
Pluris dimidio:nec te fastidia mercis
Vllius subeant ablegandæ tyberin ultra.
Nec credas ponendum aliqd discriminis inter

ro. Sed nũc liberũ & cererẽ itelligit:quo℞ beneficio mortalibus usus panis & uini datus ẽ:quũ antea glãdibus uescerent:unde ẽ illud Virgilii.Liber & alma ceres:uro si munere tellus.Chaoniã pigui glãdẽ mutauit arista. Bacchus.n.uini usum primus docuit Ceres uero frumẽta iuenit:eadẽ molere:& cõficere in Atica Italia:& sicilia:& ob id dea iudicata:hæc Pli.& Diod. Nil uetitũ fecisse uolet: ostẽdit poeta hoĩem:q mediocritatẽ sequatur:nulla turpi cupiditate deuiciri. Perõe tegi : ac si dicat:q ĩ uili habitu ãbulat.Est.n.pero genus calciamẽti **Pero** ex crudo corio:quo & in bellis utebant Virg.Crudus tegit altera po.Persi. Nauim si poscat sibi paronatus arator. Sũmouet euros: arcet frigus. Pellibus inuersis.i.pellibus habẽtibus pilũ ĩ parte exteriore.Ouid.in.iii.de tristibus.Pellibus hirsutis arcet mala frigora bracis. Peregrina purpura.Sapiẽter poeta ostendit iis:q ãbitiose uiuãt: sumpt9 magnos eẽ faciẽdos: & pinde animũ ad uarias rapias conuertẽdũ. Purpura:uestis purpurea:q ex longinquo uẽit : purpura ãt(ut iã sæpe diximus)ẽ piscis:ex cuius faucibus habetur liquor aptus ad uestes tingẽdas:is aũt capiebatur in mari tyrio in menynge aphricæ:& getulo littore oceani:in laconica europæ.Est ergo sensus. Hõ delectatus luxu uestiũ:ut magnificus uideri possit: nõ dubitat:ut egregias uestes habeat:q una ambitione correptus ẽ:oĩa miscere scelera:& bonis aliẽis manũ iniicere:oẽsq; rapinas exercere. Hæc pcepta:subaudi dabãt. Minoribus:filiis:& nepotibus. Post finẽ autũni:iã icipiẽte hyeme:quo tpe hoĩes incipiũt lucubrare:& uacare studiis. Cæras : tabellas cæratas:in qbus antiq stilo scribebãt. Causas age : suscipe causas defendẽdas in foro:ut lucrũ facias:nã ut ait Mart.Illic æra sonant. Rubras leges.i.miniatas:nã capita legũ minio solẽt notari.Persi.Excepto si quid Marsuri rubrica uetauit. Vitẽ. Cẽturionatũ. Nam uitis cẽturionũ erat gestamen:q pcutiebant milites: de qua plæraq; diximus in Stemmata qd faciũt illic. Frãgebat uertice uitẽ. Posce.i.ab imperatore . Libello:supplici:quẽ porrigas imperatori. Sed caput intactũ buxo.Fac inqt:ut Lælius: a quo scribẽdus es in militiã uideat te negligentẽ circa cultũ corporis: nã ita te idoneũ putabit militẽ. Intactũ buxo.i.pectine:qui ex buxo fieri solet.Mart.Multifido buxus: q tibi dente datur. Alas grã.i.grãdibus pilis hirsutas.Id.n.indiciũ est uirilitatis:qbus autẽ hirsutæ sunt alæ hircosi dicũtur ob fetorẽ hircinũ. **Hircosus** Persius.Hic aliquis de gente hircosa cẽturionũ. Dirue maurorũ attegias.i.mapalia:& casas:qs mauri:qui Numidæ a Romanis appellantur:sibi extruũt. **Attegiæ** De his Iosephus lib.vii.de bello Iudaico sic scri.Quũ ad festũ inqt diẽ uenisset quo attegias in honorẽ dei cõponi ab hominibus mos est. Castella . Differt castellũ ab oppido. **Castellum** Est.n.oppidũ idẽ:qd ciuitas.Castellũ uero inferius:ut neq; ciuitas sit: neq; pagus:sed mediũ iter utrunq;:unde Põponius Mella scri.sic.Cartinna & Arsinna sunt oppida:& Ampsa castellũ. **Oppidum** Brigãtũ.Brigantes populi sunt in britãnica:ut scri.Stra.Cor.Tacitus.iã uẽtum haud procul mari ad Hiberniã isulã: quũ ortæ apud Brigantes discordiæ retraxere ducẽ. **Brigantes** Sexagesimus annus.Nã tũc missio dabat militi:q honesta dicebat.Nã tres generales:ut tradit Marcellus de re militari:fuerũt missionũ causæ:honesta:causaria:& ignominiosa. **Missionum genera** Honesta est:q tpe militiæ ĩpleto & emeritis stipendiis datur.Causaria:quũ qs uicio animi:uel corporis minus idoneus militiæ renũciat:ignominiosa causa est:quũ qs pp delictũ sacramẽto soluitur. Aquilã locupletem.i.militiã ipsam opulentã. **Aquila** Aqla.n.isigne fuit romano℞:unde Vale.Flaccus li.vi.Romanas ueluti sæuissima:quũ legiones Tissiphone regesq; mouet:quo℞ agmina pilis : atq; aqlis utrinq; micant.De hoc multa superius illic.Da nũc & uolucrẽ sceptro:q surgit eburno. Aut lõgos:sensus est: aut si forte labor militaris est tibi molest9:nec potes ferro strepitũ tuba℞:potes negociationẽ exercer:un lucrũ tibi emergat:sicq; filiũ istruit ad rẽ quãq; uilissima:ut lucrũ faciat.Ordo ãt ẽ. Aut pares qd possis uẽdere pluris dimidio:si te piget ferre: labores castro℞. Soluũt uẽ.naturale.n.ẽ:ut ex tiore soluat uẽter.Cuius rei rationẽ ita expõit Ari.i pblematis. Calor iquit isitus nobis:qsi animãs ẽ:hic ergo rẽ qcũq; timuerit:diffugit:qd quũ extrisecus ratio cõturbandi: atq; metuẽdi iuehat:atq; i ima de supis defluat:& e sũmis ad itima se penetret:efficit ut alui:& uesicæ fũdant: facilesq; reddant:un & Macro.li.vii.satur. hĩc & laxamẽtũ uẽtris comitat timorẽ.qa musculi qbus claudebãt retrimẽto℞ meat9 fugiẽtis itrorsũ aiæ uirtute deserti laxãt uicula:qbus retrimẽta usq; ad digestiõis opportũitatẽ cõtinebant. Cornua:audita cũ lituis:hoc aut dixit ex ueter cõsuetudie militiæ:nã ĩ castris legio hẽbat tubicines:cornicines:& buccinatores:tubiciẽs ad bellũ uocabãt milites:& rursũ receptui canẽtes reuocabãt. **Tubicines** Cornicines & buccinatores erãt ornamẽtũ toti9 legiõis ĩ igressu cflict9:& ei9 reditu:quoties pugnabat. **Cornicines** Cornicies & tubicines canebãt:hic ergo poeta ait.Cornua cũ lituis.i.cornicines cũ tubicinibus: nã litu9 gẽ9 erat tubæ ad simitudinẽ litui uirgæ auguralis.Est.n.uirga breuis:ĩ pte:q robustior ẽ icurua:q augures utũt:cuius meminit **Buccinatores** Vir.Ipe qrinali lituo:puaq; sedebat.Succict9 trabea.Lituo p tuba usus ẽ Vir.Et lituo pugnas isignis obibat & hasta. Nec te fastidia:nec te pudeat cõtrectare merces ẽt dedecorosas:& quæ mitti solent trans tyberim : in **Lituus**

cornua clangores tubarum pares ordines Plato in 9 de legib
fieri nõ pot ut aliquis diuitiis simul ꝑstet et probitate

telligit autē negotiationē coriorum. Nam aīalia excoriabātur trans tyberi. Mart. Et detracta cani trās tyberia cutis. ¶ Coriū: appellamus oēm pellē nō mō pfectā: sed ēt recēs detractā aīali. ¶ Bonus ē. o. hoc potest uideri dictū i auariciā uespasiani: q ut scri. Trāql. reprehēdenti Tito filio: & uectigal ēt urinæ cōmētus eēt: pecuniam ex prima pēsiōe admouit ad nares iterrogās: an odore offenderet: illo negāte: atq iqt elocutio ē. ¶ Illa sentētia poetæ. s. Ennii. nā uersus: qui seqtur Ennianus est. ¶ Hoc mōstrat uetulæ: tāta inqt est mortaliū cupiditas: ut non solū patres: sed ēt uetulæ doceant puerulos has sordes: tūc pcipue: quū stipē aliquā poscunt ad emenda poma:

Vnguenta: & corium: lucri bonus ē odor ex re
Qualibet: illa tuo sententia semper in ore.
Versetur diis: atq; ipso ioue digna poetæ.
Vnde habeas qrit nemo: sed oportet habere.
Hoc mostrant uetulæ pueris poscētibus assem.
Hoc discunt omnes ante alpha: & uita puellæ.
Talibus instantem monitis quecunq; parentē
Sic possum affari: dico uanissime: quis te
Festinare iubet: meliorem præsto magistro
Discipulum: securus abi: uinceris ut aiax
Præterit thelamonem: ut pelea uicit achilles.
Parcēdū est teneris: nōdū impleuere medullas
Natiuæ mala nequitiæ: quū pectere barbam
Cœperit: & longi mucronem admittere cultri.
Fallus erit testis: uēdet periuria summa
Exigua: cereris tangens: aramq; pedemq;.
Elatam iam crede nurum: si limina uestra
Mortifera cū dote subit: qbus illa premetur
Per somnū digitis: nam quæ terraq; mariq;
Acquirenda putes: breuior uia confert illi.
Nullus eni magni sceleris labor: hæc ego nunq̄
Mandaui dices olim: nec talia suasi.
Mentis causa malæ tamē est: & origo penes te.
Nam quisquis magni census præcipit amore.
Et leuo monitu pueros producit auaros.
Et qui per fraudes patrimonia conduplicare.
Dat libertate: & totas effundit habenas

tunc enim monēt uersus enniani: ut sint parci. Solēt enim pueri assem a parētibus: & familiaribus poscere. ¶ Ante alpha & uita: anteq̄ attingant prima litterarum rudimenta: legendumq; est uita: & non Beta quū nomina sint litterarū græcarum. ¶ Quis te festinare iubet: quis cogit te tā cito urgere filiū ad auariciam quum ad id uitiū sponte sua sit procliuis. Vnde sequit meliorē pˢto magistro discipulum. ¶ Securus abi: non est: q dubites: quin auariciæ studiū facile sequat. ¶ Vinceris ut aiax pterit Thelamonē. Irōia est. Ita quidem uinceris uirtute a filio tuo: ut aiax: & achilles parentes suos uicerūt: ut sit sensus: ut illi uirtute: & præclaris operibus parētes suos uicere: ita uitio auariciæ filius tuus te superabit. ¶ Parcēdum est teneris. Est ueluti respōsio parētibus cōquerentibus puerulos non statim esse auaros. Ignoscendū inqt ē o pater puerulis: si forte ea ætate auaricia te non uincunt: quia mala inqt huiusce cupiditatis nondū impleuere medullas: nondum penitus infusa est extrema cupiditas. Sed quum facti erūt grādiores: tunc te auaricia superabūt: tūc extrema laborabunt cupiditate falsi enim erūt testes: & cætera. ¶ Nondū ipleuere medullas: rationē affert: non esse mirandū: si statī in pueritia auariciā non exerceant: nondū enim sunt maturi: ut perfecte auariciā possint exercere nā mala natiuæ neqtiæ: idest naturalis auariciæ: quæ a natura homini insita eē uidetur: nondū impleuerūt medullas: nondū perfecte puero ihæserunt: quasi dicat sata quidem sunt a natura auariciæ semina in puero, sed nōdum ad maturitatem peruenerunt. ¶ Quum pectere: tunc inquit quum barbitium pduxerit: extremæ dabit signa auariciæ falsus enim erit testis: & cætera. ¶ Lōgi cultri: piphrasis est nouaculæ. i. quū cœperit radere bambam. ¶ Vendet periuria: peierabit. ¶ Sūma exigua: modica mercede: & lucro. ¶ Arā cereris: illic enim sanctissimum habebatur iusiurandum. ¶ Elatam iam crede nurum: ita iam unusqsq; auaricia flagrat: ut i periculo nouæ nuptæ sint: ne a sponsis tollantur: si dotem grandem tulerint. ¶ Elatam: extinctam: nam efferri proprie dicūtur mortui: quū ad sepulchrum feruntur. Terentius. Effertur: imus ad sepulchrum: uenimus. ¶ Dote mortifera: dote grandi: ex qua ei mors acceleretur. ¶ Quibus illa premetur: cū quadam miseratione pronunciāda sunt: quasi dicat aconito infectis: ueneficium enim intelligit: quod per aconitū paratur: de quo Pli. sic Constat omnium uenenorū ocyssimum esse aconitum: & tactis quoq; genitalibus fœminini sexus animalium: eodem die inferre mortē: hoc fuit uenenum: quo interēptas dormientes a calphurnio bestia uxores. M. Cecilius accusator obiecit. ¶ Nā quæ terraq; mariq;: irrisio est poetæ: non mirum est: si adolescens sponsam aconito necat dormientem: nam sic facilius: & breuiore itinere sibi comparabit diuitias: quæ terra: & mari: & longinquis locis acquirendæ forent: sicq; mores sui temporis poeta subsannat. ¶ Nullus labor: sentētia est catholica: quā præsenti negocio apte poeta accomodat: ut sit sensus. Ingens scelus sine ullo labore perfici solet: utputa: hominē ueneno aut ferro tollere: aut domū incendere. ¶ Nā quisquis: rationē affert: quare filius p auariciā tot scelera exerceat: ut sit sensus: & ordo. Quicūq; inqt pcepit: & iperauit cupiditatē magni cēsus filiis: & pducit pueros auaros. i. erudit & docet leuo monitu. i. sinistra: & parua doctrina: & q subaudi extrinsecus mōet aut aliqd tale patrimonia cōduplicari p fraudes. Dat libertatē: & totas habenas effundit curriculo. i. dat ptātē adolescenti: ut rapiat. i. i causa est ut (sic istruēdo:) adolescēs aīum suū p sūmā libertatē ad auariciā applicet. ¶ Præcepit. a. i. pcipiendo isudit cupiditatē hndi cēsus sic a nō. Mitē aīum: & amores: modicis erroribꝰ æquos: pcipit: ¶ Et q p. s. aliq putāt hoc carmē nō eē Iuue. nec oīo iserēdū neq;. n. sensū elicias: nisi extrisecꝰ subaudias mōet: ut sit sēsus. Et q mōet patrimōia cōduplicari p fraudes. ¶ Totas ef. ha. curri. metaphora sumpta est ab auriga: qui currentibus equis in circo: habenas relaxat. i. pr̄ remittit habenas filio. i. omnē potestatē facit: ut p oēs auariciæ cāpos currat: & uageť.

Efferri

Aconitum

Curriculo: quē si reuoces: subsistere nescit.
Et te contempto rapitur: metisq; relictis.
Nemo satis credit tantū delinquære: quantū
Permittas: adeo indulgent sibi latius ipsi.
Quum dicis iuueni stultum qui donet amico.
Qui paupertatem leuet: attollatq; propinqui.
Et spoliare doces: & circū scribere: & omni
Crimine diuitias acqrere: quaꝝ amor in te est.
Quantus erat priæ decioꝝ in pectore: quantu
Dilexit thebas (si græcia uera) menœceus.
In quarum sulcis legiones dentibus anguis
Cum clypeis nascūt: & horrida bella capessūt
Continuo: tanquā & tubicen surrexerit una.
Ergo ignem cuius scintillas ipse dedisti.
Flagrantem late & rapientem cuncta uidebis.
Nec tibi parcetur misero: trepiduq; magistrū
In cauea magno fremitu leo tollet alumnus.

¶ Curriculo. i. adolescente per extremas sordes currenti: sic Virg. Currū pro equo posuit. Infrenāt alii currus: idest equos. Et alibi. Nec audit currus habenas. i. ipsi equi non audiunt habenas: & alibi: domitant in puluere currus. i. equos sub curribus. ¶ Quē: adolescentē filiū tuū. ¶ Si reuoces: si uelis reuocare a cursu acqrendi. i. ne tanta auaricia laboret. ¶ Subsistere nescit: nescit finē facere. ¶ Rapit: fert pceps in pfundā auaritiā: pstat aūt in translatiōe aurigæ currētis in circo. ¶ Te contēpto: & metis relictis: te contēpto: q reuoces: nā te contēnit: si eū dimoueas a cursu suo. ¶ Metis reli. tāto inqt auariciæ ipetu fert: ut nullū sibi terminū: aut finem faciat: sed oēs ptereat more aurigæ: q in circo metas (ut dēt) nō lustrat: sed cursu pterit: nā in circo duæ erāt metæ: de qbus dixius illic. Spaciū lustrabit utrūq;: metaꝝ: circū qs ferebant aurigæ: qui eas septies celerius circuisset: uictor designabat. Prop. Aut prius infecto deposcit pmia cursu. Septimā q̄ metam triuerit arte rota. Ordo āt est. Et spoliare doces: & circumscribere &c. ¶ Quū dicis iuueni stultū: sensus est: pr̄ cā ē: ut filius nullum opus liberalitatis exerceat: sed potius ut spoliet: & decipiat: quū dicit illū stultū esse: q donet amico suo: & q ppinquo pauperi subueniat. ¶ Circūscribere: decipe: tractū ē uocabulū ab iis: q longo scripturæ anfractu hoiem circūligant. ¶ Quaꝝ. a. i. q̄rū diuitiaꝝ studiū est in te pre tantū: q̄tū fuit decioꝝ i patriā. ¶ In pe. de. hoc est pris & filii: quoꝝ uterq; p patria se deuouit. P. n. Decius pr̄ cōsul bello latino collega Manlio Torqto positis apud uescerim fluuium castris: quū utriq; cōsuli somnio obuenisset: eos uictores futuros: quoꝝ dux in plio cecidisset: quū collato cū collega somnio cōuenisset: ut cuius cornu in acie laboraret: iis diis se manibus uoueret: inclināte sua pte secū hostes p Valeriū pontificē diis manibus deuouit: ipetu in hostes facto: uictoriā suis reliqt. P. aūt Decius filius q̄rto cōsulatu cū Fabio maxio: quū Galli: Sānites: Vmbri: Tusci cōtra Ro. cōspirassent: ubi exercitu in aciē ducto: & cornu inclināte: exēplū pris imitatus aduocato. M. Liuio pōtifice hastæ insistens: & solēnia uerba respondens: se & hostes diis manibus deuouit. Impetu in hostes facto: uictoriā suis reliqt: corpus a collega laudatū magnifice sepultū est. ¶ Menœceus: menœceus Thebanus fuit creontis filius: q cū cognouisset p tyresiā uatē thebas sp liberas fore: & nunq̄ capi posse: si se uoluntariæ morti exponeret: libens e mœnibus trāsfixo pectore sup hostes sese iecit: inscio patre. Hæc ex Papinii li. x. Thebaidos. De cuius nece sic tradit. Sanguine tūc spargit turres & mœnia lustrat. Seq; sup medias acies nōdū ense remisso. Iecit: & in sæuos cadere est conatus achiuos. Cice. ēt in primo Tusculanaꝝ sic scri. Menœceus uero non prætermittitur qui oraculo edito larditus est patriæ suum sanguinem. ¶ Si græcia est uera: hoc tanquā fabulosum cōmemorat. Nā græci innumerabiles habent fabulas. Vnde illud est. Et quicquid græcia mendax. Audet in historia. Plini. li. viii. ca. xxi. Mirū est q̄ procedat græcia cedulis: nullum tam ipudens mēdaciū: est: ut teste careat. ¶ In quaꝝ sulcis. fabulosam illam cadmi historiā tangit: ut thebas patriā Menœcei designet. Cadmus. n. Aegenoris filius: quū post raptum Europe sororis i Boetia desedisset: ædificatisq; thebis: quosdam ex sociis misisset: qui ad rem diuinam aquam afferrent: nec ii redirent: ipse profectus comperit eos a serpēte iuxta fontem stabulante deuoratos: quem quum mirabundus spectaret: audiuit uocē: fore ut ipse quoq; serpens spectaretur: quod postea accidit in extrema senectute: nam ipse una cum uxore in serpentem conuersus est: occiso igit eo serpente eius dentes accepto oraculo seuit: ex qbus hoīes armari orti sunt: qui oēs statim se mutuis uulneribus cōfoderūt: pter q cadmo se iunxerūt. ¶ Tanq & tubicē surrexerit una: tanto quidē ipetu arma iter se distrinxerunt utputes ad id certamē tubicine excitatos fuisse. ¶ Ergo ignē: sensus est filius tuus: cui principia & semina auariciæ ostēdisti: in tantā cupiditatis rabiē missus est: ut oēs quoscūq; possit spoliaturus sit: sed nec tu ipse tutus eris: te. n. interficiet q̄si: q cupiditati suæ obstes. ¶ Ignē rabiē illā: & ardorē acqrēdi. i. ipm filiū tuū feruēti cupiditate accensi. ¶ Cuius scin. cuius tu semina & pricipia dedisti. ¶ Leo alū. i. filius tuus: quē hōc mō aluisti: te magno fremitu occidet. ¶ Trepidū ma. alludit ad historiā sui tpis: nā leo māsuetus tpibus Domitiani in theatro: magistrū: a quo fuerat educatus: lacerauit Mar. Læserat igrato leo pfidus ore magistrū. ¶ In caueā: septa: qbus feræ coercent. Hor. Ac uelut ursus obiectos caueæ ualuit: si frāgere claros. Ci. ad Herenniū. Statim sicut e cauea leo missus: aut aliq̄ teterrima belua soluta ex cathenis uolutabit: & uagabit. Qua similitudie cauea itē appellat ipm theatrū. Apule. In Asino aureo. Venus ecce cū magno fauore caueæ in ipso meditullio scœnæ circūfuso populo cōstitit. Vale. Flac. i. iiii. argonauticō de polluce loquēs sic inqt. Nā nec ad ælei pugnā uidet ora parētis. Nec sonat oebalius caueæ fauor. Nota mathematicis: ē ueluti rñsio poetæ ad patrem dicentē: nōdū mortis suæ tps aduenisse: ut mathematici affirmauerūt: ut dicat. Scio genesim tuā notā eē mathematicis: ac si dicat scio lōgā tibi a mathematicis uitā pmitti: sed molestū ē filio expectare tātā mortis tuæ dilationē: te. n. iterficiet añ tps tibi a fatis statutū. ¶ Mathematicis: mathematici nō solū astroꝝ piti dñr: sed & q arithmetycæ: musicæ: & geometriæ nationē callēt. Nā siderali sciētia freti multis futura pdicebāt. μαθήματα. n. græce disciplīæ dñr latin.

Currus p equis

Metæ duæ in circo

De deciis

Menœceus

Cadm⁹

Cauea

Mathematici

Nota mathematicis genesis tua: sed graue tar-
Expectare colos: morieris stamine nondū (das
Abrupto: iam nunc obstas: & uota moraris.
Iam torquet iuuenē longa: & ceruina senectus.
Ocyus archygenē qre: atq eme: qd mitridates
Composuit: si uis aliam decerpere ficum.
Atq alias tractare rosas: medicamē habēdu ē.
Sorbere ante cibū qd debeat: aut pater: aut rex.
Monstro uoluptate egregia: cui nulla theatra.
Nulla æquare queat prætoris pulpita lauti.
Si spectas quanto capitis discrimine constant
Incrementa domus: ærata multus in arca
Fiscus: & ad uigilem ponendi castora nummi.
Ex quo mars ultor galeam quoq pdidit: & res
Non potuit seruare suas: ergo omnia floræ.

¶ Genesis tua.i.genitura tua:& qd ꝓinde de te futu⁊ sit:nā hi hoīum natiuitates:& horoscopū cōtēplantes
multa:ut dixius futura:pdicebāt:unde Tranql.in tito:dr ēt cognita utriusq genitura īminere ambobus picu
lū affirmasse.Idē in Caligula.Consulēti quoq de genitura sua.Sulla mathematicus certissimā necē appropin
q̄re affirmauit.¶ Tardas co.tardā mortē:nā nimis diu uiuere ei uideris:& cupit te ante tps mori:unde & Oui.
Filius ante diē patrios inqrit in annos.¶ Colos:stamina parca⁊:qbus uita hoīs disponit.¶ Iā nūc ob.ipedimē
to es filio tuo:qppe q uidearis diu uiuēdo bona domestica atterere:& sic ostēdit adolescētē instructū auaricia
in oē scelus ruere.¶ Senectus cer.i.longa:q̄lis ceruis
attribuit.Pli.Vita ceruis in cōfesso lōga post cētū an
nos aliqbus captis cū torqbus aureis:quos Alexāder
magnus addiderat adoptis iā cute in magna obesita
te.¶ Archigenē:hoc est medicū: nā Archigenes nō
mē est medici:de quo supra.Aduocat Archigenē:p
quo oē:medicū intelligit.¶ Ocyus q̄re.i.medicū ci
to fac conuenias:ut tibi aduersus filii uenena tradat
Antidotum aliqd antidotū.¶ Mitridates cōpo.i.antidotū:q̄le si
bi mitridates rex ponti conficiebat aduersus uenena
efficacissimū:eius cōpositionē in cōmentario ipsius
manu scriptam inuenit Pōpeius in eius sanctariis:ut
docet Pli.lib.xxiii.ca.ix.ex duabus nucibus siccis:itē
ficis totidē:& rutæ foliis.xx.simul tritis : addito sa
lis grano:& q hoc ieiunus sumat:nullū uenenū noci
turum illo die.Sed de hoc plura in fine sextæ satyræ.
¶ Si uis aliā decer.si.ordo est.Medicamē est tibi ha
bendū:qd aut pr:aut rex debeat sorbere ante cibū:si
uis decerpere:&c.¶ Qd : pro q̄le tam debeat bibere
pater:quā rex:nā ita pri timendū est aduersus īsidias
filio⁊:quā regi aduersus ciuium:& domestico⁊: ut
ostēdat pres nō magis eē tutos īsidiis filio⁊:quā qui
regnū possidet ab īsidiis ciuiū:sicq notat scelera sui tpis:¶ Ante ci.ut remediū aduersus uenenū.¶ Aliū ficū.i.
aliū autūnū:ac p hoc aliū annū uiuere.¶ Monstro uo.egre.ait poeta in cōtēptū auari:maiorē uoluptatē capi
ex laboribus & anxietate eius:dū se multis periculis exponūt cā lucri:q̄ ex ludis theatralibus:& scænicis.¶ Nul
la theatra:nullos ludos theatrales:qui ad hoīum uoluptatē parant.¶ Nulla pul.nullos ludos scænicos . Nā in
scæna pulpita extruebant:unde alibi.Haud tn inuideas uati quē pulpita pascunt:lege Victruuiū.¶ Lauti pto
ris ad ornatū triūphalē respexit.Nā ptor ludis theatralibus habitu triūphātis perat uñ superius.Quid si uidis
set prætorē in curribus altis.In tunica Iouis.¶ Quāto discri.si consideras pericula:qbus se obiicit:dū studet rē
domesticā augere.¶ Multus fi.Appositio est.i.multus sacculus.Nā : ut alibi dixius:autore Pediano:Sportæ:
sportulæ:sportellæ:nūmo⁊ sūt receptacula:& sacci:sacculi:sacelli:& crumenæ:& uelleræ:& scorteæ:& māti
cæ:& marsupia:ita fisci:fiscinæ:fiscellæ.Fiscū aūt ꝓprie pecuniæ priuatæ eē ostēdit Pli.ī panegyricis his uerbis
at fortasse nō eadē seueritate fiscū:q̄ ærariū cohibes:imo tāto maiore:quāto plus tibi licere:de tuo q̄ de publi
Fiscus co credis:fiscū tn ēt capimus ꝓ receptaculo pecuniæ publicæ:& ærario ipso:un cōfiscare uerbū:qd ē in ærariū
referre.Nūmi ponēdi ad castora uigilē:cæcitatē auari ostēdit:q multis sudoribus:& piculis uitæ pecunias acq
rat:qs sæpe solet amittere depositas apud trapezitas irruētibus furibus.¶ Vigilē:pp custodes:q tpe noctis ex
cubarēt metu furū.¶ Ad ca.i.apud mēsarios:q erāt in foro:ubi erat ædes castoris:ibi.n.apud nūmularios de
ponebāt pecunias suas:quo tutiores eēnt:qd nris ēt tpibus fieri uidemus uenetiis hocq ēt apud priscos factita
tū docet multis ī locis Pla.tū illic in captiuis.Ibo intro:atq intus subducā ratiūculā quātillū argēti mihi apud
Aedes castorū trapezitā siet.Aedē aūt castoris & pollucis fuisse ī foro ostēdit Diony.Huius aūt inopinatæ: admirabilisq ap
paritiōis:cū signa adhuc Romæ multa:tū uero est ædes pollucis:& castoris quā sup foro extruxit ciuitas: ubi
uisa sūt illo⁊ simulacra.¶ Ex quo mars:scri.Tranql.Augustū publica opa plurima extruxisse:ex qbus pcipua
forū cū æde martis ultoris:fori extruēdi cā fuit hoīum & iudicio⁊ multitudo:q̄ uidebat nō sufficiētibus duo
Aedes Martis bus ēt tertio īdigere.Aedē marti bello philippēsi ultiōe prna suscepto uouerat.Tpibus igit poetæ:nūmularii:
q in foro residebant:spoliati oēm pecuniā apud se depositā amiserunt:adeo:ut dicat poeta:iā ex quo forū mar
tis spoliatū est pecunias ad alte⁊ fo⁊:castoris esse deponendas.¶ Galeā quoq pdidit:nam fures quū nūmula
rios diriperēt:ne ipsi quidē marti pepercerūt:nā ei insignia sua abstulerūt.¶ Ergo:oia floræ:quū ergo inqt:tā
uariis labo⁊:& periculo⁊ fluctibus auari uita agitet:potes relinquere ludos florales.Cereris:& megalesiacos
ex qbus non tantā spectandi uoluptatē capies:quantā ex negociis : & incōmodis auari.¶ Oia aulæa: oēs ludos
theatrales:in qbus aulæa tendunt:& alia uela quū ad arcendū solē:tum ad decorādos ludo⁊ apparatus.¶ Flo
ræ:flora quū opes imensas:q̄stu meretricio acquisiuisset:Populū Ro.moriēs hæredē reliquit cum magna pe
cunia:ex cuius annuo fœnore suus natalis die:celebraret editione ludo⁊:quos appellant floralia: de iis multa
Floralia Lactantius & nos apud Persiū illic.Nra ut floralia possint.Aprici meminisse senes.Ludi aūt uoluptuarii erāt:
& iocosi:& cum omni lasciuia celebrabantur conuenienti memoriæ meretricis:nam præter licentiam uerbo
rum quibus omnis obscœnitas effunditur:exuuntur etiam uestibus:populo flagitante : meretrices . De qui
bus meminit & Valerius libro secūdo cap.de maiestate.Catone ludos floriales spectante:populus : ut mimæ
nudarentur postulare erubuit.Martia.Nosses iocosæ dulce cū sacrū floræ.Cur in theat⁊ cato seuere uenisti:

Et cereris licet:& cybeles aulæa relinquas.
Tanto maiores humana negocia ludi.
An magis oblectant animum iactata petauro
Corpora: quiq solent rectu descendere funē:
Quam tu coritia semp qui puppe moraris.
Atq habitas coro semper tollendus:& austro
Perditus a siculis sacci mercator olentis:
Qui gaudes pingue antiquæ de littore cretæ
Passum:& municipes iouis aduexisse lagænas:
Hic tamen ancipiti figens uestigia planta
Victū illa mercede parat:brumaq: fameq
Illa reste cauet:tu propter mille talenta.
Et centum uillas temerarius: aspice portus.
Et plenū magnis trabib⁹ mare:plus hoium ē iā
In pelago: ueniet classis quocunq uocarit
Spes lucri:nec carpathiū:getulaq tantum

¶ Et cereris:hoc est ludos cereris:quæ cerealia dicuntur:qui in circo currentibus equis celebrabant.Cor.Ta **Cerealia**
citus.Vtq circensiū cerealiū ludicrū pluribus equitū cursibus celebraret.Ouidi.in.iiii.fasto.Circus erit pōpa
celeber:numeroq deo⁊.Primaq uentosis palma petet equis.Hic cereris ludi:nō est opus indice causæ.¶ Au **Megalesia**
lea cybeles:ludos ī honorē cybeles magnæ matris deū dictos megalæsiacos απο της μεγάλης μητρος hoc
est a magna matre:quos instituit Iunius Bru.extructa ede in palatio:autor Liui.lib.vi.de bello macedonico.
¶ Tanto maiores:licet inqt ex hmōi ludis summa capiat uoluptas:tamē eos potes relinquere:qa humana ne
gocia maiores sūt ludi:& maior delectatio spectādi:
ut sit ordo:humana negocia sunt tāto maiores ludi:
ac si dicat multo maiores ludi : & maior uoluptas.
¶ An magis oblectant : cōparatione ostēdit minorē
capi delectationē ex artibus ludicris q̄ ex uita auari:
nā quū eius negocia contēplaris hēbis quod multū
rideas:qdq te plurimū delectet:hæc aūt interroga
tio:q̄ affirmatiue fit:uim habet negādi : ut interemi
hoīem.i.non interemi:cōtra quæ negatiue ꝓfertur:
affirmat:ut nō cœpi hostē.i.cœpi:est autem sensus.
An maiorē affert uoluptatē petaurus ī theatro: quū
corpus suū iacit per circulos:uel funambulus q gra
dit per funē:q̄ tu o auare:qui nauigas pp opes maio
rem periculo uitæ q̄ petaurus:& funābulus ludāt in
theatris.¶ Iactata:īmissa p circulos:ut uī significare.
Mar.Quid si per graciles uias petauri Inuitū iubeas **Petaurus**
subire ladā.Et alibi.Quā rota trāsmisso totiens īpa
cta petauro:nā petaurū ludū esse uolunt:quū aliquis **Petauristæ**
per circulū admodū angustū agiliter transuolat:pce **Funābulus**
dentibus manibus cū reliq̄ corpis parte:ita ut circu
lū non tāgat:& in pedes ꝓsiliat:tāta est corporis agili
tas:qd aliqdo me uidisse memini:uñ petauristæ sūt
denoīati:q ludū exercerent . Nonius ait a ueteribus
appellatos petauristas:q saltibus uel scœnis leuiori
bus mouerent.Var.de Vita patrū lib.ii.Galli & Germani petauristæ.απετάζω qd est extendo:& pando:uel a
πέτω qd est uolo:& αὔρα:aura:uident.n.p aerē uolare.¶ Descēdere funē:piphrasis ē funābuli:q ꝓfunes am
bulant:idē funerepus noīat ab Apuleio a fune & repo græce Schœnobates dr.¶ Puppe cori.i.in caue errabun **Funerepus**
da:& ꝓpemodū pdatoria:quū oī contēto piculo lucra huc & illuc nauigādo sectaris quo more errāt piratæ ci
lices:sicq aua⁊ lucri studio tanq̄ piratā uult ītelligi.Cilices.n.piratæ fuerūt sæuissimi:quos Pōpeius ītra qua **Schœnobates**
dragesimū diem pœnitus sustulit.Coricios autē appellauit a Corio oppido ciliciæ eiusdem noīs est ꝓmonto
rium:& portus:& antrū:illinc optimū crocū habet:ut docet Pli.Coricū ēt antrū nympharū fuit celeberrimū:
& formosissimū:autore Stra.in monte parnaso.¶ Coro:uentus est:q ut docet Pli.li.ii.c.xlix.flat ab occasu sol
stitiali:quē græci Argestē uocant.¶ Perditus:oī ratione destitutus.¶ Mercator sic:hoc est:q a siculis mercaris.
¶ Olentis sacci:merciū olentiū quæ saccis inserciuntur:crocū aūt intelligit:nā sicilia:ut autor est Stra.frumen
tum:crocum:mel:pecora pelles:lanas ī urbē mittebat.Et siccaniū crocū appellat Papinius in Syluis:& tenues
arabū respirāt grāmine plumæ:siccanisq crocis.¶ Passum pingue:ꝓpriū ē epitheton passi.Est.n.genus uini: **Passum**
qd olim ex creta mittebat ex uua:quā stican græci:nos apiā:& sirpulā appellamus:fit pluribus modis:sed dili
gentiores uuas siccant sole:donec paulo amplius dimidiū pondus supersit:sicq a patiēdo sole passum denoīa
tur lege Pli.& Colu.Varronē:& Palladiū.¶ Cretæ antiq:aut nobilis:aut longi tpis:quū ibi natus sit ipse iuppi
ter:q totius mundi moderator habebat.Insula est in mari ægæo centū urbiū:ut tradit Pli.clarissima fama:un
de Virg.Creta iouis magni:centum digesta per urbes:nā illinc ī Ida iuppiter natus est:& nutritus a nymphis: **Creta**
& capra amalthea adhibitis Curretibus.¶ Municeps io.Ex ea patria:q̄ fuit & iuppiter: nā municipes appellāt
tam poetæ q̄ oratores eiusdē loci cultores:q̄si qui idem munus capiant.Vnde Vlpia.lib.i.digesto⁊ scri.muni
cipes dici suos cuiusq ciuitatis ciues:utputa cāpanos:puteolanos.¶ Hic tamē:ostēdit Aua⁊ īfœliciorē eē q̄ fu
nambulū:hic.n.solo labore ambulandi per funē parat sibi uictū & uestitū:nec aliud amplius q̄rit.Ille uero īsa
tiabilis p oīa maria discurrit inhonesto diuitia⁊ studio.¶ Hic.s.funābulus.¶ Illa mercede:quā cōsequit a spe
ctatoribus.¶ Cauet:uitat.¶ Talēta:qd nos talentū:græci τάλαντον uocant a pōdere & trutina: pondus uero **Talētū**
uariū fuit:nam talentū magnū atticū octoginta tres habet libras:paruū uero sexagīta:autor Priscianus.Apud
Romanos uero:talentum autore Seruio:septuaginta fuit librarum:Plinius ex auctoritate Varronis scrib.lib.
xxxiii.cap.iii.talentum ægyptium pondo octoginta patere.Erat præterea thalentum rhodium quingentorū
denarium:erat talentum euboicum quattuor milium denariorum romanorum . Neapolitanū sex denariū.
Syracusanum trium denarium.¶ Aspice portus:cum indignatione dictum satyrica.¶ Magnis tribubus:ma
gnis nauibus compactis e x trabibus.Persius.Quin trabe fracta.¶ Plus hominum in pelago : subaudi extrin
secus est:quam ī terris.Dictumq est in detestationem auariciæ:cuius impulsu homines in pericula se demit
tunt manifestissima.¶ Veniet classis:unusquisq non timet eo nauigare:unde aliqua sit sibi spes lucri.¶ Car
pathium mare:quod est inter Rhodum:& ægyptum a Carphato insula denominatum:quæ una est ex spora **Carpathus**
dibus.¶ Getula:lybica:nam getulia pars est aphricæ mauritaniæ contermina ; dicta a Getulia ; Vulcani filia.

¶ Sed longe calpe relicta: sensus est. Etiam in oceanum exibit ex gaditano freto. Nam calpe mons ē hispaniæ: qui occurrit nauigantibus in oceanum alto cacumine: ad radices habet oppidum Calpen: quod Thimosthenes: scribit conditum fuisse ab hercule: & olim appellatum Heracleam. Illud autem obseruandum: qđ & Priscianus miratus est lib. vi. Iuuena. Calpe ablatiuum corripuisse: quū sit simile hoc nomen penelope. Arachne: Calliope: quæ nomina nunquā corripiuntur: quum. η. littera græca semper in e: longam uertatur. ¶ Solem stridentem: hoc est ex sententia possidonii: qui autore Strabone ait. Solem in finitimis oceani littoribus maiorem occidere: ingenti strepitu: ac si in illo restinguēdo pelagus efferuescat: unde Statius ī genethliaco Lucani. Summis oceani: uides in nudis. Stridoremq; rotæ cadētis audis. ¶ Gurgite herculeo: oceano ethlantico: quod est extra columnas Herculis columnas autem appellant Abilam & Calpen mōtes: quibus scissis oceanus ob occasu solis irrumpes leuo latere Europam radit: aphricam dextro: atq; inter mauros funditur: & hispaniam. ¶ Grāde operæpretium est: īsultat auaro per ironiam. ¶ Operæpreciū: idest uoluptuarium & utile: sumptum ab operariis: quibus post opus suaue est præmium laboris sui accipere. ¶ Tenso folle: idest pleno marsupio. ¶ Tumida aluta: idem est: idest plena crumena ex aluta facta. Aluta enim pro omni pelle molli accipitur. ¶ Oceani monstra: & iuuenes uidisse marinos: scribit Plini. li. ix. In oceano gaditano marinum hoiem toto corpore: absoluta similitudine ascēdere nauigia nocturnis tēporibus: statimq; degrauari: quas insederit partes. Item circa littus lugdunensis ꝓuinciæ trecentas amplius bestias miræ uarietatis: & magnitudinis a reciprocante destitutas oceano: præterea legatos ulisiponensiū nūciasse Tiberio Cæsari uisum auditūq; quodā in specu concha canentē tritonē: & in littore Santonū elephātes & arietes cādore tantū cornibus assimilatis: ac nereidas multas uisas fuisse: item multa alia mōstruosa. ¶ Nō unus mētes agitat: plurima inqt sūt stultoꝶ genera: alii. n. aliis modis insaniunt: sed auarus quoq; insania uexat': quū studio acqrendi tot se exponat periculis. ¶ Ille sororis: orestē itelligit: qui post necē maternā tāto furore correptus est: ut Eumenides expauesceret. Nā sibi uidebat' uidere furias armatas serpentibus faces intētare ardētes: mox a pylade in tauricā regionē ꝓductus ab Iphigenia sorore sacerdote dianæ purificatus est: quū adhuc in eius sinu tale tericulamentū timeret. ¶ Eumenidū. i. furiaꝶ infernaliū: dictio est græca: nā ευμενησ mitē: & beniuolum: unde per contrariū dicimus īmittes: & maliuolas. ¶ Et igni. i. facibus ardentibus. ¶ Hic boue. i. Aiax thelamonius: qui supatus in armoꝶ iudicio ab Vlysse in furorē est cōuersus: ita ut sumpto flagro ī boues sæuiret: quos ꝑ insaniā putabat esse mō Vlyssem: mō Agamēnonē: cuius iudicio offensus erat. ¶ Ithacū: Vlyssem ab ithaca pria dictū. ¶ Parcat: sensus est. Qui mare cōscedit: & nauigat demēs oino ē: licet uestimēta sibi non scindat more furiosi. ¶ Curatoris eget: ac si dicat: & ille qdē furiosus ē: q nauigat: & ꝓinde curatoris eget. Nā curatores dant' nō solū pupillis: sed & furiosis & ꝓdigis: sed differētia magna. Nā pupilli curatori reꝶ oium administratio: duobus reliqs sola custodia & reꝶ: q deteriores futuræ sūt: uēditio cōmittit': hæc Vlpia. uñ est illud Oratianū de īsano. Interdicto huic oē adimat ius ꝑtor: & ad sanos erat tutela ꝓpinquos. ¶ Et tabu. di. unda: corrigēdus ē locus ut legas unda & nō uda: ut sit sensus: distinguit' unda. i. mari tabula. i. crassitudine tabulæ. ¶ Causa tāti ma. nā a nūmo pria (ut docet. Pli.) ē origo auariciæ excogitata fenore: qstuosaq; segnitia. ¶ Cōcisum argen. in titu. periphrasis est pecuniæ: quæ tota uariis est signata imaginibus: & titulis: ut pecude: uñ pecunia noiata: iano: naui: uictoria: bigis: qdrigis: & īde bigati: qdrigati: & uictoriati nūmi dicti: hi āt erāt ex argēto. Nota æris fuit ex altera pte Ianus geminus: ex altera rostrū nauis. Lege Pli. li. xxxiii. ca. iii. ¶ Occurrūt nubes: tāta ē auari cupiditas: ut licet cūcta tēpestatē minēt': tū īperat: ut nauiget: possēt inqt absterreri occurrētibus nubibus: & fulguribus: sed ille inqt nautis soluite funē. ¶ Soluite fu. i. portu exite: soluta naui. ¶ Fascia nigra. i. nubes: q instar fasciæ cœlū obnubilat. ¶ Aestiuū tonat: nō minant' inquit hæc tēpestatē: sed tonitrua sūt: qlia æstate: & noiatiuus est casus absolute positus: ut sit: æstiuū tonat. i. res æstiua: & qlis solet æstate. sic ēt dicius cœlū tonat. Virg. Cœlū tonat oē fragore. ¶ Infœlix: cum miseratione dictū. ¶ Zonāq; tenebit. i. cingulū: græca est dictio ζωνη. Nec sine rōne ait zonā teneri: nā priscis tpibus auro monetali zonæ ornabant': ita ut magni eēnt pcii: unde ē illud apud Mathe. in euāgelio cap. x. Nolite possidere auꝶ: neq; argentū: neq; pecuniā in zonis uestris. Gracchus in orone: quā habuit de parsimonia: & pudicitia sua reuersus ex Sardinia. Itaq; inqt. Quirites quū Romā ꝓfectus sum: zonas: quas plenas argēti extuli: eas ex ꝓuicia inanes rettuli. Tranql. in uitelio: zona se aureoꝶ plena circūdedit. Apule. in. vii. meta. loquens de quadā plotina sic. Et auro monetali zonis refertis incincta. Aelius Lampridius in uita Alexandri. Miles nō timet: nisi uestitus armatus: calciatus: & satur: & habēs aliqd ī zonula. ¶ Leua zonā. n. tenebit sinistra: dextra uero natabit.

Calpe — Abila — Aluta — Oceani Mōstra — Orestes — Bigati quadrigati Victoriati Nūmi — Aurum ī zonis

Aequora transiliet: sed longe calpe relicta
Audiet herculeo stridentem gurgite solem.
Grande operæprecium est: ut tēso folle reuerti
Inde domum possis: tumidaq; superbus aluta
Oceani monstra: & iuuenes uidisse marinos.
Non unus mentes agitat furor: ille sororis
In manibus uultu eumenidū terretur: & igni.
Hic boue percusso mugire agamēnona credit.
Aut ithacum: parcat tunicis licet: atq; lacertis
Curatoris eget. qui nauem mercibus implet
Ad sumū latus: & tabula distinguitur unda.
Q uū sit causa mali tanti: & discriminis huius
Concilium argentū in titulos: faciesq; minutas.
Occurrunt nubes: & fulgura: soluite funem
Frumēti dominus clamat: piperisq; coemptor.
Nil color hic cœli: nil fascia nigra minatur.
Aestiuum tonat infœlix: ac forsitan ipsa
Nocte cadet fractis trabibus: fluctuq; ꝓmetur
Obrutus: & zonam læua: morsuq; tenebit.

QVis nescit Volusi. Hac satyra Volusiū Bithinicū amicū suum alloquitur: detestas nō sine quadam miseratione odiū mutuū: & feritatē ægyptioꝶ: quos ait tāta aioꝶ dissensione iter sese seuire: ut calcata oi humanitate in mutuā ꝑniciē ruant: unguibusq; & dētibus se lacerēt: & absumāt: cāmq; tanti odii ostēdit eē ex diuersa supstitiōe: & multiplici deoꝶ cultu: simulq; ridet eoꝶ supstitionē: qui aīalia bruta colant: & hoies necent: & comedant. Satyra inscribit' de feritate ægyptioꝶ. ¶ Qualia portēta. Nā ægyptii uniuersi colunt quædā aīalia: quēadmodū ex terrestribus tria bouē: calē: felē. Ex uolatilibus accipitrē atq; ibi. Ex aqtilibus duo lepidotū piscē: & oxyrynchū. Sūt alia quæ qsq; seorsum colit: ut Saitæ & thebani ouē. Latū uero: q piscis qdā est in nilo Latopolitā. Cepū Babylonii: q sunt iuxta mēphim. Caprā & Hircū Mendesi. Murē Araneū athribitæ. Aqlā thebani. Itē alii aliud. Itaq; ægyptioꝶ mētibus adeo supstitio hæc īhæsit: ut ꝑmente aliqdo ægyptios sane plures ab humana carne ob iopiā cibi nō abstinerēt: aīalia sacra itacta relinqrent. De quo cultu sic meminit & Ci. i. v. Tus. Aegyptioꝶ morē qs ignorat: quorū imbutæ mentes prauitatis erroribus: qauis carnificinā prius subierint q ibim: aut aspidē: aut felem: aut carnē: aut crocodilū uiolent. Quoꝶ ēt si īprudētes quippiā fecerint: penā nullā recusent: unde Quū qdā etiā romanus felam ꝑ imprudentiā occidisset: ad domū eius a plebe cōcursum ē: neq; ab regiis ad id missis pricipib⁹: neq; Romanorū timore a pœna hoies abstereri potuerūt. ¶ Demēs: bene demens: ut q bruta tanq deos adoret: in hoies īpie sæuiat: & ita auget inuidiā feritatis eoꝶ: q uilissimis aīalibus sūmā religionē: & cultū diuinū exhibeant: & hoies crudelissime necent. ¶ Aegyptus: prima pars asiæ ægyptus ē inter Catabathmon & arabas æthiopiā contingit ad meridiē refugit terra expars imbriū mire tamē fertilis. ¶ Crocodilō. aīal est qdrupes spē lacertæ: & ī terra & in flumine pariter ualet: linguā nō hēt: maxillā mouet superiorē: oua simula anserinis edit: ad sexdecim cubitoꝶ longitudinē crescit: ut alii tradūt qdiu uiuit: crocodilos primus romā. M. Scaurus inuexit. De eo multa scribūt Pli. Stra. Diodo. Soli. Herodo. & Apu. ¶ Pars hæc. i. illi: q apud meridiē lacum habitant. Nā ab iis: autore Diodoro collit' Crocodilus: colit' etiā a combitis: ut paulopost dicemus. Sed quū Crocodilus hoiem interimat: edatq; mirant' multi qre colat'. Sed hæc uidetur ratio: qa toti patriæ securitatē non solū nilus afferre uidet': sed & q in eo sunt Crocodili: quos Arabiæ: libyæq; latrones ueriti nō audent flumen transire populatū. ¶ Ibim satura serpentibus: ibis auis est peculiaris ægypti circa ripas nili ea serpentiū populatur oua: gratissimāq; ex his escam nidis suis defert. Sicq; prouentus fœtuū noxioꝶ rarescunt. Serpentes deuorant: quo merito sacræ sunt: & illesæ. ¶ Cercopitheci. Cercopithecus simia caudata est: κερκοσ enī caudā significat & πιθηκοσ simiam. Nam ut scribit Plini. simiæ īter se caudis distinguunt'. Cercopithecos ait esse nigris capitibus: piloq; asini: iuxta nilū scribit Soli. multos simios nasci: & Cercopithecos adorari in arabia ad Mēnoniū. Nitet: splendet. s. illic. ¶ Vbi resonant dimidio mēnone. Thebas intelligit urbem ægypti: quæ postea dispolis appellata est: centū portaꝶ fuit. Ad quā comertia arabes undiq; gentiū subuehunt: hinc regio thebaica dicta Strabonis tēpore uicatim habitabat': ita ut pars altera in arabia esset altera pars in ulteriore ripa: ubi Mēnoniū erat. i. sepultura Mēnonis: illic duo erant: colossi ex integris lapidibus inter se propinqui: quorum alter mutilatus erat: & dimidiatus ruina superioris partis. In cuius basi exaudiebatur quottidie sonitus quidam ignota causa. Strabo ait lib. vii. se illic affuisse cum Heliogalo: & sonitum esse factum: sed se ignorare cām: & autorem: nec posse credere id ex compositione lapidū nullo impulsore fieri: de hoc etiam Plini. sic meminit lib. xxxvi. Non absimilis illi narrat' in thebis delubro serapis: ut puto Memnonis statua dicatus: quē quotidiano solis ortu contactū radiis crepare dicūt. i. crepitum facere. ¶ Dimidio memnone. i. dimidiata: & multilata statua mēnonis. ¶ Resonāt: crepant. ¶ Chordæ magicæ. i. sonitus: qui putatur fieri arte magica: nulla alia extante causa. ¶ Vetus thebe: cōtra usum more poetico numero singulari declinauit. Thebas in ægypto cōdidit Busiris: quoꝶ mœnia cōplexa erant centū qdraginta stadia cētū portas: siue: ut alii aiunt: centū anulas habēt: totidē oli principū domos: solitasq; singulas: ubi negociū exegerat dena armatoꝶ milia effundere. De qbus Pli. Stra. Diodo. Soli. Home. & Mella. ¶ Centum obruta portis. Nā euersa erat ut scribit Strabo. Centū portis: ꝑ centū portaꝶ qs: ut diximus: habuit: q in Boetia fuerunt: septē tantū habuerūt: uñ Home. Quis cētū portæ portaꝶ qq; ducēti. Sublimes in eqs hoies: & curribus errāt. ¶ Illic cæruleos: in alia inqt parte ægypti tota oppida uenerat' pisces marios: ut lepidoꝶ: & oxyrynchū. ¶ Hic piscē fluminis. i. apud Latopolitanos: q ut dixius: Latū piscē nili colūt: aut Babylonios: q cepū piscem adorant.

Aegyptus — Crocodilus — Ibis — cercopithecus — Thebæ ægyptie — Mēnonis statua

Iunii Iuuenalis Aquinatis Satyra. XV.

QVis nescit uolusi bithinice qualia demens
Aegyptus portenta colat: crocodilon adorat
Pars hæc: illa pauet saturā serpentibus ibim.
Effigies sacri nitet aurea cercopitheci.
Dimidio magicæ resonāt ubi mēnone chordæ.
Atq; uetus thebe centum iacet obruta portis.
Illic cæruleos: hic piscem fluminis: illic

¶ Oppida tota: uniuersa: ut diximus: ægyptus: canē: bouē: & felē colit: sed tāto cultu canē: ut autore Herodoto tota domus: in q̄ canis extinguat̄: acta lamētatiōe: toto corpe radat̄: q̄ idiciū ē maximi apd illos luctus. Hocq̄ id facere uidēt̄: q̄ canis cū uenatibus: tū custodiæ domesticæ aptus ē ppea deū: q apud eos anubis uocat̄: capite fingūt canino: significātes custodē corpis o siridis: atq̄ Isidis fuisse. unde Oui. li. ix. met. loq̄ns de comitibus Isidis sic inq̄t. Cū q̄ latrator Anubis. De eo multa Diodo. & Hero. ¶ Nemo dia. Hoc dictū ex stomacho colūt iurgt canē: quo utiē Diana ī uenatiōibus: ipsam uero deā negligunt. Scri. tū Hero. li. ii. Bubasti coli ab ægyptiis: q̄ apud græcos Diana appellat̄: ī urbe Bubasti tēplo oīū maxīe memorabili: & aspectu iucūdissimo: uñ Oui. li. ix. met. Sanctaq̄ bubastis: uariisq̄ coloribus apis: dicta ät Diana: autore Ci. in li. de na. deo. q̄ nocētu q̄si diē efficeret. Porrū & cepe. Tradit Diod. ægptios utilitatis cā abstinere alios fabā: lēte alios: nonnullos caseo: alios cepis & porris. Gelius ät ait eā causam ab sacerdotibus ægyptiis affirmari: cur pelusiote cepe nō cedāt: qa solū oleq̄ oīum cōtra lunæ auctā atq̄ dāna uices minuēdi & augēdi hēat cōtrarias. Pli. li. ix. c. v. Cepaq̄ iter deos iureiurādo hēt ægyptus. ¶ O sa. gē. Acclamatio p derisum ī stultā superstitionē ægyptioq̄: q olera: & bruta: ut numina colāt: & non edāt: carnibus uero humanis uescanē. ¶ Aialibus la. Ouē. n. ut dixīus. Saitæ & thebāi colunt: hac rōne: q̄ bis pariat: & lanicio uelamēta corpi: lacte uero & caseo aliměta p̄stet. ¶ Fetū ca. Capra & hircus apd Mēdesios colunt̄. ¶ Carnibus hu. hinc exit oīs poetæ īdignatio: comedūt inqt carnes humanas tanq̄ fas sit. ¶ Attonito: quū Vlysses post euersum Ilion: quū in patriā redīret: sępe annis p mare agitatus: naufragiū fecit in littore Corcireo: nudū inuenit frondibus opertū Nausica filia Alcinoi regis: quē uestē donatū ad patrē pduxit: is sup cœnā Alcinoo: & cæteris cōuiuis narrabat cursum: & errores suos: & ut primū puenisset ad Ciconas populos in thraciā: deinde ad lothophagos in aphricā: ad læstrigonas: ubi sociū absumpsit Antiphates: ad cyclopas ī Sicilia: e qbus unus fuisset polyphemus Neptuni filius: cuius fabula superius enarrauimus. Sēsus ergo ē. Vlysses quū Alcinoo regi sup cœnā narraret tale scelus. i. hoies fuisse absumptos ab Antiphate & polyphemo: q aderant: partim ut rē fabulosam ridebāt: q̄si quī ridicula censerēt: partim indignabanē: nā Vlyssem: ut mendacē aretalogū habebant. ¶ Attonito: mirabundo nouitate rei. ¶ Bilē mo. i. cholerā: & indignationē. Bilis. n. latinū est: cholera uēro græcū. ¶ Aretalogus: is dī: q fingendis mendaciis auditores mouet ab arte uerboꝝ. Nā ἀρετη significat uirtute: & λογος uerba. Et Trāq. scri. Augustū post cœnā aretalogis delectatū: & Porphyrio ait in. i. sermone Crispinū philosophū quendā loquacissimū: aretalogū appellatū fuisse: qñ carmina garrula scripserit. ¶ In mare nemo. Sensus est: & ordo. Si aliquis nondū ebrius: & qui minimū temetū duxerat ex urna corcyrea: subaudi dixit. Nemo abiicit hūc ī mare. q. d. eū dignum eē: qui abiiciatur: ut mēdacissimus: legendūq̄ est cū indignatiōe. ¶ Dignū sæua charibdi: ac si dicat dignū: qui emergat̄ atrocissimo pelago: quale est inter Scyllā: & charybdim. ¶ Veraq̄: hoc est nō fabulosa: a qua oīno deuorarēt̄. Nā fabulæ tradunt charybdim mulierē fuisse uoracissimā: quæ quū boues Herculi furata fuisset: ab eo in mare fuerit piecta: ubi nūc ēt ueteres exercet rapinas: unde nomē mari datū est: poeta ergo: quū sciat illud fabulosum esse: qđ de charybdi narrat̄: ait ulyssem dignū esse uerā non ficta charybdi: a qua absumat̄: & deuorēt̄: q̄do tā mendax sit. Constat aūt charybdim & Scyllā scopulos esse inter Siciliam & Italiā: ubi mare periculosum est nautis: q̄ cōtrarius fluctuum cursus collisionē facit: & rapta quæq̄ absorbet: & reiicit. Virg. Dextrū scylla latus leuū iplacata charybdis: obsidet Scopulos & saxa fuisse docet: idē in tertio. Et pr̄anchises: nimirū hæc illa charybdis. Hos helenus scopulos: hæc saxa horrēda canebat. Mella uero sic scribit. Scylla saxū est: charybdis mare: utrunq̄ noxiū appulsis. ¶ Fingentē: hinc ostēdit mendacē esse ulyssem: & quæ de læstrigonibus narrant: & cyclopibus esse ficta: q̄ hoies. s. comederent. ¶ Læstrigones: formiæ in agro campano iuxta caietā sedes fuit læstrigonū: autor est Pli. ¶ Cyclopes. Cyclopes sedes suas habuere in Sicilia (ut diximus in superioribus). ¶ Nā citius Scyllam: tā inqt illud a ueritate resilit: q̄ læstrigones: & cyclopes comedant hoies: ut citius credam illud esse uerū: qđ de Scylla nobis narrat: & Symplegadibus: & uentis utre: inclusis. Sicq̄ ostendit: tam hæc q̄ illa fabulosa esse: atq̄ hæc oīa p̄stat ut fabulosa: ut ostendat quæ ipse dicturus est: esse uerissima. ¶ Scyllam: fingūt Scyllā nymphā filiam Phorci & Cretheidos dilectam fuisse a Glauco: quem circe deperibat: & quum is in Scyllam pronior esset: irata Circe fontem: in quo nympha lauari solebat: uenenis infecit: in quem quum illa descendisset: pubetenus in uarias mutata est formas: quæ horrens deformitatē suam: in mare sē præcipitauit: Canes uero & lupi ob hoc ex ea nati finguntur: quia ipsa loca plena sunt monstris marinis: & saxorum asperitas illic imitatur latratus canum. Virgil. Et cæruleis canibus resonantia saxa. ¶ Concurrentia saxa: idest q̄ Symplegades inter se concurrant: & collidantur. Finxerunt enim insulas duas eē hæ paruo discretæ: interuallo: ex aduerso intrantibus gemminæ cernebantur: paulumq̄ deflexa acie coeuntium speciem præbebant. Dictæ autem græce Symplegades: q̄ latine concurrentes signata: dictæ etiam Cyaneæ. idest nigræ κυα γαρ enim nigrum significat. Cyane etiam nomen est fontis in Sicilia apud Syracusas: iuxta quem Pluto rapuit proserpinam: cui nomen a Cyane proserpine comite inditum scribit Claudianus.

Oppida tota canem uenerantur: nemo dianā.
Porrū: & cæpe nefas uiolare: ac frāgere morsu.
O sanctas gētes: q̄bus hæc nascūnt̄ in hortis
Numina: lanatis animalibus abstinet omnis
Mensa: nefas illic fœtum iugulare capellæ.
Carnibus humanis uesci licet: attonito quum
Tale super cœnam facinus narraret ulysses
Alcinoo: bilem: aut risum fortasse quibusdam
Mouerat: ut mēdax aretalogus: in mare nemo
Hunc abicit sæua dignum: ueraq̄ carybdi.
Fingentem īmanes læstrigones: & cyclopas.
Nam citius scyllam: uel concurrentia saxa

¶ Vtres: scribit Home. Aeolū regē uētorū Vlyssim tradidisse utrē: in quo ī cluso erāt oēs uenti aduersi: libenī aūt reliqsse Zephyrū: q nauigāti secūdus erat: socios q̄ suos ratos iesse thesaurū: dormiēte Vlysse: soluisse utrē: & orta tēpestate relatū ad Aeolū: quo tēpore: ut narrat Alcinoo apud Homerū: cogitauit de nece sibi cōscisceda. ¶ Helpenora: Narrat Vlysses apud Home. Helpēora una cū qbusdā aliis sociis a Circe cōuersos fuisse in sues: sumptis qbusdā poculis: ita tamē: ut mētē retinuerit humanā: & humi comedētes casus suos deflētes iacuerint. Sed oēs tamen restituti fuerūt in pristinā formā a Circe pcursu tenuis uirgæ: ipetrāte Vlysse. Cæterū Helpēor: postq̄ ipetratus fuit: dū ,pperāter seqt̄ Vlyssem scalis lōgis decidēs: collū sibi fregit: qđ ipse apud īferos ,pcūctanti Vlyssi refert: rogatq̄: ne se ī sepultū relinquat: unde Mart. ad casum eius alludit: quū dicerēt de Philostrato. Pene imitatus obit sæuis helpenora fatis. Præceps p lōgos dum ruit usq̄ gradus. Et licet Home. tradat socios ulyssis mutatos in sues. Papinius tamē in syluis dissentiēs ait in lupos cōuersos fuissæ: cedāt uitreæ iuga pfida circes. Dulichiis ululata lupis. ¶ Tā uacui capitis: existimauit inqt pheacas tā modici cerebri: qbus facile oīa psuaderet. Estq̄ dictū quū sūma indignatione: ut sint uerba ipsius Corcyrei īdignātis tā aptis figmētis deludi: potest hoc ētribui poetæ dānāti tā aperta mendacia. ¶ Pheacha: hoc ē Corcyrēsem. Nā īsula appellata ē corcyra a uirgine Corcyra rapta a neptūo: ex iis natus ē pheacus: a quo pheaces sunt denominati: ex Pheacho Alcinous: q Vlyssem ī Ithacā duxit: de hoc ēt ante in. v. saty. ¶ Temetū duxerat. i. parū biberat: emēdātus est uersus: ut legas Temetū duxerat: nō aūt deduxerat: quū prima & secūda syllaba ,pducat̄ in temeto: quod docet & Donatus in andria Terētii illic. Sane pol temulēta est mulier. Et Plau. in Aulularia. Qui qa Temeti nihil allatū ītelligo: uersus ē. n. senarius. Et Ora. ī epistolis: Pullos: oua: cadū temeti: nēpe modo īsto. ubi Porphyrio docet: primā syllabā longā eē. ¶ Temetū: ueteres: autore Pli. temetū appellauere uinū dictū ab eo: qa teneat mētē: unde & tumulētia nominata. ¶ Sub nullo teste: uerba sunt poetæ. Poterat īgt narrare Vlysses q̄ uellet: qa nullū adhibebat testē: q diceret se mōstrū uidisse: ut pote: qui solus amissis sociis naufragiū euaserat sicq̄ cū sequētibus cōiūgit: ut sit sensus. Quæ ab Vlysse dicta fuerūt testibus carēt: sed q̄ nos narraturi sumus uera sunt: & gesta cōsule uico: ut q̄ sciri possint falsa ne sint: an uera. ¶ Cōsule uinco: ut uera uideret̄ historia posuit nomē cōsulis: uinci ruffini equitis Romani mētioné facit: Cor. Taci. q lege cornelia de falsis dānatus est a Nerone. De uinco ité Tranquillus in Nerone sic meminit. Duabus cōiurationibus prouulgatis: quarum prior: maiorq̄ pisōniana Romæ. Posterior uinciana Beneuenti conflata: atq̄ detecta est. Et ita dicimus uinciana a uico: quemadmodum Brutiana a Bruto: & Luculliana a lucullo: de hocq̄ absurdū nō est ītelligi: ait. n. Nuper gesta: nam nuper de longo tempore: ut disseruimus in prima satyra: dicit̄: ut id etiam temporibus Neronis accidere potuerit: quod modo narrat factum in ægypto: legēdum igit̄ est uinco: non iunco: qđ in aliis codicibus legitur. ¶ Super mœnia. i. ultra urbem Copton: nam erant in extrema parte ægypti. ¶ Copti. Coptus cōis est ciuitas arabum & ægyptiorum: quo omne tributum īdicum: arabicum: & æthiopicum: quod arabico sinu ad uehebatur: deferebant: uelut in cōe emporium: autor est Strabo. ¶ Calidæ: ppter situm regionis calidum. ¶ Scelus uulgi: quod a uulgo: & plebe ægyptia cōmīsum ē. ¶ Et grauiora: subaudi a supiore referemus. ¶ Cunctis cothurnis: q̄ sint ea: q̄ in tragœdiis tranctantur: in qbus nō constat ab ullo populo hominem fuisse comesum: quemadmodum factum est ab hoc: de quo narraturus sum. ¶ Cothurnis: calciamenta sunt tragœdoꝝ: iis ēt utebantur mulieres: unde illud ante. Nullis adiuta cothurnis. ¶ Nam scelus a pyrrha. Sensus ē: post humanū genus reparatū a Deucalione & pyrrha: nullū apud tragicos inuenies populū: q scælus hoc commiserit: ut hoiem. s. comederit: quēadmodū fecit populus ægyptius. Nā in tragœdiis unum tantū leges aut paucos hoc scælus cōmīsisse ut. s. hoiem occiderint: appoſuerintq̄ in cœnis: ordo aūt est. Nullus populus apud tragicos facit scelus. i. cōmittit hoc scelus: ut comedat hoiem. A pyrrha. i. post pyrrhā: hoc ē post reparationē hūani generis: qđ a pyrrha: & eius marito Deucaliōe ē restauratū. ¶ Oīa sy. u. oēs tragœdias leges: & pcurras: sic. n. codices uolui dicunt̄: quū assidua lectiōe ptractant̄. Syrma gēus uestis ē tragicæ: de q̄ alibi āte. ¶ Produxerit: ptulerit: q̄si imitādū: ut sit apta scæleris uitupatio. ¶ Inter finitimos. Hic īcipit narratio facinoris. ¶ Si mul. odiū occultū: subaudi ē. ¶ Vulnus: metaphoricos: & q̄ corpis ē: ad aīum trāsfert. i. īdignatio & ira: q̄ nullo remedio potest extīgui. ¶ Ardet adhuc: ēt tēpore nīo odio flagrat: adhuc īgt ātiq̄ illa aīorū dissensio remāsit: nec adhuc extincta ē. ¶ Cōbos ciuitas egypti: in q̄ Crocodilus colit̄: ut tradit Helian⁹ timēt. n. mīg. in modū Cōbitæ hāc ferā: q̄ tētiritæ maxie puestigāt & occidūt colētes ipī accipitrē: uñ ī eoꝝ odiū Cōbitæ accipitrē crucifigūt. Hinc ait poeta utriq̄ uulgo tāti furoris & odii cām exister̄ cultū diuersoꝝ numinū. ¶ Tētira: ciuitas superioris ægypti ut scri. Stra. Pli. uero ait: īsulā eē Nilo circūdatā: ex q̄ hoies sint: q crocodilos nō timeant imo soli aduersum ire

Helpenor

Coryra unde pheaces temetū

Simultas

Cōbos tētiritæ Tentira

audeat: & insecendentes equitū modo in terrā agāt captiuos in Aphrica eandem uim aduersus serpentes habēt Psylli: lege & Strabone li. xvii. A tētira fit tētirita, Oui. syllabā pduxit. Saltus Tētira petēti, ℣ Sūmus furor. s. c. ℣ Occasio: oportunitas: est enim occasio: autore Cicero in prima rhetorica ueterum pars temporis habens in se alicuius rei idoneam faciendæ: aut non faciēdæ oportunitatem. ℣ Visa: subaudi est. ordo autem est. Occasio uisa est rapienda primoribus: ac ducibus inimicorum tempore festo alterius populi: ut sit sensus Primores: & duces inimicorum putauerunt occasionem dimicandi rapiendam tempore festo alterius populi: quum ad tē pla paratis epulis conuiuant. ℣ Peruigiliq; thoro: subaudi a superiore posito. Nā antiq in lectis epulabā tur, Virgi. Inde thoro pater æneas sic orsus ab alto. Ora. Sæpe trib⁹ uideas: lectis cænare q̄ternos. ℣ Peruigili: hoc est: in quo pugilant. ℣ Septimus sol: septimus dies. Nam hilaritatem illam cōuiuii septem diebus perpetuis celebrant. ℣ Horrida sane ægyptus. Hæc inquit pars ægypti: in qua Combos est & Tentira: nimirū est incultis moribus: & icompta: sed tamen non minus iu lasciuiam profusa: q̄ quæ est ad Canopum: nam Canopi Serapidis est tēplum: quo nauigatur per fossam quæ die ac nocte plena est nauiculis mulierum & uirorum impudenter canentiū ac saltantium cum omni dissolutione. Cuius rei meminit & Oui. in primo tristium sic. Non ut alexandri claram delatus i urbem. Delicias uideam nile iocose tuas. Statius item in syluis. Curue terapnei lasciuiat ora canopi. Canopus autē ciuitas est ægypti centum ac uiginti stadiis distans ab Alexādria pedestri itinere uadentibus: dicta de nomine: ut diximus: in prima satyra. Canopi: qui Menelai classem gubernabat: & imi mortuus est. ℣ Barbara ripa: alii codices habent Barbara turba: idest immittis: & aspera. ℣ Famoso: infami: propter impudicas: ut diximus uiroq; & mulierum saltationes: & cātus. ℣ Facilis uictoria: subaudi ē. ℣ Madidis: ebriis: unde superius: madidis cantat: quæ sostratus alis. ℣ Blesis: balbutiētibus: & in sermone titubantibus. Hoc enim efficit temulentia: ut lingua oberret: & uacillet: quot multis rationibus accidere docet Aristo. in problematis. ℣ Inde: ab altera parte dissidentium sequitur enim. Hinc ieiunum odium: idest ex altera parte. Aut quod magis placet. Inde: hoc est ex ebrietate est saltatus ut sit sensus. Saltat quia ebrii sunt: unde est illud Ciceronis. Nemo saltat sobrius: nisi idem isanus. ℣ Saltatus uirorum: subaudi est. ℣ Nigro tibicine: æthiope: scilicet. ℣ Vnguenta: subaudi sunt. ℣ Qualiacū q̄. Innuit unguenta ægyptiorum non esse ea bonitate: qua fieri solēt: quia rudes: & agrestes sint. ℣ Hinc: ex ista lætitia: & saltatione: aut ex altera parte. ℣ Ieiunum odium: rabidum: atrox: & insaciabile: quasi quod nullo modo possit expleri sumptum a ieiunantibus: qui quodammodo sunt insaciabiles contracta nimia fame. ℣ Iurgia prima: idest uerborum contentiones. Sensus est: antequam mutuo se adoriantur: iurgiis se lacessunt: sicque exasperati pugnam ineunt ut exponas: prima pro primum: ut si nomen positum pro aduerbio. ℣ Animis ardentibus: animis ira æstuantibus. ℣ Hæc tuba: subaudi sunt: idest hæc iurgia sunt tuba: & tā quam excitamentum. ℣ Rixæ: rixa: ut diximus superius illic. Si rixa est: ubi tu pulsas: ego uapulo: tantum est in factis. Altercatio in uerbis. ℣ Vice: loco. ℣ Paucæ: subaudi sunt. ℣ Alias facies: a pristinis. ℣ Hiantia: detecta. ℣ Ludere se credunt ipsi: licet inquit acerrime inter se sæuiant: nisi tamen aliquem interimunt: putant rem iocularem agi. ℣ Et sanæ: ordo est. Et q̄ omnes sic uiuant: apositiue tot milia turbæ sane rixantis. Ideſt q̄ nullus rixantium interficiatur: sed omnes sint sani. Ergo acrior impetus: subaudi est: aut fit. Tela domestica: contorquet inquit saxa: quæ domi solent esse in promptu agentibus seditionem: est autem appositio. ℣ Nec hunc lapidem: ideſt nec talem lapidem torquent. ℣ Qualis: accusatiuus est pluralis. ℣ Turnus. s. torsit. nam turnus: ut scribit Virgilius in duodecimo in æneam singulari certamine secum pugnantem ingens saxum iecit. Tale est carmē, Vix illud lecti bis sex ceruice subirent. Qualia nunc hominū producit corpora tellus. ℣ Et aiax: nam & aiax: autore Homero in septimo Iliados ingens saxum contorsit in Hectorem. ℣ Quo. i. quali. ℣ Tytides: ideſt diomedes filius Tydei & Argiæ Adrasti: qui ut autor ē idem in quinto Iliados: in Aeneam misit saxum quantum septem boues tollerent: eo: nisi uenus mater affuisset: interemptus fuisset. ℣ Sed quem: pro qualem.

Occasio

Alterius populi rapienda occasio cunctis
Visa inimicorum primoribus: ac ducibus: ne
Lætu: hilaremq; die: ne magnæ gaudia cœnæ
Sentirent positus ad templa: & compita mensis.
Peruigiliq; thoro: quæ nocte ac luce iacentem.
Septimus interea sol inuenit: horrida sane
Aægyptus: sed luxuria quantum ipse notaui
Barbara famoso non cædit turba canopo.
Adde quod & facilis uictoria de madidis: &
Blæsis: atq; mero titubantibus: inde uirorum
Saltatus nigro tibicine: qualiacunq;
Vnguenta: & flores: multæq; in fronte coronæ.
Hinc ieiunum odium: sed iurgia prima sonare
Incipiunt animis ardentibus: hæc tuba rixæ
De hinc clamore pari concurritur: & uice teli
Sæuit nuda manus: paucæ sine uulnere malæ
Vix cuiquam: aut nulli toto certamine nasus
Integer: aspiceres ia cuncta per agmina uultus
Dimidios: alias facies: & hiantia ruptis
Ossa genis: plenos oculoru sanguine pugnos.
Ludere se credunt ipsi tamen: & pueriles
Exercere acies: quod nulla cadauera calcent
Et sane quod tot rixantis milia turbæ
Sic uiuunt omnes: ergo acrior impetus: & iam
Saxa inclinatis per humum quæsita lacertis
Incipiunt torquere: domestica seditione
Tæla: nec hunc lapidem: qli & turnus: & aiax.
Et quo tydides percussit pondere coxam
Aeneæ: sed quem ualeant emittere dextræ

℣ Dissimiles illis: scilicet dextris Turni: Aiacis: & Diomedis. ℣ Nostro tēpore: q̄si quo iam omnia sunt deteriora. ℣ Nā genus: non est inquit mirum homines in dies fieri imbecilliores. Nā usq; ab ætate Homeri genus humanū decrescebat. Hoc autem ait: quia Homerus sæpe in iliade conqueritur: corpora mortaliū fieri minora. Cuius autoritatem secutus Plini. in. vii. ait. Cuncto mortalium generi minorem staturā in dies fieri: Rarosq; esse parentibus proceriores. ℣ Aspexit: tam malos: & pusillos. ℣ Ridet: q; pusilli sint. ℣ Odit: qđ mali. ℣ A diuerticulo: a digressione: quam feci cōmemorando hæc de Turno: Aiace: & Diomede: ut sit sensus: a digressiōe discedamus: ideſt digressioné omittamus: & fabulam ceptā repetamus: ut. s. mutuum inter ægyptios odiū narremus. Est autē diuerticulum: ubi iter deuia flectitur. Terentius in Eunucho. Vbi ad ipsum ueni diuerticulū. Est. n. uocabulum deductum a diuerto: quod a uia diuertamus. Diuertere etiam capitur p hospitari: unde & diuersoriū pro quolibet hospitio: quo significato accipitur etiā diuerticulū. Valerius libro quarto capite de abstinētia. Fertilissime delicia rū totius græciæ urbes necessaria totius nauigatiōis diuerticula erāt. ℣ Altera pars. i. cōbitæ: sensus ē: ubi a cōbitis præliū istauratū est: tētiritæ insequunt oēs cōuersos in fugā: in q̄ trepidatione qđā lapsus iterfecit. ℣ Qui uicina: ordo est: illi qui colūt tētira uicina umbrosæ palmæ istāt. i. urgent: & p̄mūt. ℣ Palmæ: nā illic plurima palma puenit: unde Pli. loquens de palma ita scribit. Quædā in Syria: & ægypto in binos diuidūt se truncos. ℣ Ast illū in plurima sectum frusta: ordo ē. Ast uictrix turba cedit illū sectū i plurima frusta: & particulas ita sectū: ut unus mortuus sufficeret multis. ℣ Hinc gaudere libet: scelus poeta his uerbis aggraua: est. n. sensus: tam crudele inquit fuit hoiem crudū comedere: ut mihi ēt letari libeat: q; sceleri scelus non addiderunt. i. quod ignem rem tam sacrā coquēdo mortuum nō polluerunt. ℣ Prometheus: filius fuit lapeti ex Asia nympha: quē miræ prudētiæ fuisse constat: unde & prometheus dictus est ἀπο τῆσ προμηθειάσ. i. a prouidentia: eum antiquitas finxit: quum Iuppiter mortalibus ignem eripuisset: indigne ferens: se deceptū a prometho in portione carnis immolatæ: consuetū insidiari sua causa ereptum mortalibus ignem restituere cogitasse. Itaq; cæteris remotis deueniſſe ad louis ignem: eoq; suprepto: & ferulam coniecto currētem iactātemq; ferulā: ne spiritus intercluſus uaporis extingueretur: ad homines detuliſſe. Quare deorum indignatione pandoram immiſſam terris pœnæ causa. Nam per eam mulierem patefacto dolio eripuisse omniū pestiū genera: qbus homines laborarēt. ℣ Elemēto i. igni: quē elemētū appellat: q; ex cœlesti elemēto raptus fuerit: ideſt igne illo cœlesti. ℣ Et te. s. o Voluſi. ℣ Qui sustiuit: q tolerauit. Nam rationē reddit: q̄ re tā libēter comederit. Est āt ordo & sensus. Nā ille: q stetit ultimus: absumpto iam toto corpore: gustat aliquid de sanguine ductis digitis per terram: hoc dico: ne quæras: & ne dubites in tanto scelere: an prima gula senserit uoluptatem: sicq; ostendit talem cibum suauē omnibus illis fuisse. ℣ Vascones: uascones populi sunt ulterioris hiſpaniæ: quæ in gallicum & Britannicum uergit oceanum: qui olim a Sertorio obsessi: cæteris deficiētibus alimentis morsu in cadauera suorum iniecerunt: ne scilicet fidem suam in populum romanum uiolarent: quo tempore Pompeius: & Qui. Metellus aduersus Sertorium bella gerebant. De his Apianus. L. Florus & Plutarchus. ℣ Fama est: omnes codices: quos uiderim habent: ut fama est: sed ut tollendum est: uersus alter non staret: & ita corrigēdus ē. ℣ Sed res diuersa: ideſt dissimilis est. Nam uascones id urgente necessitate fecerunt: quod omnino ueniam meretur: at ægyptii solo quodam detestabili odio: & feritate. Sed illic fortunæ inuidia est. Sensus est: id totum: quod uascones crudele fecerunt: fortunæ omnino est imputandum: quæ piis inuidere consueuit: unde Statius. Inuida fata piis: & sors ingentibus ausis. ℣ Bellorum que ultima: ideſt extrema necessitas: qualis sæpe est in rebus bellicis: ut ultima accipias, numero plurali: & subaudi sunt. ℣ Dira: magna. Virgilius. An sua cuique deus fit dira cupido? ℣ Casus extremi: scilicet sunt: ideſt extrema: & superabilis calamitas: quæ omnia: factum excusant. ℣ Longæ obsidionis: qua oppresi sunt a sertorio. ℣ Huius enim: rationem affert uascones omnino excusandos esse: exemplum inquit huius cibi: quod nunc

Illis dissimiles: & nostro tempore natæ.
Nam genus hoc uiuo iā decrescebat homero.
Terra malos hoies nūc educat: atq; pusillos.
Ergo deus quicunq; aspexit: ridet: & odit.
A diuerticulo repetatur fabula: postquam
Sublidiis aucti pars altera promere ferrum
Auder: & infestis pugnam instaurare sagittis.
Terga fugæ celeri præstantibus omnibus istāt
Q ui uicina colunt umbrosæ tentura palmæ.
Labitur hic quidam nimia formidine cursum
Præcipitās: capiturq; ast illū in plurima sectū
Frusta: ac particulas: ut multis mortuus unus
Sufficeret: totum corrosis ossibus edit
Victrix turba: nec ardenti decoxit aheno.
Aut uerubus: longu usq; adeo: tarduq; putauit
Expectare focos: contenta cadauere crudo.
Hinc gaudere libet: quod non uiolauerit ignē.
Q uē summa cœli raptum de parte pmetheus
Donauit terris: elemento gratulor: & te
Exultare reor: sed qui mordere cadauer
Sustinuit: nihil unquā hac carne libētius edit.
Nam scelere in tanto ne quæras: & dubites an
Prima uoluptatem gula senserit: ultimus autē
Q ui stetit absumpto iam toto corpore: ductis
Per terram digitis aliquid de sanguine gustat.
Vascones (fama est) alimentis talibus usi
Produxere animas: sed res diuersa: sed illic
Fortune inuidia est: bellorumq; ultima: casus
Extremi: longæ dira obsidionis egestas.
Huius enim: quod nūc agitur: miserabile debet

Occasio
Diuerticulum
Diuertere
Diuersorium
Prometheus
Vascones

agitur:ideſt de quo loquimur:dignum eſt miſeratione: quando impellente neceſſitate aliter non potuit fieri: ideſt ſi acciderit:ut aliqui:urgente neceſſitate comedant carnes humanas:ut fecerunt uaſcones:digni omnino ſunt uenia:& miſeratione.℣ Huius cibi:ideſt talis cibi.℣ Quod:pro quale.℣ Miſerabile:ideſt dignum: cuius miſereamur.℣ Sicut modo:ſenſus eſt & ordo:ideſt quemadmodum gens dicta mihi modo:ideſt uaſcones laſcerabant quicquid cogebat furor uacui uentris poſt omnes herbas:& poſt cuncta animalia: ideſt poſt abſumptionem herbarum & animalium lacerabant inquit membra aliena:ideſt carnes humanas fame: ideſt inſtinctu famis:hoſtibus ipſis miſerantibus palloré.℣ Eſſe parati & ſua:ideſt parati etiam in carnes ſuas morſus inicere: Eſſe enim eſt ab edo non a ſum.℣ Quis nam hominum: nemo inquit eſt nec hominū: nec deorum qui.in huiuſmodi delicto uaſconibus non ignoſcat:quibus etiam mães cadauerum abſumptorum poſſent ignoſcere.℣ Immania paſſis: prudéter excuſat tale factum:quando oía extrema paſſi ſunt.℣ Viribus.i.uiris tam fortibus.℣ Mães. Antiqui animas:quæ corporibus diſceſſiſſent manes uocauere: de quibus ex ſententia Apulei plura diximus alibi. Sed melius nos Zenonis præcepta philoſophi ſtoici docent pro tuenda uita non omnia eſſe agēda: ſed ea dumtaxat:quæ ab honeſto non reſiliant:ut oſtendat id a uaſconibus non fuiſſe faciendum: uel in extrema fortuna. Ait ergo poeta præcepta Zenonis Stoici(nam ſtoicæ ſectæ fuit príceps)monere humano generi non id faciēdum pro conſeruatione uitæ quod fecerunt uaſcones: quum omnino pugnēt cū hoſte.℣ Omnia:cum diſtinctione legendū:ut ſit nō putat omnia facienda pro uita:ſed quædam tantum hoc eſt quæ inhoneſti nihil habeant.℣ Pro uita:pro conſeruatiõe uitæ.℣ Sed cãtaber unde:ſtoicus?℣ Cãtabri:populi ſunt hiſpaniæ: in quorum regionibus ſunt uaſcões: ẽ ergo ſenſus.Præcepta ſtoica optima ſunt:ſed unde.Stoicus uaſco fuit: ideſt unde Vaſcones habuerunt præcepta philoſophiæ:quaſi dicat talia præcepta:ut barbari ignorauerunt:& propterea comederunt carnes humanas.℣ Antiqui metelli:nam quo tempore uaſcones:ut diximus a ſertorio obſidebantur Quin.Metellus:autore Apiano:bella aduerſus ſertorium gerebat.Antiqui ergo ad differentiam recentiorū: multi.n.ab eo fuere metelli:eſt.n.hic ille.Qui.Metellus:qui aduerſus iugurtham bellum geſſit:de quo multa Saluſt.℣ Nunc totus gratias:noſtra inquit ætate omnes ſcimus diſciplinas:& græcas:& latinas philoſophicas:uita ut nulla extet excuſatio:ſi hominem comedamus.℣ Athenas.i.diſciplinas philoſophicas atticas: & noſtras.i.latinas & romanas.Athenis ãt oíum diſciplinarū floruere ſtudia:unde.Ci.p.L.Flacco.Adſunt athenieſes:unde humanitas:doctrina:religio:fruges:iura:leges ortæ:atq; in omnes terras diſtributæ putant.℣ Gallia cauſidicos:in gallia præclari fuere rhetores:Statius Toloſanus de quo Euſebius de tẽporibus:Vatienus præterea Lugduni:ut diximus illic:aut lugdunenſem rhetor dicturus ad aram:exercebatur ars oratoria:edito certamine a Caligula græce latinæq; facundiæ:nō ſine magno amittẽtium dedecore.Eſt ergo ſenſus:ſtudia inqt liberaliū artium iam ad gentes Barbaras:& remotiſſimas peruenere: quatinus filii Britannorum ſub gallica diſciplina rhetoricen diſcunt.Nã & ſupra in.vii.ſatyra docuit in gallia pitos exiſtere cauſidicos:& magnis afficipræmiis illic:nutricula cauſidicorum Gallia.Britãnia autem inſula eſt gallici oceani.℣ Thule:hæc eſt inſula de qua Virg.Tibi ſeruiat ultima thule:ẽ.n.inſula in ultima parte ſeptentrionis: de qua ſic Strabo libro tertio. De thule item obſcura eſt hiſtoria propter eius in ultima loca remotionem: hanc ſiquidem ad ſeptẽtrionem expoſitam locant.Plini.ex aduerſo hiberniæ & Britanniæ in mari germanico locat ultimam omnium: quæ memorantur.In qua ſolſticio nullas eſſe noctes indicat cancri ſignum ſole tranſeunte:nulloſque contra p brumam dies.℣ Nobilis ille populus:ſenſus eſt:populus ille nobilis uaſconum:& urbs Saguntus licet impii uideri poſſint:alter q; comederit carnes humanas:altera: q; ſe ſuaq; omnia igni & ferru abſumere q̃ hoſti tradere maluerit:habent tamẽ:unde illud excuſent:ſcilicet extremam neceſſitatem:ſed ægyptii nullam honeſtam habent excuſationem:quum per ſummam crudelitatem ultro id faciant.Saguntus:autem ciuitas eſt hiſpaniæ: quæ quaſi media inter romanorum & Carthaginenſium fines iure fœderis in libertate relicta: poſtea romãis addicta: initaq; ſocietate romani imperii aduerſus Annibalem concitauit:a quo obſeſſa octauo demum mẽſe capta eſt.Eſt autem ordo:ille nobilis populus:quem diximus:& Saguntus par uirtute:atque fide: ſed clade maior excuſat quid tale.℣ Maior clade: æquiparat Saguntinos uaſconibus fide & uirtute: ſed ait clade maiores fuiſſe Saguntinos:quippe qui & ſe omnia ſua penitus igni abſum pſerint:quod nō fecerunt uaſcones:maior ergo clades fuit Sagũtinorum.℣ Aegyptus ſæuior:ſubaudi eſt.℣ Ara mœotide:mœotis palus eſt ſcythiæ quam efficit Tanais amnis:qui Europam ab Aſia diſterminat:Illic in cheroneſſo taurica:quæ hoſtio mœotidis adheret:templum fuit Dianæ:ad cuius aram uiui homines imolabantur:de qua ſtellexit Valerius Flaccus libro ſecundo loquens de Thoante ſic. Taurorumque locos delũbraq; ſæua dianæ. Aduenit: hic illum triſti

Vaſcones

Cantabri

Statius toloſanus

Vatienus

Thule

ſagũtus

Mœotis

Diana taurica

Exemplum eſſe cibi:ſicut modo dicta mihi gẽs
Poſt oes herbas:poſt cuncta animalia: quicqd
Cogebat uacui uentris furor:hoſtibus ipſis
Polloré:ac macie:& teues miſerantibus artus.
Membra aliena famæ lacerabant:eſſe parati
Et ſua:quiſnã hoium uenia dare:quiſq; deoꝝ
Viribus abnuerit dira:atq; immania paſſis
Et quibus ipſorum poterant ignoſcere manes.
Quoꝝ corporibus ueſcebant; melius nos
Zenonis præcepta monẽt:nec.n.oia: quædam
Pro uita facienda putat:ſed cantaber unde
Stoicus:antiqui præſertim ætate metelli?
Nuc totus graias: nraſq; habet orbis athenas.
Gallia cauſidicos docuit facunda britannos.
De conducẽdo loquitur iam rhetore thule.
Nobilis ille tamẽ populus:quẽ diximus:& par
Virtute:atq; fide:ſed maior clade ſagunthus
Tale quid excuſat:mœotide ſæuior ara

dea præficis aræ.Enſe dato dea:multa etiam.Ouidius in ponto commemorat.Qui cheroneſſum ipſam incolúnt Tauroſcythæ ſunt appellati a monte tauro:qui illic eſt:licet & in Cilicia alius ſit eiuſdem nominis. Ara ãt mœotide dixit pro mœotica:ſicuti & paulo infra.℣ Memphitide terra:pro memphitica:hocq; neceſſitãte metri non recipientis ablatiuum memphitica.℣ Quippe illa taurica: ordo eſt. Illa taurica inuentrix nefandi ſacri immolat tantum homines:ut credas iam digna eſſe fide:quæ carmina tradunt:ideſt poetæ cecinerunt: q̃ſi dicat potes iam credere & ea quæ a poetis referuntur huiuſmodi uera eſſe:quando & apud ægyptios tam ſæua agantur.℣ Vlterius nil timet:ac ſi dicat nõ timet: ut comedatur.℣ Quis modo caſus:acclamatio í deteſtationem tãtæ crudelitatis:quum nulla impellente cauſã tantũ ſcelus perpetrent.℣ Monſtrum: ut homines comedant.℣ An ne inuidiam facerẽt: ſi nilus īquit ut iratus ægyptum inundare nollet: nũquid ægyptii ad eius indignationem:poſſent aliquid crudelius facere:ac ſi dicat poſſent:ne eum grauiore cõtumelia irritare:hoc autem iccirco dicit: quod ſolebant accolæ fluminis aliqua immani crudelitate incrementa:& inundationem irritare ſumpto exẽplo a buſiride:qui primus immolato homine id iſtituit a Thraſilo edoctus:quem primum ſuo inuẽto imolauit.Cuius rei meminit Ouidi.in arte amandi.Dicitur ægyptus caruiſſe iuuantibus arua. Imbribuſq; atq; annos ſicca fuiſſe nouem.Quum thraſilus buſiri m adit:monſtratq; piari.Hoſpitis effuſo ſanguine poſſe iouem.Illi Buſiris fies iouis hoſtia primus.Inquit & ægypto:tu dabis hoſpes aquã:nã eum:ut diximus:primum imolauit.Ouid.in ibin.Vt qui poſt annos ſacri monſtrator iniqui.Elicuit pluuias uictima cæſus aquas.℣ Méphitide terra.i.ægypto:nã mẽphis ciuitas eſt ægypti:quã ſæpe poetæ pro ægypto ponunt:eam cõdidit:Ogdous:qui uchoreus cognominatus eſt:ambitus ſtadiorum centum & qnquaginta urbem omnium ægypti pclariſſimã oportuniore totius eius oræ loco: ubi nilus in plures ſciſſus partes efficit formã Deltæ:ægyptiorũ aũt regia eſt:ubi templũ eſt Apidis:qui apud eos pro deo habetur.℣ Nolenti ſurgere nilo.i.nolenti creſcere & inundare ægyptum:quæ quotãnis creſcẽte fluuio ſolet inundari. Nam nilus ſolus inter reliqua flumina adeo:ut ſcri.Diodo.æſtate creſcit quũ decreſcant cætera:ut totã inundet ægyptum hyeme minuat:quũ reliqua augeant.℣ Qua nec terribiles:per comparationẽ ægyptios crudelitate oíbus præfert barbaris:& immanibus:ut ſit ordo & ſenſus:uulgus in belle & inutile ægyptiorũ ſæuit hac.i.tali rabie:qua pro quali terribiles cymbri nõ fæuierunt:ii.n.ſunt germaniæ proximi oceano:qui animo & audacia pſtantiſſimi:& manuum uirtute:ac celeritate:& impetu egregii in bello fulguri ſimiles uidebant.Itaq; ipſorum impetũ nemo ſuſtinere poterat.Nam multos:magnoſq; exercitus romanos penitus deleuerũt. Vnde nunc a poeta terribiles nominantur.Eos demum quum Italiam tenuiſſent:Marius pfligauit.℣ Britones: populi ſunt germaniæ denominati a Britone filio terræ:cuius fuit filius Mãius:de quo diximus apud Perſium præſto eſt mihi Mãius heres progenies terræ.℣ Sauromatæ:populi ſunt ſcythiæ circa mœotim paludẽ:de q bus pluſcula diximus in.ii.ſaty. Vltra Sauromatas.℣ Agathyrſi:populi ſunt ſcythiæ Gelonis cõtermini:dicti ab agathyrſo filio Herculis:ora artuſq; pingunt:ut quiq; maioribus præſtant:ita magis uel minus: unde poeta apellauit:pictos Agathyrſos.℣ Hac rabie.i.tali: qualem oſtendimus ſupra.℣ Vulgus ægyptiorum.℣ Solitum dare uela:hinc maxime emergit indignatio:q; quum in reliquo uitæ genere ſint molliſſimi:& effœminati carnibus humanis ueſcantur:quod populi barbari:& feri non faciũt. Tradit enim Strabo:ut pauloante retulimus:ad canopica quædam ſolẽnia ingentem turbam per foſſam ex alexãdria deſcendere:q̃ die:ac nocte nauculis plena eſt uiroꝝ ac mulierum impudenter canentium ac ſaltantium cum omni diſſolutione:ubi ait tanta facilitate nauigari:ut ſcaphis etiã teſtaceis utantur.i.fictilibus.℣ Phaſellis pictis:nauiculis.Virg.Et circũ pictis uehitur ſua rura phaſellis.℣ Teſtæ:nauiculæ teſtaceæ.℣ Nec pœnã:licet hoc ad ægyptios pertineat:poteſt tamẽ & generale in oẽs dictũ uideri:ut ſit ſenſus:illis populis quoꝝ mens ira pariter:atq; parua uolũtate ad ſcelus mouetur:paria ſupplicia & digna nõ inuenient:ut oſtendat:eos omnino digniſſimos eẽ omni cruciatu. Ille.n.qui impulſu iræ aliquid crudele facile:leuius peccaſſe uideť:q̃ qui & impulſu iræ & cõſenſu animi accedẽte:turpitudinẽ cõmittit:primũ.n.illi mentis impetus in poteſtate noſtra nõ ſunt:ex quo digni uidemur uenia. Sed quum iram ſequat:& deliberata uoluntas tunc demũ ſcelerati cẽſemur:& oí ſupplicio digniſſimi.℣ Pœnam ſceleri inuenies:ſubaudi a ſequẽtibus dignã & cõueniẽte.℣ Ira atq; fames pares & ſimiles:hoc eſt: q p irã: & animi cõſenſum.i.famem quandã:& ſæuam cupiditatem animũ ſuum ad perficiendũ ſcelus applicant:ut p famem rabidã quãdam fæuiendi cupiditatem intelligas:ſimulq; reſpicit ad id:quod quaſi per famem comederũt carnes humanas.℣ Molliſſima corda:hipophora eſt:quaſi aliqs dixerit: non eſſe mirum:ſi tam crudelia committãtur:quando ita natura hoíem ad crudelitatem formauerit.Et ipſe reſpondeat:naturam fateri nõ crudeliatẽ: ſed pietatem homini ígenerraſſe:quãdo lachrymas dedit:qbus indicat incõmodis ſe dolere aliẽis.

Tauro ſchytæ

Nili inũdatio

cymbri

Britões

Agathyrſi

¶ Hæc noſtri pars optima ſenſus. Alii ſunt: qui pars optima legunt: aliis pars ultima. Ego autẽ legendum eſſe puto: & ſic corrigendũ. Hæc eſt pars intima noſtri ſenſus: ideſt ipſæ lachrymæ ſunt: quæ interiorem partem noſtri ſenſus patefaciunt: nam per lachrymas interiorem pietatem oſtendimus: ergo inquit natura nobis dedit pietatem quæ per lachrymas cognoſcitur: iubet enim nos aliena ĩcõmoda plorare. ¶ Squallorem rei: ideſt incõmoda & aduerſa rei ſquallentis: & mœſti. Eſt enim ſqualloꝛ alta illa cõgeries ſordium: quæ ĩ corporibus humanis: incultis: ſquamoſiſq; apparet: deductumq; uidetur uocabulum a ſquamis: quas ſitus ille inquinamẽtorum ĩ corpore imitatur: lege Macrobiũ: & Geliũ.

Squallor

¶ Pupillum: ploramus etiam inquit pupillum: qui ĩius deceptorem: & bonorum ſuorum raptorem uocat. ¶ Circũſcriptorem: deceptorem a circunſcribo: de quo dictum eſt abunde illic. Quod Baſilus ſocios: quod circunſcripſerit hirus. ¶ Cuius: ſ. capilli: eſt autem ordo. Cuius capilli puellares faciunt ora manantia fletus incerta. ¶ Capilli puellares: ideſt crines longi: quales ſunt puellis. ¶ Ora incerta: ut non facile diſcernas: mas an fœmina ſit. ¶ Naturæ imperio: quæ nobis pietatem indidit. ¶ Virginis adultæ: tunc enim maxime miſeratiõe mouemur: quum iã adulta ætate uirgo moritur. ¶ Et minor igne rogi: hoc autẽ dicit ex more ueterum: qui (ut autor eſt Pli. li. ſeptimo) infantem: niſi prius gẽito dente: non cremabãt. ¶ Infantem autem dẽtire tradit Pli. ſeptimo mẽſe: poſtq; natus eſt. Minor ergo igne. i. minor q; ut cõueniat cremari: terra enim infantes condebãtur: qđ poeta his uerbis innuit: uel terra clauditur infans.

Infantes non cremantur

¶ Quis enim bonus: hic ſenſus eſt: qs eſt inqt bonus & a natura bene informatus aliena mala cõmunia eẽ nõ putet? Iuſta illud Terentianum homo ſum: nihil humani a me alienum puto eſt enim hominis bene ĩſtituti: ut docet Cice. in Catone maiore: & lætari bonis rebus: & dolere contrariis. ¶ Et face dignus arcana: piphraſis eſt hominis pii: qualis oportebat ſacris cæteris itereſſe: & miniſtrare: a qbus ſacris ipii ẽt uoce p̃conis ſubmouebant: unde Suetoni. in Nerone. Peregrinatione qdẽ græciæ eleuſinis ſacris: quoꝝ initiatione ipii & ſcelerati uoce p̃conis ſubmouẽtur itereſſe non auſus eſt. M. Antonius: ut refert Iulius Capitolinus: ut ſe inocẽtẽ ꝓbaret: Cereris tẽplũ adiit: ſacrariũq; ſolus ingreſſus eſt. ¶ Face arcana: hoc eſt myſtica: & ſecreta: nã priſci appellauere ſacra ea arcana: q; myſtica græci: hoc ẽ ſecreta: q; ſi quæ ob ſanctitatẽ aliquã debeãt eſſe ſeparata a nobis: q; lia fuere ſacra Cereris: q; accẽſis facibus nocte celebrabant a matrõis ĩ memoriã Cereris: q; ꝓſerpinã filiã ardẽtibus faculis q; ſiuit. Claudianus Tẽplũq; remugit. Cecropidũ: ſanctaſq; faces extollit eleuſis. Oui. in faſtis. Hinc cereris ſacris nũc quoq; tæda dat: q; aũt nocte celebrarent docet Iuſtinus li. ii. his uerbis. Megarenſes matronas athenienſiũ ĩ eleuſinis ſacris nocte oppreſſuri naues cõſcẽdũt. Ea ſũmo tegebant ſilentio: unde Apule. in. vi. meta. Et cætera: q; ſilentio tegit Eleuſis atticæ ſacrariũ. ¶ Separat hæc nos: natura inqt: quæ nobis tanta humanitatẽ dedit: ut alienis incõmodis doleamus: ſeparat nos a Brutis. hæc eſt: quæ nos diſſimiles eẽ facit a brutis: quũ nobis rationẽ: & intellectũ tradidit: quibus malũ & bonũ cognoſcimus Bruta aũt nullã habentia nec rerũ: nec tẽporum diſcretionẽ: ſenſu tãtum mouent & ad id ſolũ: quod adeſt: quodq; præſens eſt accõmodant: paulũ admodũ intelligẽtia præteritũ: aut futurum: quæ omnia illuc tendũt: ægyptios a Brutis nõ differre: q; rationis terminos obliti in tantam rabiem ſerunt: ut ea faciant: quæ ab omni humanitate ſint penitus auerſa. ¶ Atq; ideo. i. ob eã rem ſcilicet: ut a beſtiis differemus ordo autem eſt: atq; ideo nos ſoli ſortiti ingeniũ uenerabile traximus ſenſum a cæleſti arce. ¶ Sortiti ingeniũ: quo. ſ. omnino Bruta carẽt: eſt enim ingeniũ uis quædã animæ: qua ſe anima explicat: atq; exercet ad omniũ rerũ intelligentiã: ut per ingeniũ intelligas ipſum intellectum & rationem: quæ principales ſunt animi partes.

Ingenium

¶ Capaces diuinorũ: hoc uult ſignificare ĩtellectum: & rationẽ: q; principales: ut diximus ſunt partes animi: q; ſi cõmunes cũ ipſis diis nos habere: ac ꝓ hoc dixit: nos eſſe capaces diuinorum. Nã recta intelligẽtia eſt ipſorum deoꝝ: qbus nos pares eſſe uult cõmunionẽ rationis & ĩtellectus: quo ſenſu animalia bruta carẽt: unde eſt illud Ciceroĩs in Catone maiore. Eſt enim aĩus cæleſtis ex altiſſimo domicilio depreſſus: & quaſi demerſus in terrã locũ diuinæ naturæ: æternitatiq; cõtrariũ. Pythagoras ẽt affirmauit nos ex uniuerſa mẽte diuĩa delibatos: hẽre aĩos: eoſq; ĩmortales credidit Ci. hoc argumẽto: quũ tanta ſit celeritas eoꝝ: tãta mẽoria ꝓteritoꝝ: futoꝝq; prouidẽtia: tot artes: tot ſciẽtiæ: tot inuẽta: unde ait poeta. Atq; exercẽdis: capiendiſq; artibus apti. qđ hoĩ nõ accidit: niſi beneficio animi: q; ut diuinus & cæleſtis nos ad oẽs artes facit aptos. ¶ Indulſit: dedit. ¶ Animas: qbus tantũ uiuũt: nã animã dicimus eẽ: q; uiuimus: animũ uero quo ſapimus: quo animo ipſa bruta carẽt: quũ nihil cognoſcãt: neq; diſcernãt. ¶ Illis. ſ. brutis. ¶ Nobis animum qu. hoc dicit nobis aĩas: & aĩum quoq; eſſe datũ: ut ſit ſenſus: animas tantũ brutis eſſe datas: ſed nobis & animas: & animos. ¶ Mutuus effectus: mutua charitas: mutuũ affectum dicimus: quum par uolũtas accipit: & redditur. ¶ Iuberet: ideſt uellet nos ab aliis auxilium petere: & aliis nos ſubuenire: ob id enim ciuitates cõditæ ſunt: ut mutis homines uiuerent officiis.

Cereris ſacra

Q uæ lachrymas dedit: hæc nri ps itima ſẽſus.
Plorare ergo iubet cauſam lugentis amici.
Squalloremq; rei: pupillum ad iura uocantem
Circunſcriptorem: cuius manantia fletus
Ora puellares faciunt incerta capilli.
Naturæ imperio gemimus: quũ funus adultæ
Virginis occurrit: uel a terra clauditur infans.
Et minor igne rogi: qs. n. bous: aut face dignus
Arcana? qualem cereris uult eſſe ſacerdos.
Vlla aliena ſibi credat mala? ſeparat hæc nos
A grege mutorum: atq; ideo uenerabile ſoli
Sortiti ingenium: diuinorumq; capaces.
Aquæ exercendis: capiendiſq; artibus apti:
Senſum a cæleſti demiſſum traximus arce.
Cuius egent prona: & terram ſpectantia: mũdi
Principio indulſit communis conditor illis
Tãtum aĩas: nobis aĩum quoq; : mutuus ut nos
Affectus petere auxilium: & ſtare iuberet.

¶ Diſperſos trahere in populum. Nam hoies. ab initio in agris paſſim more beſtiarum uagabãtur: uictumq; ſibi pomis ſylueſtribus quærebant: uerum natura monſtrante intellexerunt ſibi conducibile eſſe: ſi in unum congregarentur locũ: itaq; cœperunt: oppida ædificare: quo ſe: relictis ſyluis: receperunt. Oratius. Oppida cœperunt munire: & ponere leges. Ne quis fur eſſet: neu latro: neu quis adulter. ¶ Tutos uicino limine ſomnos: ordo eſt: ut fiducia collata daret ſomnos tutos in uicino limine. ¶ Collata: coniuncta. ¶ Protegere armis: ordo eſt: mutuus affectus iuberet protegere: hoc eſt in bellis ciuem ab hoſtibus conſeruare: quũ aut lupſus: aut uulneratus fuiſſet. ¶ Communi tuba: communi claſſico: quum in expeditionem eundẽ eſt. ¶ Sed iam ſerpentum: ſenſus eſt. Maiore inquit concordia omnia in ſuo genere animalia ferme uiuunt q; homines: qđ quidem Plinius lib. vii. tradit in hunc ſenſum: ut aliter ab altero mutuatus eſſe uideatur: ait enĩ. Deniq; cætera animantia in ſuo genere probe degunt: congregare uidemus & ſtare cõtra diſſimilia. Leonum feritas inter ſe non dimicat: ſerpentum morſus non petit ſerpentes: nec maris quidem beluæ ac piſces: niſi in diuerſa genera ſæuiunt. At hercule homini plura ex homine ſunt mala. ¶ Sæuis urſis inter ſe conuenit: ideſt inter urſos concordia eſt. Dicimus enim ſic mulieribus inter ſe conuenit: & inter mulieres conuenit. Terentius in Ecyra. Neq; conuenturum inter nos poſt hac eſſe arbitror. Et mihi tecum hoc conuenit. Cice. interfectam eſſe matrem ab oreſte cõuenit mihi cum aduerſariis: ideſt nulla mihi de cede matris eſt controuerſia cum aduerſariis. Et conueni cũ mercenariis de prætio: fabius. Quanti ueheret iterrogaui: de ꝓtio conueni. ¶ Indica tigris. Tigrin non ſolum indi: ſed & hyrcani ferunt animal uelocitatis tremendæ. Martia. Tigris ab hyrcano gloria rara iugo. ¶ Aſt homini: per comparationẽ priſcæ ætatis: ſcelera ſui temporis amplificat. Eſt enim ſenſus. Tãta inter ſe iquit homines hoc tempore impietate runt: ut ad crudelitatem exercendam parum habeãt gladios ſibi fabricaſſe: quos antea fabri aſſueti tantũ inſtrumentis ruſticis excudere neſciuerunt: ut aſpiciamus etiam populos: qui non contenti hominum cæde: in eorum etiam corpora morſus iniiciant: ac ſi diceret: ſatis impiũ uideri poterat: gladiis rem agi: niſi etiam homines cæſi comederentur. ¶ Produxiſſe: cudendo extendiſſe. ¶ Raſtra: a radenda terra ſũt dicta. ¶ Sarcula & marræ: inſtrumenta ſunt ruſtica ad effodiẽdam terram. ¶ Laſſi marris ac uomere: ideſt laſſi cudendo marras: & uomeres. ¶ Populos. ſ. ægyptios. ¶ Genus eſſe cibi: tanta eſt impietas: & rabies. ¶ Quod diceret: per amplificationem deteſtatur rem tam nefandam. Eſt enim ſenſus. Si pythagoras iquit talia fieri uideret: quid non diceret: aut quo ſibi fugiendum non putaret in tanta rei atrocitate? Pythagoram autem nominat: q; is: quum ſentiret animas hominum poſt mortem in brutorum uel hominum corpora tranſire: carnibus abſtinuit: ne ſcilicet edendo in animas humanas ſæuiret: fabis etiam abſtinuit: unde ſequitur. Et uẽtri indulſit non omne legumen. Tradit Gelius ex auctoritate Ciceronis libro primo de diuinatione: pythagoreis fabam interdictam: q; inflationem afferat magnam: eumq; cibum tranquillitatem mentis q; rentibus eſſe contrarium: quare pythagoras ſpiritalem eſſe aſſeuerans: uelut a cognata abſtinuit: unde eſt illud apud Oratium in ſatyris. O quando faba pythagoræ cognata: ſimulq; . Vncta ſatis pingui ponẽtur oluſcula lardo. Sed Ariſtoxemus autore Gelio: ſcribit nullo pythagoram legumine ſæpius eſſe uſum q; faba: q; ſenſum aluum ſubduceret: portulis quoq; ſolitum: ueſci ſcribit. Cicero tamen & Laertius teſtantur iis eum abſtinuiſſe: Tradit Plint. fabam exiſtimatã eſſe: hebetare ſenſus: inſomnia quoq; facere: ob hoc pythagorica ſententia damnatã. ¶ Hæc monſtra: rem tam nefandam: ut carnibus humanis ueſcãtur. ¶ Cunctis animalibus. Nam eorum poeta ſequitur opinionem: qui dixerunt pythagoram cunctis animalibus abſtinuiſſe.

Conuenit

Pythagoras

Diſperſos trahere ĩ populũ: & migrare uetuſto
De nemore: & pauis habitatas linquere ſyluas
Aedificare domos: laribus coniungere noſtris
Tectum aliud: tutos uicino limine ſomnos
Vt collata daret fiducia: protegere armis
Lapſum: aut ingenti nutantem uulnere ciuem.
Communi dare ſigna tuba: defendier iiſdem
Turribus: atq; una portatum claue teneri
Sed iam ſerpentum maior concordia: parcit
Cognatis maculis ſimilis fera? quando leoni.
Fortior eripuit uitam leo? quo nemore unquã
Expirauit aper maioris dentibus apri?
Indica tigris agit rabida cum tigride pacem
Perpetuam: ſœuis inter ſe conuenit urſis.
Aſt homini ferrum lætale incude nefanda
Produxiſſe parũ eſt: quũ raſtra: & ſarcula tãtũ
Aſſueti coquere: & marris: ac uomere laſſi
Neſcierint primi gladios excudere fabri
Aſpicimus populos: quorum non ſufficit iræ
Occidiſſe aliquẽ: ſed pectora: brachia: uultum
Crediderint genus eſſe cibi: quid diceret ergo
Vel quo nõ fugeret: ſi nunc hæc mõſtra uideret
Pythagoras? cunctis animalibus abſtinuit qui
Iaq; hoie: & uentri indulſit non oẽ legumen?

Vis numerare q̃at. Hæc saty. quã nõnulli: suspicãt nõ eẽ Iuue. referunt cõmoda: q̃ multa: honorifi
caq;: quũ leges: tũ ĩperatores: ut ẽ legi apud iuriscõsultos militãtibus: ampliter ĩdulserũt: illd͛ ãt nõ
placet: q̄ aliq tradiderũt: eũ scripsisse hãc saty. ĩ ægypto: quũ a paride pãtonimo illuc fuisset missus
ĩ exiliũ: quũ cõstet: paridẽ gr̃a & autoritate dũtaxat ualuisse apd͛ Domitianũ. Et Iuue. opus suũ sub
Traiano: ut cõmemorauimus ĩ uita eius: scripsisse. Est ergo sensus. Tãta eẽ militiæ p̃mia & cõmoda: q̃ta nume
rari nõ facile q̃ant. ¶ Fœlicis: aut q̃ a bellis ciuilibus lõge absit: nã militia illa nullo mõ põt eẽ felix: q̃ belli ciuilis

Iunii Iuuenalis Aquinatis Satyra. XVI.

Quis numerare queat fœlicis præmia gallæ
Militiæ: nam & si subeantur prospera castra.
Me pauidum excipiat tyronem porta secundo
Sydere: plus etenim fati ualet hora benigni.
Quam si nos ueneris cõmendet epistola marti
Et samia genitrix: quæ delectatur harena.
Cõmoda tractemus primum cõmunia: quorũ
Haud minimũ illud erit: ne te pulsare togatus
Audeat: immo & si pulsetur: dissimulet: nec
Audeat excussos prætori ostendere dentes:
Et nigram in facie tumidis liuoribus offam.
Atq; oculos medico nil promittente relictos.
Bardiacus iudex datur hæc punire uolenti.

sanguĩe respsa fuerit: aut ĩ quã nõ cõtigerit supari ab
hoste: nec aliq̃ ferre calamitatẽ. ¶ Nã si sub. Sẽsus ẽ: si
inq̃t dec: ut eamus ĩ castra, p̄spa. i. q̃ a sanguine ciuili
sint peĩt9 remota: illd͛ optaueri: ũt mihi p̃ria militiæ
stipẽdia auspicãti benignitas sydeꝝ affulgeat: hoc ãt
dicit ex disciplĩa ægyptia: ĩ q̃ plurimũ petosiris: & ne
cepsos laborauẽt. Nã psuasũ ẽ ex astroꝝ motu ñ mõ
futura cognosci: s; felicitatẽ: ĩfelicitatẽq; portẽdi: uñ
ẽ illd͛ Iuue. Distat. n. q̃ sydera te excipiãt mõ p̄ios ĩci
piẽtẽ edere uagitus sicq; docet poeta oẽm ĩ rebus hu
manis felicitatẽ ab astris ipsis: & fatis pendere: nec iis
aduersantib9 qcq̃ p̄speꝝ eẽ posse: uñ seq̃t. Plus eteni
fati ualet hora benigni. Excipiat optãtis ẽ. ¶ Pauidũ:
Tyro epithetõ tyrõis. ¶ Tyronẽ: tyro dr̃ nou9 miles. ¶ Por
ta: nã ĩ castris duæ erãt portæ: q̃ꝝ altera p̄toria dr̃: q̃
adoriẽtẽ spectare dent: aut illũ locũ: q ad hostes respi
ciet. Altera uero Decumana appellat: q̃ post p̄toriũ ẽ
p q̃ deliq̃tes milites educũt ad pœnã: autor Vege
ti9 de re militari &c. ¶ Scd͛o sy. benigno deoꝝ nutu
plus eteni: reddit rõnẽ: q̃re sydeꝝ beignitas sit optã
da igrediẽti militiã: qa momẽtũ ip̃m syderis bẽigni
plus ĩqt ualet ad felicitatẽ p̄stãdã: q̃ si uenus p ep̃am
cõmẽdet nos ĩpi marti: q de9 ẽ ipsius militiæ: & q in
grãm ueneris multa faceret. Nã ei cũ uenere cõsuetu
do stupri fuit. ¶ Genitrix: q̃ delectat: piphrasis est Iu
nonis: q̃ colit ĩ Samo: mr̃. n. fuit martis: quẽ ut scri.
Oui. i. v. fast. cõcepit cõtactis genitalibus floræ: quẽ
Zephyr9 oñderat chloridi uxori: q̃ latini florã uocãt:
uĩ gñandi hẽre. ¶ Samia. h. i. Samo ipsa harenosa: &
paꝝ secũda. De q̃ si Apu. Ruratio oĩs est ĩ sarculo &
surculo: quoꝝ puẽtu magis fructuosa ẽ ĩsula q̃ frugi
fera: ĩsula. n. est Icarii maris anthea p̄thenia noĩata: q̄
ibi iuno adoleuerit: ibiq; ẽt ioui nupserit: illic. n. ẽ tẽ
plũ nobilissimũ: atq; uetustissimũ: & simulacrũ ĩ hi
tu nubẽtis figuratũ: & sacra ei9 anniuersaria nuptia
rũ ritu celebrãt. Eadẽ dea ualde dilexit: uñ ẽ illd͛ Vir.
Samos Posthita coluisse Samo: ẽ ẽt alia Samos insula maris
Ionii ĩter dulychiũ & Cephaleniã: de q̃ ĩtellexit Oui.
illic Dulychii: Samiiq;: & quos tulit alta Zacinthos. ¶ Tractemus: ostendamus. ¶ Cõmoda cõia. i. q̃ oĩbus sũt
Toga cõiter militibus. ¶ Togatus: militiæ nõ ascriptus: nã toga sp armis opponit: unde Cic. Cedãt arma togæ: fuit
eni toga romanoꝝ: q̃ oĩs sexus cõditio: & utebat: unde Virg. appellauit romanos reꝝ dominos gẽtẽq; togatã.
Offa ¶ Offam nigrã: tumorẽ nigrĩ ex p̄cussione. Nã: ut diximus ante: & apud Persiũ. Aut quãtas robusti carminis
offas: ingeris: offa appellat oĩs res in tumorẽ crescens: unde frusta carnis dicimus offas. Varro in re rustica dice
bat. L. Volũnio senatori missam eẽ offulã cũ duab9 costis. Pli. itẽ res cõtusas: & in unũ cõuolutas appellat offas
ut ẽ illud li. xiii. pomũ purgatũ tundũt: seruãtq; eius offas. Et alibi. Amygdalinũ oleũ qd͛ aliq uocãt neopũ are
Liuor factis: & ĩ offam cõtusis exprimit. ¶ Liuoribus: liuor p̄prie appellat nigrũ illud qd͛ apparet ĩ corpore flagella
Bardiacus to: metaphoricos ãt p̄ ĩuidia sumit. ¶ Bardiacus dat: ut attendas inq̃t militantiũ cõmoda: si uolueris accusare
militẽ: a quo fueris uerberatus: miles de milite erit iudex. q. d. qui militi fauebit: & tibi aduersabit: ut sit ordo
Bardiacus & calceus & grandes suræ dat tibi iudex uolenti punire hæc: ut per tria hæc describat ipsum Cẽtu
rionẽ: qui gestare solet in castris cucullũ bardiacũ: & calceũ clauatũ: & qui magnus: procerusq; est. Nã ex gallia
Bardocucullus mittebat uestis: quæ Bardocucullus siue cucullus Bardiacus appellatur. Eratq; uestis uilis: & apta militibus
in qua ẽt cubarent in castris: q̃si q̃ & simiis ob breuitatẽ & crassitudinẽ cõueniet. unde Mar. in distichis. Gallia
santonico uestit te Bardocucullo. Cercopithecorum penula nuper erat. Et in. i. Vrbica lingonicus tyrianthina
Bardocucullus. Alibi poeta tẽpora santonico uelas adoperta cucullo: de ea sic & Iulius Capitolinus in. P. Hel
uio pertinace. Aucto sane rerum commodi in his insignior fuit uestis sub tegmine serico aureis filis insignior
per tunicas: penulasq; lacernas: & chiroditas dalmatarum: & cuculli bardiaci. Ergo per bardiacum intelliges
Bardi cucullum crassioris lanæ: quo maxime galli utuntur. Nam Bardi natio est gallorum: quæ maxime: ut docet

ra. li. iiii. Laudatiõib9: rebusq; poeticis studet. De qb9 Luc. Pluria securi fudistis carmĩa bardi. Ex bardo igit
cucullo fit bardo cucullus siue bardiacus cucullus. Absoluteq; qñq; ponit: ut hoc loco: sicut etiã apd͛ Marti.
iii. Lassi Bardiacus: qd͛ euocati: sic ẽt absolute laureã enũciamus: quũ ẽt dicamus coronã laureã: sic & multa
a. Bardi ẽt dñr ĩgẽio tardi. Nã apd͛ græcos βαρδιοσ tardũ significat. Plau. ĩ psa. Nimis tãdẽ eqdẽ p barba
p rustica reor hitã eẽ abs te: idẽ ĩ epidico. Me ãt sic assimulabã q̃si stolidũ: quũ bardũ me faciebã. Ci. ĩ li. de fa
zophyrus physognomõ q se p̄fitebat hoĩum mores: nãmq; ex corpe: oculis: uultu: frõte pnoscere: stupidũ

alceus: & grandes magna ad subsellia suræ
egibus antiquis castrorum: & more camilli
eruato: miles nec uallum litiget extra.
t procul a signis: iustissima centurionum
ognitio est igitur de milite: nec mihi deerit
ltio: si iustæ defertur causa querelæ.
ota cohors tamen est inimica: oesq; manipli
onsensu magno officiunt: curabitis ut sit
indicta grauior: q iniuria: dignum erit ergo
Declamatoris mutinensis corde uagelli.
Quũ duo crura habeas offendere tot caligatos
Milia clauorũ: quis tam procul absit ab urbe?
Præterea quis tam pylades molẽ aggeris ultra
Vt ueniat: lachrymæ siccentur protinus: & se
Excusaturos non sollicitemus amicos?
Da testem: iudex quem dixerit. audiat ille
Nescio quis pugnos uidit: qui dicere: uidi.

eẽ Socratẽ dixit: & bardũ: q̄ iugula cõcaua nõ hẽret.
¶ Calceus: calceũ militarẽ ĩtelligit: quẽ alio noĩe cali **Calceus militaris**
gã dixere: q multis clauis suffigebat ut dixius ĩ. iii. sa
ty. de quo sic iosephus ĩ bello iudai. lib. vii. scribẽs de
cæde Iuliani hecatõtarchi: calceos nãq; hñs creberri
mis: atq; acutis (ut cæteri solent milites) clauis fixos:
dũ strato saxeis crustis solo occurreret: labit. ¶ Gran
des su. i. magnæ staturæ cẽturio: nã Cẽturiões elige
bãt: q & p̄ceri: & magnis uirib9 eẽnt: uñ & ĩ. iii. saty.
Magna mox undiq; plãta: calcor: hoc ẽ plãtis magno
rũ militũ. ¶ Ad. m. su. bñ ãt dixit subsellia: nã Tribu **Tribunalia**
nalia maioꝝ sũt magistratuũ: ut cõsulis & p̄toris: sub
sellia uero minoꝝ ut ædiliũ q̃stoꝝ. ¶ Volẽti pu. i. to **Subsellia**
gato uolẽti: & cupiẽti militẽ castigari p iudicẽ. ¶ Le
gibus an. subaudi a seq̃ntibus seruatis: ut sit sensus:
nõ ẽ miꝝ: si miles militi dat iudex: qa uolũt leges ca
stroꝝ antiq̃s seruari: q̄ nõ p̄mittebant militẽ uocari
ad iudicia extra uallũ: neq; ad aliũ iudicem: q̃ ad cẽtu
rionẽ. ¶ More. c. Nã camillus ĩstituit: ne miles extra
castra ĩ ius uocaret: ut mãdatis ĩpatoris cõtra hostes
dimicaturi p̄sto eẽt: hocq; ĩter alia militãtiũ erat cõ
moda: de qb9 multa apd͛ iuriscõsultos cõmemorãt
ĩ digestis. ¶ Procul a si. i. a uexillis: & castris ip̄is. ¶ Iu
stissima cẽ. ergo inq̃t iuste & merito dat iudex centu
rio: qñqdẽ ita & legibus: & prudẽtia Camilli cautũ ẽ
ad cõmodũ reip. ne miles aliq̃ iudicii necessitate euocet ex castris ut sit ueluti respõsio iniquũ nõ eẽ: similes de
milite iudicet. ¶ Nec mi. de. ul. Sẽsus: ẽst: licet inq̃t miles iudex nobis dat: tamẽ & ego puniar: si peccauero: sed
tñ hoc unũ erit ilico accusatori incõmodũ: q̄ tota cohors ei aduersabit: & strepitu terrebit: ne grauius in mili
tẽ q̃rat: q̃ fuit iniuria ipsius accusatoris p̄cussi. ¶ Cohors. Decẽ cohortes erãt ĩ unaq̃q; legiõe: ut dixius ĩ. i. saty.
illic. Curã sperare cohortis. ¶ Manipli. Manipulũ Varro exercitus minimã manũ eẽ tradit: q̃ unũ seq̃t signũ: **Máipulus**
de quo ita Oui. ĩ fast. Illa qdẽ feno (sed erat reuerẽtia fœno.) Quãtã nũc aq̃las cernis hẽre tuas. Pertica suspẽsos
portabat lõga maniplos. Inde mãiplaris noĩa miles hẽt. ¶ Officiũt: cõquerẽti. ¶ Curabitis: ut sint uerba cohor
tis: & cæteroꝝ militũ cũ rep̄hensione: uoletis ne ut grauius de milite sumat suppliciũ q̃ sit eius delictũ. Poeta
p̄hice ostẽdit iuxta mẽsurã delicti modũ ẽt adhibẽdũ plagaꝝ: uñ Ci. in officiis. Cauẽdũ est ẽt: ne maior pœna
q̃ culpa sit. ¶ Vindicta: illud obseruandũ: uindicta eẽ ntũm: & ultimã p̄duci positiõe seq̃ntis dictiõis. ¶ Dignũ
erit er. uagellus mutinẽsis fuit tp̄ibus poetæ causidicus audacissimus: q causas uel p̄iculosas suscipiebat defen
dendas. Ait ergo poeta. Poteris p̄fecto diiudicari non minus temerarius q̃ Vagellus: si ausus fueris tu togatus
offendere accusando tot milites: unde tantũ tibi ĩmineat p̄iculũ. ¶ Quũ duo ha. cru. i. quũ possit aliq̃ corporis **caligati milites**
tui pars uiolari: solent. n. multi ulciscendo crura succidere aduersariis suis. ¶ Declamatoris: p̄toris. Declamare
aũt ẽ forẽses actiões meditari. ¶ Tot cali. i. tot milites. Nã a caliga calciamẽto militari caligati milites dicũtur.
Tranq̃l. in augusto. Coronas uallares ac murales: q̃ honore p̄cellerent: sæpe ẽt caligatis tribuit: unde Caligula
autore Tranq̃llo: cognomẽ a castrẽsi loco traxit: qa manipulario habitu inter milites educabat. Ausonius Ca
ius cognomẽ caligæ cui castra dederunt. ¶ Milia clauoꝝ: appositio est. Nã caligæ clauis (ut mõ diximus) suffi
gebant: qui ob hoc caligares nũcupant: unde alibi poeta. Clauus mihi militis heret: in digito. ¶ Quis tã p̄cul
absit ab urbe? Præterea qs tã pylades: sensus ẽ qs ẽ ille tã rudis: tãq; rusticus: aut tã amicus: q uelit cãm agere ad
uersus militẽ: ut sit sensus: ille uere ĩprudẽs: & parũ peritus dici põt: q ĩminente sibi tãto p̄iculo audet hoc age
re. ¶ Tã pylades: tã amicus: ut uelit subire p̄iculũ p amico: ut Pylades facit p Oreste: q eũ ĩnsanientẽ in taurica
usq; regionẽ comitatus est: multa adiens pericula: ut amicus furore liberaret: nota est fabula. ¶ Vt ueniat mo
lem aggeris ultra. i. intra castra ad Centurionẽ. ¶ Lachrymæ siccentur: iudices solent aut p lachrymas: aut per
amicoꝝ potissimũ intercessionẽ placari. Ait ergo poeta hæc nõ esse parãda: q̃do nec lachrymæ sint p̄futuræ:
nec amici queãt ĩueniri. Est ergo sensus: lachrymæ siccẽt p̄tinus. i. amoue stati lachrymas: qa tibi nõ p̄derũt:
ẽ ãt ĩperatiuus modus. Nec solicitemus amicos: q ne ueniãt se excusabũt. Sicq; poeta ostẽdit: paganũ & togatũ **Pagan9**
oĩ gñe fauoris eẽ destitutũ: q aduersus militẽ agat. ¶ Da te. Esto inq̃t: q̄ sit tibi dãdus testis tuaꝝ uerbeꝝ: quẽ
iudex dixerit se accepturũ: nemĩnẽ inuenias: qui audeat testificari: & aperte dicere: se uidisse: quod uidit. ¶ Au
deat ille: nõ cũ ĩterrogatione: sed p p̄missionẽ ẽ legendũ. q. d. si audeat testificari: credam illũ dignũ: q ĩter auos
& maiores nr̃os numeret: q̃ sũma fuere seueritate & aĩ constãtia. Ordo ãt est: ille nescio qs: q uidit pugnos mi
litis. si p̄cutientis audeat dicere uidi & credã dignũ &c. i. si audeat dicere credã illũ eẽ antiqua illa seueritate.

¶ Barba & capillis. Priscis. n. tpibus intonsi & demissa barba icedebãt. ¶ Citius: Sensus est. ¶ Facilius inquit in
uenias: q falsum dicat testimoniũ aduersus hoiem nõ adscriptũ militiæ. i. nõ militãte: q̃ q uer dicat aduersus
militẽ: ita & dignitatẽ & potẽtiã suspiciũt militis. ¶ Paganũ: ãt opposuit hoĩ militãti: ut sint uocabula contra
ria: qđ colligas ex iuriscõsultis: Iustinianus in institutiõibus li. ii. de militari testõ: sed testari qdẽ & si filii fami
liæ sint pp militiã cõcedit: iure tamẽ cõi eadẽ obseruatiõe: & in eor testamẽtis adhibẽda: q̃ in testamẽtis paga
nor pxime exposuimus. Vlpia. titu. de militari testõ: est rescriptũ a diuo pio in eo: q quũ esset paganus: fecit
testiñ: mox militare cœpit. Tertullus oĩ mõ posthu
mus rũpet testñ illius sed si qdẽ pagano iã illo facto
natus sit. Quinetiã Paulus sic scri. Fiat testñ exẽplo
eius: q paganus fuit deide militare cœpit. Cor. Taci.
unde & seditiosa colloqa: & iter paganos corruptior
miles. Quibus exẽplis liqdo apparet paganũ milite
opponi: unde origo uocabuli orta: q Roma: ut
scri. Diony. Halicar. li. iiii. diuisa erat i tribus q̃ttuor
q̃s pagos uocitabãt: in q̃bus habitãtes pagani dicebã
tur: q in nullã aliã habitationẽ trãsferri poterant: pa
ganos itẽ appellamus rusticanos. Nã pagi dñr uici si
ue uillæ πηγή. n. fontẽ significat: eo q̃ iuxta fontes
pagi cõstituti soliti sint. ¶ Fortunã: potentiã. ¶ Pudo
rẽ: dignitatẽ: & cõtra id: qđ possit eẽ pudori: & dede
cori ipsi militi. ¶ Sacramẽtor. i. militũ: q iureiuran
do i militiã sũt ascripti: hi ãt erant iusti milites: q sin
guli iurabãt, p rep. se eẽ facturos: nec a militia recede
bãt: nisi cõpletis stipẽdiis. Tale genus militiæ sacrm
appellabãt lege Vegetiũ: de Sacro ita meminit Vale.
in. ii. Po. Ro. opera dabat ne iperatoribus capite cen
sos sacro rogare eẽt necesse: multi ãt: ne sacro milita
ri astringerent: fugiebant ex urbe: & tanq̃ serui in er
gastulis delitescebãt: uñ Tranql. in Tiberio. Supprimebãt nõ solũ uiatores: sed & quos sacri metus ad hmõi la
tebras cõpulisset. Sacrm itẽ lõge alia significatiõe accipit. Nã ut docet Var. q in iudicio petebat: & q inficiebat:
de aliis rebus utriq̃ q̃ngentos æris apud sacrũ põtificẽ deponebãt. Qui iudicio uicerat suũ sacrm a sacro ause
rebat: uicti ad ærariũ redibat. Ea igit pecunia: q̃ apud sacrũ põtificẽ deponebãt: ab utroq̃ litigatore sacrm dice
bat: uñ locus ille apud Vale. in. vii. de testis rescissis a cõmẽtatorib9 male ẽ narratus: ubi sic scriptũ é. Sacro cũ
adolescẽtulo cõtendere ausi nõ sunt. Nã sacrm, p iureiurãdo acceperũt. Tu uero ita expone: ut nos monuimus
sacro. i. sponsione: & pecunia deposita apud sacrũ pontificẽ. ¶ Cõuallẽ ruris auiti: si fore inqt acciderit: ut mihi
togato: & non scripto in militiã litigandũ sit de fundo siue finibus pturbatis: aut aliq̃ alia re: annus mihi expe
ctãdus est. Sed si miles litigat: statĩ & oĩ amota cũctatione a iudicibus audit: expeditur q̃. Ordo est. Annus ex
pectãdus erit: q incohet lites totius populi: si uicinus iprobus ademit mihi conuallẽ ruris auiti: &c. ¶ Conual
lẽ. Cõuallẽ appellam9 planiciẽ q̃q̃ uersum montibus circũseptã. Vallẽ uero: q̃ a duobus lateribus sit mõtibus
pcincta. ¶ Aut saxum effodit. i. si terminũ e cõfinio euulsit. Nã lapis: aut stipes ad finiũ discretionẽ defodiebat
ita: ut supra terrã extaret: quẽ terminũ: ut deũ & coronis: & uictimis uenerabant: unde Tibullus. Nã ueneror
seu stipes hẽt defossus in agro. Seu uetus in triuiis florida serta lapis. Agnus huic imolabat. Ouid. in fast. Spar
gitur & cæso cõmunis terminus agno. Diony. tamẽ scri. lib. ii. ex instituto Pompilii Termino quotannis pul
tibus: & libis: atq̃ aliis q̃busdã fructuũ primitiis sacrificari: ex qua cõsuetudine ait poeta. Mea puls annua. ¶ Li
mite: Semita: quæ est in confinio agri. ¶ Quod. s. saxum. ¶ Puls: pulte longo tpe Romani usi sunt uice panis:
ea conficiebatur ex farina cocta cum aqua. ¶ Debitor: subaudi a supioribus. s. ¶ Sumptos: aut fœnore: aut mu
tuo. ¶ Dicens: cõtendens. ¶ Vana esse. i. mendacia. Virg. Ni frustra augurium uani docuere parẽtes. Salustius
in iugurthino. Mauri genus uanum. ¶ Chirographa: dicunt: a χιὲρ qđ est manus γραφη scriptura. ¶ Ligni: nã
in tabellis ligneis antiq scribebãt. ¶ Superuacui: supuacanei: & nihil, ficientis: quũ scripta denegent & debita
hoc q̃ ex pson poetæ ridentis mores sui tpis: superuacuũ. n. est tabellas in iudiciũ producere debitore scripta
inficiante. ¶ Lites totius populi: hoc uidet dicere ex cõsuetudine antiquo apud quos in ordine: ut docet Ser.
exponens illud: si uno ordine habetis achiuos: dicebant causæ propter multitudinẽ: & tumultũ festinantium
causæ. n. audiebant per sorte ordinatæ: cõueniebãt. n. oẽs: & ex sorte dierũ ordine accipiebant. Alii uero sentẽ
tiam Seruii ut falsam improbantes talẽ afferunt sensum: longũ tempus erit tibi expectandũ: quod inchoet li
tes totius populi: hoc est diutissime tibi expectandũ erit antequã conueniant ad iudicandum centumuiri. Nã
centũuiri ex triginta q̃nq̃ tribubus: in q̃s totus Po. Ro. erat diuisus eligebant terni ex singulis tribubus: centũ
dicti: ut scri. Põpe. q̃uis essent centũ & q̃nq̃. Hi iudicabãt de tutelis: agnatiõibus: depositio: finibus: aliisq̃ ciui
libus causis: q̃les hic cõmemorãt a Iuue. sed lõgis iteruallis ad iudicãdũ cõueniebãt: nec. n. facile centũ iudices
cogebãt oẽs: nec ppetuo ius dicebãt. Iccirco lites: q̃ apud eos agebãt i multã differebãt diẽ. ¶ Sed tũc qu. m. se
quũ tps ẽt agẽdæ uenerit causæ. ¶ Mille. m. mille cũctatiões: quũ difficile sit tot iudices cõgregari. ¶ Subsellia:
ut dixius minor sũt magistratuũ: autore Pediano. ¶ Totiẽs tã. ster. Sternunt inqt sæpe subsellia tantũmõ: nã
iudices non sedẽt: quo maior pars absit. ¶ Iã facundo ponente lacernas. Ceditio: Sensus est. Rari ueniunt iudi
ces: & q̃ueniunt sedent ociosi: nec nos audiunt: ita ut iam nos parati ad dicendũ discedamus non auchta causa.

Et credam dignum barba: dignumq̃ capillis
Maiorum: ciuus falsum producere testem
Contra paganum possis: q̃ uera loquentem
Contra fortunam armati: contraq̃ pudorem.
Prœmia nunc alia: atq̃ alia emolumenta note
Sacramentorum: conuallem ruris auiti (mus
Improbus: aut campũ mihi si uicinus ademit.
Aut sacrum effodit medio de limite saxum.
Quod mea cũ uetulo coluit puls annua libo.
Debitor aut sumptos pgit nõ reddere nũmos.
Vana superuacui dicens cirographa ligni.
Expectandus erit: qui lites inchoet: annus.
Totius populi: sed tunc quoq̃ mille ferenda
Tædia: mille moræ: toties subsellia tantum
Sternuntur: iam facundo ponente lacernas

Sacrm

Locus Valerii declaratus

Cõuallis Vallis

¶ Ceditio: nomen est iudicis. ¶ Ponente lacernas: deponente lacernas: dum alios expecta iudices ueluti uestiũ
onere grauatus. ¶ Fusco micturiente: q̃si longa sedendi: & expectandi mora urinã contractã emittente. Id eni
fieri solitũ docet. C. Ticius in oratione: qua lege Faniã suasit notans mores sui tpis: ut tradit Macro. li. iii. his
uerbis. Iudex testes poscit: psus it mictum: ubi redit: ait se oĩa audiuisse: tabulas poscit: lras inspicit: uix præ ui
no sustinet palpebras. ¶ Pugnamus: sumptũ ab gladiatoribus: q in harena dimicant: ut sit sensus. Descedimus
ing. ad certamẽ: & cãm agendã: sed res in longũ perducitur: põt etiã ad illud referri: q qui litigãt mutuis: mul
tiplicibusq̃ cõtumeliis se uerberant: sed prior sensus
magis placet. ¶ Harena: theatrũ appellat harena: qa
harena spargeret: quo facilius ludi celebrarent. ¶ Lẽ
ta: qa Lẽto iudicio causæ peragantur. ¶ Ast illis. Sed
milites inqt ilico ubi uoluntaudiuntur a iudicibus
¶ Quos arma tegunt: periphrasis militũ. ¶ Balteus. Balteus
Cingulũ proprie est militare ex corio: licet ab apulio
capiat pro quocunq̃ cingulo etiã muliebri: inde mi
litis dependebant arma: bullis aureis plærunq̃ orna
bant: unde est illud Persii. Sed lato balteus auro, pte
git. ¶ Nec res atteritur. i. nec cã prorogat: nec in lon
gũ ducit: sed statim expedit: aut res. i. patrimonium
nõ absumit longa litis mora. ¶ Lõgo sufflamine: lõ
gã mora: nã Sufflamẽ appellat: qđ rotæ obiicitur: ne Suffla
currus retro curratsed sistat: de quo diximus plura men
in. viii. saty. Ipse rotã strinxit multo sufflamine cõsul.
¶ Solis pterea: aliud militis affert cõmodũ. Licet in
qt militi uiuo patre testari: quũ cæteris filiis familiæ
hoc nõ liceat. Nã lege, puisum est: ut quæ in militia
essent per filiũ acgsita: in arbitrio essent: & potestate
filii: idq̃ peculiũ castrense dicebat: unde ita legitur
apud Iustinianũ de militari testõ. Sed testari quidẽ
& si alii familiæ sint: pp militiam concedit. Et paulo infra. Et pcipue militibus: qui in potestate parentũ sunt:
qbus de eo: qđ in castris acqsierũt: pmissum est ex cõstitutiõibus principũ testiñ facere: qđ quidẽ ius ab initio
tantũ militantibus datũ est: tã ex autoritate augusti q̃ Neruæ: nec nõ optumi iperatoris Traiani. ¶ Non esse in
corpore cẽsus: nõ cõnumerari inter bona prĩs. ¶ Ergo: quũ ergo inqt pater cognoscat in arbitrio filii sui Cora
ni esse: q̃ per labores militares acgsiuit: bla. aditiis tẽtat eũ captare: ut ab eo scribat hæres: alludit q̃ ad illũ Cora
nu de quo Ora. in sermo. Ceptator q̃ dabit risus Nasica Corano. ¶ Signor. uexillor. ¶ Merentẽ æra. i. stipen
dia cientẽ. ¶ Quãuis iam tremulus: auariciã sui tẽporis notat: licet inqt ẽt in extrema sit senectute tñ captat fi
lium. ¶ Hunc labor æquus: puehit: non est inqt mirũ tanto honore militẽ decorari: quũ. n. est paria labori p̃
mia redditergo labor æquus. i. iustus, puehit hunc. s. militem. i. extollit: & decorat: iustũ autẽ appellat laborẽ:
qa iustũ est unicuiq̃, p patria laborare. ¶ Et pulchro reddit sua dona labori. Hunc ego locũ emendandũ: sic pu
to: ut dicat reddit: & non reddit: ut sit ordo: & sensus: & hoc uidet referri: ipsius ducis sua dona reddi pulchro
labori. i. ut p̃mia sua habeat pulcher. Ipse militiæ labor: ea rõne. s. ut idẽ sit fœlicissimus: q̃ erit fortis: ut oẽs le
ti sint phaleris & torqbus: nisi uelimus ita dicere: labor reddit sua p̃mia labori: qđ mihi satis inscitũ uidet: ut
dicas labor labori reddit p̃mia: sensus prior magis placet. ¶ Sua dona: ppria præmia. ¶ Ipsius certe ducis hoc
referre uidet. Dux inqt in rem suã putat esse: ut sui milites: q̃ fortes sint: iidẽ sint & fœlicissimi: & ornatissimi
q. d. & imperator ipse gaudet cõmodis militũ: quos & phaleris: & torqbus studet: uultq̃ ornari. ¶ Qui for
tis erit. s. miles ualidus & strẽnuus. ¶ Idẽ sit fœlicissimus: paribus remunerẽt præmiis: ficq̃ se in fœlicitate sen
tiat. ¶ Vt oẽs. s. milites. ¶ Læti: subaudi extrinsecus sint. ¶ Phaleris: Phaleræ ornamenta sunt equor: declinã- Phale
turq̃ numero tantũ plurali græce ταφάλαρα dicunt genere neutro: mutata a in e: sicut τάλαντον: latine talẽ ræ
tum dr: de phaleris Virg. Primus equũ phaleris insigne uictor habeto. Et ante Iuuena. Vt phaleris gauderet
equus. Ea etiã fuisse ornamenta militũ: docet Gellius lib. ii. ca. ii. quũ ait. Siciniũ Dentatũ donatũ fuisse. xl. ha
stis. duodeuiginti phaleris. Pli. lib. xxxiii. cap. i. scribit ab ordine equestri phaleras positas fuisse ex indignatiõe
quũ. Cn. Flauius creatus eẽt ædilis curulis: ide dr phaleratus. Teren. Dictis phaleratis seducis me. ¶ Torqbus.
Torq̃s ornamẽta erãt militũ aurea: q̃ circa collũ gestabãt: sũpto more a gallis: uñ Manlii. Torq̃. cognominatus
est: Ouidi. de ponto. Nec torquem collo: nec habens crinale capillis: genere ãt masculino: & fœminino iuenit.

Ceditio: & fusco iam micturiente: parati
Digredimur: lentaq̃ fori pugnamus harena.
Ast illis: quos arma tegunt: & balteus ambit
Quod placidum est illis præstat tẽpus agẽdi.
Nec res atteritur longo sufflamine litis.
Solis præterea testandi militibus ius
Viuo patre datur: nam quæ sunt parta labore
Militiæ: placuit non esse in corpore census
Oẽ tenet cuius regimen pr: ergo coranum.
Signorum comitem: castrorũq̃ æra merentem
Quãuis iã tremulus captat pr: hũc labor æqu9
Proueh... & pulchro reddi sua dona labori.
Ipsius certe ducis hoc referre uidetur.
Vt qui fortis erit: sit fœlicissimus idem
Vt læti phaleris oẽs: & torquibus omnes.

REGISTRVM HVIVS OPERIS.

a b c d e f g h i k l m n o p q r — Omnes sunt quaterni pter a r qui sunt terni.

¶ Habes lector aureum Iuuena. opus: nouissime infinitis pene erroribus emenda
tum: maximaq̃ diligẽtia Impressum Venetiis per Bartholomæum de
Zanis de Portesio. Anno Domini. M. D. X. Die. x. Nouembris.

Alma faue

Ihs

Collyrium pro oculo

Alma faue

Rx Spume maris
Vitrioli viridis
Viridis eris
Auripigmenti } an ℥ 5

Mirre
Croci
Camfore } an ℈ 0

Aque rosate } ℥ j
Aque feniculi } ℥ 5

fiat Collirium et est valde probatum

Tempor magri Rodulphi de Teramo huius Intellexi librum
cum dei nomine Amen anno dni millesimo 5° x° 5° et illi servi
donec vivo honorem attribuam prout meus fuit magister
Et sitot annis quot metusalem fruerer ut quot arenas scybillas
cum manibus accepit semper illi obligatissimus ero et hoc hac
qua fecit ut donaret mihi Bernardinus huius librum quod dedit eum
presentes magr Antonius Aneas fuerunt et si ullo forte tempore
mihi repeteret possim testes ondere et de hoc rogatus fui ego
nimis bucer die 4° Januarii 1515 sedente leone x° pontifice

Laus deo Amen

Hieronimus

IEI

Supradictis omnibus et singulis ~~ego Bernardinus dico~~
veris

Alma faue dixi mr

II

1918: 6346